

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ: กรณีศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อแดง ตั้งแต่ปี 2549-2553

นายเอกพลณัฐ ญัฐพัทธนนท์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

INTERACTIONS BETWEEN STATE, MOVEMENT AND COUNTERMOVEMENT: THE CASE
STUDY OF THE RED SHIRTS' POLITICAL MOVEMENT FROM 2006-2010

Mr. Ekkapollanut Nutthaphatthanunth

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Political Science

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ:
กรณีศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อ
แดง ตั้งแต่ปี 2549-2553

โดย

นายเอกพลณัฐ ญัฐพัชรนันท์

สาขาวิชา

รัฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

.....คณบดีคณะรัฐศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาส)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลีम्मณี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลลดา เกษบุญชู มีด)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ทับจุมพล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร)

เอกพลณัฐ ญัฐพัชร์นันท์ : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ: กรณีศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง ตั้งแต่ปี 2549-2553. (INTERACTIONS BETWEEN STATE, MOVEMENT AND COUNTERMOVEMENT: THE CASE STUDY OF THE RED SHIRTS' POLITICAL MOVEMENT FROM 2006-2010) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 719 หน้า.

งานวิจัยชิ้นนี้ มีเป้าหมายเพื่อ สร้างคำอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมือง ในปัจจุบันของไทย อันเกิดขึ้นจากวิกฤติความขัดแย้ง ระหว่างขบวนการมวลชนเสื้อแดง รัฐ และขบวนการโต้กลับต่างๆ รวมถึงการสร้างตัวแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ สำหรับอธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่างๆ ดังกล่าว เพื่อค้นหากลไกและกระบวนการ ที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว ขอบเขตการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ อยู่ระหว่างปี 2549-2553 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กล่าวคือ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ การศึกษาตีความ โทรเลขทางการทูตของสถานทูตอเมริกัน ประจำกรุงเทพฯ และสถานกงสุลอเมริกัน ประจำเชียงใหม่เป็นหลัก และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การเก็บข้อมูลสำรวจความคิดเห็นกลุ่มคนเสื้อแดง และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ โดยใช้การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังประชากร สามารถใช้อธิบาย การเข้าร่วม การเคลื่อนไหวร่วมกับกลุ่มคนเสื้อแดง ได้เพียงแค่ ร้อยละ 12 เท่านั้น โดยอิทธิพลส่วนใหญ่ เกิดขึ้นจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ อายุ ภูมิฐานะ และเพศ แต่อายุของคนเสื้อแดง ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมือง เมื่อพิจารณากรอบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม พบว่า การมองว่าตนเองไม่มีพวก/ไม่มีเส้นสาย และการเรียกร้องประชาธิปไตย ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เพิ่มโอกาสให้คนเสื้อแดง เข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองมากขึ้น เมื่อพิจารณากรอบการวิเคราะห์การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้ พบว่า ประเด็น “การกำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์” และ “การเรียกร้องประชาธิปไตย” มีส่วนสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนเสื้อแดง และเมื่อพิจารณากรอบการวิเคราะห์วิถีโคจรของการปฏิวัติ พบว่า คนเสื้อแดงโดยทั่วไป มีความยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอย่างมาก และมองว่า ถึงแม้ว่าประชาธิปไตยจะมีปัญหามาก แต่ก็ป็นรูปแบบการปกครอง ที่ดีกว่ารูปแบบการปกครองอื่นๆ นอกจากนี้ โครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมและความไว้วางใจในหมู่ประชาชน ก็ยังคงมีอิทธิพลอยู่สูง ดังนั้น ความไม่พอใจของคนเสื้อแดงเหล่านี้ จึงยังไม่ถึงขั้นที่จะทำให้ พวกเขาตัดสินใจทิ้งระบอบเดิม และเข้าสู่สถานการณ์การปฏิวัติจริงๆ

สาขาวิชา รัฐศาสตร์

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

5181516324 : MAJOR POLITICAL SCIENCE

KEYWORDS: STATE / SOCIAL MOVEMENT / COUNTERMOVEMENT / THE RED SHIRTS

EKKAPOLLANUT NUTTHAPHATTHANUNTH: INTERACTIONS BETWEEN STATE, MOVEMENT AND COUNTERMOVEMENT: THE CASE STUDY OF THE RED SHIRTS' POLITICAL MOVEMENT FROM 2006-2010. ADVISOR: ASSOC. PROF. PRAPART PINTOBTANG, Ph.D., 719 pp.

The purposes of this research are to explain the political phenomena of Thailand's political crisis between the red shirts, Thai state and countermovements, to create the mathematical models for explaining the interactions between those political actors and to explore the mechanism and processes involving those interactions. This research's time frame was between 2006 and 2010. There were two research methodologies used in this study. Firstly, the qualitative methodology was about interpreting the diplomatic cables from the U.S. Embassy Bangkok and the U.S. Consulate Chiang Mai. Secondly, the quantitative methodology was about collecting the questionnaires from the national survey of the red shirts. And then I have analyzed them with several statistic techniques i.e. Correlation Analysis, Multiple Linear Regression Analysis and Multiple Logistic Regression Analysis. These tests of hypotheses are at the statistical significance level 0.05.

The research finding is the political participation of the red shirts movement can be explained by the demographic factors only 12 percent with age, area of birth place and gender. The Dynamic and Interactive Framework show that more the people don't have patron-client networks and don't satisfy undemocratic government, more the people participate in the red shirts' movement. The Transformation of Contention Frameworks show that the political issues about "eliminating double standard and feudal figures" and "demanding democracy" originate the identities for the red shirts' movement. And the Revolutionary Trajectories Frameworks show that the red shirts have commitments with democracy. They strongly agree with the statement "Democracy may have its problems, but it is better than any other form of government." Moreover, the traditional social structure and the trust between Thai people have the very influence for the red shirts, so they will not be transformed to the revolutionary movement.

Field of Study: Political Science

Student's Signature

Academic Year: 2013

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยที่ใช้ระยะเวลาทำอย่างยาวนาน ด้วยความอดทน และมุ่งมั่นอย่างถึงที่สุดของข้าพเจ้าขึ้น นี้ จะไม่สำเร็จลงได้ ถ้าหากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้าง อันเป็นที่รักและนับถือยิ่งของข้าพเจ้า บุคคลแรกที่ข้าพเจ้าต้องการแสดงความขอบคุณ คือ รศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง อาจารย์ผู้เป็นทั้งผู้สอนวิชา ขบวนการทางสังคมและการเมืองให้ข้าพเจ้า และเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้าพเจ้า ทั้งในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก การได้ติดตามอ่านผลงานด้านขบวนการคนจนของท่าน ทั้งตำราและบทความในนิตยสาร ต่างๆ ตั้งแต่ข้าพเจ้ายังไม่ได้เข้าศึกษาในระดับปริญญาโท ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสนใจการศึกษาด้านนี้เป็นอย่างมาก ท่านเป็นแรงบันดาลใจที่ยิ่งใหญ่ส่วนหนึ่ง ที่ทำให้ข้าพเจ้ามีตัวตนทางวิชาการ ดังเช่นทุกวันนี้ บุคคลที่สอง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่เคารพยิ่งของข้าพเจ้า คือ ศ.ดร.อนุสรณ์ ภูมิณี ผู้เป็นต้นแบบของอาจารย์ในอุดมคติ ของข้าพเจ้า การเป็นผู้รู้รอบและมีระเบียบวินัยในการทำงานด้านวิชาการของท่าน เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้ารู้สึกทึ่ง และปรารถนาจะเจริญรอยตาม รศ.ดร.กุลลดา เกษบุญชู มีดี อาจารย์ผู้เปิดโลกทัศน์ทางวิชาการให้กับ ข้าพเจ้า การได้รับความรู้จากคำสอนโดยตรงและอ่านงานที่ท่านเขียน ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นเสมอมา ท่านเป็นอีกหนึ่งแรงบันดาลใจ ที่ทำให้ข้าพเจ้าตัดสินใจทำงานวิจัยชิ้นนี้ ด้วยมุมมองที่กว้างไกลกว่าเดิม และ ตระหนักว่าปรากฏการณ์ทางการเมือง ที่เรามองเห็น อาจไม่ใช่สิ่งที่เป็นจริงๆก็ได้ และเช่นเดียวกัน ผศ. ดร.นฤมล ทับจุมพล อาจารย์ผู้สอนวิชาประชาธิปไตยกับการพัฒนา ในระดับปริญญาเอกให้ข้าพเจ้า นับเป็น อาจารย์ที่ให้ความรู้สึกสบายใจและเป็นกันเองมาก ความเอาใจใส่ในลูกศิษย์ที่ท่านมี ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกนับถือ และศรัทธาท่านเสมอมา นอกจากนี้ บุคคลที่ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง คือ ศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร ซึ่งตอบรับคำเชิญเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ให้กับข้าพเจ้า ท่านทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกปลื้มปิติเป็นอย่าง ยิ่ง สืบเนื่องจากการติดตามผลงาน ที่มีอยู่อย่างมากมายของท่าน จึงได้รู้จักชื่อเสียงของท่านมาตั้งแต่เรียน ระดับปริญญาโท และไม่คาดฝันว่าจะมีเกียรติ ได้รับความรู้จากอาจารย์ที่ยิ่งใหญ่อย่างท่านโดยตรง คำชี้แนะ ที่ท่านให้มีความหมายอย่างยิ่ง และช่วยพัฒนางานวิชาการชิ้นนี้ขึ้นมา

ผู้ที่ให้การสนับสนุนการทำวิจัยของข้าพเจ้า ซึ่งทำให้งานชิ้นนี้สำเร็จลงได้ ด้วยกำลังใจและความรักอันยิ่งใหญ่ คือ คุณแม่ พี่สาว และหลานสาวผู้น่ารักของข้าพเจ้า กำลังใจและความรักที่ข้าพเจ้าได้รับ เมื่อยามที่รู้สึกท้อแท้และสิ้นหวัง ช่วยให้ผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆได้สำเร็จ นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณเจ้าของ ศูนย์และเพื่อนร่วมงานที่ศูนย์ Happy Math (โชคชัยสี่) ทุกท่าน ที่ช่วยให้ข้าพเจ้าสามารถเรียนและทำงาน ไปด้วย มาตลอดสิบปีที่ผ่านมา ทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก โดยเฉพาะ คุณจุฬามณี คุณมุกดา และคุณดานิพา ที่ช่วยให้การเก็บข้อมูลในจังหวัดต่างๆทำได้สำเร็จ รวมถึงคณาจารย์เพื่อนร่วมงานที่ ม. ศิลปากร ที่ให้โอกาสข้าพเจ้าทำวิทยานิพนธ์นี้ได้สำเร็จ ท้ายที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่มอบทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2555 และ ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช รุ่นที่ 18 ครั้งที่ 2/2555 ซึ่งช่วยให้ ข้าพเจ้าสามารถหาทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต่องานวิจัยชิ้นนี้ได้ และข้อมูลดิบบางส่วนจาก มูลนิธิเอเชีย ที่ทำ ให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จตามความคาดหวัง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	บ
สารบัญแผนภูมิ.....	ป
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
1.2.1 การเปลี่ยนแปลงในมิติทางเศรษฐกิจ.....	6
1.2.1.1 วิฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ 2540 กับการขึ้นมาสู่อำนาจของทักษิณ.....	7
1.2.1.2 นโยบายประชานิยมแบบทักษิณกับความเปลี่ยนแปลงในชนบทไทย.....	9
1.2.2 การเปลี่ยนแปลงในมิติทางการเมือง.....	11
1.2.2.1 การปฏิรูปการเมืองและการกระจายอำนาจทางการเมือง.....	12
1.2.2.2 รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 กับการกลับคืนสู่อำนาจของอำมาตยาธิปไตย.....	14
1.2.3 การเปลี่ยนแปลงในภาคประชาสังคม.....	21
1.2.3.1 องค์กรพัฒนาเอกชนกับแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน.....	22
1.2.3.2 การปรับทิศทางการพัฒนาไปสู่การทำงานร่วมกันระหว่างรัฐกับภาคประชาสังคม.....	22
1.2.4 การก่อเกิดขบวนการมวลชนเสื้อแดง.....	24
1.2.4.1 ขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองกับขบวนการมวลชนเสื้อแดง: ความขัดแย้งทางชนชั้น?.....	27
1.2.4.2 การเข้าสู่สถานการณ์ปฏิวัติ.....	30
1.3 คำถามการวิจัย.....	33
1.4 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	33

1.5 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง	33
1.6 วิธีการศึกษาวิจัย.....	34
1.7 ขอบเขตการศึกษา.....	39
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	40
1.9 นิยามศัพท์.....	40
1.10 คำโครงการนำเสนองานวิจัย.....	41
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง.....	46
2.1 บทนำ.....	46
2.2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง: งานวิชาการที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ- ขบวนการโต้กลับ.....	47
2.2.1 งานวิชาการที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการทางสังคม	47
2.2.2 งานวิชาการที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ	63
2.3 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย.....	70
2.3.1 แนวการวิเคราะห์การเมืองแห่งการต่อสู้ (Contentious Politics).....	70
2.3.2 แนวการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศเชิงวิพากษ์.....	75
2.3.3 แนวคิดการครองอำนาจนำ	85
2.4 กรอบการวิเคราะห์ทางทฤษฎี (Theoretical Framework).....	87
บทที่ 3 การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับในทางสถิติ: กรณีการ เคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง.....	92
3.1 บทนำ: ใครคือมวลชนเสื้อสีต่างๆ ?.....	92
3.2 การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดมและการวิเคราะห์การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้ 97	
3.2.1 การกำหนดตัวแปรในการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดมและการวิเคราะห์ การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้: ผลสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดงกับ สถิติเชิงพรรณนา.....	97
3.2.2 การทดสอบสมมติฐานงานวิจัยที่ผ่านมา: มวลชนเสื้อแดง มีความสัมพันธ์กับการเป็น มวลชนโต้กลับของกลุ่ม พวม. หรือมวลชนฝ่ายก้าวหน้าผู้ต่อต้านรัฐประหาร 19 กันยายน?	103
3.2.3 การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม	109
3.2.4 การวิเคราะห์การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้.....	129

3.3 การวิเคราะห์วิถีโคจรของการปฏิวัติ.....	147
3.3.1 ความเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างสังคม-เศรษฐกิจ-การเมือง	147
3.3.2 ความต้องการละทิ้งระบอบเดิมเมื่อเข้าสู่สถานการณ์ปฏิวัติ.....	162
3.3.3 การปฏิวัติทางสังคม.....	170
3.4 สรุป.....	174
บทที่ 4 การล่มสลายของรัฐบาลทักษิณ: จากรอยปริร้าวภายในกลุ่มชนชั้นนำ สู่การก่อรัฐประหารของฝ่ายคณาธิปไตยนิยมเจ้า	178
4.1 บทนำ.....	178
4.2 ความขัดแย้งในหมู่ชนชั้นนำทางการเมือง: เครือข่ายทักษิณปะทะเครือข่ายข้าราชการ... ..	180
4.2.1 การแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	181
4.2.2 การแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน	188
4.3 การปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาลทักษิณ: จากรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สู่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย.....	190
4.3.1 การปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาลทักษิณ: รายการเมืองไทยรายสัปดาห์	191
4.3.2 การปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาลทักษิณ: กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย	198
4.3.3 การจัดตั้งขบวนการโต้กลับของฝ่ายรัฐ.....	210
4.4 กระแสการก่อรัฐประหารจากฝ่ายนิยมเจ้า	214
4.4.1 บริบทของการตัดสินใจยุบสภาจนถึงการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 2 เมษายน 2549: บทบาทของฝ่ายต่างๆท่ามกลางวิกฤตการณ์ทางการเมือง	215
4.4.2 การแทรกแซงวิกฤตการณ์เมืองของราชสำนัก	230
4.4.3 การประกาศสงครามอย่างเป็นทางการระหว่างฝ่ายทักษิณกับฝ่ายนิยมเจ้า	238
4.4.4 การช่วงชิงฐานกำลังในกองทัพระหว่างฝ่ายทักษิณกับฝ่ายนิยมเจ้า.....	244
4.5 สรุป	249
บทที่ 5 การช่วงชิงอำนาจนำของกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบไทยๆ: รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 กับความเปลี่ยนแปลงอันไม่อาจหวนกลับ?.....	253
5.1 บทนำ: เบื้องหลังการวางแผนรัฐประหาร 19 กันยายน	253
5.1.1 คำคืนการรัฐประหาร	259
5.1.2 การตั้งรัฐบาลและนายกรัฐมนตรีชั่วคราว.....	272

5.2 การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 กับความพยายามสถาปนาอำนาจนำของฝ่ายเครือข่ายข้าราชการบริหารภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบไทยๆ	277
5.2.1 การกวาดล้างเครือข่ายทักษิณและจัดระเบียบใหม่ทางการเมือง.....	277
5.2.2 บทบาทสหรัฐอเมริกาในการแทรกแซงการเมืองไทย: การกดดันให้ไทยกลับเข้าสู่การเป็นประชาธิปไตยเพื่อรักษาผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา	295
5.3 ความมั่นคงของรัฐบาลสุรยุทธ์ท่ามกลางความแตกแยกภายในเครือข่ายคณะรัฐประหาร	303
5.4 สรุป.....	320
บทที่ 6 การกลับคืนสู่อำนาจของเครือข่ายทักษิณหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549: สงครามตัวแทนของสองขั้วอำนาจในสมรภูมิต่างการเมืองไทย.....	323
6.1 บทนำ: การก่อตัวของพรรคพลังประชาชนในฐานะข้อจำกัดของขั้วอำนาจจารีตนิยม	323
6.2 การฟื้นคืนความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา หลังเกิดรัฐประหาร 19 กันยายน.....	328
6.3 รัฐบาลของเครือข่ายทักษิณกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย: การกลับมาของคู่ปรปักษ์ทางการเมือง.....	330
6.3.1 การกลับมาของกลุ่ม พวม. หน้าเก่ากับมวลชนเสื้อเหลือง ที่แสนเหนียวและอ่อนล้า	331
6.3.2 ความพยายามในการสร้างเงื่อนไขรัฐประหารของกลุ่ม พวม.....	335
6.3.3 การเกิดขึ้นใหม่ของกลุ่ม พวม. พร้อมเครื่องแต่งกายชิ้นใหม่: ผ้าพันคอสีฟ้า	342
6.3.4 การหาทางออกจากวิกฤตความขัดแย้งทางการเมือง	347
6.4 การทำ“รัฐประหารเงียบ”กับการเปลี่ยนขั้วอำนาจทางการเมืองในรัฐสภา.....	348
6.4.1 ตุลาการภิวัตน์	349
6.4.2 เหตุการณ์ 7 ตุลาคม 2551 กับการจัดฉากการปะทะกันระหว่างฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐกับกลุ่ม พวม.	352
6.4.3 กองทัพภิวัตน์พยายามก่อรัฐประหารผ่านจ้อโทรทัศน์	359
6.5 สรุป.....	373
บทที่ 7 การเมืองไทยระยะเปลี่ยนผ่านภายหลังการเข้าสู่อำนาจของรัฐบาลได้ปีกพญาอินทรี: การต่อสู้ยกแรก ของขบวนการมวลชนเสื้อแดง	376
7.1 บทนำ: รัฐบาลที่มาพร้อมกับ “อภิสิทธิ์”	376
7.2 การหลังไหลของสายน้ำสีแดงก่อนการต่อสู้ยกที่ 1	379
7.3 สายน้ำสีแดงแห่งความโกรธแค้น: การต่อสู้ยกที่ 1 ของขบวนการมวลชนเสื้อแดง	384

7.3.1 การชุมนุมใหญ่.....	386
7.3.2 สงครามประชาชน: การก่อจลาจลช่วงสงครามต์.....	390
7.4 การปรับตัวของรัฐไทยภายใต้วิกฤตการเมือง.....	400
7.4.1 ปฏิบัติการสลายเครือข่ายประท้วงภายใต้แผนการปรองดองแห่งชาติ.....	401
7.4.2 การส่งเสริมประชาธิปไตยในไทยเพื่อผลักดันผลประโยชน์ของรัฐบาลอเมริกัน	409
7.5 สรุป.....	413
บทที่ 8 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ: การต่อสู้ยกที่สองของมวลชนเสื้อแดง และรอยปริร้าวทางการเมืองที่มีรัฐบาลอเมริกันเป็นผู้สมาน	417
8.1 บทนำ: ความพยายามฟื้นคืนความชอบธรรมของมวลชนเสื้อแดง.....	417
8.2 ปฏิบัติการส่งเสริมการปรองดองทางการเมือง “คนเสื้อเหลือง-คนเสื้อแดง” โดยรัฐบาล อเมริกัน.....	423
8.2.1 การแสดงบทบาทของรัฐบาลอเมริกันในการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งทางการเมืองไทยใน ระยะเปลี่ยนผ่าน	425
8.2.2 โครงการบรรยายของกระทรวงการต่างประเทศที่มีการสนับสนุนตามภารกิจ	428
8.3 การกลับมาเคลื่อนไหวอีกครั้งของ นปช./นปช. : การปลุกกระแสทางการเมืองระดมมวลชน เสื้อแดง	438
8.3.1 การขอพระราชทานอภัยโทษ: แผนการ “ดิ่งฟ้าต่ำ”	439
8.3.2 การสร้างข่าวลือ: “เทพเสียงคล้ายอภิสิทธิ์” และ “การรัฐประหาร”	445
8.3.3 การปลุกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยผ่านโรงเรียนการเมือง นปช.	447
8.4 ก่อนการชุมนุมใหญ่ “สงครามครั้งสุดท้าย”	450
8.4.1 การชุมนุมครบรอบ 3 ปี เหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549: “นปช.” ปะทะ “พธม.”	451
8.4.2 การสร้างความชอบธรรมต่อนานาชาติ	458
8.4.3 กลยุทธ์สองขาของอดีตนายกรัฐมนตรีกษัตริย์: ความล้มเหลวของช่องทาง “สวีเดน”	459
8.4.4 ความแตกแยกทางความคิดภายในหมู่แกนนำ นปช.: การตั้ง “กองทัพแดง” และความ รุนแรงทางการเมือง.....	462
8.5 การชุมนุมใหญ่ “สงครามครั้งสุดท้าย”: การต่อสู้ยกที่สองของมวลชนเสื้อแดง.....	466
8.6 สรุป.....	473

บทที่ 9 การเปลี่ยนแปลงอันไม่อาจหวนกลับ: การปรับเปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์และการเกิดขึ้น ของตัวแสดงหน้าใหม่ในการเมืองไทย ช่วงปลายรัชสมัย	476
9.1 บทนำ: การเปลี่ยนแปลงอันไม่อาจหวนกลับของวิถีทางเศรษฐกิจ-การเมือง-สังคมของคน ชนบทตามกระแสโลกาภิวัตน์	476
9.1.1 พลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติทางการเมืองของคนชนบทกับปัญหา “ชน กิจการเมือง”	478
9.1.2 ทักษิณมิกส์กับเศรษฐกิจพอเพียง: ความขัดแย้งในแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ? ...	484
9.2 ประชาธิปไตยแบบประชาชนกับประชาธิปไตยแบบไทยๆ: วิธีทางในการอยู่ร่วมกันแบบสงบสุข อยู่ตรงไหน?	491
9.3 หัวใจสำคัญของความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในช่วงเปลี่ยนผ่านรัชสมัย: การจัดวาง ตำแหน่งแห่งที่ของกลุ่มชนชั้นนำกับการสืบราชสมบัติ	500
9.3.1 แวดวงในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์	502
9.3.2 วิกฤตการเปลี่ยนผ่านรัชสมัย: การสืบราชสมบัติ	507
9.4 สรุป	511
บทที่ 10 บทสรุปผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ: กรณีศึกษาการ เคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงตั้งแต่ปี 2549 - 2553	513
10.1 บทสรุป	513
10.2 คำตอบของคำถามวิจัย	523
10.2.1 ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการ และขบวนการโต้กลับ กรณีการ เคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง พ.ศ. 2549-2553	524
10.2.2 การศึกษากลไกและกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการ และขบวนการโต้กลับ: กรณีศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง ตั้งแต่ปี 2549-2553	527
10.2.3 ข้อค้นพบอื่นๆที่น่าสนใจจากการศึกษา	535
10.3 บทเรียนและข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยในอนาคต	552
รายการอ้างอิง	554
ภาคผนวก	624
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	719

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง	96
ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าร่วมการ เคลื่อนไหวกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดงกับเหตุการณ์ที่เป็นจุดเปลี่ยนให้ มวลชนเหล่านี้เริ่มเข้ามาเคลื่อนไหวกับ นปช./ กลุ่มคนเสื้อแดง	103
ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าร่วมการเคลื่อนไหว กับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดงกับวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง	104
ตารางที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าร่วม การเคลื่อนไหวกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดงกับกลุ่มบุคคลที่คิดว่าเป็น อุปสรรคของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย	104
ตารางที่ 5 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ ลักษณะที่นำมาสู่การคุกคามและโอกาส	111
ตารางที่ 6 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ แสดงความเหมาะสมของสังคม	114
ตารางที่ 7 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่นำมาสู่การคุกคามและโอกาสกับการขยายตัว ของการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง	116
ตารางที่ 8 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ แสดงการประกอบสร้างทางสังคม	118
ตารางที่ 9 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างการประกอบสร้างทางสังคมกับการขยายตัวของ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง	122
ตารางที่ 10 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุแสดง การกระทำอย่างมีนวัตกรรม	124

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 11 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำร่วมกันวัฏกรรมกับการขยายตัวของ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวยกับกลุ่มคนเสื้อแดง.....	128
ตารางที่ 12 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการเป็นนายหน้า.....	131
ตารางที่ 13 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการเปลี่ยน อัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง (ไพร่-อำมาตย์).....	132
ตารางที่ 14 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การเปลี่ยนอัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง (ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย).....	134
ตารางที่ 15 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การทำให้มีความรุนแรงมากขึ้น (องคมนตรีและเครือข่าย).....	136
ตารางที่ 16 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การทำให้มีความรุนแรงมากขึ้น (ศาล-ตุลาการ).....	138
ตารางที่ 17 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การทำให้มีความรุนแรงมากขึ้น (การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์).....	140
ตารางที่ 18 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การทำให้มีความรุนแรงมากขึ้น (การไม่เคารพกฎหมาย).....	141
ตารางที่ 19 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การทำให้มีความรุนแรงมากขึ้น (การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง).....	143
ตารางที่ 20 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การทำให้มีความรุนแรงมากขึ้น (ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม).....	144
ตารางที่ 21 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การบรรจบกันของข้อขัดแย้งในการต่อสู้.....	146
ตารางที่ 22 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างทิศทางของประเทศไทยที่ดำเนินไป ในทางที่ผิดกับปัญหาใหญ่ที่สุดในทางสังคม-เศรษฐกิจ-การเมืองระดับชาติ.....	148

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 23 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของอารมณ์ความรู้สึกของ มวลงชนเสื้อแดงที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม-เศรษฐกิจ-การเมือง.....	150
ตารางที่ 24 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุของ ความยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย.....	153
ตารางที่ 25 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการคงอยู่ของ โครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมและความไว้วางใจซึ่งกันและกันในหมู่ประชาชน (1).....	158
ตารางที่ 26 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการคงอยู่ของ โครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมและความไว้วางใจซึ่งกันและกันในหมู่ประชาชน (2).....	160
ตารางที่ 27 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบมัลติโนเมียลของ ความขัดแย้งและความมั่นคงทางการเมืองรูปแบบต่างๆ.....	164
ตารางที่ 28 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของ “ความแตกแยกในสังคมกับความพึงพอใจใน ประชาธิปไตย” กับ “ความแตกแยกในสังคมกับความศรัทธาในประชาธิปไตย”.....	171
ตารางที่ 29 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของ “ความแตกแยกในสังคม” กับ “ความศรัทธาในประชาธิปไตย”.....	173
ตารางที่ 30 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	631
ตารางที่ 31 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	632
ตารางที่ 32 ภูมิภาคของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	633
ตารางที่ 33 เขตการปกครองของภูมิภาคของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	634
ตารางที่ 34 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	635
ตารางที่ 35 อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	636
ตารางที่ 36 รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	638
ตารางที่ 37 การประเมินฐานะของตนเอง.....	639
ตารางที่ 38 สาเหตุของความยากจน คือ ไม่มีทุนประกอบอาชีพ.....	640
ตารางที่ 39 สาเหตุของความยากจน คือ ขาดโอกาส.....	640

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 40 สาเหตุของความยากจน คือ เรียนมาน้อย.....	641
ตารางที่ 41 สาเหตุของความยากจน คือ เกิดมาจน.....	641
ตารางที่ 42 สาเหตุของความยากจน คือ ชี้เกียจ ไม่ขวนขวาย.....	642
ตารางที่ 43 สาเหตุของความยากจน คือ ถูกเอาเปรียบ.....	642
ตารางที่ 44 สาเหตุของความยากจน คือ ไม่มีพรรคพวก/ไม่มีเส้นสาย.....	643
ตารางที่ 45 สาเหตุของความยากจน คือ หัวไม่ดี.....	643
ตารางที่ 46 สาเหตุของความยากจน คือ เข้าไม่ถึงทรัพยากร.....	644
ตารางที่ 47 สาเหตุของความยากจน คือ ดวงไม่ดี/ไม่มีโชค.....	644
ตารางที่ 48 สาเหตุของความยากจน คือ ชื่อ/ไม่ทันคน.....	645
ตารางที่ 49 ความพึงพอใจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้ การบริหารงาน/นโยบายของรัฐบาล.....	645
ตารางที่ 50 การสังกัดกลุ่ม/องค์กร/เครือข่าย ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	646
ตารางที่ 51 การร่วมเคลื่อนไหวกับขบวนการทางการเมือง.....	647
ตารางที่ 52 เหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหว กับกลุ่ม นปช. ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	648
ตารางที่ 53 ลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	650
ตารางที่ 54 ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม นปช.....	651
ตารางที่ 55 การเข้ารับการอบรมจากโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช./ โรงเรียนเสื่อแดง/โรงเรียนประชาธิปไตย/โรงเรียนการเมือง.....	652
ตารางที่ 56 การพัฒนาความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาทางการเมืองในปัจจุบัน ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองกับ กลุ่ม นปช. หรือการเข้าอบรมในโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช.....	653
ตารางที่ 57 การติดตามข่าวสารผ่านทางหนังสือพิมพ์/ โทรทัศน์/สถานีวิทยุที่มีตามปกติทั่วไป.....	655

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 58 การติดตามข่าวสารผ่านทางข้อความในโทรศัพท์มือถือ.....	655
ตารางที่ 59 การติดตามข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต.....	656
ตารางที่ 60 การติดตามข่าวสารผ่านทางวิทยุชุมชน.....	656
ตารางที่ 61 การติดตามข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม.....	657
ตารางที่ 62 การติดตามข่าวสารผ่านทางสิ่งพิมพ์/เคเบิลทีวีท้องถิ่น.....	657
ตารางที่ 63 การมีส่วนร่วมโดยสนับสนุน/บริจาคเงินเป็น ค่าใช้จ่ายอื่นๆของกลุ่มคนเสื้อแดง.....	658
ตารางที่ 64 การมีส่วนร่วมโดยจัดทำหรือเผยแพร่เอกสาร/สื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น ทำใบปลิว ถ่ายสำเนาเอกสาร แจกจ่ายเอกสาร.....	658
ตารางที่ 65 การมีส่วนร่วมโดยสนับสนุน ชักชวน หรือโน้มน้าวให้คนอื่นๆ เข้าร่วมการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช.....	659
ตารางที่ 66 การมีส่วนร่วมโดยเสนอแนะ ให้ความคิดเห็น ที่คาดว่าจะประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหว.....	659
ตารางที่ 67 การมีส่วนร่วมโดยเป็นอาสาสมัครต่างๆ เช่น หน่วยรักษาความปลอดภัย โรงพยาบาล สวัสดิการ/อาหาร เป็นต้น.....	660
ตารางที่ 68 ระดับความชอบธรรมหรือความถูกต้องของ ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง.....	660
ตารางที่ 69 ระดับความสำเร็จตามเป้าหมาย/ข้อเรียกร้องใน การชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง.....	662
ตารางที่ 70 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ ล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์.....	663
ตารางที่ 71 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ สนับสนุนทักษิณ.....	663

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 72 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ เรียกร้องประชาธิปไตย.....	664
ตารางที่ 73 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ ผลประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง.....	664
ตารางที่ 74 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ กำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์.....	665
ตารางที่ 75 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ สร้างความไม่สงบ.....	665
ตารางที่ 76 วัตถุประสงค์หลักของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ แก้ไขรัฐธรรมนูญ.....	666
ตารางที่ 77 วัตถุประสงค์หลักของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ เอาชนะกลุ่มคนเสื้อเหลือง.....	666
ตารางที่ 78 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมืองของ กลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ต่อต้านทักษิณ.....	667
ตารางที่ 79 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมืองของ กลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ การปกป้องพรรคประชาธิปัตย์.....	667
ตารางที่ 80 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง ของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์.....	668
ตารางที่ 81 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมืองของ กลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ผลประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง.....	668
ตารางที่ 82 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมืองของ กลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ล้มรัฐบาลฝ่ายทักษิณ.....	669
ตารางที่ 83 วัตถุประสงค์หลักของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของ กลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ เรียกร้องประชาธิปไตย.....	669

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 84 วัตถุประสงค์หลักในการชุมนุมทางการเมืองของ กลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ สร้างความเป็นหนึ่งเดียว.....	670
ตารางที่ 85 วัตถุประสงค์หลักในการชุมนุมทางการเมืองของ กลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ เอาชนะกลุ่มคนเสื้อแดง.....	670
ตารางที่ 86 วัตถุประสงค์ของการชุมนุมทางการเมือง ของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ไม่แก้รัฐธรรมนูญ.....	671
ตารางที่ 87 การแสดงความเห็นชอบกับการปราบปรามการ ชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์.....	671
ตารางที่ 88 ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้มีความคิดเห็น ทางการเมืองแตกต่างจากตนเอง.....	672
ตารางที่ 89 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อ การทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549.....	674
ตารางที่ 90 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ องคมนตรีและเครือข่าย.....	675
ตารางที่ 91 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ กองทัพ.....	676
ตารางที่ 92 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ ศาล-ตุลาการ.....	676
ตารางที่ 93 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ ข้าราชการพลเรือน.....	677
ตารางที่ 94 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทย คือ นักการเมือง.....	677
ตารางที่ 95 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทย คือ สื่อมวลชน.....	678

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 96 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทย คือ เอ็นจีโอ-นักเคลื่อนไหว.....	678
ตารางที่ 97 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทย คือ ประชาชนทั่วไป.....	679
ตารางที่ 98 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตย คือ นักการเมืองและข้าราชการโงกกิน/ขาดศีลธรรม.....	679
ตารางที่ 99 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทย คือ การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์.....	680
ตารางที่ 100 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทย คือ การไม่เคารพกฎหมาย.....	680
ตารางที่ 101 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทย คือ การซื้อสิทธิขายเสียง.....	681
ตารางที่ 102 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทย คือ การขาดการศึกษาของประชาชน.....	681
ตารางที่ 103 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทย คือ การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง.....	682
ตารางที่ 104 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ ประชาธิปไตยไทย คือ ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำในสังคม.....	682
ตารางที่ 105 เหตุผลในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น คือ ชื่นชอบนโยบายของพรรคการเมือง/ผู้สมัครรับเลือกตั้ง.....	683
ตารางที่ 106 เหตุผลในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น คือ ชื่นชอบตัวบุคคลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นการส่วนตัว.....	683
ตารางที่ 107 เหตุผลในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น คือ ได้รับคำตอบแทนจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง.....	684

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 108 เหตุผลในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น คือ สร้างผลงานที่เป็นผลประโยชน์ของท้องถิ่น.....	684
ตารางที่ 109 เหตุผลในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น คือ การรักษาคำสัญญาที่ให้ไว้ในการหาเสียงเลือกตั้ง.....	685
ตารางที่ 110 เหตุผลในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น คือ บุคคลใกล้ชิดบอกให้เลือก.....	685
ตารางที่ 111 ความเชื่อมั่นในความสามารถของตัวผู้ลงสมัคร รับเลือกตั้งในท้องถิ่นจะทำให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น.....	686
ตารางที่ 112 ตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับการเข้าร่วมการเคลื่อนไหว กับกลุ่มคนเสื้อแดง (นำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter).....	701
ตารางที่ 113 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. กับเหตุการณ์ที่มวลชนเปลี่ยนมาเป็นคนเสื้อแดง.....	703
ตารางที่ 114 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. กับวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง.....	704
ตารางที่ 115 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. กับกลุ่มบุคคลที่เป็นอุปสรรคต่อระบบการเมือง/ประชาธิปไตย.....	705
ตารางที่ 116 ตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การเป็นนายหน้า (นำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter).....	706
ตารางที่ 117 ตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการเปลี่ยน อัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง (ไพร่-อำมาตย์) (นำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter).....	707
ตารางที่ 118 ตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการเปลี่ยนอัตลักษณ์ ของมวลชนเสื้อแดง (ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย) (นำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter).....	708

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 119 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของกลุ่มบุคคลซึ่งเป็น ปัญหาต่อระบบการเมืองและประชาธิปไตยไทย: องคมนตรีและเครือข่าย.....	709
ตารางที่ 120 สรุปตัวแบบจำลองโลจิสติกแบบพหุของประเด็นปัญหาหลักของ ระบบการเมือง: การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์.....	710
ตารางที่ 121 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของประเด็น ปัญหาหลักของระบบการเมือง: การไม่เคารพกฎหมาย.....	711
ตารางที่ 122 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของประเด็น ปัญหาหลักของระบบการเมือง: การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง.....	711
ตารางที่ 123 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของประเด็น ปัญหาหลักของระบบการเมือง: ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม.....	712
ตารางที่ 124 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การบรรจบกันของชั่วคราวข้ามในการต่อสู้.....	713
ตารางที่ 125 ความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อไทย ในปี ค.ศ. 2005-2009.....	716

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 กรอบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม.....	73
แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มพลังทางสังคมในโครงสร้างทางประวัติศาสตร์.....	77
แผนภาพที่ 3 แผนที่ความรับผิดชอบของกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาในส่วนต่างๆของโลก.....	717
แผนภาพที่ 4 แผนที่ความรับผิดชอบของกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาในภาคพื้นแปซิฟิก.....	718

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญแนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	631
แผนภูมิที่ 2 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม (ปี).....	632
แผนภูมิที่ 3 ภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	633
แผนภูมิที่ 4: เขตการปกครองของภูมิลำเนา.....	634
แผนภูมิที่ 5: ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	635
แผนภูมิที่ 6 อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	637
แผนภูมิที่ 7 รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	638
แผนภูมิที่ 8 การประเมินฐานะตนเองของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	639
แผนภูมิที่ 9 ความพึงพอใจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้การบริหารงาน/ นโยบายของรัฐบาล.....	646
แผนภูมิที่ 10 การร่วมเคลื่อนไหวกับขบวนการทางการเมือง.....	647
แผนภูมิที่ 11 เหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช.....	649
แผนภูมิที่ 12 ลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	650
แผนภูมิที่ 13 ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม นปช.ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	651
แผนภูมิที่ 14 การพัฒนาความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาทางการเมือง ในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหว ทางการเมืองกับกลุ่ม นปช./เข้าอบรมในโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช.....	654
แผนภูมิที่ 15 ระดับความชอบธรรมหรือความถูกต้องของความเคลื่อนไหว ทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงในทัศนะผู้ตอบแบบสอบถาม.....	661
แผนภูมิที่ 16 ระดับความสำเร็จตามเป้าหมาย/ข้อเรียกร้องในการชุมนุมทางการเมือง ของกลุ่มคนเสื้อแดงในทัศนะผู้ตอบแบบสอบถาม.....	662

สารบัญแผนภูมิ (ต่อ)

	หน้า
แผนภูมิที่ 17 ความเห็นชอบของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการปราบปรามการชุมนุม ทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์.....	672
แผนภูมิที่ 18 ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้มีความคิดเห็นทางการเมือง แตกต่างกันของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	673
แผนภูมิที่ 19 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ การทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549.....	675
แผนภูมิที่ 20 ความเชื่อมั่นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อความสามารถของ ตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นว่าจะทำให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น.....	686
แผนภูมิที่ 21 จำนวนโทรเลขของสถานทูตสหรัฐอเมริกาในประเทศต่างๆที่ถูก ส่งกลับมายังกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา.....	715

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การทำรัฐประหารของ “คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” (คปค.)¹ ในวันที่ 19 กันยายน 2549 ที่มีต่อรัฐบาลของ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีจากพรรคไทยรักไทยในเวลานั้น ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของความขัดแย้งทางการเมืองที่นำมาสู่การเคลื่อนไหวมวลชนจำนวนมาก ซึ่งแยกตัวออกเป็น 2 ฝ่ายตรงข้ามกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ ฝ่ายแรกเป็นฝ่ายของ “กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” (พธม.) หรือที่รู้จักกันในนาม “กลุ่มคนเสื้อเหลือง” ที่เคลื่อนไหวขับไล่รัฐบาลทักษิณมาตั้งแต่ออกเกิดการรัฐประหาร โดยใช้ค่านิยมและอุดมการณ์ “ราชาชาตินิยม”² ซึ่งครอบงำความคิดทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองของประเทศไทย มาเป็นระยะเวลานานหลายทศวรรษจนถึงปัจจุบัน³ เป็นแกนกลาง

¹ เดิม คปค. ใช้ชื่อเต็มเป็นภาษาอังกฤษว่า “Council for Democratic Reform under Constitutional Monarchy (CDRM)” แต่ต่อมาตัดคำว่า “under Constitutional Monarchy” ออก เพื่อเบี่ยงเบนความเข้าใจของชาวต่างชาติ ที่มองว่าการรัฐประหารครั้งนี้ ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันกษัตริย์และผู้ใกล้ชิด อย่างไรก็ตาม คปค. ยังคงใช้ชื่อเต็มภาษาไทยตามเดิม และภายหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2549 คปค. ได้เปลี่ยนเป็น “คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ” (คมช.) ดูรายละเอียดใน Michael Kelly Connors, *Democracy and National Identity in Thailand*, revised ed. (Copenhagen: NIAS Press, 2007), p. 271.

² ผู้เขียนใช้นี้ ในความหมายเดียวกับที่ ศ.ดร.ธงชัย วินิจจะกุล ได้อธิบายว่า “ลัทธิอุดมการณ์ประวัติศาสตร์ที่ครอบงำสังคมไทย คือ ประวัติศาสตร์แบบราชาชาตินิยม” ในการปาฐกถา 14 ตุลา ประจำปี 2548 หัวข้อ “ข้ามให้พ้นประชาธิปไตยแบบหลัง 14 ตุลา” ณ อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา คม 2516 ในวันที่ 14 ตุลาคม 2548 ซึ่งปาฐกถานี้ได้ถูกปรับปรุงและตีพิมพ์อีกใน ธงชัย วินิจจะกุล, “ข้ามให้พ้นประชาธิปไตยแบบหลัง 14 ตุลา,” *ฟ้าเดียวกัน* 3,4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2548): 142-164.

³ แม้ว่าภายหลังจาก พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา คณะราษฎรจะก่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองของประเทศไทย (หรือ สยาม ในช่วงเวลานั้น) จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย (อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญ) แล้วก็ตาม แต่ในเวลาต่อมาก็มีความพยายามรื้อฟื้นค่านิยมและอุดมการณ์ดังกล่าวขึ้นมาใช้ประโยชน์ทางการเมืองอีก ดูตัวอย่างงานวิชาการที่เปิดเผยให้เห็นที่มาของการก่อตัวของความคิดเรื่อง “ชาติ ศาสน์ กษัตริย์” ในอดีตที่ถูกชนชั้นนำฝ่ายอนุรักษนิยมนำมาใช้ครอบงำสังคมไทย ได้จากงานของ Thongchai Winichakul, *Siam Mapped: A History of the Geo-body of a Nation* (Chiang Mai: Silkworm Books, 1998); Kullada Kesboonchoo Mead, *The Rise and Decline of Thai Absolutism* (London: RoutledgeCurzon, 2004). และดูงานของ Nattapoll Chaiching, “The Monarchy and the Royalist Movement in Modern Thai Politics, 1932-1957,” In *Saying the Unsayable: Monarchy and Democracy in Thailand*, eds. Soren Ivarsson and Lotte Isager (Copenhagen:

ทางความคิดในการยึดโยงมวลชนเข้าด้วยกัน ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่ง เกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มคนที่มีความคิดที่แตกต่างหลากหลาย ในนามของ “กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ” (นปช.) ซึ่งในเวลาต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ” (นปช.) หรือที่รับรู้กันในชื่อ “กลุ่มคนเสื้อแดง” ผู้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกลุ่มนี้ มาจากทั้งที่เป็นฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลทักษิณ และฝ่ายผู้ต่อต้านการทำรัฐประหารและเรียกร้องประชาธิปไตย ซึ่งมีได้สนับสนุนรัฐบาลทักษิณ ความแตกแยกทางความคิดและอุดมการณ์ของกลุ่มคน 2 กลุ่มดังกล่าว ได้นำมาสู่วิกฤตการณ์ทางการเมืองครั้งสำคัญของประเทศไทยในปัจจุบัน จนถึงขั้นที่ฝ่าย นปช. ได้ท้าทายต่อค่านิยมและอุดมการณ์ “ราชาชาตินิยม” ซึ่งเป็นค่านิยมและอุดมการณ์หลักของประเทศไทยในปัจจุบัน⁴ โดยใช้ค่านิยมและอุดมการณ์สากลอย่าง “เสรีประชาธิปไตย” เป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้ (แต่สิ่งนี้จะเป่าหมายที่แท้จริงของขบวนการหรือไม่ ยังคงเป็นสิ่งที่ต้องถกเถียงต่อไป)

ปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา ได้นำมาสู่ประเด็นคำถามที่มีความเกี่ยวข้องจำนวนมาก ดังเช่น อะไรเป็นสาเหตุของวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงกับกลุ่มคนเสื้อเหลือง คนเสื้อแดงคือใคร⁵ ฯลฯ ซึ่งแน่นอนว่า ด้วยคำถามเหล่านี้ ได้ทำให้เกิดความพยายามในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยองค์ความรู้ทางวิชาการจากนักวิชาการที่มาจากหลากหลายสาขาที่มีความสนใจต่อปรากฏการณ์นี้ (ทั้งในสาขาสังคมวิทยา⁶

NIAS Press, 2010), pp. 147-178. ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มีความพยายามของฝ่ายชนชั้นนำอนุรักษ์นิยมที่พยายามรื้อฟื้นสถานภาพเดิมของสถาบันกษัตริย์ที่เสื่อมถอยลงและสูญเสียชีวิตไปตั้งแต่ พ.ศ. 2475

⁴ ชื่อเรียกร้องของกลุ่มคนเสื้อแดงที่ชัดเจนประเด็นหนึ่ง คือ ต้องการโค่น “อำมาตย์” เพื่อมิให้มีการใช้อำนาจพิเศษที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ เข้ามาแทรกแซงทางการเมือง โดยมุ่งเป้าไปที่บทบาทการแทรกแซงทางการเมืองของประธานองคมนตรี (พลเอกเปรม ติณสูลานนท์) จึงถือได้ว่า ชื่อเรียกร้องดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสถาบันกษัตริย์ด้วย ถ้าหากเรายอมรับความคิดของ Duncan McCargo ที่มองว่าประธานองคมนตรีเป็นศูนย์กลางเครือข่ายอำนาจของสถาบันกษัตริย์ ดูใน Duncan McCargo, “Network monarchy and legitimacy crises in Thailand,” *The Pacific Review* 18, 4 (December 2005): 501.

⁵ การสำรวจความคิดเห็นผู้เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดงในโครงการวิจัยหลายชิ้น ได้แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมฯ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนชั้นกลางระดับล่างรุ่นใหม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากฐานทางเศรษฐกิจแล้ว จะเห็นได้ว่าพวกเขาไม่ใช่คนจน ดูรายละเอียดได้จากบทความของ อภิชาติ สถิตนิรามัย, “เสื้อแดงคือใคร: ม็อบเติมเงิน โพร่ หรือชนชั้นกลางใหม่ กับทางแพร่งของสังคมไทย,” ใน *Red Why: แดงทำไม*, ภิญโญ ไตรสุริยธรรมา, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์, 2553), หน้า 14-35. และ ประภาส ปิ่นตบแต่ง, “การลุกขึ้นสู้ของคน ‘ยอดหญ้า’: บทวิเคราะห์ในเชิงมิติการเมือง,” ใน *Red Why: แดงทำไม*, หน้า 36-55.

⁶ ดูตัวอย่างเช่นงานของ ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี และคณะวิจัย, “ทำความเข้าใจกับความคิดทางการเมืองของชาวเสื้อแดงในภาคเหนือ: งานวิจัย” ที่นำเสนอในเวทีย่อย “โครงสร้างการเมืองและความขัดแย้งในสังคมภาคเหนือ” ในการเสวนา “แผ่นดินเดียวกันแต่อยู่คนละโลก?” จัดโดย คณะกรรมการวิจัยสภาแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา ร่วมกับมหาวิทยาลัยภาคีภาคเหนือ ณ ห้องประชุม ม.ล.ต๋อย ชุมสาย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันที่ 28 สิงหาคม 2553.

มานุษยวิทยา⁷ เศรษฐศาสตร์การเมือง⁸ รัฐศาสตร์⁹ ฯลฯ) สำหรับตัวผู้เขียนแล้ว ก็มองว่าปรากฏการณ์ การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงนี้มีความน่าสนใจอย่างยิ่งเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในหมู่ผู้มีความ สนใจด้านขบวนการทางสังคมและการเมือง เพราะมันได้สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัด/ช่องว่างทาง วิชาการของงานวิชาการด้านขบวนการทางสังคมและการเมืองที่มีอยู่เดิม (โดยเฉพาะในกรณีของงาน วิชาการไทย) แต่ขณะเดียวกันปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงนี้ จะกลายเป็น แหล่งข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งจะช่วยเติมเต็มช่องว่างทาง วิชาการที่ขาดหายไปดังกล่าวด้วย อนึ่ง สิ่งที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงว่าเป็นข้อจำกัด/ช่องว่างทางวิชาการ ของงานวิจัยด้านขบวนการทางสังคมและการเมืองที่ผ่านมา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประการแรก นักวิชาการโดยทั่วไปมักให้ความสำคัญกับขบวนการทางสังคมและขบวนการ ทางการเมืองที่ประสบความสำเร็จในการเคลื่อนไหวตามเป้าหมายที่วางไว้เป็นหลัก จึงพยายามอธิบาย ให้เห็นว่าขบวนการเหล่านั้นประสบความสำเร็จได้อย่างไร แต่กลับไม่ให้ความสนใจต่อขบวนการที่ไม่ บรรลุเป้าหมายในการเคลื่อนไหวว่า เกิดขึ้นเป็นเพราะปัจจัยใดเป็นสำคัญ ดังนั้น การศึกษาการ เคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2549-2553 ซึ่งถือเป็นขบวนการทางสังคมและ การเมืองสำคัญในปัจจุบัน ที่ยังคงไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในการเคลื่อนไหวของตนที่ประกาศต่อ

⁷ ดูตัวอย่างเช่นงานของ Charles F. Keyes, “From Peasant to Cosmopolitan Villagers: Refiguring the ‘Rural’ in Northeastern Thailand,” *Paper presented at the conference on “Revisiting Agrarian Transformations in Southeast Asia,”* Chiang Mai, Thailand, May 2010.

⁸ ดูตัวอย่างเช่น ศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร ที่ได้กล่าวปาฐกถา หัวข้อ “หนึ่งทศวรรษ วิถีชีวิต วิถีสู: ขบวนการประชาชนร่วมสมัย” ในการเสวนาเรื่อง “ทบทวนขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย” จัดโดย กลุ่มจับตาขบวนการประชาสังคมไทย ร่วมกับ ศูนย์ติดตามประชาธิปไตยไทย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย สำนักข่าวประชาธรรมและประชาไท ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 17 กันยายน 2553.

⁹ ดูตัวอย่างเช่นงานของ เวียงรัฐ เนติโพธิ์, “สามเหลี่ยมไม่เขี่ยอันธพาล บริบทเชิงโครงสร้าง ขบวนการคนเสื้อแดง,” *เอกสารประกอบคำบรรยาย “การทำความเข้าใจขบวนการประชาชน” ในการอภิปรายทางวิชาการ เรื่อง โศกนาฏกรรมจากราชดำเนินสู่ราชประสงค์,* มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 20 มิถุนายน 2553., เกษียร เตชะพีระ, “ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข: ที่มาและที่ไป,” *บทความประกอบปาฐกถา นำในงานสัมมนาประจำปีของคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่อง “เมืองไทยหลังวิกฤต?: ทิศทางการเมือง การบริหารและการต่างประเทศไทย”* จัดโดย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ หอประชุม ศรีบูรพา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์, 10 มกราคม 2554. และ Naruemon Thabchumpon, “Contested Political Networks: The Study of the Yellow and the Red in Thailand’s Politics,” *A draft paper submitted to the International Workshop on Political Networks in Asia, under the framework of Global COE (Center of Excellence), “The Transferability of East Asian Developmental Strategies and State Building”*, National Graduate Institute for Policy Studies (GRIPS), Tokyo, Japan, 14 May 2010.

สาธารณชนไว้ได้ จะช่วยแสดงให้เห็นว่ามีปัจจัยสำคัญใดที่ทำให้การเคลื่อนไหวของขบวนการต้องเผชิญกับสภาพดังกล่าว

ประการที่สอง นักวิชาการโดยทั่วไปไม่ให้ความสนใจกับการศึกษาขบวนการโต้กลับ เพราะมองว่าไม่มีความแตกต่างไปจากขบวนการทางสังคมและขบวนการทางการเมืองโดยทั่วไป ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว ขบวนการโต้กลับ (ทั้งที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งจากฝ่ายคู่กรณีของขบวนการทางสังคมและการเมือง และที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ) ถือเป็นหนึ่งในกลุ่มปัจจัยสำคัญของขบวนการทางสังคมและการเมือง ที่มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จและล้มเหลวของขบวนการ เพราะขบวนการโต้กลับนี้จะมีเป้าหมายที่ตรงข้ามต่อขบวนการฝ่ายตรงข้ามโดยตรง แม้ว่าขบวนการโต้กลับ (อาจจะ) มีแนวทางการจัดระดมผู้เข้าร่วม การจัดตั้งรูปแบบองค์กร/เครือข่าย รวมถึงการสร้างพันธมิตรในการเคลื่อนไหวที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับขบวนการฝ่ายตรงข้ามได้ก็ตาม

ประการที่สาม แม้ว่าจะมีนักวิชาการจำนวนมากที่ศึกษาขบวนการทางสังคมและการเมืองซึ่งท้าทายรัฐโดยตรง ผ่านทางการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้รัฐแก้ปัญหาทางนโยบายต่างๆ แต่งานวิชาการเหล่านี้ กลับไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควรต่อรัฐ ซึ่งถือเป็นคู่กรณีที่ถูกท้าทายจากขบวนการโดยตรง¹⁰ กล่าวคือ ไม่มีการวิเคราะห์ให้เห็นว่า “รัฐ” ที่ขบวนการกำลังท้าทายอยู่นั้นมีโครงสร้าง (configuration) เป็นอย่างไร อีกทั้งยังพยายามลดทอนความสำคัญของ “รัฐ” ให้เหลือเพียงแค่ “รัฐบาล” ที่เข้ามาบริหารประเทศในแต่ละช่วงเวลาเท่านั้น ในกรณีการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงนั้น ไม่ได้กระทำเพียงแค่การทำลายต่ออำนาจของรัฐบาลที่บริหารประเทศอยู่ แต่ยังท้าทายต่อโครงสร้างอำนาจรัฐ รวมถึงค่านิยมและอุดมการณ์หลักของรัฐโดยรวม ในกรณีนี้คู่ขัดแย้งของกลุ่มคนเสื้อแดงจึงกว้างขวางไปกว่าตัวรัฐบาลที่บริหารประเทศ แต่ครอบคลุมไปถึงศูนย์กลางของแหล่งที่มาของความชอบธรรมต่างๆภายในรัฐด้วย

ประการที่สี่ การวิเคราะห์ขบวนการทางสังคมและการเมืองที่เกิดขึ้นภายในประเทศหนึ่งๆ โดยทั่วไปมักเริ่มต้นจากการมองปัจจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ จึงทำให้เกิดการละเลยปัจจัยที่มาจากภายนอกประเทศ ซึ่งอาจมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิด ปรากฏการณ์ทางการเมืองในรูปของการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคมและการเมืองภายในประเทศได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะปัจจัยที่เกิดขึ้นจากโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ (economic globalization) ที่ทำให้พลังของ

¹⁰ ตัวอย่างหนึ่งของงานวิชาการที่มีลักษณะดังกล่าว ก็คือ ผลงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทของผู้เขียนเอง ที่เน้นศึกษาการเคลื่อนไหวต่อสู้ท้าทายรัฐด้วยรูปแบบยุทธวิธีต่างๆ ของขบวนการคนจน เพื่อเปิดพื้นที่ทางการเมืองของตนและปรับสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐกับขบวนการคนจน แต่กลับลดทอนความสำคัญของรัฐให้เหลือเพียงแค่รัฐบาล ที่เข้ามาบริหารประเทศในแต่ละช่วงเวลา ดูใน เอกพล เสียงดัง, “ผลสะท้อนจากการต่อสู้ของขบวนการคนจนและคนด้อยอำนาจในสังคมไทย ตั้งแต่ปี 2531-2549,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขา การปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550).

ทุนนิยมได้เข้าไปแทรกแซงและขับเคลื่อนกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆภายในรัฐหนึ่งๆ เพื่อให้รัฐนั้นๆ ปรับเปลี่ยนนโยบายทางเศรษฐกิจและการเมือง ให้สอดคล้องกับการทำงานของทุนนิยมโลก ภายใต้ระเบียบอำนาจโลก (world order) ที่ดำรงอยู่ ซึ่งกรณีของประเทศไทยในอดีต ก็มีตัวอย่างของ เหตุการณ์ที่ศูนย์กลางระบบทุนนิยมโลก เข้ามาแทรกแซงการเมืองภายในประเทศหลายยุคหลายสมัย เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน¹¹ ดังนั้น กรณีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงในช่วงเวลาที่ผ่านมา จึงน่าสนใจว่ามีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของศูนย์กลางระบบทุนนิยมโลกในปัจจุบันอย่างไร สหรัฐอเมริกาหรือไม่ อย่างไร¹²

ประการสุดท้าย การศึกษาขบวนการทางสังคมและการเมืองของนักวิชาการไทยที่ผ่านมา ไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับมากเท่าที่ควร

¹¹ ผู้สนใจสามารถดูตัวอย่างได้ดังเช่น Kullada Kesboonchoo Mead, *The Rise and Decline of Thai Absolutism*. ที่แสดงให้เห็นบทบาทของจักรวรรดิอังกฤษในฐานะศูนย์กลางระบบทุนนิยมโลก ภายใต้ระเบียบโลกที่จักรวรรดิอังกฤษเป็นตัวแสดงบทบาทนำ (Pax Britanica) ที่เข้ามาปฏิสัมพันธ์กับสยาม เพื่อให้เกิด การเปิดเสรีทางการค้า ในช่วงรัชกาลที่ 4 หรือดูจากงานของ เอกพล เสียงดัง, “การเจรจาติสถานะสงครามระหว่าง ไทยกับอังกฤษในช่วงเปลี่ยนผ่านของระเบียบโลก,” *ฟ้าเดียวกัน* 7, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2552): 152-181. ที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกา ที่เข้ามาแทรกแซงการเจรจาติสถานะสงครามระหว่างไทยกับอังกฤษ ช่วงหลัง สงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของระเบียบโลกที่อเมริกาเริ่มเข้ามาแทนที่อังกฤษ ในการรักษา ระเบียบโลก และงานของ กุลลดา เกษบุญชู มีด, *ความขัดแย้งทางการเมืองของไทย...ข้ามไปให้พ้นพลวัตภายใน* (กรุงเทพฯ: มูลนิธิ 14 ตุลาฯ, 2552). ที่แสดงให้เห็นบทบาทของสหรัฐอเมริกาในฐานะตัวแสดงนำในระเบียบโลก (Pax Americana) ที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเมืองไทยช่วงสงครามเย็น

¹² รัฐบาลอเมริกันเป็นตัวแสดงในระบบการเมืองระหว่างประเทศที่สำคัญ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสถาบัน กษัตริย์และกองทัพไทยอย่างลึกซึ้งมาเป็นระยะเวลาหลายทศวรรษ และยังเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่มี อิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในอดีต ทั้งการเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตย และการทำรัฐประหาร เพื่อหวน กลับสู่การปกครองแบบเผด็จการ ดูใน Nicholas Farrelly, “Why democracy struggles: Thailand’s elite coup culture,” *Australian Journal of International Affairs* 67, 3 (2013): 281-296. [online] Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10357718.2013.788123> [23 May 2013] ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าความเป็นไปได้ที่ อเมริกาอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมืองใน ประเทศไทย มีหลายอย่าง ตัวอย่างเช่น เอกสารลับทางการทูตที่ **Ralph L. Boyce** เอกอัครราชทูตอเมริกาประจำ ประเทศไทย ส่งเป็นโทรเลขกลับไปยังกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ได้แสดงให้เห็นว่าอเมริการู้ล่วงหน้าก่อนแล้วว่าประเทศไทย จะเกิดการรัฐประหารขึ้น ก่อนหน้าที่จะมีการรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน 2549 เพราะทูตอเมริกาได้สนทนา เรื่องดังกล่าวกับ **พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน** ตั้งแต่วันที่ 31 สิงหาคม 2549 แล้วว่า สหรัฐอเมริกาจะระงับการให้ความ ช่วยเหลือใดๆต่อไทย ในช่วงที่ปกครองภายใต้รัฐบาลทหาร แต่ภายหลังจากที่ไทย กลับมาปกครองโดยรัฐบาลพล เรือนที่มาจาก การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย ก็จะมีพื้นที่ให้การให้ความช่วยเหลือต่างๆกลับมาเช่นเดิม ดูรายละเอียด เพิ่มเติมได้ใน เอกสารลับทางการทูตของกระทรวงต่างประเทศสหรัฐอเมริกาที่รั่วไหลออกมา และถูกเผยแพร่โดย เว็บไซต์วิกิลีกส์ (Wikileaks) แต่ถูกรัฐบาลไทยสั่งห้ามเผยแพร่ในประเทศ ดูใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5811, “Thailand: My Meeting with General Sonthi,” Ralph L. Boyce to the Secretary of State, 20 September 2006. Available from: https://www.wikileaks.org/plusd/cables/06BANGKOK5811_a.html [10 March 2014]

เพราะไม่ได้มองว่าตัวแสดงทั้งสามดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกันอยู่ ทั้งในลักษณะที่เป็นการสนับสนุน และขัดขวางการเคลื่อนไหวของแต่ละฝ่าย ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม แต่ในขณะเดียวกันตัวแบบในการศึกษาประเด็นดังกล่าว ที่นำเสนอโดยนักวิชาการตะวันตกก็ยังไม่สามารถนำมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างเหมาะสม ซึ่งอาจเป็นเพราะประเทศเหล่านี้มีปัจจัยทางประวัติศาสตร์-การเมืองที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาสังคม รวมถึงรูปแบบการปกครองที่แตกต่างไปจากไทย¹³

ด้วยความสำคัญของปัญหาทั้งห้าประการดังกล่าว การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ โดยผ่านกรณีศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง จึงมีความน่าสนใจต่อการค้นคว้าวิจัย เพื่อก่อให้เกิดคุณูปการต่องานวิชาการทางด้านขบวนการทางสังคม และการเมืองเป็นอย่างยิ่ง

1.2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ลำดับต่อไป ผู้เขียนจะทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในมิติทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ซึ่งนำมาสู่การก่อเกิดขบวนการมวลชนเสื้อแดงทั้งในทางตรงและทางอ้อม จนกระทั่งขบวนการเริ่มแสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลง จากการเป็นเพียงขบวนการประท้วงทางการเมืองโดยทั่วไป กลายเป็นขบวนการทางสังคมที่มีลักษณะสุดขั้ว (radical social movement) ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานของการก่อตัวของขบวนการมวลชนปฏิวัติ ภายใต้สถานการณ์ปฏิวัติ (revolutionary situation) ที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศไทย

1.2.1 การเปลี่ยนแปลงในมิติทางเศรษฐกิจ

การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยตามแนวทางทุนนิยมโลก ที่ปรับเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import Substitution) มาสู่การผลิตเพื่อส่งเสริมการส่งออก (Export Promotion) ตั้งแต่ช่วงกลางคริสต์ทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการทำตามคำแนะนำของธนาคารโลก (World Bank) ประกอบกับแรงกดดันที่ได้รับจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจโลกในช่วงเวลาดังกล่าว ที่ได้ตอกย้ำว่าประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยจะต้องปรับเปลี่ยนแนวทางเศรษฐกิจใหม่ เพื่อบรรเทาภาวะหนี้ต่างประเทศที่เติบโตสูงขึ้นในช่วงปลายคริสต์ทศวรรษที่ 1970

¹³ ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะปกครองแบบประชาธิปไตย แต่ก็มีลักษณะเฉพาะตามแบบที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยแบบไทยๆ” (Thai-Style Democracy) ดูรายละเอียดได้ใน Kevin Hewison and Kengkij Kitirianglar, “ ‘Thai-Style Democracy’: The Royalist Struggle for Thailand’s Politics,” In *Saying the Unsayable: Monarchy and Democracy in Thailand*, pp. 179-202.

เป็นต้นมา¹⁴ แม้จะถือได้ว่าเป็นยุคทองของเศรษฐกิจไทยที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงชันอย่างมาก โดยเฉพาะที่เกิดขึ้นใน 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงแรกเกิดขึ้นปลายคริสต์ทศวรรษที่ 1980 จากแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของภาคธุรกิจส่งออกและภาคบริการ ที่มีนักธุรกิจจากต่างชาติเข้ามาร่วมลงทุนกับนักธุรกิจไทยจำนวนมาก¹⁵ และอีกช่วงหนึ่งคือ ในช่วงครึ่งแรกของคริสต์ทศวรรษที่ 1990 ที่ไทยถูกกดดันให้เปิดเสรีทางการเงิน (financial liberalization) จากธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ซึ่งต้องการให้มีการลดการควบคุมทางการเงิน (financial deregulation) เพื่อให้เงินทุนจากต่างชาติสามารถไหลเวียนเข้าออกประเทศต่างๆได้อย่างสะดวก ซึ่งนำมาสู่การเปิดกิจการวิเทศธนกิจ (BIBF) เพื่อเปิดทางให้มีการกู้ยืมเงินจากต่างชาติมาลงทุนในตลาดภายในประเทศได้มากขึ้น¹⁶ อย่างไรก็ตาม การเดินตามแนวทางทุนนิยมในรูปแบบของเสรีนิยมใหม่ (neo-liberalisation) ดังกล่าว¹⁷ ก็ได้ก่อให้เกิดปัญหาครั้งใหญ่ในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมไทย นั่นคือ การเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในช่วงปี พ.ศ. 2539-2540 ที่ทำให้ประเทศไทยต้องรับเอามาตรการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (Structural Adjustment Program) หลังจากขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก

1.2.1.1 วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ 2540 กับการขึ้นมาสู่อำนาจของทักษิณ

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของไทยช่วง ปี 2539-2540 อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการถูกนักลงทุนต่างชาติโจมตีค่าเงินบาท ที่ไทยได้ตรึงราคาไว้กับดอลลาร์สหรัฐ จนกระทั่งธนาคารแห่งประเทศไทยไม่สามารถปกป้องค่าเงินบาทไว้ได้และต้องปล่อยลอยตัวค่าเงินบาทในที่สุด เหตุการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาคเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างมาก รวมทั้งสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นกลุ่มทุนขนาดใหญ่ของไทยก็ได้รับผลกระทบอย่างมากด้วยเช่นกัน¹⁸ เพราะไม่มี

¹⁴ ดูใน Pasuk Phongpaichit and Chris Baker, *Thailand: Economy and Politics*, 2nd ed. (Oxford: Oxford University Press, 2002), pp. 147-148.

¹⁵ *Ibid.*, pp. 156-158.

¹⁶ *Ibid.*, pp. 164-166.

¹⁷ การเปิดรับแนวทางของลัทธิเสรีนิยมใหม่ เป็นนโยบายหลักของรัฐบาลของ นายกรัฐมนตรี นายอานันท์ ปันยารชุน และรัฐบาลของ นายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย (สมัยที่ 1) แต่ในสมัยรัฐบาลของ นายกรัฐมนตรี นายบรรหาร ศิลปอาชา และรัฐบาลของ นายกรัฐมนตรี พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ ซึ่งเข้ามาทำงานในช่วงที่เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย จึงไม่ได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของลัทธิเสรีนิยมใหม่ ในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล แต่บทบาทดังกล่าวจะแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนอีกครั้งในช่วงของรัฐบาลชวน (สมัยที่ 2) ที่นำไทยเข้าสู่แนวทางลัทธิเสรีนิยมใหม่อีกครั้ง เพราะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) หลังประสบวิกฤตเศรษฐกิจ อัจฉริยา กุลลดา เกษบุญชู-มัต, “รัฐไทยในกระแสโลกาภิวัตน์,” *เอกสารประกอบการประชุมรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 7 (พ.ศ. 2549)*, หน้า 390-391.

¹⁸ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีการลงทุนผ่านกิจการต่างๆมากมาย ดังเช่น กิจการด้านการเงินการธนาคาร อสังหาริมทรัพย์ ที่ดิน ฯลฯ ก็ประสบภาวะขาดทุนอย่างหนัก อันเป็นผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะที่เกิดขึ้นกับกิจการที่เป็นแหล่งรายได้หลักอย่าง ธนาคารไทยพาณิชย์และเครือ

ใครเตือนราชสำนักให้ทราบถึงการลดค่าเงินบาทที่เกิดขึ้น¹⁹ ภายหลังจากนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นในภาคเศรษฐกิจไทยก็คือ สภาการณ์ล้มละลายและการถูกควมรวมกิจการโดยต่างชาติของธนาคาร บริษัท โรงงานต่างๆ เนื่องจากไม่สามารถชำระหนี้สินที่กู้ยืมมาจากต่างชาติได้ นำมาสู่ปัญหาทางสังคมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาค่าครองชีพสูง ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการชุมนุมประท้วงของเกษตรกรและแรงงาน²⁰ ภายใต้อสภาพเศรษฐกิจที่ย่ำแย่และความไม่พอใจที่เพิ่มสูงขึ้นจากหลายภาคส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นบรรดาชนชั้นนำทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ผู้ประกอบการภายในประเทศ รวมทั้งแรงงานในระบบและนอกระบบ ที่มีต่อความล้มเหลวของแนวทางแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจของพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งรับมาจาก IMF ได้นำมาสู่การพลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและการเมืองไทย ครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่ง นั่นคือ การขึ้นสู่อำนาจทางการเมืองของกลุ่มทุนที่มีเงินมหาศาล ซึ่งรอดพ้นมาจากวิกฤติเศรษฐกิจอย่าง พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร และพวกพ้อง ที่ได้เข้ามาบริหารประเทศโดยตรง ดังที่ เกษียร เตชะพีระ กล่าวถึงการเข้าสู่อำนาจของ ทักษิณ ว่า “ความใหม่ทางการเมืองของระบอบทักษิณอยู่ตรงกลุ่มทุนใหม่แห่งพรรคไทยรักไทยได้เข้ายึดกุมอำนาจรัฐเอง บริหารเอง โดยตรง แทนที่จะเป็นการบริหารเพื่อทุนนิยมผ่านตัวแทน เช่น ทหาร เทคโนโลยี หรือนักเลือกตั้งดั้งเดิม”²¹ ด้วยแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมของรัฐบาลชวน ซึ่งนักวิชาการชั้นนำมองลักษณะของแนวทางการพัฒนาทางเศรษฐกิจและเรียกชื่อแนวทางดังกล่าวแตกต่างกันออกไป ดังเช่น Brown และ Hewison ที่มองว่าแนวทางดังกล่าวของไทยรักไทยหลังชนะการเลือกตั้งสมัยแรก ที่มีต่อผลประโยชน์ของแรงงานว่าเป็น “ประชานิยมที่ปฏิเสธการปฏิรูประบบเสรีนิยมใหม่” ก่อนที่จะถูกแทนที่ด้วย “ประชานิยมที่ยอมรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่” ในเวลาต่อมา²² นอกจากนี้ ยังมีมุมมองจากนักวิชาการท่านอื่นๆ ดังเช่น เกษียร ที่มองว่าแนวทางการพัฒนาของทักษิณนั้นเป็น “แนวทางการพัฒนาแบบประชานิยมเพื่อทุนนิยม” (Capitalist Populism)²³ ในขณะที่ Glassman มองเห็นถึงลักษณะของ แนวทางการพัฒนาของรัฐบาลทักษิณ สมัยแรกว่า มีลักษณะของ “ชาตินิยม” (nationalism) ที่แสดงออกผ่านโครงการพัฒนาต่างๆ แต่ก็ไม่มี

ซีเมนต์ไทย จนนำมาสู่การปรับโครงสร้างภายใน ก่อนที่กิจการจะกลับมาทำกำไรได้อย่างมหาศาลในช่วงหลังวิกฤติผ่านพ้นไป ดูรายละเอียดใน Porphant Ouyyanont, “The Crown Property Bureau in Thailand and the Crisis of 1997,” *Journal of Contemporary Asia* 38, 1 (February 2008): 177-186.

¹⁹ Duncan McCargo, “Network monarchy and legitimacy crises in Thailand,”: 510.

²⁰ Pasuk Phongpaichit and Chris Baker, *Thailand's Crisis* (Chiang Mai: Silksworms Books, 2000), pp. 46-47, 87.

²¹ เกษียร เตชะพีระ, *บุขกับทักษิณ: ระบอบอำนาจนิยมขวาใหม่ไทย-อเมริกัน* (กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2547), หน้า 243.

²² Andrew Brown and Kevin Hewison, “ ‘Economics is the Deciding Factor’: Labour Politics in Thaksin’s Thailand,” *Pacific Affairs* 78, 3 (Fall 2005): 354-355.

²³ เกษียร เตชะพีระ, *บุขกับทักษิณ: ระบอบอำนาจนิยมขวาใหม่ไทย-อเมริกัน*, หน้า 150-152.

ความเป็นไปได้ที่รัฐบาลทักษิณจะยึดเอาแนวทางของลัทธิเคนท์ (Keynesianism) มาใช้เป็นหลัก หรือจะเน้นการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าเพิ่มมากขึ้น²⁴ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวทางเศรษฐกิจของทักษิณนั้น ยังคงให้ความสำคัญกับการสะสมทุนภายในประเทศอยู่ เพื่อที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับทุนภายในประเทศก่อนที่จะออกไปแข่งขันกับทุนต่างชาติในตลาดโลก²⁵ ซึ่งความคิดดังกล่าว ดูเหมือนจะไม่ได้แตกต่างไปจากความคิดของ Schmidt ที่มองว่าแนวทางนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลทักษิณที่มีทั้งการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าในรูปแบบใหม่ที่ควบคู่ไปกับการเน้นการส่งออก ไม่อาจจะอธิบายได้ว่าเป็นแนวทางของลัทธิเคนท์ (Keynesianism) ไม่ว่าจะแบบใหม่หรือเก่าทั้งนั้น และแนวทางการพัฒนาของทักษิณก็ไม่ได้ขัดกับลัทธิเสรีนิยมใหม่ (neo-liberalism) ซึ่งตรงส่วนนี้ถือว่ามีความน่าสนใจ เพราะ Schmidt มองว่า ความจริงแล้วแนวทางการพัฒนาของทักษิณ ที่ดูเหมือนมุ่งสู่ท้องถิ่นนิยม (localism) ด้วยแนวทางแบบประชานิยม ก็เป็นสิ่งที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงแนวทางแบบเสรีนิยมใหม่ ที่มีการโต้เถียงกันภายในธนาคารโลกเอง ถึงเรื่องการใช้ “ตัวแบบการพัฒนาโดยปราศจากสวัสดิการสังคม” (growth model without welfare) ของฉันทามติวอชิงตัน (Washington Consensus) ซึ่งส่งผลกระทบต่อถึงการโต้เถียงเรื่องนโยบายเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยด้วย²⁶

1.2.1.2 นโยบายประชานิยมแบบทักษิณกับความเปลี่ยนแปลงในชนบทไทย

แม้ว่านโยบายประชานิยมแบบทักษิณ ดังเช่น โครงการกองทุนหมู่บ้าน โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค ฯลฯ จะนำมาสู่การถกเถียงในหลายแง่มุม ดังเช่น ที่มาของความคิดระดับทฤษฎีที่ใช้แนวทางลัทธิใด ซึ่งนักวิชาการแต่ละคนก็อาจจะมีมุมมองที่แตกต่างกันออกไป เพราะนโยบายของทักษิณนั้นมีที่มาค่อนข้างหลากหลาย²⁷ หรือแม้กระทั่งมีการนำทักษิณไปเปรียบเทียบกับความเหมือน

²⁴ Jim Glassman, *Thailand at the Margins: Internationalization of the State and the Transformation of Labour* (Oxford: Oxford University Press, 2004), pp. 190-191.

²⁵ *Ibid.*, pp. 201-202.

²⁶ ดูรายละเอียดใน Johannes Dragsbaek Schmidt, “From Thaksin’s Social Capitalism to Self-sufficiency Economics in Thailand,” *Paper to be presented at The Workshop “Autochthoneity or Development? Asian ‘Tigers’ in the World: Ten Years after the Crisis*, The Working Group “Transformations in the World System Comparative Studies of Development” under European Association of Development Research and Training Institutes (EADI), Vienna, 19-21 September 2007, pp. 1-27. Available from: http://vbn.aau.dk/files/13639418/From_Thaksin_s_Social_Capitalism_to_Self-sufficiency_Economics_in_Thailand [13 April 2011]

²⁷ Looney ได้กล่าวว่านโยบายเศรษฐกิจแบบทักษิณ (Thaksinomics) เกิดจากการเชื่อมโยงองค์ประกอบทางความคิดหลายแบบเข้าด้วยกัน ได้แก่ การจัดการอุปสงค์ (demand management) แบบลัทธิเคนท์ (Keynesianism) การสร้างสิ่งจูงใจฝั่งอุปทาน (supply side incentives) ตามแนวทางเศรษฐกิจของเรแกน (Reaganomics) การพัฒนาผู้ประกอบการ (entrepreneurial development) แบบลัทธิชุมปีเตอร์ (Schumpeterism) การเพิ่มพลังให้รากหญ้า (grassroots empowerment) แบบลัทธิเดอ โซโต (de Sotoism)

และความแตกต่างกับผู้นำประเทศต่างๆในละตินอเมริกา ที่มีชื่อเสียงจากการเป็นนักการเมืองแนวประชานิยม (Populist) ดังเช่น Hugo Chavez ของเวเนซุเอลา²⁸ และ Alberto Fujimori ของเปรู²⁹ เป็นต้น แต่สิ่งที่ผู้เขียนมองว่าควรให้ความสนใจยิ่งกว่า อยู่ที่เรื่องความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชนบทไทย ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสำคัญที่ นโยบายประชานิยมแบบ**ทักษิณ**เข้าไปปฏิบัติการ อย่างสอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้านในชนบท จนทำให้ภาคเหนือและอีสาน ซึ่งถูกมองจากคนทั่วไปว่ามีความเป็นชนบทอยู่สูงกว่าบริเวณอื่น กลายเป็นพื้นที่สำคัญที่**ทักษิณ** ใช้ประโยชน์จากการนำมาเป็นฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง เห็นได้จากผลการเลือกตั้งทั่วไป ตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา

ความเปลี่ยนแปลงในสังคมชนบทไทยช่วงเวลา 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้รับความสนใจอย่างมาก จากบุคคลต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นนักวิชาการและไม่ใช่ นักวิชาการ ทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างชาติ เพราะพวกเขาต่างก็มองว่ามีความเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง ที่เห็นได้อย่างชัดเจนเกิดขึ้นในสังคมชนบท ตัวอย่างเช่น **ประภาส ปิ่นตบแต่ง** ที่ได้ตั้งข้อสังเกตเบื้องต้นว่า “สังคมชนบทไทย ไม่ใช่สังคมชานาแบบเดิมอีกต่อไป เพราะวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจของคนส่วนมากในชนบทเป็นวิถีชีวิตที่ผูกพันกับระบบเศรษฐกิจแบบตลาด ซึ่งถูกกำหนดและได้รับผลกระทบจากความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจในระดับมหภาค”³⁰ ซึ่งความคิดดังกล่าวก็สอดคล้องกับมุมมอง **Stent** อดีตรองประธานธนาคารแห่งเอเชีย (Bank of Asia) ชาวอเมริกันซึ่งทำงานในประเทศไทยมาเป็นเวลานานจนกระทั่งเกษียณอายุ ที่มองเห็นความเปลี่ยนแปลงในชนบทว่า “ขณะนี้ชาวบ้านได้ถูกเชื่อมต่อไปสู่ส่วนอื่นๆของโลก โดยผ่านทางโทรศัพท์ โทรทัศน์มือถือ รถกระบะ และสมาชิกในครอบครัวหลายๆคน ก็ใช้เวลาไปกับการทำงานหารายได้ในกรุงเทพฯ”³¹ และมุมมองของ **Keyes** นักวิชาการอเมริกันผู้คร่ำหวอดในวงการไทยศึกษาที่ว่า ความเปลี่ยนแปลงของสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชนบท อันเกิดจากการขยายตัวของเมืองและเศรษฐกิจได้ทำให้ “ณ วันนี้ ‘หมู่บ้าน’ มีประชากรที่อยู่อาศัย

และการสร้างความเจริญเติบโตโดยมีรัฐนำตามแบบอัลเบิร์ต เฮิร์ชแมน (Albert Hirschman) ดูใน Robert Looney, “Thailand’s Thaksinomics: A New Asian Paradigm?, Strategic Insight, Center for Contemporary Conflict, Monterey, California, December 2, 2003. Cited in Johannes Dragsbaek Schmidt, “From Thaksin’s Social Capitalism to Self-sufficiency Economics in Thailand,” p. 8.

²⁸ Oliver Pye and Wolfram Schaffar, “The 2006 Anti-Thaksin Movement in Thailand: An Analysis,” *Journal of Contemporary Asia* 38, 1 (February 2008): 44.

²⁹ Pasuk Phongpaichit and Chris Baker, “Thaksin’s Populism,” *Journal of Contemporary Asia* 38,1 (February 2008): 74

³⁰ อ้างใน ประภาส ปิ่นตบแต่ง, “การลุกขึ้นสู้ของคน ‘ยอดหญ้า’: บทวิเคราะห์ในเชิงมิติการเมือง,” หน้า 46.

³¹ อ้างใน James Stent, “Thought on Thailand’s Turmoil,” *Reuters*, 30 June 2010. Available from <http://blogs.reuters.com/andrew-arshall/2010/06/30/thoughts-on-thailands-turmoil-by-james-stent/> [2 February 2011]

เป็น ‘ผู้ที่มีความเป็นสากลและรับรู้ความเป็นไปต่างๆในโลก’ (cosmopolitans) ซึ่งห่างไกลไปจาก การเป็น ‘ชาวนาผู้โง่เขลา’ (stupid peasants)³² และคำกล่าวของบุคคลต่างๆดังกล่าวข้างต้น ก็มี หลักฐานเชิงประจักษ์ยืนยันจากงานวิจัยของ อภิชาติ สถิตนิรามัยและคณะแล้วว่า ที่แท้จริงพวก ชาวบ้านที่เคยถูกมองว่าเป็นเพียงแค่คนชนบทผู้ยากจนในอดีต ณ ตอนนี ได้เปลี่ยนแปลงสภาพเป็น “ชนชั้นใหม่” ในสังคมไทย ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เรียกว่า “ชนชั้นกลางระดับล่าง” นั้นเอง³³

อย่างไรก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นในชนบทดังกล่าว ดูเหมือน จะไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกับโอกาสทางสังคมที่มีอยู่ ดังเห็นได้จาก งานวิจัยหลายๆชิ้นที่ชี้ให้เห็นว่า สังคมไทยต้องเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่รุนแรงขึ้นกว่าในอดีต เช่น ผาสุก พงษ์ ไพจิตร ที่มองว่า “...กรณีของไทยนั้นแนวโน้มสู่ ‘ความรวยกระจุก’...ขณะที่เมืองไทยร่ำรวยขึ้นในรุ่นที่ ผ่านมา แต่มีความลึกลับสูงขึ้น”³⁴ ซึ่งความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างคนจนกับคนรวย หรือคนใน เมืองกับคนในชนบทดังกล่าว ได้ถูกตอกย้ำว่าเป็นพื้นฐานของความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่ม คนเสื้อเหลืองและกลุ่มคนเสื้อแดงในปัจจุบันด้วย ดังที่ปรากฏในงานของ สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์³⁵ และงานของ เอนก เหล่าธรรมทัศน์และคณะ³⁶

1.2.2 การเปลี่ยนแปลงในมิติทางการเมือง

ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองต่างๆที่เกิดขึ้นในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นการ ปฏิรูปการเมืองและการกระจายอำนาจทางการเมือง ซึ่งนำมาสู่การเติบโตของประชาธิปไตยแบบเสรี นิยม ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น ถือเป็นปัจจัยสำคัญทางการเมือง ที่ทำให้ทัศนคติและค่านิยม

³² Charles F. Keyes, “From Peasant to Cosmopolitan Villagers: Refiguring the ‘Rural’ in Northeastern Thailand,” p. 18.

³³ ดูรายละเอียดใน อภิชาติ สถิตนิรามัย, นิติ ภาวครพันธุ์, ยุติ มุกดาวิจิตร, ประภาส ปิ่นตบแต่ง, นฤมล ทับจุมพล และวรรณวิภาศ มานะโชติพงษ์, *ร่างรายงานเบื้องต้นโครงการวิจัยการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและ สังคมของชนชั้นใหม่* เสนอ สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 15 มิถุนายน 2553.

³⁴ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, “ภาพรวมของความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและ บริการพื้นฐานของประเทศไทย,” *เอกสารประกอบปาฐกถาเสาสถักของแผ่นดิน ชุด ความเหลื่อมล้ำและความไม่ เป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการพื้นฐานของประเทศไทย (ปาฐกถาครั้งที่ 1)* จัดโดย ภาควิชาการ วางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สนับสนุนโดยมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ (The Rockefeller Foundation), 2 กุมภาพันธ์ 2554, หน้า 9.

³⁵ สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, “ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจกับประชาธิปไตย,” *เอกสารประกอบปาฐกถา 14 ตุลาคม ประจำปี 2553*, 14 ตุลาคม 2553.

³⁶ งานชิ้นนี้ของ เอนก และคณะ ยังคงยืนยันว่า “ทฤษฎีสองนคราประชาธิปไตย” ของ เอนก ยังสามารถ ใช้อธิบายความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงปี 2549-ปัจจุบันได้ เพราะ “สีเหลืองก็คือเมือง + เมืองในชนบท สีแดงคือ ชนบทในต่างจังหวัด+ชนบทในเมือง...” อ้างใน *รายงานสรุปฉบับผู้บริหาร โครงการวิจัยเรื่องวิเคราะห์จุดคานงัด ของประเทศไทยเพื่อฝ่าวิกฤติการณ์สังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่ซับซ้อน*, เอนก เหล่าธรรมทัศน์ และคณะ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2553) หน้า 122.

ทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งของชาวบ้านในชนบทเปลี่ยนแปลงไป ด้วยเหตุนี้การทำรัฐประหาร ปี 2549 เพื่อย้อนวิถีทางการเมืองกลับไปสู่สภาพที่เคยเป็นก่อนหน้าความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงทำให้เกิดการต่อต้านจากชาวบ้านในท้องถิ่นอย่างมาก โดยเฉพาะในภาคอีสานและภาคเหนือ ดังรายละเอียดที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงต่อไป

1.2.2.1 การปฏิรูปการเมืองและการกระจายอำนาจทางการเมือง

การเปลี่ยนผ่านของอำนาจครั้งสำคัญในประเทศไทย เริ่มปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน นับตั้งแต่ช่วงหลังเหตุการณ์พฤษภาเลือด 2535 เป็นต้นมา ที่มีประชาชนจำนวนมากออกมาต่อต้านการปกครองของเผด็จการทหาร ที่เรียกว่า “คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ” (รสช.) อันแสดงให้เห็นถึงกลุ่มพลังทางสังคมใหม่ๆ³⁷ ซึ่งเริ่มก่อตัวมาก่อนหน้านี้แล้วระยะหนึ่ง ดังเช่น กลุ่มคนชั้นกลางในเมือง สื่อมวลชน นักพัฒนาเอกชน กลุ่มนักธุรกิจในแต่ละจังหวัด กลุ่มประท้วงต่างๆ ของชาวบ้านในชนบท ฯลฯ ที่ได้เข้าสู่เวทีทางการเมือง เพื่อแสดงบทบาททางการเมืองร่วมกับกลุ่มพลังทางสังคมกลุ่มเดิมๆ ที่ประกอบไปด้วย เทคโนโลยีสารสนเทศ ข้าราชการพลเรือน กองทัพและเหล่าชนชั้นนำทางการเมืองอนุรักษ์นิยม ซึ่งครอบงำอำนาจทางการเมืองของไทยมาอย่างยาวนานก่อนหน้านี้ ด้วยการผลักดันการปฏิรูปการเมืองและการกระจายอำนาจทางการเมือง จนกระทั่งนำมาสู่การเกิดรัฐธรรมนูญ “ฉบับประชาชน”³⁸ พ.ศ. 2540

การเมืองแบบรัฐสภากับประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม

การเกิดขึ้นของรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ. 2540 เป็นหลักฐานยืนยันการต่อสู้และต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของตน ระหว่างพลังทางสังคมกลุ่มต่างๆ ที่ดำรงอยู่ในสังคมขณะนั้น ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มพลังฝ่ายเสรีนิยม (liberal) ฝ่ายก้าวหน้า (progressive) และฝ่ายอนุรักษ์นิยม (conservative) ดังที่ McCargo ชี้ให้เห็นว่า “รัฐธรรมนูญไทย ปี 2540 เป็นเอกสารที่มีความยาวประกอบด้วย 336 มาตรา เพราะว่ามันเป็นตัวแทนของการมาบรรจบกันของผลประโยชน์(ของฝ่ายต่างๆ)ที่แข่งขันกัน รัฐธรรมนูญจึงไม่ได้มีลักษณะที่คงเส้นคงวาเป็นพิเศษ ยิ่งกว่านั้น มันยังครอบคลุม

³⁷ ดูใน Pasuk Phongpaichit and Chris Baker, “Power in transition: Thailand in the 1990s,” in *Political Change in Thailand: Democracy and Participation*, ed. Kevin Hewison (London: Routledge, 1997), pp. 21-41.

³⁸ McCargo กล่าวว่า รัฐธรรมนูญมีลักษณะที่เรียกว่า “ฉบับประชาชน” ในสองลักษณะคือ ประการแรกองค์ประกอบของสมาชิกสมัชชาร่างรัฐธรรมนูญทั้งหมด 99 คน มี 73 คนเลือกมาจากตัวแทนประชาชนของแต่ละจังหวัดทั่วประเทศ (ในช่วงเวลานั้น) ประการที่สอง มีการเน้นบทบาทประชาชนด้วยการทำ “ประชาพิจารณ์” (public hearings) ทั่วประเทศ ดูรายละเอียดส่วนที่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์เพิ่มเติมใน Duncan McCargo, “Introduction: Understanding Political Reform in Thailand,” In *Reforming Thai Politics*, ed. Duncan McCargo (Copenhagen: NIAS Publishing, 2002), p. 9.

มาตราต่างๆที่มีลักษณะเสรีนิยม ก้าวหน้าและอนุรักษ์นิยมผสมกันอยู่ โดยมีลักษณะหลักกว้างๆ 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นมาตราว่าด้วยการปฏิรูประบบการเลือกตั้ง ส่วนที่เป็นมาตราว่าด้วยการสถาปนาองค์กรใหม่ที่ใช้ในการตรวจสอบและถ่วงดุล การนำกระบวนการทางการเมืองไปใช้ในทางที่ผิด และส่วนที่เป็นมาตราที่ว่าด้วยสิทธิประชาชน”³⁹ แต่สำหรับ เก่งกิจ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่เพียงแต่เกิดขึ้นจากการต่อสู้ของพลังทางสังคมฝ่ายต่างๆดังกล่าวเท่านั้น เพราะเขาฟันธงไปเลยว่า รัฐธรรมนูญ ปี 2540 ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการปฏิรูปการเมืองครั้งสำคัญของไทยในครั้งนี้ คือ ชัยชนะทางการเมืองของทุนนิยมเสรี ที่ชนชั้นนำทุนโลกาภิวัตน์เสรีนิยมของไทยประสบความสำเร็จอย่างมาก ที่สามารถผลักดันแนวทางเสรีนิยมใหม่ให้กลายเป็นหลักการของการพัฒนาเศรษฐกิจไทย และสร้างความชอบธรรมให้กับสิ่งที่เรียกว่า “ระบอบการเมืองแบบรัฐสภาเสรีนิยม” (liberal parliamentary regime) โดยที่การเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม ซึ่งเป็นพลังฝ่ายก้าวหน้า (ตามความคิดของ McCargo) ไม่ได้แตกหักหรือทำลายแนวทางเสรีนิยมใหม่ที่เกิดขึ้น⁴⁰

การกระจายอำนาจกับการเติบโตของการเมืองท้องถิ่น

การกระจายอำนาจและการพัฒนาของการเมืองท้องถิ่นเกิดขึ้นและเติบโตอย่างชัดเจน ภายหลังจากการเมืองแบบรัฐสภาเริ่มเกิดความเป็นสถาบันขึ้น ประกอบกับกลุ่มพลังอนุรักษ์นิยมเดิมเสื่อมอำนาจทางการเมืองลง เพราะได้เพลี่ยงพล้ำไปในวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ ปี 2540 และรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ไม่สามารถแก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจได้ จนเปิดช่องว่างให้พรรคไทยรักไทยได้รับเลือกตั้งเข้ามาบริหารประเทศเป็นสมัยแรก ในปี 2544 ปรากฏการณ์ต่างๆดังกล่าว ได้ทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องของคุณลักษณะบางอย่าง ที่ดำรงอยู่ในระบบพรรคการเมืองไทย ดังที่ Ockey ได้แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 จะทำให้ถูกมองว่าระบบพรรคการเมืองของไทยเปลี่ยนแปลงไป แต่ตามความเป็นจริงแล้วเราไม่อาจมองอย่างผิวเผินเช่นนั้นได้ เพราะการประเมนบทบาทของพรรคการเมืองและกลุ่มก๊วนภายในพรรค (faction) จะต้องมองจากเครือข่ายการเลือกตั้ง (electoral network) การก่อตัวของนโยบาย (policy formation) การสร้างความร่วมมือทางการเมือง (coalition building) และระบบอุปถัมภ์ (patronage) ซึ่งจะทำให้เห็นว่า แม้จะมีการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในช่วงเวลานั้น แต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย ซึ่งชนะการเลือกตั้งก็ยังคงอาศัย ความต่อเนื่องของเครือข่ายการเลือกตั้งและระบบ

³⁹ อ้างใน Duncan McCargo, “Introduction: Understanding Political Reform in Thailand,” p. 10.

⁴⁰ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก บทที่ 3 ภายใต้อำนาจ “จาก ‘พฤษภาประชาธรรม’ ถึงรัฐธรรมนูญ ‘ฉบับประชาชน’: ชัยชนะทางการเมืองของทุนนิยมเสรี” ใน เก่งกิจ กิติเรียงลาภ, “การเมืองว่าด้วยการต่อสู้ทางชนชั้นในประเทศไทยจาก พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๙,” (วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณชิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551). (ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

อุปถัมภ์ผ่านห้วคณะแนในท้องถิ่นของ แกนนนำแต่ละกลุ่มกัวนภายในพรรคที่มีอยู่เดิม แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปก็คือ การสร้างนโยบายประชานิยมของไทยรักไทย ทำให้พรรคและผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรค สามารถเข้าถึงและได้รับความเชื่อถือโดยตรง จากชาวบ้านในชนบทที่มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นจากนโยบายของพรรคด้วย⁴¹ นอกจากนี้ สิ่งที่มีการกระจายอำนาจและการเติบโตของการเมืองท้องถิ่น มีอุปการต่อความเปลี่ยนแปลงในชนบทไทย ยังครอบคลุมถึงพฤติกรรมกาเลือกตั้งและวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวบ้านในชนบท ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน เนื่องจากชาวบ้านมีความเคยชินกับการเลือกตั้ง ซึ่งมีทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่นจนเป็นเรื่องปกติ ทำให้ชาวบ้านเริ่มตระหนักถึงสิทธิและอำนาจในการเลือกตั้งของตนว่า สามารถช่วยยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นได้ เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งจะใช้เพียงแค่ระบบอุปถัมภ์และใช้ห้วคณะแนมาซื้อเสียง ดังที่เคยทำเช่นในอดีตเพียงอย่างเดียวไม่ได้แต่ผู้สมัครจะต้องทำ “ผลงาน” ให้ชาวบ้านพึงพอใจด้วยมิฉะนั้นก็จะไม่ได้รับเลือกตั้งอีก⁴² ดังนั้น การกระจายอำนาจและการเติบโตของการเมืองท้องถิ่น ซึ่งทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรจากส่วนกลางมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น จึงทำให้เกิดลักษณะท้องถิ่นนิยม (localism) ของชาวบ้านในชนบทมากขึ้น และก่อตัวเป็นค่านิยมในท้องถิ่นที่ใช้ควบคุมและกำกับดูแลการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่น เปรียบเหมือนกับ “รัฐธรรมนูญของชนบท” (rural constitution) ที่นักการเมืองท้องถิ่นจะต้องยึดถือ ถ้าอยากได้รับเลือกตั้ง เพราะชาวบ้านในชนบทไม่ได้เป็นเพียงแค่คนด้อยการศึกษาและเห็นแก่ผลประโยชน์เฉพาะหน้าจากการซื้อเสียงของนักการเมือง เหมือนกับที่คณะรัฐประหาร นักพัฒนาเอกชนและนักวิจารณ์การเมือง ใช้เป็นวาทกรรมหลักในกล่าวอ้าง เพื่อลดความชอบธรรมของนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้ง จนกลายเป็นเรื่องปกติ⁴³

1.2.2.2 รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 กับการกลับคืนสู่อำนาจของอำมาตยาธิปไตย

การครองอำนาจในรัฐสภาอย่างผูกขาดของพรรคไทยรักไทย จากการชนะกาเลือกตั้งทั่วไป 2 สมัยติดต่อกัน ได้ยุติลงภายหลังจากการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ในนามของ “คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” (คปค.) ที่นำโดย พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน ซึ่งการทำรัฐประหารของกองทัพครั้งนี้ ถือเป็นกาทำรัฐประหารของฝ่ายนิยมเจ้า (royalist) เพื่อโค่นล้มรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและได้รับคะแนนเสียงมากถึง 19 ล้าน

⁴¹ James Ockey, “Change and Continuity in the Thai Political Party System,” *Asian Survey* 43, 4 (July-August 2003): 663-680.

⁴² Somchai Phatharathananunth, “The Thai Rak Thai Party and Elections in North-eastern Thailand,” *Journal of Contemporary Asia* 38, 1 (February 2008): 106-123.

⁴³ ดูเพิ่มเติมใน Andrew Walker, “The Rural Constitution and the Everyday Politics of Elections in Northern Thailand,” *Journal of Contemporary Asia* 38, 1 (February 2008): 84-105. และ William A. Callahan, “The Discourse of Vote Buying and Political Reform in Thailand,” *Pacific Affairs* 78, 1 (Spring 2005): 95-113.

เสียง โดยได้รับการปูทางมาจากการกล่าวอ้างสถานการณ์ ที่สื่อเค้าวางเกิดการปะทะกันถึงขั้นนองเลือด⁴⁴ ระหว่างฝ่ายต่อต้านทักษิณของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) กับฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลทักษิณที่ถูกระดมมาตอบโต้ พธม. โดยตรงตั้งแต่วันที่ 20 เดือนกุมภาพันธ์ 2549 เป็นต้นมา⁴⁵ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ ถ้าหาก พธม. มาชุมนุมในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2549

แม้ว่าการทำรัฐประหารครั้งนี้จะเป็นที่ยอมรับในหมู่นักวิชาการที่สนใจโดยทั่วไปว่า ไม่ใช่เพียงแค่ความขัดแย้งตามปกติระหว่างกองทัพกับรัฐบาลพลเรือน เพราะการทำรัฐประหารในครั้งนี้เกิดขึ้นหลังจากการทำรัฐประหารครั้งสุดท้ายในการเมืองไทยที่นำโดย รสช. เป็นเวลาถึง 15 ปี จึงเป็นเรื่องยากที่จะมีใครนึกฝันว่าจะเกิดการรัฐประหารขึ้นอีกในสภาพที่ประชาธิปไตยทั้งภายในและภายนอกประเทศกำลังเบ่งบาน ยิ่งกว่านั้นการรัฐประหารครั้งนี้ยังมีความเชื่อมโยงกับฝ่ายนิยมเจ้า (royalist) อย่างชัดเจน และบุคคลบางคนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ก็มีความใกล้ชิดกับราชสำนักด้วย อย่างไรก็ตาม สาเหตุการเกิดรัฐประหารครั้งนี้ก็ยังคงได้รับการตีความอย่างกว้างขวางจากนักวิชาการ ดังเช่น ธงชัย ที่มองว่ารัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ซึ่งโค่นล้มประชาธิปไตยในครั้งนี้ เป็นความพยายามครั้งสุดท้ายโดยผู้สนับสนุนการปกครองระบอบราชาธิปไตย (monarchist) ที่ต้องการควบคุมกระบวนการเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตย โดยพิจารณาจากประวัติศาสตร์การเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตยของไทย นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง 2475 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน⁴⁶ ขณะที่ เกษียร ก็มองการรัฐประหารครั้งนี้จากแง่มุมของความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นเก่า ที่มีต่อกระบวนการเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตยเช่นกัน เพราะสำหรับเขาแล้ว “แก่นแท้” ของปัญหาอยู่ที่เรื่อง “การปรองดองกับประชาธิปไตย” ที่ยังคงค้างไม่ลงตัวระหว่างกลุ่มผู้ปกครองเดิมในระบอบก่อนประชาธิปไตย (ancient regime) กับประชาธิปไตย เพราะสำหรับผู้ปกครองในระบอบเดิมแล้ว การมาถึงของประชาธิปไตยคือ “ภัยคุกคาม... เพราะมันหมายถึงการสูญเสียอำนาจอธิปไตยที่เคยมีอยู่ไปให้กลุ่มคนแปลกหน้าที่มาจากนอกแควดวงชนชั้นนำเดิม...” (เน้น

⁴⁴ ตัวอย่างของนักวิชาการที่มีความเชื่อเช่นนี้คือ ไชยันต์ ไชยพร, “สี่ปีรัฐประหาร: ถ้าย้อนเวลากลับไปได้,” *กรุงเทพธุรกิจ*, 20 กันยายน 2553. แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/opinion/chaian/20100920/353549/สี่ปีรัฐประหาร-ถ้าย้อนเวลากลับไปได้-.html> [15 เมษายน 2554] และ สุริชัย หวันแก้ว ที่ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ฉบับวันที่ 21 กันยายน 2549 ว่า การรัฐประหารของกองทัพ “เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการยุติความแตกแยก/แบ่งขั้วทางการเมือง ซึ่งไม่เคยพบเห็นมาก่อนในประเทศไทย” อ้างจาก Michael H. Nelson, “Thailand’s Legitimacy Conflict between the Red Shirt Protests and the Abhisit Government: Aspects of a Complex Political Struggle,” *S+F: Sicherheit und Frieden* 29, 1 (January 2011): 15.

⁴⁵ Kasian Tejapira, “Toppling Thaksin,” *New Left Review* 39 (May-June 2006): 8-9.

⁴⁶ Thongchai Winichakul, “Toppling Democracy,” *Journal of Contemporary Asia* 38, 1 (February 2008): 11-37.

คำโดย เกษียร)⁴⁷ เพียงแต่ในครั้งนี้นั้นชนชั้นนำเดิมได้สร้าง “วิถีใหม่” ในการปรองดองกับประชาธิปไตย เพื่อรับมือกับการท้าทายจากระบอบทักษิณ ซึ่งแตกต่างไปจากวิถีที่ใช้เป็นหลักอยู่ในระบอบประชาธิปไตยแบบหลัง 14 ตุลาฯ⁴⁸ นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการบางคนที่มีมองในประเด็นปลีกย่อยที่แตกต่างออกไป ดังเช่น ใจ ที่แม้จะมองว่าการทำรัฐประหารครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่ก็เตือนว่าไม่ควรมองข้ามเรื่องผลประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้องหลังการรัฐประหารสำเร็จ ดังเช่น นายทหารในกองทัพที่ได้ไปดำรงตำแหน่งใหม่ ในคณะกรรมการบริหารรัฐวิสาหกิจต่างๆ⁴⁹ ดังนั้นจึง “ไม่ควรยอมรับโดยไม่สงสัยว่าเครือข่ายต่อต้านทักษิณ-กองทัพ-ข้าราชการ เป็นเครือข่ายที่นำโดยหรืออยู่ภายใต้การควบคุมของสถาบันกษัตริย์ ทั้งที่อาจจะมีการเชื่อมต่อกับราชินิกุล (royal connection) อยู่ก็ตาม”⁵⁰ การมองการรัฐประหารโดยมุ่งไปที่ประเด็นเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจนี้ ก็ปรากฏอยู่ในงานของอุกฤษฏ์ เช่นกัน ดังที่เขาได้ชี้ให้เห็นว่า การวิเคราะห์การรัฐประหารครั้งนี้ต้องคำนึงถึงความตึงเครียดที่อยู่ภายในกลุ่มต่างๆของชนชั้นนายทุนไทยด้วย เพราะนอกจาก กลุ่มทุนของทักษิณ จะเป็นคู่แข่งภายในประเทศกับกลุ่มทุนของสำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์แล้ว การเข้ามามีอำนาจทางการเมืองของกลุ่มทุนของทักษิณซึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจหลายประเภท ยังสร้างความขัดแย้งกับกลุ่มทุนอื่นๆที่เสียผลประโยชน์ไป จนทำให้เกิดการสร้างพันธมิตรอย่างหลวมๆเพื่อโค่นล้มทักษิณด้วย⁵¹

อย่างไรก็ตาม เพื่อที่จะพิจารณาเส้นทางการกลับคืนสู่อำนาจของระบอบอำมาตยาธิปไตย เราต้องเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจกับขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองก่อนว่าพวกเขาเป็นใคร เพื่อให้เห็นภาพคร่าวๆของผู้ทำหน้าที่เสมือนกองหน้า (vanguard) ของระบอบอำมาตยาธิปไตย ถ้าเราเห็นด้วยกับสิ่งที่ เกษียร มองว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปฏิกิริยาของพลังทางสังคมกลุ่มเก่า ซึ่งกำลังต่อต้านการย้ายฐานอำนาจ (power shift) ครั้งใหญ่ของการเมืองไทย ที่กำลังเคลื่อนไปสู่พลังทางสังคมกลุ่มใหม่ที่เกิดขึ้นจากขบวนการโลกาภิวัตน์/เสรีนิยมใหม่ทางเศรษฐกิจในช่วงกว่าหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา⁵²

ขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง

⁴⁷ เกษียร เตชะพีระ, “ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข: ที่มาและที่ไป,” หน้า 1.

⁴⁸ *เพิ่งอ้าง*, หน้า 37-38.

⁴⁹ Giles Ji Ungpakorn, *A Coup for the Rich: Thailand's Political Crisis* (Bangkok: Worker Democracy Publishing, 2007), p. 26.

⁵⁰ *Ibid.*, p. 27.

⁵¹ Ukrist Pathmanand, “A Diffent Coup d’Etat?,” *Journal of Contemporary Asia* 38, 1 (February 2008): 133-136.

⁵² เกษียร เตชะพีระ, *สงครามระหว่างสี: ก่อนถึงจุดที่ไม่อาจหวนกลับ* (กรุงเทพฯ: openbooks, 2553), หน้า 39-41.

พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) หรือ “ขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง” นั้นมีธำนำการประท้วงอยู่ที่ เรื่องการต่อต้านการทุจริตของรัฐบาลทักษิณ การกล่าวหาว่าทักษิณล่วงเกินพระราชอำนาจ รวมถึงการขอให้พระมหากษัตริย์เข้ามาแทรกแซงการเมือง (royal intervention) ด้วยการขอนายกรัฐมนตรีพระราชทาน ซึ่งลักษณะต่างๆดังกล่าวตกอยู่ภายใต้สิ่งที่ เก่งกิจ เรียกว่า “วาทกรรมขอพึ่งพระบารมี” และ “วาทกรรมชุมชน-ชาตินิยมที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้นำ”⁵³ ส่วนในแง่ขององค์ประกอบภายในขบวนการนั้น นักวิชาการโดยทั่วไปมองว่าประกอบขึ้นจากกลุ่มคนชั้นกลางในเมืองและชนชั้นนำ ดังเช่น งานของ **นฤมล** ที่มองว่า พธม.เป็นเครือข่ายที่ประกอบไปด้วยกลุ่มภาคประชาสังคมที่เป็นชนชั้นนำ-ชาวเมือง (elite-urban civic groups) โดยเป็นพันธมิตรกับกองทัพ ข้าราชการ นักเคลื่อนไหวที่เป็นชนชั้นกลาง นักพัฒนาเอกชนและชาวบ้านแนวชุมชนนิยม (communitarian NGO workers and villagers) นักวิชาการแนวอนุรักษ์นิยม และนักการเมืองรวมทั้งเหล่าราชินิกุล (royal family)⁵⁴ ซึ่งก็คล้ายคลึงกับงานของ **เกษียร** ที่พูดถึงที่มาของการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ว่า “เกิดขึ้นในลักษณะปฏิบัติการของแนวร่วมระหว่างรัฐราชการ (ทหาร-ตุลาการ-เครือข่ายข้าราชการ) กับประชาสังคม (คนชั้นกลางกับชนชั้นนำนอกแวดวงรัฐบาล)...”⁵⁵ แต่ก็มีนักวิชาการบางคนที่มองการก่อตัวของพธม.ด้วยมุมมองที่แตกต่างออกไป ดังเช่นงานของ **Pye** และ **Schaffar** ที่มองว่าพธม.เกิดจากการรวมกลุ่มที่หลากหลาย ได้แก่ กลุ่มก๊วนชนชั้นนำ องค์กรรากหญ้า ขบวนการทางสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งตรงนี้ก็คล้ายกันกับงานของ **นฤมล** และงานของ **เกษียร** แต่ความแตกต่างอยู่ตรงที่ **Pye** และ **Schaffar** ต้องการโต้แย้งว่ารากฐานความขัดแย้งของขบวนการต่อต้าน **ทักษิณ** ไม่ได้อยู่ที่ **ทักษิณ** ใช้นโยบายประชานิยมเพื่อคนจนในชนบท ซึ่งทำให้ขัดแย้งกับผลประโยชน์ของคนชั้นกลางในเมืองและชนชั้น แต่อยู่ที่ตัวโครงการของ **ทักษิณ**เอง ที่ได้นำโครงการประชานิยมไปเชื่อมโยงกับการปรับโครงสร้างเชิงลึกของทุนนิยมไทย ให้มีลักษณะเสรีนิยมใหม่มากขึ้น จึงทำให้เกิดฝ่ายต่อต้าน **ทักษิณ**และมีขบวนการคนจนบางกลุ่ม ที่เป็นขบวนการคนจนซึ่งเคยสนับสนุน **ทักษิณ**เข้าร่วมด้วย เพราะไม่พอใจนโยบายต่างๆของ **ทักษิณ** ดังเช่นนโยบายด้านการเกษตรที่ไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์ของคนจนอย่างแท้จริง แต่ไปเอื้อประโยชน์ให้กับเครือข่ายริชโกลด์ (CP) การทำโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรคควบคู่ไปกับการส่งเสริมบริการด้านการดูแลสุขภาพในชื่อ “โครงการศูนย์กลางทางการแพทย์” (medical hub project) เพื่อเชิญชวนให้

⁵³ เก่งกิจ กิติเรียงลาภ และเควิน ฮิวสัน, “บทวิพากษ์ ‘การเมืองภาคประชาชนในประเทศไทย’: ข้อจำกัดของแนววิเคราะห์และยุทธศาสตร์การเมืองแบบ ‘ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่’,” *ฟ้าเดียวกัน* 7, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2552): 140.

⁵⁴ Naruemon Thabchumpon, “Contested Political Networks: The Study of the Yellow and the Red in Thailand’s Politics,” p. 4.

⁵⁵ เกษียร เตชะพีระ, *สงครามระหว่างสี: ก่อนถึงจุดที่ไม่อาจหวนกลับ*, หน้า 42.

ชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนของไทย ซึ่งทำให้บุคลากรทางการแพทย์ลาออกจากโรงพยาบาลรัฐเพื่อไปทำงานในโรงพยาบาลเอกชนที่มีรายได้ดีกว่า เป็นต้น⁵⁶

การเมืองของระบอบอำมาตยาธิปไตยภายใต้ประชาธิปไตยแบบไทย: เครือข่าย-ข้าราชการ กงทัฬหวัฒน์และตุลาการภิวัตน์

เมื่อระบอบอำมาตยาธิปไตยกลับเข้าสู่อำนาจหลังจากทำรัฐประหารสำเร็จ สิ่งที่ถูกมองว่าเป็นภารกิจสำคัญอันดับแรกของกองทัพ ที่จะต้องทำเพื่อรักษาสถานะภาพของระบอบอำมาตยาธิปไตยก็คือ การกำจัดระบอบทักษิณ⁵⁷ ซึ่งเป็นกลุ่มอำนาจเดิมออกจากเวทีทางการเมือง ดังที่ เกษียร ได้กล่าวว่า “ในเมื่อด้านหนึ่งชนชั้นนำทหารหรือข้าราชการเดิมของไทยไม่คิดผลจากเส้นทางเศรษฐกิจสายโลกาภิวัตน์/เสรีนิยมใหม่ แต่ขณะเดียวกันอีกด้านหนึ่งก็ปฏิเสธไม่เอา “ระบอบทักษิณ” อันเป็นผลลัพธ์สืบเนื่องทางการเมือง ฉะนั้น ทางเดียวที่พวกเขาจะทำได้ก็คือต้องตัดตอน (emasculate) กลุ่มทุนใหญ่ทางการเมือง” (เน้นคำโดยเกษียร)⁵⁸ ดังปรากฏเป็นแผนปฏิรูปการเมือง 4 ขั้นตอนของคณะรัฐประหาร เพื่อขจัดระบอบเผด็จการทุนนิยมของทักษิณ ซึ่งถูกมองว่ามีอำนาจที่แท้จริงอยู่ที่อำนาจทุนและคะแนนเสียงข้างมากจากการเลือกตั้ง เกษียรมองว่าแผนดังกล่าว ถูกออกแบบมาให้ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ยุบพรรคไทยรักไทย 2) ดำเนินคดีอาญาทุจริตคอร์รัปชัน 3) พรรคแตกส.ส.กระจัดกระจาย และสิ้นสุด 4) การลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้ง⁵⁹ นอกจากงานของเกษียรแล้ว ยังมีงานของไชยรัตน์ที่กล่าวถึงกระบวนการรักษาสถานะภาพของระบอบอำมาตยาธิปไตยและการขจัดระบอบทักษิณเช่นเดียวกัน โดยมองว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการฟื้นฟูระเบียบและศีลธรรมทางการเมือง (political clean up) ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่แรก เป็นการทำให้อำนาจมีความมั่นคง (power consolidation) ด้วยการตั้งคณะกรรมการและองค์กรต่างๆขึ้นมาจัดการกับกลุ่มอำนาจเก่าที่หลงเหลืออยู่ ดังเช่น คณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ (คตส.) ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขั้นตอนที่สอง เป็นการจัดการกับกลุ่มอำนาจเก่า ด้วยการยุบ

⁵⁶ Oliver Pye and Wolfram Schaffar, “The 2006 Anti-Thaksin Movement in Thailand: An Analysis,”: 38-61.

⁵⁷ เกษียรได้ให้ความหมาย “ระบอบทักษิณ” ว่าหมายถึง ระบอบประชาธิปไตยอำนาจนิยมภายใต้อำนาจนำของกลุ่มทุนใหญ่ อ้างจากปาฐกถา 14 ตุลา ประจำปี 2550 ของ เกษียร เตชะพีระ, *จากระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙: วิกฤตประชาธิปไตยไทย* (กรุงเทพฯ: มูลนิธิ 14 ตุลา, 2550), หน้า 96.

⁵⁸ เกษียร เตชะพีระ, *สงครามระหว่างสี: ก่อนถึงจุดที่ไม่อาจหวนกลับ*, หน้า 39.

⁵⁹ เพ็งอ้าง, หน้า 42-43.

พรรคการเมือง (party dissolution) แช่แข็งทรัพย์สิน (assets freeze) ร่างและลงประชามติรับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (ฉบับปี 2550)⁶⁰

ภายใต้กระบวนการกำจัดระบอบทักษิณดังกล่าว เราจึงได้เห็นบทบาทของสิ่งที่ เกษียร เรียกว่า “ตุลาการภิวัตน์” และ “กองทัพภิวัตน์” ซึ่งเริ่มก่อตัวภายหลังเหตุการณ์สำคัญ 2 เหตุการณ์ ก่อนที่จะเกิดรัฐประหาร นั่นคือ เหตุการณ์ที่พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำรัสขอร้องให้คณะตุลาการศาลต่างๆ พิจารณา ปรีกษาช่วยกันหาทางแก้ไขวิกฤตที่สุุดในโลกที่กำลังเกิดขึ้นเนื่องจากการเลือกตั้งที่ไม่เป็น ประชาธิปไตยและอาจเป็นโมฆะเพื่อป้องกันไม่ไห้ชาติบ้านเมืองล่มจมไป...”⁶¹ และเหตุการณ์ที่สอง เกิดขึ้นภายหลังจากศูนย์กลางของเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ (network monarchy) ที่นำโดย พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ ได้เริ่มออกปลุกกระดมนายทหารในกองทัพ โดยผ่านการไปบรรยายพิเศษที่ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือและโรงเรียนนายเรืออากาศ เพื่อให้ทหารตระหนัก ถึงการเป็น “ทหารของชาติและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” เพื่อตอบโต้การประกาศว่า “ไม่ยอม เต็ดขาด” แก่ “บุคคลซึ่งดูเหมื่อนมีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” ต่อที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการ ณ ทำเนียบรัฐบาล โดย ทักษิณ ซึ่งขณะนั้นรักษาการตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอยู่⁶²

การสืบทอดเจตนารมณ์ของอำมาตยาธิปไตย: รัฐธรรมนูญ 2550

การสร้างเสถียรภาพทางการเมืองให้เกิดขึ้นถือเป็นภาระสำคัญเร่งด่วน ที่ระบอบอำมาตยาธิปไตย หลังจากการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 จะต้องทำให้ได้ เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งที่ จูตินันท์ มองว่ากำลังจะเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดของราชสำนักนั่นคือ “การสืบทอดราชบัลลังก์” (royal succession)⁶³ ในกระบวนการสร้างเสถียรภาพทางการเมืองดังกล่าว Krittian ได้สังเกตเห็นว่ามีความพยายามของฝ่ายนิยมเจ้า (royalist) ที่ต้องการสร้างอำนาจทางอุดมการณ์และกองทัพขึ้นมาใหม่ เพื่อรักษาสร้างความมั่นคงให้กับอนาคตของพวกตน ผ่านการทำงานของกองอำนวยการรักษาความ

⁶⁰ Chairat Charoensin-o-larn, “Military Coup and Democracy in Thailand,” *Paper delivered at the Thailand Update Conference 2007*, the Australian National University, 31 August 2007, pp. 8-23.

⁶¹ เกษียร เตชะพีระ, *จากระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙: วิกฤตประชาธิปไตยไทย*, หน้า 98.

⁶² *เฟิ่งอ้าง*, หน้า 102-105.

⁶³ Thitinan Pongsudhirak, “Thailand Since the Coup,” *Journal of Democracy* 19, 4 (October 2008): 150.

มันคงภายใน (กอ.รมน.)⁶⁴ แต่หากจะพิจารณาให้ดีแล้ว เครื่องมือสร้างเสถียรภาพทางการเมืองให้กับระบอบอำมาตยาธิปไตย ที่จะดำรงอยู่ได้ทั้งช่วงเวลานั้นและต่อไปในอนาคต (แม้จะไม่ดำรงอยู่ถาวรก็ตาม) ได้เช่นกัน อีกสิ่งหนึ่งก็คือ “รัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2550” เพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้วางกลไกเชิงองค์กรและสถาบันต่างๆ ที่จะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการรักษาอำนาจของระบอบการเมือง ซึ่งเป็นที่ต้องการของฝ่ายนิยมเจ้า (royalist) เอาไว้ และที่สำคัญคือได้วางหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อป้องกันมิให้เกิดผู้มีอำนาจทางการเมืองที่มีลักษณะเดียวกันกับ “ทักษิณ ชินวัตร” ซึ่งจะมาทำลายอำนาจของฝ่ายนิยมเจ้าได้อีก ดังที่ ทามาตะได้กล่าวว่า “เมื่ออ่านรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ซึ่งร่างขึ้นมาเพื่อใช้แทน “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” ก็รู้สึกว่าได้คำตอบอยู่บ้าง...ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การป้องกันไม่ให้เกิดผู้นำประเทศแบบทักษิณคนที่สองตามมาอีก และต้องการเพิ่มบทบาททางการเมืองของอำนาจฝ่ายตุลาการเพื่อควบคุมนักการเมือง...(เพราะ)รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ...ฝ่ายบริหารเข้มแข็งมากเกินไป...คปค. คงมีตั้งความหวังไว้กับฝ่ายตุลาการตั้งแต่แรก อาจหวังไว้ตั้งแต่ก่อนการรัฐประหารก็เป็นได้”⁶⁵ และที่กล่าวว่า “เขาวางอุดมคติไว้สูง และโจมตีการเลือกตั้งกับประชาธิปไตย ไม่ใช่เพราะต้องการแก้ไขปัญหาหรือจุดอ่อนเพื่อรักษาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเอาไว้ แต่เพื่อจะปฏิเสธมากกว่า...การที่ผู้ร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 หรือฉบับ พ.ศ. 2550 และคนที่สนับสนุนรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่ค่อยไว้วางใจประชาชน...จึงต้องฝากความหวังไว้สูงกับองค์กรอิสระให้ทำหน้าที่ตรวจสอบนักการเมือง เขายอมรับประชาธิปไตยเมื่อผลการเลือกตั้งเป็นไปตามความคาดหวังของเขา กล่าวคือ ประชาชนผู้ลงคะแนนต้องเป็น “เด็กดี” เชื่อฟังชนชั้นนำอย่างเชื่องๆ...”⁶⁶ และภายหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2550 อย่างเป็นทางการ เราก็ได้เห็นการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่ดังกล่าว ซึ่ง ผาสุก มองว่าการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นเพียง “การแสดงโชว์” (mask-play election) ที่ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นเพียงแค่นุ่นเชิด ที่ถูกผู้อื่นชักใยอยู่เบื้องหลังเท่านั้น แม้ว่าการเลือกตั้งครั้งนี้จะมีรูปแบบและระเบียบแบบแผนที่เหมาะสม แต่ในความเป็นจริงกลับเป็นเพียงแค่ การชักฟอกการทำรัฐประหารของคณะรัฐประหารเท่านั้น เพราะคณะรัฐประหารได้เลือกแล้วว่าใครจะได้เป็นผู้สืบทอดตำแหน่งผู้นำทางการเมืองคนต่อไป⁶⁷

⁶⁴ Han Krittian (penname), “Post-Coup Royalist Group: Re-inventing Military and Ideological Power,” In *Saying the Unsayable: Monarchy and Democracy in Thailand*, pp. 203-220.

⁶⁵ โยชิฟุมิ ทามาตะ, “ประชาธิปไตย การกลายเป็นประชาธิปไตย และการออกจากประชาธิปไตยของประเทศไทย,” *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 9 (พ.ศ. 2551)*, หน้า 24.

⁶⁶ *เพ็ญอ้าง*, หน้า 26.

⁶⁷ Pasuk Phongpaichit and Chris Baker, *The Mask-play Election: Generals, Politicians, and Voters at Thailand' 2007 Poll*, Working Paper Series No. 144, Asia Research Institute, National University of Singapore, September 2010.

1.2.3 การเปลี่ยนแปลงในภาคประชาสังคม

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของรัฐ ที่รวมอำนาจการตัดสินใจไว้ที่ศูนย์กลาง ได้ก่อให้เกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรระหว่างรัฐกับชาวบ้าน รวมทั้งปัญหาที่ชาวบ้านในท้องถิ่นได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ ดังเช่น เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ถนน ฯลฯ แต่รัฐกลับไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้ชาวบ้านได้ทันตามความต้องการ ด้วยเหตุนี้จึงมีองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ต่างๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นองค์กรอาสาสมัครที่ไม่แสวงหากำไร เข้ามาช่วยเหลือบรรเทาปัญหาให้กับชาวบ้าน ด้วยความมุ่งหวังที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านให้ดียิ่งขึ้น แนวทางการพัฒนาที่องค์กรพัฒนาเอกชนใช้ก็มีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ดังเห็นได้จากตัวอย่างงาน **อภิชาติ** ที่ได้กล่าวว่าแนวทางการพัฒนาที่องค์กรพัฒนาเอกชนใช้ สามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท ได้แก่ **แนวทางแรก การพัฒนาไปสู่ความทันสมัย** (development towards modernization) ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สองขั้วมหาอำนาจของโลกยังคงมีการต่อสู้กันทางการเมืองและการพัฒนา และประเทศไทยก็เลือกที่จะอยู่ข้างเดียวกับฝ่ายที่มีทิศทางการพัฒนา มุ่งสู่ความเป็นทันสมัย เริ่มมีการสร้างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีการตั้งคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนแห่งชาติ (กป.อพช.) ขึ้นมา ในช่วงเวลานี้สถาบันต่างๆในสังคมไม่มีศักยภาพในการพัฒนาเท่ากับหน่วยงานของรัฐซึ่งบริหารงานแบบมีสายการบังคับบัญชา (commanding style) ผลลัพธ์ก็คือ แนวคิดเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจที่ถูกขับเคลื่อนตามความต้องการของรัฐจึงเป็นทิศทางหลักของการพัฒนาประเทศ⁶⁸ **แนวทางที่สอง แนวทางการพัฒนาตามสำนักมาร์กซิสต์** (Marxist School) เป็นแนวทางที่ใช้กันในหมู่ของปัญญาชนและนักคิดฝ่ายซ้ายที่เข้าป่าช่วงปีพ.ศ. 2519 แต่แนวทางการพัฒนาดังกล่าวก็มองชาวนาและชาวบ้านในชนบท ไม่ได้แตกต่างไปจากที่สำนักการสร้างความทันสมัยมอง จึงถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ามองชาวนาและชาวบ้านในชนบทไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เพราะยังคงแบ่งแยกชาวบ้าน ชาวนาและประชาชนในเขตชนบทออกเป็น 2 ขั้ว ดังเช่น นายทุน (capitalists) กับกระฎุมพี (bourgeoisies) ซึ่งเป็นความคิดที่ยังยึดติดอยู่กับตัวแบบทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (industries economic model)⁶⁹ **แนวทางที่สาม คือ สำนักวัฒนธรรมชุมชน** (Community Culture School) เป็นแนวทางที่เกิดจากการใช้ประสบการณ์ตรงในการพัฒนา ด้วยการมองชาวนาด้วยตัวของชาวนาเอง อย่างไรก็ตาม หลังจากช่วงเวลาที่ผ่านมาที่แนวทางสำนักวัฒนธรรมชุมชนเฟื่องฟู ทิศทางการพัฒนาชนบทของ NGOs ส่วนใหญ่ก็ได้เปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางที่เน้น

⁶⁸ Apichart Thongyou, "Thai NGOs and Rural Development: Formation, Growth, and Branching Out," In *The NGO Way: Perspectives and Experiences from Thailand*, eds. Shinichi Shigetomi, Kasian Tejapira and Apichart Thongyou (Chiba: Institute of Developing Economies, Japan External Trade Organization, 2004), p. 149.

⁶⁹ *Ibid.*, p. 150.

ขบวนการทางสังคมและการเมือง มีการสร้างข้อเรียกร้องโดยผ่านการสร้างความร่วมมือและเครือข่ายต่างๆในลักษณะกลุ่มอาชีพในชนบท เช่น ชาวนา ชาวไร่และชาวประมง เป็นต้น⁷⁰

1.2.3.1 องค์กรพัฒนาเอกชนกับแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนกับแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน เป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในงานของฉัตรทิพย์ ที่ได้กล่าวว่า เมื่อถึงปลายทศวรรษ 2520 แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนก็ได้กลายเป็นแนวทางหลักในหมู่นักพัฒนาเอกชน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากพลังประชาชนสามัญ อันได้แก่ นิสิต-นักศึกษา ผู้ใช้แรงงาน และชาวนา-ชาวไร่ ได้แสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวมากขึ้นภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ขณะเดียวผู้ที่เข้าร่วมพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก็ผิดหวังกับแนวทางของพรรค อีกทั้งปัญญาชนหลายคนก็ออกมาสนับสนุนแนวทางวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งคนสำคัญที่สุดก็คือ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี⁷¹ ด้วยเหตุที่แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน มองว่าชาวบ้านในชุมชนสามารถอยู่ได้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมของคนพื้นเมือง เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม และค่านิยมแบบพุทธ ดังนั้น การจัดตั้งองค์กรหรือการใช้ความคิดแบบก้าวหน้าใดๆ (progressive idea) จึงไม่ใช่สิ่งจำเป็น ดังคำที่พวกนิยมแนวทางนี้พูดว่า “คำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน”⁷² อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่เกิดความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการทำอุตสาหกรรม แนวทางวัฒนธรรมชุมชนที่ไม่ต้องการเกี่ยวข้องกับการเมืองก็เริ่มเกิดความเปลี่ยนแปลง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเริ่มผลักดันให้ NGO ต้องเข้าร่วมการประท้วง เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านในการเจรจาต่อรองกับรัฐบาล⁷³ ดังเช่น การต่อต้านโครงการจัดสรรที่ดินทำกินเพื่อเกษตรกรผู้ยากไร้ในเขตป่าสงวนเสื่อมโทรม (คจก.) ของขบวนการต่อต้าน คจก. การเรียกร้องค่าชดเชยความเสียหายของชาวบ้าน ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของรัฐ ภายใต้การนำของสมัชชาคนจน เป็นต้น

1.2.3.2 การปรับทิศทางการพัฒนาไปสู่การทำงานร่วมกันระหว่างรัฐกับภาคประชาสังคม

แนวทางการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชน ที่ต้องการเพิ่มอำนาจ (empowerment) และสร้างการมีส่วนร่วม (participation) ให้กับชาวบ้านในการต่อรองผลประโยชน์ของชาวบ้านกับฝ่ายรัฐ ซึ่งนำมาสู่ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวบ้านและนักพัฒนาเอกชน ได้เปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางที่ยึดหลักการทำงานร่วมกัน เนื่องจากภายหลังจากที่ไทยประสบวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 ธนาคารโลกก็ได้ให้การสนับสนุนเงินกู้ต่อไทย จำนวน 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อ

⁷⁰ *Ibid.*, p. 151.

⁷¹ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, *การเป็นสมัยใหม่กับแนวคิดชุมชน* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2553), หน้า 156.

⁷² Somchai Phatharathananunth, “The Politics of the NGO Movement in Northeast Thailand,” *Asian Review* 15 (2002): 27.

⁷³ *Ibid.*: 31.

นำมาตั้งกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund: SIF) พร้อมด้วยแนวความคิดเรื่องทุนทางสังคม (Social Capital) เพื่อฟื้นฟูสภาพสังคมที่เสื่อมโทรม หลังประสบวิกฤติเศรษฐกิจ ให้กลายเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง โดยแบ่งการดำเนินการส่วนหนึ่ง ให้กับหน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจนำไปใช้ทำโครงการด้านสวัสดิการทางสังคมที่มีอยู่เดิม และอีกส่วนหนึ่งให้กับธนาคารออมสินเป็นผู้รับผิดชอบ ในการสนับสนุนงบประมาณแก่กิจกรรมหรือโครงการที่เสนอโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายชุมชน⁷⁴ ดังนั้น ความคิดวัฒนธรรมชุมชนกับความคิดเรื่องทุนทางสังคม ที่ได้รับการผลักดันจากธนาคารโลกผ่าน SIF จึงมีความสอดคล้องกัน ดังเห็นได้จากความคิดของนายแพทย์ประเวศ ที่ได้เพิ่มเติมให้กับแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน คือ “ให้ชุมชนไม่พัฒนาไปแต่ลำพัง แต่สร้างเครือข่าย ไม่เป็นปรปักษ์ แต่สร้างแนวร่วมกับภาครัฐและภาคเงิน เรียกว่า “สังคมมานุษภาพ” หรือ “ประชาสังคม” โดยสร้างอำนาจสังคมหรือชุมชนให้มากขึ้น ให้อำนาจรัฐ อำนาจเงิน และอำนาจสังคม มีเสมอกัน...”⁷⁵ ซึ่งความคิดดังกล่าวของนายแพทย์ประเวศ ได้รับการผลักดันไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-10 ในตอนนี้ องค์กรพัฒนาเอกชนจึงถือได้ว่าเป็นผู้ทำงานร่วมกับรัฐ และรับการถ่ายโอนหน้าที่ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมบางส่วนของรัฐมา โดยใช้เงินทุนสนับสนุนโครงการพัฒนาชุมชนของตนที่มาจากแหล่งทุนดังเช่น สถาบันพัฒนาท้องถิ่น และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนซึ่งถูกตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เดียวกับ SIF⁷⁶ อย่างไรก็ตาม การเข้าทำงานร่วมกับรัฐอาจก่อปัญหาให้กับองค์กรพัฒนาเอกชนได้เช่นกัน โดยเฉพาะองค์กรพัฒนาเอกชนที่ได้รับเงินจากหน่วยงานของรัฐ เพราะองค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้จะมีลักษณะดังที่ อัจฉรา ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า “พวกเขาไม่ค่อยทำทนายการควบคุมทางการเมืองโดยรัฐ แต่เน้นการร่วมมือกับภาครัฐและหน่วยงานทางทหาร ในบริบทนี้ เอ็นจีโอแบบที่เข้าใจกันทั่วไปได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของภาคประชาสังคม และไม่ได้ดำเนินการเคลื่อนไหวแบบสุดขั้วเพื่อผลักดันข้อเรียกร้องของคนท้องถิ่นสู่หน่วยงานรัฐอีกต่อไป”⁷⁷ และความสัมพันธ์ขององค์กรพัฒนาเอกชนกับรัฐเช่นนี้เอง ที่ทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนบางส่วนถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่เข้าใจชาวบ้าน ก้าวไม่ทันความเปลี่ยนแปลงเพราะมองสังคมชนบท

⁷⁴ กนกรัตน์ กิตติวัฒน์, “ทุนทางสังคมในชุมชนเมือง: การปะทะประสานระหว่างทุนเก่าและทุนใหม่ในภาวะวิกฤต,” *วารสารวิจัยสังคม* 30,1-2 (2550): 22-23.

⁷⁵ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, *การเป็นสมัยใหม่กับแนวคิดชุมชน*, หน้า 159.

⁷⁶ Shinichi Shigetomi, *Bringing Non-governmental Actor into the Policymaking Process: The Case of Local Development Policy in Thailand*, IDE Discussion Paper, No. 69, August 2009, pp. 17-18.

⁷⁷ อัจฉรา รัศยุติธรรม และ Thailand Social Movement Watch, “The Will to be Good: กักตักจินตนาการทางเลือกที่สามเอ็นจีโอ,” *บทความนำเสนอในเวทีวิชาการ “บททวนขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย*, ณ ห้องประชุมจุมภฏ-พันธุ์ทิพย์ อาคารประชาธิปก-รำไพพรรณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 17 กันยายน 2553, หน้า 6.

แบบหยุดนิ่งและเรียบง่าย⁷⁸ อีกทั้งยังพยายามลดทอนความเป็นการเมืองให้แคบลง เหลือเพียงแต่การเมืองในระบบ ไม่ว่าจะเป็นในหรือนอกสภา⁷⁹ ดังที่เกิดขึ้นกับกรณีความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน โดยเฉพาะกรณีที่มีการสลายการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงของรัฐ ซึ่งทำให้เกิดผู้เสียชีวิตจำนวนมาก แต่องค์กรพัฒนาเอกชนที่กล่าวถึงข้างต้น ก็มีได้ออกมาประณามการกระทำของรัฐแต่อย่างใด เพราะมองว่าการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงไม่มีความชอบธรรม⁸⁰

1.2.4 การก่อเกิดขบวนการมวลชนเสื้อแดง

ขบวนการมวลชนเสื้อแดงซึ่งเกิดขึ้นภายหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 เป็นขบวนการที่มีลักษณะสำคัญอยู่ที่ “ความไม่เป็นเอกภาพ” อันเป็นลักษณะโดยทั่วไปของขบวนการที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของเครือข่ายหลวมๆ หลายเครือข่าย อีกทั้งยังเป็นเครือข่ายที่มีทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งกรณีของกลุ่มคนเสื้อแดงนี้ เริ่มต้นจากเครือข่ายการเมืองของนักการเมืองและหัวคะแนนในท้องถิ่น โดยมี **ทักษิณ ชินวัตร** เป็นศูนย์กลาง ก่อนที่จะพัฒนาขยายตัวเป็นขบวนการมวลชนที่มีผู้เข้าร่วมที่หลากหลาย ทั้งที่นิยมและไม่นิยมในตัว **ทักษิณ** บ้างก็เป็นผู้ที่พึงพอใจกับผลประโยชน์ที่เคยได้รับจากแนวทางประชานิยมของทักษิณ บ้างก็เป็นผู้ที่รักในประชาธิปไตยและไม่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ด้วยวิธีการนอกวิถีทางของรัฐธรรมนูญอย่างการทำรัฐประหาร จนกระทั่งปรากฏเป็นภาพของการสู้เพื่อ **ทักษิณ** และการสู้เพื่อประชาธิปไตย งานของ **พฤษัช** เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นภาพของขบวนการมวลชนเสื้อแดงในลักษณะดังกล่าว ดังที่เขาได้กล่าวไว้ว่า “ขบวนการ(เสื้อแดง-ผู้เขียน)นี้ก่อร่างและพัฒนาขึ้นมาจากระบบ “เลือกตั้งไทย” ในท้องถิ่น และท่ามกลางการตอบโต้อย่างไม่ประนีประนอมจากกลุ่มที่จะสูญเสียอำนาจนั่นเอง กลับทำให้ขบวนการคนเสื้อแดงเกิดการเรียนรู้ และกลายเป็นขบวนการชนชั้นล่างที่มีลักษณะถึงราก (radical) ซึ่งมีนัยสำคัญยิ่งต่อประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยของไทย”⁸¹

นอกจากนั้น ถ้าหากเราพิจารณาถึงรากฐานความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างฝ่ายมวลชนเสื้อแดงกับฝ่ายรัฐ (รวมทั้งขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง) ก็สามารถกล่าวได้ว่า ความขัดแย้งนี้ได้แผ่ขยายไปสู่ความขัดแย้งในระดับของแนวความคิด ทั้งเรื่องแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและแนวทางของประชาธิปไตยที่แต่ละฝ่ายยึดถือ

⁷⁸ พฤษัช เถาถวิล, “ภาคประชาชนกับก้าวที่ไม่ทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบท,” *บทความนำเสนอในเวทีวิชาการ “บททวนขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย*, ณ ห้องประชุมจุมภฏ-พันธุ์ทิพย์ อาคารประชาธิปก-รำไพพรรณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 17 กันยายน 2553.

⁷⁹ อัจฉรา รักษ์ดิษฐ์ธรรม และ Thailand Social Movement Watch, “The Will to be Good: กบฏกจินตนาการทางเลือกที่สามเอ็นจีโอ,” หน้า 27.

⁸⁰ *เพ็ญอ้าง*, หน้า 10.

⁸¹ อ้างอิงจาก พฤษัช เถาถวิล, “ขบวนการคนเสื้อแดง การเมืองท้องถิ่นและประชาธิปไตย,” *ฟ้าเดียวกัน* 8, 2 (ตุลาคม-ธันวาคม 2553): 110.

ความขัดแย้งในแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างทักษิณมิกส์กับเศรษฐกิจพอเพียง ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่นักวิชาการชั้นนำหลายคนกล่าวถึง ตัวอย่างเช่น Schmidt ที่กล่าวว่า ในระดับความคิดทางทฤษฎี ตัวแบบ“พอเพียง”ที่ใช้สำหรับการจัดการเศรษฐกิจ มีศูนย์กลางอยู่ที่เรื่องการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม การลงทุนอย่างยั่งยืน และความสามารถในการฟื้นคืนสู่สภาพเดิมเมื่อต้องเผชิญกับวิกฤติจากภายนอก แต่ความคิดดังกล่าวก็ยังไม่กระจ่างชัดว่าจะถูกนำไปปฏิบัติจริงอย่างไร เพราะถึงแม้ว่าจะมีการใช้งบประมาณอย่างมหาศาลผ่านทางกองทัพไทยและกระทรวงศึกษาธิการเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง แต่รัฐบาลที่มาจากการแต่งตั้งของคณะรัฐประหารโค่นทักษิณ ก็ยังมีการดำเนินการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อไปด้วยความเร็วที่มากกว่าสมัยทักษิณด้วยซ้ำ ดังนั้น สำหรับ Schmidt แล้ว เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นสิ่งที่ใช้เพียงเพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครองของรัฐบาลที่เป็นฝ่ายตรงข้ามทักษิณ และการสนับสนุนความเป็นท้องถิ่นนิยม (localism) ก็สามารถถูกมองว่าเป็นความพยายามที่จะรักษารัฐอำนาจทางสังคมของพระมหากษัตริย์เอาไว้ได้⁸² งานของเกษียรก็เป็นงานวิชาการอีกชิ้นหนึ่ง ที่กล่าวถึงลักษณะที่แตกต่างกันของแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งสองแบบ ที่พยายามจัดระเบียบความสัมพันธ์ของตน กับโลกาภิวัตน์เสรีนิยมใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจกระแสหลักในระดับสากล ดังที่ว่า “*โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ...ไม่ใช้การปฏิเสธเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์อย่างเบ็ดเสร็จ แต่พยายามดำเนินและปฏิสัมพันธ์กับเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ภายใต้การกำกับของระเบียบการเมืองและคุณธรรมทางเศรษฐกิจอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข... (ในขณะที่-ผู้เขียน)...โครงการทักษิณมิกส์...เป็นสัญญาประชาคมใหม่ที่ผูกผลประโยชน์ของกลุ่มทุนใหญ่ ซึ่งเข้าสู่แวดวงธุรกิจการเมืองโดยตรงเข้ากับผลประโยชน์ของชนชั้นกลางระดับล่างในชนบทและคนจนเมืองในเศรษฐกิจนอกระบบ, ผูกแนวทางโลกาภิวัตน์เสรีนิยมใหม่ที่เอียงข้างกลุ่มทุนพวกพ้องเส้นสายเข้ากับนโยบายประชานิยมเพื่อทุนนิยมสำหรับผู้ออกกะแฉนเสียงเลือกตั้ง*”⁸³ (เน้นคำโดยเกษียร) นอกจากนี้ ปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในสายตาคนเสื้อแดงบางกลุ่มก็คือ ข้อกังขาที่มีต่อฝ่ายชนชั้นนำอนุรักษ์นิยมตามประเพณี ผู้สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่ด้านหนึ่งก็ผลักดันความคิด “พอเพียง” แต่อีกด้านหนึ่งก็เป็น “นักลงทุนรายใหญ่ของประเทศ”⁸⁴

⁸² Johannes Dragsbaek Schmidt, “From Thaksin’s Social Capitalism to Self-sufficiency Economics in Thailand,” pp. 19-21.

⁸³ เกษียร เตชะพีระ, *สงครามระหว่างสี: ในคืนวันอันมืดมิด*, หน้า 72.

⁸⁴ ดูรายละเอียดใน Porphant Ouyyanont, “The Crown Property Bureau in Thailand and the Crisis of 1997,”: 185-186., Tatiana Serafin, “The World Richest’s Royals,” *Forbes*. Available from http://www.forbes.com/2008/08/20/worlds-richest-royals-biz-richroyals08-cz_ts_0820royalintro.html (accessed 18 April 2011) และ เก่งกิจ กิติเรียงลาภ, “การเมืองว่าด้วยการต่อสู้ทางชนชั้นในประเทศไทยจาก พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๙,” หน้า 138-140.

แนวความคิดประชาธิปไตยที่ขบวนการมวลชนเสื้อแดงยึดถือ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากแนวคิดของระบอบการเมืองอนุรักษนิยมกระแสหลัก ถือเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างขบวนการมวลชนเสื้อแดงกับฝ่ายตรงข้าม ดังเห็นได้จากข้อเรียกร้องของกลุ่มคนเสื้อแดงที่ต้องการประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งโดยยึดหลักเสียงข้างมากเป็นกติกาทางการเมือง ดังนั้น “อำมาตย์” และ “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” ซึ่งไม่ยอมรับกติกาดังกล่าว และยังถูกมองจากคนเสื้อแดงว่าเป็นผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 เพื่อยึดอำนาจจากนายกรัฐมนตรีที่ได้รับเลือกตั้งจากคะแนนเสียงของพวกเขา รวมทั้งการยุบพรรคไทยรักไทยและพรรคพลังประชาชน จึงถือเป็นศัตรูตัวฉกาจของกลุ่มคนเสื้อแดง การกล่าวอ้างถึง “ประชาธิปไตยแบบไทย” (Thai-style democracy) หรือ “ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข” ของเหล่าชนชั้นนำอนุรักษนิยมและคณะรัฐประหาร จึงไม่ใช่สิ่งที่กลุ่มคนเสื้อแดงสามารถยอมรับได้ เพราะประชาธิปไตยลักษณะดังกล่าว ถูกตีความว่าเป็นประชาธิปไตยแบบชนชั้นนำ ที่ไม่ไว้วางใจประชาชน เพราะมองว่าประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชาวบ้านในชนบท คือคนด้อยการศึกษาและฐานะยากจน ดังนั้นชาวบ้านเหล่านี้จึงถูกนักการเมืองหลอกใช้ และพร้อมที่จะขายเสียงในการเลือกตั้งเพราะเห็นแก่ผลประโยชน์เฉพาะหน้า ขณะเดียวกันนักการเมืองที่เข้าสู่อำนาจโดยการซื้อเสียงเลือกตั้ง ก็ต้องถอนทุนคืนเมื่อเข้ามามีอำนาจทางการเมือง เพื่อใช้ในการเลือกตั้งต่อไป⁸⁵ ดังนั้น ประชาธิปไตยแบบไทยจึงไม่ได้มองว่าการเลือกตั้งมีค่าเท่ากับประชาธิปไตย⁸⁶ และประชาธิปไตยก็มีลักษณะแตกต่างไปจากประชาธิปไตยแบบตะวันตก (Western-style democracy) เพราะประชาธิปไตยแบบไทยมีสถาบันกษัตริย์เป็นศูนย์กลางความชอบธรรม⁸⁷ การเชื่อมโยงกันระหว่างความคิดเรื่องกษัตริย์กับความคิดเรื่องประชาธิปไตยนี้ เกิดเป็นสิ่งที่ธงชัยเรียกว่า “กษัตริย์นิยมประชาธิปไตย” ซึ่งเริ่มก่อตัวและสร้างรากฐานขึ้นมาตั้งแต่ปี 2488-2494 จนกระทั่งกลายเป็นลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยแบบหลัง 14 ตุลาคม 2516⁸⁸ ประชาธิปไตยแบบไทยนี้มีกษัตริย์เป็นต้นแบบของพลเมืองที่ดี⁸⁹ และมีความเป็นไทยซึ่งเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในประชาธิปไตย

⁸⁵ Thongchai Winichakul, “Toppling Democracy,”: 24

⁸⁶ *Ibid*: 26-27.

⁸⁷ ประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างประชาธิปไตยทั้งสองแบบเอาไว้ ก่อนเกิดรัฐประหาร 19 กันยายน เพียงไม่กี่ชั่วโมง ดูใน Kevin Hewison and Kengkij Kitirianglarp, “‘Thai-Style Democracy’: The Royalist Struggle for Thailand’s Politics,” p. 182.

⁸⁸ ธงชัย วินิจจะกุล, “ข้ามให้พ้นประชาธิปไตยแบบหลัง 14 ตุลา,”: 147-148.

⁸⁹ Connors มองว่าความคิดดังกล่าวเกิดขึ้นจากวาทกรรมที่เขาเรียกว่า “เสรีนิยมหลวง” (royal liberalism) ซึ่งทำให้กษัตริย์มีสถานะเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินสูงสุด (super ombudsman) ดูใน Michael K. Connors, “Liberalism, authoritarianism and the politics of decisionism in Thailand,” *The Pacific Review* 22, 3 (July 2009): 363.

แบบไทย เพราะจะเอื้อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ⁹⁰ ลักษณะที่พึงปรารถนาของประชาธิปไตยแบบไทยที่มีกษัตริย์เป็นศูนย์กลางดังกล่าวทำให้ Hewison มองว่ามีลักษณะอนุรักษนิยม (conservatives) ที่เน้นความเป็นเอกภาพ (unity) และระเบียบวินัย (discipline) โดยเฉพาะประการหลังที่ถูกเน้นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะมองว่ามนุษย์นั้นไม่สมบูรณ์แบบและต้องการการควบคุม ด้วยเหตุนี้ระบอบการปกครองแบบนี้จึงมองว่าหน้าที่ (duties) เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกว่าสิทธิมนุษยชน (human rights)⁹¹

1.2.4.1 ขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองกับขบวนการมวลชนเสื้อแดง: ความขัดแย้งทางชนชั้น!?

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองและขบวนการมวลชนเสื้อแดง เป็นสิ่งที่ถูกตีความจากนักวิชาการในหลายรูปแบบ แม้ว่างานวิชาการเหล่านี้จะมีลักษณะความคิดที่ทับซ้อน/คาบเกี่ยวกันอยู่ โดยเฉพาะข้อเท็จจริงที่ว่า บุคคลที่เข้าร่วมการเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนทั้งสองฝ่ายมีความหลากหลาย ไม่ได้มีความเป็นเอกภาพ แต่จากการทบทวนวรรณกรรมเหล่านี้ ผู้เขียนเสนอว่าสามารถจัดประเภทของมุมมองเพื่อจุดเน้นที่แตกต่างกันของงานแต่ละชิ้น โดยแบ่งออกได้อย่างน้อย 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มแรก มองความขัดแย้งระหว่างขบวนการมวลชนทั้งสองฝ่ายว่าเป็นความขัดแย้งทางชนชั้น ตัวอย่างของงานวิชาการลักษณะนี้ ได้แก่ งานของใจ ที่มองว่าวิกฤติทางการเมืองและความไม่สงบที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นตัวแทนของสงครามทางชนชั้นระหว่างฝ่ายชนชั้นนำอนุรักษนิยมที่ร่ำรวยของคนเสื้อเหลืองนิยมเจ้า (Royalist Yellow Shirts) กับฝ่ายคนจนในชนบทและในเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง (Red Shirts) ซึ่งแต่ละฝ่ายก็มีจุดมุ่งหมายและแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน แต่ใจก็ตระหนักว่าสงครามทางชนชั้นนี้ไม่ใช่สงครามชนชั้นแบบบริสุทธิ์ (pure class war) เพราะกลุ่มคนเสื้อแดงยังไม่ได้อยู่ใต้การนำของ ขบวนการแรงงานฝ่ายซ้ายตามแบบลัทธิมาร์กซ์ แต่อยู่ใต้การนำของนักการเมืองแนวประชานิยมผู้มั่งคั่งอย่างทักษิณ⁹² งานของเกษียรก็ใช้ความคิดเรื่องชนชั้นลักษณะเดียวกับงานของใจ ในการอธิบายความขัดแย้งระหว่างขบวนการมวลชนทั้งสองฝ่ายเช่นกัน ดังที่เขาได้กล่าวว่า “...แก่นของความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบันไม่ใช่แค่เรื่องบุคคล พรรค สีเสื้อ หรือเครือข่าย แต่เป็นความขัดแย้งทางชนชั้นระหว่างคนชั้นกลาง + ชนชั้นนำในเมืองฝ่ายหนึ่ง กับคนชั้นกลางระดับ

⁹⁰ Michael Kelly Connors, *Democracy and National Identity in Thailand*, p. 51.

⁹¹ Kevin Hewison, “The Monarchy and democratization,” In *Political Change in Thailand: Democracy and Participation*, pp. 64-66.

⁹² ดูได้จาก Giles Ji Ungpakorn, “Class Struggle between the Coloured T-Shirts in Thailand,” *Journal of Asia Pacific Studies* 1,1 (2009): 76-100. ซึ่งต่อมาถูกปรับปรุงบางส่วนเพื่อตีพิมพ์ในบทที่ 1 ของ Giles Ji Ungpakorn, *Thailand's Crisis and the Fight for Democracy* (UK: WD Press, 2010).

ล่างในหัวเมืองชนบท + แรงงานนอกระบบในเมืองอีกฝ่ายหนึ่ง”⁹³ และ “...หากฟังคำว่า “ชนชั้น” แล้วแสดงใจจะเรียกเสียใหม่ว่าเป็นความขัดแย้งเชิง “โครงสร้าง”..(ซึ่ง)เป็นความขัดแย้งที่ตั้งวางหยั่งรากอยู่ในฐานะ ผลประโยชน์และความสัมพันธ์ในแต่ละกลุ่มแต่ละฝ่ายกับกลุ่มอื่นๆ ฝ่ายอื่นๆ ในโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองทางภววิสัยของประเทศ”⁹⁴ งานวิชาการอีกชิ้นหนึ่งที่สามารถจัดอยู่ในประเภทเดียวกันนี้ ก็คือ งานของ **เอนก และคณะ** ที่มองว่า ถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้ว ความขัดแย้งทางการเมืองไทยปัจจุบัน เกิดขึ้นจาก “โครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจ” ที่ไม่เป็นธรรม โดยกลุ่มคนเสื้อแดงนั้น แม้มุ่งชูดมการณ์เพื่อประชาธิปไตยเป็นธงนำในการต่อสู้ แต่ลึกๆ แล้วสิ่งที่ทุกคนตระหนักดีแต่ไม่กล่าวถึง คือ พวกเขาเป็นกลุ่มคนที่ถูกทอดทิ้งจากสังคมตลอด 50 ปีของการพัฒนาทุนนิยมไทย ขณะที่กลุ่มคนเสื้อเหลืองนั้น นอกจากต้องการจัดการกับนักการเมืองไร้จริยธรรมแล้ว ก็อาจถูกตั้งข้อสังเกตได้ว่า ไม่ต้องการให้มวลชนรากหญ้า สามารถเติบโตขึ้นมาแบ่งปันผลประโยชน์ของชนชั้นกลาง โดยเฉพาะเมื่อคนกลุ่มนี้ถูกชี้นำจากนักการเมืองทุจริต เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องต่อรองทางการเมือง⁹⁵

กลุ่มที่สอง มองความขัดแย้งระหว่างทั้งสองฝ่ายในแง่มุมของอุดมการณ์และรูปแบบของประชาธิปไตย ตัวอย่างของงานวิชาการลักษณะนี้ ได้แก่ งานของ **นฤมล** ที่มองว่าความขัดแย้งและการต่อสู้ทางการเมือง ระหว่างกลุ่มคนเสื้อเหลืองและกลุ่มคนเสื้อแดง สามารถพิจารณาได้ว่าเป็นความตึงเครียดระหว่างการเมืองแบบเลือกตั้ง (electoral politics) กับการรับรู้เรื่องประชาธิปไตยของประชาชนในเครือข่าย ซึ่งสัมพันธ์กับเรื่องที่มาของความชอบธรรม (legitimacy) โดยกลุ่มคนเสื้อแดงเป็นฝ่ายที่สนับสนุนการปฏิรูปแบบเสรีนิยม (liberal reform) ซึ่งมองประชาธิปไตยว่าเป็นกระบวนการทางกฎหมาย และการเมืองเชิงสถาบันที่เป็นทางการ ดังเช่น พรรคการเมือง การเลือกตั้งและความสามารถในการดำเนินนิติบัญญัติ ในขณะที่กลุ่มคนเสื้อเหลืองมองว่า การเลือกตั้งนั้นไร้ความหมาย ถ้าประชาชนไม่ตระหนักว่าตัวเลือกที่มีอยู่มีอะไรบ้าง และมีความแตกต่างกันอย่างไร เช่นเดียวกับเรื่องข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายที่ครบถ้วน⁹⁶

กลุ่มที่สาม มองความขัดแย้งระหว่างทั้งสองฝ่ายจากมุมมองชนชั้นนำ ตัวอย่างของงานวิชาการลักษณะนี้ ได้แก่ งานของ **McCargo** ที่มองว่าวิกฤติในระดับชาติที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยเนื้อแท้แล้วอยู่ที่ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำไทยแต่ละฝ่าย ที่ปลุกกระดมเครือข่ายผู้สนับสนุนที่อยู่ใต้การ

⁹³ เกษียร เตชะพีระ, *สงครามระหว่างสี: ในคืนวันอันมืดมิด* (กรุงเทพฯ: openbooks, 2553), หน้า 25.

⁹⁴ *เพ็ญอ่าง*, หน้า 79.

⁹⁵ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ และคณะ, *รายงานสรุปฉบับผู้บริหาร โครงการวิจัยเรื่องวิเคราะห์จุดคานงัดของประเทศไทยเพื่อฝ่าวิกฤติการณ์สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่ซับซ้อน*, หน้า 42.

⁹⁶ Naruemon Thabchumpon, “Contested Political Networks: The Study of the Yellow and the Red in Thailand’s Politics,” p. 3.

อุปถัมภ์ของตนมาต่อสู้กัน ฝ่ายแรกประกอบด้วย พรรคประชาธิปัตย์ กองทัพและเครือข่ายข้าราชการ บริหาร (monarchical network) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก พทม. หรือกลุ่มคนเสื้อเหลือง ส่วนอีก ฝ่ายคือ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร** ที่ถูกยึดอำนาจโดยการทำรัฐประหารของกองทัพในปี 2549 ร่วมกับพรรคเพื่อไทย และนปช. หรือกลุ่มคนเสื้อแดง แต่ความขัดแย้งของทั้งสองฝ่ายไม่ได้มี พื้นฐานทางอุดมคติที่ยังรากลึกอยู่ เพราะความขัดแย้งในระดับชาติก็ยังคงอยู่ที่เรื่อง การแข่งขันในการเลือกตั้งและการประท้วงโดยสันติ นอกจากนี้ เมื่อมองการชุมนุมของฝ่ายเสื้อแดงก็จะเห็นว่า ไม่ได้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติจากความไม่พอใจที่มีต่อระบอบอภิชนาธิปไตยไทย (Thai aristocracy) ทั้งที่ ในความจริงผู้ที่มาประท้วงก็สวมใส่เสื้อยืดที่เขียนคำว่า “ไพร่” อยู่ ดังนั้น การนำเรื่องความยุติธรรมมา พุด ก็เป็นเพียงแค่อ้อยคำที่นำมาใช้ปลุกกระดมชาวบ้านเท่านั้น และจริงๆ แล้วคนเสื้อแดงก็ไม่ใช่นักจวน ชายขอบ แต่ส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางระดับล่าง⁹⁷ และงานอีกชิ้นหนึ่งที่ไข่มุมมองลักษณะนี้ แต่ อาจจะมีมองลักษณะเชิงอุดมการณ์ของมวลชนเสื้อแดงแตกต่างจาก **McCargo** ก็คือ งานของ **ผาสุก** ที่ มองว่าความขัดแย้งของมวลชนทั้งสองฝ่าย เริ่มต้นจากความแตกแยกในหมู่ชนชั้นนำไทย ที่มีส่วนร่วม ในการปกครองซึ่งมีลักษณะเป็นคณาธิปไตย (oligarchy) โดย **ทักษิณ** ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็น นายกรัฐมนตรี ได้ทำลายบางส่วนของระบบคณาธิปไตยเดิม (ระบบราชการและพรรคประชาธิปัตย์) และฉวยโอกาสใช้ประโยชน์จากมวลชนระดับกลางและล่างในสังคม ด้วยการผันตัวไปเป็นนักการเมือง แนวประชานิยม (populist) และอ้างความชอบธรรม ที่มาจากการได้รับเลือกตั้ง ภายหลังจากทักษิณ ถูกรัฐประหาร **ทักษิณ** จึงกลายเป็นตัวแทนของพลเมืองระดับกลางและล่าง (ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานอยู่ใน ภาคเกษตรและเศรษฐกิจนอกระบบ) ที่ไม่ต้องการสังคมแบบเลือกปฏิบัติ เพื่อต่อสู้กับขบวนการคน เสื้อเหลือง ที่ร่วมมือกับคณาธิปไตยกลุ่มเดิม ตีตกทักษิณออกจากสารบบ⁹⁸

กลุ่มที่ดี มองความขัดแย้งระหว่างทั้งสองฝ่ายจากช่วงชั้นทางสังคม ตัวอย่างของงานวิชาการ ลักษณะนี้ ได้แก่ งานของ **นิธิ** ที่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงกับกลุ่มคนเสื้อเหลืองนั้น ไม่ได้มี พื้นฐานจากข้อเรียกร้องด้านเศรษฐกิจ เพราะกลุ่มคนเสื้อแดงไม่ใช่คนจน แต่เป็นคนชั้นกลางระดับล่าง ลงไป ส่วนคนเสื้อเหลือง ก็คือคนชั้นกลางระดับกลางขึ้นไป ดังนั้น ถ้าจะบอกว่าคนเสื้อแดงจนกว่า ก็ เป็นเพียงเชิงเปรียบเทียบเปรียบได้กับคนเสื้อเหลือง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากความเหลื่อมล้ำ ทางเศรษฐกิจดังกล่าวแล้ว สิ่งที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้แต่ละฝ่ายออกมาสู้กัน จึงเป็นปัจจัยทาง สังคม นั่นคือ ความเหลื่อมทางวัฒนธรรม ดังเช่น เรื่องเส้นสายและความมั่นคงในชีวิต ซึ่งคนชั้นกลาง ระดับกลางในเมืองไทยมีลดลง หลังจากพรรคไทยรักไทยมาเป็นรัฐบาล เพราะมุ่งสู่การหาเสียงโดยเน้น ที่คนจน ไม่ได้กระจายหลักประกันสังคมให้ทั่วถึงทุกระดับชั้น ดังนั้น ความเสมอภาคแบบ

⁹⁷ Duncan McCargo, “Thailand’s Twin Fires,” *Survival* 52,4 (August-September 2010): 8-9.

⁹⁸ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, “ภาพรวมของความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการพื้นฐานของประเทศไทย,” หน้า 19-21.

ประชาธิปไตยจริงๆ จึงเป็นสิ่งแปลกปลอมในความเป็นไทย และไม่ใช่สิ่งที่คนชั้นกลางระดับกลางต้องการจริงๆ แต่สิ่งที่พวกเขาต้องการโดยแท้จริงคือ “ระเบียบ” ซึ่งหมายถึง “...ลำดับแห่งช่วงชั้นทางสังคมนั่นเอง นี่คือนิยามที่ยินดีจะผูกพันการเคลื่อนไหวทางการเมืองของตนกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เพราะสถาบันนี้ถูกคนชั้นกลางระดับกลางยึดถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของสังคมที่มีช่วงชั้น”⁹⁹ งานของ **อภิชาติ และคณะ** ถือเป็นงานที่ช่วยยืนยันความคิด ในการมองความขัดแย้งทางการเมืองของ **นิธิ** ดังกล่าว เพราะงานชิ้นนี้ มีข้อค้นพบว่า คนเสื้อแดงส่วนใหญ่ไม่ใช่คนจน แต่เป็นคนชั้นกลางระดับล่าง (ทั้งในชนบทและในเมือง) ดังที่ **นิธิ** กล่าวไว้ และสิ่งที่คนเสื้อแดงเรียกร้อง เกิดจากเรื่องความเท่าเทียม-เสมอภาคทางการเมือง ไม่ใช่เรื่องความแตกต่างระหว่างฐานะทางสังคม-เศรษฐกิจ-วัฒนธรรม เพราะทุกคนที่มีสิทธิเลือกตั้งย่อมเท่าเทียมกันหน้าหีบบัตรเลือกตั้ง¹⁰⁰ และตัวอย่างงานชิ้นสุดท้ายในประเภทนี้ ที่จะกล่าวถึงคืองานของ **นฤมล และ McCargo** ที่ต้องการยืนยันว่า มวลชนเสื้อแดงไม่ใช่คนจนที่ถูกกีดกันออกจากระบบ แต่เป็นคนชั้นกลางระดับล่างที่ได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นในช่วง**ทักษิณ**เป็นนายกรัฐมนตรี และคนเหล่านี้ไม่ได้ถูกจ้างมาจริงๆ แต่เกิดจากการรวมตัวเป็นเครือข่ายหลวมๆของชาวบ้าน ที่มาจากทั้งในเมืองและในชนบท และถูกปลุกกระดมโดยนักการเมือง รวมถึงบุคคลอื่นๆที่สนับสนุน**ทักษิณ** เพื่อให้ออกมาปกป้องสิทธิประโยชน์ต่างๆที่ตนเคยได้รับในสมัย**ทักษิณ**¹⁰¹

1.2.4.2 การเข้าสู่สถานการณ์ปฏิวัติ

เหตุการณ์การชุมนุมประท้วงของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่นำไปสู่การลุกฮือขึ้นต่อต้านอำนาจรัฐครั้งใหญ่สองครั้ง ในช่วงฤดูร้อนของปี 2552 และปี 2553 สามารถมองได้ว่าการเมืองไทยกำลังตกอยู่ในสถานการณ์ปฏิวัติ (revolutionary situation) อีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่เคยเผชิญหน้าสถานการณ์เช่นนี้มาแล้ว เมื่อครั้งที่มีการต่อสู้ระหว่างฝ่ายรัฐกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) เป็นเวลามากกว่าสามทศวรรษก่อนหน้านี้ ดังเห็นได้จากงานวิชาการจำนวนหนึ่ง ที่ได้กล่าวถึงสถานการณ์ปฏิวัติครั้งใหม่นี้ ตัวอย่างเช่น งานของ **Montesano** ได้กล่าวถึงเหตุการณ์การประท้วงของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่ทำให้ต้องล้มเลิกการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (the ASEAN Plus Three and East Asian Summits) ที่พัทยา จ.ชลบุรี ในวันที่ 11 เมษายน 2552 ที่แสดงให้เห็นว่า ไทยกำลังตกอยู่ในสถานการณ์ปฏิวัติที่เริ่มก่อตัวขึ้น ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวมีที่มาจากปัจจัย 4 ประการคือ

⁹⁹ นิธิ เอียวศรีวงศ์, *อ่านการเมืองไทย ลำดับที่ 3: การเมืองของเสื้อแดง* (กรุงเทพฯ: openbooks, 2553), หน้า 48,137-140.

¹⁰⁰ อภิชาติ สถิตินิรามัย, นิติ ภาวครพันธุ์, ยุกติ มุกดาวิจิตร, ประภาส ปิ่นตบแต่ง, นฤมล ทับจุมพล และวรรณวิภากรค์ มานะโชติพงษ์, *ร่างรายงานเบื้องต้นโครงการวิจัยการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมของชนชั้น*, หน้า 21-22, 27.

¹⁰¹ Naruemon Thabchumpon and Duncan McCargo, “Urbanized Villagers in the 2010 Thai Redshirt Protests: Not Just Poor Farmers?,” *Asian Survey* (November-December 2011): 993-1018.

ประการแรก โครงสร้างเศรษฐกิจหลังปี 2540 ที่ได้ก่อให้เกิดระยะห่างทางสังคม (social distance) ในหมู่ชาวไทยที่ถ่างออกมากขึ้น จึงทำให้คนจำนวนมากได้มองเห็นว่า ระเบียบอำนาจและสภาพทางสังคมที่เป็นอยู่ ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคม ทำให้การเกิดขึ้นของกลุ่มคนเสื้อแดง กลายเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดกลุ่มคนเสื้อเหลือง รู้สึกถึงความไม่มั่นคงในสภาพทางสังคมของตนที่เคยเหนือกว่าในอดีต *ประการที่สอง* รูปลักษณะของทักษิณที่เปรียบเสมือนกับ Juan Domingo Peron แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังเช่น การทำสงครามยาเสพติดที่นำไปสู่การฆ่าตัดตอน การคอร์รัปชัน ทางนโยบาย การสร้างนโยบายสวัสดิการสังคมแบบประชานิยม โดยมีเป้าหมายอยู่ที่กลุ่มซึ่งในอดีตถูกมองข้ามไป จากระเบียบทางสังคมและการเมืองที่ใช้อยู่ในประเทศก่อนหน้านั้น ได้ทำให้เกิดความไม่พอใจอย่างลึกซึ้งและความรู้สึกเกลียดชังอย่างยาวนานในหมู่ของกลุ่มอภิสิทธิ์ชน *ประการที่สาม* สงครามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สืบเนื่องจากการบริหารงานจังหวัดแบบล้าสมัย ที่ยังคงลักษณะของการสร้างอาณานิคมภายในประเทศ (internal colonization) เหมือนช่วงปลาย ศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 ได้ทำให้เกิดความไม่พอใจของประชาชนในพื้นที่ และ*ประการที่สี่* ความหวาดกลัวต่อการสิ้นสุดรัชสมัยการครองราชย์ของกษัตริย์องค์ปัจจุบันและการใช้กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ประการดังกล่าวได้ทำให้สถานการณ์ปฏิวัติที่ก่อตัวขึ้น มีรากเหง้าที่มึนยยะสำคัญไกลเกินกว่าประเด็นปัญหาเรื่องทักษิณ เพราะมันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เดือดพุ่งฟู่ผ่านขึ้นมา มากกว่าที่จะเกิดขึ้นจากการวางแผนของใครคนใดคนหนึ่ง¹⁰²

ตัวอย่างงานชิ้นที่สองเป็นงานของ ธเนศ ที่มองว่า ขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองและขบวนการมวลชนเสื้อแดง มีลักษณะเป็นขบวนการปฏิวัติในความหมายอย่างกว้าง ตรงที่มีเป้าหมายสูงสุดของการต่อสู้ทางการเมือง อยู่ที่การช่วงชิงอำนาจรัฐมาเป็นของพวกตน โดยการโค่นล้มหรือทำให้รัฐบาลที่ปกครองอยู่นั้นเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การเคลื่อนไหวของ พธม.ช่วงก่อนการรัฐประหารจึงถือเป็นการพยายามทำการปฏิวัติอย่างหนึ่ง ส่วนการประท้วงของขบวนการมวลชนเสื้อแดง ซึ่งเป็นการชุมนุมประท้วงของประชาชนรากหญ้าที่ใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ก็ถือเป็นเหตุการณ์สำคัญที่มีขบวนการประชาชนต่อต้านและคัดค้านการทำรัฐประหาร รวมถึงรัฐบาลที่มาจากการแต่งตั้งของคณะรัฐประหาร อย่างเปิดเผยทั้งวาจาและตัวหนังสือ รวมไปถึงการชุมนุมอย่างสงบเพื่อแสดงให้เห็นถึงการไม่เห็นด้วยและไม่ยอมรับการยึดอำนาจของคณะรัฐประหารที่มาจากกองทัพอีกต่อไป นอกจากนี้ยังมีการทำสงครามยึดเยื้อของมวลชนฝ่ายต่อต้านอำนาจรัฐ ซึ่งการประท้วงของมวลชนจำนวนมากทั้งสองฝ่าย มีมูลเหตุจากความเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจการเมือง ที่ก้าวไม่ทันปัญหาและผลกระทบด้านลบ ที่คนชั้นกลางจำนวนมากทั้งส่วนบนและส่วนล่างได้รับ ทำให้คนชั้นกลางจำนวนมากต้องการเข้าร่วมแก้ปัญหาด้วยตัวเองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง ไม่ต้องอาศัยระบบ

¹⁰² Michael J. Montesano, "Contextualizing the Pattaya Summit Debacle: Four April Days, Four Thai Pathologies," *Contemporary Southeast Asia* 31, 2 (2009): 217-248.

พรรคและรัฐสภาอีกต่อไป และนำมาสู่คำถามใหม่ที่เกิดขึ้นมาว่า “รัฐและกลไกของรัฐไทยที่ดำเนินมาอย่างยาวนาน โดยที่ภาคประชาชนและสังคมแทบไม่มีส่วนร่วมในการก่อรูปและสร้างมันขึ้นมาเลย จะสามารถดำรงอยู่และดำเนินไปตามธรรมเนียมและประเพณีเดิมได้ต่อไปหรือไม่”¹⁰³

งานของเวียงรัฐถือเป็นงานวิชาการอีกชิ้นหนึ่ง ที่ให้ภาพของสถานการณ์ปฏิวัติที่เกิดขึ้นในการเมืองไทยปัจจุบัน ภายใต้การนำของขบวนการเสื้อแดงซึ่งมีผู้เข้าร่วมในลักษณะข้ามชนชั้น และมีเป้าหมายของการเคลื่อนไหวแบบถอนรากถอนโคน (radical social movement) ที่พยายามต่อสู้เรียกร้องสังคมที่เป็นธรรม และต่อต้านระบอบอำมาตยาธิปไตยซึ่งเป็นโครงสร้างหลักของสังคมไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งสังคมประชาธิปไตยแบบเต็มรูปแบบ ซึ่งเวียงรัฐมองว่าขบวนการเคลื่อนไหวลักษณะนี้ตามทฤษฎีแล้ว การเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแบบอภิวัฒน์ (revolution) หรือปฏิรูป (reform) ขึ้นอยู่กับปัจจัยบางประการ ปัจจัย 3 ประการ ในสถานการณ์ปฏิวัติตามความคิดของเวียงรัฐ ถูกแทนที่ด้วยลักษณะของรูปสามเหลี่ยม ซึ่งประกอบด้วย *เหลี่ยมที่หนึ่ง* คือ อุดมการณ์รัฐและสถาบันพระมหากษัตริย์ *เหลี่ยมที่สอง* คือ ชนชั้นนำ และ *เหลี่ยมที่สาม* คือ เครือข่ายผู้มีอิทธิพล ซึ่งขบวนการมวลชนของเสื้อแดงก็จัดอยู่ในเหลี่ยมนี้ด้วย แต่สามเหลี่ยมดังกล่าวได้เสียสมดุลไป เนื่องจากเหลี่ยมที่หนึ่งต้องการรักษาสถานภาพของตนไว้โดยไม่ปรับเปลี่ยนทั้งที่กาลเวลาเปลี่ยนแปลงไป ส่วนชนชั้นนำในเหลี่ยมที่สองก็ไม่สามารถตกลงผลประโยชน์กันได้อีกต่อไป เพราะมีแหล่งที่มาอ้างอิงความชอบธรรมทางอำนาจที่แตกต่างกัน (ระหว่างความจงรักภักดีและความเป็นไทยฝ่ายหนึ่ง กับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งอีกฝ่ายหนึ่ง) ขณะที่เหลี่ยมที่สาม ซึ่งเป็นหัวใจของการเปลี่ยนแปลง ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ซึ่งเป็นผลจากพลวัตของการเลือกตั้งและกระบวนการกระจายอำนาจหลังรัฐธรรมนูญปี 2540¹⁰⁴ อย่างไรก็ตาม แม้ตัวอย่างงานที่ยกมาดังกล่าวจะมีทั้งงานที่ให้ภาพของสถานการณ์ปฏิวัติและการเกิดขบวนการมวลชนปฏิวัติ แต่หากพิจารณาจากงานของเกษียรแล้ว จะเห็นว่าสถานการณ์ปฏิวัติที่เกิดขึ้น จะต้องดูทั้งในลักษณะของสถานการณ์เชิงองค์รวม ซึ่งหมายถึงพัฒนาการเชิงประวัติศาสตร์ระยะยาว และในลักษณะของสถานการณ์ประจวบเหมาะ ซึ่งหมายถึง สถานการณ์เฉพาะหน้าหนึ่ง ที่ทำหน้าที่แค่กำหนดผลความเป็นไปในระยะสั้นๆแค่นั้น ดังนั้น ตามความคิดของเกษียร เขาจึงเห็นว่า “สถานการณ์การเมืองไทยหลังรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549 เป็นต้นมายังจัดอยู่เพียงแค่สถานการณ์ประจวบเหมาะ ส่งผลเอื้ออำนวยให้คำถามบางประการ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับกองทัพ, ตุลาการ, องคมนตรีและสถาบันอื่นๆถูกหยิบยกขึ้นมาถามกันในวงกว้างอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน...แต่จนแล้วจนรอด ปัจจัยชี้ขาดที่จะ

¹⁰³ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ, “การปฏิวัติของไพร่(ฟ้าข้าแผ่นดิน),” ใน *Red Why: แดงทำไม*, หน้า 68-105.

¹⁰⁴ เวียงรัฐ เนติโพธิ์, “สามเหลี่ยมไม่เขื่อนภูเขา บริบทเชิงโครงสร้าง ขบวนการคนเสื้อแดง,” ใน *Red Why: แดงทำไม*, หน้า 106-119.

พลิกเปลี่ยนสถานการณ์เชิงองค์รวม...(ซึ่งหมายถึงเสื้อแดง-ผู้เขียน)ก็ยังไม่ปรากฏชัดหรือทรงพลังเป็น
 ปีกแผ่นเข้มแข็งและมีทิศทางแนวแน่ชัดเจนนพ...ตรงกันข้าม กลับปรากฏกลุ่มพลังจัดตั้ง (เสื้อเหลือง)
 เข้ามาแทรกแซงยับยั้งขัดขวางการเปลี่ยนย้ายอำนาจไม่ให้เกิดขึ้นอย่างทรงพลัง เป็นปีกแผ่น เข้มแข็ง
 ...”¹⁰⁵

1.3 คำถามการวิจัย

การเคลื่อนไหวทางการเมืองช่วงปี พ.ศ. 2549-2553 ของขบวนการมวลชนเสื้อแดง ในฐานะ
 ที่เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบก้าวหน้า (progressive social movement) ที่มีแนวโน้ม
 ไปสู่การเคลื่อนไหวแบบสุดขั้ว จนกลายเป็นขบวนการปฏิวัติมวลชน ได้ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายรัฐ
 และขบวนการโต้กลับอย่างไร? รวมทั้งมีกลไกและกระบวนการอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์
 ดังกล่าว ?

1.4 วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างคำอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันของไทย อัน
 เกิดขึ้นจากวิกฤตความขัดแย้งระหว่างขบวนการมวลชนเสื้อแดง กับฝ่ายรัฐและขบวนการโต้กลับ
 รวมถึงการสร้างตัวแบบสำหรับอธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ อันเกิดขึ้น
 จากการเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการมวลชนเสื้อแดง เพื่อค้นหากลไกและกระบวนการที่
 เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว

1.5 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ ทฤษฎีและแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแนวการวิเคราะห์การเมือง
 แห่งการต่อสู้ (Contentious Politics) แนวการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศเชิง
 วิพากษ์ (Critical IPE) และแนวคิดการครองอำนาจนำ (Hegemony) ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึง
 รายละเอียด และข้อถกเถียงทางทฤษฎี พร้อมทั้งเสนอกรอบการวิเคราะห์ทางทฤษฎี (Theoretical
 Framework) ที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้ เอาไว้ในบทที่ 2

¹⁰⁵ เกษียร เตชะพีระ, *สงครามระหว่างสี: ในคืนวันอันมืดมิด*, หน้า 169-170.

1.6 วิธีการศึกษาวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาแบบผสมระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพกับงานวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งใช้วิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยที่หลากหลายทั้งข้อมูลระดับปฐมภูมิ (primary documents) และระดับทุติยภูมิ (secondary documents) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพซึ่งเน้นการเก็บข้อมูลด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

1) โทเลขทางการทูตจากสถานทูตอเมริกันประจำกรุงเทพฯ และสถานกงสุลอเมริกันประจำเชียงใหม่ ซึ่งถูกรายงานกลับไปยังกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ตั้งแต่ปี 2548 - 2553 (เดือนกุมภาพันธ์) เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยโดยตรง จำนวน มากกว่า 3,000 ฉบับ ซึ่งโทรเลขดังกล่าว เป็นโทรเลขทางการทูตส่วนหนึ่งที่ถูกลักลอบปล่อยให้รั่วไหลออกมาจำนวนทั้งหมด 251,287 ฉบับ จากฐานข้อมูลซึ่งเก็บรวบรวม โทรเลขของสถานทูตอเมริกันทั่วโลก โทรเลขจำนวนดังกล่าว เป็นโทรเลขจำนวนเกือบทั้งหมดของ สถานทูตอเมริกันจำนวน 274 แห่ง ที่ถูกรายงานกลับไปยังกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ตั้งแต่ปี 2546-2553 ในจำนวนนี้ ถูกจัดประเภทว่า เป็นโทรเลขลับ จำนวน 15,652 ฉบับ¹⁰⁶ (ดูรายละเอียดจำนวนโทรเลขแต่ละสถานทูตได้จาก ภาคผนวก จ) อนึ่ง การใช้โทรเลขทางการทูตของสหรัฐอเมริกาในงานวิจัยชิ้นนี้ มีการตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) จากแหล่งข้อมูลอื่นๆเท่าที่สามารถหาได้เบื้องต้น เพื่อดูความสอดคล้องและความถูกต้องของข้อมูล แต่เนื่องจากข้อมูลจำนวนมากที่ใช้ เป็นข้อมูลที่ไม่ได้รับการเผยแพร่ ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง จนกว่าจะมีเอกสารที่มีความน่าเชื่อถืออื่นๆที่เผยแพร่ออกมาโต้แย้ง/หักล้างข้อมูลเหล่านี้

2) ข้อมูลจากการดำเนินการสนทนากลุ่ม (focus group) ของผู้เขียน กับเจ้าหน้าที่หน่วยงานความมั่นคง และบุคลากรในองค์กรภาคประชาสังคม ซึ่งมาร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อจัดทำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ที่จังหวัดเชียงใหม่ ขอนแก่น สงขลา และกรุงเทพฯ ระหว่างเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม 2554

3) งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ หนังสือพิมพ์ และบทความวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

4) ข้อมูลเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่สืบค้นหาจากทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทั้งที่มาจากเว็บไซต์ข่าว เว็บไซต์ขององค์กรภาคประชาชนและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังเช่น เว็บไซต์ผู้จัดการ-เอเอสทีวี เว็บไซต์ประชาไท เว็บไซต์มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน เว็บไซต์ฟ้าเดียวกัน เว็บไซต์ประชาธรรม ฐานข้อมูล IQNews Clip ฯลฯ

¹⁰⁶ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก Wikileaks, "Secret US Embassy Cables" Available from : <https://wikileaks.org/cablegate.html> [10 December 2012]

5) ผลสำรวจความคิดเห็นประชาชนระดับชาติของสำนักงานสถิติแห่งชาติและมูลนิธิเอเชีย (The Asia Foundation) ในประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยชิ้นนี้

ส่วนที่สอง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยอาศัยข้อมูลที่ผู้เขียนเก็บข้อมูลเอง และข้อมูลดิบที่ได้จากการอนุเคราะห์ของมูลนิธิเอเชีย (Asia Foundation) ซึ่งในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้เขียนอาศัยตารางของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง¹⁰⁷ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 สำหรับประชากร มากกว่า 100,000 คน ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 1,111 คน โดยมีระดับความคลาดเคลื่อน (e) ร้อยละ ± 3 โดยมีรายละเอียดของการเก็บข้อมูล ดังนี้

1) การเก็บข้อมูลจาก “แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดมมวลชนของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง” ซึ่งผู้เขียนจัดทำขึ้นเอง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 ชั้น เริ่มจากชั้นแรก ใช้การเลือกพื้นที่ ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) มาจากจังหวัดต่างๆ จำนวน 5 จังหวัดทั้งในภาคอีสาน กรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยอาศัยข้อมูลและงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการหาบุคคลซึ่งสามารถเข้าถึงข้อมูล (gatekeeper) ที่ผู้วิจัยรู้จัก เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือก เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง ที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยมากที่สุด ซึ่งบุคคลที่สามารถเข้าถึงข้อมูล ที่ผู้วิจัยขอความช่วยเหลือในการเก็บแบบสอบถามนั้น เป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความนับถือและความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม ดังเช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ครู เป็นต้น โดยในพื้นที่ต่างจังหวัดในภาคอีสานนั้น ผู้วิจัยได้เลือกเก็บข้อมูล เฉพาะในพื้นที่ซึ่งถูกมองว่าเป็นพื้นที่ของคนเสื้อแดงเป็นหลัก กล่าวคือ เป็นพื้นที่ซึ่งผู้วิจัยสำรวจเบื้องต้น พบว่าชาวบ้านชื่นชอบอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มาจากพรรคการเมืองฝ่ายทักษิณ (ยกเว้นกรณีจังหวัดบุรีรัมย์ที่ ส.ส.ในพื้นที่มาจากพรรคภูมิใจไทย) และชื่นชอบทิวี่เสื้อแดงเป็นส่วนใหญ่ โดยพื้นที่เก็บข้อมูลในแต่ละจังหวัดที่ผู้วิจัยเลือก¹⁰⁸ มีดังต่อไปนี้ พื้นที่ต่างจังหวัด จำนวน 4 จังหวัดประกอบด้วย จังหวัดสกลนคร มี 2 พื้นที่ คือ ต.สว่างแดนดิน อ.สว่างแดนดิน และต.เจริญศิลป์ อ.เจริญศิลป์ จังหวัดศรีสะเกษ มี 2 พื้นที่ คือ ต.ทุ่งไชย อ.อุทุมพรพิสัย และต.เมืองหลวง อ.ห้วยทับทัน จังหวัดบุรีรัมย์ ต.จันทบเพชร อ.บ้านกรวด และจังหวัดยโสธร (ผู้เก็บแบบสอบถาม ขอความร่วมมือปกปิดพื้นที่เก็บข้อมูล) พื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล มี 3 จังหวัด ประกอบด้วย กรุงเทพฯ มีพื้นที่เก็บข้อมูล 6 พื้นที่ ได้แก่ ซอยลาดพร้าว 71 และซอยโชคชัยสี่ (เขตลาดพร้าว) ซอยประชาสงเคราะห์ 21 (ซอยแม่เนี่ยว เขตดินแดง) สะพานควาย (เขตพญาไท) และมหาวิทยาลัยรามคำแหง (แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ) การเคหะฯ พระราม

¹⁰⁷ อ้างจาก “ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%” แหล่งที่มา : <http://www.watpon.com/table/yamane.pdf> [11 มีนาคม 2557]

¹⁰⁸ ผู้วิจัยจะไม่ระบุเจาะจงชื่อหมู่บ้าน เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลขอความร่วมมือให้ปกปิดข้อมูลดังกล่าวไว้

2 (เขตบางขุนเทียน) **สมุทรปราการ** มีพื้นที่เก็บข้อมูล 1 พื้นที่ คือ ต.สำโรง อ.พระประแดง และ **นนทบุรี** มี 1 พื้นที่ คือ ต.ปากเกร็ด อ.ปากเกร็ด

และ**ขั้นที่สอง** คือ ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้เขียนใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยใช้วิธีเดินแจกแบบสอบถามตามแต่ละบ้าน สอบถามว่ามีผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้หรือไม่ และสนใจให้ข้อมูลหรือไม่ (ในกรณีของ จ.ศรีสะเกษ ผู้เก็บแบบสอบถาม ได้รับความร่วมมือจากผู้ใหญ่บ้านและสมาชิก อบต. ขอความร่วมมือจากชาวบ้านที่มารวมตัวกันช่วงเทศกาลปีใหม่ ตอบแบบสอบถามที่แจกให้) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ จำแนกรายละเอียดได้ดังนี้ กรุงเทพฯ จำนวน 300 คน สมุทรปราการ จำนวน 64 คน นนทบุรี จำนวน 6 คน ยโสธร จำนวน 30 คน ศรีสะเกษ จำนวน 150 คน บุรีรัมย์ จำนวน 300 คน สกลนคร จำนวน 300 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,150 คน โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างมีความคลาดเคลื่อน ไม่เกินร้อยละ 3 การสำรวจความคิดเห็นครั้งนี้ ถูกจัดทำขึ้นระหว่างวันที่ 27 ธันวาคม 2555 ถึง 20 กุมภาพันธ์ 2556 และระหว่างวันที่ 10 เมษายน 2556 ถึง 16 เมษายน 2556 ด้วยข้อจำกัดเรื่องค่าใช้จ่ายและเวลา จึงทำให้ผู้เขียนไม่สามารถ ทำการสำรวจทั่วประเทศได้ ผู้เขียนจึงได้เลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-random Sampling) ซึ่งจะทำให้ผลการศึกษาที่ได้ ไม่มีอำนาจสูงเพียงพอ ที่จะนำไปอ้างอิงประชากร แต่การใช้วิธีการสุ่มดังกล่าว ก็มีข้อดี ตรงที่จะทำให้ผู้เขียนสามารถเลือกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเป้าหมายในการศึกษาได้ดีมากขึ้น เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ให้ความสำคัญกับกลุ่มคนเสื้อแดงเป็นอันดับแรก ดังนั้น วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว จึงเหมาะสมแล้ว กับงานวิจัยที่มีลักษณะบุกเบิก เพื่อทดลองสร้างแบบจำลองการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ตามกรอบแนวคิดที่วางไว้ ได้แก่ **กรอบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม และกรอบการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการต่อสู้** ซึ่งเป็นลำดับของการต่อสู้ขั้นที่ 1 และ 2 ของแนวคิดการเมืองแห่งการต่อสู้ (Contentious Politics) ของ McT²

2) ข้อมูลดิบ การสำรวจความคิดเห็นพลเมืองไทยระดับประเทศ ปี 2553 “*มติมหาชนและการเมืองระหว่าง ‘ขั้วสี’*” โดยมูลนิธิเอเชีย เป็นผู้จัดทำขึ้น ด้วยการสำรวจโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว โดยสุ่มตัวอย่างจากตัวแทนประชากร ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ที่กระจายสอดคล้องในพื้นที่ทั่วประเทศ ได้แก่ กรุงเทพฯและปริมณฑล (ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรสาคร) จำนวน 248 คน ภาคกลาง (สุพรรณบุรี ราชบุรี ลพบุรี ระยอง ปราจีนบุรี และสิงห์บุรี) จำนวน 272 คน ภาคเหนือ (เชียงราย พะเยา ลำพูน เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร และอุทัยธานี) จำนวน 289 คน ภาคใต้ (นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต สงขลา และตรัง) จำนวน 168 คน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ขอนแก่น สกลนคร หนองคาย นครราชสีมา บุรีรัมย์ และสุรินทร์) จำนวน 523 คน รวมขนาดกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดจำนวน 1,500 คน และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน ไม่เกินร้อยละ 3 โดยการสำรวจความคิดเห็นดังกล่าว ได้จัดทำขึ้น ระหว่างวันที่ 17 กันยายน ถึง 23 ตุลาคม

2553 การใช้ข้อมูลดิบจากมูลนิธิเอเชียชุดนี้ มีข้อดีอย่างมากสำหรับงานวิจัยของผู้เขียน เนื่องจาก ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลจากการสำรวจ และมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จากประชากรทั่วประเทศ โดยอาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น ทำให้ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้อ้างอิง กลับไปยังกลุ่มประชากรได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงนำไปใช้ในการวิเคราะห์กรอบแนวคิด “การวิเคราะห์วิถีโคจรของการปฏิบัติ” ซึ่งเป็นกรอบการวิเคราะห์ที่ 3 ของแนวคิดการเมืองแห่งการต่อสู้ (Contentious Politics) ของ McT²

ผู้เขียนทำการวิเคราะห์สถิติด้วยโปรแกรม SPSS for Windows เวอร์ชัน 17.0 โดยใช้เทคนิคทางสถิติในการวิเคราะห์ประกอบด้วย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Linear Regression) และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

ผู้เขียนใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's r correlation coefficient) ในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว ซึ่งเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ซึ่งไม่ได้กำหนดว่า ตัวแปรตัวใดเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตัวใดเป็นตัวแปรตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หรือค่า r จะมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง 1 ซึ่งจะช่วยบอกทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เรานำมาวิเคราะห์ กล่าวคือ ถ้าหากค่า r ที่ได้ มีค่าเป็นบวก หมายความว่าความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปร ไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ ถ้าค่าของตัวแปรตัวหนึ่งเพิ่มขึ้น ตัวแปรอีกตัวแปรหนึ่งก็จะเพิ่มขึ้นด้วย ในทางกลับกัน ถ้าหากค่าของตัวแปรตัวหนึ่งลด อีกตัวแปรหนึ่งก็ลดด้วย และถ้าหากค่า r ที่ได้มีค่าเป็นลบ หมายความว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน นั่นคือ ถ้าหากตัวแปรตัวหนึ่งมีค่าเพิ่มขึ้น อีกตัวแปรหนึ่งจะมีค่าลดลง และถ้าค่า r ที่ได้ มีค่าเท่ากับ 0 (ศูนย์) หมายความว่า ตัวแปรทั้งสองที่เรานำมาวิเคราะห์ ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงต่อกัน การตีความหมายค่า r สามารถสรุปได้ดังนี้ ค่า $r > 0.80$ หมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ค่า $0.60 \leq r \leq 0.79$ หมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ค่า $0.40 \leq r \leq 0.59$ หมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ค่า $0.20 \leq r \leq 0.39$ หมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และถ้า ค่า $r < 0.20$ หมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับต่ำ

2) การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression Analysis)

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ ใช้เมื่อตัวแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) ที่สร้างขึ้น มีตัวแปรอิสระ (Independent Variables) หลายตัวแปร

โดยที่ตัวแปรดังกล่าว เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ที่มีมาตราวัดระดับอัตราส่วน (Ratio Scale) หรือระดับช่วง (Interval Scale) หรืออาจเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ ที่มีมาตราวัดระดับนาม (Nominal Scale) หรือระดับอันดับ (Ordinal Scale) ก็ได้ แต่ต้องแปลงค่าตัวแปรให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ก่อน และมีตัวแปรตาม (Dependent Variable) เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ โดยมีข้อกำหนดเบื้องต้นหลายประการ แต่ที่สำคัญที่สุด คือ ตัวแปรอิสระต้องเป็นอิสระจากกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์กันเองจนส่งผลกระทบต่อตัวแบบจำลองที่สร้างขึ้น (Multicollinearity) ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากค่า tolerance และค่า Variance Inflation Factor หรือเรียกย่อว่า VIF ที่มีให้ผู้ใช้เลือกใช้ในโปรแกรม SPSS โดยที่ค่า tolerance จะอยู่ระหว่าง 0 (ศูนย์) ถึง 1 ถ้าหากมีค่าเข้าใกล้ 0 หมายความว่า ตัวแปรอิสระในตัวแบบจำลอง มีความสัมพันธ์กันมาก และถ้าเข้าใกล้ 1 หมายความว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันน้อย ขณะที่ค่า VIF คือ ค่าส่วนกลับของค่า tolerance จะมีค่าอยู่ระหว่าง 1 ถึง ∞ (อนันต์) ถ้าหากค่า VIF มีค่ามากแสดงว่า ตัวแปรอิสระนั้นๆ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆมาก นอกจากนี้ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น ยังมีข้อกำหนดเบื้องต้นเกี่ยวกับเศษตกค้าง (residual) โดยที่ค่าความคลาดเคลื่อน (error) หรือ ค่า e ซึ่งเป็นค่าประมาณของเศษตกค้างแต่ละตัว จะต้องมีความเป็นอิสระต่อกัน ซึ่งสามารถใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson ที่มีให้เลือกใช้ในโปรแกรม SPSS เช่นกัน เราจะต้องพิจารณาค่าของ Durbin-Watson ว่ามีความแตกต่างไปจาก 2 มากหรือไม่ ถ้าหากค่าสถิติที่ได้เข้าใกล้ 2 แสดงว่า ค่าความคลาดเคลื่อนแต่ละค่า มีความเป็นอิสระต่อกัน ซึ่งค่าที่สามารถยอมรับได้ว่า ไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์กันมาก ระหว่างค่าคลาดเคลื่อน จะอยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 2.5

3) การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ (Multiple Logistic Regression Analysis)

การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ใช้เมื่อตัวแปรอิสระ (Independent Variables) มีหลายตัวแปร เช่นเดียวกับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น กล่าวคือ ตัวแปรอิสระดังกล่าว เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ที่มีมาตราวัดระดับอัตราส่วน (Ratio Scale) และระดับช่วง (Interval Scale) หรืออาจเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ ที่มีมาตราวัดระดับนาม (Nominal Scale) และระดับอันดับ (Ordinal Scale) ก็ได้ โดยแปลงค่าตัวแปรดังกล่าว ให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ก่อน แต่ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ของตัวแบบจำลองฯ ต้องมีลักษณะของตัวแปรเชิงคุณภาพ หรือตัวแปรเชิงกลุ่ม (Category Variable) ที่มีค่าได้เพียงสองค่า (Bivariate) แต่ถ้าตัวแปรตามมีค่าได้มากกว่าสองค่า จะเรียกว่า การถดถอยโลจิสติกแบบมัลติโนเมียล (Multinomial Logistic Regression) ตัวแบบจำลองการวิเคราะห์ การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ มีข้อกำหนดเบื้องต้นที่สำคัญ น้อยกว่า การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ กล่าวคือ ตัวแบบจำลองที่สร้างขึ้น จะต้องไม่มีปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน (multicollinearity) และมีค่าความคลาดเคลื่อนที่เป็นอิสระต่อกัน ดังนั้น ในการวิเคราะห์ตัวแบบจำลอง จึงต้องมีการตรวจดูความ

เหมาะสมของตัวแบบ (Goodness of fit) โดยดูจากค่า Chi-square ถ้าหากค่าที่ได้มีนัยสำคัญ แสดงว่า ตัวแปรอิสระ หรือชุดของตัวแปรอิสระในตัวแบบจำลองนั้นๆ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม และถ้าค่า $-2 \text{ Log Likelihood } (-2 \text{ LL})$ มีค่าเข้าใกล้ 0 (ศูนย์) แสดงว่าตัวแบบจำลองที่ได้ มีความเหมาะสม แต่ในการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้เขียนได้เลือกใช้วิธี Hosmer and Lemeshow Test ถ้าปรากฏว่าได้ค่า Chi-square ที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 จะหมายความว่า ตัวแบบจำลองที่ได้มีความสอดคล้องกับความเป็นจริง กล่าวคือ ตัวแบบจำลองที่สร้างขึ้น สามารถทำนายค่าความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ ได้สอดคล้องกับค่าความน่าจะเป็น ที่ได้จากการเก็บข้อมูลเหตุการณ์จริง

การวิเคราะห์ทางสถิติทั้งหมด ที่ผู้เขียนกล่าวถึง ได้ถูกกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Statistical Significance) อยู่ที่ 0.05 เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานต่างๆที่วางไว้

1.7 ขอบเขตการศึกษา

ผู้วิจัยตระหนักดีว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงในครั้งนี้นี้ยังไม่ถึงจุดสิ้นสุด ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้จึงเกิดขึ้นภายใต้ข้อจำกัดในการศึกษา ที่ต้องการเพียงสร้างคำอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมือง ที่อยู่ในรูปของ “ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการ และขบวนการโต้กลับ” เพื่อใช้สำหรับอธิบายเฉพาะช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยเน้นปรากฏการณ์ช่วงการต่อสู้ยกที่ 1 และยกที่สอง ของกลุ่มคนเสื้อแดง ภายใต้การบริหารงานของรัฐบาลอภิสิทธิ์ เป็นสำคัญ แม้ว่างานวิจัยชิ้นนี้จะมีขอบเขตในแง่ระยะเวลา โดยเก็บข้อมูลวิจัยในช่วงปี 2549-2553 *ขอบเขตในแง่หน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis)* งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ขบวนการมวลชนเสื้อแดงเป็นแกนในการวิจัย ในขณะที่รัฐและขบวนการโต้กลับนั้น ก็มีการวิเคราะห์ไว้เช่นกัน แต่จะเป็นเพียงองค์ประกอบย่อยของการวิจัยเท่านั้น ส่วนปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จะดูทั้งปฏิสัมพันธ์ทั้งที่เกิดขึ้นภายในขบวนการและภายนอกขบวนการ ดังเช่น ผลการต่อสู้ของขบวนการมวลชนเสื้อแดง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแต่ละฝ่ายอย่างไรบ้าง แต่จะเน้นการอธิบายความเปลี่ยนแปลงภายในขบวนการมวลชนเสื้อแดง ที่เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยภายนอกเป็นหลัก นอกจากนี้ บทบาทของอเมริกาในฐานะปัจจัยภายนอก ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมืองไทย ในช่วงระยะเวลาการวิจัยของงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยจะอาศัยการเก็บข้อมูลหลักจากโทรเลขทางการทูตของสหรัฐอเมริกา ที่วิกิลีกส์เผยแพร่ออกมา ซึ่งโทรเลขดังกล่าวสิ้นสุดที่เดือนกุมภาพันธ์ 2553 ประกอบกับข้อมูลเอกสารวิชาการต่างๆ

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ช่วยสร้างคำอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันของไทย อันเกิดขึ้นจากวิกฤติความขัดแย้งระหว่างขบวนการมวลชนเสื้อแดง กับฝ่ายรัฐและขบวนการโต้กลับ รวมถึงการสร้างตัวแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล (causal model) สำหรับอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในแต่ละสมการของกลไกและกระบวนการต่างๆ ในกรอบการวิเคราะห์การต่อสู้ในแต่ละลำดับขั้น ตามแนวคิดการเมืองแห่งการต่อสู้ของ MCT² ซึ่งผู้เขียนประยุกต์ขึ้นมาใช้ในการอธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ อันเกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการมวลชนเสื้อแดง

1.9 นิยามศัพท์

งานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยต้องการแสดงให้เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง โดยกำหนดนิยามของตัวแสดงทั้งสามฝ่าย ดังนี้

ขบวนการประชาธิปไตย หมายถึง ขบวนการมวลชนเสื้อแดงซึ่งเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีลักษณะก้าวหน้า (progressive social movement) มีจุดมุ่งหมายในการปฏิวัติสังคมด้วยการท้าทายการครองอำนาจของฝ่ายรัฐ ซึ่งมีสถาบันกษัตริย์และกลุ่มนิยมเจ้าเป็นแกนกลาง เพื่อให้เกิดการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่ยึดมั่นกับการเมืองแบบการเลือกตั้งเป็นหลัก โดยใช้การเคลื่อนไหวในลักษณะเครือข่ายที่มีความหลากหลายประกอบด้วย มวลชนเสื้อแดงระดับชาติ คือ กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) มวลชนเสื้อแดงระดับท้องถิ่น เช่น กลุ่มรักเชียงใหม่⁵¹ กลุ่มคนรักอุดรฯ และกลุ่มนักรบการเมืองพรรคไทยรักไทย/พลังประชาชน/เพื่อไทย

ขบวนการปฏิทักษ์ประชาธิปไตย หมายถึง ขบวนการที่มุ่งต่อต้านการปฏิวัติสังคมของขบวนการมวลชนเสื้อแดง เพื่อรักษาการครองอำนาจของสถาบันกษัตริย์และกลุ่มนิยมเจ้า ในการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข/ประชาธิปไตยแบบไทย¹⁰⁹ ทั้งที่เกิดขึ้น

¹⁰⁹ ผู้เขียนตระหนักดี ถึงความหลากหลายของมวลชนผู้ให้การสนับสนุนกลุ่ม พธม. ว่ามีกลุ่มผู้สนับสนุนจากหลากหลายชนชั้น หลากหลายอาชีพ แต่จากการศึกษาพบว่า กลุ่มคนที่สามารถยึดครองอำนาจนำทางความคิดของกลุ่ม พธม. เป็นกลุ่มคนที่ผลักดันให้กลุ่ม พธม. เคลื่อนไหวไปในทางที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของฝ่ายนิยมเจ้า เป็นส่วนใหญ่ ดูใน เก่งกิจ กิติเรียงลาภ และเควิน ฮิววิตสัน. “บทวิพากษ์ ‘การเมืองภาคประชาชนในประเทศไทย’: ข้อจำกัดของแนววิเคราะห์และยุทธศาสตร์การเมืองแบบ ‘ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่’,” *ฟ้า*

โดยอิสระและที่เกิดขึ้นโดยการจัดตั้งของฝ่ายรัฐ ได้แก่ พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) และกลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน

รัฐ หมายถึง อำนาจกลาง (central authority) ที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางสังคมรูปแบบหนึ่ง ระหว่างสังคมการเมือง (political society) กับประชาสังคม (civil society) ซึ่งสามารถกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์และกติกา ที่นำไปใช้ในการปกครองทั่วทั้งประเทศ ซึ่งอำนาจดังกล่าว ถูกใช้ผ่านกลไกของรัฐทั้งที่มีลักษณะเป็นสถาบันทางการเมือง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และใช้อุทฺมการณ์ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข/ประชาธิปไตยแบบไทย เป็นอุทฺมการณ์หลักในการครองอำนาจนำในภาคประชาสังคมและสังคมการเมือง

สถาบันกษัตริย์ หมายถึง กลุ่มบุคคลต่างๆที่มีสายสัมพันธ์อยู่ในแวดวงของราชสำนัก ดังเช่น คณะองคมนตรี และ/หรือ พระราชวงศ์ ฯลฯ

กลุ่มนิยมเจ้า หมายถึง นักการเมืองบางส่วนของพรรคประชาธิปัตย์ และนักเคลื่อนไหวทางการเมืองบางคน ที่สนับสนุนแนวทางการเคลื่อนไหวของขบวนการโต้กลับ ที่เอื้อประโยชน์ให้กับเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ซึ่งคนกลุ่มนี้โดยทั่วไปจะอ้างความจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์ ต้องการสนับสนุนให้สถาบันกษัตริย์และพวกตนมีอำนาจทางการเมืองเหนือบุคคลกลุ่มอื่นๆ

การปฏิวัติ หมายถึง การเปลี่ยนรูปแบบของสถาบันทางการเมือง กลไกการปกครองของรัฐ รวมถึงอุทฺมการณ์หลักที่ใช้ในการครองอำนาจนำทางสังคมและการเมืองของผู้มีอำนาจทางการเมือง โดยใช้การระดมมวลชน (mass mobilization) ทั้งที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ด้วยการกระทำที่ไม่อยู่ในรูปแบบที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามรูปแบบการเมืองเชิงสถาบัน (institutionalized politics) ซึ่งค่อยๆกัดกร่อนทำลายเหล่าผู้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายที่ดำรงอยู่

1.10 คำโครงการนำเสนองานวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มีเนื้อหารวม 10 บท โดยผู้เขียนได้แบ่งโครงสร้างการนำเสนอออกเป็น 6 ส่วนด้วยกัน **ส่วนที่หนึ่ง** ประกอบด้วย **บทที่ 1** และ**บทที่ 2** ซึ่งเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นถึง ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยชิ้นนี้ ที่ผู้อ่านจำเป็นต้องรู้ก่อนที่จะเข้าสู่ รายละเอียดของเนื้อหางานวิจัย **บทที่ 1** **บทนำ** จะกล่าวถึง ที่มาและความสำคัญของปัญหา การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา ซึ่ง

เดียวกัน 7,2 (เมษายน-มิถุนายน 2552): 120-155. และ อัสมา หวังกุลล่า, “บทบาททางการเมืองของชนชั้นกลางไทยในขบวนการพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยภายใต้ระบอบทักษิณ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรสาขารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), หน้า 190-200.

ทำให้ผู้เขียนมองเห็นว่า ประเด็นที่ศึกษานี้ ยังคงมีแง่มุมที่น่าสนใจ แต่งานวิชาการชิ้นอื่นมองข้ามไปบ้าง หรือเคยมีการศึกษาแต่ยังคงให้ภาพที่ไม่ชัดเจนเพียงพอ จำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มขึ้น นำมาสู่การตั้งคำถามการวิจัย การออกแบบระเบียบวิธีการศึกษาที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานทางวิชาการระดับสากล นอกจากนี้ ยังเป็นส่วนที่ผู้เขียนจะระบุขอบเขตการศึกษา และนิยามศัพท์ที่สำคัญในงานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อเป็นข้อตกลงเบื้องต้นว่างานวิจัยชิ้นนี้ เกิดขึ้นภายใต้ขอบเขตใด หรือมีค่านิยามศัพท์คำใดบ้าง ที่อาจสร้างความสับสน เพราะเป็นคำที่มีความเฉพาะ ถูกใช้แตกต่างกันไปจากงานวิชาการอื่นๆ **บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง** จะกล่าวถึงรายละเอียดของกรอบการวิเคราะห์การเมืองแห่งการต่อสู้ กรอบการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศเชิงวิพากษ์ และแนวคิดการครองอำนาจนา ซึ่งผู้เขียนจะนำมาประยุกต์ขึ้น เป็นกรอบการวิเคราะห์ทางทฤษฎี เพื่อใช้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ ที่เกิดจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง

ส่วนที่สอง จะมีเนื้อหาเพียงบทเดียว คือ **บทที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับในทางสถิติ: กรณีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง** บทนี้ถือเป็นบทที่มีความสำคัญในแง่ที่ เป็นการให้ภาพใหญ่ของงานวิจัยชิ้นนี้ ว่าหน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) หลัก กล่าวคือ ขบวนการมวลชนเสื้อแดง คือใคร และมวลชนเสื้อสีอื่นๆ คือใคร โดยดูจากผลการสำรวจแบบสอบถามที่ผู้เขียนจัดทำขึ้นเอง และนำมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคทางสถิติเข้าช่วย เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภูมิหลังประชากรกับการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อสีต่างๆ ซึ่งผลที่ได้จะทำให้เราสามารถจัดประเภทได้ว่า ขบวนการมวลชนใด อยู่ในฐานะ “ขบวนการ” และขบวนการมวลชนใด อยู่ในฐานะ “ขบวนการโต้กลับ” และขบวนการมวลชนต่างๆมีลักษณะสำคัญเช่นใด โดยอาศัยการวัดอารมณ์ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมเป็นเกณฑ์หลัก นอกจากนี้ในบทนี้ จะเป็นการนำแนวคิดการเมืองแห่งการต่อสู้ของ MCT² ที่ได้นำเสนอไว้ในบทก่อนหน้านี้มาใช้ อธิบาย การต่อสู้ของขบวนการมวลชนเสื้อแดง โดยแบ่งลำดับขั้นของการต่อสู้ดังกล่าว ออกเป็น 3 ขั้น กล่าวคือ ขั้นแรก เป็นการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่า ในการระดมมวลชนของกลุ่มคนเสื้อแดงนั้น มีกลไกย่อยๆอะไรเกี่ยวข้องบ้าง และมีกระบวนการใดเกิดขึ้นในการระดมมวลชนดังกล่าว ขั้นที่สอง การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการต่อสู้ เป็นขั้นที่แสดงให้เห็น กลไกและกระบวนการต่างๆ ที่ทำให้ขบวนการมวลชนเปลี่ยนรูปแบบ จากรูปแบบของการประท้วงอย่างสันติ ดังที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป กลายสภาพไปเป็นขบวนการมวลชน ที่เคลื่อนไหวด้วยแนวทางที่รุนแรงมากขึ้น และขั้นสุดท้าย การวิเคราะห์วิถีโคจรการปฏิวัติ เป็นการแสดงให้เห็นว่า เพราะเหตุใดภายในขอบเขตการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ ขบวนการมวลชนเสื้อแดงจึงไม่สามารถก้าวไปสู่การเป็นขบวนการมวลชนปฏิวัติ ที่พร้อมจะแตกหักกับระบอบการเมืองที่ดำรงอยู่ โดยอาศัยข้อมูลดิบที่ได้รับจากการเก็บข้อมูลโดย มุลนิธิเอเชีย เป็นหลัก ซึ่งข้อมูลดังกล่าว จะทำให้ได้

ผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือ และสอดคล้องกับเป้าหมายที่ผู้เขียนวางไว้ เนื่องจากเป็นข้อมูลที่เก็บมาจากกลุ่มตัวอย่าง (sample) ทั่วประเทศ โดยอาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น สามารถนำไปอ้างอิงประชากร (population) ได้ นอกจากนี้ ในบทนี้จะปรากฏตัวแบบจำลองแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (causal model) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติรูปแบบต่างๆ เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันในทางสถิติมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับผลการวิจัยที่ได้

ส่วนที่สาม ประกอบด้วย 3 บท คือ *บทที่ 4* ถึง *บทที่ 6* ซึ่งจะเป็นส่วนที่ผู้เขียนเริ่มกล่าวถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ (historical background) ของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะเกิดการเคลื่อนไหวต่อสู้ที่ 1 และยก ผู้เขียนจำเป็นต้องใช้เนื้อที่ ในการนำเสนอส่วนนี้ค่อนข้างมาก เพื่อให้ผู้อ่านทราบถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญที่เกิดขึ้น เนื้อหาโดยหลักของส่วนนี้ เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์การเสื่อมถอยลงของระบอบทักษิณ ก่อนหน้าที่จะถึงจุดจบด้วยการทำรัฐประหาร โดย คปค. และมีการตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้น จนกระทั่งมีการเลือกตั้งในปี 2550 ซึ่งทำให้รัฐบาลสมัคร ซึ่งเป็นรัฐบาลฝ่ายทักษิณได้กลับขึ้นมาสู่อำนาจอีกครั้ง ก่อนที่จะเกิดปรากฏการณ์ “ตุลาการภิวัตน์” และกลายเป็นจุดจบของรัฐบาลฝ่ายทักษิณอีกครั้ง ซึ่งนำมาสู่การเคลื่อนไหวต่อสู้ของขบวนการมวลชนเสื้อแดงในเวลาต่อมา เพราะขบวนการมวลชนเสื้อแดงเป็นขบวนการมวลชนประชาธิปไตย ที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการเข้าสู่อำนาจของทักษิณ อันเป็นผลมาจาก การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจครั้งสำคัญ นั่นคือ การปฏิรูปการเมือง (การกระจายอำนาจและการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน) และวิกฤตเศรษฐกิจ “ต้มยำกุ้ง” **บทที่ 4 การล่มสลายของรัฐบาลทักษิณ: จากรอยปริ้วภายในกลุ่มชนชั้นนำสู่การก่อการรัฐประหารของฝ่ายคนชาติไทยนิยมเจ้า** เป็นบทที่กล่าวถึงความขัดแย้งในหมู่ชนชั้นนำทางการเมือง ระหว่างเครือข่ายทักษิณกับเครือข่ายข้าราชการ การปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาลทักษิณ โดยกลุ่มคนเสื้อเหลือง จากรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ สู่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และกระแสการก่อรัฐประหารจากฝ่ายนิยมเจ้า ซึ่งทำให้ทักษิณต้องกลายเป็น “อดีต” นายกรัฐมนตรีในท้ายที่สุด ส่วนใน **บทที่ 5 การช่วงชิงอำนาจของกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบไทยๆ: รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 กับความเปลี่ยนแปลงอันไม่อาจหวนกลับ?** เป็นบทที่กล่าวถึงเบื้องหลังการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ความพยายามสถาปนาอำนาจนำของฝ่ายเครือข่ายข้าราชการ ภายใต้ประชาธิปไตยแบบไทยๆ และความมั่นคงของรัฐบาลสุรยุทธ์ที่เกิดขึ้น ท่ามกลางความแตกแยกภายในเครือข่ายคณะรัฐประหาร ซึ่งจะให้ภาพการต่อสู้ช่วงชิงความชอบธรรมทางการเมือง ของกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆ และบทสุดท้ายของส่วนนี้ คือ **บทที่ 6 การกลับคืนสู่อำนาจของเครือข่ายทักษิณหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549: สงครามตัวแทนของสองขั้วอำนาจในสมรภูมิรบทางการเมืองไทย** เป็นบทที่กล่าวถึงปรากฏการณ์สำคัญต่างๆ ได้แก่ การก่อตัวของพรรคพลัง

ประชาชน ที่แสดงให้เห็นถึง ข้อจำกัดของข้ออำนาจจารีตนิยม การฟื้นคืนความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา หลังเกิดรัฐประหาร การกลับมาของคู่อุปถัมภ์ทางการเมือง ระหว่างรัฐบาลของเครือข่ายทักษิณกับ พทม. และการทำรัฐประหารเทียบกับการเปลี่ยนข้ออำนาจทางการเมืองในรัฐสภา

ส่วนที่สี่ ประกอบด้วย 2 บท คือ **บทที่ 7** และ **บทที่ 8** ซึ่งเป็นส่วนที่ผู้เขียนจะนำเข้าสู่ปรากฏการณ์ ที่ถูกเรียกว่า “ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการ และขบวนการโต้กลับ” ซึ่งจะทำให้ได้ภาพของการต่อสู้ระหว่างตัวแสดงต่างๆ ที่ก่อให้เกิดอิทธิพลซึ่งกันและกัน จนกระทั่งนำไปสู่สถานะดุลยภาพทางอำนาจภายในรัฐ ซึ่งตัวแสดงที่จะถูกฉายภาพให้เห็นบทบาทการเคลื่อนไหวที่สำคัญ คือ ฝ่ายรัฐ ขบวนการมวลชนเสื้อแดง และขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง โดยเริ่มต้นจาก **บทที่ 7 การเมืองไทยระยะเปลี่ยนผ่านหลังการเข้าสู่อำนาจของรัฐบาลได้ปีกพญาอินทรี: การต่อสู้ครั้งแรกของขบวนการมวลชนเสื้อแดง** เป็นบทที่กล่าวถึง การเข้าสู่อำนาจของรัฐบาลอภิสิทธิ์ ขบวนการมวลชนเสื้อแดงระดับท้องถิ่น การชุมนุมใหญ่ของกลุ่มคนเสื้อแดงช่วงเดือนเมษายน 2552 และการปรับตัวของรัฐไทยภายใต้วิกฤตการณ์เมือง และสุดท้ายจะกล่าวถึง **บทที่ 8 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการ และขบวนการโต้กลับ: การต่อสู้ที่สองของขบวนการมวลชนเสื้อแดงและรอยปริ้วทางทางการเมืองที่มีรัฐบาลอเมริกันเป็นผู้สมาน** เป็นบทที่กล่าวถึง ความพยายามฟื้นคืนความชอบธรรมของขบวนการมวลชนเสื้อแดง ภายหลังจากต้องตกเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในการต่อสู้ครั้งแรก ปฏิบัติการส่งเสริมการปรองดองทางการเมือง ให้เกิดขึ้นระหว่าง กลุ่มคนเสื้อเหลืองกับกลุ่มคนเสื้อแดง โดยมีรัฐบาลอเมริกันแสดงบทบาท “กาวใจ” อย่างไรก็ตาม วิกฤตการณ์เมืองครั้งนี้ ก็ยังไม่ยุติ ดังที่ผู้เขียนจะแสดงให้เห็นถึง การกลับมาเคลื่อนไหวอีกครั้งของ นปค./นปช. ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของมวลชนฝ่ายต่างๆ ตั้งแต่ช่วงก่อนการชุมนุมใหญ่ จนกระทั่งถึงการชุมนุมใหญ่ “สงครามครั้งสุดท้าย” ของการต่อสู้ที่สองของกลุ่มคนเสื้อแดง

ส่วนที่ห้า เป็นส่วนที่ผู้เขียนต้องการขมวดปมปัญหาสำคัญ ของวิกฤตการณ์ทางการเมืองในครั้งนี้ ว่าเกิดขึ้นจากประเด็นใดบ้าง เพื่อเป็นการต่อยอดผู้อ่าน ในสิ่งที่เคยนำเสนอเอาไว้แล้ว ในส่วนต่างๆ ก่อนหน้านี้ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจ สิ่งที่เสนอไปก่อนหน้านี้ได้ดีขึ้น ในส่วนนี้จะมีเพียงบทเดียว คือ **บทที่ 9 การเปลี่ยนแปลงอันไม่อาจหวนกลับ: การปรับเปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์และการเกิดขึ้นของตัวแสดงหน้าใหม่ในการเมืองไทยช่วงปลายรัชสมัย** ซึ่งเป็นบทที่กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงของวิถีทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของคนชนบทตามกระแสโลกาภิวัตน์ ความเป็นไปได้ของการประนีประนอมระหว่างแนวคิดประชาธิปไตยแบบประชาชน กับประชาธิปไตยแบบไทยๆ และหัวใจสำคัญของความขัดแย้งทางการเมืองของไทย ในช่วงเปลี่ยนผ่านรัชสมัย เมื่อผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาทั้งหมดของงานวิจัยชิ้นนี้ไปแล้ว ในส่วนสุดท้ายของงานวิจัยชิ้นนี้ คือ **ส่วนที่หก** จะเป็นการสรุปภาพรวมทั้งหมดของงานวิจัย กล่าวคือ **บทที่ 10 บท**

สรุปผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ: กรณีศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง ตั้งแต่ปี 2549-2553 เป็นบทที่กล่าวถึง บทสรุปภาพรวมของงานวิจัย เพื่อเชื่อมโยงภาพของปรากฏการณ์ทั้งหมด การนำเสนอคำตอบของงานวิจัย ซึ่งจะมีทั้งในส่วนที่เป็นคำตอบโดยตรง จากคำถามที่ตั้งเอาไว้ และส่วนที่เป็น ข้อค้นพบที่น่าสนใจของการศึกษา ซึ่งผู้เขียนเลือกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึง เพราะเป็นประเด็นที่จะช่วยอุดช่องว่างทางวิชาการ ซึ่งจะเป็นคุณูปการสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้ และสุดท้ายจะเป็นการกล่าวถึง บทเรียนและข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยในอนาคต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1 บทนำ

สิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอในบทนี้ มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การนำเสนอพัฒนาการ สถานภาพ ประเด็นสำคัญและข้อถกเถียงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้องค์ความรู้ระดับสากลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่ใช้แนวทางการวิเคราะห์ขบวนการทางสังคม (social movement approaches) ในการศึกษา “ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ” โดยผู้เขียนเริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรมของนักวิชาการคนสำคัญของจารีตการศึกษาลักษณะนี้ ทั้งที่เป็นงานวิชาการระดับบุกเบิกชิ้นสำคัญ และงานต่อยอดองค์ความรู้ของนักวิชาการร่วมสมัย ซึ่งผู้เขียนได้แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อใหญ่ๆ คือ หัวข้อแรก งานวิชาการที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการทางสังคม และหัวข้อที่สอง งานวิชาการที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ หลังจากนั้น ผู้เขียนจะกล่าวถึง แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ซึ่งผู้เขียน จะกล่าวถึง แนวการวิเคราะห์ การเมืองแห่งการต่อสู้ (Contentious Politics) ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นมาจาก กรอบการวิเคราะห์ขบวนการทางสังคม ให้สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ การรวมกลุ่มเคลื่อนไหวของขบวนการประท้วง ที่สามารถขยายตัวไปสู่การเป็นขบวนการปฏิวัติ ได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้เขียนจะกล่าวถึง แนวการวิเคราะห์ เศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศเชิงวิพากษ์ (Critical IPE) และแนวคิดการครองอำนาจนำ (Hegemony) ซึ่งเป็นแนวการวิเคราะห์และแนวคิดที่สำคัญต่อ การอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองและสังคม ในงานวิจัยชิ้นนี้อีกด้วย ก่อนที่ผู้เขียนจะปิดท้ายด้วยการนำเสนอ กรอบการวิเคราะห์ทางทฤษฎี ซึ่งสร้างขึ้นจากแนวการวิเคราะห์และแนวคิดทั้ง 3 ดังกล่าว เพื่อใช้ในการตีกรอบความคิดของงานวิจัยชิ้นนี้ แต่ด้วยเหตุที่เนื้อหาในส่วนของกรอบการทบทวนวรรณกรรมของบทนี้ มีจุดมุ่งหมายจำกัดอยู่ที่การนำเสนอพัฒนาการ สถานภาพ ฯลฯ ขององค์ความรู้ทางด้านนี้เท่านั้น ดังนั้น ผู้ที่สนใจการศึกษาทางด้านนี้ ควรมีพื้นฐานความรู้ทางด้านทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวการวิเคราะห์ขบวนการทางสังคม ดังเช่น ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (resource mobilization theory) ทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง (political process theory) และทฤษฎีการสร้างกรอบประเด็นทางวัฒนธรรม (cultural framing theory) แต่ด้วยข้อจำกัดเรื่องความเหมาะสมของเนื้อที่ และขอบเขตจุดมุ่งหมายที่ผู้เขียนกำหนดไว้ จึงทำให้ผู้เขียนไม่สามารถกล่าวถึงรายละเอียดของทฤษฎีต่างๆดังกล่าวได้ แต่ผู้สนใจศึกษาสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้จากบทความชิ้นอื่นๆของผู้เขียน ที่ได้

กล่าวถึงประเด็นทางทฤษฎีและพลวัตที่เกิดขึ้นภายในแนวการวิเคราะห์นี้อย่างละเอียดเป็นการเฉพาะ¹ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจบทความนี้ได้ดียิ่งขึ้น

2.2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง: งานวิชาการที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ

การนำเสนองานวิชาการที่เกี่ยวข้องในลำดับต่อไปนี้ ผู้เขียนจะแบ่งกลุ่มของงานวิชาการที่ผ่านมามากเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มแรก เป็นงานวิชาการที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการทางสังคม และกลุ่มที่สอง เป็นงานวิชาการที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ ซึ่งงานวิชาการเหล่านี้จะทำให้ผู้เขียนได้มองเห็นประเด็นศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของงานวิชาการที่ผ่านมา เพื่อนำมาใช้เป็นฐานการวิจัยของกรณีศึกษาของผู้เขียนเอง โดยมีรายละเอียดของงานวิชาการดังกล่าว ดังต่อไปนี้

2.2.1 งานวิชาการที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการทางสังคม

นักวิชาการโดยทั่วไปที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับขบวนการทางสังคม มักเริ่มต้นจากประเด็นที่ขบวนการทางสังคมส่งอิทธิพลต่อรัฐในการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายหรือการผลักดันข้อเรียกร้องทางนโยบายต่างๆของขบวนการทางสังคมที่มีต่อรัฐ หรือไม่ก็มองไปที่ประเด็นที่ ฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจรัฐในการปราบปรามขบวนการทางสังคม ทั้งที่ในความเป็นจริง ฝ่ายรัฐเองก็สามารถส่งอิทธิพลต่อขบวนการทางสังคมได้เช่นเดียวกัน เพราะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับขบวนการทางสังคม มีลักษณะเป็นปฏิสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายที่กระทำต่อกัน กล่าวคือ ทั้งฝ่ายรัฐและขบวนการทางสังคมต่างก็ส่งอิทธิพลซึ่งกันและกัน มากกว่าที่จะแสดงออกมาในรูปของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้กระทำ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ถูกกระทำเพียงอย่างเดียว ดังที่ผู้เขียนจะแสดงให้เห็นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในลำดับต่อไป

งานวิชาการที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับขบวนการทางสังคมที่ผ่านมา ผู้เขียนจะแบ่งออกเป็นรูปแบบหลักๆที่ปรากฏโดยทั่วไป จำนวน 4 รูปแบบ² ดังต่อไปนี้

¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก เอกพลณัฐ ญัฐพัถนันท์, “การเปลี่ยนผ่านกระบวนการทัศน์ภายในแนวการวิเคราะห์ขบวนการทางสังคม?” *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์* 2, 1 (2554): 82-110., ซึ่งตีพิมพ์ซ้ำโดยมีการแก้ไขปรับปรุงบางส่วนใน เอกพลณัฐ ญัฐพัถนันท์, “พลวัตภายในแนวการวิเคราะห์ขบวนการทางสังคม,” *วารสารสังคมศาสตร์* 43, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2556): 181-204.

² ผู้เขียนแบ่งรูปแบบดังกล่าว โดยปรับใช้ฐานความคิดของ Goldstone ที่ได้แบ่งความสัมพันธ์ระหว่างขบวนการทางสังคมกับรัฐออกเป็น 2 รูปแบบกว้างๆ ได้แก่ *รูปแบบแรก* รัฐปราบปรามขบวนการทางสังคมซึ่งอาจนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบัน (institutional change) หรือไม่ก็ได้ *รูปแบบที่สอง* คือ การส่งอิทธิพลของขบวนการทางสังคมไปสู่รัฐ ซึ่งเส้นทางการส่งอิทธิพลดังกล่าว อาจเกิดขึ้นโดยผ่านทางพันธมิตรของขบวนการหรือพรรคการเมือง ที่เกิดขึ้นจากขบวนการทางสังคม (movement spin off) ซึ่งการส่งอิทธิพลดังกล่าวไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของขบวนการหรือกิจกรรมทางการเมืองของขบวนการเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆด้วย ดังเช่น ผู้นำรัฐ

รูปแบบที่ 1: งานวิชาการที่ศึกษาการส่งผลกระทบของขบวนการทางสังคมต่อรัฐในรูปแบบของการท้าทายรัฐโดยตรงแต่ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงสถาบัน

การศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท้าทายรัฐโดยตรง ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับขบวนการทางสังคม เป็นประเด็นการศึกษาที่มีผลงานวิชาการออกเผยแพร่มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาผลกระทบจากการต่อสู้ของขบวนการทางสังคมประเด็นอื่นๆ เนื่องจากเป็นประเด็นการศึกษา ที่สามารถสังเกตเห็นผลการศึกษาในเชิงประจักษ์ได้ชัดเจนมากที่สุด ดังเช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสถาบันทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางนโยบาย การออกกฎหมายเพื่อตอบสนองข้อเรียกร้องของกลุ่มประท้วง เป็นต้น

สาระสำคัญหลักๆที่ใช้ในการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท้าทายรัฐโดยตรงนั้น สามารถสรุปออกมาได้ 4 ประเด็น³ คือ **ประเด็นแรก** การศึกษาที่ให้ความสำคัญกับประเด็นการระดมทรัพยากร (mobilization of various resources) เพื่อเอาชนะปัญหาการรับผลประโยชน์โดยไม่ลงทุนลงแรง (free rider problem) เนื่องจากการระดมทรัพยากรเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเข้าร่วมในการกระทำร่วม (collective action) และการกระทำร่วมเองก็จะถูกออกแบบและถูกคาดหวังว่าจะนำสิ่งที่ถูกมองว่าเป็นผลประโยชน์ร่วม (collective benefits) มาสู่ขบวนการ ดังนั้นความสามารถในการระดมจึงเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างผลกระทบของขบวนการทางสังคม

ประเด็นที่สอง การศึกษาที่ให้ความสำคัญกับ ปัจจัยภายในขบวนการ ที่นำมาสู่ความสำเร็จ ความล้มเหลวและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ท้าทายรัฐที่ถูกปลุกระดมมาก่อนข้างดีแล้ว โดยมุ่งเน้นไปที่สภาพเงื่อนไขต่างๆที่อยู่ในความควบคุมของกลุ่มผู้ท้าทาย ดังเช่น กลยุทธ์ (strategy) และเป้าหมาย (goals) ของการกระทำร่วม รูปแบบการจัดองค์กรของกลุ่มผู้ท้าทาย (forms of challenger organization) รวมทั้งการสร้างกรอบประเด็นและการสร้างข้อเรียกร้องในการเคลื่อนไหวของขบวนการ (claims-making and framing)

ประเด็นที่สาม การศึกษาที่ให้ความสนใจกับ ปัจจัยภายนอกขบวนการ ซึ่งนำมาสู่ความสำเร็จ ความล้มเหลวและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวของขบวนการ โดยเน้นไปที่ บริบททางการเมือง (political context) หรือโครงสร้างโอกาส (opportunity structure) ที่มีอยู่ เพราะปัจจัยดังกล่าวถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งอิทธิพลต่อการเรียกร้องของผู้ท้าทายว่าจะประสบผลสำเร็จตาม

พรรคการเมือง สาธารณชน ฯลฯ เพราะแต่ละฝ่ายต่างก็พยายามใช้/ขัดขวางฝ่ายตรงข้าม เพื่อให้เป้าหมายของตน ประสบความสำเร็จ ดูรายละเอียดใน Jack A. Goldstone. "Introduction: Bridging Institutionalized and Noninstitutionalized Politics" in *States, Parties and Social Movements*, ed. Jack A. Goldstone (Cambridge: Cambridge University Press, 2003), pp. 20-24.

³ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Edwin Amenta and Neal Caren, "The Legislative, Organizational, and Beneficiary Consequences of State-Oriented Challengers" in *The Blackwell Companion to Social Movements*, eds. David A. Snow, Sarah A. Soule, and Hanspeter Kriesi (Malden, MA: Blackwell Publishing, 2004), pp. 469-475.

เป้าหมายหรือไม่ ซึ่งตัวอย่างบริบททางการเมืองดังกล่าว ได้แก่ บรรยากาศทางการเมืองที่เปิด (openness) ต่อการเรียกร้องของระบบการเมือง การรวมศูนย์อำนาจการปกครอง (centralization) การแบ่งแยกอำนาจ (division of power) รวมถึงกฎระเบียบในการเลือกตั้ง (electoral rule) เป็นต้น

ประเด็นสุดท้าย การศึกษาที่นำประเด็นสำคัญจากทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าวข้างต้น (กลยุทธ์ รูปแบบขององค์กรและบริบททางการเมือง) มาพัฒนาเป็นตัวแบบการสร้างผลสะท้อนของขบวนการทางสังคมที่มีลักษณะเป็นการประนีประนอมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ (political mediation models) เนื่องจากการกระทำร่วมของผู้ท้าทายที่เกิดขึ้นในลักษณะต่างๆจะถูกใกล้เคียง/ประนีประนอมทางการเมือง เพื่อให้ฝ่ายของผู้ท้าทายและฝ่ายรัฐได้ประโยชน์ด้วยกันทั้งคู่ ดังเช่น รัฐอาจยอมรับข้อเรียกร้องของกลุ่มผู้ท้าทาย (challengers) แต่อาจต้องแลกเปลี่ยนด้วยการรณรงค์สนับสนุนพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลในการเลือกตั้งที่อาจจะเพิ่มขึ้น เป็นต้น

การศึกษาผลสะท้อนทางด้านนี้เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐกับขบวนการทางสังคมซึ่งอยู่ในฐานะของผู้ท้าทายอำนาจรัฐ โดยมีประเด็นความคิดเริ่มต้นส่วนใหญ่จากงานของ William A. Gamson⁴ (ผู้เขียนจะกล่าวถึงรายละเอียดของงานชิ้นนี้อีกครั้งในส่วนของตัวอย่างงานวิชาการที่ศึกษาการทำทนายต่อรัฐโดยตรงของขบวนการทางสังคม ในลำดับต่อไป) ที่กล่าวถึง การศึกษาความสำเร็จและความล้มเหลวของขบวนการทางสังคมในการเคลื่อนไหวประท้วง โดยใช้ความคิดเรื่องการได้รับผลประโยชน์/โอกาสใหม่ๆ (new advantages) และการยอมรับ (acceptance) อย่างไรก็ตาม การศึกษาโดยใช้แนวความคิดดังกล่าว ก็ถูกโต้แย้งว่าละเลยต่อการศึกษาผลสะท้อนที่คาดไม่ถึง (unintended consequences) ซึ่งขบวนการทางสังคมอาจได้รับการเคลื่อนไหวประท้วงเช่นเดียวกัน

ดังนั้น ในระยะต่อมานักวิชาการส่วนใหญ่จึงนำความคิดเรื่อง *ผลประโยชน์ร่วม* (collective benefits) ที่พัฒนามาจากแนวคิดเดิมของ Gamson มาใช้ ซึ่งผลประโยชน์ร่วมดังกล่าว หมายถึง ข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบที่มีรูปแบบเป็นกลุ่ม (group-wise advantages and disadvantages) เพื่อให้ครอบคลุมผลสะท้อนที่ขบวนการทางสังคมจะได้รับ ทั้งที่คาดคิดเอาไว้และไม่ได้คาดคิดเอาไว้⁵ โดยนำความคิดเรื่องผลประโยชน์ใหม่ๆ ที่ขบวนการทางสังคมได้รับจากรัฐ มาใช้ ในฐานะที่เป็นผลประโยชน์ร่วมที่สัมพันธ์กับรัฐ (state-related collective benefits) ซึ่งแบ่งออกเป็นผลสะท้อนที่ขบวนการทางสังคมจะได้รับจากรัฐ 3 ระดับ⁶ ได้แก่ ระดับต่ำสุด คือ การ

⁴ William A. Gamson, *The Strategy of Social Protest*, 2nd ed. (Belmont, California: Wadsworth, 1990[1975]).

⁵ Edwin Amenta and Neal Caren, "The Legislative, Organizational, and Beneficiary Consequences of State-Oriented Challengers," 463-464.

⁶ *Ibid.*: 464-467.

เปลี่ยนแปลงในทางนโยบาย การนำนโยบายที่สร้างขึ้นไปปฏิบัติและบังคับใช้โดยระบบราชการ ระดับกลาง คือ ระดับที่ผลประโยชน์ร่วมของขบวนการทางสังคมได้เข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับ ลักษณะโครงสร้างของรัฐ (characteristics of states) ได้แก่ โครงสร้างของระบบการเมือง (the structure of the polity) ระบบราชการ (state bureaucracies) และนโยบายสาธารณะของรัฐ (public policy) และระดับสุดท้าย ซึ่งถือเป็นระดับสูงสุดที่ขบวนการทางสังคมจะได้รับ คือ การปฏิรูปเชิงโครงสร้างของรัฐ (structural reforms of the state) อันเนื่องมาจากกลุ่มผู้ท้าทายอำนาจรัฐได้เข้าไปมีอิทธิพลเหนือกระบวนการทางการเมือง (political process) ที่ดำรงอยู่

นอกจากนั้น แนวคิดเรื่องผลประโยชน์ร่วมดังกล่าวแล้ว แนวคิดเรื่อง *การยอมรับ* (acceptance) ของ Gamson ก็ได้ถูกนักวิชาการรุ่นต่อมา นำมาใช้อธิบายเรื่องการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรของขบวนการทางสังคม (social movement organizations) กับผลประโยชน์ที่สัมพันธ์กับรัฐ (state-related benefits) ซึ่งแนวความคิดเรื่องการยอมรับ ดังกล่าว อาจปรากฏให้เห็นในรูปแบบต่างๆ ดังเช่น การเจรจาต่อรอง การสร้างการรับรู้ถึงการดำรงอยู่ของ ขบวนการอย่างเป็นทางการ (formal recognition) และการรวมผนวกรวมเอาสมาชิกของกลุ่มผู้ท้าทายเข้าไว้กับระบบการเมืองปกติ ดังเช่น การส่งสมาชิกของขบวนการเข้ารับการเลือกตั้งเพื่อเข้าไป ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของรัฐบาล⁷ เป็นต้น

งานวิชาการที่ศึกษาการสร้างผลสะท้อนจากการท้าทายรัฐโดยตรง ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับ ประเด็นทางนโยบาย⁸ ดังเช่น การเปลี่ยนแปลงทางนโยบาย (policy change) การนำนโยบายไป ปฏิบัติ (policy implementation)⁹ และการบังคับใช้กฎหมาย (law enforcement)¹⁰ ฯลฯ ซึ่ง

⁷ นอกจากนี้ยังมีประเด็นเรื่องผลที่ตามมาซึ่งเกิดขึ้นกับขบวนการทางสังคมภายหลังจากส่งสมาชิกเข้าไป ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังเช่น การเข้าไปเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ และความคิดเรื่องการใช้อำนาจในฐานะที่เป็น จุดรองรับน้ำหนัก (fulcrum) ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปของการใช้อำนาจเป็นตัวกลางในการต่อรองกับกลุ่ม/สมาคมทาง ธุรกิจของขบวนการแรงงาน (labor movements) หรือ การใช้อิทธิพลจากขบวนการทางสังคมที่อยู่ภายนอก ประเทศในการกดดันรัฐบาลให้ทำตามข้อเรียกร้องของกลุ่มประท้วงด้วยการใช้ขบวนการประท้วงข้ามชาติ (transnational protest) ซึ่งสามารถดูเพิ่มเติมได้ใน *Ibid.*: 468-469.

⁸ งานวิชาการส่วนหนึ่งที่ศึกษาในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างขบวนการทางสังคมกับนโยบายสาธารณะ ในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นสามารถดูได้จาก Paul Burstein, "Social Movements and Public Policy" in *How Social Movements Matter*, eds. Marco Giugni, Doug McAdam, and Charles Tilly (Indianapolis : University of Minnesota , 1999), pp. 3-21.

⁹ ตัวอย่างได้จาก Kenneth T. Andrews, "Social Movements and Policy Implementation: The Mississippi Civil Rights Movement and the War on Poverty, 1965 to 1971," *American Sociological Review* 66, 1 (February 2001): 71-95.

¹⁰ ตัวอย่างของการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นผลสะท้อนมาจากการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม สามารถดูได้จาก Rory McVeigh, Michael R. Welch and Thoroddur Bjarnason, "Hate Crime Reporting as a Successful Social Movement Outcome," *American Sociological Review* 68, 6 (December 2003): 843-867.

นโยบายที่ขบวนการทางสังคมเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องนั้นไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นนโยบายประเภทใด โดยเฉพาะ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน โดยตรง ทั้งที่เป็นนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านสวัสดิการทางสังคม (social welfare policy)¹¹ นโยบายทางด้านสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมกันของพลเมือง ฯลฯ

ตัวอย่างงานวิชาการที่ศึกษาการสร้างผลสะท้อนจากการท้าทายรัฐโดยตรง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

งานวิชาการที่ถือว่าเป็นงานบุกเบิกชิ้นสำคัญในการศึกษาการท้าทายรัฐโดยตรงของขบวนการทางสังคมชิ้นหนึ่ง คือ งานของ William A. Gamson¹² ที่ศึกษากลุ่มผู้ท้าทายระบบการเมือง (challenging groups) จำนวน 53 กลุ่มในประเทศสหรัฐอเมริกา นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1800 ถึง ปี ค.ศ. 1945¹³ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ขบวนการเหล่านั้นประสบความสำเร็จในการเคลื่อนไหวประท้วง โดยกำหนดให้ความสำเร็จ (success) อยู่ในรูปของชุดของผลลัพธ์ (set of outcomes) ที่กลุ่มผู้ท้าทายได้รับจากการกระทำของพวกเขา ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม¹⁴ คือ 1) การยอมรับ (acceptance) จากฝ่ายตรงข้ามว่าพวกเขามีความชอบธรรมที่จะเรียกร้องผลประโยชน์ต่างๆ และ 2) ผลประโยชน์/โอกาสใหม่ๆ (new advantages) ที่ได้รับทั้งในช่วงที่ทำการท้าทายระบบการเมืองและภายหลังจากนั้น ซึ่งผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ของกลุ่มท้าทายสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท¹⁵ ได้แก่ การได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่ (full response) หมายถึง ผู้ท้าทายได้รับการยอมรับจากฝ่าย

¹¹ นโยบายทางด้านสวัสดิการทางสังคมโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน คนยากจนและคนว่างงานนั้นได้รับความสนใจในการศึกษาเป็นจำนวนมาก ดังเช่น งานของ Frances Fox Piven and Richard A. Cloward, *Regulating The Poor: The Functions of Public Welfare*, 2nd ed. (New York: Vintage, 1993), Frances Fox Piven and Richard A. Cloward, *The New Class War: Reagan's Attack on the Welfare State and Its Consequences* (New York: Pathenon, 1982). และ Jame T. Patterson, *America's Struggle Against Poverty 1900-1994* (Cambridge, Mass: Havard University Press, 1995). เป็นต้น

¹² ดูเชิงอรรถที่ 4 ของบทนี้

¹³ จุดเริ่มต้นของการศึกษาเกิดมาจากความสงสัยในเรื่องความพอเพียงของทฤษฎีพหุนิยม (pluralist theory) ซึ่งใช้ในการอธิบายการเมืองของชาวอเมริกัน (American politics) ที่อธิบายว่ากลุ่มที่จะประสบความสำเร็จในการประท้วง มีเพียงแค่งroups ที่มีเป้าหมาย (objects) ไม่ขัดต่อโครงสร้างและค่านิยมทางสังคมแบบพหุนิยม (pluralist social structure and values) นอกจากนี้กลุ่มเหล่านี้จะต้องใช้วิธีการในเชิงสถาบันที่จัดเตรียมสำหรับการเมืองแบบพหุนิยม โดยเฉพาะระบบการเลือกตั้ง (electoral system) ระบบการกดดันทางการเมืองหรือการวิ่งเต้น (political pressure or lobbying system) เท่านั้นจึงจะประสบความสำเร็จ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน *Ibid.*:12.

¹⁴ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน *Ibid.*: 28-29 and 31-35.

¹⁵ การแบ่งผลลัพธ์ที่เกิดจากการท้าทายของกลุ่มต่างๆ 4 ประเภทดังกล่าวนี้ Gamson ถือว่ากลุ่มท้าทาย (challenging groups) จะประสบความสำเร็จ (success) ก็ต่อเมื่ออยู่ในประเภทของการได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่ (full response) เท่านั้น

คู่ปรปักษ์และได้รับผลประโยชน์/โอกาสใหม่ๆ การได้รับสิทธิโดยอีกฝ่ายไม่เต็มใจ (preemption) หมายถึง การได้รับผลประโยชน์/โอกาสใหม่ๆจากการทำลายระบบการเมือง แต่ไม่ได้รับการยอมรับจากฝ่ายคู่ปรปักษ์ การได้รับเข้าเป็นพวกเดียวกัน (co-optation) หมายถึง การได้รับการยอมรับจากฝ่ายคู่ปรปักษ์โดยไม่ได้รับผลประโยชน์/โอกาสใหม่ๆจากการทำลายระบบการเมือง และการพังทลาย/การล่มสลาย (collapse) หมายถึง การไม่ได้รับการยอมรับจากคู่ปรปักษ์รวมทั้งไม่ได้รับผลประโยชน์/โอกาสใหม่ๆจากการทำลายระบบการเมือง

นอกจากนี้ยังมี งานของ Paul D. Schumaker¹⁶ ทำการศึกษากลุ่มประท้วง (protest groups)¹⁷ ในประเด็นเกี่ยวกับการตอบสนองทางนโยบาย (policy responsiveness) ของระบบการเมืองท้องถิ่นที่มีต่อข้อเรียกร้องของกลุ่มประท้วง โดยมีคำถามในการศึกษา 2 ประการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับประสิทธิผล (effectiveness) ของกิจกรรมของกลุ่มประท้วงในการเมืองท้องถิ่น¹⁸ ได้แก่ ประการแรก ระบบการเมืองท้องถิ่นตอบสนองต่อกิจกรรมและข้อเรียกร้องของกลุ่มประท้วงตามปกติจริงหรือไม่? และประการที่สอง เงื่อนไขที่ทำให้ระบบการเมืองท้องถิ่นตอบสนองต่อข้อเรียกร้องและกิจกรรมของกลุ่มประท้วงมากที่สุดคืออะไร? ซึ่งในการตอบคำถามดังกล่าว Schumaker ได้กำหนดขอบเขตในการตอบสนองของรัฐที่มีต่อข้อเรียกร้องของกลุ่มประท้วงเพื่อใช้เป็นตัววัดประสิทธิผลของกิจกรรมการประท้วงของแต่ละกลุ่ม โดยใช้หลักการแบ่งขอบเขตตามสภาพการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นในกระบวนการทางนโยบายของรัฐ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 5 ระดับ¹⁹ คือ ระดับที่หนึ่ง การตอบสนองของเจ้าหน้าที่รัฐโดยการยอมรับฟังข้อเรียกร้องของกลุ่มประท้วง (access responsiveness) ระดับที่สอง การตอบสนองของเจ้าหน้าที่รัฐโดยการนำข้อเรียกร้องของกลุ่มประท้วงเข้ามาสู่วาระทางการเมือง (agenda responsiveness) ระดับที่สาม การตอบสนองโดยการ

¹⁶ Paul D. Schumaker, "Policy Responsiveness to Protest-Group Demands," *The Journal of Politics* 37, 2 (May 1975): 488-521.

¹⁷ ผลงานชิ้นนี้ได้ดูช่องว่าง/ข้อบกพร่องที่เกิดจากการศึกษาการเมืองของกลุ่มประท้วงโดยนักวิชาการคนอื่น ๆ ดังเช่น Michael Lipsky, "Protest as a Political Resource," *The American Political Science Review* 62, 4 (December 1968): 1144-1158. ที่ได้นิยามความหมายของกลุ่มประท้วงว่าหมายถึงกลุ่มคนที่ใช้ยุทธวิธีดังเช่น การเดินขบวน การกีดขวาง/ขัดขวาง การคว่ำบาตร และยุทธวิธีการมีส่วนร่วมที่ไม่ได้เป็นไปตามธรรมเนียมของระบบการเมือง (unconventional participation strategies) อื่นๆ ซึ่ง Schumaker เห็นว่าการสร้างค่านิยมของกลุ่มประท้วงในลักษณะดังกล่าวนั้นถูกต้องเพียงบางส่วน เพราะความจริงแล้วกลุ่มประท้วงก็สามารถใช้ยุทธวิธีตามธรรมเนียมของระบบการเมืองปกติได้เช่นเดียวกับกลุ่มผลประโยชน์ เพียงแต่ว่ากลุ่มประท้วงไม่ได้มีหนทางเข้าหาเจ้าหน้าที่รัฐตามปกติดังที่กลุ่มผลประโยชน์กระทำ แต่จะอยู่ในลักษณะของการเข้าหาเจ้าหน้าที่รัฐในประเด็นที่เฉพาะเจาะจง (issue-specific basis) ในบางครั้งบางคราวเท่านั้น ดูใน Paul D. Schumaker, "Policy Responsiveness to Protest-Group Demands," : 490-491.

¹⁸ *Ibid.*: 491.

¹⁹ *Ibid.*: 494-495.

นำข้อเรียกร้องของกลุ่มประท้วงมาเป็นนโยบายใหม่ของรัฐ (policy responsiveness) ในขั้นตอนนี้ รัฐจะนำวาระทางการเมืองไปออกเป็นระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับ หรือกฎหมายต่างๆ อย่างไรก็ตาม ระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับ หรือกฎหมายต่างๆที่ออกไปดังกล่าว ก็อาจจะไม่ถูกนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพก็ได้ แต่ถ้าหากเราแน่ใจว่ากฎหมายดังกล่าวถูกนำไปใช้บังคับอย่างมีประสิทธิภาพ การตอบสนองของรัฐก็จะเข้าสู่ระดับต่อไป คือ ระดับที่สี่ การตอบสนองโดยการนำนโยบายใหม่ที่เกิดจากข้อเรียกร้องของกลุ่มประท้วงไปปฏิบัติอย่างจริงจัง (output responsiveness) และถ้ากฎหมายที่รัฐนำไปใช้สามารถลดความเดือดร้อนของกลุ่มประท้วงได้ก็จะเข้าสู่ระดับสุดท้าย คือ ระดับที่ห้า การตอบสนองในระดับที่ประสบความสำเร็จในการบรรเทาความเดือดร้อนให้กับกลุ่มประท้วง (impact responsiveness)

นับจากงานบุกเบิกชิ้นสำคัญดังกล่าวของ Gamson (1975) และ Schumaker (1975) ก็ได้มีงานวิชาการอื่นๆอีกจำนวนมาก ที่ใช้แนวคิดจากงานดังกล่าวเป็นจารีตในการศึกษาความสำเร็จ ความล้มเหลวและผลสะท้อนของขบวนการทางสังคมและการเมือง ด้วยกรณีศึกษาและพื้นที่ศึกษาที่แตกต่างกันหลากหลาย ซึ่งงานวิชาการที่สำคัญซึ่งอาศัยจารีตการศึกษาดังกล่าว มีตัวอย่างเช่น งานของ Herbert Kitschelt²⁰ ได้ศึกษาขบวนการต่อต้านนิวเคลียร์ (Anti-Nuclear Movements) ซึ่งเกิดขึ้นในประเทศฝรั่งเศส สวีเดน สหรัฐอเมริกา และเยอรมันตะวันตกในเชิงเปรียบเทียบอย่างเป็นระบบเพื่ออธิบายว่า เพราะเหตุใดขบวนการต่อต้านนิวเคลียร์ที่เกิดขึ้นในประเทศที่แตกต่างกัน แต่มีลักษณะขบวนการคล้ายคลึงกันทั้งด้านเป้าหมาย การเกิดและเติบโตขึ้นของความขัดแย้ง รวมทั้งการถูกไล่ออกและรูปแบบความเดือดร้อนที่ขบวนการต่อต้านนิวเคลียร์ที่ศึกษาได้รับ²¹ จึงได้ผลลัพธ์ในการเคลื่อนไหวต่อต้านนิวเคลียร์แตกต่างกัน โดยใช้แนวคิดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง (political opportunity structures) ในการศึกษา งานของ Paul Burstein, Rachel L. Einwohner และ Jocelyn A. Hollander²² ที่ได้ร่วมกันศึกษาความสำเร็จของขบวนการทางการเมือง (political movements) โดยใช้มุมมองเรื่องการต่อรอง (bargaining perspective)²³ ที่พัฒนาขึ้นมา

²⁰ Herbert P. Kitschelt, "Political Opportunity Structures and Political Protest: Anti-Nuclear Movements in Four Democracies," *British Journal of Political Science* 16, 1 (January 1986): 57-85.

²¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน *Ibid.*: 60-61.

²² Paul Burstein, Rachel L. Einwohner, and Jocelyn A. Hollander, "The Success of Political Movements: A Bargaining Perspective" in *The Politics of Social Protest: Comparative Perspectives on States and Social Movements*, eds. J. Craig Jenkins and Bert Klandermans (London: UCL Press, 1995), Chapter 10.

²³ มุมมองนี้เกิดจากแนวความคิดว่า องค์กรของขบวนการทางสังคมนั้น อยู่ในฐานะของผู้อยู่ภายนอก ระบบการเมืองปกติซึ่งไร้อำนาจ ดังนั้นถ้าหากพวกเขาต้องการประสบความสำเร็จ พวกเขาจะต้องเพิ่มอำนาจการต่อรอง โดยผ่านทาง การประท้วงหรือวิธีการอื่นๆเพื่อใช้เป็นทรัพยากรในการต่อรอง ซึ่งหนทางหนึ่งที่จะช่วยสร้าง

จากทฤษฎีการระดมทรัพยากร (resource mobilization theory) มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ทำการศึกษาผลลัพธ์ของขบวนการทางสังคม (social movement outcomes) ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ โดยวัดความสำเร็จจากการบรรลุจุดหมาย (goals) ของขบวนการที่ศึกษา ในรูปของเป้าหมายที่เป็นทางการขององค์กรของขบวนการทางการเมือง ซึ่งก็คือการตอบสนองทางนโยบายของรัฐ (policy responsiveness) ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 6 ชนิด²⁴ โดยมีการตอบสนองขั้นต่ำสุดจากรัฐอยู่ในรูปของ การยอมรับฟังข้อเรียกร้องของขบวนการ (access responsiveness) และมีการตอบสนองขั้นสูงสุดอยู่ในรูปของการตอบสนองในระดับที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างทางการเมือง (structural change) นอกจากนี้ยังมีงานของ Hanspeter Kriesi²⁵ ที่ทำการศึกษาผลสะท้อนของโครงสร้างโอกาสทางการเมือง (political opportunity structures) ที่เกิดขึ้นกับการระดมของขบวนการทางสังคมรูปแบบใหม่ (new social movements) ซึ่งเกิดขึ้นในประเทศเยอรมนี ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์และเนเธอร์แลนด์ งานของ Jo Freeman²⁶ ที่ทำการศึกษาขบวนการทางสังคมที่เคลื่อนไหวในประเด็นสิทธิสตรี (the women's liberation movement) ตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 1960s จนถึงปีค.ศ. 1975 เพื่อแสดงให้เห็นว่าขบวนการสตรีในอเมริกาได้สร้างผลสะท้อนต่อนโยบายและสังคมอย่างไรบ้าง โดยยกตัวอย่างของกฎหมายต่างๆที่ขบวนการสตรีได้เข้าไปมีอิทธิพล ดังเช่น กฎหมายค่าจ้างแรงงาน (The Equal Pay Act) ที่ทำให้คนงานเพศหญิงมีสิทธิในการรับค่าจ้างที่เท่าเทียมกับคนงานเพศชายเมื่อทำงานในปริมาณที่เท่ากัน²⁷ กฎหมายสิทธิประชาชนมาตรา 7 (Title VII of the Rights Act) ซึ่งนำมาสู่การจัดตั้งคณะกรรมการโอกาสในการจ้างงานอย่างเท่าเทียมกัน (the Equal Employment Opportunity Commission-EEOC) ที่ช่วยแก้ปัญหาการแบ่งแยก/กีดกันทางเพศ (sex discrimination) ที่คนงานสตรีได้รับการสมัครเข้าทำงาน²⁸ รวมทั้งการตรากฎหมายจากการประชุมสภาครั้งที่ 92 (The Ninety-second Congress) ที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับสิทธิความเท่าเทียมกันของสตรีมากที่สุดตั้งแต่เคยมีมาในประวัติศาสตร์ของชาวอเมริกัน²⁹

ทรัพยากรในการต่อรองดังกล่าวนั้นก็คือการกระตุ้นให้บุคคลภายนอก เข้ามาสู่เวทีการต่อรองไม่ว่าโดยเปิดเผยหรือซ่อนเร้นก็ตาม เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองให้องค์กรของขบวนการทางสังคม *Ibid.*, pp. 279-281.

²⁴ *Ibid.*, pp. 283-292.

²⁵ Hanspeter Kriesi, "The Political Opportunity Structure of New Social Movements: Its Impact on Their Mobilization" in *The Politics of Social Protest: Comparative Perspectives on States and Social Movements*, eds. J. Craig Jenkins and Bert Klandermans (London: UCL Press, 1995), Chapter 7.

²⁶ Jo Freeman, *The Politics of Women's Liberation: A Case Study of An Emerging Social Movement and Its Relation to The Policy Process* (New York: David McKay, 1975).

²⁷ *Ibid.*, pp.174-175.

²⁸ *Ibid.*, pp. 177-178.

²⁹ *Ibid.*, pp. 202-204.

และตัวอย่างงานชิ้นสำคัญตามจารีตการศึกษาลักษณะนี้ที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงก็คือ งานของ Edwin Amenta, Bruce G. Carruthers และ Yvonne Zylan³⁰ ที่ศึกษาผลสะท้อนซึ่งเกิดขึ้นจากการต่อสู้ของขบวนการทางสังคมที่นำโดย Francis E. Townsend ที่มีต่อนโยบายทางด้านผู้สูงอายุในอเมริกา (U.S. Old-Age Policy) ในช่วงปีค.ศ.1934-1950 โดยใช้ตัวแบบการประนีประนอมทางการเมือง (the Political Mediation Model)³¹ ในการศึกษาผลสะท้อนของขบวนการทางสังคม ซึ่งพบว่า ถ้าแนวโน้มทางนโยบายของขบวนการขัดแย้งกับนโยบายของรัฐ เป้าหมายของขบวนการก็จะมีความเป็นไปได้ยากที่จะประสบความสำเร็จ ดังนั้น ขบวนการทาวน์เซนด์ (The Townsend Movement) จึงล้มเหลวเนื่องจากรัฐไม่ต้องการแบกรับภาระค่าใช้จ่ายต่อผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าขบวนการจะประสบความสำเร็จล้มเหลว แต่ก็สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงต่อนโยบายผู้สูงอายุได้ เนื่องจากการเคลื่อนไหวของขบวนการได้ยกระดับความสนใจของสังคมที่มีต่อนโยบายนี้ให้สูงขึ้นมากกว่าในอดีต รวมทั้งสามารถระดมสมาชิกเข้าขบวนการได้จำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ และส่งผลให้นโยบายผู้สูงอายุได้รับการยกระดับให้สูงขึ้น แม้ว่าจะไม่ได้เป็นไปตามเป้าหมายที่ขบวนการทาวน์เซนด์ได้วางไว้ก็ตาม

รูปแบบที่ 2: งานวิชาการที่ศึกษาการส่งอิทธิพลของขบวนการทางสังคมต่อรัฐในรูปแบบของการท้าทายรัฐโดยตรงและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบันของรัฐ

การศึกษาผลสะท้อนจากการท้าทายรัฐโดยตรง นอกจากจะศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการผลักดันหรือต่อต้านนโยบายของรัฐ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบันของรัฐดังที่ได้กล่าวไว้ในส่วนที่แล้ว ยังสามารถศึกษาในประเด็นอื่นที่ถือได้ว่าก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงภายในรัฐในระดับที่สูง/รุนแรงยิ่งขึ้น ดังเช่น ประเด็นที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของรัฐ การเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบันทางการเมือง ฯลฯ ดังที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงรายละเอียดของงานวิชาการประเภทนี้ โดยเริ่มต้นจากงานของ Lee Ann Banaszak, Karen Beckwith และ Dieter Rucht³² ที่ได้พบว่าขบวนการสตรี (Women's Movements) ซึ่งเคลื่อนไหวอยู่ในประเทศแถบทวีปยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือ ตลอดช่วงระยะเวลาในทศวรรษที่ 1980s และ 1990s ได้เผชิญหน้ากับรัฐที่มีการปรับโครงสร้างภายใน (reconfigured state) ไม่ว่าจะเป็นการปรับรูปโฉม ตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งการติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ของอำนาจที่เป็นทางการ (formal powers) และ

³⁰ Edwin Amenta, Bruce G. Carruthers, and Yvonne Zylan, "A Hero for the Aged? The Townsend Movement, the Political Mediation Model, and U.S. Old-Age Policy, 1934-1950," *The American Journal of Sociology* 98, 2 (September 1992), pp. 308-339.

³¹ ดูรายละเอียดของตัวแบบนี้เพิ่มเติมได้ใน *Ibid.*, pp. 312-315.

³² Lee Ann Banaszak, Karen Beckwith, and Dieter Rucht, "When Power Relocates: Interactive Changes in Women's Movements and States" in *Women's Movement Facing the Reconfigured State*, eds. Lee Ann Banaszak, Karen Beckwith, and Dieter Rucht (Cambridge: Cambridge University Press, 2003), pp. 1-29.

ความรับผิดชอบทางด้านนโยบายต่างๆภายในรัฐ ซึ่งการปรับโครงสร้างภายในรัฐดังกล่าว ไม่เพียงแต่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจภายในรัฐจากแนวทางแบบเคนส์เซียน (Keynesian) มาเป็นแบบเสรีนิยมใหม่ (neoliberalism) แต่ยังเกิดจากการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาสังคม³³ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมต่างๆเกี่ยวกับบทบาทของรัฐ อันเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างขบวนการทางสังคมกับรัฐตลอดช่วงระยะเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีขบวนการสตรีที่เกิดขึ้นในประเทศเหล่านี้ เป็นหนึ่งในบริบททางประวัติศาสตร์ ที่นำมาสู่การปรับตำแหน่งแห่งที่ของอำนาจ (relocation of power) ภายในรัฐ นำมาสู่การเปิดโอกาสทางการเมืองใหม่ๆ สำหรับการผลักดันวาระทางนโยบายแบบสตรีนิยม (feminist agenda) ด้วยเช่นกัน³⁴ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจดังกล่าวของ Banaszak และคณะ แสดงคุณูปการให้เห็นนั้น นอกจากเหนือจากเรื่องของความเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของบริบทภายในประเทศต่างๆที่ขบวนการสตรี (รวมทั้งขบวนการทางสังคมรูปแบบอื่นๆ) ต้องเผชิญ ซึ่งนำไปสู่การสร้างตัวแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างขบวนการกับรัฐขึ้นมาตัวแบบหนึ่ง³⁵ สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ได้จากงานชิ้นนี้ก็คือข้อคิดที่ได้จากเรื่องผลกระทบจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับขบวนการทางสังคมที่มีต่อรัฐที่ว่า รัฐเป็นเป้าหมายของกลุ่มต่างๆมากมายไม่ว่าจะเป็นขบวนการทางสังคม กลุ่มผลประโยชน์ และพรรคการเมือง ดังนั้น ผลสะท้อนของขบวนการสตรีที่มีต่อโครงสร้างของรัฐโดยทั่วไปยังมีอยู่จำกัด และมันไม่มีทางเป็นไปได้ที่ขบวนการสตรีเป็นเพียงขบวนการเดียว จะนำมาสู่การปรับโครงสร้างขั้นพื้นฐานของรัฐขนาดใหญ่ เพราะการเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังกล่าวต้องอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนหลายอย่าง ได้แก่ ประการแรก ขบวนการสตรีจะต้องมีพันธมิตรที่มีเป้าหมายคล้ายคลึงกัน ประการที่สอง เวทีทางนโยบายเกี่ยวกับประเด็นปัญหาของสตรีจะต้องมีความโดดเด่นภายในรัฐ ประการที่สาม โครงสร้างของรัฐจะต้องมีศูนย์กลางอำนาจที่หลากหลาย (multiple centers of power) ขบวนการสตรีจึงจะมีโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายได้สูง และประการสุดท้าย รัฐและขบวนการสตรีจะต้องมีวาทกรรมร่วมกันในเรื่องประเด็นปัญหาของสตรี ซึ่งทั้งสองฝ่ายใช้ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน³⁶

งานของ Kenneth T. Andrews³⁷ ศึกษาขบวนการเรียกร้องสิทธิพลเมือง (Civil Rights Movement) ในรัฐมิสซิสซิปปี (Mississippi) ของสหรัฐอเมริกา โดยใช้ทฤษฎีกระบวนการทาง

³³ *Ibid.*, pp. 2-4.

³⁴ *Ibid.*, pp. 13-15.

³⁵ *Ibid.*, p. 17.

³⁶ *Ibid.*, pp. 24-26.

³⁷ Kenneth T. Andrews, "The Impacts of Social Movements on the Political Process: The Civil Rights Movement and Black Electoral Politics in Mississippi," *American Sociological Review* 62, 5 (October 1997): 800-819.

การเมือง (political process theory) มาวิเคราะห์ผลสะท้อนจากการต่อสู้ของขบวนการเรียกร้องสิทธิพลเมืองที่มีต่อการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ตั้งแต่ช่วงที่ขบวนการมีความสามารถในการระดมผู้เข้าร่วมในระดับสูงสุดตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษที่ 1960s จนถึงช่วงต้นทศวรรษที่ 1980s โดย Andrews มองไปที่ผลลัพธ์ทางการเมืองที่เป็นผลสืบเนื่องจากอิทธิพลของขบวนการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจำนวนคนพิวดำที่มีสิทธิลงคะแนนเสียง จำนวนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งพิวดำ และคนพิวดำที่ได้รับเลือกตั้ง ซึ่งสุดท้ายเขาได้เสนอว่าผลสะท้อนที่เกิดขึ้นของขบวนการจะประสบความสำเร็จเพียงใดนั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการเลือกช่วงเวลา (timing) กลยุทธ์ในการต่อต้าน (resistance strategies) และการเลือกเป้าหมายของขบวนการด้วย นอกจากนี้ การดูผลสะท้อนของขบวนการไม่ควรจะดูเพียงแค่ว่าในช่วงเวลาสั้นๆที่ขบวนการมีความสามารถในการระดมสูงสุด แต่ต้องดูผลที่ตามมาในระยะยาวด้วย

งานของ Hanspeter Kriesi และ Dominique Wisler³⁸ เป็นงานอีกชิ้นหนึ่งที่สนใจการเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบันทางการเมืองที่เป็นผลสะท้อนจากการต่อสู้ของขบวนการทางสังคม โดยศึกษาขบวนการทางสังคมที่ประสบความสำเร็จ ในการระดมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านนิติบัญญัติ โดยตรงวิธีการที่เป็นประชาธิปไตย โดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศสวิตเซอร์แลนด์กับสหรัฐอเมริกา และพบว่า การเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบันในลักษณะดังกล่าว จะเกิดได้ด้วยเงื่อนไขดังต่อไปนี้ ประการแรก เกิดวิกฤติในสังคม (โดยเฉพาะวิกฤติเศรษฐกิจ) ประการที่สอง มีกรอบประเด็นหลัก (master frame) ที่ทำให้พลเมืองสามารถมีทางเลือกที่เป็นไปได้ ในสถาบันทางการเมืองที่ดำรงอยู่ โดยกรอบประเด็นดังกล่าวจะต้องสามารถทำให้ผู้คนเชื่อได้ว่าเป็นกระบวนการทัศน์ทางการเมืองใหม่ (new political paradigm) ของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมในสังคม ซึ่งเป็นปัญหาของประชาชนในประเทศ เพื่อที่จะนำกระบวนการทัศน์ดังกล่าวมาเป็นพิมพ์เขียวให้กับสถาบันใหม่ที่จะเกิดขึ้นต่อไป ประการที่สาม ความสำเร็จของขบวนการที่เรียกร้องการเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบัน ขึ้นอยู่กับความอ่อนแอของสถาบันที่ดำรงอยู่ในขณะนั้นเป็นสำคัญ ประการสุดท้าย ขบวนการจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสถาบันได้ ก็ต่อเมื่อชนชั้นนำไม่สามารถควบคุมมวลชนได้ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความแตกแยกในหมู่ของชนชั้นนำและความอ่อนแอของพรรคการเมือง

รูปแบบที่ 3: งานวิชาการที่ศึกษาการส่งอิทธิพลของรัฐต่อขบวนการทางสังคมในรูปแบบของการปราบปราม(ทั้งที่ก่อให้เกิดและไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบัน)

การใช้อำนาจในการปราบปราม ถือเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง (นอกเหนือไปจากความสามารถในการระดมทรัพยากรด้านแรงงานและเงิน รวมถึงความสามารถในการออกระเบียบ

³⁸ Hanspeter Kriesi and Dominique Wisler, "The Impact of Social Movements on Political Institutions: A comparison of the Introduction of Direct Legislation in Switzerland and the United States" in *How Social Movements Matter*, eds. Marco Giugni, Doug McAdam, and Charles Tilly (Indianapolis : University of Minnesota , 1999), pp. 42-65.

กฎเกณฑ์ในสังคม) ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของรัฐที่มีภายในประเทศ (domestic capacity) ด้วยเหตุที่รัฐถูกมองได้ว่าเป็นองค์กรกลางที่ผูกขาดการใช้ความรุนแรงโดยชอบธรรม (monopoly on legitimate violence) ตามแนวความคิดของนักปรัชญาการเมืองอย่าง Thomas Hobbes เพื่อสร้างระเบียบในสังคม³⁹ ดังนั้น การเคลื่อนไหวเรียกร้องของขบวนการทางสังคม ในฐานะของผู้ท้าทายอำนาจรัฐ ย่อมต้องได้รับอิทธิพลจากการใช้อำนาจในการปราบปรามของฝ่ายรัฐ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมด้วยเช่นเดียวกัน ดังที่ผู้เขียนจะยกตัวอย่างงานวิชาการที่ศึกษาการส่งอิทธิพลของรัฐที่มีต่อขบวนการในลักษณะดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

งานชิ้นแรกที่จะนำเสนอเป็นงานของ Jennifer Earl⁴⁰ ที่ต้องการเสนอมุมมองใหม่ในการศึกษาการปราบปรามขบวนการประท้วงต่างๆ ซึ่งนักวิชาการโดยทั่วไปมักให้ความสนใจ เฉพาะแง่มุมของการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อสลายการชุมนุม ซึ่งถือเป็นเหตุการณ์ที่สามารถสังเกตเห็นได้ด้วยตาเปล่า ทั้งที่เรื่องดังกล่าวเปรียบได้ตั้งส่วนยอดของภูเขาน้ำแข็งที่โผล่พ้นน้ำเท่านั้น เพราะในความเป็นจริงแล้ว การปราบปรามการชุมนุมของฝ่ายรัฐยังคงมีส่วนที่ไม่สามารถมองเห็นได้⁴¹ ดังเช่นการก่อตั้งหน่วยสืบราชการลับในอเมริกาที่เรียกว่า “เอฟ บี ไอ” (FBI-Federal Bureau of Investigation) เพื่อทำหน้าที่ในการเก็บข้อมูล ลดความน่าเชื่อถือและแทรกแซงการเคลื่อนไหวของขบวนการต่างๆ โดยเฉพาะพวกที่ถูกตั้งข้อสงสัยว่ามีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์⁴² ดังนั้น Earl จึงเสนอให้มีการมองการปราบปรามขบวนการต่างๆ ในหลายมิติ กล่าวคือ ต้องมองทั้งสิ่งที่เห็นที่สังเกตได้ด้วยตาเปล่า และที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ด้วยตาเปล่า อีกทั้งการปราบปรามก็ไม่จำเป็นต้องเกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐ (ซึ่งอาจมีความใกล้ชิดกับชนชั้นนำทางการเมืองหรือไม่ก็ได้) เป็นผู้กระทำเท่านั้น แต่อาจเกิดจากบุคคลทั่วไปในรูปของขบวนการโต้กลับ (Counter Movement) ก็ได้ด้วย นอกจากนี้การปราบปรามก็มีได้หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการใช้กำลังบีบบังคับ การปิดกั้นช่องทางการประท้วง การใช้มาตรการทางกฎหมาย เป็นต้น⁴³

³⁹ ดูใน J. Craig Jenkins, “Social Movements, Political Representation, and the State: An Agenda and Comparative Framework,” in *The Politics of Social Protest: Comparative Perspectives on States and Social Movements*, eds. J. Craig Jenkins and Bert Klandermans (London: UCL Press, 1995), pp. 22-23.

⁴⁰ Jennifer Earl, “Tanks, Tear Gas and Taxes: Toward A Theory of Movement Repression,” *Sociological Theory* 21, 1(March 2003): 44-68.

⁴¹ สำหรับผู้สนใจงานวิชาการที่ศึกษาการปราบปรามของฝ่ายรัฐโดยไม่เปิดเผยนั้น สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากงานของ Chistian Davenport, “Understanding Covert Repressive Action: The Case of the U.S. Government against the Republic of New Africa,” *The Journal of Conflict Resolution* 49, 1 (February 2005): 120-140.

⁴² Jennifer Earl, “Tanks, Tear Gas and Taxes: Toward A Theory of Movement Repression,”: 44.

⁴³ ดูการจัดประเภทการปราบปรามในตารางที่ 2 ประกอบใน *Ibid.*: 49.

งานของ Karl-Dieter Opp และ Wolfgang Roehl⁴⁴ ได้กล่าวว่าทฤษฎีหลักๆ ได้แก่ ทฤษฎีการลิดรอน (Deprivation Theory) ทฤษฎีการระดมทรัพยากร (Resource Mobilization Theory) และทฤษฎีการกระทำร่วม (Theory of Collective Action) จะมองผลกระทบจากการปราบปรามที่มีต่อการประท้วงทางการเมืองด้วยแง่มุมที่ต่างกัน ตามลำดับ กล่าวคือ ทฤษฎีแรกมองว่าการปราบปรามจะก่อให้เกิดความรุนแรงจากฝูงชนที่เข้าร่วมการชุมนุม ทฤษฎีที่สองมองว่าการปราบปรามอาจส่งเสริมหรือขัดขวางการระดมผู้คนเข้าร่วมการประท้วงก็ได้ ส่วนทฤษฎีที่สาม มองว่าการปราบปรามเปรียบเสมือนสิ่งจูงใจเฉพาะบุคคลในแง่ลบ (negative selective incentive) ดังนั้น ผู้ที่คิดว่า การเข้าร่วมขบวนการประท้วงจะนำมาสู่การปราบปราม ก็อาจทำให้เกิดแนวโน้มที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของขบวนการน้อยลง ยกเว้นแต่มีสภาพเงื่อนไขของผลได้/ผลเสียอื่น ๆ จากการเข้าร่วมมีส่วนร่วมมาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งจะทำให้พฤติกรรมการตัดสินใจเข้าร่วมประท้วงของผู้คนเปลี่ยนไป⁴⁵ อย่างไรก็ตาม สำหรับ Opp และ Roehl แล้วพวกเขาได้ตั้งข้อสมมติฐานตั้งแต่นั้นว่า การปราบปรามมีผลกระทบในแง่ลบ (ยับยั้ง/เป็นอุปสรรค) โดยตรงต่อการประท้วง เพราะการปราบปรามเปรียบเสมือนค่าเสียหาย (cost) ที่ขบวนการจะต้องจ่ายเมื่อชุมนุมประท้วง แต่ผลลัพธ์ที่ได้ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนั้นเสมอไป เพราะบางทีการปราบปรามก็ส่งผลทางอ้อมให้เกิดการระดมในระดับกลุ่มย่อยมากยิ่งขึ้น ถ้าหากการปราบปรามนั้นไม่มีความชอบธรรมในสายตาของผู้ประท้วงและบุคคลภายนอกในสังคม ซึ่งผลลัพธ์จากการศึกษาของกลุ่มผู้ต่อต้านพลังงานนิวเคลียร์ในเยอรมันตะวันตก ด้วยวิธีการศึกษาแบบต่อเนือง (panel study) โดยเก็บข้อมูลในปี ค.ศ. 1982 และ 1987 ในงานวิจัยของเขาได้ช่วยยืนยันทฤษฎีที่มีอยู่เดิมดังกล่าวข้างต้น⁴⁶

งานของ Christopher J. Anderson, Patrick M. Regan และ Robert L. Ostergard⁴⁷ ได้ทำการเก็บข้อมูลจากประเทศต่างๆ จำนวน 18 ประเทศในทวีปยุโรปตอนกลางและ

⁴⁴ Karl-Dieter Opp and Wolfgang Roehl, "Repression, Micromobilization, and Political Protest," *Social Forces* 69, 2 (December 1990): 521-547.

⁴⁵ ดูใน *Ibid.*: 522.

⁴⁶ ผู้สนใจควรเปรียบเทียบงานของ Opp และ Roehl กับงานของ Marwan Kwanja ซึ่งทำการศึกษาด้วยประเด็นที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบและระดับของการปราบปรามจากฝ่ายรัฐที่แตกต่างกัน กับพลวัตของการกระทำร่วมของประชาชนในเขตเวสต์แบงก์ของชาวปาเลสไตน์ (Palestinian West Bank) จากปี ค.ศ. 1976 ถึง 1985 เพียงแต่ในงานของ Kwanja มีการแยกรูปแบบของการปราบปรามจากฝ่ายรัฐที่ละเอียดมากกว่า และสรุปผลการศึกษาว่าการปราบปรามจากฝ่ายรัฐอาจนำมาสู่การระดมผู้เข้าร่วมขบวนการประท้วงที่เพิ่มมากขึ้นแทนที่จะเป็นการยับยั้งไม่ให้เกิดการประท้วงขึ้นอีก ดูรายละเอียดใน Marwan Kwanja, "Repression and Popular Collective Action: Evidence from the West Bank," *Sociological Forum* 8, 1 (March 1993): 47-71.

⁴⁷ Christopher J. Anderson, Patrick M. Regan, and Robert L. Ostergard, "Political Repression and Public Perceptions of Human Rights," *Political Research Quarterly* 55, 2 (June 2002): 439-456.

ยุโรปตะวันออกระหว่างปี ค.ศ. 1991 ถึง 1996 เพื่อศึกษาว่าการรับรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนของพลเมืองในประเทศหนึ่งๆมีความสัมพันธ์กับการปราบปรามของรัฐบาลที่มีต่อการชุมนุมประท้วงในประเทศนั้นๆหรือไม่ ซึ่งผลการศึกษาได้พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างการประเมินสภาพของสิทธิมนุษยชนกับระดับการปราบปรามของรัฐบาล ยิ่งกว่านั้นยังแสดงให้เห็นว่ามีเงื่อนไขด้านการเมืองและเศรษฐกิจอื่นๆที่ส่งอิทธิพลต่อการประเมินสภาพสิทธิมนุษยชนเช่นกัน แต่ก็ได้ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างการปราบปรามของรัฐบาลกับการรับรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนของสาธารณชนอ่อนแอลงเลย

งานของ Kristina E. Thalhammer⁴⁸ ถือเป็นงานวิชาการที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปราบปรามของรัฐบาลกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในลักษณะที่แตกต่างไปจากตัวอย่างของงานวิชาการที่ยกขึ้นมาก่อนหน้านี้ เพราะประเด็นที่ศึกษาในงานชิ้นนี้ มุ่งไปที่ตัวนักเคลื่อนไหวเป็นหลัก ด้วยข้อสงสัยที่ว่า ทำไมนักเคลื่อนไหวจึงยังคงมีความกล้าหาญผิจากคนทั่วไปตามปกติ ในการทำกิจกรรมประท้วงแม้ในยามที่มีการปราบปรามทางการเมืองถึงขีดสูงสุด โดย Thalhammer ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์นักเคลื่อนไหวและผู้ที่ไม่ใช่ักเคลื่อนไหว ทั้งที่ได้รับผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมจากรัฐบาลเผด็จการของอาร์เจนตินา (ดังเช่น มีญาติพี่น้องหรือคนรู้จักถูกรัฐบาลจับกุมตัว ลักพาตัว กักขัง สังหาร ฯลฯ) ที่เข้ามามีบทบาทในปัจจุบันกับการเคลื่อนไหวของขบวนการเรียกร้องสิทธิมนุษยชน โดยมีกลุ่มแม่แห่งพลาซ่า (Mothers of the Plaza) เป็นองค์กรสำคัญที่มีชื่อเสียงที่สุดในกลุ่มผู้เข้าร่วมขบวนการ⁴⁹ ซึ่งต้องเผชิญกับการปราบปราม และพบว่าการอธิบายพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมเคลื่อนไหวนั้น จำเป็นต้องมองไปถึงประสบการณ์ในอดีตของผู้เข้าร่วมขบวนการด้วย เพราะสำหรับกรณีของอาร์เจนตินานั้น ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ส่วนตัวที่เคยผ่านความน่าสะพรึงกลัวจากการปราบปรามของรัฐในอดีตกับการปราบปรามที่เผชิญอยู่ในปัจจุบัน แสดงบทบาทสำคัญในการกำหนดว่าใครจะยังคงสามารถเคลื่อนไหวอยู่ได้แม้ว่าเขาจะต้องเผชิญกับการปราบปรามจากฝ่ายรัฐที่รุนแรงอยู่ เพราะประสบการณ์ที่เคยผ่านการปราบปรามจากรัฐในอดีตได้ช่วยบ่มเพาะภูมิต้านทานการปราบปรามของรัฐที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

รูปแบบที่ 4: งานวิชาการที่ศึกษาการส่งอิทธิพลของรัฐต่อขบวนการทางสังคมในรูปแบบของการผนวกรวมขบวนการเข้าไว้ในรูปของการเมืองแบบพรรค

งานวิชาการที่ศึกษาการส่งอิทธิพลของรัฐต่อขบวนการในรูปแบบของการผนวกรวมขบวนการเข้าไว้ในรูปของการเมืองแบบพรรค ถือเป็นงานวิชาการอีกรูปแบบหนึ่งที่ยังไม่ได้มีการศึกษาอย่างกว้างขวางมากนัก เนื่องจากการศึกษาขบวนการทางสังคมและการเมืองในอดีตยังคงติดกับดักทาง

⁴⁸ Kristina E. Thalhammer, "I'll take the High Road: Two Pathways to Altruistic Political Mobilization Against Regime Repression in Argentina," *Political Psychology* 22, 3 (September 2001): 493-519.

⁴⁹ *Ibid.*: 495.

ความคิดที่ว่า ขบวนการทางสังคมและการเมืองเป็นเพียงแต่ผู้ท้าทายและแสวงหาช่องทางทางการเมือง เพื่อเข้าสู่ระบบการเมืองปกติซึ่งอยู่ในรูปของการเมืองที่ถูกทำให้เป็นสถาบัน (institutionalized politics) ตัวอย่างของงานวิชาการที่น่าสนใจในประเภทนี้ มีดังเช่น

งานของ John K. Glen⁵⁰ เป็นงานวิชาการที่ต้องการขยายแนวความคิดว่าขบวนการต่างๆ ถูกโอบล้อมอยู่ด้วยการเมืองแบบปกติ โดยมองไปที่ประเทศประชาธิปไตยใหม่ในยุโรปตะวันออก อย่างประเทศสาธารณรัฐเช็กและประเทศสโลวาเกีย ผ่านทางการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของขบวนการทางสังคม ซึ่งมีถูกมองว่ามีอำนาจอยู่ในรัฐบาลใหม่ หลังจากการเสื่อมอำนาจลงของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในประเทศ และ Glen ยังแสดงให้เห็นว่า ขบวนการทางสังคมอาจนำมาสู่การเกิดขึ้นของสถาบันเพื่อการปรึกษาและตรวจสอบทางการเมือง (the institution of consultation and accountability) ที่เชื่อมโยงรัฐเข้ากับพลเมือง อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่การเปลี่ยนแปลงของระบอบเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับตัวแบบของสถาบันประชาธิปไตยต่างๆภายในประเทศที่ก่อตั้งมานานไม่มีอยู่ในประเทศ ขบวนการปฏิวัติของทั้งสองประเทศ (มีขบวนการปฏิวัติที่คล้ายคลึงกันเกิดขึ้นในบริเวณเชคและสโลวาเกีย ภายหลังจากคอมมิวนิสต์เสื่อมอำนาจลง ในช่วงปีค.ศ. 1989-1991) จึงไม่ได้มีวิวัฒนาการอย่างเรียบง่ายไปสู่การเป็นพรรคการเมืองแบบประชาธิปไตย ยิ่งกว่านั้น ทั้งตัวแสดงที่อยู่ภายนอกประเทศและสมาชิกของขบวนการที่อยู่ภายในประเทศ ยังมีอิทธิพลต่อการแบ่งแยกฝ่ายและความขัดแย้ง และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่แตกต่างกันในแต่ละกรณี กล่าวคือ ในกรณีของสาธารณรัฐเชค พรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งเป็นพรรคที่มีความโน้มเอียงไปทางตลาดแบบตะวันตก แต่ในกรณีของสโลวาเกียนั้น พรรคที่ชนะการเลือกตั้งเป็นพรรคกึ่งเผด็จการอำนาจนิยมที่มีแนวทางแบบประชานิยม (populist semi-authoritarian party) โดยทั้งสองกรณีเป็นการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1992 และพรรคการเมืองใหม่เหล่านี้ ได้รับอิทธิพลจากการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจภายในประเทศระหว่างกลุ่มอำนาจฝ่ายต่างๆ ประกอบกับอิทธิพลจากตัวแบบและความช่วยเหลือที่มาจากภายนอกประเทศ ดังเช่น องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ของสหรัฐอเมริกา ที่ชื่อว่า National Endowment for Democracy (NED) ซึ่งให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่สถาบันประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นในประเทศทั้งสอง และช่วยเหลือด้านการเงินในการจัดการเลือกตั้ง รวมเป็นเงินประมาณร้อยละ 40 ของงบประมาณที่ใช้ทั้งหมด

นอกจากนี้ ยังมีงานวิชาการที่น่าสนใจชิ้นอื่นๆอีก ที่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างขบวนการทางสังคมกับระบบการเมืองปกติ ในรูปของการเปลี่ยนแปลงตัวเองจากขบวนการทางสังคมและการเมือง มาเป็นพรรคการเมืองเพื่อแสวงหาอำนาจเข้าสู่เวทีทางการเมือง ด้วยช่องทางปกติของระบบการเมืองเชิงสถาบัน แต่ผู้เขียนจะไม่ขอก้าวถึงในรายละเอียด ดังเช่น งานของ

⁵⁰ John K. Glen, "Parties out of Movements: Party Emergence in Postcommunist Eastern Europe," in *States, Parties, and Social Movements*, ed. Jack A. Goldstone (Cambridge: Cambridge University Press, 2003), pp. 147-169.

Manali Desai⁵¹ ที่ได้วิเคราะห์ให้เห็นเส้นทางในประวัติศาสตร์ของการเปลี่ยนแปลงจากขบวนการทางสังคมมาสู่พรรคการเมืองที่ได้เป็นรัฐบาลในระบอบการเมืองของอินเดีย ด้วยการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดีย (Communist Party of India) ในรัฐเคอเรลา (Kerala) และเวสต์เบงกอล (West Bengal) อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างขบวนการกับพรรคการเมือง ก็มีใช้สิ่งที่ดีสำหรับตัวขบวนการเองเสมอไป ดังเห็นได้จากงานของ Diarmuid Maguire⁵² ที่ศึกษาเปรียบเทียบขบวนการเพื่อสันติภาพ (Peace Movements) ในอังกฤษและอิตาลี โดยขบวนการเพื่อสันติภาพในอังกฤษมีความสัมพันธ์กับพรรคแรงงาน (Labour Party) ในขณะที่ขบวนการเพื่อสันติภาพในอิตาลีมีความสัมพันธ์กับพรรคคอมมิวนิสต์อิตาลี (The Italian Communist Party) และในตอนท้าย Maguire ได้ให้ข้อสรุปจากการศึกษาว่า “มันดูราวกับว่าขบวนการประท้วงจำเป็นต้องใกล้ชิดกับพรรคการเมือง เพื่อใช้ตำแหน่งแห่งที่ของพรรคการเมืองที่อยู่ในโครงสร้างของประชาธิปไตยแบบทุนนิยม (Capitalist Democracy) แต่ถ้าทั้งสองฝ่ายใกล้ชิดกันมากเกินไป พวกเขาอาจจะถูกกลืนกินไป หรือมาสู่การพึ่งพาอาศัยสถาบันหนึ่งๆ ซึ่งพวกเขาจะไม่สามารถกำหนดโชคชะตาของตัวเองได้...”⁵³ นอกจากนี้กรณีของขบวนการที่เกิดขึ้นในยุโรปแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างขบวนการทางสังคมและการเมือง กับพรรคการเมืองในทำนองเดียวกันนี้ ก็ยังปรากฏขึ้นในกรณีของละตินอเมริกาด้วยเช่นเดียวกัน ดังเห็นได้จากงานของ James Petras and Henry Veltmeyer⁵⁴ ที่มองว่าในบริบทของการเมืองแบบเลือกตั้ง (electoral politics) พรรคมวลชนต่างๆ (mass parties) จะถูกเปลี่ยนรูปเข้าสู่การเป็นพรรคการเมืองของระบบการเมืองแบบเลือกตั้ง ซึ่งสนับสนุนภาคธุรกิจ และยึดถือ “ฉันทามติวอชิงตัน” (the Washington Consensus) เพื่อสร้างนโยบายด้านเศรษฐกิจระดับมหภาคที่เหมาะสม โดยยกตัวอย่างจากกรณีของพรรคแรงงาน (the Workers Party: PT) ที่เปลี่ยนแปลงจากพรรคมวลชนมาสู่การเป็นพรรคของนักธุรกิจขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างระดับกว้างที่เกิดขึ้นอย่างยาวนาน ภายในพรรคและความสัมพันธ์ที่มีต่อรัฐ ทำให้ในที่สุดเครื่องมือในการเลือกตั้งได้เข้าแทนที่สมาชิกประชาชน เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง (elected officials) ได้เข้าแทนที่ผู้นำของขบวนการทางสังคม และสุดท้ายการใช้อุปบาย

⁵¹ Manali Desai, “From Movement to Party to Government: Why Social Policies in Kerala and West Bengal are so different,” in *States, Parties, and Social Movements*, ed. Jack A. Goldstone (Cambridge: Cambridge University Press, 2003), pp. 170-196.

⁵² Diarmuid Maguire, “Opposition Movements and Opposition Parties: Equal Partners or Dependent Relations in the Struggle for Power and Reform?,” in *The Politics of Social Protest: Comparative Perspectives on States and Social Movements*, eds. J. Craig Jenkins and Bert Klandermans (London: UCL Press, 1995), pp. 199-228.

⁵³ *Ibid.*, p. 228.

⁵⁴ James Petras and Henry Veltmeyer, *Social Movements and State Power: Argentina, Brazil, Bolivia, Ecuador* (London: Pluto Press, 2005).

ของผู้นำทางการเมืองระดับชาติในรัฐสภา ก็ได้เข้าแทนที่การใช้ทวิวิธีกระทำกรซึ่งหน้า (direct action) ของสหภาพแรงงานและขบวนการทางสังคม⁵⁵ ด้วยเหตุนี้ **Petras และ Veltmeyer** จึงมองว่า การเมืองแบบเลือกตั้งเป็นกับดักอย่างหนึ่ง ที่ถูกนำมาใช้เพื่อลดการระดมมวลชน มิให้เข้ามาเป็นกำลังของฝ่ายที่ต่อต้านชัดเจนและฝ่ายตรงข้ามกับอำนาจรัฐ ดังที่เกิดขึ้นกับขบวนการทางสังคมจำนวนมาก ที่หันมาใช้แนวทางการสร้างพันธมิตรกับพรรคการเมืองในระบบเลือกตั้ง ดังเช่นในกรณีที่เกิดขึ้นกับขบวนการทางสังคมในบราซิล โบลิเวียและเอกวาดอร์ ซึ่งท้ายที่สุดขบวนการทางสังคมและสมาชิก ก็จะได้บรรลุเป้าหมายที่ตนวางไว้ แม้กระทั่งเป้าหมายที่เป็นเพียงแค่เป้าหมายขั้นต่ำสุด (minimum goals) ของพวกเขาก็ตาม⁵⁶

2.2.2 งานวิชาการที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ

การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ ถือเป็นสิ่งที่ยังไม่มีการศึกษาอย่างแพร่หลายนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากนำไปเปรียบเทียบกับการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการทางสังคม ที่มีประเด็นศึกษาอย่างหลากหลาย ดังที่ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างให้เห็นในหัวข้อที่แล้ว สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะนักวิชาการโดยทั่วไปอาจไม่เห็นความแตกต่างระหว่างขบวนการกับขบวนการโต้กลับ จึงยังไม่มีการสร้างแนวคิดเพื่อนำมาใช้ศึกษาวิเคราะห์ขบวนการโต้กลับโดยเฉพาะตั้งแต่ช่วงเริ่มแรกของการศึกษาขบวนการทางสังคมได้รับความสนใจนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970s เป็นต้นมา ดังนั้น ลำดับต่อไปผู้เขียนจะนำเสนองานที่ศึกษาเฉพาะขบวนการโต้กลับอย่างเป็นระบบชิ้นแรกๆ ในแวดวงวิชาการ ก่อนที่จะนำเสนอตัวอย่างงานวิชาการที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการทางสังคม-ขบวนการโต้กลับ ในลำดับถัดไป

งานของ **Tahi L. Mottl**⁵⁷ ถือเป็นงานวิชาการชิ้นบุกเบิกชิ้นแรกๆ ที่พยายามนำเสนอแนวการวิเคราะห์ขบวนการโต้กลับอย่างเป็นระบบ โดยมีมุมมองว่าการศึกษาขบวนการและขบวนการโต้กลับ อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างแนวคิดแบบวิภาษวิธีที่ต่อเนื่อง (continuous dialectic) ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม งานของ **Mottl** เป็นงานที่รวบรวมเอาแนวคิดเกี่ยวกับขบวนการโต้กลับที่เคยเกิดขึ้นของนักวิชาการในอดีต มาเป็นฐานสร้างกรอบการวิเคราะห์ขบวนการโต้กลับ โดยเริ่มต้นจากงานของ **Charles Tilly** ในปี 1964 ที่ชื่อว่า “*The Vendée*” ที่ศึกษาการปฏิวัติโต้กลับ (counterrevolution) ในฝรั่งเศสช่วงปลายศตวรรษที่ 18 โดยชี้ว่าสาเหตุของปรากฏการณ์ดังกล่าว มาจากการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทางสังคม ผ่านการสร้างความเป็นอุตสาหกรรมและการสร้าง

⁵⁵ *Ibid.*, p. 225

⁵⁶ *Ibid.*, p. 227.

⁵⁷ Tahi L. Mottl, “The Analysis of Countermovements,” *Social Problems* 27, 5 (June 1980): 620-635.

ความเป็นเมือง ประกอบกับผลลัพธ์ที่นำมาสู่ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม⁵⁸ ด้วยแนวคิดต่างๆที่ **Mottl** ได้รับดังกล่าว จึงทำให้เขามองว่า “ขบวนการโต้กลับ” ก็คือ ขบวนการที่มีแนวโน้มไปในทางต่อต้านการทำหายจากเบื้องล่าง ที่เกิดขึ้นจากขบวนการทางสังคมที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมที่ดำรงอยู่เดิม⁵⁹ ซึ่งตัวอย่างของขบวนการโต้กลับดังกล่าว ได้แก่ ขบวนการต่อต้านคนผิวสี (ที่เรียกว่า “Ku Klux Klan”) ขบวนการเผด็จการฝ่ายขวา (เช่น พวกนาซีเยอรมัน ฟาสซิสต์ในอิตาลี ฯลฯ) เป็นต้น ดังนั้น สำหรับ **Mottl** แล้ว ขบวนการกับขบวนการโต้กลับจะมีความขัดแย้งกัน ด้วยเหตุที่ทั้งสองฝ่ายมีจุดยืนทางเศรษฐกิจสังคม และวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ **Mottl** ยังมองว่า “รัฐ” ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการวิเคราะห์พลวัตของขบวนการและขบวนการโต้กลับ เพราะความขัดแย้งที่สำคัญของทั้งสองฝ่ายจะอยู่ในรูปของการต่อสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจภายในรัฐ (intragovernmental power struggle) ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้มีอำนาจหลากหลายระดับภายในรัฐ⁶⁰ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะมีชนชั้นนำภายในรัฐที่มีอำนาจอยู่เดิมเป็นแกนนำของขบวนการโต้กลับ⁶¹ เพื่อต่อต้านการเปลี่ยนแปลงในสังคม รวมถึงเพื่อรักษาอำนาจของตนที่จะถูกคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นด้วย⁶² ท้ายที่สุด สิ่งที่ **Mottl** นำเสนอว่าจะเป็ผลที่ตามมาจากการเคลื่อนไหวของ

⁵⁸ นอกจากนั้น งานวิชาการชิ้นอื่นๆที่เป็นฐานของ **Mottl** ยังเป็นงานที่ให้ความสำคัญต่อ การเปลี่ยนรูปทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับมหภาค โครงสร้างรัฐและวิถีคิดต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศ *Ibid.*: 620-621.

⁵⁹ การให้ความหมายของขบวนการโต้กลับ ในลักษณะของขบวนการที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในลักษณะเดียวกันกับ **Mottl** พบได้ในงานชิ้นบุกเบิกในการศึกษาด้านนี้อีกชิ้นหนึ่งของ Mayer N. Zald, “Macro Issues in Theory of Social Movements: SMO Interaction, The Role of Counter-Movements and Cross-National Determinants of the Social Movement Sectors,” Working Paper No. 204. (Ann Arbor, MI: Center for Research of Social Organization, University of Michigan, 1979). แม้ว่างานของ **Zald** ชิ้นนี้ เพียงแต่ต้องการชี้ให้เห็นว่า การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ เป็นหนึ่งในประเด็นหลักๆของทฤษฎีขบวนการทางสังคมที่ควรได้รับความสนใจศึกษามากขึ้น แต่ก็ถือว่าเป็นงานที่มีคุณภาพเป็นอย่างดีเช่นกัน เพราะ **Zald** ได้ห้ทั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขบวนการโต้กลับและการสร้างกรอบคิดในการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขบวนการ-ขบวนการโต้กลับอย่างคร่าวๆจำนวนหนึ่งเอาไว้ ดังเช่น การระดมทรัพยากร ตำแหน่งแห่งที่ในโครงสร้างทางสังคม และความสัมพันธ์ที่มีต่อเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น

⁶⁰ Tahi L. Mottl, “The Analysis of Countermovements,”: 621-622.

⁶¹ ประเด็นเรื่องความเกี่ยวข้องของชนชั้นนำที่มีต่อขบวนการโต้กลับ ซึ่งบรรดางานบุกเบิกด้านการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับได้ห้เอาไว้ กลายเป็นสิ่งที่นักวิชาการรุ่นหลังนำไปขยายประเด็นเพื่อศึกษาต่อ ดังเช่นงานของ **Nelson A. Pichardo** ที่พยายามตอบข้อสงสัย 2 ประการของเขาที่ว่า ภายใต้เงื่อนไขอะไรที่ชนชั้นนำจะถูกจูงใจให้เข้ามาปลุกระดมขบวนการมวลชน (ซึ่งผู้ถูกระดมเข้ามานี้ไม่จำเป็นต้องเป็นชนชั้นนำก็ได้)? และชนชั้นนำจะรู้ได้อย่างไรว่ามวลชนที่ระดมมานั้นเพียงพอแล้วต่อเป้าหมายของเขา? โดยใช้ขบวนการฝ่ายขวาอย่าง สมาคมชาวนาแห่งแคลิฟอร์เนีย (the Associated Farmers of California) ในช่วงทศวรรษที่ 1930s เป็นฐานในการศึกษา ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Nelson A. Pichardo, “The Power Elite and Elite-Driven Countermovements: The Associated Farmers of California during the 1930s,” *Sociological Forums* 10, 1 (March 1995): 21-49.

⁶² Tahi L. Mottl, “The Analysis of Countermovements,”: 626.

ขบวนการโต้กลับ สามารถแบ่งได้ 3 แบบ⁶³ อันได้แก่ *ประการแรก ความไม่เท่าเทียม (Inequality)* : ด้วยเหตุที่ขบวนการโต้กลับมีจุดมุ่งหมายที่จะธำรงรักษาสถานะดั้งเดิมไว้ ดังนั้นการเคลื่อนไหวของพวกเขาก็ไม่ได้นำมาสู่ผลลัพธ์ที่อยู่ในรูปของการลดทอนความไม่เท่าเทียมทางสังคมและสถาบัน โดยเฉพาะที่อยู่ในรูปของการจัดสรรทรัพยากรใหม่ (*redistribute resources*) *ประการที่สอง การสร้างเสถียรภาพของสถานการณ์ (Stabilization of the Situation)*: ขบวนการโต้กลับ (แม้จะไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ของตน) จะประสบความสำเร็จในการนำมาซึ่งการสร้างเสถียรภาพเชิงสัมพัทธ์ของกระบวนการเปลี่ยนแปลงในสังคม ที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวของขบวนการเริ่มต้น เพราะขบวนการโต้กลับจะนำมวลชนที่ไม่ได้เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับขบวนการฝ่ายตรงข้ามมาถ่วงดุลการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเอาไว้ ซึ่งสำหรับพวกนักการเมืองและผู้บริหารแล้ว สิ่งนี้ก็คือการสร้างเสถียรภาพให้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั่นเอง และ*ประการสุดท้าย การสร้างความมั่นคงขึ้นใหม่ให้กับอำนาจของระบบราชการ/องค์กรที่ใช้อำนาจในการปกครอง (Reconsolidation of Bureaucratic Authority)*: ขบวนการโต้กลับมักจะสร้างความมั่นคงขึ้นมาใหม่ให้กับระบบราชการ/องค์กรที่ใช้อำนาจในการปกครองอีกครั้ง เพราะจากการมีผู้มีอำนาจสองฝ่าย (*dual authority*) เกิดขึ้นจากฝ่ายชนชั้นนำเก่า (*old elites*) ฝ่ายขบวนการใหม่ (*new movement*) และฝ่ายขบวนการโต้กลับ (*countermovement*) จึงจำเป็นต้องมีการสร้างกลไกใหม่ที่มีอำนาจในระดับที่สูงขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นคงในระบบการเมืองอีกครั้ง

ตัวอย่างของงานชิ้นเอกอีกชิ้นหนึ่งที่มีการอ้างอิงอย่างกว้างขวางสำหรับผู้ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับขบวนการโต้กลับ คือ งานของ **Clarence Y. H. Lo**⁶⁴ ที่แสดงให้เห็นว่างานวิชาการที่ผ่านมา มีการใช้คำต่างๆ ดังเช่น “ขวาใหม่” (*the new right*) “ขบวนการต่อต้าน” (*the anti-movements*) “ลัทธิอนุรักษนิยมใหม่” (*neo-conservatism*) และ “ขบวนการโต้กลับ” (*countermovements*) ในทางที่สับสนและไม่คงเส้นคงวา⁶⁵ ชำร่วยกว่านั้น บรรดางานในอดีตดังกล่าวยังละเลยความสำคัญของการแยกความแตกต่างระหว่างขบวนการฝ่ายขวา (*right-wing movements*) กับขบวนการโต้กลับ (*countermovements*) เพราะนิยาม “ขบวนการโต้กลับ” ว่าเป็นขบวนการที่มุ่งต่อต้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นนิยามที่ให้ความหมายกว้างเกินไป⁶⁶ เพราะ Lo มองว่าในความเป็นจริง ขบวนการโต้กลับมิได้ทั้งที่ต่อต้านและผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่การนิยามขบวนการโต้กลับแบบเดิม กลับทำให้เกิดการเหมารวมขบวนการหลากหลายแบบไว้เป็นพวกเดียวกัน (เป็นฝ่ายขวา) ซึ่งครอบคลุมถึงขบวนการที่ควรจัดเป็นฝ่ายซ้าย ไม่ว่าจะเป็นอย่างขบวนการด้าน

⁶³ *Ibid.*: 629-630.

⁶⁴ Clarence Y. H. Lo, “Countermovements and Conservative Movements in Contemporary U.S.,” *Annual Review of Sociology* 8 (1982): 107-134.

⁶⁵ *Ibid.*: 108.

⁶⁶ *Ibid.*: 118.

สิ่งแวดล้อมซึ่งต่อต้านมลภาวะ ขบวนการต่อต้านสงครามซึ่งต่อต้านนโยบายต่างๆที่รัฐเป็นผู้ริเริ่ม ขบวนการแรงงานซึ่งต่อต้านการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ดังนั้น สำหรับ Lo แล้ว เขาได้ให้นิยามขบวนการโต้กลับในงานชิ้นนี้ขึ้นใหม่ว่า มีได้ทั้งในรูปของ ขบวนการฝ่ายซ้ายและขบวนการฝ่ายขวา เพียงแต่ในทศวรรษที่ 20 ของสหรัฐอเมริกา ขบวนการโต้กลับส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นขบวนการฝ่ายขวาเฉกเช่นเดียวกับประเทศส่วนใหญ่⁶⁷ และในบทความชิ้นนี้ของ Lo จะกล่าวถึงเฉพาะขบวนการโต้กลับที่เป็นฝ่ายขวาซึ่งมีลักษณะอนุรักษนิยม⁶⁸ จำนวน 3 ขบวนการ ได้แก่ ขบวนการเพื่อสิทธิที่จะมีชีวิต (the Right-to-life movement) ขบวนการหยุดแก้ไขกฎหมายให้สิทธิเท่าเทียมกัน (the Stop-Equal-Rights-Amendment movement: Stop-ERA movement) และขบวนการต่อต้านการโดยสารรถประจำทาง (the anti-busing movement) ซึ่งเกิดขึ้นเพื่อต่อต้านการเคลื่อนไหวของขบวนการเพื่อสิทธิการทำแท้ง (the abortion rights movement) ขบวนการสตรีนิยม (the feminist movement) และขบวนการเพื่อสิทธิของพลเมืองผิวดำ (the civil rights movement) ตามลำดับ ขบวนการโต้กลับดังกล่าวข้างต้นถือเป็น ขบวนการฝ่ายขวาที่มีการระดมมวลชนมาเป็นสมาชิก ม็องค์กรและมีผู้นำของตนเอง ซึ่งต่างจากกลุ่มฝ่ายขวาที่เกิดจากการจัดตั้งของรัฐบาลเพื่อมาควบคุมขบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ นิยามของขบวนการโต้กลับที่ Lo ใช้ จะหมายความรวมถึง ขบวนการที่ต่อต้านขบวนการทางสังคม โดยมักจะใช้ “มายาคติที่ตั้งมั่นอยู่ในสังคม”⁶⁹ (the “established myths” of society) เป็น เครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนและปลุกระดมมวลชน ยิ่งกว่านั้น Lo ยังได้กล่าวถึงพลวัตที่เกิดขึ้นระหว่างขบวนการ-ขบวนการโต้กลับว่า มักเกิดขึ้นจากอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ ในเศรษฐกิจการเมืองของประเทศนั้นๆด้วย⁷⁰

งานชิ้นเอกชิ้นสุดท้ายที่เป็นต้นแบบให้กับการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขบวนการ-ขบวนการโต้กลับที่สำคัญในยุคต่อมา ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึง ก็คือ งานของ Mayer N. Zald และ Bert Useem⁷¹ ที่ได้นำเสนอการอภิปราย 5 ประเด็นหลักในงานของเขาได้แก่ *ประเด็นแรก* การสร้างตัว

⁶⁷ *Ibid.*: 118.

⁶⁸ ในงานชิ้นนี้ Lo ได้แบ่งขบวนการฝ่ายขวาออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ขบวนการแบบสุดโต่ง (extremist movement) ขบวนการอนุรักษนิยม (conservative movement) และขบวนการฝ่ายขวาแบบสุดขั้ว (radical right movement) ซึ่งผู้สนใจควรดูรายละเอียดความแตกต่างที่ Lo ให้ไว้ใน *Ibid.*: 108.

⁶⁹ *Ibid.*: 119.

⁷⁰ *Ibid.*: 120.

⁷¹ Mayer N. Zald and Bert Useem, “Movement and Countermovement: Loosely Coupled Conflict,” Working Paper No. 276. (Ann Arbor, MI: Center for Research of Social Organization, University of Michigan, 1982). ซึ่งภายหลังได้ถูกปรับปรุงใหม่และลงตีพิมพ์ในส่วนที่ว่าด้วยขบวนการและขบวนการโต้กลับในหนังสือที่มี Mayer N. Zald และ John D. McCarthy เป็นบรรณาธิการร่วมกัน ดูรายละเอียดได้ใน Mayer N. Zald and Bert Useem, “Movement and Countermovement Interaction: Mobilization, Tactics, and State Involvement,” In Mayer N. Zald and John D. McCarthy, *Social*

แบบเพื่อใช้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ *ประเด็นที่สอง* องค์ประกอบที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ *ประเด็นที่สาม* ปัญหาในการระดมทรัพยากรของขบวนการและขบวนการโต้กลับ *ประเด็นที่สี่* ลักษณะของการปะทะกัน กลยุทธ์และยุทธวิธีที่ใช้เมื่อมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ *ประเด็นที่ห้า* ความสัมพันธ์ระหว่างขบวนการ-ขบวนการโต้กลับที่มีต่อเจ้าหน้าที่รัฐ การนำเสนอสมมติฐานที่พัฒนาขึ้นในงานนี้ของ Zald และ Useem ได้นำข้อมูลบางส่วนมาจากการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขบวนการต่อต้านพลังงานนิวเคลียร์-ขบวนการสนับสนุนพลังงานนิวเคลียร์ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่จะเป็นคุณูปการอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ-รัฐ ก็คือ ตัวแบบที่พวกเขาพัฒนาขึ้นมาจำนวน 6 ตัวแบบนั่นเอง⁷² เพราะตัวแบบดังกล่าวทำให้เราเห็นภาพของฝ่ายรัฐว่ามีตำแหน่งแห่งที่อยู่ตรงไหนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ เพราะในบางครั้งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอาจพรวดพราดไปอันเนื่องจากฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งผูกขาดการใช้อำนาจตามกฎหมายแสดงบทบาทเป็นขบวนการโต้กลับหรือเป็นผู้สนับสนุนขบวนการโต้กลับอย่างลับๆเสียเองก็ได้เช่นกัน

ภายหลังจากนำเสนอผลงานขึ้นเอกอัครราชทูตเปิดการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ ดังกล่าวไปแล้ว ลำดับต่อไปผู้เขียนจะนำเสนอตัวอย่างของงานวิชาการรุ่นต่อๆมา ที่ได้ใช้งานยุคบุกเบิกดังกล่าวเป็นฐานในการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

งานของ Richard P. Gale⁷³ ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขบวนการทางสังคม-ขบวนการโต้กลับ-หน่วยงานรัฐ โดยปรับปรุงทฤษฎีการระดมทรัพยากรให้เหมาะสมกับการศึกษามากยิ่งขึ้น โดยเพิ่มเติมรายละเอียดของทฤษฎีด้วย 3 ประเด็น⁷⁴ ดังนี้ *ประเด็นแรก* การระบุนิยามขององค์กรของขบวนการทางสังคม (Social Movement Organizations-SMOs) และองค์กรของขบวนการโต้กลับ (Countermovement Organizations-CMOs) *ประเด็นที่สอง* การจัดแนวทางของหน่วยงานรัฐให้เข้ากับผลประโยชน์ของขบวนการและขบวนการโต้กลับ *ประเด็นที่สาม* หน่วยงานต่างๆของรัฐที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวของขบวนการและขบวนการโต้กลับ นอกจากนี้ Gale ยังสร้างตัวแบบสำหรับศึกษาพลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ โดยแบ่งเป็น 6 ขั้นตอนเริ่มตั้งแต่ขั้นก่อนที่จะมีขบวนการทางสังคมเกิดขึ้นไปจนถึงการล่มสลายของขบวนการทางสังคม ซึ่งในแต่ละขั้น Gale ได้แสดงให้เห็นว่ามีแรงกดดันที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงไปในขั้นต่อไปอย่างไรด้วย

Movements in an Organizational Society, 5th printing (New Brunswick, NJ: Transaction Publisher, 2009[1987]): 247-272.

⁷² ดู Figure I: Model of SM-CM-Authority Relations ประกอบใน Mayer N. Zald and Bert Useem, "Movement and Countermovement: Loosely Coupled Conflict," : 29.

⁷³ Richard P. Gale, "Social Movements and the State: The Environmental Movement, Countermovement, and Government Agencies," *Sociological Perspectives* 29, 2 (April 1986): 202-240.

⁷⁴ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน *Ibid.*: 204-205.

โดยใช้การวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจาก การเคลื่อนไหวของขบวนการด้านสิ่งแวดล้อมในสหรัฐอเมริกา เป็นฐานของการสร้างตัวแบบเหล่านี้

งานของ David S. Meyer และ Susanne Staggenborg⁷⁵ เป็นงานชิ้นสำคัญในยุคร่วมสมัยที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขบวนการกับขบวนการโต้กลับ โดยรับอิทธิพลจากทฤษฎีโครงสร้างโอกาสทางการเมือง (the structure of political opportunity)⁷⁶ สิ่งสำคัญของงานชิ้นนี้ที่ Meyer และ Staggenborg พยายามสื่อให้เห็นเป็นนัย ตามความเข้าใจของผู้เขียน ก็คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขบวนการกับขบวนการโต้กลับนั้นมีลักษณะสัมพันธ์กันโดยตรงอย่างแน่นแฟ้น⁷⁷ ไม่ใช่เพียงแค่ความสัมพันธ์อย่างหลวมๆที่เกิดจากความขัดแย้งของทั้งสองฝ่ายตามที่ Zald และ Useem ตั้งเป็นชื่องานของตนเอาไว้⁷⁸ สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะพวกเขาเชื่อว่าขบวนการฝ่ายตรงข้ามถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่ขบวนการอีกฝ่ายต้องเผชิญด้วย⁷⁹ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องตระหนักไว้ก็คือ แม้ว่าขบวนการกับขบวนการโต้กลับจะเคลื่อนไหวในประเด็นเดียวกัน แต่โครงสร้างโอกาสทางการเมืองของแต่ละฝ่ายที่ต้องเผชิญก็มีลักษณะที่แตกต่างกัน⁸⁰ ในงานชิ้นนี้ Meyer และ Staggenborg มองว่าขบวนการโต้กลับเกิดขึ้นจากเงื่อนไข 3 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก ขบวนการทางสังคมแสดงให้เห็นว่า (มี)โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ *ประการที่สอง* ผลประโยชน์ของประชาชนบางส่วนถูกขบวนการทางสังคมคุกคาม *ประการที่สาม* พันธมิตรทางการเมือง (ของฝ่ายขบวนการโต้กลับ) ช่วยให้เกิดการระดมของฝ่ายขบวนการโต้กลับ นอกจากนี้ ประเด็นที่น่าสนใจในทั้งสองคนสื่อให้เห็นก็คือ บทบาทของชนชั้นนำ (elites) ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับขบวนการโต้กลับ ฝ่ายตรงข้ามของขบวนการทางสังคม ไม่จำเป็นต้องมีผลลัพธ์ในการระดมทรัพยากรเหมือนกับขบวนการทางสังคม เพราะขบวนการโต้กลับอาจมีขนาดและขอบข่ายการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปได้หลากหลาย ในบางครั้งก็ถูกริเริ่มโดยชนชั้นนำ อีกทั้งยังคงขึ้นอยู่กับทรัพยากรของ

⁷⁵ David S. Meyer and Suzanne Staggenborg, "Movements, Countermovements, and the Structure of Political Opportunity," *American Journal of Sociology* 101, 6 (May 1996): 1628-1660.

⁷⁶ โดยทั่วไปแล้ว งานวิชาการที่ศึกษาประเด็นนี้ที่ผ่านมา จะได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีการระดมทรัพยากร (Resource Mobilization Theory) เป็นหลัก ดังเห็นได้จากตัวอย่างงานทุกชิ้นที่ผู้เขียนกล่าวถึงก่อนหน้านี้

⁷⁷ เพราะยิ่งอิทธิพลของขบวนการหนึ่ง มีต่อกลยุทธ์และข้อเรียกร้องของอีกขบวนการหนึ่งมากเท่าไร ขบวนการเหล่านี้ก็จะยิ่งมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกันมากยิ่งขึ้น ดูใน David S. Meyer and Suzanne Staggenborg, "Movements, Countermovements, and the Structure of Political Opportunity," : 1647 and 1655.

⁷⁸ ลองย้อนกลับไปดูเชิงอรรถที่ 71. ของบทนี้

⁷⁹ ดูใน David S. Meyer and Suzanne Staggenborg, "Movements, Countermovements, and the Structure of Political Opportunity," : 1633.

⁸⁰ *Ibid.*: 1635.

ชนชั้นนำมากกว่าประชาชนรากหญ้า (grassroots constituencies)⁸¹ และด้วยเหตุนี้เอง จึงทำให้ ขบวนการโต้กลับในลักษณะดังกล่าวมักจะอ่อนแอ (ถ้ายังคงหวังพึ่งแต่ชนชั้นนำ) ดังนั้น สิ่งที่จะเป็น หนทางแก้ปัญหาดังกล่าวของขบวนการโต้กลับ จึงอยู่ที่การแสดงตัวให้เห็นว่าตนเป็นผู้ปกป้อง ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สิทธิประโยชน์หรือค่านิยมทางวัฒนธรรมของสังคม ซึ่งเป็นประเด็นที่มี ขอบเขตกว้างขวาง⁸² จึงสามารถระดมผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น (bystander) ได้มาก

งานของ Kenneth T. Andrews⁸³ ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างขบวนการกับ ขบวนการโต้กลับ โดยพิจารณาจากกรณีการก่อตั้งสถาบันการศึกษาเอกชนที่มีการแบ่งแยกสีผิว (private segregationist academics) ซึ่งเกิดขึ้นตลอดทั่วทั้งบริเวณทางตอนใต้ของสหรัฐอเมริกา หลังจากที่มีคำสั่งศาลเรื่องสิทธิความเท่าเทียมกันของคนผิวสีกับคนผิวขาวในสถานศึกษาของรัฐ (public schools) แต่ Andrews จะเน้นศึกษาเฉพาะที่รัฐมิสซิสซิปปี ซึ่งมีสถาบันการศึกษาเอกชน เพิ่มขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1969-1971 และจากการทำวิจัยเชิงปริมาณของเขา ได้แสดงให้เห็นว่าการ ก่อตั้งสถาบันการศึกษาเอกชนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากในช่วงเวลาดังกล่าว เป็นผลมาจากการตอบโต้ของ ฝ่ายคนผิวขาวที่มีต่อคำสั่งศาล ซึ่งส่งผลให้เปิดโอกาสให้คนผิวดำมีสิทธิเท่าเทียมกับคนผิวขาวใน สถานศึกษาของรัฐ⁸⁴ โดยมีปัจจัยที่สนับสนุนการกระทำดังกล่าวของคนผิวขาว 3 ประการ ได้แก่ *ประการแรก* คำสั่งศาลดังกล่าวได้แสดงให้เห็นสัญญาณความสำเร็จของฝ่ายคนผิวดำที่กลายเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของคนผิวขาว *ประการที่สอง* องค์กรเคลื่อนไหวของคนผิวดำมีความสามารถในการสร้างข้อเรียกร้องและเสียงประท้วงในโรงเรียนใหม่ๆที่ไม่มีการแบ่งแยกสีผิว *ประการที่สาม* คนผิวขาวมีองค์กรเคลื่อนไหวที่มีความสามารถในการต่อต้านการให้สิทธิเท่าเทียมกันต่อคนผิวดำ ดังนั้น งานของ Andrews ขึ้นนี้จึงแสดงให้เห็นว่าการตั้งสถาบันการศึกษาที่แบ่งแยกสีผิวเหล่านี้ กลายเป็นกลยุทธ์ของฝ่ายขบวนการโต้กลับ ซึ่งเป็นผลที่ตามมาจากการต่อต้านของคนผิวขาวที่มีต่อ ขบวนการเพื่อสิทธิความเป็นพลเมืองของคนผิวดำ (the civil-rights movement) ที่เกิดขึ้นใน ประวัติศาสตร์ก่อนหน้านั้นนั่นเอง หรือกล่าวอีกทางหนึ่งก็คือ คนผิวขาวไม่ได้ทำเพียงแค่ตอบโต้การ แทรกแซงของศาลและคนแอฟริกัน-อเมริกันในชุมชน ที่มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังตอบโต้การ ระดมทรัพยากรของขบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นๆอีกด้วย

⁸¹ *Ibid.*: 1639.

⁸² *Ibid.*: 1640.

⁸³ Kenneth T. Andrews, "Movement-Countermovement Dynamics and the Emergence of New Institutions: The Case of 'White Flight' Schools in Mississippi," *Social Forces* 80, 3 (March 2002): 911-936.

⁸⁴ ในที่นี้ Andrews ได้แสดงให้เห็นว่า ศาลได้กลายเป็นองค์กรที่แสดงบทบาทสำคัญในการทำให้พลวัตของขบวนการทางสังคมในอเมริกาเป็นรูปเป็นร่างอย่างที่ปรากฏ ดูใน *Ibid.*: 915-916.

2.3 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย

ทฤษฎีและแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยฉบับนี้ ประกอบด้วยแนวการวิเคราะห์การเมืองแห่งการต่อสู้ (Contentious Politics) แนวการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศเชิงวิพากษ์ (Critical IPE) และแนวคิดการครองอำนาจนำ (Hegemony) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 แนวการวิเคราะห์การเมืองแห่งการต่อสู้ (Contentious Politics)

McAdam, Tarrow และ Tilly (ในแวดวงวิชาการด้านขบวนการทางสังคม เรียกชื่อพวกเขาว่า “McT²”) ได้ใช้คำว่า “การเมืองแห่งการต่อสู้” (contentious politics) เพื่อแสดงให้เห็นว่าการต่อสู้รูปแบบต่างๆไม่ว่าจะอยู่ในรูปของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม การปฏิวัติ คลื่นการนัดหยุดงานประท้วง (strike waves) ชาตินิยม (nationalism) การเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตย (democratization) และรูปแบบอื่นๆ ต่างก็มีผลลัพธ์ในรูปของกลไก (mechanisms) และกระบวนการ (processes)⁸⁵ ที่คล้ายคลึงกัน⁸⁶ ซึ่งใน *Dynamics of Contention* นั้น McT² ได้เก็บข้อมูลจากกรณีศึกษาในหลายประเทศ ทั้งในทวีปยุโรป ทวีปอเมริกา ทวีปแอฟริกา รวมทั้งทวีปเอเชียด้วย (ดังเช่น กรณีการต่อต้านประธานาธิบดี Marcos ในฟิลิปปินส์ ช่วงปี 1983-1986 และกรณีวิกฤตการณ์เทียนอันเหมินในจีน ปี 1989 เป็นต้น) เพื่อสรุปว่ากรณีศึกษาเหล่านี้มีกลไกและกระบวนการอะไรร่วมกันบ้าง และนำมาประยุกต์ใช้อธิบายปรากฏการณ์ 3 รูปแบบ คือ การปฏิวัติ ชาตินิยมและการเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตย

ดังนั้น งานวิจัยการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงครั้งนี้ ผู้เขียนจึงยึดเอาตัวแบบที่ McAdam, Tarrow และ Tilly เสนอไว้มาเป็นหลักในการศึกษา และปรับปรุงบางส่วนซึ่งกรณีศึกษาของไทยอาจมีความแตกต่างในรายละเอียดจากสิ่งที่นักวิชาการทั้ง 3 คนค้นพบ เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

สิ่งที่ผู้เขียนจะนำเสนอในลำดับต่อไปเป็นกรอบแนวคิดที่ได้จากงานของ McT² ซึ่งแสดงถึงลำดับขั้น (Episodes) ของการต่อสู้ ซึ่งแยกออกเป็น 3 ลำดับขั้น ตามลำดับ คือ กรอบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม (A Dynamic, Interactive Framework) การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้ (transformation of contention) และวิถีโคจรของการปฏิวัติ (revolutionary trajectories)

⁸⁵ คำสำคัญที่จำเป็นต้องรู้จักเพื่อทำความเข้าใจกรอบแนวคิดของ McT² มี 3 คำ ได้แก่ คำว่า “กลไก” (Mechanisms) หมายถึง ชุดของเหตุการณ์ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์แวดล้อม คำว่า “กระบวนการ” (Process) หมายถึง ลำดับของกลไกซึ่งทำให้สถานการณ์การต่อสู้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไป และ “ลำดับขั้น” (Episodes) หมายถึง กระแสการต่อสู้ที่ต่อเนื่องกัน เมื่อกลุ่มประท้วงทำการเรียกร้อง

⁸⁶ Doug McAdam, Sidney Tarrow and Charles Tilly, *Dynamics of Contention* (Cambridge: Cambridge University Press, 2001), p. 4.

กรอบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม

กรอบการวิเคราะห์การระดมของ McT² เกิดขึ้นจากการปรับกรอบการวิเคราะห์เดิมที่มีลักษณะสถิต (static)⁸⁷ ให้กลายเป็นกรอบการวิเคราะห์ที่มีพลวัต (dynamic) โดยใช้มุมมองการวิเคราะห์หลายรูปแบบมารวมกันเป็นมุมมองแบบสัมพันธ์กัน (relational perspective)⁸⁸ ซึ่งทำให้ได้กรอบการวิเคราะห์ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากกรอบการวิเคราะห์เชิงเหตุผลโดยทั่วไป โดยเฉพาะตรงที่กรอบการวิเคราะห์นี้ให้ความสนใจต่อการกระทำในระดับปัจเจก (individual action) มาก แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ละเลยต่อความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่มีต่อกระบวนการ (process) และยังมองว่าห่วงโซ่เชิงสาเหตุ/ที่มา (causal chain) ที่เชื่อมโยงกลไกต่างๆ (mechanisms) เข้าด้วยกัน สามารถมีการจัดลำดับ (sequences) และการจัดกลุ่ม (combinations) ได้หลายลักษณะ ส่งผลให้ผลลัพธ์ร่วม (collective outcomes) ที่เกิดขึ้นมีได้หลายแบบ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ากรอบการวิเคราะห์นี้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนที่มีลักษณะเป็นเครือข่าย (network) ซึ่งผู้เข้าร่วมเคลื่อนไหวทั้งที่เป็นมวลชนและเป็นแกนนำ ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะเป็นหนึ่งเดียวกัน (unity) แต่มีเพียงเป้าหมายหรืออุดมการณ์บางอย่างร่วมกันก็ได้ ดังเช่น กรณีการเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนเสื้อแดง

กลไกต่างๆในกรอบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัต ในการระดมปัจจัยต่างๆที่ใช้สำหรับการเคลื่อนไหว ประกอบด้วยกลไกหลัก 4 ประการ⁸⁹ ดังต่อไปนี้ *ประการแรก ลักษณะที่นำมาสู่การคุกคามและโอกาส (attribution of threat and opportunity):* โอกาสและการคุกคามที่ส่งอิทธิพลต่อเป้าหมายการเคลื่อนไหวของขบวนการในที่นี้ถูกตีความอย่างกว้างขวาง มีความเกี่ยวข้องกับตัวแสดงต่างๆ ทั้งที่มาจากภายในตัวขบวนการเอง (ดังเช่น แกนนำ สมาชิกผู้เข้าร่วมชุมนุม ฯลฯ) และที่มาจากนอกขบวนการ (ดังเช่น เจ้าหน้าที่รัฐ สื่อมวลชน ประชาชนทั่วไป ขบวนการโต้กลับ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมอื่นๆ ฯลฯ) ซึ่งตัวแสดงเหล่านี้สามารถส่งอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวของขบวนการได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ดังนั้น โอกาสและการคุกคามในที่นี้จึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่สิ่งที่ขบวนการสร้างเป็นกรอบประเด็น (framing) สำหรับการเคลื่อนไหวไว้เท่านั้น

⁸⁷ ดู Figure 1.2. ใน *Ibid.*, p. 17.

⁸⁸ กรอบการวิเคราะห์ที่มีลักษณะมุมมองสัมพันธ์กัน ประกอบขึ้นจากการนำการวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง (structural analyses) การวิเคราะห์เชิงเหตุผล (rationalist analyses) การวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์ (phenomenological approaches) และการวิเคราะห์เชิงวัฒนธรรม (cultural approaches) มารวมกัน ดูใน *Ibid.*, pp. 20-24.

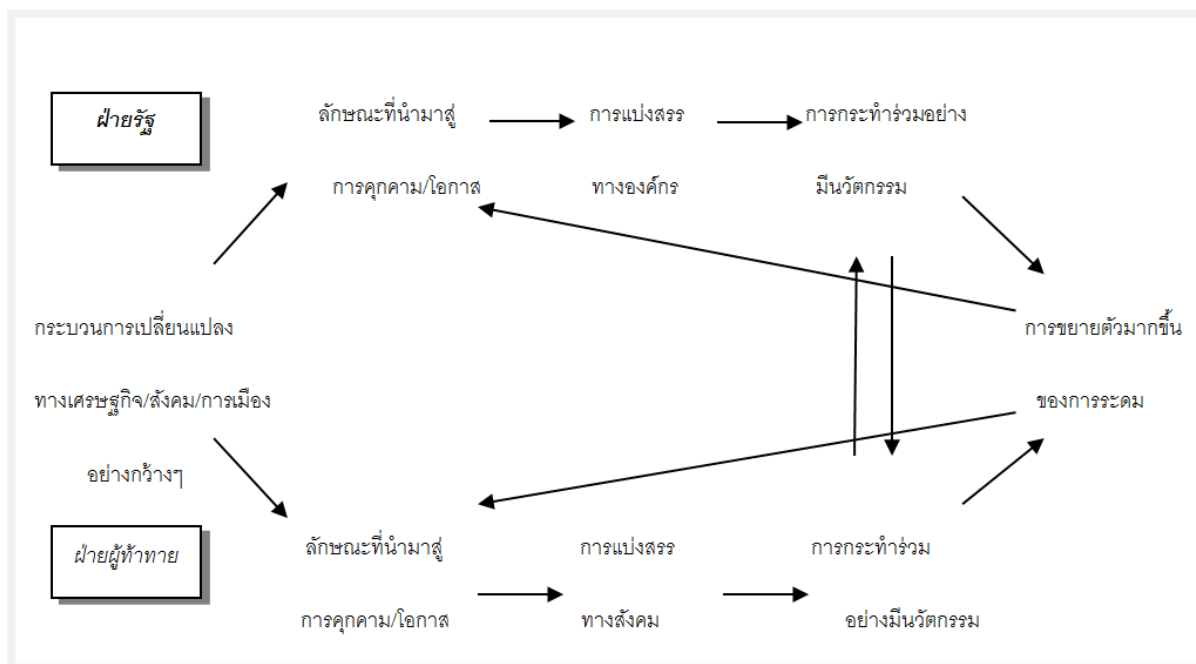
⁸⁹ ดูใน *Ibid.*, pp. 45-50.

ประการที่สอง การแบ่งสรรทางสังคม (social appropriation): การระดมปัจจัยต่างๆ (mobilization) ของขบวนการจะเป็นไปได้ ก็ต่อเมื่อขบวนการมีความสามารถในการใช้องค์กรหรือเครือข่ายสมาชิกของขบวนการที่ตนมีอยู่ สร้างฐานทางสังคม (social base) ได้อย่างเหมาะสม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้ของขบวนการต่อไป โดยที่องค์กรหรือเครือข่ายสมาชิกของขบวนการนั้น จะเป็นสิ่งที่มีอยู่ก่อนแล้ว หรือเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่ในช่วงที่เคลื่อนไหวต่อสู้ก็ได้

ประการที่สาม การประกอบสร้างทางสังคม (social construction): การระดมปัจจัยต่างๆ ของขบวนการเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตีความและการประกอบสร้างความหมายต่างๆ ขึ้นมาในความหมายอย่างกว้าง ไม่ว่าจะเป็นการตีความว่าสิ่งใดจะเป็นโอกาสหรือเป็นภัยคุกคามต่อขบวนการ สิ่งใดคือ อัตลักษณ์ (identity) ของขบวนการ/แกนนำ/สมาชิกทั่วไปที่เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับขบวนการ รวมถึงการสร้างจินตนาการขึ้นมาว่าอะไรคือเป้าหมายอันชอบธรรม (legitimate purposes) ของขบวนการ/องค์กร ดังนั้น การประกอบสร้างทางสังคมในที่นี่ จึงเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในทุกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของขบวนการ

ประการที่สี่ การกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรม (innovative collective action): การต่อสู้ที่มีนวัตกรรมคือการต่อสู้ที่สามารถกระทำการใดๆ ให้เป็นที่สนใจของสังคมได้ และสามารถก่อให้เกิดความวุ่นวายต่อฝ่ายตรงข้ามได้ ทั้งในรูปของการทำให้ฝ่ายตรงข้ามรู้สึกถึงความไม่แน่นอนต่างๆ ที่เกิดขึ้นและในรูปของการก่อความขัดแย้งให้เกิดในฝ่ายตรงข้ามได้

กลไกต่างๆ ทั้ง 4 ประการดังกล่าวจะต้องมีลักษณะปฏิสัมพันธ์แบบต่อเนื่อง (continual) และเกิดขึ้นวนเวียนซ้ำๆ (recursive) โดยที่การระดมปัจจัยต่างๆ เป็นหน้าที่ (function) อย่างหนึ่งที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลไกเหล่านี้ และการระดมปัจจัยต่างๆ ดังกล่าว สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดช่วงเวลาการต่อสู้ที่เกิดขึ้นของขบวนการ และการระดมที่ขยายตัวขึ้นของฝ่ายหนึ่ง ก็จะส่งอิทธิพลในฐานะที่เป็นการคุกคามหรือโอกาสของอีกฝ่ายหนึ่ง จนกระทั่งนำมาสู่การขยายตัวของขบวนการ หรือแม้กระทั่งการลดการระดม (demobilization) ของอีกฝ่ายหนึ่งได้ด้วยเช่นกัน ดังเห็นได้จากแผนภาพกรอบการวิเคราะห์ด้านล่าง

แผนภาพที่ 1 กรอบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม⁹⁰

การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้

ผลการศึกษาของ MCT² แสดงให้เห็นว่าเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำ จนถึงขั้นที่ความเห็นพ้องต้องกันในหมู่ชนชั้นนำล่มสลายลง (collapsing elite consensus) จะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบความขัดแย้งของทั้งสองฝ่ายด้วยการนำเอาผู้ที่เป็นชนชั้นนำ (elites) และผู้ที่ไม่ใช่ชนชั้นนำ (non-elites) เข้ามาร่วมการต่อสู้ด้วย โดยผ่านกลไกต่างๆรวม 4 ประการ⁹¹ ได้แก่ *ประการแรก การเป็นตัวกลางเชื่อม (brokerage)* หมายถึง การเชื่อมโยงส่วนต่างๆทางสังคม (social site) มากกว่าหรือเท่ากับสองส่วนขึ้นไป ซึ่งแต่เดิมไม่ได้เชื่อมโยงกัน โดยมีตัวกลาง (ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นบุคคล กลุ่มคน องค์กร หน่วยงาน สถานที่ หรือโครงการบางอย่าง) ทำหน้าที่สร้างสายสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆในสังคมดังกล่าวขึ้นมา เพื่อให้มีส่วนร่วมในการต่อสู้ของขบวนการ⁹² ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้ทั้งในฝ่ายของผู้ที่สนับสนุนและผู้ต่อต้านระบอบที่ดำรงอยู่

ประการที่สอง การเปลี่ยนอัตลักษณ์ (identity shift) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงนิยามความเป็นตัวตนของตัวแสดงทางการเมืองที่มีอยู่เดิมในระบอบการเมือง รวมถึงความสัมพันธ์ของตัวแสดง

⁹⁰ ดู Figure 2.1 ใน *Ibid.*, p. 45.

⁹¹ *Ibid.*, p. 162.

⁹² *Ibid.*, p. 142.

ทางการเมืองที่มีต่อระบอบการเมืองด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง จนนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ใหม่ (new identities) ขึ้นมา

ประการที่สาม การทำให้มีความสุดขั้วมากขึ้น (radicalization) หมายถึง การเพิ่มความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างฝ่ายต่างๆให้สูงยิ่งขึ้น ทั้งในรูปแบบของการเสนอข้อเรียกร้องที่สูงขึ้น การนิยาม/พรรณนาลักษณะของตนเองและฝ่ายตรงข้ามไปในทางที่ขัดแย้งยิ่งขึ้น

ประการที่สี่ การบรรจบกันของขั้วตรงข้ามในการต่อสู้ (convergence) หมายถึง ผลกระทบทางอ้อมจากความรุนแรง (radical frank effect) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อความขัดแย้งระหว่างฝ่ายต่างๆรุนแรงขึ้น จนกระทั่งเกิดการขับดันให้ตัวแสดงทางการเมืองที่มีความสุดโต่งน้อยกว่า (less extreme political actors) เข้าสู่การสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างทั้งสองฝ่าย เพื่อให้สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่มีอยู่เบาบางหรือยุติลง

อย่างไรก็ตาม McT² ก็ได้เตือนว่า กลไกต่างๆที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการต่อสู้ดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นทั้งหมดเป็นรูปแบบเดียวกัน แต่อาจมีเพียงบางกลไกที่เกิดขึ้น เพราะผลลัพธ์ของการต่อสู้ที่เกิดขึ้นจะมีรูปแบบเช่นใด ขึ้นอยู่กับบริบทความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศด้วย⁹³ ดังเช่น บางประเทศแม้ว่าจะมีตัวแสดงทางการเมืองบางกลุ่มสร้างความรุนแรงมากขึ้น แต่ตัวแสดงทางการเมืองกลุ่มอื่นๆก็มุ่งเข้าสู่แนวทางสันติเพื่อยุติปัญหา ดังที่เกิดขึ้นในการเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตย ภายหลังจากสิ้นสุดระบอบเผด็จการ Franco ของสเปน

วิถีโคจรของการปฏิวัติ

McT² ได้แสดงให้เห็นว่าการต่อสู้ของขบวนการใดๆจะนำไปสู่การปฏิวัติทางสังคม (social revolution) ได้ ต้องเริ่มต้นจากการเกิดสถานการณ์ปฏิวัติ (revolutionary situation) ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ⁹⁴ ได้แก่ *ประการแรก* มีการปรากฏตัวของฝ่ายที่ต้องการต่อสู้ (contender) และอ้างสิทธิในการควบคุมรัฐ หรือส่วนหนึ่งของรัฐ *ประการที่สอง* มีประชากร (citizenry) จำนวนหนึ่งซึ่งอยู่ในระดับที่มีนัยสำคัญมีความยึดมั่นผูกพัน (commitment) กับการอ้างสิทธิ์ดังกล่าวในการควบคุมรัฐ และ*ประการที่สาม* รัฐไม่มีความสามารถหรือไม่ต้องการที่จะปราบปรามฝ่ายตรงข้าม และ/หรือ รัฐไม่มีความสามารถหรือไม่ต้องการที่จะมีข้อผูกพัน (commitment) กับข้อเรียกร้องของฝ่ายตรงข้าม

⁹³ *Ibid.*, p. 171.

⁹⁴ *Ibid.*, p. 197.

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากเกิดสถานการณ์ปฏิวัติดังกล่าวแล้ว การต่อสู้แบบปฏิวัติ (revolutionary contention) จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ มีกลไกสำคัญ 3 ประการ ที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการละทิ้งระบอบการเมืองเดิม⁹⁵ ได้แก่ *ประการแรก* เกิดการฝ่าฝืนกฎหมายหรือละเมิดสิทธิที่เป็นผลประโยชน์ของชนชั้นนำ (infringement of elite's interest) *ประการที่สอง* มีความเดือดร้อนคับข้องใจที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด (suddenly imposed grievances) และ*ประการที่สาม* การยุติการรับรองความชอบธรรมของระบอบการเมือง (decertification) ซึ่งกระทำโดยผู้มีอำนาจในการรับรองระบอบการเมืองนั้นๆ ดังเช่น กษัตริย์ ประชาชน องค์กรระหว่างประเทศต่างๆ เป็นต้น

2.3.2 แนวการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศเชิงวิพากษ์

Robert W. Cox เป็นศาสตราจารย์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับการแสดงบทบาทของระบบทุนนิยมโลก ในการส่งอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงภายในรัฐและสังคม⁹⁶ โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ที่เรียกว่า “เศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศเชิงวิพากษ์” (Critical International Political Economy: Critical IPE) ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากทฤษฎีด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยทั่วไป กล่าวคือ Cox มองว่าทฤษฎีด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแต่เดิมโดยทั่วไปนั้น ศึกษาอยู่บนฐานของการแยกรัฐกับสังคมออกจากกัน เพราะคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นเรื่องของรัฐที่มีหน้าที่จัดการรักษาความสงบสุขให้เกิดขึ้นภายในประเทศและป้องกันภัยจากภายนอกรัฐ ด้วยการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่แสดงออกให้เห็นถึงผลประโยชน์ของรัฐ (state interests) ในขณะที่สังคมเป็นพื้นที่ของการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ ด้วยผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งอยู่บนฐานของความสัมพันธ์ในรูปแบบของสัญญาและตลาด⁹⁷ (contract and market relations) ซึ่ง Cox มองว่าความคิดดังกล่าวไม่ถูกต้อง เพราะทุกวันนี้รัฐและสังคมเชื่อมโยงกันอย่างมาก ดังนั้น การใช้ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบเดิม จึงมองไม่เห็นโครงสร้างพื้นฐาน (configuration) ของรัฐและสังคมที่มีความสลับซับซ้อน อันนำมาสู่การเกิดขึ้นของรูปแบบรัฐที่มีลักษณะหลากหลาย (a plurality of forms of state) ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ ทฤษฎีด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบเดิม ที่มีลักษณะเป็นทฤษฎีที่ใช้สำหรับแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (problem-solving theory) ดังที่เป็นอยู่ จึงต้องถูกปรับเปลี่ยน แม้ว่าจะเคยเป็นทฤษฎี

⁹⁵ *Ibid.*, pp. 198-207.

⁹⁶ งานเขียนของ Cox ที่ถือได้ว่าเป็นผลงานชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่ง ที่ได้รับความสนใจในหมู่นักศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบทวนกระแส (Revisionist) ก็คือ Robert W. Cox, *Production, Power, and World Order: Social Forces in the Making of History* (New York: Columbia University Press, 1987).

⁹⁷ Robert W. Cox, “Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory,” *Millennium: Journal of International Studies* 10, 2 (Summer 1981): 126-127.

ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมได้ก็ตาม⁹⁸ โดยหันมาใช้ทฤษฎีเชิงวิพากษ์ (critical theory) ที่มีลักษณะของการวิพากษ์ระเบียบของโลกที่เป็นอยู่ ว่ามีลักษณะดังกล่าวได้อย่างไร โดยใช้ความรู้เรื่องความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ ที่ดำเนินต่อเนื่องกันมา เข้ามาใช้ร่วมในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นทฤษฎีที่มีลักษณะแนวคิดเปลี่ยนแปลงไปได้เรื่อยๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของสิ่งที่ศึกษาซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไป (the changing object)

สิ่งที่ Cox เสนอเป็นแนวทางเพื่อใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามแบบของเขา ก็คือ การให้ความสำคัญมากขึ้นกับเรื่องวัตถุนิยมเชิงประวัติศาสตร์ (historical materialism) ตามแบบมาร์กซิสต์ (Marxism) เพราะจะทำให้เรามองเห็นการเชื่อมต่อกันระหว่างอำนาจในการผลิตอำนาจในรัฐและอำนาจในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศชัดเจนยิ่งขึ้น⁹⁹ โดยศึกษาผ่านทางกรอบหรือโครงสร้างทางประวัติศาสตร์ (historical structure) ที่เป็นตัวจำกัดบทบาทของพลังต่างๆ (forces) ที่มีปฏิสัมพันธ์อยู่ภายในโครงสร้างนั้นๆ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความสามารถเชิงวัตถุ (material capabilities) ความคิด (ideas) และสถาบัน (institutions)¹⁰⁰ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์เข้ากับอาณาบริเวณของกิจกรรม (spheres of activity) ที่เกิดขึ้นภายในโครงสร้างทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีอยู่ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับแรก คือ องค์กรการผลิต (organization of production) โดยเฉพาะที่สัมพันธ์กับพลังทางสังคม (social forces) ที่ก่อตัวขึ้นจากกระบวนการผลิต ระดับที่สอง คือ รูปแบบของรัฐ (forms of state) ที่ได้รับมาจากการศึกษาความซับซ้อนของรัฐ/สังคม (state/society complexes) และระดับที่สาม คือ ระเบียบโลก (world orders) ซึ่งก็คือ โครงสร้างสัณฐานเฉพาะ (particular configuration) ของพลังต่างๆที่ประสบความสำเร็จในการนิยามว่า สิ่งใดเป็นลักษณะที่จะนำมาสู่สงครามหรือสันติสุข สำหรับรัฐ¹⁰¹ ซึ่งอาณาบริเวณของ

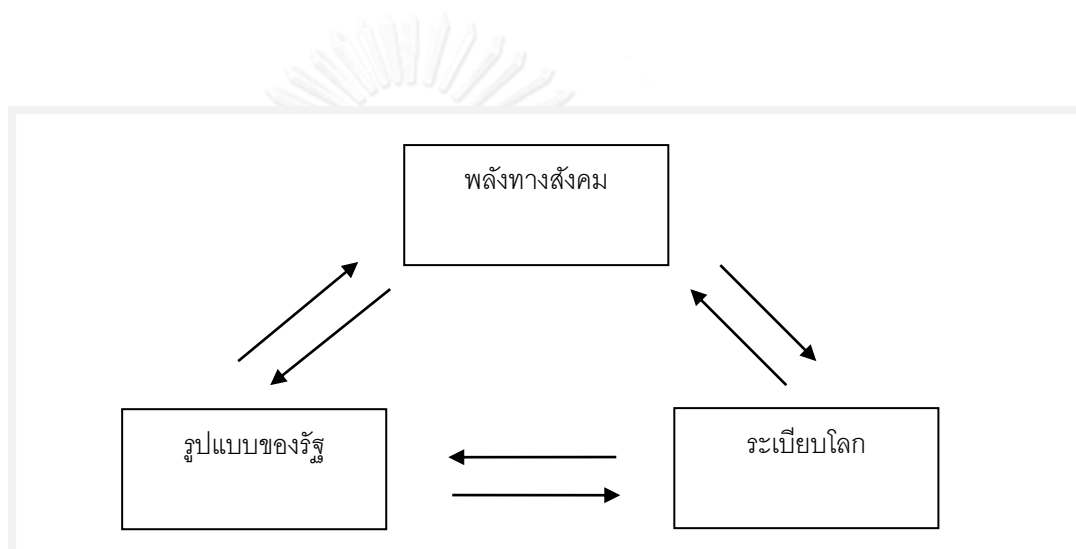
⁹⁸ Cox มองว่าทฤษฎีแบบแก้ปัญห (problem solving theory) นั้นมีจุดแข็งอยู่ที่ความสามารถในการจำกัดตัวแปร (parameters) ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ศึกษาอยู่ เพื่อลดขอบเขตในการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ทฤษฎีมีความแม่นยำในการตรวจสอบปัญหามากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม จุดแข็งดังกล่าวของทฤษฎี สำหรับ Cox แล้ว มองว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นบนฐานคติที่ผิดพลาด (false premise) เพราะในความเป็นจริง ระเบียบทางการเมืองและสังคมไม่ได้มีลักษณะตายตัว (อย่างน้อยก็ในมุมมองระยะยาว) แต่กำลังเปลี่ยนแปลงไป ดูรายละเอียดใน Robert W. Cox, "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory," : 129.

⁹⁹ แม้ว่าทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกระแสหลักอย่าง ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ (neo-realism) จะสามารถอธิบายความขัดแย้งระหว่างรัฐต่างๆได้เฉกเช่นเดียวกับแนวคิดวัตถุนิยมเชิงประวัติศาสตร์ทำได้ แต่ก็มีสิ่งที่ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ไม่สามารถทำได้เหมือนกับแนวคิดวัตถุนิยมเชิงประวัติศาสตร์ นั่นคือ การอธิบายความสัมพันธ์ทางอำนาจในการผลิต เพราะทฤษฎีสัจนิยมใหม่ไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษากระบวนการผลิต (production process) โดยลดทอนความคิดให้เหลือเพียงแค่เรื่องผลประโยชน์ของรัฐเท่านั้น ดูเพิ่มเติมใน Robert W. Cox, "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory," : 135.

¹⁰⁰ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Robert W. Cox, "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory," : 136.

¹⁰¹ *Ibid.*: 138.

กิจกรรมทั้ง 3 ระดับ ดังกล่าวนั้น มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ องค์การผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปจะสร้างพลังทางสังคมรูปแบบใหม่ ซึ่งในทางกลับกัน พลังทางสังคมดังกล่าวก็จะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของรัฐ และเมื่อโครงสร้างของรัฐได้เปลี่ยนแปลงไปจนมีความเป็นสากล/ลักษณะทั่วไป (generalization) แล้ว ก็จะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงลักษณะของระเบียบโลกไปด้วยเช่นกัน ดังเห็นได้จากแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆภายในโครงสร้างทางประวัติศาสตร์ ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มพลังทางสังคมในโครงสร้างทางประวัติศาสตร์

ภายหลังจากพิจารณาแผนภาพที่ 1 แล้ว เราอาจจะเกิดข้อสงสัยว่าอะไรคือพลังสำคัญที่อยู่เบื้องหลังความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในโครงสร้างทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว และพลังสำคัญดังกล่าวทำงานได้อย่างไร ซึ่งตามความคิดของ Cox แล้ว สิ่งที่ถูกตีความได้ว่าเป็นพลังสำคัญเบื้องหลังในการขับเคลื่อนความเปลี่ยนแปลงต่างๆให้เกิดขึ้น ก็คือ “พลังของทุนนิยม” ที่ไหลเวียนอยู่ในภายในโครงสร้างทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยสิ่งที่เรียกว่า “การครองอำนาจนำ” (hegemony)¹⁰² ซึ่งเป็นความคิดที่ถูกหยิบยืมมาจากนักคิดและนักเคลื่อนไหวทางการเมืองแนวนีโอ-มาร์กซิสต์ (Neo-

¹⁰² ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Robert W. Cox, “Gramsci, hegemony, and international relations: an essay in method (1983)” in *Approaches to World Order*, eds. Robert W. Cox and Timothy J. Sinclair (Cambridge: Cambridge University Press, 1996), pp. 124-143.

Marxist) ชาวอิตาลี ที่ชื่อว่า **Antonio Gramsci** เพื่อใช้อธิบาย “*pax americana*” ซึ่งหมายถึง ระเบียบโลกที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นตัวแสดงบทบาทนำ นับแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน ที่สหรัฐอเมริกากลายเป็นศูนย์กลางของระบบทุนนิยมโลก ซึ่งปัจจุบันอยู่ภายใต้กระแสการพัฒนาแบบเสรีนิยมใหม่ (neo-liberalism) และสหรัฐอเมริกาได้เป็นผู้ผลักดันแนวคิดนี้ไปสู่ประเทศต่างๆ ที่ตนมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ทั้งที่อยู่ในรูปของการแทรกแซงทางการเมืองโดยตรง และในรูปของการแสดงบทบาทโดยอ้อม ผ่านทางองค์กรระหว่างประเทศที่ตนมีอิทธิพลครอบงำอยู่ ดังเช่น ธนาคารโลก (World Bank) และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF)

ดังนั้น ถ้าหากเราจะนำกรอบการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศเชิงวิพากษ์ (Critical IPE) ของ **Cox** มาพิจารณาโครงสร้างของระเบียบโลกในปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในยุคที่เรียกว่า “โลกาภิวัตน์” (globalization) เราจะต้องรู้ถึงที่มาของโครงสร้างดังกล่าว ซึ่งโดยสรุปก็คือ ปรากฏการณ์นี้มีต้นตอมาจากที่ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ระบบเบรตตันวูดส์ (the Bretton Woods system) ได้กลายเป็นตัวสร้างสมดุลระหว่างตลาดโลกที่เป็นเสรี (liberal world market) กับความรับผิดชอบของรัฐที่มีภายในประเทศ โดยมีแนวทางเศรษฐกิจของรัฐอยู่ภายในกำกับของ องค์กรระหว่างประเทศ ดังเช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ธนาคารโลก และข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade- GATT) ที่ต้องการให้เกิดการเปิดเสรีทางการค้า ประกอบกับการมีอัตราแลกเปลี่ยนทางการเงินที่มีเสถียรภาพ ซึ่งในช่วงเริ่มแรกความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายรัฐและฝ่ายองค์กรระหว่างประเทศดังกล่าว ก็ยังคงมีสภาพ ประนีประนอมกัน ดังเห็นได้จากที่องค์กรระหว่างประเทศ จะเป็นผู้ที่ให้ความสนับสนุนทางการเงินและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อีกทั้งยังให้เวลากับรัฐในการปรับเศรษฐกิจภายในประเทศ เพื่อมิให้เกิดการเปิดเสรีกระทบต่อสวัสดิการของประชาชนภายในประเทศ แต่สภาพดังกล่าวดำเนินไปได้เพียงแค่ประมาณ 3 ทศวรรษ ก็เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในช่วงปี ค.ศ. 1968-1975 ทำให้นับแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน สภาพการประนีประนอมดังกล่าวก็เปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นเศรษฐกิจภายในของรัฐ ถูกจำกัดการวางนโยบายส่งเสริมสวัสดิการสังคม ให้อยู่ภายใต้ความต้องการของเศรษฐกิจโลกมากขึ้น ผลที่ตามมา ก็คือ ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยกับคนจนภายในรัฐเริ่มสูงขึ้น มาตรการด้านสวัสดิการสังคมและประกันสังคม ได้ค่อยๆ ถูกกัดเซาะทำลายลงทีละเล็กละน้อย รัฐได้ถูกบังคับให้ จำต้องทิ้งบทบาทความรับผิดชอบที่มีต่อประชาชนของตน โดยผ่านศัพท์แสงใหม่ๆ เช่น โลกาภิวัตน์ (globalization) การพึ่งพากัน (interdependence) และความสามารถในการแข่งขัน (competitiveness) ที่มีระบบเศรษฐกิจโลกเป็นตัวชี้หน้า¹⁰³

¹⁰³ สรุปลงจาก Robert W. Cox, “Political Economy and World Order: Problems of Power and Knowledge at the Turn of the Millennium,” in *Political Economy and the Changing Global*

ดังนั้น การวิเคราะห์โครงสร้างระเบียบโลกในปัจจุบัน จึงมีสิ่งที่จะต้องพิจารณาอยู่หลักๆ แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ โครงสร้างระบบทุนนิยมโลก โครงสร้างรัฐและประชาสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประการแรก โครงสร้างระบบทุนนิยมโลก

ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ระบบโครงสร้างการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมได้ถูกปรับเปลี่ยนจากที่เคยผลิตภายใต้โรงงานเดียวกัน ในระบบสายพาน ซึ่งเรียกว่า “ระบบฟอร์ด” (Fordism) กลายเป็น “ระบบหลังฟอร์ด” (post-Fordism) ที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ผลลัพธ์ที่ปรากฏออกมาก็คือระบบการผลิตแบบเดิมที่อาศัยการผลิตภายใต้โรงงานขนาดใหญ่ ที่มีการรวบรวมขั้นตอนการผลิตต่างๆไว้ในโรงงานเดียวกัน โดยใช้การจ้างงานแรงงานกึ่งฝีมือ (semi-skilled worker) เพื่อผลิตสินค้ามาตรฐานกลายเป็นสิ่งที่ล้าสมัย จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่มาทดแทน นั่นคือ ระบบการผลิตที่มีการผลิตทั้งในประเทศศูนย์กลางและในประเทศรอบนอก (core-periphery structure of production) การผลิตที่ประเทศศูนย์กลางเน้นไปที่เรื่องการเงิน การวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งมีคนงานประจำไม่มากนัก ในขณะที่การผลิตในประเทศรอบนอกเน้นไปที่ชิ้นส่วนอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิต โดยใช้ระบบเหมาช่วงงานด้วยการว่าจ้างคนงานภายนอกบริษัท (outsourcing) การจ้างแรงงานชั่วคราวและแรงงานที่ทำงานไม่เต็มเวลา (temporary and part-time workers) ซึ่งจะช่วยประหยัดงบประมาณไปได้อีก อีกทั้งยังเป็นการลดอำนาจการต่อรองของสหภาพแรงงาน และเพิ่มอำนาจของนายทุนไปในตัวอีกด้วย¹⁰⁴

นอกเหนือไปจากการปรับโครงสร้างการผลิตดังกล่าวแล้ว หนี้กู้ยืมก็กลายเป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญ ในโครงสร้างระบบทุนนิยมปัจจุบัน เพราะทั้งรัฐบาลและบริษัทขนาดใหญ่ ต่างก็ระดมทุนด้วยการก่อหนี้เงินกู้จำนวนมาก โดยเฉพาะที่เป็นการกู้จากต่างประเทศ (foreign debt) แทนที่รัฐจะหารายได้จากการเก็บภาษีและการลงทุนมากขึ้น เมื่อสัดส่วนของรายได้รัฐมาจากการกู้ยืมต่างชาติมากขึ้น รัฐจึงมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ภายนอกประเทศมากกว่าที่จะรับผิดชอบต่อประชาชนของตนเอง ซึ่งปรากฏการณ์นี้ก็เกิดขึ้นกับบริษัทธุรกิจต่างๆด้วยเช่นเดียวกัน ทำให้การวางแผนนโยบายทางการเงินของรัฐและบริษัทต่างๆไม่สามารถทำได้โดยอิสระ แต่จะต้องขึ้นอยู่กับภาคการเงิน ดังนั้น ภาคการเงินจึงมีอิทธิพลอยู่เหนือกว่าภาคการผลิตที่แท้จริง (real economy) ซึ่งเท่ากับเป็นการ

Order, eds. Richard Stabbs and Geoffrey R.D. Underhill (Oxford: Oxford University Press, 2000), p. 26.

¹⁰⁴ Robert W. Cox, “Political Economy and World Order: Problems of Power and Knowledge at the Turn of the Millennium,” pp. 26-27.

ทำลายระบบการจ้างงานและการลงทุนในระบบการผลิตจริงๆด้วย¹⁰⁵ เพราะภาคการเงินระดับโลกที่เป็นผู้ควบคุมสินเชื่อก็มีความเปราะบางกว่าภาคการผลิต ดังเห็นได้จากวิกฤตการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่น วิกฤตการณ์ทางการเงินที่เม็กซิโก ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1980 และ 1990 และวิกฤตการณ์การเงินในเอเชียและรัสเซีย ช่วงปลายทศวรรษที่ 1990 ที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อเกิดวิกฤตขึ้นพร้อมกันหลายๆประเทศ ก็อาจทำให้ระบบการเงินโลกพังทลายลงได้ และจนกระทั่งทุกวันนี้รัฐบาลต่างๆก็ยังคงไม่สามารถหาหนทางในการควบคุมภาคการเงินโลก เพื่อป้องกันมิให้เกิดการล่มสลายลงได้¹⁰⁶

ประการที่สอง โครงสร้างรัฐ

ตามความคิดของ Cox การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับระบบทุนนิยมโลก ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการปรับตัวของโครงสร้างรัฐ ไม่ว่าจะเป็นรัฐที่อยู่ศูนย์กลางของระบบทุนนิยมโลก หรือเป็นรัฐที่อยู่รอบนอกก็ตาม เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว จะทำให้รัฐต่างๆจำต้องรับเอากรอบแนวคิด บรรทัดฐานต่างๆ ที่องค์กรระหว่างประเทศ ดังเช่น องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) ธนาคารโลก (World Bank) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ฯลฯ สร้างขึ้นมาใช้ในการกำหนดนโยบายของรัฐ ซึ่งการรับกรอบแนวคิดต่างๆดังกล่าว อาจเกิดขึ้นผ่านทางรัฐบาลหรือบริษัทข้ามชาติก็ได้ โดยเฉพาะในกรณีของประเทศที่มีเศรษฐกิจอ่อนแอ จะถูกกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจต่างๆ มาพร้อมกับโครงการช่วยเหลือทางการเงิน ที่ได้รับจากองค์กรระหว่างประเทศเหล่านี้ ดังนั้น เราจึงเห็นได้ว่า อำนาจขององค์กรระหว่างประเทศเหล่านี้ จึงเปรียบเสมือนอำนาจรวมศูนย์ ที่ส่งผลให้รัฐต่างๆเข้าสู่ความเป็นสากล (the Internationalization of the State)¹⁰⁷ กล่าวคือ ถ้าหากประเทศใดที่ยังไม่มีแผนนโยบายทางเศรษฐกิจ ที่สอดคล้องกับแผนนโยบายขององค์กรระหว่างประเทศที่ยึดเป็นบรรทัดฐานสากล ประเทศเหล่านั้นก็จะถูกกดดันให้เกิดการปรับโครงสร้างทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของระบบทุนนิยมโลก ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งรัฐที่เข้าสู่ความเป็นสากลนี้ จะมีลักษณะร่วมกันคือ รัฐบาลจะถูกปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นตัวแทน (agency) ของระบบทุนนิยมโลก ที่จะปรับระบบและนโยบายเศรษฐกิจของ

¹⁰⁵ *Ibid.*, p. 27.

¹⁰⁶ *Ibid.*, p. 27.

¹⁰⁷ Robert W. Cox, "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory," 144-145. นอกจากนี้ ผู้สนใจยังสามารถทำความเข้าใจการเข้าสู่ความเป็นสากลของรัฐเพิ่มเติมได้จากงานวิชาการที่ได้นำเอาแนวคิดนี้ไปขยายต่อใน Leo Panitch, "Globalisation and the State," in *Socialist Register 1994: Between Globalism and Nationalism*, eds. Ralph Miliband and Leo Panitch (London: The Merlin Press, 1994), pp. 63-74. และ Jim Glassman, *Thailand at the Margins: Internationalization of the State and the Transformation of Labour*, pp. 11-32.

ประเทศ ให้สอดคล้องกับความต้องการเร่งด่วนของระบบเศรษฐกิจโลก (global economy) อำนาจภายในรัฐเหล่านี้จะกระจุกตัวอยู่กับหน่วยงานรัฐ ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภาคการเงินโลก (global finance) ดังเช่น สำนักงานของประธานาธิบดี และสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง ธนาคารกลาง เพราะหน่วยงานเหล่านี้ จะเป็นผู้วางแผนทางเศรษฐกิจและเป็นกุญแจสำคัญในการปรับนโยบายทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ให้สอดคล้องกับนโยบายทางเศรษฐกิจในระดับสากล ในขณะที่หน่วยงานรัฐซึ่งมีหน้าที่ดูแลเศรษฐกิจภายในประเทศ อย่างเช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงานจะถูกทำให้มีอำนาจน้อยกว่า¹⁰⁸

อย่างไรก็ตาม รูปแบบโครงสร้างของรัฐที่เอื้ออำนวยต่อการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นกับโลกสากล ก็สามารถมีได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับตำแหน่งแห่งที่ของรัฐนั้นๆ ว่าอยู่ส่วนใดของระบบทุนนิยมโลก กล่าวคือ ครั้งหนึ่งรัฐแบบทหาร-ข้าราชการเป็นใหญ่ (the military-bureaucratic form of state) หรือที่เรียกว่า “รัฐแบบอำมาตยาธิปไตย” ในประเทศรอบนอกของระบบทุนนิยม เคยถูกมองว่าเป็นรัฐที่เอื้อต่อการรักษาวินัยทางการคลัง (monetary discipline) แต่ในปัจจุบันระบอบที่ดูเหมือนว่าจะเหมาะสมกว่ากลายเป็น ระบอบประธานาธิบดีที่มาจากการเลือกตั้ง (elected presidential regimes) ดังเช่น อาร์เจนตินา บราซิล เม็กซิโก เปรู เกาหลีใต้ เพราะรัฐเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า เมื่อได้รับเอานโยบายปรับโครงสร้าง (structural adjustment) ที่ IMF เป็นผู้เสนอไปใช้แล้ว สามารถดำรงนโยบายให้มีเสถียรภาพต่อไปได้ โดยไม่ถูกแทรกแซงจากพลังกดดันของประชาชนภายในประเทศ ในระยะยาวมากกว่าระบอบเผด็จการทหาร (military dictatorships) ที่ประเทศมหาอำนาจ ดังเช่น สหรัฐอเมริกา เคยสนับสนุนในอดีต¹⁰⁹ ดังเห็นได้จากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ สหรัฐอเมริกาในฐานะของศูนย์กลางทุนนิยมโลกในปัจจุบัน ได้อาศัยกระแสการเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตย (democratization) ที่เกิดขึ้นจากการต่อต้านระบอบเผด็จการโดยขบวนการประชาชนในภูมิภาคต่างๆทั่วโลก ในการโน้มน้าวใจและส่งเสริมให้ประเทศต่างๆนำระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย แบบที่เรียกว่า “พหุราชาธิปไตย” (Polyarchy) เข้ามาใช้ในรัฐ¹¹⁰ เพราะระบอบประชาธิปไตยในรูปแบบดังกล่าว มุ่งให้ความสำคัญไปที่การแสดงบทบาทของชนชั้นนำในการสร้างอำนาจนำ (hegemonic power) เหนือภาคประชาสังคมโดยผ่านช่องทางการเลือกตั้ง ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกซึ่งสิทธิทางการเมืองในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล

¹⁰⁸ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Robert W. Cox, “Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory,”: 146. และ Robert W. Cox, “Political Economy and World Order: Problems of Power and Knowledge at the Turn of the Millennium,” p. 28.

¹⁰⁹ ดูเพิ่มเติมใน Robert W. Cox, “Political Economy and World Order: Problems of Power and Knowledge at the Turn of the Millennium,” p. 28.

¹¹⁰ ดูรายละเอียดใน William I. Robinson, *Promoting Polyarchy: Globalization, US Intervention, and Hegemony* (Cambridge: Cambridge University Press, 1996).

ทางสถาบันทางการเมือง โดยทั่วไปจะเกิดขึ้นเพียงแค่เฉพาะช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งเป็นส่วนใหญ่ การกระทำเช่นนั้นส่งผลต่อชนชั้นนำทางการเมืองและกลุ่มทุนข้ามชาติต่างๆ ที่เข้ามาดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของตน เพราะนอกจากจะช่วยลดแรงกดดันจากภาคประชาสังคม ที่ได้รับช่องทางแสดงออกทางการเมืองแล้ว (โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับระบอบเผด็จการทหาร) การใช้ประชาธิปไตยแบบพหุสิทธิประโยชน์ ยังมีได้สร้างความเสมอภาคทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในสังคม ซึ่งเท่ากับไม่มีการกระจายทรัพยากรทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม ทำให้กลุ่มผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจมาก สามารถกำหนดผลลัพธ์การเลือกตั้งแต่ละครั้งได้ง่ายขึ้น

นอกเหนือไปจากการเข้าสู่ความเป็นสากลของรัฐ (the Internationalisation of the State) ที่นำมาสู่การปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างของรัฐ ดังกล่าวไว้ก่อนหน้านี้ สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างของรัฐได้เช่นกัน ก็คือ การเข้าสู่ความเป็นสากลของทุน (the Internationalisation of Production) สืบเนื่องมาจากการเข้าสู่ความเป็นสากลของรัฐ ดังกล่าวข้างต้น¹¹¹ เกิดขึ้นมาจากการขยายตัวของการผลิตระหว่างประเทศ (international production) ที่มีการลงทุนโดยตรง (direct investment) ของนายทุนต่างชาติเกิดขึ้นในประเทศต่างๆ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องถือว่าเป็นลักษณะสำคัญของการลงทุนโดยตรงนั้น อยู่ที่กลุ่มทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนโดยตรงเหล่านี้ครอบครองความรู้ (ไม่ใช่เงิน) ในรูปของเทคโนโลยี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น แม้ว่าการจัดระเบียบทางการเงิน (financial arrangements) สำหรับการลงทุนโดยตรงอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก แต่ทั้งหมดก็อยู่ภายใต้ปัจจัยสำคัญเรื่องการควบคุมเทคโนโลยีด้วยความรู้ความสามารถ ดังกล่าว¹¹² เมื่อดูจากการลงทุนโดยตรงจึงดูราวกับว่า ทุนอุตสาหกรรมมีบทบาทโดดเด่นเหนือกว่าทุนการเงิน แต่นับจากทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา ดูเหมือนว่าทุนการเงินได้หวนกลับมาโดดเด่น

¹¹¹ แนวคิดนี้ของ Cox ได้รับการนำไปขยายต่อโดย Jim Glassman ซึ่งมองว่าการเข้าสู่ความเป็นสากลของทุน จะนำมาสู่กระบวนการที่มีลักษณะสำคัญหลักๆ 3 ประการด้วยกันคือ *ประการแรก* การสร้างความเป็นสากลของทุน คือ กระบวนการทำให้ชนชั้นต่างๆ ในสังคมทุนนิยมมีความเป็นสากล (the internationalization of classes in capitalist society) *ประการที่สอง* การสร้างความเป็นสากลของทุน ในฐานะที่เป็นแนวโน้มระยะยาว ได้มีการเชื่อมต่อโดยตรงกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากลัทธิจักรวรรดินิยม (imperialism) ที่นายทุนซึ่งเป็นชนชั้นนำทั้งในรัฐศูนย์กลางและรัฐบริวารต่างก็ได้รับประโยชน์ จากกระบวนการสะสมทุนร่วมกันที่ทรงพลังมากขึ้น เพราะได้ก่อให้เกิดการขูดรีดแรงงานในรัฐศูนย์กลาง และการขูดรีดแรงงานนี้จะสูงยิ่งขึ้น (super-exploitation) ในรัฐบริวาร *ประการที่สาม* การสร้างความเป็นสากลของทุน ไม่ได้เป็นเพียงแค่ปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ แต่ยังแสดงนัยยะถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social transformation) อีกหลายประการที่จะเกิดขึ้นตามมาทั้งในมิติของการเมือง วัฒนธรรมและอุดมการณ์ที่มีสัมพันธ์ระหว่างกันอยู่ ดูเพิ่มเติมใน Jim Glassman, *Thailand at the Margins: Internationalization of the State and the Transformation of Labour*, pp. 16-18.

¹¹² Robert W. Cox, "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory," : 146-147.

เหนือกว่าทุนอุตสาหกรรม ผ่านทางการปฏิบัติการของธนาคารต่างๆ ที่ไม่ได้มีเพียงแค่การทำธุรกรรมทางการเงินในรูปแบบเดิมๆ เหมือนสมัยจักรวรรดินิยมที่มีการบริหารเงินกู้ยืมไปให้กับรัฐบริวาร แต่ยังมีการทำธุรกรรมทางการเงินในรูปแบบใหม่ๆ ดังเช่น การใช้เครือข่ายการควบคุมและวางแผนส่วนตัวของแต่ละธนาคาร เพื่อให้เกิดการผลิตที่เป็นสากล (international production) ในเศรษฐกิจโลกอีกด้วย¹¹³

ประการที่สาม ประชาสังคม

ประชาสังคมถือเป็นพื้นที่สำคัญในการปฏิบัติการของกลุ่มพลังทางสังคมกลุ่มต่างๆ (social forces) ที่จะแสดงให้เห็นว่า แต่ละรัฐยอมให้ประเทศมหาอำนาจซึ่งเป็นศูนย์กลางของระบบทุนนิยมโลก เข้ามาใช้สิทธิพลแทรกแซงกิจการภายในรัฐต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง เพื่อให้รัฐเหล่านี้ปรับทิศทางนโยบายของตนไปในแนวทางเดียวกับนโยบายที่ประเทศศูนย์กลางระบบทุนนิยมโลกชี้แนะในระเบียบโลก ซึ่งในทางกลับกัน การเคลื่อนไหวเพื่อตอบสนอง/ตอบโต้การแทรกแซงดังกล่าว ของกลุ่มพลังทางสังคมเหล่านี้ ก็จะทำให้ระเบียบโลกต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นเดียวกัน แนวความคิดเรื่องประชาสังคมที่ Cox ใช้ มีพื้นฐานมาจากความคิดของ Antonio Gramsci ที่มองว่า ระเบียบทางสังคม (social order) ที่มีอยู่ในแต่ละสังคมนั้น มีรากฐานอยู่ในประชาสังคม และระเบียบทางสังคมนั้นๆ ก็สามารถเกิดขึ้นได้ ภายในพื้นที่ประชาสังคมนั้นๆ ด้วย ดังนั้น สำหรับ Gramsci แล้ว การทำความเข้าใจความเข้มแข็งของระเบียบอำนาจที่มีอยู่เดิม จึงต้องเริ่มต้นจากการพิจารณาประชาสังคมเป็นสำคัญ จึงจะทำให้เราสามารถสร้างกลยุทธ์ที่จะนำไปใช้เปลี่ยนแปลงระเบียบอำนาจที่มีอยู่ได้¹¹⁴

ความสัมพันธ์ของพลังทางสังคมกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ทางการเมืองและสังคม ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้แต่ละรัฐมีรูปแบบของโครงสร้างสัณฐาน (configuration) แตกต่างกันไป เพราะรูปแบบโครงสร้างสัณฐานของรัฐ เป็นผลสะท้อนมาจากการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจกันระหว่างกลุ่มพลังต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ทางการเมืองและสังคม กล่าวคือ กลุ่มพลังทางสังคมต่างๆ มีอัตลักษณ์ที่หลากหลายเฉพาะกลุ่มของตนเอง ส่งผลให้เกิดการต่อสู้ช่วงชิงการนำระหว่างกลุ่มพลังทางสังคมที่มีอัตลักษณ์ขัดแย้งกัน ดังนั้น ถ้าหากว่าสังคมใดมีอัตลักษณ์ของประชาชนกับสถาบันทางการเมืองใกล้เคียงกันยิ่งมากเท่าใด ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆ ก็ยิ่งเกิดขึ้นน้อยลงเท่านั้น และในทำนอง

¹¹³ *Ibid*: 147.

¹¹⁴ Robert W. Cox, "Civil Society at the turn of the millennium: prospects for an alternative world order," *Review of International Studies* 25 (1999): 4.

เดียวกัน ถ้าอัตลักษณ์ของประชาชนกับสถาบันทางการเมืองในสังคมใดแตกต่างกันมาก ก็จะทำให้ความขัดแย้งระหว่างทั้งสองฝ่ายแผ่กว้างออกไปมากขึ้น¹¹⁵

ภายหลังการเกิดโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ (economic globalization) ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ดังเห็นได้จาก การเกิดเหตุการณ์ประท้วงเพื่อให้รัฐลดบทบาทในการจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ เพื่อให้ประชาสังคมเป็นอิสระจากรัฐมากยิ่งขึ้น แม้ว่าจะต้องสูญเสียการสนับสนุนการจัดทำบริการสาธารณะจากฝ่ายรัฐไป แต่ก็มี การชดเชยด้วยการใช้อาสาสมัครจากภาคประชาชนต่างๆ ในประชาสังคม ประกอบกับการเน้นให้ปัจเจกชนช่วยเหลือตัวเอง (self-help) มากยิ่งขึ้น¹¹⁶ อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาที่รัฐถอยออกไปจากภาคประชาสังคมดังกล่าว มีสิ่งที่ต้องพึงระวังก็คือ ถ้าหากภาคประชาสังคมยังคงมีความอ่อนแออยู่ ช่องว่างที่เกิดจากการถอยห่างออกไปของรัฐอาจดึงดูดให้กลุ่มพลังทางสังคมอื่นๆ ฉวยโอกาสดังกล่าวเข้ามาแทนที่บทบาทของรัฐเดิม โดยแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มพลังทางสังคมที่ใช้ประชานิยม ที่กีดกันกลุ่มคนบางกลุ่มออกไป (exclusionary populism) ซึ่งอาจทำให้เกิดขบวนการทางการเมืองแบบขวาสุด (extreme right political movements) กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มพลังทางสังคมที่ทำการกิจกรรมในโลกใต้ดิน ดังเช่น หน่วยงานด้านข่าวกรอง (intelligence services) องค์กรอาชญากรรม (organized crime) กลุ่มก่อการร้าย การค้าอาวุธสงคราม ธุรกิจฟอกเงิน และสังคมลับ (secret societies) เป็นต้น¹¹⁷

เมื่อโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจได้ทำให้เกิดการปรับโครงสร้างสังคมขึ้น ประชาสังคมที่มีการจัดโครงสร้างแบบใหม่ จึงไม่ได้เป็นพื้นที่ของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว เหมือนดังเช่น นิยามที่เคยให้ไว้ในอดีตอีกต่อไป แต่มันได้กลายเป็นพื้นที่ของการช่วงชิงอำนาจการชี้นำสังคมระหว่างกลุ่มคน 2 ฝ่าย โดยฝ่ายหนึ่งคือ บรรษัทกับรัฐ ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งคือ พลังประชาชนกลุ่มต่างๆ (popular forces) ที่เคลื่อนไหวอยู่ในภาคประชาสังคม ดังนั้น ความหมาย ของ “ประชาสังคม” ในตอนนี้ได้กลายเป็นพื้นที่ของกลุ่มอิสระต่างๆ ที่จะกระทำการใดๆ ได้โดยแยกออกจากทั้งอำนาจของบรรษัท (ทุน) และรัฐ แต่การเคลื่อนไหวต่อสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจการชี้นำของภาคประชาชนในประชาสังคมจะทำได้มากน้อยเพียงใด ต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐ ทุนและประชาชนในสังคมนั้นด้วย เพราะลักษณะของประชาสังคม มีได้ทั้งแบบล่างสู่บน (“bottom-up” sense) และแบบบนลงล่าง (“top-down” sense) กล่าวคือ ประชาสังคมในแบบแรก จะเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ คนกลุ่มต่างๆ ที่ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบจากการเกิดโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ สามารถเคลื่อนไหวประท้วงและสร้างทางเลือกใหม่ๆ ให้กับกลุ่มตนเอง โดยเน้นการเข้ามามี

¹¹⁵ *Ibid.*: 5.

¹¹⁶ *Ibid.*: 8.

¹¹⁷ *Ibid.*: 13-14.

ส่วนร่วมในการทำโครงการพัฒนาต่างๆ ของคนรากหญ้าในท้องถิ่น (local grass roots) ด้วยแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participatory democracy) ในขณะที่ประชาสังคมแบบบนลงล่างนั้น รัฐและบริษัท (นายทุน) จะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของภาคประชาสังคม เพื่อสร้างเสถียรภาพให้กลุ่มผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจและสังคมเดิมสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ โดยการแทรกซึมและผนวกรวมขบวนการประชาชนกลุ่มต่างๆ เข้าไว้ในอาณัติของตน โดยอาศัยพลังอำนาจการชี้นำต่างๆ (dominant hegemonic forces) ที่กลุ่มตนใช้ครอบงำสังคมอยู่เป็นเครื่องมือ ซึ่งการกระทำดังกล่าวของฝ่ายรัฐและนายทุนดังกล่าว อาจอยู่ในรูปของการให้เงินอุดหนุนแก่องค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Governmental Organizations-NGOs) เพื่อให้เป้าหมายของ NGOs โน้มเอียงไปในทางเดียวกับเป้าหมายของฝ่ายรัฐ อีกทั้งยังช่วยยกระดับความชอบธรรมของฝ่ายรัฐให้สูงยิ่งขึ้นอีกด้วย เพราะขบวนการประชาชนต่างๆ ที่มี NGOs เหล่านี้เข้าร่วมจะเน้นการเคลื่อนไหวเพื่อความอยู่รอดในสภาพสังคมที่เป็นอยู่ มากกว่าที่จะเคลื่อนไหวเพื่อปฏิวัติสังคม โดยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของระเบียบทางสังคมที่เป็นอยู่¹¹⁸

2.3.3 แนวคิดการครองอำนาจนำ

แนวความคิด “การครองอำนาจนำ” (hegemony) ของ **Antonio Gramsci** มีที่มาจาก 2 แหล่ง ได้แก่ แหล่งที่หนึ่ง มาจากการโต้เถียงภายในสากลที่สาม (Third International) เกี่ยวกับเรื่องกลยุทธ์ในการปฏิวัติบอลเชวิค (Bolshevik Revolution) และการสร้างรัฐสังคมนิยมโซเวียต (Soviet socialist state) ส่วนแหล่งที่สอง มาจากงานเขียนต่างๆ ของ Machiavelli แต่ที่สำคัญคือความคิดที่มาจากแหล่งแรก ซึ่ง **Gramsci** นำมาคิดต่อ จากเดิมที่ในสากลที่สามนำความคิดเรื่องการครองอำนาจนำมาใช้อธิบายสิ่งที่ทำให้ชนชั้นกรรมาชีพ มีอำนาจเหนือชนชั้นพันธมิตร (allied class) อื่นๆ ในขณะที่ **Gramsci** ได้นำความคิดเรื่องการครองอำนาจนำไปใช้ในการอธิบายส่วนอื่นๆ ในระบบการเมืองด้วย ไม่ว่าจะเป็นพวกกระฎุมพี (bourgeoisies) เครื่องมือหรือกลไกการครองอำนาจนำของชนชั้นครอบงำ (dominant class) ซึ่งทำให้ **Gramsci** สามารถนำความคิดเรื่องการครองอำนาจนำไปอธิบายกรณีที่ชนชั้นกระฎุมพีกลายเป็นชนชั้นครอบงำเหนือชนชั้นอื่นๆ ได้¹¹⁹

รัฐคือสังคมการเมืองรวมกับประชาสังคม

ตามความคิดของ **Gramsci** รัฐไม่ได้หมายถึง รัฐบาลเท่านั้น เพราะกลไกต่างๆ ของรัฐบาล ดังเช่น การบริหารงาน การบีบบังคับ ฯลฯ ต่างก็อยู่ภายใต้ขอบเขตที่การครองอำนาจนำของชนชั้นนำ (leading class) ได้กำหนดไว้ ดังนั้น การให้นิยามรัฐว่าเท่ากับรัฐบาลจึงไร้ความหมาย นอกจากนี้

¹¹⁸ *Ibid*: 10-11.

¹¹⁹ อ้างจาก Robert W. Cox, “Gramsci, hegemony, and international relations: an essay in method (1983),” pp. 125-126.

นิยามของรัฐก็จะต้องครอบคลุมถึงประชาสังคม ซึ่งช่วยค้ำจุนโครงสร้างทางการเมืองให้ดำรงอยู่ได้ด้วย¹²⁰ ดังนั้น ตามนิยามของ Gramsci รัฐ จึงหมายถึงสังคมการเมืองรวมกับประชาสังคม (state = political society + civil society)¹²¹ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักระดับโครงสร้างส่วนบน (major superstructure level) ดังนั้น ในด้านหนึ่งชนชั้นที่ครอบงำรัฐอยู่ ก็ใช้การครองอำนาจของตนตลอดทั่วทั้งสังคม ผ่านทางระบบความคิด อุดมการณ์ ความเชื่อหรือค่านิยมชุดหนึ่งๆ เพื่อทำให้เกิดความยินยอมขึ้นมาเองตามธรรมชาติ (“spontaneous” consent) ในหมู่มวลชนอันเป็นประชาชนโดยทั่วไปภายในรัฐ ซึ่งความยินยอมนี้จะทำให้ชนชั้นที่ครอบงำรัฐ ได้ประโยชน์จากโลกแห่งการผลิต (world of production) หรือโลกทุนนิยม และในอีกด้านหนึ่งชนชั้นที่ครอบงำรัฐก็จะใช้การครองอำนาจของตน ครอบงำหรือสั่งการโดยตรงผ่านทางรัฐ (State) และรัฐบาลซึ่งทำหน้าที่ใช้กฎหมาย (“juridical” government) ซึ่งเท่ากับเป็นการใช้กลไกที่เป็นอำนาจบังคับของรัฐ บังคับให้เกิดระเบียบวินัย (discipline) ในกลุ่มคนที่ไม่ให้ความยินยอมต่อการครองอำนาจ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ากลไกการบังคับใช้อำนาจรัฐดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะในช่วงเวลาของการสร้างความยินยอมล้มเหลว จนก่อให้เกิดวิกฤติ ถึงขั้นที่ไม่สามารถบงการและชี้นำประชาสังคมได้¹²²

สงครามของขบวนการเคลื่อนไหวและสงครามของการช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด

สงครามของขบวนการเคลื่อนไหว (war of movement) และสงครามของการช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด (war of position) เป็นแนวคิดที่เกิดจากความพยายามของ Gramsci ที่ต้องการนำแนวคิดจากการปฏิวัติบอลเชวิคในรัสเซียไปใช้ โดยดูว่ามีบทเรียนอะไรจากการปฏิวัติดังกล่าวบ้างที่จะนำไปใช้กับการปฏิวัติในยุโรปตะวันตก และพบว่าความแตกต่างระหว่างรัสเซียกับประเทศอื่นๆ ในยุโรปตะวันตก อยู่ที่ความเข้มแข็งเชิงสัมพัทธ์ระหว่างประชาสังคมกับรัฐ กล่าวคือ ในรัสเซีย กลไกการบริหารและการใช้กำลังบังคับของรัฐนั้นแม้จะยาก ที่ขบวนการปฏิวัติจะจัดการ แต่ก็มีคามอ่อนไหวเมื่อมีกองหน้าที่มีวินัย (disciplined vanguard) มานำการปฏิวัติของชนชั้นแรงงาน ที่แม้จะมีจำนวนน้อย แต่ก็สามารถทำการปฏิวัติสำเร็จได้ โดยผ่านการทำสงครามของขบวนการ (war of movement) เพราะไม่มีการต่อต้านอย่างเข้มแข็งจากประชาสังคมในรัสเซียซึ่งยังด้อยพัฒนา แต่ในกรณีของประเทศในยุโรปตะวันตกนั้นมีความแตกต่างออกไป ตรงที่ประชาสังคมของประเทศเหล่านี้มีการพัฒนาอย่างเต็มที่แล้ว และตกอยู่ภายใต้การครองอำนาจ (hegemony) ของชนชั้นที่มีบทบาท

¹²⁰ *Ibid.*, p. 126.

¹²¹ ดูเพิ่มเติมใน Peter D. Thomas, *The Gramscian Moment: Philosophy, Hegemony and Marxism* (Leiden, The Netherlands: Brill, 2009), p. 68.

¹²² สรุปลงความคิดจาก Antonio Gramsci, *Selections from Prison Notebooks of Antonio Gramsci*, edited and translated by Quintin Hoare and Geoffrey Nowell Smith, 11th printing (New York: International Publishers, 1992 [1971]), p. 12.

ครอบงำอยู่เดิม ดังนั้น ถึงแม้ว่าขบวนการปฏิวัติจะชนะสงครามของขบวนการ (war of movement) ซึ่งเป็นสงครามทางกายภาพ แต่ในภายหลังขบวนการปฏิวัติก็จะล้มเหลวในการครองอำนาจ เพราะถูกต่อต้านอย่างเข้มแข็งจากประชาสังคม ดังนั้นการปฏิวัติในประเทศยุโรปตะวันตก จะสำเร็จได้ ผู้ก่อการปฏิวัติในฐานะที่อยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจด้อยกว่า (subordinate position) จึงต้องเอาชนะประชาสังคมให้ได้เสียก่อนที่จะยึดอำนาจรัฐ โดยผ่านการทำสงครามช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด (war of position) ด้วยการสร้างอุดมการณ์ ความคิดและความเชื่อรูปแบบอื่นๆขึ้นมา ในหมู่พันธมิตรที่ก่อตัวจากชนชั้นแรงงานกับชนชั้นที่ต่ำกว่าอื่นๆ (subordinate classes) เพื่อก่อให้เกิดการโต้กลับการครองอำนาจนำ (counter hegemony) ของฝ่ายชนชั้นนำเดิม¹²³

2.4 กรอบการวิเคราะห์ทางทฤษฎี (Theoretical Framework)

งานวิจัยชิ้นนี้ผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการมวลชนเสื้อแดงได้ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับรัฐและขบวนการโต้กลับอย่างไร รวมทั้งมีกลไกและกระบวนการอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ซึ่ง McT² สร้างไว้เป็นเครื่องมือ ในการวิเคราะห์กลไกต่างๆที่ขบวนการมวลชนเสื้อแดงใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก คือ กรอบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม ส่วนที่สอง คือ กรอบการวิเคราะห์การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้ และส่วนที่สาม คือ กรอบการวิเคราะห์วิถีโคจรของการปฏิวัติ ดังที่จะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

กรอบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม

การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดมในที่นี้ ผู้เขียนจะนำความคิดของ McT² ที่นำเสนอไว้มาประยุกต์ โดยนำความคิดตามกรอบการวิเคราะห์ Critical IPE ของ Cox มาใช้เพื่อแสดงให้เห็นว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ/การเมือง/สังคมอย่างกว้างๆ ที่นำมาสู่การก่อตัวของขบวนการมวลชนเสื้อแดงดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยมีพลังทุนนิยมในระเบียบโลก (World Order) แบบเสรีนิยมใหม่ (neo-liberalism) ซึ่งมีสหรัฐอเมริกาเป็นศูนย์กลางขับเคลื่อนอยู่เบื้องหลังเกี่ยวข้องด้วย ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ดังเช่น ในรูปของการแทรกแซงผ่านวิถีทางการทูตของอเมริกา และการส่งผ่านระบบวิธีคิดแบบเสรีนิยมใหม่ที่แทรกซึมผ่านทางนโยบายทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมขององค์กรระหว่างประเทศรูปแบบต่างๆ ดังเช่น องค์กรการค้าโลก (WTO) ธนาคารโลก กองทุน

¹²³ สรุปและเรียบเรียงจาก Robert W. Cox, "Gramsci, hegemony, and international relations: an essay in method (1983)," pp. 127-129., Antonio Gramsci, *Selections from Prison Notebooks of Antonio Gramsci*, pp. 206-207. และ Peter D. Thomas, *The Gramscian Moment: Philosophy, Hegemony and Marxism*, pp. 149-150.

การเงินระหว่างประเทศ (IMF) รวมถึง สำนักงานส่งเสริมประชาธิปไตยแห่งชาติ (NED) ของสหรัฐอเมริกาด้วย

การระดมปัจจัยต่างๆ ที่ขบวนการมวลชนเสียดังใช้ในการเคลื่อนไหว ประกอบด้วย 4 ประการ กล่าวคือ *ประการแรก ลักษณะที่นำมาสู่การคุกคามและโอกาส (attribution of threat and opportunity)* ในที่นี้มีทั้งที่มาจากภายในขบวนการ (ดังเช่น แกนนำเสียดังและชาวบ้านสมาชิกกลุ่มคนเสียดัง) และที่มาจากภายนอกขบวนการ (ดังเช่น เจ้าหน้าที่รัฐ สื่อมวลชน ประชาชนทั่วไป ขบวนการโต้กลับ รวมถึงบทบาทของอเมริกาที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น) *ประการที่สอง การแบ่งสรรทางสังคม (social appropriation)* เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าขบวนการมวลชนเสียดัง ประสบความสำเร็จในการระดมปัจจัย ที่เอื้อต่อการเคลื่อนไหวต่างๆ เนื่องจากสามารถสร้างฐานทางสังคม (social base) ของขบวนการ ทั้งที่มีอยู่เดิมและสร้างขึ้นใหม่ได้ โดยใช้เครือข่ายการเลือกตั้งที่มีอยู่เดิม ตั้งแต่ยุคพรรคไทยรักไทย ดังเช่น หัวคะแนน นักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มอาชีพต่างๆ ที่ได้รับประโยชน์จากนโยบายของพรรคไทยรักไทย รวมถึงสถานีวิชิตชุมชนต่างๆ ที่สนับสนุนแนวทางการเคลื่อนไหว ฯลฯ *ประการที่สาม การประกอบสร้างทางสังคม (social construction)* เป็นสิ่งที่ขบวนการมวลชนเสียดังใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการระดมผู้เข้าร่วมการชุมนุม ดังเช่น การสร้างอัตลักษณ์ความเป็น “ไพร่” ของมวลชนเสียดังซึ่งขัดแย้งกับ “อำมาตย์” ของฝ่ายคู่ปรปักษ์ การกำหนดเป้าหมายความชอบธรรมของการเคลื่อนไหว ที่ผูกโยงกับการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น *ประการที่สี่ การกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรม (innovative collective action)* เป็นการต่อสู้ที่มีเป้าหมายเพื่อดึงดูดความสนใจจากสังคม และสร้างความวุ่นวายให้กับฝ่ายตรงข้าม ซึ่งแนวร่วมพันธมิตรของกลุ่มคนเสียดังกลุ่มต่างๆ ได้แสดงผ่านการชุมนุมรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะที่เป็นการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ของขบวนการ ซึ่งกระบวนการระดมของขบวนการมวลชนเสียดัง โดยผ่านกลไกต่างๆ ดังกล่าว แม้ว่าจะก่อให้เกิดการขยายตัวของขบวนการแต่ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายตรงข้ามด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเกิดจากฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ หรือขบวนการโต้กลับการเคลื่อนไหวของมวลชนเสียดัง ซึ่งอาจนำมาสู่การลดระดับการระดม (demobilization) ของขบวนการเสียดังด้วยเช่นกัน

กรอบการวิเคราะห์การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้

การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการต่อสู้ของขบวนการมวลชนเสียดัง โดยใช้แนวคิดของ McT² เป็นสิ่งที่ทำให้เห็นว่าความขัดแย้งที่เริ่มต้นจากความขัดแย้งในหมู่ชนชั้นนำ (elite) ระหว่างฝ่ายกลุ่มทุนของทักษิณและพวกพ้อง กับฝ่ายชนชั้นนำอนุรักษนิยมและเครือข่ายข้าราชการ (network monarchy) ได้ขยายตัวเข้าสู่มวลชนที่ไม่ได้เป็นชนชั้นนำ (non-elite) ของกลุ่มคนเสียดัง โดยผ่านกลไก 4 ประการ คือ *ประการแรก การเป็นตัวกลางเชื่อม (brokerage)* ของ

เครือข่ายต่างๆของกลุ่มคนเสื้อแดง ดังเช่น เครือข่ายการเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทยเดิม เครือข่าย วิทยุชุมชน ฯลฯ ได้ทำหน้าที่เชื่อมโยงคนกลุ่มต่างๆในสังคมเข้าสู่การเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนเสื้อแดง โดยเริ่มจากผู้ที่ชื่นชอบพรรคไทยรักไทย ก่อนที่จะขยายตัวออกไปสู่คนกลุ่มอื่นๆ ที่อาจมิได้ชื่นชอบการทำงานและนโยบายประชานิยมของพรรคไทยรักไทยและทักษิณ แต่ยึดมั่นในวิธีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ตามหลักการที่รัฐธรรมนูญฉบับ 2540 วางไว้ *ประการที่สอง การเปลี่ยนอัตลักษณ์ (identity shift)* ของมวลชนเสื้อแดง เริ่มต้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ที่ทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านในชนบทเปลี่ยนแปลงไป มีความผูกพันกับการเลือกตั้งในระดับต่างๆ จนกระทั่งตระหนักถึงอำนาจของตนที่แสดงผ่านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เพื่อจะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางเศรษฐกิจต่างๆของรัฐบาลที่ตนพึงพอใจ และภายหลังอัตลักษณ์ของคนเสื้อแดงที่ผูกติดกับการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นเพียงฐานคะแนนเสียงให้พรรคไทยรักไทย ก็กลายเป็นอัตลักษณ์ของพลเมืองที่ต่อสู้กับฝ่ายคู่ปรปักษ์ซึ่งก่อการรัฐประหารโค่นล้มพรรคไทยรักไทย โดยมุ่งหวังให้เกิดประชาธิปไตยเสรีที่ยึดติดกับการเลือกตั้ง *ประการที่สาม การทำให้มีความสุดขั้วมากขึ้น (radicalization)* เกิดขึ้นจากการต่อสู้ของขบวนการมวลชนเสื้อแดงที่ต้องการโค่นล้มฝ่ายอำมาตย์ ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ รวมถึงการเรียกร้องให้มีการยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่ และนำมาสู่การชุมนุมใหญ่ครั้งสำคัญในปี 2552 และ 2553 ซึ่งสิ้นสุดลงด้วยการปราบปรามด้วยความรุนแรงจากฝ่ายรัฐเพื่อสลายการชุมนุม *ประการที่สี่ การบรรจบกันของขั้วตรงข้ามในการต่อสู้ (convergence)* เป็นผลสืบเนื่องมาจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงที่มีการปะทะกันของฝ่ายขบวนการเสื้อแดงกับฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ ได้ทำให้แกนนำเสื้อแดงที่มียึดแนวทางสันติเข้าเจรจากับตัวแทนของรัฐบาล แต่ไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างข้อตกลงร่วมกันได้ เพราะเกิดความขัดแย้งขึ้นในหมู่แกนนำเสื้อแดง ที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางที่ใช้ดังกล่าว

กรอบการวิเคราะห์วิถีโคจรของการปฏิวัติ

กรอบการวิเคราะห์วิถีโคจรของการปฏิวัติในที่นี้ ผู้เขียนได้นำแนวความคิดของ McT² มาประยุกต์ร่วมกับแนวคิดเรื่องการครองอำนาจนำ (hegemony) ของ Gramsci และแนวการวิเคราะห์ Critical IPE ของ Cox เพื่อแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างขบวนการมวลชนเสื้อแดง รัฐและขบวนการโต้กลับ ที่เปรียบเสมือนตัวแทนของกลุ่มพลังต่างๆทางสังคม (social forces) ที่ดำรงอยู่ในระบบเศรษฐกิจ-การเมืองของไทย ที่แสดงให้เห็นว่ารัฐหนึ่งๆจะเปิดโอกาสให้อำนาจของระบบทุนนิยมโลกทำงานภายในรัฐได้มากเพียงใด ภายหลังจากได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจและเปิดรับแนวนโยบายการพัฒนาแบบเสรีนิยมใหม่เข้ามาใช้ในประเทศ ซึ่งนำมาสู่การเติบโตของกลุ่มชนชั้นกลางระดับล่าง และกลุ่มทุนใหม่ของทักษิณที่เข้าสู่อำนาจทางการเมือง ซึ่งพยายามช่วงชิงการครองอำนาจนำ (hegemonic power) ภายในพื้นที่ประชาสังคมและสังคมการเมืองกับฝ่ายชนชั้นนำอนุรักษนิยมเดิม จนกระทั่งเกิดการรัฐประหาร 2549 และนำมาสู่การเกิดขบวนการมวลชนเสื้อแดง

ซึ่งเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่รุนแรง (radical social movement) มุ่งสู่การปฏิวัติประชาชนของกลุ่มคนเสื้อแดง เพื่อช่วงชิงอำนาจรัฐและต่อต้านสภาพการเมืองและสังคมที่เป็นอยู่ด้วยการสร้างพลังโต้กลับการครองอำนาจนำ (counter hegemony) ขึ้นมา โดยอ้างสิทธิความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย และใช้รูปแบบการต่อสู้ที่เปลี่ยนแปลงจากการประท้วงตามระบอบประชาธิปไตยโดยทั่วไป (protest) ซึ่งไม่ต้องการยึดอำนาจรัฐ มาสู่การต่อสู้ที่มีรูปแบบใกล้เคียงกับการต่อสู้แบบปฏิวัติ (revolutionary contention) มากยิ่งขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความต้องการละทิ้งระบอบการเมืองเดิม ผ่านทางสถานการณ์ปฏิวัติ (revolutionary situation) ที่ก่อตัวขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างแนวคิดประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งของกลุ่มคนเสื้อแดงที่กำลังมุ่งหน้าสู่การเป็นประชาธิปไตยแบบมวลชน (Popular Democracy) มากขึ้น กับแนวคิดประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นประชาธิปไตยแบบไทย (Thai-style Democracy)¹²⁴ ที่สอดคล้องกับลักษณะของประชาธิปไตยแบบชนชั้นนำ¹²⁵ หรือที่เรียกว่า “พหุราชาธิปไตย” (Polyarchy) ซึ่งมีอเมริกาเป็นผู้ผลักดันอยู่เบื้องหลัง รวมถึงความขัดแย้งระหว่างแนวทางการพัฒนาแบบทักษิณมิกส์กับเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น อนึ่ง กรอบการวิเคราะห์วิถีโคจรของการปฏิวัติของงานวิจัยชิ้นนี้อยู่บนฐานความคิดเรื่องการปฏิวัติแบบกว้างๆ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับงานของ Goodwin¹²⁶ และงานของ Goldstone¹²⁷ แต่งานวิจัยนี้จะยึดตามค่านิยมการปฏิวัติของ Goldstone ที่ว่า “การ

¹²⁴ Ferrara มองว่าประชาธิปไตยแบบไทยๆ ได้ปรากฏขึ้นในช่วงปลายทศวรรษที่ 1950 ภายหลังจากจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ปฏิวัติแนวคิดแบบอนุรักษนิยม และค้ำจุนอุดมการณ์การปกครอง ที่ไม่เป็นประชาธิปไตยของเขอย่างชัดเจน โดยพื้นฐานความคิดของประชาธิปไตยแบบไทยๆ ดังกล่าว ไม่ได้เป็นสิ่งใหม่ทั้งหมด แต่เป็นการสะท้อนความคิดทางการเมืองของ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์เจ้าธานีนิติ และ หลวงวิจิตรวาทการ ดูใน Federico Ferrara, “Very Thai? The Myth of a ‘Thai-Style’ Democracy,” (2009): 5. [online] Available from: <http://www.khikwai.com/blog/wp-content/uploads/VERYTHAI.pdf> [21 June 2012]

¹²⁵ Ferrara มองว่า กรณีของประเทศไทยตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา เครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ยินดีที่จะยกระดับ “คุณภาพ” หลากหลายอย่าง ของประชาธิปไตยแบบทางการของไทยให้เพิ่มสูงขึ้น ควบคู่ไปกับคุณภาพของประชาธิปไตยในมิติต่างๆ ดังเช่น หลักนิติธรรม การตรวจสอบได้ การมีส่วนร่วม การแข่งขัน และระดับของอิสรภาพที่สูงขึ้น ไม่ส่งผลกระทบต่อสถาบันซึ่งไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง จนกระทั่ง “ประชาธิปไตยเทียม” (pseudo-democracy) ของไทย ได้เลื่อนมาสู่การเป็น “ประชาธิปไตยแบบเลือกตั้ง” (electoral democracy) ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 แต่การเลื่อนระดับไปสู่การเป็น “ประชาธิปไตยแบบเสรี” (liberal democracy) ไม่เคยเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ อ้างจาก Federico Ferrara, “Thailand: minimally stable, minimally democratic,” *International Political Science Review* 32, 5 (2011): 523. [online] Available from: <http://ips.sagepub.com/content/32/5/512> [16 July 2012]

¹²⁶ Jeff Goodwin, *No Other Way Out: State and Revolutionary Movements, 1945-1991* (Cambridge: Cambridge University Press, 2001), pp. 8-11.

¹²⁷ Jack A. Goldstone, *Revolutions: Toward a Fourth Generation of Revolutionary Theory*, Department of Sociology, University of California-Davis, CA 95616, n.d. Available from: <ftp://ns1.ystp.ac.ir/YSTP/1/1/ROOT/DATA/PDF/ECONOMY/goldstone.pdf> [10 April 2011]

ปฏิวัติ (revolution) หมายถึง การเปลี่ยนรูปแบบของสถาบันทางการเมืองต่างๆ และการอ้างเหตุผล
 แก่ตัว (justification) สำหรับผู้มีอำนาจทางการเมือง (political authority) โดยใช้การระดมมวลชน
 (mass mobilization) ทั้งที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ และการกระทำที่ไม่ใช่เชิงสถาบัน (non-
 institutionalized actions) ซึ่งค่อยๆ กัดกร่อนทำลายเหล่าผู้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายที่ดำรง
 อยู่”¹²⁸ นอกจากนี้ยังแบ่งประเภทการปฏิวัติออกเป็น 7 ประเภท ตามงานของ Goldstone โดยใช้
 จุดมุ่งหมายในการยึดอำนาจรัฐเป็นเกณฑ์ในการแบ่งได้แก่ 1) การปฏิวัติที่ยิ่งใหญ่ (“great”
 revolutions) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม เช่นเดียวกับสถาบัน
 ทางการเมือง ดังเช่น การปฏิวัติฝรั่งเศส ปี 1789 2) การปฏิวัติทางการเมือง (political
 revolutions) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพียงแค่สถาบันทางการเมือง 3) การปฏิวัติทางสังคม (social
 revolutions) คือ การปฏิวัติที่เกี่ยวข้องกับการกบฏ/การก่อจลาจลซึ่งเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติจากชนชั้น
 ล่าง 4) การปฏิวัติชนชั้นนำ (elite revolution) หรือการปฏิวัติจากเบื้องบน (revolutions from
 above) ซึ่งทำให้เกิดการปฏิรูปทั่วทุกด้าน ซึ่งถูกกระทำให้ลุล่วงโดยชนชั้นนำผู้ควบคุมการระดม
 มวลชน แต่ถ้าการปฏิวัติที่เข้าไปไม่สามารถสร้างความมั่นคงให้อำนาจได้ ภายหลังจากที่ได้รับชัยชนะ
 ชั่วคราว หรือก่อการระดมมวลชนอย่างใหญ่โต (large-scale mobilization) จะเรียกว่า 5) การ
 ปฏิวัติ “ล้มเหลว” (failed revolutions) หรือ “ไร้ผลสำเร็จ” (abortive revolutions) ในขณะที่
 ขบวนการต่อต้านซึ่งไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่การยึดอำนาจรัฐ หรือมุ่งเน้นไปที่เพียงแค่บางภูมิภาคหรือ
 ประชากรกลุ่มย่อยบางกลุ่ม (sub-population) จะเรียกว่า 6) การก่อกบฏ (rebellion) ถ้า
 เคลื่อนไหวด้วยความรุนแรง และจะเรียกว่า 7) การประท้วง (protests) ถ้าเคลื่อนไหวโดยสันติเป็น
 ส่วนใหญ่¹²⁹

¹²⁸ *Ibid.*, p. 6.

¹²⁹ *Ibid.*, p. 6.

บทที่ 3

การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับในทางสถิติ: กรณีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง

3.1 บทนำ: ใครคือมวลชนเสื้อสีต่างๆ ?

การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ จากกรณีศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงในบทนี้ ผู้เขียนมีเป้าหมายอยู่ที่ การสร้างข้อตกลงเบื้องต้นในการนิยามว่า ขบวนการมวลชนเสื้อแดงในงานวิจัยนี้ คือ “*ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย*” ที่มีขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง ในฐานะของ “*ขบวนการมวลชนปฏิปักษ์ประชาธิปไตย*” เป็นหนึ่งในขบวนการโต้กลับหลายรูปแบบของมวลชนเสื้อแดง¹ โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติ ผู้เขียนจะเริ่มต้นจากการอธิบายว่า “*ใครคือมวลชนเสื้อสีต่างๆ*” ในหัวข้อแรก หลังจากนั้น ผู้เขียนจะอธิบายการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่เริ่มจากการปลุกระดมมวลชน เข้าร่วมการประท้วงรัฐบาล ก่อนที่จะมีลักษณะสุดขั้ว จนกลายเป็นขบวนการที่มีแนวโน้มสู่การเป็นขบวนการมวลชนปฏิวัติ ด้วยข้อเรียกร้องที่มุ่งเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม เพื่อสร้างความยุติธรรมทางสังคม (social justice) ให้เกิดขึ้น ภายใต้หัวข้อที่สอง การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดมและการวิเคราะห์การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้ และหัวข้อที่สาม การวิเคราะห์วิถีโคจรของการปฏิวัติ ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวคิดการเมืองแห่งการต่อสู้ (Contentious Politics) ของ McT² (ดังที่ผู้เขียนได้เคยกล่าวถึงรายละเอียดแล้วในบทที่ 2) ผู้เขียนจะนำเสนอเนื้อหาของบทนี้โดยตลอดทั้งบท เรียงลำดับตามหัวข้อและประเด็นต่างๆ ดังที่ได้กล่าวไว้

ผู้เขียนได้ใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,150 คน โดยสุ่มเลือกมาจาก จังหวัดต่างๆจำนวน 5 จังหวัด ทั้งในภาคอีสาน กรุงเทพฯและปริมณฑล² (ผู้เขียนเลือกพื้นที่หลายจังหวัดในภาคอีสาน เนื่องจากตามผลการศึกษาอื่นๆที่เกี่ยวข้องก่อนหน้านี้ พบว่ากลุ่มเป้าหมายหลักของงานวิจัยชิ้นนี้อยู่ในพื้นที่ดังกล่าว) เพื่อบรรยายว่ากลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองในปัจจุบัน ที่

¹ ขบวนการโต้กลับของกลุ่มคนเสื้อแดงที่เห็นได้ชัดเจนในงานวิจัยชิ้นนี้ มีทั้งขบวนการโต้กลับที่เกิดขึ้นเองจากการปลุกระดมมวลชนของแกนนำการประท้วง ดังเช่น กรณีของกลุ่มคนเสื้อเหลือง (พธม.) ดังที่จะกล่าวถึงรายละเอียด ในเนื้อหาบางส่วนของบทที่ 4-8 และขบวนการโต้กลับที่มีลักษณะของการจัดตั้งจากฝ่ายรัฐโดยตรง ดังเช่น กรณีของขบวนการมวลชนเสื้อน้ำเงิน ของเนวิน ดังที่จะกล่าวถึงในบทที่ 7 และ 8

² พื้นที่สำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กรุงเทพฯ จำนวน 300 คน สมุทรปราการ จำนวน 64 คน นนทบุรี จำนวน 6 คน ยโสธร จำนวน 30 คน ศรีสะเกษ จำนวน 150 คน บุรีรัมย์ จำนวน 300 คน สกลนคร จำนวน 300 คน

พยายามผูกขาดสี่เสื่อเป็นสัญลักษณ์ประจำกลุ่มของตน จำนวน 4 กลุ่ม³ ได้แก่ กลุ่มคนสี่แฉง/นปช. กลุ่มคนสี่เหลียง/พรม. กลุ่มคนสี่อน้ำเงิน และกลุ่มคนสี่หลากสี มีลักษณะภูมิหลังและทัศนคติทางการเมืองในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยชิ้นนี้ของผู้เขียนเช่นใด และผู้เขียนจะทำการทดสอบทางสถิติ ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ (Multiple Logistic Regression) เพื่อพยากรณ์ว่าตัวแปรในปัจจุบันด้านภูมิหลังและตัวแปรในปัจจุบันเชิงโครงสร้าง ตัวแปรใดที่ส่งผลให้มวลชนตัดสินใจเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับขบวนการสี่แฉง

ปัจจัยด้านภูมิหลัง: เพศ อายุ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

เพศ (Q1_Gender)⁴ ของกลุ่มตัวอย่างมวลชนสี่เหลียงและมวลชนสี่แฉง มากกว่าร้อยละ 60 เป็นผู้ชาย มวลชนสี่หลากสีมีสัดส่วนของชายและหญิงเท่ากัน ขณะที่มวลชนสี่อน้ำเงิน ซึ่งผู้เขียนสุ่มพบเพียงแค่คนเดียวนั้นเป็นผู้ชาย ในด้าน**อายุ** (Q2_Age) ผู้เขียนพบว่ามวลชนสี่แฉงมีอายุเฉลี่ยพอๆกันทุกช่วงอายุ ทั้งในวัยรุ่น วัยทำงานและวัยเกษียณ แต่ช่วงอายุ 30-39 ปี มีสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 22) มวลชนสี่เหลียงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71) อยู่ในช่วงอายุ 18-39 ปี มวลชนสี่หลากสีส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) อยู่ในช่วงอายุ 18-29 ปี ขณะที่มวลชนสี่อน้ำเงินที่สุ่มพบ มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี ในด้าน **ภูมิลำเนาและพื้นที่ทำงาน** (Q3_Hometown) ผู้เขียนพบว่ากรณีที่เห็นได้ชัด คือ มวลชนสี่แฉงส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 80 มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด แต่มีบางส่วนที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัดแต่เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ประมาณร้อยละ 20 ซึ่งสัดส่วนต่างๆดังกล่าวของมวลชนสี่แฉง มีความใกล้เคียงกันกับมวลชนสี่เหลียง นั่นคือ มวลชนสี่แฉงและสี่เหลียง มีกระจายอยู่ในทุกพื้นที่ควบคู่กัน และเมื่อพิจารณาถึง**เขตการปกครอง** (Q4_AdminArea) ของภูมิลำเนาของมวลชนเหล่านี้ เฉพาะที่อยู่นอกเขตกรุงเทพฯ ก็พบว่า หากเปรียบเทียบแล้ว มวลชนสี่แฉงส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชนบท (นอกเขตเทศบาล) ขณะที่มวลชนสี่เหลียงส่วนใหญ่ อยู่ในพื้นที่เมือง (ในเขตเทศบาล) มวลชนสี่หลากสีที่สุ่มพบทั้งหมดอยู่ในพื้นที่เมือง (ในเขตเทศบาล) และมวลชนสี่อน้ำเงินที่สุ่มพบทั้งหมดอยู่ในพื้นที่ชนบท (นอกเขตเทศบาล)

³ จากการสำรวจความคิดเห็นประชาชนจำนวน 1,150 คน ผู้เขียนได้สุ่มเลือกพบ ผู้เคยเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มทางการเมืองต่างๆ โดยมีจำนวนดังต่อไปนี้ กลุ่มคนสี่แฉง/นปช. จำนวน 159 คน กลุ่มคนสี่เหลียง/พรม. จำนวน 14 คน กลุ่มคนสี่อน้ำเงิน จำนวน 1 คน และกลุ่มคนสี่หลากสี จำนวน 4 คน อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบแบบสอบถาม พบว่าผู้กรอกแบบสอบถามบางคน เคยเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองกับกลุ่มต่างๆมากกว่า 1 กลุ่ม โดยไม่ได้ระบุสาเหตุที่แน่ชัดว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น แต่อาจคาดการณ์เบื้องต้นได้ว่า ผู้กรอกแบบสอบถามดังกล่าว อาจมีทัศนคติทางการเมืองค่อนข้างหลากหลาย จึงสามารถเข้าร่วมการเคลื่อนไหวได้หลายกลุ่ม หรืออาจจะมีเหตุจูงใจอื่นๆ จึงทำให้กระทำเช่นนั้น ซึ่งผู้เขียนมองว่า เรื่องดังกล่าวไม่มีผลต่อความคลาดเคลื่อนอย่างมีนัยสำคัญของผลการศึกษาที่จะนำเสนอต่อไป

⁴ ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดของตัวแปรทั้งหมด ที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติในบทนี้ ซึ่งผู้เขียนระบุชื่อเอาไว้ในวงเล็บ ได้จาก สรุปตัวแปรและตัวชี้วัด (Summary of Variables and Indicators) ภาคผนวก ค

ระดับการศึกษา (Q5_Educ) ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึงกรณีที่น่าสนใจ เฉพาะมวลชนเสื้อแดง และมวลชนเสื้อเหลือง โดยเปรียบเทียบ พบว่า มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่มีการศึกษา อยู่ในระดับต่ำกว่ามวลชนเสื้อเหลือง กล่าวคือ เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 45) ของมวลชนเสื้อแดง มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา และมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54) ของมวลชนเสื้อเหลือง มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี

อาชีพ (Q6_Occupation) ก็เป็นอีกปัจจัยที่มีความน่าสนใจ กล่าวคือ เมื่อพิจารณาอาชีพของมวลชนเสื้อแดง ที่มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ *เกษตรกรที่ดิ้นทำกินเป็นของตนเอง* (ร้อยละ 33) *ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว* (ร้อยละ 18) และในสัดส่วนที่เท่ากัน *รับจ้างทั่วไป* *นักเรียน/นักศึกษา* และ *ขับรถรับจ้าง (มอเตอร์ไซด์รับจ้าง รถตุ๋น แท็กซี่)* มีร้อยละ 9.7 ส่วนกรณีของมวลชนเสื้อเหลืองนั้น อาชีพที่มีมากที่สุด คือ *ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว* (ร้อยละ 23) ส่วนในอันดับสองนั้น มีสัดส่วนที่เท่ากันหลายอาชีพ (ร้อยละ 15.4) ดังเช่น *ข้าราชการ พนักงาน/ลูกจ้างของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ* *เกษตรกรที่ดิ้นทำกินเป็นของตนเอง* *ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว* *นักเรียน/นักศึกษา* เป็นต้น

รายได้ต่อเดือน (Q7_Salary) ของมวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 35 อยู่ในช่วงระหว่าง 5,000-10,000 บาท ซึ่งถือว่ามีรายได้ค่อนข้างต่ำ แต่ไม่ถึงกับเป็น “ผู้มีฐานะยากจน”⁵ โดยที่กลุ่มคนเสื้อแดงที่มีเงินเดือนมากกว่า 30,000 บาท มีเพียงแค่ร้อยละ 13 ขณะที่มวลชนเสื้อเหลืองส่วนใหญ่ ร้อยละ 33 มีเงินเดือนอยู่ในช่วงระหว่าง 10,001-15,000 บาท และ ต่ำกว่า 5,000 บาท แต่มีกลุ่มคนเสื้อเหลืองที่มีเงินเดือนมากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 17 ซึ่งถ้าเปรียบเทียบเพียงแค่มวลชนเสื้อเหลืองและมวลชนเสื้อแดง จะพบว่า *คนเสื้อแดงส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่าคนเสื้อเหลืองส่วนใหญ่* และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้ที่มีรายได้เกิน 30,000 บาท ซึ่งผู้เขียนเรียกว่า “ผู้มีฐานะดี” ก็จะพบว่า คนเสื้อเหลืองที่จัดอยู่ในประเภทนี้ มีจำนวนมากกว่าคนเสื้อแดง ส่วนมวลชนเสื้อเหลืองก็มีทั้งผู้มีฐานะดี (รายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท) และฐานะยากจน (รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท) ในสัดส่วนที่เท่ากัน แต่ในกรณีมวลชนเสื้อแดงที่ผู้เขียนสุ่มพบนั้น มีฐานะยากจน

ผู้เขียนได้สร้างตัวแบบจำลองทางทฤษฎี สำหรับวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ (Multiple Logistic Regression Model) เพื่อพยากรณ์ผลกระทบจากปัจจัยด้านภูมิหลัง ที่ได้จาก

⁵ ผู้เขียนเรียกผู้มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน ในการสำรวจความคิดเห็นนี้ว่า “ผู้มีฐานะยากจน” แม้ว่าข้อมูลจากการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ จะระบุเส้นความยากจน (Poverty line) ทั่วประเทศ ว่ามีอัตรารายได้อยู่ที่ 2,422 บาท/เดือน โดยผู้อยู่ในเขตเทศบาล จะมีอัตรารายได้อยู่ที่ 2,685 บาท/เดือน และผู้อยู่นอกเขตเทศบาล จะมีอัตรารายได้อยู่ที่ 2,203 บาท/เดือนก็ตาม อ้างจาก สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช., “เส้นความยากจน (Poverty line) จำแนกตามภาคและเขตพื้นที่ ปี พ.ศ. 2531-2554” แหล่งที่มา : http://social.nesdb.go.th/SocialStat/Stat Report_Final.aspx?reportid=445&template=2R1C&yeartype=M&subcatid=59 [27 กุมภาพันธ์ 2557]

ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นดังกล่าว ว่าส่งผลอย่างไรต่อการร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q12_1_UDD)} = a + B_1 * Q1_Gender + B_2 * Q2_Age + B_3 * Q3_Hometown + B_4 * Q4_AdminArea + B_5 * Q5_Educ + B_6 * Q6_Occupation + B_7 * Q7_Salary$$

เมื่อ a คือ จุดตัดแกน y (y-intercept)

B_i คือ สัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก โดยที่ $i = 1, 2, 3, \dots, 7$

เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ โดยใช้วิธีการนำเข้าตัวแปรแบบ Backward Stepwise (Wald) ปรากฏว่าตัวแบบสุดท้าย ในขั้นที่ 4 ซึ่งเป็นตัวแบบที่ใช้พยากรณ์ได้ดีที่สุด มีผลการทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และมีความสามารถพยากรณ์การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง โดยจำกัดขอบเขตเฉพาะปัจจัยด้านภูมิหลัง ได้แม่นยำเพียงแค้อยู่ละ 12 เท่านั้น (Nagelkerke R-square เท่ากับ 0.123)⁶ ซึ่งผลลัพธ์เช่นนี้ ไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าประหลาดใจ เพราะโลกสังคมศาสตร์ มีความสลับซับซ้อนเกินกว่าจะอธิบายด้วยปัจจัยแคบๆ เพียงไม่กี่ปัจจัยดังกล่าว การอธิบายการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง หรือความเป็น “คนเสื้อแดง” จึงไม่สามารถอธิบายได้อย่างง่ายๆ ด้วยปัจจัยด้านภูมิหลังประชากร ดังที่ถูกกล่าวอ้างในสังคมโดยทั่วไป นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้ตรวจสอบความกลมกลืน ของแบบจำลองโลจิสติกที่สร้างขึ้นว่า สามารถทำนายค่าความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ ได้อย่างสอดคล้องกับค่าความน่าจะเป็น ของการเกิดเหตุการณ์จากข้อมูลที่เก็บมาหรือไม่ โดยใช้วิธี Hosmer and Lemeshow Test ซึ่งปรากฏว่าได้ค่า Chi-square เท่ากับ 10.559 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.228 ซึ่งมากกว่า 0.05 ซึ่งหมายความว่า ตัวแบบจำลองที่ได้มีความสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยมีรายละเอียดของสมการตัวแบบจำลอง พร้อมค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก แบบคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients) ดังนี้

$$\text{Logged odds (Q12_1_UDD)} = -1.68 + 0.98*Q1_Gender(1) - 1.50*Q2_Age(2) + 1.36*Q3_Hometown(1)$$

⁶ ถ้าใช้วิธีนำเข้าตัวแปรแบบ Enter จะได้ค่า Nagelkerke R-square เท่ากับ 0.213 ซึ่งหมายความว่าตัวแบบมีพลังในการอธิบายร้อยละ 21.3 แต่ยังไม่ถือเป็นตัวแบบที่แม่นยำที่สุด เพราะมีตัวแปรบางตัวที่สามารถตัดออกได้ โดยที่ความสามารถในการพยากรณ์ไม่ได้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับผู้ที่สนใจดูภาพรวมของทุกตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ดูใน ผลการทดสอบการวิเคราะห์ทางสถิติ (เพิ่มเติม) ภาคผนวก ค

นอกจากนี้ ผู้เขียนได้รายงานผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ในรูปของตารางสรุปผลตัวแบบจำลอง เอาไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-1.677	.002	.187	
Q1_Gender(1)	.981	.000**	2.668	166.8
Q2_Age(1)	-1.709	.128	.181	-81.9
Q2_Age(2)	-1.497	.005**	.224	-77.6
Q2_Age(3)	-.713	.137	.490	-51
Q2_Age(4)	-.629	.193	.533	-46.7
Q2_Age(5)	-.222	.668	.801	-19.9
Q3_Hometown(1)	1.360	.026*	3.897	289.7
Q3_Hometown(2)	-.452	.137	.637	-36.3
Q7_Salary(1)	-1.007	.078	.365	-63.5
Q7_Salary(2)	-.017	.968	.984	-1.6
Q7_Salary(3)	.470	.280	1.600	60
Q7_Salary(4)	-.111	.815	.895	-10.5
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	44.858	.000		
Cox-Snell R-square	.065			
Nagelkerke R-square	.123			
หมายเหตุ: (1) กลุ่มอ้างอิงของ Q1_Gender คือ Q1_Gender(2) (หญิง) (2) กลุ่มอ้างอิงของ Q2_Age คือ Q2_Age(6) (อายุ 60 ปีขึ้นไป) (3) กลุ่มอ้างอิงของ Q3_Hometown คือ Q3_Hometown(3) (ต่างจังหวัด) (4) กลุ่มอ้างอิงของ Q7_Salary คือ Q7_Salary(5) (มากกว่า 30,000 บาท) (5) * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบโลจิสติกแบบพหุ ในตัวแบบขั้นที่ 4 ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านภูมิหลัง ที่ส่งอิทธิพลต่อการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 นั้นมีเพียง แค่ 3 ตัวแปรเท่านั้น คือ เพศชาย (Q1_Gender(1)) อายุ 20-29 ปี (Q2_Age(2)) และภูมิลำเนา กรุงเทพฯและปริมณฑล (Q3_Hometown(1)) โดยที่ตัวแปร 2 ตัวแรกนั้น มีระดับนัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่า 0.01 แต่ในตัวแปรจำนวนนี้ ตัวแปรที่ส่งอิทธิพลต่อการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ก็คือ อายุ ซึ่งมีค่า

สัมพันธ์กับการถดถอยโลจิสติกมากที่สุด แต่จากเครื่องหมายที่เป็นลบ แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงของช่วงอายุดังกล่าวของคนเสื้อแดง ส่งผลให้ค่า Odds ของการเข้าร่วมเคลื่อนไหวฯ เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามด้วยเช่นกัน ตัวแปรที่ส่งอิทธิพลต่อการเข้าร่วมเคลื่อนไหวฯ รองลงมาคือ *ภูมิลำเนา* และ *เพศ* ตามลำดับ จากค่า Odds ratio ของตัวแปรต่างๆ ดังปรากฏใน ตารางสรุปดังกล่าว สามารถนำมาตีความได้ดังต่อไปนี้ *ประการแรก* การเพิ่มขึ้นแต่ละช่วงปีของคนเสื้อแดงที่มีอายุอยู่ระหว่าง 20-29 ปี จะส่งผลให้พวกเขาเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดงลดลงร้อยละ 77.6 เมื่อเปรียบเทียบกับคนเสื้อแดงที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป *ประการที่สอง* คนเสื้อแดงที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีโอกาสที่จะเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง สูงกว่าพวกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด มากถึง 3.897 เท่า และ *ประการสุดท้าย* คนเสื้อแดงที่เป็นผู้ชาย มีโอกาสเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง มากกว่าคนเสื้อแดงที่เป็นผู้หญิงถึง 2.668 เท่า

3.2 การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดมและการวิเคราะห์การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้

การนำเสนอผลการศึกษาในส่วนนี้ ได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ *ส่วนแรก* การกำหนดตัวแปรในการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม และการวิเคราะห์การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้ โดยดูจากผลสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดงกับสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งจะช่วยให้เราได้ภาพรวมของมวลชนเสื้อแดงต่างๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องทัศนคติทางด้านการเมืองในแง่มุมต่างๆ และการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองกับขบวนการทางการเมืองต่างๆ *ส่วนที่สอง* การทดสอบสมมติฐานงานวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งเคยนำเสนอว่า มวลชนเสื้อแดง มีความสัมพันธ์กับการเป็นมวลชนโต้กลับกลุ่มพธม. หรือมวลชนต่อต้านรัฐประหาร 19 กันยายน และ *ส่วนที่สาม* การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม ซึ่งจะเป็นการลงรายละเอียดการศึกษาในเชิงทฤษฎี ตามแนวคิด *การเมืองแห่งการต่อสู้* (Contentious Politics) ของ McT² ว่าสามารถนำมาใช้ศึกษา การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง ตามกรอบเวลาของงานวิจัยชิ้นนี้ได้มากน้อยเพียงใด โดยผู้เขียนจะสร้างตัวแบบจำลองทางสถิติต่างๆ ขึ้นเพื่อใช้ประกอบในการศึกษาด้วย

3.2.1 การกำหนดตัวแปรในการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดมและการวิเคราะห์การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้: ผลสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดงกับสถิติเชิงพรรณนา

ผลการสำรวจความคิดเห็นในแต่ละตัวแปร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ในประเด็น *การประเมินฐานะตนเอง* (Q8_SelfEvaluation) ของมวลชนเสื้อแดงส่วน

ใหญ่ และมวลชนเสื้อเหลืองส่วนใหญ่ กล่าวคือ ร้อยละ 68 และร้อยละ 64 ตามลำดับ ประเมินว่าตนเองมีฐานะปานกลาง ขณะที่มวลชนเสื้อหลากสีที่สุ่มพบนั้น มีความหลากหลายในการประเมินฐานะตนเอง ในสัดส่วนที่เท่าๆกัน ทั้งประเมินว่าตนเองมีฐานะ “จน” “ปานกลาง” “มีฐานะดีกว่าคนส่วนใหญ่ไม่ถึงกับรวย” และมีฐานะ “รวย” และในกรณีของมวลชนเสื้อน้ำเงินที่สุ่มพบเพียงคนเดียว ประเมินว่าตนมีฐานะปานกลาง และในการสอบถามว่า *สาเหตุที่คนจน* (Q9_CauseOfPoor) เป็นเพราะเหตุใด โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคน สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ พบว่ามวลชนเสื้อแดง “*ระบอบสาเหตุที่คนจน*” ในสัดส่วนมากที่สุด 3 อันดับแรก ว่าเป็นเพราะ “*ไม่มีทุนประกอบอาชีพ*” (ร้อยละ 66) “*ขาดโอกาส*” (ร้อยละ 65) และ “*เรียนมาน้อย*” (ร้อยละ 46) มวลชนเสื้อเหลือง “*ระบอบสาเหตุที่คนจน*” ในสัดส่วนมากที่สุด 3 อันดับแรก ว่าเป็นเพราะ “*ชี้แจงไม่ชวนชวย*” (ร้อยละ 60) “*ขาดโอกาส*” (ร้อยละ 40) และระบุในสัดส่วนที่เท่ากันว่า “*ไม่มีทุนประกอบอาชีพ*” และ “*เรียนมาน้อย*” (ร้อยละ 33) มวลชนเสื้อหลากสี “*ระบอบสาเหตุที่คนจน*” ค่อนข้างหลากหลายในสัดส่วนที่เท่าๆกัน แต่ที่มากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ คนเสื้อหลากสีทุกคน ระบุว่า เป็นเพราะ “*ชี้แจงไม่ชวนชวย*” (ร้อยละ 100) ขณะที่อันดับสอง มีสัดส่วนเท่ากัน (ร้อยละ 33) คือ “*ไม่มีทุนประกอบอาชีพ*” “*ขาดโอกาส*” “*ถูกเอาเปรียบ*” “*ไม่มีพวก/ไม่มีเส้นสาย*” “*ดวงไม่ดี/ไม่มีโชค*” และ “*ชื่อ/ไม่ทันคน*” ส่วนสาเหตุที่เหลือเป็นอันดับ 3 (ร้อยละ 17) คือ “*เรียนมาน้อย*” “*เกิดมาจน*” “*หัวไม่ดี*” และ “*เข้าไม่ถึงทรัพยากร*” ขณะที่มวลชนเสื้อน้ำเงิน ซึ่งสุ่มพบเพียงคนเดียว ไม่ระบุว่าสาเหตุที่คนจนเป็นเพราะเหตุใด

เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านรายได้ของมวลชนกลุ่มต่างๆ ประกอบกับการระบอบสาเหตุที่คนจน จะเห็นว่า ถ้าหากเรามองว่า มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ มีฐานะ “*ค่อนข้างยากจน*” และมวลชนเสื้อเหลืองส่วนใหญ่ มีฐานะ “*ปานกลาง*” แล้วอาจคาดการณ์ได้ว่า คนเสื้อเหลือง (เช่นเดียวกับคนเสื้อหลากสี) มีแนวโน้มจะมอง คนเสื้อแดงที่ฐานะด้อยกว่าตนว่าเป็นคนที่ “*ชี้แจงไม่ชวนชวย*” ขณะที่คนเสื้อแดงจะมองว่าสาเหตุที่ตนมีฐานะค่อนข้างยากจน เป็นเพราะ “*ไม่มีทุนประกอบอาชีพ*” “*ขาดโอกาส*” และ “*เรียนมาน้อย*” ซึ่งเป็นเรื่องของโอกาสการเลื่อนชั้นทางสังคม ที่เป็นเรื่องของโครงสร้างทางสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำ ซึ่งคนเสื้อเหลืองและคนเสื้อหลากสี มีแนวโน้มจะมองว่าเรื่องดังกล่าวไม่มีปัญหา อย่างน้อยก็สำหรับ กรณีที่ใช้ฐานะของพวกเขาเป็นเกณฑ์

ความพึงพอใจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้การบริหารงาน/นโยบายของรัฐบาล
(Q10_MostLikeGov)

ผู้เขียนสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง ในประเด็นความพึงพอใจต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ภายใต้การบริหารงาน/นโยบายของรัฐบาลต่างๆ ได้แก่ รัฐบาลทักษิณ รัฐบาลสุรยุทธ์ รัฐบาลสมัคร รัฐบาลสมชาย และรัฐบาลอภิสิทธิ์ พบว่า มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่จำนวนมากถึง ร้อยละ 93

ขึ้นขอรัฐบาลทักษิณ ร้อยละ 1 ขึ้นขอรัฐบาลสุรยุทธ์ ร้อยละ 3 ขึ้นขอรัฐบาลสมัคร ร้อยละ 2 ขึ้นขอรัฐบาลสมชาย และร้อยละ 3 ขึ้นขอรัฐบาลอภิสิทธิ์ (ผลรวมมากกว่า 100 เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/เครือข่าย (Q11_MemGr)

การสำรวจกลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดง พบว่า ร้อยละ 49 เคยเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/เครือข่าย ดังเช่น สหภาพแรงงานฯ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ สมัชชาคนจน เครือข่ายหนี้สินชวาณาแห่งประเทศไทย กลุ่มผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ฯลฯ แต่อีกร้อยละ 51 เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง โดยไม่เคยเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มลักษณะต่างๆดังกล่าวมาก่อน

เหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. (Q13_EforUDD)

เหตุการณ์สำคัญที่เป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ตัดสินใจเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง ที่มีสัดส่วนมากที่สุด 3 เหตุการณ์ ได้แก่ เหตุการณ์แรก การชุมนุมไล่รัฐบาลทักษิณของ สนธิ ลิ้มทองกุลและกลุ่มคนเสื้อเหลือง ร้อยละ 28 เหตุการณ์ที่สอง รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ร้อยละ 25 และเหตุการณ์ที่สาม การปราบปรามการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์ ร้อยละ 16

ลักษณะการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง (Q14_ParUDD)

มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ที่มาเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. ในลักษณะต่างๆ ได้แก่ มาคนเดียว มากับครอบครัวหรือญาติที่ใกล้ชิด มากับเครือข่ายเพื่อนๆในชุมชน มากับเพื่อนที่ทำงาน มากับกลุ่มหรือองค์กรที่ตนเองเป็นสมาชิก เป็นต้น แต่จากผลการสำรวจของผู้เขียนพบว่าลักษณะที่มีสัดส่วนมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ประมาณร้อยละ 36 จะเดินทางมากับครอบครัวหรือญาติที่ใกล้ชิด ประมาณร้อยละ 25 มากับเครือข่ายเพื่อนๆในชุมชน และร้อยละ 19 มากับเพื่อนที่ทำงาน

ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม นปช. (Q15_CostinUDD)

การสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดง พบว่า ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรมฯ มีหลายลักษณะ ได้แก่ ตัวผู้เข้าร่วมฯ ญาติ/เพื่อน พรรคการเมือง แกนนำชาวบ้านในชุมชน/หัวหน้าหน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรที่ผู้เข้าร่วมสังกัดอยู่ ซึ่งสัดส่วนเรียงลำดับจากมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 79 ตัวผู้เข้าร่วมฯเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายเอง ร้อยละ 10 ญาติ/เพื่อนเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย ร้อยละ 9 ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย คือ แกนนำชาวบ้านในชุมชน/หัวหน้า

หน่วยงาน/กลุ่ม/องค์กรที่ผู้เข้าร่วมสังกัดอยู่ และสุดท้าย ร้อยละ 2 พรรคการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย

การเข้ารับการอบรมจากโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช. (Q16_SchoolUDD)

ผู้เขียนได้สำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดง พบว่า มีเพียงแค่ร้อยละ 9 เท่านั้นที่เคยผ่านประสบการณ์เข้ารับการอบรมจากโรงเรียนผู้ปฏิบัติการแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (โรงเรียน นปช. / โรงเรียนเสื้อแดง / โรงเรียนประชาธิปไตย / โรงเรียนการเมือง) ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 91 เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. โดยไม่เคยเข้ารับการอบรมลักษณะดังกล่าวมาก่อน จากข้อมูลที่คุณเขียนมีอยู่ พบว่าผู้เคยเข้ารับการอบรมดังกล่าว มีสัดส่วนเพียงเล็กน้อย เป็นเพราะผู้เข้ารับการอบรมโดยทั่วไป เป็นบุคคลระดับแกนนำชุมชน ซึ่งจะนำความรู้ที่ได้รับอบรมไปเผยแพร่ให้ชาวบ้านในชุมชนต่อกันไปเป็นลูกโซ่

ระดับความสำเร็จภายหลังเข้ารับการอบรมจากโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช. (Q17_UnderstandPol)

ผลการสำรวจความคิดเห็นมวลชนเสื้อแดงที่เคยเข้ารับการอบรมจากโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช. หรือเคยเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. ด้วยมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) พบว่าจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 46 คิดว่าตนเองเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาทางการเมืองในปัจจุบันมากขึ้น ในระดับมาก ขณะที่ระดับรองลงมา คือ ร้อยละ 36 คิดว่าตนเองเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาทางการเมืองในปัจจุบันมากขึ้น ในระดับปานกลาง

ช่องทางการติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหว/นัดหมายทำกิจกรรมของกลุ่มคนเสื้อแดง (Q18_NewsUDD)

ช่องทางการติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหว/นัดหมายทำกิจกรรมของกลุ่มคนเสื้อแดง 3 อันดับแรก ที่กลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดงใช้ คือ จำนวนมากที่สุดถึง ร้อยละ 64 ได้รับข้อมูลจากหนังสือพิมพ์/โทรทัศน์/สถานีวิทยุที่มีตามปกติโดยทั่วไป รองลงมาคือ ร้อยละ 50 ได้รับข้อมูลจากโทรทัศน์ดาวเทียม และอันดับที่ 3 คือ ร้อยละ 26 ได้รับข้อมูลจากวิทยุชุมชน (ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ดังนั้นจึงได้ผลรวมเกิน ร้อยละ 100)

บทบาทการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. (Q19_RoleUDD)

กลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดง ที่ผู้เขียนสำรวจพบ แสดงบทบาทลักษณะต่างๆ ดังเช่น สนับสนุน/บริจาคเงินเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆของกลุ่มคนเสื้อแดง จัดทำหรือเผยแพร่เอกสาร/สื่อในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น แต่ที่มีมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ร้อยละ 48 สนับสนุน ชักชวน หรือโน้มน้าว

ใจให้คนอื่นๆ เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง *อันดับที่สอง* ร้อยละ 39 เสนอแนะให้ความคิดเห็นที่คาดหวังว่าเป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหว และ *อันดับที่สาม* ร้อยละ 27 สนับสนุน/บริจาคเงินเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆของกลุ่มคนเสื้อแดง

ผู้เขียนสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดงในประเด็น **ระดับความชอบธรรมหรือความถูกต้องของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง** (Q20_LegitimacyUDD) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 45 มองว่า การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง มีความชอบธรรม *ระดับมาก* ขณะที่อันดับสอง มองว่าการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง มีความชอบธรรม *ในระดับมากที่สุด* และเมื่อสอบถามความคิดเห็นในประเด็น **ระดับความสำเร็จตามเป้าหมาย/ข้อเรียกร้องในการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง** (Q21_SuccessUDD) พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 51 มองว่าการเคลื่อนไหวของมวลชนเสื้อแดงประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย/ข้อเรียกร้องในการชุมนุมอยู่ใน *ระดับมาก* และในระดับรองลงมา คือ ร้อยละ 30 คิดว่าประสบความสำเร็จอยู่ใน *ระดับปานกลาง*

วัตถุประสงค์หลักในการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง (Q22_PurposeOfUDD) จากการสำรวจความคิดเห็นที่มากที่สุด 3 อันดับแรกในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดง ได้แก่ *อันดับแรก* ร้อยละ 74 เรียกร้องประชาธิปไตย *อันดับที่สอง* ร้อยละ 54 สนับสนุน *ทักษิณ* และ *อันดับที่สาม* ร้อยละ 42 กำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์ ซึ่งน่าสนใจว่าถึงแม้กลุ่ม นปช. จะมีลักษณะที่สังคมโดยทั่วไปมองว่า เป็นขบวนการโต้กลับของกลุ่ม พธม. แต่จากการสำรวจความคิดเห็น กลับพบว่ามีเพียงแค่ร้อยละ 3 เท่านั้น ที่มองว่ากลุ่มคนเสื้อแดงมีวัตถุประสงค์หลักอยู่ที่การเอาชนะกลุ่มคนเสื้อเหลือง

เมื่อผู้เขียนสอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดง ว่าอะไรคือ **วัตถุประสงค์หลักในการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อเหลือง** (Q23_PurposeOfPAD) ก็พบว่า มวลชนเสื้อแดงจำนวนมากที่สุด 3 อันดับแรก มองว่าวัตถุประสงค์ในการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ *ต่อต้านทักษิณ* (ร้อยละ 55) ผลประโยชน์ทางการเมือง (ร้อยละ 48) และ *โค่นรัฐบาลฝ่ายทักษิณ* (ร้อยละ 47) ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมองว่ามีผลสำรวจความคิดเห็นที่น่าสนใจ เช่นกัน แม้ว่าจะไม่ได้มีจำนวนคนเสื้อแดงมองอยู่ใน 3 อันดับแรกดังกล่าวก็ตาม กล่าวคือ มีมวลชนเสื้อแดงจำนวนมากเช่นกัน (ร้อยละ 32) ที่มองว่าวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อเหลือง อยู่ที่การเอาชนะกลุ่มคนเสื้อแดง และมีมวลชนเสื้อแดงเพียงแค่ร้อยละ 18 ที่มองว่าวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ การปกป้องสถาบันกษัตริย์

กลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดงมองว่า **การปราบปรามการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์** (Q24_SuppressUDD) เป็นสิ่งที่ผิดมากถึงร้อยละ 83 อย่างไรก็ตาม พวก

เขาก็อยังคงมองว่าเขามี **ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้มีความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างจากตนเอง** (Q25_Peace) มากถึงร้อยละ 77

กลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดงมีความคิดเห็นต่อการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 (Q26_19SepCoup) จำนวนมากที่สุด 2 อันดับแรก ไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหารดังกล่าว ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ มวลชนเสื้อแดงจำนวนมากถึงร้อยละ 48 ไม่เห็นด้วยเพราะเป็นการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร/อำมาตย์ เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของตนเอง และจำนวนมากถึงร้อยละ 39 ไม่เห็นด้วยเพราะมองว่า การกระทำดังกล่าวแสดงถึงความไม่เคารพต่อประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง/รัฐบาลที่ชนะการเลือกตั้ง/หลักประชาธิปไตย

การสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดง พบว่า **กลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยในปัจจุบัน** (Q27_ThaiPolProblem) ที่มากที่สุด 3 อันดับแรก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ องคมนตรีและเครือข่าย (ร้อยละ 63) นักการเมือง (ร้อยละ 56) และศาล/ตุลาการ (ร้อยละ 33) และเมื่อสอบถามว่าประเด็น**ปัญหาหลักของระบบการเมือง/ประชาธิปไตย** (Q28_DemocracyProblem) ในสายตาของพวกเขา ที่เป็นปัญหาใหญ่ที่สุดมีอะไรบ้าง ก็พบว่าปัญหาใหญ่ที่สุด 3 อันดับแรก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ อันดับที่หนึ่ง นักการเมืองและข้าราชการโงกกิน/ขาดศีลธรรม (ร้อยละ 65) อันดับที่สอง การแทรกแซงการเมืองโดยทหาร/อำมาตย์ (ร้อยละ 46) และอันดับที่สาม มี 2 ประเด็นปัญหาที่มีสัดส่วนเท่ากัน (ร้อยละ 45) คือ การไม่เคารพกฎหมาย และการไม่เคารพผลการเลือกตั้ง แต่ที่น่าสนใจมากคือ สำหรับมวลชนเสื้อแดง การซื้อสิทธิขายเสียงถูกมองว่าเป็นประเด็นปัญหา เพียงร้อยละ 38 ซึ่งถือว่าต่ำกว่าภาพรวมการสำรวจความคิดเห็นค่อนข้างมาก (ดูภาคผนวก ก ประกอบ) ซึ่งประเด็นดังกล่าวอาจจะแสดงถึงพวกเขามีมุมมองต่อการซื้อสิทธิขายเสียง ที่แตกต่างไปจากวาทกรรมการซื้อเสียงหลัก ที่ครอบงำสังคมอยู่ เมื่อผู้เขียนสอบถามในประเด็นการเลือกตั้งต่อไปว่า พวกเขามีเหตุผลอะไรบ้าง ในการตัดสินใจเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น (Q29_ElectionDecision) ก็พบว่าเหตุผลที่มีกลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดง เห็นตรงกันมากที่สุด 3 อันดับแรกเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ชื่นชอบนโยบายของพรรค/ผู้สมัครฯ (ร้อยละ 68) สร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ในท้องถิ่น (ร้อยละ 63) และการรักษาคำสัญญาที่ให้ไว้ในการหาเสียง (ร้อยละ 40) ซึ่งน่าสนใจว่า เหตุผลอื่นๆที่วาทกรรมหลักในการครอบงำสังคม ไม่ได้มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ลงสมัครอย่างทีกล่าวอ้าง ไม่ว่าจะเป็น การชื่นชอบตัวผู้สมัครฯเป็นการส่วนตัว การได้รับคำตอบแทนจากการลงคะแนน (ซื้อเสียง) หรือบุคคลใกล้ชิดบอกให้เลือก ซึ่งผลการสำรวจความคิดเห็นดังกล่าวไม่ใช่สิ่งน่าประหลาดใจ เพราะกลุ่มตัวอย่างมวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ มีความศรัทธาในการเลือกตั้ง เพราะพวกเขาเชื่อว่า **ถ้าหากผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นที่พวกเขาชื่นชอบและลงคะแนนเสียงให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง จะทำให้**

สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในท้องถิ่น และตัวของเขาเองดีขึ้น (Q30_BetterFuture) มากถึงร้อยละ 81

3.2.2 การทดสอบสมมติฐานงานวิจัยที่ผ่านมา: มวลชนเสื้อแดง มีความสัมพันธ์กับการเป็นมวลชนได้กลับของกลุ่ม พธม. หรือมวลชนฝ่ายก้าวหน้าผู้ต่อต้านรัฐประหาร 19 กันยายน?

ที่ผ่านมาทีมงานวิจัยบางชิ้นที่ใช้ปัจจัยด้านภูมิหลังประชากร ในการสร้างคำอธิบายคนเสื้อแดง⁷ และงานวิจัยบางส่วนได้กล่าวถึงจุดเปลี่ยนของชาวบ้าน ที่เข้ามาสู่การนิยามว่าพวกเขาเป็นคนเสื้อแดง และให้ข้อสรุปว่า มวลชนเสื้อแดง คือ มวลชนที่เกิดขึ้นมาเพื่อโต้กลับการเคลื่อนไหวของขบวนการ พธม. หรือมวลชนที่เกิดขึ้นมาเพื่อต่อต้านการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549⁸ แต่ข้อสรุปดังกล่าว ยังไม่สามารถให้ความกระจ่างชัดให้กับผู้เขียนได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงต้องการทำความเข้าใจประเด็นนี้ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ด้วยการหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) จากสถิติทดสอบสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's r) ระหว่างปัจจัยการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง ที่มีกับปัจจัยอื่นๆ 3 ปัจจัย ดังนี้ *ปัจจัยแรก* เหตุการณ์ที่เป็นจุดเปลี่ยนให้มวลชนเหล่านี้เริ่มเข้ามาเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. *ปัจจัยที่สอง* วัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง และ *ปัจจัยที่สาม* กลุ่มบุคคลที่คิดว่าเป็นอุปสรรคของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย โดยปรากฏผลการทดสอบดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดงกับเหตุการณ์ที่เป็นจุดเปลี่ยนให้มวลชนเหล่านี้เริ่มเข้ามาเคลื่อนไหวกับ นปช./ กลุ่มคนเสื้อแดง

	Participated in the UDD	ProPAD	Coup19Sep	DissTRT	PADSamak	VerThaksin	DPgov	CrkUDD	
Participated in the UDD	Pearson Correlation	1	-.017	.094	-.036	-.009	.086	.010	-.018
	Sig. (2-tailed)		.828	.218	.639	.908	.260	.892	.811
	N	1134	172	172	172	173	173	172	172

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01

⁷ ดูตัวอย่างได้จาก Ammar Siamwalla and Somchai Jitsuchon, "The Socio-Economic Bases of the Red/Yellow Divide: A Statistical Analysis," in *Bangkok May 2010: Perspectives on a Divided Thailand*, eds. Michael J. Montesano, Pavin Chachavalpongpun and Aekapol Chongvilavun (Chiang Mai: Silkworm Books, 2012), pp. 64-71.

⁸ Prapart Pintobtang, *What Makes Thai Villagers "Grass Tip" Uprising after the September 19, 2006 Coup?* (Chiba: IDE-JETRO, 2011). และ อุเชนทร์ เชียงเสน, "กำเนิด 'เสื้อแดง' ในฐานะขบวนการโต้กลับ," *ฟ้าเดียวกัน* 9, 3 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2554): 122-154.

ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดงกับวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง

	Participated in the UDD	Overthrown Abhisit	Support Thaksin	UDD's Democracy	Political Interests	Eliminate Feudal	Disorder	Defeat PAD
Participated in the UDD Pearson Correlation	1	-.071*	-.084**	.116**	-.220**	.067*	-.083**	-.119**
Sig. (2-tailed)		.022	.007	.000	.031	.000	.007	.000
N	1134	1043	1043	1043	1043	1043	1043	1043

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01

ตารางที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดงกับกลุ่มบุคคลที่คิดว่าเป็นอุปสรรคของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย

	Participated in the UDD	Privy Councillor	Military	Judge	Civil Servant	Politicians	Mass Media	NGO	People
Participated in the UDD Pearson Correlation	1	.232**	.194**	.314**	.038	-.256**	-.055	-.005	-.055
Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000	.205	.000	.859	.071
N	1134	1092	1092	1092	1092	1092	1092	1092	1092

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01

เมื่อพิจารณาตารางที่ 1 จะเห็นว่าจากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนเสื้อแดง เรื่อง การเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดงกับเหตุการณ์ที่เป็นจุดเปลี่ยนให้มวลชนเหล่านี้เริ่มเข้ามาเคลื่อนไหวกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง ไม่ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์คู่ใด ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เลยแม้แต่คู่เดียว อย่างไรก็ตาม ผลการทดสอบดังกล่าวก็เป็นเพียงแค่การทดสอบทางสถิติ ซึ่งไม่ได้หมายความว่า ในความเป็นจริง มวลชนเสื้อแดงจะไม่มีเหตุการณ์ที่เป็นจุดเปลี่ยนทำให้เขากลายเป็นคนเสื้อแดง เพียงแต่เหตุการณ์ที่มีร่วมกันในหมู่มวลชนเสื้อแดง ที่แสดงถึงความสัมพันธ์อย่างชัดเจนนั้นยังไม่ปรากฏ จึงต้องทำการศึกษาอย่างลึกซึ้งต่อไป แต่เมื่อพิจารณาตารางที่ 2 จะเห็นว่า การเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดงกับวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงนั้น ปรากฏว่ามีนัยสำคัญทางสถิติทุกคู่ความสัมพันธ์ แม้ว่าค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันที่ได้ จะมีค่าไม่เกิน 0.30 เลยแม้แต่คู่เดียว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ที่ปรากฏ อยู่ในระดับที่ต่ำมาก โดยความสัมพันธ์ระหว่าง “การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช.” และวัตถุประสงค์เรื่อง “กำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์” มีค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันเป็นบวก เท่ากับ 0.07 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่ง หมายความว่า ยังมีการใช้ประเด็น “กำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์” เป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช.เพิ่มมากขึ้น การเข้าร่วมเคลื่อนไหวของมวลชนกับกลุ่มคนเสื้อแดงก็ยังมีมากขึ้นตามไปด้วย ขณะที่

ความสัมพันธ์กับการใช้ประเด็น “เรียกร้องประชาธิปไตย” มีค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันเป็นบวก เท่ากับ 0.12 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายความว่า ยิ่งกลุ่ม นปช. ใช้ประเด็น “เรียกร้องประชาธิปไตย” เป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวเพิ่มมากขึ้น ก็ยิ่งทำให้การร่วมเคลื่อนไหวของมวลชนกับกลุ่มคนเสื้อแดง มีมากขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นอื่นๆ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ได้แก่ “ล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์” “สนับสนุนทักษิณ” “ผลประโยชน์ทางการเมือง” “สร้างความไม่สงบ” และ “แก้รัฐธรรมนูญ” “เอาชนะกลุ่มคนเสื้อเหลือง” ที่มีกับการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง ล้วนแต่มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ซึ่งหมายความว่า ยิ่งกลุ่ม นปช. ใช้ประเด็นดังกล่าวเคลื่อนไหวเพิ่มมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้การเข้าร่วมเคลื่อนไหวของมวลชนลดลงเท่านั้น เพราะประเด็นเหล่านี้ มีฐานมวลชนสนับสนุนที่แคบกว่าประเด็น เกี่ยวกับการเรียกร้องประชาธิปไตย และการต่อต้านความเหลื่อมล้ำในสังคม ดังนั้น การระบุว่ากลุ่มคนเสื้อแดงเป็นขบวนการโต้กลับของกลุ่ม พธม. จึงไม่สอดคล้องกับข้อค้นพบนี้ แม้ว่าในความเป็นจริง แกนนำกลุ่ม นปช. จะมีความตั้งใจใช้ยุทธวิธีหลายๆอย่าง โดยเลียนแบบจากกลุ่ม พธม. และมุ่งหวังที่จะเป็นขบวนการโต้กลับก็ตาม แต่สำหรับมวลชนเสื้อแดงแล้ว พวกเขาไม่ได้คิดในลักษณะนั้น เช่นเดียวกับ เหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ก็ไม่ใช่จุดเปลี่ยนที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ทำให้มวลชนเสื้อแดงตัดสินใจเข้าร่วมเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงเช่นกัน จึงทำให้โดยภาพรวมเราจะสามารถระบุได้ เพียงแค่ว่าขบวนการเสื้อแดง เป็นขบวนการที่เคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ในตารางที่ 3 จะเห็นว่ากลุ่มบุคคลที่มวลชนเสื้อแดง มองว่าเป็นอุปสรรคของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย ก็คือ องคมนตรีและเครือข่าย กองทัพ และศาล/ตุลาการ ซึ่งจากค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน จะเห็นว่าความสัมพันธ์สูงสุดอยู่ที่การมองว่า ศาล/ตุลาการเป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย ด้วยค่า $r = 0.32$ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (2-tailed) ซึ่งก็ยิ่งถือว่าเป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำ แต่ไม่ถือว่าต่ำมาก ดังเช่นความสัมพันธ์ที่มีต่อการมองว่าองคมนตรีและเครือข่าย เป็นอุปสรรคของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย ที่มีค่า $r = 0.23$ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (2-tailed) และความสัมพันธ์ที่มีต่อการมองว่ากองทัพ เป็นอุปสรรคของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย ที่มีค่า $r = 0.19$ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (2-tailed) ค่าสหสัมพันธ์ทางบวกทั้งสามดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ยิ่งมวลชนเสื้อแดงมองว่าศาล/ตุลาการ องคมนตรีและเครือข่าย และกองทัพ เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทยเพิ่มมากขึ้น การเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดงก็ยิ่งมีมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่ใช่ความสัมพันธ์ในลักษณะที่ว่า ปัจจัยใดเป็นเหตุและปัจจัยใดเป็นผล สามารถบอกได้เพียงแค่ว่า เป็นความสัมพันธ์ที่ไปในทิศทางเดียวกันเท่านั้น ขณะที่ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน กรณีที่เกิดขึ้นกับนักการเมือง ซึ่งมีค่าเป็นลบ คือ $r = -0.256$ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 (2-tailed) ถือว่าเป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำมาก แต่ค่าที่ได้ก็ถือว่ามี

ความน่าสนใจ เพราะจากค่าสหสัมพันธ์ดังกล่าว ได้แสดงทิศทางให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปในทิศทางตรงข้ามกัน กล่าวคือ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. ยิ่งเพิ่มสูงขึ้น การมองว่านักการเมืองเป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทยยิ่งลดลง ซึ่งถือว่าเป็นข้อค้นพบที่ตรงกันข้ามกับ วาทกรรมหลักที่ครอบงำสังคมอยู่ว่า “นักการเมืองคือปัญหาหลักของประชาธิปไตยไทย” เพราะอย่างน้อยก็มีมวลชนเสื้อแดง ที่มองปัญหาดังกล่าวแตกต่างออกไป ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากมวลชนเริ่มเห็นกลุ่มบุคคลอื่นๆ ที่เป็นปัญหาต่อระบบการเมือง/ประชาธิปไตยอย่างโดดเด่นขึ้นชัดเจน มากยิ่งกว่านักการเมือง ซึ่งถูกมองเป็นเรื่องปกติตามธรรมชาติไป ดังเช่น วาทกรรมว่า “นักการเมืองโกงกิน” สำหรับชาวบ้านโดยทั่วไปแล้วไม่ถือว่าเป็นสิ่งแปลกประหลาดอะไร เพราะพวกเขาย่อมตระหนักดีว่า นักการเมืองเหล่านั้น ย่อมต้องการแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ทางการเมืองเป็นเรื่องธรรมดา และยิ่งกว่านั้น นักการเมืองก็ไม่ได้เป็นปัญหาสำหรับพวกเขา เพราะบุคคลเหล่านี้ คือ ผู้พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาให้ดีขึ้น ภายหลังจากได้รับเลือกตั้งเข้ามาสู่ตำแหน่งทางการเมือง ตามนโยบายที่หาเสียงเอาไว้ ผิดกับบุคคลกลุ่มอื่นๆ ที่เข้ามาแทรกแซงการเมือง และทำตัวเป็นผู้ขัดขวางผลประโยชน์ของชาวบ้าน และคอยโค่นล้มรัฐบาลที่มาจากคะแนนเสียงการเลือกตั้งของพวกเขา

ขบวนการมวลชนประชาธิปไตยเสื้อแดงกับขบวนการโต้กลับ

นักวิชาการโดยทั่วไปไม่ให้ความสนใจกับการศึกษาขบวนการโต้กลับ เพราะมองว่าไม่มีความแตกต่างไปจากขบวนการทางสังคมและขบวนการทางการเมืองโดยทั่วไป ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว ขบวนการโต้กลับ (ทั้งที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งจากฝ่ายคู่กรณีของขบวนการทางสังคมและการเมือง และที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ) ถือเป็นหนึ่งในคู่ปรปักษ์สำคัญของขบวนการทางสังคมและการเมือง ที่มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จและล้มเหลวของขบวนการ เพราะขบวนการโต้กลับนี้ จะมีเป้าหมายที่ตรงข้ามต่อขบวนการฝ่ายตรงข้ามโดยตรง แม้ว่าขบวนการโต้กลับ (อาจจะ) มีแนวทางการจัดระดมผู้เข้าร่วม การจัดตั้งรูปแบบองค์กร/เครือข่าย รวมถึงการสร้างพันธมิตรในการเคลื่อนไหวที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับขบวนการฝ่ายตรงข้ามได้ก็ตาม⁹ จากงานวิจัย ได้พบรูปแบบของขบวนการเคลื่อนไหว ที่มีลักษณะของขบวนการโต้กลับที่สำคัญ คือ กรณีของมวลชนเสื้อน้ำเงิน ซึ่งเป็นกลุ่มจัดตั้งของ “เนวิน” (ดังที่แสดงให้เห็นในบทที่ 7 และ 8) โดยอาศัยเจ้าหน้าที่รัฐ ที่อยู่ภายใต้อำนาจสั่งการของ “พรรคภูมิใจไทย” เป็นกำลังหลักของกลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน โดยเฉพาะ “ตำรวจ” ถือเป็นกำลังสำคัญของกลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน ตามข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้ กลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน ได้เข้ามามี

⁹ Duncan McCargo มองว่ากลุ่มคนเสื้อเหลืองและกลุ่มคนเสื้อแดง มีความคล้ายคลึงกันมากกว่าความแตกต่างกัน ดูการให้เหตุผลของเขาได้ใน Duncan McCargo, “Two Cheer for Rally Politics,” in *Bangkok May 2010: Perspectives on a Divided Thailand*, eds. Michael J. Montesano, Pavin Chavalpongpan and Aekapol Chongvilaivan (Chiang Mai: Silkworm Books, 2012), p. 193.

บทบาทในการก่อความวุ่นวาย และช่วยทำให้เกิดความรุนแรง ในการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงหลายครั้ง ดังเช่น ช่วงเมษายน 2552 กลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน มีส่วนสำคัญในการช่วยทำให้เกิดการใช้ความรุนแรง และนำมาสู่การจลาจล ทั้งที่พัทยาและกรุงเทพฯ จนนำมาสู่การเปิดโอกาสให้ ศอฉ. ใช้กองกำลังทหาร เข้าสลายการชุมนุมของ นปช. การปะทะกันระหว่าง กลุ่มคนรักอุดรฯ และ กลุ่มพธม. ที่ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อกลุ่ม พธม. ชุมนุมประท้วงเรียกร้องดินแดนเขาพระวิหารคืนจาก กัมพูชา ถือเป็นความรุนแรงครั้งสำคัญ อีกตัวอย่าง ที่แสดงให้เห็นบทบาทของ กลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน

สำหรับกรณีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม นปช. กับ กลุ่ม พธม. นั้น ผู้เขียนไม่ถือว่าขบวนการมวลชน เสื้อแดงเป็น ขบวนการโต้กลับของกลุ่ม พธม. ดังที่งานวิจัยชิ้นอื่นๆ จัดประเภทไว้ ยกตัวอย่างเช่น งานของ **อุเชนทร์**¹⁰ เพราะจากข้อค้นพบ ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของทั้งสองกลุ่ม จะมีลักษณะที่ตรงข้ามกันเป็นส่วนใหญ่ และเป็นปฏิปักษ์ต่อกันอย่างชัดเจนในหลายประเด็น แต่เมื่อใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถิติ โดยอาศัยการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง ก็ได้ผลการศึกษาที่ช่วยหักล้างว่า มวลชนเสื้อแดงไม่ใช่ ขบวนการโต้กลับของพธม. ดังตัวอย่างเช่น ถึงแม้ว่าจะมีมวลชนจำนวนมากในกลุ่ม นปช. เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง เพราะไม่พอใจต่อเหตุการณ์ที่ **สนธิ ลิ้มทองกุล** และกลุ่มพธม. ชุมนุมประท้วงขับไล่**ทักษิณ** ซึ่งเป็นการปูทางมาสู่การทำรัฐประหาร ในเดือนกันยายน 2549 แต่การวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ก็ไม่พบว่าเหตุการณ์ดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของชาวบ้าน ที่ต้องการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นอื่นๆ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ได้แก่ “ล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์” “สนับสนุนทักษิณ” “ผลประโยชน์ทางการเมือง” “สร้างความไม่สงบ” และ “แก้ไขรัฐธรรมนูญ” “เอาชนะกลุ่มคนเสื้อเหลือง” ที่มีกับการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง ล้วนแต่มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ซึ่งหมายความว่า ยิ่งกลุ่ม นปช. ใช้ประเด็นดังกล่าวเคลื่อนไหวเพิ่มมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้การเข้าร่วมเคลื่อนไหวของมวลชนลดลงเท่านั้น เพราะประเด็นเหล่านี้ มีฐานมวลชนสนับสนุนที่แคบกว่าประเด็น เกี่ยวกับการเรียกร้องประชาธิปไตย และการต่อต้านความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเฉพาะเมื่อดูจากนิยามของ “ขบวนการโต้กลับ” ของนักวิชาการสมัยใหม่ ดังเช่น **Meyer และ Staggenborg**¹¹ ก็ยิ่งแสดงให้เห็นถึง ความไม่สอดคล้องของ การจัดให้กลุ่ม นปช. เป็นขบวนการโต้กลับของกลุ่ม พธม. ดังนั้น การระบุว่า มวลชนเสื้อแดงเป็นขบวนการโต้กลับการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. จึงไม่สอดคล้องกับข้อค้นพบนี้ แม้ว่าในความเป็นจริง *แกนนำกลุ่ม นปช.* จะมีความตั้งใจยุทธวิธีหลายๆอย่าง โดยเลียนแบบจากกลุ่ม พธม. และมุ่งหวังที่จะเป็น

¹⁰ ดูงานของ อุเชนทร์ เชียงแสน ในเชิงอรรถที่ 8 ของบทนี้

¹¹ David S. Meyer and Suzanne Staggenborg, “Movements, Countermovements, and the Structure of Political Opportunity.”

ขบวนการโต้กลับก็ตาม แต่สำหรับ *มวชนเสื้อแดง* แล้ว พวกเขาไม่ได้คิดในลักษณะนั้น เช่นเดียวกับ เหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ก็ไม่ใช่จุดเปลี่ยนที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ทำให้ *มวชนเสื้อแดง* ตัดสินใจเข้าร่วมเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงเช่นกัน จึงทำให้โดยภาพรวมเราจะสามารถระบุได้ เพียงแค่ว่าขบวนการเสื้อแดง เป็นขบวนการที่เคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย และมีกลุ่ม *พธม.*¹² แสดงบทบาทของการเป็นขบวนการโต้กลับ ในลักษณะของการเป็นขบวนการต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงสังคมให้เป็นประชาธิปไตย ที่เรียกว่า “*ขบวนการปฏิปักษ์ประชาธิปไตย*” จึงจะเหมาะสมกว่า ถ้าหากต้องการใช้นิยามความหมายอย่างกว้างของคำว่า “*ขบวนการโต้กลับ*” ซึ่งเป็นคำนิยามแบบดั้งเดิม ดังที่ Tahi L. Mottl ใช้¹³ นอกจากนี้ ถ้าหากเทียบเคียงกับแนวคิดของ Clarence Y. H. Lo¹⁴ กลุ่ม *พธม.* ยังมีลักษณะของการเป็น ขบวนการโต้กลับ ที่มีแนวคิดอนุรักษนิยมใหม่ (neoconservative) มุ่งอนุรักษ์ระเบียบทางสังคมแบบเดิม โดยใช่มายาคติที่ฝังแน่นอยู่ในสังคม เป็นเครื่องมือในการเคลื่อนไหว ดังเช่น การใช้แนวคิดนิยมเจ้าแบบที่มากยิ่งขึ้นกว่าที่เจ้าเป็น (ultra royalist) ในการเรียกร้องให้เกิด การแทรกแซงการเมืองโดยสถาบันกษัตริย์

ดังนั้น จากข้อค้นพบและข้อถกเถียงต่างๆดังกล่าว ผู้เขียนจึงขอสรุปเป็นข้อตกลงเบื้องต้นร่วมกันของงานวิจัยชิ้นนี้ว่า ในการต่อสู้ทั้ง 2 ยก ของขบวนการ *มวชนเสื้อแดง* ในช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์ “*ขบวนการมวชนเสื้อแดง คือ ขบวนการมวชนประชาธิปไตย ที่เติบโตมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงแบบเสรีนิยมใหม่ ทั้งในทางเศรษฐกิจและการเมืองของไทย ภายหลังกฎวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 และการปฏิรูปการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย (ซึ่งปรากฏเป็นรูปธรรมคือ รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ. 2540) อันนำมาสู่การผงาดขึ้นมาของรัฐบาลทักษิณ ที่อาศัยการเติบโตของพลังประชาธิปไตย ทั้งภายในประเทศไทยและในกระแสโลกเป็นฐานอำนาจ โดยมีขบวนการมวชนเสื้อเหลือง (กลุ่ม *พธม.*) ซึ่งเป็นขบวนการปฏิปักษ์ประชาธิปไตย อยู่ในฐานะของขบวนการโต้กลับของขบวนการมวชนเสื้อแดงและรัฐบาลทักษิณ ด้วยความมุ่งหวังที่จะหมุนวนกระแสประชาธิปไตย นำพาสังคมหววนกลับสู่ระเบียบอำนาจทางการเมืองและสังคมยุค*

¹² จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า ผู้ที่เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม *พธม.* มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 กับการระบุว่ามิจุดมุ่งหมายอยู่ที่การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ($r = 0.078$) มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 กับการระบุว่ามิจุดมุ่งหมายเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง ($r = -0.076$) และมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 กับการระบุจุดมุ่งหมายว่าสร้างความเป็นหนึ่งเดียว ($r = 0.096$) ดังนั้น กลุ่ม *พธม.* จึงสอดคล้องกับการเคลื่อนไหวด้วยแนวคิดแบบอนุรักษนิยมใหม่ (neoconservative) ที่มุ่งรักษาอำนาจแบบจารีตดั้งเดิม ด้วยการปกป้องสถาบันกษัตริย์และการฟื้นคืนระเบียบในสังคม โดยที่พวกเขา มองว่าการเคลื่อนไหวของเขานั้นไม่ใช่การทำเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง

¹³ Tahi L. Mottl, “The Analysis of Countermovements,”: 620-635.

¹⁴ Clarence Y. H. Lo, “Countermovements and Conservative Movements in Contemporary U.S.”

ก่อนทักษิณ ซึ่งถูกเรียกว่า ‘ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข’ ” ซึ่งข้อตกลงเบื้องต้นดังกล่าวของงานวิจัยชิ้นนี้ ถือเป็นข้อถกเถียงโต้กลับ (counter argument) ของงานวิชาการในอดีต ที่สร้างภาพของขบวนการมวลชนเสื้อแดงว่าเป็น ขบวนการโต้กลับของกลุ่ม พวม. ดังที่ผู้เขียนจะแสดงให้เห็นรายละเอียดอย่างชัดเจนมากขึ้นในบทต่อไปข้างหน้า โดยเฉพาะใน**บทที่ 10** ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึง ข้อถกเถียงเชิงแนวคิดและทฤษฎีในประเด็นนี้โดยตรง

3.2.3 การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม

การศึกษาปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม ตามแนวคิด *การเมืองแห่งการต่อสู้* (Contentious Politics) ของ McT² จะให้ความสำคัญกับปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่ส่งผลต่อการขยายตัวของการเข้ามีส่วนร่วมเคลื่อนไหวกับขบวนการทางสังคมและขบวนการเมือง ซึ่งในงานชิ้นนี้ก็คือ ขบวนการมวลชนเสื้อแดง โดยดูจากประเด็นต่างๆ 4 ประการ ได้แก่ *ประการแรก ลักษณะที่นำมาสู่การคุกคามและโอกาส* (Attribution of Threat and Opportunity) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ที่ส่งผลให้เกิดลักษณะที่นำมาสู่การคุกคามและโอกาส ว่าส่งอิทธิพลต่อเป้าหมายการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงอย่างไร โดยดูจากตัวแสดงทั้งภายในและภายนอกขบวนการมวลชนเสื้อแดง และกรอบประเด็นในการเคลื่อนไหว ซึ่งในที่นี้ จะให้ความสำคัญกับ วัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ พวม. การปราบปรามการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง และการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง ที่มีต่อการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับขบวนการมวลชนเสื้อแดง *ประการที่สอง การแบ่งสรรทางสังคม* (Social Appropriation) เป็นเรื่องของ การนำฐานทางสังคมของขบวนการมวลชนเสื้อแดง มาใช้สำหรับเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมือง โดยฐานทางสังคมดังกล่าว อาจเป็นสิ่งที่มียุอยู่แล้ว หรือสร้างขึ้นใหม่ระหว่างการต่อสู้ก็ได้ ดังเช่น กรณีการตั้งโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช. ของกลุ่มคนเสื้อแดงเป็นต้น *ประการที่สาม การประกอบสร้างทางสังคม* (Social Construction) เป็นเรื่องของ การตีความและการสร้างความหมายว่าอะไรคือภัยคุกคามและอัตลักษณ์ของขบวนการมวลชนเสื้อแดง แกนนำและสมาชิก รวมถึงการจินตนาการถึงเป้าหมายอันชอบธรรมของขบวนการมวลชนเสื้อแดง โดยดูรายละเอียดจากประเด็นต่างๆ ดังเช่น วัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. เหตุการณ์ที่เป็นจุดเปลี่ยนทางการเมือง ทำให้ ชาวบ้านโดยทั่วไป กลายเป็นคนเสื้อแดง และ *ประการที่สี่ การกระทำอย่างมีนวัตกรรม* (Innovative Collective Action) เป็นเรื่องของ การทำให้ขบวนการเป็นที่สนใจของสังคมสามารถก่อให้เกิดความวุ่นวายแก่ฝ่ายตรงข้ามได้ ซึ่งในที่นี้ ผู้เขียนจะให้ความสำคัญทั้งเรื่องของช่องทางต่างๆ ที่ถูกใช้ในการติดต่อสื่อสารและการระดมมวลชนเสื้อแดง และลักษณะของการมีส่วนร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง

ลักษณะที่นำมาสู่การคุกคามและโอกาส (Attribution of Threat and Opportunity)

ผู้เขียนได้สร้างตัวแบบทางทฤษฎีสำหรับวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ (Multiple Logistic Regression Model) เพื่อพยากรณ์ผลกระทบจากลักษณะของภัยคุกคามและโอกาส ที่มีต่อการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง โดยปัจจัยทางด้านโอกาส ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (ตัวแปร Q8_SelfEvaluation และ Q9_CauseOfPoor) ความพึงพอใจชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้การบริหารงาน/นโยบายของรัฐบาลต่างๆ (Q10_MostLikeGov) การเป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร/เครือข่ายต่างๆในชุมชน (ตัวแปร Q11_1_MemGr) และเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง ที่เป็นจุดเปลี่ยนให้เข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมือง กับกลุ่มคนเสื้อแดง (ตัวแปร Q13_EforUDD) ขณะที่ปัจจัยทางด้านภัยคุกคาม ผู้เขียนได้เลือกใช้วัตถุประสงค์การเคลื่อนไหวของกลุ่ม พวม. ซึ่งโดยส่วนใหญ่มีทิศทางตรงข้ามกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม นปช. และความไม่เห็นด้วยกับการปราบปรามการชุมนุมกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์ (ตัวแปร Q23_PurposeofPAD และ Q24_1_DisagreeSuppUDD) โดยมีรายละเอียดทั้งหมด ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q12_1_UDD)} = a + B_1 * \text{Q8_SelfEvaluation} + B_2 * \text{Q9_CauseOfPoor} + B_3 * \text{Q10_MostLikeGov} + B_4 * \text{Q11_MemGr} + B_5 * \text{Q13_EforUDD} + B_6 * \text{Q23_PurposeOfPAD} + B_7 * \text{Q24_1_DisagreeSuppUDD}$$

เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุนี้ โดยใช้วิธีนำเข้าตัวแปรแบบ Backward Stepwise (Wald) ซึ่งปรากฏว่าตัวแบบสุดท้าย ขั้นที่ 17 เป็นตัวแบบที่ใช้พยากรณ์ได้ดีที่สุด ด้วยค่า Nagelkerke R-square เท่ากับ 0.571 ซึ่งหมายความว่า สมการตัวแบบดังกล่าว สามารถอธิบายการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง ด้วยปัจจัยทางด้านภัยคุกคามและโอกาส ที่ผู้เขียนอ้างอิงจากทฤษฎี ได้มากถึง ร้อยละ 57 ซึ่งถือว่ามີพลังในการอธิบายค่อนข้างดี สามารถอธิบายปัจจัยต่างๆ ได้ครอบคลุม มากกว่าครึ่งหนึ่งของปัจจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นไปได้ทั้งหมด ผู้เขียนสรุปข้อมูลที่ได้จากตัวแบบขั้นที่ 17 ออกมาในรูปของ สมการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ซึ่งมีสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติกแบบคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients) ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q12_1_UDD)} = -1.142 + 1.95 * \text{Q9_2_NoChance} + 3.55 * \text{Q9_4_Poor} + 5.417 * \text{Q9_7_NoPatron} - 4.90 * \text{Q9_11_Stupid} + 2.73 * \text{Q23_1_AntiThaksin} + 2.73 * \text{Q23_2_ProDP} - 2.93 * \text{Q23_5_OverThaksinAlly} + 2.93 * \text{Q23_6_PADDemocracy}$$

เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบโลจิสติก ได้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยแบบโลจิสติก ที่ถูกทำให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (Standardized Coefficients) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของลักษณะที่นำมาสู่การคุกคามและโอกาส

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-1.142	.131	.319	
Q9_2_NoChance	1.946	.027*	6.999	599.9
Q9_4_Poor	3.550	.035*	34.821	3382.1
Q9_7_NoPatron	5.471	.027*	225.252	22425.2
Q9_11_Stupid	-4.901	.016*	.007	-99.3
Q23_1_AntiThaksin	2.730	.008**	15.334	1433.4
Q23_2_ProDP	2.729	.002**	15.320	1432
Q23_5_OverThaksinAlly	-2.933	.014*	.053	-94.7
Q23_6_PADDemocracy	2.934	.024*	18.796	1779.6
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	42.084	.000		
Cox-Snell R-square	.325			
Nagelkerke R-square	.571			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

ค่า Odds ratio และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก ที่ได้จากรายการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด แต่ตัวแปร *ไม่มีพวก/ไม่มีเส้นสาย* (Q9_7_NoPatron) เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงค่า Logged Odds ของ *การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง* สูงมากที่สุด และจากค่าที่เป็นบวกของสัมประสิทธิ์การถดถอยฯ สามารถตีความได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของค่า *ไม่มีพวก/ไม่มีเส้นสาย* เป็นไปในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลงค่า Logged Odds ของ *การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง* กล่าวคือ คนเสื้อแดงที่คิดว่าสาเหตุของความยากจนของพวกเขาเกิดขึ้นเพราะไม่มีพวก/ไม่มีเส้นสาย จะเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง สูงกว่าคนที่ไม่คิดว่าเรื่องดังกล่าวเป็นสาเหตุของความยากจนถึง 225 เท่า ส่วนตัวแปรอื่นๆที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงค่า Logged Odds ของ *การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง* ในระดับรองลงมา สามารถตีความตามลำดับตัวแปรในตาราง ได้ดังนี้ คนเสื้อแดงที่คิดว่าสาเหตุของความยากจนของพวกเขาเกิดขึ้นเพราะ *ขาดโอกาส* (Q9_2_NoChance) จะเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง มากกว่าคนที่ไม่คิดว่าประเด็นดังกล่าวเป็นสาเหตุความยากจนประมาณ 7 เท่า ในขณะที่สาเหตุของความยากจนที่เกิดจากความคิดว่า *เกิดมาจน* (Q9_4_Poor) เป็นปัจจัยที่ทำให้คนเสื้อแดงเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง / นปช. สูงกว่าคนที่ไม่คิดว่าประเด็นดังกล่าวเป็น

สาเหตุความยากจน มากถึงประมาณ 35 เท่า (ถือเป็นตัวแปรอิสระที่ส่งอิทธิพลต่อตัวแปรตาม สูงที่สุดเป็นอันดับที่ 3) ส่วนสาเหตุของความยากจนที่ว่า “*ซื่อ/ไม่ทันคน*” (Q9_11_Stupid) ถือเป็นปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงค่า Logged Odds ของ*การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง*สูงมากที่สุดเป็นอันดับที่สอง และเป็นเพียงปัจจัยเดียวในด้านการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับตัวแปรตาม กล่าวคือ การระบุงสาเหตุของความยากจนว่า เกิดขึ้นจากพวกเขามีลักษณะ “*ซื่อ/ไม่ทันคน*” ส่งผลให้การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. ลดลงถึงกว่าร้อยละ 99 เลยทีเดียว ซึ่งผู้เขียนจะขอตีความเพิ่มเติมตามความเข้าใจของผู้เขียนว่า ปัจจัยนี้แสดงให้เห็นว่า สำหรับคนเสื้อแดงแล้ว เขาไม่คิดว่าการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. เกิดเพราะพวกเขาถูกหลอกมาอย่างที่คนในสังคมโดยทั่วไปกล่าวอ้าง เพื่อลดความน่าเชื่อถือในการเคลื่อนไหวของพวกเขา แต่พวกเขาเข้าร่วมการเคลื่อนไหวโดยผ่านการคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล นอกจากปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว ที่เป็นโอกาสทำให้พวกเขาเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช.แล้ว ก็ยังมีปัจจัยด้านภัยคุกคาม ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. ที่ส่งผลให้พวกเขาเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับ นปช. เช่นกัน ซึ่งปัจจัยด้านภัยคุกคามดังกล่าว ประกอบด้วย ประการแรก *ต่อต้านทักษิณ* (Q23_1_AntiThaksin) ทำให้คนเสื้อแดงเข้าร่วมการเคลื่อนไหวเพิ่มมากขึ้นถึงประมาณ 15 เท่า เช่นเดียวกันกับ ประการที่สอง *การปกป้องพรรคประชาธิปัตย์* ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนเสื้อแดง เข้าร่วมการชุมนุมกับกลุ่ม นปช. มากถึงประมาณ 15 เท่า ในขณะที่ *การล้มรัฐบาลฝ่ายทักษิณ* เป็นปัจจัยที่ทำให้คนเสื้อแดง ซึ่งคิดว่าเป็นประเด็นดังกล่าวเป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. ลดลงเกือบร้อยละ 95 โดยเปรียบเทียบกับคนเสื้อแดงที่ไม่ได้คิดเช่นนั้น ซึ่งเราอาจตีความปรากฏการณ์นี้ อย่างเกินเลยต่อไปจากข้อเท็จจริงดังกล่าวที่ได้มาว่า คนเสื้อแดงที่คิดเช่นนั้น อาจเข้าร่วมการชุมนุมลดลง เพราะประเด็นดังกล่าว เป็นภัยคุกคามสำหรับพวกเขา ดังเช่น อาจนำมาสู่ความรุนแรงจากการปะทะกันของกลุ่มคนทั้งสองฝ่าย ดังตัวอย่างที่เคยเกิดขึ้นในปี 2551 ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวถึงไว้ในหลายบทก่อนหน้านี้ ในกรณีของกลุ่มคนรักอุดรฯ และกลุ่มรักเชียงใหม่’51 ที่เคยปลุกระดมมวลชนเสื้อแดง เข้าปะทะกับมวลชนกลุ่ม พธม. และประการที่สาม *การเรียกร้องประชาธิปัตย์* ของกลุ่ม พธม. ถือเป็นปัจจัยสำคัญด้านภัยคุกคาม อีกปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งผลให้คนเสื้อแดง เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง เพิ่มขึ้น 19 เท่าโดยประมาณ ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่ม นปช. ค่อนข้างสูงมาก เพราะมุมมองประชาธิปัตย์ของกลุ่มคนเสื้อเหลืองนั้น เป็นมุมมองตรงข้ามกับมุมมองประชาธิปัตย์ของกลุ่มคนเสื้อแดงอย่างมาก และถ้าหากว่าเรื่องดังกล่าวสำเร็จ ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของกลุ่มคนเสื้อแดง เพราะในความคิดของกลุ่ม พธม. นั้น การเมืองแบบเลือกตั้ง ที่กลุ่มคนเสื้อแดงศรัทธานั้น ถือเป็นภัยอันตรายอย่างยิ่งสำหรับพวกเขา

การแบ่งสรรทางสังคม (Social Appropriation)

ถึงแม้ว่า *ความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาทางการเมืองเพิ่มขึ้น* (Q17_UnderstandPol) ซึ่งเป็นตัวแปรตาม จะสามารถนำมาปรับใช้เป็นตัวแปรแบบกลุ่มประเภท (Category Variable) ที่มีมากกว่า 2 กลุ่มได้ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก แต่ผู้เขียนได้ทดสอบแล้วว่า ตัวแบบจำลองการแบ่งสรรทางสังคมที่สร้างขึ้นนี้ ไม่เหมาะสมที่จะใช้กับการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบมัลติโนเมียล (Multinomial Logistic Regression) ดังนั้น จึงเลือกใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุแทน แต่ด้วยเหตุที่สมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุที่ใช้ มีตัวแปรอิสระส่วนใหญ่ที่ใช้ เป็นตัวแปรแบบจำแนกประเภท (Category Variable) ซึ่งต้องทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ก่อนนำเข้ามาวิเคราะห์ แต่เพื่อความสะดวกในการเขียนสมการตัวแบบ ผู้เขียนจึงเขียนตัวแปรอิสระต่างๆในรูปแบบของตัวแปรแบบจำแนกประเภท เช่นเดิมเอาไว้ก่อนดังนี้

$$Q17_UnderstandPol = a + B_1 * Q12_1_UDD + B_2 * Q14_ParUDD + B_3 * Q15_CostinUDD + B_4 * Q16_1_EduSchUDD + B_5 * Q18_NewsUDD$$

เมื่อ a คือ จุดตัดแกน y (y-intercept)

B_i คือ สัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น โดยที่ $i = 1, 2, 3, \dots, 5$

ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ โดยใช้วิธีนำเข้าตัวแปรแบบ Enter ในขั้นแรก เพื่อให้เห็นค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้นของแต่ละตัวแปรครบทุกตัว เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเขียนแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปรต่อไป หลังจากนั้นผู้เขียนได้ใช้วิธีนำเข้าตัวแปรแบบ Stepwise ในขั้นที่สอง เพื่อหาตัวแบบที่ดีที่สุดสำหรับการพยากรณ์ความเหมาะสมทางสังคมของมวลชนเสื้อแดง ในรูปของ*ความรู้ความเข้าใจการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงภายหลังการเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองกับกลุ่ม นปช.หรือการเข้ารับการอบรมจากโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช.* (ตัวแปร Q17_UnderstandPol) ที่เป็นผลมาจากปัจจัยซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ *การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง* (ตัวแปร Q12_1_UDD) *ลักษณะการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง* (ตัวแปร Q14_ParUDD) *ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง* (ตัวแปร Q15_CostinUDD) *การเข้ารับการอบรมในโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช.* (Q16_1_EduSchUDD) และ *ช่องทางกรรับข่าวสารการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง* (Q18_NewsUDD) นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้ตรวจสอบปัญหาการมีความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) เพื่อให้ได้ตัวแบบที่ใช้งานได้ดีที่สุด โดยดูจากค่า VIF ผลปรากฏว่า ตัวแบบสุดท้ายซึ่งสามารถพยากรณ์ปรากฏการณ์นี้ได้ดีที่สุดในขั้นตอนนี้ได้ค่า Adjusted R square เท่ากับ 0.16 ซึ่งถือว่า ตัวแบบนี้ยังมีอำนาจในการพยากรณ์ที่ต่ำ กล่าวคือ สามารถพยากรณ์

ความเหมาะสมทางสังคมตามทฤษฎีด้วยปัจจัยต่างๆดังกล่าวได้เพียงแค่ ร้อยละ 16 เท่านั้น และปรากฏว่าตัวแปร Q15_1_MeCost เป็นตัวแปรที่มีค่าสูงสุดของ VIF = 1.122 ซึ่งใกล้เคียงกับ 1 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระดังกล่าว ไม่ได้ส่งผลต่อสมการการถดถอยๆ และค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.721 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 2 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อน (error) เป็นอิสระต่อกัน โดยมีรายละเอียดปรากฏใน ตารางสรุปผลกระทบของตัวแปรอิสระต่างๆที่มีต่อความเข้าใจการเมืองๆ ในรูปของคะแนนมาตรฐานของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น (Standardized Coefficients) และค่านัยสำคัญทางสถิติ (Significance) ดังนี้

ตารางที่ 6 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุแสดงความเหมาะสมของสังคม

Models	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Q12_1_UDD	.190*	.189*	.190*	.208*	.209*	.209*	.206*	.212*	.182*	.196*
Q14_1_MeUDD	.095	.104	.103	.062						
Q14_2_FamUDD	.217	.236*	.238*	.172	.155	.130	.134	.163*	.161	.141
Q14_3_CommUDD	.120	.133	.138	.090	.077					
Q14_4_OffUDD	.096	.105	.109							
Q15_1_MeCost	.193	.172	.175	.215*	.223**	.225**	.239**	.248**	.242**	.231**
Q15_2_Relacost	.034									
Q15_3_PolParCost	-.101	-.106	-.103	-1.00	-.101	-.088				
Q16_1_EduSchUDD	.103	.109	.106	.110	.115	.100	.087	.065	.066	.072
Q18_2_SmsUDD	.030	.029								
Q18_3_InterUDD	.121	.121	.129	.127	.129	.124	.099	.091		
Q18_4_ComRadUDD	.134	.138	.146	.136	.128	.133	.137	.117	.113	
Q18_5_SatelliteUDD	.092	.097	.096	.098	.086	.094	.100			
Q18_6_LocalMediaUDD	.166	.171*	.169*	.183*	.179*	.184*	.192*	.208**	.204**	.222**
Adjusted R Square	.155	.161	.167	.166	.169	.170	.170	.168	.167	.161
Number of Cases 141										
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (2-tailed) และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (2-tailed)										

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ ดังปรากฏในตัวแบบที่สามารถพยากรณ์ได้ดีที่สุดคือตัวแบบที่ 11 สามารถเขียนในรูปของสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุของ คะแนนดิบของสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น (Unstandardized Coefficients) ได้ดังนี้

$$Q17_UnderstandPol = 2.48 + 0.55*Q12_1_UDD + 0.30*Q14_2_FamUDD + 0.45*Q15_1_MeCost + 0.23*Q16_1_EduSchUDD + 0.56*Q18_6_LocalMediaUDD$$

สมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุในตัวแบบที่ 10 ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่า Q14_2_FamUDD และ Q16_1_EduSchUDD ซึ่งอยู่ในสมการตัวแบบจำลอง จะไม่ผ่านการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ก็ถือว่าเป็นตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากเช่นกัน

เมื่อเราพิจารณาตัวแปรอิสระ ในสมการการถดถอยเชิงเส้นที่ละตัวแปร โดยควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆ เอาไว้ จะได้ผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้ ประการแรก การเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วยของการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. (Q12_1_UDD) จะทำให้ ความเข้าใจสภาพการเมืองของคนเสื้อแดงฯ (Q17_UnderstandPol) เพิ่มขึ้น 0.55 หน่วย ประการที่สอง การเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วยของ การติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง โดยผ่านทาง สิ่งพิมพ์/เคเบิลทีวีท้องถิ่น (Q18_6_LocalMediaUDD) จะทำให้ความเข้าใจสภาพการเมืองของคนเสื้อแดงฯ (Q17_UnderstandPol) เพิ่มขึ้น 0.56 หน่วย และในทำนองเดียวกัน การเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วยของ ลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดงแบบ มากับครอบครัวหรือญาติที่ใกล้ชิด (Q14_2_FamUDD) และการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มคนเสื้อแดงด้วยตัวคนเสื้อแดงที่เข้าร่วมเอง (Q15_1_Mecost) โดยพิจารณาแยกกัน จะส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของ ความเข้าใจสภาพการเมืองของคนเสื้อแดงฯ (Q17_UnderstandPol) คิดเป็น 0.30 และ 0.45 หน่วยตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเราพิจารณาตัวแปรอิสระต่างๆ ซึ่งผ่านการทดสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พร้อมๆกัน ด้วยการปรับหน่วยวัดค่าให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน โดยใช้ค่าคะแนนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น (Standardized Coefficients) ดังปรากฏในตาราง จะพบว่า ตัวแบบจำลองที่ 10 ซึ่งเป็นตัวแบบที่มีความสามารถในการพยากรณ์ตัวแปรตามได้ดีที่สุด มีตัวแปรการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาทำกิจกรรมฯ โดยตัวคนเสื้อแดงที่เข้าร่วมเอง (Q15_1_Mecost) เป็นตัวแปรอิสระที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน ความเข้าใจสภาพการเมืองของคนเสื้อแดงฯ มากที่สุด กล่าวคือ เมื่อมีการเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วยของตัวแปร Q15_1_Mecost จะทำให้มี ความเข้าใจสภาพการเมืองของคนเสื้อแดงฯ (Q17_UnderstandPol) ประมาณ 0.23 หน่วย ขณะที่ตัวแปรอิสระอื่นๆ คือ ตัวแปรการติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง โดยผ่านทาง สิ่งพิมพ์/เคเบิลทีวีท้องถิ่น (Q18_6_LocalMediaUDD) และการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. (Q12_1_UDD) ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงความเข้าใจสภาพการเมืองของคนเสื้อแดงฯ (Q17_UnderstandPol) เพิ่มขึ้นประมาณ 0.22 หน่วย และ 0.20 หน่วยตามลำดับ ซึ่งสามารถขยายการตีความจากผลการวิเคราะห์ที่ได้ว่า ความเข้าใจสภาพการเมืองของคนเสื้อแดงฯ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเหมาะสมทางสังคมที่เอื้อประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ได้รับอิทธิพลอย่างมากที่สุดจาก การเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวกับ นปช.โดยตรงของคนเสื้อแดง (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าการเข้าร่วมนั้นๆ เกิดจากการลงทุนออกค่าใช้จ่ายของเขาเอง) มากกว่าที่คนเสื้อแดงจะทำเพียงแค่ว่า การเป็นผู้ติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ กล่าวคือ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง โดยที่ คนเสื้อแดงคนนั้นรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง จะก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของ ความเข้าใจ

สภาพการเมืองของคนเสื้อแดงฯ มากกว่า การได้รับข้อมูลการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ผ่านทาง สิ่งพิมพ์/เคเบิลทีวีท้องถิ่น และ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. ในลักษณะทั่วไป

นอกจากการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. (ตัวแปร Q12_1_UDD) จะเป็นปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อ ความเข้าใจการเมืองของมวลชนเสื้อแดง (Q17_UnderstandPol) แล้ว ตามทฤษฎีจะเห็นได้ว่า ในทางกลับกัน ความเข้าใจการเมืองของมวลชนเสื้อแดง (Q17_UnderstandPol) และ ปัจจัยอื่นๆ ที่แสดงถึงความเหมาะสมทางสังคม ก็ยังสามารถส่งอิทธิพลต่อ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. (ตัวแปร Q12_1_UDD) โดยทั่วไปได้เช่นกัน ดังนั้น ผู้เขียนจึงพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหลายดังกล่าว ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกอีกครั้ง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างแผนภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างความเหมาะสมทางสังคม กับการขยายตัวของการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. ตามทฤษฎี โดยเขียนอยู่ในรูปของ ตัวแบบจำลองสมการการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัวที่มีต่อตัวแปรตาม ได้ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q12_1_UDD)} = a + B_1 * \text{Q14_ParUDD} + B_2 * \text{Q15_CostinUDD} + B_3 * \text{Q16_1_EduSchUDD} + B_4 * \text{Q17_UnderstandPol} + B_5 * \text{Q18_NewsUDD}$$

ตารางที่ 7 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุแสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่นำมาสู่การคุกคามและโอกาสกับการขยายตัวของการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-.717	.465	.488	
Q14_1_MeUDD	.446	.655	1.563	56.3
Q14_2_FamUDD	1.504	.198	4.500	350
Q14_3_CommUDD	.253	.781	1.288	28.8
Q14_4_OffUDD	19.636	.998	3.371E8	3.371E8
Q15_1_MeCost	.579	.515	1.784	78.4
Q15_2_Relacost	-.455	.694	.635	-36.5
Q15_3_PolParCost	1.169	.406	3.219	221.9
Q16_1_EduSchUDD	-.446	.650	.640	-36
Q17_UnderstandPol	.689	.046*	1.992	99.2
Q18_2_SmsUDD	.017	.991	1.017	1.7
Q18_3_InterUDD	-2.283	.002**	.102	-89.8
Q18_4_ComRadUDD	.783	.318	2.187	118.7
Q18_5_SatelliteUDD	.932	.234	2.539	123.9
Q18_6_LocalMediaUDD	-1.679	.068	.186	-81.4
Model summary	Value	Significance		

Change in -2 likelihood	39.994	.000		
Cox-Snell R-square	.247			
Nagelkerke R-square	.443			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

เมื่อวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก โดยใช้วิธีนำเข้าตัวแปรแบบ Enter แล้วพบว่า Nagelkerke R Square ได้เท่ากับ 0.443 แสดงว่า ตัวแบบที่สร้างขึ้นมีอำนาจในการพยากรณ์ การขยายตัวของ การเข้าร่วมการเคลื่อนไหวของ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง คิดเป็นร้อยละ 44 หรือกล่าวอีกทางหนึ่งว่า เกือบครึ่งหนึ่งของปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับพอใช้ และจากการทดสอบ Hosmer and Lemeshow Test ปรากฏว่าค่า Chi-square เท่ากับ 10.837 และมีค่า นัยสำคัญเท่ากับ 0.211 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 แสดงให้เห็นว่าตัวแบบจำลองโลจิสติกที่สร้างขึ้น มีความกลมกลืนระหว่างการสร้างค่าทำนายความน่าจะเป็น ของการเกิดเหตุการณ์กับค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณจากข้อมูลในเหตุการณ์ที่เก็บรวบรวมมาจริง เมื่อตีความค่า Odds ratio ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว เฉพาะที่ผ่านการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะพบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวที่ส่งอิทธิพลต่อ การขยายตัวของ การเข้าร่วมการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ ความเข้าใจสภาพการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงๆ และการรับข้อมูลข่าวสารการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. ผ่านทาง อินเทอร์เน็ต กล่าวคือ คนเสื้อแดงที่คิดว่า ตนเองมีความเข้าใจสภาพการเมืองอยู่ในระดับที่ดีกว่า โดยเปรียบเทียบกับ คนเสื้อแดงที่มีความเข้าใจสภาพการเมืองๆ อยู่ในระดับรองลงมาหนึ่งขั้น จะเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองของ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง เพิ่มขึ้นประมาณ 2 เท่า ขณะที่ การเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วยของ การรับข้อมูลข่าวสารการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. ผ่านทาง อินเทอร์เน็ต จะทำให้คนเสื้อแดง เข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง ลดลงมากถึงร้อยละ 90 โดยประมาณ

การประกอบสร้างทางสังคม (Social Construction)

ตัวแบบการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุของ การประกอบสร้างทางสังคม ซึ่งผู้เขียนสร้างขึ้น เพื่อใช้สำหรับ พยากรณ์ความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. (Q20_LegitimacyUDD) ที่ได้รับผลกระทบจากการตีความปัจจัยทางการเมืองต่างๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่ม นปช. (Q22_PurposeOfUDD) ความคิดเห็นที่มีต่อการปราบปรามการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์ (Q24_1_DisagreeSuppUDD) ความคิดเห็นที่มีต่อการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 (Q26_19SepCoup) กลุ่มบุคคลที่เป็นอุปสรรคต่อระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย (Q27_ThaiPolProblem) และประเด็นปัญหาหลักที่สำคัญที่สุดของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย (Q28_DemocracyProblem) เนื่องจาก

สมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุที่ใช้ มีตัวแปรอิสระส่วนใหญ่ ที่มีลักษณะของตัวแปรแบบจำแนกประเภท (Category Variable) ซึ่งผู้เขียนจะต้องทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ก่อนนำเข้ามาวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น แต่เพื่อความสะดวกในการเขียนสมการตัวแบบ ผู้เขียนจึงใส่ตัวแปรอิสระต่างๆในรูปแบบของ ตัวแปรแบบจำแนกประเภทเช่นเดิม ลงในสมการการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุเอาไว้ก่อน ดังนี้

$$Q20_LegitimacyUDD = a + B_1 * Q22_PurposeOfUDD + B_2 * Q24_1_DisagreeSuppUDD + B_3 * Q26_19SepCoup + B_4 * Q27_ThaiPolProblem + B_5 * Q28_DemocracyProblem$$

เมื่อ a คือ จุดตัดแกน y (y-intercept)

B_i คือ สัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น โดยที่ $i = 1, 2, 3, \dots, 5$

ผู้เขียนได้ใช้วิธีการนำเข้าตัวแปรในตัวแบบจำลอง 2 ขั้นตอน โดยเริ่มด้วยวิธี Enter ก่อนแล้วตามด้วย วิธี Stepwise การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ ได้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้นที่อยู่ในรูปของค่ามาตรฐาน (Standardized Coefficients) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุแสดงการประกอบสร้างทางสังคม

Model	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
Q22_1_OverAbhisit	.041	.041	.041	.041	.041	.040	.039	.041	.040
Q22_2_SupportThaksin	-.011	-.011	-.011	-.011	-.011				
Q22_3_UDDDemocracy	.052	.052	.052	.052	.053	.053	.053	.054	.058
Q22_5_ElimiFeudal	.053	.053	.053	.053	.053	.053	.057	.063	.070
Q22_6_Disorder	-.266**	-.225**	-.225**	-.224**	-.225**	-.226**	-.227**	-.226**	-.225**
Q22_7_Constitution	.022	.022	.022	.021	.021	.021	.020	.021	
Q22_8_DefeatPAD	-.111**	-.110**	-.110**	-.111**	-.112**	-.112**	-.113**	-.113**	-.113**
Q24_1_DisagreeSuppUDD	.232**	.230**	.230**	.230**	.230**	.232**	.231**	.232**	.234**
Q26_2_NecessaryCoup	.106	.110**	.110**	.109**	.109**	.107**	.108**	.106**	.111**
Q26_3_AntiEliteIntervention	.066	.071	.071	.071	.072	.070	.071	.073	.076
Q26_4_CommitDemoc	-.006								
Q27_1_PrivyCouncil	.076	.076	.076	.075	.073	.072	.072	.075	.075
Q27_2_Military	-.026	-.025	-.026	-.026	-.026	-.027	-.027	-.025	-.025
Q27_3_Judge	.183**	.183**	.183**	.184**	.183**	.184**	.183**	.183**	.181**
Q27_4_CivilServant	-.010	-.010	-.010	-.011	-.011	-.010			
Q27_5_Politicians	-.173**	-.173**	-.173**	-.175**	-.175**	-.178**	-.179**	-.179**	-.180**
Q27_6_MassMedia	-.030	-.031	-.030	-.030	-.030	-.030	-.031	-.032	-.033
Q27_7_NGO	-.004	-.004							
Q28_1_Corruption	-.006	-.006	-.006						

Q28_2_InterOfElite	.019	.019	.019	.018	.019	.017	.015		
Q28_3_NotRespLaw	-.031	-.031	-.032	-.031	-.031	-.031	-.031	-.030	-.029
Q28_4_VoteBuying	.035	.035	.035	.034	.034	.033	.032	.033	.036
Q28_6_NotRespElection	.069	.069	.068	.069	.067	.070	.070	.070	.070
Q28_7_SocInequal	-.005	-.005	-.006	-.006					
Adjusted R Square	.386	.387	.388	.389	.390	.391	.392	.393	.394
Number of Cases 569									
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (2-tailed) และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (2-tailed)									

ตารางที่ 8 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุแสดงการประกอบสร้างทางสังคม (ต่อ)

Model	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	
Q22_1_OverAbhisit	.037	.038	.042	.042	.047				
Q22_2_SupportThaksin									
Q22_3_UDDDemocracy	.060	.056	.055	.056					
Q22_5_ElimiFeudal	.069	.065	.069	.068	.075	.088*	.099*	.093*	
Q22_6_Disorder	-.228**	-.234**	-.235**	-.238**	-.237**	-.239**	-.243**	-.244**	
Q22_7_Constitution									
Q22_8_DefeatPAD	-.114**	-.113**	-.110**	-.111**	-.103**	-.111**	-.108**	-.099**	
Q24_1_DisagreeSuppUDD	.228**	.230**	.229**	.227**	.216**	.230**	.246**	.253**	
Q26_2_NecessaryCoups	.111**	.112**	.112**	.114**	.110**	.115**	.094**	.080*	
Q26_3_AntiEliteIntervention	.078	.077	.079	.079	.075	.076			
Q26_4_CommitDemoc									
Q27_1_PrivyCouncil	.073	.073	.072	.078	.076	.077	.110**	.103*	
Q27_2_Military									
Q27_3_Judge	.171**	.173**	.173**	.178**	.178**	.182**	.172**	.184**	
Q27_4_CivilServant									
Q27_5_Politicians	-.178**	-.179**	-.170**	-.159**	-.152**	-.155**	-.159**	-.166**	
Q27_6_MassMedia	-.035	-.037	-.035						
Q27_7_NGO									
Q28_1_Corruption									
Q28_2_InterOfElite									
Q28_3_NotRespLaw	-.030		.067						
Q28_4_VoteBuying	.037	.027							
Q28_6_NotRespElection	.067	.068		.061	.064	.068	.050		
Q28_7_SocInequal									
Adjusted R Square	.395	.395	.396	.396	.396	.395	.394	.393	
Number of Cases 569									
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (2-tailed) และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (2-tailed)									

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ ดังปรากฏในตัวแบบที่สามารถพยากรณ์ได้ดีที่สุดคือตัวแบบที่ 17 สามารถเขียนเป็นสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุในรูป คะแนนดิบของสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น (Unstandardized Coefficients) ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Q20_LegitimacyUDD} &= 3.03 + 0.20*\text{Q22_5_ElimiFeudal} - \\ &0.78*\text{Q22_6_Disorder} - 0.35*\text{Q22_8_DefeatPAD} + 0.66*\text{Q24_1_DisagreeSuppUDD} + \\ &0.25*\text{Q26_2_NecessaryCoups} + 0.22*\text{Q27_1_PrivyCouncil} + 0.57*\text{Q27_3_Judge} - \\ &0.46*\text{Q27_5_Politicians} \end{aligned}$$

ตัวแบบจำลองนี้ เป็นตัวแบบที่ผ่านการทดสอบว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) ดังเห็นได้จากค่า VIF สูงสุด เกิดขึ้นกับตัวแปร Q27_1_PrivyCouncil เท่ากับ 1.556 ซึ่งแสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง ยังอยู่ในระดับที่ต่ำมาก ไม่ส่งผลกระทบต่อตัวแบบจำลองที่สร้างขึ้น นอกจากนี้ ยังมีค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.472 ซึ่งยังถือว่าใกล้เคียงกับ 2 อยู่ ดังนั้น ค่าความคลาดเคลื่อน (error) แต่ละค่าในตัวแบบจำลองที่สร้างขึ้นมีความเป็นอิสระต่อกัน ตัวแบบจำลองสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุนี้มีค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.39 ซึ่งหมายความว่า ตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการ สามารถใช้พยากรณ์ *ความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง* ได้ร้อยละ 39 โดยประมาณ แต่ยังมีตัวแปรอื่นๆ สามารถใช้พยากรณ์ตัวแปรตามตัวนี้ได้อีก ร้อยละ 61 แต่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์ ดังจะเห็นได้จากสมการตัวแบบจำลอง ที่มีค่าเริ่มต้นอยู่ที่ 3.03 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าไม่ได้ใช้ปัจจัยต่างๆดังกล่าวในการพยากรณ์ ค่าของตัวแปรตามคือ *ความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง* ก็เกิดขึ้นอยู่แล้ว 3.03 หน่วย อันเป็นผลมาจากตัวแปรอิสระอื่นๆที่ไม่อยู่ในตัวแบบจำลอง อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนจะไม่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัว ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ดังที่เห็นในแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ ซึ่งสามารถเทียบเคียง ค่าอธิบายได้จาก ตัวแบบจำลองสมการเชิงเส้นแบบพหุ ที่เคยนำเสนอมาก่อนหน้านี้แล้ว แต่ผู้เขียนขอกล่าวถึงการตีความค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้นในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังที่ปรากฏอยู่ในตารางเลย เริ่มต้นจากตัวแปรอิสระที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรตามมากที่สุด คือ *การมองว่าการปราบปรามการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์เป็นสิ่งที่ผิด* (Q24_1_DisagreeSuppUDD) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้นที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.253 หมายความว่า การเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วยของการมองว่าการปราบปรามการชุมนุมฯเป็นสิ่งที่ผิด จะทำให้ค่า*ความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของ นปช.* เพิ่มขึ้นประมาณ 0.25 หน่วย ซึ่งถือว่ามากกว่าโดยเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงในลักษณะเดียวกันนี้ ที่เกิดขึ้นจากตัวแปรอิสระอื่นๆ ได้แก่ *การมองว่าศาล-ตุลาการเป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย* (Q27_3_Judge) *การมองว่าองคมนตรีเป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย* (Q27_1_PrivyCouncil) *การมองว่าวัตถุประสงค์ในการ*

เคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงคือ การกำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์ (Q22_5_ElimiFeudal) และการไม่เห็นด้วยกับรัฐประหาร 2549 แต่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเพื่อแก้วิกฤตการเมือง (Q26_2_NecessaryCoupe) ซึ่งก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของค่า ความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของ นปช. โดยประมาณ คิดเป็น 0.18 หน่วย 0.10 หน่วย 0.09 หน่วย และ 0.08 หน่วย ตามลำดับ ซึ่งมีจุดที่น่าสังเกตว่า จากตัวแปรอิสระที่ถูกนำมาพิจารณาดังกล่าว การปราบปรามการชุมนุมฯ ถือเป็นประเด็นที่ทำให้การเคลื่อนไหวของ นปช. มีความชอบธรรมสูงขึ้นมากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่ประจักษ์แก่คนเสื้อแดง และสังคมโดยรวม ขณะที่ปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย ที่เกิดจากตัวบุคคลและองค์กรทางการเมือง ดังเช่น ศาลและองคมนตรี เป็นปัจจัยที่ทำให้ความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. เพิ่มขึ้นในระดับรองลงมา เพราะโดยทั่วไปบุคคลและองค์กรดังกล่าว ยังถูกมองจากสังคมโดยทั่วไปในแง่ดีอยู่ ดังเห็นได้จากผลการศึกษาในส่วนอื่นๆ ของงานวิจัยชิ้นนี้ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ แม้ว่าตามความเป็นจริงในสายตาของคนเสื้อแดงแล้ว องค์กรเหล่านี้ไม่มีความเป็นกลางทางการเมือง และเข้ามาแทรกแซงการเมือง เกิดเป็นผลเสียต่อกลุ่มคนเสื้อแดง โดยภาพรวม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวผลักดันประชาธิปไตย จึงเป็นสิ่งที่สร้างความชอบธรรมให้กับการเคลื่อนไหวของ นปช. อย่างไรก็ตาม ยังคงมีตัวแปรอิสระอื่นๆ ในตัวแบบจำลอง ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางลบกับ ความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง (Q20_LegitimacyUDD) ได้แก่ การมองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ การสร้าง ความไม่สงบ (Q22_6_Disorder) การมองว่าบุคคลหรือกลุ่มคนที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย คือ นักการเมือง (Q27_5_Politicians) และการมองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ การเอาชนะกลุ่มคนเสื้อเหลือง (Q22_8_DefeatPAD) ปัจจัยต่างๆดังกล่าว ก่อให้เกิดการลดลงของค่าความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของ นปช. กล่าวคือ การเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วยของ การสร้างความไม่สงบ จากการเคลื่อนไหวของ นปช. จะทำให้ความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของ นปช. ลดลง 0.24 หน่วย ซึ่งถือว่าสูงที่สุดในบรรดาตัวแปรอิสระทั้งหลาย ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทางลบ การเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วยของ นักการเมือง เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย จะทำให้ความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของ นปช. ลดลงประมาณ 0.17 หน่วย ซึ่งอาจมีสาเหตุจากการมองว่าการเคลื่อนไหวของ นปช. เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนตัวของนักการเมือง นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วยของการคิดว่า การเอาชนะกลุ่มคนเสื้อเหลือง เป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. ก็ทำให้ค่า ความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของ นปช. มีค่าลดลง ประมาณ 0.1 หน่วย นั่นคือ การถูกมองว่าการเคลื่อนไหวของ นปช. เป็นการเคลื่อนไหวในลักษณะของขบวนการโต้กลับ จะทำให้ความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. ลดต่ำลง

ลำดับต่อไป เมื่อผู้เขียนทำการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ โดยใช้วิธีนำเข้าตัวแปรแบบ Enter เพื่อดูว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัว ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัย การประกอบสร้างทางสังคม ส่งอิทธิพลต่อการขยายตัวของ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดงเช่นใด เพื่อนำมาใช้สร้างแผนภาพประกอบการอธิบาย ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆตามทฤษฎี พร้อมทั้งทำการทดสอบ Hosmer and Lemeshow Test เพื่อดูความสอดคล้องกันของ ตัวแบบการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกที่สร้างขึ้น ระหว่างค่าทำนายความน่าจะเป็นจากเหตุการณ์กับค่าความน่าจะเป็นที่ได้จากการเก็บข้อมูลจริง ปรากฏว่าในการทดสอบ Hosmer and Lemeshow Test ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 12.073 และค่านัยสำคัญ (Significance) เท่ากับ 0.148 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่าตัวแบบจำลองที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกันดี ในส่วนของอำนาจพยากรณ์การขยายตัวของ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง ก็พบว่า ความแม่นยำในการพยากรณ์อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ดังเห็นได้จาก ค่า Nagelkerke R Square เท่ากับ 0.45 ซึ่งหมายความว่า ตัวแบบจำลองสามารถอธิบายปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรากฏการณ์นี้ได้ครอบคลุม คิดเป็นร้อยละ 45 โดยมีรายละเอียดที่ผู้เขียนนำเสนอในตารางสรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประกอบสร้างทางสังคมกับการขยายตัวของ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-2.600	.002	.074	
Q22_1_OverAbhisit	.785	.029*	2.192	119.2
Q22_2_SupportThaksin	.106	.767	1.112	11.2
Q22_3_UDDDemocracy	-.002	.995	.998	-.2
Q22_5_ElimiFeudal	1.357	.002**	3.883	288.3
Q22_6_Disorder	-18.786	.996	.000	
Q22_7_Constitution	-1.534	.000**	.216	-78.4
Q22_8_DefeatPAD	-1.155	.128	.315	-68.5
Q24_1_DisagreeSuppUDD	-.143	.794	.867	-13.3
Q26_2_NecessaryCoup	1.522	.086	4.581	358.1
Q26_3_AntiEliteIntervention	1.551	.046*	4.718	371.8
Q26_4_CommitDemoc	1.723	.025*	5.604	460.4
Q27_1_PrivyCouncil	1.278	.001**	3.588	258.8
Q27_2_Military	.563	.199	1.755	75.5
Q27_3_Judge	1.428	.002**	4.171	317.1
Q27_4_CivilServant	1.481	.122	4.398	339.8
Q27_5_Politicians	-1.885	.000**	.152	-84.8
Q27_6_MassMedia	-1.604	.003**	.201	-79.9

Q27_7_NGO	-.816	.085	.442	-55.8
Q28_1_Corruption	.286	.522	1.331	33.1
Q28_2_IntervOfElite	-.556	.202	.573	-42.7
Q28_3_NotRespLaw	.406	.204	1.501	50.1
Q28_4_VoteBuying	.174	.599	1.190	19
Q28_6_NotRespElection	.145	.703	1.156	15.6
Q28_7_SocInequal	.216	.542	1.241	24.1
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	189.241	.000		
Cox-Snell R-square	.276			
Nagelkerke R-square	.447			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก แสดงให้เห็นว่า ในบรรดาตัวแปรอิสระที่อยู่ในปัจจัยการประกอบสร้างทางสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งหมด 9 ตัวแปร Q26_4_CommitDemoc ถือเป็นตัวแปรที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน การขยายตัวของ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง มากที่สุด กล่าวคือ การเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วยของความคิดที่มีต่อเหตุการณ์รัฐประหาร 2549 ว่าไม่เห็นด้วย เพราะไม่เคารพต่อประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง/รัฐบาลที่ชนะการเลือกตั้ง/ประชาธิปไตย จะทำให้ การขยายตัวของ การเคลื่อนไหวของ นปช. เพิ่มขึ้นถึงเกือบ 6 เท่า ขณะที่ตัวแปร Q26_3_AntiEliteIntervention ถือเป็นตัวแปรที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรตาม มากที่สุดเป็นลำดับที่สอง กล่าวคือ การเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วยของความคิดว่า ไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหาร 2549 ด้วยเหตุผลว่าเป็นการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร/อำมาตย์ เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของตนเอง จะทำให้ การขยายตัวของ การเคลื่อนไหวของ นปช. เพิ่มขึ้นถึงเกือบ 5 เท่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ดังเช่น ล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์ (Q22_1_OverAbhisit) และ กำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์ (Q22_5_ElimiFeudal) ที่มีค่าเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วย จะทำให้ การขยายตัวของ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. เพิ่มขึ้นประมาณ 2 เท่าและ 4 เท่า ตามลำดับ ขณะที่ตัวแปร แก้ไขรัฐธรรมนูญ (Q22_7_Constitution) มีค่าเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จะทำให้ การขยายตัวของ การเคลื่อนไหวของ นปช. ลดลงประมาณร้อยละ 78 การระบุว่าคุณหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย คือ ศาล-ตุลาการ (Q27_3) และ องคมนตรี (Q27_1) แต่ละตัวแปรมีค่าเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วยโดยแยกจากกัน ต่างก็ทำให้ การขยายตัวของ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. เพิ่มขึ้น 4 เท่าโดยประมาณ ขณะที่ นักการเมือง (Q27_5_Politics) และ สื่อมวลชน (Q27_6_MassMedia) ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับตัวแปรตาม เมื่อแต่ละค่าของตัวแปรเพิ่มขึ้น 1 หน่วย

โดยพิจารณาแยกกัน จะทำให้ การขยายตัวของ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. ลดลงถึงประมาณ ร้อยละ 85 และร้อยละ 80 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเดิมของแต่ละตัวแปร

การกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรม (Innovative Collective Action)

การกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรม ในงานวิจัยชิ้นนี้ สามารถเขียนอยู่ในรูปของสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ ซึ่งแสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่างๆ ได้แก่ บทบาทการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง (Q19_RoleUDD) วัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง (Q22_PurposeOfUDD) และวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อเหลือง (Q23_PurposeOfPAD) ที่มีต่อการบรรลุผลสำเร็จในการเรียกร้องของกลุ่ม นปช. (Q21_SuccessUDD) ได้ดังนี้

$$Q21_SuccessUDD = a + B_1 * Q19_RoleUDD + B_2 * Q22_PurposeOfUDD + B_3 * Q23_PurposeOfPAD$$

เมื่อผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ โดยเริ่มจากวิธีนำเข้าตัวแปรแบบ Enter ก่อน เพื่อให้ได้ภาพรวมของตัวแปรทุกตัว แล้วจึงทำการนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Stepwise เพื่อหาตัวแบบจำลองสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ ที่มีความสามารถพยากรณ์ได้ดีที่สุด ปรากฏว่าได้ผลการวิเคราะห์ ซึ่งผู้เขียนนำเสนออยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุแสดงการกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรม

Model	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
Q19_1_DonateUDD	.136	.135	.140	.143	.148	.146	.123	.118	.119
Q19_2_DistribUDD	.057	.057	.058	.056	.056				
Q19_3_MotivatePplUDD	.272**	.272**	.275**	.278**	.281**	.271**	.257**	.254**	.248**
Q19_4_GiveIdeaUDD	.065	.065	.070	.069	.067	.063			
Q22_1_OverAbhisit	.141	.139	.145	.150	.137	.132	.133	.138	.135
Q22_2_SupportThaksin	.122	.122	.119	.119	.120	.128	.137	.141	.147
Q22_3_UDDDemocracy	.221*	.219*	.216*	.222*	.212*	.204*	.218**	.217**	.228**
Q22_5_ElimiFeudal	.147	.147	.143	.143	.146	.148	.163	.159	.160
Q22_6_Disorder	.112	.111	.108	.107	.099	.095	.105	.107	.094
Q22_7_Constitution	.119	.119	.123	.117	.117	.123	.130	.106	.112
Q22_8_DefeatPAD	-.076	-.076	-.077	-.080	-.073	-.069	-.063	-.066	
Q23_1_AntiThaksiin	-.008								
Q23_2_ProDP	.179	.181	.181	.172	.189*	.197*	.197*	.205*	.206*
Q23_3_ProMonarchy	-.055	-.054	-.047	-.048					
Q23_5_OverThaksinAlly	-.242*	-.245*	-.246*	-.253*	-.247*	-.246*	-.249*	-.255**	-.255**

Q23_6_PADDemocracy	.034	.036	.037						
Q23_7_UnityPAD	.024	.024							
Q23_8_DefeatUDD	-.102	-.104	-.104	-.098	-.107	-.103	-.114	-.113	-.125
Q23_9_ProConstitution	-.154	-.060	-.063	-.066	-.067	-.066	-.060		
Adjusted R Square	.206	.211	.216	.221	.224	.227	.229	.231	.232
Number of Cases 160									
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (2-tailed) และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (2-tailed)									

ตารางที่ 10 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุแสดงการกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรม (ต่อ)

Model	(10)	(11)	(12)	(13)
Q19_1_DonateUDD	.138	.132	.148*	.128
Q19_2_DistribUDD				
Q19_3_MotivatePplUDD	.246**	.247**	.251**	.247**
Q19_4_GiveldeaUDD				
Q22_1_OverAbhisit	.133	.136	.140	.165*
Q22_2_SupportThaksin	.161	.128	.128	
Q22_3_UDDDemocracy	.244**	.238**	.223**	.197*
Q22_5_ElimiFeudal	.211*	.183*	.174*	.170
Q22_6_Disorder	.086	.078		
Q22_7_Constitution				
Q22_8_DefeatPAD				
Q23_1_AntiThaksiin				
Q23_2_ProDP	.227**	.200*	.209*	.221**
Q23_3_ProMonarchy				
Q23_5_OverThaksinAlly	-.265**	-.286**	-.281**	-.220*
Q23_6_PADDemocracy				
Q23_7_UnityPAD				
Q23_8_DefeatUDD	-.109			
Q23_9_ProConstitution				
Adjusted R Square	.230	.229	.228	.221
Number of Cases 160				
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (2-tailed) และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (2-tailed)				

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้นำเสนอตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ ในรูปของคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients) เพื่อดูว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในลักษณะใด และถ้าหากไม่ได้ใช้ตัวแปรอิสระต่างๆเหล่านี้ จะส่งผลเช่นใดต่อตัวแปรตาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

$$\begin{aligned} Q21_SuccessUDD = & 2.70 + 0.27* Q19_1_DonateUDD + \\ & 0.49*Q19_3_MotivatePplUDD + 0.36*Q22_1_OverAbhisit + \\ & 0.42*Q22_3_UDDDemocracy + 0.33*Q22_5_ElimiFeudal + 0.43*Q23_2_ProDP - \\ & 0.42*Q23_5_OverThaksinAlly \end{aligned}$$

ตัวแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุในรูปของคะแนนดิบ แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้จะไม่ได้ใช้ตัวแปรอิสระต่างๆ ดังที่ปรากฏในแบบจำลอง ค่าของ *ความสำเร็จในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช.* (Q21_SuccessUDD) ก็ปรากฏอยู่แล้ว ดังเห็นได้จากค่าคงที่ในสมการ 2.70 ซึ่งเป็นค่าจุดตัดแกน y (y-intercept) ของสมการตัวแบบจำลอง นอกจากนี้ สมการตัวแบบดังกล่าว ยังแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับตัวแปรตาม ยกเว้นเพียงแค่ตัวแปรการมองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ พธม. คือ *ต่อต้านทักษิณ* (Q23_5_OverThaksinAlly) ที่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับตัวแปรตาม อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเราต้องการเปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ที่มีต่อตัวแปรตามจะยังไม่สามารถทำได้ เพราะค่าที่ได้มีช่วงความกว้างของคะแนนไม่เท่ากัน ดังนั้นจึงต้องดูจากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้นในรูปของคะแนนมาตรฐาน ดังปรากฏในตาราง

ตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้น ตัวแบบที่ 13 ถือเป็นตัวแบบที่ดีที่สุด สำหรับใช้พยากรณ์ค่า *ความสำเร็จในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช.* ดังปรากฏค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.22 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวแบบจำลองนี้ สามารถพยากรณ์ค่าของตัวแปรตามดังกล่าว ได้ประมาณร้อยละ 22 ด้วยตัวแปรอิสระต่างๆที่ปรากฏอยู่ในตัวแบบ จากค่าที่ได้ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าตัวแบบจำลองนี้ยังมีอำนาจในการพยากรณ์ที่ต่ำมาก คิดเห็นเพียงแค่ 1 ใน 5 ของปัจจัยทั้งหมด ที่สามารถใช้พยากรณ์ตัวแปรตามได้ อย่างไรก็ตาม ตัวแบบจำลองที่ได้นี้ ก็ถือเป็นตัวแบบที่ใช้ได้ เพราะผ่านการทดสอบเงื่อนไขเบื้องต้นของสมการถดถอยเชิงเส้น กล่าวคือ ตัวแบบจำลองดังกล่าวมี ตัวแปร Q22_5_ElimiFeudal เป็นตัวแปรที่มีค่า VIF สูงที่สุด เท่ากับ 1.60 แสดงว่า ไม่มีปัญหาตัวแปรอิสระในตัวแบบจำลองมีความสัมพันธ์กันเอง (Muticollinearity) มากจนกระทั่งส่งผลกระทบต่อสมการการถดถอยเชิงเส้น และเมื่อตรวจสอบค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.76 ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับ 2 แสดงว่าค่าความคาดเคลื่อนแต่ละค่าในตัวแบบจำลองเป็นอิสระต่อกัน

เมื่อพิจารณาค่าของสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น ที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระแต่ละตัว จะพบว่าตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อ *ความสำเร็จในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช.* (Q21_SuccessUDD) มีทั้งหมด 5 ตัวแปร เรียงลำดับจากค่ามากที่สุดไปหาค่าน้อยที่สุดได้ต่อไปนี้ การมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยวิธี *สนับสุน ชักชวน หรือโน้ม* *น้ำวให้คนอื่นๆเข้าร่วมการเคลื่อนไหว* (Q19_3_MotivatePplUDD) การมองว่าวัตถุประสงค์ในการ

เคลื่อนไหวของ พธม. คือ *ปกป้องพรรคประชาธิปัตย์* (Q23_2_ProDP) *ล้มรัฐบาลฝ่ายทักษิณ* (Q23_5_OverThaksinAlly) การมองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ *เรียกร้องประชาธิปไตย* (Q22_3_UDDDemocracy) และ *ล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์* (Q22_1_OverAbhisit) กล่าวคือ การเพิ่มค่าขึ้นแต่ละหน่วยของ การมีส่วนร่วมด้วยการ สนับสนุน ชักชวน หรือโน้มน้าวให้คนอื่น ๆ เข้าร่วมการเคลื่อนไหว จะทำให้ *ความสำเร็จในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง* มีค่าเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ประมาณ 0.25 หน่วย และในทำนองเดียวกัน การมองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ พธม. คือ *ปกป้องพรรคประชาธิปัตย์* จะทำให้ *ความสำเร็จในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง* มีค่าเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ประมาณ 0.22 หน่วย แต่ในทางตรงข้าม การเพิ่มค่าขึ้นแต่ละหน่วยของ การมองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ พธม. คือ *ล้มรัฐบาลฝ่ายทักษิณ* กลับทำให้ *ความสำเร็จในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง* ลดลงประมาณ 0.22 หน่วยเช่นกัน ผลการวิเคราะห์เรื่องวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. นี้ น่าสนใจ ตรงที่การมองว่าการเคลื่อนไหวของ พธม. เป็นไปเพื่อ *ปกป้องพรรคประชาธิปัตย์* จะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มคนเสื้อแดง ซึ่งอาจเป็นเพราะการกระทำดังกล่าว ทำให้ฝ่าย พธม. ถูกมองว่าเป็นพันธมิตรทางการเมืองกับพรรคประชาธิปัตย์ ที่ร่วมกันหาผลประโยชน์ทางการเมือง โดยการขัดขวางสิ่งที่เป็นผลประโยชน์ของคนเสื้อแดง ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเคลื่อนไหวของ นปช. ในมิติต่างๆ เช่น ความชอบธรรม การได้รับการสนับสนุนจากคนเสื้อแดง หรือผู้รักประชาธิปไตยกลุ่มอื่นๆมากขึ้น ซึ่งท้ายที่สุดได้นำมาสู่การประสบความสำเร็จในการเคลื่อนไหวของ นปช. มากขึ้นก็เป็นไปได้ ส่วนกรณีการเคลื่อนไหวของ พธม. ด้วยวัตถุประสงค์ *ล้มรัฐบาลฝ่ายทักษิณ* ทำให้ความสำเร็จในการเคลื่อนไหวของ นปช. ลดต่ำลง อาจเป็นเพราะเมื่อ นปช. เคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง ขณะที่ฝ่ายตรงข้ามเคลื่อนไหวด้วยเป้าหมายดังกล่าว จึงทำให้ นปช. ถูกมองว่าเคลื่อนไหวเพื่อรักษาผลประโยชน์ของฝ่ายทักษิณ ซึ่งอาจก่อให้เกิด การลดความชอบธรรมที่ได้รับจากภาคส่วนต่างๆในสังคม ซึ่งนำไปสู่ระดับความสำเร็จในการเคลื่อนไหวที่ลดลงในที่สุด อย่างไรก็ตาม ยังคงมีตัวแปรอิสระที่ยังไม่ถูกวิเคราะห์อีก 2 ตัวแปร ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับตัวแปรตาม คือ การมองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ *เรียกร้องประชาธิปไตย* (Q22_3_UDDDemocracy) และ *ล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์* (Q22_1_OverAbhisit) เมื่อทั้งสองตัวแปรดังกล่าว เพิ่มค่าขึ้นแต่ละหน่วย โดยพิจารณาแยกกัน จะทำให้ *ความสำเร็จในการเคลื่อนไหวของ นปช.* เพิ่มขึ้นตามไปด้วย 0.20 หน่วย และ 0.17 หน่วย โดยประมาณ ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเด็นการเคลื่อนไหวด้วยเป้าหมายผลักดันประชาธิปไตยโดยตรง ซึ่งสามารถระดมการสนับสนุนด้วยฐานทางสังคมที่กว้างขวาง จะส่งผลดีต่อการเคลื่อนไหวของ นปช. มากกว่าประเด็นที่คับแคบกว่า ดังเช่น การล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์

เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีด้วยการวิเคราะห์ว่า การกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรม สามารถส่งอิทธิพลต่อ การขยายตัวของ การเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับ นปช. ได้เช่นกัน ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้สร้างตัวแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q12_2_UDD)} = a + B_1 * \text{Q19_RoleUDD} + B_2 * \text{Q21_SuccessUDD} + B_3 * \text{Q22_PurposeOfUDD} + B_4 * \text{Q23_PurposeOfPAD}$$

ภายหลังจากนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) จะได้ตัวแบบขั้นที่ 12 เป็นตัวแบบที่มีอำนาจในการพยากรณ์ การขยายตัวของ การเข้าร่วมการเคลื่อนไหวของ นปช. ดีที่สุด แต่เมื่อทดสอบว่าตัวแบบจำลองที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกันระหว่างการสร้างค่าทำนายความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ด้วยตัวแบบจำลองที่สร้างขึ้น กับค่าความน่าจะเป็นที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากเหตุการณ์จริง โดยใช้ Hosmer and Lemeshow Test พบว่ามีค่า Chi-square เท่ากับ 16.262 และค่านัยสำคัญเท่ากับ 0.04 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงถือว่าตัวแบบนี้ไม่สามารถพยากรณ์ค่าทำนายความน่าจะเป็นจากเหตุการณ์ กับค่าความน่าจะเป็นที่ได้จากการเก็บข้อมูลจริง ได้อย่างสอดคล้องกัน ผู้เขียนจึงเลือกตัวแบบขั้นที่ 11 ซึ่งมีความสอดคล้องกันมากกว่า เพราะมีค่า Chi-square เท่ากับ 10.127 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.256 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติกของตัวแปรอิสระต่างๆ แสดงในตารางสรุปตัวแบบจำลอง ต่อไปนี้

ตารางที่ 11 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรมกับการขยายตัวของ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-1.339	.121	.262	
Q19_3_MotivatePplUDD	2.318	.002**	10.156	915.6
Q19_4_GiveIdeaUDD	1.166	.041*	3.211	221.1
Q21_SuccessUDD	.411	.108	1.508	50.8
Q22_1_OverAbhisit	-1.305	.050	.271	-72.9
Q22_2_SupportThaksin	1.952	.003**	7.041	604.1
Q22_5_ElimiFeudal	1.776	.008**	5.907	490.7
Q22_8_DefeatPAD	-2.479	.019*	.084	-91.6
Q23_1_AntiThaksin	1.110	.096	3.035	203.5
Q23_5_OverThaksinAlly	-2.444	.001**	.087	-91.3
Q23_6_PADDemocracy	2.725	.028*	15.250	1425
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	68.093	.000		

Cox-Snell R-square	.347		
Nagelkerke R-square	.529		
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01			

ตารางสรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกของตัวแบบจำลอง แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยวิธี *สนับสนุน ชักชวน หรือโน้มน้าวให้คนอื่น ๆ เข้าร่วมการเคลื่อนไหว* (Q19_3_MotivatePplUDD) มีอิทธิพลต่อ *การขยายตัวของการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช.* อย่างมาก ดังเห็นได้จาก การเพิ่มค่าขึ้นหนึ่งหน่วยของตัวแปร Q19_3_MotivatePplUDD จะทำให้ *การขยายตัวของการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช.* เพิ่มขึ้น 10 เท่า โดยประมาณ ซึ่งถือว่าสูงมากเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับ การมีส่วนร่วมด้วยวิธี *เสนอแนะ ให้ความคิดเห็นที่คาดว่าจะเป็นอย่างดีต่อการเคลื่อนไหว* (Q19_4_GiveIdeaUDD) ที่เพิ่มค่าขึ้นแต่ละหน่วยแล้ว จะทำให้ *การขยายตัวของการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช.* เพิ่มขึ้นเพียงแค่ 3 เท่าโดยประมาณ ในทำนองเดียวกัน การระบุว่าวัตถุประสงค์การเคลื่อนไหวของ นปช. คือ *การสนับสนุนทักษิณ* (Q22_2_SupportThaksin) และ *การกำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์* (Q22_5_ElimiFeudal) จะทำให้ *การขยายตัวของการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช.* เพิ่มขึ้นประมาณ 7 เท่า และ 6 เท่า ตามลำดับ ซึ่งตรงข้ามกับการเพิ่มค่าขึ้นหนึ่งหน่วยของ *การเอาชนะกลุ่มคนเสื้อเหลือง* (Q22_8_DefeatPAD) ที่จะทำให้ *การขยายตัวของการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช.* ลดลงถึงเกือบร้อยละ 92 เลยทีเดียว ในส่วนของตัวแปรการระบุวัตถุประสงค์การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อเหลือง ว่าเป็น *การต่อต้านทักษิณ* (Q23_1_AntiThaksin) ที่เพิ่มค่าขึ้นหนึ่งหน่วย จะทำให้ *การขยายตัวของการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช.* เพิ่มขึ้นประมาณ 3 เท่า และการระบุวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ พธม.ว่า เป็น *การเรียกร้องประชาธิปไตย* ที่เพิ่มค่าขึ้นในแต่ละหน่วย จะทำให้เกิด *การขยายตัวของการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช.* เพิ่มสูงขึ้นถึง 15 เท่าโดยประมาณ ซึ่งสัดส่วนการขยายตัวดังกล่าว ถือว่าสูงมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับอิทธิพลที่เกิดขึ้นจากตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ

3.2.4 การวิเคราะห์การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้

การนำเสนอในส่วนนี้ เป็นการกล่าวถึงกลไกต่างๆตามแนวคิดการเมืองแห่งการต่อสู้ (Contentious Politics) ของ McT² ที่ถูกนำมาใช้ในการศึกษา การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง ว่าภายหลังจากการเกิดปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม ดังที่ได้นำเสนอไปก่อนหน้านี้แล้ว ได้นำมาสู่ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำ และเกิดการล่มสลายของฉันทามติ (consensus) ที่เคยมีร่วมกันในหมู่ชนชั้นนำ จนกระทั่งมีการนำเอาชนชั้นนำ และผู้ที่ไม่ใช่ชนชั้นนำเข้าร่วมการต่อสู้ โดยผ่านกลไก 4 ประการ คือ *ประการแรก การเป็นตัวกลางเชื่อมโยง* (Brokerage) ซึ่งกล่าวถึงการเชื่อมโยงส่วนต่างๆในสังคม โดยมีตัวกลาง ดังเช่น ตัวบุคคล กลุ่ม องค์กร หน่วยงาน โครงการ เป็นต้น ในการ

สร้างสายสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ทำให้เกิดการเข้าร่วมในการเข้าร่วมต่อสู้กับกลุ่มคนเสื้อแดง *ประการที่สอง การเปลี่ยนอัตลักษณ์ (Identity Shift)* เกี่ยวข้องกับการนิยามตัวตนของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงมิติต่างๆทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เกิดเป็นอัตลักษณ์ใหม่ ดังเช่น การเชื่อมโยงสาเหตุของความยากจน ตามความคิดของคนเสื้อแดง เข้ากับวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหว อย่างการกำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์ เป็นต้น *ประการที่สาม การทำให้สุดขั้วขึ้น (Radicalization)* เป็นเรื่องของกรนิยามตนเองและฝ่ายตรงข้าม ให้มีลักษณะขัดแย้งมากขึ้น ในที่นี้ผู้เขียนได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ระหว่างวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ความสำเร็จในการเคลื่อนไหวทางการเมือง และ *ประการที่สี่ การบรรจบกันของขั้วตรงข้ามในการต่อสู้ (Convergence)* เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มในการเกิดการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ภายหลังจากเกิดความขัดแย้งรุนแรงระหว่าง คู่ตรงข้ามทางการเมืองที่มีความขัดแย้งกัน ซึ่งเราอาจวัดได้จาก การมองกลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย ประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง และความศรัทธาของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่มีต่อระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน

การเป็นตัวกลางเชื่อม (Brokerage)

ผู้เขียนได้นำตัวแปร *ลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. (Q14_ParUDD)* และตัวแปร *ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมของ นปช. (Q15_CostinUDD)* มาใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง บทบาทขององค์กรต่างๆที่ดำรงอยู่เดิมในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่ “ตัวกลางเชื่อม” ตามทฤษฎี ว่าส่งอิทธิพลต่อการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. มากน้อยเพียงใด โดยตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ *การเป็นนายหน้า* ตามทฤษฎีที่นำมาใช้นี้ สามารถเขียนอยู่ในรูปสมการการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ได้ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q12_1_UDD)} = a + B_1 * \text{Q14_ParUDD} + B_2 * \text{Q15_CostinUDD}$$

การนำเข้าตัวแปรแบบ Backward Stepwise (Wald) ผ่านการทดสอบความสอดคล้องระหว่าง ค่าที่ได้จากการทำนายค่าความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ด้วยตัวแบบจำลองที่สร้างขึ้น กับค่าความน่าจะเป็นที่ได้จากการเก็บข้อมูลเหตุการณ์จริง ด้วยการทดสอบ Hosmer and Lemeshow Test ในตัวแบบที่ 7 ด้วยค่า Chi-square เท่ากับ 0.384 และค่านัยสำคัญเท่ากับ 0.944 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 และได้ค่า Nagelkerke R Square เท่ากับ 0.264 ซึ่งหมายความว่า ตัวแบบจำลองนี้สามารถใช้ตัวแปรอิสระในแบบจำลอง พยากรณ์ *การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง* ในตัวแบบจำลอง *การเป็นนายหน้า* ได้ร้อยละ 26 ซึ่งถือว่ามีความสามารถในการพยากรณ์ตัวแปรตาม อยู่ระดับต่ำ เพียงแค่ประมาณ 1 ใน 4 ของปัจจัยทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง

เท่านั้น ผู้เขียนได้นำเสนอสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก เอาไว้ในตารางสรุปตัวแบบจำลองโลจิสติก ดังนี้

ตารางที่ 12 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการเป็นนายหน้า

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	.444	.162	1.559	
Q14_2_FamUDD	1.397	.078	4.042	304.2
Q15_1_MeCost	2.186	.000**	8.900	790
Q15_4_LeadCost	2.041	.061	7.697	669.7
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	26.026	.000		
Cox-Snell R-square	.147			
Nagelkerke R-square	.264			

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01

ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติกต่างๆ ดังที่ปรากฏอยู่ในตาราง สามารถนำมาใช้เขียนเป็นสมการตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ได้ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q12_1_UDD)} = 0.44 + 1.40 * \text{Q14_2_FamUDD} + 2.19 * \text{Q15_1_MeCost} + 2.04 * \text{Q15_4_LeadCost}$$

สมการการถดถอยโลจิสติกดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ด้วยตัวคนเสื้อแดงที่เข้าร่วมชุมนุมเอง (Q15_1_MeCost) ถือเป็นตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. มากที่สุด นอกจากนี้ ยังเป็นตัวแปรอิสระเพียงตัวแปรเดียวในตัวแบบจำลอง ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 (จากตารางจะเห็นว่า มีค่านัยสำคัญทางสถิติระดับน้อยกว่า 0.01) กล่าวคือ การรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. ด้วยตัวเอง จะทำให้คนเสื้อแดงคนนั้นมีโอกาสเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. เพิ่มขึ้นมากกว่าคนเสื้อแดงที่ไม่ได้รับรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้วยตัวเอง สูงถึง 9 เท่า โดยประมาณ ขณะที่ตัวแปรอิสระอื่นๆ ในตัวแบบก็มีความสัมพันธ์กับ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. เช่นเดียวกัน แม้ว่าจะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง โดย มากับครอบครัวหรือญาติที่ใกล้ชิด (Q14_2_FamUDD) ที่มีค่าเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จะทำให้คนเสื้อแดงคนนั้นเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. เพิ่มขึ้น ประมาณ 4 เท่า ขณะที่ การมากับกลุ่มหรือองค์กรที่ตนเองเป็นสมาชิก

(Q14_5_LeadCost) จะทำให้คนเสื้อแดงคนนั้น เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. เพิ่มขึ้นถึงเกือบ 8 เท่า ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า สถาบันครอบครัว กลุ่มหรือองค์กรที่สังกัด มีส่วนสำคัญในการแสดงบทบาท *การเป็นนายหน้า* ที่ช่วยให้การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. เพิ่มสูงขึ้นได้ แต่การรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้วยตัวคนเสื้อแดงที่เข้าร่วมเอง ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด เพราะการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง ถือเป็นกรยินยอมลงทุนด้วยความสมัครใจของผู้เข้าร่วม ซึ่งต้องมีความตั้งใจและมุ่งมั่นจริงๆ ที่จะเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช.

การเปลี่ยนอัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง (Identity Shift of UDD's Mass Movement)

ตัวแบบจำลอง *การเปลี่ยนอัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง* ตัวแบบแรก คือ อัตลักษณ์ “*ไพร่-อำมาตย์*” ซึ่งผู้เขียนได้สร้างขึ้น ด้วยการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง “*การตีความว่าเพราะเหตุใดผู้คนถึงมีความยากจน*” กับ “*การกำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์*” ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง สามารถแสดงออกมาในรูปของสมการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ซึ่งผู้เขียนจะแสดงต่อไป โดยเริ่มจากการนำเสนอ ตารางสรุปค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก และค่า Pseudo R Square ของตัวแบบจำลอง หลังจากนั้น ผู้เขียนจะแสดงสมการการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ที่ประกอบด้วยตัวแปรอิสระต่างๆ ซึ่งผ่านการทดสอบทางสถิติด้วยระดับนัยสำคัญ ที่น้อยกว่า 0.05 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 13 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการเปลี่ยนอัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง (ไพร่-อำมาตย์)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-1.83	.000	.160	
Q9_2_NoChance	.608	.000**	1.837	83.7
Q9_3_LowEduc	.698	.000**	2.010	101
Q9_4_Poor	.049	.804	1.050	5
Q9_6_Exploited	.472	.006**	1.603	60.3
Q9_7_NoPatron	.271	.220	1.311	31.1
Q9_9_NoChReso	1.267	.000**	3.550	255
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	152.361	.000		
Cox-Snell R-square	.136			
Nagelkerke R-square	.187			

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01

ข้อมูลจากตารางสรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกในตัวแบบจำลอง ดังกล่าว สามารถนำมาใช้สร้างสมการการถดถอยโลจิสติก ได้ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q22_5_ElimiFeudal)} = -1.82 + 0.61*Q9_2_NoChance + 0.74*Q9_3_LowEduc + 0.05*Q9_4_Poor + 0.56*Q9_6_Exploited + 0.27*Q9_7_NoPatron + 1.26*Q9_9_NoChReso$$

ตัวแบบจำลองดังกล่าว เป็นตัวแบบที่ได้จากการนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) ซึ่งผ่านการทดสอบความสอดคล้องระหว่าง ความสามารถในการทำนายค่าความน่าจะเป็น ด้วยตัวแบบจำลองที่สร้างขึ้นกับค่าความน่าจะเป็นที่ได้จากการเก็บข้อมูลเหตุการณ์จริง โดยใช้ Hosmer and Lemeshow Test ในตัวแบบที่ 3 ด้วยค่า Chi-square เท่ากับ 3.14 และค่านัยสำคัญ เท่ากับ 0.79 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 และได้ค่า Nagelkerke R Square เท่ากับ 0.185 ซึ่งหมายความว่า ตัวแบบจำลองนี้สามารถพยากรณ์การเข้าร่วมการ เคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง ด้วยตัวแปรอิสระต่างๆในตัวแบบจำลอง ได้ประมาณร้อยละ 19 นั่นคือ มีอำนาจในการพยากรณ์ปรากฏการณ์นี้ได้อย่างแม่นยำ ด้วยตัวแปรอิสระในตัวแบบจำลอง ประมาณ 1 ใน 5 ของปัจจัยทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง

สมการตัวแบบจำลองโลจิสติกแบบพหุ แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับค่า Logged Odds ของ *การกำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์* (Q25_5_ElimiFeudal) ในตัวแบบจำลอง มี ทั้งหมด 6 ตัวแปร แต่ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 มีเพียงแค่ 4 ตัวแปรเท่านั้น คือ การ ระบุสาเหตุของความยากจนของเขาว่าเกิดจาก *ขาดโอกาส* (Q9_2_NoChance) *เรียนมาน้อย* (Q9_3_LowEduc) *ถูกเอาเปรียบ* (Q9_6_Exploited) และ *เข้าไม่ถึงทรัพยากร* (Q9_9_NoChReso) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับ *การกำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์* ซึ่งสามารถอาศัยค่า Odds ratio ในตารางประกอบการตีความ โดยเริ่มจากตัวแปรอิสระที่มีค่า Odds ratio สูงที่สุดไปหาต่ำสุด ได้ดังต่อไปนี้ คนเสื้อแดงมองว่า สาเหตุของความยากจนที่เกิดขึ้นเพราะ *เข้าไม่ถึงทรัพยากร* จะทำให้ คนเสื้อแดงคนนั้นมองว่า *การกำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์* เป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. มากกว่าคนเสื้อแดงที่ไม่ได้ระบุว่าปัจจัยดังกล่าวเป็นสาเหตุของความยากจน ประมาณ 4 เท่า ในทำนองเดียวกัน การระบุว่าประเด็นต่างๆ ได้แก่ *ถูกเอาเปรียบ* *ขาดโอกาส* และ *เรียนมาน้อย* เป็น สาเหตุของความยากจนของคนเสื้อแดง ต่างก็เป็นปัจจัยที่จะทำให้คนเสื้อแดงคนนั้นมองว่า *การ กำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์* เป็นวัตถุประสงค์ของการเคลื่อนไหวของ นปช. มากกว่าคนเสื้อแดง ที่ ไม่ได้ระบุว่าปัจจัยดังกล่าวเป็นสาเหตุของความยากจนเพิ่มขึ้น 2 เท่า โดยประมาณ ดังนั้น ปัจจัย ความยากจนในลักษณะต่างๆดังกล่าว จึงส่งผลต่อการตีความความยากจนของคนเสื้อแดง ที่เข้าร่วม เคลื่อนไหวกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้น เพราะการ

มีมาตรฐานทางสังคมที่หลากหลาย ในการจัดการกับกลุ่มคนต่างๆ และยังเกี่ยวข้องกับการแทรกแซงทางการเมืองของ *อำมาตย์* อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้เขียนนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีต่อตัวแปรตาม ก็จะได้ผลการวิเคราะห์เช่นเดียวกับ การนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) ดังนั้น ผู้ที่ต้องการสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ จึงสามารถนำสมการถดถอยโลจิสติก ตามตัวแบบจำลองดังกล่าวข้างต้น มาใช้สร้างแผนภาพได้เลย

การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มคนเสื้อแดงว่าพวกเขาเป็น “*ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย*” เป็นอีกตัวแบบหนึ่ง ที่ผู้เขียนสร้างขึ้นด้วยการนำตัวแปรอิสระ คือ เหตุการณ์ที่ทำให้ชาวบ้านตัดสินใจเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง ว่ามีอิทธิพลต่อการระบุวัตถุประสงค์ของการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ว่ามี “*การเรียกร้องประชาธิปไตย*” เป็นวัตถุประสงค์หลักของการเคลื่อนไหว โดยผู้เขียนจะสร้างแบบจำลองเพื่อใช้สำหรับพยากรณ์ปรากฏการณ์ดังกล่าว โดยนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) ซึ่งจะทำได้ตัวแบบจำลองที่ดีที่สุดในการพยากรณ์ด้วยข้อมูลที่มีอยู่ และหลังจากนั้นผู้เขียนจะสร้างตัวแบบจำลองอีกอันหนึ่ง โดยใช้วิธีนำเข้าตัวแปรแบบ Enter เพื่อใช้สำหรับสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆ ที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง สำหรับผู้ที่สนใจ จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ตารางสรุปตัวแบบจำลองการสร้างอัตลักษณ์ “*ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย*” ซึ่งได้จากการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ชั้นที่ 4 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 14 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการเปลี่ยนอัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง (ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	1.295	.000	3.652	
Q13_3_DissTRT	-1.988	.008**	.137	-86.3
Q13_5_VerThaksin	-2.548	.002**	.078	-92.2
Q13_6_DPgov	-1.113	.087	.329	-67.1
Q13_7_CrkUDD	-.765	.098	.465	-53.5
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	19.453	.001		
Cox-Snell R-square	.112			
Nagelkerke R-square	.158			

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01

ข้อมูลที่ได้จากตารางสามารถนำมาเขียนอยู่ในรูปสมการการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ได้ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q22_3_UDDDemocracy)} = 1.30 - 1.99*Q13_3_DissTRT - 2.55*Q13_5_VerThaksin - 1.11*Q13_6_DPgov - 0.77*Q13_7_CrkUDD$$

เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระในตัวแบบจำลอง จะเห็นว่ามีเพียงแค่ตัวแปร *การยุบพรรคไทยรักไทย* (Q13_3_DissTRT) และ *การพิพากษายึดทรัพย์ทักษิณ* (Q13_5_VerThaksin) ที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กล่าวคือ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง เพราะเหตุการณ์ทางการเมือง ได้แก่ “การยุบพรรคไทยรักไทย” จะทำให้คนเสื้อแดงมองว่า การเคลื่อนไหวของ นปช. มีวัตถุประสงค์อยู่ที่การ “เรียกร้องประชาธิปไตย” ลดลงถึงร้อยละ 86 ขณะที่ “การพิพากษายึดทรัพย์ทักษิณ” ทำให้คนเสื้อแดงมองว่า การเคลื่อนไหวของ นปช. มีวัตถุประสงค์อยู่ที่การ “เรียกร้องประชาธิปไตย” ลดลงถึงร้อยละ 92 ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าเหตุการณ์ทางการเมืองที่เป็นจุดเปลี่ยนของคนเสื้อแดง ที่ผันตัวเข้ามาเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. มีความสำคัญต่อการสร้างอัตลักษณ์ “ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย” ของคนเสื้อแดง โดยเฉพาะถ้าเหตุการณ์ทางการเมืองนั้นๆ เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนบุคคลของนักการเมืองโดยตรง ดังที่ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นผ่านการตีความ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระดังกล่าว กับการ “เรียกร้องประชาธิปไตย” ของ นปช. นอกจากนี้ ผู้สนใจสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ สามารถนำ สมการการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ซึ่งผู้เขียนใช้วิธีนำเข้าตัวแปรแบบ Enter ไปใช้ได้เลย โดยดูรายละเอียดที่ผู้เขียนให้ไว้ใน ภาคผนวก ง

การทำให้มีความสุดขั้วมากขึ้น (Radicalization)

ผู้เขียนได้วิเคราะห์การทำให้มีความสุดขั้วมากขึ้นของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของ นปช. จากปัจจัย 2 ประการ ที่ถูกมองว่าเป็นปัญหาต่อระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย ในทัศนะของคนเสื้อแดง คือ ประการแรก กลุ่มบุคคลและองค์กรทางการเมือง และประการที่สอง ประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมืองไทย โดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) กลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาต่อระบบการเมือง

กลุ่มคนเสื้อแดงมองว่าปัญหาสำคัญของระบบการเมือง อยู่ที่เรื่อง การใช้ “สองมาตรฐาน” ในการตัดสินปัญหาทางการเมืองของศาล-ตุลาการ และการแทรกแซงทางการเมืองโดย กลุ่มคนที่คนเสื้อแดง เรียกว่า “อำมาตย์” ดังนั้น ผู้เขียนจึงวิเคราะห์ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของ นปช. และเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง ดังเช่น การปราบปรามการชุมนุมของ นปช. มีความสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาต่อระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย คือ

องคมนตรีและเครือข่าย และ ศาล-ตุลาการ มากเพียงใด เพราะความสัมพันธ์ดังกล่าว จะส่งผลทำให้ การเคลื่อนไหวของ นปช. มีความสุขข้มากขึ้นได้

องคมนตรีและเครือข่าย

ผู้เขียนได้วิเคราะห์ ตัวแบบจำลอง การทำให้มีความสุขข้มากขึ้นขึ้น ซึ่งเกิดขึ้นจาก คนเสื้อแดงมองว่า องคมนตรีและเครือข่าย คือ ปัญหาของระบบการเมือง โดยสร้างตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก ซึ่งนำตัวแปรต่างๆ เข้ามาวิเคราะห์ในตัวแบบจำลองด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) จนกระทั่งได้ ตัวแบบที่ 6 เป็นตัวแบบจำลองที่ดีที่สุด ซึ่งได้จากการใช้วัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. และเหตุการณ์การปราบปรามการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์ เป็นปัจจัยในการพยากรณ์ตัวแปรตาม คือ องคมนตรีและเครือข่าย และได้ทดสอบความสอดคล้องของตัวแบบจำลอง ว่าสามารถสร้างค่าทำนายความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ ได้อย่างสอดคล้องกับค่าความน่าจะเป็นที่ได้จากการเก็บข้อมูลในเหตุการณ์จริง หรือไม่ โดยใช้ Hosmer and Lemeshow Test ซึ่งได้ค่า Chi-square เท่ากับ 3.287 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.511 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าตัวแบบจำลองนี้มีความสอดคล้องกันดังกล่าว (สำหรับผู้ที่ต้องการสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก ภาคผนวก ง) ผู้เขียนได้แสดงตารางสรุปตัวแบบจำลองที่ได้จาก การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก เอาไว้ดังนี้

ตารางที่ 15 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการทำให้มีความสุขข้มากขึ้น (องคมนตรีและเครือข่าย)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	1.111	.092	3.039	
Q22_2_SupportThaksin	2.046	.001**	7.740	674
Q22_7_Constitution	2.312	.000**	10.095	909.5
Q24_1_DisagreeSuppUDD	-1.758	.019*	.172	-82.8
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	35.734	.000		
Cox-Snell R-square	.273			
Nagelkerke R-square	.409			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

ข้อมูลที่ได้จากตารางดังกล่าว สามารถสรุปออกมาเป็น สมการตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ได้ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q27_1_PrivyCouncil)} = 1.11 + 2.05 * \text{Q22_2_SupportThaksin} + 2.31 * \text{Q22_7_Constitution} - 1.76 * \text{Q24_1_DisagreeSuppUDD}$$

เมื่อพิจารณาค่า Odds ratio ของตัวแปรอิสระ ที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังปรากฏในตาราง พบว่า การมองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ *สนับสนุนทักษิณ* ที่มีค่าเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จะทำให้คนเสื้อแดงมองว่า *องคมนตรีและเครือข่าย* เป็นปัญหาของระบบการเมืองฯ เพิ่มมากขึ้นจำนวน 8 เท่า โดยประมาณ ในขณะที่การมองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ *แก้ไขรัฐธรรมนูญ* ที่มีค่าเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จะทำให้คนเสื้อแดงมองว่า *องคมนตรีและเครือข่าย* เป็นปัญหาของระบบการเมืองฯ เพิ่มมากขึ้นจำนวน 10 เท่า โดยประมาณ เมื่อเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของ นปช. ข้ออื่นๆแล้ว ถือว่าตัวแปรนี้สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงให้ค่า Logged Odds ของ ตัวแปรตามได้มากที่สุดด้วย ขณะที่ตัวแปรอิสระอีกตัวหนึ่งที่เหลืออยู่ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับค่า Logged Odds ของตัวแปรตาม คือ การมองว่า *การปราบปรามการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงฯเป็นสิ่งที่ผิด* ที่มีค่าเพิ่มขึ้น 1 หน่วย กลับทำให้การมองว่า *องคมนตรีและเครือข่าย* เป็นปัญหาของระบบการเมืองและประชาธิปไตยไทย ลดต่ำลงถึงร้อยละ 83 โดยประมาณ ซึ่งประเด็นนี้ ถือว่าเป็นผลการศึกษาที่น่าสนใจว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น เพราะถ้าหากคนเสื้อแดงมองว่า *องคมนตรีและเครือข่าย* เกี่ยวข้องกับการสั่งการรัฐบาลอภิสิทธิ์ให้กระทำการดังกล่าว ก็ย่อมต้องได้ค่า Odds ratio ที่มากกว่า 1 ดังนั้น ผู้เขียนจึงตีความเพิ่มเติมตามข้อเท็จจริงดังกล่าวว่า อาจเป็นเพราะเหตุการณ์การปราบปรามการชุมนุมฯ ทำให้นายกฯอภิสิทธิ์ เป็นคู่ขัดแย้งโดยตรงกับคนเสื้อแดง ที่มองเห็นได้ ดังนั้น ในกรณีที่เกิดขึ้นนี้ ความสัมพันธ์ที่ตัวแปรอิสระมีต่อตัวแปรตามคือ *องคมนตรีและเครือข่าย* จึงมีค่า Odds ratio น้อยกว่า 1

ศาล-ตุลาการ

ผู้เขียนได้วิเคราะห์ ตัวแบบจำลอง *การทำให้มีความสุขข้วมากขึ้นขึ้น* ซึ่งเกิดขึ้นจาก คนเสื้อแดงมองว่า *ศาล-ตุลาการ* คือ ปัญหาของระบบการเมือง โดยสร้างตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก โดยนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) และได้ตัวแบบที่ 6 เป็นตัวแบบที่ดีที่สุด ในการใช้ตัวแปรอิสระพยากรณ์ค่า Odds ของตัวแปรตามที่ได้ และจากการทดสอบโดยใช้ Hosmer and Lemeshow Test ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 14.625 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.006 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นตัวแบบจำลอง ตัวแบบที่ 6 นี้ จึงเป็นตัวแบบจำลอง ที่ให้ค่าทำนายความน่าจะเป็น ไม่สอดคล้องกับค่าความน่าจะเป็นจากการเก็บข้อมูลในเหตุการณ์จริง ผู้เขียนจึง

เลือกตัวแบบจำลองขั้นที่ 1 ซึ่งผ่านการทดสอบความสอดคล้องๆ ด้วยค่า Chi-square เท่ากับ 15.092 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.057 ซึ่งผ่านเงื่อนไขการทดสอบโดยใช้ Hosmer and Lemeshow Test ดังนั้น ตัวแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ต่อไปนี้จะ เป็นแบบจำลองเดียวกันกับแบบจำลองที่นำเข้าสู่ตัวแปรด้วยวิธี Enter โดยมีผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 16 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการทำให้มีความสุขข้ามมากขึ้น (ศาล-ตุลาการ)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-1.370	.549	.575	
Q22_1_OverAbhisit	-.100	.881	.904	-9.6
Q22_2_SupportThaksin	-1.571	.003**	.208	-79.2
Q22_3_UDDDemocracy	3.316	.005**	27.557	2655.7
Q22_4_PolInterests	-19.754	.999	.000	
Q22_5_ElimiFeudal	-.194	.743	.823	-17.7
Q22_7_Constitution	-1.235	.037*	.291	-70.9
Q22_8_DefeatPAD	.153	.931	1.166	16.6
Q24_1_DisagreeSuppUDD	-.554	.549	.575	-42.5
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	50.960	.000		
Cox-Snell R-square	.366			
Nagelkerke R-square	.495			

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01

ข้อมูลที่ได้จากตารางสรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกดังกล่าว สามารถนำมาเขียนอยู่ในรูปของ สมการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ได้ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q27_3_Judge)} = -1.37 - 0.10*Q22_1_OverAbhisit - 1.57*Q22_2_SupportThaksin + 3.32*Q22_3_UDDDemocracy - 19.75*Q22_4_PolInterest - 0.19*Q22_5_ElimiFeudal - 1.24*Q22_7_Constitution + 0.15*Q22_8_DefeatPAD - 0.55*Q24_1_DisagreeSuppUDD$$

เมื่อพิจารณาค่า Odds ratio ของตัวแปรอิสระที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จะพบว่า เมื่อคนเสื้อแดงมองว่า วัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ การเรียกร้องประชาธิปไตย เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จะทำให้คนเสื้อแดงคนนั้น มองว่า ศาล-ตุลาการ เป็นปัญหาของระบบการเมืองและประชาธิปไตยไทย เพิ่มมากขึ้นถึง 28 เท่าโดยประมาณ ขณะที่การมองว่า วัตถุประสงค์ในการ

เคลื่อนไหวของ นปช. คือ *การสนับสนุนทักษิณ* เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จะทำให้คนเสื้อแดงคนนั้นมองว่า *ศาล-ตุลาการ* เป็นปัญหาของระบบการเมืองและประชาธิปไตยไทย ลดลงประมาณร้อยละ 79 ซึ่งอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับค่าที่ได้จากตัวแปร *การแก้ไขรัฐธรรมนูญ* ที่ทำให้คนเสื้อแดงมองว่า *ศาล-ตุลาการ* เป็นปัญหาของระบบการเมืองและประชาธิปไตยไทย ลดลงประมาณร้อยละ 71 ผู้เขียนตีความจากข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ตัวแปรอิสระทั้งสองตัวแปรดังกล่าว ที่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับตัวแปรตาม แสดงให้เห็นว่า การใช้เรื่องการสนับสนุนทักษิณ และการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาเป็นประเด็นเคลื่อนไหว จะทำให้ นปช. ถูกมองว่าเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อประโยชน์ทางการเมืองของตัวบุคคลมากกว่าที่จะเป็นการทำเพื่อผลประโยชน์ของคนเสื้อแดงและประชาธิปไตยโดยรวม ซึ่งท้ายที่สุดจะทำให้ *การทำให้มีความสุขมากขึ้น* จากการใช้ประเด็นปัญหาทางการเมือง ที่มุ่งเป้าไปที่ *ศาล-ตุลาการ* เกิดขึ้นไม่ได้ เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ประเด็น *การเรียกร้องประชาธิปไตย* เป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช.

2) ประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง

การทำให้มีความสุขมากขึ้น จากการเคลื่อนไหวของคนเสื้อแดง อาจเกิดขึ้นจากประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง ที่คนเสื้อแดงนิยามไว้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงทดสอบว่า วัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของคนเสื้อแดงประการใด ที่จะทำให้การมองว่า *การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์ การไม่เคารพกฎหมาย การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง* และ *ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม* เป็นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง มีโอกาสถูกขยายไปสู่การทำให้มีความสุขมากขึ้นในการเคลื่อนไหวของ นปช. หรือไม่ ด้วยการวิเคราะห์จากค่า Odds ratio ที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก

การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์

ผู้เขียนได้สร้างตัวแบบจำลอง *การทำให้มีความสุขมากขึ้น* โดยใช้การนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) และได้ตัวแบบจำลอง ตัวแบบที่ 3 เป็นตัวแบบที่ดีที่สุดในการพยากรณ์ *การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์* ด้วยตัวแปรวัตถุประสงค์การเคลื่อนไหวของ นปช. และได้ทดสอบความสอดคล้องของตัวแบบจำลอง โดยใช้ Hosmer and Lemeshow Test ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 8.406 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.298 ซึ่งแสดงว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นนี้ ผ่านเงื่อนไขการทดสอบความสอดคล้องของตัวแบบจำลอง และได้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก ดังปรากฏในตารางสรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการทำให้มีความสุขซ้ำมากขึ้น (การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-5.492	.000	.004	
Q22_1_OverAbhisit	1.738	.046*	5.687	468.7
Q22_2_SupportThaksin	2.693	.001**	14.776	1377.6
Q22_3_UDDDemocracy	3.261	.001**	26.077	2507.7
Q22_5_ElimiFeudal	3.115	.000**	22.542	2154.2
Q22_7_Constitution	1.369	.061	3.930	293
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	86.632	.000		
Cox-Snell R-square	.532			
Nagelkerke R-square	.716			

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01

ข้อมูลที่ได้จากตารางสรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกดังกล่าว สามารถนำมาเขียนอยู่ในรูปของ สมการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ได้ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q28_2_IntervOfElite)} = -5.49 + 1.738*Q22_1_OverAbhisit + 2.69*Q22_2_SupportThaksin + 3.26*Q22_3_UDDDemocracy + 3.12*Q22_5_ElimiFeudal + 1.37*Q22_7_Constitution$$

ค่า Odds ratio ของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถตีความได้ว่า คนเสื้อแดงที่มองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ การล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์ (Q22_1_OverAbhisit) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมองว่า การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์ เป็นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง เพิ่มขึ้นประมาณ 6 เท่า คนเสื้อแดงที่มองว่า การสนับสนุนทักษิณ (Q22_2_SupportThaksin) เป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. จะมองว่า การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์ เป็นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง เพิ่มขึ้นประมาณ 15 เท่า คนเสื้อแดงที่มองว่า การเรียกร้องประชาธิปไตย (Q22_3_UDDDemocracy) เป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. จะมองว่า การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์ เป็นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง เพิ่มขึ้นประมาณ 26 เท่า และในทำนองเดียวกัน การกำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์ ก็จะทำให้ การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์ เพิ่มขึ้นประมาณ 23 เท่า ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การเรียกร้องประชาธิปไตย เป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหว

ของ นปช. ที่มีอิทธิพลมากที่สุด ที่จะทำให้ นปช. สามารถเคลื่อนไหวอย่างมี *ความสุดขั้วมากขึ้น* ได้มากกว่า การใช้ ผลประโยชน์ทางการเมืองของนักการเมืองโดยตรง เป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้ใช้วิธีนำเข้าตัวแปรแบบ Enter สำหรับผู้สนใจนำข้อมูลไปวาดภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ซึ่งสามารถดูรายละเอียดดังกล่าวเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก ง

การไม่เคารพกฎหมาย

ผู้เขียนได้สร้างตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก โดยใช้การนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) และได้ตัวแบบที่ 4 เป็นตัวแบบที่ดีที่สุดในการใช้ตัวแปรอิสระที่มีอยู่ในตัวแบบจำลอง เพื่อพยากรณ์ *การไม่เคารพกฎหมาย* ซึ่งแบบจำลองนี้ได้ผ่านการทดสอบความสอดคล้องด้วย Hosmer and Lemeshow Test โดยได้ค่า Chi-square เท่ากับ 9.876 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.130 ซึ่งมากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตัวแบบจำลองที่ได้จึงผ่านเงื่อนไขการทดสอบความสอดคล้อง และผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุสามารถนำมาสร้างเป็นตารางสรุปตัวแบบจำลองโลจิสติกได้ดังนี้

ตารางที่ 18 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการทำให้มีความสุดขั้วมากขึ้น (การไม่เคารพกฎหมาย)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-1.279	.028	.278	
Q22_2_SupportThaksin	1.298	.008**	3.662	266.2
Q22_3_UDDDemocracy	-1.140	.068	.320	-67
Q22_5_ElimiFeudal	1.059	.044*	2.882	188.2
Q22_7_Constitution	2.104	.000**	8.198	719.8
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	51.278	.000		
Cox-Snell R-square	.362			
Nagelkerke R-square	.483			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

ข้อมูลจากการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกดังกล่าว สามารถนำมาสรุปอยู่ในรูปของ สมการการถดถอย โลจิสติกแบบพหุ ได้ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q28_NotRespLaw)} = -1.28 + 1.30*Q22_2_SupportThaksin - 1.14*Q22_3_UDDDemocracy + 1.06*Q22_5_ElimiFeudal + 2.10*Q22_7_Constitution$$

ตารางสรุปตัวแบบการถดถอยโลจิสติก แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ได้แก่ *สนับสนุนทักษิณ* (Q22_2_SupportThaksin) *กำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์* (Q22_5_ElimiFeudal) และ *แก้ไขรัฐธรรมนูญ* (Q22_7_Constitution) คือ ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของค่า Logged Odds ของ *การไม่เคารพกฎหมาย* มากที่สุดก็คือ *แก้ไขรัฐธรรมนูญ* ซึ่งตีความจากค่า Odds ratio ได้ว่า เมื่อคนเสื้อแดงมองว่า วัตถุประสงค์ของการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. คือ *แก้ไขรัฐธรรมนูญ* มีค่าเพิ่มขึ้นแต่ละหน่วย ก็จะส่งผลให้คนเสื้อแดง มองว่า *การไม่เคารพกฎหมาย* เป็นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมืองไทย เพิ่มสูงขึ้นถึงประมาณ 8 เท่า ส่วนตัวแปรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่า Logged Odds ของตัวแปรตาม ในระดับรองลงมา สามารถตีความได้ จากค่า Odds ratio ดังนี้ การเพิ่มค่าขึ้น 1 หน่วยของ การมองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ *สนับสนุนทักษิณ* จะทำให้คนเสื้อแดงมองว่า *การไม่เคารพกฎหมาย* เป็นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมืองไทย เพิ่มสูงขึ้นประมาณ 4 เท่า ขณะที่การเพิ่มค่าขึ้น 1 หน่วยของ การมองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ *กำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์* จะส่งผลให้คนเสื้อแดง มองว่า *การไม่เคารพกฎหมาย* เป็นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมืองไทย เพิ่มสูงขึ้นประมาณ 3 เท่า (รายละเอียดเพิ่มเติม สำหรับผู้ที่ต้องการสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ยังสามารถดูได้ที่ไว้ในส่วน ภาคผนวก ง)

การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง

การนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) ทำให้ผู้เขียนได้ตัวแบบจำลอง ตัวแบบที่ 5 เป็นตัวแบบที่ดีที่สุดในการพยากรณ์ *การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง* ซึ่งตัวแบบนี้ผ่านเงื่อนไขการทดสอบของ Hosmer and Lemeshow Test ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 6.041 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.110 มากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก สามารถนำมาสร้างตารางสรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก ได้ ดังนี้

ตารางที่ 19 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการทำให้มีความสุดขั้วมากขึ้น (การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-.209	.772	.811	
Q22_1_OverAbhisit	1.191	.026*	3.290	229
Q22_3_UDDDemocracy	2.793	.001**	16.333	1533.3
Q24_1_DisagreeSuppUDD	-2.885	.001**	.056	-94.4
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	25.150	.000		
Cox-Snell R-square	.198			
Nagelkerke R-square	.264			

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01

ผู้เขียนสามารถนำข้อมูลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกในตาราง มาสรุปอยู่ในรูปของสมการตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก ดังต่อไปนี้

$$\text{Logged Odds (Q28_6_NotRespElection)} = -0.21 + 1.19 * \text{Q22_1_OverAbhisit} + 2.79 * \text{Q22_3_UDDDemocracy} - 2.89 * \text{Q24_1_DisagreeSuppUDD}$$

ตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก ตัวแบบที่ 5 นี้ สามารถตีความความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้วยค่า Odds ratio ได้ดังต่อไปนี้ การมองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ การเรียกร้องประชาธิปไตย ทำให้คนเสื้อแดงมองว่า การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง เป็นปัญหาหลักของระบบการเมืองไทย เพิ่มสูงขึ้นประมาณ 16 เท่า โดยเปรียบเทียบกับคนเสื้อแดงที่ไม่ได้มองว่า การเรียกร้องประชาธิปไตย คือ วัตถุประสงค์ของการเคลื่อนไหวของ นปช. และ การล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์ เป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. ที่ทำให้คนเสื้อแดงมองว่า การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง เป็นปัญหาหลักของระบบการเมืองไทย เพิ่มสูงขึ้นประมาณ 3 เท่า ในขณะที่ การมองว่า การปราบปรามการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์ เป็นสิ่งที่ผิด ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับตัวแปรตาม สามารถตีความได้ว่า การเพิ่มค่าขึ้น 1 หน่วยของ การปราบปรามการชุมนุมฯ จะทำให้คนเสื้อแดงมองว่า การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง เป็นปัญหาหลักของระบบการเมืองไทย ลดลงถึงร้อยละ 94 เลยทีเดียว ดังนั้น ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำให้คนเสื้อแดงสามารถใช้ ประเด็นปัญหา การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง ในการทำให้เกิดความสุดขั้วมากขึ้นในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ ตัวแปรด้านวัตถุประสงค์ของการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ไม่ใช่ การมองว่า การปราบปรามการชุมนุมของ นปช. โดยรัฐบาลอภิสิทธิ์ว่าเป็นสิ่งที่ผิด (รายละเอียด

เพิ่มเติม สำหรับผู้ที่ต้องการสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ยังสามารถดูได้ที่ไว้ในส่วน ภาคผนวก ง)

ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม

การสร้างตัวแบบจำลองสำหรับการอธิบาย การทำให้มีความสุขซ้ำมากขึ้น จากการศึกษาเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง โดยใช้การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ เพื่อดูความสัมพันธ์ที่มีอยู่ระหว่างปัจจัยด้านวัตถุประสงค์การเคลื่อนไหวของ นปช. และเหตุการณ์การปราบปรามกลุ่มนปช. โดยรัฐบาลอภิสิทธิ์ ที่มีต่อ ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ในที่นี้ ผู้เขียนได้ใช้การนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) และได้ตัวแบบจำลองที่ดีที่สุดในการพยากรณ์ คือ ตัวแบบที่ 5 และตัวแบบนี้ได้ผ่านการทดสอบความสอดคล้องด้วย Hosmer and Lemeshow Test ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 5.616 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.132 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 จึงผ่านเงื่อนไขการทดสอบดังกล่าว ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติกของตัวแปรอิสระต่างๆในตัวแบบ ได้ถูกนำเสนออยู่ในตารางสรุปตัวแบบจำลอง ดังนี้

ตารางที่ 20 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการทำให้มีความสุขซ้ำมากขึ้น (ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-.170	.799	.843	
Q22_1_OverAbhisit	1.205	.017*	3.337	233.7
Q22_3_UDDDemocracy	1.700	.014*	5.471	447.1
Q24_1_DisagreeSuppUDD	-2.305	.001**	.100	-90
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	18.773	.000		
Cox-Snell R-square	.152			
Nagelkerke R-square	.205			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

ข้อมูลที่ได้จากตารางดังกล่าว สามารถนำมาใช้ในการเขียนสมการการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ได้ดังต่อไปนี้

$$\text{Logged Odds (Q28_7_SocInequal)} = -0.17 + 1.21 * \text{Q22_1_OverAbhisit} + 1.70 * \text{Q22_3_UDDDemocracy} - 2.31 * \text{Q24_1_DisagreeSuppUDD}$$

ค่า Odds ratio ของตัวแบบจำลอง *ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม* แสดงให้เห็นว่า คนเสื้อแดงที่คิดว่า *การล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์* เป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. จะมองว่าปัญหาใหญ่ของระบบการเมืองไทยคือ *ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม* สูงกว่าคนเสื้อแดงที่ไม่มองว่าประเด็นดังกล่าวเป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. มากถึงประมาณ 3 เท่า ขณะที่คนเสื้อแดงที่คิดว่า *การเรียกร้องประชาธิปไตย* เป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. จะมองว่าปัญหาใหญ่ของระบบการเมืองไทยคือ *ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม* สูงกว่าคนเสื้อแดงที่ไม่มองว่าประเด็นดังกล่าวเป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. มากถึงประมาณ 5 เท่า และสุดท้าย คนเสื้อแดงที่มองว่า *การปราบปรามการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์* เป็นสิ่งที่ผิด จะมองว่าปัญหาใหญ่ของระบบการเมืองไทยคือ *ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม* ลดลงถึงร้อยละ 90 เมื่อเปรียบเทียบกับคนเสื้อแดงที่ไม่มองว่าประเด็นดังกล่าวเป็นวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. (รายละเอียดเพิ่มเติม สำหรับผู้ที่ต้องการสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ยังสามารถดูได้ที่ไว้ในส่วน ภาคผนวก ง)

การบรรจบกันของข้อตรงข้ามในการต่อสู้ (Convergence)

การต่อสู้ของขบวนการมวลชนเสื้อแดง แม้ว่าจะถูกทำให้มีความสุดขั้วขึ้น ด้วยแนวคิดที่ สุดโต่งที่ถูกใช้โดยแกนนำ นปช. บางคนและได้รับการสนับสนุนจากมวลชนบางส่วน รวมถึงที่เกิดจาก คู่ปรปักษ์ของขบวนการ แต่ในท้ายที่สุด ก็จะมีผู้ที่พยายามหาข้อยุติความขัดแย้งเกิดขึ้น ท่ามกลางผู้ที่มีความคิดสุดโต่ง ของทั้งสองฝ่ายของคู่ขัดแย้ง เพื่อสร้างแนวทางที่นำมาสู่ *การบรรจบกันของข้อตรงข้ามในการต่อสู้* ในที่นี้ผู้เขียนได้ทดสอบว่า คำอธิบายดังกล่าว ตามข้อเท็จจริง มีความสัมพันธ์กันมากหรือน้อยเพียงใด โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของ นปช. (Q22_PurposeOfUDD) *ความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน* (Q30_1_Confidence) ที่มีต่อ *ความสามารถในการอยู่ร่วมกันได้* กับผู้ที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างสงบสุข (Q25_1_Peace)

ผู้เขียนได้สร้างแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก และนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) และได้ผลการวิเคราะห์ตัวแบบจำลองที่ดีที่สุด เป็นตัวแบบที่ 4 ซึ่งผ่านการทดสอบความสอดคล้อง Hosmer and Lemeshow Test ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 7.116 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.212 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็น สมการตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ พร้อมทั้งค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก ในตารางสรุปตัวแบบจำลอง ดังต่อไปนี้

$$\text{Logged Odds (Q25_1_Peace)} = -1.07 + 2.04*Q22_3_UDDDemocracy + 1.07*Q22_5_ElimiFeudal - 1.39*Q22_7_Constitution + 1.62*Q30_1_Confidence$$

ตารางที่ 21 สรุปผลตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการบรรจบกันของชั่วคราวข้ามในการต่อสู้

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-1.065	.057	.345	
Q22_3_UDDDemocracy	2.043	.001**	7.712	671.2
Q22_5_ElimiFeudal	1.072	.097	2.922	192.2
Q22_7_Constitution	-1.387	.053	.250	-75
Q30_1_Confidence	1.615	.008**	5.026	402.6
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	26.998	.000		
Cox-Snell R-square	.203			
Nagelkerke R-square	.316			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

ตารางสรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอยู่ร่วมกันได้กับผู้ที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างสงบสุข (Q25_1_Peace) มีอยู่ ได้แก่ การมองว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ การเรียกร้องประชาธิปไตย (Q22_3_UDDDemocracy) และ ความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Q30_1_Confidence) ตัวแปรอิสระทั้งสองตัวดังกล่าว สามารถตีความได้โดยใช้ ค่า Odds ratio จากผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก ที่ปรากฏในตาราง โดยมีรายละเอียดดังนี้ คนเสื้อแดงที่มองว่าวัตถุประสงค์ ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของ นปช. อยู่ที่เรื่องการเรียกร้องประชาธิปไตย จะมองว่าตัวเขาสามารถอยู่ร่วมกันได้ กับผู้ที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างสงบสุข มากกว่าคนเสื้อแดงที่ไม่ได้มองว่า นปช. เรียกร้องประชาธิปไตย สูงถึง 8 เท่าโดยประมาณ ขณะที่คนเสื้อแดงซึ่งมีความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ก็จะมองว่าตัวเขาสามารถอยู่ร่วมกันได้ กับผู้ที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างสงบสุข มากกว่าคนเสื้อแดงที่ไม่มีความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน สูงถึงประมาณ 6 เท่า ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของ นปช. คือ การเรียกร้องประชาธิปไตย และ ความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดความสงบสุขและการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ของกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในชั่วคราวข้ามกันได้ และเป็นตัวแปรสำคัญของตัวแบบจำลอง การบรรจบกันของชั่วคราวข้ามในการต่อสู้ (รายละเอียดเพิ่มเติม สำหรับผู้ที่ต้องการสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ยังสามารถดูได้ที่ไว้ในส่วน ภาคผนวก ง)

3.3 การวิเคราะห์วิถีโคจรของการปฏิวัติ¹⁵

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาภาพรวมทั้งประเทศ ของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของ ขบวนการมวลชนเสื้อแดง ว่ามีแนวโน้มของการเกิดการปฏิวัติมวลชนเสื้อแดง หรือไม่ ภายหลังจากที่ เกิดการระดมมวลชนผ่านกลไกต่างๆทางสังคม รวมถึงเกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการต่อสู้ ดังที่ ผู้เขียนได้นำเสนอเอาไว้ ผู้เขียนได้ตรวจสอบแนวโน้มของการปฏิวัติทางสังคมที่จะเกิดขึ้น โดย พิจารณาจากประเด็นสำคัญหลักๆ ได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและ การเมือง ที่อาจนำไปสู่การเกิดสถานการณ์ปฏิวัติ และความรู้สึกต้องการละทิ้งระบอบการเมืองเดิม ซึ่งในที่นี้ก็คือ ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยตัวแทน

3.3.1 ความเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างสังคม-เศรษฐกิจ-การเมือง

ผู้เขียนได้ประยุกต์ใช้ผลสำรวจความคิดเห็นประชาชนทั่วประเทศของมูลนิธิเอเชีย เพื่อ ตรวจสอบว่าอารมณ์ความรู้สึกของมวลชนเสื้อแดง ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม- เศรษฐกิจ-การเมือง อยู่ในระดับที่น่ากังวลหรือไม่ โดยดูจากความเชื่อมโยงระหว่างสภาพปัญหาที่ดำรง อยู่ในมิติต่าง กับทิศทางที่ดำเนินอยู่ของประเทศว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ เพราะความรู้สึกไม่พอใจต่อ สภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะเป็นจุดบ่มเพาะความรุนแรง ที่จะเป็นกำลังผลักดันให้สถานการณ์ ความขัดแย้งรุนแรงขึ้นได้ เมื่อเกิดสถานการณ์ปฏิวัติขึ้น นอกจากนี้ ผู้เขียนยังตรวจสอบดูว่ากลุ่มคน เสื้อแดง มีระดับความยึดมั่นกับประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใดอีกด้วย

อารมณ์ความรู้สึกของมวลชนเสื้อแดงที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม-เศรษฐกิจ-การเมือง

การสำรวจข้อมูลทั่วประเทศพบว่าคนเสื้อแดงส่วนใหญ่ (จำนวนมากถึงร้อยละ 86) ล้วนแต่ คิดว่าทิศทางของประเทศไทยในขณะนั้นได้ดำเนินไปในทางที่ผิด โดยมีปัญหาใหญ่ที่สุดใน ระดับชาติ 3 อันดับแรก ที่คนเสื้อแดงกลุ่มนี้มอง คือ **อันดับที่หนึ่ง ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ** คนเสื้อแดงเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 42.2) มองว่า ในขณะนั้นประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจไม่ดี ขาดการพัฒนา ความยากจน และการว่างงาน ขณะที่**ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง การชุมนุมประท้วง และการจลาจล** ถูกมองว่าเป็นปัญหาระดับรองลงมาเป็น**อันดับที่สอง** (ร้อยละ 38.9) ส่วน**ปัญหาใหญ่ที่สุดอันดับที่สาม** ในความคิดเห็นของคนเสื้อแดง คือ **รัฐบาลใหม่/ผู้นำ/ผู้ปกครอง/พรรค รัฐบาล** (ร้อยละ 7.2) ซึ่งน่าสนใจว่ามีกลุ่มคนเสื้อแดงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (ไม่ถึงร้อยละ 5) ที่มองว่า

¹⁵ ในการนำเสนอข้อมูลหัวข้อนี้ ผู้เขียนใช้ข้อมูลดิบการสำรวจความคิดเห็นทั่วประเทศ (ไม่รวมพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมูลนิธิเอเชีย (Asia Foundation) แต่ผู้เขียนได้ทำการดัดแปลง ข้อมูลด้วยการเลือกเฉพาะกรณีของผู้ระบุตัวตนว่าเป็นคนเสื้อแดงหรือมีแนวคิดเอนเอียงอย่างมากไปในทางคนเสื้อแดง

ประเด็นปัญหา ดังเช่น ความไม่เป็นประชาธิปไตย/เสรีภาพในการพูด การทุจริตคอร์รัปชัน ฯลฯ เป็นปัญหาใหญ่ที่สุด และในปัญหาในระดับชาติดังกล่าว มีเพียงแค่ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเท่านั้นที่ถูกมองว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดในระดับท้องถิ่นด้วยสัดส่วนความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 43.7) ขณะที่ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง การชุมนุมประท้วงและการจลาจล เป็นเพียงแค่ปัญหาใหญ่อันดับที่ 4 ในระดับท้องถิ่น (ร้อยละ 3.6) เท่านั้น โดยที่คนส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่งยังคิดว่าปัญหาเหล่านี้จะเลวร้ายลงไปอีก ในระยะ 1 ปีข้างหน้า เพราะคนส่วนใหญ่มองว่ารัฐบาลอภิสิทธิ์ไม่มีความสามารถเหมือนกับรัฐบาลของฝ่ายทักษิณ

ผู้เขียนได้ใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's r Correlation) ในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทิศทางของประเทศไทยที่ดำเนินไปในทางที่ผิด (OverallTHWrongDirection) กับตัวแปร ปัญหาใหญ่ที่สุดในทางสังคม-เศรษฐกิจ-การเมืองระดับชาติ ซึ่งประกอบไปด้วย สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ (PoorEconomy) ผู้นำและรัฐบาลใหม่ (NewGovLeaders) ความไม่เป็นประชาธิปไตย (NonDemocracy) การทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption) ความขัดแย้งทางการเมือง (PoliticalConflict) การศึกษา (Education) ยาเสพติด (Drug) การขาดความเป็นเอกภาพ (LackOfUnity) ราคาผลผลิตทางการเกษตร (Agriculture) สภาพทางเศรษฐกิจช่วงสองปีที่ผ่านมา (q6EcoStatus2Year) และ ความสามารถในการบริหารงานของรัฐบาล (q7WPOfGov) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 22 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างทิศทางของประเทศไทยที่ดำเนินไปในทางที่ผิดกับปัญหาใหญ่ที่สุดในทางสังคม-เศรษฐกิจ-การเมืองระดับชาติ

	OverallTH WrongDirection	Poor Economy	NewGov Leaders	Non Democracy	Corruption	Political Conflict
OverallTH WrongDirection Pearson Correlation	1	.179**	.075**	.049**	-.077**	-.230**
Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000	.000
N (Weighted Cases)	5511252	5439552	5439552	5439552	5439552	5439552
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01						

ตารางที่ 22 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างทิศทางของประเทศไทยที่ดำเนินไปในทางที่ผิดกับ ปัญหาใหญ่ที่สุดในทางสังคม-เศรษฐกิจ-การเมืองระดับชาติ (ต่อ)

	Education	Drug	LackOfUnity	Agriculture	q6EcoStatus2 Year	q7WPOfGov
OverallTH WrongDirection Pearson Correlation	.015**	.009**	.052**	.024**	-.101**	.063**
Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N (Weighted Cases)	5439552	5439552	5439552	5439552	5511252	5511252

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01

ตารางค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ แสดงให้เห็นว่า ตัวแปร ปัญหาใหญ่ที่สุดในทางสังคม-เศรษฐกิจ-การเมืองระดับชาติ ทุกตัว มีความสัมพันธ์กับตัวแปร ทิศทางของประเทศไทยที่ดำเนินไปในทางที่ผิด อย่างมาก ด้วยนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.01 ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ที่กำหนดไว้ โดยมีตัวแปร 3 ตัวที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับ ตัวแปร ทิศทางของประเทศไทยที่ดำเนินไปในทางที่ผิด ได้แก่ การทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption) ความขัดแย้งทางการเมือง (PoliticalConflict) และ สภาพทางเศรษฐกิจช่วงสองปีที่ผ่านมา (q6EcoStatus2Year) ซึ่งน่าสนใจว่า ยิ่งคนเสื้อแดงมองว่าประเด็นปัญหาใหญ่ต่างๆดังกล่าว มีเพิ่มสูงขึ้น พวกเขากลับมองว่าประเทศไทยดำเนินไปในทิศทางที่ผิดลดลง ซึ่งอาจเป็นเพราะ พวกเขาไม่ได้ให้ความสำคัญประเด็นปัญหาดังกล่าวมากนัก เพราะในช่วงเวลาที่มูลนิธิเอเซียสำรวจแบบสอบถามนั้น เป็นช่วงภายหลังจากที่ นปช. เป็นฝ่ายผู้ชุมนุมประท้วงรัฐบาลอภิสิทธิ์ ดังนั้น ความวุ่นวายทางการเมืองที่เกิดขึ้น จึงเป็นความวุ่นวายที่มีกลุ่มคนเสื้อแดงเป็นตัวแสดงสำคัญ หรือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นนั่นเอง ดังเห็นได้จากค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปร ความขัดแย้งทางการเมือง ที่มีต่อ ทิศทางของประเทศไทยที่ดำเนินไปในทางที่ผิด โดยมีค่า $r = -0.230$ ที่ถึงแม้ว่าจะเป็ค่าที่แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งสองยังถือว่าค่อนข้างต่ำอยู่ แต่ก็เป็ค่าสหสัมพันธ์ที่สูงที่สุด โดยเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่นๆ นอกจากนี้ ปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง ก็ไม่ใช่ประเด็นปัญหาหลักที่กลุ่มคนเสื้อแดงมองว่ามีความสัมพันธ์กับทิศทางของประเทศไทยที่ดำเนินไปในทางที่ผิด ดังเห็นได้จาก ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สันที่อยู่ในระดับต่ำมาก ($r = -0.077$) ขณะที่ตัวแปร สภาพทางเศรษฐกิจช่วงสองปีที่ผ่านมา ก็มีช่วงเวลาครอบคลุมถึงปี 2551 ซึ่งอยู่ในช่วงรัฐบาลสมัครและรัฐบาลสมชาย ดังนั้น คนเสื้อแดงจึงอาจมองว่าตลอดระยะเวลาดังกล่าวไม่ได้มีสภาพทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่เมื่อระบุประเด็นปัญหาซึ่งเชื่อมโยงกับรัฐบาลอภิสิทธิ์โดยตรง จึงทำให้ได้ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ที่มีค่าเป็นบวก ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้นำและรัฐบาลใหม่ ความไม่เป็นประชาธิปไตย การศึกษา ยาเสพติด การขาดความเป็นเอกภาพ ราคาผลผลิตทางการเกษตร และ ความสามารถในการ

บริหารงานของรัฐบาล ซึ่งตีความได้ว่า ยิ่งคนเสื้อแดงมองว่าประเด็นต่างๆดังกล่าว เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดของประเทศเพิ่มขึ้น พวกเขาก็ยิ่งมองว่าประเทศดำเนินไปในทิศทางที่ผิดเพิ่มขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังปรากฏในตาราง ยังคงมีค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สันอยู่ในระดับที่ต่ำมาก จึงมีนัยยะว่า อารมณ์ความรู้สึกของคนเสื้อแดงที่มีต่อ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม-เศรษฐกิจ-การเมือง ยังคงมีไม่มากนัก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเป็นไปได้ที่จะเกิดการปฏิวัติทางสังคม ของมวลชนเสื้อแดงที่มีอยู่ต่ำมากด้วยเช่นกัน

การนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) ขั้นที่ 5 Hosmer and Lemeshow Test ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 55482.030 และมีค่านัยสำคัญน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นตัวแบบจำลองนี้จึงไม่สามารถสร้างค่าทำนายค่าความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ ได้อย่างสอดคล้องกับค่าความน่าจะเป็นที่ได้จากเก็บข้อมูลเหตุการณ์จริง แต่ผู้เขียนจะยังคงนำเสนอ ตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกพหุ ที่มีตัวแปรอิสระที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เอาไว้ พร้อมทั้งนำเสนอตารางสรุปตัวแบบจำลอง เอาไว้ดังต่อไปนี้

$$\text{Logged Odds (OverallTHWrongDirection)} = 4.07 - 1.05*\text{PoorEconomy} - 1.55*\text{Corruption} - 2.61*\text{PoliticalConflict} - 1.07*\text{Drug} + 37.40*\text{EcoStatus2Year(1)} + 0.93*\text{EcoStatus2Year(2)} + 0.91*\text{EcoStatus2Year(3)} + 35.43*\text{EcoStatus2Year(4)} - 20.02*\text{q7WPOfGov(1)} - 1.02*\text{q7WPOfGov(2)} - 0.89*\text{q7WPOfGov(3)}$$

ตารางที่ 23 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของอารมณ์ความรู้สึกของมวลชนเสื้อแดงที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม-เศรษฐกิจ-การเมือง

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	4.067	.000	58.389	
PoorEconomy	-1.052	.000**	.349	-65.1
Corruption	-1.554	.000**	.067	-93.3
PoliticalConflict	-2.610	.000**	.059	-94.1
Drug	-1.069	.000**	.286	-71.4
q6EcoStatus2Year(1)	37.401	.748	1.750E16	1.750E16
q6EcoStatus2Year(2)	.925	.000**	2.521	152.1
q6EcoStatus2Year(3)	.910	.000**	2.483	148.3
q6EcoStatus2Year(4)	35.428	.477	2.434E15	2.434E15
q7WPOfGov(1)	-20.015	.567	.000	
q7WPOfGov(2)	-1.020	.000**	.361	-63.9
q7WPOfGov(3)	-.893	.000**	.409	-59.1
Model summary	Value	Significance		

Change in -2 likelihood	719108.757	.000		
Cox-Snell R-square	.124			
Nagelkerke R-square	.258			
หมายเหตุ: (1) กลุ่มอ้างอิงของ q6EcoStatus2Year คือ q6EcoStatus2Year(5) (เหมือนเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง) (2) กลุ่มอ้างอิงของ q7WPOfGov คือ q7WPOfGov(4) (ไม่พอใจอย่างยิ่ง) (3) * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

เมื่อพิจารณาค่า Odds ratio ของตัวแบบจำลองนี้ จะพบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวนมากถึง 8 ตัวแปร แต่ตัวแปรอิสระส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับตัวแปรตาม โดยมีเพียงแค่ 2 ตัวแปรเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์ในทางบวก ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอตีความเพียงแค่บางตัวแปรที่น่าสนใจ โดยเริ่มจากตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ทางบวกก่อน นั่นคือ *สภาพทางเศรษฐกิจช่วงสองปีที่ผ่านมาดีขึ้น* (q6EcoStatus2Year(2)) และ *สภาพทางเศรษฐกิจช่วงสองปีที่ผ่านมาแย่ลง* (q6EcoStatus2Year(3)) ซึ่งเป็นตัวแปรดัมมี่ของ *สภาพทางเศรษฐกิจช่วงสองปีที่ผ่านมา* จากค่า Odds ratio ของ q6EcoStatus2Year(2) ตีความได้ว่า คนเสื้อแดงที่มองว่าสภาพทางเศรษฐกิจช่วงสองปีที่ผ่านมาดีขึ้น จะมองว่าทิศทางของประเทศไทยในขณะนี้ดำเนินไปในทางที่ผิดมากกว่าคนเสื้อแดงที่มองว่าสภาพทางเศรษฐกิจช่วงสองปีที่ผ่านมาเหมือนเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง ประมาณ 3 เท่า ขณะที่คนเสื้อแดงซึ่งมองว่า สภาพเศรษฐกิจช่วงสองปีที่ผ่านมาแย่ลง จะมองว่าทิศทางของประเทศไทยในขณะนี้ ดำเนินไปในทิศทางที่ผิด มากกว่าคนเสื้อแดงที่มองว่า สภาพทางเศรษฐกิจช่วงสองปีที่ผ่านมาเหมือนเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง ประมาณ 2 เท่า (ค่าที่ได้เป็นค่าโดยประมาณที่ได้จากการปิดเศษ ดังนั้นจึงดูเหมือนมีค่าห่างกันมาก ทั้งที่ถ้าเราดูจากค่า Odds ratio ของตัวแปรทั้งสองตัว จะเห็นว่ามีค่าแตกต่างกันเพียงประมาณ 0.04 เท่านั้น) ตัวแปรที่น่าสนใจตัวต่อไปคือ *ค่อนข้างพอใจความสามารถในการบริหารงานของรัฐบาล* (q7WPOfGov(2)) และ *ไม่ค่อยพอใจความสามารถในการบริหารงานของรัฐบาล* (q7WPOfGov(3)) ตีความได้ว่า คนเสื้อแดงที่ค่อนข้างพอใจความสามารถในการบริหารงานของรัฐบาล จะมองว่าประเทศดำเนินไปในทิศทางที่ผิด น้อยกว่าคนเสื้อแดงที่ไม่พอใจอย่างยิ่งต่อ ความสามารถในการบริหารงานของรัฐบาล สูงถึงร้อยละ 64 โดยประมาณ ขณะที่คนเสื้อแดงที่ไม่ค่อยพอใจความสามารถในการบริหารงานของรัฐบาล จะมองว่าประเทศดำเนินไปในทิศทางที่ผิด น้อยกว่าคนเสื้อแดงที่ไม่พอใจอย่างยิ่งต่อ ความสามารถในการบริหารงานของรัฐบาล ประมาณร้อยละ 59 ส่วนในกรณีของตัวแปร *ความขัดแย้งทางการเมือง* (PoliticalConflict) ตีความได้ว่า เมื่อคนเสื้อแดงให้ค่าความขัดแย้งทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น 1 หน่วย จะทำให้คนเสื้อแดงคนนั้น มองว่าประเทศดำเนินไปในทางที่ผิด ลดลงถึงร้อยละ 94 ซึ่งในกรณีนี้จะเห็นว่า สอดคล้องกับผลการตีความค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง ดังที่นำเสนอไว้ก่อนหน้านี้แล้ว แต่ว่าค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ในตารางวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ จะอยู่ในระดับต่ำ

เมื่อพิจารณาโดยรวมจะเห็นว่า อารมณ์ความรู้สึกของคนเสื้อแดง ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม-เศรษฐกิจ-การเมือง ยังคงมีลักษณะแวก่กวัด ไม่มีความชัดเจนว่า จะสามารถนำไปสู่การปฏิวัติทางสังคมได้ แม้จะมีสัญญาณของอารมณ์ความไม่พอใจของรัฐบาลอยู่มากก็ตาม แต่ก็ยังเป็นความไม่พอใจที่มีต่อตัวรัฐบาล/นายกรัฐมนตรีหรือภริยาโดยตรงมากกว่า เพราะปัจจัยความตึงเครียดด้านสถานะเศรษฐกิจ ช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์กับรัฐบาลสมัครและรัฐบาลสมชาย ที่คนเสื้อแดงให้การสนับสนุนตามข้อเท็จจริงไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนัก

ความยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย

ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ตามความเข้าใจที่มีร่วมกันมากที่สุดของมวลชนเสื้อแดง หมายถึง *ความเท่าเทียมกัน/ทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นที่เท่าเทียมกัน* (ร้อยละ 21.6) *การยอมรับเสียงคะแนนข้างมากในการเลือกตั้ง* (ร้อยละ 11.9) และ *ประชาชนมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง* (ร้อยละ 11.7) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยในเชิงรูปแบบการเลือกตั้งเป็นหลัก มีมวลชนเสื้อแดงเพียงแค่เล็กน้อยเท่านั้น ที่มอง “ประชาธิปไตย” ในแง่เนื้อหา ดังเช่น ความยุติธรรม และความมีอิสรภาพในการดำเนินวิถีชีวิต เป็นต้น แต่กระนั้นก็ตามในเชิงหลักการ มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่งยังคงเชื่อว่า เสียงของคนส่วนใหญ่ต้องรับฟังเสียงของคนส่วนน้อยด้วย แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะต้องยอมประนีประนอมกับคนส่วนน้อยก็ตาม (ร้อยละ 51.2) ขณะที่มวลชนเสื้อแดงที่เหลือเกือบครึ่งหนึ่ง มีลักษณะของพวกมากลากไปอยู่ มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 90 ยังคงมองว่า ถึงแม้ประชาธิปไตยจะมีปัญหาในตัวมันเอง แต่ก็ยังเป็นรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับการปกครองรูปแบบอื่นๆ ที่มีอยู่ พวกเขามีความยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยโดยหลักการ ที่สูงมากกว่าการยึดตัวบุคคล เพราะพวกเขาจะไม่ยอมให้มีผู้นำที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง แม้ว่าจะได้ผู้นำที่เข้มแข็งหรือไม่ก็ตาม (ประมาณร้อยละ 85) นอกจากนี้ มวลชนเสื้อแดงโดยทั่วไป ยังให้ความสำคัญอย่างมากกับเรื่อง การให้ความเคารพเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยไม่มีการปิดกั้นด้วยกฎหมายต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็น พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในฯ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฯ ดังนั้น จึงไม่น่าประหลาดใจที่มวลชนเสื้อแดงมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 61.7) จะไม่พอใจกับประชาธิปไตยของไทยที่มีอยู่ กล่าวคือ มวลชนเสื้อแดงเกือบร้อยละ 70 ที่เห็นว่าระบบการเมืองที่มีอยู่ขณะนั้นไม่ค่อยเป็นประชาธิปไตย ทั้งๆที่มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80) เป็นคนใจกว้างมากพอ ที่จะให้พรรคการเมืองที่พวกเขาไม่ชอบ สามารถเข้ามาประชุมพรรคภายในพื้นที่ของพวกเขาได้ และมากกว่าร้อยละ 90 ยอมรับได้ ที่เพื่อนของเขาจะสนับสนุนพรรคการเมือง หรือกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่พวกเขาไม่ชอบ ดังเช่น พรรคประชาธิปัตย์ กลุ่ม พธม. เป็นต้น แต่พวกเขากลับไม่ได้รับการปฏิบัติในลักษณะเดียวกันจากฝ่ายตรงข้ามของพวกเขา ซึ่งก็คือ รัฐบาลอภิสิทธิ์ ดังเห็นได้จากที่ในช่วง

เวลา 1 ปีที่ผ่านมา เกือบร้อยละ 60 ของพวกเขาต้องประสบปัญหาการถูกรัฐบาลอภิสิทธิ์ ปิดกั้นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร

ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบมัลติโนเมียล (Multinomial Logistic Regression) แล้วพบว่า ไม่เหมาะสมกับการวิเคราะห์ตัวแบบ *ความยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย* เพราะเมื่อทดสอบ Hosmer and Lemeshow Test แล้วได้ค่านัยสำคัญน้อยกว่า 0.05 ซึ่งหมายความว่า ตัวแบบจำลองที่ได้ ไม่สามารถทำนายค่าความน่าจะเป็นจากเหตุการณ์ ได้อย่างสอดคล้องกับค่าความน่าจะเป็นที่ได้จากการเก็บข้อมูลจริง ดังนั้น ผู้เขียนจึงใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ (Multiple Linear Regression) ซึ่งเหมาะสมมากกว่า โดยการนำเข้าตัวแปรขั้นแรกด้วยวิธี Stepwise ผลการวิเคราะห์ตัวแบบจำลองที่ดีที่สุด พบว่าเป็นตัวแบบจำลองที่ 9 ซึ่งเป็นตัวแบบจำลองที่มีตัวแปรอิสระครบทุกตัว เช่นเดียวกันกับที่ได้จากการนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ด้วยดูจากค่า VIF พบว่า ตัวแปร Q20ToleranceMovement เป็นตัวแปรที่มีค่า VIF สูงที่สุด เท่ากับ 3.538 ซึ่งหมายความว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวในตัวแบบจำลอง ยังไม่ถึงระดับที่น่ากังวลว่า จะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ จนส่งผลกระทบต่อตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้น ผู้เขียนได้นำเสนอตารางสรุปตัวแบบจำลอง พร้อมทั้งค่าคะแนนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น (Standardized Coefficients) เอาไว้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 24 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุของความยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย

Model	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
q13SatisfyDemoc	-.275**	-.446**	-.415**	-.399**	-.391**	-.375**	-.388**	-.391**	-.393**
q14LevelOfDemoc		.352**	.344**	.337**	.345**	.341**	.341**	.342**	.343**
Q12Dictatorship			.173**	.180**	.188**	.187**	.190**	.190**	.189**
Q9MajorityRule				-.169**	-.155**	-.132**	-.128**	-.127**	-.128**
q11NormForUnity					.146**	.143**	.141**	.141**	.142**
Q23FreeExPression						-.080**	-.080**	-.081**	-.081**
Q21FreeSpeech							-.066**	-.068**	-.069**
Q20ToleranceMovement								.033**	.049**
Q19ToleranceParty									-.019**
Adjusted R Square	.075	.170	.199	.227	.248	.254	.258	.259	.259
Number of Weighted Cases 5,464,872									
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (2-tailed) และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (2-tailed)									

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น สามารถนำมาเขียนเป็น สมการตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ ที่มีค่าคะแนนดิบของสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น (Unstandardized Coefficients) ดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} q10DemocFavorRegime = & 2.11 - 0.56*q13SatisfyDemoc + \\ & 0.45*q14LevelOfDemoc + 0.62*Q12Dictatorship - 0.30*Q9MajorityRule + \\ & 0.21*q11NormForUnity - 0.19*Q23FreeExPression - 0.33*Q21FreeSpeech + \\ & 0.20*Q20ToleranceMovement - 0.09*Q19ToleranceParty \end{aligned}$$

สมการตัวแบบจำลองดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ายังคงมีตัวแปรอิสระ ที่ไม่ได้อยู่ในตัวแบบจำลอง ซึ่งสามารถใช้พยากรณ์ค่าของตัวแปร *ประชาธิปไตยดีกว่าการปกครองรูปแบบอื่น* (q10DemocFavorRegime) เหลืออยู่อีก ดังเห็นได้จาก ค่าคงที่ซึ่งได้จากจุดตัดแกน y (y-intercept) เท่ากับ 2.11 ซึ่งหมายความว่า ถึงแม้ว่าไม่ได้นำตัวแปรอิสระต่างๆในตัวแบบจำลองมาวิเคราะห์ คนเสื้อแดงก็ยังคงมองว่าประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครอง ที่ดีกว่ารูปแบบการปกครองอื่นๆ อยู่ประมาณ 2 หน่วย แม้ว่าสมการตัวแบบจำลองนี้ จะมีประโยชน์ในการบอกทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ ที่มีต่อตัวแปรตาม แต่ที่เราไม่สามารถเปรียบเทียบ อิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีต่อตัวแปรตามได้อย่างแม่นยำจริงๆ เพราะหน่วยของค่าที่ใช้วัดตัวแปรแต่ละตัว อาจมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ถ้าหากเราต้องการเปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ที่มีต่อตัวแปรตามจึงต้องใช้ค่าคะแนนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น ดังที่ปรากฏอยู่ในตาราง

ตารางสรุปค่ามาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น แสดงให้เห็นว่า ตัวแบบจำลองที่ 9 ซึ่งเป็นตัวแบบที่ดีที่สุด มีค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.259 ซึ่งหมายความว่า ตัวแบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นนี้ สามารถใช้ตัวแปรอิสระที่มีอยู่ในตัวแบบ พยากรณ์ค่าของตัวแปร *ประชาธิปไตยดีกว่าการปกครองรูปแบบอื่น* ได้อย่างแม่นยำประมาณ ร้อยละ 26 หรือคิดอย่างคร่าวๆ ก็คือประมาณ 1 ใน 4 ของปัจจัยทั้งหมด ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ได้ถูกอธิบายโดยตัวแปรอิสระเหล่านี้ เมื่อพิจารณาค่าคะแนนมาตรฐานของ สัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น ของตัวแปรอิสระต่างๆ จะเห็นว่า ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด ก็คือ ตัวแปร *ความพึงพอใจประชาธิปไตยที่เป็นอยู่* (q13SatisfyDemoc) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทางลบกับ *ประชาธิปไตยดีกว่าการปกครองรูปแบบอื่น* และตัวแปรอิสระตัวนี้ ถือว่าเป็นตัวแปรที่มีความคงเส้นคงวา ในการส่งอิทธิพลต่ออำนาจการพยากรณ์ตัวแปรตามมากที่สุด ขณะที่ตัวแปร *ระดับความเป็นประชาธิปไตย* (q14LevelOfDemoc) เป็นตัวแปรอิสระที่สร้างความเปลี่ยนแปลงให้ตัวแปรตาม ได้ในลำดับที่สอง และมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ในทางบวก กล่าวคือ เมื่อเราดูค่าของตัวแปรทั้งสองที่กำหนด

เอาไว้ มาประกอบการตีความ จะได้ว่า ยิ่งคนเสื้อแดงมองว่าระดับของความเป็นประชาธิปไตย มีความไม่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น เขาก็จะยิ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบ การปกครอง ที่ดีกว่ารูปแบบอื่นเพิ่มมากขึ้น โดยทุกหนึ่งหน่วยที่เพิ่มขึ้นของค่าตัวแปร *ระดับความเป็นประชาธิปไตย* จะทำให้ค่าตัวแปร *ประชาธิปไตยดีกว่าการปกครองรูปแบบอื่น* เพิ่มขึ้น 0.343 หน่วย อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเราดูเครื่องหมายของสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้น ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่เป็นลบเสียเป็นส่วนใหญ่ (5 ตัวแปร จากทั้งหมด 9 ตัวแปร) สามารถตีความได้ว่า มีแนวโน้มที่เป็นไปได้ว่า ยิ่งค่าของตัวแปรอิสระแต่ละตัวเพิ่มมากขึ้น ค่าของตัวแปรตาม คือ *ประชาธิปไตยดีกว่ารูปแบบอื่นๆ* จะมีคะแนนลดลง ซึ่งนั่นหมายถึง คนเสื้อแดงจะยิ่งเห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “*ประชาธิปไตยอาจมีปัญหาในตัวเอง แต่ก็ดีกว่าการปกครองรูปแบบอื่น*” เพิ่มขึ้น เพราะค่าของตัวแปรตามตัวนี้ กำหนดค่าคะแนนโดยเรียงลำดับจาก คะแนนต่ำสุด คือ การเห็นด้วยกับประโยคดังกล่าวมากที่สุด ไปหาคะแนนสูงสุด คือ การไม่เห็นด้วยกับประโยคดังกล่าวมากที่สุด ดังนั้นถึงแม้ว่าจะอยู่ในวิกฤตความขัดแย้งทางการเมือง แต่คนเสื้อแดงก็ยังคงยึดมั่นกับประชาธิปไตย จึงเป็นไปได้ยากที่กลุ่มคนเสื้อแดงจะก่อการปฏิวัติมวลชน เพราะในช่วงเวลาดังกล่าว ประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่มีอยู่ในไทย ก็ยังคงทำงานได้อยู่ เพียงแต่พวกเขาไม่พอใจต่อรัฐบาลอภิสิทธิ์ ซึ่งครองอำนาจอยู่ ด้วยข้อครหาเรื่องการเข้าสู่อำนาจ เพราะพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นพรรครัฐบาล ไม่ใช่พรรคการเมืองเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร

การคงอยู่ของโครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมและความไว้วางใจซึ่งกันและกันในหมู่ประชาชน

เมื่อกล่าวถึงความสัมพันธ์ในแนวตั้ง ระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยระบุถึง มุมมองของมวลชนเสื้อแดงต่อแนวคิดเรื่องรัฐบาลประชาธิปไตย 2 รูปแบบที่เป็นไปได้ในไทย คือ *รูปแบบแรก* แนวคิดที่เชื่อว่า รัฐบาลที่ดีที่สุดน่าจะมาจาก การรวมตัวแทนจากทุกพื้นที่ของประเทศ จากทุกระดับและทุกภาคส่วนของสังคม และ *รูปแบบที่สอง* แนวคิดที่เชื่อว่า รัฐบาลที่ดีที่สุดจะได้มาจากการจัดให้ได้ตัวแทนที่ฉลาดมากที่สุดและมีการศึกษาที่ดีที่สุด จากการคาดการณ์การเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง ของกลุ่มคนเสื้อแดง ย่อมคาดว่าพวกเขาจะต้องมีความพึงพอใจกับรัฐบาลที่มีตัวแทนครอบคลุมมากที่สุด ซึ่งผู้เขียนเรียกว่า “*รัฐบาลของมวลชน*” มากกว่ารัฐบาลที่มีตัวแทนที่ฉลาดที่สุดและมีการศึกษามากที่สุด ซึ่งผู้เขียนเรียกว่า “*รัฐบาลของชนชั้นนำ*” ซึ่งผลการสำรวจความคิดเห็นก็เป็นไปตามที่คาดไว้ กล่าวคือ มวลชนเสื้อแดงจำนวนมากถึงร้อยละ 61 ที่พึงพอใจกับรัฐบาลในรูปแบบแรก ขณะที่มวลชนเสื้อแดงส่วนที่เหลือ พึงพอใจกับรัฐบาลในรูปแบบหลัง อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการสำรวจความคิดเห็นของมวลชนเสื้อแดงว่า พวกเขาเห็นด้วยหรือไม่กับข้อความที่ว่า คนที่มั่งมีและมีการศึกษาที่ดี มีหน้าที่ในการปกป้องและคอยช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสและมีการศึกษาต่ำกว่า ก็พบว่า มวลชนเสื้อแดงจำนวนมากถึงร้อยละ 71 ที่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว

ขณะที่มวลชนส่วนที่เหลือไม่เห็นด้วย ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้ข้อสรุปเบื้องต้นว่า ถึงแม้ว่ามวลชนเสื้อแดงจะยึดถือหลักการเสียงข้างมากในการปกครองตามรูปแบบประชาธิปไตย ซึ่งเริ่มแสดงให้เห็นว่า มีความโน้มเอียงไปสู่โครงสร้างทางสังคมแบบใหม่มากขึ้น แต่การดำรงอยู่ของโครงสร้างทางสังคมแบบเดิมก็ยังคงมีอยู่สูงมาก เพราะมวลชนส่วนใหญ่ ยังคงคิดว่ารัฐบาลซึ่งเป็นผู้ปกครอง มีอำนาจเหนือกว่าผู้ถูกปกครอง จึงต้องมีหน้าที่ปกป้องและอุปถัมภ์ค้ำจุนผู้ถูกปกครองซึ่งด้อยอำนาจและโอกาส

ขณะที่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในแนวราบระหว่างประชาชนด้วยกันเอง ว่าพวกเขาคิดว่าประชาชนส่วนใหญ่ไว้วางใจได้หรือไม่ พบว่ามวลชนเสื้อแดงมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 56) ที่มองว่า “ไว้วางใจไม่ได้” แต่เมื่อพิจารณาในระดับท้องถิ่นที่เขาอยู่ พวกเขาส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 73 ยังคงมองว่าเพื่อนบ้านในย่านที่เขาอาศัยยังคงมีลักษณะไปในแนวทางที่ไว้วางใจได้ จากข้อมูลดังกล่าวจึงตีความได้ว่า มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ยังคงไม่ไว้วางใจต่อคนโดยทั่วไป ที่อาจจะมีความคิดความเชื่อต่างจากพวกเขา แต่ปัญหาดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นเรื่องที่น่าวิตกในระดับท้องถิ่น เพราะมีลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นเพียงแค่เล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอสรุปเบื้องต้นในส่วนนี้ว่า มวลชนเสื้อแดงโดยทั่วไป ยังคงมีแนวทางที่โน้มเอียงไปในทางยอมรับได้กับโครงสร้างทางสังคมที่เป็นอยู่แบบเดิม โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น แต่ความคิดดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้นในระดับชาติ ซึ่งยังต้องพิสูจน์ต่อไปว่า ความคิดดังกล่าวของมวลชนเสื้อแดง ส่งอิทธิพลต่อการยอมรับโครงสร้างทางสังคมที่ดำรงอยู่ และรัฐบาลที่ปกครองพวกเขามากน้อยเพียงใด และมวลชนเหล่านี้มีความรู้สึกหรืออารมณ์ที่ต้องการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมที่เป็นอยู่มากน้อยเพียงใดด้วย จากการสำรวจความคิดเห็นเบื้องต้น พบว่า มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 71) เริ่มโน้มเอียงไปในทางให้ความสนใจการเมืองมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะเมื่อระบุถึงช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาที่พวกเขามากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51) เริ่มมีความเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 63) ก็ยังไม่ค่อยพูดเรื่องการเมืองกับเพื่อนของเขาบ่อยนัก และในช่วงระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา มวลชนเสื้อแดงจำนวนร้อยละ 11 ยอมรับว่าได้เข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง ขณะที่ร้อยละ 7 ยอมรับว่าพวกเขาได้เข้าร่วมการประท้วงทางการเมืองด้วย แต่ที่น่าสนใจคือ มวลชนเสื้อแดงเหล่านี้เคยเข้าร่วมการประท้วงทางการเมืองในหลากหลายกลุ่ม แต่ส่วนใหญ่เข้าร่วมการประท้วงกับกลุ่มคนเสื้อแดงและ นปช. ประมาณร้อยละ 5 ขณะที่มวลชนเสื้อแดงบางส่วน ประมาณร้อยละ 1 ได้เข้าร่วมการประท้วงทางการเมืองกับกลุ่มคนเสื้อเหลืองและ พทม. เช่นเดียวกับเข้าร่วมการประท้วงกับกลุ่มเคลื่อนไหวทางด้านแรงงาน หรืออาชีพที่พวกเขาทำอยู่ แต่ก็มีมวลชนเสื้อแดงในสัดส่วนเดียวกันนี้ ที่ไม่ต้องการแสดงความคิดเห็นว่าพวกเขาไปเข้าร่วมประท้วงกับกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองใดบ้าง

เมื่อสอบถามความคิดเห็นเรื่อง มุมมองที่พวกเขามีต่อรัฐบาลอภิสิทธิ์ที่ว่า รัฐบาลให้ความสนใจต่อสิ่งที่มวลชนสื่อแดงคิดหรือไม่ ก็พบว่า มวลชนสื่อแดงส่วนใหญ่ จำนวนมากถึงร้อยละ 81 ที่มีแนวโน้มไปในทางความคิดที่ว่า “รัฐบาลอภิสิทธิ์ไม่สนใจต่อสิ่งที่พวกเขาคิด” ประกอบกับสาเหตุที่มวลชนสื่อแดงจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57) มองว่า ตัวพวกเขาเองไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลอภิสิทธิ์เลย จึงน่าจะเป็นสาเหตุ ที่มีอิทธิพลต่อจำนวนมวลชนสื่อแดงที่เข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองกับกลุ่มคนสื่อแดง และ/หรือ นปช. ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงไว้ก่อนหน้านี้

ผู้เขียนได้สร้างตัวแบบจำลอง การคงอยู่ของโครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมและความไว้วางซึ่งกันในหมู่ประชาชน ตัวแบบแรก โดยใช้ตัวแปรอิสระต่างๆ ดังเช่น ระบบอุปถัมภ์ (Q25_PatronClient) ความไว้วางใจในชุมชน (q27LocalTrust) ความสนใจในการเมือง (q28InterestPolitics) การพูดคุยเรื่องการเมือง (q29DiscussPolitics) ความสนใจในการเมืองช่วงสามปีที่ผ่านมา (q30InterestPol3Y) การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองช่วงสองปีที่ผ่านมา (q31ParMove2Y) และการเข้าร่วมการประท้วงช่วงสองปีที่ผ่านมา (q32ParProtest2Y) มาพยากรณ์ว่า คนสื่อแดงมีความเชื่อว่า “รัฐบาลที่ดีที่สุดจะต้องเป็นรัฐบาลที่มีตัวแทนครอบคลุมมากที่สุด” (Q24GovByPpl) มากเพียงใด โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ซึ่งนำตัวแปรเข้ามาวิเคราะห์ด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) จนกระทั่งได้ตัวแบบจำลองที่มีอำนาจในการพยากรณ์ที่ดีที่สุด แต่ปรากฏว่าตัวแบบจำลองที่ดีที่สุดดังกล่าว คือ ตัวแบบขั้นที่ 1 เช่นเดียวกับที่ได้จากการนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter ซึ่งสามารถเขียนอยู่ในรูปสมการการถดถอยโลจิสติกแบบพหุได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Logged Odds (Q24GovByPpl)} = & 18.89 + 0.09*Q25PatronClient + \\ & 1.90*q27LocalTrust(1) + 2.24*q27LocalTrust(2) + 2.23*q27LocalTrust(3) - \\ & 21.53*q28InterestPolitics(1) - 21.42*q28InterestPolitics(2) - \\ & 21.39*q28InterestPolitics(3) - 0.36*q29DiscussPolitics(1) + \\ & 2.12*q29DiscussPolitics(2) + 1.23*q29DiscussPolitics(3) - 0.49*q30InterestPol3Y + \\ & 0.47*q31ParMove2Y - 0.32*q32ParProtest2Y \end{aligned}$$

ตารางที่ 25 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการคงอยู่ของโครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมและความไว้วางใจซึ่งกันและกันในหมู่ประชาชน (1)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	18.888	.896	1.596E8	
Q25PatronClient	.085	.000**	1.088	8.8
q27LocalTrust(1)	1.895	.000**	6.655	165.5
q27LocalTrust(2)	2.242	.000**	9.410	841
q27LocalTrust(3)	2.233	.000**	9.332	833.2
q28InterestPolitics(1)	-21.534	.881	.000	
q28InterestPolitics(2)	-21.422	.882	.000	
q28InterestPolitics(3)	-21.386	.882	.000	
q29DiscussPolitics(1)	-.361	.000**	.697	-30.3
q29DiscussPolitics(2)	2.119	.000**	8.324	732.4
q29DiscussPolitics(3)	1.231	.000**	3.424	242.4
q30InterestPol3Y	-.485	.000**	.616	-38.4
q31ParMove2Y	.467	.000**	1.594	59.4
q32ParProtest2Y	-.324	.000**	.723	-27.7
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	745259.056	.000		
Cox-Snell R-square	.167			
Nagelkerke R-square	.230			
หมายเหตุ: (1) กลุ่มอ้างอิงของ q27LocalTrust คือ q27LocalTrust(4) (ไม่น่าไว้วางใจเลย) (2) กลุ่มอ้างอิงของ q28InterestPolitics คือ q28InterestPolitics(4) (ไม่สนใจเลย) (3) กลุ่มอ้างอิงของ q29DiscussPolitics คือ q29DiscussPolitics(4) (แทบไม่เคยเลย) (4) * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

ตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกและตารางสรุปตัวแบบดังกล่าว มีอำนาจในการพยากรณ์ประมาณ ร้อยละ 23 (ค่า Nagelkerke R-square = .230) และยังคงแสดงให้เห็นว่ามีตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 จำนวนมากถึง 10 ตัว ซึ่งผู้เขียนจะเลือกตีความตัวแปรที่น่าสนใจบางตัวดังนี้ จากค่า Odds ratio ของตัวแปร Q25_PatronClient ตีความได้ว่า คนเสื้อแดงที่เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “คนที่มีเงินและมีการศึกษาที่ดีมีหน้าที่ปกป้องและคอยช่วยเหลือผู้ที่ต้องโอกาสและมีการศึกษาต่ำกว่า” จะเชื่อว่า “รัฐบาลที่ดีที่สุดจะต้องเป็นรัฐบาลที่มีตัวแทนครอบคลุมมากที่สุด” มากกว่าคนที่ไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว ประมาณ 1.09 เท่า จากค่า Odds ratio ของตัวแปร q27LocalTrust(1) ตีความได้ว่า คนเสื้อแดงที่มองว่า “คนในย่านที่พักอาศัยของเขาน่าไว้วางใจมาก” จะเชื่อว่า “รัฐบาลที่ดีที่สุดจะต้องเป็น

รัฐบาลที่มีตัวแทนครอบคลุมมากที่สุด” มากกว่าคนที่เห็นว่าคนในย่านที่พักของเขาไม่น่าไว้วางใจเลย ประมาณ 7 เท่า จากค่า Odds ratio ของตัวแปร q27LocalTrust(2) หมายความว่า คนเสื้อแดงที่มองว่า “คนในย่านที่พักอาศัยของเขาค่อนข้างน่าไว้วางใจ” จะเชื่อว่า “รัฐบาลที่ดีที่สุดจะต้องเป็นรัฐบาลที่มีตัวแทนครอบคลุมมากที่สุด” มากกว่าคนที่เห็นว่าคนในย่านที่พักของเขาไม่น่าไว้วางใจเลย ประมาณ 9 เท่า จากค่า Odds ratio ของตัวแปร q27LocalTrust(3) หมายความว่า คนเสื้อแดงที่มองว่า “คนในย่านที่พักอาศัยของเขาไม่ค่อยน่าไว้วางใจ” จะเชื่อว่า “รัฐบาลที่ดีที่สุดจะต้องเป็นรัฐบาลที่มีตัวแทนครอบคลุมมากที่สุด” มากกว่าคนที่เห็นว่าคนในย่านที่พักของเขาไม่น่าไว้วางใจเลย ประมาณ 9 เท่าเช่นกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า คนเสื้อแดงที่มีความไว้วางใจชุมชนของเขา ไม่ว่าจะมากหรือน้อย ต่างก็มีความเชื่อในรัฐบาลซึ่งเป็นตัวแทนของเสียงส่วนใหญ่ในประเทศ

เมื่อพิจารณาค่า Odds ratio ของตัวแปร q29DiscussPolitics(1) หมายความว่า คนเสื้อแดงที่พูดคุยเรื่องการเมืองกับเพื่อนเกือบตลอดเวลา จะเชื่อว่า “รัฐบาลที่ดีที่สุดจะต้องเป็นรัฐบาลที่มีตัวแทนครอบคลุมมากที่สุด” น้อยกว่าคนเสื้อแดงที่แทบไม่เคยพูดคุยเรื่องการเมืองกับเพื่อนเลย ประมาณร้อยละ 30 ในขณะที่คนเสื้อแดงที่พูดคุยเรื่องการเมืองกับเพื่อนบ่อยๆ q29DiscussPolitics(2) จะเชื่อว่า “รัฐบาลที่ดีที่สุดจะต้องเป็นรัฐบาลที่มีตัวแทนครอบคลุมมากที่สุด” มากกว่าคนเสื้อแดงที่แทบไม่เคยพูดคุยเรื่องการเมืองกับเพื่อนเลย ประมาณ 8 เท่า และคนเสื้อแดงที่พูดคุยเรื่องการเมืองกับเพื่อนไม่ค่อยบ่อย q29DiscussPolitics(3) จะเชื่อว่า “รัฐบาลที่ดีที่สุดจะต้องเป็นรัฐบาลที่มีตัวแทนครอบคลุมมากที่สุด” มากกว่าคนเสื้อแดงที่แทบไม่เคยพูดคุยเรื่องการเมืองกับเพื่อนเลย ประมาณ 3 เท่า ผลการวิเคราะห์และตีความดังกล่าว นำมาสู่อธิบายว่า คนเสื้อแดงกลุ่มที่พูดคุยเรื่องการเมืองเกือบตลอดเวลา ซึ่งน่าจะเป็นกลุ่มคนเสื้อแดงที่ติดตามข่าวการเมืองอย่างมาก จะเป็นกลุ่มคนที่เชื่อในรัฐบาลซึ่งเป็นตัวแทนของเสียงส่วนใหญ่ในประเทศน้อยที่สุด ซึ่งข้อสรุปดังกล่าว สอดคล้องกับ ผลการวิเคราะห์ค่า Odds ratio ของตัวแปร q30InterestPol3Y ที่ว่า คนเสื้อแดงที่มีความสนใจการเมืองเพิ่มขึ้นในช่วงสามปีที่ผ่านมา จะเชื่อว่า “รัฐบาลที่ดีที่สุดจะต้องเป็นรัฐบาลที่มีตัวแทนครอบคลุมมากที่สุด” น้อยกว่าคนเสื้อแดงที่มีความสนใจการเมืองลดลงในช่วงสามปีที่ผ่านมา ประมาณร้อยละ 38

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้สร้างตัวแบบจำลอง การคงอยู่ของโครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิม และความไว้วางใจซึ่งกันและกันในหมู่ประชาชน ตัวแบบที่สอง เพื่อวิเคราะห์ว่า คนเสื้อแดงโดยทั่วไปมีความไว้วางใจคนส่วนใหญ่หรือไม่ โดยใช้ตัวแปรอิสระตัวเดิม แต่เปลี่ยนตัวแปรตามมาเป็น ความไว้วางใจ (Q26Trust) ผู้เขียนได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก โดยนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Backward Stepwise (Wald) ได้ตัวแบบจำลองที่ดีที่สุดคือ ตัวแบบขั้นที่ 1 เช่นเดียวกับการนำเข้าด้วยวิธี Enter ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏในตารางสรุปตัวแบบจำลอง ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Logged Odds (Q26Trust)} = & -23.306 + 0.45*Q25PatronClient + \\ & 23.31*q27LocalTrust(1) + 21.04*q27LocalTrust(2) + 18.61*q27LocalTrust(3) + \\ & 2.17*q28InterestPolitics(1) + 1.91*q28InterestPolitics(2) + \\ & 2.20*q28InterestPolitics(3) + 20.21*q29DiscussPolitics(1) - \\ & 0.23*q29DiscussPolitics(2) - 1.05*q29DiscussPolitics(3) + 0.75*q30InterestPol3Y - \\ & 0.87*q31ParMove2Y - 0.31*q32ParProtest2Y \end{aligned}$$

ตารางที่ 26 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการคงอยู่ของโครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมและความไว้วางใจซึ่งกันและกันในหมู่ประชาชน (2)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-23.306	.772	.000	
Q25PatronClient	.448	.000**	1.565	56.5
q27LocalTrust(1)	23.308	.772	1.326E10	1.326E10
q27LocalTrust(2)	21.044	.793	1.378E9	1.378E9
q27LocalTrust(3)	18.607	.817	1.205E8	1.205E8
q28InterestPolitics(1)	2.168	.000**	8.744	774.4
q28InterestPolitics(2)	1.913	.000**	6.771	577.1
q28InterestPolitics(3)	2.199	.000**	9.019	801.9
q29DiscussPolitics(1)	20.208	.827	5.972E8	5.972E8
q29DiscussPolitics(2)	-.234	.000**	.792	-20.8
q29DiscussPolitics(3)	-1.053	.000**	.349	-65.1
q30InterestPol3Y	.747	.000**	2.111	111.1
q31ParMove2Y	-.869	.000**	.419	-58.1
q32ParProtest2Y	-.305	.000**	.737	-26.3
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	2069720.967	.000		
Cox-Snell R-square	.394			
Nagelkerke R-square	.527			
หมายเหตุ: (1) กลุ่มอ้างอิงของ q27LocalTrust คือ q27LocalTrust(4) (ไม่นำไว้วางใจเลย) (2) กลุ่มอ้างอิงของ q28InterestPolitics คือ q28InterestPolitics(4) (ไม่สนใจเลย) (3) กลุ่มอ้างอิงของ q29DiscussPolitics คือ q29DiscussPolitics(4) (แทบไม่เคยเลย) (4) * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

ตัวแบบจำลองนี้เมื่อพิจารณาค่า Odds ratio ของตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ 0.05 จะเห็นได้ว่า คนเสื้อแดงที่เห็นด้วยกับระบบอุปถัมภ์ (Q25PatronClient) กล่าวคือ เห็นด้วยกับความคิดว่า “คนที่มั่งมีและมีการศึกษาที่ดี มีหน้าที่ในการปกป้องและคอยช่วยเหลือชี้แนะ ผู้ที่ด้อยโอกาสและมีการศึกษาดำกว่า” จะมีโอกาสที่จะมองว่า “คนส่วนใหญ่ไว้ใจได้” มากกว่าคนเสื้อแดงที่ไม่เห็นด้วยกับความคิดดังกล่าว ประมาณเกือบ 2 เท่าตัว คนเสื้อแดงที่มีความสนใจการเมืองอย่างมาก (q28InterestPolitics(1)) จะมีโอกาสที่จะมองว่า “คนส่วนใหญ่ไว้ใจได้” มากกว่าคนเสื้อแดงที่ไม่สนใจการเมืองเลย ประมาณเกือบ 9 เท่าตัว คนเสื้อแดงที่ค่อนข้างสนใจการเมือง (q28InterestPolitics(2)) จะมีโอกาสที่จะมองว่า “คนส่วนใหญ่ไว้ใจได้” มากกว่าคนเสื้อแดงที่ไม่สนใจการเมืองเลย ประมาณเกือบ 8 เท่าตัว และคนเสื้อแดงที่ไม่ค่อยสนใจการเมือง (q28InterestPolitics(3)) จะมีโอกาสที่จะมองว่า “คนส่วนใหญ่ไว้ใจได้” มากกว่าคนเสื้อแดงที่ไม่สนใจการเมืองเลย ประมาณเกือบ 9 เท่าตัว ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ความไว้วางใจในหมู่ประชาชน ยังคงมีอยู่ในสัดส่วนที่สูงมาก ท่ามกลางวิกฤตความขัดแย้งที่ดำรงอยู่ ถึงแม้ว่าคนเสื้อแดงเหล่านั้น จะเป็นคนที่สนใจการเมืองมากหรือน้อยก็ตาม อย่างไรก็ตาม เมื่อมาวิเคราะห์กลุ่มคนเสื้อแดงที่ชอบพูดคุยเรื่องการเมือง กลับพบสัญญาณของความไม่ไว้วางใจในหมู่ประชาชนสูงมากขึ้น กล่าวคือ คนเสื้อแดงที่พูดคุยเรื่องการเมืองกับเพื่อนบ่อยๆ (q29DiscussPolitics(2)) จะมีโอกาสที่จะมองว่า “คนส่วนใหญ่ไว้ใจได้” ลดลงประมาณร้อยละ 21 เมื่อเปรียบเทียบกับคนเสื้อแดงที่ไม่เคยพูดคุยเรื่องการเมืองเลย แต่เมื่อมาพิจารณา คนเสื้อแดงพูดคุยเรื่องการเมืองกับเพื่อนไม่ค่อยบ่อย (q29DiscussPolitics(3)) กลับแสดงให้เห็นความรุนแรงของปัญหามากขึ้น เนื่องจากคนกลุ่มนี้มีโอกาสที่จะมองว่า “คนส่วนใหญ่ไว้ใจได้” ลดลงสูงมาก ถึงประมาณร้อยละ 65 เมื่อเปรียบเทียบกับคนเสื้อแดงที่ไม่เคยพูดคุยเรื่องการเมืองเลย ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว อาจเกิดขึ้นจากช่วงเวลาที่พูดคุย เป็นช่วงที่เกิดเหตุขัดแย้งรุนแรงทางการเมืองอย่างมาก ดังเช่น อาจอยู่ในช่วงเวลาที่มีการชุมนุมทางการเมือง ของกลุ่มคนเสื้อแดงผ่านพ้นไปได้ไม่นานนัก การพูดคุยเรื่องการเมืองจึงสุ่มเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่สนทนามากขึ้น ดังนั้น การพิจารณาว่าระดับความไว้วางใจในสังคมอยู่ในระดับที่น่ากังวลหรือไม่ จึงต้องขยายช่วงเวลาให้กว้างมากกว่านั้น เมื่อผู้เขียนพิจารณาระดับความสนใจทางการเมืองของคนเสื้อแดง ในช่วงเวลาที่ยาวขึ้น พบว่า คนเสื้อแดงที่ สนใจการเมืองเพิ่มขึ้นในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (q30InterestPol3Y) มีโอกาสที่จะมองว่า “คนส่วนใหญ่ไว้ใจได้” สูงกว่าคนเสื้อแดงที่ไม่ได้ความสนใจการเมืองในลักษณะดังกล่าว ประมาณ 2 เท่า แต่เมื่อพิจารณาระดับของความสนใจทางการเมือง ที่สูงขึ้นถึงขั้นเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ก็พบว่า คนเสื้อแดงที่ เคยร่วมชุมนุมทางการเมืองในช่วงเวลา 2 ปีที่ผ่านมา (q31PolMove2Y) มีโอกาสที่จะมองว่า “คนส่วนใหญ่ไว้ใจได้” ลดลงถึงร้อยละ 58 โดยประมาณ เมื่อเปรียบเทียบกับคนเสื้อแดงที่ไม่เคยร่วมชุมนุมทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว ส่วนคนเสื้อแดงที่เคยเข้าร่วมประท้วงทางการเมืองในช่วงเวลา 2 ปีที่ผ่านมา

(q32ParProtest2Y) มีโอกาสที่จะมองว่า “คนส่วนใหญ่ไวใจได้” ลดลงร้อยละ 26 โดยประมาณ เมื่อเปรียบเทียบกับคนเสื้อแดงที่ไม่เคยเข้าร่วมประท้วงทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว ผลการวิเคราะห์และตีความดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่า ความไวใจในหมู่ประชาชนไทย โดยภาพรวมยังคงไม่รุนแรง ถึงแม้ว่าสัญญาณของความไม่ไวใจกันในหมู่ประชาชนจะเกิดมากขึ้น สำหรับกลุ่มคนเสื้อแดงที่เคยเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง หรือเข้าร่วมการประท้วงทางการเมือง เพราะกลุ่มคนเสื้อแดงที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับดังกล่าว ยังคงมีสัดส่วนไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับคนเสื้อแดงที่เหลือและประชาชนทั่วไป

3.3.2 ความต้องการละทิ้งระบอบเดิมเมื่อเข้าสู่สถานการณ์ปฏิวัติ

สิ่งที่จะเป็นตัวชี้วัดสำคัญว่า ความขัดแย้งที่ดำเนินอยู่ในสังคมอย่างรุนแรง ภายใต้สถานการณ์ปฏิวัติที่เกิดขึ้น จะนำมาสู่การปฏิวัติมวลชนเสื้อแดงได้หรือไม่ ก็คือ ความรู้สึกถึงความต้องการละทิ้งระบอบเดิม ที่กลุ่มคนเสื้อแดงมีอยู่ ซึ่งดูได้จากระดับความเชื่อมั่นและความเป็นกลางขององค์กรในระบอบประชาธิปไตย ในทัศนะของกลุ่มคนเสื้อแดง เพราะถ้าหากพวกเขาไม่มีความเชื่อมั่นและมองว่าองค์กรในระบอบประชาธิปไตย ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ดำรงอยู่ได้ หรือแม้กระทั่งเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น แนวโน้มของการปฏิวัติทางสังคมก็จะยิ่งรุนแรงขึ้น ซึ่งผลการสำรวจความคิดเห็นของมูลนิธิเอเชีย ในประเด็นต่างๆดังกล่าว จะเป็นฐานข้อมูลอย่างดี ที่ผู้เขียนจะนำมาตรวจสอบด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นของการปฏิวัติทางสังคม โดยผ่านการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระดับความเชื่อมั่นและความเป็นกลางขององค์กรในระบอบประชาธิปไตย

การสำรวจความคิดเห็นของมวลชนเสื้อแดงที่มีต่อองค์กรสำคัญในระบอบประชาธิปไตย จำนวน 7 องค์กร ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กองทัพ ตำรวจ ศาล องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) สื่อ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) พบว่า ความเชื่อมั่นต่อ **สภาผู้แทนราษฎร** และ **NGOs** ของมวลชนเสื้อแดงไม่มีความน่ากังวล เพราะมีมวลชนเสื้อแดงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (ไม่ถึงร้อยละ 14 และประมาณร้อยละ 17 ตามลำดับ) ที่มองว่า ส.ส.ไม่มีความซื่อตรง ขณะที่ **กกต.** **กองทัพ** **สื่อ** และ **ตำรวจ** ถือว่าเป็นองค์กรที่ได้รับความเชื่อมั่นจากมวลชนเสื้อแดงค่อนข้างต่ำตามลำดับ เมื่อเทียบกับองค์กรอื่นๆที่เหลือ กล่าวคือ มวลชนเสื้อแดงประมาณร้อยละ 36 มองว่า **กกต.** และ **กองทัพ** มีแนวโน้มที่จะมีความซื่อตรงต่ำ ในขณะที่ **สื่อ** และ **ตำรวจ** ถูกมองจากมวลชนเสื้อแดงประมาณร้อยละ 39 และประมาณร้อยละ 42 ตามลำดับ ว่ามีแนวโน้มที่จะมีความซื่อตรงต่ำ อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเปรียบเทียบเฉพาะที่มวลชนเสื้อแดงให้ความเห็นว่า “มีความซื่อตรงต่ำมาก” ระหว่าง **กองทัพ** และ **ตำรวจ** มวลชนเสื้อแดงกลับมองว่า **ตำรวจ** ในทางที่ดีกว่า **กองทัพ** ขณะที่ มีมวลชนเสื้อแดงเพียง

ประมาณร้อยละ 23 ที่มองว่า *ศาล* มีแนวโน้มที่จะมีความเชื่อตรงต่ำ นั่นคือ โดยภาพรวมแล้ว ระบบตุลาการของไทยยังคงถูกมองไปในทิศทางที่ดีจากสายตาของมวลชนเสื้อแดง

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของมวลชนเสื้อแดง เรื่องการวางตัวเป็นกลางขององค์กรในระบอบประชาธิปไตย ทั้ง 7 องค์กรก่อนหน้านี้ พบว่าองค์กรที่ถูกมองว่า “เอนเอียงบ่อยครั้ง” มากที่สุด 2 อันดับแรก คือ *สื่อ* (โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์) และ *กองทัพ* (ร้อยละ 36 และ 31 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาว่าองค์กรใด “โดยทั่วไปมักจะเป็นกลางและไม่เอนเอียง” มากที่สุด 2 อันดับแรก พบว่า *ศาล* และ *NGOs* ก็ยังคงถูกมองว่ามีความเป็นกลางมากที่สุด (ร้อยละ 42 และ ร้อยละ 24 ตามลำดับ) ขณะที่องค์กรที่ถูกมองว่า “เอนเอียงในบางครั้ง” มากที่สุด 2 อันดับแรก คือ *ตำรวจ* และ *กต.* (ประมาณร้อยละ 63 และประมาณร้อยละ 56 ตามลำดับ) และเมื่อมวลชนเสื้อแดงถูกถามว่า ถ้าหากมีการเลือกตั้งใหม่เพื่อแก้ไขความขัดแย้ง การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นจะมีความอิสระและยุติธรรมหรือไม่ มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่เกินครึ่งหนึ่ง มองว่าจะไม่มีความอิสระและยุติธรรม (ร้อยละ 53)

ความขัดแย้งและความมั่นคงทางการเมือง

มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่มองว่าความแตกแยกในสังคมช่วงเวลานั้น เป็นเรื่องของ *ความแตกต่างในอุดมการณ์/การแตกแยกทางการเมือง และการแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลและประชาชน* (ประมาณร้อยละ 49 และร้อยละ 30 ตามลำดับ) ขณะที่เมื่อเพียงแค่อ้อยู่ 14 และร้อยละ 9 ตามลำดับ ที่มองว่า เป็นเรื่องของ *การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจ/ทางชนชั้น และการแบ่งแยกของสังคมชนบท/สังคมเมือง* โดยที่มวลชนเสื้อแดงมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 56) มองว่ามีการใช้มาตรฐานความยุติธรรมที่แตกต่างกัน หรือที่พวกเขาเรียกว่า “สองมาตรฐาน” เกิดขึ้นกับกลุ่มคนที่แตกต่างกันอยู่อย่างเป็นปกติ และกลุ่มคนที่ได้รับประโยชน์จากมาตรฐานความยุติธรรมที่หลากหลายดังกล่าว 3 อันดับแรก ก็คือ รัฐบาล นักการเมือง/บุคคลที่มีอำนาจทางการเมือง และคนรวย (ร้อยละ 27 ร้อยละ 24 และร้อยละ 10 ตามลำดับ) และเมื่อถูกถามว่าคนกลุ่มไหนที่ได้รับความเดือดร้อนจากมาตรฐานความยุติธรรมลักษณะดังกล่าวมากที่สุด มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ก็พุ่งเป้าไปที่ คนทั่วไป (ร้อยละ 46) ขณะที่คนจนและคนเสื้อแดง ถูกมองว่าได้รับความเดือดร้อนลำดับรองลงมา ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 13)

ผู้เขียนได้นำตัวแปรด้าน *ระดับความเชื่อมั่นและความเป็นกลางขององค์กรในระบอบประชาธิปไตย* มาหาความสัมพันธ์กับตัวแปรด้าน *ความขัดแย้งและความมั่นคงทางการเมือง* เพื่อวิเคราะห์ว่าตัวแปรในกลุ่มแรกนั้น มีอิทธิพลต่อตัวแปรในกลุ่มหลังเช่นใด โดยใช้ การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบมัลติโนเมียล (Multinomial Logistic Regression) เพื่อสร้างแบบจำลองการพยากรณ์ความขัดแย้งและความมั่นคงทางการเมืองรูปแบบต่างๆ ว่าได้รับอิทธิพลจากปัจจัยความ

เชื่อมั่นและความเป็นกลางขององค์กรในระบอบประชาธิปไตยอย่างไรบ้าง ตัวแบบจำลองนี้ได้ผ่านการทดสอบความเหมาะสมของตัวแบบ (Goodness of fit) ในลักษณะต่างๆ โดยมีค่า Chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ น้อยกว่า 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวแบบจำลองพยากรณ์ที่สร้างขึ้นนี้มีความเหมาะสม ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันจริง ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย โลจิสติกและค่า Odds ratio ของตัวแปรอิสระต่างๆ ได้ถูกนำเสนอเอาไว้ในตารางสรุปตัวแบบจำลอง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 27 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบมัลติโนเมียลของความขัดแย้งและความมั่นคงทางการเมืองรูปแบบต่างๆ

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Dependent Variable: It's a different ideologies/political divide.				
Intercept	-.517	.000		
q40Parliament	.692	.000**	1.997	99.7
q41Military	-.473	.000**	.623	37.7
q42Police	.536	.000**	1.709	70.9
q43Court	-.374	.000**	.688	-31.2
q44NGO	.034	.000**	1.034	3.4
q45Media	-.426	.000**	.653	-34.7
q46EC	-.423	.000**	.655	-34.5
q49ECBias	-.013	.000**	.987	-1.3
q50MediaBias	1.086	.000**	2.962	196.2
q51PoliceBias	.154	.000**	1.166	16.6
q52NGOBias	-.011	.000**	.989	-1.1
q53MilitaryBias	-.070	.000**	.932	-6.8
q54CourtBias	.137	.000**	1.147	14.7
Dependent Variable: It's an economic or class divide.				
Intercept	-.539	.000**		
q40Parliament	.777	.000**	2.175	117.5
q41Military	.770	.000**	2.161	116.1
q42Police	.160	.000**	1.173	17.3
q43Court	-.498	.000**	.608	-39.2
q44NGO	.007	.000**	1.007	.7
q45Media	-.016	.000**	.984	-1.6
q46EC	-.847	.000**	.429	-57.1
q49ECBias	.014	.000**	1.014	1.4
q50MediaBias	1.190	.000**	3.287	228.7
q51PoliceBias	.171	.000**	1.187	18.7

q52NGOBias	-.015	.000**	.985	-1.5
q53MilitaryBias	-2.110	.000**	.121	-87.9
q54CourtBias	.088	.000**	1.091	9.1
Dependent Variable: It's a rural and urban divide.				
Intercept	.322	.000**		
q40Parliament	1.037	.000**	2.821	182.1
q41Military	-.059	.000**	.943	-5.7
q42Police	-.430	.000**	.650	-35
q43Court	-.058	.000**	.943	-5.7
q44NGO	.135	.000**	1.145	14.5
q45Media	.155	.000**	1.168	16.8
q46EC	-.926	.000**	.396	-60.4
q49ECBias	-.005	.000**	.995	-.5
q50MediaBias	.447	.000**	1.563	56.3
q51PoliceBias	.079	.000**	1.082	8.2
q52NGOBias	-.028	.000**	.972	-2.8
q53MilitaryBias	-.897	.000**	.408	-59.2
q54CourtBias	.125	.000**	1.133	13.3
Model summary	Value	Significance		
Cox-Snell R-square	.355			
Nagelkerke R-square	.391			
McFadden R-square	.183			
หมายเหตุ: (1) กลุ่มอ้างอิงของตัวแปรตาม คือ It's a divide between government and people. (2) * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

ตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบมัลติโนเมียล ที่สร้างขึ้นนี้มีค่า Nagelkerke R-square เท่ากับ 0.391 ซึ่งหมายความว่า ตัวแบบจำลองนี้สามารถพยากรณ์ได้อย่างแม่นยำ ประมาณร้อยละ 40 ด้วยตัวแปรอิสระที่มีอยู่ในตัวแบบจำลอง ตารางสรุปตัวแบบจำลองในส่วนแรก เป็นการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับความเชื่อมั่นและความเป็นกลางขององค์กรในระบอบประชาธิปไตย กับ ความแตกต่างทางอุดมการณ์หรือการแตกแยกทางการเมือง พบว่ามีตัวแปรอิสระที่น่าสนใจในการตีความ อยู่หลายตัวแปร ดังเช่น ระดับความซื่อตรงของสภาผู้แทนราษฎร (q40Parliament) พบว่า คนเสื้อแดงที่มองว่า สภาผู้แทนราษฎรมีความซื่อตรงต่ำ มีโอกาสที่จะมองว่า ความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น ความแตกต่างทางอุดมการณ์หรือการแตกแยกทางการเมือง มากกว่า การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ประมาณ 2 เท่า กรณี ระดับความซื่อตรงของศาล (q43Court) พบว่า คนเสื้อแดงที่มองว่า ศาลมีความซื่อตรงต่ำ มีโอกาสจะมองว่า ความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น ความแตกต่างทางอุดมการณ์หรือการแตกแยกทางการเมือง น้อยกว่า การ

แบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ประมาณร้อยละ 31 กรณี ระดับความซื่อตรงของสื่อ (q45Media) พบว่า คนเสื้อแดงที่มองว่า สื่อมีความซื่อตรงต่ำ มีโอกาสจะมองว่า ความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น ความแตกต่างทางอุดมการณ์หรือการแตกแยกทางการเมือง น้อยกว่า การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ประมาณร้อยละ 35 และเมื่อพิจารณาตัวแปรด้าน ความเป็นกลางขององค์กรในระบอบประชาธิปไตยไทย พบว่า คนเสื้อแดงที่มองว่า โดยทั่วไปสื่อ (โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์) มีความเอนเอียงบ่อยครั้ง (q50MediaBias) มีโอกาสจะมองว่า ความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น ความแตกต่างทางอุดมการณ์หรือการแตกแยกทางการเมือง มากกว่า การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ประมาณ 3 เท่า คนเสื้อแดงที่มองว่า โดยทั่วไปศาลมีความเอนเอียงบ่อยครั้ง (q54CourtBias) มีโอกาสจะมองว่า ความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น ความแตกต่างทางอุดมการณ์หรือการแตกแยกทางการเมือง มากกว่า การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ประมาณ 1 เท่า

ตารางสรุปตัวแบบจำลองในส่วนที่สอง เป็นการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับความเชื่อมั่นและความเป็นกลางขององค์กรในระบอบประชาธิปไตย กับ การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจหรือทางชนชั้น มีตัวแปรอิสระบางตัวที่น่าสนใจ สำหรับการตีความ กรณีแรกคือ ระดับความซื่อตรงของศาล (q43Court) พบว่า คนเสื้อแดงที่มองว่า ศาลมีความซื่อตรงต่ำ มีโอกาสจะมองว่าความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจหรือทางชนชั้น น้อยกว่า การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ประมาณร้อยละ 39 ขณะที่คนเสื้อแดงที่มองว่า สื่อมีความซื่อตรงต่ำ (q45Media) มีโอกาสจะมองว่าความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจหรือทางชนชั้น น้อยกว่า การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน เพียงแค่ร้อยละ 2 โดยประมาณเท่านั้น กรณีที่สองคือ ความเป็นกลางขององค์กรในระบอบประชาธิปไตยไทย พบว่า คนเสื้อแดงที่มองว่า โดยทั่วไป ศาลมีความเอนเอียงบ่อยครั้ง (q54CourtBias) มีโอกาสจะมองว่า ความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจหรือทางชนชั้น มากกว่า การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ประมาณ 1 เท่า ขณะที่คนเสื้อแดงที่มองว่า โดยทั่วไป กองทัพบกมีความเอนเอียงบ่อยครั้ง (q53MilitaryBias) มีโอกาสจะมองว่า ความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจหรือทางชนชั้น ลดลงถึงร้อยละ 88 โดยประมาณ เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีมองว่าเป็น การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และคนเสื้อแดงที่มองว่า โดยทั่วไป สื่อมีความเอนเอียงบ่อยครั้ง (q50MediaBias) มีโอกาสจะมองว่า ความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจหรือทางชนชั้น มากกว่า การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ประมาณ 3 เท่า

ตารางสรุปตัวแบบจำลองในส่วนสุดท้าย เป็นการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับความเชื่อมั่นและความเป็นกลางขององค์กรในระบอบประชาธิปไตย กับ การแบ่งแยกระหว่างสังคมชนบท/สังคมเมือง เมื่อพิจารณาตัวแปรด้านระดับความซื่อตรงของ องค์กรต่างๆที่อยู่ในระบอบ

ประชาธิปไตย พบว่า คนเสื้อแดงที่มองว่า *สภาผู้แทนราษฎรมีความซื่อตรงต่ำ* (q40Parliament) มีโอกาสที่จะมองว่า ความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น *การแบ่งแยกระหว่างสังคมชนบท/สังคมเมือง* มากกว่า *การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน* ประมาณ 3 เท่า และคนเสื้อแดงที่มองว่า *คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความซื่อตรงต่ำ* (q46EC) มีโอกาสที่จะมองว่า ความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้น เป็น *การแบ่งแยกระหว่างสังคมชนบท/สังคมเมือง* ลดลงถึงร้อยละ 60 โดยประมาณ เมื่อเปรียบเทียบกับคนเสื้อแดงที่มองว่าความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น *การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน* เมื่อพิจารณาตัวแปรด้าน *ความเป็นกลางขององค์กรในระบอบประชาธิปไตยไทย* พบว่า คนเสื้อแดงที่มองว่า *โดยทั่วไป ศาลมีความเอนเอียงบ่อยครั้ง* (q54CourtBias) มีโอกาสที่จะมองว่า ความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น *การแบ่งแยกระหว่างสังคมชนบท/สังคมเมือง* มากกว่า *การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน* ประมาณ 1 เท่า ขณะที่คนเสื้อแดงที่มองว่า *โดยทั่วไป กองทัพบกมีความเอนเอียงบ่อยครั้ง* (q53MilitaryBias) มีโอกาสที่จะมองว่า ความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้น เป็น *การแบ่งแยกระหว่างสังคมชนบท/สังคมเมือง* ลดลงถึงร้อยละ 59 โดยประมาณ เมื่อเปรียบเทียบกับคนเสื้อแดงที่มองว่าความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น *การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน*

โดยสรุป เมื่อพิจารณาดารงสรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบมัลติโนเมียลดังกล่าวแล้ว จะเห็นว่า มีองค์กรในระบอบประชาธิปไตยหลากหลายองค์กร มีอิทธิพลต่อการก่อให้เกิดความแตกแยกทางสังคมแต่ละประเภท โดยพิจารณาจากค่า Odds ratio และร้อยละของการเปลี่ยนแปลงค่า Odds (Percentage change in Odds) กล่าวคือ *ความเอนเอียงของสื่อ* (q50MediaBias) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการเกิดทั้ง *ความแตกต่างทางอุดมการณ์หรือการแตกแยกทางการเมือง* และ *การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจหรือทางชนชั้น* *ความไม่ซื่อสัตย์ของสภาผู้แทนราษฎร* (q40Parliament) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการเกิด *การแบ่งแยกระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง* และ *ความเอนเอียงของกองทัพ* (q53MilitaryBias) ถือเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการเกิด *การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน*

ผลการวิเคราะห์และตีความปัญหาความแตกแยกทางสังคมต่างๆดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า สื่อสภาผู้แทนราษฎรและกองทัพ ถือเป็นองค์กรในระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญ ที่ก่อให้เกิดปัญหาความแตกแยกในสังคมขึ้น อย่างไรก็ตาม ความแตกแยกที่เกิดขึ้นดังกล่าว มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การก่อเกิดการปฏิวัติมวลชนได้ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากศาลซึ่งเป็นองค์กรที่รักษาความยุติธรรมในสังคม และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมกติกาการแข่งขัน เพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมืองหลักของรัฐของพรรคการเมืองต่างๆ ยังคงมีอิทธิพลต่อการเกิดความแตกแยกทางสังคมอยู่ไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรด้านประชาธิปไตยอื่นๆ ดังกล่าวก่อนหน้านี้

ลำดับต่อไปผู้เขียนจะกล่าวถึงผลสำรวจความคิดเห็นที่น่าสนใจ ที่ได้จากมูลนิธิเอเชีย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการอธิบายว่าเพราะเหตุใด กรณีความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในช่วงวิกฤตการเมือง 2553 จึงยังคงไม่รุนแรงถึงขั้นนำมาสู่ *ความต้องการละทิ้งระบอบเดิมเมื่อเข้าสู่การปฏิวัติ* โดยพิจารณาจากประเด็นต่างๆ ดังเช่น *การประชุมประท้วงทางการเมือง* *ความปลอดภัยส่วนบุคคล* *ทางเลือกสำหรับการประนีประนอม* *การแก้ไขรัฐธรรมนูญ* *การละเว้นโทษเพื่อการส่งเสริมความสามัคคี* *การกระจายอำนาจทางการเมือง* และ *การจัดการเลือกตั้ง*

การประชุมประท้วงทางการเมือง

มวชนเสื้อแดงมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54) มองว่า ถึงแม้ว่าในปีที่ผ่านมาจะมีการชุมนุมทางการเมือง ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งเป็นอย่างมาก แต่รัฐบาลก็ควรยินยอมให้มีการชุมนุมขนาดใหญ่ทางการเมืองต่อไป และมวชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85) ยังมองว่าการใช้กำลังเพื่อยุติการชุมนุมทางการเมืองในช่วงเดือนพฤษภาคม 2553 ของรัฐบาลอภิสิทธิ์ โดยอ้างเรื่องความจำเป็น เพื่อกำจัดความเสียหายและฟื้นฟูข้อบังคับทางกฎหมายและระเบียบ เป็นสิ่งที่ผิด และด้วยสัดส่วนใกล้เคียงกันนี้ (ร้อยละ 84) ก็มองว่ารัฐบาลจะต้องเป็นผู้ยอมรับความผิดจากการใช้กำลังเกินกว่าเหตุ เช่นนั้น นอกจากนี้มวชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 83) ก็คาดการณ์ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดความรุนแรงทางการเมืองในลักษณะเดียวกันนี้อีกในปีข้างหน้า

ความปลอดภัยส่วนบุคคล

มวชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ยังคงมองว่าสถานการณ์ความปลอดภัย โดยทั่วไปในพื้นที่ของพวกเขา ยังคงอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์ก็ยังคงดีขึ้น (ร้อยละ 68) และมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 56) ก็มองว่า พวกเขาแทบจะไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัย และความมั่นคงของตนเองและครอบครัวเลย ดังนั้นเมื่อสอบถามความคิดเห็นเรื่องความกลัวที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมประท้วง จึงได้คำตอบว่า มวชนส่วนใหญ่ ถ้าที่จะเข้าร่วมการชุมนุมโดยสันติที่มีขึ้น โดยไม่กลัวเลย มากถึงร้อยละ 65 และพวกเขาเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 46) ก็ยังไม่มี ความกลัวเลยที่จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอภิสิทธิ์ในที่สาธารณะ เช่นเดียวกับที่พวกเขา (ร้อยละ 51 และร้อยละ 49 ตามลำดับ) ไม่กลัวเลยที่จะวิพากษ์วิจารณ์ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดงรักประชาธิปไตย และ พธม.ในที่สาธารณะ นอกจากนี้ พวกเขายังกล้าติดต่อกับตำรวจและกองทัพ/ทหาร โดยไม่มีความกลัวเลยด้วย สัดส่วนที่สูงมากขึ้นไปอีก (ร้อยละ 78 และร้อยละ 74 ตามลำดับ)

ทางเลือกสำหรับการประนีประนอม

มวชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 75 มองว่าจำเป็นต้องมีความปรองดอง ประนีประนอม เพื่อลดความขัดแย้งในสังคมก่อนจัดการเลือกตั้ง แต่ในขณะเดียวกัน มวชนเสื้อแดง

มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52) ก็มองว่า พรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นแกนนำของรัฐบาลอภิสิทธิ์ในขณะนั้น ไม่ได้มีเสียงข้างมากตั้งแต่แรก ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการเลือกตั้ง โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยมีมวลชนเสื้อแดงเพียงร้อยละ 29 เท่านั้น ที่มองว่าควรจรรอให้มีการแก้กฎหมายที่จำเป็นก่อนแล้วค่อยจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพราะการเลื่อนกำหนดการเลือกตั้งออกไป จะยิ่งทำให้ความขัดแย้งในสังคมเลวร้ายลงไปอีก (ร้อยละ 80)

การแก้ไขรัฐธรรมนูญ

มวลชนเสื้อแดงจำนวนมากพอๆกัน ยังคงมีความคิดเห็นเรื่องช่วงเวลาในการแก้ไขรัฐธรรมนูญไม่เห็นพ้องต้องกัน กล่าวคือ มวลชนเสื้อแดงร้อยละ 48 คิดว่าควรแก้ไขรัฐธรรมนูญทันที ขณะที่อีกร้อยละ 41 เห็นว่ายังไม่ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญในเวลานี้ แต่สิ่งหนึ่งที่ค่อนข้างชัดเจนคือ มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ไม่พอใจที่จะใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 กล่าวคือ คนที่เห็นว่าไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเพียงแค่มไม่ถึงร้อยละ 18 เท่านั้น ขณะที่มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่มองว่าควรแก้ไขรัฐธรรมนูญปี 2550 หรือไม่ก็ต้องหวนกลับไปใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 มีสัดส่วนรวมกันจำนวนมากถึงร้อยละ 50 ของทั้งหมด

การละเว้นโทษเพื่อการส่งเสริมความสามัคคี

มวลชนเสื้อแดงมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 59) มองว่า นักการเมืองบางคนถูกตัดสิทธิลงโทษว่ามีความผิดทางอาญา ขณะที่พวกเขาถือว่าตนเองบริสุทธิ์ และการตัดสิทธิลงโทษนั้นเป็นการกั่นกั้นทางการเมือง ดังเช่นที่เกิดขึ้นกับ *อดีตนายกฯทักษิณ* ก็ควรมีการละเว้นโทษ/นิรโทษกรรมให้ เพื่อลดความขัดแย้งทางการเมือง แต่สำหรับกรณีคณะบุคคลที่กระทำการรัฐประหาร ด้วยการใช้อำนาจเข้ายึดอำนาจรัฐบาล ดังเช่น กรณีของ คปค./คมช. ที่นำโดยพล.อ.สนธิ บุญรัตกสิน ในเดือนกันยายน 2549 นั้น มวลชนเสื้อแดงจำนวนมากถึงเกือบร้อยละ 54 เห็นว่าไม่สมควรได้รับการละเว้นโทษ ดังที่พวกเขาได้บัญญัติเอาไว้ในรัฐธรรมนูญปี 2550 นอกจากนี้ มวลชนเสื้อแดงประมาณ ร้อยละ 52 ก็ยังคงต้องการให้มีการฟ้องร้องและดำเนินคดีต่อรัฐบาลและกองทัพ ตามข้อกล่าวหาของกลุ่มรักษาสีทมิฬนุชชระหว่างการปราบปรามการชุมนุม ช่วงฤดูร้อนปี 2553 ในกรุงเทพฯที่ผ่านมา และที่น่าสนใจคือ มวลชนเสื้อแดงจำนวนมาก ยังคงต้องการให้เกิดการประนีประนอมทางการเมืองขึ้น โดยร้อยละ 77 และร้อยละ 55 มองว่า ควรยุติการฟ้องร้องตามข้อกล่าวหาผู้ก่อการร้ายที่มีต่อแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดง และแกนนำกลุ่มคนเสื้อเหลือง และร้อยละ 65 เห็นว่า ควรคืนสถานะทางการเมืองให้กับนักการเมืองที่ถูกถอดถอนสิทธิทางการเมืองด้วย

มวลชนจำนวนร้อยละ 66 มองว่า *การกระจายอำนาจทางการเมือง* สามารถช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มคนเสื้อเหลืองและกลุ่มคนเสื้อแดงได้ และในแง่บทบาทของ

ประชาคมระหว่างประเทศ มวลชนเสื้อแดงส่วนมาก (รวมประมาณ ร้อยละ 65) ก็มองว่า จากความสนใจของนานาชาติที่มีต่อ เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ที่เกิดขึ้นในไทยเมื่อเร็วๆ นี้ มีความเป็นไปได้ว่า ต่างชาติจะสามารถเข้ามาบีบบังคับในเชิงบวก ในการช่วยแก้ไขภาวะทางตันทางการเมืองของไทยได้ ดังนั้น มวลชนเสื้อแดงส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 66 จึงเห็นว่า รัฐบาลอภิสิทธิ์ควรรับข้อเสนอของบางประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ ที่ได้เสนอเข้าช่วยเป็นคนกลางไกล่เกลี่ยปัญหาความขัดแย้ง หรือจัดการให้ความช่วยเหลือเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกลุ่ม นปช. นอกจากนี้ ก็ควรมี **ผู้สังเกตการณ์เลือกตั้ง** ซึ่งส่วนใหญ่มวลชนเสื้อแดงจำนวนมากถึง ร้อยละ 44 เห็นว่าควรเป็นผู้สังเกตการณ์ชาวไทย ขณะที่ประมาณร้อยละ 40 เห็นว่าเป็นผู้สังเกตการณ์ชาติใดก็ได้ ควรเข้าร่วมสังเกตการณ์กระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งจะทำให้พวกเขามีความมั่นใจว่า การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นมีความบริสุทธิ์ (รวมประมาณ ร้อยละ 70.3 ที่มีแนวโน้มว่าจะมั่นใจในการเลือกตั้งเพิ่มขึ้น)

3.3.3 การปฏิวัติทางสังคม

เมื่อเราพิจารณาความต้องการละทิ้งระบอบเดิม ภายหลังจากเข้าสู่สถานการณ์ปฏิวัติ เราจะเห็นว่าองค์ประกอบในระบอบประชาธิปไตยหลายอย่าง ยังคงทำงานได้ ดังเห็นได้จากระดับความเชื่อมั่นต่อองค์กรสำคัญทางการเมือง ถึงแม้ว่าจะถูกมองว่ามีปัญหาเรื่องความเชื่อตรงและการวางตัวเป็นกลาง แต่ปัญหาดังกล่าว ก็ยังคงอยู่ในระดับที่ไม่รุนแรงถึงขั้นวิกฤต ที่จะนำไปสู่การปฏิวัติทางสังคมได้ ขณะที่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงกับฝ่ายตรงข้ามนั้น ก็ยังคงไม่รุนแรงถึงขั้นก่อให้เกิดการปฏิวัติทางสังคมได้ ดังเห็นได้จาก สัญญาณบ่งชี้ความขัดแย้ง ยังไม่ได้ลุกลามไปถึงองค์กรด้านความยุติธรรม และองค์กรผู้ทำหน้าที่กำหนดกติกาการแข่งขันเพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนยังคงต้องการหาหลักฐานยืนยัน ข้อเสนอดังกล่าวที่ได้มาก่อนหน้านี้ ด้วยการหาความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่าง “ความแตกแยกในสังคมกับความพึงพอใจในประชาธิปไตย” และ “ความแตกแยกในสังคมกับความศรัทธาในประชาธิปไตย” โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) เพื่อดูระดับความสัมพันธ์ของปัจจัยคู่ต่างๆ ที่ดำรงอยู่ในความสัมพันธ์ รวมถึงทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ที่ดำรงอยู่ ว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้อง ดำเนินไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความแตกแยกในสังคมกับความพึงพอใจในประชาธิปไตย

ตารางที่ 28 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของ “ความแตกแยกในสังคมกับความพึงพอใจในประชาธิปไตย” กับ “ความแตกแยกในสังคมกับความศรัทธาในประชาธิปไตย”

		It's Ideology and political divide	It's economic and class divide	It's rural and urban divide	It's a ethnic and language divide	It's a divide between government and people	13. Generally speaking, how much are you satisfied with current ways of democracy in Thailand?
It's Ideology and political divide	Pearson Correlation	1	-.399**	-.314**	-.149**	-.571**	.097**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000	.000
	N	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593
It's economic and class divide	Pearson Correlation	-.399**	1	-.129**	-.061**	-.235**	-.062**
	Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000	.000	.000
	N	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593
It's rural and urban divide	Pearson Correlation	-.314**	-.129**	1	-.048**	-.185**	-.130**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000		.000	.000	.000
	N	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593
It's a ethnic and language divide	Pearson Correlation	-.149**	-.061**	-.048**	1	-.088**	-.096**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000		.000	.000
	N	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593
It's a divide between government and people	Pearson Correlation	-.571**	-.235**	-.185**	-.088**	1	.058**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000		.000
	N	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593
13. Generally speaking, how much are you satisfied with current ways of democracy in Thailand?	Pearson Correlation	.097**	-.062**	-.130**	-.096**	.058**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	
	N	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593	5769991

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ตารางค่าสหสัมพันธ์ของ “ความแตกแยกในสังคมกับความพึงพอใจในประชาธิปไตย” ในแถวสุดท้าย แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทุกคู่ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความแตกแยกในสังคมประเภทต่างๆ ได้แก่ ความแตกต่างทางอุดมการณ์หรือการแตกแยกทางการเมือง (Q56IdeologyDivide) การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจหรือทางชนชั้น (Q56ClassDivide) การแบ่งแยกระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง (Q56RuralUrbanDivide) การแบ่งแยกระหว่างเชื้อชาติและภาษา (Q56EthnicDivide) และการแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน (Q56GovPplDivide) กับ ความพึงพอใจในระบอบประชาธิปไตย (q13SatisfyDemoc) โดยดูจากค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's r correlation) ซึ่งสรุปอย่างคร่าวๆ ได้ดังนี้ ความพึงพอใจในระบอบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์สูงสุดกับ การแบ่งแยกระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทางลบ ($r = -0.130$) ซึ่งยังคงถือว่ามีความสัมพันธ์ระดับที่ต่ำมาก จากค่าสหสัมพันธ์ดังกล่าว สามารถตีความ

ได้ว่า ยิ่งคนเสื้อแดงมองว่าความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้น เป็นการแบ่งแยกระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง คนเสื้อแดงกลับยิ่งพึงพอใจกับระบอบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่มากยิ่งขึ้น (เมื่อพิจารณาจากคะแนนที่กำหนด ให้ความพึงพอใจต่อระบอบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ โดยค่า 1 หมายถึง พอใจมาก เรียงลำดับไปจนถึง 4 หมายถึงไม่พอใจเลย) ซึ่งการตีความในลักษณะดังกล่าว ยังคงสามารถนำไปใช้ได้กับกรณีความสัมพันธ์ระหว่าง *ความพึงพอใจในระบอบประชาธิปไตย* กับ *การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจหรือทางชนชั้น* และ *การแบ่งแยกระหว่างเชื้อชาติและภาษา* เพราะมีความสัมพันธ์ในทางลบเช่นเดียวกัน ส่วนกรณีของความสัมพันธ์ระหว่าง *ความพึงพอใจในระบอบประชาธิปไตย* กับ *ความแตกต่างทางอุดมการณ์หรือการแตกแยกทางการเมือง* ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางบวก จะสามารถตีความได้ว่า ยิ่งคนเสื้อแดงมองว่าความขัดแย้งทางสังคมที่เกิดขึ้น เป็นความแตกต่างทางอุดมการณ์หรือการแตกแยกทางการเมือง เขาก็จะไม่พอใจกับระบอบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่มากยิ่งขึ้น (สำหรับกรณี *การแบ่งแยกระหว่างเชื้อชาติและภาษา* ก็สามารถตีความได้ผลลัพธ์ในทำนองเดียวกัน) ค่าที่ได้จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ส่วนใหญ่ที่เป็นลบ แสดงให้เห็นว่า คนเสื้อแดงส่วนใหญ่ ยังคงมีความพึงพอใจกับประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ ยกเว้นเพียงแค่กรณีที่เป็นความขัดแย้งทางความคิดและความขัดแย้งที่คนเสื้อแดงมีโดยตรงกับรัฐบาลอภิสิทธิ์ ซึ่งถ้าหากมีการปรับเปลี่ยนพรรครัฐบาล มาเป็นพรรคของฝ่ายคนเสื้อแดง ดังเช่น กรณีที่พรรคการเมืองฝ่ายคนเสื้อแดง ได้รับเลือกตั้งเป็นเสียงส่วนใหญ่เข้ามาเป็นรัฐบาล ปัญหาดังกล่าวที่คนเสื้อแดงมีก็จะลดน้อยลง ดังนั้น แนวโน้มของการปฏิวัติทางสังคม ที่กลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. จะก่อขึ้นจึงมีความเป็นไปได้น้อยมาก

ความแตกแยกในสังคมกับความศรัทธาในประชาธิปไตย

ตารางที่ 29 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของ “ความแตกแยกในสังคม” กับ “ความศรัทธาในประชาธิปไตย”

		It's Ideology and political divide	It's economic and class divide	It's rural and urban divide	It's a ethnic and language divide	It's a divide between government and people	10." Democracy may have its problems, but it is better than any other form of government." What is your opinion towards this statement?
	Pearson Correlation	1	-.399**	-.314**	-.149**	-.571**	.037**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000	.000
	N	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593
It's economic and class divide	Pearson Correlation	-.399**	1	-.129**	-.061**	-.235**	.063**
	Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000	.000	.000
	N	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593
It's rural and urban divide	Pearson Correlation	-.314**	-.129**	1	-.048**	-.185**	-.017**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000		.000	.000	.000
	N	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593
It's a ethnic and language divide	Pearson Correlation	-.149**	-.061**	-.048**	1	-.088**	.167**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000		.000	.000
	N	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593
It's a divide between government and people	Pearson Correlation	-.571**	-.235**	-.185**	-.088**	1	-.139**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000		.000
	N	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593
10."Democracy may have its problems, but it is better than any other form of government." What is your opinion towards this statement?	Pearson Correlation	.037**	.063**	-.017**	.167**	-.139**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	
	N	5705593	5705593	5705593	5705593	5705593	5769991

Table Caption
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ตารางค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง “ความแตกแยกในสังคมกับความศรัทธาในประชาธิปไตย” ในแถวสุดท้ายแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทุกคู่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตัวแปร ความศรัทธาในประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์มากที่สุดกับ การแบ่งแยกระหว่างเชื้อชาติและภาษา ที่มีค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ประมาณ 0.17 ซึ่งยังถือว่าเป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำ ดีความได้ว่า ยิ่งคนเสื้อแดงเห็นว่าความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้นเป็น การแบ่งแยกระหว่างเชื้อชาติกับภาษา ก็ยิ่งไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “ประชาธิปไตยอาจมีปัญหาในตัวเอง แต่ก็ดีกว่าการปกครองรูปแบบอื่นๆ” (ตัวแปร ความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย กำหนดให้ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน เรียงลำดับไปจนถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน) อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ที่ผู้เขียนคิดว่าน่าสนใจ คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน กับ ความศรัทธาในประชาธิปไตย ที่มีความสัมพันธ์ทางลบ และมีค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สูงที่สุดเป็นอันดับสอง ($r = -0.139$) ซึ่งสามารถตีความความสัมพันธ์ดังกล่าว โดยดูจากค่าคะแนนที่กำหนดไว้ให้กับตัวแปร ดังนี้ ยิ่งกลุ่มคนเสื้อแดงมองว่าความแตกแยกในสังคมที่เกิดขึ้น คือ การแบ่งแยกระหว่าง

รัฐบาลกับประชาชน พวกเขาก็ยังเห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “ประชาธิปไตยอาจมีปัญหาในตัวเอง แต่ก็ดีกว่าการปกครองรูปแบบอื่นๆ” ในขณะที่ตัวแปรคู่อื่นๆที่มีความสัมพันธ์ในทางบวก ดังเช่น ความแตกต่างทางอุดมการณ์หรือการแตกแยกทางการเมือง และ การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจหรือทางชนชั้น ที่มีต่อ ความศรัทธาในประชาธิปไตย ซึ่งจะถูกตีความไปในแนวทางว่า การแบ่งแยกทางสังคมทั้งสอง ลักษณะดังกล่าว จะนำมาสู่แนวทาง “ไม่เห็นด้วยว่าระบอบประชาธิปไตยดีกว่าการปกครองรูปแบบอื่นๆ” แต่ความสัมพันธ์ของเพียร์สันของตัวแปรแต่ละคู่ดังกล่าว ก็อยู่ในระดับที่ต่ำมาก จึงยังไม่สามารถกล่าวได้ว่า ความแตกแยกในสังคมนั้น จะนำมาสู่การละทิ้งระบอบประชาธิปไตยไป

3.4 สรุป

การวิเคราะห์ทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังประชากร (Demographic Factors) สามารถใช้อธิบาย การเข้าร่วมการเคลื่อนไหวร่วมกับกลุ่มคนเสื้อแดง ได้เพียงแค่ ร้อยละ 12 เท่านั้น โดยอิทธิพลส่วนใหญ่ เกิดขึ้นจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ อายุ ภูมิลำเนา และเพศ แต่อายุของคนเสื้อแดง ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมือง นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ ยังแสดงให้เห็น ความบกพร่องของการจัดประเภทขบวนการและขบวนการโต้กลับ จากกรณีการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ในอดีต ที่มีการจัดประเภทให้ขบวนการมวลชนเสื้อแดง เป็นขบวนการโต้กลับของขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง ว่าเป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับข้อค้นพบเชิงประจักษ์ของงานวิจัยชิ้นนี้ ที่ยืนยันว่า ขบวนการมวลชนเสื้อแดงนั้น เป็นขบวนการมวลชนประชาธิปไตย ซึ่งถือเป็นขบวนการมวลชนที่มีลักษณะก้าวหน้า (progressive movement) และเติบโตมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมือง หลังวิกฤตเศรษฐกิจ 2540 และการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการปฏิรูปการเมือง (ดังที่กล่าวถึงแล้วในบทที่ 1) ที่เอื้อให้รัฐบาลทักษิณเข้ามาสู่อำนาจ โดยมีขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองเป็นขบวนการโต้กลับ ในรูปของขบวนการปฏิรูปประชาธิปไตย ที่พยายามย้อนทวนกระแสประชาธิปไตย กลับไปสู่ยุคก่อนหน้าปี 2540 ภายใต้กรอบประชาธิปไตยแบบไทย (Thai-style democracy) ซึ่งมีสถาบันกษัตริย์เป็นศูนย์กลาง เนื่องจากพวกเขามองเห็นถึงพิษภัยของพลังประชาธิปไตย ที่พยายามเข้ามาจัดสรรอำนาจใหม่ ช่วงชิงอำนาจและผลประโยชน์ต่างๆที่เคยเป็นของพวกเขาไป

แนวทางการวิเคราะห์การเมืองแห่งการต่อสู้ (Contentious Politics) ซึ่งใช้สำหรับการวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองรูปแบบต่างๆ ทำให้พบว่า การเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนเสื้อแดง มีความสัมพันธ์กับ การมองปัญหาความยากจน ที่เกิดขึ้นจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม ดังเช่น การไม่มีทุนประกอบอาชีพ การขาดโอกาส และระดับการศึกษาต่ำ แต่เมื่อพิจารณา

จากเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง กลับพบว่า ไม่มีเหตุการณ์ใดที่เป็นจุดเปลี่ยนทางการเมือง ซึ่งทำให้ชาวบ้านทั่วไปเข้ามาเป็น “คนเสื้อแดง” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ คนเสื้อแดงยังมองว่าปัญหาของระบบการเมืองและประชาธิปไตยไทย อยู่ที่เครือข่ายสถาบันกษัตริย์และข้าราชการบริพาร ดังเช่น องคมนตรี และศาล/ตุลาการ มากกว่าจะมองว่าปัญหาอยู่ที่นักการเมือง เหมือนกับวาทกรรม “*นักการเมืองโกงกิน*” ที่ครอบงำสังคมอยู่

การมองว่าตนเองไม่มีพวก/ไม่มีเส้นสาย และการเรียกร้องประชาธิปไตย ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เพิ่มโอกาสให้คนเสื้อแดง เข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองมากขึ้น ขณะที่คนเสื้อแดงที่มองว่าตนเองเป็นคนชื่อ/ไม่ทันคน กลับมีโอกาสดำเนินการเคลื่อนไหวทางการเมืองลดลง นั่นหมายความว่า คนเสื้อแดงที่เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. ไม่ใช่คนเสื้อแดงที่โง่และถูกหลอกให้มาชุมนุม แต่พวกเขามีเหตุผลส่วนตัว ตามค่านิยมและความเชื่อทางการเมืองของเขาเอง *การแบ่งสรรทางสังคม* ถือเป็นประเด็นสำคัญตามกรอบแนวคิด ที่มีอิทธิพลต่อการระดมคนเข้าร่วม ผู้เขียนได้วัด*การแบ่งสรรทางสังคม* จากการที่กลุ่มบุคคล เครือข่ายองค์กร หรือสื่อต่างๆ ที่มีอยู่เดิม และเกิดขึ้นใหม่ ได้มีส่วนทำให้กลุ่มคนเสื้อแดงมี “*ความเข้าใจทางการเมืองที่เพิ่มสูงขึ้น*” ซึ่งความเข้าใจทางการเมืองดังกล่าว ได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่จาก การเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยตรงของคนเสื้อแดง โดยมีสื่อเสื้อแดงท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญระดับรองลงมา นอกจากนี้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการระดมมวลชน เข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมือง ยังเกิดขึ้นจาก สิ่งที่กรอบแนวคิดที่ใช้นี้ เรียกว่า *การประกอบสร้างทางสังคม* และ *การกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรม* ซึ่งพบว่า การปราบปรามการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์ และการมองว่า ศาลและองคมนตรี เป็นปัญหาสำคัญของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย เป็นสิ่งที่คนเสื้อแดงใช้เป็นปัจจัยสำคัญ ใน *การประกอบสร้างทางสังคม* ว่า สิ่งเหล่านี้ทำให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพวกเขา มีความชอบธรรม ขณะที่ *การกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรม* ซึ่งถูกวัดจาก ระดับความสำเร็จในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการที่คนเสื้อแดง แสดงบทบาทชักชวน หรือโน้มน้าวใจให้คนมาเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง รวมถึงการมองว่า วัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. อยู่ที่เรื่อง การเรียกร้องประชาธิปไตย และการล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์ ถ้าหากคนเสื้อแดงยิ่งเห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าวมากขึ้น การเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. ก็จะมีเพิ่มมากขึ้นไปด้วย แต่สำหรับกรณีที่คนเสื้อแดงมองว่า กลุ่ม พธม. มีวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง อยู่ที่การล้มรัฐบาลฝ่ายทักษิณ กลับทำให้การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ กลุ่มคนเสื้อแดง มีปริมาณลดลง

สำหรับการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการต่อสู้ ที่จะทำให้ขบวนการประท้วงกลายสภาพเป็นขบวนการปฏิวัติ ตามกรอบแนวคิดที่ใช้นี้ จะดูจากปัจจัยต่างๆ โดยปัจจัยแรก คือ *การเป็นตัวกลางเชื่อม* ซึ่งพบว่า ถึงแม้ว่า องค์กร/สถาบันทางสังคมที่ดำรงอยู่ก่อน ดังเช่น ครอบครัว และแกนนำชุมชน จะมีส่วนสำคัญต่อการเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนเสื้อแดง แต่ก็ไม่สำคัญมาก

เท่ากับ การที่คนเสื้อแดงคนนั้นต้องการเข้าร่วมเคลื่อนไหวเอง โดยยอมลงทุนเสียค่าใช้จ่าย ในการเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองร่วมกับ นปช. เอง ปัจจัยที่สอง คือ การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง ซึ่งดูได้จากวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นประเด็น “การกำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์” และ “การเรียกร้องประชาธิปไตย” ที่นำมาสู่การสร้างอัตลักษณ์ในการเคลื่อนไหว ได้แก่ “ไพร่/อำมาตย์” และ “ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย” หลังจากนั้น ขบวนการเสื้อแดงจึงมี การทำให้มีความสุดขั้วมากขึ้น ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สาม ของกรอบแนวคิด ด้วยการนิยามสิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญ ต่อระบบการเมืองและประชาธิปไตยไทย ซึ่งทำให้พวกเขาทนรับไม่ได้ และต้องกำจัดปัญหาดังกล่าว ทิ้งไปให้ได้ จากการศึกษาพบว่า ปัญหาสำคัญดังกล่าว ก็คือการแทรกแซงทางการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์ การไม่เคารพกฎหมาย การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง และความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม อย่างไรก็ตาม ถ้าหากว่าท่ามกลางความขัดแย้งรุนแรงที่เกิดขึ้น ได้เกิดมีบุคคลหรือกลุ่มคน ที่ต้องการให้ความรุนแรงยุติลง ซึ่งก็คือ การบรรจบกันของ ขั้วตรงข้ามในการต่อสู้ (ปัจจัยที่สี่ของกรอบแนวคิด) การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้จากการประท้วงไปสู่การปฏิวัติก็เกิดขึ้นได้ยาก ซึ่งจากการศึกษาก็พบว่า ปัจจัยดังกล่าวมีอยู่จริง โดยเฉพาะความเชื่อมั่นต่อระบบประชาธิปไตย และระบบการเลือกตั้ง ว่าสิ่งเหล่านี้จะทำให้ ชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาดีขึ้น ที่ยังคงมีอิทธิพลต่อความคิดของคนเสื้อแดงอยู่อย่างมาก ดังนั้น เมื่อเข้าสู่การวิเคราะห์วิถีโคจรการปฏิวัติ ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดสุดท้าย ในแนวคิดการเมืองแห่งการต่อสู้ ของ MCT² จึงได้ผลการศึกษา ออกมาว่า ถึงแม้ว่าอารมณ์ความรู้สึกไม่พอใจของมวลชนเสื้อแดง ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม-เศรษฐกิจ-การเมือง จะมีอยู่จริง แต่ก็ยังเป็นลักษณะแวงกวัด ไม่มี ความชัดเจนว่า จะนำไปสู่การปฏิวัติทางสังคมได้ เพราะความไม่พอใจดังกล่าว มีจุดเน้นอยู่ที่ตัว รัฐบาลประชาธิปไตย และนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ มากกว่าความไม่พอใจระบบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ คนเสื้อแดงโดยทั่วไป ถือว่ามีความยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอย่างมาก เห็นได้จากผลการสำรวจ ความพึงพอใจต่อประชาธิปไตย และการมองว่าถึงแม้ว่าประชาธิปไตยจะมีปัญหา มาก แต่ก็ เป็นรูปแบบการปกครอง ที่ดีกว่ารูปแบบการปกครองอื่นๆ นอกจากนี้ โครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมและความไว้วางใจในหมู่ประชาชน ก็ยังคงมีอิทธิพลอยู่สูง ดังนั้น ความไม่พอใจของคนเสื้อแดงเหล่านี้ จึงยังไม่ถึงขั้นที่จะทำให้ พวกเขาตัดสินใจทิ้งระบอบเดิม และเข้าสู่สถานการณ์การปฏิวัติจริงๆ ดังเห็นได้จาก ระดับความเชื่อมั่นในระบบยุติธรรมว่า โดยทั่วไปยังถือว่าเป็นกลางอยู่ แม้ว่า จะมีปัญหาเรื่องการตัดสินใจทางการเมืองสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนเสื้อแดงและกลุ่มคนเสื้อเหลืองอย่างไม่มีมาตรฐาน ก็ถือเป็นกรณีข้อยกเว้น

ถึงแม้ว่า คนเสื้อแดงโดยทั่วไป จะมองว่า ความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน เกิดขึ้นจากความแตกต่างในอุดมการณ์/การแตกแยกทางการเมือง และการแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน แต่คนเสื้อแดงส่วนใหญ่ ก็ยังคงมีความพึงพอใจกับประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ ยกเว้นเพียงแค่

กรณีที่เป็นความขัดแย้งทางความคิดและความขัดแย้งที่คนเสื้อแดงมีโดยตรงกับรัฐบาลอภิสิทธิ์ ซึ่งถ้าหากมีการปรับเปลี่ยนพรรครัฐบาล มาเป็นพรรคของฝ่ายคนเสื้อแดง ดังเช่น กรณีที่พรรคการเมืองฝ่ายคนเสื้อแดง ได้รับเลือกตั้งเป็นเสียงส่วนใหญ่เข้ามาเป็นรัฐบาล ปัญหาดังกล่าวที่คนเสื้อแดงมีก็จะลดน้อยลง ดังนั้น แนวโน้มของการปฏิวัติทางสังคม ที่กลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. จะก่อขึ้นจึงมีความเป็นไปได้น้อยมาก เช่นเดียวกับ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความแตกแยกในสังคม กับความศรัทธาในประชาธิปไตย ก็พบว่า ยังคงมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก ไม่เข้มแข็งพอที่จะทำให้คนเสื้อแดง ต้องการละทิ้งระบอบประชาธิปไตยไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 4

การล่มสลายของรัฐบาลทักษิณ: จากระอยปริรัวภายในกลุ่มชนชั้นนำ สู่การก่อรัฐประหารของฝ่ายคนาธิปไตยนิยมเจ้า

4.1 บทนำ

ภายหลังจากทำสถิติเป็นรัฐบาลพลเรือนที่มาจากการเลือกตั้งรัฐบาลแรก ซึ่งอยู่บริหารงานได้จนครบวาระ 4 ปี พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ก็ได้เป็นผู้นำพรรคไทยรักไทยของเขาลงแข่งขันในสนามการเลือกตั้งอีกครั้ง และพรรคการเมืองของเขาก็ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในปี พ.ศ. 2548 อย่างท่วมท้น โดยได้รับเลือกตั้งมากถึง 376 ที่นั่ง จากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 500 ที่นั่ง จนกระทั่งสามารถตั้งรัฐบาลเสียงข้างมากพรรคเดียวได้เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย อย่างไรก็ตาม ชัยชนะในการเลือกตั้งอย่างสวยงามของพรรคไทยรักไทยครั้งนี้ กลับถูกฝ่ายนักวิชาการและนักพัฒนาเอกชน (NGO) ที่มุ่งเคลื่อนไหวต่อต้านการบริหารงานของนายกรัฐมนตรี ทักษิณและพรรคการเมืองของเขา มองว่าเป็นการเลือกตั้งที่เลวร้ายและมีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงอย่างรุนแรงมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ โดยเฉพาะในภาคอีสานซึ่งเป็นฐานที่มั่นสำคัญของพรรคไทยรักไทย ดังเห็นได้จากที่ สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ ซึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาและนักเคลื่อนไหวที่ทำงานร่วมกับสมัชชาคนจนและกลุ่มเกษตรกรในภาคอีสาน ได้เล่าเรื่องการเตรียมการรับมือการเลือกตั้งทั่วไปในครั้งนีให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมือง (Poloffs) ของสถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทยฟังว่า

“องค์กรพัฒนาเอกชนมากกว่า 50 องค์กรได้พบกันช่วงต้นเดือนธันวาคม เพื่อจัดตั้งกลุ่มพลเมืองและแจ้งให้ทราบถึงกระบวนการการเลือกตั้ง และเพื่อจัดตั้งการต่อต้านความพยายามของพรรคไทยรักไทย ที่ต้องการเอาชนะที่นั่งในสภาผู้แทนฯ 400 ที่นั่ง... เพียงแค่สัปดาห์ก่อนหน้านี้สัปดาห์เดียว ก็มีเหตุการณ์การซื้อเสียงก่อนการเลือกตั้งมากกว่า 160 กรณี ถูกรายงานไปยังกลุ่มบางกลุ่มในเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนของเขา โดยพื้นที่ที่เลวร้ายที่สุดสำหรับการซื้อสิทธิ์ อยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ ขอนแก่น หนองคาย และนครราชสีมา (โคราช)”¹

¹ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK685, “Northeast Thailand: Parliamentary Election Campaign Overview,” 26 January 2005. Available from: <https://www.wikileaks.ch/cable/2005/01/05BANGKOK685.html> [10 February 2012]

นอกจากนี้ **สมเกียรติ** ยังได้อธิบายกลวิธีบางอย่างที่พรรคการเมืองต่างๆใช้ในการทำทุจริต เพื่อให้ได้คะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตอเมริกันฟังอีกว่า

“...โดยทั่วไป พรรคการเมืองต่างๆจะเลือกหัวคะแนนมาจำนวน 3 คนต่อหมู่บ้าน และจะให้เงินหัวคะแนนแต่ละคนจำนวน 1,000 บาทกับโทรศัพท์มือถือหนึ่งเครื่อง หลังจากนั้นจะมีการแบ่งรายชื่อผู้ลงทะเบียนใช้สิทธิเลือกตั้งออกเป็น 3 ส่วนให้หัวคะแนนแต่ละคนรับผิดชอบจัดหาคะแนนเสียงจากผู้ลงทะเบียนใช้สิทธิเลือกตั้ง หัวคะแนนบางคนจะใช้วิธีการจ่ายเงินซื้อคะแนนเสียงอย่างเปิดเผย บางคนจะใช้วิธีการยัดบัตรประชาชนของผู้ลงทะเบียนเลือกตั้งไว้เพื่อนำไปถ่ายสำเนาบัตรและบอกกับเจ้าของบัตรดังกล่าวว่ารายชื่อของเขาได้ถูกเก็บไว้ในบัญชีรายชื่อของหัวคะแนนที่เป็นผู้จ่ายเงินซื้อคะแนนเสียงแล้ว หัวคะแนนหรือผู้ที่ทำงานให้พรรคการเมืองบางคนมีการจัดการเดินทางท่องเที่ยวฟรีโดยใช้รถทัวร์ไปเชียงใหม่หรือแหล่งท่องเที่ยวใกล้กรุงเทพฯ ดังเช่น ซาฟารีเวิลด์ เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงสนับสนุนผู้ลงทะเบียนเลือกตั้ง ที่เป็นผู้จ่ายเงินค่าเดินทางท่องเที่ยวเป็นการแลกเปลี่ยน”²

วาทกรรมการซื้อสิทธิขายเสียงดังกล่าว ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ฝ่ายชนชั้นนำอนุรักษ์นิยมและฝ่ายต่อต้านประชาธิปไตย ใช้ในการโจมตีและลดความชอบธรรมของนักการเมืองที่เข้าสู่อำนาจทางการเมืองด้วยวิถีแห่งการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยมาอย่างยาวนาน แต่วาทกรรมดังกล่าวก็เป็นส่วนประกอบเพียงเล็กน้อยที่นำมาสู่ความสั่นคลอนของรัฐบาลทักษิณ เพราะโดยแท้จริงแล้ว ปัจจัยสำคัญซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนทางการเมืองและนำมาสู่การล่มสลายของรัฐบาลทักษิณ คือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในหมู่ชนชั้นนำทางการเมือง อันเกิดขึ้นจากการปะทะกันระหว่างเครือข่ายทักษิณกับเครือข่ายข้าราชการ ซึ่งหลายๆประเด็นที่เกิดขึ้น ได้กลายเป็นที่ถกเถียงกันอย่างรุนแรงในสังคม ประกอบกับการปลุกเร้าความไม่พอใจของชนชั้นกลางให้มีต่อการบริหารงานของรัฐบาลทักษิณ ซึ่งกระทำโดย **สนธิ ลิ้มทองกุล** ผู้มีอิทธิพลในวงการเมือง จนกระทั่งนำมาสู่กระแสการก่อรัฐประหารโดยราชสำนักในที่สุด ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึงปัจจัยต่างๆดังกล่าวตามลำดับ โดยเริ่มจาก**หัวข้อแรก** ความขัดแย้งในหมู่ชนชั้นนำทางการเมือง: เครือข่ายทักษิณปะทะเครือข่ายข้าราชการ ซึ่งจะกล่าวถึงประเด็นขัดแย้งหลัก 2 ประการ คือ การแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน **หัวข้อที่สอง** การปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาลทักษิณ: จากรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สู่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งในหัวข้อนี้จะกล่าวถึง การพัฒนาของขบวนการต่อต้านทักษิณ และการจัดตั้งขบวนการโต้กลับโดยฝ่ายรัฐบาลทักษิณ และ**หัวข้อที่สาม** กระแสการก่อรัฐประหารจากฝ่ายนิยมเจ้า โดยกล่าวถึง

² Ibid.

บทบาทของฝ่ายต่างๆท่ามกลางวิกฤตการณ์ทางการเมือง ตั้งแต่ช่วงการตัดสินใจยุบสภาของ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** จนกระทั่งถึงช่วงการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 2 เมษายน 2549 การแทรกแซงวิกฤตการณ์เมืองของราชสำนัก การประกาศสงครามอย่างเป็นทางการระหว่าง **ทักษิณ** กับฝ่ายนิยมเจ้า และการช่วงชิงฐานกำลังในกองทัพระหว่างฝ่าย **ทักษิณ** กับฝ่ายนิยมเจ้า

4.2 ความขัดแย้งในหมู่ชนชั้นนำทางการเมือง: เครือข่าย **ทักษิณ** ปะทะเครือข่ายข้าราชการ

ถึงแม้ว่า **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร** จะมองว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวเขากับสถาบันพระมหากษัตริย์ยังคงดีอยู่ ดังเช่นที่ตัวเขาได้บอกกับเอกอัครราชทูต **Boyce** ถึงเหตุการณ์ที่ตัวเขาได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ช่วงหลังจากได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งทั่วไป ในปี พ.ศ. 2548 โดยกล่าวอ้างว่า การเข้าเฝ้าในหลวงอย่างสม่ำเสมอของเขา ได้ทำให้ในหลวงทรงรู้สึกว่พระองค์รำเริงขึ้น รวมถึงเรื่องที่เขาเข้าใจว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนับสนุนตัวเขาอย่างเปิดเผย จากการที่พระองค์ได้กล่าวสุนทรพจน์ในวันที่ 4 ธันวาคม 2548 เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระองค์³ เหตุการณ์ต่างๆดังกล่าว ทำให้ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** รู้สึกมั่นใจเรื่องสายสัมพันธ์ของเขากับต่อราชสำนักและยังรู้สึกอีกว่าเขาและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีความสุขกับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดเช่นนี้ อย่างไรก็ตาม บุคคลสำคัญทางการเมืองที่มีความใกล้ชิดกับแวดวงราชสำนัก ดังเช่น **สุรเกียรติ์ เสถียรไทย**⁴ กลับให้ข้อมูลเชิงลึกกับเอกอัครราชทูต **Boyce** อย่างขัดแย้งโดยสิ้นเชิง กับสิ่งที่ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ใช้กล่าวอ้างข้างต้น และข้อมูลของ **สุรเกียรติ์** ดังกล่าว ยังสอดคล้องกับแหล่งข่าวอื่นๆที่ทางสถานทูตอเมริกันได้รับมาอีกด้วย กล่าวคือ มีความขัดแย้งระหว่างราชสำนักกับ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** โดยเฉพาะที่เกิดขึ้นจากลักษณะนิสัยที่ดื้อรั้นไม่ยอมฟังใครของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**⁵

³ สรุปและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7529, "Lunch With Thaksin," 7 December 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/12/05BANGKOK7529.html> [13 February 2012]

⁴ **สุรเกียรติ์ เสถียรไทย** เป็นสมาชิกของชนชั้นนำในกรุงเทพฯ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับวัง โดยผ่านทางภรรยาของเขา ซึ่งเป็นบุตรของอดีตราชเลขาธิการและองคมนตรีในปัจจุบัน อ้างจาก ย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7732, "THAKSIN ALLY PAINTS GLOOMY PICTURE OF PM'S STANDING," 19 December 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/12/05BANGKOK7732.html> [13 February 2012]

⁵ ดู *Ibid.*

4.2.1 การแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้⁶

ตามสายตาของบุคคลสำคัญต่างๆในเครือข่ายข้าราชการและราชสำนัก ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ที่ปะทุและรุนแรงขึ้นเรื่อยๆในช่วงเวลาที่รัฐบาลของพรรคไทยรักไทยเป็นแกนนำบริหารราชการนี้ มีสาเหตุมาจากความผิดพลาดของ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ทั้งในแง่ของการตัดสินใจออกคำสั่งและนโยบายสาธารณะต่างๆ บุคลิกภาพส่วนตัว รวมถึงทัศนคติของเขา ที่มีต่อฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองของตัวเอง ซึ่งประการหลังสุดนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง อันนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่าง**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**กับบุคคลสำคัญต่างๆที่อยู่ในเครือข่ายข้าราชการและสถาบันกษัตริย์ ดังเห็นได้จาก คำกล่าวหาที่มีต่อ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ซึ่งปรากฏอยู่ในทัศนะขององคมนตรี 2 ท่าน (ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึงรายละเอียดในลำดับต่อไป) คือ **พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์** และ**พล.อ. สุวรรณรัฐ** ในการพูดคุยกับ **Boyce** เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทยในเวลานั้น โดยกล่าวอ้างถึงสาเหตุที่**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** มีคำสั่งยุบหน่วยงาน 2 หน่วยงาน ซึ่งมีความสำคัญต่อการรักษาความสงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ว่า เป็นเพราะ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ต้องการท้าทายอำนาจของกองทัพและพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองเก่าแก่ที่ครองอำนาจทางการเมืองอย่างยาวนานในพื้นที่ภาคใต้ จึงต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจเดิม โดยมอบหมายให้กองบัญชาการตำรวจแห่งชาติ มารับผิดชอบในฐานะหน่วยงานหลัก ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในพื้นที่แทนกองทัพ

ในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2548 เอกอัครราชทูต **Boyce** ได้พบกับองคมนตรี **พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์** อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุดของกองทัพไทยและผู้บัญชาการกองทัพบก การพบกันครั้งนี้จัดขึ้นที่บ้านพักของ**พล.อ. สุรยุทธ์** ในย่านชานเมืองทางตะวันออกของกรุงเทพฯ ตามคำขอของ**พล.อ. สุรยุทธ์** ซึ่งเพิ่งจะเดินทางกลับมาจากการเดินทางไป จ.ยะลา และในการพบกันครั้งนี้ **พล.อ. สุรยุทธ์** ได้กล่าวถึงการยุบศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ซึ่งเป็นโครงสร้างด้านความมั่นคงที่ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่สมัยรัฐบาลของ **พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์** มาจนกระทั่งถึงยุครัฐบาลชวนสมัยที่สองว่า ในปี 2545 ด้วยเหตุที่**ทักษิณ**ไม่ต้องการให้ทหารเข้ามายุ่งเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่อีก และตัวเขาเองมีภูมิหลังเป็นตำรวจ จึงมีใจเอนเอียงไปทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการมอบหมายหน้าที่ให้เป็นผู้เข้ามาดูแลสถานการณ์ในพื้นที่ และส่วนหนึ่งก็เป็นแผนของ**ทักษิณ** เพื่อเอาชนะพรรคฝ่ายค้านอย่างประชาธิปัตย์ในเรื่องสถานการณ์ในภาคใต้ ซึ่งในเวลานั้น**ทักษิณ**ได้อ้างเหตุผลต่อ**สุรยุทธ์**ว่า มีกบฏเพียงแค่ 35 คนซ่อนตัวอยู่ในป่าพร้อมกับปืน ดังนั้นเพียงแค่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

⁶ เพื่อเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของโทรเลขทางการทูต ควรดูรายละเอียดประเด็นต่างๆ เพิ่มเติมจาก Duncan McCargo, *Mapping National Anxieties: Thailand's Southern Conflict* (Copenhagen: NIAS Press, 2012)

เพียงหน่วยงานเดียวก็สามารถจัดการสถานการณ์ปัญหานี้ได้⁷ และมุมมองทำนองเดียวกันนี้ ก็ได้ถูกตอกย้ำอีกครั้ง โดยองคมนตรีอีกท่านหนึ่ง คือ **พลากร สุวรรณรัฐ** ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2548 เมื่อเอกอัครราชทูต **Boyce** ได้มาพบกับพลากรเพื่อพูดคุยเรื่องสถานการณ์ในจังหวัดภาคใต้ของไทย ในฐานะที่ **พลากร** เคยรับตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ ศอ.บต. ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2540-2544 ก่อนหน้าที่ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** จะยุบหน่วยงานนี้ไปในปีพ.ศ. 2545 และในฐานะที่รับรู้กันว่า **พลากร** เป็นที่ปรึกษาใกล้ชิดของพระบรมวงศานุวงศ์เรื่องเกี่ยวกับภาคใต้ และเป็นผู้เดินทางร่วมเสด็จของพระราชินี สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถในระหว่างการไปเยือนพื้นที่ภาคใต้ประจำปี **องคมนตรี พลากร** ได้กล่าวถึงการตัดสินใจของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ที่ให้ความสำคัญกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการดูแลพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายในระยะเวลาอันสั้น หลังจากที่เข้ารับตำแหน่ง **นายกรัฐมนตรี** ในปีพ.ศ. 2544 ควบคู่กันกับการขาดความเข้าใจปัจจัยทางประวัติศาสตร์ ได้เป็นเหตุให้สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่รุนแรงยิ่งขึ้น **องคมนตรี พลากร** ได้แสดงให้เห็นว่า เขารู้สึกเสียใจที่ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เพิกเฉยต่อ ความสำเร็จจากนโยบายที่ **ประธานองคมนตรี พล.อ. เปรม** เคยสร้างไว้เมื่อครั้งที่ดำรงตำแหน่ง **นายกรัฐมนตรี** ช่วงทศวรรษที่ 1980s พร้อมทั้งยังชี้ว่าการที่ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ยุบ ศอ.บต. และกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหารที่ 43 (พตท. 43) ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างสูง ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2545 ถือเป็น “จุดเปลี่ยน” ในการเกิดความไม่สงบในพื้นที่ เพราะ **พันศักดิ์ วิญญรัตน์** ที่ปรึกษาอาวุโสของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้ทำให้เขาเชื่อว่า พตท. 43 เป็น “สถาบันของพรรคประชาธิปัตย์” ซึ่งไม่สามารถไว้วางใจได้ ทั้งที่ข้อมูลเรื่องสถานการณ์ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ที่ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้รับจากที่ปรึกษาอาวุโสของเขานั้น ไม่ใช่ข้อมูลที่นำเชื่อถือก็ตาม⁸

นอกเหนือจากความผิดพลาดในการดำเนินนโยบายของ **ทักษิณ** ที่มีต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว บุคลิกภาพและทัศนคติส่วนตัวของ **ทักษิณ** ก็ถูกมองว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ความตึงเครียดเพิ่มสูงขึ้นระหว่างประชาชนชาวพุทธกับประชาชนในชุมชนมุสลิมซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ ดังที่บุคคลสำคัญในแวดวงของเครือข่ายข้าราชการและราชสำนักอย่างเช่น **อานันท์ ปันยารชุน** อดีต **นายกรัฐมนตรี** ที่ได้รับความเคารพอย่างสูงจากสาธารณชน และยังคงดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ได้แสดงให้เห็นเอกอัครราชทูต **Boyce** ในวันที่

⁷ ดูเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK1233, “The Ambassador’s Meeting with Privy Councilor General Surayud, February 16, 2005,” 17 February 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/02/05BANGKOK1233.html> [10 February 2012]

⁸ แปลโดยสรุปจาก ย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7454, “Southern Violence: Ambassador Calls On Privy Counselor Palakorn,” 2 December 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/12/05BANGKOK7454.html> [13 February 2012]

15 กรกฎาคม 2548 เห็นว่า ตัวเขาไม่ชอบ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เป็นการส่วนตัวอย่างลึกซึ้งอยู่แล้ว เพราะเขาคิดว่า **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เป็นคนหยิ่งยโส แม้จะก้าวขึ้นสู่สถานภาพทางเศรษฐกิจในระดับสูงขึ้นไป แต่ก็ไม่ได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ ในชนชั้น และยังมีความกระวนกระวายมากเกินไปที่จะควบคุมทุกระดับชั้นในสังคมไทย นอกจากนี้ **อานันท์** ยังแสดงออกอย่างชัดเจนว่า เขาเป็นกังวลว่าจะถูก **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ใช้เป็นเครื่องปกป้องทางการเมือง (political cover) และ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** อาจไม่ได้รับความร่วมมืออย่างแท้จริงในการทำงานร่วมกันกับ *กอส*.⁹ ในเวลาต่อมา **อานันท์** ก็ได้ย้ำให้เห็นถึง ความคิดที่เขามีต่อ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** อีกครั้งต่อสาธารณชน ในการอภิปรายที่มีการเผยแพร่ทางโทรทัศน์ในการพูดคุยถกเถียงระหว่างตัวเขากับ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** แม้ว่าถกเถียงครั้งนี้จะไม่ได้สร้างความตื่นเต้น ดังที่ผู้สังเกตการณ์บางคนได้คาดการณ์ไว้ก็ตาม แต่อดีต **นายกรัฐมนตรี อานันท์** ก็ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า *กอส* ไม่ใช่ศัตรูของรัฐบาล แต่ในเวลาเดียวกัน *กอส* ก็จะไม่เป็นกระบอกเสียงแทนรัฐบาล พร้อมทั้งเตือน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** อีกว่า การใช้ความรุนแรงโดยหน่วยงานด้านความมั่นคงต้องไม่ถูกใช้เพื่อแก้ปัญหาชายแดนใต้¹⁰ ตามทัศนะของ อดีต **นายกรัฐมนตรี อานันท์** **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ยังคงไม่มีความคิดเรื่องสาเหตุที่แท้จริงอันเป็นรากเหง้าของปัญหา และยังใช้อำนาจหน้าที่ในฐานะ **นายกรัฐมนตรี** ใช้เจ้าหน้าที่รัฐรวมถึงอิทธิพลจากสายสัมพันธ์ที่มีกับสื่อ ในการใส่ร้ายและบ่อนทำลายการทำงานของ *กอส*. นอกจากนี้ อดีต **นายกรัฐมนตรี อานันท์** ยังกล่าวหา **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ว่าเล่นกับความคิดชาตินิยมและอคติทางศาสนา ในเรื่องประชากรไทยทั่วประเทศ ที่ไม่ใช่เชื้อสายมาเลย์มุสลิมจำนวนร้อยละ 95 ดังที่ อดีต **นายกรัฐมนตรี อานันท์** ได้กล่าวกับเอกอัครราชทูต Boyce ระหว่างการสนทนาในวันที่ 3 พฤศจิกายนว่า

“...**ทักษิณ** ไม่ได้ตระหนักว่าปัญหานี้เป็นเรื่องชาติพันธุ์มากกว่าเรื่องศาสนาและการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งวางอยู่บนฐานและมีรากเหง้าอยู่ในประวัติศาสตร์ของภูมิภาค

⁹ อ้างใน ย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK4108, “Thailand: NRC Head Anand Panyarachun Discusses the South,” 23 June 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/06/05Bangkok4108.html> [10 February 2012] และดูเพิ่มเติมจาก Duncan McCargo, *Mapping National Anxieties: Thailand's Southern Conflict*, p. 75.

¹⁰ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK4901, “Southern Thailand Violence: Thaksin and Anand State their Cases to the Public,” 29 July 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/07/05BANGKOK4901.html> [11 February 2012]

แทนที่จะเป็นเช่นนั้น ทักษิณกำลังเล่นกับเรื่องความรู้สึกทางศาสนาและชาตินิยม
ของประชากรร้อยละ 95 ที่ไม่ใช่ชาวไทยมุสลิม ...”¹¹

แม้ว่าอดีตนายกรัฐมนตรี อานันท์ จะได้รับการสนับสนุนการทำงานจากราชสำนัก ซึ่งมี
องคมนตรี พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ และองคมนตรี พล.ท. สุวรรณรัฐ เป็นหัวหอกอย่างเป็นทางการ
เฉพาะต่อตัว อานันท์ และยังช่วยสื่อให้สาธารณชนเห็นความกังวลของฝ่ายราชสำนัก ที่มีต่อนโยบาย
จังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาล แต่ด้วยเหตุที่บรรดาเพื่อนฝูงของอดีตนายกรัฐมนตรีอานันท์ ต่าง
ก็เตือนว่า นายกรัฐมนตรี ทักษิณ จะโยกปัญหาที่เกิดจากการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของตนมา
ให้กับ กอส. ของเขา ก็ยิ่งทำให้ ออดีตนายกรัฐมนตรีอานันท์ ไม่พอใจต่ออดีตนายกรัฐมนตรี
ทักษิณสูงขึ้นไปอีก ดังที่เขาได้แสดงความเกรี้ยวกราดในการวิพากษ์วิจารณ์ นายกรัฐมนตรี ทักษิณ
ในเรื่องที่กีดขวางการทำงานของเขาในการพูดคุยกับเอกอัครราชทูต Boyce¹²

อย่างไรก็ตาม ถ้าหากพิจารณาอย่างเที่ยงตรงตามความเป็นจริงแล้ว จะเห็นได้ว่าแม้ตัวของ
นายกรัฐมนตรี ทักษิณ จะมีส่วนสำคัญในการสร้างปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ ดังที่บุคคลสำคัญ
ต่างๆทางการเมือง ดังกล่าวข้างต้นได้วิพากษ์วิจารณ์ แต่ก็ต้องยอมรับว่า การวิพากษ์วิจารณ์ของ
บุคคลเหล่านี้ ก็เต็มไปด้วยอคติที่มีต่อตัวนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ทั้งในแง่ของความไม่ชอบโดยส่วนตัว
และในแง่ของผลประโยชน์ทางการเมืองที่ขัดแย้งกันด้วย เพราะปัญหาความรุนแรงที่เกิดในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงมีปัจจัยอื่นๆอีกหลายประการ นอกเหนือจากเรื่องบุคลิกส่วนตัว ทักษิณ
และการทำงานของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ที่เป็นตัวกระตุ้นให้ปัญหามีความรุนแรงสูงขึ้น เพียงแต่
ประเด็นเหล่านี้ไม่ถูกหยิบยกขึ้นมาวิพากษ์วิจารณ์ในที่สาธารณะ อันเนื่องมาจากความกังวลต่อข้อห้าม
ทางกฎหมายและความมั่นคงของชาติ ดังข้อเท็จจริงที่ว่า มีบุคคลสำคัญระดับสูงจากราชสำนัก
แสดงความคิดเห็นออกทางโทรทัศน์ เพื่อเรียกร้องให้มีการยุติความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ต่อหน้าของชาวบ้านและตัวแทนของกลุ่มพลเมืองชาตินิยม ดังเช่น ลูกเสือชาวบ้าน ซึ่งเคยได้รับการ
จัดตั้งจากรัฐบาลในช่วงทศวรรษที่ 1970s เพื่อใช้เป็นเครื่องมือปลุกระดมประชาชนในชนบทให้
ต่อต้านคอมมิวนิสต์ในอดีต โดยเชื่อว่าทศวรรษจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ในการ
ปกป้องประเทศ¹³ ซึ่งแม้แต่ตัวองคมนตรี พล.อ. สุรยุทธ์ เองก็ยอมรับว่า คำพูดของบุคคลจากราช
สำนัก อันเป็นที่เคารพอย่างสูงยิ่งผู้นี้ มีลักษณะชาตินิยมอย่างสูง และแสดงให้เห็นถึงการขาดความ

¹¹ แผลจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK6979, “Anand Comments On Final Phase of NRC’s Process,” 8 September 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK6979.html> [13 February 2012]

¹² ดูเพิ่มเติมใน ย่อหน้าที่ 3, 4 และ 6 ของ *Ibid.*

¹³ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK2837, “Thailand: Queen Calls for Unity and Vigilance in the Face of Continuing Southern Violence,” 26 April 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/04/05BANGKOK2837.html> [10 February 2012]

เข้าใจรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ของปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีต ซึ่งมีส่วนเพิ่มความรุนแรงให้กับสถานการณ์ที่เป็นอยู่เช่นเดียวกันไม่ต่างจากสิ่งที่**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**กระทำในการปลุกระดมชาวบ้านด้วยวาทกรรมชาตินิยม¹⁴ นอกจากนี้ ตามข้อเท็จจริงแล้วปัญหาชายแดนภาคใต้ ก็ยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับชาติมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาอยู่ไม่น้อย¹⁵ ดังเห็นได้จากที่ องคมนตรี **พล.อ. สุรยุทธ์** ได้เดินทางกลับมาจากจังหวัดยะลา เขาได้เล่าถึงข่าวลือที่อื้อหือมาซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ ได้เล่าให้เขาฟังในการพูดคุยกับเอกอัครราชทูต **Boyce** อีกทอดหนึ่งว่า มีข่าวลือต่าง ๆ นานากำลังวนเวียนอยู่ในพื้นที่เกี่ยวกับเรื่อง ความเกี่ยวข้องของหน่วยสืบราชการลับกลางของสหรัฐอเมริกา (Central Intelligence Agencies - CIA) ในเหตุการณ์ความรุนแรงที่ปะทุขึ้น ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มา เป็นเวลาเกินกว่าหนึ่งปีแล้ว ซึ่งแม้ว่า **Boyce** จะปฏิเสธความเกี่ยวข้องของสหรัฐอเมริกากับเหตุการณ์ตามข่าวลือดังกล่าว แต่ **Boyce** ก็แสดงให้เห็นว่า สหรัฐอเมริกาให้ความสนใจพื้นที่ดังกล่าวอย่างมาก ดังเห็นได้จากเขาได้กล่าวถึงการส่งเจ้าหน้าที่สำรวจวิจัยของสถานทูตฯ (RSO) ลงไปในพื้นที่เพื่อสำรวจด้านความมั่นคงของภาคใต้นับตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 ดังนั้นจึงทำให้เกิดข่าวลือว่าสหรัฐอเมริกามีแผนการลับ (conspiracy) บางอย่าง ดังที่สะท้อนออกมาตามความคิดของอื้อหือมาที่แสดงต่อ **พล.อ. สุรยุทธ์** ว่ามีเจ้าหน้าที่สถานทูตมากหน้าหลายตาเดินทางไปยังจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยบ่อยมาก¹⁶ ซึ่งอดีต**นายกรัฐมนตรี อานันท์** ก็ได้กล่าวทำนองเดียวกันว่า มีข่าวลือในภาคใต้ว่า CIA มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างแพร่หลายเช่นกัน โดย**อานันท์**ได้อ้างว่า เขาได้รับข้อมูลจากหลายแหล่ง ว่าหน่วยปฏิบัติการของสหรัฐอเมริกา กำลังทำงานร่วมกับหน่วยข่าวกรองของรัฐบาลทักษิณ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการฆ่าตัดตอน ซึ่ง **Boyce** ก็ได้กล่าวปฏิเสธความเกี่ยวข้องของสหรัฐอเมริกาตามข่าวลือนี้กับ **อดีตนายกรัฐมนตรี อานันท์** ดังเช่นที่เคยทำตามปกติ ทั้งที่ในความเป็นจริงสหรัฐอเมริกายังคงมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว เพียงแต่เป็นการปฏิบัติการผ่านทางหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่ CIA ดังที่**อานันท์**กล่าวอ้าง ดังเห็นได้จาก ความคิดเห็นส่วนตัวของ **Boyce** ที่ปรากฏในโทรเลขของสถานทูตฯ ที่รายงานสถานการณ์กลับไปยังสหรัฐอเมริกาคือว่า “พวกเราจะสรุปย่อให้**อานันท์**ฟังในวันที่ 24 มิถุนายน

¹⁴ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7091, “Privy Counselor Surayud on Situation in Southern Thailand,” 16 September 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK7091.html> [13 February 2012]

¹⁵ สหรัฐอเมริกามองว่านอกจากเรื่องเศรษฐกิจแล้วเรื่องการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็เป็นผลประโยชน์พื้นฐานอีกอย่างของสหรัฐอเมริกาด้วย ดูรายละเอียดได้จาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK4998, “Thailand: Thaksin’s First Cabinet Reshuffle Brings Few New Faces,” 3 August 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/08/05BANGKOK4998.html> [11 February 2012]

¹⁶ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK1233, “The Ambassador’s Meeting with Privy Councilor General Surayud, February 16, 2005.”

ในระหว่างนี้เราจะเรียกทูตให้มาสร้างความกระจ่างชัดว่าข่าวลือในเหตุการณ์ใดก็ตาม เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับ FBI (Federal Bureau of Investigation – สำนักงานสืบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกา – ผู้เขียน) มากกว่า CIA...”¹⁷

ปัญหาวิกฤตชายแดนภาคใต้ ได้สร้างความขุ่นเคืองและความกังวลใจต่อบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับราชสำนักและสถาบันกษัตริย์ ซึ่งแสดงบทบาทสำคัญในการสร้างความสงบเรียบร้อย ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งถือเป็นพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวอย่างยิ่ง ทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์ความเป็นมา วัฒนธรรมประเพณี ที่แตกต่างไปจากพื้นที่ส่วนอื่นๆ ของประเทศ ทั้งในแง่ที่ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ไม่ใช่ชาวไทยพุทธ ดังเช่นประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ และในอดีตยังเคยเป็นรัฐอิสระก่อนที่จะถูกผนวกรวมเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย (สยาม) นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 นอกจากนี้ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็มีส่วนสำคัญทั้งในทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ ดังนั้น เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้นในพื้นที่ จึงได้สร้างความหวาดวิตกอย่างมาก ในบุคคลต่างๆ ในแวดวงราชสำนัก และเครือข่ายข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเรื่องของความมั่นคงและความเชื่อถือศรัทธาต่อสถาบันกษัตริย์ นอกเหนือจากเรื่องความกังวลว่า จะเกิดการแบ่งแยกดินแดนส่วนนี้ออกไปตั้งเป็นรัฐอิสระอีกครั้ง หรือแม้กระทั่งอาจจะเข้าไปผนวกเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย ความหวาดวิตกดังกล่าวได้เพิ่มทวีขึ้น ดังเห็นได้จากที่ **พันโท ศนิโรจน์ ธรรมยศ** (ยศในเวลานั้น-ผู้เขียน) ได้อธิบายสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ให้เอกอัครราชทูต **Boyce** ฟังว่า “...สถาบันพระมหากษัตริย์ยังคงได้รับความเคารพจากทั้งสองศาสนาในภาคใต้ แต่ผู้ก่อกบฏพยายามที่จะตอกลิ้มระหว่างพวกเขาด้วยประเด็นนี้ ... ในปีที่แล้วผู้ก่อกบฏบางคนเปลี่ยนจากการเผาธงชาติไทยไปสู่การจุดไฟเผารูปในหลวง...”¹⁸ (ขีดเส้นใต้เน้นคำโดยผู้เขียน) และเมื่อเอกอัครราชทูต **Boyce** ถามเกี่ยวกับการเดินทางของสมาชิกพระบรมวงศานุวงศ์ไปยังพื้นที่ภาคใต้ **พ.ท. ศนิโรจน์** ได้กล่าวว่า “การเสด็จพระราชดำเนินในปีนี้ของสมเด็จพระราชินียังคงเป็นปกติ แต่ปีที่แล้ว มีการคุกคามด้วยการเขียนในเศษกระดาษใส่ไว้ในตะกร้าของขวัญส่งมาถวายพระองค์ว่า ‘ที่นี่ไม่ใช่ดินแดนของพระองค์’ ...” นอกจากนี้ เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินไปยังพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี นี้ ก็ไม่ได้ใช้การเดินทางด้วยเฮลิคอปเตอร์ ซึ่ง **พ.ท.**

¹⁷ แผลจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 8 U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK4108, “Thailand: NRC Head Anand Panyarachun Discusses the South.”

¹⁸ แผลจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7462, “Southern Violence: Inside the Army’s Heart and Minds Campaign,” 2 December 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/12/05BANGKOK7462.html> [13 February 2012]

ศนิโรจน์ ได้อธิบายเรื่องดังกล่าวว่า เรื่องดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะทางกองทัพบก ต้องการแสดงให้เห็นกำลัง และความพร้อมของกองทัพบกในการปกป้อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช¹⁹

ด้วยสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่างๆดังกล่าว ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้การบริหารงานของรัฐบาลพรรคไทยรักไทยของนายกรัฐมนตรีทักษิณ จึงไม่ใช่เรื่องน่าประหลาดใจแต่อย่างใด ที่สาธารณชน จะโจษจันและเข้าใจว่า เกิดความขัดแย้งระหว่างฝ่ายนายกรัฐมนตรีทักษิณ กับเครือข่ายข้าราชการบริหารและราชสำนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ พลากร สุวรรณรัฐ ลาออกจากตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ผอ.ศอ.บต.) ในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ซึ่งเกิดขึ้นเป็นเวลาถึง 7 ปี ก่อนหน้ากำหนดการเกษียณอายุราชการของเขา และในวันต่อมาเขาก็ได้รับพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งองคมนตรี โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ เวลานั้น สาธารณชนต่างมองว่า พลากรถูกบังคับให้ลาออก เพราะความขัดแย้งต่างๆซึ่งเกี่ยวข้องกับ เรื่องการจัดการสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างตัวเขาที่มีต่อ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในเวลานั้นและนายกรัฐมนตรีทักษิณ ผู้สังเกตการณ์ส่วนใหญ่ต่างเห็นว่า การได้รับแต่งตั้งอย่างทันทีทันใด ให้เป็นองคมนตรีของพลากร เป็นการส่งสัญญาณความไม่พอใจของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อนายกรัฐมนตรีทักษิณ²⁰ อย่างไรก็ตาม องคมนตรี พลากร ได้บอกกับเอกอัครราชทูต Boyce ว่า เรื่องดังกล่าวตามความเป็นจริงแล้วไม่ได้เป็นปัญหา โดยเขาได้เล่าถึงที่มาของการได้รับโปรดเกล้าฯให้ดำรงตำแหน่งองคมนตรีว่า

“ระหว่างงานศพของบิดาของเขาในเดือนเมษายน 2544 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ส่งเจ้าหน้าที่มาแจ้งให้เขาทราบว่าเขาจะได้รับโปรดเกล้าฯให้รับ “ตำแหน่งพิเศษ” อย่างหนึ่งในอนาคต พลากรกล่าวว่าเขาถูกเรียกร้องให้เข้าร่วม คณะองคมนตรีในวันที่ 9 กรกฎาคม 2544 ซึ่งผูกมัดเขาให้ต้องลาออกอย่างทันทีทันใดจากกระทรวงมหาดไทย พลากรอธิบายว่าตำแหน่งองคมนตรีในปัจจุบันของเขา ทำให้เป็นไปได้ที่เขาจะพูดคุยต่อสาธารณะเกี่ยวกับช่วงเวลาที่ได้รับ

¹⁹ สรุปลงและเรียบเรียงจาก ย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

²⁰ ดูการวิเคราะห์เหตุการณ์ดังกล่าวด้วยมุมมองนี้ ได้ในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกของ เก่งกิจ กิติเรียงลาภ และบทความของ Duncan McCargo, “Thaksin and the Resurgence of Violence in the Thai South: Network Monarchy Strikes Back?,” *Critical Asian Studies* 38, 1(2006): 39-71. และ เก่งกิจ กิติเรียงลาภ, “การเมืองว่าด้วยการต่อสู้ทางชนชั้นในประเทศไทยจาก พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๙,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551).

ตำแหน่งของเขา ซึ่งก่อให้เกิดการคิดไปว่าการแต่งตั้งดังกล่าวเป็นการตบหน้าทักษิณ
อย่างได้ตรงไว้มาก่อนแล้วจากในหลวง”²¹

ถึงแม้คำบอกเล่าจากปากขององคมนตรี พลากร ในเรื่องดังกล่าวที่มีต่อเอกอัครราชทูต
Boyce จะลดน้ำหนักความน่าเชื่อถือ หรืออาจถึงขั้นหักล้างการวิเคราะห์ เรื่องการตอบโต้จากราช
สำนัก ที่มีต่อการบริหารงานของนายกรัฐมนตรี ทักษิณไปได้ แต่สิ่งที่ยังอาจเป็นที่สงสัยของ
สาธารณชนอยู่ ก็คือ บุคคลใดเป็นผู้ถวายนความคิดเห็น ให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ
แต่งตั้ง พลากร เป็นองคมนตรีในช่วงเวลานั้นหรือไม่ และถ้าหากมีบุคคลกระทำเรื่องดังกล่าวจริง
เหตุผลที่บุคคลนั้นกระทำก็อาจเป็นเพื่อตอบโต้การบริหารงานของ นายกรัฐมนตรี ทักษิณ ตามความ
เข้าใจของสาธารณชนก็ยังคงมีความเป็นไปได้

4.2.2 การแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

การเสนอชื่อ วิสุทธิ์ มนตรีวัตร เข้าดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนใหม่ แทนที่
คุณหญิง จารุวรรณ เมณฑกา ทั้งที่ยังไม่ได้มีการดำเนินการให้คุณหญิงจารุวรรณพ้นจากตำแหน่ง
ถูกฝ่ายเครือข่ายข้าราชการและกลุ่มบุคคลที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ มองว่า เป็นการก้าวล่วงและทำ
ทนายพระราชอำนาจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว²² และยังถือว่าเป็นการกลั่นแกล้งคุณหญิง
จารุวรรณซึ่งเป็นบุคคลที่มีลักษณะ “ตงฉิน” ในสายตาของพวกเขา เพราะพวกเขาเชื่อว่า การ
กระทำดังกล่าวมีเหตุมาจากคุณหญิงจารุวรรณได้ตรวจสอบพบ การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างใน
โครงการต่างๆของรัฐจำนวนมาก ดังเช่น การสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ และการจัดซื้ออุปกรณ์
ต่างๆสำหรับใช้งานในสนามบินฯ การฮั้วประมูลการก่อสร้างถนนวงแหวน ฯลฯ²³ ซึ่งขัดต่อ
ผลประโยชน์ของเครือข่ายทักษิณ

²¹ แปลจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 18 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7454, “Southern Violence: Ambassador Calls on Privy Counselor Palakorn.”

²² ในงานสัมมนาวิชาการในประเด็นอำนาจสถาบันพระมหากษัตริย์ในประเทศไทยสมัยใหม่ ซึ่งจัดโดย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นเจ้าภาพ ในวันที่ 6 กันยายน 2548 ประมวล รุจนเสวี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจาก
พรรคไทยรักไทย ซึ่งเขียนหนังสือ “พระราชอำนาจ” ได้กล่าวว่า “ความพยายามขับไล่คุณหญิงจารุวรรณออกจาก
ตำแหน่งผ่านทางนายสุชน ถือเป็นการทำทนายพระราชอำนาจของทักษิณ” อ้างใน ย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy,
Bangkok, Cable No. 05BANGKOK5917, “Conflict Over Auditor General Embarrasses Thaksin
Government,” 14 September 2005. Available from <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/09/05BANGKOK5917.html> [12 February 2012]

²³ “ผู้ว่าการ สตง.คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกาเปิดเวทีใหม่คอร์รัปชัน วือทซ์จับเท็จทุจริตองค์กรรัฐ”
แหล่งที่มา : <http://www.ads1thailand.com/forum/viewtopic.php?f=24&t=31992#p183422> [29 มีนาคม
2556]

อย่างไรก็ตาม เมื่อเวลาผ่านไปจนถึง 96 วัน นับตั้งแต่มีการเสนอชื่อของ **วิสุทธิ** ต่อในหลวง เพื่อให้พระองค์โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ก็พยายามทำให้ตัวเองหลุดพ้นจากความกดดันจากทางต้นที่เกิดขึ้น ดังที่ **ถวิล ไพรสนธิ** ได้เล่าเรื่องดังกล่าวให้กับเจ้าหน้าที่ของสถานทูตอเมริกันฟังว่า “**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้ให้ประธานวุฒิสภา นายสุชน ชาลีเครือ ดึงเรื่องการแต่งตั้งนายวิสุทธิกลับมา เมื่อมีรายงานข่าวว่าเกิดการเจรจาเบื้องหลังมากขึ้น กล่าวคือ เมื่อเร็วๆ นี้สมาชิกวุฒิสภาจำนวน 4 คน นำโดย **เสรี สุวรรณภานนท์** ได้ร้องขอให้ **อาสา สารสิน** **ราชเลขาธิการ** จัดการเจรจาเพื่อหาทางออกให้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น”²⁴ เพราะทางฝั่ง **สุชน ชาลีเครือ** ก็กำลังถูกวิพากษ์วิจารณ์เพิ่มมากขึ้น และอาจถูกฝ่ายต่อต้าน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ล่ารายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 5 หมื่นคนเพื่อถอดถอน **สุชน** ออกจากตำแหน่งประธานวุฒิสภา เพราะพวกเขาหวังว่าความขัดแย้งเรื่องการเสนอชื่อแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน จะทำให้ฐานกำลังและอำนาจของ **นายกรัฐมนตรี อ่อนแอลง** อย่างไรก็ตาม การคาดหวังของฝ่ายต่อต้าน **ทักษิณ** ดังกล่าว ยังถือว่าเป็นการประเมินที่ไม่ถูกต้องนัก เพราะกระแสต่อต้าน **ทักษิณ** จากเรื่องดังกล่าว ส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯ ซึ่งมีการทำให้เรื่องดังกล่าวเป็นการเมืองอย่างสูง ผิดกับในพื้นที่ต่างจังหวัด ซึ่งเป็นฐานกำลังและอำนาจของ **ทักษิณ** อย่างแท้จริง เพราะกระแสการสนับสนุน **ทักษิณ** ในต่างจังหวัดยังคงมีอยู่สูงไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม

เมื่อพิจารณาความเคลื่อนไหวของฝั่งเครือข่าย **ทักษิณ** จะเห็นได้ว่ามีข้อน่าสังเกตว่า พวกเขาโดยเฉพาะตัว **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เอง พยายามที่จะหลีกเลี่ยงการปะทะหรือสร้างความขัดแย้งกับราชสำนักโดยตรง จะทำอย่างมากที่สุดก็เพียงแค่ สิ่งที่ถูกตีความว่าเป็นการทำทลายอำนาจของเครือข่ายข้าราชการ ซึ่งอาศัยการแสวงหาผลประโยชน์จากความใกล้ชิดสถาบันกษัตริย์เสียมากกว่า ด้วยเหตุนี้ เมื่อทางฝ่าย **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เห็นว่า **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** ยังทรงสงวนท่าทีในการยินยอมรับข้อเสนอในการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ ก็ได้ให้ประธานวุฒิสภาประกาศถอนชื่อ **วิสุทธิ มนต์วิวัต** ออกจากการเสนอชื่อเข้ารับตำแหน่งในวันที่ 23 กันยายน 2548²⁵ ที่เป็นอย่างนั้นก็เพราะว่า แม้ว่าโดยทั่วไปในหลวงจะไม่แสดงความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการทางการเมืองสำหรับประเด็นที่ตึงเครียดเช่นนี้ แต่การเจียบของพระองค์ ต่อข้อเสนอ/รายชื่อผู้ถูกเสนอชื่อเข้ารับตำแหน่ง ย่อมชี้ให้เห็นว่า พระองค์ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอ/รายชื่อดังกล่าวและพระองค์ทรงต้องการให้ ฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องหาทางออกของปัญหาด้วยตัวเอง ดังนั้น เมื่อ **วิสุทธิ** ถอนตัวจากการเสนอชื่อเข้ารับตำแหน่ง พระองค์ก็ทรงยอมรับการกระทำดังกล่าว แต่ก็ไม่ได้มีพระราชดำรัสอะไรเกี่ยวกับ

²⁴ แปรจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK5917, “Conflict Over Auditor General Embarrasses Thaksin Government.”

²⁵ อ้างจาก ย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK6240, “Update On Auditor-General Controversy,” 30 September 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/09/05BANGKOK6240.html> [12 February 2012]

อนาคตของ**คุณหญิงจารุวรรณ**ซึ่งเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนปัจจุบัน²⁶ ปัญหาความขัดแย้งเรื่องการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนใหม่จึงยังไม่ถูกแก้ไข แม้ดูเหมือนว่าวิกฤตจะลดลงไปในขณะนี้ก็ตาม พรรคไทยรักไทยของ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** จึงถือว่าได้รับผลประโยชน์จากสิ่งที่เกิดขึ้นด้วย เนื่องจาก ณ เวลานี้ **คุณหญิงจารุวรรณ**ก็ยังคงไม่สามารถทำงานตามหน้าที่ในตำแหน่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ²⁷

ถึงแม้ว่าจากปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น จะแสดงให้เห็นว่า**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** และเครือข่ายของเขาจะพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับสถาบันกษัตริย์อย่างโจ่งแจ้งโดยตรง แต่การเสนอชื่อผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนใหม่ดังที่เกิดขึ้น ก็สร้างความไม่พอใจอย่างมากต่อกลุ่มคนที่ต่อต้าน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** กลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะบุคคลในเครือข่ายข้าราชการ เพราะคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (the State Audit Commission) ก็ยังเดินหน้ากระทำการเสนอชื่อผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนใหม่ต่อไป โดยไม่มีการปรึกษาราชสำนัก ประกอบกับการนั่งเสียบของ**พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** เมื่อวุฒิสภาทูลเกล้าฯเสนอรายชื่อแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ถูกบุคคลต่างๆในกลุ่มต่อต้าน**ทักษิณ** ตีความไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายของตนเองว่าการกระทำของ**พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**แสดงให้เห็นว่าพระองค์สนับสนุนให้**คุณหญิงจารุวรรณ**ดำรงตำแหน่งต่อไป²⁸

4.3 การปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาล**ทักษิณ**: จากรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สู่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย²⁹

การบริหารงานของรัฐบาลภายใต้การนำของ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า นำไปสู่การสร้างความแปลกแยกในสังคม ซึ่งสามารถแยกโดยแบ่งอย่างหยาบๆ เป็นระหว่างฝ่ายหนึ่ง คือ กลุ่มบุคคลจากชนชั้นนำทางการเมืองและชนชั้นกลาง กับอีกฝ่ายหนึ่งคือกลุ่มบุคคลจากชนชั้นกลางระดับล่างซึ่งกำลังเติบโตขึ้นอย่างมาก ภายใต้ช่วงเวลาการบริหารงานของรัฐบาล**ทักษิณ**

²⁶ ดูย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

²⁷ ดูย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

²⁸ ดูย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7100, “Auditor-General Selection Process To Begin Anew,” 16 November 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK7100.html> [13 February 2012]

²⁹ เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของโทรเลขทางการทูตอเมริกัน ควรดูเปรียบเทียบกับ อัสมา หวัง กุหลาบ, “บทบาททางการเมืองของชนชั้นกลางไทยในขบวนการพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยภายใต้ระบอบ**ทักษิณ**,” หน้า 107-122. และเก่งกิจ กิติเรียงลาภ, “การเมืองว่าด้วยการต่อสู้ทางชนชั้นในประเทศไทยจาก พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๙,” หน้า 253-282.

เพราะชนชั้นใหม่ดังกล่าวได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแบ่งปันอำนาจทางการเมือง ที่เคยตกอยู่ภายใต้การครอบงำของกลุ่มบุคคลในชนชั้นนำทางการเมืองและชนชั้นกลาง ความเกลียดชังทางการเมืองที่ถูกปลุกเร้าขึ้นมาโดยฝ่ายต่อต้านทักษิณ เริ่มต้นจากองค์กรพัฒนาเอกชนและนักหนังสือพิมพ์กลุ่มหนึ่งที่กำลังแพร่ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ได้เป็นสาเหตุให้นายทหารระดับผู้นำกองทัพจำนวนหนึ่ง เข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับฝ่ายต่อต้านทักษิณ และขยายตัวออกไปถึงแม้กระทั่งในราชสำนัก แต่ในช่วงเวลาเดียวกัน นโยบายประชานิยมของทักษิณ ก็กำลังสามารถเรียกคะแนนเสียงและสร้างฐานการสนับสนุนให้กับเขาได้อย่างมาก ประกอบกับการใช้ถ้อยคำแบบชาตินิยมก็ทำให้ตัวเขาเองดูเข้มแข็งขึ้น แม้ว่านโยบายของรัฐบาลหลายอย่างจะไม่มีประสิทธิภาพก็ตาม ความแปลกแยกทางสังคมดังกล่าว ได้นำมาสู่ปรากฏการณ์สำคัญ ดังที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงในรายละเอียด โดยแยกออกเป็น 2 ส่วนหลัก นั่นคือ การปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาลทักษิณ (โดยแบ่งเป็น 2 หัวข้อย่อย คือ การต่อต้านภายใต้การเคลื่อนไหวของรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ และการเคลื่อนไหวในนามของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย) และการเคลื่อนไหวตอบโต้การปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ด้วยการจัดตั้งขบวนการโต้กลับของฝ่ายรัฐ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 การปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาลทักษิณ: รายการเมืองไทยรายสัปดาห์

รายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ซึ่งเป็นรายการวิเคราะห์ข่าวการเมืองที่ดำเนินรายการโดย **สนธิ ลิ้มทองกุล** และ **สโรชา พรอุดมศักดิ์** ได้ถูกถอดออกจากผังรายการทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี ของบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้การกำกับของรัฐบาลไทย โดยสำนักนายกรัฐมนตรี ด้วยเหตุผลเรื่องการวิจารณ์รัฐบาล โดยเชื่อมโยงกับสถาบันกษัตริย์ของผู้ดำเนินรายการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึง “การเผชิญหน้ากันในสงครามตัวแทน” ครั้งล่าสุดของทักษิณกับราชสำนัก โดยผ่านทาง **หลวงตามหาบัว** ซึ่งเทศนาธรรม **วิจารณ์นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** และคณะรัฐมนตรี ว่ากำลังพยายามทำลายชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และจะนำประเทศไปสู่ระบบประธานาธิบดี ซึ่งต่อมา **สนธิ ลิ้มทองกุล** ได้ตีพิมพ์ข้อความคำเทศนาดังกล่าว ลงในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 28 กันยายน จนกระทั่งนำไปสู่การฟ้องร้องค่าเสียหายของทักษิณ ต่อ สนธิ ทั้งในทางแพ่งและอาญา เป็นจำนวนเงินถึง 500 ล้านบาท³⁰

อย่างไรก็ตาม การปลดรายการออกจากผังของโมเดิร์นไนน์ ทีวี ไม่ได้ทำให้การปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาลลดลงอันจะนำไปสู่ผลในทางที่ต่อการดำเนินงานของรัฐบาล ในทางตรงข้าม กลับเป็น

³⁰ อ้างจาก ย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7197, “The King and Him; The Opposition Plays Their King,” 18 November 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK7197.html> [13 February 2012] และดูประกอบกับ อัสมา หวังกุลลา, “บทบาททางการเมืองของชนชั้นกลางไทยในขบวนการพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ภายใต้ระบอบทักษิณ,” หน้า 116-118.

การบีบบังคับให้กลุ่มพลังต่อต้านทักษิณ ถูกลดทอนความหวังในการต่อต้านรัฐบาลให้เหลือเพียงทางเลือกที่สุดโต้ง 2 ทาง คือ การอาศัยพลังจากมวลชนบนท้องถนนกับพลังจากราชสำนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางเลือกประการหลัง ถือเป็นการฝากความหวังระยะสั้น ในการต่อต้านการทำงานของรัฐบาลตามวิถีประชาธิปไตย เอาไว้กับแนวทางแก้ปัญหาก็ไม่เป็นประชาธิปไตย จนนำมาสู่กระแสข่าวลือว่า ฝ่ายต่อต้านทักษิณได้จัดเตรียม สิ่งที่ถูกเรียกว่า “เหตุร้ายอย่างหนึ่ง” เพื่อให้ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ออกจากตำแหน่ง ดังเห็นได้จากที่ **สนธิ** ได้บอกกับทางเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกันว่า เขาทำนายว่า **ทักษิณ** จะเข้าสู่ความยากลำบากอย่างมาก และนั่นจะทำให้เกิดความรุนแรงก่อนสิ้นปี ขณะที่คนรู้จักของสถานทูตอเมริกันบางคน ก็ได้กล่าวเป็นนัยอย่างลึกลับว่า **ทักษิณ** “อาจจะม็อบตีเหตุอย่างหนึ่ง” โดยอ้างเหตุผลจาก ความขัดแย้งที่ **ทักษิณ** มีต่อกองทัพ ในประเด็นที่มีการให้ความสำคัญกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติเหนือกองทัพบก และเรื่องการสร้างปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งจะทำให้กองทัพไม่สนับสนุนตัวเขาถ้าหากมีวิกฤตเกิดขึ้น³¹ นอกจากนี้ การยุติการออกอากาศของรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ดังกล่าว ก็ไม่ได้ทำให้การเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลโดย **สนธิ** ยุติลงแต่อย่างใด เพราะเขายังคงจัดรายการดังกล่าว ให้รับชมกันในที่สวนลุมพินี ในรูปของรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร ซึ่งสามารถเรียกคนมาเข้าร่วมรับชม ในสถานที่ดังกล่าวได้หลายพันคน (หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ “Thai Day” ของสนธิรายงานจำนวนผู้เข้าร่วมว่ามีอย่างน้อย 1 หมื่นคน)³² และผู้เข้าร่วมมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อยๆ เพราะ **สนธิ** ได้เปิดช่องทางการเผยแพร่รายการให้มีทั้งรายการแสดงสด การจัดทำแผ่นบันทึกการแสดงในรูปแบบ VCD และการดาวน์โหลดทางอินเทอร์เน็ตโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย³³ นอกจากนี้ **สนธิ** ยังมีสถานีวิทยุชุมชน FM 92.25 MHz³⁴ ซึ่งมี **ประชัย เลี้ยวไพรัตน์** เป็นผู้อุปถัมภ์หลักเพียงรายเดียว เป็นพันธมิตรในการปลุกกระดมประชาชนให้สนับสนุนการเคลื่อนไหวของ **สนธิ ลิ้มทองกุล**³⁵ ขณะเดียวกัน การปลดรายการฯของ**สนธิ**

³¹ อ้างโดยสรุปและเรียบเรียงจาก ย่อหน้าที่ 2 และ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7197, “The King and Him; The Opposition Plays Their King.”

³² อ้างจาก ย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

³³ อ้างจาก ย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7213, “Thai Court Tries “Gag Order” to Shut Up Prominent Activist,” 21 November 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK7213.html> [13 February 2012]

³⁴ จากคำบอกเล่าของ **สมชาย มีเสนา** ผู้จัดการสถานีวิทยุ FM 92.25 พบว่าตั้งแต่วันที่ 10 กันยายน สถานีฯได้กลับเข้ามาแพร่กระจายเสียงทางวิทยุผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ไปยังสถานีพันธมิตรประมาณ 10 สถานีซึ่งตั้งอยู่รอบกรุงเทพฯ ยกเว้นสถานีแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น มีการแพร่กระจายเสียง 19 ชั่วโมงต่อวัน (หกโมงเช้าถึงตีหนึ่งครึ่ง)

³⁵ **ประชัย เลี้ยวไพรัตน์** ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งกลุ่มบริษัทพลาสติกและปูนซีเมนต์ในเครือ TPI และ **สนธิ** มีความใกล้ชิดกันอย่างมาก และเคยมีการเจรจาทางธุรกิจก่อนหน้าปี พ.ศ. 2540 เมื่อ**ทักษิณ**ก่อตั้งพรรคไทยรักไทยในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการกล่าวหาว่า **ทักษิณ** ได้สัญญาไว้กับบุคคลดังกล่าวทั้งสองว่าจะเปลี่ยนกฎหมายล้มละลาย เพื่ออนุญาตให้ทั้งสองคนกลับเข้ามาควบคุมอาณาจักรทางธุรกิจของพวกเขา ซึ่งล้มละลายไปเพราะผลพวงจากวิกฤต

ดังกล่าว ยังนำมาสู่การปะทะสายสัมพันธ์กับ พรรคประชาธิปัตย์ในฐานะฝ่ายค้าน วันที่ 18 พฤศจิกายน 2548 **อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ** หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้เข้าเยี่ยมพบ **สนธิ** ที่สำนักงาน เพื่อให้กำลังใจ³⁶

รายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรของ **สนธิ ลิ้มทองกุล** ได้การนำมาสู่การชุมนุมต่อต้านรัฐบาลด้วยมวลชนกลุ่มใหญ่ที่สุดในรอบหลายปี ดังเห็นได้จาก รายงานการคาดการณ์ของตำรวจระบุว่า มีประชาชนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวของ **สนธิ** ประมาณ 3-4 หมื่นคน (ขณะที่หนังสือพิมพ์ “ผู้จัดการ” ของ **สนธิ** รายงานว่า มีผู้เข้าร่วมประมาณ 5 หมื่นคน) ทำให้การชุมนุมนี้เป็นการชุมนุมทางการเมือง ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย นับตั้งแต่ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เข้าสู่อำนาจ ซึ่งจากการสังเกตการณ์ในพื้นที่ โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตอเมริกัน (Poloff) พบว่า กลุ่มผู้เข้าร่วมการชุมนุมค่อนข้างมีความหลากหลาย กล่าวคือ “มีนักเรียนหลายคนแต่งกายด้วยชุดนักเรียน หญิงมุสลิมที่ใส่ผ้าคลุมศีรษะ กลุ่มผู้สูงวัยทั้งชายและหญิง หนุ่มสาววัยรุ่นที่มีหน้าที่การงานระดับสูง กลุ่มอาสาสมัครขนาดใหญ่ที่ถูกฝึกเพื่อจุดประสงค์ในการแจกจ่ายสิ่งตีพิมพ์ ขยายเสียง และอุปกรณ์อื่นๆ ประมาณร้อยละ 20 ของฝูงชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสวมเสื้อยืดสีเหลืองที่มีคำภาษาไทยว่า ‘เราจะสู้เพื่อในหลวง’ อยู่บนเสื้อ”³⁷ อย่างไรก็ตาม การชุมนุมขนาดใหญ่นี้ถูกมองจากบุคคลต่างๆ ในเครือข่ายทักษิณว่า เกิดจากการร่วมมือกันระหว่าง **สนธิ** กับพรรคประชาธิปัตย์ในการปลุกระดมมวลชนเพื่อโค่นรัฐบาล ดังที่ **สุทิน คลังแสง** รองโฆษกพรรคไทยรักไทย ได้กล่าวถึงรายงานข่าวกรองเชิงลึกชิ้นหนึ่งว่า มีประชาชนกลุ่มหนึ่งกำลังวางแผนโค่นล้มรัฐบาล ขณะที่ **ภูมิธรรม เวชยชัย** ก็อ้างว่า “การชุมนุมของสนธิเป็นการฝึกซ้อมเพื่อปูทางให้เกิดการทำรัฐประหาร อย่างไรก็ตามโฆษกรัฐบาลได้ออกมากล่าวว่า ทั้งรัฐมนตรีกลาโหมและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ต่างยืนยันกันว่า ระบอบประชาธิปไตยได้ติดตรึงอยู่ในสังคมไทยยาวนานกว่าที่จะ

เศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 แต่ทักษิณกลับไม่ได้รักษาสัญญาที่ให้ไว้ จึงทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองคนกับพ.ต.ท. **ทักษิณ** ต้องซบเซาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยมีข่าวลือว่า **ทักษิณ** เป็นตัวการสำคัญที่กีดกันไม่ให้เกิดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ TPI และหลังจากนั้นเป็นต้นมา คลื่นวิทยุ FM 92.25 ก็เริ่มพูดโจมตี **ทักษิณ** หนังสือพิมพ์ผู้จัดการของ **สนธิ** กับสถานีวิทยุ FM 92.25 MHz มีสายสัมพันธ์แบบเป็นกันเอง และให้ประโยชน์ซึ่งกันและกันทั้งสองฝ่าย ดังเห็นได้จาก ต่างฝ่ายต่างโฆษณาให้ประชาชน รับชมรับฟังรายการของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งกันและกัน อ้างโดยสรุปและเรียบเรียงจาก ย่อหน้าที่ 4 และ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7574, “Old Friends, Bad Deals, And Community Radio: The Story of the Reopening of 92.25,” 9 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/12/05BANGKOK7574.html> [13 February 2012]

³⁶ อ้างจาก ย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7213, “Thai Court Tries “Gag Order” to Shut Up Prominent Activist.”

³⁷ แปลมาจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7253, “Tens of Thousands Gather to Listen to Sondhi Dish Dirt on Prime Minister,” 22 November 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK7253.html> [13 February 2012]

มีที่ทางให้รัฐประหารเกิดขึ้นในปี 2548”³⁸ แต่ด้วยความมั่นใจในเสถียรภาพของรัฐบาลที่มีฐานเสียงสนับสนุนทั้งในรัฐสภาและนอกสภาที่มั่นคงอย่างสูง จึงทำให้รัฐบาลทักษิณไม่ได้ให้ความสำคัญกับการชุมนุมของกลุ่มสนธิเท่าที่ควร โดยเลือกใช้กลยุทธ์รอคอยให้สาธารณชนทั่วไป ลดความสนใจลงไปเอง หรือไม่ก็รอคอยให้ **สนธิ** ก้าวพลาดไปเอง จากการกล่าววิจารณ์รัฐบาลโดยอ้างอิงความเกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์ รวมถึงการกล่าวหาเรื่องอื้อฉาวต่างๆของรัฐบาล โดยไม่มีการพิสูจน์ ซึ่งท้ายที่สุดแล้วเราจะเห็นได้ว่า การตัดสินใจเลือกใช้กลยุทธ์ดังกล่าว ถือเป็นความผิดพลาดอย่างร้ายแรงของรัฐบาลทักษิณ เพราะการรอคอยเวลาดังกล่าวเท่ากับเป็นการเปิดโอกาส ให้กับฝ่ายผู้ชุมนุมต่อต้านรัฐบาลในการระดมมวลชนเข้าร่วมการเคลื่อนไหวของตน ทำให้ฝ่ายผู้ชุมนุมต่อต้านเข้มแข็งมากขึ้นเรื่อยๆ การหยิบยื่นโอกาสดังกล่าวของฝ่ายรัฐบาลให้กับฝ่ายผู้ชุมนุมประท้วง ได้นำไปสู่ความฮึกเหิมของแกนนำผู้ชุมนุมอย่าง **สนธิ ลิ้มทองกุล** เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการประกาศเรียกร้องให้ประชาชนที่ร่วมรับฟังรายการของเขาอยู่ ออกมาเข้าร่วมการชุมนุมจำนวน 5 แสนคน ในวันที่ 9 ธันวาคม 2548 เพื่อแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไม่มีความชอบธรรมอีกต่อไปในการขับเคลื่อนประเทศนี้ แม้ว่าในความเป็นจริงแล้ว มันไม่มีทางเป็นไปได้เลยที่ **สนธิ** จะสามารถดึงดูดประชาชนจำนวนมากดังที่กล่าวไว้ให้เข้าร่วมการชุมนุมได้ ยกเว้นแต่มีเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงเกิดขึ้น³⁹

การขายหุ้นชินคอร์ป: จุดพลิกผันทางการเมืองของนายกรัฐมนตรี ทักษิณกับกลุ่มต่อต้านรัฐบาล⁴⁰

การขายหุ้นบริษัทชินคอร์ปของตระกูลชินวัตร ให้กับบริษัทเทมาเส็กของสิงคโปร์ ได้กระตุ้นให้เกิดคำวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่ประชาชน เพราะการซื้อขายหุ้นดังกล่าวเป็นการซื้อขายโดยปราศจากการเสียดสีทั้งหมด นอกจากนี้ ยังมีมีการปรับแก้กฎหมาย เพื่อเพิ่มมาตรการสนับสนุนให้การเจรจาซื้อขายครั้งนี้ ยิ่งกว่านั้นยังถูกมองว่าการขายหุ้นครั้งนี้เป็นการขาย “สมบัติของชาติ” ให้แก่ชาวต่างชาติ ทั้งที่ในทางข้อกฎหมายแล้ว เรื่องนี้สามารถทำการโต้เถียงกันได้ ในเรื่องหลักการและความถูกต้องในการเจรจาซื้อขาย ดังที่มีกรณีโต้แย้งคำกล่าวหาดังกล่าว มาจากฝั่งผู้สนับสนุนทักษิณ **พันศักดิ์ วิญญรัตน์** ที่ปรึกษาคนสำคัญซึ่งมีความใกล้ชิดกับนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** ที่ว่า ในสายตาของเขา สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้มีความผิดในทางกฎหมาย แต่ความผิดพลาดที่เกิดขึ้น เป็นเพราะ

³⁸ แพลมาจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7317, “Court Victories for Rabble-Rousing Journalist Sondhi,” 25 November 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK7317.html> [13 February 2012]

³⁹ ผู้เขียนวิเคราะห์และตีความจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7345, “Sondhi’s Tenth and Largest Rally to Date Attracts 50,000,” 28 November 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK7345.html> [13 February 2012]

⁴⁰ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของโทรเลขทางการทูตอเมริกัน ควรดูประเด็นต่างๆเพิ่มเติมใน Pasuk Phongpaichit and Chris Baker, *Thaksin*, 2nd ed. (Chiang Mai: Silkworm Books, 2009), pp. 260-270.

นายกรัฐมนตรี ไม่สามารถสื่อสารให้สังคมเข้าใจได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเขาได้กล่าวตำหนิในเรื่องนี้ว่า “ปัญหาของนายกรัฐมนตรีเกิดขึ้นจากความล้มเหลวในการสื่อสาร เพราะทักษิณไม่ได้อธิบายเรื่อง การเจรจาซื้อขายทางธุรกิจ ‘ตามธรรมเนียม’ อย่างเพียงพอในการเจรจาซื้อขายชินคอร์ปให้ประชาชน ได้รับรู้ ฝ่ายต่อต้านได้กล่าวหาอย่างไม่เป็นความจริงหรือไม่ก็วิจารณ์สิ่งต่างๆซึ่งถือเป็น ‘การปฏิบัติ ทางธุรกิจที่เป็นเรื่องปกติทั่วไป’...”⁴¹ นอกจากนี้ ในความเป็นจริงการเจรจาซื้อขายหุ้นฯครั้งนี้ ก็มี บุคคลสำคัญจากธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งมีสายสัมพันธ์โดยส่วนตัวที่ใกล้ชิดอย่างยิ่งกับสถาบันกษัตริย์ เป็นตัวแทนของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ในการเจรจาขายหุ้นชินคอร์ป ให้กับบริษัทจัดการสินทรัพย์เท มาเส็กซ์ของสิงคโปร์ด้วย และทรัพย์สินของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ก็ฝากไว้กับธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งมีสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่⁴²

อย่างไรก็ตาม ในสายตาของประชาชนทั่วไป การซื้อขายครั้งนี้ กลับไม่ได้ให้ประโยชน์อะไร แก่รัฐเลย มีแต่ตระกูลชินวัตรและดามาพงศ์เท่านั้น ที่ได้ประโยชน์จากการขายหุ้นเป็นเงินมูลค่ามากถึง 1.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ การซื้อขายจึงถูกมองว่าไร้จริยธรรม และได้กลายเป็นความท้าทายต่อ เสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลที่น่าวิตกกังวลมากที่สุดนับแต่พรรคไทยรักไทยเข้ามาครองอำนาจ ในปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา เพราะในตอนนี้ การขายหุ้นฯดังกล่าวได้นำมาสู่ปฏิบัติการโต้ตอบอย่าง รุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ จากฝ่ายชาตินิยมของไทย รวมถึงนักวิชาการคนสำคัญซึ่งเป็นที่เคารพในสังคม ก็ยังเรียกร้องให้ทางสิงคโปร์ยกเลิกการเจรจาซื้อขายครั้งนี้⁴³ การขายหุ้นชินคอร์ปได้กลายเป็น จุดพลิกผันสำคัญ ที่นำมาสู่การขยายตัวของมวลชนในกลุ่มต่อต้านรัฐบาล เนื่องจากมีกลุ่มคนจำนวน มหาศาลซึ่งรู้สึกสะอิดสะเอียนกับ พฤติกรรมอันไร้จริยธรรมของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ในการขาย หุ้นฯ ได้เข้ามาร่วมชุมนุมต่อต้านรัฐบาลกับกลุ่มของสนธิ กลุ่มคนเหล่านี้มีทั้งที่มาจากองค์กรพัฒนา เอกชนและประชาชนทั่วไป จนทำให้การชุมนุมครั้งนี้กลายเป็นการชุมนุมขนาดใหญ่และมีผู้เข้าร่วมที่มีความกระตือรือร้น⁴⁴ และมีการคาดการณ์ว่า อาจมีจำนวนผู้เข้าร่วมมากถึง 1 แสนคน ในการชุมนุม

⁴¹ แปลข้อความมาจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1034, “Ganging Up On Thaksin—Snap Elections Next?,” 21 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1034.html> [25 January 2012]

⁴² อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5466, “Thaksin Advisor Heaps Scorn on Opponents,” 6 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5466.html> [31 January 2012]

⁴³ ดูใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK788, “The Great Thaksin Asset Sale: Tax-Free But With Costs,” 9 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK788.html> [24 January 2012]

⁴⁴ อ้างโดยสรุปจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1093, “Opposition Plans for Thaksin’s Ouster, Transition,” 23 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1093.html> [25 January 2012]

ใหญ่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ เพื่อรวมตัวกันจัดกิจกรรมประท้วงที่ลานพระบรมรูปทรงม้า (เดิมมีการวางแผนว่าจะใช้สนามหลวงเป็นพื้นที่ชุมนุม แต่มีการเปลี่ยนแปลงในเวลาต่อมา เพราะสนามหลวงถูกจองใช้) ก่อนที่จะมีการเดินทางไปยังบ้านพักของประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ในเวลาประมาณ 4 โมงเย็น เพื่อถวายฎีกาต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยผ่านทาง พล.อ.เปรมและสำนักราชเลขาธิการ แล้วจึงเดินทางกลับมายังลานพระบรมรูปทรงม้าเพื่อรับฟังการดำเนินรายการของนายสนธิ ในรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรตามปกติ⁴⁵ ผู้เข้าร่วมการชุมนุมจำนวนมหาศาลดังกล่าว โดยตัวเองแล้วไม่ใช่ผู้สนับสนุน สนธิ ลิ้มทองกุล แต่เป็นผู้ต่อต้านทักษิณเสียส่วนใหญ่ เพราะจะเห็นได้ว่า ที่ผ่านมามีการดำเนินรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรของ สนธิ ทุกคืนวันศุกร์ จะมีผู้เข้าร่วมประมาณ 1 หมื่นคนหรือน้อยกว่านั้น แม้ว่าสนธิจะเดินสายทั่วประเทศเพื่อสร้างฐานการสนับสนุนการเคลื่อนไหวของเขา และจากเว็บไซต์ข่าวของสนธิ มีการอ้างว่า เขาได้แจกจ่ายคู่มือมากกว่า 5 แสนฉบับ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำในการเข้าร่วมชุมนุมก็ตาม

ในส่วนของผู้เข้าร่วมการชุมนุมครั้งนี้ ผู้เขียนได้สรุปข้อมูลจากโทรเลขของสถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย ฉบับลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2549 ซึ่งอ้างว่า ทางสถานทูตฯได้ทำการสำรวจทางไปรษณีย์ (post survey) อย่างไม่เป็นทางการแล้วพบว่า

“ผู้ที่คาดว่าจะออกมาชุมนุม ได้แก่ 1) ครูจากภาคอีสานและภาคกลาง (ต่อต้านการถ่ายโอนการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น คนกลุ่มนี้มาเข้าร่วมการชุมนุมของสนธิครั้งก่อนๆไม่มากนัก แต่ผู้ประสานงานประกาศว่าจะนำผู้ชุมนุมมาร่วมถึง 1 แสนคน) 2) ผู้สนับสนุนหลวงตามหาบัว (ประมาณ 500-1000 คนจะออกมาชุมนุมในวันศุกร์) 3) องค์กรพัฒนาเอกชนในกรุงเทพฯ ประสานงานโดยกลุ่มมรรรงค์ ประชาธิปไตยเพื่อประชาชน (the Campaign for Popular Democracy) เช่นเดียวกับกลุ่มอื่นๆที่ไม่ได้ร่วมกับองค์กรที่อยู่ในกรุงเทพฯ 4) เครือข่ายชาวนาอีสาน (คาดว่าจะจำนวนมากถึง 5,000 คน) 5) ประชาชนจากภาคใต้ แม้ว่ามีนักวิชาการจำนวนมากจะเข้าร่วมการชุมนุมแต่ไม่มีสิ่งชี้วัดใดบ่งบอกว่าจะมีการเข้าร่วมของขบวนการนักศึกษา”⁴⁶

ขณะเดียวกันก็ทางฝ่ายรัฐบาลได้เตรียมรับมือการชุมนุมนี้ โดยจัดกำลังตำรวจประจำการในพื้นที่ จำนวน 3,000 นาย พร้อมกับกำลังตำรวจอีก 10,000 นาย เตรียมพร้อมไว้อีกด้วย นอกจากนี้

⁴⁵ อ้างโดยสรุปจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK677, “Sondhi’s Last Stand,” 3 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK677.html> [24 January 2012]

⁴⁶ แปลข้อความจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

ยังมีข่าวลือว่าผู้ว่าราชการจังหวัดต่างๆ ได้รับคำสั่งให้อยู่ทำงานในวันเสาร์ และพยายามขัดขวางการเข้าร่วมชุมนุมต่างจังหวัด ประชาชนที่อาศัยรถบัสเข้ามาจะถูกหยุดด้วยการจรรยาที่ติดขัดในระดับย่อย ซึ่งเป็นยุทธวิธีที่มีรายงานว่าเคยถูกใช้มาแล้วในอดีต⁴⁷ เมื่อถึงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ สิ่งต่างๆ ที่คาดการณ์ไว้ก็ปรากฏเป็นจริง เพราะการชุมนุมครั้งนี้ มีมวลชนเข้าร่วมเป็นจำนวนมหาศาล มีความหลากหลายทั้งช่วงอายุ ภูมิสำเนาและวิถีการดำรงชีพ ในกิจกรรมการประท้วง ทางฝ่ายผู้จัดงานได้แจกจ่ายเสื้อยืดสีเหลืองและสายรัดข้อมือที่มีคำขวัญว่า “กู๋ชาติ” ติดอยู่ และมีกิจกรรมการเล่นเกมปาลูกดอกและการกระโดดเหยียบที่รูปเหมือนของทักษิณ จากการสังเกตของเจ้าหน้าที่สถานทูตสหรัฐอเมริกา พบว่า ตัวแทนจากกลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มต่อต้านการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ครูและเกษตรกรยากจนต่างปรากฏให้เห็นทั้งหมดในฐานะของผู้ร่วมขบวนการ⁴⁸ การเดินทางไปถวายฎีกาของ สนิธิ ช่วงเย็นวันนั้น ทำให้พวกเขาเข้าใจและสามารถกล่าวอ้างได้ว่า ราชสำนักได้ให้การสนับสนุนการกระทำของเขาโดยนัย ดังที่กล่าวว่า “(พล.อ.) เปรมได้แสดงนัยว่ายินยอมให้มีการส่งฎีกาไปที่บ้านพักของเขา ทั้งที่เขาสามารถสกัดกั้นการกระทำดังกล่าวได้ถ้าเขาต้องการทำเช่นนั้น ซึ่งนั่นถือเป็นสัญญาณทางบวกในตัวเองที่มีต่อฝ่ายของเขาอยู่แล้ว”⁴⁹ นอกจากนี้ สนิธิ ยังพยายามหาแนวร่วมสนับสนุนการเคลื่อนไหวของเขาจากฝ่ายกองทัพอีกด้วย ดังเห็นได้จากที่ ในคืนนั้นสนธิได้เข้าไปพบกับ พล.อ.สนธิ บุญรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบกเพื่อพูดคุยถึงเรื่องฎีกาคำร้องของเขา แต่พล.อ.สนธิ ยังไม่ต้องการให้เรื่องดังกล่าว ปรากฏในทางสาธารณะ⁵⁰

ถึงแม้ว่าการชุมนุมกดดันพ.ต.ท. ทักษิณ ให้ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจะมีผู้เข้าร่วมจำนวนมหาศาล แต่ก็ไม่สามารถกดดันถึงขั้นทำให้นายกรัฐมนตรีลาออกได้ ดังที่นายกรัฐมนตรีได้กล่าวแสดงความคิดเห็นในรายการวิทยุของเขาที่ชื่อ “นายกรัฐมนตรี ทักษิณคุยกับประชาชน” ว่าจะมีเพียงบุคคลเดียวเท่านั้นที่นำตัวเขาออกจากตำแหน่งได้ นั่นคือ องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถ้าหากพระองค์มากระซิบบ้างหูของ ทักษิณว่าถึงเวลาที่เขาต้องไปแล้ว เขาก็จะหมอบกราบที่พระบาทของพระองค์และลาออกอย่างแน่นอน⁵¹ และถึงแม้ว่าเขาจะอนุญาตให้มีการชุมนุมที่ลานพระบรมรูปทรงม้าได้ แต่เขาก็พยายามตอบโต้การกระทำของกลุ่มต่อต้านรัฐบาล ด้วยการระดมกลุ่มผู้สนับสนุนตัวเขาจากต่างจังหวัด ให้เดินทางเข้ามาชุมนุมในกรุงเทพฯ เพื่อผลักดันให้กลุ่มต่อต้านรัฐบาลยุติการชุมนุม โดยเขาได้กล่าวว่าจะมีกลุ่มผู้สนับสนุนราว 4,000 คน เดินทางมาที่ทำเนียบรัฐบาลในพฤษภาคมนี้ โดย

⁴⁷ แปลและสรุปความจาก ย่อหน้าที่ 4 และ 6 ของ *Ibid.*

⁴⁸ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK706, “Sondhi’s Last Stand Peaceful, On to the Sequel,” 6 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK706.html> [24 January 2012]

⁴⁹ แปลข้อความบางส่วนจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

⁵⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

⁵¹ แปลและเรียบเรียงโดยอ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

เขาจะ “สู้จนตัวตาย” ซึ่งกลุ่มคนดังกล่าวเกิดจากการรวมกลุ่มกันของผู้สนับสนุนทักษิณจำนวน 2-3 กลุ่มเล็กๆจากจังหวัดหนองคายและหนองบัว และยังมีข่าวลือรายงานอีกว่า กระทรวงมหาดไทยได้เกณฑ์และว่าจ้างคนให้เดินทางมาสนับสนุนนายกรัฐมนตรีที่กรุงเทพฯ อีกด้วย⁵²

4.3.2 การปลุกกระแสต่อต้านรัฐบาลทักษิณ: กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

สนธิ ลิ้มทองกุล ได้แสดงให้เห็นถึงความฉลาดของเขา เมื่อเขาพยายามขยายฐานมวลชนผู้เข้าร่วมต่อต้านนายกรัฐมนตรีให้กว้างขวางออกไป โดยเปิดรับกลุ่มเคลื่อนไหวอื่นๆเข้าเป็นแนวร่วมกับกลุ่มของเขา และยอมให้แกนนำของกลุ่มเหล่านั้นมาเป็นผู้นำขบวนการร่วมกับตัวเขา เพราะเขารู้ว่ามีเพียงแค่วิธีการนี้เท่านั้น ที่จะสามารถรักษามวลชนผู้สนับสนุนการเคลื่อนไหวเอาไว้ได้ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว ความพยายามดังกล่าวของเขา ไม่ได้เกิดจากความเต็มใจ ดังเห็นได้จากที่ เขายังคงทำทายนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** ให้เข้ามาอภิปรายแบบตัวต่อตัว เรื่องความจริงในการเจรจาซื้อขายหุ้นฯที่เพิ่งเกิดขึ้น และการจัดกิจกรรมการชุมนุมครั้งต่อไปที่กำลังจะเกิดขึ้น ก็ยังคงมีศูนย์กลางอยู่ที่การจัดรายการทางโทรทัศน์ดาวเทียมของ**สนธิ**

การชุมนุมใหญ่ครั้งที่ 2 ของกลุ่มต่อต้านนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2549 บริเวณลานพระบรมรูปทรงม้า ซึ่งมีประชาชนจำนวนมากเข้าร่วมกิจกรรม (แม้ว่าจะมีจำนวนน้อยกว่าการชุมนุมใหญ่ครั้งก่อนหน้าโดยเปรียบเทียบก็ตาม⁵³) ได้เกิดขึ้นภายใต้ชื่อขบวนการใหม่ว่า “**พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย**” (พธม.) ซึ่งมีแกนนำหลักจำนวน 5 คน ได้แก่ **สนธิ ลิ้มทองกุล** **พล.ต.จำลอง ศรีเมือง** **พิภพ ธงไชย** **สมศักดิ์ โกศัยสุข** และ **สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์** การเคลื่อนไหวภายใต้ชื่อกลุ่ม พธม. เป็นครั้งแรกนี้ ได้ทำให้กลุ่มต่อต้านทักษิณที่เคยอยู่ภายใต้การนำของ **สนธิ ลิ้มทองกุล** สามารถขยายกลุ่มแนวร่วมผู้สนับสนุนการขับไล่ **พ.ต.ท.ทักษิณ** ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้อย่างกว้างขวาง มีทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัย นักวิชาการ สมาชิกวุฒิสภาที่ต่อต้านทักษิณ (ดังเช่น **ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ** และ **เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง**) กลุ่มต่อต้านการเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-สหรัฐอเมริกา การขยายแนวร่วมต่อต้านทักษิณออกไปดังกล่าว ได้เปลี่ยนแปลงภาพการต่อสู้ระหว่างกลุ่มต่อต้านทักษิณกับนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** จากการเป็นเพียงแค่ความขัดแย้งส่วนตัวระหว่าง **สนธิ**กับนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** มาเป็นขบวนการแนวร่วมต่อต้านทักษิณ ซึ่งมีประเด็นขับเคลื่อนขบวนการที่กว้างขวางและน่าดึงดูดใจต่อประชาชนทั่วไปกว่าเดิมอย่างมาก ดังเห็นได้จาก

⁵² อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK829, “Thaksin Versus Sondhi: Mobilizing the Crowds,” 10 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK829.html> [24 January 2012]

⁵³ อ้างจาก ย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK922, “Sondhi’s Last Stand II-The All,” 15 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06 BANGKOK922.html> [24 January 2012]

ประเด็นการปราศรัยของแกนนำ ที่ใช้ในการปลุกกระดมผู้ชุมนุม ที่มีทั้งเรื่องการขายหุ้นชินคอร์ปและการเล็งเป้าซีจกจากการขายหุ้นดังกล่าวของทักษิณ การเจรจาเขตการค้าเสรี และการทำทุจริตต่างๆของรัฐบาลทักษิณ ซึ่งประเด็นเหล่านี้สามารถใช้ดึงดูดให้กลุ่มคนชั้นกลางในกรุงเทพฯ รวมถึงกลุ่มประท้วงบางกลุ่มจากต่างจังหวัดเข้าร่วมการชุมนุมกับกลุ่ม พธม. ได้มากขึ้นด้วย

ความเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. ได้ทำให้สถานการณ์ทางการเมืองของ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ดูแย่ลงไปอีก เมื่อ**พล.ต.จำลอง ศรีเมือง** หนึ่งในแกนนำของกลุ่ม พธม. ได้ประกาศว่าเขาจะนำ “กองทัพธรรม” ของเขาเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วงครั้งต่อไปของกลุ่ม พธม. ในวันอาทิตย์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2549 เพราะถึงแม้ว่านายทหารนอกราชการและอดีตแกนนำประท้วง ซึ่งมีความโดดเด่นในการเคลื่อนไหวเรียกร้องประชาธิปไตยในช่วงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 ผู้นี้ จะมีอิทธิพลทางการเมืองที่เสื่อมคลายลง แต่เขายังคงมีชื่อเสียง และเป็นที่เคารพในฐานะที่เป็น ผู้รณรงค์ต่อต้านการทำทุจริตโดยผู้มีอำนาจทางการเมือง และเป็นผู้อ้างตัวว่าเป็น ผู้ศรัทธาแนวทางการดำรงชีวิตตามหลักพุทธศาสนาอย่างสุดซึ้ง ความเคลื่อนไหวดังกล่าวของ **พล.ต.จำลอง** ได้สร้างความวิตกกังวลให้กับ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ดังเห็นจากที่**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้จัดการประชุมคณะรัฐมนตรีแบบฉุกเฉินที่บ้านพักของเขาในคืนถัดมา ก่อนที่จะขอให้มีการประชุมร่วมของรัฐบาลแบบวิสามัญในเดือนถัดไป เพื่อเปิดอภิปรายเรื่องที่รัฐบาลถูกวิพากษ์วิจารณ์ในปัจจุบัน⁵⁴ ก่อนที่จะมีข่าวลือออกมาว่า นายกรัฐมนตรีอาจฉวยโอกาสจัดการเลือกตั้งใหม่ อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวดังกล่าวของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** สามารถมองได้ว่าเป็นการกระทำที่ “น้อยเกินไปและสายเกินไป” สำหรับการแก้ไขวิกฤตที่เกิดขึ้น เพราะวิกฤตทางการเมืองที่เกิดขึ้นจาก การเคลื่อนไหวของ **พล.ต.จำลอง** และกลุ่ม พธม. ในครั้งนี้ ได้สร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคคลต่างๆ ที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับรัฐบาลว่าจะนำไปสู่การล้มลงของรัฐบาลในที่สุด ดังเช่นที่รองปลัดกระทรวงกลาโหม **พลเรือเอก บรรณวิทย์ เก่งเรียน** นายทหารผู้มีความใกล้ชิดอย่างมากกับประธานองคมนตรี **พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์** ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ ในการพูดคุยเป็นการส่วนตัวกับเอกอัครราชทูต **Boyce** ว่า “การประชุมในวันอาทิตย์จะใหญ่โตและ ‘รัฐบาลจะล้มลง’ เพราะว่า ‘จำลอง’ เป็นคนที่มีประสิทธิภาพมาก”⁵⁵

คำพูดดังกล่าวของ**พล.ร.อ.บรรณวิทย์** นอกจากจะแสดงให้เห็นถึง ความชื่นชมอย่างยิ่งต่อเรื่องดังกล่าวของตัวเขาแล้ว ด้วยสายสัมพันธ์ใกล้ชิดของตัวเขากับ**พล.อ.เปรม** ยังทำให้เกิดข้อสงสัยว่า การเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. นั้น อาจได้รับการสนับสนุนทั้งในแง่ของการสนับสนุนทางจิตใจและทางกายภาพ จากฝ่ายพล.อ.เปรม และเครือข่ายข้าราชการอาวุโสไม่น้อย ดังเห็นได้จากความกังวลของเอกอัครราชทูต **Boyce** ต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่า อาจนำมาสู่การแทรกแซงของราชสำนัก

⁵⁴ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 และ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1034, “Ganging Up On Thaksin—Snap Elections Next?”

⁵⁵ แปลข้อความจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

เพราะทางฝ่ายสหรัฐอเมริกาได้รับรู้สัญญาณบางอย่างว่า มีบุคคลสำคัญในราชสำนักและคณะกรรมการที่ต้องการที่จะถูกดึงเข้ามาสู่การแสดงบทบาททางการเมือง จากการเคลื่อนไหวของฝ่ายนิยมเจ้า ที่ต้องการให้เกิดการแทรกแซงการเมืองจากในหลวง ด้วยการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีรักษาการในช่วงเวลาหนึ่ง ระหว่างที่มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และหลังจากนั้นบุคคลดังกล่าว จะเป็นผู้บริหารจัดการเรื่องการเลือกตั้งครั้งต่อไป⁵⁶ เอกอัครราชทูต **Boyce** ได้ถามคำถาม **พันศักดิ์ วิญญรัตน์** ที่ปรึกษาคณบดีของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นระหว่างการพูดคุยกันในวันศุกร์ที่ 17 กุมภาพันธ์ 2549 ภายหลังจาก **พันศักดิ์** ได้วิเคราะห์ว่า สถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุดที่เป็นไปได้ คือ การเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งไม่ว่าทางใดก็ตาม “*ไทยรักไทยจะชนะ*” โดยเอกอัครราชทูต **Boyce** ได้ถาม **พันศักดิ์** ต่อว่า “*อะไรจะเกิดขึ้นถ้าหากสถานการณ์เลวร้ายกว่านั้นและมีบางสิ่งได้กระตุ้นให้เกิดการแทรกแซงจากในวัง*” ซึ่ง **พันศักดิ์** ได้ตอบกลับไปว่าไทยรักไทยจะไม่ยอมให้สิ่งนี้เกิดขึ้น เพราะเขารู้โดยปริยายว่า การแทรกแซงดังกล่าวจะเป็นอันตรายต่อผลประโยชน์ของ **ทักษิณ**⁵⁷

อย่างไรก็ตาม ประเด็นการแทรกแซงจากราชสำนักดังที่ สถานทูตสหรัฐอเมริกาได้รับสัญญาณบางอย่างมา กลับไม่ปรากฏในการพูดคุยเรื่องแผนการและยุทธวิธีของกลุ่ม พธม. ในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2549 ระหว่างอุปทูตฝ่ายการเมือง (Polcouns) (Political counselor-ผู้เขียน) กับ **พิทยา ว่องกุล** หนึ่งในนักพัฒนาเอกชน ระดับหัวหน้าขององค์กรพัฒนาเอกชนแห่งหนึ่ง ที่เข้าร่วม “*พันธมิตรกู้ชาติ*” ซึ่งกำลังจะจัดการชุมนุมครั้งใหญ่ที่สุด เพื่อขับไล่ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ในวันอาทิตย์ที่ 26 กุมภาพันธ์ ซึ่งใกล้จะมาถึง⁵⁸ จึงเป็นที่น่าสงสัยว่าเพราะเหตุใดในแผนการของกลุ่ม พธม. ที่วางไว้จึงไม่ได้กล่าวถึงเจตนาที่จะให้ในหลวงเข้าแทรกแซงทางการเมืองเลย ซึ่งอาจเป็นเพราะความคิดในหมู่แกนนำกลุ่ม พธม. นั้นมีความแตกต่างกันต่อเรื่องนี้ ดังนั้นกระแสข่าวเรื่องในกลุ่ม พธม. สนับสนุนแนวคิดเรื่อง “*ถวายคืนพระราชอำนาจ*” เพื่อให้มีการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีพระราชทาน อาจเกิดขึ้นจากการเข้ายึดกุม อำนาจการนำทางความคิดในกลุ่มแกนนำ พธม. ของพวกนิยมเจ้าเสียยิ่งกว่าที่เจ้าเป็น (ultra royalist) ซึ่ง ณ เวลานั้น ยังไม่เกิดขึ้น หรือไม่ก็อาจเป็นเพราะ กลุ่มแกนนำ พธม. มั่นใจในความเข้มแข็งของขบวนการ มากเสียจนกระทั่งทำให้พวกเขาเชื่อว่า กลุ่ม พธม. สามารถเอาชนะ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยช่องทางแทรกแซงจากราชสำนัก⁵⁹ ดังนั้น

⁵⁶ อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

⁵⁷ อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

⁵⁸ ดูใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1093, “Opposition Plans for Thaksin’s Ouster, Transition,” 23 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1093.html> [25 January 2012]

⁵⁹ ข้อสันนิษฐานเรื่องความมั่นใจในความเข้มแข็งของกลุ่ม พธม. ถือว่ามีน้ำหนักอยู่มากพอสมควร ดังเห็นได้จากที่ **พิทยา** ได้กล่าวคาดการณ์ว่า “*ถ้าพวกเขาสามารถทำให้คนออกมาร่วมชุมนุมได้ 2-3 แสนคนในวันอาทิตย์*

แผนการของกลุ่ม พธม. ที่วางไว้จึงยังคงเน้นไปที่การใช้กลไกทางกฎหมายและรัฐธรรมนูญเท่านั้น หนึ่ง ในการสนทนาครั้งนี้ พิทยาได้เล่าให้อุบุดุฝ่ายการเมืองฟังว่า ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์นี้ สมาชิกกลุ่ม พธม. ได้วางแผนที่จะพบกัน เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการควบคุมแนวทางการเคลื่อนไหวของ ขบวนการ (steering committee) ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าว จะทำหน้าที่ตัดสินใจต่างๆเกี่ยวกับการ ชุมนุม โดยครอบคลุมถึงเรื่องกำหนดว่าใครบ้าง จะเป็นผู้ขึ้นเวทีปราศรัยในวันอาทิตย์ที่ 26 กุมภาพันธ์

ความกดดันจากการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. ที่มีต่อ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**และกลุ่มแกนนำ รัฐบาล ได้นำมาสู่การประกาศของ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**ว่า จะยุบสภาผู้แทนราษฎรและจัดให้มีการ เลือกตั้งแบบฉับพลัน (snap election) ขึ้นในวันที่ 2 เมษายน เมื่อถึงช่วงเย็นวันศุกร์ที่ 24 กุมภาพันธ์ ภายหลังจากที่เขาได้เข้าเฝ้า**พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการประกาศ ดังกล่าว แต่ความตึงเครียดภายในพรรคไทยรักไทยก็ยังคงปรากฏให้เห็น กล่าวคือ **เสนาะ เทียนทอง** และสมาชิกกลุ่มวังน้ำเย็นของเขาอีกสามคน ได้ประกาศลาออกในวันเสาร์ และจะไม่ร่วมในการ เลือกตั้งวันที่ 2 เมษายน นอกจากนี้ ทางฝั่งพรรคประชาธิปัตย์ก็ได้ประกาศคว่ำบาตรการเลือกตั้งครั้ง ใหม่นี้เช่นกัน⁶⁰ ในขณะที่ การชุมนุมของกลุ่ม พธม. ที่สนามหลวงในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ ก็ยังคง ดำเนินอยู่ต่อไป พร้อมกับการมีมวลชนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยจำนวนมากที่สุดในประวัติศาสตร์ และใน การชุมนุมครั้งนี้ **พล.ต.จำลอง** และกลุ่มสันติอโศก/กองทัพธรรมของเขา ได้ติดตั้งเต็นท์และเครื่อง อำนวยความสะดวกสำหรับการขนส่งเสบียงระยะยาว โดยให้คำปฏิญาณว่า จะยังคงอยู่ในสนามหลวง

แล้ว **ทักษิณ**จะลาออกในอีกไม่กี่วัน” นอกจากนี้เขายังทำนายว่า สมาชิกคนอื่นๆของพรรคไทยรักไทยจะไม่สนับสนุน การยุบสภา เพราะเหตุผลที่แสดงถึงความเห็นแก่ตัว เนื่องจากสมาชิกของพรรคฯเหล่านี้ ต่างก็ไม่ได้ต้องการออกจาก ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และไม่ต้องการณรงคหาเสียงเลือกตั้งอีกครั้งในสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอน ดังนั้น พวกเขาจึงเตรียมตัวบุชายัญ**ทักษิณ** ผู้เขียนวิเคราะห์และตีความดังกล่าว โดยอ้างอิงจากข้อเท็จจริงในย่อ หน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

⁶⁰ การประกาศคว่ำบาตรการเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ ก่อให้เกิดความไม่พอใจและไม่เห็นด้วยอย่าง มากจากกลุ่ม พธม. ดังที่ **สุริยะใส กตะศิลา**ได้กล่าวหาว่า พรรคฝ่ายค้านละทิ้งประชาชนและเข้าข้าง**ทักษิณ**เพื่อ ผลประโยชน์ของพวกเขาเอง ขณะที่ **พิทยา ว่องกุล** แกนนำอีกคนหนึ่งได้กล่าวว่า ขบวนการประท้วง ไม่สามารถ พึ่งพานักการเมืองหรือ “ภาคส่วนการเมือง” ได้อีกต่อไปเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของขบวนการ สาเหตุที่ พวกเขากล่าวเช่นนั้นก็เพราะเกรงว่า **พ.ต.ท.ทักษิณ** จะชนะการเลือกตั้งและอ้างความชอบธรรมจากการเลือกตั้งอีก ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดทางออกให้กับ **พ.ต.ท.ทักษิณ** และเป็นการบ่อนทำลายความพยายามของกลุ่ม พธม.ที่ได้ทำลง ไป ทั้งที่การเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. ได้กดดัน **พ.ต.ท.ทักษิณ** จนเกือบจะจนมุมแล้ว ผู้เขียนสรุปและตีความจาก ย่อหน้าที่ 7 และ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1180, “Massive Protest in Sanam-Luang- Political Opposition Adrift,” 28 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1180.html> [25 January 2012]

จนกระทั่ง **พ.ต.ท.ทักษิณ** ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเมื่อกิจกรรมในคืนแรกยุติลง มีการประมาณจำนวนผู้ชุมนุมว่า ยังคงเหลือประชาชนอยู่ในที่ชุมนุมอีกประมาณ 1 หมื่นคน⁶¹

การชุมนุมอย่างต่อเนื่องของกลุ่ม พธม. ได้ยุติลงในเวลา 1.30 น. โดยประมาณ ของวันที่ 28 กุมภาพันธ์ โดยมีสหภาพแรงงานหลายแห่งประกาศว่าจะเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม พธม. ในการชุมนุมครั้งถัดไป ภายหลังจากแกนนำสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ระดับอาวุโสคนสำคัญอย่าง **สมศักดิ์ โกศัยสุข** และ **ศิริชัย ไม้งาม** ได้กระตุ้นให้ผู้สนับสนุนของตน ออกมาร่วมชุมนุมที่สนามหลวงในวันที่ 5 มีนาคม 2549 ขณะที่คณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทย ซึ่งเป็นตัวแทนสหภาพแรงงานเอกชนส่วนใหญ่ของประเทศ ได้เรียกร้องให้ผู้สนับสนุนของตนออกมาร่วมชุมนุมต่อต้าน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ด้วยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ แกนนำสหภาพแรงงานต่างๆดังกล่าว ไม่ได้สนับสนุนกลุ่ม พธม. ในการขับไล่ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ตั้งแต่ต้น เพราะเหตุว่าพวกเขาวิตกกังวลกับสิ่งจูงใจของ **สนธิ ลิ้มทองกุล** ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มการชุมนุมต่อต้านทักษิณในครั้งนี้⁶² ซึ่งสามารถมองเห็นได้ว่าเกิดขึ้นจากความขัดแย้งในผลประโยชน์ส่วนตัวระหว่าง **สนธิ** กับ **พ.ต.ท.ทักษิณ** อย่างไรก็ตาม ท้ายที่สุดแกนนำสหภาพแรงงานเหล่านี้ก็ได้เข้าร่วมการชุมนุมของ พธม. เพราะพวกเขาต้องการต่อต้านนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และนอกจากนี้ยังถูกกดดันจาก **สมศักดิ์ โกศัยสุข** ในระหว่างการประชุมวางแผนของสมาชิกสหภาพแรงงานซึ่งเกิดขึ้นไม่นานมานี้ไปกว่า ถ้าผู้ใช้แรงงานไม่เข้าไปยืนข้างเดียวกับนายสนธิ ก็จะไม่มีการสนใจเรื่องแรงงานอย่างจริงจังอีกในอนาคต⁶³

การประกาศตัวเข้าร่วมการชุมนุมของสหภาพแรงงานต่างๆ เพื่อขับไล่ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ออกจากตำแหน่ง ได้นำมาสู่การคาดการณ์ของ **สมศักดิ์ โกศัยสุข** ระหว่างการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ด้านแรงงานของสถานทูตอเมริกันในวันที่ 2 มีนาคมว่า กลุ่มสหภาพแรงงานจะสามารถนำสมาชิกเข้าร่วมการฟิงปราศรัยในการชุมนุมได้ ประมาณ 3 หมื่นคน ซึ่งจะทำให้มีผู้เข้าร่วมการชุมนุมโดยรวมทั้งหมดเกินกว่า 1 แสนคน นอกจากนี้ **สมศักดิ์** ยังกล่าวอีกว่า สายงานการขนส่งสาธารณะโดยเฉพาะเส้นทางรถไฟ จากจุดหมายในภาคใต้ ได้มีการจูงตัวเต็มตั้งแต่ประมาณช่วงกลางสัปดาห์ที่ผ่านมา เนื่องจากเพื่อนและญาติของผู้ประท้วงที่อยู่ในกรุงเทพฯ ได้เตรียมตัวเข้าร่วมการชุมนุมที่นำโดย **สนธิ** ผู้เดินทางส่วนใหญ่จะพักอยู่ในบ้านพักของครูจ๊กทั่วกรุงเทพฯ ในช่วง 2-3 วันถัดจากนี้ไป **สมศักดิ์** ยังกล่าวอีกว่า กลุ่มผู้ใช้แรงงานได้เข้าห้องพักในโรงแรมใกล้สถานที่ชุมนุม (สนามหลวง) เพื่อช่วยเหลือ

⁶¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

⁶² อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1209, "Update of Thai Political Situation: Opposition Boycotts, Others Join in," 28 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06Bangkok1209.html> [25 January 2012]

⁶³ อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1342, "Labor Leader Predicts Large March 5 Anti-Thaksin Turnout," 3 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06Bangkok1342.html> [25 January 2012]

สมาชิกผู้ใช้แรงงาน ในเรื่องการอาบน้ำและทานอาหารกลางวันในวันเดินขบวน⁶⁴ แต่กระนั้นก็ตาม การเข้าร่วมชุมนุมของกลุ่มสหภาพแรงงานกับกลุ่ม พธม. ก็ไม่ได้เพิ่มความน่าสะพรึงกลัวให้กับฝ่ายตรงข้ามได้มากนัก เพราะขบวนการแรงงานไทยในเวลานี้ ไม่ได้เข้มแข็งเหมือนกับสมัยเหตุการณ์ พฤษภาคม พ.ศ. 2535 ทั้งที่มีการรวมตัวกันเพื่อต่อต้าน**ทักษิณ** แต่ขบวนการแรงงานก็ยังคงมีความแตกแยกและไม่เป็นระเบียบ ด้วยจำนวนสมาชิกน้อยกว่า 3 แสนคน จากแรงงานทั้งสิ้น 30 ล้านคน ได้ทำให้ขบวนการแรงงานทำได้แค่เพียงผู้ตามมากกว่าผู้นำ ในกระแสการต่อต้าน**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน⁶⁵

ก่อนหน้ากำหนดวันนัดหมายรวมตัวชุมนุมใหญ่ครั้งใหม่ของกลุ่ม พธม. ในวันที่ 5 มีนาคม 2549 เพียง 2 วัน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร**และพรรคไทยรักไทยของเขา ได้เตรียมระดมกลุ่มผู้สนับสนุนประมาณ 2-3 แสนคน รวมถึงคนที่จะถูกพามาจากจังหวัดห่างไกล เพื่อรับฟังการอธิบายของ**นายกรัฐมนตรี**เรื่องขอให้มีการเลือกตั้งใหม่ เหตุการณ์นี้ได้นำมาสู่ความกังวลของฝ่ายต่างๆว่า กลุ่มผู้สนับสนุน**ทักษิณ**ที่เหลืออยู่ภายหลังการปราศรัย อาจจะไปปะทะกับกลุ่มผู้สนับสนุนของ พธม. ที่ จะมาร่วมการประชุมใหญ่ของพวกเขาในคืนวันอาทิตย์ แม้จะมีรายงานว่า **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**ได้ให้คำรับรองกับ**พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**ว่า คำปราศรัยของเขาจะเป็นไปในทางที่ดีและทำให้ อารมณ์ผู้ฟังสงบ ตามที่ **อาสา สารสิน** ราชเลขาธิการกล่าวอ้างในการพูดคุยกับเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาที่ตาม⁶⁶

การประชุมของมวลชนผู้สนับสนุนพรรคไทยรักไทยและ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** จำนวนราวๆ 2 แสนคน (บางคนประเมินว่ามีประชาชนเข้าร่วมมากกว่า 3 แสนคน) ที่บริเวณท้องสนามหลวง ในวันศุกร์ที่ 3 มีนาคม มีลักษณะการจัดตั้งค่อนข้างชัดเจน ดังที่ถูกวิจารณ์จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย ซึ่งได้เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมครั้งนี้ว่า

“เมื่อถึงเวลาประมาณสองทุ่ม ได้มีฝูงชนราวๆ 2 แสนคน รวมตัวกันฟัง**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**กล่าวคำปราศรัย ผู้เข้าร่วมรับฟังส่วนใหญ่เดินทางมาจากต่างจังหวัด มีทั้งคนวัย

⁶⁴ อ้างจาก ย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

⁶⁵ อ้างจาก ย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.* และถึงแม้ว่า **สมศักดิ์ โกศัยสุข** จะสามารถปลุกระดมผู้ใช้แรงงานให้เข้าร่วมกับกลุ่มต่อต้านของ**สนธิ** ได้สำเร็จ แต่จากข้อค้นพบของ **เก่งกิจ** ได้ทำให้เห็นว่า ขบวนการแรงงาน รวมถึงขบวนการคนจนอื่นๆ ที่เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม พธม. ก็มีเพียงแค่นักเคลื่อนไหวในระดับแกนนำเป็นหลัก แต่ไม่ค่อยมีมวลชนเข้าร่วม เพราะมวลชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท สนับสนุนรัฐบาลไทยรักไทย ดุใน **เก่งกิจ กิติเรียงลาภ และเควิน ฮิววิสัน**. “บทวิพากษ์ ‘การเมืองภาคประชาชนในประเทศไทย’: ข้อจำกัดของแนววิเคราะห์และยุทธศาสตร์การเมืองแบบ ‘ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่’”, : 144.

⁶⁶ อ้างจาก ย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1346, “Bangkok Readies Itself for Two Opposing Weekend Political Rallies,” 3 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1346.html> [25 January 2012]

กลางคนที่ชายและหญิง บนถนนเกือบจะปราศจากคนขับรถแท็กซี่และรถตุ๊กๆ เนื่องจากพวกเขาจำนวนมากมาเข้าร่วมการชุมนุม ผู้ขับรถเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัดด้วยตัวพวกเขาเอง และพวกเขาได้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดฐานสนับสนุนขนาดใหญ่ของทักษิณในตัวเมือง แม้ว่าการออกมาเข้าร่วมชุมนุมจะน่าประทับใจอย่างมาก แต่ฝูงชนก็ไม่ได้แสดงให้เห็นความกระตือรือร้น และทำให้เห็นราวกับว่า ไม่มีส่วนร่วมกับสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นบนเวที โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับการชุมนุมของฝ่ายต่อต้านรัฐบาล บางคนได้เดินไปรอบๆพร้อมกับป้ายโปสเตอร์ซึ่งมีด้ามจับเป็นไม้ แต่คนจำนวนมากมีลักษณะเดียวกับหญิงวัยประมาณ 50 ปี ซึ่งตั้งสัญลักษณ์ในการชุมนุมของเธอไปไว้ด้านหลังเหนือไหล่ของเธอ โดยมีอีกมือหนึ่งถือบุหรี่เมื่อเธอเดินวนรอบๆฝูงชนอย่างเฉื่อยชา ฝูงชนจำนวนมากที่มาชุมนุมได้สลายตัวออกจากกันอย่างรวดเร็วและออกไปจากพื้นที่ทันทีที่ทักษิณกล่าวปราศรัยเสร็จแล้วเดินทางกลับออกไป พื้นที่สนามหลวงก็ว่างเปล่าภายในเวลา 20 นาที”⁶⁷

ขณะเดียวกันการชุมนุมของกลุ่ม พธม.ในวันที่ 5 มีนาคม 2549 กลับได้รับคำอธิบายจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตอเมริกันที่เข้าร่วมสังเกตการณ์ชุมนุม ด้วยลักษณะที่แตกต่างออกไปจากการชุมนุมของกลุ่มผู้สนับสนุน**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**ซึ่งเกิดขึ้นก่อนหน้า ทั้งที่จำนวนผู้เข้าร่วมชุมนุมของกลุ่ม พธม.อาจมีเพียงแค่ครึ่งหนึ่งของขนาดมวลชน ที่เข้าร่วมการชุมนุมของฝ่ายแรกโดยประมาณ แต่การชุมนุมใหญ่ของกลุ่ม พธม. ในครั้งนี้สามารถพิจารณาได้ว่า มีจำนวนผู้เข้าร่วมมากกว่าการชุมนุมต่อต้านทักษิณครั้งก่อนๆ และยังคงถูกมองว่า เต็มไปด้วยความกระตือรือร้นและการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ในการชุมนุมของกลุ่มผู้ชุมนุม จนกระทั่งสามารถสร้างความประทับใจให้กับตัวผู้สังเกตการณ์ได้ ดังที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตสหรัฐอเมริกาฯ ได้กล่าว

“ถ้าการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในสัปดาห์ล่าสุดมีผู้เข้าร่วมประมาณ 120,000 คน พวกเราคาดว่าจำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุมครั้งนี้มีประมาณ 150,000 คน ฝูงชนได้ถูกกระตุ้นมากกว่าที่เคยเห็นในการชุมนุมครั้งก่อนหน้าด้วย มีนักเรียนและนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น ผู้เข้าร่วมการชุมนุมทุกวัยไม่ได้เพียงแค่นั่งและฟังเพียงเท่านั้น แต่ยังตอบโต้กับผู้กล่าวปราศรัยและนักดนตรีอย่างสุดทั้งหัวใจที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการกล่าวคำปราศรัยเป็นเพียงส่วนเล็กๆของช่วงค่ำ (ยังคงมีกิจกรรมอื่นๆจำนวนมากร่วมแสดงความบันเทิงให้ผู้ชุมนุม-ผู้เขียน) ผู้ชุมนุมได้ไปเยือน

⁶⁷ แปลจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1376, “Thai Political Update: Dueling Demos,” 6 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1376.html> [25 January 2012]

ชุมนุมที่ถูกตั้งขึ้นโดยกลุ่มจับตาดูการเคลื่อนไหวการเจรจาข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA Watch) และกลุ่มต่อต้านทักษิณอื่นๆ ที่หลากหลาย แต่ละชุมนุมมีการแจกใบปลิวและโปสเตอร์ มีการขายเสื้อยืดคอกกลม (T-shirts) หมวกและเข็มกลัด และภาพล้อเลียนทักษิณว่าเป็นฮิตเลอร์หรือปีศาจอื่นๆ การแสดงงิ้วของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้จัดแสดงผลงานล่าสุดของพวกเขาต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรก โดยมีการอ้างอิงความเดือดร้อนอันเกิดจากทักษิณจำนวนมาก เมื่อเวลา 9.00 น. ผู้ชุมนุมเริ่มรวมตัวจัดขบวนเดินสวนสนามไปที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยซึ่งอยู่ห่างจากที่ตั้งไม่ถึงหนึ่งกิโลเมตร ผู้ชนส่วนใหญ่เข้าร่วมการเดินสวนสนาม ร้องเพลงและตะโกนว่า ‘ทักษิณออกไป’ การเดินขบวนได้นำโดย ความสงบนิ่งอย่างน่าขนลุกของ ‘กองทัพธรรม’ ผู้สนับสนุนลัทธิหนึ่งของศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด พวกเขาเหล่านั้นจำนวนมากเดินขบวนด้วยเท้าเปล่า ไม่เหมือนการชุมนุมก่อนหน้านี้ สมาชิกหลายคนในหมู่คนที่เข้าร่วมชุมนุมได้ตะโกนคำขวัญในการเคลื่อนไหวของพวกเขาให้เรา (เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูต-ผู้เขียน) ได้ยินเป็นภาษาอังกฤษ ผู้ชนมีระเบียบวินัยและมีลักษณะการจัดตั้งอย่างดี—มีสัญลักษณ์การชุมนุมและป้ายประกาศหลายร้อยป้าย ธงชาติไทยผืนเล็กๆ หลายผืนผืนโบกสะบัด ธงสีเหลืองและสีฟ้าขนาดใหญ่หลายผืนนำทางในการเดินขบวน”⁶⁸

การชุมนุมใหญ่ครั้งนี้ของกลุ่ม พธม. สร้างความกังวลต่อฝ่ายรัฐมากขึ้นกว่าการชุมนุมครั้งก่อนๆ อย่างชัดเจน ดังสังเกตได้จากการขาดหายไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจหญิง ซึ่งช่วยตรวจค้นผู้ชุมนุมเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา ซึ่งความกังวลดังกล่าวก็เป็นเรื่องที่เหมาะสมแล้วกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เนื่องจากในการชุมนุมครั้งนี้ กลุ่มผู้ชุมนุมของ พธม. ได้เริ่มขยับขยายการชุมนุมจากพื้นที่สนามหลวงมาเป็นทำเนียบรัฐบาล (ก่อนหน้านี้มีการพิจารณาว่าจะมีการเดินขบวนไปยังบ้านพักของนายกรัฐมนตรี แต่ทางฝ่ายตำรวจซึ่งมาดูแลการประท้วงไม่ยอมให้ทำเช่นนั้น) แม้ว่าจะระหว่างการเดินขบวนของกลุ่ม พธม. จะถูกถ่วงเวลาจากฝ่ายตำรวจตามจุดต่างๆ ระหว่างเส้นทางการเดินขบวนมายังทำเนียบรัฐบาลก็ตาม เพื่อให้การเดินขบวนของกลุ่ม พธม. ล่าช้าออกไปจนกระทั่งฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถเคลื่อนตัวเข้ามาในพื้นที่ได้ทันเวลา แม้ว่าจะไม่ได้ทำการขัดขวางการเดินขบวนดังกล่าวก็ตาม การชุมนุมใหญ่ครั้งนี้ของกลุ่ม พธม. ได้แสดงให้เห็นว่าเกิดจากการวางแผนของบรรดาแกนนำ ที่มีประสบการณ์ในการควบคุมมวลชน ซึ่งเข้าร่วมการชุมนุมกับกลุ่ม พธม. ดังเช่น กลุ่มนักพัฒนาเอกชน นักเคลื่อนไหวและอดีตแกนนำการประท้วงต่างๆ การชุมนุมครั้งนี้มีการแบ่งหน้าที่กันทำภายในกลุ่มผู้ชุมนุม ดังเช่น กองทัพธรรมที่ได้จัดตั้งครัวบริเวณทางด้านข้างทำเนียบรัฐบาล พร้อมกับจัดเตรียมอาหารที่ปรุงเสร็จใหม่ๆ ให้กับผู้เดินขบวนที่เดินทางมาถึง

⁶⁸ *Ibid.*

มีการแต่งตั้งผู้ชุมนุมจำนวนหนึ่งให้ทำหน้าที่เป็นผู้ใช้อาวุธเพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับมวลชน มีการใช้โทรโข่งและเครื่องขยายเสียงของเหล่าแกนนำเพื่อรักษาการเดินทางให้เรียบร้อยภายใต้การควบคุม และยังมีผู้ทำหน้าที่บันทึกภาพตลอดเส้นทางการเดินทาง เพื่อใช้สำหรับเก็บภาพการยั่วยุต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากฝ่ายตรงข้าม และเพื่อพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของกลุ่มผู้ชุมนุม ในการชุมนุมครั้งนี้ แกนนำได้ประกาศว่ากลุ่ม พวม. จะดำเนินกิจกรรมเช่นนี้ต่อไปเรื่อยๆ จนกว่า **ทักษิณ** จะลาออกจากตำแหน่ง หลังจากนั้นได้มีการสลายตัวของผู้ชุมนุมไปจากบริเวณทำเนียบรัฐบาล ขณะที่กองทัพธรรมได้กลับมา ยังสนามหลวงเพื่อตั้งค่ายพักแรมและเตรียมตัวเข้าร่วมการชุมนุมรอบต่อไปของกลุ่ม พวม.

นอกจากนี้ การชุมนุมใหญ่ของ พวม. ในครั้งนี้ได้มีการประกาศตัวเข้าร่วมการชุมนุมอย่างเป็นทางการของกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า “*กลุ่มนักวิชาการและราชนิกุล*” ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 100 คน ประกอบไปด้วยบุคคลชั้นสูงในสังคม (the A-list) ได้แก่ อธิการบดีมหาวิทยาลัย ที่ยังคงดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยบางแห่ง อดีตสมาชิกคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) อดีตเอกอัครราชทูต บรรดาราชนิกุล เป็นต้น บุคคลเหล่านี้ได้แสดงบทบาทสำคัญในการถวายฎีกาแก่ **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** เพื่อให้มีการปลด **พ.ต.ท.ทักษิณ** ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมีการแต่งตั้งรัฐบาลชั่วคราวระยะสั้น มารับหน้าที่ดูแลการแก้ไขรัฐธรรมนูญและจัดการเลือกตั้งใหม่ ด้วยเหตุผลในฎีกาว่าทักษิณ “*สูญเสียความชอบธรรมเพราะยุบสภาอย่างไม่ยุติธรรมและทำให้สถานการณ์เลวร้ายลง*”⁶⁹

ในการชุมนุมวันที่ 6 มีนาคม 2549 ซึ่งมีผู้ประท้วงต่อต้านทักษิณเข้าร่วมประมาณ 3 หมื่นคนที่ท้องสนามหลวง **พิภพ ธงชัย** หนึ่งในแกนนำหลักของกลุ่มแกนนำกลุ่ม พวม. ได้ประกาศต่อฝูงชนเพื่อนัดหมายว่าทางกลุ่ม พวม. จะจัดการเดินขบวนครั้งใหญ่ไปยังทำเนียบรัฐบาลในวันที่ 14 มีนาคม ซึ่งเป็นวันที่มีการจัดประชุมคณะรัฐมนตรี โดยระหว่างช่วงเวลานี้ ทางกลุ่ม พวม. จะจัดให้มีการชุมนุมอย่างต่อเนื่องที่สนามหลวงในตอนเย็นของทุกวัน และได้วางแผนทำการฝึกซ้อมการเดินขบวน (“rehearsal” demonstration) ด้วยมวลชนจำนวนมากอีกครั้งในวันที่ 13 มีนาคม 2549 เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับมวลชนที่เข้าร่วมการชุมนุมในครั้งนี้ เพราะพวกเขาคาดว่ากลุ่ม พวม. อาจถูกฝ่ายรัฐทำหายในการเดินขบวนครั้งใหญ่ในวันที่ 14 มีนาคม⁷⁰ ขณะเดียวกันระหว่างนี้ทางกลุ่ม พวม. ก็ได้ปลุกระดมมวลชนของตนด้วยแนวคิดชาตินิยม เพื่อให้มวลชนมีอารมณ์ต่อต้าน **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** รุนแรงมากขึ้น ดังที่ **สุรัตน์ โหระชัยกุล** แกนนำเครือข่ายนักวิชาการเพื่อประชาธิปไตย (และเป็นส่วนหนึ่งของแนวร่วมพันธมิตรต่อต้านทักษิณ) ได้บอกกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูต

⁶⁹ สรุปความโดยอ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

⁷⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1408, “Thailand Political Update: Anti-Thaksin Forces to Mount Further Pressure to Oust Thaksin,” 7 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1408.html> [25 January 2012]

อเมริกันว่า “ขบวนการ (กลุ่ม พวม.) กำลังรักษาสິงต่างๆให้อยู่ใน ‘จุดเดือดต่ำ’ (low boil) ในสัปดาห์นี้”⁷¹ นอกจากนี้ ทางกลุ่ม พวม. ยังได้วางแผนที่จะเพิ่มการคว่ำบาตรบริษัท ซึ่งครอบครัวของทักษิณเป็นเจ้าของ ได้แก่ ค่ายโทรศัพท์มือถือ AIS และสถานีโทรทัศน์ ITV รวมทั้งจะจัดการประท้วงภายนอกสถานทูตสิงคโปร์ในอนาคตอันใกล้ และเลื่อนโครงการความร่วมมือทางวิชาการตามตารางที่วางไว้ออกไป ด้วยเหตุผลว่าสิงคโปร์สนับสนุนทักษิณโดยผ่านทางบริษัทเทมาเส็ก เมื่อถึงวันที่ 9 มีนาคม แกนนากลุ่ม พวม. ก็ได้ยื่นจดหมายไปยังสถานทูตสิงคโปร์ เพื่อเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีของสิงคโปร์ ยกเลิกการเข้าครอบครองผ่านทางบริษัทเทมาเส็ก เพราะพวกเขามองว่าการเจรจาการค้าครั้งนี้จะทำให้สิงคโปร์ สามารถควบคุมภาคส่วนสำคัญ 2-3 อย่างของโครงสร้างพื้นฐานของไทยครอบคลุมทั้ง โทรศัพท์มือถือ เครือข่ายโทรทัศน์ การติดต่อสื่อสารดาวเทียม ดังนั้นการเจรจาการค้าครั้งนี้จึงเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของไทย⁷²

เมื่อถึงวันที่ 14 มีนาคม 2549 ซึ่งเป็นวันนัดชุมนุมใหญ่ของกลุ่ม พวม. โดยจัดให้มีกิจกรรมการเดินขบวนครั้งสำคัญ จากการสังเกตการณ์ของเจ้าหน้าที่จากสถานทูตสหรัฐอเมริกา⁷³ พบว่ามวลชนจำนวนมากศาล คาดว่ามีไม่ต่ำกว่า 150,000 คน ได้เดินขบวนจากสนามหลวงผ่านอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยมายังทำเนียบรัฐบาลในตอนเช้ามืด ด้วยอารมณ์ที่สงบ สันติและผ่อนคลายมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับ การเดินขบวนที่เกิดขึ้นในช่วง 9 วันก่อนหน้านี้นี้ และเมื่อถึงเวลาเช้า มวลชนเหล่านี้ก็แสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นของพวกเขาที่มีเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน การเดินขบวนของผู้ประท้วง ทำได้อย่างมีระเบียบวินัยและแสดงให้เห็นว่า พวกเขาเชื่อฟังแกนนำผู้จัดเตรียมการเดินขบวน (organizers) ผู้เข้าร่วมการเดินขบวนประท้วงครั้งนี้ มีอายุตั้งแต่วัยรุ่นสาวไปจนถึงวัยชรา แต่เจ้าหน้าที่ของสถานทูตอเมริกัน ก็สามารถสังเกตเห็นได้ว่า มวลชนจำนวนมากเป็นคนวัยกลางคนทั้งที่มาจากต่างจังหวัดและกรุงเทพฯ ในการประท้วงครั้งนี้มีการใช้ป้ายสัญลักษณ์ต่างๆเพื่อประท้วงนายกรัฐมนตรี ทักษิณ โดยเน้นการโจมตีไปที่ประเด็นการขาดจริยธรรม การขายหุ้นชินคอร์ป และการเจรจาข้อตกลงเขตเศรษฐกิจเสรี (FTA) ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตด้วยเช่นกันว่า คำพูดต่างๆที่ปรากฏออกมามีต่อสาธารณชนนั้น มีความหยาบคายเพิ่มมากขึ้น (ทั้งการใช้คำหยาบในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) รวมถึงการใช้เครื่องหมายสวัสติกะ หรือแม้กระทั่งการใช้รูปชายคนหนึ่งถ่ายอุจจาระลงบนศีรษะของทักษิณ ในการชุมนุมครั้งนี้ ทั้งผู้ประสานงานของกลุ่ม พวม. สุริยะใส กตะศิลา

⁷¹ แปลจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

⁷² อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1445, “Thailand Political Update: More Calls for Thaksin’s Resignation,” 8 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1445.html> [25 January 2012]

⁷³ อ้างถึงใน ย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1575, “Thailand Political Update: Huge Anti-Thaksin Rally Boisterous But Peaceful,” 14 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1575.html> [26 January 2012]

และกองทัพธรรมของ พล.ต.จำลอง ศรีเมืองต่างประกาศว่า การประท้วงจะยังคงอยู่หน้าทำเนียบ จนกว่านายกรัฐมนตรีจะลาออกจากตำแหน่ง แม้ว่าจะมีรายงานข่าวออกมาว่า กลุ่มผู้สนับสนุนพรรคไทยรักไทยและนายกรัฐมนตรี ทักษิณ จะเดินทางโดยใช้รถอีแต่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่ฐานเสียงที่เข้มแข็งของพรรคไทยรักไทย เพื่อมาขัดขวางการประท้วงของกลุ่ม พธม. ก็ตาม⁷⁴

ความสำเร็จในการชุมนุมและเดินขบวนประท้วงครั้งสำคัญในวันที่ 14 มีนาคม ของกลุ่ม พธม. ได้ทำให้ออกมาตรการเมืองของนายกรัฐมนตรี ทักษิณมีดมนลง ดังที่ สุรเกียรติ์ เสถียรไทย ได้แสดงความเห็นในการพูดคุยถึงสถานการณ์ทางการเมืองกับเอกอัครราชทูต Boyce ว่า วิกฤตความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม พธม. กับนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ไม่ได้เป็นเพียงแค่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนชั้นนำเก่าในกรุงเทพฯ กับกลุ่มพลังทางการเมืองกลุ่มใหม่ที่มีทักษิณเป็นแกนนำ เหมือนดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2544 ซึ่งจบลงด้วยชัยชนะของฝ่ายหลัง แต่ในวิกฤตความขัดแย้งในครั้งนี้ ผู้ที่ต่อต้านทักษิณไม่ใช่แค่กลุ่มคนชั้นนำเก่าในกรุงเทพฯ เพราะผู้ที่ถูกกลุ่ม พธม. ปลุกกระดุมออกมาประท้วงคือ กลุ่มคนทั้งหมดที่มีความสำคัญในกรุงเทพฯ ซึ่งครอบคลุมทั้งชนชั้นนำ ผู้นำใหม่ๆ และคนชั้นกลาง แต่ที่น่าสนใจคือ กลุ่มคนที่ออกมาขับไล่นายกรัฐมนตรี ทักษิณเหล่านี้ ก็เป็นกลุ่มคนที่ได้ประโยชน์จากการบริหารงานของรัฐบาลทักษิณด้วย⁷⁵ ดังที่ สุรเกียรติ์ ระบุว่า “แนวร่วมการประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยไม่ใช่ชนชั้นล่าง กลุ่มคนชายขอบ แต่เป็นคนรุ่นใหม่ ซึ่งพวกเขาจำนวนมากได้รับประโยชน์จากนโยบายของพรรคไทยรักไทย”⁷⁶

นอกจากการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. แล้ว พรรคฝ่ายค้านอย่างพรรคประชาธิปัตย์ ก็อาศัยช่วงเวลาวิกฤตของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวกดดันนายกรัฐมนตรี ทักษิณเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ดังเห็นได้จากที่ สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ได้เข้าร่วมกับกลุ่ม พธม. เรียกร้องให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานนายกรัฐมนตรีชั่วคราว ขณะเดียวกันทางพรรคประชาธิปัตย์ ก็ได้จัดการชุมนุมประท้วงใหญ่ครั้งแรกของตน นับตั้งแต่เกิดวิกฤตการเมืองครั้งนี้ การชุมนุมใหญ่ได้มีขึ้นที่สนามหลวง โดยใช้พื้นที่ประมาณ 2 ใน 3 ของพื้นที่สนามหลวง โดยมีมวลชนเข้าร่วมเกือบ 150,000 คน ซึ่งถือว่ามีจำนวนผู้เข้าร่วมมากกว่าที่คาดคิดไว้ ผู้เข้าร่วมการชุมนุมจำนวนมาก เดินทางมาจากต่างจังหวัดด้วยรถโดยสารที่เข้ามา และเป็นสิ่งที่สังเกตได้ว่า กลุ่มมวลชนที่เข้าร่วมการชุมนุมกับพรรคประชาธิปัตย์ในครั้งนี้ มีความแตกต่างจากมวลชนที่เข้าร่วมการชุมนุมกับกลุ่ม

⁷⁴ อย่างไรก็ตาม การเดินทางของกลุ่มสนับสนุนนายกรัฐมนตรี ทักษิณมายังทำเนียบรัฐบาล เพื่อมาต่อต้านกลุ่ม พธม. ก็ยังไม่เกิดขึ้นจริง ซึ่งมีกระแสข่าวว่าอาจเป็นเพราะตำรวจหรือทางรัฐบาลได้ขอร้องให้พวกเขาเดินทางกลับไป อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

⁷⁵ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No, 06BANGKOK1667, “DPM SuraKiat Sees “Window Closing” On Thaksin’s Political Future,” 17 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1667.html> [26 January 2012]

⁷⁶ แปลข้อความบางส่วนจาก *Ibid.*

พธม. อย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากผู้เข้าร่วมจำนวนมาก มีลักษณะยากจนกว่าอย่างเห็นได้ชัด และมีลักษณะเป็นคนชนบท มากกว่ามวลชนที่เข้าร่วมการประชุมของกลุ่ม พธม. เพราะมวลชนของกลุ่ม พธม. มีลักษณะเป็นคนที่ย้ายอยู่ในเมือง

ภายหลังจากการเดินขบวนประท้วงครั้งสำคัญของกลุ่ม พธม. ดังที่กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ เมื่อมีข่าวว่า**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ต้องการเว้นวรรคทางการเมืองจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ถ้าหากเขาชนะการเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหน้า โดยจะไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นๆแทน ดังเช่น ประธานรัฐสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก่อนที่จะเลิกเล่นการเมืองไป ทางกลุ่ม พธม.ไม่ต้องการให้นายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** ใช้ช่องทางดังกล่าว เพื่อลดความกดดันทางการเมืองที่มีต่อตัวเอง พวกเขาจึงได้ทำการปรับกลยุทธ์ในการเคลื่อนไหวอีกครั้ง เพื่อปลุกระดมความไม่พอใจต่อ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ให้รุนแรงขึ้นไปอีก เพราะเกรงว่ากระแสดังกล่าวจะลดลงไป ถ้าหากมีการเลือกตั้งใหม่เกิดขึ้น กล่าวคือ กลุ่ม พธม. ได้เคลื่อนการชุมนุมจากบริเวณใกล้ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งพวกเขาใช้ปักหลักมาตั้งแต่ วันที่ 14 มีนาคม 2549 มาเป็นบริเวณศูนย์การค้าสยามสแควร์ ซึ่งเป็นพื้นที่ธุรกิจสำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ โดยใช้เหตุผลว่าจะทำให้พวกเขาสามารถ “ยกระดับความตระหนักรู้ของสาธารณชน” แต่ผลกระทบที่เห็นได้ชัดจนที่สุด อันเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนยุทธวิธีครั้งนี้ ก็คือ ความเสียหายจากการชุมนุมประท้วงของมวลชน จำนวนมากกว่า 150,000 คน ที่เกิดกับแหล่งธุรกิจย่านนั้น ดังเช่น ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ 3 แห่งในพื้นที่ ได้ประกาศปิดทำการระหว่างที่มีการชุมนุม ซึ่งคาดว่าเกิดการสูญเสียรายได้ไปประมาณ 600 ล้านบาท⁷⁷ ยุทธวิธีการปิดกั้นพื้นที่แหล่งธุรกิจสำคัญของกลุ่ม พธม.ที่เกิดขึ้น แทนที่จะทำให้กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่จากพื้นที่ ซึ่งเป็นคนชั้นกลางสร้างกระแสกดดันต่อ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เพื่อให้ทำตามข้อเรียกร้องของกลุ่ม พธม. แต่กลับกลายเป็นว่ายุทธวิธีดังกล่าวของกลุ่ม พธม. ได้ส่งผลเสียสะท้อนกลับมาหากกลุ่ม พธม. เสียเอง เพราะการชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. ได้สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มคนชั้นกลางที่ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ ความรู้สึกที่กลุ่มคนเหล่านี้มีต่อเรื่องการปิดห้างสรรพสินค้า และข่มเสียงการพูดอย่างโกรธเคืองเรื่องการจราจรที่ติดขัด กำลังก่อให้เกิดความอ่อนแอต่อฐานกำลังสนับสนุนหลักของกลุ่ม พธม. ด้วยเหตุนี้ แกนนำกลุ่ม พธม. จึงต้องประกาศยุติการประท้วง ที่จัดขึ้นบริเวณหน้าห้างสรรพสินค้าสยามพารากอนแต่เนิ่นๆ อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากประกาศยุติการชุมนุมดังกล่าว มวลชนที่เหลืออีกประมาณ 5 พันคน ก็ได้เดินขบวนจากพื้นที่ดังกล่าวไปยัง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (สนง.กต.) เพื่อเรียกร้องให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กต.) ดำเนินการทางกฎหมายกับพรรคไทยรักไทยของ**ทักษิณ** ด้วยข้อกล่าวหาการจ้างวานพรรคเล็ก ลงสมัครรับเลือกตั้งทั่วไป ที่จะ

⁷⁷ อ้างจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1889, “Thailand Political Update: Refuge at the Malls,” 29 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1889.html> [26 January 2012]

จัดขึ้นในวันที่ 2 เมษายน ที่จะถึงนี้ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง แกนนำกลุ่ม พธม. และผู้นำกลุ่มกองทัพธรรม ได้นำกลุ่มผู้สนับสนุนของเขาชุมนุมประท้วงที่หน้า สนง.กต. โดยมีการตั้งเต็นท์พักอาศัยชั่วคราว ปิดกั้นทางออกทุกทางจากอาคารที่ทำการฯ และยังเรียกร้องให้ กต. ลาออกจากตำแหน่งอีกด้วย⁷⁸ แต่เมื่อมีสายฝนจากลมมรสุมได้กระหน่ำลงมาวอลชนของกลุ่ม พธม. ก็ร้อยหรือลงไปด้วยคงเหลือแต่กลุ่มกองทัพธรรมที่เป็นแกนหลัก (hard-core) ยังคงชุมนุมประท้วงอยู่ในพื้นที่ แต่ระหว่างช่วงเวลานั้น ทางกลุ่ม พธม. ก็ได้ประกาศยุติการชุมนุมประท้วงในที่สุด และกล่าวว่าพวกเขาจะมารวมกลุ่มกันใหม่อีกครั้งในวันที่ 7 เมษายน ที่บริเวณทำเนียบรัฐบาลหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปที่จะจัดขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 2 เมษายน 2549⁷⁹

4.3.3 การจัดตั้งขบวนการโต้กลับของฝ่ายรัฐ

การเกิดขึ้นของขบวนการโต้กลับซึ่งเป็นกลุ่มมวลชนผู้สนับสนุนนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ถือเป็นปรากฏการณ์สำคัญอย่างหนึ่ง ที่เกิดขึ้นเพื่อตอบโต้การปลุกระดมมวลชนของฝ่ายต่อต้านนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ซึ่งนำโดยกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) และยังแสดงให้เห็นถึงความพยายามของกลุ่มพลังทางการเมืองใหม่ๆ ทั้งในฝ่ายนายกรัฐมนตรี ทักษิณ และฝ่ายชนชั้นกลางอนุรักษ์นิยม ที่ต้องการนำมวลชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งในการแย่งชิงอำนาจนำในสังคม แม้ว่ามวลชนของฝ่ายนายกรัฐมนตรี ทักษิณ จะถูกมองอย่างดูถูกดูแคลนจากฝ่ายตรงข้ามว่า เกิดขึ้นจากการจัดตั้งในรูปของการจ้างวานชาวบ้าน หรือการออกคำสั่งให้บุคลากรในหน่วยงานรัฐออกมารวมตัวกันเพื่อประโยชน์ของฝ่ายนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ซึ่งควบคุมอำนาจรัฐอยู่ที่ตาม แต่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ ก็เป็นสิ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าความขัดแย้งระหว่างเครือข่ายทักษิณกับฝ่ายอนุรักษ์นิยมซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับพวกเขา มีแนวโน้มว่าจะไม่ได้เป็นเพียงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างแคบๆ ซึ่งสามารถหาทางออกได้ด้วยการเจรจาตกลงประนีประนอมกันในหมู่ชนชั้นนำทางการเมืองอีกต่อไป เพราะขณะนี้ได้มีมวลชนจำนวนมากเข้ามามีส่วนได้ส่วนเสียกับความขัดแย้งครั้งนี้เสียแล้ว

เหตุการณ์สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการก่อตัวของขบวนการโต้กลับ ซึ่งฝ่ายรัฐมีส่วนสำคัญในการจัดตั้งขึ้นนี้ มีตัวอย่างดังเช่น การชุมนุมสนับสนุนนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ในพื้นที่ภาคเหนือ การเดินขบวนประท้วงของกลุ่มคาราวานคนจนในกรุงเทพฯ และเหตุการณ์ประท้วงการชุมนุมของพรรคประชาธิปัตย์ในเชียงใหม่ ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึงโดยคร่าวๆ ดังต่อไปนี้

⁷⁸ สรุปลและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1918, "Thailand Political Update: March 30," 30 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1918.html> [26 January 2012]

⁷⁹ สรุปลและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1945, "Thailand Political Update: Thaksin Loyalists Fight Back," 31 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1945.html> [26 January 2012]

การประชุมสนับสนุนนายกรัฐมนตรีนายทักษิณในพื้นที่ภาคเหนือ

ระหว่างช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2549 ที่กลุ่ม พธม. จัดการประชุมลับกับนายกรัฐมนตรีนายทักษิณอยู่ในกรุงเทพฯ ตัวนายกรัฐมนตรีนายทักษิณได้เดินทางกลับไปยังจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดบ้านเกิดของเขา เพื่อระดมกลุ่มผู้สนับสนุนตัวเขา ทั้งที่เป็นบุคคลสำคัญและคนยากจนที่อยู่ในชนบท เขาได้หยุดพักเดินทางในหลายพื้นที่ในเชียงใหม่และตลอดทั่วทั้งภูมิภาค การระดมกลุ่มผู้สนับสนุนของนายทักษิณส่วนหนึ่งก็เพื่อส่งเสียงต่อต้านไปยัง สนิธ ลิ้มทองกุล ที่เรียกร้องให้ตัวเขาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนายทักษิณ แต่จากการรายงานของสื่อท้องถิ่น พบว่า การระดมมวลชนผู้สนับสนุนนายกรัฐมนตรีนายทักษิณในตัวเมืองเชียงใหม่ครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมเพียงแค่ประมาณ 400 คน ซึ่งถือว่ามีความจำนวนเพียงแค่ว่า ครึ่งหนึ่งของที่พรรคไทยรักไทยคาดไว้ แม้จะมีการกล่าวอ้างว่า บุคคลที่มาร่วมชุมนุมสนับสนุนนายกรัฐมนตรีนายทักษิณจะได้รับเงินจำนวน 200 บาท เพื่อตอบแทนการเข้าร่วมการประชุมก็ตาม ขณะที่ในอำเภอสันกำแพงซึ่งเป็นอำเภอบ้านเกิดของนายกรัฐมนตรีนายทักษิณ ก็มีการจัดงานเลี้ยงต้อนรับนายกรัฐมนตรีนายทักษิณ แต่กลับมีผู้เข้าร่วมเพียงแค่ 1 หมื่นคน จากที่คาดการณ์ไว้ว่าจะมีผู้เข้าร่วมประมาณ 3 หมื่นคน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีผู้เข้าร่วมชุมนุมไม่มากเท่าที่คิด แต่นายกรัฐมนตรีนายทักษิณก็ได้ใช้งานเลี้ยงนี้ เป็นสถานที่ปราศรัยตัวของเขา ทั้งเพื่อตอบโต้คำวิพากษ์วิจารณ์ที่มีต่อตัวเขาและใช้เพื่อสร้างภาพความนิยมในตัวเขาให้มั่นคงยิ่งขึ้น โดยจัดให้มีการแจกทุนการศึกษา เงินบำเหน็จจากการทำงาน และทุนรูปแบบอื่นๆ ให้กับกลุ่มผู้สนับสนุนและผู้นำท้องถิ่นที่ศรัทธาในตัวเขา โดยที่ตัวเขาเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง ถึงแม้ว่าจำนวนผู้ออกมารวมตัวสนับสนุนนายกรัฐมนตรีนายทักษิณจะมีไม่มากนัก แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าประชาชนในภาคเหนือส่วนใหญ่ จะอยากเห็นนายกรัฐมนตรีนายทักษิณลาออก ดังที่คนรู้จักคนหนึ่งของกงสุลอเมริกันประจำเชียงใหม่ ได้บอกไว้ว่า “มีคนเพียงแค่น้อยในสังคมภาคเหนือทุกระดับที่ปรารถนาจะเห็นทักษิณลาออก แม้ว่าความนิยมในตัวเขาของคนที่นี่จะลดลงในภาพรวม เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงที่เขาได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งหนึ่งปีก่อนหน้านี้ ซึ่งหลายคนได้อ้างถึงเหตุผลที่ทำให้พวกเขายังคงสนับสนุนทักษิณ คือ การขาดผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งแทนที่ทักษิณ ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นบุคคลที่ทำงานได้ประสบความสำเร็จและน่าปรารถนา คนจนในชนบทมองการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องของตนต่อพรรคไทยรักไทยว่าเป็น การแลกเปลี่ยนกับโครงการพัฒนาที่จะมีเพิ่มขึ้นและชุมชนธุรกิจในพื้นที่ จะยังผูกติดการสนับสนุนของตนอยู่กับไทยรักไทย บนฐานของการสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของภูมิภาค”⁸⁰

⁸⁰ แปลข้อความจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI35, “Thaksin Tries To Regroup, Rally Support in North,” 8 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06CHIANGMAI35.html> [9 February 2012]

การจัดการชุมนุมของกลุ่มผู้สนับสนุน**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ในจังหวัดเชียงใหม่ครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง เกิดขึ้นในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2549 เพื่อตอบโต้การชุมนุมของกลุ่ม พวม. ในกรุงเทพฯ โดยการชุมนุมประท้วงได้กลับของฝ่ายผู้สนับสนุนทักษิณ ได้จัดขึ้นที่สนามกีฬา 700 ปี ซึ่งนายกเทศมนตรี **บุญเลิศ บูรณุปกรณ์** ได้ประกาศว่ามีผู้เข้าร่วมการชุมนุมในครั้งนี้ถึง 50,000 คน แม้ว่าผู้สังเกตการณ์ที่เข้าข้าง**ทักษิณ**น้อยกว่า จะประเมินว่ามวลชนที่เข้าร่วมมีต่ำกว่า 20,000 คน ซึ่งน้อยกว่าเป้าหมายจำนวน 100,000 คน ดังที่เจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่นได้บอกกับเจ้าหน้าที่ของสถานกงสุลสหรัฐอเมริกาไว้อย่างมาก การชุมนุมครั้งนี้มีบุคคลสำคัญของฝ่ายนายกรัฐมนตรีเข้าร่วมหลายคน ได้แก่ รัฐมนตรีกระทรวงแรงงาน **สมศักดิ์ เทพสุทิน** รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม **ยงยุทธ ดิยะไพรัช** รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง **วราเทพ รัตนากร** สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคไทยรักไทย **ลดาวัลย์ วงศ์ศรีวงศ์** และพี่น้องตระกูลบูรณุปกรณ์ เป็นต้น มีรายงานว่า เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นได้ระดมคนเข้าร่วมการประท้วงครั้งนี้ โดยผ่านทางเครือข่ายในท้องถิ่น พร้อมบริการรับส่งผู้เข้าร่วมชุมนุมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และยังจ่ายเงินให้คนละ 100-300 บาท⁸¹

คาราวานคนจน

กลุ่มเกษตรกรจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งรวมตัวกันในนาม “*คาราวานคนจน*” เป็นกลุ่มมวลชนผู้สนับสนุน**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** แม้ว่าพวกเขาจะไม่มีกรกล่าวอ้างใดๆถึง**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**ให้เห็นอย่างเปิดเผยบนเวทีการปราศรัย แต่ด้วยสัญลักษณ์ แผ่นป้ายโปสเตอร์ ผ้าคาดศีรษะและของใช้ส่วนตัวอื่นๆที่มีอยู่ ก็เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนของกลุ่มชาวบ้านที่มีต่อ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**⁸² นอกจากนี้ การชุมนุมของคาราวานคนจน ยังถูกมองว่า มีความเชื่อมโยงกับการจัดตั้งจากฝ่ายรัฐอย่างชัดเจน โดยเฉพาะ **เนวิน ชิดชอบ** หนึ่งในสมาชิกคนสำคัญของพรรคไทยรักไทย⁸³ พวกเขาเดินทางจากต่างจังหวัดมากรุงเทพฯพร้อมกับขบวนรถอีแต้น เพื่อแสดงการสนับสนุน**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** โดยใช้พื้นที่บริเวณสวนจตุจักรเป็นฐานที่มั่น ระหว่างที่กลุ่มพวม. ชุมนุมขับไล่**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**อยู่ที่ทำเนียบรัฐบาล จากการพูดคุยในวันที่ 20 มีนาคม

⁸¹ สรุปและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI41, “Northern Thais Turn Out for Thaksin,” 27 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06CHIANGMAI41.html> [9 February 2012]

⁸² อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable NO. 06BANGKOK1693, “Thailand Political Update: Fatigue Setting in,” 20 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1693.html> [26 January 2012]

⁸³ อ้างจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2082, “Thaksin Tells All (Almost),” 7 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/04/06BANGKOK2082.html> [27 January 2012]

2549 ระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตสหรัฐอเมริกา กับ **คำตา แคนบุญจันทร์** หนึ่งในแกนนำคาราวานคนจน พบว่า กลุ่มคาราวานคนจนมีสมาชิกที่ลงทะเบียนเข้าร่วมประมาณ 18,000 คน แต่ได้แบ่งออกเป็นสามกลุ่มย่อย เพื่อดำเนินกิจกรรมของตน โดย **กลุ่มที่หนึ่ง** อยู่ที่สวนจตุจักรเพื่อฟังผู้ปราศรัยสนับสนุน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** บนเวที **กลุ่มที่สอง** เดินทางไปยังมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อพบกับกลุ่มนักศึกษา และ **กลุ่มที่สาม** เดินทางไปยังใจกลางเขตธุรกิจของสีลม การชุมนุมของกลุ่มคาราวานคนจน ได้รับการอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร โดยมีการจัดหาไฟฟ้า ห้องน้ำ ถังขยะแบบเคลื่อนย้ายได้ ตำรวจและหน่วยอนามัย นอกจากนี้ การชุมนุมของกลุ่มคาราวานคนจน ยังได้รับการช่วยเหลือเรื่องอาหารและเต็นท์ที่พักชั่วคราวจากหลายแหล่ง พวกเขามีการเก็บรวบรวมเงินสดมากกว่า 80,000 บาท เอาไว้สำหรับช่วยเหลือค่าน้ำมันเดินทางกลับบ้านของเกษตรกรด้วย เพราะพวกเขาวางแผนไว้ว่าในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งวันที่ 2 เมษายน พวกเขาจะมีการแบ่งชาวบ้านออกเป็นสองส่วน โดยส่วนที่หนึ่งจะมีกลุ่มชาวบ้านประมาณครึ่งหนึ่ง เดินทางออกไปกลับภูมิลำเนาแต่เนิ่นๆ เพื่อทำการเลือกตั้งล่วงหน้าแล้วจึงเดินทางกลับมายังกรุงเทพฯ เพื่อให้กลุ่มชาวบ้านส่วนที่สอง กลับไปยังภูมิลำเนาเพื่อลงคะแนนในวันที่ 2 เมษายน⁸⁴ แม้ว่าทางฝ่าย **คำตา** แกนนำกลุ่มคาราวานคนจนจะเน้นย้ำว่าคาราวานคนจน ใช้แนวทางสันติในการชุมนุมและจะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใดๆกับกลุ่มต่อต้านทักษิณ แต่สิ่งที่ยังคงเป็นภาพติดตาสำหรับผู้สังเกตการณ์ทางการเมือง ก็คือ เหตุการณ์ที่กลุ่มคาราวานคนจน ประมาณ 2,000 คน เดินทางมาปิดล้อมสำนักข่าวคมชัดลึก ด้วยข้ออ้างว่า พวกเขาไม่พอใจที่มีการกล่าวอ้างประเด็นที่เปราะบางต่อสถาบันกษัตริย์ของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ จนนำมาสู่การแถลงการณ์ของทางหนังสือพิมพ์ว่าจะระงับการตีพิมพ์เป็นเวลา 5 วันและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์จะลาออก เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อความผิดพลาดที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ทางสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ได้มองว่าพฤติกรรมดังกล่าวของกลุ่มคาราวานคนจน คือ การคุกคามสื่อ และกล่าวหาคาราวานคนจนเรื่องการนำสถาบันกษัตริย์ เข้ามายุ่งเกี่ยวกับความขัดแย้ง⁸⁵

เหตุการณ์ประท้วงการชุมนุมของพรรคประชาธิปัตย์ในเชียงใหม่

กลุ่มคนรักทักษิณในภาคเหนือ ได้จัดการชุมนุมประท้วงขัดขวางการปราศรัยของพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งถูกจัดขึ้นที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การชุมนุมประท้วงของกลุ่มคนรักทักษิณครั้งนี้ ถูก

⁸⁴ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3, 4 และ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1693, “Thailand Political Update: Fatigue Setting in.”

⁸⁵ อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1945, “Thailand Political Update: Thaksin Loyalists Fight Back.” และเพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของโทรเลขทางการทูตอเมริกัน ควรดูรายละเอียดประเด็นต่างๆเพิ่มเติมจาก อัสมา หวังกุลลา, “บทบาททางการเมืองของชนชั้นกลางไทยในขบวนการพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยภายใต้ระบอบทักษิณ,” หน้า 168-169.

สงสัยว่ามี **ปรกรณ์ บุรณุปกรณ์** สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคไทยรักไทยอยู่เบื้องหลังการจัดตั้ง โดยเป็นผู้จัดหาเงินทางการเงิน เช่นเดียวกับเหตุการณ์ชุมนุมประท้วง ที่เคยเกิดขึ้นในเชียงใหม่ช่วง กลางเดือนกุมภาพันธ์ ดังเห็นได้จากที่ **บุญญฤทธิ์ ตูลาพันธ์พงศ์** คอลัมนิสต์หนังสือพิมพ์แห่งหนึ่ง ได้ อ้างว่า กลุ่มมวลชนผู้สนับสนุน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ถูกจัดตั้งขึ้นมาอย่างชัดเจน โดยได้รับเงิน 200 บาทต่อคนและ 1,000 บาท/คันรถ พร้อมกับการจัดเตรียมแผ่นป้ายโปสเตอร์ รูปจำลองของแกนนำ พรรคฝ่ายค้านและรถบรรทุกที่จัดเตรียมแฉง สีและเสียง⁸⁶ ปฏิบัติการของกลุ่มคนรักทักษิณเริ่มต้น ขึ้นตั้งแต่ช่วงเย็นวันพฤหัสบดี โดยเมื่อถึงเวลาประมาณ 18.30 น. กลุ่มผู้ประท้วงนับพันคน ได้ปิดกั้น ถนนนิมมานเหมินท์และประตูหลักที่ใช้เข้าสู่หอศิลปมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสถานที่จัดการ ชุมนุมของพรรคประชาธิปัตย์ โดยมีบุคคลสำคัญของพรรคประชาธิปัตย์เข้าร่วมการชุมนุมในคืนนั้น ได้แก่ **อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ** หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ **ชวน หลีกภัย** ที่ปรึกษาของพรรคฯ **ดร. ไตรรงค์ สุวรรณคีรี** รองหัวหน้าพรรคฯ **เทอดพงษ์ ไชยนันทน์** **อลงกรณ์ พลบุตร** อดีต ส.ส. จังหวัดเพชรบุรี และ **ชัยวัฒน์ บรรณวัฒน์** อดีต ส.ส. จังหวัดตาก การชุมนุมประท้วงของกลุ่มคนรัก ทักษิณครั้งนี้ได้ยุติลงด้วยความไกล่เกลี่ย และถูกมองว่าฝ่ายผู้ชุมนุมประท้วงได้แสดงให้เห็นถึง ความเป็นอันธพาลและการใช้ความรุนแรงอย่างคาดไม่ถึงว่าจะเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น จนทำให้บุคคล สำคัญของพรรคประชาธิปัตย์ที่มาร่วมการปราศรัย ต้องรีบหนีออกจากที่ชุมนุมไปยังสนามบินเพื่อ เดินทางกลับอย่างรวดเร็ว⁸⁷

4.4 กระแสการก่อรัฐประหารจากฝ่ายนิยมเจ้า

กระแสการกดดันรัฐบาลทักษิณให้ออกจากตำแหน่ง ทั้งจากภายในและภายนอกรัฐสภา รุนแรงขึ้น แต่แรงกดดันที่เป็นภัยคุกคามอย่างยิ่งสำหรับ **ทักษิณ** กลับไม่ใช่เพียงแค่กลุ่ม พธม. ที่ทวี ความเข้มแข็งขึ้นเพียงกลุ่มเดียว แต่เป็นเครือข่ายข้าราชการและกองทัพ ที่เริ่มแสดงบทบาท ชัดเจนมากขึ้น ในฐานะคู่ขัดแย้งกับรัฐบาลทักษิณ ในส่วนนี้จึงเป็นการนำเสนอประเด็นสำคัญ ดังกล่าว โดยเริ่มจากบริบทของการตัดสินใจยุบสภา จนกระทั่งเกิดการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 2 เมษายน 2549 ก่อนที่ราชสำนักจะแสดงบทบาทสำคัญ ในการขึ้นศาล ให้แสดงบทบาทตุลาการภิ วัตน์ และนำมาสู่การตัดสินใจผลการเลือกตั้งเป็นโมฆะ เพื่อตัดข้ออ้างในการฟื้นคืนความชอบธรรม ของรัฐบาลทักษิณ นอกจากนี้ยังมี การแสดงบทบาทแทรกแซงการเมืองของเครือข่ายข้าราชการ ด้วยการกดดันให้บุคคลสำคัญในรัฐบาลทักษิณลาออก จนเกิดเป็นวิกฤตความขัดแย้งอย่างรุนแรง

⁸⁶ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI60, "Attack On Democrat Party Rally in Chiangmai Escalates Violence," 31 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06CHIANGMAI60.html> [9 February 2012]

⁸⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 และ 8 ของ *Ibid.*

ระหว่างฝ่ายทักษิณ กับคณะองคมนตรี มีการแย่งชิงฐานกำลังในกองทัพระหว่างฝ่ายทักษิณกับผบ.ทบ. เพื่อปรับกระบวนทัพ พร้อมทั้งกีดกันกองกำลังฝ่ายสนับสนุนรัฐบาล ไม่ให้ปฏิบัติการได้ ก่อนที่จะเกิดการเกิดรัฐประหารในที่สุด

4.4.1 บริบทของการตัดสินใจยุบสภาจนถึงการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 2 เมษายน 2549: บทบาทของฝ่ายต่างๆท่ามกลางวิกฤตการณ์ทางการเมือง

ความหวังในการหาทางออกของความขัดแย้งทางการเมืองระหว่าง **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** กับฝ่ายตรงข้ามของเขา ด้วยวิถีทางที่สันติ ดังเช่น การใช้กระบวนการทางกฎหมายและกระบวนการทางรัฐสภา ค่อยๆริบหรี่ลงเรื่อยๆ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของสมาชิกวุฒิสภากลุ่มหนึ่ง ที่ต้องการให้ศาลตัดสินคดีทางการเมืองของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** อันเนื่องมาจากการขายหุ้นชินคอร์ปของเขา⁸⁸ ขณะที่การรวบรวมเสียงสนับสนุนของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน เพื่อลงคะแนนไม่ไว้วางใจรัฐบาลก็ประสบความล้มเหลว⁸⁹ เพราะฝ่ายรัฐบาลมีความเข้มแข็งอย่างยิ่ง จากการเป็นพรรครัฐบาลเสียงข้างมากพรรคเดียวในสภา ผลจากการยกคำร้องของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้ทำให้ทางเลือกของฝ่ายต่อต้านที่ต้องการโค่นล้ม **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** และรัฐบาลของเขาลดน้อยลงไปทุกที ถึงแม้ว่าจะมีการรณรงค์ถอดถอนนายกรัฐมนตรี ด้วยการรวบรวมรายชื่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจำนวน 50,000 รายชื่อเกิดขึ้นก็ตาม แต่กระบวนการดังกล่าว ต้องอาศัยระยะเวลาที่ยาวนาน ทั้งที่เกิดจากการนับชื่อ การระบุตัวตนและการตรวจสอบถิ่นที่อยู่ของผู้ลงชื่อดังกล่าว ซึ่งสามารถยืดเวลาออกไปได้อีกหลายเดือน⁹⁰ ดังนั้น ความหวังของฝ่ายต่อต้านทักษิณ จึงไปรวมศูนย์อยู่ที่การประชุมประห้วงของกลุ่ม พธม.บนท้องถนน เพื่อให้เกิดความกดดันโดยตรงให้ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ลาออก หรือ

⁸⁸ ในเวลาต่อมาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้บอกกับทางสถานทูตอเมริกันว่า ทางศาลรัฐธรรมนูญผิดพลาดที่ไม่รับพิจารณาคดีการขายหุ้นชินคอร์ปและทบทวนความเกี่ยวข้องของนายกรัฐมนตรี ทักษิณในการขายหุ้นดังกล่าว อ้างจาก ย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1546, “Delphic Oracles and Black Magic-Thailand Update March 13,” 14 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1546.html> [26 January 2012]

⁸⁹ ในการรับประทานอาหารเช้าที่บ้านพักเอกอัครราชทูตอเมริกัน ที่จัดขึ้นเพื่อต้อนรับการมาเยือนของ DAS John วันที่ 8 มีนาคม 2549 สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ได้พูดคุยเรื่องสถานการณ์ทางการเมือง โดยยืนยันกันว่าพวกเขาไม่พบว่าการซื้อขายหุ้นชินคอร์ปผิดกฎหมาย เพราะนายกรัฐมนตรี ทักษิณได้ใช้อำนาจของตนในทางที่ผิดเพื่อทำเรื่องทางเทคนิคให้การซื้อขายหุ้นดังกล่าวไม่ผิดกฎหมาย อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1470, “Thailand Political Update: Explosion near Privy Councillor’s Residence; Demonstration at the Singapore Embassy,” 9 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1470.html> [26 January 2012]

⁹⁰ ดูใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK959, “Constitutional Court Rejects Senators’ Bid to Disqualify Thaksin from Office Over Shincorp,” 16 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK959.html> [25 January 2012]

แม้กระทั่งโดยอ้อม โดยคาดหวังให้เกิดสถานการณ์พิเศษนอกวิถีทางประชาธิปไตย จากการเข้าแทรกแซงทางการเมืองของกองทัพหรือราชสำนัก

ถึงแม้ว่า**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** จะสามารถรอดพ้นจาก การถูกตรวจสอบด้วยหนทางต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญได้ แต่ก็มิได้หมายความว่าเราจะสามารถบริหารงานในตำแหน่ง**นายกรัฐมนตรี**ได้อย่างราบรื่น ตลอดช่วงเวลาหลายเดือนที่ผ่านมา เพราะการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่อต้าน**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ที่นำโดย **สนธิ ลิ้มทองกุล** ค่อยๆ ชี้แจงขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งสามารถสร้างแนวร่วมกับกลุ่มคนอื่นๆ ทั้งนักธุรกิจ นักการเมืองและนักพัฒนาเอกชน ในการรณรงค์ขับไล่ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ในนามของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ได้สำเร็จ ณ ตอนนี กลุ่ม พธม. ได้สร้างความวิตกกังวลให้กับ**นายกรัฐมนตรีทักษิณ**เป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าตัวเขาจะพยายามกลบเกลื่อนความกังวลดังกล่าวเอาไว้ไม่ให้ปรากฏออกมา เมื่อต้องอยู่ต่อหน้าสาธารณชนหรือเมื่อต้องพูดคุยกับบุคคลสำคัญภายนอกประเทศต่างๆ ดังเช่นที่เขาเคยกล่าวดูถูกดูแคลนฝ่ายต่อต้านของเขา เมื่อเขาได้พบกับกลุ่มผู้สนับสนุนของเขาที่จังหวัดเชียงใหม่ว่า เขาจะไม่ปล่อยให้ “คนงี่เง่า” ทำให้เขาพ้นจากตำแหน่งอย่างแน่นอน หลังจากเหตุการณ์การเดินทางของของกลุ่มต่อต้านทักษิณในกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ และเมื่อครั้งที่เขาตอบคำถามของ **Russell Feingold** วุฒิสมาชิกคนหนึ่งของสหรัฐอเมริกา⁹¹ เรื่องความท้าทายในช่วงปัจจุบันที่เกิดขึ้นจากฝ่ายต่อต้านรัฐบาล **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ก็พยายามลดระดับความสำคัญ ของการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. ที่กำลังขับไล่เขาออกจากตำแหน่งด้วยการบอกว่า การเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. เป็นเพียง “ส่วนหนึ่งของกระบวนการ

⁹¹ วุฒิสมาชิก **Feingold** เดินทางมาเยือนประเทศไทยเพื่อตักยี้ให้ผู้นำของไทย (ดังเช่น **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** และ **พล.อ.ธรรมรักษ์ อิศรางกูล ณ อยุธยา** รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม) ตระหนักถึงการเป็นหุ้นส่วนอย่างใกล้ชิดระหว่างสหรัฐอเมริกากับไทย ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการปัญหาภัยคุกคามทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก แต่สิ่งที่เขาให้ความสำคัญอย่างมากอีกอย่าง นอกเหนือจากเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ดังเช่น การเจรจาข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา ก็คือเรื่อง การจัดซื้อเครื่องบินของกองทัพอากาศไทย ซึ่งทางสหรัฐอเมริกาเป็นกังวลอย่างมากว่า ทางฝ่ายไทยอาจจะไม่ซื้อเครื่องบิน F-16 ของสหรัฐอเมริกาและหันไปซื้อเครื่องบินของรัสเซียแทน ซึ่งประเด็นนี้จะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา ทั้งที่เป็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมือง และมีความเป็นไปได้ว่าจะเป็นประเด็นที่ทำให้ฝ่ายสหรัฐอเมริกาไม่พอใจอย่างยิ่งต่อท่าทีดังกล่าวของรัฐบาลทักษิณ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1174, “Senator Feingold’s Meeting with Thai Defense Minister Thammarak,” 27 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1174.html> [25 January 2012] และย่อหน้าที่ 13 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06Bangkok1176, “Senator Feingold’s Meeting with Prime Minister Thaksin,” 27 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06Bangkok1176.html> [25 January 2012]

ประชาธิปไตยแบบปกติ”⁹² เพื่อแสดงว่ากลุ่ม พธม. ไม่ได้มีความแตกต่างอะไรกับกลุ่มประท้วงของชาวบ้านทั่วไปที่เคยมาเรียกร้องสิ่งต่างๆจากรัฐบาล ทั้งๆที่ในความเป็นจริง เขาย่อมตระหนักเป็นอย่างดีว่า กลยุทธ์และข้อเรียกร้องในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. นั้นไม่ใช่เรื่องปกติธรรมดา เหมือนกับการเรียกร้องของกลุ่มประท้วงในระบอบประชาธิปไตยทั่วไป และยิ่งสุ่มเสี่ยงว่าแนวทางการเคลื่อนไหวเรียกร้องดังกล่าว อาจก่อให้เกิดการแทรกแซงทางการเมืองจากกองทัพและราชสำนัก อันจะนำอันตรายมาสู่อำนาจและอนาคตทางการเมืองของเขา แม้ว่ารัฐบาลของเขาจะยังคงมีความเข้มแข็ง เพราะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่ในชนบทและบางส่วนในเมืองก็ตาม

นายกรัฐมนตรีทักษิณ ได้เปลี่ยนแปลงธรรมเนียมระบอบการเมืองไทย อันเป็นผลมาจากรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 พยายามทำให้บทบาทของนายกรัฐมนตรีมีความเข้มแข็ง เพื่อหลีกเลี่ยงความอ่อนแอที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องในอดีต จากการมีรัฐบาลที่มีอายุสั้นและไม่มีประสิทธิภาพของรัฐบาลพลเรือน⁹³ แต่ผลประโยชน์ที่**นายกรัฐมนตรีทักษิณ**ได้รับ กลับกลายเป็นสิ่งที่ชนชั้นนำทางการเมืองไม่คุ้นเคยและไม่ชอบ⁹⁴ ซึ่งประเด็นนี้ ตัวของ**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ก็ตระหนักดี ดังที่เขาได้กล่าวกับ **Feingold** ว่า “ชนชั้นนำทางการเมืองของไทยรู้สึกเบื่อหน่ายอย่างรวดเร็ว เพราะเหตุว่า

⁹² อ้างจากย่อหน้าที่ 15 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1176, “Senator Feingold’s Meeting with Prime Minister Thaksin,” 27 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1176.html> [25 January 2012]

⁹³ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1208, “Thailand: Perspectives on Current Political Stalemate,” 28 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1208.html> [25 January 2012]

⁹⁴ โทรเลขสถานทูตอเมริกันฉบับหนึ่ง ได้วิเคราะห์พฤติกรรมของชนชั้นนำในกรุงเทพฯว่า ได้ใช้วิธีการที่ไม่เป็นประชาธิปไตย เพื่อขับไล่ผู้นำที่ได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งเข้ามาอย่างท่วมท้นออกจากตำแหน่งหรือไม่? โดยกล่าวว่า มีองค์ประกอบบางส่วนจากคำกล่าวหาที่เป็นความจริง แต่มันไม่ใช่เรื่องราวทั้งหมด เพราะชนชั้นนำในกรุงเทพฯไม่เคยเป็นมิตรอย่างแท้จริงกับนายกรัฐมนตรีซึ่งมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจใหม่ที่ขอบอวดรวย มีอำนาจและร่ำรวยมาอย่างรวดเร็ว รู้ทุกเรื่องและทำลายความเป็นไทยในสายตาของเขา การสนับสนุน**ทักษิณ**ในช่วงเริ่มต้นเป็นเพราะความคิดที่แปลกใหม่ของทักษิณในด้านเศรษฐกิจและความน่าดึงดูดใจจากแนวคิดชาตินิยม แต่เรื่องเหล่านี้ได้ลบลบไปเมื่อเกิดคำถามเกี่ยวกับจริยธรรมของเขา และความมีประสิทธิภาพของเขาในฐานะผู้นำประเทศเพิ่มมากขึ้น ผู้อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯถูกทำให้เชื่อว่า แม้ว่าการทุจริตของรัฐบาลทั้งหมดไม่ได้เลวร้ายกว่ารัฐบาลก่อนหน้านี้ แต่การทุจริตที่ระดับผู้นำสูงสุดนั้นเลวร้ายที่สุดเท่าที่เคยมีมา รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 มีหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลแต่ไม่สามารถใช้กับ**ทักษิณ**ได้ ในมุมมองของฝ่ายต่อต้านเห็นว่า ไม่มีทางตรวจสอบถ่วงดุลรัฐบาลทางกฎหมายได้ เพราะฉะนั้นจึงต้องนำข้อโต้แย้งออกมาสู่ท้องถนน สรุปลงและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1411, “Thailand Political Crisis: What It’s About, and What We Should Do,” 7 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1411.html> [25 January 2012]

รัฐบาลในอดีตมีชีวิตที่สั้น”⁹⁵ แต่กระนั้นก็ตาม ชนชั้นนำทางการเมืองเหล่านั้น ก็ไม่ยอมรับว่ารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ที่บุคคลสำคัญหลายคนในกลุ่มของพวกเขามีส่วนสำคัญในการร่างและผลักดันออกมา⁹⁶ โดยตัวมันเองก็เป็นส่วนหนึ่งของวิกฤตทางการเมืองที่เกิดขึ้น แต่กลับมองว่าแท้จริงแล้ว ต้นตอของปัญหาวิกฤตทางการเมืองทั้งหมด ไม่ได้มีสาเหตุมาจากรัฐธรรมนูญที่ทำให้ทักษิณมีความเข้มแข็ง แต่มีสาเหตุมาจากตัว**ทักษิณ**เองที่มีอำนาจมากเกินไป ทั้งอำนาจทางการเมืองและอำนาจทางการเงิน จนกระทั่งไม่มีสถาบันหรือองค์กรใดที่แข็งแกร่งเพียงพอที่จะตรวจสอบ**ทักษิณ**ได้ และในเมื่อวิกฤตความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ถูกทำให้เป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคล ไม่ใช่เรื่องของตัวระบบโครงสร้างอำนาจ ดังนั้น สิ่งที่พวกเขาเลือกที่จะปฏิบัติต่อ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ก็คือ การขับไล่**ทักษิณ**ออกจากตำแหน่งให้ได้ โดยใช้ประเด็นเรื่องการไร้จริยธรรมในการขายหุ้นชินคอร์ปของ**ทักษิณ** การล้มเจ้า และการฉ้อราษฎร์บังหลวงจากการใช้อำนาจบริหารประเทศ เป็นหนึ่งในตัวปลุกระดมประชาชนออกมาประท้วง เพื่อทำให้แผนการของพวกเขาบรรลุผล⁹⁷ แต่แล้วในที่สุด **นายกรัฐมนตรีทักษิณ**ก็สามารถหาช่องทางออกจากความกดดัน ที่ถ้าโถมเข้าไปในตัวเขาจนได้ ด้วยการยุบสภาและประกาศการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่ ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่ใช่สิ่งที่ฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองของ**ทักษิณ**ต้องการ เพราะพวกเขาเชื่อว่า พรรคการเมืองของ**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** จะชนะการเลือกตั้ง และ**ทักษิณ**จะอาศัยชัยชนะจากการเลือกตั้งนี้ เป็นเครื่องมือในการอ้างความชอบธรรมในการบริหารประเทศต่อไป

เบื้องหลังการตัดสินใจยุบสภาและประกาศเลือกตั้งใหม่ของ**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ว่าเป็นอย่างไรนั้น ยังคงไม่เป็นที่รับรู้ของสาธารณชน แต่ก็มีหลักฐานจากโทรเลขของสถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทยที่ส่งกลับไปยังวอชิงตันฉบับหนึ่ง ระบุถึงเรื่องดังกล่าวไว้ กล่าวคือ โทรเลขฉบับนี้ได้บันทึกคำสนทนาของเอกอัครราชทูต Boyce ซึ่งได้ถามคำถาม โภคิน พลกุล รองหัวหน้าพรรคไทยรักไทยว่า อะไรทำให้ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ตัดสินใจยุบสภาในเดือนกุมภาพันธ์ และ โภคินได้ตอบไปว่า “**ทักษิณ**ได้รับคำแนะนำให้ทำเช่นนั้นจากประธานองคมนตรี พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ ก่อนที่จะได้รับคำแนะนำเช่นเดียวกันจากเลขาธิการคณะรัฐมนตรี บวรศักดิ์ อุวรรณโณ” และหลังจากนั้น โภคินได้บอกความลับแก่ เอกอัครราชทูต Boyce อีกโดยกล่าวอ้างว่า “**ทักษิณ**ได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อพูดคุยเรื่องดังกล่าวกับพระองค์โดยตรง เมื่อ**ทักษิณ**กราบบังคมทูลเสนอทางเลือกต่างๆสำหรับการแก้ปัญหาความตึงเครียดทางการเมืองที่กำลังเพิ่มสูงขึ้นให้พระองค์

⁹⁵ แพลตฟอร์มข้อความจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 15 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1176, “Senator Feingold’s Meeting With Prime Minister Thaksin.”

⁹⁶ ยกตัวอย่างเช่น นายอานันท์ ปันยารชุนและนายแพทย์ประเวศ วะสี ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดประชาธิปไตยแบบเสรีของสหรัฐอเมริกา

⁹⁷ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1208, “Thailand: Perspectives on Current Political Stalemate.”

ทรงพิจารณา แล้วพระองค์ได้ตรัสว่ามันจะดีกว่าถ้าทำการยุบสภา”⁹⁸ ถ้าหากสิ่งที่ระบุในโทรเลขฉบับนี้เป็นจริง นั่นย่อมแสดงว่า เบื้องหลังการตัดสินใจครั้งสำคัญของ นายกรัฐมนตรีทักษิณครั้งนี้ เป็นสิ่งที่ทางฝ่ายราชสำนักก็ได้ให้ความยินยอม และเห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าวด้วยเช่นกัน แม้ว่า การตัดสินใจยุบสภาดังกล่าว จะถูกประณามจากสังคมว่า เป็นการตัดสินใจหลบหนีการตรวจสอบของ ฝ่ายตรงข้ามก็ตาม

ข่าวลือการทำรัฐประหาร: บทบาทราชสำนักและกองทัพ

การพูดคุยระหว่างเอกอัครราชทูต Boyce กับองคมนตรี พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2549 เกี่ยวกับเรื่องสถานการณ์ทางการเมืองที่อยู่ใน “สภาวะยุ่งเหยิง” ซึ่งถูกบันทึกอยู่ในโทรเลขสถานทูตสหรัฐอเมริกา⁹⁹ ถือเป็นเบาะแสสำคัญ ที่ช่วยยืนยันเรื่องเค้ามุลการวางแผนทำรัฐประหารของกองทัพว่ามีอยู่จริง กล่าวคือ โทรเลขฉบับนี้ได้เริ่มต้นด้วยการกล่าวถึง ความขัดแย้งระหว่างนายกรัฐมนตรี ทักษิณกับฝ่ายต่อต้านของเขา ที่มีแนวโน้มไปสู่การเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงมากขึ้นไปอีก เพราะนิสัยที่ดื้อรั้นของบุคคล อย่างนายกรัฐมนตรี ทักษิณ กับ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง นอกจากนี้ พล.อ.สุรยุทธ์ ยังได้กล่าวถึง ความเป็นกลางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีต่อวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น โดยระบุว่าพระองค์ไม่ได้เลือกข้าง ถึงอย่างไรก็ตาม คู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่ายกลับพยายามดึงพระองค์เข้าไปเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งครั้งนี้ กล่าวคือ สนธิ ลิ้มทองกุล เป็นผู้ที่ริเริ่มกระทำการดังกล่าว ด้วยการกล่าวอ้างถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อย่างต่อเนื่อง ในการชุมนุมรายสัปดาห์ของเขา ขณะที่นายกรัฐมนตรีทักษิณ ก็เล่นไฟไปในนี้ด้วยเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ในรายการวิทยุรายสัปดาห์ของ นายกรัฐมนตรีทักษิณ ที่ออกอากาศก่อนหน้าการชุมนุมวันที่ 4 กุมภาพันธ์ นายกรัฐมนตรี ทักษิณได้แสดงความคิดเห็นว่า เพียงแค่ในหลวง “กระซิบข้างหูของเธอ” แล้วเขาจะลาออกจากตำแหน่งทันที พล.อ.สุรยุทธ์ได้แสดงความคิดเห็นว่า คำพูดดังกล่าวของนายกรัฐมนตรีทักษิณได้นำมาสู่การทำให้คนไทยลำบากใจ และยังเป็นการอ้างอิงถึงพระมหากษัตริย์อย่างไม่เหมาะสมอีกด้วย เพราะตามทัศนะของ พล.อ.สุรยุทธ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีจุดสนพระราชหฤทัยอยู่ที่ การธำรงรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ และพระองค์ทรงไม่ต้องการให้มีความรุนแรงเกิดขึ้นอีกด้วย¹⁰⁰

⁹⁸ สรุปลและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5565, “Thaksin Loyalist Sees Light at the End of the Tunnel,” 11 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5565.html> [31 January 2012]

⁹⁹ ดูใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1214, “Privy Councillor/Former Army Commander on State of Play,” 28 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1214.html> [25 January 2012]

¹⁰⁰ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

ต่อมาโทรเลขฉบับดังกล่าว ก็ได้ระบุว่า พล.อ.สุรยุทธ์ได้กล่าวถึงความเป็นกลางของกองทัพว่า กองทัพไม่ต้องการให้มีการแทรกแซงต่อคู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่าย แต่สิ่งที่เป็นประเด็นสำคัญกว่านั้นก็คือ พล.อ.สุรยุทธ์ได้ยอมรับกับเอกอัครราชทูต Boyce ว่ามีการ “พูดคุยบางอย่าง” ในกองทัพเกี่ยวกับทางเลือกเรื่อง การทำรัฐประหาร “หนึ่งวัน” (“One-Day” Coup) เพื่อถวายคืนพระราชอำนาจสู่องค์พระมหากษัตริย์ แต่ พล.อ.สุรยุทธ์ กล่าวว่า เขาได้พูดเรื่องนี้โดยตรงกับผู้บัญชาการทหารบก พล.อ.สนธิ ซึ่งอยู่ภายใต้อุปถัมภ์ของเขา และเขาไม่ได้สนับสนุนการเคลื่อนไหวดังกล่าวอย่างแน่นอน หลังจากนั้น พล.อ.สุรยุทธ์ ก็ตั้งข้อสังเกตด้วยความไม่สบายใจว่า ชื่อของเขาได้ถูกอ้างถึงในฐานะบุคคลที่มีความเป็นไปได้ว่าจะดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีชั่วคราว กรณีที่มีการทำรัฐประหารเกิดขึ้น และ พล.อ.สุรยุทธ์ ได้กล่าวอีกว่า เขากำลังเก็บตัวอย่างมากไม่ให้เป็นจุดเด่นเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการเติมเชื้อไฟให้กับความนึกคิดดังกล่าว¹⁰¹

ความสำคัญของข้อมูลในโทรเลขดังกล่าว ไม่ได้อยู่ตรงที่องคมนตรี พล.อ.สุรยุทธ์ พยายามแสดงให้เห็นว่า ตัวเขาไม่มีความเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนการวางแผนรัฐประหาร มากเท่ากับเรื่องที่ พล.อ.สุรยุทธ์ รู้ตัวอยู่ก่อนแล้ว ว่ามีความเป็นไปได้ที่ตัวเขาจะได้เป็นนายกรัฐมนตรีชั่วคราว ถ้าหากมีการทำรัฐประหารเกิดขึ้น และการพยายามเก็บตัวของเขาเพื่อไม่ให้โดดเด่น ทำที่สุดจะทำให้เขาเป็นตัวเลือกที่เหมาะสมที่สุด ที่จะดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีชั่วคราวเมื่อเกิดการรัฐประหารขึ้น ดังเห็นได้จากเหตุการณ์ต่อมาที่ พล.อ.สนธิ ได้แสดงความสนใจอย่างยิ่ง ต่อทัศนคติของเอกอัครราชทูต Boyce ซึ่งมีโอกาสได้พูดคุยกับ พล.อ.สุรยุทธ์ ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ว่า ภายหลังจากการพูดคุยดังกล่าวเอกอัครราชทูต Boyce มีความประทับใจในตัว พล.อ.สุรยุทธ์ เหมือนกับที่เขา รู้สึกหรือไม่¹⁰² การแสดงออกดังกล่าวของ พล.อ.สนธิ ยิ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงความเป็นไปได้ว่า เขามีแผนการที่จะตั้ง พล.อ.สุรยุทธ์ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีชั่วคราวอยู่ในใจอยู่แล้ว ถ้าหากเขาเป็นผู้นำกองทัพ เข้าแทรกแซงการเมืองด้วยการทำรัฐประหาร

ข่าวลือว่า พล.อ.สนธิ จะนำกองทัพเข้าทำรัฐประหาร ยึดอำนาจจากรัฐบาลของทักษิณ เริ่มปรากฏต่อสาธารณชนอย่างชัดเจน เมื่อมีการรายงานข่าวหนังสือพิมพ์วันที่ 1 มีนาคมว่า ผบ.ทบ. พล.อ.สนธิ ได้เตือน ทักษิณ ว่าเขาควรลาออกเพื่อสิ่งที่ดีของประเทศ และยังมีรายงานข่าวออกมาอีกด้วยว่า นายกรัฐมนตรี ทักษิณ จะลาออก โดยอ้างว่า นายกรัฐมนตรี ทักษิณ ได้ขอเข้าพบประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม ในวันที่ด้วย แม้ว่าในเวลาต่อมาโฆษกพรรคไทยรักไทย ได้ออกมาปฏิเสธข่าว

¹⁰¹ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

¹⁰² อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1302, “The Thai Army Comes to Dinner,” 2 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1302.html> [25 January 2012]

ลือดังกล่าว ตามมาด้วยการยืนยันของ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ**เองว่า เขาจะเป็นนายกรัฐมนตรีไปจนกระทั่งมีการเลือกตั้งใหม่และรัฐบาลชุดใหม่ถูกตั้งขึ้น¹⁰³

อย่างไรก็ตาม ระหว่างการรับประทานอาหารค่ำในวันที่ 2 มีนาคม ซึ่งเอกอัครราชทูต **Boyce** เป็นเจ้าภาพ โดยมีบุคคลสำคัญในกองทัพบกเข้าร่วม ดังเช่น **พล.อ.สนธิ** และคณะทำงานระดับอาวุโสของเขา **พล.อ.สนธิ** ได้สนทนากับเอกอัครราชทูต **Boyce** ถึงเรื่องที่เขาพูดกับ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** แต่**พล.อ.สนธิ**กลับกล่าวตรงข้ามกับสิ่งที่สื่อรายงานออกไปดังกล่าวข้างต้น โดยอ้างว่า เขาเพียงแต่กระตุ้น **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ว่าให้หันกลับออกมาจากการเผชิญหน้า โดยแสดงให้เห็นว่า มีความยินดีที่จะยอมอ่อนข้อให้และเมื่อต้องแสดงความคิดเห็นเรื่องสถานการณ์ทางการเมือง ก็ขอให้พูดถึงแนวทางที่สูงส่งโดยทั่วไป แต่**พล.อ.สนธิ**ก็ได้ตั้งข้อสังเกตให้ทูตฟังอย่างรวดเร็วว่า ด้วยบุคลิกภาพของนายกรัฐมนตรี มันไม่มีทางเป็นไปได้เลยที่**นายกรัฐมนตรีทักษิณ**จะตั้งใจฟังคำแนะนำของเขา¹⁰⁴ นอกจากนี้ **พล.อ.สนธิ** ยังกล่าวอีกว่า โดยส่วนตัวของเขาแล้วเชื่อว่าวิกฤตปัจจุบันแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจาก เหตุการณ์ที่เคยเกิดในปี พ.ศ. 2535 เพราะในวันนี้กองทัพบกไม่ได้มีผลประโยชน์ทางการเมืองเช่นนั้น ทั้งผลประโยชน์ทางการเมืองที่จะได้จากการทำเพื่อ**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** หรือจากการต่อต้าน **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** แต่เขาก็ได้กล่าวทิ้งท้ายเอาไว้ว่า สิ่งที่เขาเป็นกังวลอย่างยิ่ง ต่อสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ก็คือเรื่องการกระทำในสิ่งที่ไม่ได้คาดคิดไว้ อาจจะเป็นเหตุให้การประท้วงกลายเป็นความรุนแรงได้¹⁰⁵ จากทัศนะดังกล่าวดูเหมือนว่า **พล.อ.สนธิ** ได้แสดงให้เห็นเป็นนัยว่า แม้ว่าตัวเขาจะพยายามแสดงให้เห็นว่ากองทัพไม่ได้รับประโยชน์อันใดจากการเข้าแทรกแซงทางการเมือง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีความเป็นไปได้ที่ กองทัพจะเข้าแทรกแซงทางการเมือง เพราะเขาได้ส่งสัญญาณว่า การแทรกแซงการเมืองของกองทัพอาจเกิดขึ้นได้ เพียงแต่ต้องอาศัยเงื่อนไขบางอย่าง นั่นก็คือ สิ่งที่ **พล.อ.สนธิ** เรียกว่า “*สิ่งที่ไม่คาดคิด*” จากการประท้วงซึ่งนำมาสู่ความรุนแรง

สิ่งที่น่าสังเกตจากทัศนะของ**พล.อ.สนธิ** อีกประการหนึ่งก็คือ เรื่องของความไม่พอใจของกองทัพที่มีต่อ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ซึ่ง**พล.อ.สนธิ**ได้แสดงออกผ่านการยืนยันว่า กองทัพจะไม่เข้าแทรกแซงการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในคู่ขัดแย้ง ซึ่งแท้จริงแล้ว ทัศนะที่ฟังดูเหมือนการแสดงความเป็นกลางของ**พล.อ.สนธิ**ดังกล่าว ก็คือ การแสดงออกอย่างชัดเจนของกองทัพ

¹⁰³ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 และ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1248, “The Political Parties Dig In and Brace for the Weekend,” 2 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1248.html> [25 January 2012]

¹⁰⁴ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1302, “The Thai Army Comes to Dinner,” 2 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1302.html> [25 January 2012]

¹⁰⁵ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

ว่า จะไม่กระทำการใดๆ ตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี ซึ่งในบริบทนี้ก็คือ การปราบปรามการชุมนุมของกลุ่ม พวม. แม้ว่านายกรัฐมนตรีจะอยู่ในฐานะของผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีอำนาจสั่งการใดๆ ต่อหน่วยงานราชการทั้งหมดก็ตาม ในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองของคณะทำงานของพล.อ.สนธิ ที่มีต่อเอกอัครราชทูต Boyce บางช่วงบางตอน ได้เปิดเผยให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่อาวุโสของกองทัพ ไม่ได้สนับสนุนนายกรัฐมนตรี ทักซิณอย่างที่จะควรจะเป็น ดังเช่นที่ พล.อ.จิรพงศ์ วรรณรัตน์ หัวหน้าคณะทำงานภายในหน่วยงานของพล.อ.สนธิ ได้พูดไปไกลถึงขั้นทำนายว่า นายกรัฐมนตรีทักซิณจะต้องลงจากตำแหน่งภายในสามวัน¹⁰⁶ โดยเขาได้ยกตัวอย่างเกี่ยวกับขั้นตอนต่างๆ จำนวนมาก ที่พวกเขากำลังทำอยู่ เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้กองทัพ ถูกมองว่าตั้งใจที่จะเข้าแทรกแซงการเมือง¹⁰⁷

ท่ามกลางกระแสข่าวลือการก่อรัฐประหารดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทั้งฝ่ายราชสำนัก กองทัพ และนายกรัฐมนตรีทักซิณ ต่างเคลื่อนไหวอย่างระมัดระวังตัว โดยฝ่ายราชสำนักได้พยายามแสดงให้บุคคลต่างๆ เห็นว่า มีการวางตัวเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดระหว่างคู่ขัดแย้งในวิกฤตการเมืองครั้งนี้ ขณะที่ฝ่ายผู้นำกองทัพก็พยายามซ่อนเร้นแผนการทำการรัฐประหารของตนไว้ได้อย่างแยบยล เพราะพวกเขาต่างรู้ว่า นายกรัฐมนตรีทักซิณก็พยายามจับตาดูความเคลื่อนไหวของพวกเขาย้อย่างลับๆ เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ในที่สุดสิ่งที่ทุกคนคาดคิดไว้ก็เกิดขึ้น นั่นคือ การเคลื่อนไหวของราชสำนักที่มีต่อวิกฤตความขัดแย้งทางการเมือง

มณฑลอำนาจเมืองไทย: บทบาทราชสำนักในการยุติความรุนแรงทางการเมือง

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่าง นายกรัฐมนตรีทักซิณกับฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองของเขา เริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น เมื่อเกิดเหตุระเบิดบริเวณป้อมตำรวจซึ่งไม่ได้ถูกใช้งาน ใกล้บ้านพักของ

¹⁰⁶ โดยทั่วไปแล้ว การแสดงความคิดเห็นต่างๆ ของเจ้าหน้าที่อาวุโสของกองทัพเหล่านี้ โดยเฉพาะ พล.อ.สนธิ จะกระทำกันอย่างระมัดระวัง และพยายามไม่แสดงให้เห็นว่า กองทัพเคลื่อนไหวใดๆ ในทางต่อต้านนายกรัฐมนตรี ทักซิณ เพราะพวกเขาตระหนักดีว่า ได้ถูกสายลับของนายกรัฐมนตรีทักซิณ ที่แทรกซึมอยู่ในงานเลี้ยงจับตาดูอยู่ ดังนั้น การแสดงความคิดเห็นของพล.อ.จิรพงศ์ดังกล่าว จึงมีความเป็นไปได้ว่า อาจเกิดขึ้นจากความตั้งใจส่งสารไปถึงนายกรัฐมนตรีทักซิณ เพื่อข่มขู่ไม่ให้นายกรัฐมนตรีกระทำการใดๆ ที่ไม่เหมาะสม ในความคิดของนายทหารในกองทัพบก เจ้าหน้าที่อาวุโสของกองทัพเหล่านี้รู้ว่า การสนทนาของพวกเขา จะล่วงรู้ถึงหูของนายกรัฐมนตรี ทักซิณอย่างแน่นอน เนื่องจากการเคลื่อนไหวใดๆ ของพวกเขา ได้ถูกจับตามองจากสายลับของนายกรัฐมนตรี ทักซิณตลอดการสนทนา ซึ่งสายลับดังกล่าว ก็คือ พ.ต.ศราวุธ ชินวัตร หลานของนายกรัฐมนตรี ซึ่งถูกเพิ่มชื่อในนาฬิกาสุดท้าย เข้าไปในคณะผู้แทนของกองทัพบก ในการเข้าร่วมงานเลี้ยงครั้งนี้ นอกจากนี้ยังมีผู้ช่วยเสนาธิการทหารบกฝ่ายข่าว พล.ท.ฉัตรชัย ถาวรบุตร (ตำแหน่งในขณะนั้น) เพื่อนร่วมรุ่นโรงเรียนเตรียมทหารของนายกรัฐมนตรี ทักซิณ ซึ่งสงวนท่าทีการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ ระหว่างการสนทนา ควรดูรายละเอียดเพิ่มเติม ประกอบการวิเคราะห์และตีความของผู้เขียนจาก *Ibid.*

¹⁰⁷ อ้างโดยสรุปจากย่อหน้าที่ 7 และ 8 ของ *Ibid.*

ประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม ในตอนบ่ายของวันที่ 9 มีนาคม 2549 โดยมีรายงานว่า มีผู้บาดเจ็บ 2 คน เหตุการณ์ระเบิดดังกล่าว เกิดขึ้นหนึ่งวันภายหลังจากองคมนตรี พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้ออกมาเรียกร้องให้ทั้งสองฝ่ายพูดคุยกันเพื่อยุติปัญหา ตามแนวทางที่โฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พล.ต.อ.อิทธิวิท สุวรรณเกตุ ได้พูดถึงก่อนหน้านี้ ขณะที่กลุ่มพธม.ก็ได้ออกมาเดินขบวนอย่างสันติที่สถานทูตสิงคโปร์และที่ทำการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย¹⁰⁸

จากเหตุการณ์วางระเบิดใกล้บ้านพักของ พล.อ.เปรม ดังกล่าว เป็นที่เชื่อกันในหมู่ของบุคคลในกองทัพและคนรู้จักส่วนใหญ่ของสถานทูตอเมริกันว่า คนวางระเบิดคือเจ้าหน้าที่ทหารหรือตำรวจ อันธพาล ในขณะที่เดียวกันก็เกิดข้อโต้เถียง (argument) จากนายทหารบางส่วนในกองทัพ ซึ่งสนับสนุนนายกรัฐมนตรีทักษิณว่า พวกเขาเชื่อว่าเหตุการณ์ระเบิดดังกล่าวเป็นการสร้างสถานการณ์ ความวุ่นวายที่เป็นอันตราย เพื่อให้กองทัพใช้เป็นข้ออ้างในการแทรกแซง ยุติการประท้วงต่อต้าน และร้องขอให้พระมหากษัตริย์ให้การรับรองการเลือกตั้ง 2 เมษายนและสนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป¹⁰⁹ ซึ่งข้อโต้เถียงดังกล่าวบางส่วน สามารถยืนยันได้ด้วยข้อมูลที่สถานทูตอเมริกันได้รับมาว่า มีการเตรียมการเคลื่อนย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ประท้วง โดยใช้รถโดยสารประจำทางของ ขสมก. ในกรณีที่เกิดสถานการณ์เลวร้ายลง¹¹⁰ และจากข้อเท็จจริงดังกล่าวสามารถคาดการณ์ได้ว่า เหตุการณ์สร้างสถานการณ์วางระเบิดดังกล่าว อาจนำมาสู่ความวุ่นวาย และทำให้กองทัพต้องเข้ามาแทรกแซงการเมืองมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น แต่ในความเป็นจริงท้ายที่สุด การแทรกแซงดังกล่าว ก็ไม่เกิดขึ้นตามที่ผู้วางแผนคาดการณ์ไว้ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ทางฝั่งกองทัพก็ตระหนักถึงเรื่องที่รัฐบาลต้องการใช้กองทัพ เป็นเครื่องมือยุติการชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะข้อเท็จจริงดังกล่าว จะเกิดขึ้นจากมูลเหตุประการใดก็ตาม ดูเหมือนว่าเหตุการณ์ระเบิดดังกล่าว ได้ส่งผลให้สถานการณ์ทางการเมืองตึงเครียดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยง

¹⁰⁸ สรุปลและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06Bangkok1470, "Thailand Political Update: Explosion Near Privy Councillor's Residence; Demonstration at the Singapore Embassy."

¹⁰⁹ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1521, "Thailand Political Update: March 10," 10 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1521.html> [26 January 2012]

¹¹⁰ สถานทูตอเมริกันได้ข้อมูลจากคนรู้จักคนหนึ่งในกองทัพซึ่งดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการบริหารองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) (บุคคลนี้น่าจะเป็น พล.ท. หม่อมหลวง กิติมาศ สุขสวัสดิ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ 28 กันยายน 2548 ถึง 6 พฤศจิกายน 2549 – ผู้เขียน) โดยบอกว่า เขาได้รับคำสั่งให้เตรียมรถประจำทางของ ขสมก. ไว้หลายพันคัน ในช่วงที่มีการชุมนุมประท้วง เพื่อใช้ถ่ายเทมวลชนจำนวนมหาศาล ออกไปจากศูนย์กลางของเมืองอย่างรวดเร็ว ถ้าหากสถานการณ์เลวร้ายลง ซึ่งทาง ขสมก. ได้เตรียมพนักงานขับรถจำนวน 2-3 พันคน พร้อมด้วยรถประจำทางตลอดช่วงสุดสัปดาห์สุดท้าย โดยไม่มีใครให้เบียดเบียนสำหรับค่าทำงานล่วงเวลาดังกล่าว จนทำให้เขาต้องจ่ายเบียดเบียนดังกล่าวโดยใช้เงินกองทุนของประธานคณะกรรมการบริหารของเขาเองเป็นจำนวนเงิน 500,000 บาท ผู้เขียนอ้างอิงข้อเท็จจริงดังกล่าวจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

ไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานที่เกิดเหตุอยู่บริเวณบ้านพักของประธานองคมนตรี ผู้ซึ่งมีบารมีและได้รับความเคารพนับถืออย่างสูง จากนายทหารระดับสูงของกองทัพ

ระหว่างที่เกิดสภาวะตึงเครียดทางการเมืองเพิ่มสูงขึ้น ทางฝ่ายราชสำนักได้เริ่มมีความเคลื่อนไหวเพื่อแทรกแซงวิกฤตการเมือง เริ่มจากมีรายงานข่าวออกมา ตามที่ พันศักดิ์ วิญญรัตน์ ได้กล่าวอ้างกับเอกอัครราชทูต Boyce ว่า ราชเลขาธิการในพระองค์ อาสา สารสิน ได้ทำตัวเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง ระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้านในสภา โดยเชิญหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะมาสอบถามว่าต้องการพบนายกรัฐมนตรีทักษิณที่อยู่ในพระบรมมหาราชวัง เพื่อถกเถียงเรื่องวิกฤตการเมืองในปัจจุบันหรือไม่ แต่อภิสิทธิ์ได้ปฏิเสธคำเชิญดังกล่าว โดยกล่าวว่า ถ้าหากทางสำนักพระราชวังให้เขาพบกับนายกรัฐมนตรี ก็จะต้องยื่นรายละเอียดหัวข้อต่างๆ ที่จะใช้สำหรับการถกเถียงกันมาให้ก่อน¹¹¹ และต่อมาภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ระเบิดหน้าบ้านพักประธานองคมนตรี ก็ได้มีการเคลื่อนไหวครั้งสำคัญจากทางฝ่ายราชสำนัก เพื่อแทรกแซงความขัดแย้งทางการเมืองที่เริ่มร้อนระอุอีกครั้ง¹¹² กล่าวคือ ทางสำนักพระราชวังได้ร้องขอให้สถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ออกอากาศภาพยนตร์สารคดีเหตุการณ์พฤษภาคม พ.ศ. 2535¹¹³ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ให้ พล.อ.สุจินดา คราประยูร และพล.ต.จำลอง ศรีเมือง แคนนำการประท้วง เข้าเฝ้าพระองค์ และพระองค์ได้ขอให้ทั้งสองฝ่ายหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากันและหาทางออกอย่างสันติ การออกอากาศสารคดีดังกล่าว เกิดขึ้นโดยไม่มีการประกาศให้ทราบก่อน โดยทาง

¹¹¹ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้บอกกับสื่อในวันพฤหัสบดีที่ 9 มีนาคม 2549 ว่า เขาได้รับการเชิญไปพบกับนายกรัฐมนตรี ทักษิณที่พระบรมมหาราชวัง แต่เขาจะเข้าไปเพียงแค่พูดคุยกับนายกรัฐมนตรี ทักษิณ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1472, “Eap Das John Meets with Thaksin’s Brain Trust,” 9 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1472.html> [26 January 2012]

¹¹² สื่อรายงานว่ามิเชลตรกรอย่างน้อย 2-3 ร้อยคนจากพื้นที่ฐานเสียงของพรรคไทยรักไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำลังเดินทางมายังกรุงเทพฯ โดยใช้รถอีแต่น โดยวางแผนล้อมทำเนียบรัฐบาลและเผชิญหน้ากับกลุ่ม พธม. ขณะที่กลุ่มพธม.ที่สนามหลวงมีแผนเดินขบวนไปยังทำเนียบฯในเวลา 7 โมงเช้าวันอังคาร แต่พวกเขาที่กำลังพิจารณาเลื่อนเวลาการเดินขบวนประท้วงขึ้นมา เพื่อทำกิจกรรมให้เสร็จสมบูรณ์ก่อนที่ขบวนรถอีแต่นจะมาถึง อ้างจากย่อหน้าที่ 12 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1546, “Delphic Oracles and Black Magic – Thailand Update March 13.”

¹¹³ อาสา สารสิน ราชเลขาธิการ ได้บอกกับเอกอัครราชทูต Boyce ว่า การออกอากาศสารคดีดังกล่าว เป็นไปตามพระราชประสงค์ขององค์พระมหากษัตริย์ ที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดการหาทางออกจาก ความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบันอย่างสันติ และ อาสา ได้กล่าวอีกว่าความตั้งใจของการออกอากาศสารคดีดังกล่าว ไม่ใช่เพื่อแสดงความชื่นชมฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และจากการวิเคราะห์ขั้นต้นของนายทหารคนสนิทขององคมนตรี พล.อ.สุรยุทธ์ จะตีความเหตุการณ์นี้ว่า ทำเพื่อต่อต้านนายกรัฐมนตรี ทักษิณ เพราะทุกคนต่างทราบดีว่า ส่วนหนึ่งของทางออกจากเหตุการณ์พฤษภาคมปี 2535 คือการให้นายกรัฐมนตรีซึ่งถูกต่อต้านออกจากตำแหน่ง ขณะที่บุคคลอื่นๆซึ่งสนับสนุนทักษิณได้ตีความเหตุการณ์นี้ว่า มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่แคนนำประท้วงกลุ่ม พธม. คือ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ผู้เขียนสรุปและเรียบเรียงข้อเท็จจริงดังกล่าวจากย่อหน้าที่ 3 และ 13 ของ *Ibid.*

ผู้เผยแพร่ได้ประกาศว่า “เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันได้นำไปสู่การเกิดขึ้นของ ความขัดแย้งทางความคิดที่แตกต่างหลากหลายจำนวนมาก ภาคส่วนต่างๆในสังคมจึงเป็นกังวลว่าเหตุการณ์นี้อาจนำมาสู่ความไม่สงบในประเทศ ทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย (ทีวีพูล) จึงเห็นว่ามี ความเหมาะสมที่จะอัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานไว้ในวันที่ 20 พฤษภาคม 2535 เพื่อให้เป็นเครื่องเตือนใจสำหรับการพิจารณาของทุกฝ่ายและทุกคน”¹¹⁴

การออกอากาศสารคดีเหตุการณ์การเข้าเฝ้าในหลวงของ พล.อ.สุจินดา และ พล.ต.จำลอง ในปีพ.ศ. 2535 อันเปรียบเสมือนสัญลักษณ์อันโดดเด่นของ การแสดงพระบารมีขององค์พระมหากษัตริย์ในการแทรกแซงวิกฤตความขัดแย้งทางการเมือง เพื่อยับยั้งไม่ให้เกิดการนองเลือดจากการปะทะกันของทั้งสองฝ่าย ในคืนวันอาทิตย์ที่ 12 มีนาคม 2549 เวลา 20.00 น. (และมีการออกอากาศซ้ำอีกโดยสถานีโทรทัศน์ต่างๆในตอนเช้าวันต่อมา) ได้ก่อให้เกิดการเรียกร้องให้มีการหาทางออกจากความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบันระหว่างนายกรัฐมนตรี ทักษิณกับกลุ่ม พธม. ด้วยวิธีการเจรจาประนีประนอม เช่นเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นในอดีต โดยมี พล.อ.เปรม เป็นผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งในครั้งนั้น¹¹⁵ แต่กระนั้นก็ตาม การเคลื่อนไหวลักษณะดังกล่าวของฝ่ายราชสำนัก ก็ส่งผลข้างเคียงซึ่งไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ฝ่ายราชสำนักกล่าวอ้างไว้เช่นเดียวกัน ดังที่ ราชนเลขาธิการ อาสา สารสิน ได้กล่าวยอมรับกับเอกอัครราชทูตว่า การออกอากาศสารคดีดังกล่าวได้กระตุ้นให้เกิดการสร้างทฤษฎีสมคบคิดขึ้น เพราะคู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่ายต่างฉกฉวยเอาเรื่องดังกล่าวมาใช้สนับสนุนข้ออ้างของฝ่ายตน และเมื่อไม่มีใครรู้ว่าการออกอากาศสารคดีดังกล่าวเกิดจากคำสั่งของผู้มีอำนาจคนใด ก็ยิ่งก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายเพิ่มมากขึ้นในหมู่ประชาชน เพราะนายกรัฐมนตรีและรัฐบาลก็ออกมาปฏิเสธความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดขึ้น¹¹⁶ ซึ่งเท่ากับจะทำให้ประชาชนคาดคิดได้ว่า การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นจากฝ่ายราชสำนัก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ อาสา ต้องรีบออกมาชี้แจงเรื่องการออกอากาศสารคดีว่าไม่เกี่ยวข้องกับทางราชสำนัก แม้ว่าการชี้แจงดังกล่าวจะทำให้ประชาชนคิดว่า รัฐบาลเป็นผู้กระทำและปิดบังเรื่องนี้เอาไว้ก็ตาม ซึ่ง อาสา ก็ทราบดีและยังกล่าวกับทูตอเมริกันว่า ทางราชสำนักตระหนักว่าการกระทำดังกล่าวจะทำให้เกิดปฏิกิริยาอันไม่ตั้งใจเช่นนั้น แต่ตัวเขาก็ประเมินว่าโดยรวมแล้วการออกอากาศสารคดีดังกล่าว ถือว่าก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งหมด เพราะมันทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งต่างๆเย็นลง อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ประชาชนทั่วไปไม่คิดว่าเกิดการแทรกแซงวิกฤตทางการเมืองจากราชสำนัก ทางสำนักราชเลขาธิการ จึงได้ออกแถลงการณ์ฉบับที่ 2 ตามมาทันที โดยมีใจความสำคัญว่า “สารคดีดังกล่าวเป็น ‘ข้อมูลสาธารณะ’ สื่อจึงสามารถ

¹¹⁴ แพลข้อความมาจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

¹¹⁵ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

¹¹⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1601, “Palace Supports Mediation, Does Not Completely Rule out Intervention,” 15 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1601.html> [26 January 2012]

ออกอากาศซ้ำได้ด้วยตัวเอง แต่ก็ต้องกระทำอย่างรับผิดชอบด้วย” ซึ่งแถลงการณ์ที่ออกมาดังกล่าวของสำนักราชเลขาธิการ เกิดขึ้น ก็เพื่อจุดประสงค์ว่าจะทำให้ราชสำนักหลุดพ้นจากพายุทางการเมืองที่เกิดขึ้นนั่นเอง¹¹⁷ เพราะ “ณ เวลานี้”¹¹⁸ ทางราชสำนักยังไม่พร้อมที่จะออกมาแทรกแซงทางการเมืองอย่างเป็นทางการ ถึงแม้ว่าจะมีการเรียกร้องอย่างซ้ำๆ จากผู้ชุมนุมกลุ่ม พธม. เพื่อขอให้พระมหากษัตริย์เข้าแทรกแซงวิกฤตการณ์ในปัจจุบัน¹¹⁹ และยิ่งกว่านั้นยังมีข่าวปรากฏออกมาว่าทางสภาองคมนตรีได้พูดคุยเรื่องสถานการณ์ทางการเมืองปัจจุบัน ซึ่งก่อให้เกิดกระแสความหวาดระแวงในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ราชสำนักกำลังพิจารณาเรื่องการเข้าแทรกแซงทางการเมืองก็ตาม¹²⁰

การตัดสินใจเลือกอนาคตทางการเมืองของทักษิณ

วิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงและยากจะหาทางออก ระหว่างฝ่ายทักษิณกับฝ่ายต่อต้าน ได้ทำให้การตัดสินใจอนาคตทางการเมืองของทักษิณ กลายเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายจับตามอง เพราะขณะนี้ ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยรักไทย จะยังคงเป็นที่คลั่งไคล้ของประชาชนในพื้นที่ต่างจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ซึ่งผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่ ถูกยึดกุมจิตใจด้วยนโยบายประชานิยมไปเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่เงื่อนไขดังกล่าวกลับไม่เพียงพอให้นายกรัฐมนตรี ทักษิณใช้เป็นข้ออ้างอันชอบธรรม ในการทำงานบริหารประเทศได้ เพราะขณะนี้ตัวเขา ได้สูญเสียฐานทางการเมืองในหมู่ของชนชั้นนำ และชนชั้นกลาง ผู้อ้างตัวว่าเป็นกลุ่มคนผู้มี

¹¹⁷ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

¹¹⁸ อาสาได้อธิบายให้ทูตสหรัฐฟังว่า สาเหตุที่ทางราชสำนักยังไม่พร้อมจะแทรกแซงการเมือง ณ ตอนนี ก็เพราะพระมหากษัตริย์ต้องเคารพรัฐธรรมนูญ แต่ถ้าหากนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีไม่สามารถจัดการหน้าที่ของรัฐบาลได้ ก็อาจจะมีเหตุให้พระมหากษัตริย์ “เข้าแทรกแซง” ภายใต้รัฐธรรมนูญมาตรา 7 เพื่อแก้เงื่อนไขที่เกิดขึ้น ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

¹¹⁹ ราชเลขาธิการในพระองค์ฯ อาสา สารสิน ได้สนทนากับทูตอเมริกัน เรื่องความกังวลของราชสำนักเกี่ยวกับเรื่องการเรียกร้องอย่างซ้ำๆ จากกลุ่มผู้ชุมนุมฝ่ายต่อต้านทักษิณ ที่ขอให้ในหลวงเข้าแทรกแซง เพื่อแก้ไขปัญหาทางตันทางการเมืองปัจจุบัน อาสา ได้กล่าวอ้างว่าในหลวงไม่ตั้งใจ ที่จะแทรกแซงการเมือง เพราะจะทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยของไทยลดถอยลง ราชสำนักเชื่อว่าสถานการณ์สามารถได้รับการแก้ไขได้โดยปราศจากการแทรกแซงของในหลวง อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1872, “Palace Reiterates – Leave Me Out of This,” 28 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1872.html> [26 January 2012]

¹²⁰ เตช บุนนาค ซึ่งเป็นผู้ช่วยของ อาสา สารสิน (และเป็นอดีตเอกอัครราชทูตประจำกรุงวอชิงตัน สหรัฐอเมริกาเช่นเดียวกับอาสา สารสิน) ได้ระบุว่า สื่อรายงานข่าวการประชุมขององคมนตรีเมื่อวานนี้ โดยมี “บุคคลหนึ่งในพวกเขา” ได้ปล่อยข่าวว่า สภาองคมนตรีได้พูดคุยเรื่องสถานการณ์ปัจจุบัน แต่เขาก็เน้นย้ำว่า การประชุมดังกล่าว เป็นการประชุมตามตารางกำหนดการที่เกิดขึ้นตามปกติ และไม่ได้บ่งชี้การเปลี่ยนแปลงใดๆ ในจุดยืนของราชสำนัก อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1601, “Palace Supports Mediation, Does Not Completely Rule out Intervention.”

การศึกษาไปเสียแล้ว ดังที่ เอกอัครราชทูต Boyce ได้แสดงข้อคิดเห็น หลังจากได้สนทนากับบุคคลในกองทัพที่ถูกมองว่า เป็นผู้ที่มีความเคารพอย่างสูงและมีความเป็นมืออาชีพอย่าง พล.อ.วินัย ภัททิยกุล เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2549 โดยมีใจความว่า “ทักษิณ ได้สูญเสียความชอบธรรมในสายตาผู้มีการศึกษา ชนชั้นผู้จ่ายเงินภาษีและศูนย์กลางอำนาจตามจารีตประเพณีไปแล้ว การยังคงอยู่ในอำนาจของเขาในฐานะนายกรัฐมนตรีได้กลายเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมอีกต่อไป”¹²¹ คำกล่าวของบุคคลสำคัญในกองทัพที่มีความน่าเชื่อถือดังกล่าว ได้กลายเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่า หนึ่งในตัวแสดงทางการเมืองที่เป็นฐานอำนาจของสถาบันกษัตริย์และกลุ่มชนชั้นนำอนุรักษนิยม ซึ่งมีบทบาทสำคัญ ในการเมืองการปกครองไทยในประวัติศาสตร์ร่วมสมัย ซึ่งก็คือกองทัพ ไม่สามารถอดทนให้นายกรัฐมนตรี ทักษิณและเครือข่ายทางการเมืองของเขาอยู่ในอำนาจได้อีกต่อไป เห็นได้จากความรู้สึกดังกล่าวที่สะท้อนออกมาจากทัศนะของ พล.อ.วินัย ที่ได้ยืนยันกับทูตอเมริกันว่า “กองทัพอยู่ในทางที่เข้าร่วมกันไม่ได้ (กับนายกรัฐมนตรี ทักษิณ-ผู้เขียน) อย่างแน่นอน กองทัพไม่ชอบนายกรัฐมนตรีอย่างมาก ยกเว้นแต่เพื่อนร่วมรุ่นโรงเรียนเตรียมทหารรุ่น 10 ของนายกรัฐมนตรี ทักษิณบางคนเท่านั้น”¹²²

อย่างไรก็ตาม ภายใต้กระแสกดดันทางการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างหนักหน่วง แทนที่นายกรัฐมนตรี ทักษิณ จะยอมลาออกจากตำแหน่ง ตามแรงกดดันของฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง เพื่อแก้ไขวิกฤตตามที่มีกระแสข่าวออกมาจากบุคคล ที่ถือได้ว่าเป็นที่ปรึกษาใกล้ชิดของนายกรัฐมนตรี ทักษิณคนหนึ่ง¹²³ เขากลับเปลี่ยนใจโดยตัดสินใจสู้ต่อไป ซึ่งสาเหตุของการเปลี่ยนใจของนายกรัฐมนตรีดังกล่าว เกิดขึ้นเพราะ เขาได้รับแรงสนับสนุนจากกลุ่มคน ที่มีความคิดแบบหัวรุนแรงหรือที่ทูตอเมริกัน เรียกว่า “กลุ่มคนสายเหยี่ยว”¹²⁴ อันประกอบไปด้วย ยงยุทธ ดิยะไพรัช วิษณุ

¹²¹ แผลจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1825, “NSC Secretary General Joins Chorus: Thaksin’s Days are Numbered,” 24 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1825.html> [26 January 2012]

¹²² แผลจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

¹²³ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้สนทนากับเอกอัครราชทูตอเมริกัน ในวันที่ 28 มีนาคม 2549 โดยกล่าวกับทูตอเมริกันว่า เขาคาดว่าหลังการเลือกตั้ง 2 เมษายน นายกรัฐมนตรี ทักษิณจะขอพระราชทานความคิดเห็นจากในหลวงและลาออกจากตำแหน่ง เพื่อให้การปฏิรูปการเมืองเกิดขึ้นได้ และ บวรศักดิ์ ยังให้ความมั่นใจกับทูตอเมริกัน โดยกล่าวอีกว่า ตามข้อเท็จจริงแล้ว “บางที่อาจมีการทำการตัดสินใจขึ้นแล้ว” แต่ นายกรัฐมนตรีต้องการให้มีการเลือกตั้งก่อนเป็นอันดับแรก ก่อนที่เขาจะพิจารณาลงจากตำแหน่ง “สิ่งต่างๆจะเรียบร้อยหลังจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง” แผลโดยสรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1873, “Cabinet Secretary-General Predicts Thaksin will Resign after Elections,” 28 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1873.html> [26 January 2012]

¹²⁴ ทูตอเมริกันได้จัดแบ่งกลุ่มบุคคลสำคัญของพรรคไทยรักไทย ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคนสายเหยี่ยว (the “hawks”) และกลุ่มคนสายพิราบ (the “doves”) ดังปรากฏในโทรเลขฉบับหนึ่ง ที่ทูตอเมริกันได้สนทนากับ

เครื่องงาม โภคิน พลกุล และ นายแพทย์พรหมมินทร์ เลิศสุริย์เดช รวมถึงพันศักดิ์ วิญญรัตน์ หัวหน้าคณะที่ปรึกษาทางการเมืองคนสนิทของนายกรัฐมนตรีทักษิณ พวกกลุ่มคนสายเหยี่ยวดังกล่าว ได้แนะนำให้นายกรัฐมนตรีทักษิณต่อสู้ และใช้การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือแสดงความนิยมในตัวของเขาที่มีต่อประชาชน ในขณะที่กลุ่มคนที่มีแนวคิดแบบสันติและประนีประนอม หรือที่ทูตอเมริกัน เรียกว่า “กลุ่มคนสายพิราบ” ภายในพรรคไทยรักไทย ซึ่งตระหนักถึง ผลที่จะตามมาจากความร้ายแรง ของสถานการณ์ทางการเมืองที่แท้จริง ไม่สามารถส่งอิทธิพลทางความคิดต่อนายกรัฐมนตรี ทักษิณได้¹²⁵

ภายหลังจากผลการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 2 เมษายน ออกมาว่า พรรคไทยรักไทยชนะการเลือกตั้งอย่างท่วมท้น จากการลงแข่งขันในการเลือกตั้งที่พรรคการเมืองฝ่ายค้านคว่ำบาตรไม่ลงแข่งขัน และมีแต่พรรคการเมืองขนาดเล็กซึ่งไม่เป็นที่รู้จักหรือไม่ได้รับความนิยมจากคนส่วนใหญ่ ซ้ำยังถูกกล่าวหาว่าได้รับการว่าจ้างจากบุคคลสำคัญในพรรคไทยรักไทยให้ลงสมัครแข่งขัน เพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขของพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง เอกอัครราชทูต Boyce ได้สนทนากับ พันศักดิ์ วิญญรัตน์ ที่ปรึกษาคนสนิทที่สุดของนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้ที่กล่าวกับทูตอเมริกันอย่างสม่ำเสมอว่า นายกรัฐมนตรีทักษิณ จะเอาชนะศัตรูของเขาและยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป พันศักดิ์ได้พรรณาผลลัพธ์การเลือกตั้งครั้งนี้ว่าเป็นความสำเร็จของพรรคไทยรักไทย เขากล่าวว่าหลังจาก “การโฆษณาชวนเชื่อที่ชั่วร้าย” (black propaganda) โดยสื่อมวลชนเป็นเวลาหลายเดือน พรรคไทยรักไทยได้ถูกทำให้ปลาบปลื้มด้วยคะแนนเสียงเกือบ 50 เปอร์เซ็นต์ในกรุงเทพฯ และเขายังทำนายว่า พรรคจะกวาดคะแนนในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างไรก็ตาม เขาได้กล่าวว่า “ในการปรากฏตัวของทักษิณในรายการโทรทัศน์ครั้งนี้ ทักษิณจะเสนออีกครั้งให้มีรัฐบาลเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (national reconciliation) ขึ้นมาเพื่อตรวจสอบการปฏิรูปรัฐธรรมนูญ ทักษิณจะลาออกเพื่อความ

ประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม และได้ให้ข้อสังเกตต่อการเมืองไทยในช่วงเวลานั้น ซึ่งพล.อ.เปรมได้แสดงให้เห็นว่าเขารับฟังทัศนะดังกล่าวอย่างสนใจมากที่สุด ผู้เขียนสรุปและเรียบเรียงจากข้อเท็จจริง ที่ปรากฏในย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1767, “Privy Councillor Prem Thinks Thaksin Should Go, But Stays Above the Fray,” 22 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1767.html> [26 January 2012] และการแบ่งลักษณะดังกล่าว มีลักษณะใกล้เคียงกับข้อมูลการวิเคราะห์ข่าวสถานการณ์ทางการเมืองไทย โดย เสียมเส้าหลง (นามแฝง) ดูใน เชียงอรธที่ 13 ของ เกษียร เตชะพีระ, *จากกระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙: วิฤตประชาธิปไตยไทย*, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิ 14 ตุลา, 2550), หน้า 15.

¹²⁵ กลุ่มคนสายพิราบในพรรคไทยรักไทย ซึ่งได้แก่ สุรเกียรติ์ เสถียรไทยและจาตุรนต์ ฉายแสง เชื่อว่าหน้าต่างโอกาสของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ที่จะใช้สำหรับรักษานาครดทางการเมืองได้ถูกปิดลงอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ความหวังเพียงอย่างเดียวของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ที่เหลืออยู่ก็คือ การ “เว้นวรรค” จากการเมืองเพื่อสิ่งที่ดีสำหรับประเทศ และปล่อยให้มีการเลือกตั้งแบบหลายพรรคการเมืองและการปฏิรูปการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งตามกระบวนการนี้นายกรัฐมนตรี ทักษิณอาจจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ อ้างจาก *Ibid*.

เป็นไปได้ว่ารัฐบาลนั้นจะคงอยู่ประมาณหนึ่งปีและหลังจากนั้นจะมีการเลือกตั้งใหม่อีกครั้ง”¹²⁶ นอกจากนี้ **พันศักดิ์** ยังกล่าวถึงแผนการรัฐประหารของฝ่ายต่อต้านว่า “สิ่งที่เรียกกันว่า ‘รัฐประหาร โดยปราศจากภคธวัช’ ล้มเหลว...ไม่มีความเป็นไปได้ที่นายกรัฐมนตรี ทักษิณจะลงจากตำแหน่ง...”¹²⁷ จากการแสดงความคิดเห็นของ**พันศักดิ์**ดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นว่า ชัยชนะการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นสร้างความมั่นใจให้กับพรรคไทยรักไทยเป็นอย่างมาก (และแน่นอนว่าแม้กระทั่งนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ก็คงจะรู้สึกอย่างนี้เช่นกัน) พวกเขาได้รับความชอบธรรมกลับมาบริหารประเทศอีกครั้ง และยังเชื่ออีกว่า แม้แต่แผนการรัฐประหารของกองทัพก็ไม่สามารถทำอะไรพวกเขาได้เช่นกัน แม้ว่าจะมีข่าวออกมาว่า พรรคฝ่ายค้านได้เตรียมตัวจัดการชุมนุมประท้วงมากขึ้น โดยจะเริ่มขึ้นในวันที่ 7 เมษายน โดยคาดว่าจะปลุกกระดมคนกรุงเทพฯซึ่งลงคะแนน “ไม่ขอใช้สิทธิ์ออกเสียง” (vote “no”) ได้จำนวนมาก เพื่อให้ออกมา “ชุมนุมประท้วงอย่างไม่มีวันสิ้นสุด” ดังที่ **สุรินทร์ พิศสุวรรณ** สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ได้กล่าวกับเอกอัครราชทูตอเมริกัน¹²⁸ ในขณะที่กลุ่ม พธม. ก็ได้ร้องขอต่อศาลปกครองให้ตัดสินให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ โดยอ้างว่า กระบวนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผิดปกติ พร้อมทั้งยังวางแผนปรับเปลี่ยนการเคลื่อนไหวของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพกว่าเดิม¹²⁹

และแล้วเมื่อถึงวันที่ 4 เมษายน ก็ได้เกิดเหตุการณ์ครั้งสำคัญต่ออนาคตทางการเมืองของ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** กล่าวคือ ภายหลังจากที่มีข่าวว่า **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ได้อนุมัติให้ก่อตั้ง “คณะกรรมการเพื่อความปรองดองแห่งชาติ” (national reconciliation panel) เพื่อหาทางนำสันติสุขมาสู่ประเทศ ก็ได้มีรายงานว่า **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ได้มุ่งหน้าไปสู่พระราชวังไกลกังวลที่หัวหิน

¹²⁶ แพลข้อความจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1971, “Three Commentaries on Election Results, The PM’s Future,” 3 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/04/06BANGKOK1971.html> [26 January 2012]

¹²⁷ แพลโดยตัดทอนข้อความจากบางส่วนของย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

¹²⁸ คุรยละเอียดเพิ่มเติมใน ย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

¹²⁹ **สุรินทร์ โหราชัยกุล** แกนนำกลุ่มนักวิชาการต่อต้านทักษิณ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตอเมริกันว่า กลุ่ม พธม. วางแผนการประชุมกลยุทธ์สัปดาห์นี้เพื่อจะพูดคุยถึงเรื่องที่จะดำเนินการขั้นถัดไป ตามที่**สุรินทร์**พูด กลุ่มพธม.ต้องการปรับปรุงขบวนการให้ดีขึ้นด้วยการเพิ่มเติมมวลชน ซึ่งเป็นชาวบ้านจากพื้นที่ชนบท (ซึ่งแต่เดิมที่ เป็นผู้สนับสนุนทักษิณ) และกลุ่มนักศึกษา จากที่ตามปกติมีเพียงแต่ มวลชนผู้สนับสนุนที่มีฐานอยู่ในกรุงเทพฯและภาคใต้ (ซึ่งต่อต้านทักษิณอย่างมาก) วาระการประชุมนี้มีความเป็นไปได้ว่า ได้รวมถึงเรื่องการรณรงค์อารยะขัดขืน (civil disobedience campaign) เพื่อต่อต้าน**ทักษิณ**ที่ยังคงอยู่ในรัฐบาล อ้างจาก ย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2005, “Thaksin Says, I Won,” 4 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/04/06BANGKOK2005.html> [27 January 2012]

ในตอนบ่ายของวันที่ 4 เมษายน ซึ่งการเข้าเฝ้าครั้งนี้ ถือว่าไม่ได้เป็นการไปเข้าเฝ้าตามปกติ¹³⁰ ดังที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

4.4.2 การแทรกแซงวิกฤตการเมืองของราชสำนัก

การแถลงข่าวการเว้นวรรคทางการเมืองของ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ในช่วงเย็นของวันอังคารที่ 4 เมษายน 2549 ด้วยการกล่าวว่า เขาจะไม่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกสมัย แต่เขาจะยังคงดำรงตำแหน่งรักษาการ ไปจนกระทั่งเปิดสมัยประชุมรัฐสภาใหม่ และมีการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีคนใหม่ หลังจากนั้นเขาจะยังคงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยของเขาต่อไป ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจาก**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เข้าเฝ้าในหลวง ได้นำมาสู่ความสงสัยของบุคคลต่างๆ ว่า นี้อาจหมายถึง สิ่งที่อยู่ในหลวงทรง “กระซิบข้างหูของเขา” เพื่อให้เขาลงจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ดังที่ครั้งหนึ่งเขาได้เคยพูดเอาไว้ก็เป็นไปได้ และขณะเดียวกัน ภายหลังทราบการแถลงข่าวเว้นวรรคทางการเมืองของ**นายกรัฐมนตรี** ทางฝ่ายแกนนำกลุ่ม พธม. ก็ได้ถือโอกาสนี้ เตรียมตัวยุติการประชุมประท้วงภายหลังจากการประชุม “ประกาศชัยชนะ” ในวันที่ 7 เมษายน แม้จะยังเชื่อว่า จะกลับมาถ้าหาก **พ.ต.ท.ทักษิณ** ไม่ออกไปจากตำแหน่งจริงๆ ภายในสิ้นเดือนเมษายนก็ตาม¹³¹

การประกาศเว้นวรรคทางการเมืองของ**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** กลายเป็นสิ่งที่บุคคลต่างๆ สงสัยว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเข้าเฝ้าในหลวงหรือไม่ ซึ่ง**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ได้ทำให้เรื่องนี้กระจ่างชัดมากขึ้น โดยเขาได้เล่าถึงเบื้องหลังของการกระทำดังกล่าวให้เอกอัครราชทูต Boyce ฟิงในวันที่ 7 เมษายนว่า เขาได้วางแผนทั้งหมด เพื่อลงจากตำแหน่งหลังจากการเลือกตั้งวันที่ 2 เมษายน แม้ว่าเขาจะไม่เต็มใจทำเช่นนั้นก็ตาม ดังเห็นได้จากที่เขาคิดอยู่ในใจว่า “ชนชั้นนำในกรุงเทพฯ” (Bangkok elite) คือ กลุ่มผู้ประท้วงและองคมนตรีบางคน ได้ดึงเขาลงมาจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทั้งที่เขาได้รับการสนับสนุนในวงกว้างจากประชาชนในต่างจังหวัด แต่ดูเหมือนว่าปัจจัยสุดท้าย¹³² ที่มีส่วนให้นายกรัฐมนตรีประกาศเว้นวรรคทางการเมืองนั้นอยู่ที่ เรื่องความสัมพันธ์ของเขากับสถาบัน

¹³⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.*

¹³¹ ดูใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2048, “Thaksin Takes A Break. What Next?,” 5 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/04/06BANGKOK2048.html> [27 January 2012]

¹³² แม้ว่า**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** จะเผชิญกับความกดดันอย่างหนักจากการชุมนุมของกลุ่ม พธม. และเขาก็สังเกตได้ว่า ฝ่ายต่อต้านไม่ได้ต้องการเพียงแคให้เขาลงจากตำแหน่ง เพราะพวกเขายังต้องการที่จะยึดทรัพย์สิน และบีบบังคับให้เขาออกนอกประเทศ แต่เรื่องดังกล่าว ก็ยังไม่ถือเป็นปัจจัยชี้ขาดการตัดสินใจประกาศเว้นวรรคทางการเมืองของเขา เพราะมีหลักฐานชี้ให้เห็นว่า ก่อนหน้าการประกาศลงจากตำแหน่ง**นายกรัฐมนตรี** ในวันอังคารที่ 4 เมษายน ไม่ได้มีการเจรจาหรือการทำความเข้าใจระหว่างฝ่าย**นายกรัฐมนตรี** กับฝ่ายต่อต้านแต่อย่างใด สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 9 และ 11 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2082, “Thaksin Tells All (Almost).”

กษัตริย์ที่ไม่ได้ราบรื่นเหมือนดังในอดีต ดังที่**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ได้เล่าให้ทูตอเมริกันฟังว่า เขาไม่ได้เป็นที่ชื่นชอบของสถาบันกษัตริย์อีกต่อไป แม้ว่าเขาจะเคยมีความสัมพันธ์ที่ดี เมื่อเขาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในช่วง 4 ปีแรกก็ตาม แต่ภายหลังจากที่เขาและพรรคไทยรักไทย ได้รับชัยชนะอย่างถล่มทลายในการเลือกตั้งเดือนกุมภาพันธ์ 2548 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเขากับสถาบันกษัตริย์ก็เริ่มเสื่อมโทรมลง เนื่องจากเขาถูกมองว่า เป็นผู้ท้าทายความนิยมของสถาบันกษัตริย์ที่มีอยู่ในพื้นที่ชนบท¹³³ และในเวลาต่อมา**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้เปิดเผยเรื่องราวเบื้องหลังของการประกาศเว้นวรรคทางการเมืองของเขาโดยละเอียดอีกครั้ง ให้กับ **Karen Brooks** อดีตเจ้าหน้าที่สภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งมาดำรงตำแหน่งชั่วคราวในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านเอเชีย (visiting Asia expert) ซึ่งในการเล่าเรื่องครั้งนี้ เขาได้แสดงความเห็นอย่างตรงไปตรงมาและรุนแรงมากกว่าที่เคยเล่าให้กับทูตอเมริกันฟังก่อนหน้านี้อย่างมาก¹³⁴ โดยเขาได้กล่าวว่า เขามีความขัดแย้งอย่างรุนแรงต่อราชสำนักและมองว่าตัวเขานั้นตกเป็นเหยื่อของ “การรัฐประหารจากราชสำนัก” (palace coup) จากการถูกบีบบังคับให้ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นอกจากนี้ เขายังได้กล่าวหาว่า ประธานองคมนตรี **พล.อ.เปรม** และองคมนตรี **พล.อ.สุรยุทธ์** ว่าสมคบคิดกันต่อต้านตัวเขา และ**พล.อ.สุรยุทธ์** เป็นผู้ที่น่าตัว **พล.ต.จำลอง** เข้ามานำการประท้วงต่อต้านของกลุ่ม พทม. อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ในวันที่ 11 เมษายน เอกอัครราชทูต **Boyce** ได้สอบถามเรื่องการประกาศเว้นวรรคทางการเมืองของ**นายกรัฐมนตรีกับองคมนตรี พล.อ.สุรยุทธ์** เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของสิ่งที่ได้ฟังมาจาก**นายกรัฐมนตรี** ซึ่งองคมนตรี**สุรยุทธ์** ได้เล่ารายละเอียดให้ทูตอเมริกันฟังว่า **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ได้วางแผนตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมเพื่อ “เว้นวรรค” ทันทหลังจากการเลือกตั้ง¹³⁵ และเขาได้ยืนยันว่าในหลวงไม่ได้เป็นผู้ส่งเสริมให้**นายกรัฐมนตรี**ลงจากตำแหน่งแต่อย่างใด

¹³³ อ้างจากรายละเอียดในย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

¹³⁴ การสนทนาระหว่าง**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**กับ **Karen Brooks** ในครั้งนี้ เกิดขึ้นภายหลังจากที่ผลการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 2 เมษายน ได้ถูกศาลตัดสินให้เป็นโมฆะไปแล้ว ดังนั้น จึงทำให้**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้เปิดเผยถึงทัศนคติและอารมณ์ความรู้สึกของเขาในแง่ลบอย่างรุนแรง ที่มีต่อฝ่ายผู้ตรงข้ามของเขา ควรดูรายละเอียดของโทรเลขฉบับสำคัญฉบับนี้เพิ่มเติมใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2990, “Thaksin Sees Self As Thailand’s Aung San Suu Kyy,” 18 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2990.html> [29 January 2012]

¹³⁵ **พล.อ.สุรยุทธ์**ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า การตัดสินใจที่จะเว้นวรรคทางการเมืองของ**นายกรัฐมนตรี**สอดคล้องกับแผนที่**นายกรัฐมนตรี**ได้วางไว้ตั้งแต่ก่อนการเลือกตั้ง **พล.อ.สุรยุทธ์** กล่าวว่า ระหว่างการสนทนากันวันที่ 2 มีนาคม **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**ได้กล่าวกับในหลวงว่า เขาจะยังคงอยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจนผ่านพ้นงานเฉลิมฉลองการครองราชย์ครบรอบ 60 ปี ในเดือนมิถุนายน แต่ในการพบกับ**พล.อ.สุรยุทธ์** ในวันที่ 27 มีนาคม **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**ได้ทบทวนแผนของเขาใหม่ โดยกล่าวว่า เขาจะลงจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีทันทีหลังจากการเลือกตั้ง อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2149, “Privy Councillor Confirms – King Did Not Give Thaksin the Boot,” 12 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2149.html> [27 January 2012]

โดยองคมนตรีสุรยุทธ์ได้อ้างกับทูตอเมริกันว่า เขาได้ยินเรื่องราวการสนทนากันระหว่าง นายกรัฐมนตรีกับในหลวง ในวันที่ 4 เมษายน โดยตรงจากราชเลขาธิการในพระองค์ ซึ่งอยู่ร่วมเหตุการณ์ดังกล่าว ซึ่งเหตุการณ์นี้ ถือเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด ทำให้การประกาศเว้นวรรคทางการเมืองของ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ถูกสรุปจากคนจำนวนมากว่า ในหลวงทรงกระตุ้น นายกรัฐมนตรีให้ลงจากตำแหน่ง องคมนตรีสุรยุทธ์ได้กล่าวว่า ในความเป็นจริงในหลวงทรงตรัสเพียงแค่เล็กน้อยเท่านั้น ในการสนทนาดังกล่าว ที่ยิ่งกว่านั้นสังเกตได้ว่า สถานการณ์ทางการเมืองมีความตึงเครียดมาก และตามที่องคมนตรีสุรยุทธ์พูด **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** เป็นผู้พุดเสียเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** บอกว่า จะไม่เข้ารับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ในหลวงก็ทรงทำเพียงแค่ผงกพระเศียรเท่านั้น¹³⁶ (สำหรับเรื่องการผงกพระเศียร ที่ **พล.อ.สุรยุทธ์** กล่าวถึงนั้น มีการกล่าวถึงในรายละเอียดโดย **พันศักดิ์ วิญญรัตน์** และ **อาสา สารสิน** ด้วยเช่นกัน¹³⁷) ส่วนเรื่องที่

¹³⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

¹³⁷ สำหรับเรื่องการผงกพระเศียรนั้น **พันศักดิ์ วิญญรัตน์** ได้เล่าเรื่องให้ รองผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศด้านกิจการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก (EAP/DAS) **Eric G. John** และเอกอัครราชทูต **Boyce** ฟังในวันที่ 22 พฤษภาคม 2549 ว่า เมื่อ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** กล่าวกับในหลวงว่า เขายินดีที่จะลาออกจากตำแหน่ง ในหลวงก็แค่ผงกพระเศียรและหลังจากนั้นก็ยุติการสนทนากัน ต่อมาหลังจากนั้น **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ก็ได้รับโทรศัพท์จากราชเลขาธิการในพระองค์ ซึ่งได้กล่าวกับเขาว่า การผงกพระเศียรหมายถึงเขาควรลาออกทันที ซึ่ง **พันศักดิ์** ได้วิจารณ์ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ในเรื่องนี้ว่า นายกรัฐมนตรีนำสิ่งที่แสดงออกมาของในหลวง มาคิดกังวลอย่างเคร่งเครียดมากเกินไป และดังนั้นเขาจึงถูกเป่าหู (manipulate) โดยบุคคลดังกล่าว ที่โทรศัพท์มาหา **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เพราะในความคิดของ **พันศักดิ์** นั้น **พล.อ.เปรม** และพรรคพวก ได้กระทำการต่างๆโดยอิสระจากในหลวง เพราะในหลวงไม่เคยแสดงออกมาให้เห็นเช่นนั้น อย่างไรก็ตาม ทูตอเมริกันได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของเขา เอาไว้ในโทรเลขฯ สำหรับเรื่องความคิดของ **พันศักดิ์** ที่ว่า กลุ่มผู้ต่อต้าน **ทักษิณ** จากในราชสำนัก กระทำการโดยอิสระจากพระมหากษัตริย์นั้น เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากและเกินเลยความจริง ขณะที่ **อาสา สารสิน** ราชเลขาธิการในพระองค์ ซึ่งเป็นหนึ่งในคนเพียงไม่กี่คนที่อยู่ในเหตุการณ์ขณะที่ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เข้าเฝ้าในหลวง ได้สนทนากับทูตอเมริกัน และแสดงการเพิกเฉยต่อ เรื่องเล่าของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เกี่ยวกับเหตุการณ์ ที่เขาเข้าเฝ้าในหลวง ซึ่งถูกทูตอเมริกันเปรียบเป็น “ประวัติศาสตร์ที่ถูกทบทวนใหม่” กล่าวคือ ตามคำอธิบายของเขานั้น **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้กราบบังคมทูลในหลวงว่า หลังจากการเลือกตั้งเขาจะลงจากตำแหน่ง และในหลวงก็เพียงแค่ผงกพระเศียร เป็นการตอบสนอง **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในการบอกเล่าเหตุการณ์กับทูตอเมริกันนั้น **อาสา สารสิน** ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องการโทรศัพท์ไปหา **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ภายหลังจากการเข้าเฝ้าตามที่ **พันศักดิ์** เล่าถึงเลย ซึ่งถ้าหากสิ่งที่ **พันศักดิ์** รับรู้มาเป็นเรื่องจริง นั้นย่อมแสดงว่า ทางฝ่ายของ **อาสา** จงใจปกปิดเรื่องดังกล่าว ซึ่งจะทำให้ดูเหมือนว่าเรื่องต่างๆที่ **ทักษิณ** เล่า เป็นเพียงการตีความเหตุการณ์โดยคลาดเคลื่อนผิดพลาดไปเอง ไม่ได้เกิดขึ้นจาก คำอธิบายของตนเมื่อโทรศัพท์ไปหา **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ดูรายละเอียดการสนทนาของ **พันศักดิ์ วิญญรัตน์** ได้จาก ย่อหน้าที่ 5 และ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK3180, “Das Eric John Meets Thaksin,s Oracle,” 26 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK3180.html> [30 January 2012] และดูรายละเอียดการสนทนาของ **อาสา สารสิน** ได้จากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06Bangkok4040, “King’s Private Secretary Dismisses Thaksin Claims,” 7 July

นายกรัฐมนตรี ทักษิณ ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า เขาไม่ได้เป็นที่ชื่นชอบของสถาบันกษัตริย์นั้น องคมนตรีสุรยุทธ์ ได้กล่าวยอมรับว่าเรื่องดังกล่าวเกิดขึ้นจาก อิทธิพลของบุคคลใกล้ชิดกับสถาบันกษัตริย์ซึ่งไม่ชอบนายกรัฐมนตรีทักษิณ¹³⁸

ภายหลังจากเอกอัครราชทูต Boyce ได้รับฟังเรื่องราวความเกี่ยวข้องของสถาบันกษัตริย์กับการประกาศวันวรรคทางการเมืองของนายกรัฐมนตรีทักษิณ ทั้งจากตัวนายกรัฐมนตรีทักษิณเอง และจากองคมนตรีพล.อ.สุรยุทธ์ ทูตอเมริกันได้แสดงความคิดเห็นว่า เขาเชื่อว่าสถาบันกษัตริย์ไม่ได้เข้าแทรกแซงการเมืองเพื่อให้นายกรัฐมนตรีลงจากตำแหน่ง และเขายังคิดว่า เรื่องเล่าของ พล.อ.สุรยุทธ์นั้น มีความน่าเชื่อถือมากกว่าเรื่องเล่าของนายกรัฐมนตรีทักษิณ ทั้งๆที่พล.อ.สุรยุทธ์ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ เพียงแต่อาศัยเรื่องที่ยังมาจาก ราชอาณาจักรการส่วนพระองค์อีกต่อไปหนึ่งเท่านั้นก็ตาม¹³⁹ ซึ่งเรื่องดังกล่าวก็เป็นที่น่าสนใจได้ เนื่องจากทูตอเมริกันผู้นี้ มีความใกล้ชิดอย่างมากกับราชสำนัก และยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนิสัยส่วนตัวของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ดังที่เขาได้แสดงออกผ่านทางความคิดเห็นส่วนตัว ในโทรเลขหลายฉบับก่อนหน้านี้ ดังนั้นเมื่อเขาได้รับฟังเรื่องที่เกิดขึ้นจากทั้งสองฝ่าย เขาจึงเลือกที่จะเชื่อเรื่องเล่าของพล.อ.สุรยุทธ์ ซึ่งเขามองว่าเป็นผู้ที่น่าเชื่อถือและเป็นที่เคารพของบุคคลทั่วไปมากกว่านายกรัฐมนตรีทักษิณ

แม้ว่าการประกาศวันวรรคทางการเมืองของนายกรัฐมนตรีทักษิณ จะไม่สามารถหาหลักฐานแน่ชัดว่า เกิดขึ้นจากการแทรกแซงโดยตรงของสถาบันกษัตริย์หรือไม่ เพราะเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องภายในราชสำนัก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในเหตุการณ์มีเพียงไม่กี่คน แต่ในเวลาต่อมา ก็เกิดเหตุการณ์ครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์ขึ้น เมื่อพระมหากษัตริย์ได้พระราชทานพระบรมราโชวาท ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญ ดังที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงต่อไป

การรัฐประหารโดยตุลาการ: ตุลาการณัฏวิวัฒน์¹⁴⁰

พระบรมราโชวาทของพระมหากษัตริย์ในวันที่ 25 เมษายน 2549 ที่พระราชทานแก่ผู้พิพากษาใหม่ ซึ่งเข้ารับตำแหน่งในศาลปกครองสูงสุดและศาลฎีกา ถือเป็นพระบรมราโชวาทที่ตรง

2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06Bangkok4040.html> [31 January 2012]

¹³⁸ ผู้เขียนตีความจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2149, “Privy Councillor Confirms – King Did Not Give Thaksin the Boot,” 12 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2149.html> [27 January 2012]

¹³⁹ วิเคราะห์จากข้อเท็จจริงในย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

¹⁴⁰ เพื่อเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของโทรเลขสถานทูตอเมริกัน ควรดูเพิ่มเติมใน วาด รวี, บรรณาธิการ, *วิกฤต 19*, (กรุงเทพฯ: ศรีปัญญา, 2554), หน้า 33-35., เกษียร เตชะพีระ, *จากระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙: วิกฤตประชาธิปไตยไทย*, หน้า 98-102.

ที่สุดและมีจุดประสงค์ชัดเจนที่สุด ในพระบรมราชาชาตดั่งกล่าว พระองค์ทรงตั้งคำถามต่อลักษณะของการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 2 เมษายนว่า มีความเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ เช่นเดียวกับเรื่องของ “ความถูกต้อง” ในการยุบสภาและเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งแบบฉับพลัน พระองค์ทรงเตือนความจำของตุลาการศาลปกครองว่า มันเป็นงานของพวกเขาที่จะพิจารณาประเด็นเหล่านี้ และดูความเป็นไปได้ในการทำให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อตุลาการศาลปกครองสูงสุด ซึ่งถูกเรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ มีรายละเอียดดังนี้

“ในเวลานี้ อาจจะไม่ควรจะพูด แต่อย่างเมื่อเข้านี้เอง ได้ยินเขาพูดเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง. และโดยเฉพาะเรื่องเลือกตั้งของผู้ที่ได้คะแนน ได้แต้มไม่ถึงยี่สิบเปอร์เซ็นต์. แล้วก็เขาเลือกตั้งอยู่คนเดียวซึ่งมีความสำคัญ เพราะว่าถ้าไม่ถึงยี่สิบเปอร์เซ็นต์ แล้วก็เขาคนเดียว ในที่สุดการเลือกตั้งไม่ครบสมบูรณ์. ไม่ทราบว่าจะเกี่ยวข้องกับท่านหรือเปล่า แต่ความจริงน่าจะเกี่ยวข้องเหมือนกัน เพราะว่าถ้าไม่มีจำนวนผู้ที่ได้รับเลือกตั้งพอ ก็กลายเป็นว่า การปกครองแบบประชาธิปไตยดำเนินการไม่ได้. แล้วถ้าดำเนินการไม่ได้ที่ท่านได้ปฏิญาณเมื่อตะกี้นี้ ก็เป็นหมัน. ถึงบอกว่าจะต้องทำทุกอย่างเพื่อให้การปกครองแบบประชาธิปไตยต้องดำเนินการไปได้. ท่านก็เลยทำงานไม่ได้ และถ้าท่านทำงานไม่ได้ ก็มีทางหนึ่ง ท่านอาจจะต้องลาออก เพราะไม่ได้มีการแก้ไขปัญหา ไม่ได้แก้ปัญหามีอยู่ ต้องหาทางแก้ไขได้. เขาอาจจะบอกว่าต้องไปถามศาลรัฐธรรมนูญ แต่ศาลรัฐธรรมนูญ ก็บอกไม่ใช่เรื่องของตัวเอง. ศาลรัฐธรรมนูญว่าเป็นการร่างรัฐธรรมนูญ ร่างเสร็จแล้วก็ไม่ใช่เรื่องของตัวเอง. เลขของร้องว่าอย่าไปทอดทิ้งการปกครองแบบประชาธิปไตย การปกครองแบบนี้จะทำให้บ้านเมืองดำเนินการผ่านออกไปได้.

แล้วก็มีอีกข้อหนึ่ง การที่จะบอกว่ามีการยุบสภาและต้องเลือกตั้งภายใน ๓๐ วัน ถูกต้องหรือไม่ ไม่พูดเลย ไม่พูดกันเลย. ถ้าไม่ถูกก็ต้องแก้ไข แต่ก็อาจจะให้การเลือกตั้งนี้เป็นโมฆะหรือเป็นอะไร ซึ่งท่านจะมีสิทธิ์ที่จะบอกว่า อะไรที่ควร ที่ไม่ควร. ไม่ได้บอกว่ารัฐบาลไม่ดี แต่ว่าเท่าที่ฟังดู มันเป็นไปได้. คือการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย เลือกตั้งพรรคเดียวคนเดียว ไม่ใช่ทั่วไป แต่ในแห่งหนึ่งมีคนที่มีคนเลือกตั้งคนเดียว มันเป็นไปได้ ไม่ใช่เรื่องของประชาธิปไตย. เมื่อไม่เป็นประชาธิปไตย ท่านก็พูดกันเองว่าท่านต้องดูเกี่ยวข้องกับเรื่องของการปกครองให้ดี. ตรงนี้ขอฝากอย่างดีที่สุดถ้าเกิดท่านจะทำได้ ท่านลาออก. ท่านเองไม่ใช่รัฐบาล

ลาออก ท่านเองต้องลาออก ถ้าทำไม่ได้ รับหน้าที่ไม่ได้. ตะกี้ที่ปฏิญาณไปดุๆ จะเป็นการไม่ได้ทำตามปฏิญาณ”¹⁴¹

พระองค์ทรงยื่นกรานต่อไปว่าการร้องขอให้ใช้มาตรา 7 ของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีการพระราชทานนายกรัฐมนตรี จะเป็นปัญหาต่อประชาธิปไตย ด้วยเหตุที่พระองค์ทรงตระหนักว่า การเข้าแทรกแซงการเมืองของพระองค์โดยตรง มีแต่จะทำให้เกิดสถานการณ์ที่สับสนวุ่นวายมากยิ่งขึ้น และจะเป็นผลเสียต่อพระองค์เองด้วย¹⁴² ดังนั้น พระองค์จึงเลือกใช้ศาลทั้ง 3 ศาล อันได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองและศาลฎีกาให้ทำงานร่วมกัน เพื่อตัดสิ้นใจอย่างฉุกเฉิน ในการเข้าไปแก้ไข ปัญหาโกลาหลวุ่นวายทางการเมืองในปัจจุบัน ก่อนที่ประเทศจะล่มสลาย¹⁴³

ท่ามกลางวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองที่กำลังดำเนินอยู่ สิ่งที่คาดการณ์ได้ว่าจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ภายหลังจากมีพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของในหลวง พระราชทานแก่ผู้พิพากษาศาลปกครองและศาลฎีกา ก็คือ การถกฉวยเอาประโยชน์จากสิ่งดังกล่าวของฝ่ายต่างๆ ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายต่อต้านรัฐบาล โดยเลือกหยิบเอาประเด็นที่ตนเองชื่นชอบตามจุดยืนของตนมากล่าวอ้าง แต่กระนั้นก็ตาม ผลที่ตามมาอันไม่อาจคาดคิดได้ว่าจะเกิดขึ้น ถ้าหากไม่มีพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทในครั้งนี้ กลับเป็นเรื่องการยกเลิกผลการเลือกตั้งวันที่ 2 เมษายนที่ผ่านมา

¹⁴¹ อ้างจาก สำนักราชเลขาธิการ, *ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ที่พระราชทานในโอกาสต่างๆ พุทธศักราช ๒๕๕๙* (กรุงเทพฯ: สำนักราชเลขาธิการ, 2550), หน้า 426-427.

¹⁴² ด้วยเหตุที่วันที่ 28 มีนาคม เอกอัครราชทูต Boyce ได้นำสำเนาหนังสืออดีตชีวิตประวัติของในหลวง ของ Paul Handley ที่ชื่อ “The King Never Smile” ซึ่งก่อให้เกิดการโต้เถียงและกำลังจะตีพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา ในเดือนพฤษภาคม ไปให้แก่ อาสา สารสิน ราชเลขาธิการในพระองค์ ซึ่งอาจทำให้ทางราชสำนัก ได้รับรู้ถึง คำวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆเกี่ยวกับราชวงศ์ดังที่ปรากฏในหนังสือ จึงมีความเป็นไปได้ว่า สาเหตุที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงไม่ต้องการเข้าแทรกแซงทางการเมือง เป็นเพราะพระองค์ต้องการตอบโต้คำวิพากษ์วิจารณ์ เรื่องปัญหาการเคารพหลักการประชาธิปไตย ซึ่ง Paul Handley ได้กล่าวถึงในหนังสือของเขา ที่กำลังจะถูกตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกา โดยพระองค์ต้องการแสดงให้เห็นว่า พระองค์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ ดังที่พระองค์ได้ตรัสต่อผู้พิพากษาศาลต่างๆ ในวันที่ 25 เมษายน ดูรายละเอียดเพิ่มเติม ประกอบการวิเคราะห์และตีความดังกล่าวของผู้เขียน ได้จากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1872, “Palace Reiterates – Leave Me Out of This.” และย่อหน้าที่ 4 ของ Embassy Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2988, “Privy Councillor on Thai Political Situation,” 18 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2988.html> [29 January 2012] และสำหรับผู้สนใจ บทปริทัศน์หนังสือดังกล่าว ที่น่าสนใจมาก สามารถดูได้จากงานของ Duncan McCargo, “A Hollow Crown,” *New Left Review* 43 (January-February 2007): 135-144.

¹⁴³ ดูใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2425, “The King Says, It’s Mess,” 26 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/04/06BANGKOK2425.html> [27 January 2012]

มา¹⁴⁴ ซึ่งพรรครัฐบาลของทักษิณได้รับชัยชนะโดยปราศจากคู่แข่งชั้นจากพรรคการเมืองฝ่ายค้านลงสมัครรับเลือกตั้ง เพราะเหตุการณ์นี้ได้ทำให้การวางบทบาททางการเมืองของตุลาการ แตกต่างไปจากที่เคยเป็นมา ดังที่ทูตอเมริกันได้แสดงความคิดเห็นเอาไว้ว่า “...พวกเขา (ตุลาการ-ผู้เขียน) อาจจะรู้สึกว่าได้รับการเพิ่มอำนาจให้เสนอแผนที่ชัดเจนเพื่อทำให้ทางออกของปัญหาที่มีความวุ่นวายลับสนอย่างสุดขีดนี้กระจ่างชัด”¹⁴⁵

หลังจากมีพระราชดำรัสของในหลวงในวันที่ 25 เมษายน ประธานศาลสูงทั้ง 3 ศาลได้ทำการประชุมร่วมกันในตอนเช้าของวันศุกร์ที่ 28 เมษายน เพื่อวางแผนกันว่า แต่ละศาลจะทำงานในคดีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งที่อยู่ภายใต้อำนาจศาลเพื่อทำให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ¹⁴⁶ และในวันที่ 1 พฤษภาคม ผู้พิพากษาศาลปกครองกลางได้ชี้ให้เห็นว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเดือนเมษายนมีทางเป็นไปได้ที่จะถูกตัดสินให้เป็นโมฆะ ดังที่ วิษณุ วรรณฤณ รองหัวหน้าผู้พิพากษาศาลปกครองกลาง ได้แสดงให้อุปทูตฝ่ายการเมือง (Polcouns) เห็นว่า “ณ ตอนนี ศาลต้องตัดสินว่า พวกเขาสามารถให้การให้เหตุผลว่าอะไร เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ ที่จะทำให้พวกเขาเอื้อมไปถึงเป้าหมายดังกล่าว ...การตัดสินคดีสำคัญจะมีประกาศออกมาในช่วงประมาณหนึ่งสัปดาห์ถึงสิบวัน”¹⁴⁷ การเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วของศาล ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการมีพระราชดำรัสครั้งประวัติศาสตร์ของในหลวง ในวันที่ 25 เมษายน ที่แสดงให้เห็นว่า การเลือกตั้งครั้งล่าสุดที่เกิดขึ้นนั้นไม่สามารถยอมรับได้¹⁴⁸ ประกอบกับกระแสกดดันจากการหวนกลับมาชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม.ที่ได้แสดงให้เห็นว่า

¹⁴⁴ เอกอัครราชทูต Boyce ได้กล่าวไว้ในโทรเลขฉบับหนึ่งว่า “ก่อนที่ในหลวงจะทรงมีพระราชดำรัสกับผู้พิพากษาศาลสูงต่างๆ ไม่มีทางเป็นไปได้ว่าจะมีการยกเลิกผลการเลือกตั้งวันที่ 2 เมษายน แต่ขณะนี้ได้มีความเป็นไปได้แล้ว ในกรุงเทพฯ พวกที่ถูกเรียกว่า ‘ชนชั้นนำกรุงเทพฯ’ (Bangkok elite) ลี้อที่ต่อต้านทักษิณและกลุ่มมวลชนที่ต่อต้านทักษิณ ดูราวกับคิดว่าสิ่งนี้จะเกิดขึ้น เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติบอกพวกเราว่าในหลวงทรงทำให้เรื่องนี้ ‘กระจ่างชัดอย่างมาก’ ว่าการเลือกตั้งครั้งนี้ไม่สามารถยอมรับได้” แต่ทูตอเมริกันก็ได้แสดงข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า “สิ่งที่เรียกว่า ‘กระจ่างชัดอย่างมาก’ นี้กำลังยืดขยายออกมา แต่มันก็ยังเป็นเพียงสิ่งสัมผัสทั้งหมด” ผู้เขียนแปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2502, “ANNULING THE ELECTIONS? THE COURTS DECIDE TO THINK ABOUT IT,” 28 April 2006.

¹⁴⁵ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2425, “The King Says, It’s Mess.”

¹⁴⁶ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2502, “Annuling the Election? The Courts Decide to Think about It.”

¹⁴⁷ แปลข้อความบางส่วนจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2567, “Courts Lean Toward Nullification; TRT Fights Back,” 2 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2567.html> [27 January 2012]

¹⁴⁸ พระราชดำรัสของในหลวงในครั้งนี้ ได้เป็นสิ่งจูงใจอย่างมีนัยสำคัญต่อตุลาการศาลต่างๆ ที่ต้องทำหน้าที่พิจารณาตัดสินคดีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งครั้งนี้ ดังที่พระองค์ทรงชี้ให้เห็นว่าตุลาการศาลต่างๆที่เกี่ยวข้องต้องพิจารณาถึงความถูกต้องและความเหมาะสมของการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 2 เมษายน ทั้งในประเด็นการยุบสภา

พวกเขาเคารพพระประสงค์ของในหลวง ที่มีต่อการเลือกตั้งแบบฉับพลันในเดือนเมษายน โดยให้ฝ่ายตุลาการเป็นผู้เข้ามาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น¹⁴⁹ ได้นำมาสู่การแถลงตัดสินใจของศาลรัฐธรรมนูญในวันที่ 8 เมษายน โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ **อูระ หวังอ้อมกลาง** ว่าการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 2 เมษายน ไม่เป็นประชาธิปไตย (ด้วยคะแนนเสียง 8-6 เสียง) และการเลือกตั้งเป็นโมฆะ จะต้องจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นมาใหม่ (9-5 เสียง)¹⁵⁰ อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมาอีกหลายเดือน การเลือกตั้งใหม่อีกครั้งก็ยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เพราะพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง ที่ถูกถวายไปให้พระมหากษัตริย์ลงพระปรมาภิไธย ได้ถูกหยุดไว้ชั่วคราวอยู่ที่พระราชวัง ซึ่ง **อาสา สารสิน** ราชเลขาธิการในพระองค์ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ในการสนทนากับทูตอเมริกัน ในวันที่ 7 กรกฎาคม โดยอ้างว่าพวกเขาต้องการให้เกิดความชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก่อนที่พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชกฤษฎีกา¹⁵¹ ซึ่งจากคำกล่าวของ**อาสา** แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งบางอย่าง ที่เกิดขึ้นระหว่างฝ่ายราชสำนักกับฝ่ายรัฐบาลทักษิณ พวกเขาจึงยังไม่ต้องการดำเนินการต่างๆ ไปแนวทางเดียวกันกับแผนการเลือกตั้งครั้งใหม่ ที่ทางฝ่ายรัฐบาลได้วางเอาไว้ เพราะทางฝ่ายราชสำนัก หรือผู้มีผลประโยชน์ทางการเมืองที่เกี่ยวข้อง อาจต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบางอย่างเกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องถ่วงเวลาการจัดการเลือกตั้งครั้งใหม่เอาไว้ไม่ให้เกิดขึ้น จนกว่าพวกเขาจะสามารถหา “แนวทางบางอย่าง” ที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองตามที่พวกเขาคาดหวังเอาไว้ได้สำเร็จ เพราะด้วยสถานการณ์ปัจจุบัน แม้จะมีการเลือกตั้งครั้งใหม่อีก ผลลัพธ์ทางการเมืองก็ยังคงเป็นเช่นเดิม กล่าวคือ พรรครัฐบาลก็ยังมีโอกาสที่จะชนะการเลือกตั้งอยู่สูงมาก เพราะพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นพรรคการเมืองหลักอีกพรรคหนึ่ง ก็น่าสิ้นหวังในการแข่งขันกับพรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้น ขณะที่คดีความที่เกี่ยวข้องกับการกล่าวหาว่าพรรคไทยรักไทยจ้างพรรคเล็กลงเลือกตั้งวันที่ 2 เมษายนก็ยังคงไม่มีความคืบหน้า ซึ่งถ้า

และเลือกตั้งใหม่อย่างฉับพลันภายใน 30 วัน ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นประชาธิปไตยกับจำนวนพรรคการเมืองและจำนวนผู้ลงแข่งขันรับเลือกตั้ง ดูเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2750, “WHERE TO NOW IN THE WAKE OF COURT POLL DECISION?,” 10 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2750.html> [27 January 2012]

¹⁴⁹ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2596, “Limbo, Lawsuits, And Lumpini Park – How Much Longer?,” 3 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2596.html> [28 January 2012]

¹⁵⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2688, “Constitutional Court Annuls April 2 Polls,” 8 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2688.html> [28 January 2012]

¹⁵¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4040, “King’s Private Secretary Dismisses Thaksin Claims,” 7 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK4040.html> [31 January 2012]

หากปรากฏว่าคดีดังกล่าวมีความผิดจริงก็อาจนำมาสู่การพิพากษายุบพรรคไทยรักไทยและตัดสิทธิ์ผู้บริหารพรรค อันจะนำมาสู่ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งใหญ่อย่างแน่นอน

4.4.3 การประกาศสงครามอย่างเป็นทางการระหว่างฝ่ายทักษิณกับฝ่ายนิยมเจ้า

แม้ว่าจะเคยเกิดข่าวลือออกมาว่าเครือข่ายของ นายกรัฐมนตรีทักษิณ มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์วางระเบิดหน้าบ้านพักของประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ มาแล้วในช่วงต้นเดือนมีนาคม 2549¹⁵² แต่ความขัดแย้งระหว่างพล.อ.เปรมและนายกรัฐมนตรีทักษิณ ก็ยังไม่เคยถูกแสดงออกมาให้สาธารณชนเห็นอย่างเป็นทางการ จนกระทั่งเกิดเรื่องการลาออกของนักกฎหมายคนสำคัญ 2 คน ซึ่งทำงานร่วมกับรัฐบาลทักษิณ อันได้แก่ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และรองนายกรัฐมนตรี วิษณุ เครืองาม การลาออกของบุคคลสำคัญทั้งสองคนดังกล่าว สร้างความไม่พอใจให้กับ นายกรัฐมนตรีทักษิณ อย่างมาก เพราะเขาเข้าใจว่าการลาออกดังกล่าว ไม่ได้เกิดจากความตั้งใจของบุคคลทั้งสองเอง แต่เป็นเพราะถูกบีบบังคับจากบุคคลที่เขาเรียกว่า “ผู้มีบารมี” ซึ่งพยายามจะใช้วิธีการอันไม่เป็นประชาธิปไตยเพื่อให้ได้รับอำนาจ แม้ว่านายกรัฐมนตรีทักษิณ จะไม่ได้ระบุชื่อของบุคคลดังกล่าวว่าหมายถึงใคร แต่ก็เป็นที่รับรู้ในวงกว้างว่า เป็นการกล่าวโจมตีประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับความเคารพอย่างสูงและถูกมองว่าเปรียบเสมือนตัวแทนของในหลวง¹⁵³ ดังนั้นการกระทำของนายกรัฐมนตรี ทักษิณจึงถูกบุคคลต่างๆ มองว่าเป็น “การประกาศสงครามอย่างเปิดเผยและเป็นทางการ” ระหว่างฝ่ายเครือข่ายของนายกรัฐมนตรี ทักษิณกับเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ที่มี พล.อ.เปรม เป็นแกนกลาง¹⁵⁴ และถึงแม้ว่าในเวลาต่อมาทางรัฐบาลและโฆษกพรรคไทยรักไทยจะแถลงข่าวปฏิเสธว่า “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” ที่ นายกรัฐมนตรีทักษิณ กล่าวถึงนั้นไม่ใช่ พล.อ.เปรม เพื่อลดกระแสต่อต้าน

¹⁵² อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1521, “Thailand Political Update Mach 10.”

¹⁵³ อ้างจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK3916, “What’s Thaksin Up To?,” 3 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK3916.html> [31 January 2012]

¹⁵⁴ พันศักดิ์ วิญญรัตน์ ที่ปรึกษาคนสำคัญของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ และถือได้ว่า เป็นผู้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการวางแผนยุทธศาสตร์ทางการเมืองต่างๆของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ เคยกล่าวถึงประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งเป็นตัวแสดงหลักของเครือข่ายข้าราชการ ในการสนทนากับทูตอเมริกัน โดยเปรียบเทียบ พล.อ.เปรม ว่าทำตัวเป็นดั่ง “กษัตริย์น้อยๆ” (Monarch Jr.) ทั้งๆที่ความจริงแล้ว พล.อ.เปรม ได้เข้าพบกับในหลวงโดยตรงไม่บ่อยนัก นอกจากนี้ พันศักดิ์ ยังแสดงความคิดเห็น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสาเหตุที่ทำให้ นายกรัฐมนตรี ทักษิณกับพล.อ.เปรม มีความขัดแย้งกัน โดยกล่าวว่า พล.อ.เปรม มองนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ในฐานะของนายกรัฐมนตรี “ที่ไม่มีความเหมาะสม” คนหนึ่ง เพราะเขาไม่ได้แบ่งปันอำนาจให้กับ “กลุ่มอำนาจเก่า” ในกรุงเทพฯอย่างเพียงพอ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK3180, “Das Eric John Meets Thaksin,s Oracle,” 26 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK3180.html> [30 January 2012]

ภายในประเทศที่มีต่อรัฐบาล และตัวนายกรัฐมนตรีทักษิณลงไป แต่เมื่อนายกรัฐมนตรีทักษิณมีโอกาสนสนทนากับบุคคลอื่น ๆ เป็นการส่วนตัว เขาก็ยอมรับกับบุคคลเหล่านั้นว่า “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” ที่กล่าวพาดพิงถึง ก็คือ พล.อ.เปรมและเขายังแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์ ต่อบทบาทของพล.อ.เปรม ตามความคิดจริงๆ ของเขาที่มีอีกด้วย ดังเช่นที่เขากล่าวกับ นักวิชาการด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษาที่ชื่อว่า Karl Jackson ซึ่งเป็นคณบดีของสำนักการศึกษานานาชาติชั้นสูง (The Paul H. Nitze School of Advanced International Studies-SAIS) แห่งมหาวิทยาลัยจอห์นส์ ฮอปกินส์ (Johns Hopkins University) เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม โดยกล่าวว่า พล.อ.เปรมคิดว่าองคมนตรีอยู่ในสถานะที่สูงกว่านายกรัฐมนตรี และชนชั้นนำทางการเมืองของไทย ก็คิดว่าตนเองอยู่ในสถานะที่สูงกว่า “ชาวไร่ชาวนา” (ผู้เขียนคิดว่า คำดังกล่าว น่าจะมีนัยยะถึง “ชาวบ้าน” โดยทั่วไป) นอกจากนี้ ศาลก็กำลังถูกใช้ไปในทางที่ต่อต้านประชาธิปไตย¹⁵⁵ และในทำนองเดียวกันเมื่อเขาได้มีโอกาสสนทนากับเอกอัครราชทูต Boyce เขาได้กล่าวว่า มันเป็นเรื่องที่ผิดและไม่เป็นประชาธิปไตยสำหรับ การที่พล.อ.เปรมจะทำงาน ต่อต้านนายกรัฐมนตรีอยู่ข้างหลังฉาก และเขายังกล่าวหาว่า พล.อ.เปรมพยายามส่งอิทธิพลไปยังตุลาการ ที่เกี่ยวข้องกับคดีสำคัญที่ยังค้างอยู่อีกด้วย¹⁵⁶

ภายหลังจากพล.อ.เปรม ถูกกล่าวพาดพิงจากนายกรัฐมนตรีทักษิณว่าเป็น “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” ทูตอเมริกันได้เดินทางไปพบและพูดคุยกับพล.อ.เปรม เกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้น ซึ่งพล.อ.เปรม ได้เล่าถึง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเขากับนายกรัฐมนตรี ทักษิณว่า ช่วงเวลาห้าปีแรกในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของทักษิณ เขาไม่ได้พบกับนายกรัฐมนตรี ทักษิณมากนัก เพราะนายกรัฐมนตรี ทักษิณ คิดว่าตนรู้ทุกอย่างแล้ว แต่ในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา นายกรัฐมนตรี ทักษิณ มาพบพล.อ.เปรมบ่อยมากขึ้น พล.อ.เปรม กล่าวว่า “เขานั่งอยู่ตรงที่ฉันนั่ง แล้วพูดคุยเล็กๆ น้อยๆ อย่างสุภาพและพยายามขอคำปรึกษาเรื่องสถานการณ์ทางการเมือง” ดังนั้น เขาจึงรู้สึกตกใจสุดขีดเมื่อได้ยินสิ่งที่นายกรัฐมนตรี ทักษิณ พูดเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา¹⁵⁷ หลังจากนั้นพล.อ.เปรมก็ได้แสดงทัศนคติของเขา ที่มีต่อตัวนายกรัฐมนตรี ทักษิณว่า

¹⁵⁵ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK3963, “Thaksin Says It Again, ‘I’LL Take A Brake,” 5 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK3963.html> [31 January 2012]

¹⁵⁶ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4041, “Steak With Thaksin,” 7 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK4041.html> [31 January 2012]

¹⁵⁷ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK3997, “Prem On Thaksin,” 6 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK3997.html> [31 January 2012]

“คำประจบสอพลอที่นายกรัฐมนตรี ทักษิณได้รับจากคนที่ออกมาต้อนรับเขา โดยเฉพาะเมื่อเขาเดินทางไปยังพื้นที่ต่างๆทั่วประเทศ มันได้เข้าไปในหัวของเขาและทำให้เขาเชื่อว่า ‘เขาคือหมายเลขหนึ่ง’ แต่ประเทศไทยไม่ใช่สหรัฐอเมริกา ‘พวกเรามีหมายเลขหนึ่งเรียบร้อยแล้ว’ ... หลังจากได้เห็นฝูงชนในวันที่ 9 มิถุนายน ประชาชนนับล้านคนสวมใส่เสื้อสีเหลือง ออกมารอคอยในหลวงเป็นเวลาหลายชั่วโมงท่ามกลางความร้อนระอุ เพียงเพื่อได้เห็นเบื้องหน้าพระมหากษัตริย์ของพวกเขา ทักษิณควรเข้าใจว่าเขาไม่สามารถแข่งขันกับในหลวงเพื่อทำให้ประชาชนรัก”¹⁵⁸

ถึงแม้ว่าพล.อ.เปรมจะมีคำกล่าวและท่าที ดังที่เขาได้แสดงให้เห็นให้ทูตอเมริกันเข้าใจว่า เขารู้สึกผิดหวังและประหลาดใจกับคำกล่าวหาของนายกรัฐมนตรีทักษิณ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า โดยแท้จริงแล้วเขาไม่ได้เกี่ยวข้องกับกรแทรกแซงการเมืองดังที่ถูกกล่าวหา ดังที่ผู้เขียนจะแสดงให้เห็นหลักฐานยืนยันว่า เพราะเหตุใด นายกรัฐมนตรีทักษิณ จึงรู้สึกไม่พอใจอย่างยิ่งต่อบุคคลที่เขาเรียกว่า “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” คนนี้ โดยอ้างจากบุคคลต่างๆที่เปิดเผย สาเหตุเบื้องหลังการลาออกจากการทำงานร่วมกับรัฐบาลทักษิณของ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี และ วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ในวันที่ 5 กันยายน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้เดินทางไปเยี่ยมเยียนเอกอัครราชทูต Boyce และเล่าว่า เขาลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในเดือนมิถุนายน เพราะถูกกดดันจากสมาชิกท่านหนึ่งของคณะองคมนตรี ซึ่งพวกเขาทั้งหมดต่อต้านนายกรัฐมนตรีทักษิณ ดังรายละเอียดที่ผู้เขียนจะกล่าวถึง โดยสรุปใจความสำคัญจากโทรเลขฉบับหนึ่ง¹⁵⁹ กล่าวคือ บวรศักดิ์ ได้อ้างกับทูตอเมริกันว่า เขาตัดสินใจลาออกด้วยหลายเหตุผล รวมถึงเรื่องความน่าเชื่อถือของสาธารณชนที่มีต่อตัวเขาได้เสื่อมลง เพราะเขาได้ถูกชนชั้นนำมามองเพิ่มขึ้นอย่างมากว่า เขาเป็นผู้ปกป้องรัฐบาล ซึ่งไม่เป็นที่ชื่นชอบของประชาชน โดยมีการขายหุ้นชินคอร์ปโดยไม่เสียภาษีของครอบครัวชินวัตร เป็นดั่งฟางเส้นสุดท้ายสำหรับตัวเขา แต่เขาก็ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า เขาได้เร่งการลาออกของเขาให้เร็วยิ่งขึ้นภายใต้แรงกดดันจากสมาชิกท่านหนึ่งของคณะองคมนตรีซึ่งเขาไม่ระบุชื่อ โดยกล่าวแต่เพียงว่าบุคคลดังกล่าวไม่ใช่ประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ไม่ใช่ราชเลขาธิการในพระองค์ อาสาสารสิน และไม่ใช่บุคคลที่วิจารณ์ นายกรัฐมนตรีทักษิณ ต่อสาธารณชน นอกจากนี้ บวรศักดิ์ ยังเล่าให้ทูตอเมริกันฟังอีกว่า นายกรัฐมนตรีทักษิณรู้เรื่องแผนการลาออกของบวรศักดิ์ จากการติดตามการ

¹⁵⁸ แลข้อความจากบางส่วนในย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

¹⁵⁹ ดูรายละเอียดทั้งหมดเพิ่มเติมใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5463, “Ex – Cabinet Secretary Assesses PM Thaksin’s Position,” 6 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5463.html> [31 January 2012]

ใช้โทรศัพท์ของเขา¹⁶⁰ แม้ว่า**บรรศักดิ์**จะพยายามยืนยันว่า **พล.อ.เปรม** ไม่ใช่บุคคลที่กดดันให้เขาลาออกโดยตรง แต่เขาก็ได้เปิดเผยให้เห็นว่า คณะองคมนตรีทั้งหมดไม่ชอบ**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ซึ่ง**พันศักดิ์** หนึ่งในบุคคลสำคัญระดับมันสมองของเครือข่ายทักษิณ ก็ทราบถึงเรื่องดังกล่าวดี ดังที่เขาได้ตั้งข้อสังเกตไว้ในกาสนทนากับทูตอเมริกันว่า ศัตรูของ**ทักษิณ** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประธานองคมนตรี **พล.อ.เปรม** หวังว่า **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** จะถูกขับไล่ออกไปภายในเดือนกันยายนนี้ **พันศักดิ์** ได้ยืนยันกรานว่า **พล.อ.เปรม**และพรรคพวก หวังที่จะขจัด**นายกรัฐมนตรีทักษิณ**และระบบประชาธิปไตยของไทย เพราะพวกคณาธิปไตยนิยมเจ้า (the royalist oligarchy) เหล่านี้ ต้องการที่จะหวนกลับไปสู่ยุคที่ ราชสำนักครองแผ่นดินเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด ไม่ใช่ขัณฑการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งมาด้วยวิธีประชาธิปไตย และ**พันศักดิ์**ยังได้กล่าวถึง เหตุการณ์การลาออกของ **บรรศักดิ์** และ**วิษณุ** โดยอ้างว่า “เปรมได้ส่งสัญญาณสิ่งที่อยู่ในใจของเขาและขู่ขู่ให้สมาชิกของคณะรัฐมนตรีสองคน คือ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี **บรรศักดิ์** อูวรรณโณและรองนายกรัฐมนตรี **วิษณุ** เครื่องามให้ลาออกในเดือนมิถุนายน...เปรมส่งสัญญาณที่ชัดเจน โดยการถามมุมมองของบุคคลทั้งสองดังกล่าวว่า รัฐธรรมนูญยินยอมให้ พระมหากษัตริย์เข้ามาบีบบทบาททางการเมืองหรือไม่ ในกรณีที่มีเหตุการณ์การเสียชีวิตของ**ทักษิณ**”¹⁶¹ นอกจาก **พล.อ.เปรม** จะส่งสัญญาณให้ **บรรศักดิ์**และ**วิษณุ** ลาออกจากการทำงานร่วมกับรัฐบาลแล้ว **มีชัย ฤชุพันธ์** ศาสตราจารย์ด้านกฎหมายผู้มีชื่อเสียง และเป็นอดีตรัฐมนตรีในรัฐบาลของ **พล.อ.เปรม** ก็เป็นอีกบุคคลหนึ่ง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกดดันให้ **บรรศักดิ์**และ**วิษณุ** ลาออกจากตำแหน่งด้วยเช่นกัน ดังที่ **โกคิน พลกุล** อดีตประธานรัฐสภา (ณ เวลานั้น) และรองหัวหน้าพรรคไทยรักไทย ได้ตอบคำถามเรื่องดังกล่าวของทูตอเมริกัน ในการสนทนาวันที่ 8 กันยายน โดยกล่าวอ้างว่า “ทั้งสองคนอยู่ภายใต้ความกดดันจากบุคคลที่ชื่อนาย**มีชัย** ซึ่งมีความใกล้ชิดกับ**พล.อ.เปรม**และถูกอนุมานว่า การกระทำได้กล่าวเป็นการสะท้อนมุมมองจากราชสำนัก”¹⁶² จากคำบอกเล่าต่างๆดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า ด้วยกระแสกดดันจากบุคคลต่างๆที่มีอิทธิพลต่อ **บรรศักดิ์**และ**วิษณุ** ได้ทำให้ในที่สุด การรุกของฝ่ายนิยมเจ้า (royalist) ที่ต้องการตัดมือกฎหมายคนสำคัญ ออกจากรัฐบาลทักษิณ ก็ประสบความสำเร็จ

¹⁶⁰ **บรรศักดิ์**ได้กล่าวว่า แหล่งข่าวของกองทัพและตำรวจได้ให้ข้อมูลกับเขาว่า โทรศัพท์มากกว่า 500 เลขหมายกำลังถูกจับตาดูความเคลื่อนไหวโดยใช้กฎหมายปราบปรามยาเสพติดและการฟอกเงิน ซึ่งทำให้สามารถขอความร่วมมือจากผู้ให้บริการโทรศัพท์ทำเรื่องดังกล่าวได้อย่างมีเหตุผล

¹⁶¹ แปลข้อความจากบางส่วนในย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5466, “Thaksin Advisor Heaps Scorn On Opponents,” 6 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5466.html> [31 January 2012]

¹⁶² แปลข้อความจากบางส่วนในย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5565, “Thaksin Loyalist Sees Light at the End of the Tunnel,” 11 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5565.html> [31 January 2012]

การกล่าวโจมตีผู้มีบารมีที่เข้ามาแทรกแซงการเมืองของ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** นอกจากจะสร้างความไม่พอใจต่อประธานองคมนตรีโดยตรงแล้ว ยังทำให้ถูกมองว่า กระแสข่าวลือว่า **นายกรัฐมนตรีทักษิณ**ต่อต้านสถาบันพระมหากษัตริย์ คูมีน้ำหนักมากขึ้น จากการที่บุคคลในฝ่ายนิยมเจ้า ได้พยายามเชื่อมโยงว่า **พล.อ.เปรม** ซึ่งเป็นประธานองคมนตรีนั้น เปรียบเสมือนตัวแทนของพระมหากษัตริย์ ดังนั้นการประกาศสงครามระหว่าง **นายกรัฐมนตรีทักษิณ**กับผู้มีบารมีดังกล่าว จึงทำให้บุคคลต่างๆในฝ่ายนิยมเจ้า (royalist) ไม่พอใจอย่างมาก และตกใจกับการกระทำดังกล่าวของ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ดังที่ **ปี๋ มาลากุล ณ อยุธยา** ซึ่งฝ่ายสหรัฐอเมริกาองว่าเป็นผู้ใกล้ชิดกับ **สมเด็จพระราชาธิบดี**และเป็นคนวงในราชสำนัก ที่มีความรู้ดีมาก ได้กล่าวว่า ผู้ที่ได้ฟังคำแถลงของ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ต่างตกใจสุดขีดกับการโจมตี **พล.อ.เปรม** ของ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** และเขาได้รับโทรศัพท์จำนวนมากจากบุคคลต่างๆ ที่ไม่พอใจต่อการกระทำดังกล่าวของ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** **ปี๋**ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า “เขารู้สึกว่าทักษิณพยายามโจมตีตัวในหลวงเองโดยผ่าน **เปรม**” และเขายังอธิบายถึงเรื่องที่ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ**และพรรคพวก กำลังบ่อนทำลายในหลวงและสถาบันกษัตริย์ โดยเล่าว่า มีเว็บไซต์ในต่างประเทศกล่าวโจมตี สถาบันกษัตริย์อย่างหยาบคาย ซึ่งเขาได้แกะรอยแหล่งเงินทุน ที่จ่ายให้กับผู้ดูแลเว็บไซต์ดังกล่าว (จำนวนเงิน 4,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อเดือน) แล้วพบว่า มีความเชื่อมโยงไปถึง ภรรยาของรองเลขาธิการพรรคไทยรักไทย **ภูมิธรรม เวชยชัย**¹⁶³ ดังนั้น **ปี๋** จึงได้แสดงบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลดังกล่าว แก่บุคคลสำคัญของสถาบันกษัตริย์ ดังที่ทูตอเมริกันได้บันทึกไว้ว่า “เขาได้ใช้เวลาสามวันกับ xxx ก่อนหน้างานเฉลิมฉลองครบรอบ 60 ปีในหลวงทรงครองราชย์เมื่อก่อนจะถึงปลายเดือน เพื่อ ‘ถวายเป็นคำอธิบาย’ แก่ xxx ถึงสิ่งที่ทักษิณทำ และเขาได้ถวายเป็นเอกสารที่พิมพ์ออกมาจากเว็บไซต์ต่อต้านสถาบันกษัตริย์จำนวนหลายร้อยหน้าแก่ xxx” ซึ่งทูตอเมริกัน ได้แสดงความคิดเห็นส่วนหนึ่ง ต่อการกระทำดังกล่าวของ **ปี๋** ว่า “... เรื่องราวของปี๋ได้ยืนยันแน่ชัดถึง สิ่งที่เราเราได้ยินจากแหล่งข่าวอื่นๆ ที่ว่า xxx อาจไม่ได้ชื่นชอบทักษิณอีกต่อไป”¹⁶⁴ (“xxx” คือ บุคคลซึ่งถูกอ้างอิงในโทรเลข ที่ผู้เขียนตัดทอนออกเพื่อความเหมาะสมในทางกฎหมาย)

นอกจากบุคคลในแวดวงราชสำนัก จะไม่พอใจการกล่าวโจมตีของ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ที่มีต่อบุคคลผู้มีบารมีดังกล่าวแล้ว ทางฝ่ายกองทัพก็ไม่พอใจต่อการกระทำดังกล่าวของ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** เช่นกัน ดังที่ **ปี๋** ได้เล่าให้ทูตอเมริกันฟังตอนหนึ่ง ดังที่ปรากฏในโทรเลขสถานทูตอเมริกันว่า “ดาวของทักษิณกำลังตก ผู้บัญชาการกองพลทหารม้าที่ 1 เป็นพันธมิตรของ

¹⁶³ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK3916, “What’s Thaksin Up To,” 3 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK3916.html> [31 January 2012]

¹⁶⁴ แปลและตัดทอนข้อความบางส่วนจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

ทักษิณ เพราะเป็นเพื่อนร่วมรุ่น โรงเรียนเตรียมทหารรุ่น 10 ของทักษิณ ... (แต่-ผู้เขียน) รองผู้บัญชาการกองพลทหารม้าที่ 1 ได้กล่าวยืนยันกับเขา (ปีย์-ผู้เขียน) เมื่อเร็วๆ นี้ว่า กองพลทหารม้าที่ 1 จะไม่สนับสนุนความพยายามในการทำรัฐประหารเพื่อสนับสนุนทักษิณ ไม่ว่าเขาจะมีคำสั่งอะไรก็ตาม ‘พวกเราจะไม่ฟังเขา’” นอกจากนี้ ปีย์ ยังชี้ให้เห็นด้วยว่าถ้าหากสถานการณ์ไม่ได้แก้ไขตัวมันเองเร็วๆ นี้ กองทัพบกอาจจะเข้ามาในลักษณะบางอย่างที่ไม่สามารถระบุได้¹⁶⁵ จากคำบอกเล่าของ ปีย์ ที่ถูกบันทึกเอาไว้ในโทรเลขสถานทูตอเมริกัน ได้ชี้ให้เห็นข้อมูลสำคัญว่า การประกาศสงครามอย่างเป็นทางการระหว่างฝ่าย นายกรัฐมนตรีทักษิณ กับเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ที่มี พล.อ.เปรม เป็นแกนกลางนั้น ได้นำมาสู่ความไม่พอใจของบุคคลต่างๆ ในฝ่ายหลังที่มีต่อ นายกรัฐมนตรีทักษิณ เป็นอย่างมาก โดยมีเรื่องการล้มเจ้าลัทธิสถาบันกษัตริย์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการปลุกระดม บุคคลสำคัญในสถาบันกษัตริย์และกองทัพ และปีย์ได้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการเคลื่อนไหวปลุกระดม ครั้งนี้ ความไม่พอใจต่อตัวนายกรัฐมนตรีทักษิณ ประกอบกับ กระแสปลุกระดมเรื่องการล้มเจ้าฯ ได้ก่อให้เกิดกระแสข่าวว่า จะมีการทำรัฐประหารจากกองทัพขึ้นในวงกว้าง จนทำให้ทางฝ่ายสหรัฐฯ ต้องตรวจสอบกระแสการรัฐประหาร ที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้น ด้วยการซักถามผู้บัญชาการทหารบกถึงเรื่องนี้ ดังที่ปรากฏในโทรเลขทางการทูตของสหรัฐฯ ถึงสิ่งที่ ผบ.ทบ. พล.อ.สนธิ ได้สนทนาไว้กับทูตอเมริกัน ในงานเฉลิมฉลองวันประกาศอิสรภาพของสถานทูตอเมริกัน ที่ถูกจัดขึ้นในวันที่ 6 กรกฎาคม ซึ่งในโทรเลขฉบับดังกล่าว ได้ให้รายละเอียดว่า พล.อ.สนธิ ได้รอที่จะพูดคุยเรื่องนี้กับทูตอเมริกัน เป็นเวลาหนึ่งชั่วโมง เพื่อให้งานพิธีการเสร็จลง โดย พล.อ.สนธิ ได้กล่าวถึง เหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นว่า “สถานการณ์ที่เกิดขึ้นไม่สามารถป้องกันไว้ได้ แต่เขาก็ไม่รู้ว่าจะสามารถแก้ไขได้อย่างไร วิกฤตปัจจุบันหมุนเวียนอยู่รอบๆ ตัวทักษิณเพียงคนเดียว นายกรัฐมนตรีมีความสามารถที่จะยุติวิกฤตได้โดยการออกไปไกลๆ แต่เขากลับไม่ต้องการที่จะออกไป... ทักษิณแสดงให้เห็นว่าเขาไม่สนใจที่จะไม่อยู่ในฐานะของนายกรัฐมนตรีเท่านั้น แต่ยังมีเจตนาที่จะเป็นที่เคารพของกองทัพอีกด้วย”¹⁶⁶ และในการสนทนาระหว่าง พล.อ.สนธิกับทูตอเมริกันในครั้งนี้ เขายังได้ยืนยันให้เห็นว่า แม้ว่าสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันนั้น ไม่สามารถป้องกันเอาไว้ได้แล้ว แต่กองทัพก็ยังไม่มีความตั้งใจเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมือง แม้ว่าในกองทัพจะมีกลุ่มผู้สนับสนุนนายกรัฐมนตรีทักษิณอยู่ โดยเฉพาะบรรดาเพื่อนร่วมรุ่น ตท. 10 ของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ แต่พวกเขาเหล่านี้ก็ยังคง “อยู่ภายใต้การควบคุม” ของ พล.อ.สนธิอยู่¹⁶⁷ คำกล่าวของ พล.อ.สนธิ ได้ทำให้เห็นว่า ผู้ที่ผูกขาดศักยภาพในการก่อรัฐประหารโดยกองทัพ ไม่ใช่ฝ่ายของนายกรัฐมนตรีทักษิณ แต่ยังเป็นฝ่าย

¹⁶⁵ แปลข้อความบางส่วน สรุป และเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

¹⁶⁶ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4038, “Thai Army Chief on Political Situation,” 7 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK4038.html> [31 January 2012]

¹⁶⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

ของพวกเขาเอง และด้วยความสัมพันธ์ที่ติระหว่งฝ่ายกองทัพกับคณะองคมนตรี จึงทำให้กองทัพปกไม่กล้าที่จะทำในสิ่งที่ขัดแย้งกับผลประโยชน์ของคณะองคมนตรีอย่างแน่นอน¹⁶⁸

4.4.4 การช่วงชิงฐานกำลังในกองทัพระหว่างฝ่ายทักษิณกับฝ่ายนิยมเจ้า

ยุทธศาสตร์ทางการเมืองของพรรคไทยรักไทย ที่ต้องการปฏิรูประบบการเมืองไทย ด้วยการขยายการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชน โดยใช้นโยบายประชานิยม เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งเอาไว้กับ นักการเมืองผู้ได้รับเลือกตั้ง ที่ดำเนินการตามสัญญาประชาคมที่ให้เอาไว้ ได้ก่อให้เกิดความเสื่อมคลายของอิทธิพลของชนชั้นนำทางการเมืองและเศรษฐกิจ อันเป็นกลุ่มอำนาจเก่าซึ่งครอบงำสังคมไทยในช่วงก่อนหน้าการผงาดขึ้นมาของพรรคไทยรักไทยและ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** บุคคลในกลุ่มอำนาจเก่าเหล่านี้ ได้สูญเสียบทบาทที่มีในสังคม สูญเสียเงินและการลงทุนจำนวนมากในการแข่งขันกับ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** แต่กลุ่มบุคคลดังกล่าว ที่ **พันศักดิ์ วิญญรัตน์** เรียกว่า “*กลุ่มพันธมิตรที่ชั่วร้าย*” (unholy alliance) อันเกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ พรรคประชาธิปัตย์และ “*บุคคลบางคนซึ่งใกล้ชิดกับวัง*” ก็ยังคงอ่อนแอและไม่สามารถต่อสู้แข่งขันกับพรรคไทยรักไทยและ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้¹⁶⁹ แม้ว่าในเวลาต่อมา พวกเขาจะสามารถก่อปัญหาอย่างหนัก ให้กับพรรคไทยรักไทยและ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้ ด้วยการอาศัยการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเจ้าพ่อผู้มีอิทธิพลทางด้านสื่อ อย่าง **สนธิ ลิ้มทองกุล** และกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย แต่ก็ยังไม่มากพอที่จะโค่นล้มพรรคไทยรักไทย และ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ซึ่งยังคงมีฐานมวลชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่เหนียวแน่น และสามารถเอาชนะการเลือกตั้งได้เสียส่วนใหญ่มาโดยตลอด ในการเลือกตั้งทุกครั้งเสมอมา การผงาดขึ้นมาของพรรคไทยรักไทย และ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ที่ส่งอิทธิพลเข้าแทรกแซงเกือบทุกมิติทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการแทรกแซงที่เกิดขึ้นในองค์กรและสถาบันสำคัญต่างๆ ประกอบกับการให้ความสำคัญกับการสร้างประชาธิปไตยทางตรงหรือประชาธิปไตยแบบประชาชน (direct or popular democracy) เพิ่มมากขึ้น¹⁷⁰ (ถึงแม้ว่าจะถูกวิจารณ์ว่า การดำเนินการต่างๆ ของรัฐบาลทักษิณที่เกิดขึ้น แท้จริงแล้วเป็นเพียงการช่วงชิงการสร้างระบบอุปถัมภ์โดยรัฐขึ้นมาใหม่ เพื่อเปลี่ยนตัวผู้ผูกขาดอำนาจการอุปถัมภ์ จากกลุ่มเจ้าพ่อผู้มีอิทธิพลกลุ่มเดิมๆ มาเป็นรัฐบาลทักษิณ) ได้ทำลายความฝันของชนชั้นนำเก่า ที่หวังว่ายุคทองของพวกเขาจะหวนกลับมา เหมือนกับช่วงก่อนหน้าการใช้

¹⁶⁸ วิเคราะห์และตีความจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5567, “Thai Deputy PM Optimistic About Upcoming Election,” 11 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5567.html> [31 January 2012]

¹⁶⁹ วิเคราะห์และตีความจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1472, “Eap Das John Meets With Thaksin’s Brain Trust.”

¹⁷⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.*

รัฐธรรมนูญฉบับ 2540 อันเป็นยุคที่มีพรรคร่วมรัฐบาลที่ไร้เสถียรภาพ มีชนชั้นนำกลุ่มอนุรักษ์นิยมที่ครอบงำสังคมไทย โดยเน้นการใช้ประชาธิปไตยแบบตัวแทน (representative democracy) เพื่อให้คนได้ทุกอย่างตามต้องการโดยทำให้เสียงของประชาชนมีพลังน้อยที่สุด

อย่างไรก็ตาม ปฏิบัติการของพรรคไทยรักไทยและ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ในการปฏิรูประบบโครงสร้างอำนาจทางการเมืองที่มีอยู่เดิม ก็เป็นอันต้องสะดุดหยุดลง เมื่อฝ่ายทักษิณได้แสดงออกอย่างชัดเจนว่า ไม่พอใจและไม่สามารถอดทนต่อ การแสดงบทบาทแทรกแซงการเมืองอยู่หลังฉาก ของเครือข่ายสถาบันกษัตริย์และเครือข่ายข้าราชการ ดังที่เป็นอยู่ในอดีตได้อีกต่อไป ประกอบกับการแสดงออกเป็นนัยถึง บทบาทสำหรับสถาบันกษัตริย์ ในประชาธิปไตยแบบใหม่ของไทย ที่ฝ่ายทักษิณต้องการ ดังที่ปรากฏในการสนทนาระหว่าง **พันศักดิ์ วิญญรัตน์** ที่ปรึกษาทางยุทธศาสตร์การเมืองคนสำคัญของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** กับทูตอเมริกัน ที่สรุปได้ว่า “พวกเขาชอบสถาบันกษัตริย์ซึ่งเป็นที่เคารพแต่ไม่มีความเกี่ยวข้องทางการเมืองมากกว่า”¹⁷¹ ความคิดดังกล่าวได้ทำให้กลุ่มชนชั้นนำเดิม จำเป็นต้องตอบโต้เครือข่ายทักษิณเพื่อรักษาสถานภาพเดิม (status quo) ของพวกตนเอาไว้ ด้วยการกำจัด**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**และพรรคพวก ออกไปจากเส้นทางการเมืองให้ได้ ไม่ว่าจะใช้วิธีอะไรก็ตาม

แผนการกำจัด **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**และพรรคพวก ออกไปจากเส้นทางการเมืองของฝ่ายชนชั้นนำเดิมที่อยู่ในเครือข่ายข้าราชการ เริ่มต้นด้วยการออกมาปลุกระดมทหาร เพื่อปูทางไปสู่การจัดกำลังเตรียมพร้อมสำหรับการทำรัฐประหารที่กำลังจะเกิดขึ้นเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม ดังที่ **พล.อ.เปรม** ได้ออกมากล่าวกับนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ ในวันที่ 14 กรกฎาคม¹⁷² เพื่อ

¹⁷¹ อ้างโดยตีความจากย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

¹⁷² การเดินทางไปเยือนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ ของ **พล.อ.เปรม** ด้วยเครื่องแบบอดีตผู้บัญชาการทหารบก มาพร้อมกับ **พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ** **พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์** **พล.อ.อู๊ด เบื้องบน** และ**พล.อ.พงษ์เทพ เทศประทีป** ได้ทำให้สาธารณชนตระหนักถึง ความขัดแย้งที่กำลังเกิดขึ้นอย่างรุนแรง ระหว่างรัฐบาลกับฝ่ายเครือข่ายข้าราชการที่กำลังพยายามดึงกองทัพ เข้ามาสู่ความขัดแย้งอย่างโจ่งแจ้งยิ่งขึ้น เพื่อต่อกรกับรัฐบาลทักษิณ ในขณะที่เวลานั้น พรรคการเมืองฝ่ายค้านก็ยังคงต่อต้านการเลือกตั้งครั้งใหม่ ในกรณีที่ยังอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดปัจจุบัน กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) กำลังเตรียมตัวสำหรับการปฏิบัติการครั้งสุดท้ายในการผลักดัน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ให้ออกจากตำแหน่ง โดยจะเริ่มต้นในวันที่ 19 กรกฎาคม พร้อมกับข่าวที่ออกมาว่า **สนธิ ลิ้มทองกุล** หนึ่งในแกนนำของกลุ่มอาจจะกำลังเงินหมด ดังที่สมาชิกระดับอาวุโสบางคน ที่ทำงานร่วมในกลุ่มของ **สนธิ ลิ้มทองกุล** ได้บอกกับทูตอเมริกันว่า “ถ้าหากทักษิณไม่ออกจากตำแหน่งในเดือนกันยายน สนธิจะต้องพบเดิษฐ์ของเขาและประกาศล้มละลาย” และทางฝ่ายราชสำนักก็มีความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับพระอาการประชวรของพระมหากษัตริย์ โดยประกาศว่า พระองค์จะทรงเข้ารับการรักษาผ่าตัดเพื่อบรรเทาปัญหาเกี่ยวกับกระดูกสันหลัง ซึ่งเกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2538 แต่วันที่ทำการผ่าตัดยังไม่มีการเปิดเผยออกมา สรุปและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4277, “Thai Political Update: Jockeying Intensifies,” 18 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK4277.html> [31 January 2012]

ตอกย้ำและเตือนสติไปถึงบรรดานายทหารทั้งหลายว่า พวกเขาควรทำหน้าที่เพื่อประเทศชาติและพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นเจ้านายที่แท้จริงของพวกเขา ไม่ใช่ทำเพื่อรัฐบาลที่เป็นเพียงผู้มาบริหารประเทศชั่วคราว โดยมีใจความว่า “ในการแข่งขันม้า เจ้าของม้าว่าจ้างจ๊อคก็เพื่อขี่ม้า จ๊อคก็ไม่ได้เป็นเจ้าของม้า พวกเขาเป็นเพียงแค่ม้าคนขี่ม้า รัฐบาลก็เหมือนจ๊อคก็ ซึ่งทำงานกำกับดูแลทหารแต่เจ้าของที่แท้จริงคือประเทศชาติและในหลวง...รัฐบาลมาแล้วก็ไป”¹⁷³ สุนทรพจน์ซึ่งมีนัยยะทางการเมือง ที่สำคัญอย่างยิ่งดังกล่าวของ พล.อ.เปรม เกิดขึ้นเพื่อตอบโต้ นายกรัฐมนตรี ทักษิณ และยังคงเป็นนัยถึง บรรดานายทหารทั้งหลาย ให้เตรียมพร้อมสำหรับการทำรัฐประหาร ที่พวกเขาได้เตรียมการวางแผนเอาไว้อย่างลับๆ ซึ่งมีความเป็นไปได้ด้วยเหตุผลหลายประการว่า จำเป็นต้องเกิดขึ้นก่อนที่ นายกรัฐมนตรี ทักษิณ จะดำเนินการแต่งตั้งโยกย้ายตำแหน่งนายทหารในเดือนตุลาคม (ดังที่ผู้เขียนจะแสดงให้เห็นต่อไป)

การช่วงชิงฐานกำลังภายในกองทัพได้เริ่มต้นเปิดฉากขึ้นอย่างเป็นทางการ เมื่อมีข่าวลือออกมาว่านายกรัฐมนตรี ทักษิณ กำลังหาทางผลักดัน พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) ทำให้ พล.อ.สนธิ ได้วางแผนการยึดอำนาจในกองทัพ จากนายทหารซึ่งมีใจเอนเอียงไป สนับสนุนนายกรัฐมนตรี ทักษิณ โดยเฉพาะบรรดาเพื่อนร่วมรุ่น ทท. 10 ของ นายกรัฐมนตรี ทักษิณ ด้วยการออกคำสั่งลงวันที่ 17 กรกฎาคม เพื่อโยกย้ายนายทหารระดับพันเอกและระดับต่ำกว่านั้น จำนวน 129 คน ครอบคลุมถึงผู้บังคับกองพันจากกองทัพภาคที่ 1 จำนวน 5 ตำแหน่ง ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่ในเขตรอบกรุงเทพฯ ด้วย แผนการจัดกำลังดังกล่าวของ พล.อ.สนธิ ได้ทำให้นายทหารระดับนายพล ซึ่งคุมกองกำลังอยู่ไม่สามารถมั่นใจได้ว่า ผู้ใต้บังคับบัญชาจะเชื่อฟังกรณีที่มีคำสั่งใดๆ ออกมา เพื่อให้กองทัพออกมาเคลื่อนไหวในทางที่เป็นประโยชน์หรือสนับสนุนนายกรัฐมนตรี เพราะฝ่าย พล.อ.สนธิ รู้ว่านายกรัฐมนตรี ทักษิณ ตระหนักถึงเรื่องศักยภาพของกองทัพในการทำรัฐประหารในอดีต โดยเฉพาะการแสดงบทบาทของกองทัพในการเข้าแทรกแซงการเมืองครั้งล่าสุด ในปีพ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2535 ที่อาศัยกองกำลังต่างๆ ของกองทัพบกที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ โดยเฉพาะกองพลทหารราบที่ 1 (the 1st Infantry Division) และกองพลทหารม้าที่ 4 (the 4th Cavalry Division) ในการแสดงบทบาทสำคัญในการทำรัฐประหาร ดังนั้นด้วยความรอบคอบและหวาดระแวงต่อความเป็นไปได้ที่จะเกิดการทำรัฐประหารของกองทัพอีก นายกรัฐมนตรี ทักษิณ จึงได้วางตัวนายทหารระดับนายพล ที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้จงรักภักดีต่อตัวเขา เอาไว้ในตำแหน่งสำคัญๆ ที่คุมกองกำลังอยู่ในบริเวณกรุงเทพฯ และพื้นที่ใกล้เคียง เหมือนดังเช่น กรณีของ

¹⁷³ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.* เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของโทรเลขสถานทูตอเมริกัน ควรดูเปรียบเทียบกับ เกษียร เตชะพีระ, *จากระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙: วิฤตประชาธิปไตยไทย*, หน้า 102-103.

พล.ต.พณธ์ สุวรรณทัต ผู้บัญชาการกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมรุ่นโรงเรียนเตรียมทหาร (ตท. 10) ของ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เพื่อป้องกันมิให้กองทัพทำรัฐประหารรัฐบาลของเขา¹⁷⁴

การวางแผนช่วงชิงอำนาจในกองทัพของ **พล.อ.สนธิ** ด้วยการผลักดันบุคคลที่มีเส้นสายภายใต้การอุปถัมภ์ของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ออกไป ซึ่งมีความเป็นไปได้อย่างยิ่งว่า เกิดขึ้นจากการขึ้นนำหรือแม้กระทั่งเป็นการอนุมัติ ทั้งจากบุคคลสำคัญในสถาบันกษัตริย์¹⁷⁵ และ **พล.อ.เปรม**¹⁷⁶ ในครั้งนี้ ได้ทำให้ตัวของ **พล.อ.สนธิ** และฝ่ายเครือข่ายข้าราชการ แน่ใจว่าผู้บัญชาการระดับกองพันที่สำคัญ และผู้ใต้บังคับบัญชาของพวกเขาซึ่งอยู่ในเมือง มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และกองทัพบก ซึ่งมีเขาดำรงตำแหน่งเป็นผู้บังคับบัญชาอยู่ ภายหลังจากเคลื่อนไหว ปลุกระดมนายทหารในกองทัพของ **พล.อ.เปรม** ได้ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนว่า มีการปฏิบัติการต่อต้าน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เกิดขึ้นอย่างโจ่งแจ้งภายในกองทัพ โดยเฉพาะในกรณีของกองทัพภาคที่ 3 ซึ่งนำโดย **พล.ท.สพรั่ง กัลยาณมิตร** (ยศในขณะนั้น-ผู้เขียน) แม่ทัพภาคที่ 3 ด้วยการกล่าวอ้างว่าพวกเขาคือ “ทหารของพระราชอา” มีการออกอากาศข้อความทางการเมือง เพื่อแสดงจุดยืนต่อต้านรัฐบาลทักษิณและพรรคไทยรักไทย ผ่านทางสถานีวิทยุของกองทัพบกในพื้นที่ 17 จังหวัดในภาคเหนือซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของกองทัพภาคที่ 3¹⁷⁷ นอกจากนี้ **พล.ท.สพรั่ง** ยังส่งเจ้าหน้าที่ทหารของกองทัพภาคที่ 3 จากพิษณุโลก ไปยังจังหวัดภาคเหนือโดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นบ้านเกิดของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เพื่อขัดขวางการปฏิบัติการของพรรคไทยรักไทย ที่ต้องการแสดงการสนับสนุน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** รวมถึงการยับยั้งกองกำลังทหารที่สนับสนุน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ที่อาจใช้ความพยายามใดๆ ในการทำรัฐประหารและประสานงานกับกลุ่มคนเหล่านั้นในพื้นที่กองทัพภาคที่ 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹⁷⁸ การปลุกระดมด้วยสุนทรพจน์ที่โรงเรียนนาย

¹⁷⁴ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4373, “Thai Political Update: Shuffling the Decks in a High-Stakes Game,” 20 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK4373.html> [31 January 2012] และอ้างใน ย่อหน้าที่ 1 และ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4610, “More on Military Reshuffle - - Thai Army Puts Apolitical Officers in Charge of Key Units,” 28 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06Bangkok4610.html> [31 January 2012]

¹⁷⁵ ดูย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4373, “Thai Political Update: Shuffling the Decks in a High-Stakes Game.”

¹⁷⁶ ดูย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4610, “More on Military Reshuffle - - Thai Army Puts Apolitical Officers in Charge of Key Units.”

¹⁷⁷ สรุปลและตีความโดยอ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI120, “Third Army Commander Challenges Thaksin’s Northern Power Base,” 27 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06CHIANGMAI120.html> [9 February 2012]

¹⁷⁸ อ้างโดยสรุปจากย่อหน้าที่ 6 และ 7 ของ *Ibid.*

ร้อย จปร. ของ พล.อ.เปรม ได้ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่า บรรดานายทหารรวมถึงข้าราชการทั้งหลาย ต้องเลือกอยู่ข้างสถาบันกษัตริย์ ไม่ใช่ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** โดยเฉพาะเมื่อ มีเรื่องการก้าวล่วงสถาบันกษัตริย์ จากฝ่ายรัฐบาลทักษิณเกิดขึ้น พวกเขามีทางเลือกเพียงแค่ว่า การแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์เท่านั้น ดังที่เจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสของกองบัญชาการทหารสูงสุดคนหนึ่ง ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือจากสหรัฐฯ และมีสายสัมพันธ์ที่ดีมาอย่างยาวนานกับทางฝ่ายสหรัฐฯ ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า “ถ้าทักษิณทำการเคลื่อนไหวใดๆ ที่ถูกตีความได้ว่าไม่จงรักภักดีต่อในหลวง แล้วกองทัพกองอาจจะมีตัวเลือกเพียงแค่น้อย นั่นคือ การเข้าไปแทรกแซงการเมืองด้วยการนำทักษิณออกไปจากฉากทางการเมือง (political scene) และเรียกร้องอย่างรวดเร็วให้มีรัฐบาลใหม่ที่มาจากการแต่งตั้งหรือการเลือกตั้ง”¹⁷⁹

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างฝ่ายนายกรัฐมนตรี ทักษิณกับกองทัพ ทวีความตึงเครียดมากขึ้นเป็นอย่างยิ่ง เมื่อเกิดเหตุการณ์ลอบวางระเบิดรถยนต์บริเวณใกล้บ้านพักนายกรัฐมนตรี แม้ว่า จะไม่เกิดความสูญเสียใดๆ ขึ้น แต่เรื่องดังกล่าวก็นำมาสู่การปลด **พล.อ.พัลลภ ปิ่นมณี** ออกจากตำแหน่งรองผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) แม้ว่าจะมีบุคคลบางคนมองเรื่องนี้ในแง่ร้ายว่า อาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น จากการจัดฉากของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เพื่อเปิดโอกาสให้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งทำให้ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** สามารถสลายการชุมนุมประท้วงและกิจกรรมต่อต้านต่างๆ ได้ก็ตาม เพราะตัว **พล.อ.พัลลภ** เองไม่ได้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มคนต่อต้านทักษิณ แต่อยู่ในกลุ่มใกล้ชิดกับ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**¹⁸⁰ แต่ทางฝ่ายรองโฆษกพรรคไทยรักไทยก็ได้เชื่อมโยง **พล.อ.พัลลภ** เข้ากับ **พล.ต.จำลอง และ ขวณ หลีกภัย** เพื่อแสดงให้เห็นถึง สิ่งจูงใจจากฝ่ายตรงข้ามนายกรัฐมนตรีในการลอบสังหารครั้งนี้¹⁸¹

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าแรงจูงใจที่แท้จริงในการวางระเบิด จะเกิดขึ้นจากอะไรก็ตาม แต่ผลที่ตามมาจากเหตุการณ์ลอบวางระเบิดครั้งนี้ ได้ทำให้นายกรัฐมนตรีแสดงความชัดเจนด้วย การประกาศเจตนาอย่างชัดเจนของนายกรัฐมนตรีว่า ต้องการแทรกแซงการแต่งตั้งนายทหารที่จะเกิดขึ้นประจำปี เพื่อนำเพื่อนร่วมรุ่นโรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 10 (ตท. 10) เข้ามาในตำแหน่งสำคัญเพื่อความมั่นคง

¹⁷⁹ แปลข้อความจากบางส่วนในย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4610, “More on Military Reshuffle - - Thai Army Puts Apolitical Officers in Charge of Key Units.”

¹⁸⁰ อ้างโดยสรุปจากย่อหน้าที่ 1 และ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5204, “Car Bomb Discovered Near Prime Minister’s Residence,” 24 August 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/08/06BANGKOK5204.html> [31 January 2012]

¹⁸¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

ของรัฐบาล¹⁸² ดังเช่น แม่ทัพภาคที่ 1 และผู้บัญชาการ (กองพลที่ 1) กองทหารม้ามหาดเล็กรักษาพระองค์ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่พอใจอย่างมากต่อพล.อ.สนธิ เพราะเขาเชื่อว่า ตัวเขาในฐานะผู้นำกองทัพควรมีอำนาจในการตัดสินใจ แต่งตั้งตำแหน่งนายทหาร ในทุกตำแหน่งตั้งแต่ระดับสูงสุด โดยปราศจาก “การแทรกแซงทางการเมือง” แม้ว่าตามข้อเท็จจริง การแต่งตั้งนายทหารที่ผ่านมาในอดีต มักเกิดขึ้นบ่อยๆจากอิทธิพลของรัฐบาลในแต่ละสมัยหรือองคมนตรีก็ตาม¹⁸³ นอกจากนี้ ภายหลังจากเหตุการณ์ลอบวางระเบิด ได้ปรากฏกลุ่มผู้ประท้วงจำนวนหนึ่งขึ้น หน้าบ้านพักของ พล.อ.เปรม ซึ่งเป็นบุคคลระดับสูงสุดใน “รายชื่อศัตรู” ของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ พร้อมกับป้ายร้องขอ พล.อ.เปรม “เพื่อรักษาชีวิตของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ” เอาไว้¹⁸⁴

ท้ายที่สุดการเคลื่อนไหวของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ด้วยการพยายามแทรกแซงการโยกย้ายตำแหน่งนายทหารในกองทัพ ก็เป็นการเคลื่อนไหวครั้งสุดท้ายของเขา ก่อนที่เขาจะถูกทำรัฐประหารในอีกไม่กี่วันต่อมา เพราะภายหลังจากนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ได้เดินทางไปประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศเอเชีย-ยุโรป (ASEM meeting) ในกรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ และได้เดินทางไปเยี่ยมบุตรสาวของเขาในกรุงลอนดอนต่อทันที ก่อนที่จะเดินทางไปยังการประชุมกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (NAM) ในกรุงฮาวานา และหลังจากนั้นจะไปเข้าร่วมการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (UNGA) ทางฝ่ายกองทัพนำโดย พล.อ.สนธิ บุญรติกุลิน ได้ฉวยโอกาสในช่วงเวลาที่ นายกรัฐมนตรีเดินทางไปอยู่ต่างประเทศดังกล่าว ทำการรัฐประหาร โดยใช้เรื่องความรุนแรง ที่อาจเกิดขึ้นจากการปะทะกัน จนถึงขั้นนองเลือดของประชาชนสองฝ่าย คือ กลุ่มผู้สนับสนุนนายกรัฐมนตรี ทักษิณ กับกลุ่ม พธม. เป็นข้ออ้างในการนำกองทัพเข้าแทรกแซงการเมือง ตามแผนการรัฐประหารที่วางเอาไว้ก่อนหน้านี้หลายเดือน ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงมาแล้ว

4.5 สรุป

การล่มสลายของรัฐบาลทักษิณ ได้เริ่มต้นขึ้นจากรอยปริร้าวที่เกิดขึ้นในหมู่ชนชั้นนำทางการเมืองของไทย ระหว่างเครือข่ายทักษิณซึ่งใช้ฐานความชอบธรรมจาก “คะแนนเสียงในการเลือกตั้ง” ตามระบอบประชาธิปไตย กับเครือข่ายข้าราชการ ซึ่งอาศัยฐานความชอบธรรมจาก

¹⁸² อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5335, “Alleged Bomb Plot: Military on Defensive,” 30 August 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/08/06BANGKOK5335.html> [31 January 2012]

¹⁸³ อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

¹⁸⁴ อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5711, “Military and Prime Minister Face off over Military Appointments, Alleged Bomb Plot,” 15 September 2006. Available from: www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5711.html [31 January 2012]

อำนาจจารีตประเพณี และข้ออ้างเรื่อง “ความดีงาม” และ “ความถูกต้อง” การปะทะกันของทั้งสองฝ่าย เกิดขึ้นในบริบทต่างๆ ทั้งเรื่อง การแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เครือข่ายทักษิณ พยายามโยกย้ายอำนาจและความรับผิดชอบ ที่เคยอยู่ในมือของกองทัพ มาสู่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งนำมาสู่ความสูญเสียผลประโยชน์ที่เคยได้รับ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และยังมีเรื่อง การแต่งตั้งผู้ตรวจเงินแผ่นดิน ที่เครือข่ายทักษิณ พยายามส่งคนที่ตนเองสนับสนุนเข้าสู่ตำแหน่ง จนเกิดเป็นเรื่องราวความขัดแย้ง ที่ถูกฝ่ายผู้ต่อต้านรัฐบาล ใช้เป็นข้ออ้างโจมตีว่า “ก้าวล่วงพระราชอำนาจ” เพื่อปลุกกระแส “การล้มเจ้า” ให้รุนแรงขึ้นโดย **สนธิ ลิ้มทองกุล** ผู้จัดรายการโทรทัศน์เมืองไทยรายสัปดาห์ ที่ถูกปลดออกจากผังรายการของสถานีโทรทัศน์ โมเดิร์นไนน์ และได้เป็นจุดเริ่มต้นของการปลุกระดมมวลชน เพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ประจวบเหมาะกับการเกิดเหตุการณ์การชายหุ้มชินคอร์ปโดยหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ของตระกูลชินวัตร ที่ได้กลายเป็นจุดพลิกผันทางการเมือง ที่ทำให้กระแสการต่อต้าน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** รุนแรงจนถึงขีดสุด เกิดเป็นแนวร่วมทางการเมืองของกลุ่มบุคคลฝ่ายต่อต้านทักษิณ¹⁸⁵ โดยเฉพาะที่มาจากเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนชั้นนำ ที่ชูนโยบายต่อต้านรัฐบาลอันหลากหลาย ภายใต้ชื่อ “กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” (พธม.) ถึงแม้ว่าฝ่ายรัฐบาลทักษิณ จะพยายามก่อตั้งขบวนการโต้กลับ เข้าสู่การต่อสู้แบบการเมืองบนท้องถนน ในรูปของการจัดชุมนุมทางการเมือง เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือ นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้ง “คาราวานคนจน” เพื่อนำมวลชนชาววนาชาวไร่อีสาน ลงมาสนับสนุนรัฐบาลที่กรุงเทพฯ โดยหวังสร้างกระแสผลักดัน พธม. แต่ขบวนการโต้กลับที่เกิดขึ้น ก็ไม่มีพลังเพียงพอ ที่จะต้านทานกำลังจากฝ่าย พธม. ได้ ขณะที่ด้านหนึ่งการเมืองบนท้องถนน ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น จนรัฐบาลทักษิณต้องทบทวนบทบาทและหาทางออก ทั้งที่ก่อนหน้านี้ไม่ได้รู้สึกแยแสเรื่องดังกล่าว ด้วยเหตุที่มีความล้าพองในฐานะอำนาจอันมั่นคงในสภา อีกด้านหนึ่งรัฐบาลทักษิณ ก็ต้องรับมือกับความกดดันจาก เครือข่ายข้าราชการและกองทัพ ที่ปลุกกระแสการก่อรัฐประหารโดยฝ่ายนิยมเจ้า จนกระทั่ง **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ต้องยอมถอยด้วยการยุบสภา เพื่อให้มีการจัดการเลือกตั้งขึ้นใหม่ แต่การเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 2 เมษายน 2549 ซึ่งพรรคไทยรักไทยของ **ทักษิณ** ชนะการเลือกตั้ง ก็ถูกศาลตัดสินให้เป็นโมฆะ ภายหลังจากมีการแสดงบทบาททางการเมืองของราชสำนัก อนาคตทางการเมืองของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เริ่มดับวูบลง แม้ว่าเขาจะเป็น **นายกรัฐมนตรี** ที่ครองใจคนจำนวนมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา โดยเฉพาะชาวบ้านในพื้นที่ต่างจังหวัด เมื่อดูจากผลการเลือกตั้งที่เกิดขึ้น นับตั้งแต่เขาชนะการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2544

¹⁸⁵ สำหรับงานวิชาการที่เฝ้าภาพการพัฒนาของวิกฤตและตัวแสดงทางการเมืองสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับวิกฤตความขัดแย้งครั้งนี้ สามารถดูตัวอย่างได้จาก Michael J. Montesano, “Political Contests in the Advent of Bangkok’s 19 September Putsch,” in *Divided Over Thaksin: Thailand’s Coup and Problematic Transition*, ed. John Funston (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2009), pp. 1-26.

แต่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว กลับถูกกลุ่มบุคคลซึ่งแอบอิงอำนาจของราชสำนัก ตีความว่า เป็นการแข่งขันช่วงชิงฐานมวลชน ซึ่งเคยเป็นของราชสำนักมาก่อน จนกระทั่งเกิดเป็นวิกฤตความขัดแย้งที่รุนแรง ระหว่างฝ่ายหนึ่ง คือ ฝ่ายอำนาจจารีตประเพณี ที่เคยมีบทบาทสำคัญตั้งแต่ยุคเผด็จการทหาร และได้ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับการแสดงบทบาทนักประชาธิปไตยในเวลาต่อมา ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) หรือที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยแบบไทย” (‘Thai Style’ Democracy) กับอีกฝ่ายหนึ่ง คือ ฝ่ายพลังประชาธิปไตย ที่พยายามผันตัวไปสู่การเป็นประชาธิปไตยแบบประชาชน (Popular Democracy) ที่อาศัยการสร้างนโยบายประชานิยม เพื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมือง จนทำให้อำนาจทางการเมือง ที่เคยกระจุกตัวอยู่เพียงแคในกลุ่มชนชั้นนำเพียงไม่กี่กลุ่ม ขยายไปสู่ประชาชนจำนวนมาก ทำให้การต่อรองผลประโยชน์และการเจรจาประนีประนอม เพื่อแก้ไขความขัดแย้ง ที่เคยทำได้โดยง่ายภายในกลุ่มชนชั้นนำ ต้องประสบปัญหาเมื่อ มีมวลชนจำนวนมาก ถูกนำเข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าในทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองของรัฐบาลทักษิณ และท้ายที่สุด**ทักษิณ** ได้กลายเป็นพิษร้ายของระบบการเมืองไทย¹⁸⁶ ที่เครือข่ายสถาบันกษัตริย์และเครือข่ายข้าราชการ ต้องการกำจัดทิ้งให้สิ้นซาก เพื่อความมั่นคงในอำนาจของพวกเขา

ถึงแม้ว่าในบทที่สามนี้ จะกล่าวถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกา ที่เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเมืองไทยเพียงแค่เล็กน้อย แต่ทิศทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงรัฐบาลทักษิณดังกล่าว ย่อมไม่ใช่แนวทางที่รัฐบาลอเมริกันต้องการอย่างแน่นอน เพราะผลประโยชน์ของรัฐบาลอเมริกัน จะถูกผลักดันได้มากที่สุดด้วยประชาธิปไตยแบบไทยๆที่เคยเป็นอยู่ มากกว่าประชาธิปไตยแบบประชาชน อย่างที่**ทักษิณ**ต้องการ ดังนั้น เมื่อเกิดรัฐประหาร 19 กันยายน ดังที่ผู้เขียนจะนำเสนอในบทต่อไป แม้ว่า จะไม่ใช่สิ่งที่เป็นผลดีต่อผลประโยชน์ระยะยาวของรัฐบาลอเมริกัน ที่พยายามผลักดันประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในภูมิภาค แต่ก็มีส่วนที่ดีระยะสั้นต่อรัฐบาลอเมริกัน ตรงที่เป็นการสร้างเสถียรภาพทางการเมืองให้เกิดขึ้น และยังเป็นการผลักรัฐบาลทักษิณ ซึ่งไม่เป็นที่พึงประสงค์ ออกไปให้จากอำนาจให้เร็วที่สุด ก่อนที่**ทักษิณ** จะสร้างความเสียหายให้กับพวกเขา ด้วยแนวคิดที่เป็นอันตรายต่างๆ กล่าวคือ การเริ่มหันหน้าเข้าหามหาอำนาจอื่นๆ เช่น รัสเซีย ดังที่ได้กล่าวถึงไว้บ้างแล้วในบทนี้ แต่ที่สำคัญกว่านั้นคือ การผลักดัน “พันธบัตรเอเชีย” (Asian Bond) ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อ ผลประโยชน์ที่ได้จากการเปิดเสรีด้านการเงิน¹⁸⁷ อันนับได้ว่าเป็น หัวใจสำคัญของของทุนการเงินอเมริกันในยุคโลกา

¹⁸⁶ ดูเพิ่มเติมใน Duncan McCargo, “ ‘Toxic Thaksin?’ Thailand’s Troublesom Ex-Premier,” *Representation* 47, 3 (2011): 295-306. [online] Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00344893.2011.596436#.UybtP6M5PIU> [23 October 2011]

¹⁸⁷ พิชิต ลิขิตกิจสมบูรณ์ ได้กล่าวว่า รัฐบาลทักษิณ ได้ประกาศจัดตั้ง กองทุนพันธบัตรเอเชีย ในช่วงต้นเดือนมิถุนายน 2546 ด้วยวงเงิน 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีอีก 10 ประเทศเข้าร่วม (ไทยร่วมทุนขั้นต้น ณ เวลานั้น 120 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) “เพื่อนำเงินมาลงขันกันไปซื้อพันธบัตรสกุลดอลลาร์ ที่ออกโดยรัฐบาลสมาชิก

ภิวตัน เพราะถ้าหากทำได้สำเร็จ จะทำให้ชาติต่างๆในเอเชีย สามารถระดมทุนในภูมิภาคของตนเอง จากรัฐบาลและเอกชน เพื่อทดแทนการพึ่งพาแหล่งเงินทุนนอกภูมิภาคดังเช่นที่เคยเป็นในอดีต และ ยังจะทำให้ภูมิภาคเอเชีย สามารถสร้างแหล่งทุนระยะยาวของตัวเองได้อีกด้วย¹⁸⁸ ความคิดที่เป็น อันตรายดังกล่าว สะท้อนผ่านบทความ “An Asia bond could save us from the dollar”¹⁸⁹ (พันธบัตรเอเชียจะช่วยปกป้องเราจากดอลลาร์) ของทักษิณ ซึ่งตีพิมพ์ใน *The Financial Times* นอกจากนี้ เมื่อรัฐบาลทักษิณต้องถูกท้าทายและโจมตีอย่างหนัก จากกลุ่ม พธม. ชำร่ายกว่านั้น ยังมีความขัดแย้งกับเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และเครือข่ายข้าราชการ จึงทำให้รัฐบาลทักษิณ ซึ่งมีเสียงสนับสนุนในสภาผู้แทนราษฎรอย่างท่วมท้น ต้องกลายเป็นรัฐบาลที่ไร้เสถียรภาพ ก็ยังเป็นเงื่อนไขที่แสดงให้เห็นว่า พวกเขาจะไม่เป็นที่ต้องการของรัฐบาลอเมริกันอีกต่อไป เพราะการเป็น รัฐบาลที่มีเสถียรภาพ ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอเมริกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หรือพันธบัตรรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลสมาชิกค้าประกัน...(ซึ่งในระยะยาวกองทุนนี้จะช่วย-ผู้เขียน) ลดการพึ่งพิงทุนจาก ประเทศตะวันตก และเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจการเงินของภูมิภาคเอเชีย” อ้างจาก พิเชิต ลิขิตกิจสมบูรณ์, “กองทุนพันธบัตรเอเชีย,” *กรุงเทพธุรกิจ* วันที่ 19 มิถุนายน 2546. แหล่งที่มา : <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2003q2/article2003june19p2.htm> [5 มีนาคม 2557]

¹⁸⁸ ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, “พันธบัตรเอเชีย,” *กรกฎาคม* 2549. แหล่งที่มา : http://www.exim.go.th/doc/research/foreign_weekly_movement/6448.pdf [5 มีนาคม 2557]

¹⁸⁹ Thaksin Shinawatra, “An Asia bond could save us from the dollar,” *The Financial Times* (6 October 2008) [online] Available from: <http://www.ft.com/cms/s/0/035db374-93aa-11dd-9a63-0000779fd18c.html#ixzz19Pdwd6KZ> [28 December 2010]

บทที่ 5

การช่วงชิงอำนาจของกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบ ไทยๆ: รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 กับความเปลี่ยนแปลงอันไม่อาจหวนกลับ?

5.1 บทนำ: เบื้องหลังการวางแผนรัฐประหาร 19 กันยายน

เหตุการณ์การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ซึ่งเปรียบเสมือนจุดพลิกผันสำคัญทางการเมืองไทย ที่นำมาสู่วิกฤตความขัดแย้งทางการเมือง อย่างหยั่งรากลึกถึงสังคม โดยเริ่มต้นจากความขัดแย้งในหมู่ชนชั้นนำทางการเมือง ฝ่ายทักษิณกับฝ่ายนิยมเจ้า ซึ่งผู้เขียนนำเสนอในบทนี้ จะแสดงให้เห็นถึงการช่วงชิงอำนาจของกลุ่มพลังทางสังคมกลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยผู้เขียนจะกล่าวถึงหัวข้อต่างๆ จำนวน 3 หัวข้อ เริ่มต้นจาก **หัวข้อแรก** *เบื้องหลังการวางแผนรัฐประหาร 19 กันยายน* ที่จะช่วยขยายภาพของคำคืนการรัฐประหารให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ว่ามีใครเป็นตัวแสดงสำคัญ และมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้บ้าง รวมถึงการกล่าวถึงประเด็น การตั้งรัฐบาลและนายกรัฐมนตรีชั่วคราว ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์นี้ **หัวข้อที่สอง** *การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 กับความพยายามสถาปนาอำนาจของฝ่ายเครือข่ายข้าราชการภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบไทยๆ* ซึ่งจะกล่าวถึงบทบาทของฝ่ายคณะรัฐประหาร ในการกวาดล้างเครือข่ายทักษิณและจัดระเบียบใหม่ทางการเมือง รวมถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกา ในฐานะของตัวแสดงทางการเมืองจากภายนอก ที่เข้ามาแทรกแซงการเมืองไทย ด้วยการกดดันให้ไทยกลับเข้าสู่เป็นประชาธิปไตย เพื่อรักษามลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา ก่อนที่จะกล่าวถึง **หัวข้อที่สาม** *ความมั่นคงของรัฐบาลสุรยุทธ์ท่ามกลางความแตกแยกภายในเครือข่ายรัฐประหาร*¹

การรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน 2549 ของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) แสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจครั้งสำคัญของฝ่ายนิยมเจ้า (royalist) ซึ่งมีเครือข่ายข้าราชการ กองทัพและนักเคลื่อนไหวในกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลือนกลุ่มพลังทางสังคม (social

¹ เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของโทรเลขสถานทูตอเมริกัน ควรดูรายละเอียดประเด็นต่างๆในบทนี้เปรียบเทียบกับงานเขียนอื่นๆ เช่น ทอม เพลต, *จับเข้าคุก ทักษิณ ชินวัตร*, แปลโดย สุรนนท์ เวชชาชีวะ (กรุงเทพฯ: มติชน, 2555), หน้า 133-146.; วาสนา นาน่วม, *ลับ ลวง พราง: ปฏิวัติปราสาททราย*, พิมพ์ครั้งที่ 18 (กรุงเทพฯ: มติชน, 2553); วาด รวี, *วิกฤต 19*, หน้า 36-84. และ Chairat Charoensin-o-larn, "Military Coup and Democracy in Thailand," in *Divided Over Thaksin: Thailand's Coup and Problematic Transition*, ed. John Funston (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2009), pp. 49-79.

forces) กลุ่มนี้ ด้วยการเข้ายึดอำนาจการปกครองจากฝ่ายรัฐบาลรักษาการของ **นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร** โดยอ้างสาเหตุที่ฝ่ายรัฐบาลทักษิณได้สร้างความไม่พอใจเป็นอย่างมาก ทั้งที่เกิดจากตัว **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เอง ที่ถูกมองว่า แสดงความ “ไม่จงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์” รวมถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางจริยธรรม และประเด็นทางด้านผลประโยชน์ทางการเมืองที่ขัดกันของทั้งสองฝ่าย การรัฐประหารครั้งนี้เป็นที่น่าสนใจว่า จะทำให้ประชาธิปไตยไทยในอนาคต เปลี่ยนแปลงไปเช่นใด ภายใต้อิทธิพลของเครือข่ายปฏิบัติการประชาธิปไตยที่เกิดขึ้น²

ถึงแม้ว่าในทางสาธณะจะมีการกล่าวอ้างสาเหตุ ซึ่งนำมาสู่การตัดสินใจชิงลงมือทำรัฐประหารของฝ่าย คปค. ว่าเกิดขึ้นเพราะ กองทัพจำเป็นต้องเข้าแทรกแซงการเมือง เพื่อมิให้เกิดการปะทะกันระหว่างมวลชนจากฝ่ายผู้สนับสนุน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** กับมวลชนของกลุ่มต่อต้านรัฐบาล ภายใต้การนำของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ดังเช่นที่ **พล.อ.วินัย ภัททิยะกุล** เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และเลขาธิการ คปค. ได้กล่าวกับทูตอเมริกันถึงเรื่องดังกล่าวว่า “ก่อนการรัฐประหารมีข่าวว่าฝ่ายรัฐบาลได้ขณคนมาต่อต้านฝ่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ในวันที่ 20 กันยายน...ส.ส.พรรคไทยรักไทยได้รับคำสั่งให้ระดมคนจากจังหวัดของตน 3,000 คน ดังนั้น พล.อ.สนธิ จึงจำเป็นต้องทำการรัฐประหารเพื่อยับยั้งเหตุนองเลือด...”³ ในทำนองเดียวกัน คำกล่าวอ้างลักษณะเดียวกันนี้ ได้ถูกนำไปใช้อธิบายเหตุผลเพื่อสร้างความชอบธรรม ให้กับการเข้ามาแทรกแซงการเมืองของกองทัพ โดยบุคคลอื่นๆที่อยู่ในฝ่ายสนับสนุนหรือเห็นด้วยกับการรัฐประหารครั้งนี้⁴ ทั้งๆที่ในความเป็นจริงการรัฐประหารครั้งนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นจากเหตุการณ์เฉพาะหน้า ดังที่กล่าวอ้าง แต่เกิดขึ้นจากการเตรียมการวางแผนล่วงหน้าเอาไว้แล้ว เป็นระยะเวลาหลายเดือน เพียงแต่ต้องรอเวลาให้เกิดสถานการณ์ประจวบเหมาะ ที่ดูราวกับเป็นเรื่องบังเอิญเกิดขึ้น ให้กองทัพสามารถนำใช้เป็นข้ออ้าง เพื่อสร้างความชอบธรรมในการแทรกแซงการเมืองเท่านั้น และสถานการณ์เฉพาะหน้าดังกล่าวก็มาถึง เมื่อมีข่าวลือว่า ฝ่ายรัฐบาลจะมีการนำมวลชนผู้สนับสนุน **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ออกมาชุมนุมเพื่อตอบโต้การชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. ดังที่ **จตุรนต์ ฉายแสง** ได้ตอบคำถามของเอกอัครราชทูต **Boyce** ที่ได้ถามถึงข่าวลือการปะทะกัน ระหว่างมวลชนทั้งสองฝ่ายดังกล่าว ว่ามี

² ควรดู Anja Bodenmüller, *The Military Coup d'état 2006: Where is Thailand's Democratization Process Heading?* (Berlin: regiospectra Verlag, 2009).

³ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6523, “Das John’s Meeting with Mod Permsec Winai,” 26 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6523.html> [31 January 2012]

⁴ ดังเช่น **รศ.ดร.ไชยันต์ ไชยพร** ได้อธิบายเหตุผลเรื่องการยับยั้งเหตุนองเลือดจากสงครามกลางเมืองที่อาจเกิดขึ้นได้จากการปะทะกันของมวลชนทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งทำให้การรัฐประหารของกองทัพครั้งนี้มีความชอบธรรม ไชยันต์ ไชยพร, “สี่ปีรัฐประหาร: ถ้าย้อนเวลากลับไปได้!,” *กรุงเทพธุรกิจ*, 20 กันยายน 2553. แหล่งที่มา : <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/opinion/chaiyan/20100920/353549/สี่ปีรัฐประหาร--ถ้าย้อนเวลากลับไปได้-.html> [15 เมษายน 2554]

ความเป็นไปได้จริงหรือไม่ โดยกล่าวว่า เป็นไปได้ว่ามีสมาชิกพรรคไทยรักไทยบางคนพยายามนำมวลชนมาปะทะ ซึ่งบุคคลดังกล่าวที่ **จาคูรนต์** อ้างถึง ก็คือ **เนวิน ชิดชอบ** และ **ยงยุทธ ดิยะไพรัช** แต่ **จาคูรนต์** ก็ไม่เชื่อว่า จะมีเหตุการณ์การเผชิญหน้ากันของมวลชนทั้งสองฝ่ายเกิดขึ้นจริง⁵

หลักฐานที่ยืนยันว่า การรัฐประหารครั้งนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นเพราะเหตุจำเป็น จากเรื่องการป้องกันการปะทะกันของมวลชนทั้งสองฝ่าย ซึ่งจะนำมาสู่เหตุการณ์นองเลือดและสงครามกลางเมือง ดังที่กองทัพและกลุ่มผู้สนับสนุนการรัฐประหารกล่าวอ้าง ปรากฏชัดเจนขึ้นเมื่อ **พล.ท.สพรั่ง กัลยาณมิตร** (ยศในขณะนั้น) ได้เล่าที่มาของการทำรัฐประหารครั้งนี้ ดังปรากฏอยู่ใน โทรเลขของสถานกงสุลสหรัฐอเมริกา ประจำเชียงใหม่ ซึ่งในโทรเลขฉบับนี้ **พล.ท.สพรั่ง** ได้วาดภาพตัวของเขาเอง ว่าเป็นผู้ก่อการคนสำคัญในการรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยอ้างเหตุผลในการทำรัฐประหาร ว่าเป็นเพราะเขาทนไม่ไหวกับพฤติกรรมของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ที่ได้ต่อสายดักฟังโทรศัพท์คณะองคมนตรีและวัง ดังรายละเอียดในโทรเลขว่า “หน่วยข่าวกรองและตำรวจ ได้จับตาดูความเคลื่อนไหวของฝ่ายต่อต้านทักษิณ มากกว่าหน้าที่โดยตรงของตนเอง ซึ่งต้องเน้นไปที่เรื่อง การเก็บข้อมูลต่อต้านการก่อการร้ายหรือต่อต้านยาเสพติด...เขา (พล.ท.สพรั่ง-ผู้เขียน) อ้างว่าหน่วยงานเหล่านี้ได้ดักฟังโทรศัพท์ของเขา หลังจากที่เขาได้ถูกพาดหัวข่าว เรื่องการวิจารณ์ทักษิณในเดือนกรกฎาคม ในการสนทนาที่แยกกันต่างหากกับนายจรรยา สระมัจฉา ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด-ภาคเหนือ (ปปส.-ภาคเหนือ) พล.ท.สพรั่งได้ไปไกลกว่านั้น โดยกล่าวหาว่า พล.ต.อ.เพรียวพันธุ์ ดามาพงศ์ ซึ่งเป็นน้องเขยของนายกรัฐมนตรี ทักษิณ และ พล.ต.อ.จุมพล มั่นหมาย ซึ่งเป็นอดีตผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ และเพื่อนร่วมรุ่นโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพรานรุ่นที่ 26 ของอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ได้ทำการดักฟังโทรศัพท์ ไม่ใช่เพียงแค่ผู้นำกองทัพแต่ยังมี สมาชิกของคณะองคมนตรีและในหลวง ‘โดยผ่านทางเครื่องมือที่ทันสมัยและลับซับซ้อนอย่างสูง ซึ่งจัดหามาใช้สำหรับค่ายทักษิณ’ เขาอธิบายว่า การกระทำเหล่านี้เป็นสิ่งที่ ‘เกินกว่าจะอดทน’ และเป็น ‘การฝ่าฝืนจรรยาบรรณของงานข่าวกรองมืออาชีพ’⁶ นอกจากนี้ ในโทรเลขฉบับเดียวกันนี้ ได้กล่าวถึงรายละเอียดว่า **พล.ท.สพรั่ง** ได้ยอมรับว่าการโค่นล้มรัฐบาลทักษิณ ได้มีการวางแผนไว้ตั้งแต่ช่วงต้นปี ซึ่งเขาได้ส่งข้อความผ่านทางสื่อต่างๆ ให้เห็นแล้ว เพียงแต่ไม่ได้รับความสนใจจากนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ในรัฐบาล จากคำกล่าวของ **พล.ท.สพรั่ง**

⁵ อ้างจากย่อหน้าที่ 17 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6366, “Thai Rak Thai Leader Discusses Political Environment,” 18 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6366.html> [31 January 2012]

⁶ แผลงจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI159, “After helping to Plot Coup, Third Army Commander Calls the Shots in the North,” 26 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06CHIANGMAI159.html> [9 February 2012]

ผู้ร่วมก่อการรัฐประหารจริงๆ จนประสบความสำเร็จนั้น มีเพียงแค่ตัวเขาและผบ.ทบ. พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลินเท่านั้น ขณะที่แม่ทัพคนอื่นๆ เพียงแค่แสดงบทบาทสนับสนุน⁷ อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่า เมื่อพล.ท.สปริงพุดถึงผู้ร่วมก่อการรัฐประหาร จะเป็นเพียงแค่การกล่าวถึงข้อเท็จจริงเพียงบางส่วน ไม่ว่าจะโดยความตั้งใจปกปิดตัวบุคคลอื่นๆ ที่อยู่เบื้องหลังการวางแผนก่อการรัฐประหารจริงๆ หรือเป็นเพราะในการรัฐประหารครั้งนี้ เขาเป็นเพียงผู้วางแผนในระดับปฏิบัติการ จึงไม่รู้จริงๆว่า การวางแผนรัฐประหารในครั้งนี้ ริเริ่มจากกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่อยู่ระดับสูงกว่าเขา ดังข้อเท็จจริงที่ นาวาอากาศตรีประสงค์ สุ่นศิริ หนึ่งในบุคคลสำคัญที่อยู่เบื้องหลังการวางแผนรัฐประหารครั้งนี้ ได้ให้ข้อมูลกับเอกอัครราชทูต Boyce เรื่องรายละเอียดเกี่ยวกับการวางแผนการรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน ซึ่งทูตอเมริกัน ยอมรับว่าคำกล่าวอ้างของ น.ต.ประสงค์ สอดคล้องกับสิ่งที่พวกเขาสังเกตเห็นก่อนหน้าและระหว่างการรัฐประหาร นอกจากนี้ ด้วยสถานภาพของ น.ต.ประสงค์ และภูมิหลังของเขา ที่เคยดำรงตำแหน่งเป็นทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติในอดีต ได้ทำให้คำพูดของ น.ต.ประสงค์ มีความน่าเชื่อถือในสายตาของสหรัฐอเมริกา ดังรายละเอียดในโทรเลขสถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำกรุงเทพฯ ที่ว่า “น.ต.ประสงค์อ้างว่าประมาณ 5-6 เดือนก่อนการรัฐประหาร เขาได้พบกับ พล.อ.สนธิ และนายพลเกษียณอายุราชการจำนวน 2 ท่านซึ่ง น.ต.ประสงค์ปฏิเสธที่จะระบุว่าเป็นใคร (อย่างไรก็ตาม เขาได้กล่าวอย่างชัดเจนว่า พล.อ.สุรยุทธ์ไม่ได้เกี่ยวข้องกับวางแผนรัฐประหาร ไม่มีใครแนะนำให้นำพล.อ.สุรยุทธ์เข้ามาร่วมในการวางแผน เพราะคนไทยรู้ดีเรื่องจุดยืนของเขา ที่ต่อต้านการรัฐประหารหลายครั้ง และชอบที่กองทัพไม่เข้าไปแสดงบทบาททางการเมือง) หลังจากการอภิปรายเรื่องสถานการณ์ทางการเมือง น.ต.ประสงค์ พล.อ.สนธิและผู้ร่วมงานของเขาได้ตัดสินใจที่จะเริ่มต้นการวางแผนสำหรับการรัฐประหาร ตามสถานการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ (contingency basis)”⁸ ยิ่งกว่านั้น โทรเลขฉบับนี้ ยังให้รายละเอียดเพิ่มเติมอีกว่า น.ต.ประสงค์ ได้กล่าวว่า “เมื่อถึงวันที่ 13 กันยายน น.ต.ประสงค์ และเพื่อนร่วมงานของเขาตัดสินใจว่าสถานการณ์เร่งด่วนเพียงพอให้พวกเขาจะต้องกระทำการตามแผนการที่วางไว้สำหรับการรัฐประหารหนึ่งในนายพลซึ่งไม่ได้ถูกน.ต.ประสงค์ระบุชื่อ⁹ ได้เข้าพบประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เพื่อขอคำอนุมัติของเขา น.ต.ประสงค์ซึ่งไม่ได้อยู่ในการประชุม ไม่ได้บรรยายการตอบสนองที่แน่ชัด

⁷ อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

⁸ แปรจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK151, “Senior Legislator Politics, Security, and the Coup,” 9 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK151.html> [1 February 2012]

⁹ เอกอัครราชทูต Boyce สงสัยว่านายพลซึ่งไม่ถูกระบุชื่อดังกล่าว หมายถึง พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธหรือไม่ จึงได้ถามน.ต.ประสงค์ว่า พล.อ.ชวลิตได้แสดงบทบาทในการรัฐประหารหรือไม่ แต่ก็ได้รับคำยืนยันจาก น.ต.ประสงค์ว่าพล.อ.ชวลิต ไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์รัฐประหารครั้งนี้ ซึ่งเท่ากับเป็นการยืนยันว่านายพลซึ่งไม่ได้ถูกระบุชื่อดังกล่าวไม่ได้หมายถึง พล.อ.ชวลิตอย่างแน่นอน

ของพล.อ.เปรม แต่กลุ่มผู้ก่อการเข้าใจว่า พล.อ.เปรม ยอมรับการตัดสินใจดังกล่าว กลุ่มผู้ก่อการจึง
ทึกทักเอาว่า จากการปรึกษา พล.อ.เปรม จะทำให้พวกเขามั่นใจได้ว่า อย่างน้อยในหลวงไม่ได้ต่อต้าน
การกระทำของพวกเขา”¹⁰ (ขีดเส้นใต้เน้นคำโดยผู้เขียน)

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในโทรเลขของสถานกงสุลสหรัฐอเมริกาประจำจังหวัดเชียงใหม่ และสถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำกรุงเทพฯ ดังที่ผู้เขียนยกขึ้นมากล่าวอ้างดังกล่าวข้างต้น ได้หักล้างคำกล่าวอ้างของฝ่ายผู้ก่อการรัฐประหารและฝ่ายผู้สนับสนุนการรัฐประหารครั้งนี้ ที่สร้าง “วาทกรรม วีรบุรุษ” เรื่องความจำเป็นของกองทัพในการแทรกแซงการเมือง เพื่อยับยั้งเหตุนองเลือดจากการปะทะกันระหว่างมวลชน 2 ฝ่ายที่ขัดแย้งกันระหว่างฝ่ายทักษิณกับฝ่าย พธม. ขึ้นมาใช้สร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำของพวกเขาว่า การรัฐประหารครั้งนี้ เป็นเพียงเหตุบังเอิญและจำเป็นต้องเกิดขึ้น เพราะความจริงแล้ว การรัฐประหารครั้งนี้เกิดขึ้นจากการวางแผนล่วงหน้า เป็นระยะเวลา นานก่อนหน้าวันที่ 19 กันยายน และจากข้อมูลต่างๆดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่า สาเหตุของการตัดสินใจก่อการรัฐประหารของฝ่ายนิยมเจ้า (royalist) ในครั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะ พวกเขาไม่พอใจต่อการกระทำของฝ่ายทักษิณ ที่ได้คุกคามพวกเขาด้วยการดักฟังโทรศัพท์บุคคลสำคัญหลายๆ คนในฝ่ายนิยมเจ้า ซึ่งอาจทำให้ข้อมูลความเคลื่อนไหวต่างๆของพวกเขา รวมถึงเรื่องแผนการรัฐประหารเพื่อยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลทักษิณ อาจรั่วไหลถึงฝ่ายรัฐบาลทักษิณได้ ประกอบกับสถานการณ์อื่นๆ ที่สร้างความไม่แน่นอนให้กับฝ่ายผู้ก่อการรัฐประหาร ทั้งเรื่องข่าวลือ การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินของฝ่ายรัฐบาลทักษิณ¹¹ และเรื่องการโยกย้ายตำแหน่งนายทหารประจำปีในเดือนตุลาคมของ**นายรัฐมนตรี ทักษิณ** ที่จะส่งผลกระทบต่อ แผนการจัดกำลังพลสำหรับการรัฐประหารที่วางเอาไว้ จึงทำให้พวกเขาต้องตัดสินใจรีบชิงลงมือก่อนที่ทุกอย่างจะสายเกินไป ซึ่งการวิเคราะห์ดังกล่าวของผู้เขียน สอดคล้องกับสิ่งที่ **จาคูร์นัต ฉายแสง** ได้ระบุถึงสาเหตุของการรัฐประหารในครั้งนี้เช่นกัน ดังที่เขาได้กล่าวเอาไว้ในการสนทนากับเอกอัครราชทูต **Boyce** ว่า “การ

¹⁰ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK151, “Senior Legislator Politics, Security, and the Coup.”

¹¹ ความกังวลของฝ่ายนิยมเจ้าในเรื่องนี้ เกิดจากความเชื่อดังเช่นที่อดีตสมาชิกวุฒิสภา **ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ** ซึ่งเป็นหนึ่งในที่ปรึกษาของคณะรัฐประหาร ได้กล่าวกับ **DAS John** ว่าเขาเชื่อว่า “ทักษิณกำลังวางแผนประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างสิ้นๆ หลังจากเขากลับมาจากการประชุมที่สหประชาชาติ โดยทักษิณจะใช้ข้ออ้างบนฐานของคดีลอบวางระเบิดรถยนต์ ซึ่งจะเป็นการกล่าวโทษนายพลทั้งหลายที่ทำงานอยู่ในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) อันเป็นเหตุทำให้เขาสามารถปลด พล.อ.สนธิ บุญรติกุล ออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกและหลังจากนั้นจึงประกาศสภาวะฉุกเฉิน” แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6540, “Das John Discussion with Activist Kraisaak Choonhavan,” 27 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6540.html> [31 January 2012]

โยกย้ายทหารเป็นปัจจัยสำคัญต่อช่วงเวลาในการก่อรัฐประหาร”¹² นอกจากนี้ เขายังได้พาดพิงถึงที่ปรึกษาคนสนิทของ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ว่ามีส่วนสำคัญที่ทำให้การรัฐประหารครั้งนี้เกิดขึ้น โดยกล่าวว่า “คำแนะนำของพันศักดิ์เป็นเรื่องผิดพลาด ที่ให้**ทักษิณ**ไปต่างประเทศเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับการสร้างสายสัมพันธ์กับผู้นำต่างชาติ”¹³ เพราะก่อนหน้าการเดินทางไปต่างประเทศ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**มั่นใจมากกว่าเขาจะไม่ถูกทำรัฐประหาร แต่ท้ายที่สุดการกระทำดังกล่าวของ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** กลับกลายเป็นการเปิดช่องให้ฝ่ายนิยมเจ้า สามารถเดินหน้าแผนการรัฐประหารที่วางเอาไว้ได้สะดวกยิ่งขึ้น ทั้งๆที่ในความเป็นจริง **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้ตัดสินใจวางแผนที่จะลงจากตำแหน่งทางการเมืองเอาไว้แล้ว ดังที่เขาได้กล่าวเป็นการส่วนตัวกับ**จาตุรนต์**ราวๆเดือนสิงหาคมว่าเขาจะ“ออกจากการเมือง” แม้ว่าเขายังไม่เต็มใจที่จะระบุนอกรอบเวลา สำหรับการประกาศการตัดสินใจนี้ก็ตาม เนื่องจากที่ปรึกษาบางคนของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้ให้คำแนะนำว่า การส่งสัญญาณใดๆที่แสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอและการถอยของ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** จะเป็นการทำให้ฝ่ายตรงข้ามกล้าหาญมากขึ้น¹⁴

นอกจากนั้น **จาตุรนต์**ยังได้ตั้งข้อสังเกต ต่อเรื่องการต่อสู้ของฝ่ายต่อต้าน**ทักษิณ**กับฝ่าย**ทักษิณ**ก่อนหน้าการรัฐประหาร ซึ่งเขามองว่า นี่เป็นสาเหตุอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ฝ่ายนิยมเจ้าทำรัฐประหาร ดังที่ปรากฏในโทรเลขสถานทูตฯอีกฉบับหนึ่ง โดยกล่าวว่า “นักเคลื่อนไหวบางคนในรุ่นของเขาเริ่มต้นสนับสนุนวิธีการที่อยู่นอกรัฐธรรมนูญเพื่อผลักดัน**ทักษิณ**ออกจากตำแหน่ง บางคนซึ่งถูก**จาตุรนต์**ตีตป้ายว่าเป็น “นักอนาธิปไตย” (anarchist) ต้องการที่จะเห็น**ทักษิณ**ออกจากตำแหน่งพร้อมกับความสูญเสียทางการเมือง อารมณ์ความรู้สึกดังกล่าวช่วยปูทางไปสู่การทำรัฐประหาร และเขายังเชื่อด้วยว่า**ทักษิณ**ไม่เอาใจใส่เรื่องที่ประชาชนในแวดวงผู้นิยมเจ้า (royalist) รู้สึกว่าถูกคุกคามจาก**ทักษิณ** การที่**ทักษิณ**มีปัญหาที่บงกชมนตรีช่วยให้ฝ่ายตรงข้ามรวมกันเป็นหนึ่งด้วยสาเหตุที่มีร่วมกัน...(นอกจากนี้-ผู้เขียน) วิษณุ เครืองามได้ผลักดันให้**ทักษิณ**ทำหลายอย่างอันเป็นสิ่งที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์และนำไปสู่การตกจากตำแหน่งในที่สุด”¹⁵

ดังนั้น ถ้าจะกล่าวโดยสรุปแล้ว ลำดับเหตุการณ์ที่นำมาสู่การรัฐประหารครั้งนี้ตามข้อเท็จจริงจึงไม่เหมือนกับวาทกรรมวีรบุรุษ ที่ฝ่ายผู้ก่อการรัฐประหารและผู้สนับสนุนสร้างขึ้น เพื่อหาความชอบธรรมจากสาธารณชน เพราะแผนการรัฐประหารของฝ่ายนิยมเจ้าครั้งนี้ เริ่มต้นจากความขัดแย้งและ

¹² แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 15 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6366, “Thai Rak Thai Leader Discusses Political Environment.”

¹³ *Ibid.*

¹⁴ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 16 ของ *Ibid.*

¹⁵ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6474, “Thai Rak Thai Leader repositioning Party,” 25 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6474.html> [31 January 2012]

ไม่พอใจของฝ่ายนิคมเจ้าที่มีต่อฝ่ายทักษิณ จึงได้ทำการวางแผนการยึดอำนาจการปกครองล่วงหน้า ก่อนที่จะรอเวลาลงมือปฏิบัติการตามแผน เป็นระยะเวลาหลายเดือน เพื่อรอสถานการณ์เฉพาะหน้าที่ ประจวบเหมาะและเสมือนหนึ่งว่าเป็นเรื่องบังเอิญ จนกระทั่งดูแล้วสมเหตุสมผลว่า กองทัพ จำเป็นต้องเข้าแทรกแซงทางการเมือง ประกอบกับการตัดสินใจที่ผิดพลาดของฝ่ายทักษิณ จนนำมาสู่ การเปิดช่องว่างให้ฝ่ายนิคมเจ้า ได้อาศัยกองทัพเข้ายึดอำนาจการปกครอง โดยเข้าไปพบกับ ประธาน องค์มนตรี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เพื่อรายงานเรื่องแผนการรัฐประหารให้ทราบ พร้อมกับขอ อนุมัติแผนการดังกล่าว ในวันที่ 13 กันยายน ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติการตามแผนที่วางเอาไว้ในช่วง หัวค่ำของคืนวันที่ 19 กันยายน

5.1.1 คำคืนการรัฐประหาร

การทำรัฐประหารของ คปค. ดำเนินไปได้อย่างสะดวกและราบรื่น ตามแผนที่วางไว้ คณะผู้ก่อการรัฐประหาร สามารถยึดอำนาจจากรัฐบาลทักษิณได้สำเร็จ โดยไม่เกิดการต่อสู้จากกอง กำลังฝ่ายสนับสนุนรัฐบาล อย่างไรก็ตาม การยึดอำนาจดังกล่าวจะยังไม่สมบูรณ์ トラบใดที่ยังไม่ สามารถเข้าถึงวังได้ เพราะตามจารีตการรัฐประหารของไทย คณะผู้ก่อการรัฐประหารจะได้รับความชอบธรรม ก็ต่อเมื่อได้เข้าถึงวัง ซึ่งเป็นศูนย์กลางอำนาจของไทย การได้รับพระบรมราชานุญาตให้เข้าเฝ้าฯ จึงถูกผู้ยึดกุมอำนาจรัฐไทย ใช้ ประจวบตั้ง トラประทับความชอบธรรม เฉก เช่นเดียวกันกับสิ่งที่เป็นไปตามจารีตการปกครอง ที่ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจะต้องเข้าเฝ้า ประมุขของรัฐ ก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น ในลำดับต่อไป ผู้เขียนจึงกล่าวถึง การเข้าเฝ้าในหลวง ของคณะรัฐประหาร ก่อนที่จะกล่าวถึงปฏิกริยาที่เกิดขึ้นจากฝ่ายต่างๆ ภายหลังจากเกิดรัฐประหาร รวมทั้งการตั้งรัฐบาลและนายกรัฐมนตรีชั่วคราวโดยคณะรัฐประหาร

การเข้าเฝ้าในหลวงของคณะรัฐประหาร

คืนวันที่ 19 กันยายน หลังจากคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลรักษาการของ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร คปค.ได้เข้าควบคุมสื่อและเผยแพร่กระจายข่าวออกมาว่า ผู้นำ คปค.จะมีการเข้า เฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หลังจากนั้นก็มี การเข้าเฝ้าฯเกิดขึ้นที่พระราชวังจิตรลดารโหฐาน ตั้งแต่เวลา 00.19 น. ถึงเวลา 1.24 น. ในคืนวันเดียวกัน เหตุการณ์นี้ทำให้ทูตอเมริกันมองว่า การ ต้อนรับตัวแทน คปค.จากฝ่ายพระราชวังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาก แสดงให้เห็นสัญญาณที่ชัดเจนต่อ สาธารณะ ถึงการให้การรับรองอย่างเป็นทางการของราชสำนัก ที่มีต่อการรัฐประหารครั้งนี้ และ ด้วยเหตุที่ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด พล.อ.เรืองโรจน์ มหาศรานนท์ ซึ่งถูกมองว่า เป็นบุคคลในฝ่าย อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ได้ปรากฏตัว รวมอยู่ในกลุ่มผู้เข้าร่วมการเข้าเฝ้าฯในครั้งนี้ด้วย จึงแสดง ให้เห็นว่า การรัฐประหารในครั้งนี้ มีความเป็นเอกภาพของกองทัพ และความจงรักภักดีที่มีต่อ

พระมหากษัตริย์ สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ ได้ทำให้ความหวังของอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ที่จะต่อต้านกลุ่มทหารกบฏเหล่านี้ลดต่ำลง¹⁶ จากการสนทนากันในนิวยอร์ก ระหว่างเอกอัครราชทูต Boyce กับ วีระศักดิ์ พุทธะกุล เอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงวอชิงตัน จึงพบว่าทักษิณและคณะ กำลังเตรียมตัวรอขึ้นเครื่องบิน ไปยังแคนาดาและกรีนแลนด์ และจะเดินทางต่อไปยังลอนดอน เพื่อไปรวมตัวกับสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ ที่แยกย้ายไปอยู่หลายสถานที่หลังเกิดรัฐประหาร นอกจากนี้ พุทธ วีระศักดิ์ ยังได้เล่าให้ ทูต Boyce ฟังอีกว่า เมื่อเกิดการรัฐประหารขึ้น ในคืนวันนั้น นายกรัฐมนตรี ทักษิณ ได้ใช้ความพยายามของเขาจากนิวยอร์ก เพื่อยับยั้งเรื่องราวที่กำลังจะเกิดขึ้นกับเขา โดยอาศัยผู้บัญชาการทหารสูงสุด พล.อ.เรืองโรจน์ นำกองกำลังที่ภักดีต่อตัวเขาออกมาต่อต้านการรัฐประหาร แต่การเข้าเฝ้าฯของ คปค. ที่มีพล.อ.เรืองโรจน์ร่วมด้วย ได้ทำให้นายกรัฐมนตรี ทักษิณ ได้เรียนรู้ว่า ความพยายามต่อต้านการรัฐประหารของเขาได้จบลงแล้ว หลังจากนั้นอีกไม่กี่ชั่วโมง นายกรัฐมนตรี ทักษิณ ก็ได้โทรศัพท์คุยกับพล.อ.วินัย ภัททิยะกุล และแสดงความกังวลว่าทรัพย์สินของเขาในเชียงใหม่จะถูกทำลาย แต่พล.อ.วินัยได้ให้ความมั่นใจกับเขาว่า ไม่ต้องกังวลต่อเรื่องดังกล่าว¹⁷

ช่วงบ่ายของวันต่อมาภายหลังจาก คปค. ได้จัดให้กลุ่มทูตของประเทศต่างๆ เข้าพบเพื่อชี้แจงเรื่องการทำรัฐประหารที่เกิดขึ้น เอกอัครราชทูตอเมริกันได้เข้าพบกับพล.อ.สนธิ บุญรติกุล เป็นส่วนตัว และเริ่มบทสนทนาด้วยการถามพล.อ.สนธิ เรื่องการเข้าเฝ้าฯในหลวงเมื่อคืนที่ผ่านมา ว่ามีใครเข้าร่วมบ้าง พล.อ.สนธิ จึงได้ตอบคำถาม ดังปรากฏในโทรเลขสถานทูตอเมริกันว่า “ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ได้นำตัวเขาเข้าเฝ้าฯ โดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุด พล.อ.เรืองโรจน์ มหาครานนท์ และผู้บัญชาการกองทัพเรือ พล.ร.อ.สธิรพันธุ์ เกยานนท์ ร่วมในการเข้าเฝ้าฯ พล.อ.สนธิได้เน้นย้ำว่า ทุกคนถูกขอร้องให้เข้าไปในวังและไม่ได้ไปเข้าเฝ้าฯเอง เขาบอกว่าในหลวงดูผ่อนคลาย มีความสุขและทรงแยมพระโอบอุ้มตลอดการเข้าเฝ้าฯ...”¹⁸ (ขีดเส้นใต้เน้นคำโดยผู้เขียน) จากคำกล่าวอย่างเน้นย้ำของพล.อ.สนธิ แสดงให้เห็นว่า การเข้าเฝ้าฯครั้งนี้ มีการวางแผนจัดเตรียมความพร้อม เพื่อรองรับการทำรัฐประหารที่เกิดขึ้นเป็นการล่วงหน้า โดยรอเวลาที่ฝ่าย

¹⁶ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5836, “The Monarchy’s Role in Thailand’s September 19 Coup,” 21 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5836.html> [31 January 2012]

¹⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5812, “Thailand: Who’s in Charge? What’s Next?,” 20 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5812.html> [31 January 2012]

¹⁸ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5811, “Thailand: My Meeting with General Sonthi,” 20 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5811.html> [31 January 2012]

ทักษิณอ่อนแอที่สุดเพื่อทำการยึดอำนาจ¹⁹ ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ก่อนหน้านี้ว่า ทางกลุ่มผู้ก่อการวางแผนรัฐประหารครั้งนี้ ได้วางแผนและเข้าไปขอคำปรึกษา รวมถึงคำอนุมัติปฏิบัติการในครั้งนี้จาก ประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ดังนั้น จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจแต่อย่างใดกับภาพของพล.อ.เปรม ที่นำคณะรัฐประหารเข้าเฝ้าฯอย่างรวดเร็ว หลังปฏิบัติการยึดอำนาจเกิดขึ้น พร้อมกันนี้ เมื่อทูตอเมริกันได้ชี้แจงเรื่องที่ทางฝ่ายสหรัฐฯ จะตัดความช่วยเหลือต่างๆทางด้านการทหารสำหรับไทยออกไป จนกว่าจะมีการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยเกิดขึ้น²⁰ พล.อ.สนธิจึงได้กล่าวถึงเหตุผลการตัดสินใจทำรัฐประหารของเขาในครั้งนี้ว่า “(เป็นเพราะทาง) กองทัพอากาศต้องการปรับปรุงประชาธิปไตยให้ดีขึ้น ไม่ใช่ทำลายทิ้ง ซึ่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าเพียงแต่นายกรัฐมนตรีทักษิณแถลงต่อสาธารณะว่าจะไม่กลับเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีก การรัฐประหารก็คงไม่เกิดขึ้น แต่การที่เขาเอาแต่คุยเป็นการส่วนตัวโดยไม่ยอมแถลงออกไป ทำให้คนกลัวกันว่าใจจริงแล้วนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ยังอยากกลับเข้ามามีอำนาจอีกครั้ง ทำให้กองทัพต้องทำรัฐประหาร...”²¹

ภายหลังจากการสนทนากับผู้นำคณะรัฐประหาร ทูตอเมริกันได้แสดงความคิดเห็นไว้ในโทรเลขสถานทูตสหรัฐอเมริกาที่ส่งกลับไปยังวอชิงตันว่า “พล.อ.สนธิดูผ่อนคลายและใจเย็น เห็นได้ชัดว่า การเข้าเฝ้าเมื่อคืนเป็นจุดเปลี่ยน (โทรเลขอีกฉบับแยกต่างหาก รายงานว่า ทักษิณที่แข็งแกร่งของทักษิณสลายสิ้น เมื่อได้ทราบเรื่องการเข้าเฝ้า) อย่างน้อยตอนนี้ คณะรัฐประหารเลือกทางตรงที่จะจัดการกับทักษิณ...”²²

¹⁹ พล.อ.สนธิซึ่งเป็นผู้นำคณะรัฐประหาร ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ดังปรากฏในโทรเลขของสถานทูตอเมริกันว่า เมื่อทูตอเมริกันถามว่า ทำไมกองทัพถึงเลือกทำรัฐประหารตอนนี้ พล.อ.สนธิได้ยิ้มที่มุมปาก พร้อมกับโน้มตัวมาด้านหน้าและตอบว่า “ทักษิณอยู่ในช่วงที่อ่อนแอที่สุดแต่เราแข็งแกร่งที่สุด” อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.* อย่างไรก็ตาม ทูตอเมริกันได้ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ที่น่าสนใจ ต่อเรื่องการเลือกช่วงเวลาการทำรัฐประหารเอาไว้ในโทรเลขฉบับหนึ่งว่า “จากการมีสุขภาพที่ไม่ดีของในหลวง พวกเราไม่เพิกเฉยต่อความเป็นไปได้ที่ว่า ช่วงเวลาของการทำรัฐประหารบางส่วนไม่ได้ถูกกำหนดโดยการเดินทางไปต่างประเทศของทักษิณแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังเกิดจากความปรารถนาของบุคคลสำคัญในคปค. ที่ต้องการเคลื่อนไหวในขณะที่พวกเขายังคงสามารถได้รับการสนับสนุนจากกษัตริย์ได้...เนื่องจากรัฐธรรมนูญไม่มีฐานสนับสนุนให้กองทัพเข้าแทรกแซงการเมืองได้ ดังนั้น สถาบันกษัตริย์จึงเป็นสถาบันที่สามารถให้ความชอบธรรมต่อคปค.ในสายตาประชาชน” แปลข้อความบางส่วน และเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 และ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5836, “The Monarchy’s Role in Thailand’s September 19 Coup.”

²⁰ ผู้เขียนจะกล่าวถึงรายละเอียดเรื่องนี้อีกครั้งในลำดับต่อไปในหัวข้อปฏิบัติการจากฝ่ายต่างๆต่อการรัฐประหารและหัวข้อบทบาทของสหรัฐอเมริกาในการแทรกแซงการเมืองไทย

²¹ แปลข้อความบางส่วนจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5811, “Thailand: My Meeting with General Sonthi.”

²² แปลข้อความบางส่วนจากย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

การรัฐประหารครั้งนี้ ถือเป็นารัฐประหารครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ที่มีการอ้างถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ในชื่อของคณะรัฐประหารโดยตรง ซึ่งทำให้บุคคลต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างชาติ ต่างเข้าใจกันว่า สถาบันพระมหากษัตริย์มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แม้จะยังไม่มีหลักฐานที่กระจ่างชัดว่า ราชสำนักมีส่วนส่งเสริมหรือให้การอนุมัติการทำรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน โดย คปค. จริงหรือไม่ก็ตาม แต่เหตุการณ์ที่มีพระบรมราชานุญาตให้ทาง คปค. เข้าเฝ้าฯ ในวันที่ 19 กันยายน ได้ทำให้สาธารณชน รับรู้ถึงสัญญาณการรับรองอย่างเป็นทางการของราชสำนัก (palace endorsemet) อย่างชัดเจน และเหตุการณ์นี้ ได้สร้างคุณูปการอย่างยิ่งต่อการทำให้สาธารณชน สนับสนุนการรัฐประหารครั้งนี้ เพราะความเคลื่อนไหวดังกล่าวของราชสำนัก ได้ทำให้ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ซึ่งนับได้ว่า เป็นฐานสนับสนุนสำคัญในการชุมนุมของกลุ่ม พทม. ต่างเข้าใจว่า การรัฐประหารครั้งนี้ เกิดขึ้นเพราะอดีต **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้เข้าไปเผชิญหน้ากับคณะองคมนตรีและก๊วล่วงพระราชอำนาจของในหลวง และยังมีมองว่า การทำรัฐประหารของ คปค. เป็นการกระทำเพื่อการรักษาผลประโยชน์ของสถาบันกษัตริย์ และด้วยความจงรักภักดีที่มีต่อในหลวง ตามคำกล่าวอ้างของประชาชนซึ่งสนับสนุนกลุ่ม พทม. รวมทั้งประชาชนโดยทั่วไป จึงมีความเป็นไปได้ที่ การมีพระบรมราชานุญาตให้คณะรัฐประหารเข้าเฝ้าฯ จะทำให้พวกเขาต้องการแสดงออกซึ่งการสนับสนุนคณะรัฐประหาร ได้อย่างง่ายดายขึ้นไปอีก ซึ่งย่อมเป็นผลดีและเป็นที่ต้องการของ คปค. อย่างแน่นอน เพราะจะทำให้พวกเขาสามารถใช้สถาบันกษัตริย์เป็นแหล่งอ้างอิง ความชอบธรรมในการทำรัฐประหารในครั้งนี้ เพื่อต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามที่อาศัยความชอบธรรมจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ²³

อย่างไรก็ตาม การกระทำของ คปค. ที่โหม่งอย่างมากเกินไป ด้วยการพยายามแสดงตัวเองว่า กระทำการรัฐประหารครั้งนี้ เพื่อผลประโยชน์ของสถาบันกษัตริย์ แม้ว่าจะทำให้สามารถสร้างความชอบธรรมและความยินยอมจากประชาชน ผู้จงรักภักดีต่อในหลวงได้อย่างประสบความสำเร็จ แต่การกระทำดังกล่าวกลับก่อความเสื่อมเสียพระเกียรติให้กับสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในสายตา

²³ คปค. ต้องการให้สถาบันกษัตริย์เป็นแหล่งอ้างอิง เพื่อสร้างความชอบธรรมและความยินยอมจากประชาชน ที่มีต่อการทำรัฐประหาร ดังเห็นได้จาก ข้อความตอนหนึ่งในโทรเลขสถานทูตอเมริกัน ที่บันทึกไว้ว่า “ในหลวงทรงมีพระพลานามัยที่ไม่ดีและไม่ปรากฏพระองค์ต่อสาธารณชนตั้งแต่วันที่ 4 สิงหาคม ที่พระองค์ทรงเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล อย่างไรก็ตาม พวกเราได้ยืนยันว่าทางคปค. ร้องขอให้มีการปล่อยภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวของการเข้าเฝ้าฯ ในหลวงออกมา คนรู้จักของพวกเขาบอกพวกเขาว่า มีความเป็นไปได้ที่ราชเลขาธิการในพระองค์จะปล่อยภาพถ่ายออกมา แต่ไม่มีความเป็นไปได้ที่จะปล่อยภาพเคลื่อนไหว การปล่อยรูปภาพการเข้าเฝ้าฯ จะแสดงให้เห็นถึงสัญญาณการให้การรับรองอย่างเป็นทางการของราชสำนัก” แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5836, “The Monarchy’s Role in Thailand’s September 19 Coup.”

นานาชาติ เพราะถูกมองว่า การรัฐประหารครั้งนี้ เป็นการรัฐประหารจากวัง (palace coup) อันถูกตอกย้ำด้วยชื่ออย่างเป็นทางการของคณะรัฐประหารในภาษาไทยว่า “คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” (คปค.) และใช้ชื่ออย่างเป็นทางการในภาษาอังกฤษว่า “Council for Democratic Reform under Constitutional Monarchy” (CDRM) ที่สื่อมวลชนต่างชาติต่างเข้าใจไปในทางเดียวกันว่า การรัฐประหารครั้งนี้เกิดจากการแทรกแซงทางการเมืองของราชสำนัก จึงทำให้ คปค. ต้องแก้ปัญหาด้วยการปรับเปลี่ยนชื่อในภาษาอังกฤษของคปค.ใหม่ ด้วยการตัดคำว่า “under Constitutional Monarchy” ออก เพื่อไม่ให้สื่อมวลชนต่างชาติตีความว่า การรัฐประหารครั้งนี้เกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์ แต่ทั้งนี้ทาง คปค. ยังคงใช้ชื่อภาษาไทยตามเดิม ทูตอเมริกันได้แสดงทัศนคติต่อการกระทำดังกล่าวของ คปค. ว่า เป็นเพราะ “คปค.ต้องการความชอบธรรมจากความเข้าใจว่าในหลวงทรงยอมรับการรัฐประหารครั้งนี้ แม้ว่าพระองค์ไม่ได้ทรงอนุมัติก็ตาม ขณะเดียวกันคปค.ก็ไม่ต้องการถูกกล่าวหาว่าเป็นสาเหตุทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์เสื่อมเสียพระเกียรติจากการวิพากษ์วิจารณ์ของนานาชาติ”²⁴ นอกจากนี้ทาง คปค. ยังต้องทำการปรับความเข้าใจของนานาชาติต่อเรื่องบทบาทของพระมหากษัตริย์กับการรัฐประหารที่เกิดขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือจากข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ ดังเช่น ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ **กฤษณ์ กาญจนกฤษ** ที่ได้อธิบายให้ทูตอเมริกัน ฟังเรื่องการใช้ชื่อทางการของคณะรัฐประหาร ว่าทำให้เกิดความเข้าใจผิดและ “‘ที่กักเอาอย่างผิดๆเรื่องบทบาทบางอย่างของพระมหากษัตริย์ในการแทรกแซงเมื่อวันที่ 19 กันยายน’ และเน้นย้ำว่าคปค.ได้เข้าเฝ้าในหลวง ‘หลังจากกระบวนกรยึดอำนาจ’ เพื่อรายงานสิ่งที่เกิดขึ้น ‘ในหลวงไม่ทรงรู้ล่วงหน้า’ เรื่องการรัฐประหาร ‘พระองค์ทรงอยู่เหนือการเมือง จำไว้ว่าเมื่อปีที่ผ่านมานี้ พระองค์ทรงเตือนไม่ให้มีการแทรกแซงทางการเมืองเกิดขึ้น’ ”²⁵

ปฏิกริยาจากฝ่ายอดีตนายกรัฐมนตรัทักษิณ

แม้ว่าจังหวัดเชียงใหม่จะเป็นบ้านเกิดของ **นายกรัฐมนตรัทักษิณ ชินวัตร** และเป็นฐานที่มั่นของพรรคไทยรักไทย แต่เมื่อเกิดการรัฐประหารขึ้น กลับไม่มีสัญญาณใดๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความไม่สงบหลังจาก คปค.ก่อการยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาล เพราะพันธมิตรทางการเมืองและญาติของ **นายกรัฐมนตรัทักษิณ** ในพื้นที่ภาคเหนือ ต่างกระจัดกระจายหรือเก็บตัวเงียบเพื่อไม่ให้เป็นที่สังเกต ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งสนับสนุนตัวเขาในการเลือกตั้งก่อนหน้านี้ ก็ดูราวกับจะมีความเห็นอกเห็นใจหรืออย่างน้อยก็มีความอดทนอดกลั้น ต่อการกระทำของกองทัพที่เข้ายึดอำนาจ

²⁴ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 13 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5929, “Thai Official Plea for Understanding,” 26 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5929.html> [31 January 2012]

²⁵ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

แม่ทัพภาคที่สาม พล.ท.สพรั่ง กัลยาณมิตร ซึ่งเข้าร่วมเป็นผู้ก่อการรัฐประหารครั้งนี้ได้ส่งกองกำลังทหาร รถถังและรถยนต์เกราะลำเลียงพลติดอาวุธ (armored personnel carriers-APCs) ไปประจำการอยู่ที่ ทางแยกบางแห่งและอาคารต่างๆของรัฐบาล อาคารสำนักงานเทศบาลที่อยู่ตรงข้ามกับสถานกงสุลสหรัฐอเมริกา รวมถึงบริษัทอสังหาริมทรัพย์กรีนวัลเลย์ (Green Valley estates) ของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอแมริม ชานเมืองจังหวัดเชียงใหม่ แต่กระนั้นก็ตาม โดยทั่วไปแล้วธุรกิจส่วนใหญ่ก็ยังคงดำเนินต่อไปตามปกติ²⁶

คปค. ได้ออกคำสั่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ **สุวัฒน์ ตันติพัฒน์** และนายกเทศมนตรี **บุญเลิศ บุรณุปกรณ์** มารายงานตัวที่มณฑลทหารบกที่ 33 ค่ายกาวิละในจังหวัดเชียงใหม่ ขณะที่มีการข่าวลือออกมาว่า **ส.ส. ปกรณ์ บุรณุปกรณ์** และน้องชายของนายกรัฐมนตรีทักษิณคือ **พายัพ ชินวัตร** ได้เดินทางออกจากตัวเมืองไป เช่นเดียวกับกับ **คุณหญิงพจมาน ชินวัตร** ก็ได้เดินทางออกไปยังประเทศสิงคโปร์ก่อนหน้าที่จะเกิดการรัฐประหารแล้วช่วงหนึ่ง พร้อมกับกับน้องสาวของนายกรัฐมนตรีทักษิณ คือ **เยาวภา วงศ์สวัสดิ์** ซึ่งเป็น ส.ส. จังหวัดเชียงใหม่ และเป็นหนึ่งในแกนนำซึ่งมีอิทธิพลในพรรคไทยรักไทย²⁷

ทูตอเมริกันมองว่า ความร่วมมือที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการรัฐประหารที่เกิดขึ้น ส่งผลในการป้องกันไม่ให้ขบวนการสนับสนุนทักษิณที่จะมีการจัดตั้งใดๆ เกิดขึ้นมาในบริเวณเชียงใหม่และพื้นที่โดยรอบ แม้ว่า **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** จะเป็นที่ยินยอมอย่างมากของประชาชนในเชียงใหม่ ซึ่งเป็นจังหวัดบ้านเกิดของเขา แต่ความเข้มแข็งทางการเมืองของ **ทักษิณ** เกิดขึ้นจากการจัดตั้งในลักษณะบนลงล่างโดยนักการเมือง นักจัดตั้งของพรรคไทยรักไทยและผู้มีอิทธิพลระดับอาวุโส นอกจากนี้ทูตอเมริกันยังตั้งข้อสังเกตว่า ทั้ๆที่ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้รับการสนับสนุนในการเลือกตั้ง จากกลุ่มคนต่างๆทั้งที่เป็นเกษตรกร แรงงาน ชนชั้นกลางและประชาชนในชนบท แต่กลับไม่มีนักพัฒนาเอกชนหรือกลุ่มพลเมืองต่างๆที่ผูกติดอยู่กับโครงสร้างทางการเมืองของพรรคไทยรักไทยในภาคเหนือ ที่สามารถเป็นตัวแทนหรือปลุกกระดมให้กลุ่มผู้สนับสนุนที่มีศักยภาพเหล่านี้ออกมาเคลื่อนไหวได้

ปฏิบัติการจากฝ่ายต่างๆต่อการรัฐประหาร

²⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI157, "Support for Thaksin Muted in Chiang Mai Following Coup," 20 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06CHIANGMAI157.html> [9 February 2012]

²⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

การรัฐประหารของคปค.เพื่อโค่นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** แม้จะถือว่าเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย แต่กลับเป็นที่ชื่นชมยินดีในหมู่ประชาชนไทยกลุ่มเล็กๆจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นคนชั้นกลางและคนชั้นสูงในสังคมไทย ในขณะที่มีคนอื่นอีกจำนวนมากเช่นกัน ที่ไม่พอใจกับการรัฐประหารที่เกิดขึ้น ทั้งที่เป็นชาวต่างชาติและคนไทยอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งถือเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคม ในลำดับต่อไป ผู้เขียนจะกล่าวถึงปฏิริยาที่ฝ่ายต่างๆมีต่อการรัฐประหาร โดยสรุปจากข้อมูลที่ได้รับจากโทรเลขสถานทูตอเมริกัน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องดังกล่าว

เมื่อเกิดการรัฐประหารขึ้นได้เกิดสิ่งที่ใกล้เคียงกับข้อตกลงทั่วไป (universal agreement) ในหมู่นักธุรกิจไทย นักธุรกิจอเมริกันและข้าราชการพลเรือนของรัฐบาลไทยว่า เศรษฐกิจที่ตกต่ำลงไม่ทางด้านใดก็ตามที่ส่งผลมาจาก การทำรัฐประหารของกองทัพจะเกิดขึ้นเพียงแค่ช่วงสั้นๆ และพวกเขาต่างมองว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นถือเป็น “ข่าวดีสำหรับธุรกิจ” เพราะมันจะช่วยยุติความไม่แน่นอนทางการเมือง ที่เกิดจากการต่อสู้ระหว่างกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกับรัฐบาลทักษิณ นอกจากนี้ พวกเขาต่างหวังว่า คปค. จะแต่งตั้งรัฐบาลรักษาการ ซึ่งประกอบไปด้วยข้าราชการเทคโนโลยีที่มีความสามารถสูงในการตัดสินใจต่างๆ²⁸ ยิ่งกว่านั้นกลุ่มนักการเมือง นักวิชาการและนักเคลื่อนไหวในภาคประชาสังคมหลายคน ที่ได้พูดคุยกับทูตอเมริกัน ต่างแสดงความคิดเห็นสนับสนุนการรัฐประหารครั้งนี้ เพราะมองว่าไม่เห็นทางออกในการปฏิรูปการเมืองอย่างเป็นอิสระ โดยปราศจากการแทรกแซงจาก**ทักษิณ** ที่มีทั้งความมั่งคั่งและอำนาจทางการเมือง ทูตอเมริกันมองว่าสิ่งนี้เป็น การแสดงความคิดเห็นที่น่าเศร้า ต่อสภาพที่อ่อนแอของสถาบันประชาธิปไตยของไทย²⁹ ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะ ความคิดเห็นดังกล่าวของเหล่าชนชั้นกลางผู้มีการศึกษาเหล่านี้ ไม่ได้แสดงให้เห็นว่าพวกเขามีความผูกพันที่มีต่อประชาธิปไตย (democratic commitment) อยู่เลย พวกเขาพร้อมจะใช้วิธีการที่ไม่เป็นประชาธิปไตยเป็นทางลัด เพื่อแก้ปัญหาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบไทยๆ ดังเช่น เรื่องการทุจริตและประพฤตินิยมชอบในการใช้อำนาจหน้าที่ของนักการเมือง โดยไม่คิดถึง ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลังต่อระบอบประชาธิปไตยของไทยเลย

อานันท์ ปันยารชุน เป็นหนึ่งในบุคคลสำคัญซึ่งเป็นชนชั้นนำของไทย ซึ่งถึงแม้ว่าในการสนทนากับ เอกอัครราชทูตอเมริกัน เมื่อวันที่ 21 กันยายน จะกล่าวอ้างตัวเองให้เห็นว่า เขาไม่ได้สนับสนุนและรับรู้ล่วงหน้าเรื่องการรัฐประหารครั้งนี้ แต่เขาก็เห็นว่าการรัฐประหารครั้งนี้ จำเป็นต้องเกิดขึ้นอย่างไม่มีทางเลือก เพราะ **ตัวนายกรัฐมนตรีทักษิณ**เอง ที่บริหารงานแบบไม่เป็น

²⁸ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5797, “Limited Economic Fallout from Coup,” 20 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5797.html> [31 January 2012]

²⁹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5812, “Thailand: Who’s in Charge? What’s Next?,”

ประชาธิปไตย ปิดกั้นทุกทางที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และได้สร้างความไม่พอใจต่อฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองของพวกเขา จนกระทั่งนำมาสู่การใช้ความรุนแรงของทั้งสองฝ่ายที่จวนจะเกิดขึ้น จากการปะทะกันของกลุ่มผู้สนับสนุนทักษิณกับกลุ่ม พธม. และยังมีข่าวลือออกมาอีกว่ารัฐบาลจะใช้กองกำลังด้านความมั่นคง ปราบปรามกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงอย่างรุนแรงอีก จึงทำให้องค์กรต้องก่อรัฐประหาร เพื่อป้องกันความรุนแรงที่อาจถึงขั้นนองเลือดดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้น³⁰

อานันท์ (เช่นเดียวกับชนชั้นนำทางการเมืองในฝ่ายนิยมเจ้าคนอื่นๆ) มองว่า **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** เป็นบุคคลอันตรายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยกล่าวอ้างว่า “ทักษิณยกตัวเองขึ้นเทียบเท่ากับพระมหากษัตริย์และต่อสู้กับพล.อ.เปรมซึ่งเป็นประธานองคมนตรี”³¹ สำหรับชนชั้นนำอนุรักษ์นิยมกลุ่มนี้ ประเด็นเรื่องความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด ไม่ใช่เรื่องการสร้างความมั่นคงให้ประชาธิปไตยแบบตะวันตก เพราะประชาธิปไตยแบบตะวันตกเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ที่ถูกนำเข้ามาใช้ ไม่ใช่สิ่งที่สะท้อน “รากเหง้าของความเป็นไทย” ที่พวกเขานิยมชมชอบและยกขึ้นกล่าวอ้างอย่างภาคภูมิใจว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ไทยแตกต่างจากชาติอื่นๆ นอกจากนี้ นักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งยังเป็นบุคคลที่น่ารังเกียจ เพราะในสายตาของชนชั้นนำทางการเมืองฝ่ายอนุรักษ์นิยมกลุ่มนี้ นักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งเป็นผู้ที่เข้าสู่อำนาจทางการเมือง ด้วยวิธีการอันสกปรกจากการใช้เงินซื้อเสียง ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของสิ่งที่เรียกว่า “ธนกิจการเมือง” (Money Politics) ทูตอเมริกันได้ตั้งข้อสังเกตต่อความคิดเห็นของนายอานันท์ดังกล่าวข้างต้นว่า “มุมมองจากชนชั้นนำ – ถูกแบ่งปันโดยคนไทยที่มีความร่ำรวยและมีการศึกษาดี โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ – ได้เข้าสู่หัวใจของข้ออ้างเรื่องทักษิณ เกี่ยวกับการปฏิวัติการเมืองของไทย ซึ่งชัดเจนว่าโดยอาศัยการยึดขยายตัวออกไปของชนชั้นนำเหล่านี้”³² แม้ว่ามุมมองจากชนชั้นนำที่สนับสนุนการทำรัฐประหารที่เกิดขึ้นดังกล่าว จะแพร่ขยายออกไปเป็นที่ยอมรับในหมู่ชนชั้นนำและชนชั้นกลางผู้มีฐานะและการศึกษาดี แต่มุมมองดังกล่าวก็ไม่ได้มีความชอบธรรมในสายตาของประชาชนระดับรากหญ้าโดยทั่วไป แม้ว่าจะมีรายงานผลสำรวจความคิดเห็นประชาชนในหนังสือพิมพ์ ออกมาปลุกปั่นกระแสการสนับสนุนรัฐประหาร ในหมู่ประชาชนโดยทั่วไปว่า มีประชาชนสนับสนุนการรัฐประหาร โดย คปค. มากกว่าร้อยละ 80 ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด (ร้อยละ 86.36 ในต่างจังหวัดและร้อยละ 81.6 ในกรุงเทพฯ) ทั้งๆที่ในความเป็นจริงแล้วกองทัพบก ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นประชาชนโดยไม่มี การเปิดเผยออกมาในสาธารณะ แล้วพบว่า มีผู้สนับสนุนการรัฐประหารในกรุงเทพฯ เพียงร้อยละ 50-55 เท่านั้น ในขณะที่ผู้สนับสนุนการรัฐประหารในพื้นที่ฐานที่มั่นของ **นายกรัฐมนตรี**

³⁰ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 และ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5832, “Former Premier Anand: Coup Forestalled Violence,” 21 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5832.html> [31 January 2012]

³¹ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

³² แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

ทักษิณ อันได้แก่ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเพียงร้อยละ 35 และร้อยละ 30 ตามลำดับ (ทูตอเมริกันมองว่าตัวเลขผู้สนับสนุนการรัฐประหารดังกล่าว มีสัดส่วนสูงกว่าที่ทางสถานทูตอเมริกันคาดคิดเอาไว้) และไม่ผิดไปจากที่คาดคิดไว้ว่า ภาคใต้ถือเป็นภูมิภาคที่มีการสนับสนุนรัฐประหารสูงที่สุด เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 60-65³³ อย่างไรก็ตาม ปฏิบัติการต่อต้านรัฐประหารในหมู่ประชาชนรากหญ้าทั่วไป ก็ไม่ได้แสดงออกอย่างชัดเจน แม้จะเห็นได้จากผลการสำรวจอย่างลึกลับของกองทัพบก ที่พบว่าประชาชนในส่วนนี้มีอยู่จำนวนมาก กรณีการต่อต้านการรัฐประหารที่ถือได้ว่าโดดเด่นชัดเจน ก็มีเพียงแต่เหตุการณ์ที่ **นวมทอง ไพวัลย์** คนขับรถแท็กซี่ได้ขับรถพุ่งเข้าชนรถถัง ที่บริเวณลานพระบรมรูปทรงม้า จนตัวเขาเองได้รับบาดเจ็บและเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล โดยรถถังไม่ได้รับความเสียหายใดๆ ก่อนที่เขาจะฆ่าตัวตายด้วยการแขวนคอตัวเองในเวลาต่อมาเพื่อประท้วงการทำรัฐประหารที่เกิดขึ้น³⁴

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) แสดงให้เห็นว่า พวกเขามีความกลัวต่อการกลับมาของ **ทักษิณ** อย่างมาก ดังเห็นได้จากความเคลื่อนไหวต่างๆ ดังเช่น การปล่อยข่าวลือออกมามากมายของกองทัพภาคที่ 3 เรื่อง**ทักษิณ** ที่จะเดินทางจากประเทศจีนเข้ามาในประเทศไทย โดยผ่านทางชายแดนทางตอนเหนือ และยังมีการปล่อยข่าวลือ เรื่องการทำรัฐประหารโต้กลับที่นำโดยสมาชิกพรรคไทยรักไทย ผู้ซึ่งเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเป็นการทดสอบว่า พวกเขาควรจะยกเลิกกฎอัยการศึกหรือจะยังคงใช้ต่อไป แต่จากความกลัวที่พวกเขามีต่อการกลับมาของ **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** อย่างมาก ย่อมชัดเจนว่าจะทำให้ พวกเขาไม่กล้ายกเลิกกฎอัยการศึกในเวลาอันใกล้อย่างแน่นอน โดยเฉพาะภายหลังจากที่ประธาน คมช. **พล.อ.สนธิ** ได้เดินทางมายังกองกำลังผาเมืองและหน่วยรบพิเศษที่ 5 เพื่อประชุมกับ**พล.อ.สพรั่ง กัลยาณมิตร** ในวันที่ 4 พฤศจิกายน และเดินทางไปเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆในภาคเหนือ เพื่อตรวจวัดสภาวะทางอารมณ์ของประชาชนในฐานที่มั่นทางการเมืองของ**ทักษิณ** ยิ่งกว่านั้นยังมีการขยายอำนาจของคณะรัฐประหารออกไปมาก

³³ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5834, "Thailand Update: Life Returning To Normal," 21 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5834.html> [31 January 2012]

³⁴ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6031, "Thailand Update: October 2," 2 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6031.html> [31 January 2012] และ ย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6654, "Anti-Coup Suicide Followed by Small Protest in Sanam Luang," 3 November 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/11/06BANGKOK6654.html> [31 January 2012] และเพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของโทรเลขสถานทูตอเมริกัน ควรดูประเด็นต่างๆเพิ่มเติมใน วาด รวี, **วิกฤต 19**, หน้า 41-47. และอุบลพรรณ กระจ่างโพธิ์, "การเคลื่อนไหวของขบวนการแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์," (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), หน้า 31-47.

ยิ่งขึ้น ด้วยการใช้กฎหมายใหม่ สำหรับกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ภายใต้กรอบกฎหมายดังกล่าว กอ.รมน. จะมีอำนาจมากขึ้นและมีการขยายนิยามความมั่นคงของชาติกว้างขึ้นด้วย³⁵

หลังจากได้กล่าวถึงปฏิกริยาที่ฝ่ายต่างๆในประเทศไทย มีต่อการรัฐประหารไปแล้ว ต่อไปผู้เขียนจะกล่าวถึงปฏิกริยาของชาติมหาอำนาจที่มีต่อการรัฐประหารในไทย ได้แก่ สหรัฐอเมริกาและจีน ตามลำดับ สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นชาติมหาอำนาจ ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอย่างมากกับไทย มีการติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆทางการเมืองของไทยมาโดยตลอด และแม้กระทั่งล่วงรู้อย่างเป็นทางการล่วงหน้าก่อนแล้วว่า จะมีการก่อรัฐประหารขึ้นในไทย จึงได้เตือน พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ว่าทางฝ่ายสหรัฐฯจะต้องออกมาตรการอย่างไรบ้าง เพื่อตอบโต้การรัฐประหารในไทย อันเป็นการกระทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ภายในประเทศสหรัฐฯที่วางเอาไว้ เพื่อให้สหรัฐฯ สนับสนุนการปกครองระบอบเสรีประชาธิปไตย (อย่างน้อยในเชิงรูปแบบ แม้ว่าพฤติกรรมของสหรัฐฯในทางปฏิบัติอาจไม่ได้เป็นจริงตามหลักการดังกล่าวก็ตาม) ดังนั้น ทันทึที่เกิดการรัฐประหารขึ้น เอกอัครราชทูตอเมริกันจึงเป็นทูตต่างชาติคนแรก ที่ได้พบกับหัวหน้าคณะรัฐประหาร และชี้แจงแนวทางปฏิบัติแก่คณะรัฐประหาร เพื่อให้ไทยกลับเข้าสู่การปกครองโดยรัฐบาลพลเรือนที่มาจากการเลือกตั้งอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยระหว่างนี้รัฐบาลสหรัฐฯได้เตรียมออกแถลงการณ์แสดงจุดยืนของสหรัฐฯต่อเรื่องการรัฐประหารในไทยควบคู่กับการใช้มาตรการลงโทษตามมาตรา 508 ของกฎหมายว่าด้วยความเหมาะสมในปฏิบัติการกับต่างชาติ (the Foreign Operation Appropriations Act) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเรื่องข้อผูกพันและค่าใช้จ่ายในเงินทุนภายใต้โครงการต่างๆที่สหรัฐฯให้ความช่วยเหลือแก่ไทย ได้แก่ การอบรมและการให้การศึกษาทางการทหารระหว่างประเทศ (International Military Education and Training - IMET) การจัดหางบประมาณทางการทหารแก่ต่างชาติ (Foreign Military Financing - FMF) กองทุนสนับสนุนทางเศรษฐกิจ (the Economic Support Fund - ESF) การบังคับใช้กฎหมายและการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ

³⁵ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1, 3, 4, 5 และ 6 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI193, "Fears of Thaksin's Return Focus on Northern Border," 7 November 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/11/06CHIANGMAI193.html> [9 February 2012] และควรดูเพิ่มเติมใน Paul Chambers, "U-Turn to the Past?: The Resurgence of the Military in Contemporary in Thai Politics," in *Democracy under Stress: Civil-Military Relations in South and Southeast Asia*, eds. Paul Chambers and Aurel Croissant (Bangkok: ISIS, 2010), pp. 63-101. นอกจากนี้ ยังสามารถดูบทบาทของกองทัพ ที่เข้ามาแสดงบทบาทเพิ่มขึ้น ในการจัดการความมั่นคงภายในประเทศ ตั้งแต่การรัฐประหารฯ จนถึงช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองสำคัญครั้งต่างๆนับจากนั้น ใน Paul Chambers, "In the Shadow of the Soldier's Boot: Assessing Civil-Military Relations in Thailand," in *Legitimacy Crisis in Thailand*, ed. Marc Askew (Chiang Mai: Silkworm Books, 2010), pp. 197-233.

(International Narcotics Control and Law Enforcement – INL) และโครงการอื่นๆ³⁶ ซึ่งโครงการต่างๆดังกล่าวที่สหรัฐฯให้ความช่วยเหลือแก่ไทยจะถูกระงับชั่วคราว จนกว่าประธานาธิบดีสหรัฐฯอเมริกา จะยุติการนำมาตรการลงโทษดังกล่าวมาปฏิบัติและให้การรับรองต่อสภาองเกรสว่ารัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการของไทยได้เข้าสู่ตำแหน่งแล้ว นอกจากนี้ ทางเอกอัครราชทูตอเมริกาก็ยังเสนอเพิ่มเติมแก่ทางวอชิงตันว่า โครงการทางการทหารอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับหัวข้อที่ริเริ่มในมาตรา 508 ดังกล่าว แต่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของ *กฎหมายว่าด้วยความเหมาะสมในปฏิบัติการกับต่างชาติ* (the Foreign Operation Appropriations Act) จะถูกระงับไว้ชั่วคราวด้วย จนกว่าจะมีการแต่งตั้งรัฐบาลรักษาการณ์ชั่วคราวที่เป็นพลเรือนซึ่งสามารถยอมรับได้ เอกอัครราชทูตอเมริกามองว่า ถึงแม้ว่ามาตรการลงโทษเพิ่มเติมเหล่านี้ อาจจะเป็นเพียงแค่สิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงสั้นๆ แต่มันจะช่วยให้เครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อสหรัฐฯอเมริกา เพื่อใช้กระตุ้น คปค. ให้ดำเนินการตามขั้นตอนที่จำเป็น อันจะส่งผลต่อการมีรัฐบาลพลเรือนที่มาจากการเลือกตั้งอย่างอิสระ³⁷ อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่ามาตรการลงโทษต่างๆของสหรัฐฯอเมริกา ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับ การให้ความช่วยเหลือทางการทหารนี้ มีเป้าหมายอยู่ที่การกดดันคณะรัฐประหารและกองทัพไทย โดยตรง เพราะการระงับความช่วยเหลือดังกล่าวจะทำให้กองทัพสูญเสียรายได้ไปจำนวนมาก ซึ่งแม้ว่ามาตรการลงโทษจะกระทบต่อผลประโยชน์ทางการทหารของสหรัฐฯอเมริกาไปด้วยบางกรณี ดังเช่น การฝึกคอบร้าโกลด์ (Cobra Gold) ในไทยร่วมกับประเทศพันธมิตรของสหรัฐฯอเมริกาที่อาจจะต้องยุติไปด้วย จนกว่าจะมีการเปลี่ยนผ่านอำนาจจาก คปค. ไปสู่รัฐบาลพลเรือนที่ยอมรับได้ แต่ก็จำเป็นต้องทำเพื่อกดดันฝ่ายไทย แต่กระนั้นก็ตามสิ่งที่เป็นผลประโยชน์ต่อสหรัฐฯอเมริกาอื่นๆ ดังเช่น โครงการด้านความร่วมมือทางด้านการสร้างสันติภาพ การให้ความช่วยเหลือทางภัยพิบัติแก่ชาวต่างชาติในพม่าทะเล ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการของ USAID โครงการด้านโรค HIV/AIDS โครงการเพื่อช่วยเหลือเด็กให้รอดชีวิตและอื่นๆจากมาตรา 508 ซึ่งดำเนินโครงการอยู่ในประเทศไทย จะยังไม่ถูกระงับ³⁸ ซึ่งจะทำให้สหรัฐฯอเมริกายังคงสามารถใช้เป็นช่องทางในการเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในประเทศของไทยได้ต่อไป นอกจากนี้ โครงการความช่วยเหลือด้านความมั่นคงของสหรัฐฯอเมริกาบางอย่างที่อยู่ในประเทศไทย และเป็นโครงการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯอเมริกา อันได้แก่ ระบบการเปรียบเทียบและประเมินด้านความปลอดภัยในการระบุตัวตน

³⁶ เมื่อดูตารางที่ 125 ในภาคผนวก จ จะเห็นได้ว่า ค.ศ. 2007 งบประมาณที่ถูกระงับในส่วน of โครงการ IMET และ FMF ส่งผลกระทบต่อกองทัพไทยมากที่สุด เพราะทำให้กองทัพไทยสูญเสียเงินอุดหนุนจากรัฐบาลอเมริกัน มากถึงประมาณ 3,800 พันล้าน ดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อเปรียบเทียบกับที่เคยได้รับใน 2 ปีก่อนหน้านั้น

³⁷ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5799, “Thailand Coup: Implementing Sanctions,” 20 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5799.html> [31 January 2012]

³⁸ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

(the Personal Identification Secure Comparison and Evaluation System – PISCES) ที่กำลังถูกนำไปปฏิบัติที่ด่านเข้า-ออกประเทศไทย เพื่อใช้จับตาตรวจสอบผู้เดินทางผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง³⁹ คณะทำงานสนับสนุนข้อมูลทางการทหารของสหรัฐอเมริกา (the U.S. Military Information Support Team – MIST) ที่ทำงานร่วมกับกิจการภาคพลเรือน ซึ่งกำลังเพิ่มมากขึ้นในการดำเนินงานทางด้านการใช้กลยุทธ์ทางจิตวิทยา (psyops strategy) สำหรับทหารไทยในการตอบโต้การก่อความวุ่นวายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และการฝึกอบรมสองทางอย่างสุขุมรอบคอบเพื่อช่วยเหลือทหารไทยที่หมุนเวียนลงไปยังจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้สามารถระบุตัวตนและปลดอาวุธ (IEDs) รวมถึงโครงการริเริ่มความร่วมมือในปฏิบัติการสร้างสันติภาพทั่วโลก (the Global Peace Operations Initiative – GPOI) จะเป็นอีกโครงการที่ทางฝ่ายสหรัฐอเมริกาจะให้การสนับสนุนต่อไป โครงการเหล่านี้จะเป็นข้อยกเว้นของข้อบังคับตามบทลงโทษที่กำหนดไว้ในมาตรา 508 เพราะเป็นผลประโยชน์ที่สำคัญอย่างยิ่งของสหรัฐอเมริกาที่ได้จากประเทศไทย⁴⁰

แม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะยังคงมีช่องทางอีกหลายอย่าง ในการเข้าแทรกแซงกิจการภายในประเทศของไทยเอาไว้ โดยอาศัยโครงการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆแก่ไทยดังได้กล่าวมาแล้ว แต่ด้วยเหตุที่ไทยเป็นประเทศพันธมิตรทางทหารของสหรัฐอเมริกา ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์มากที่สุดประเทศหนึ่งในภูมิภาค เพราะประเทศไทยเป็นศูนย์ความร่วมมือด้านความมั่นคง (Cooperative Security Location – CSL) ที่สำคัญที่สุดของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก นอกจากนี้ กองทัพสหรัฐอเมริกายังสามารถใช้สนามบินของกองทัพเรือไทยที่อยู่ตะเภาะ เพื่อดำเนินการตามภารกิจต่างๆของสหรัฐอเมริกา ทั้งที่เป็นโครงการลับ (ดังเช่น การใช้เป็นสถานที่เติมน้ำมันของเครื่องบินรบสหรัฐอเมริกาในปฏิบัติการทำสงครามในประเทศอัฟกานิสถาน⁴¹ เป็นต้น) และโครงการที่

³⁹ โครงการนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อโครงการต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกา ที่ใช้ไทยเป็นสถานที่ตั้งคุกลับของรัฐบาลอเมริกัน เช่นเดียวกับในประเทศอื่นๆ อย่างน้อย 54 ประเทศทั่วโลก คุกลับของ CIA ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศไทยนั้น มีรหัสว่า “Cat’s Eye” มีสถานที่ตั้งอยู่ในฐานทัพ ที่จังหวัดอุดรธานี มีบุคคลสำคัญที่ถูกจับกุมตัวอย่างน้อย 3 คน คือ *Ramzi Bin al-Shibh*, *Abu Zubaydah* และ *Abd al Rahim al Nashiri* แต่กรณีซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง คือ การจับกุมตัว *Riduan Isamuddin (Hambali)* ซึ่งถูกจับกุมตัวได้ในกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2546 ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน *Amrit Singh, Globalizing Torture: CIA Secret Detention and Extraordinary Rendition* (New York: Open Society Foundations, 2013), pp. 111-112.

⁴⁰ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5799, “Thailand Coup: Implementing Sanctions.”

⁴¹ ดูเพิ่มเติมใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK2280, “UTAPAO NAVAL AIR STATION - OPPORTUNITIES FOR IMPROVED FACILITIES,” 31 March 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/03/05BANGKOK2280.html> [1 February 2012] และย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2826, “SCENESETTER FOR THE VISIT OF EAP A/S HILL,” Ralph L. Boyce to Secretary of State, 11 May 2006. Available from:

เปิดเผย (ดังเช่น โครงการการช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิระดับภูมิภาคของสหรัฐอเมริกา ซึ่งอยู่ตะเภา เป็นกุญแจสำคัญในการทำให้ปฏิบัติการการช่วยเหลือประสบความสำเร้จ⁴²) สหรัฐอเมริกาจึง จำเป็นต้องเข้าแทรกแซงการเมืองไทย โดยการเร่งรัดให้ไทยกลับมาปกครองภายใต้รัฐบาลพลเรือน ที่มาจากการเลือกตามระบอบประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่งโดยเร็ว เพื่อจะได้สามารถใช้ประโยชน์จาก ประเทศไทยได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ขัดต่อระเบียบข้อบังคับภายในประเทศของสหรัฐอเมริกา ดังที่กล่าว ไว้แล้ว นอกจากนี้ การใช้มาตรการลงโทษของสหรัฐอเมริกายังดำรงอยู่นานเท่าใด ก็ยิ่งเปิดโอกาส ให้กับจีนซึ่งเป็นอีกหนึ่งชาติมหาอำนาจที่กำลังแผ่ขยายอำนาจในภูมิภาคอย่างรวดเร็ว และต้องการ เข้ามามีบทบาทในการเมืองไทยมากขึ้นเช่นกัน

สาธารณรัฐประชาชนจีน มีจุดยืนต่อการรัฐประหารในประเทศไทยครั้งนี้ แตกต่างจาก สหรัฐอเมริกา กล่าวคือ ทางการเงินมองว่าการรัฐประหารครั้งนี้ ไม่ได้มีความเสียหายถึงขั้นนองเลือด และคนไทยก็ไม่ได้ต่อต้าน ดังนั้น จึงไม่ได้มีเหตุผลอะไร ที่จีนจะต้องต่อต้านการรัฐประหารและ รัฐบาลที่มาจากกรรัฐประหาร ดังที่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมือง **ซาง ยิง (Zhang Ying)** ได้อธิบายว่า “จีนถือ ‘มาตรฐานที่แตกต่าง’ มากกว่าสหรัฐอเมริกา เมื่อมองไปที่เรื่องรัฐประหาร จีนไม่เชื่อว่ามัน ควรจะต้องทำหน้าที่ต่อต้านการรัฐประหาร ทั้งที่ ‘มันไม่ได้มีการนองเลือดและคนไทยยินดีต้อนรับมัน’ .. ‘ถ้าคนไทยยอมรับมัน ทำไมชุมชนระหว่างประเทศจะไม่ยอมรับมันล่ะ?’”⁴³ นอกจากนี้ **เจียง** ซึ่งเป็น นักการทูตจีนอีกคนหนึ่ง ยังทำนายว่า “การรัฐประหาร 19 กันยายน จะแสดงออกมาให้เห็นอย่าง แตกต่างกันจากการรัฐประหารครั้งก่อนหน้า เพราะคณะรัฐประหารจะไม่พยายามรักษาอำนาจการ ควบคุมประเทศไว้ เหมือนกับที่เคยทำในปี พ.ศ. 2535 เพราะว่าการรัฐประหารครั้งนี้มี ‘บุคคล สำคัญเบื้องหลังนายพลทั้งหลาย’ (กล่าวคือ ประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม) ซึ่งจะทำให้แน่ใจว่าคณะ รัฐประหารจะทำตามตารางเวลาที่จะฟื้นคืนสู่รัฐบาลประชาธิปไตย”⁴⁴ นอกจากนี้เหตุผลดังกล่าว แล้ว การมีจุดยืนที่แตกต่างจากสหรัฐอเมริกาต่อการรัฐประหารในครั้งนี้ของจีน ยังเป็นประโยชน์ต่อ พวกเขามากอีกด้วย ดังที่ทูตสหรัฐอเมริกาทบทวนความคิดเห็นไว้ในโทรเลขสถานทูตว่า “ทาง ฝ่ายจีนมองว่าการรัฐประหารของไทยในครั้งนี้ เป็นดั่งโอกาสที่จะยกระดับตำแหน่งของจีนในประเทศ

<http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2826.html> [1 February 2012] [1 February 2012]

⁴² อ้างโดยสรุปจากย่อหน้าที่ 6 และ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK358, “Scene Setter for the Visit of OSD Principal Director Brigadier General John A. Toolan, Jr.,” 18 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK358.html> [1 February 2012]

⁴³ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6442, “China on the Thai Coup, Asean and North Korea,” 24 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6442.html> [31 January 2012]

⁴⁴ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

ไทย ประเทศจีนอาศัยข้อได้เปรียบจากที่สหรัฐอเมริกา ไม่ให้การยอมรับการรัฐประหาร จึงสอดคล้องของพวกเขาก็เข้าไประวดเร็ว เพื่อแสดงให้เห็นว่าเขาพร้อมรับรัฐบาลชั่วคราวอย่างเปิดเผยและปกป้องความชอบธรรมของการรัฐประหาร”⁴⁵

5.1.2 การตั้งรัฐบาลและนายกรัฐมนตรีชั่วคราว

แผนการวางตัวผู้นำคนใหม่ของรัฐบาลชั่วคราว เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ช่วงก่อนการก่อรัฐประหารที่นำโดยพล.อ.สนธิ บุญรติกลิน โดยมี พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรีและอดีตผู้บัญชาการกองทัพบก (และอดีตผู้บังคับบัญชาของพล.อ.สนธิ) เป็นตัวเต็งที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี⁴⁶ ภายหลังจากที่ก่อนหน้านี้ กลุ่มต่อต้านรัฐบาลไทยรักไทยของอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ เคยผลักดันให้ในหลวงใช้พระราชอำนาจตาม มาตรา 7 ของรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2540 เพื่อแต่งตั้ง พล.อ.สุรยุทธ์ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทนที่ พ.ต.ท.ทักษิณ แต่ยังไม่สามารถทำได้สำเร็จในช่วงเวลาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ภายใต้อำนาจของคณะรัฐประหาร พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ถูกมองว่าเหมาะสมที่สุด ที่จะเป็่นนายกรัฐมนตรีชั่วคราวของรัฐบาลคณะรัฐประหาร เพราะ พล.อ.สุรยุทธ์ มีข้อดีตรงที่ เขาได้รับความยอมรับและเคารพจากภาคส่วนต่างๆในสังคม เช่นเดียวกับ อานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี ที่มาจากการแต่งตั้งของคณะรัฐประหาร รสช. ในช่วงปีพ.ศ. 2534 โดยเฉพาะความเชื่อที่ว่า พล.อ.สุรยุทธ์ มีภาพพจน์เป็นผู้ที่ไม่แสวงหาอำนาจเพื่อตัวเอง แม้ว่าตัวพล.อ.สุรยุทธ์ จะมีข้อเสียอยู่ 2 ประการ อันได้แก่ *ประการแรก* เขาเป็นอดีตผู้บัญชาการทหารบก ซึ่งจะทำให้เขาไม่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ และ *ประการที่สอง* การดำรงตำแหน่งองคมนตรีของ พล.อ.สุรยุทธ์ จะทำให้สถาบันกษัตริย์ถูกมองว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการรัฐประหารในครั้งนี้ แต่สุดท้าย ข้อเสียดังกล่าวของ พล.อ.สุรยุทธ์ ก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเขาต้องพลาดตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไป เพราะการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของ พล.อ.สุรยุทธ์ ถูกมองว่ามีความ

⁴⁵ แผลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

⁴⁶ หลักฐานยืนยันเรื่องนี้ ปรากฏขึ้นในเอกสารโทรเลขทางการทูต ของสถานทูตอเมริกันฉบับหนึ่ง ที่บันทึกการสนทนาระหว่างทูตอเมริกันกับผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล ที่กล่าวว่า เขาจะไม่เป็นนายกรัฐมนตรี และยอมรับว่า เขาได้พูดคุยกับผู้นำกองทัพบกก่อนเกิดการรัฐประหาร ตั้งใจความว่า “พวกเขาจะมาหาข้าพเจ้าและกล่าวว่า ‘คุณเป็นกลาง พวกเราต้องการความช่วยเหลือจากคุณ’” ซึ่งการสนทนาดังกล่าว แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า มีการเตรียมการ วางตัวบุคคลจำนวนหนึ่ง ที่คณะรัฐประหารมองว่าเหมาะสม ที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีล่วงหน้าก่อนการรัฐประหาร นอกจากนี้ ม.ร.ว.ปรีดิยาธรรยังกล่าวอีกว่า เขาได้พูดคุยกับบุคคลบางคน ที่ “สูงกว่า คมช.” (ซึ่งทางสถานทูตอเมริกันคาดว่าหมายถึง “พล.อ.เปรม”) และบอกว่าไม่ถูกต้องที่จะให้นักเศรษฐศาสตร์อยู่บนสุด เพราะเขาควรเป็นหมายเลขสอง อ้างโดยสรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 5 และ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6002, “Central Bank Governor Emerges As Top Economic Adviser to CDR, Pushes Activist Agenda for Soon to be Appointed Government,” 29 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK6002.html> [31 January 2012]

เหมาะสมในสายตาของบุคคลสำคัญของฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการรัฐประหารครั้งนี้ โดยเฉพาะ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ผู้ซึ่งเป็นต้นศูนย์กลางของเครือข่าย ข้าราชการบริพาร ที่ได้กล่าวทำนองบอกใบ้เป็นนัยกับ คปค. ว่า “นายกรัฐมนตรีชั่วคราวควรเป็นผู้ที่มีความกล้าหาญ ซื่อสัตย์และจงรักภักดี” แม้ว่า พล.อ.เปรม จะไม่ได้ระบุออกมาตรงๆว่าชอบบุคคลใด ที่ปรากฏอยู่ในรายชื่อบุคคลที่ คปค. จะเสนอให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็ตาม⁴⁷ แต่คุณลักษณะดังกล่าวก็ทำให้ คปค. เชื่อว่า “พล.อ.สุรยุทธ์” คือบุคคลที่ พล.อ.เปรม กล่าวถึง และตัว พล.อ.สุรยุทธ์ ก็น่าจะทราบดีว่า เขาจะได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีในอนาคตอันใกล้ ดังที่ พล.อ.สุรยุทธ์ ได้เล่าให้เอกอัครราชทูตอเมริกันฟังถึงเรื่องเหตุการณ์ในวันรัฐประหารว่า “...หลังจากเขาเดินทางไปประกอบพิธีทางศาสนาทำบุญเนื่องในวันครบรอบการเสียชีวิตให้กับพระราชมารดาของสมเด็จพระราชินีฯ แต่เมื่อกลับถึงบ้านเขาได้เปิดโทรทัศน์ดูก็เห็นนายกรัฐมนตรี ทักษิณประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและไล่ พล.อ.สนธิออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก หลังจากนั้น พล.อ.เปรม ก็ได้โทรศัพท์เรียกตัวเขาเข้าไปยังพระราชวังทันที”⁴⁸ (ขีดเส้นใต้เน้นคำโดยผู้เขียน) และถึงแม้ว่า พล.อ.สุรยุทธ์ จะพยายามแสดงตัวโดยตลอด ว่าเขาไม่ต้องการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจริงๆ แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่า เขาจะไม่มีช่องทางให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ดังที่เขาได้กล่าวเปิดช่องทางเอาไว้กับเอกอัครราชทูตอเมริกันว่า “...ไม่ต้องการตำแหน่งจริงๆ แต่ถ้าหากในหลวงทรงมีพระบรมราชานุญาตก็จะเป็น (นายกรัฐมนตรี-ผู้เขียน)”⁴⁹ ขณะเดียวกันเอกอัครราชทูต Boyce ก็มองว่า พล.อ.สุรยุทธ์ มีความเหมาะสมที่สุด ที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในสถานการณ์นี้ เพราะพลเรือนคนอื่นๆ แม้ว่าจะดีในสายตาของต่างชาติ แต่ก็ไม่สามารถทำให้คณะรัฐประหารวางมือได้ ดังที่เขาได้กล่าวไว้ในโทรเลขที่ส่งกลับไปยังกรุงวอชิงตันว่า “...ภายใต้สภาพแวดล้อมปัจจุบัน พล.อ.สุรยุทธ์ เป็นบุคคลที่ดีที่สุดที่จะเป็นผู้นำรัฐบาลชั่วคราว เขาได้รับความไว้วางใจจากราชสำนักและกองทัพ และมีความสุขกับการได้รับความเคารพอย่างกว้างขวางจากพลเมืองไทยกลุ่มต่างๆ เพราะความซื่อสัตย์และการทำงานก่อนหน้านี้ การได้รับแต่งตั้งของเขาจะเป็นการพัฒนาไปในทางบวกอย่างมากสำหรับประเทศไทย และสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาเช่นเดียวกัน และพวกเราควรยินดีต้อนรับสิ่งนี้ ถ้าและเมื่อสิ่งนี้ได้ถูกประกาศออกมา”⁵⁰ อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่สุดที่ทางสถานทูตอเมริกันมองว่า พล.อ.สุร

⁴⁷ อ้างโดยสรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 2 และ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5949, “Thailand Update: September 27,” 27 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5949.html> [31 January 2012]

⁴⁸ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5973, “Thailand Coup: Sonthi Asks Surayud to be Interim Prime Minister,” 28 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5973.html> [31 January 2012]

⁴⁹ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

⁵⁰ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 3 และ 7 ของ *Ibid.*

ยุทธ์ เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีชั่วคราวในครั้งนี้ ก็เพราะพวกเขาเชื่อว่า พล.อ.สุรยุทธ์ จะไม่ขัดขวางผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา ดังเห็นได้จากคำกล่าวของเอกอัครราชทูตอเมริกันที่ว่า “...จากประวัติของ พล.อ.สุรยุทธ์ พวกเรามีเหตุผลที่ดีที่จะเชื่อว่าเขามีความโน้มเอียงที่จะแสดงจุดยืนทางบวกมากขึ้นต่อประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อพวกเรา ดังเช่น เรื่อง (จังหวัดชายแดน-ผู้เขียน) ภาคใต้และพม่า เช่นเดียวกับเรื่องความต้องการปกป้องเสรีภาพของพลเมืองระหว่างช่วงการเปลี่ยนผ่าน พล.อ.สุรยุทธ์ได้รับการฝึกอบรมจากสถาบันทางทหารฟอร์ท เลเวนเวอร์ธ (Fort Leavenworth) และสถาบันทางทหารมอนเทอร์เรย์ (Monterey) ของสหรัฐอเมริกา จากความสัมพันธ์ที่ยาวนานของเขาที่มีต่อสหรัฐฯ พวกเราคาดหวังที่จะได้รับการได้ยินสิ่งที่พวกเราเป็นกังวลถึงเป็นอย่างน้อย พล.อ.สุรยุทธ์ มีศักยภาพที่คล้ายคลึงกับ อานันท์ ปันยารชุน ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีชั่วคราวหลังจากการรัฐประหารครั้งล่าสุด ผู้ซึ่ง-ในขณะที่ไกลจากความสมบูรณ์แบบ-ได้รับความเคารพทั้งในประเทศและระหว่างประเทศจากการดูแลประเทศผ่านเวลาที่ยากลำบากอย่างยิ่ง”⁵¹

อย่างไรก็ตาม เส้นทางการเมืองของ พล.อ.สุรยุทธ์ ในฐานะนายกรัฐมนตรี ก็ไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ เพราะเขาต้องแบกรับความคาดหวังจำนวนมหาศาล ทั้งจากเครือข่ายข้าราชการและกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ที่ต้องการให้รัฐบาลเร่งกระบวนการดำเนินการพิจารณาตีทางกฎหมาย เพื่อลงโทษ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** และพรรคพวก อีกทั้งยังมีประชาชนกลุ่มอื่นๆ ที่ต้องการเห็นว่ารัฐบาลชั่วคราวของ พล.อ.สุรยุทธ์ จะทำให้บ้านเมืองรอดพ้นจากความวุ่นวายทางการเมืองและเจริญรุ่งเรือง มากกว่าสมัยที่อยู่ใต้อำนาจการบริหารงานของรัฐบาลทักษิณ ขณะที่ภายนอกประเทศ พล.อ.สุรยุทธ์ ก็ต้องแบกรับภาระความกดดันจากนานาชาติที่ต้องการให้ไทยกลับมาเป็นประชาธิปไตยโดยเร็ว ดังนั้น เมื่อรัฐบาลชั่วคราวไม่สามารถแสดงผลงานเป็นที่ประจักษ์ได้ตามความคาดหวังของฝ่ายต่างๆ ก็ทำให้รัฐบาลสุรยุทธ์ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ดังที่ พล.อ.เปรม ได้กล่าวกับเอกอัครราชทูตอเมริกันว่า พล.อ.สุรยุทธ์ “มีความเป็นสุภาพบุรุษมากเกินไป”⁵² ในการจัดการปัญหาเรื่อง **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** จนกระทั่งฝ่ายต่างๆ ที่เคยสนับสนุน พล.อ.สุรยุทธ์ ต้องการเข้าแทรกแซงการทำงานของรัฐบาลชั่วคราว ที่บริหารงานได้อย่างน่าผิดหวังในสายตาของพวกเขา

⁵¹ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6087, “Thai Interim PM Surayud Chulanont,” 4 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6087.html> [31 January 2012]

⁵² อ้างโดยสรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 11 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK400, “Privy Councillor Prem on the Current Situation,” 19 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07Bangkok400.html> [2 January 2012]

รัฐบาลของพล.อ.สุรยุทธ์ มีความอ่อนแอ แบ่งแยกกันเป็นฝักฝ่าย และทำสิ่งต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง จึงทำให้เกิดความขัดแย้งภายในรัฐบาล⁵³ ส่งผลให้การดำเนินการต่างๆ ตามเป้าหมายของการรัฐประหาร ไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามความคาดหวัง ปัญหาเหล่านี้ทำให้เกิดการแทรกแซงจากภายนอกผ่านกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆ ที่เคยให้การสนับสนุนรัฐบาลชั่วคราว ทั้งกลุ่มเครือข่ายข้าราชการและกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กล่าวคือ ในทางด้านการเมือง รัฐบาลชั่วคราวของ พล.อ.สุรยุทธ์ ไม่เพียงแต่ ไม่สามารถกวาดล้างกลุ่มอำนาจเก่าของทักษิณให้หมดไปได้ แต่ยิ่งกว่านั้น พวกเขายังไม่สามารถแสดงให้เห็นว่า พวกเขาพยายามอธิบายให้ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งทั้งหลายเชื่อว่า ทำไมการรัฐประหารที่เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งจำเป็น รวมถึงดำเนินการต่างๆ ตามขั้นตอนที่จำเป็น เพื่อปูทางไปสู่การลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และจัดการเลือกตั้งระดับชาติให้เกิดขึ้นอย่างประสบความสำเร็จ⁵⁴ ขณะที่ในทางด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลสุรยุทธ์ก็ไม่มีความสามารถในการทำให้เศรษฐกิจไทยดีขึ้นได้ เพราะพวกเขาพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่า เขาไม่ต้องการดำเนินตามวิถีทางเศรษฐกิจแบบประชานิยมของทักษิณ และใช้ “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นเครื่องมือทางการเมือง ในการสร้างความชอบธรรมให้รัฐบาลชั่วคราวและคณะรัฐประหาร คมช. แต่การดำเนินการตามแผนการดังกล่าว ของหัวหน้าคณะทำงานด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลชั่วคราว **ม.ร.ว.ปรีดิยาธร** ในฐานะรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง กลับสร้างความหายนะ ให้ความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติ ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะที่เกิดจากการตัดสินใจครั้งสำคัญ 2 เรื่อง ได้แก่ การออกกฎหมายคุ้มครองทุนระยะสั้น และการแก้ไขพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว (the Foreign Business Act) ที่แม้ว่าจะมีเจตนาอยู่ที่ การอุดช่องโหว่ทางกฎหมายที่ถูกบิดเบือน จากการขายหุ้นชินคอร์ปของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ให้แก่บริษัทเทมาเช็กของสิงคโปร์ แต่การดำเนินการดังกล่าวในสายตาของเอกอัครราชทูตอเมริกัน กลับมองว่า มันก่อให้เกิดผลกระทบต่อการลงทุนของต่างชาติ และสร้างความเสียหายอย่างมากจน “ไม่สามารถคำนวณมูลค่าได้”⁵⁵ ดังนั้น การตัดสินใจที่ผิดพลาดครั้งนี้จึงนำมาสู่ การเปลี่ยนหัวหน้าคณะทำงานด้านเศรษฐกิจคนใหม่ ภายใต้การกดดันของทูตอเมริกันผ่านทาง พล.อ.เปรม เพื่อกอบกู้ความเชื่อมั่นของนักลงทุนกลับคืนมา ดังที่ **ดร.วิษระ พรรณเชษฐ์** สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและเลขาธิการคณะกรรมการฝ่ายกิจการต่างประเทศ (และยังเป็นประธานกรรมการบริหารกลุ่มสิทธิผล ซึ่งเป็นหุ้นส่วนกิจการค้าของบริษัทมิตซูบิชิมอเตอร์ ประเทศไทย) ซึ่ง

⁵³ อ้างจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1634, “Pridiyathorn Reveals a Cabinet in Confusion,” 20 March 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/03/07BANGKOK1634.html> [2 February 2012]

⁵⁴ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 11 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK400, “Privy Councillor Prem on the Current Situation.”

⁵⁵ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

มีความสนิทสนมกับ พล.อ.เปรม และ พล.อ.สุรยุทธ์ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้กับเอกอัครราชทูตอเมริกันว่า “พล.อ.เปรม เชื่อว่าจำเป็นต้องมีการเสนอชื่อรัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจเพิ่มเติม ซึ่งสิ่งนี้หมายความว่า รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล มีความเป็นไปได้ที่จะสูญเสียตำแหน่งของเขาในฐานะหัวหน้าด้านการคลัง”⁵⁶ และเหตุการณ์ก็เป็นเช่นนั้นจริงๆ เมื่อ พล.อ.สุรยุทธ์ ได้แต่งตั้งสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ซึ่งเป็นอดีตรัฐมนตรีของรัฐบาลทักษิณ เข้ารับตำแหน่งในรัฐบาล⁵⁷ เพื่อกอบกู้วิกฤตความเชื่อมั่นของต่างชาติ ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจไทยและความเข้าใจเรื่องนโยบาย “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่รัฐบาลชั่วคราวนำมาใช้ ซึ่งทำให้ ม.ร.ว.ปรีดิยาธร ตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งในรัฐบาลในที่สุด อย่างไรก็ตาม ในเวลาไม่ถึงหนึ่งสัปดาห์ภายหลังจาก สมคิดเข้ารับตำแหน่ง เขาก็ตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งเช่นกัน เพราะไม่สามารถทนแรงกดดันจากการเรียกร้องของกลุ่ม พธม. ที่ไม่ต้องการให้รัฐบาลสุรยุทธ์ แสดงให้เห็นท่าทีประนีประนอมกับเครือข่ายอุปถัมภ์ของ อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ⁵⁸ ด้วยการนำคนที่เคยเป็นกลจักรสำคัญในการทำงานด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลทักษิณเข้ามาร่วมงาน⁵⁹

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการลาออกจากตำแหน่งของ ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เขาได้แสดงให้เห็นว่ามีกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งรวมตัวกันอย่างลับๆ พยายามที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงภายในรัฐบาลชั่วคราวของคณะรัฐประหาร ด้วยการผลักดันให้ พล.อ.สนธิ บุญรัตกสิน ประธาน คมช. เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทนที่ พล.อ.สุรยุทธ์ ซึ่งทำงานได้อย่างน่าผิดหวังในสายตาพวกเขา ซึ่งกลุ่มคนดังกล่าว ประกอบด้วย สนธิ ลิ้มทองกุล พล.อ.สพรั่ง กัลยาณมิตร และ ประชัย เลี้ยวไพรัตน์

⁵⁶ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy Bangkok, Cable No. 07BANGKOK82, “Legislator Offers to Help Spread USG Views,” 5 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK82.html> [1 February 2012]

⁵⁷ อ้างจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy Bangkok, Cable No. 07BANGKOK964, “Surayud Appoints a Former Thai Rak Thai Deputy Leader; Finance Minister Loses Face,” 16 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/02/07BANGKOK964.html> [2 February 2012]

⁵⁸ ก่อนหน้านี้อีดิตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ พยายามหาทางประนีประนอมกับเครือข่ายข้าราชการ แต่ยังไม่สำเร็จ ดังเห็นได้จากการเดินทางไปเยี่ยม พล.อ.เปรม ของ คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ในวันที่ 26 ตุลาคม 2549 เพื่อขอให้ พล.อ.เปรมช่วยอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณกลับมายังไทย แต่ถูกปฏิเสธจาก พล.อ.เปรม ว่าเขาไม่มีอำนาจทำสิ่งดังกล่าว และให้ไปบอกเรื่องดังกล่าวแก่รัฐบาล อ้างจาก ย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6616, “Thailand Update November 1,” 1 November 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/11/06BANGKOK6616.html> [31 January 2012]

⁵⁹ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1, 5, 6 และ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1036, “That was Fast: Somkid Resigns,” 21 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/02/07BANGKOK1036.html> [2 February 2012] และสามารถดูเหตุผลที่ สมคิด กล่าวอ้างว่าเพราะเหตุใดเขาจึงเข้ามารับตำแหน่งและถอนตัวออกมาในที่สุด ได้ใน กองบรรณาธิการ ข่าวสด, *คลื่นหลากสีวิกฤตเหลือง-แดง* (กรุงเทพฯ: มติชน, 2552), หน้า 27-31.

อดีตเจ้าของธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมี (TPI) พวกเขาเหล่านี้วางแผนสร้างความวุ่นวายทางการเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตั้ง**สมคิด**เข้ารับตำแหน่งทางการเมืองในรัฐบาล เพื่อเป็นเหตุให้มีการตั้งรัฐบาลใหม่ แต่แผนการดังกล่าวก็ล้มเหลว เนื่องจาก**สมคิด**ลาออกจากตำแหน่งเร็วเกินไป⁶⁰

5.2 การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 กับความพยายามสถาปนาอำนาจนำของฝ่ายเครือข่ายข้าราชการภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบไทยๆ

แม้ว่าคณะรัฐประหารจะสามารถยึดอำนาจจากรัฐบาลทักษิณได้สำเร็จ แต่ก็ได้หมายความว่า พวกเขาจะไว้วางใจว่า อำนาจดังกล่าวที่ได้มาจะอยู่กับพวกเขาไปตลอดช่วงเวลาที่วางกำหนดไว้ ดังนั้น พวกเขาจึงต้องหาทางกระชับอำนาจ เพื่อความมั่นใจว่า ฝ่ายอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ จะไม่สามารถกลับเข้ามามีบทบาทได้อีก ก่อนที่พวกเขาจะปรับเปลี่ยนระเบียบอำนาจภายในรัฐขึ้นมาใหม่ เพื่อให้กลุ่มพลังอำนาจต่างๆ ดำเนินการภายใต้กฎเกณฑ์ที่พวกเขาวางไว้ ภารกิจแรกที่ คปค. ดำเนินการ คือ การกวาดล้างเครือข่ายอิทธิพลของ**ทักษิณ** และด้วยความหวาดกลัวต่อ “*ผีร้ายทักษิณ*” ที่พวกเขาได้วาดภาพขึ้น จึงทำให้พวกเขาต้องประกาศใช้กฎอัยการศึก ซึ่งเปรียบเสมือน “*ผ้ายันต์กันผี*” ด้วยระยะเวลาที่ยาวนานที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม การกระทำดังกล่าว กลับไม่สอดคล้องกับความต้องการของรัฐบาลอเมริกัน ที่ต้องการให้ไทยกลับเข้าสู่ประชาธิปไตย ให้เร็วที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ เพื่อให้รัฐบาลอเมริกัน สามารถรักษาผลประโยชน์ของพวกเขา และใช้ประโยชน์จากไทยได้อย่างเต็มที่ ดังที่ผู้เขียนจะนำเสนอต่อไป

5.2.1 การกวาดล้างเครือข่ายทักษิณและจัดระเบียบใหม่ทางการเมือง

ความกังวลของ คปค. ที่หวาดกลัวว่า “*ผีร้ายทักษิณ*” จะกลับเข้ามาอาละวาดอีก ได้ส่งผลต่อการกวาดล้างเครือข่ายทักษิณขนานใหญ่ พร้อมทั้งการผลักดันระเบียบอำนาจทางการเมืองแบบใหม่ ด้วยการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับ “*อำมาตยาธิปไตย*” ซึ่งเป็นเครื่องสะท้อนดุลอำนาจของรัฐว่าตกอยู่กับภาคส่วนใด รวมถึงค่านิยมและเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึงประเด็นต่างๆ ในรายละเอียดต่อไป

การกวาดล้างเครือข่ายทักษิณ

หลังจากเกิดการรัฐประหารขึ้นเพียงไม่กี่วัน คปค. ได้เริ่มต้นกวาดล้างและจับกุมกลุ่มผู้มีอำนาจในฝ่ายอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ เพื่อสร้างความมั่นใจว่า พวกเขาจะสามารถควบคุม

⁶⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1634, “Pridiyathorn Reveals a Cabinet in Confusion.”

สถานการณ์หลังการรัฐประหารเอาไว้ได้ โดยไม่เกิดอุปสรรคในการเข้ายึดอำนาจจากบุคคลกลุ่มนี้ คปค. ได้เริ่มต้นการทำลายฐานอำนาจของกลุ่มอำนาจเก่าของ **ทักษิณ** โดยโยกย้ายข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งสำคัญด้านความมั่นคงจำนวนหนึ่ง ได้แก่ **พล.ต.อ.จุมพล มั่นหมาย** ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ได้ถูกแทนที่ด้วย **พล.อ.ไวพจน์ ศรีนวล** ผู้บัญชาการศูนย์รักษาความปลอดภัย (หน่วยข่าวสูงสุดของฝ่ายทหาร - ผู้เขียน) ซึ่งเป็นบุคคลที่คุ้นเคยอย่างดีของสถานทูตสหรัฐอเมริกา **พล.ต.อ.เพรียวพันธ์ ดามาพงศ์** น้องเขยของอดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** ได้ถูกย้ายไปตำแหน่งบริหาร และ **พล.ต.อ.วินัย ทองสอง** ลูกน้องของ **ทักษิณ** และผู้บัญชาการกองปราบปรามอาชญากรรม ได้ถูกย้ายไปตำแหน่งงานอื่นที่ไม่มีบทบาทสำคัญเช่นกัน⁶¹ ขณะเดียวกันทางฝ่าย คปค. ก็ได้จับกุมบุคคลสำคัญทางการเมืองจำนวนหนึ่ง ซึ่งแม้ว่าจะไม่ชัดเจนว่ามีจำนวนมากเท่าไร แต่ก็เป็นที่รับรู้กันว่ามีจำนวนไม่มากนัก ผู้ถูกจับกุมที่โดดเด่นเป็นที่รู้จักในวงกว้าง ได้แก่ **พล.ต.อ.ชิตชัย วรรณสถิต** **นายแพทย์พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช** **เนวิน ชิดชอบ** และ **ยงยุทธ ดิยะไพรัช** นักการเมืองสองคนหลังนี้ เชื่อกันในวงกว้างว่า เป็นกลุ่มคนหัวแข็งในพรรคไทยรักไทย ที่กระตุ้นให้นายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** แสดงทัศนคติในทางทำร้ายต่อฝ่ายตรงข้าม⁶² นอกจากนี้ ทั้งสองคนดังกล่าว ยังทำการปลุกระดมให้ชาวบ้านระดับรากหญ้า ซึ่งสนับสนุน **ทักษิณ** หรือพรรคไทยรักไทยทำกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมืองอีกด้วย ดังนั้น เมื่อมีรายงานจากคำปราศรัยของ **พล.ท.สพรั่ง** ที่ให้แก่ผู้นำในระดับจังหวัดว่า เขาได้ทำรายชื่อบุคคลและหน่วยงานที่มีบทบาทในระบอบ **ทักษิณ** ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ คปค. ต้องกวาดล้าง จึงมีรายชื่อทั้งสองคนนี้เป็นเป้าหมายหลัก ขณะที่บุคคลอื่นๆ ที่เป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมือง ดังเช่น **ฉลาด วรรณไตรและทวี ไกรคุปต์** ได้ถูกจับกุมหลังจากประท้วงการรัฐประหาร ที่บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยในวันที่ 20 กันยายน แต่ทั้งคู่ได้ถูกปล่อยตัวในเวลาต่อมา เช่นเดียวกับบุคคลซึ่งเป็นผู้จูงรักภักดีต่อนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** ได้แก่ **สมักร สุนทรเวช** และ **ดลิต ศิริวรรณ** ที่ทางโฆษก คปค. ได้แถลงว่ามีการจับกุมตัวทั้งคู่ในวันที่ 19 กันยายน แต่ได้ถูกปล่อยตัวออกมา⁶³ นอกจากบุคคลต่างๆดังกล่าวแล้ว **พล.ท.สพรั่ง** ยังได้เรียกตัวผู้มีอำนาจ จากหน่วยงานของรัฐบาลจำนวน 3 หน่วยงานมารายงานตัว ได้แก่ กรมป่าไม้ (ภายใต้การดูแลของ **ยงยุทธ ดิยะไพรัช**)⁶⁴

⁶¹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5874, "Thailand Update: Continued Calm; Thaksin takes A Break," 22 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5874.html> [31 January 2012] เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของโทรเลขสถานทูตอเมริกัน ควรดูประเด็นต่างๆเพิ่มเติมใน วาด รวี, *วิกฤต 19*, หน้า 41.

⁶² อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5874, "Thailand Update: Continued Calm; Thaksin takes A Break,"

⁶³ อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.*

⁶⁴ มีการกล่าวหาโดยไม่มีเอกสารยืนยันว่า **ยงยุทธ ดิยะไพรัช** ในฐานะที่เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ใช้กลุ่มเจ้าหน้าที่/พนักงานและแรงงานอพยพของกรมป่าไม้ เป็นเครื่องมือในการโต้กลับการชุมนุมของกลุ่ม พวม. โดยการจัดตั้งกลุ่มขบวนการโต้กลับ เพื่อโจมตีการรวมกลุ่มประท้วงของกลุ่ม

สำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวเป็นพวกกระทำการ “ต่อต้านสถาบันพระมหากษัตริย์” โดยพล.ท.สพรั่ง ได้กล่าวอ้างว่า สองหน่วยงานหลัง มีความเกี่ยวข้องกับการดักฟังโทรศัพท์บุคคลต่างๆในคณะองคมนตรีและราชสำนัก⁶⁵

พล.ท.สพรั่งได้กระชับอำนาจของตนและ คปค. ในภาคเหนือให้มั่นคงขึ้น ด้วยการเสริมความเข้มแข็งให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเขา คปค. และกำนันซึ่งเป็นพันธมิตรของ คปค. ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อถ่วงดุลเจ้าหน้าที่จากการเลือกตั้งในรูปขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งมีความผูกพันอยู่กับกลุ่มอำนาจเก่าของ**นายกรัฐมนตรียกซิม** พล.ท.สพรั่งได้พบกับกำนันจำนวนมากกว่า 1,000 คน เช่นเดียวกับผู้อำนวยการและประธานบริหารสถานศึกษาจากภาคเหนือ โดยใช้สัมเสียงที่อ่อนโยนมากกว่าที่เขาได้กล่าวกับหัวหน้าหน่วยงานต่างๆของรัฐ⁶⁶

สาเหตุที่ คปค. ต้องเร่งสร้างความเข้มแข็งให้กับฐานอำนาจของ คปค. ในท้องถิ่น ก็เพราะถึงแม้ว่า คปค. จะพยายามทำลายฐานอำนาจของ**นายกรัฐมนตรียกซิม** ให้หมดไปหลังทำรัฐประหาร พร้อมทั้งจัดตั้งขบวนการเคลื่อนไหว เพื่อทำหน้าที่โน้มน้าวใจชาวบ้านในท้องถิ่น ให้เลิกพึ่งพาพรรคไทยรักไทยและส่งเสริมความจงรักภักดีต่อชาติ โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลาง⁶⁷ แต่ในความเป็นจริง คปค. กลับไม่สามารถทำให้ประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้ได้ เพราะสายสัมพันธ์ระหว่างพรรคไทยรักไทยกับชาวบ้านในพื้นที่ฐานที่มั่นของพรรคยังคงเหนียวแน่น โดยเฉพาะภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แม้ว่า**ทักษิณ**และพรรคไทยรักไทย จะไม่ได้อยู่ในอำนาจแล้ว แต่ชาวบ้านในท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งเป็นฐานเสียงทางการเมือง ก็ยังคงรอคอยการกลับมาและพร้อมจะให้การสนับสนุนทางการเมืองต่อพวกเขาต่อไป ดังที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป

พม.ในกรุงเทพฯ **ยงยุทธ** ถูกกักตัวไว้เป็นเวลา 10 วัน หลังจากเกิดการรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน และนับแต่นั้นเป็นต้นมา การกระทำต่างๆของเขาก็ถูกจับตาดูอย่างใกล้ชิด อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 07CHIANGMAI9, “Chiang Rai Rated “Suspect Province,” 17 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07CHIANGMAI9.html> [9 February 2012]

⁶⁵ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI159, “After Helping to Plot Coup, Third Army Commander Calls the Shots in the North.”

⁶⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI165, “Saprang Softens His Tone,” 29 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06CHIANGMAI165.html> [9 February 2012]

⁶⁷ อ้างโดยสรุปจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI182, “TRT Ties Still Bind,” 20 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06CHIANGMAI182.html> [9 February 2012]

เมื่อนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ถูกยึดอำนาจจากการรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน ชาวบ้านในภาคเหนือ ผู้ได้รับผลประโยชน์จากพรรคไทยรักไทยในช่วงก่อนหน้านี้ ได้เกิดความกังวลว่า พวกเขาจะสูญเสียผลประโยชน์ ที่ได้รับจากการอุปถัมภ์ของรัฐ ผ่านทางโครงการประชานิยม ที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือพวกเขา รวมถึงการได้รับความช่วยเหลือของแกนนำพรรคการเมือง ในการจัดงานแต่งงานและงานศพ ตามที่บุญญฤทธิ์ ตูลาพันธ์พงศ์ คอลัมนิสต์ชาวไทยกล่าวไว้ว่า “ชาวบ้านและคนอื่นๆที่เข้าร่วมพรรคไทยรักไทยได้รับบัตรสมาชิกพรรค เสื้อยืดโปโลหรือ T-shirt ที่มีตราสัญลักษณ์ของพรรคและ ‘ค่าธรรมเนียม’ ของการเข้าถึงทะเลเป็นเป็นจำนวนอย่างน้อย 100 บาท (สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ชาวบ้านได้รับการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทย – ผู้เขียน) ... สมาชิกสามารถคาดหวังความช่วยเหลือที่หลากหลายชนิดจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค หรือแกนนำในเขตเลือกตั้งของพวกเขา”⁶⁸ โดยคนในพื้นที่ต่างจังหวัด ที่ไม่ใช่ชุมชนเมืองหรือที่เรียกว่า “บ้านนอก” กังวลต่อเรื่องที่ นายกรัฐมนตรีทักษิณ ถูกทำรัฐประหาร มากกว่าคนที่มียารายได้ต่ำในชุมชนเมือง กังวลเกี่ยวกับเรื่องบริการต่างๆที่อาจไม่ได้รับเสียอีก⁶⁹

ขณะที่ชาวบ้านทั่วไปในท้องถิ่นภาคเหนือ ได้ประโยชน์จากนโยบายของทักษิณ และพรรคไทยรักไทย แกนนำในท้องถิ่นหรือหัวหน้าของพรรคการเมือง ก็ได้รับประโยชน์จากทักษิณ และพรรคไทยรักไทยเช่นเดียวกัน ดังเช่น กรณีที่สมาชิกครอบครัวของพวกเขา สามารถเข้าทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เริ่มต้นที่ 4,000 บาท ได้ตามที่พวกเขาต้องการ⁷⁰

แม้ว่ากระแสต่อต้านการรัฐประหารในส่วนของพื้นที่ภาคอีสาน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งในพื้นที่ฐานเสียงสนับสนุนทางการเมืองที่สำคัญ ของพรรคไทยรักไทยและนายกรัฐมนตรีทักษิณ ยังคงไม่มีปรากฏออกมาชัดเจน แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้อย่างเต็มปากเต็มคำว่ามีสิ่งๆที่เรียกว่า “คลื่นใต้น้ำ” แผงตัวปลุกระดมจัดตั้งกลุ่มชาวบ้านในท้องถิ่นภาคอีสาน ดังนั้น รัฐบาลชั่วคราวจึงตัดสินใจขยายกฎอัยการศึกในภาคอีสานบางจังหวัด จากการเดินทางไปเยือนจังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์ ของเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกันฝ่ายการเมือง ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน (29 พฤศจิกายน - 1 ธันวาคม 2549) พบว่า โดยทั่วไปนักการเมือง เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการในพื้นที่ ต่างสร้างภาพตัวแทนให้ชาวบ้านในพื้นที่ภาคอีสาน จนกระทั่งเป็นเสมือนหนึ่งเครื่องแบบของคนอีสานว่าเป็น “คนชนบทผู้ยากไร้ มีจุดเน้นอยู่ที่เรื่องการอยู่รอดแบบ

⁶⁸ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

⁶⁹ อ้างโดยสรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 4 ของ *Ibid.*

⁷⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

วันต่อวันมากกว่าสนใจความเป็นไปในกรุงเทพฯ...”⁷¹ ความคิดเห็นลักษณะดังกล่าวเห็นได้จาก ตัวอย่าง ดังเช่น **อำนาจ สมศรี** ซึ่งเป็นประธานสมาคมนักกฎหมายแห่งประเทศไทย สาขา จ.ศรีสะเกษ ได้กล่าวว่า “กฎอัยการศึกไม่ได้มีผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น จะมีผลกระทบก็แต่พวกที่เป็นนักการเมือง ‘ไม่มีใครสนใจในสิ่งที่ดำเนินไปในกรุงเทพฯ และปลุกเร้าความไม่สบายใจ’ ประชาชนจำนวนมากไม่ได้เข้าใจแม้กระทั่งว่าอะไรกำลังดำเนินไปทางการเมือง นักการเมืองในกรุงเทพฯ”⁷² **ประยงค์ ศิริประเสริฐศิลป์** หัวหน้าองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ ได้กล่าวว่า “คนจำนวนมากชื่นชมยินดีกับโครงการด้านการเกษตรของรัฐบาลทักษิณ แต่มีเพียงไม่กี่คนที่รู้สึกอย่างรุนแรงเกี่ยวกับการรัฐประหาร” ขณะที่ **อรุณศักดิ์ โอชารส** ซึ่งเป็นเลขาธิการสภาองค์กรประชาชนของ จ.ศรีสะเกษ และทำอาชีพครูโรงเรียนอย่างยาวนาน ได้ชี้ไปที่การขาดการศึกษาทางการเมือง และการเข้าถึงสื่อมวลชนของประชาชนในชนบทที่ยังขาดแคลน ยิ่งกว่านั้นองค์กรในชนบทยังต้องการเงินและผู้นำ แต่ทั้งสองอย่างดังกล่าวไม่มีอยู่ในพื้นที่⁷³ นอกจากความเห็นของบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าว ที่ได้แสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านในพื้นที่ชนบทอีสาน ไม่สนใจความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากการรัฐประหารที่เกิดขึ้น เพราะพวกเขามีสิ่งที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญมากกว่า นั่นคือเรื่องของการหาเลี้ยงชีพไปแบบวันต่อวัน แต่เหตุผลอีกอย่างที่ถูกล่ามอ้างว่า ทำให้พวกเขาบ้านไม่ออกมาตอบโต้การรัฐประหารที่เกิดขึ้น ก็คือ พวกเขาเห็นว่าการรัฐประหารครั้งนี้ มีความเกี่ยวข้องกับราชสำนัก จึงทำให้รัฐบาลใหม่ได้รับความชอบธรรมจากสังคม ดังที่ **พูลสมบัติ นามหล้า** ผู้อำนวยการองค์การพัฒนาเอกชนชุมชนอีสานได้กล่าวไว้ นอกจากนี้ “ประชาชนยังยืนอยู่และขึ้นอยู่กับในหลวง นั่นคือสาระสำคัญทั้งหมด...ประชาชนเสียใจกับการรัฐประหารแต่ทุกคนที่นี้ยังคงยืนอยู่ข้างเดียวกับในหลวง” ดังที่ **ดร.ไชยา** (ไม่ระบุนามสกุล) ได้กล่าวแสดงความคิดเห็นไว้กับเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกัน⁷⁴

แม้ว่าคำอธิบายเรื่องสาเหตุที่ทำให้ชาวบ้านในชนบทอีสาน ไม่ออกมาต่อต้านการรัฐประหาร ทั้งที่พวกเขาสนับสนุนรัฐบาลของอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณอย่างมาก จะฟังดูแล้วมีเหตุผลในการอธิบายธรรมชาติทางการเมืองของชาวบ้านอีสานมากหรือน้อย เพียงพอหรือไม่เพียงพอก็ตาม แต่สิ่งที่สามารถใช้ประกอบการอธิบายปรากฏการณ์ ที่ไม่เกิดการต่อต้านรัฐประหารครั้งนี้อย่างสูง ในพื้นที่อีสานอย่างที่เราควรจะเป็น ก็คือ สิ่งนี้นักการเมืองจากพรรคไทยรักไทย ได้อธิบายให้เจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกันรับรู้ ดังที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

⁷¹ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7286, “Chasing “Undercurrents” in Northeastern Thailand,” 6 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7286.html> [1 February 2012]

⁷² แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

⁷³ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

⁷⁴ แปลข้อความบางส่วนและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

การลงพื้นที่ภาคอีสานครั้งนี้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตอเมริกัน ได้แยกกันไป สนทนากับอดีตสมาชิกพรรคไทยรักไทยจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความคิดเห็นที่แข็งกร้าวต่อการ ทำรัฐประหาร ได้แก่ **วิวัฒน์ชัย โทตระไวศยะ** (จังหวัดศรีสะเกษ) **มานิตย์ สังข์พุ่ม** (จังหวัดสุรินทร์) และ **โสภณ เพชรสว่าง** (จังหวัดบุรีรัมย์) พวกเขาได้ประณามกองทัพ เรื่องการขับไล่รัฐบาลที่มาจากการ เลือกตั้ง และชี้ไปที่ความล้มเหลวของรัฐบาลชั่วคราวที่ คปค. ได้ตั้งขึ้น ในการพิสูจน์ข้อกล่าวหา เรื่องการทำทุจริตของรัฐบาลทักษิณ ยิ่งกว่านั้น ในการสนทนาครั้งนี้ **วิวัฒน์ชัย** ได้กล่าวถึง การ แสดงบทบาทที่ไม่เหมาะสมทางการเมือง ขององคมนตรีด้วยว่า “แต่ก่อนองคมนตรีจะมาทำหน้าที่ เป็นกรรมการในการเมืองไทยและรักษาความยุติธรรมในการแข่งขัน แต่ ณ ตอนนี พวกเขาได้สวมใส่ เครื่องแบบและลงมาเล่นในสนาม แล้วใครจะทำให้เชื่อมั่นได้ว่าการแข่งขันยังยุติธรรมอยู่ในตอนนี้” ซึ่งจะเห็นว่าความคิดเห็นดังกล่าว ได้ตอกย้ำถึงความเข้าใจและความเป็นจริงว่า ในทางปฏิบัติแล้ว องคมนตรีมีบทบาทในการแทรกแซงทางการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม แม้ว่าในทาง กฎหมายแล้วไม่มีบทบัญญัติใดรองรับการแสดงบทบาทการแทรกแซงการเมืองดังกล่าวก็ตาม และ จากการเข้ามามีแสดงบทบาทของบุคคลสำคัญในราชสำนักนี้เอง ที่น่าจะเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้นักการเมืองในพื้นที่ได้รับคำชี้แนะ ให้ไม่ต้องแสดงการตอบโต้การรัฐประหารที่เกิดขึ้นอย่างที่ควรจะเป็น ดังที่ **วิวัฒน์ชัย** ได้กล่าวว่า “ทันทีหลังจากการทำรัฐประหารเขาได้รับคำชี้แนะจากแกนนำพรรคไทยรัก ไทยในกรุงเทพฯ ให้เสียบและเก็บตัวจากกิจกรรมทางการเมือง...สิ่งนี้เป็นการสื่อสารครั้งสุดท้ายที่ได้รับ จากหัวหน้าพรรคเมื่อ 2-3 เดือนที่แล้ว”⁷⁵ อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ในอีสาน คือ กลุ่มคนชนบทที่ถูกเพิกเฉย ละเลยจากชนชั้นนำในกรุงเทพฯ มาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มต้นเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา พวกเขาจึงไม่มีตัวแทนในการติดต่อกับศูนย์กลางอำนาจทาง การเมือง ชาวบ้านเหล่านี้จึงต้องอาศัยการติดต่อกับแกนนำชาวบ้านในชนบท เพื่อเป็นคนกลาง ประสานงานผ่านทางนักการเมือง ที่สามารถติดต่อไปยังศูนย์กลางอำนาจการเมืองได้ แต่รัฐบาลที่ คณะรัฐประหารตั้งขึ้น ไม่ได้มีสายสัมพันธ์เชื่อมโยงกับแกนนำชาวบ้านเหล่านั้น เหมือนกับที่ นักการเมืองในท้องถิ่นของพรรคไทยรักไทยมี และความนิยมของชาวบ้านในพื้นที่ที่มีต่อพรรคไทยรัก ไทยรวมถึงตัวอดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** อย่างสูง⁷⁶ จึงทำให้รัฐบาลและคณะรัฐประหาร ยังคง หวาดระแวงว่า นักการเมืองและแกนนำชาวบ้านเหล่านี้อาจจะก่อคลื่นไต้น้ำ ปลุกระดมชาวบ้านให้ ออกมาต่อต้านพวกตนเข้าสักวันหนึ่ง ซึ่งถ้าเกิดขึ้นจริงย่อมเป็นเรื่องยาก ที่รัฐบาลและคณะ รัฐประหารจะรับมือกับกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศกลุ่มนี้ เพราะนับตั้งแต่รัฐบาลทักษิณเข้ามา

⁷⁵ แปลข้อความบางส่วนโดยสรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.*

⁷⁶ สรุป เรียบเรียงและตีความจากจากย่อหน้าที่ 13 และ 14 ของ *Ibid.* และย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7549, “Political Maneuvering in Northeast Thailand,” 21 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7549.html> [1 February 2012]

บริหารประเทศ กลุ่มคนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นฐานอำนาจทางการเมืองให้กับนายกรัฐมนตรีกษัตริย์กลุ่มนี้ เปรียบเสมือน“ยักษ์ใหญ่” ที่ถูกปลุกขึ้นและยากจะทัดทานไว้ได้ ดังนั้น จึงไม่ใช่เรื่องแปลกแต่อย่างใด ที่เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา จะแสดงความคิดเห็นในโทรเลข หลังจากการลงพื้นที่ภาคอีสานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตว่า “ทั้งที่การพูดคุยทั้งหมดอยู่ที่เรื่องกรุงเทพฯยุค ‘หลังรัฐประหาร’ หรือ ‘หลังทักษิณ’ใหม่ แต่มันกลับปรากฏให้เห็นว่าการเมืองตามประเพณีดั้งเดิมของชนบทยังคงมีพลังอยู่มาก”⁷⁷ นั่นก็เพราะว่า การเมืองไทยในตอนนั้น ไม่ได้มีอำนาจกระจุกตัวอยู่ที่กรุงเทพฯอีกแล้ว เพราะชนบทได้เป็นพื้นที่สำคัญและทรงพลังอย่างมากในการกำหนดชะตากรรมของการเมืองไทย ที่ทั้งนักการเมือง แกนนำชาวบ้านและตัวชาวบ้านเองต่างก็มีความสำคัญต่อการสร้างและรักษาอำนาจทางการเมืองเอาไว้

การเข้าควบคุมสื่อต่างๆทั้งสถานีโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุชุมชนและสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นมาตรการที่รัฐบาลชั่วคราวและคณะรัฐประหารเลือกใช้ เพราะพวกเขาเชื่อว่าสื่อเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานีวิทยุชุมชนจำนวนมาก ถูกพรรคไทยรักไทยใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง ในการยับยั้งการชุมนุมประท้วงต่อต้านรัฐบาลทักษิณของกลุ่ม พธม. ในท้องถิ่นช่วงปีที่ผ่านมา ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่กองทัพจึงกลัวว่าสถานีวิทยุชุมชนต่างๆเหล่านี้ จะถูกใช้ปลุกกระดมโดยพรรคไทยรักไทย เพื่อปลุกอารมณ์ต่อต้านการรัฐประหาร⁷⁸ ดังนั้น เมื่อเกิดการรัฐประหารขึ้น คณะรัฐประหารจึงได้ระงับการออกอากาศของสถานีวิทยุชุมชนชั่วคราว เพราะสถานีวิทยุชุมชนเหล่านี้ยากต่อการควบคุม และยังได้เรียกผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต มารับคำสั่งให้ควบคุมเนื้อหาเว็บไซต์ภายใต้การข่มขู่ว่าจะถูกปิดเว็บไซต์ ดังเช่นที่ บอร์ดสนทนากองเมืองในเว็บไซต์พันทิพย์ได้ถูกปิดลงไป⁷⁹ ส่วนในกรณีของสถานีโทรทัศน์นั้น กองทัพก็ได้ส่งกองกำลังเข้ายึดพื้นที่ของห้องส่งของเครือข่ายสถานีโทรทัศน์ไทยเกือบทั้งหมด และจับตาดูการออกอากาศของสถานีเหล่านั้นอย่างใกล้ชิด ยกเว้นแต่สถานีโทรทัศน์ ที่ถูกมองว่าเป็นพันธมิตรของคณะรัฐประหาร ดังเช่น สถานีโทรทัศน์ ASTV ของ สนธิ ลิ้มทองกุล หนึ่งในแกนนำกลุ่ม พธม.⁸⁰ UBC เครือข่ายเคเบิลทีวีรายหลักของไทย ได้ถูกทำจอดำเมื่อออกอากาศรายการจากสถานีโทรทัศน์ CNN BBC และ MSNBC เมื่อไรก็ตามที่มีการอ้างถึงชื่อหรือ

⁷⁷ แปลข้อความบางส่วนจากย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

⁷⁸ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI169, “Community Radio Stations Re-Open to Self-Censorship Guidelines,” 3 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06CHIANGMAI169.html> [9 February 2012]

⁷⁹ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 10 และ 11 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5837, “The Coup and the Media: TV Censorship and Print Freedom,” 22 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5837.html> [31 January 2012]

⁸⁰ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

แสดงภาพของ**ทักษิณ** แม้ว่าสถานีโทรทัศน์เหล่านั้น จะได้กลับมาออกอากาศตามปกติ หลังจากการรัฐประหารผ่านไป 2 วัน แต่เมื่อมีการออกอากาศ ภาพหรือการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ**นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** การออกอากาศของสถานีฯ จะถูกขัดจังหวะด้วยภาพของดาราดาราภาพยนตร์ ดังเช่น UBC ตัดการให้สัมภาษณ์ของ **ศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร** นักวิชาการที่ออกมาวิจารณ์การทำรัฐประหาร และการให้สัมภาษณ์กับสถานีโทรทัศน์ CNN ของ **Paul Handley** ซึ่งเป็นผู้เขียนหนังสือวิจารณ์สถาบันกษัตริย์ไทย “The King Never Smiles”⁸¹ ขณะที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. ได้ถูกระงับการออกอากาศ หลังจากที่พยายามออกอากาศ ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินของ**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** เพื่อปลดผู้นำคณะรัฐประหาร **พล.อ.สนธิ บุญรัตกนิน** จากตำแหน่งผู้บัญชาการกองทัพบก หลังจากที่เขาถูกสถานีโทรทัศน์ itv ปฏิเสธการออกอากาศประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าว⁸²

สำหรับกรณีการปิดสถานีวิทยุชุมชนในภาคเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่ฐานเสียงทางการเมืองที่สำคัญของ**ทักษิณ** ในปี พ.ศ. 2549 สถานีวิทยุชุมชนเฟื่องฟูอย่างมาก เฉพาะในภาคเหนือ มีมากกว่า 150 สถานีออกอากาศกระจายเสียงจากจังหวัดเชียงใหม่ และอีก 70 สถานีออกอากาศจากจังหวัดเชียงราย และด้วยเหตุนี้ในตอนเช้าหลังจากวันทำรัฐประหาร แม่ทัพภาคที่ 3 **พล.ท.สพรั่ง กัลยาณมิตร** ซึ่งได้เข้าควบคุมภาคเหนืออย่างรวดเร็ว ได้สั่งให้เจ้าหน้าที่และตัวแทนสื่อ รายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ทหาร โดยมีคำสั่งจากกองทัพบก ให้สถานีวิทยุชุมชนเกือบ 600 แห่งในภาคเหนือของไทย ระงับการออกอากาศ ด้วยข้ออ้างว่า การเคลื่อนไหวดังกล่าวของกองทัพบก เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการรักษาระเบียบในสังคม ภายหลังจากพบว่า มีสถานีวิทยุชุมชน 2 แห่ง ออกอากาศรายการที่เปิดโอกาสให้มีประชาชนโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นด้วยอารมณ์ต่อต้านการรัฐประหาร ในทางตรงข้าม สื่อสิ่งพิมพ์และสถานีโทรทัศน์ในภาคเหนือกลับไม่ได้ตั้งดูตความสนใจจากคณะรัฐประหารในกรุงเทพฯ⁸³ อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจทำให้เจ้าของสถานีวิทยุชุมชนจำนวนมาก ถอดถอนเจ้าหน้าที่กองทัพภาคที่ 3 และเจ้าหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์ระดับจังหวัดให้ยินยอมให้พวกเขาเปิดทำการสถานีขึ้นมาใหม่ จนกระทั่งนำมาสู่ข้อตกลงในวันที่ 30 กันยายน ที่สถานีวิทยุชุมชนต่างๆ ได้รับความยินยอมให้กลับมาออกอากาศ หลังจากเจ้าของสถานีวิทยุชุมชนกรอรายละเอียดประวัติส่วนตัวและที่อยู่ของตนให้แก่เจ้าหน้าที่กองทัพบก และหลังจากนั้นทางกองทัพบก ได้ส่งต่อความรับผิดชอบในการจับตาดูการออกอากาศ ไปยังกรมประชาสัมพันธ์จังหวัด โดยมีสถานีวิทยุชุมชนอีกเพียงไม่กี่สิบสถานีที่ยังคงถูกระงับการออกอากาศ การเคลื่อนไหวปิดสถานีวิทยุชุมชนโดยกองทัพบก

⁸¹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

⁸² อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

⁸³ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 และ 3 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI169, “Community Radio Stations Re-Open to Self-Censorship Guidelines.”

ดังกล่าว ดูเหมือนจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เพราะผู้ประกอบการสถานีวิทยุชุมชนที่เคยสนับสนุนนายกรัฐมนตรืทักษิณ ได้ยอมรับว่าความคิดเห็นของพวกเขาควรถูกเก็บเอาไว้กับตัวเองในตอนนี้⁸⁴

ความหวาดกลัวผีทักษิณกับการประกาศใช้กฎอัยการศึกของคณะรัฐประหาร

สถานการณ์หลังรัฐประหารไม่ได้เป็นไปตามที่คณะรัฐประหารคาดคิดไว้ เพราะพวกเขาทุกคนต่างรู้อยู่แก่ใจตนเองว่า การรัฐประหารครั้งนี้ ไม่สามารถทำให้ความเชื่อมั่น และความศรัทธาของชาวบ้านที่มีต่อ **ทักษิณ** และพรรคไทยรักไทยสูญสลายไปได้ ผลลัพธ์จากการลงพื้นที่ของฝ่ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทั้งในทางลับหรือเปิดเผย เพื่อสำรวจความคิดเห็นประชาชนในภาคอีสานและภาคเหนือ ซึ่งเป็นฐานสนับสนุนสำคัญของพรรคไทยรักไทย ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงแล้วก่อนหน้านี้ ยังคงยืนยันว่าประชาชนเหล่านี้จะสนับสนุนพรรคการเมืองของ**นายกรัฐมนตรืทักษิณ**ต่อไป ถ้ามีการเลือกตั้งครั้งหน้า ด้วยความจริงที่ต้องยอมรับดังกล่าว ประกอบกับ การวาดภาพของเหล่าชนชั้นนำทางการเมืองฝั่งตรงข้ามของ**ทักษิณ**ว่า **อดีตนายกรัฐมนตรื ทักษิณ**เปรียบเสมือน **“ยักษ์ใหญ่ผู้ทรงพลัง”** ซึ่งมีทั้งอำนาจเงินและอำนาจทางการเมือง จากฐานเสียงสนับสนุนของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจำนวนมาก ที่พร้อมจะดลบันดาลสิ่งต่างๆ ให้เป็นไปตามที่**ทักษิณ**ต้องการ ได้อย่างไม่ยากเย็น ยิ่งทำให้พวกเขาต่างหวาดกลัวต่ออำนาจของ**ทักษิณ**มากขึ้นเรื่อยๆ

ความวิตกกังวลของฝ่ายคณะผู้ก่อการรัฐประหารและพันธมิตรของพวกเขา ที่มีต่อ**อดีตนายกรัฐมนตรื ทักษิณ** นับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งเหตุการณ์ทางการเมืองเกือบทุกอย่าง ในสายตาของพวกเขา ต่างมีศูนย์กลางอยู่ที่**นายกรัฐมนตรืทักษิณ**⁸⁵ ไม่ว่าจะมีความ

⁸⁴ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

⁸⁵ ตัวอย่างหนึ่งของเรื่องนี้ คือ ความวิตกกังวลต่อความเคลื่อนไหวทางการเมืองของฝ่ายนายกรัฐมนตรืทักษิณ ของ**ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลากเจริญทรัพย์** รักษาการอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นนักวิชาการที่มีความสัมพันธ์อันดีกับ คปค./คมช. และได้รับแต่งตั้งให้เป็นหนึ่งในสมาชิกของคณะกรรมการที่ปรึกษาของคณะรัฐประหาร โดยผ่านการติดต่อจาก **พล.อ.วินัย ภัททิยกุล** เลขาธิการ คมช. ดังที่เขาได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า เขาเป็นกังวลว่าพรรคไทยรักไทยของนายกรัฐมนตรืทักษิณกำลังแทรกแซงกิจการภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหง และพยายามที่จะระดมนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมตามวาระต่างๆของพรรค **ผศ.วุฒิศักดิ์** ได้อ้างเรื่อง การรวมพรรคของนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวน 2 พรรค ได้แก่ พรรคศรัทธาธรรมกับพรรคพิทักษ์ธรรม โดยมีอดีตนายกรัฐมนตรีไทยรักไทย อดีตนายกรัฐมนตรีและรองโฆษกพรรคไทยรักไทย **จตุพร พรหมพันธุ์** (ซึ่งเป็นอดีตนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงด้วย) เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่าจัดหาเงินจำนวน 3 ล้านบาท มาให้พรรคนักศึกษาดังกล่าว เพื่อทำการยุบรวมพรรคนักศึกษาทั้งสองเข้าด้วยกัน และ**ผศ.วุฒิศักดิ์**ได้กล่าวอีกว่า เขาได้จัดเตรียมข้อมูล เรื่องการเข้ามาก้าวร้าวกิจการภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหงของพรรคไทยรักไทยให้ คมช. ทราบ ดูรายละเอียดจาก ย่อหน้าที่ 7 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1311, “Ramkhamhaeng Rector on Security and Political Concerns,” 6 March 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/03/07BANGKOK1311.html> [2 February 2012]

คราวความเคลื่อนไหวทางการเมืองใดๆจากฝ่ายทักษิณ ก็ล้วนแต่ดูเหมือนจะสร้างความหวาดกลัว และวิตกกังวลให้กับฝ่ายคณะรัฐประหารและ พรรคพวกเป็นอย่างมาก⁸⁶ เรื่องของ**ทักษิณ**จึงเปรียบเสมือน “ผีร้าย” ที่ตามหลอกหลอนเหล่าชนชั้นนำทางการเมือง ผู้สนับสนุนการฉวยโอกาสทำรัฐประหารต่อ**ทักษิณ** ตลอดเวลาไปโดยปริยาย ความกังวลเรื่อง “คลื่นใต้น้ำ” ของฝ่ายคณะรัฐประหารเป็นอีกเรื่องหนึ่งของ “ผีร้าย**ทักษิณ**” ที่ถูกกองทัพสร้างและปรุงแต่งขึ้น (ดังหลักฐานที่ผู้เขียนกล่าวอ้างถึงไปก่อนหน้านี้ตอนหนึ่งแล้วว่า กองทัพภาคที่ 3 ได้ปล่อยข่าวลือออกมาอย่างกว้างขวางว่า **ทักษิณ**วางแผนจะเดินทางจากประเทศจีนเข้ามาไทย โดยผ่านทางชายแดนตอนเหนือ⁸⁷) เพื่อสร้างความหวาดกลัวให้ฝ่ายชนชั้นนำทางการเมือง ตื่นตระหนกต่อความเป็นไปได้ ที่**ทักษิณ**จะหวนกลับมาสู่อำนาจทางการเมืองอีกครั้ง จนนำมาสู่การสนับสนุนให้ ประกาศใช้กฎอัยการศึกต่อไปเรื่อยๆ โดยไม่จำกัดระยะเวลา⁸⁸ ทั้งที่ไม่มีสถานการณ์ฉุกเฉิน ที่เพียงพอจะก่อให้เกิดอันตรายต่อความมั่นคงทางอำนาจของคณะรัฐประหารและรัฐบาลที่พวกเขาตั้งขึ้น ดังเห็นได้จาก หลักฐานที่ปรากฏชัดเจนว่าอาจมีสิ่งที่ถูกพวกเขาเรียกว่า “คลื่นใต้น้ำ” อยู่จริง ก็มีเพียงแต่ “ใบปลิว” รูปแบบต่างๆ ที่ถูกปล่อยออกมาจากฝ่ายตรงข้าม ดังเช่น ใบปลิวกล่าวหาว่ารัฐบาลของคณะรัฐประหาร จะยกเลิก

⁸⁶ การเดินทางของ **ทักษิณ** ไปยังประเทศจีน ในช่วงเดือนธันวาคม 2549 ถือเป็นตัวอย่างที่ดี ที่แสดงให้เห็นว่า คณะรัฐประหารและรัฐบาลที่พวกเขาตั้งขึ้น เป็นกังวลมากเพียงใดต่อข่าวความเคลื่อนไหวดังกล่าว เพราะพวกเขาคิดว่าการเดินทางไปยังประเทศจีนของ**ทักษิณ** ซึ่งเป็นเวลาอันประจวบเหมาะ กับที่ คณะผู้แทนของ**อดีตประธานาธิบดีบุช** กำลังเดินทางไปเยือนกรุงปักกิ่ง จะเป็นการเคลื่อนไหวของ**ทักษิณ** เพื่อทำแผนการลับอะไรบางอย่าง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงทางอำนาจการเมืองที่พวกเขายึดครองอยู่ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว เอกอัครราชทูตอเมริกันได้ยืนยันว่า หลังจากการรัฐประหารเกิดขึ้น **ทักษิณ**ได้โทรศัพท์มาหาเขาเพียงครั้งเดียว เพื่อขอบคุณทางสถานทูตอเมริกัน สำหรับความช่วยเหลือที่เขาได้รับวีซ่านักท่องเที่ยว และถึงแม้ว่า**ทักษิณ**จะเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการเชิญ**อดีตประธานาธิบดีบุช**มาเยือนไทย แต่ระหว่างที่**นายกรัฐมนตรีทักษิณ**พักผ่อนอยู่ที่ประเทศจีน เขาก็ไม่ได้เสนอแนะให้มีการพบปะกันในจีน ระหว่าง**อดีตประธานาธิบดีบุช**กับตัวเขา หรือแม้กระทั่งการร้องขอให้ส่งผ่านข้อความใดๆ ไปยัง**อดีตประธานาธิบดีบุช** เพราะตามหลักฐานที่มีอยู่ ก็แสดงให้เห็นเพียงแค่ว่า **นายกรัฐมนตรีทักษิณ**อาจต้องการทำเพียงแค่ว่า สงครามจิตวิทยาเพื่อสร้างความวิตกกังวลให้กับฝ่ายคณะรัฐประหาร ดังเห็นได้จากที่**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** วางแผนที่จะอยู่ในประเทศจีนเป็นเวลายาวนานขึ้น การวิเคราะห์และตีความดังกล่าวของผู้เขียน อ้างอิงมาจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏในย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06 BANGKOK7359, “Thaksin on Line One,” 12 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7359.html> [1 February 2012]

⁸⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 3 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI193, “Fears of Thaksin’s Return Focus on Northern Border,” 7 November 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/11/06CHIANGMAI193.html> [9 February 2012]

⁸⁸ ตีความจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6816, “Thai to Lift Martial Law in Early December,” 9 November 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/11/06BANGKOK6816.html> [31 January 2012]

โครงการประชานิยมต่างๆที่รัฐบาลทักษิณริเริ่มเอาไว้⁸⁹ ไบปลิวและแผ่นซีดีซึ่งมีเนื้อหากล่าวหาว่า พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน จะยกผลประโยชน์ให้พวกมุสลิม ด้วยการนำศาสนาอิสลามมาครอบงำเหนือ ศาสนาพุทธ ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่จะถูกยกร่างขึ้นในอนาคต⁹⁰

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะในความเป็นจริง “ผีร้ายทักษิณ” ที่คณะรัฐประหารและพรรคพวกสร้าง ขึ้น จะมีจริงหรือไม่ก็ตาม แต่ผลลัพธ์สำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นอยู่ที่ว่า ผีร้ายทักษิณได้สร้าง ผลประโยชน์จำนวนมหาศาลให้กับกองทัพและคณะรัฐประหาร เพราะเรื่องดังกล่าว ได้ก่อให้เกิด ความวิตกกังวล ให้กับกลุ่มชนชั้นกลางจำนวนมาก ซึ่งเป็นมวลชนกลุ่มสำคัญ ที่สนับสนุนการ รัฐประหาร ขับไล่**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ออกจากตำแหน่ง มากเสียจนกระทั่ง ทำให้พวกเขายินยอม ที่จะทำทุกอย่างเพื่อป้องกันไม่ให้นายกรัฐมนตรีทักษิณ กลับเข้ามามีอำนาจอีก แม้ว่าการกระทำ ดังกล่าว จะนำมาสู่การกลับมาของปีศาจร้ายอีกตนหนึ่ง ที่ครั้งหนึ่งพวกเขาเคยใช้ความพยายาม ร่วมกันต่อสู้ขับไล่ออกจากการเมืองไทยไป ซึ่งปีศาจร้ายดังกล่าวก็คือ “เผด็จการทหาร” ที่กำลังจะ กลับมาพร้อมกับอำนาจที่เพิ่มมากขึ้น

ท่ามกลางกระแสเรียกร้องกดดันอย่างสูงขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้รัฐบาลชั่วคราวและ คมช. ยกเลิก การใช้กฏอัยการศึก ในช่วงปลายปีพ.ศ. 2549 เพราะไม่มีเหตุอันสมควรอีกต่อไป ฝ่ายความมั่นคงที่ มีกองทัพเป็นศูนย์กลาง กลับยังคงพยายามหาหนทางระงับอำนาจของตน ด้วยการดำรงสภาพที่ แสดงให้เห็นว่า สถานการณ์ทางการเมืองยังคงอยู่ในสภาวะฉุกเฉิน จึงจำเป็นต้องขยายการใช้กฏ อัยการศึกต่อไป โดยเฉพาะในจังหวัดที่เป็นฐานที่มั่นของพรรคไทยรักไทย ซึ่งมีข่าวลือมาว่า มีความ พยายามปลุกระดมจัดตั้งชาวบ้านในท้องถิ่นให้ออกมาต่อต้านรัฐบาลและ คมช.⁹¹ แม้ว่าผู้นำ คมช. จะเคยกล่าวยืนยันกับเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาเอาไว้ ตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนว่า คมช. จะ ยกเลิกกฏอัยการศึกในช่วงต้นเดือนธันวาคม⁹² ประกอบกับความหวาดระแวงต่อฝ่ายตรงข้ามทาง

⁸⁹ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI211, “Undercurrents, Confidence Both Weak in North,” 5 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06CHIANGMAI211.html> [9 February 2012]

⁹⁰ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 07CHIANGMAI9, “Chiang Rai Rated “Suspect Province.” และ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 07CHIANGMAI20, “Anti – Cns Leaflets Stir in Muslim Issues,” 30 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07CHIANGMAI20.html> [9 February 2012]

⁹¹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7286, “Chasing “Undercurrents” in Northeastern Thailand,” 6 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7286.html> [1 February 2012]

⁹² อ้างจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6816, “Thai to Lift Martial Law in Early December.”

การเมืองมากกว่าความเป็นจริง⁹³ ทำให้คำยืนยันว่า จะยกเลิกกฎอัยการศึกไม่สามารถบรรลุผลได้ โดยฝ่ายความมั่นคงทำได้เพียงแค่ การบ้ายเบี่ยงและผลักดันการยกเลิกกฎอัยการศึกกับแรงกดดันจากทูตต่างชาติไปเรื่อยๆเท่านั้น แต่แล้วก็เกิดเหตุการณ์วางระเบิดขึ้นใจกลางกรุงเทพฯอย่างไม่คาดฝันขึ้นในวันสงท่ายปีเก่า ซึ่งเหตุการณ์นี้ ไม่ว่าจะเกิดจากการลงมือของฝ่ายใดก็ตาม แต่สิ่งนี้เป็นใจให้รัฐบาลชั่วคราวและ คมช. สามารถใช้เป็นข้ออ้างเพื่อคงกฎอัยการศึกเอาไว้ และพยายามสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทัพมากยิ่งขึ้น ด้วยการพยายามผลักดันพระราชบัญญัติความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ซึ่งจะเป็นเครื่องมือใหม่ที่ช่วยทำให้กองทัพ สามารถใช้ข้ออ้างเรื่องความมั่นคงแห่งชาติเข้าแทรกแซงกิจการทางการเมืองต่างๆได้มากยิ่งขึ้น พร้อมกับอำนาจที่รวมศูนย์อยู่ที่กองทัพ ตามการแสดงข้อคิดเห็นของเอกอัครราชทูตอเมริกัน ที่กล่าวกับ นายกรัฐมนตรี พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ว่าหน่วยงานต่างๆที่ทำงานด้านความมั่นคงระดับชาติของไทย ยังคงขาดความร่วมมือระหว่างกัน ซึ่ง พล.อ.สุรยุทธ์ ก็เห็นด้วยกับความคิดเห็นดังกล่าว และอธิบายเพิ่มเติมว่า “รัฐบาลมีแผนปรับกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยใช้กรมความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Homeland Security) เป็นตัวแบบ”⁹⁴ ดังที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

เหตุการณ์วางระเบิดบริเวณพื้นที่ใจกลางกรุงเทพมหานคร และบริเวณอื่น ๆ รวม 6 ครั้ง ในช่วงวัน สงท่ายปีเก่า ถูกมองจากหน่วยงานด้านความมั่นคงว่า เป็นเพียงแค่การสร้างสถานการณ์ความไม่สงบ ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การสังหารหรือทำให้คนจำนวนมากได้รับบาดเจ็บ โดยมีบุคคลสำคัญทางการเมืองฝ่ายตรงข้ามของ คมช. และรัฐบาลชั่วคราวอยู่เบื้องหลังแผนการดังกล่าว⁹⁵ และอาจจะมีบุคคลสำคัญจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติเกี่ยวข้องด้วย⁹⁶ ดังเห็นได้ว่า ทันทีที่เกิด

⁹³ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6854, “Thai PM Plans to Lift Martial Law,” 13 November 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/11/06BANGKOK6854.html> [31 January 2012] และ ย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 06CHIANGMAI211, “Undercurrents, Confidence both Weak in North.”

⁹⁴ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7388, “Lunch With PM Surayud,” 13 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7388.html> [1 February 2012]

⁹⁵ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK3, “Ambassador Discusses Bangkok Bombings With General Winai,” 2 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK3.html> [1 February 2012]

⁹⁶ สถานทูตสหรัฐอเมริกาได้รับข้อมูลซึ่งสอดคล้องทฤษฎีดังกล่าว ตัวอย่างเช่น ป้อมตำรวจที่อยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุวางระเบิดทั้งที่ควรมีตำรวจประจำการอยู่ในเวลานั้น นอกจากนี้ก็กล้องวงจรปิดบริเวณที่เกิดเหตุก็ไม่ทำงานเป็นช่วงเวลาสั้นๆก่อนเกิดเหตุวางระเบิด อ้างจากย่อหน้าที่ 14 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No.

เหตุการณ์ระเบิดขึ้น รัฐบาลและ คมช. ได้พุ่งเป้ากล่าวหาไปที่บุคคลในฝ่ายอำนาจเก่าของ **ทักษิณ** โดยไม่สามารถหาพยานหลักฐานใดๆ มาสนับสนุนคำกล่าวหาดังกล่าว⁹⁷ โดยเริ่มจากการออกหมายเรียกตัวบุคคลต่างๆ ที่ทำงานใกล้ชิดกับ **ทักษิณ** จำนวน 4 คน ได้แก่ อดีตเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี นายแพทย์พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช อดีตรองนายกรัฐมนตรี พล.ต.อ.ชิตชัย วรรณสถิตย์ อดีตผู้อำนวยการหน่วยข่าวกรอง พล.ต.อ.จุมพล มั่นหมาย และ พล.ต.ท.ชลอ ชูวงศ์⁹⁸ แต่เมื่อไม่พบว่าบุคคลทั้งสี่มีความเกี่ยวข้อง ก็ได้เปลี่ยนเป้าหมาย โดยพุ่งเป้าไปที่ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ดังที่ รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ นิตย์ พิบูลสงคราม ได้บอกกับเอกอัครราชทูต Boyce ว่า “รัฐบาลได้สืบสวนเหตุระเบิดที่เกิดขึ้นและเชื่อว่าอดีตนายกรัฐมนตรี พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว...มีความชัดเจนว่าฝ่ายตรงข้ามของรัฐบาลเป็นผู้วางระเบิด... พล.อ.ชวลิตวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลชั่วคราวและคมช. เพราะว่าตนเองและพรรคพวกไม่ได้เข้าร่วมรัฐบาล นอกจากนี้ พล.อ.ชวลิตยังมีเครือข่ายที่มีศักยภาพในการโจมตีลักษณะดังกล่าว...”⁹⁹ คำกล่าวหาดังกล่าว เกิดขึ้นจากข่าวลือว่า **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ให้เงินแก่ พล.อ.ชวลิตจำนวน 1,500 ล้านบาท เพื่อใช้ทำลาย คมช. และรัฐบาลชั่วคราวของ พล.อ.สุรยุทธ์¹⁰⁰ อย่างไรก็ตาม ต่อมานายกรัฐมนตรี สุรยุทธ์ ได้ออกมาแถลงสิ่งที่ตรงข้ามกับที่เคยกล่าวยืนยันไว้ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2550 โดยด่วนสรุปว่า บุคคลสำคัญของฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองเกี่ยวข้องกับเหตุระเบิดวันส่งท้ายปีเก่า การแถลงดังกล่าว สร้างความเสียหายให้กับฝ่าย คมช. และรัฐบาลอย่างมาก แม้ว่า พล.อ.สพรั่ง กัลยาณมิตร จะยังคงยืนยันว่า ระบอบเก่าเป็นผู้วางระเบิดเพื่อลดความน่าเชื่อถือของรัฐบาลก็ตาม¹⁰¹ แต่เมื่อทูตอเมริกันสอบถามข้อมูลความคิดเห็น จากเจ้าหน้าที่หน่วยข่าวกรองระดับสูงของต่างชาติ ที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ และปฏิบัติการอยู่ในไทยหลายปี เจ้าหน้าที่หน่วยข่าวกรองต่างชาติคนดังกล่าว ได้ตั้งข้อสังเกตว่า **ทักษิณ** ไม่น่าจะจำเป็นต้องใช้แผนการวางระเบิดดังกล่าว

07BANGKOK15, “Thai Government Ascribes Bombings to Political opponents,” 3 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK15.html> [1 February 2012]

⁹⁷ อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK17, “Thai MFA Fact Sheet on December 31 Bangkok Bombings,” 3 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK17.html> [1 February 2012]

⁹⁸ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK15, “Thai Government Ascribes Bombings to Political opponents.”

⁹⁹ แปรจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 1 และ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK16, “Thai Foreign Minister Discusses Bombings,” 3 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK16.html> [1 February 2012]

¹⁰⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK55, “Further Reaction to Bangkok Bombs: Surayud Backpedals,” 4 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK55.html> [1 February 2012]

¹⁰¹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1, 2 และ 3 ของ *Ibid.*

เนื่องจากเขายังไม่ได้ถูกทำให้จนตรอกขนาดนั้น ขณะที่ **พล.อ.ชวลิต**เองก็มีผลประโยชน์แยกออกจาก **ทักษิณ** และไม่ควรถูกมองอย่างง่าย ๆ ว่า เขาเป็นเครื่องมือของ **ทักษิณ** แม้ว่าในปัจจุบัน **พล.อ.ชวลิต**จะอยู่ฝ่าย **ทักษิณ** นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่หน่วยข่าวกรองต่างชาติท่านนี้ ยังเชื่อดูด้วยว่า มีการคาดการณ์ที่เป็นไปได้ว่า สมาชิกที่ไม่ได้มีอำนาจมาก ซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยที่ได้รับส่วนแบ่งอำนาจใน คมช. อาจเป็นผู้วางระเบิด เพื่อให้ตนได้รับอำนาจมากยิ่งขึ้น หรือบางทีอาจเป็นหนทางที่นำไปสู่การก่อรัฐประหารครั้งที่ 2 เพื่อต่อต้านรัฐบาล **พล.อ.สุรยุทธ์** และ คมช. การรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน ใช้กำลังคนนี้น้อยมาก จากข้อเท็จจริงนี้ เจ้าหน้าที่หน่วยข่าวกรองต่างชาติท่านนี้ จึงตั้งข้อสังเกตว่า สิ่งนี้อาจเป็นแรงบันดาลใจที่ดี ที่ทำให้บุคคลสำคัญเหล่านี้ ต้องการก่อการยึดอำนาจการปกครองครั้งใหม่¹⁰² อย่างไรก็ตาม จากการสนทนาระหว่างทูตอเมริกันกับ **บวรศักดิ์ อุวรรณโณ** ในวันที่ 12 มกราคม 2550 พบว่า คมช. คาดว่าผู้สนับสนุน **ทักษิณ** อยู่เบื้องหลังการวางระเบิดดังกล่าว แต่ไม่ใช่ **พล.อ.ชวลิต** หรือตำรวจที่ถูกกล่าวหาก่อนหน้านี้ โดยแหล่งข่าวของกองทัพได้บอกกับ **บวรศักดิ์** ว่าระเบิดมีลักษณะเหมือนกับที่เคยใช้ ที่พรรคประชาธิปัตย์และที่บ้านพักของประธานองคมนตรีเมื่อปีที่แล้ว¹⁰³ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม **บวรศักดิ์** ก็ได้เตือนไว้เช่นกันว่า “การรัฐประหารใหม่อีกครั้ง” ก็มีความเป็นไปได้ เพราะทั้ง **พล.อ.สนธิ** และ **พล.อ.วินัย** ต่างต้องการให้ กองทัพเข้าแทรกแซงทางการเมืองมากกว่านี้ และมีสมาชิกของ คมช. บางคนที่ต้องการปลด **นายกรัฐมนตรีนายพล.อ.สุรยุทธ์** ออกจากตำแหน่งและนำแผนการเล่นการเมืองอันใหม่มาใช้ แต่ **บวรศักดิ์** ก็ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวในรายละเอียด¹⁰⁴ โดยกล่าวเพียงว่า “...นายกรัฐมนตรีนายพล.อ.สุรยุทธ์เหมือนกับ ‘สุภาพบุรุษอังกฤษ’ มากเกินไป...สมาชิกคณะรัฐประหารบางคนต้องการทำรัฐประหารอีกเพื่อตอบโต้ความรู้สึกนอมนทางการเมืองซึ่งกีดขวางการสนับสนุนรัฐบาลชั่วคราวที่กำลังเพิ่มสูงมากขึ้น แม้ว่าการร่างรัฐธรรมนูญอาจจะจบเร็วกว่าที่วางแผนไว้ แต่มีความเป็นไปได้ว่า มันอาจจะไม่ผ่านการลงประชามติ ซึ่งจะนำไปสู่วิกฤตทางการเมืองอื่นๆ”¹⁰⁵

ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ไม่ว่าฝ่ายใดจะอยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ระเบิดช่วงวันสิ้นปีเก่าก็ตาม แต่ผลที่ตามมาจากเหตุการณ์นี้ ก็คือ การกลับมาของอำนาจกองทัพ พร้อมกับโครงสร้างความมั่นคงรูปแบบใหม่ ซึ่งมีกองอำนาจการรักษามันคงภายใน (กอ.รมน.) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานจัดการปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ หลังจากทีหน่วยงานนี้หมดภารกิจไป ตั้งแต่หมดยุคการต่อต้านภัย

¹⁰² สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 และ 6 ของ *Ibid.*

¹⁰³ อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK311, “Coupmakers’ Haunted Dreams: Bangkok Insider Gives Disturbing Assessment of Political Situation,” 16 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK311.html> [1 February 2012]

¹⁰⁴ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.*

¹⁰⁵ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 1 ของ *Ibid.*

คอมมิวนิสต์ ในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1960s-1980s การกลับมามีบทบาทของ กอ.รมน. ในครั้งนี้ ทำให้กองทัพบกและคมช.มีอำนาจเพิ่มขึ้น ดังที่สื่อ 2-3 แหล่งได้รายงานไว้ว่า พล.อ.สนธิ จะสถาปนา กองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษของ กอ.รมน. พร้อมกับการจัดวางกำลังคน 60,000 คน¹⁰⁶ ซึ่งเรื่องดังกล่าวได้รับคำยืนยันจาก พล.อ.สุรพงษ์ สุวรรณฉาย บุคคลที่มีบทบาทสำคัญ ในการก่อตั้ง หน่วยงานความมั่นคงรูปแบบใหม่ โดยกล่าวว่า “คมช. มีเพียงกำลังคนเพียงแค่ 100 คน ดังนั้น กอ.รมน.จะเป็นหูเป็นตาให้กับคมช. แต่ที่มีข่าวบอกว่า กอ.รมน. มีกำลังพลมากกว่า 60,000 คน นั้นเป็น เพราะมีบุคคลที่สวมหมวก 2 ใบ” พล.อ.สุรพงษ์ ยังกล่าวแสดงความคิดเห็นอีกว่า แม้ว่าจะมีบางคน ระบุลักษณะของ กอ.รมน. ว่าคล้ายคลึงกับกรมความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Homeland Security – DHS) แต่เขากลับมองว่า กอ.รมน. ไม่เหมือนกับ DHS ที่ นำหน่วยงานต่างๆมารวมกันไว้ใต้กระทรวงเดียว อย่างไรก็ตาม จากข้อเท็จจริง กอ.รมน. ศูนย์ใหญ่ที่กรุงเทพฯ มีความร่วมมือกับตัวแทนจาก 22 กระทรวงกับหน่วยงานอิสระอีก 10 หน่วยงาน โดยมี พล.อ.สนธิ เป็นผู้บัญชาการของ กอ.รมน. และ พล.อ.สนธิ ได้เสนอให้ ทหารดำรงตำแหน่งเป็น รองผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ซึ่งทำให้นักการเมืองท้องถิ่นกลัวว่า กอ.รมน. จะมาตรวจสอบความ เคลื่อนไหวต่างๆของพวกเขา¹⁰⁷ และ พล.อ.สุรพงษ์ ยังได้กล่าวอีกว่าข่าวดังกล่าวได้รั่วออกไปยังสื่อ เพราะเจ้าหน้าที่ระดับสูงพูดมากเกินไป

นับจากเหตุระเบิดเกิดขึ้น ประชาชนจำนวนมากที่สนับสนุนการรัฐประหารดูราวกับว่า รู้สึก ทั้งโกรธและหวาดกลัว พวกเขาเริ่มมองไปที่เรื่อง “การรัฐประหารซ้อน” (coup within the coup) ซึ่งแม้จะดูเป็นสิ่งที่แปลกประหลาดแต่ก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในขณะที่เดียวกันก็มีความรู้สึกที่กำลัง เพิ่มมากขึ้นเช่นกันเกี่ยวกับความคิดที่ว่า รัฐบาลชั่วคราว/คมช.ได้ระบายสีตัวเองให้จมนม ด้วยการทำให้ถูกมองว่า “อ่อนแอ อ่อนกำลังและเป็นสุภาพบุรุษมากเกินไป” และตอนนี้ฝ่ายผู้สนับสนุนการ รัฐประหาร พบว่า พวกเขาไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการรัฐประหาร ด้วยการสร้างความมั่นใจว่า ทักษิณจะไม่สามารถกลับเข้าสู่อำนาจได้อีกครั้ง¹⁰⁸ ทั้งที่พวกเขาทำทุกวิถีทาง ดังเช่น ในช่วงปลาย เดือนธันวาคมผู้มีอำนาจในคณะรัฐประหาร ได้ต่ออายุการจำกัดการทำกิจกรรมทางการเมืองของ พรรคการเมือง โดยอ้างว่า สถานการณ์ยังไม่มีเสถียรภาพอย่างเพียงพอ ทั้งๆที่ทาง คมช. มี งบประมาณมากกว่า 550 ล้านบาท เพื่อก่อตั้ง “ศูนย์ปฏิบัติการพิเศษ” ขึ้นใหม่ ด้วยกำลังคนเกิน

¹⁰⁶ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1754, “Thailand’s New Security Structure: Better Living Through ISOC,” 23 March 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/03/07BANGKOK1754.html> [2 February 2012]

¹⁰⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 10, 11 และ 12 ของ *Ibid.*

¹⁰⁸ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 11 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK311, “Coupmakers’ Haunted Dreams: Bangkok Insider Gives Disturbing Assessment of Political Situation.”

กว่า 13,000 คน ที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของ คมช. ซึ่งเพียงพอที่จะใช้สำหรับการเผ่าร้าง และติดตามกิจกรรมต่างๆที่พรรคการเมืองจัดขึ้น¹⁰⁹ นอกจากนี้ พวกเขายังคงประกาศใช้กฎอัยการศึกต่อไปให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดฐานที่มั่นของพรรคไทยรักไทย แม้ว่าภาระทำดังกล่าวของ คณะรัฐประหาร จะต้องแลกด้วยเสียงวิพากษ์วิจารณ์ และความกดดันหลายๆ อย่างจากนานาชาติ¹¹⁰ จนกว่าพวกเขาจะมั่นใจได้ว่า อำนาจของเหล่าชนชั้นนำในเครือข่ายข้าราชการ บริหาร จะยังคงดำรงอยู่อย่างมั่นคงต่อไป ด้วยการยกร่างกฎหมายสำหรับการจัดระเบียบทางการเมืองขึ้นมาใหม่ได้สำเร็จ ทั้งพระราชบัญญัติความมั่นคงภายในราชอาณาจักรฉบับใหม่และ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งจะทำให้พรรคการเมืองฝ่ายทักษิณ ลดความสามารถในการแข่งขันเลือกตั้ง ครั้งใหม่¹¹¹ ที่จำเป็นต้องจัดให้มีขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ภายใต้กระแสประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมที่กำลังเฟื่องฟูอยู่ทั่วโลก

การจัดระเบียบใหม่ทางการเมือง: รัฐธรรมนูญฉบับ “อำมาตยาธิปไตย”

แม้ว่าคณะรัฐประหารจะยังคงต้องการรักษาอำนาจของตนเอาไว้ต่อไป ด้วยเหตุผลข้ออ้าง 2 ประการ อันได้แก่ *ประการแรก* ความหวาดกลัวของคณะรัฐประหารที่เกิดขึ้นจากความร่ำรวยอย่างมากและเครือข่ายทางการเมืองที่เข้มแข็งของทักษิณ ซึ่งทำให้ฝ่ายทักษิณ มีศักยภาพพอที่จะก่อการรัฐประหารได้กลับได้ *ประการที่สอง* คณะรัฐประหารกังวลอย่างมากต่อกิจกรรมของกองกำลังใน

¹⁰⁹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 12 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK15, “Thai Government Ascribes Bombings to Political opponents.”

¹¹⁰ ในที่สุดรัฐบาลชั่วคราวของ พล.อ.สุรยุทธ์ ก็จำเป็นต้องลดความกดดันและการวิพากษ์วิจารณ์จากนานาชาติ ในวันที่ 26 มกราคม 2550 ด้วยการยกเลิกกฎอัยการศึกใน 41 จังหวัดรวมทั้งกรุงเทพฯ แต่ยังไม่วางแผนที่จะยกเลิกกฎอัยการศึกในส่วนที่เหลือทั่วประเทศในอนาคตอันใกล้ แม้ว่าทางฝ่ายคมช.จะแนะนำให้รัฐบาลคงกฎอัยการศึกไว้ต่อไปก็ตาม โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ แต่รัฐบาลสุรยุทธ์ก็ไม่เห็นด้วยและยกเลิกกฎอัยการศึกในกรุงเทพฯ ต่อไป ดูเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 1 และ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK744, “Thailand Transition – Assessment of Progress,” 7 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/02/07BANGKOK744.html> [1 February 2012]

¹¹¹ แนวทางอย่างหนึ่งที่ฝ่ายปฏิปักษ์ของพรรคไทยรักไทย ใช้ลดความได้เปรียบของพรรคไทยรักไทย ในการเลือกตั้งก็คือ การเปลี่ยนแปลงระบบการเลือกตั้ง จากระบบเขตเดียวเบอร์เดียว มาเป็นระบบเขตเดียวหลายเบอร์ ดังที่ **ชวน หลีกภัย** ได้กล่าวอ้างว่า การเปลี่ยนแปลงระบบการเลือกตั้งดังกล่าว เป็นเพียงหนทางเดียวที่จะทำให้ พรรคไทยรักไทยลดความสามารถในการซื้อเสียงลง ดูเพิ่มเติมได้จาก ย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1465, “Former PM Chuan Reviews Political Situation,” 13 March 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/03/07BANGKOK1465.html> [2 February 2012]

ภาคใต้และต้องการที่จะควบคุมสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่อไป¹¹² แต่หนทางในการรักษาอำนาจของคณะรัฐประหารเอาไว้ก็ไม่ใช่สิ่งที่จะทำได้อย่างราบรื่นและง่ายดาย เพราะคณะรัฐประหารและรัฐบาลชั่วคราว ที่มาจากการรัฐประหารต้องเผชิญกับแรงกดดันมหาศาล จากกระแสเรียกร้องการปกครอง ด้วยรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย ทั้งที่มาจากภายในประเทศและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นชาติมหาอำนาจ ที่ได้รับผลประโยชน์ทางการทหาร จากการใช้พื้นที่ประเทศไทยเป็นฐานที่มั่นสำคัญทางการทหารของสหรัฐอเมริกาที่สำคัญที่สุดในภูมิภาค แต่ด้วยข้อจำกัดทางกฎหมายของสหรัฐฯ จึงทำให้สหรัฐอเมริกาไม่สามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ทางการทหารจากประเทศไทยได้เหมือนเดิม ตราบใดที่ประเทศไทยยังไม่ยกเลิกกฎอัยการศึกและอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาล ที่มาจากการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย นอกจากนี้ กลยุทธ์ที่ฝ่ายคณะรัฐประหารวางเอาไว้ เพื่อทำลายฐานอำนาจของ **ทักษิณ** โดยเริ่มจากการดำเนินคดีทางกฎหมาย เรื่องการคอร์รัปชัน รวมถึงดำเนินคดี เรื่องสิทธิมนุษยชน (คดีฆ่าตัดตอนจากการดำเนินนโยบายประกาศสงครามต่อต้านยาเสพติด) กับคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลของ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เพื่อลดความน่าเชื่อถือของ **ทักษิณ** ซึ่งในประเด็นหลังนี้ **สุนัย ผาสุก** นักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชน ได้กล่าวอ้างเป็นการส่วนตัว กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตอเมริกัน ที่สมาคมผู้สื่อข่าวต่างประเทศแห่งประเทศไทย (FCCT) ว่า เขาได้ริเริ่มความพยายามในการดำเนินคดีกับ **ทักษิณ** ในช่วงไม่กี่วันก่อนหน้าการรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน โดยการให้ข้อมูลกับบุคคล ซึ่งมีความใกล้ชิดกับ **พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์** เพื่อขอคำอนุมัติจาก **พล.อ.เปรม** และหลังจากนั้นเป็นเวลา 2 เดือน **พล.อ.เปรม** ก็ส่งสัญญาณอนุมัติไปยังรัฐบาลชั่วคราว เพื่อเดินทางไปเปิดการสืบสวนคดีใหม่อีก หลังจากได้รับความเชื่อมั่นว่าคดีดังกล่าวจะไม่มีมีความเกี่ยวข้องกับกองทัพ¹¹³

อย่างไรก็ตาม จากการทำงานที่ผ่านมาของรัฐบาลชั่วคราวแสดงให้เห็นว่า กลยุทธ์ลดความน่าเชื่อถือของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ไม่ได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะรัฐประหารจึงต้องหาหนทางอื่นๆเพิ่มเติม เพื่อรักษาอำนาจของพวกเขาไว้และเพื่อลดอำนาจของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ**ลง เมื่อถึงเวลาที่พวกเขาต้องจัดให้มี การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยตามกำหนดระยะเวลา ที่เขาได้ให้คำมั่นสัญญากับนานาชาติไว้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การจัดระเบียบใหม่ทางการเมืองโดยผ่านการสถาปนารัฐธรรมนูญ “ฉบับอำมาตย์” จึงเป็นกลยุทธ์ใหม่ที่คณะรัฐประหารเลือกใช้ คณะรัฐประหารได้อาศัยความร่วมมือจากฝ่ายสหรัฐอเมริกา ที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือในกระบวนการร่าง

¹¹² สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5894, “New Constitution Drafter Briefs Ambassador,” 25 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5894.html> [31 January 2012]

¹¹³ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 และ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7061, “Ghosts of 2003 War on Drugs Return to Haunt Thaksin,” 22 November 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/11/06BANGKOK7061.html> [31 January 2012]

รัฐธรรมนูญและการลงประชามติ (โดยผ่านทางรองประธาน สนช. พล.อ.จรัล กุลละวณิช¹¹⁴ และประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง **อภิชาติ สุขัคคานนท์**¹¹⁵) พร้อมทั้งเพิ่มความเชื่อมั่นว่า “รัฐธรรมนูญฉบับอำมาตย์” นี้ จะลดอำนาจและความได้เปรียบของฝ่ายอดีตนายกรัฐมนตรีในการเลือกตั้ง และสะท้อนผลประโยชน์ของเครือข่ายข้าราชการอย่างแท้จริงตามแนวทางที่พวกเขาวางไว้ ด้วยการใช้อำนาจและอิทธิพลของคณะรัฐประหาร ผลักดันจนกระทั่ง **น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ** (ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ร่วมวางแผนเบื้องหลังการก่อรัฐประหาร 19 กันยายน และเป็นสมาชิกคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจากการแต่งตั้งของ คมช. 1 ใน 10 คน) ได้รับความช่วยเหลือด้วยคะแนนเสียง 18 ต่อ 17 คะแนนในการลงคะแนนเสียงของสมาชิกคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจำนวน 35 คน¹¹⁶

คณะรัฐประหารและบุคคลอื่นๆที่สนับสนุนการรัฐประหารต่างเป็นกังวลว่า การลงประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 มีที่ท่าว่าจะไม่ผ่านการลงมติเห็นชอบจากเสียงส่วนใหญ่ของประชาชนภายในประเทศ เพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีประเด็นปลีกย่อยสำคัญหลายประเด็น ที่อาจนำมาสู่การต่อต้านของประชาชนผู้รักประชาธิปไตยและกลุ่มผู้เสียผลประโยชน์ทางการเมืองฝ่ายต่างๆ ดังเช่น ประเด็นศาสนาประจำชาติ ประเด็นที่มาของนายกรัฐมนตรี (นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร¹¹⁷) ประเด็นที่มาของ สมาชิกวุฒิสภา (สมาชิกวุฒิสภาส่วนหนึ่งมาจากการ

¹¹⁴ อ้างจากย่อหน้าที่ 1 และ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7398, “Eap Das John’s Meeting With Legislature Vice President,” 14 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7398.html> [1 February 2012]

¹¹⁵ อ้างจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK939, “Ambassador Meets With Election Commission Chairman,” 15 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/2/07BANGKOK939.html> [2 February 2012]

¹¹⁶ **อังคณา นิลไพจิตร** ซึ่งเป็นสมาชิกของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้กล่าวว่า มีบุคคลที่ไม่ถูกระบุชื่อไว้แต่อย่างกระตือรือร้น เพื่อให้ **น.ต.ประสงค์** ได้รับความช่วยเหลือในการลงมติ ซึ่งมีกระบวนการที่เร่งรีบและมีคณะกรรมการฯ เพียงแค่ 5 คนจากทั้งหมด 35 คน ที่เป็นอิสระจากกลุ่มผู้มีอำนาจในการปกครอง สรุปจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK545, “January 26 Update: Martial Law, Constitution, Election, And More,” 26 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK545.html> [1 February 2012]

¹¹⁷ **น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ** ต้องการให้รัฐสภาสามารถเลือกนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งได้ โดยที่ **น.ต.ประสงค์** และผู้ร่างรัฐธรรมนูญคนอื่นๆที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว ได้ให้เหตุผลว่า ประเทศจำเป็นต้องมีทางออกจากวิกฤติทางการเมืองเหมือนครั้งที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมา ที่มีนักเคลื่อนไหวจำนวนมากและนักการเมือง เรียกร้องให้ กษัตริย์แทรกแซงและเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีชั่วคราว อย่างไรก็ตาม ผู้ร่างรัฐธรรมนูญคนอื่นๆและสื่อส่วนใหญ่ ต่างออกมาต่อต้านข้อเสนอของ **น.ต.ประสงค์** อย่างแข็งกร้าวเช่นกัน แม้จะต้องแสดงให้เห็นว่า ขัดแย้งกับสิ่งที่สมาชิกคณะรัฐประหารต้องการ โดยเฉพาะ **พล.อ.วินัย ภัททิยกุล** (เลขาธิการ คมช.) ที่ได้ออกมาพูดสนับสนุนความคิดของ **น.ต.ประสงค์** อย่างชื่นชมก็ตาม สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1597, “Constitution: Debate Heats Up,” 16 March 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/03/07BANGKOK1597.html> [2 February 2012]

แต่งตั้งขององค์กรอิสระ ขณะที่อีกส่วนหนึ่งมาจากการเลือกตั้ง เพื่อไม่ให้อำนาจตกอยู่ในมือของนักการเมืองทั้งหมด¹¹⁸ ดังที่ **สมคิด เลิศไพฑูรย์** เลขาธิการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้กล่าวไว้กับ อุปทูตฝ่ายการเมืองของสถานทูตอเมริกัน) รวมถึงประเด็นการเพิ่มบทบาทและอำนาจในทางการเมืองให้กับตุลาการมากยิ่งขึ้น¹¹⁹ ดังนั้น การลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงต้องเน้นผลในทางปฏิบัติ คือ ทำอย่างไรก็ได้ให้รัฐธรรมนูญ ได้รับเสียงข้างมากจากการลงมติเห็นชอบจากประชาชน ดังที่ **จรัล ภัคธีรนากุล** ได้กล่าวเอาไว้¹²⁰ เช่นเดียวกันกับ **เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง** อดีตสมาชิกวุฒิสภาและเป็นหนึ่งในสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจำนวน 100 คน คาดว่าจะมีประชาชนประมาณ 6 ล้านคนต่อต้านรัฐธรรมนูญฉบับใหม่บนหลักการ และอีก 6 ล้านคน จะต่อต้านรัฐธรรมนูญเพราะการรณรงค์ต่อต้านจากพรรคไทยรักไทยของอดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** นอกจากนี้ **เจิมศักดิ์** ยังคาดว่า การซื้อคะแนนเสียงจะแสดงบทบาทสำคัญ ดังที่เขาได้กล่าวกับกงสุลฝ่ายการเมืองว่า “อยู่ที่ 300 บาทต่อหนึ่งคะแนนเสียง มันไม่แพงมาก”¹²¹

5.2.2 บทบาทสหรัฐอเมริกาในการแทรกแซงการเมืองไทย: การกดดันให้ไทยกลับเข้าสู่การเป็นประชาธิปไตยเพื่อรักษาผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นหนึ่งในตัวแสดงทางการเมือง ที่ไม่อาจละเลยได้ในการศึกษาการเมืองไทยช่วงเปลี่ยนผ่านภายหลังจากการก่อรัฐประหารของคณะรัฐประหาร คปค./คมช. ซึ่งได้รับการหนุนหลังจากเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ (network monarchy) กลุ่มนิยมเจ้า (royalists) และขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของ พธม. นั่นเพราะสหรัฐอเมริกาเป็นชาติมหาอำนาจ ที่ก้าวเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องอย่างสำคัญต่อการเมืองไทยตลอดช่วงระยะเวลาที่ครึ่งศตวรรษ นับแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา จากสายสัมพันธ์ที่มีความผูกพันแน่นแฟ้นอย่างยิ่ง ระหว่าง

¹¹⁸ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 *Ibid.*

¹¹⁹ รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 จะมีการเพิ่มบทบาทและอำนาจของตุลาการให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับ การเมืองมากยิ่งขึ้น โดยการเป็นผู้ทำหน้าที่เลือกองค์กรอิสระ ซึ่ง **น.ต.ประสงค์** ยอมรับกับทูตอเมริกันว่า การเพิ่มอำนาจให้ตุลาการดังกล่าว เป็นเพราะต้องการตอบสนองพระราชดำรัสของในหลวง เมื่อเดือนเมษายน 2549 สรุป และเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1598, “Ambassador’s March 16 Meeting With Constitution Drafting Head Prasong,” 16 March 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/03/07BANGKOK1598.html> [2 February 2012]

¹²⁰ ดูเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 2 - 4 และ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1188, “Constitution Drafter Reports Progress,” 27 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/02/07BANGKOK1188.html> [2 February 2012]

¹²¹ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK368, “Activist Discusses Progress on Constitution, Concerns Referendum May Fail,” 18 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK368.html> [1 February 2012]

สหรัฐอเมริกา กับกลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมืองไทย โดยเฉพาะสถาบันกษัตริย์และกองทัพไทย¹²² ที่ได้รับการส่งเสริมจากสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งสามารถสร้างและขยายฐานอำนาจจนขึ้นถึงขีดสูงสุดใน การครอบงำการเมืองไทย เพื่อใช้เป็นฐานกำลังสำคัญของฝ่ายสหรัฐอเมริกา ในการรักษาผลประโยชน์ ต่างๆของพวกเขา ภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในช่วงสงครามเย็น (Cold War) ด้วย ข้ออ้างเรื่อง “การต่อต้านภัยคอมมิวนิสต์” ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ สหรัฐอเมริกาต้องแข่งขันและช่วงชิง ทรัพยากรต่างๆ ทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมกับชาติมหาอำนาจอื่นๆ ในฝ่ายคอมมิวนิสต์ ดังเช่น สหภาพโซเวียตและจีน ที่เข้ามามีบทบาทครอบงำอินโดจีนอยู่เช่นกัน

แม้ว่ากาลเวลาจะล่วงเลยไปนาน จนกระทั่งสหรัฐอเมริกา ในฐานะของศูนย์กลางระบบทุน นิยมโลก ที่ผลักดันให้การปกครองแบบประชาธิปไตย และเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี กลายเป็น ระบบการเมืองและเศรษฐกิจหลัก ที่ครองความเป็นเจ้าในระบบการเมืองโลก ได้ลดความสำคัญของ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีต่อตนเองไป แต่จากการผงาดขึ้นมาอีกครั้ง ของชาติมหาอำนาจ อย่างจีนและรัสเซีย พร้อมกับการถดถอยทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ได้ทำให้สหรัฐอเมริกาต้อง เหลียวกลับมามอง ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกครั้ง พร้อมกับความพยายามในการรักษา ผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาเอาไว้เช่นเดิม ภายหลังจากที่กองทัพไทยได้ก่อการรัฐประหารใน เดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ซึ่งทำให้สหรัฐอเมริกาต้องคว่ำบาตรทางทหารต่อไทย ด้วยเหตุจำเป็นทาง กฎหมายของสหรัฐอเมริกา ที่บัญญัติเอาไว้ว่า สหรัฐอเมริกาต้องรักษาภาพของการเป็นผู้นำโลก ประชาธิปไตยเอาไว้ จีนและรัสเซียได้อาศัยช่วงเวลานี้แสดงให้เห็นว่า พวกเขาต้องการเข้ามาแสดง บทบาทแทนที่สหรัฐอเมริกา ดังที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป

การรักษาผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาในไทย

¹²² ความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นดังกล่าว เห็นได้ชัดเจนในช่วงสงครามเย็น ที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับ “ภัยผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์” ซึ่งรัฐบาลอเมริกัน มีส่วนสำคัญในการทำให้ คนชนบท มีความผูกพันกับ พระมหากษัตริย์ไทย และกลายเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย ดังคำบอกเล่าของ Earl Wilson หัวหน้าฝ่ายข่าว (Chief Information Officer) ของ USIS ที่ทำงานอยู่ในไทย ช่วงปี ค.ศ. 1953-1955 ที่บอกเล่า ภารกิจโครงการ 1016 ของเขาว่า พวกเขาได้เดินทางไปยังพื้นที่ทุรกันดาร ด้วยช้าง เฮลิคอปเตอร์ และเครื่องบิน แต่ที่ใช้เป็นหลัก คือ รถจี๊ป เพื่อแจกจ่ายสิ่งพิมพ์และเอกสารต่างๆ รวมถึงการฉายภาพยนตร์ เพื่อโฆษณาชวนเชื่อเรื่องภัยคอมมิวนิสต์ แต่ที่น่าสนใจ คือ เรื่องการแจกพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และรูปพระแก้วมรกต ซึ่ง ประสบความสำเร็จอย่างมาก เพราะปฏิบัติการของพวกเขา ได้ทำให้บ้านเรือนและร้านค้า ได้นำพระบรมฉายาลักษณ์ไปติดทุกบ้าน ภายในเวลาไม่กี่วัน อ้างจากเอกสารรวมคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อเมริกัน ที่เข้ามาปฏิบัติภารกิจ ในประเทศไทย ของสมาคมการศึกษาและอบรมด้านการทูต ของสหรัฐอเมริกา Association for Diplomatic Studies and Training, “Thailand Country Reader”[Online] Available from: <http://www.adst.org/Readers/Thailand.pdf> [28 April 2014]

การคว่ำบาตรทางการทหารของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อไทย ได้ถูกจีนและรัสเซีย ใช้เป็นช่องทางเพิ่มความได้เปรียบของตนในการขยายอิทธิพลภายในไทย พร้อมกับความหวังที่จะเข้ามาแสดงบทบาทแทนที่สหรัฐอเมริกาในไทยด้วย ดังปรากฏหลักฐานยืนยันต่างๆดังต่อไปนี้ ในกรณีของจีน หลี่ เต็ง¹²³ (Li Teng) (หรือที่รู้จักกันในชื่อ “เทอร์รี่ ลี” (Terry Lee)) ซึ่งเป็นนักข่าวของสำนักข่าวกวนหมิงเดลี (Guanming Daily) ในกรุงเทพฯ ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า จีนต้องการเปิดสัมพันธ์ทางการทหารกับไทยมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งมองว่า การคว่ำบาตรของสหรัฐอเมริกาเป็นโอกาส ที่จีนจะขยายอิทธิพลต่อไทย โดย หลี่ เต็ง แสดงความหวังอย่างเชื่อมั่นว่า แนวทางของเขาที่จะบอกกับไทยว่า “จีนเป็นเพื่อนบ้านของคุณ พวกเราจะอยู่ระยะยาวที่นี่ พวกเราจะไม่แทรกแซงกิจการภายในประเทศของคุณ” จะทำให้เขาสามารถเข้าไปแทนที่สหรัฐอเมริกาได้¹²⁴ การแสดงตัวอย่างโจ่งแจ้งของรัฐบาลปักกิ่ง ให้ความสำคัญกับรัฐประหารพ.อ.สุรยุทธ์ ที่มาจากการแต่งตั้งของคณะรัฐประหาร ได้สร้างความวิตกกังวลต่อสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้รัฐบาลจีนเพิ่มความได้เปรียบมากยิ่งขึ้นในเวทีแข่งขันทางการเมืองในไทย เพราะสหรัฐอเมริกาก็ตระหนักดีว่า รัฐบาลไทยมีสายสัมพันธ์ที่ดีต่อจีนทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในทางเศรษฐกิจ ไทยมองว่า จีนเป็นตลาดสำคัญ ที่มีความต้องการบริโภคอย่างไม่มีขีดจำกัด และต้องการที่จะบรรลุข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) กับจีนโดยเร็ว ขณะที่ในทางการทหาร กองทัพไทยก็มีอาวุธของจีนเป็นจำนวนมากอยู่ในคลังแสง¹²⁵ นอกจากนี้ อิทธิพลของจีนที่เติบโตขึ้นอย่างมากในไทย นับตั้งแต่การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน ยังแสดงออกผ่านทางความร่วมมือทางการทหารระหว่างไทย-จีน โดยพล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ซึ่งเป็นตัวแทนกองทัพไทย ได้เดินทางไปเยือนปักกิ่งเป็นเวลา 4 วัน (วันที่ 21-24 มกราคม 2550) เพื่อผลักดันให้เกิดความร่วมมือทางทหาร ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนมากยิ่งขึ้น ขณะที่พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีของไทย ก็วางแผน

¹²³ หลี่ เต็ง เป็นนักข่าวที่ได้รับความน่าเชื่อถือและไว้วางใจให้รายงานข่าวเรื่องการทำรัฐประหารกลับไปยังจีน แทนที่เอกอัครราชทูตจีน ชาง จูฮวน (Zhang Jiujuan) ซึ่งเสื่อมเสียชื่อเสียง จากการสร้างความเสียหายให้กับรัฐบาลจีน ด้วยเหตุที่คณะทำงานของเขา ประสบความล้มเหลวในการทำนายเรื่องการเกิดรัฐประหารในไทย ภายหลังจากที่สถานทูตจีนประจำกรุงเทพฯ ได้รายงานกลับไปยังปักกิ่งว่า ไม่มีทางเป็นไปได้ที่จะเกิดการรัฐประหารในไทย ในช่วงหลายสัปดาห์ก่อนหน้าวันที่ 19 กันยายน 2549 สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 2 และ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6095, “Thailand: Chinese Reaction to the COUP,” 5 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6095.html> [31 January 2012]

¹²⁴ แพลตฟอร์มบางส่วนและตีความประกอบจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

¹²⁵ อ้างจากย่อหน้าที่ 11 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK358, “Scene Setter for the Visit of OSD Principal Director Brigadier General John A. Toolan, JR.,” 18 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK358.html> [1 February 2012]

เดินทางไปเยือนจีนในเดือนเมษายน 2550¹²⁶ อิทธิพลทางทหารที่เพิ่มขึ้นของจีนต่อกองทัพไทย ได้สร้างความกังวลให้สหรัฐอเมริกา แม้ว่า พล.อ.สนธิ จะได้กล่าวยืนยันกับทูตอเมริกัน ภายหลังจากเดินทางกลับจากการเยือนปักกิ่งว่า “มันไม่มีทางเป็นจริงเลยที่จะคิดว่าจีนสามารถแทนที่สิ่งต่างๆที่สหรัฐอเมริกากับพวกเขาได้”¹²⁷ ก็ตาม

รัสเซียเป็นอีกชาติมหาอำนาจ ที่พยายามเข้ามาแสดงบทบาทในไทยแทนที่สหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะด้านการค้าอาวุธสงคราม ดังปรากฏว่า รัสเซียได้ตั้งสำนักงานของตนในกรุงเทพฯร่วมกับชาวอิสราเอล และยังจัดทำโครงการเสนอขายเครื่องบิน SU-30 ให้ไทยใช้แทนที่เครื่องบิน F-16 ขึ้นมาใหม่ ในช่วงเวลาที่กองทัพอากาศไทย กำลังดำเนินเรื่องจัดซื้อเครื่องบินต่อสู้ใหม่อีกครั้ง¹²⁸ ภายหลังจากที่ถูกขัดขวางจากฝ่ายสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2548 เมื่อกองทัพอากาศไทย ประกาศว่ามีแผนการที่จะหาเครื่องบินรบ มาประจำการแทนที่เครื่องบินรบรุ่น F-5 ที่มีอายุการใช้งานมาก ซึ่ง เวลานั้น อดีตรัฐมนตรี Rumsfeld รัฐมนตรี Rice และประธานาธิบดี George W. Bush ต่างก็พยายามขัดขวางการซื้อเครื่องบินรบจากรัสเซีย ด้วยการกระตุ้นให้ไทย ใช้งบประมาณในการป้องกันประเทศ เพื่อยกระดับการใช้งานช่วงระยะกลางของอายุการใช้งาน (MLU) ให้กับฝูงบิน F-16 และ/หรือซื้อเครื่องบิน F-16 Block 52s แทนที่จะซื้อเครื่องบินรบจากรัสเซีย แม้ว่าทางฝ่ายเจ้าหน้าที่รัสเซียและผู้ทำสัญญาชาวอิสราเอล จะเสนอสิ่งจูงใจต่างๆให้กับเจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสของกองทัพไทย เพื่อซื้อเครื่องบินของรัสเซียก็ตาม นอกจากนั้นยังมีรายงานออกมาอีกว่า ในตอนนั้น นายกรัฐมนตรี ทักษิณได้สัญญากับประธานาธิบดี Vladimir Putin ว่าเขาจะมองไปที่ เรื่องการให้ราคาของบริษัทซุคฮอย (Sukhoi) ซึ่งเป็นผู้ผลิตเครื่องบินรายใหญ่ของรัสเซีย แต่ทางฝ่ายสหรัฐอเมริกา ก็ขัดขวาง ไม่ให้กองทัพไทยจัดซื้อเครื่องบินรัสเซีย โดยอ้างเหตุผลหลายประการ ดังเช่น เรื่องการรั่วไหลของเทคโนโลยีออกไปในอนาคต แต่ทางฝ่ายสหรัฐอเมริกา ได้กระตุ้นให้ไทยเลือกใช้การซื้อ MLU หรือการจัดซื้อเครื่องบิน F-16 ฝูงใหม่แทน¹²⁹

¹²⁶ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK740, “Thailand: Moving Forward With the Cobra Gold Exercise,” 7 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/02/07BANGKOK740.html> [1 February 2012]

¹²⁷ แปลข้อความบางส่วนจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK756, “Thailand: Gen Sonthi Discusses Current Events,” 7 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/02/07BANGKOK756.html> [1 February 2012]

¹²⁸ ดูเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6058, “Thailand: October 3 Situation Update,” 3 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6058.html> [31 January 2012]

¹²⁹ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 19 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK358, “Scene Setter for the Visit of OSD Principal Director Brigadier General John A. Toolan, JR.,” 18

ผลประโยชน์ทางการทหารของสหรัฐอเมริกาในไทย อันเกี่ยวข้องกับประเด็นด้านความมั่นคงทางการทหารของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ ปรากฏหลักฐานในโทรเลขของสถานทูตสหรัฐอเมริกา ที่ได้กล่าวถึงการมาเยือนกรุงเทพฯ ของ **นายพล ทูแลน (John A. Toolan)** ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่จากเพนตากอนคนแรก ที่เดินทางมาเยือนไทยภายหลังจากเกิดเหตุการณ์การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน การเดินทางมาของ **นายพล ทูแลน** ในครั้งนี้ มีภารกิจสำคัญ คือ การเข้ามากดดันเจ้าหน้าที่ไทย ให้ยกเลิกกฎอัยการศึกและเร่งรัดให้มีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พร้อมกับจัดให้มีการเลือกตั้งตามกำหนดเวลา 1 ปี ที่ทางคณะรัฐประหารประกาศเอาไว้ว่า จะนำการปกครองแบบประชาธิปไตยและรัฐบาลพลเรือน ที่มาจากการเลือกตั้งกลับมาสู่ไทยอีกครั้ง ซึ่งการกระบวนกรต่าง ๆ ดังกล่าว จะช่วยขจัดเงื่อนไขทางกฎหมาย ที่ทำให้สหรัฐอเมริกา ต้องคว่ำบาตรรัฐบาลไทยและกองทัพ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐบาลอเมริกัน ที่จำเป็นต้องใช้ประโยชน์ทางยุทธศาสตร์จากไทย เพื่อค้ำจุนอำนาจทางการทหารของกองทัพอเมริกันภายในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก¹³⁰ กล่าวคือ ประเทศไทยเป็นเวทีให้สหรัฐอเมริกาใช้ในการแสดงบทบาททางทหารในเอเชีย โดยเฉพาะการฝึกอบรบทางทหารร่วมกันระหว่างชาติพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา ภายใต้ชื่อการฝึก “Cobra Gold” ซึ่งเป็นการฝึกทางทหารประจำปี ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของกองทัพสหรัฐอเมริกา ร่วมกับประเทศต่างๆ จากภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยเฉพาะญี่ปุ่น สิงคโปร์และอินโดนีเซีย ที่เข้ามีส่วนร่วมในการฝึกอบรمدังกล่าวอย่างกระตือรือร้น โดยแท้จริงแล้วการฝึก Cobra Gold มีความสำคัญอย่างมาก ต่อการยกระดับผลประโยชน์เชิงกลยุทธ์ของสหรัฐอเมริกาในเอเชีย ให้หลุดหน้าออกไป โดยครอบคลุมถึงเรื่อง การเพิ่มความร่วมมือและการทำข้อตกลงด้านความมั่นคงระดับภูมิภาค การเอาชนะสงครามก่อการร้าย การเพิ่มความสามารถและความพร้อม ในการเชื่อมโยงและการจัดวางกองกำลัง เพื่อทำให้กองทัพสหรัฐอเมริกา มีความคล่องแคล่วว่องไว และความสามารถในการตอบสนองในการเคลื่อนย้ายกำลังพลไปอยู่ในตำแหน่งที่พร้อมจะต่อสู้ ซึ่งการฝึกทางทหาร Cobra Gold ได้สร้างความเข้มแข็ง ให้ความสัมพันธ์ที่สหรัฐอเมริกามีต่อชาติพันธมิตรดีขึ้น ในรูปของการยกระดับข้อตกลงร่วมกันจากหลายฝ่าย (multilateralism) ซึ่งจะช่วยส่งเสริมบทบาทของญี่ปุ่นและสิงคโปร์ในภูมิภาคให้มีมากยิ่งขึ้น รวมถึงช่วยเหลือสหรัฐอเมริกา ในการบรรลุเป้าหมายเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ทางกองทัพแบบเต็มรูปแบบและแบบปกติกับอินโดนีเซีย¹³¹ นอกเหนือจากเรื่องของการฝึกทางทหาร Cobra Gold แล้ว สหรัฐอเมริกายังได้รับผลประโยชน์อื่นๆ จากไทย ดังเช่น การสร้างเครือข่ายความมั่นคงทางทะเลระดับ

January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK358.html> [1 February 2012]

¹³⁰ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1 ของ *Ibid.*

¹³¹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK740, “Thailand: Moving Forward with the Cobra Gold Exercise.”

ภูมิภาค เพื่อสร้างระบบคุ้มกันช่องทางขนส่งทางเรือ ทางตอนเหนือไปสู่ช่องแคบมะละกา ซึ่งรัฐบาลอเมริกันได้ทำงานร่วมกับ PACOM และสถานทูตสหรัฐอเมริกาในภูมิภาค ผลักดันให้ประเทศไทยเข้าร่วมได้สำเร็จก่อนที่จะเกิดการรัฐประหาร¹³² แต่ภายหลังจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ก็ทำให้สหรัฐอเมริกาได้รับผลกระทบ จากการที่ไม่สามารถเข้ามาใช้เครื่องมือต่างๆของสหรัฐอเมริกา ที่ใช้ทำงานร่วมกับกองทัพไทยได้ โดยเฉพาะเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้¹³³ เพราะสหรัฐอเมริกาต้องคว่ำบาตรกองทัพไทยตามเงื่อนไขทางกฎหมาย (มาตรา 508 ของ *กฎหมายว่าด้วยความเหมาะสมของการปฏิบัติการในต่างชาติ*)

ผลประโยชน์ทางการทหารของกองทัพสหรัฐอเมริกาที่ได้รับจากประเทศไทยนี้ ทำให้สหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องเร่งรัดกระบวนการประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน เพราะสหรัฐอเมริกาไม่ต้องการสูญเสียผลประโยชน์ดังกล่าวไปให้แก่ชาติมหาอำนาจอื่น โดยเฉพาะจีน ที่พยายามจะเพิ่มบทบาทความร่วมมือด้านการทหารกับไทย โดยอาศัยช่วงเวลาที่สหรัฐอเมริกาคว่ำบาตรกองทัพและรัฐบาลไทยจากการทำรัฐประหาร ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงก่อนหน้านี้แล้ว ซึ่งถ้าหากว่ากองทัพและรัฐบาลไทย หันไปร่วมมือกับจีนแทนที่สหรัฐอเมริกา (ถ้าวิเคราะห์จากสายสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นระหว่างกลุ่มชนชั้นนำไทยกับสหรัฐอเมริกา เรื่องนี้ถือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยากในความเป็นจริง แต่ก็มีโอกาสเกิดขึ้นได้ สหรัฐอเมริกาจึงไม่ต้องการให้เกิดความเสี่ยงดังกล่าวขึ้น) จะนำมาสู่ความสูญเสียครั้งสำคัญต่อกองทัพสหรัฐอเมริกา เพราะไทยมีผลประโยชน์ทางการที่สำคัญซึ่งสหรัฐอเมริกาไม่สามารถหาได้จากประเทศอื่นๆในเอเชียอีก กล่าวคือ ประเทศไทยซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมโครงการการศึกษาของกองทัพนานาชาติของสหรัฐอเมริกาและโครงการฝึกอบรม (IMET) ที่ใหญ่ที่สุดอันดับที่ 4 เป็นประเทศที่ยินยอมให้สหรัฐอเมริกา ใช้สนามบินของกองทัพเรือที่อุตะเถา เป็นจุดศูนย์รวมโครงการด้านการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิระดับภูมิภาคของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการทำให้ปฏิบัติการช่วยเหลือประสบความสำเร็จ และเมื่อเร็วๆนี้ PACOM ได้ออกแบบสนามบินอุตะเถาให้เป็น ศูนย์ความร่วมมือด้านความมั่นคง (Cooperative Security Location-CSL) ที่สำคัญที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยสหรัฐอเมริกาพยายามหลีกเลี่ยงการใช้คำว่า “CSL” กับคนไทย เพื่อป้องกันการต่อต้านจากกลุ่มชาตินิยมภายในประเทศ ที่อ่อนไหวต่อการถูกมองว่าไทยเป็นที่ตั้งของฐานทัพอเมริกัน¹³⁴ เช่นเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นกับ กรณีการต่อต้านหน่วยงานอเมริกันของชาวไทยมุสลิม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งทำให้สหรัฐอเมริกา ต้องกันเจ้าหน้าที่ของตนออกจากพื้นที่ และปกปิดไม่ให้สาธารณชนรู้ว่า สหรัฐอเมริกามีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการให้ความช่วยเหลือ

¹³² อ้างจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK358, “Scene Setter for the Visit of OSD Principal Director Brigadier General John A. Toolan, JR.”

¹³³ อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.*

¹³⁴ อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

กองทัพและตำรวจไทย ในการทำงานแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในรูปของการให้เครื่องมืออาวุธยุทโธปกรณ์ และการฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะความเป็นมืออาชีพและการปฏิบัติการของกองกำลังของไทย ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนใต้ การสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพ ตำรวจและพลเรือน รวมถึงเรื่องการตอบโต้การใช้ความรุนแรงของฝ่ายตรงข้าม โดยยึดแบบแผนปฏิบัติเรื่องสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ¹³⁵

คุณสมบัติด้านโครงสร้างพื้นฐาน ในการเป็นฐานทัพที่ดีของกองทัพสหรัฐอเมริกา ที่ไทยมีให้สหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะเป็นด้านขนาดพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งกองกำลังทางอากาศและภาคพื้นดินสามารถลงมือปฏิบัติการได้ โดยไม่ถูกจำกัดและยังสามารถใช้พื้นที่ฝึกการใช้ระเบิดที่มีพิสัยไกล รวมถึงสหรัฐอเมริกายังใช้ศักยภาพของไทย ช่วยในเรื่องการวางแผนการเดินทางของสหรัฐอเมริกา เพื่อขยายผลประโยชน์ทางทะเลของสหรัฐอเมริกาให้มากยิ่งขึ้นได้อีก สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาลต่อสหรัฐอเมริกา ที่ไม่สามารถหาได้จากประเทศอื่นๆ ในเอเชีย ผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาเหล่านี้ จึงเป็นสิ่งที่พวกเขาจะต้องรักษาเอาไว้ให้ได้ โดยสหรัฐอเมริกาจะใช้เรื่องผลประโยชน์ของไทยที่ได้รับจากการฝึก Cobra Gold มาเป็นเครื่องมือต่อรอง เพราะพวกเขาเชื่อว่าที่ไทยสนับสนุนการฝึกดังกล่าว ก็เพราะกองทัพไทยต้องการใช้การฝึกดังกล่าว แสดงศักยภาพความเป็นผู้นำด้านการทหารในภูมิภาคนี้¹³⁶ การสนทนาของ นายพล ทูแลน (General Toolan) กับผู้นำฝ่ายไทย ทั้งในรัฐบาลชั่วคราวและคมช. ในครั้งนี้จะต้องเน้นย้ำขั้นตอนต่างๆ ที่ฝ่ายไทยต้องทำเพื่อทำให้อวชิงตันอนุมัติให้มีการฝึก Cobra Gold¹³⁷ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟูประชาธิปไตยในประเทศไทย ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

การเร่งรัดกระบวนการกลับคืนสู่ประชาธิปไตยในไทย

การรักษาผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาที่ได้จากประเทศไทย โดยเฉพาะผลประโยชน์ทางด้านความมั่นคงและการทหาร ดังเห็นได้จาก พื้นที่ประเทศไทยซึ่งอยู่ในเขตความรับผิดชอบของกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาในภาคพื้นแปซิฟิก (U.S. Pacific Command – USPACOM) สามารถ

¹³⁵ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 8 และ 9 ของ *Ibid.*

¹³⁶ นอกเหนือจากเรื่องผลประโยชน์ทางทหารดังกล่าว สหรัฐอเมริกายังใช้เรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ไทยได้รับจากนักลงทุนชาวอเมริกัน มาเพิ่มอำนาจการต่อรองกับผู้นำไทยอีก เพราะก่อนหน้านี้จะเกิดการรัฐประหาร ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์จากการเข้ามาลงทุนโดยตรงของนักธุรกิจชาวอเมริกันมากกว่า 20,000 ล้านดอลลาร์ รวมทั้งสหรัฐอเมริกา ยังเป็นตลาดการส่งออกที่ใหญ่ที่สุดและเป็นผู้ลงทุนต่างชาติที่ใหญ่ที่สุดอันดับสองของไทย อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK358, “Scene Setter for the Visit of OSD Principal Director Brigadier General John A. Toolan, JR.”

¹³⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 10 ของ *Ibid.*

ทำหน้าที่ ส่งเสริมบทบาทของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อภูมิภาคนี้ได้เป็นอย่างดี¹³⁸ ประเด็นดังกล่าว กลายเป็นแรงขับเคลื่อนหลักที่ทำให้รัฐบาลอเมริกัน ต้องการเร่งรัดกระบวนการทวนกลับสู่ประชาธิปไตย ของไทย ให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อนที่สหรัฐอเมริกาจะเสียเปรียบชาติมหาอำนาจอื่นๆ ที่กำลังรุกคืบ เข้าสู่ภูมิภาคนี้มากขึ้นเรื่อยๆ โดยอาศัยช่วงเวลาที่ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาคว่ำบาตรการรัฐประหารใน ไทย ตามบทบัญญัติทางกฎหมายของสหรัฐฯ¹³⁹ สหรัฐอเมริกาพยายามกดดันให้รัฐบาลของพล.อ.สุร ยุทธ์ รักษาความมั่นคงที่ไว้ก่อนนานาชาติว่า จะนำประเทศไทย กลับคืนสู่การปกครองแบบ ประชาธิปไตย ภายใต้การนำของรัฐบาลพลเรือนที่มาจาก การเลือกตั้ง ภายในระยะเวลา 1 ปี แต่ จากท่าทีของรัฐบาลพล.อ.สุรยุทธ์ ซึ่งเป็นรัฐบาลที่มาจาก การแต่งตั้งของคณะรัฐประหาร ได้แสดงให้เห็น ว่า พวกเขายังคงไม่ต้องการเร่งรัดกระบวนการดังกล่าวให้เกิดขึ้น เพราะพวกเขาคำนึงถึงเรื่องการ รักษาอำนาจของรัฐบาลและคณะรัฐประหาร เพื่อป้องกันไม่ให้กลุ่มอำนาจเก่ากลับมาสู่อำนาจได้อีก มากกว่า ดังนั้น การประกาศใช้กฎอัยการศึกที่เกิดขึ้นในพื้นที่เสี่ยงทั่วประเทศ จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ จะทำให้พวกเขาอุ่นใจว่า จะสามารถควบคุมไม่ให้เกิดการก่อการรัฐประหารโต้กลับจากกลุ่มอำนาจ เก่าได้¹³⁹ ขณะที่การร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ก็จำเป็นต้องใช้เวลาเตรียมการ เพื่อให้กระบวนการ ต่างๆดำเนินไปอย่างรัดกุม เพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะต้องเป็นเครื่องมือ ที่สามารถรับประกันได้ว่าจะ ทำให้คณะรัฐประหารสามารถลงจากอำนาจได้อย่างมั่นใจว่า พวกเขาจะไม่ถูกติดตามเอาผิดภายหลัง และยังคงช่วยป้องกันการทวนกลับคืนสู่อำนาจของกลุ่มนักการเมืองไทยรักไทยให้ได้ด้วย

ความไม่กระตือรือร้นในการยกเลิกกฎอัยการศึกและเร่งรัดกระบวนการกลับสู่ประชาธิปไตย ของรัฐบาลพล.อ.สุรยุทธ์ ได้สร้างความไม่พอใจต่อฝ่ายสหรัฐอเมริกา และทำให้ทูตอเมริกันต้อง ทำงานหนักมากขึ้น เพื่อตอกย้ำให้บรรดาชนชั้นนำทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสของไทย ได้ ทราบถึงคำร้องขอของรัฐบาลอเมริกัน ที่ต้องการให้ไทยเร่งกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ พื้นฟูเสรีภาพ

¹³⁸ ควบคุม แผนภาพที่ 3 และ 4 ในภาคผนวก จ

¹³⁹ เมื่อทูตสหรัฐฯ ได้กล่าวแสดงความกังวลต่อเรื่องที่ว่า รัฐบาลไทยมีความล่าช้าในการยกเลิกกฎอัยการศึกใน พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ กฤษณ์ กาญจนบุญชู ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ได้แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลไม่เห็น ความจำเป็นที่จะยกเลิกกฎอัยการศึกเพราะไม่ได้กระทบกับชีวิตของประชาชนทั่วไปอย่างที่สหรัฐฯ เป็นกังวล โดย กล่าวอ้างว่า “เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้เกิดการชุมนุมประท้วงขึ้นและเหตุการณ์ประท้วงที่เพิ่มขึ้นอย่างเป็นปกติ แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลผ่อนคลายนโยบายจำกัดเหล่านี้ และคนไทยโดยทั่วไป เน้นที่เรื่องดังกล่าวเป็นสำคัญไม่ใช่เรื่องกฎอัยการศึก การ ยกเลิกข้อจำกัดในการทำกิจกรรมของพรรคการเมือง ควรเป็นจุดสนใจอันดับต่อไป กฎอัยการศึกเป็นเพียงประเด็น รอบนอก” แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7546, “Charge Presses MFA Permsec on Martial Law, Democracy Timeline,” 21 December 2006. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06_BANGKOK7546.html [1 February 2012]

พลเมืองอย่างเต็มที่ รวมถึงการยกเลิกกฎอัยการศึกให้เร็วที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ และทำงานให้รัฐบาลอเมริกันเชื่อมั่นได้ว่า ไทยจะหวนกลับสู่รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย¹⁴⁰

ทูตสหรัฐอเมริกาได้เข้ามาคัดค้านบุคคลต่างๆในฝ่ายไทย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการร่างรัฐธรรมนูญ ดังเช่น **นรินทร์ เศรษฐบุตร** ประธานสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) พร้อมทั้งเสนอความช่วยเหลือต่างๆในการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นโดยเร็วภายในกรอบระยะเวลา 1 ปีที่วางเอาไว้¹⁴¹

5.3 ความมั่นคงของรัฐบาลสุรยุทธ์ท่ามกลางความแตกแยกภายในเครือข่ายคณะรัฐประหาร

เครือข่ายคณะรัฐประหารได้พยายามสร้างความมั่นคงทางอำนาจให้ตัวเอง ด้วยการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยเฉพาะที่เป็นการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองโจมตีบุคคลสำคัญต่างๆ อันเป็นผลพวงจากการทำรัฐประหาร ในขณะที่เดียวกันก็ทำการโยกย้ายตำแหน่งต่างๆภายในกองทัพเพื่อรับมือกับการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 เพื่อปูทางไปสู่การเลือกตั้งรัฐบาลพลเรือน เข้ามาบริหารประเทศต่อไป ตามกระแสกดดันอย่างเต็มกำลังของสหรัฐอเมริกา ที่ต้องการให้ไทยกลับเข้าสู่ประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้ไทยสามารถเป็นเครื่องมือผลักดันผลประโยชน์ต่างๆภายในภูมิภาค ให้กับสหรัฐอเมริกาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การปิดกั้นข้อมูลข่าวสารหลังการก่อรัฐประหารเกิดขึ้นจำนวนมาก นับตั้งแต่การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน โดยผ่านการกระทำของกระทรวงเทคโนโลยีและสารสนเทศ (ICT) โดยเฉพาะการปิดกั้นเว็บไซต์ ยูทูบ (www.youtube.com) ที่มีผู้ไม่หวังดีลงคลิปวิดีโอห่มินพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ไทย หลังจากที่เจ้าหน้าที่ของกระทรวง ICT ได้ติดต่อไปยังเว็บไซต์กูเกิ้ล (www.google.com) เพื่อขอร้องให้นำคลิปวิดีโอดังกล่าวออกไป แต่ทางกูเกิ้ลได้ตอบกลับมามีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตได้ใช้ยุทธวิธีแบบ “กองโจร” (“guerrilla tactics”) ด้วยการลงคลิปวิดีโอแล้วดึงออกและก็ลงคลิปอย่างซ้ำๆ ทำให้ผู้ดูแลเว็บไซต์ไม่สามารถดึงเอาคลิปดังกล่าวออกไปได้ ดังนั้นกระทรวง ICT

¹⁴⁰ สรุปลงโดยตีความจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7584, “Thailand: Moving Forward with the Cope Tiger Exercise,” 26 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7584.html> [1 February 2012]

¹⁴¹ ดูเพิ่มใน U.S. Embassy Bangkok, Cable No. 07Bangkok329, “Ambassador’s January 17 Meeting with Constitution Assembly Chairman,” 17 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07Bangkok329.html> [1 February 2012]07BANGKOK329

จึงตัดสินใจปิดกั้นเว็บไซต์ดังกล่าวเป็นระยะเวลาหลายวัน¹⁴² นอกจากนี้ กระทรวง ICT ยังปิดกั้นเว็บไซต์อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการกล่าวหาโจมตี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ และสนับสนุนให้มีการล่ารายชื่อประชาชนเพื่อถอดถอน พล.อ.เปรม ออกจากตำแหน่งองคมนตรี รวมถึงเว็บไซต์ที่สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร และเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาต่อต้านการรัฐประหาร เว็บไซต์ต่างๆดังกล่าวได้แก่ www.pantip.com (เฉพาะห้องสนทนา “ราชดำเนิน” ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสนทนาจำนวนมากถูกมองว่าเป็นผู้สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ) www.saturdaynews.org, www.hi-thaksin.net, www.19sep.org เป็นต้น ตามคำกล่าวอ้างของ C.J. Heinke ลูกครึ่งชาวอเมริกัน-แคนาดา ซึ่งทำงานเป็นผู้ช่วยสอน อยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และเป็นผู้ก่อตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนในท้องถิ่นที่ชื่อว่า “Freedom Against Censorship Thailand” (FACT) การปิดกั้นเว็บไซต์จำนวนมากในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก นับตั้งแต่วันที่รัฐประหาร 19 กันยายน โดย Heinke ได้ยื่นกรณาวา เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2550 กระทรวง ICT ได้ปิดกั้นเว็บไซต์จำนวน 13,435 เว็บไซต์เปรียบเทียบกับ 2,475 เว็บไซต์เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2550 จำนวนเว็บไซต์ที่ถูกปิดกั้นตกลงไปถึง 10,388 เว็บไซต์¹⁴³ ซึ่งโดยหลักการ “ตำรวจไซเบอร์” ของกระทรวง ICT จะทำการร้องขอให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Providers-ISPs) ให้ทำการปิดกั้นเว็บไซต์ที่ถูกร้องเรียนว่ามีเนื้อหาผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยยังคงไม่มีหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐาน ในการตัดสินใจว่าเว็บไซต์ดังกล่าวควรปิดหรือไม่ ขณะเดียวกันในทางปฏิบัติ หน่วยงานอื่นๆของรัฐบาลก็สามารถทำการปิดกั้นเว็บไซต์ได้เช่นกัน ดังที่ มณีรัตน์ ผลิพัฒน์ รองปลัดกระทรวง ICT ได้กล่าวเอาไว้¹⁴⁴

ภายใต้สภาพการปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร และการกวาดล้างเครือข่ายอำนาจเก่าของอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงไว้ก่อนหน้านี้แล้ว บรรดานายทหารในเครือข่ายรัฐประหาร ต่างมั่นใจว่าอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ¹⁴⁵ และพรรคพวกในพรรคไทยรักไทย เป็นเพียง

¹⁴² สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2047, “Internet Censorship and YouTube,” 9 September 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/07BANGKOK2047.html> [2 February 2012]

¹⁴³ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 และ 6 ของ *Ibid.*

¹⁴⁴ อ้างจากย่อหน้าที่ 9 และ 11 ของ *Ibid.*

¹⁴⁵ ระหว่างที่อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณอยู่ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เขายังคงพยายามหาทางกลับเข้ามายังประเทศไทย โดยหันมาใช้ช่องทางราชสำนัก ดังเช่น กรณีการเขียนจดหมายถึงบุคคลสำคัญในวังพระองค์หนึ่ง และกรณีการรอเข้าเฝ้าฯบุคคลสำคัญของพระราชวงศ์อีกพระองค์หนึ่งในลิโอบปีโรงแรมแห่งหนึ่งในกรุงลอนดอน อ้างจากคำบอกเล่าของพล.อ.วินัย ภัททิยะกุล ที่มีต่อทูตสหรัฐอเมริกา ดังปรากฏใน ย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2280, “Ambassador and CNS General Winai Discuss Political Situation,” 23 April 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/07BANGKOK2280.html> [2 February 2012]

ภัยคุกคามเพียงเล็กน้อย เพราะพวกเขาสามารถควบคุมสถานการณ์ทางการเมืองเอาไว้ได้แล้ว ดังที่ พล.อ.บุญรอด สมทัศน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ พล.ท.จิรเดช คชรัตน์ แม่ทัพภาคที่สาม ได้บอกกับเจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งเป็นแหล่งข่าวของสถานทูตอเมริกัน¹⁴⁶ นอกจากนี้แหล่งข่าวคนดังกล่าวยังได้ตั้งข้อสังเกตอีกว่า การโยกย้ายตำแหน่งของเจ้าหน้าที่กองทัพในภาคเหนือ ครอบคลุมถึงการการเปลี่ยนแปลงในการบังคับบัญชาพลทหารบกที่ 32 และ 33 มณฑลทหารบกของจังหวัดเชียงราย พะเยาและอุตรดิตถ์ ได้ส่งสัญญาณให้เห็นถึง เป้าหมายของกองทัพในการสร้างความมั่นใจว่า จะทำให้เกิดผลลัพธ์ทางการเมืองที่ถูกต้องตามความต้องการของพวกเขาในการเลือกตั้งในอนาคต โดยการจับตามองการกระทำและการเคลื่อนไหวของผู้สนับสนุนพรรคไทยรักไทยคนสำคัญอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ พล.อ.บุญรอดและ พล.ท.จิรเดช ยังกล่าวถึง การเพิ่มมาตรการรักษาสถานการณ์ทางการเมือง ให้อยู่ภายใต้การควบคุมของพวกเขา โดยชี้ไปที่ร่างพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในฯ ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นกฎหมายที่ “ถูกทำสำเนา” มาจากกฎหมายความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐอเมริกา (U.S. Homeland Security Act) ซึ่งจะมอบหมายภารกิจให้กอ.รมน.ดูแลงานด้านข่าวกรองของรัฐบาลทั้งหมด¹⁴⁷

แผนการโค่นล้มรัฐบาลสุรยุทธ์: “สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อในตน”

การบริหารงานรัฐบาลอย่างไร้ภาวะผู้นำและการจัดการกับ อดีตนายกรัฐมนตรีนายทักษิณ ด้วยแนวทางที่นุ่มนวล อย่างมี “วาระซ่อนเร้น” ของ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีซึ่งมี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี เป็นแรงผลักดันสำคัญให้เข้าสู่ตำแหน่ง ได้ก่อให้เกิดการต่อต้านจากบุคคลสำคัญภายในเครือข่ายคณะรัฐประหารและกลุ่มต่อต้านทักษิณ จนนำมาสู่การวางแผนโค่นล้มรัฐบาลของพล.อ.สุรยุทธ์ขึ้น โดยกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่ง อันประกอบไปด้วยบุคคลสำคัญใน คมช. ได้แก่ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ประธาน คมช. พล.อ.วินัย ภัททิยะกุล รองเลขาธิการ คมช. และพล.อ.สพรั่ง กัลยาณมิตร นอกจากนี้ยังมีแกนนำคนสำคัญในกลุ่ม พธม. ได้แก่ สนธิ ลิ้มทองกุล พล.ต.จำลอง ศรีเมือง และ น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ¹⁴⁸ กลุ่มต่อต้านพล.อ.สุรยุทธ์ ต้องการที่จะ

¹⁴⁶ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 07CHIANGMAI68, “Military Sources Express Confidence in Political Control,” 12 April 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/07CHIANGMAI68.html> [9 February 2012]

¹⁴⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

¹⁴⁸ รายชื่อบุคคลต่างๆดังกล่าวมาจากคำกล่าวอ้างของ สุเทพ เทือกสุบรรณ ที่มีต่อทูตสหรัฐฯ ในวันที่ 23 เมษายน 2550 ดังปรากฏในโทรเลขทางการทูต ย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2304, “Democrat Official Warns of Sonthi’s Ambitions Surayud’s Weakness,” 24 April 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/07BANGKOK2304.html> [2 February 2012]

เปลี่ยนแปลงตัวผู้นำรัฐบาล โดยมี พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ในฐานะประธาน คมช. เป็นบุคคลที่ถูกวางเอาไว้ว่า จะขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่ และใช้สูตร “1-4-4” หลังการยึดอำนาจจาก พล.อ.สุรยุทธ์ ซึ่งหมายถึง การเลือกตั้งจะถูกเลื่อนให้ช้าออกไปเป็นเวลา 1 ปี และหลังจากนั้นบุคคลสำคัญในกลุ่ม คมช. หรือตัวแทน จะเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นเวลา 2 สมัย สมัยละ 4 ปี¹⁴⁹ แผนการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมากจาก พล.อ.เปรม ที่มองว่า พล.อ.สนธิ มีความทะเยอทะยานมากขึ้น¹⁵⁰ และได้เรียก พล.อ.สนธิ เข้าพบเพื่อพูดคุยเรื่องความสัมพันธ์ของนายกรัฐมนตรีกับผู้บัญชาการทหารบกในเวลาต่อมา¹⁵¹ เช่นเดียวกับฝ่ายสหรัฐอเมริกาที่ไม่ต้องการให้ พล.อ.สนธิ เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยกล่าวอ้างถึงเรื่อง “รัฐประหารซ้ำ” ว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับของสหรัฐอเมริกาและนานาชาติ¹⁵² ความเคลื่อนไหวของ พล.อ.เปรม ที่ยับยั้งไม่ให้แผนการโค่นล้มรัฐบาลเกิดขึ้น ได้สร้างไม่พอใจแก่กลุ่มต่อต้านพล.อ.สุรยุทธ์ ดังเช่น น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ ที่มองว่า พล.อ.เปรมอายุมากแล้ว และไม่ควรถูกต้องแบกรับภาระใดๆอีก¹⁵³ ขณะที่สนธิ ลิ้มทองกุล ซึ่งต้องการให้เลื่อนการจัดการเลือกตั้งออกไปในปี พ.ศ. 2551 ก็ได้กล่าวอ้างเรื่อง การปฏิรูปทางการเมืองและสื่อที่ต้องใช้เวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ ซึ่ง สนธิ ได้วิจารณ์ พล.อ.เปรม ที่รับเงินจำนวนมากจากบริษัทต่างๆ¹⁵⁴ และกล่าวถึงเหตุที่ พล.อ.สนธิ ไม่กล้าปลด พล.อ.สุรยุทธ์ ออกจากตำแหน่งนายกฯทั้งที่ต้องการจะทำเช่นนั้น ก็เพราะ พล.อ.สุรยุทธ์ เป็นอดีตผู้บังคับบัญชาและยังได้รับการสนับสนุนจาก พล.อ.เปรม องคมนตรีผู้ทรงอิทธิพลอีกด้วย¹⁵⁵

อย่างไรก็ตาม จากกระแสดันของสหรัฐอเมริกา ที่มีต่อบุคคลต่างๆในกลุ่มผู้วางแผนโค่นล้มรัฐบาลพล.อ.สุรยุทธ์ โดยแสดงท่าทีชัดเจนว่าสหรัฐอเมริกาไม่ต้องการให้เกิดเรื่องการรัฐประหารซ้ำ (re-coup) ดังกล่าวขึ้น และอิทธิพลของ พล.อ.เปรม ประธานองคมนตรี ที่ยังคงมีอยู่สูง ได้ทำให้

¹⁴⁹ สุเทพ เทือกสุบรรณ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ ก็หวังที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีด้วยเช่นกัน ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจริง อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

¹⁵⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

¹⁵¹ สรุปลจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2327, “Prasong Expands on Surayud-sonthi Rift, Denies Recoup or Election Delay,” 25 April 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/07BANGKOK2327.html> [2 February 2012]

¹⁵² อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

¹⁵³ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

¹⁵⁴ สนธิ กล่าวว่า พล.อ.เปรม กำลังลาออกจากคณะกรรมการบริหารของเครือเจริญโภคภัณฑ์ (CP) บริษัทร่วมทุนยักษ์ใหญ่ที่สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ เพราะถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก แต่เขายังคงอยู่ในตำแหน่งคณะกรรมการบริหารของบริษัทอื่นๆ ที่เป็นที่ถกเถียงน้อยกว่า ดังเช่น ธนาคารกรุงเทพฯ อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2424, “PAD LEADER OPPOSES DECEMBER ELECTIONS, INTERIM GOVERNMENT,” Alexander A. Arvizu to Secretary of State, 30 April 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/07BANGKOK2424.html> [2 February 2012]

¹⁵⁵ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

ท้ายที่สุดแผนการโค่นล้มรัฐบาลดังกล่าวไม่อาจบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ ดังที่ พล.อ.สนธิ ได้ให้การรับประกันกับทูตอเมริกัน ในวันที่ 2 พฤษภาคม ระหว่างการรับประทานอาหารค่ำที่บ้านพัก¹⁵⁶ ว่าถึงแม้เขาจะขุ่นเคืองคับข้องใจต่อความไม่มีความสามารถในการตัดสินใจของ พล.อ.สุรยุทธ์ หลายอย่าง แต่เขาจะไม่ขับไล่ พล.อ.สุรยุทธ์ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทั้งตัวเขาเองและสมาชิกคมช. คนอื่นๆ จะไม่เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีภายใต้รัฐบาลชั่วคราว และการเลือกตั้งจะต้องมีการจัดขึ้นก่อนสิ้นปี¹⁵⁷

การสร้างความมั่นคงให้เครือข่ายคณะรัฐประหารในท้องถิ่นชนบท: การยุบพรรคไทยรักไทย-พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร-รัฐธรรมนูญฉบับใหม่-การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2550

บุคคลสำคัญใน คมช. ตระหนักถึงอิทธิพลและความสามารถของผู้นำในท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดีกว่าผู้นำที่มาจากการแต่งตั้ง ดังเช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด และจากประสบการณ์ของชาวบ้านในท้องถิ่นต่างจังหวัด ที่มีความคุ้นเคยกับการเลือกตั้ง ดังเห็นได้จาก ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ได้มีการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นมาแล้วถึง 9 ครั้ง ในพื้นที่ 49 จังหวัด และการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นชนบทของภาคอีสาน มีแนวโน้มที่จะลงคะแนนตามการชี้นำของผู้นำท้องถิ่น ดังที่ผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง ได้กล่าวกับเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุกระจายเสียงที่เดินทางไปยังจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อวัดสภาวะอารมณ์ทางการเมือง ที่มีต่อการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2550 ว่า “ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามคำสั่ง จะดีหรือไม่ดี แต่นั่นก็เป็นวิถีทางที่มันเป็นอย่าง”¹⁵⁸ ด้วยอิทธิพลดังกล่าวของนักการเมืองในท้องถิ่น จึงคาดการณ์ได้ว่า การลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญที่ใกล้จะเกิดขึ้น ย่อมต้องได้รับผลกระทบและอาจนำไปสู่ความล้มเหลวในการบรรลุวัตถุประสงค์ของคณะรัฐประหาร ดังนั้น ในเดือนเมษายน พล.อ.สนธิ ประธาน คมช. จึงได้สนับสนุนให้มีการแทนที่กำนันซึ่งมาจากการเลือกตั้ง ด้วยกำนันที่มาจากการแต่งตั้งของ

¹⁵⁶ ผู้เข้าร่วมการรับประทานอาหารค่ำคนอื่นๆ ในครั้งนี้ ประกอบด้วย พล.อ.อนุพงษ์ เผ่าจินดา พล.อ. อธิคม แพนเลิศ หัวหน้าหน่วยข่าวกรอง พล.ต.ศิริชัย ดิษฐกุล พ.อ.ณัฐพล บุญงาม

¹⁵⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 2 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2503, “Thailand: Gen Sonthi Vows to Keep Translation Timetable,” 3 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2503.html> [2 February 2012]

¹⁵⁸ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 6 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2642, “Democracy Alive and Well in Thailand’s Northeast,” 11 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2642.html> [2 February 2012]

กระทรวงมหาดไทย ซึ่งจะทำงานให้ คมช. ได้จนเกษียณอายุราชการ เพื่อลดทอนอิทธิพลของพรรคการเมืองในระดับท้องถิ่น ที่มีอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ¹⁵⁹

ก่อนหน้าการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2550 ได้เกิดการตัดสินใจสำคัญครั้งประวัติศาสตร์นั่นคือ การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อตัดสินยุบพรรคการเมืองที่มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสนับสนุนมากที่สุด จำนวน 2 พรรค นั่นคือ พรรคไทยรักไทยและพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวได้นำมาสู่ความวิตกกังวลว่า ถ้าหากมีการยุบพรรคไทยรักไทยของทักษิณ แล้ว จะเกิดการก่อจลาจลขึ้นโดยกลุ่มผู้สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ และพรรคการเมืองดังกล่าว เพราะการตัดสินใจครั้งนี้ บุคคลสำคัญใน คมช. และผู้ใกล้ชิดต่างมั่นใจว่าพรรคไทยรักไทยต้องถูกศาลตัดสินยุบพรรคอย่างแน่นอน แต่ภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชดำรัสกับตุลาการศาลต่างๆ ในวันที่ 24 พฤษภาคม ถึงเรื่องยุบพรรคการเมืองว่า พระองค์ไม่สามารถควบคุมศาลในการพิพากษาได้ ดังนั้น จึงไม่สามารถรับประกันผลลัพธ์ใดๆที่จะเกิดขึ้นได้ แต่ตุลาการจะต้องกระทำสิ่งที่ถูกต้อง โดยมองอย่างวิพากษ์วิจารณ์ถึงเรื่องที่ตุลาการจะตัดสิน ระหว่างการทำให้เกิดความไม่พอใจของคนต่างๆ กับการตัดสินที่จะทำตามหน้าที่ และทรงเตือนว่าประเทศไทยอยู่ในช่วงวิกฤตแล้ว จากเหตุการณ์ดังกล่าว ในสายตาของผู้สังเกตการณ์บางคน พระราชดำรัสดังกล่าว มีนัยว่า ว่าจะสนับสนุนอะไรก็ตามที่เป็นการพิพากษาของตุลาการ¹⁶⁰ ความน่าจะเป็นของการพิพากษายุบพรรคไทยรักไทยที่จะเกิดขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงจำนวน 10,000 นาย เข้ามารักษาความสงบเรียบร้อยเมื่อมีคำตัดสินของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญออกมา พร้อมทั้งปิดกั้นถนนเพื่อป้องกัน กลุ่มผู้ประท้วงจากต่างจังหวัดที่จะเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ตามการคาดการณ์ว่าจะเกิดการชุมนุมประท้วงขนาดใหญ่ในกรุงเทพฯ¹⁶¹ และเมื่อถึงวันพิพากษาคดียุบพรรคประชาธิปัตย์ ผลคำตัดสินก็เป็นไปตามที่คาดไว้ คือ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้ยกฟ้องข้อกล่าวหาต่อพรรคประชาธิปัตย์ทั้งหมด¹⁶² ความมั่นใจของนักกฎหมายของพรรคไทยรักไทยลดต่ำลง เมื่อตุลาการศาลฯ เห็นชอบว่าประกาศคณะปฏิวัติของคณะรัฐประหาร ที่เกิดขึ้นมีผลในทางกฎหมาย และเมื่อถึงวันพิพากษาคดีของพรรคไทยรักไทยในวันถัดมา ก็ปรากฏออกมาว่า พรรคไทยรักไทย ถูกตัดสินยุบพรรคและคณะ

¹⁵⁹ *Ibid.*, และอ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 07CHIANGMAI128, “Centralized Power Remains the Rule as Bangkok Holds the Purse Strings,” 17 July 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/07/07CHIANGMAI128.html> [9 February 2012]

¹⁶⁰ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 และ 12 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2956, “Thailand’s Upcoming Party Dissolution Rulings,” 29 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2956.html> [2 February 2012]

¹⁶¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 13 ของ *Ibid.*

¹⁶² อ้างจากใน U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2993, “Thai Tribunal Clears Democrat Party; TRT Ruling Due Out Soon,” 30 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2993.html> [2 February 2012]

กรรมการบริหารพรรคจำนวน 111 คน ถูกตัดสิทธิทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี อันเนื่องมาจากพฤติกรรมที่ไม่เป็นประชาธิปไตย และการกระทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของ**ทักษิณ** ซึ่งระหว่างการถ่ายทอดสด การแถลงคำพิพากษาดังกล่าว ได้เกิดการระบับสัญญาณ แต่ก็ไม่ได้เกิดเหตุวุ่นวายทางการเมืองขึ้น ตามที่ฝ่ายความมั่นคงวิตกกังวล แต่ก็มีผู้ที่วิตกกังวลต่อการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังเช่น **อาสา สารสิน** ราชเลขาธิการในพระองค์ ที่กล่าวว่า พรรคไทยรักไทยจะโจมตีการทำประชามติ ซึ่งทำโดยคณะรัฐประหาร และจะส่งผลให้ร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่ผ่านการลงคะแนน¹⁶³

ภายหลังคำพิพากษายุบพรรคไทยรักไทย ได้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ขึ้น โดยเฉพาะในกรณีการตัดสิทธิทางการเมืองของนักการเมือง 111 คนของพรรคไทยรักไทย ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2540 กำหนดไว้เพียงเรื่องการยุบพรรคเท่านั้น ดังนั้นคำตัดสินดังกล่าว จึงเป็นการบังคับใช้กฎหมายลงโทษให้มีผลย้อนหลัง ซึ่ง**จรัล ภักดีธนากุล** ก็ยอมรับว่าเป็นเรื่องจริง แต่ได้โต้แย้งเรื่องดังกล่าวกับทูตอเมริกันว่า ประเด็นที่เกิดขึ้น ไม่ใช่กฎหมายอาญา จึงไม่ได้คุกคามบรรทัดฐานทางกฎหมายของนานาชาติแต่อย่างใด ภายหลังจากการพูดคุย ทูตอเมริกัน ได้แสดงความคิดเห็นในโทรเลขของสถานทูตฯ ที่รายงานกลับไปยังกรุงวอชิงตันว่า คำแก้ตัวของ**จรัล** ในประเด็นดังกล่าว มีลักษณะเดียวกันกับคำพูดของบุคคลอื่นๆ ดังเช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ที่กล่าวไว้ในช่วงเดือนกันยายน 2549 ว่า “พวกเรามีรัฐประหารก็เพราะ**ทักษิณ**แล้ว และพวกเราต่างหากที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และกระทำการบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม”¹⁶⁴

ภายหลังการยุบพรรคไทยรักไทยบรรลุผลสำเร็จ ตามความคาดหมายของคณะรัฐประหาร แผนการต่อไปของ คมช. ก็คือ การเริ่มผลักดันให้ร่างพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ได้รับความเห็นชอบและมีผลบังคับใช้ให้เร็วที่สุด เพราะพ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงฯ ฉบับนี้ จะเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการสกัดกั้นอิทธิพลของนักการเมืองในชั่วอำนาจของ**อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ทั้งในช่วงการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งทั่วไป ที่จะเกิดขึ้นในช่วงปลายปี 2550 เลขาธิการ คมช. **พล.อ.วินัย ภัททิยะกุล** มองว่า ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้จะต้องถูกผลักดันออกมาให้ได้ ภายใต้อำนาจการรักษาราชการ เพราะถ้าอยู่ในช่วงเวลาที่มิใช่รัฐบาลจากการเลือกตั้ง จะ

¹⁶³ สรุปลงและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1-4 และ 10 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2994, “Tribunal Dissolves Thai Rak Thai, Strips Executives of Political Rights,” 31 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2994.html> [2 February 2012]

¹⁶⁴ แปลข้อความบางส่วน และเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 และ 6 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK3091, “Diplomatic Corps Briefing on Thai Tribunal Decision,” 5 June 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/06/07BANGKOK3091.html> [2 February 2012]

เปิดช่องให้มีการถกเถียงกันอย่างมากระหว่าง พ.ร.บ.ดังกล่าว ให้อำนาจกับกองทัพ ผ่านทางการทำงานของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) อย่างมาก และจะช่วยให้หน่วยงานความมั่นคง สามารถควบคุมการชุมนุมประท้วงต่างๆ ได้ง่ายขึ้น¹⁶⁵ เพราะภายใต้พ.ร.บ.ฉบับนี้ แกนนำการประท้วงจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายในฐานะที่เป็นผู้นำการประท้วง แต่ด้วยความกังวลว่า ฝ่ายความมั่นคงจะใช้กฎหมายนี้ เป็นเครื่องมือฉวยโอกาสจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน จึงทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ จากบุคคลต่างๆ ในสังคม ดังเช่นเสียงที่ส่งมาจาก **ดร.นฤมล ทับจุมพล** นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ที่มองว่า สภาพทางการเมืองที่มีการจัดชุมนุมประท้วงในกรุงเทพฯ โดยกลุ่มต่อต้านรัฐประหารและสนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** ไม่ได้แสดงถึงภัยคุกคามร้ายแรง เพียงพอที่จะนำมาสู่การเร่งรีบออกพ.ร.บ.ฉบับนี้ ในช่วงเวลานี้¹⁶⁷ ด้วยกระแสกดดันจากสังคมที่ออกมาจำนวนมาก ทำให้ท้ายที่สุดกฎหมายฉบับนี้ จึงถูกประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2551 ไม่ทันตามกำหนดเวลาที่กองทัพวางเอาไว้ว่าจะใช้ในปี 2550

อย่างไรก็ตาม คมช.ได้ควบคุมพื้นที่ฐานเสียงของพรรคไทยรักไทยเดิมเอาไว้ ด้วยการหนุนหลังนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามกับพรรคไทยรักไทย ให้เข้ามาสู่อำนาจทางการเมือง แทนที่นักการเมืองที่พรรคไทยรักไทยสนับสนุน¹⁶⁸ ท่ามกลางกระแสการปลุกกระดมในการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

¹⁶⁵ อ้างโดยสรุปจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK3985, “Mod Permsec Discusses Thai Political Situation,” 20 July 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/07/07BANGKOK3985.html> [2 February 2012]

¹⁶⁶ กฎหมายฉบับนี้เกิดจากความต้องการของเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงที่ต้องการกฎหมายที่ถูกยกระดับขึ้นเพื่อจัดการกับปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่อื่นๆ แต่กฎหมายถูกเร่งผลักดันมากขึ้นอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปก.) อ้างจาก ย่อหน้าที่ 2 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07Bangkok3502, “Summary of Draft Thai Security Law,” 25 June 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/06/07BANGKOK3502.html> [2 February 2012]

¹⁶⁷ อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK3528, “Thai Activists Denounce Draft Security Law,” 26 June 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/06/07BANGKOK3528.html> [2 February 2012]

¹⁶⁸ การแข่งขันเลือกนายกเทศมนตรีเชียงใหม่ เป็นตัวอย่างของการแทรกแซงทางการเมืองของ คมช.ที่มีต่อการเมืองท้องถิ่น เมื่อ **พล.อ.สนธิ** ซึ่งเดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวไว้เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2550 ว่า บุญเลิศ บุรณุปกรณ์ ไม่ใช่ผู้ลงสมัครที่ถูกต้อง และกองทัพจะสนับสนุนนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม คือ ร้อยเอก (หญิง) ดร.เดือนเต็มดวง ณ เชียงใหม่ ซึ่งจะลงสมัครในนามของพรรคประชาธิปัตย์ แต่เนื่องจากช่วงเวลานั้น **ดร.เดือนเต็มดวง** ถูกฝ่ายของ **บุญเลิศ** ยื่นคำร้องตัดสิทธิ์ในการลงสมัคร ทางกองทัพจึงหันไปสนับสนุน **พรชัย จิตรนวเสถียร** ซึ่งอยู่พรรคประชาธิปัตย์เช่นกันแทน จากสงครามตัวแทนในครั้งนี้ ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กองทัพและพรรคประชาธิปัตย์เป็นพันธมิตรทางการเมืองกัน เพื่อโค่นล้มอำนาจของอดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** อ้างจาก U.S Embassy, Chiangmai, Cable No. 07CHIANGMAI114, “Proxy Politics at Play in Chiang Mai Mayoral Race,” 21 June 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/06/07CHIANGMAI114>.

ฉบับปี 2550 ของทั้งฝ่ายนักการเมืองในค่ายทักษิณ และฝ่ายเครือข่ายรัฐประหารที่ต่อต้านทักษิณ โดยฝ่ายแรกพยายามโค่นล้มการลงมติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 ซึ่งถูกกล่าวอ้างว่าเป็นรัฐธรรมนูญของคณะรัฐประหาร ขณะที่ฝ่ายหลังก็ปลุกระดมมวลชนในพื้นที่ต่างๆ ให้รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ พร้อมการข่มขู่ว่า ถ้าหากร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ผ่าน คมช.จะนำรัฐธรรมนูญฉบับใดในอดีตก็ได้ มาประกาศใช้แทน พร้อมทั้งมีกระแสข่าวออกมาว่า ฝ่ายสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญ ได้จ่ายเงินให้แก่กำนันบางพื้นที่ ที่สามารถทำให้ชาวบ้าน ลงคะแนนเสียงประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ และยังมีการส่งเจ้าหน้าที่ของกองทัพ ลงไปควบคุมความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่ มีการจัดรถรับส่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่น¹⁶⁹ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของคมช.ที่วางเอาไว้ ขณะเดียวกัน ก็มีข่าวปรากฏออกมาว่าฝ่ายต่อต้านร่างรัฐธรรมนูญ ได้พยายามขัดขวางการรับร่างรัฐธรรมนูญฯเช่นเดียวกัน¹⁷⁰ โดยมีข่าวปรากฏออกมาว่า นักการเมืองฝ่ายอดีต นายกรัฐมนตรี ทักษิณ ได้ให้เงินแก่ชาวบ้านในบางพื้นที่ด้วยอัตรา 200-300 บาทต่อหัว¹⁷¹ มีการ

html [9 February 2012] แต่ในท้ายที่สุด **ดร.เดือนเต็มดวง**ก็ได้ขอให้ศาลปกครองจังหวัดเชียงใหม่ไต่สวนคำร้องอุทธรณ์และให้ความคุ้มครองชั่วคราว จนนำมาสู่ชัยชนะในการเลือกตั้งของ **ดร.เดือนเต็มดวง** แม้อีก 2 ปีต่อมาเธอจะต้องลาออกจากตำแหน่งเพราะศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าเธอไม่มีคุณสมบัติในการลงสมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตามคำร้องของฝ่าย **บุญเลิศ บุรณุปกรณ์**

¹⁶⁹ การรณรงค์ดังกล่าวของรัฐบาลประสบความสำเร็จ เพราะทำให้ผู้ออกมาใช้สิทธิในครั้งนี้มีจำนวนถึงร้อยละ 58 ซึ่งมากกว่าที่คาดไว้ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4478, “Thai Voters Approve New Constitution,” 20 August 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/08/07BANGKOK4478.html> [2 February 2012]

¹⁷⁰ **บวรศักดิ์ อุวรรณโณ** ที่ปรึกษาด้านกฎหมายของคมช. ได้กล่าวกับทูตสหรัฐว่า เขาเชื่อว่า**อดีต นายกรัฐมนตรี ทักษิณ**ได้ส่งเงินผ่านมาทาง **ประชา มาลีนนท์** เพื่อสร้างขบวนการต่อต้านร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาในพื้นที่ต่างจังหวัด อ้างจาก ย่อหน้าที่ 5 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK3764, “CNS Legal Advisor Discusses Constitution Politics,” 9 July 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/07/07BANGKOK3764.html> [2 February 2012]

¹⁷¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 11 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4323, “Thai Constitutional Referendum Approaches,” 9 August 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/08/07BANGKOK4323.html> [2 February 2012] และ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07 BANGKOK5150, “Down and Out in Thaksin’s Heartland-Touring the Northeast Economy,” 28 September 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/09/07BANGKOK5150.html> [2 February 2012] จากข่าวการซื้อเสียงชาวบ้านให้ล้มร่างรัฐธรรมนูญ ทำให้คณะกรรมการเลือกตั้งถูกวิจารณ์ว่าไม่พยายามหาหลักฐานการซื้อเสียงที่เกิดขึ้น อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4393, “Send Lawyers, Guns and Money: Thailand Referendum Update,” 14 August 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/08/07BANGKOK4393.html> [2 February 2012] ในกรณีของจังหวัดบุรีรัมย์ รองผู้ว่าราชการจังหวัด ได้ออกมากล่าวว่า “เจ้าหน้าที่กกต.ท้องถิ่นไม่ได้ติดตามรายงานการซื้อเสียงต่อต้านรัฐธรรมนูญ เพราะเกรงว่าทักษิณจะกลับมาและไม่ต้องการอยู่ผิดข้างในความขัดแย้งทางการเมือง” อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07 BANGKOK4464, “Thailand Constitutional Referendum Update

รณรงค์ต่อต้านผ่านทาง การทำเสื้อยืด T-shirts ทำสติ๊กเกอร์ติดรถยนต์ (ประทีป อึ้งทรงธรรม ฮาตะ ได้ทำโปสเตอร์รณรงค์ต่อต้านร่างรัฐธรรมนูญ ออกมาแจก แต่ถูกทหารและตำรวจกลุ่มเล็กๆ กลุ่มหนึ่ง ยึดเอาไป ก่อนจะคืนให้ภายในวันนั้น¹⁷²) นอกจากนี้ ยังมีการจัดรถยนต์ออกวิ่งรอบกรุงเทพฯ มากกว่า 100 คัน เพื่อรณรงค์ว่า การรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จะนำมาสู่การยุติหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (ขณะที่ฝ่ายที่สนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญ ก็อ้างว่า ถ้าไม่รับร่างฯ จะถูกตัดงบประมาณหมู่บ้าน)¹⁷³ แต่ก็มี นักการเมืองในค่ายทักษิณบางคน ที่ได้ปลุกระดมอย่างลับๆ ให้ชาวบ้านในพื้นที่รับร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ไปก่อน เพราะมองไปไกลถึงการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นว่า ควรถูกจัดขึ้นให้เร็วที่สุด¹⁷⁴ (แนวคิด ดังกล่าว สอดคล้องกับ **อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ** หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ที่ออกมาพูดว่า ให้รับร่าง รัฐธรรมนูญฉบับนี้ไปก่อน เพื่อจะได้มั่นใจว่าจะมีการเลือกตั้ง แล้วค่อยไปแก้รัฐธรรมนูญทีหลัง¹⁷⁵ เช่นเดียวกับพรรคชาติไทยและพรรคมหาชน ที่มีท่าทีสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้) ใน ท้ายที่สุด ผลจึงปรากฏออกมาว่า การลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ซึ่งมี P-NET เป็น หน่วยงานสังเกตการณ์ การลงคะแนนเสียงประชามติของไทย โดยได้รับเงินสนับสนุนด้าน ประชาธิปไตยจากกองทุน DRL ของสหรัฐอเมริกา และมีผู้สังเกตการณ์จากหน่วยงานต่างๆ มากกว่า 4,000 หน่วยงานเข้าร่วม¹⁷⁶ ได้รับความเห็นชอบจากประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งทั่วประเทศ และทำให้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย ที่มีผลบังคับใช้โดยผ่านความเห็นชอบในการลง ประชามติ (ความคิดเรื่องการนำร่างรัฐธรรมนูญเข้าสู่อำนาจการปกครองเป็นของ **ศ.ดร.ธีรภัทร เเสรี**

and Suggested Response,” 20 August 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/08/07BANGKOK4464.html> [2 February 2012]

¹⁷² อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4393, “Send Lawyers, Guns and Money: Thailand Referendum Update.”

¹⁷³ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4464, “Thailand Constitutional Referendum Update and Suggested Response.”

¹⁷⁴ เอกสารในโทรเลขสถานทูตสหรัฐอเมริกาฉบับหนึ่งรายงานว่ ในขณะที่อดีตนักการเมืองพรรคไทยรักไทยใน กรุงเทพฯ เรียกร้องให้ประชาชน ปฏิเสธร่างรัฐธรรมนูญ แต่อดีตนักการเมืองไทยรักไทยซึ่งเป็นผู้นำในท้องถิ่น กลับ บอกผู้สนับสนุนของตนอย่างเจือปนๆ ให้ลงคะแนนเสียงเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพราะพวกเขาต้องการ อาชีพของพวกเขา กับคืนมา อดีตส.ส.พรรคไทยรักไทยไม่ใช้เงินสนับสนุนการลงคะแนนไม่รับร่างฯ เพราะว่าต้องการ ออมเงินไว้ใช้ในการเลือกตั้งครั้งหน้า สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4027, “Officials Predict Passage of Referendum in Northeast Thailand,” 24 July 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/07/07BANGKOK4027.html> [2 February 2012]

¹⁷⁵ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK3784, “Leading Thai Political Parties Support New Constitution,” 10 July 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/07/07BANGKOK3784.html> [2 February 2012]

¹⁷⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 9 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4393, “Send Lawyers, Guns and Money: Thailand Referendum Update.”

รังสรรค์ ที่ต้องการให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีความชอบธรรมมากขึ้น¹⁷⁷) แม้ว่าคะแนนเสียงในการลงประชามติ จะออกมาอย่างกำกวม ระหว่างฝ่ายที่เห็นชอบกับฝ่ายที่ไม่เห็นชอบ ด้วยคะแนนเสียงร้อยละ 57.81 ต่อร้อยละ 42.19 ซึ่งถือเป็นผลลัพธ์ที่ผิดความคาดหมายจากฝ่ายรัฐ ที่เชื่อว่าชาวบ้านในที่ราบสูง จะสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพราะเป็นหนทางเดียวที่จะไปสู่การเลือกตั้งทั่วประเทศครั้งใหม่¹⁷⁸ และผลลัพธ์ดังกล่าวได้สร้างความวิตกกังวลต่อฝ่ายความมั่นคง ที่ก่อนหน้านี้มองว่า พวกตนสามารถควบคุมฝ่ายทักษิณไว้ได้แล้ว จึงไม่น่าจะมี ผู้ไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญจำนวนมากเท่านี้ โดยเฉพาะที่อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ซึ่งเป็นฐานเสียงของ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ที่คะแนนเสียงของฝ่ายไม่เห็นชอบต่อร่างรัฐธรรมนูญมากกว่าคะแนนเสียงเห็นชอบ แต่กระนั้นก็ตามก็ยังมียังมีบางพื้นที่ดังเช่นในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่คะแนนเสียงของฝั่งสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญ มีมากกว่าฝ่ายต่อต้านร่างรัฐธรรมนูญ รองผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ เห็นว่าผลลัพธ์ดังกล่าว เป็นการแสดงความไม่พอใจออกมาของชาวบ้านที่มีต่อ **เนวิน ชิดชอบ** นักการเมืองผู้ทรงอิทธิพลในพื้นที่เป็นการเฉพาะ และเป็นเพราะเจ้าหน้าที่พยายามต่อสู้กับการซื้อเสียงอย่างมาก¹⁷⁹ ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวของรองผู้ว่าฯ ชัดแย้งกับข่าวที่ปรากฏออกมาว่า รัฐบาลรักษาการณ์ให้ความสำคัญกับจังหวัดบุรีรัมย์ โดยให้เงินทุนแก่หัวคะแนนเพื่อเดินขบวนสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญ ขณะที่ ผู้ว่าฯ ก็ส่งข้อความโดยตรงถึงแกนนำหมู่บ้าน และมีการสั่งให้ทหารออกมายืนคุมจุดเลือกตั้งเอาไว้¹⁸⁰ อย่างไรก็ตาม ทางสถานทูตอเมริกัน ซึ่งต้องการผลักดันให้ไทยจัดการเลือกตั้งอย่างรวดเร็วที่สุด ก็ได้รายงานออกมาว่า ไม่พบความผิดปกติในการลงคะแนนเสียงประชามติ แม้ว่าจะมีรายงานการทุจริตจากฝ่ายต่างๆ ออกมาถึง 173 ชิ้น ดังเช่น นายกเทศมนตรีจังหวัดเชียงใหม่รายงานว่า กองทัพข่มขู่นักเคลื่อนไหวต่อต้านร่างฯ และให้เงินแก่กำนันในพื้นที่ของเขาสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญ ขณะที่เจ้าหน้าที่ของ P-NET รายงานว่า เจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่อีสานบางจังหวัด ได้คัดรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงบางส่วนออก¹⁸¹

¹⁷⁷ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

¹⁷⁸ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4027, "Officials Predict Passage of Referendum in Northeast Thailand."

¹⁷⁹ อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4478, "Thai Voters Approve New Constitution," 20 August 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/08/07BANGKOK4478.html> [2 February 2012]

¹⁸⁰ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 12 และ 13 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4734, "Pro- Thaksin Party: A Wary Frontrunner," 31 August 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/08/07BANGKOK4734.html> [2 February 2012]

¹⁸¹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 8 และ 9 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4478, "Thai Voters Approve New Constitution."

เมื่อภารกิจการผลักดันรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ลุ่่วงไป เครือข่ายสนับสนุนการรัฐประหาร ก็ต้องเร่งรีบจัดเตรียมการรับมือกับการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นช่วงปลายปี ซึ่งถือเป็นการจัดการเลือกตั้งตามภาวะจำยอม จากการกดดันของสหรัฐอเมริกาและนานาชาติ ทั้งที่พวกเขายังไม่ต้องการให้มีขึ้น แต่ครั้งนั้นจะต้อดิ่งชัดขึ้น ให้รัฐบาลรักษาการณของ **พล.อ.สุรยุทธ์**ทำงานต่อ ก็ไม่สามารถทำได้ เพราะรัฐบาลมีกระแสความนิยมลดลงอย่างน่าใจหาย ทั้งจากการบริหารงานอย่างขาดภาวะผู้นำ และวิกฤตศรัทธาต่อตัว **พล.อ.สุรยุทธ์** ที่ถูกเปิดโปงว่า มีการครอบครองที่ดินในบริเวณเขายายเที่ยง ซึ่งเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ โดย **น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ** ได้ออกมาตีแผ่เรื่องดังกล่าว ในการอภิปรายของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในขณะที่รัฐมนตรีในรัฐบาลของเขาหลายคน ก็ถือหุ้นบริษัทเกินกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้¹⁸² ส่วน **พล.อ.สนธิ** ที่เป็นตัวเก็งว่า จะเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ถ้าหากมีการรัฐประหารเงียบของคณะผู้ต่อต้าน **พล.อ.สุรยุทธ์**บรรลุผลสำเร็จ ก็ได้รับความนิยมจากประชาชนน้อยมาก ดังเห็นได้จาก ผลสำรวจความคิดเห็นประชาชนไทย ซึ่งรัฐบาลสหรัฐอเมริกาจัดทำขึ้นปรากฏว่า มีประชาชนสนับสนุน **พล.อ.สนธิ** เป็นนายกรัฐมนตรี เพียงแค่ร้อยละ 4 เท่านั้น¹⁸³

สมรภูมิการเลือกตั้งทั่วไป ที่จะถูกจัดขึ้นในช่วงเดือนธันวาคม 2550 ร้อนระอุตั้งแต่เริ่มต้นเมื่อพรรคไทยรักไทยซึ่งถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินยุบพรรคไป ได้จัดตั้งพรรคการเมือง ลงสมัครรับเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้ ภายใต้ชื่อ “*พรรคพลังประชาชน*” พร้อมกับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง โดยอดีตนักการเมืองพรรคไทยรักไทยเป็นจำนวนมาก ที่ไม่ถูกตัดสิทธิ์ทางการเมืองตามคำสั่งศาลฯ ซึ่งตรงนี้ถือเป็นเรื่องที่ผิดไปจากแผนการของคณะรัฐประหาร ที่มองว่า การตัดสินยุบพรรคไทยรักไทย จะนำมาสู่การแตกกระจายของนักการเมืองพรรคไทยรักไทย และที่สำคัญนักการเมืองคนสำคัญของไทย ก็มีแนวโน้มว่าจะเข้าร่วมงานกับพรรคพลังประชาชน ดังเช่น **พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ** และ **สมักร สุนทรเวช** ซึ่ง **พล.อ.เปรม**ไม่พอใจต่อเรื่องดังกล่าว เพราะเขาไม่ต้องการให้ **พล.อ.ชวลิต** เป็นผู้นำพรรคพลังประชาชน ขณะที่ **สมักร** ก็ไม่สนใจคำแนะนำของ **พล.อ.เปรม** ที่ต้องการให้ **สมักร** เป็นผู้นำพรรคประชากรไทย เพื่อแย่งคะแนนเสียงเลือกตั้งจากพรรคของ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** และโดยส่วนตัวของ **สมักร** ก็มีความเห็นใจต่อ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ที่ต้องตกเป็นเหยื่อของการกล่าวหา ว่าต้องการลดทอนสถานภาพของสถาบันกษัตริย์ เพราะเขามองว่า ธนาคารไทยพาณิชย์ มีส่วนสำคัญในการขายหุ้นชินคอร์ป (Shin Corp.) ให้กับเทมาเส็ก (Temasek)

¹⁸² สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 8 และ 9 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5284, “Thailand Cabinet Crisis: And Then There were None?,” 5 October 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/10/07BANGKOK5284.html> [2 February 2012]

¹⁸³ อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK3978, “Thai Coup Leader Considering Move to Political Party,” 20 July 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/07/07BANGKOK3978.html> [2 February 2012]

ของสิงคโปร์¹⁸⁴ นอกจากนี้ ตามคำพูดของ **สุรนันท์ เวชชาชีวะ** ที่มีต่อทูตอเมริกัน ก็ปรากฏออกมาว่า **พล.อ.สพรั่ง** และ **พล.อ.อนุพงษ์** กำลังข่มขู่ให้นักการเมืองอย่างเจียบๆว่า ถ้าหากสนับสนุนพรรคพลังประชาชน ก็เท่ากับเป็นการส่งสัญญาณว่าพวกเขาไม่จงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์¹⁸⁵

ความเคลื่อนไหวในฝ่ายผู้กุมอำนาจของ คมช. ได้มีการโยกย้ายข้าราชการกระทรวงมหาดไทย กองทัพที่สำคัญ เพื่อปรับทัพเตรียมรับศึกการเลือกตั้ง ในส่วนของกระทรวงมหาดไทย มีข่าวลือว่าจะโยกย้ายผู้ว่าฯ ในจังหวัดที่ไม่สนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญออก ส่วนในความเคลื่อนไหวของกองทัพนั้น **พล.อ.สนธิ** ซึ่งพ้นจากตำแหน่งผบ.ทบ. ได้แต่งตั้ง **พล.อ.อนุพงษ์ เผ่าจินดา** ซึ่งถูกมองว่ามีความใกล้ชิดกับ **พล.อ.เปรม** ขึ้นดำรงตำแหน่ง ผบ.ทบ.แทน เป็นการตอบสนองความต้องการของ **พล.อ.เปรม**¹⁸⁶ นอกจากนี้ พรรคประชาธิปัตย์ของ **อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ** ซึ่งไม่มีสายสัมพันธ์กับทหาร ก็กำลังพยายามสร้างเส้นสายขึ้นมา ด้วยการปรับปรุงความสัมพันธ์กับกองทัพ เพื่อให้กองทัพช่วยเหลือในการเลือกตั้ง หลังจากที่ในระยะแรก ภายหลังการทำรัฐประหารเกิดขึ้นไม่นาน กองทัพเคยมีความต้องการจะให้พรรคประชาธิปัตย์ยุบพรรคไปด้วย เพื่อปรับโครงสร้างสภาพแวดล้อมทางการเมืองใหม่ ดังนั้น พรรคประชาธิปัตย์จึงพยายามโน้มน้าวใจกองทัพให้ไว้วางใจพวกเขา โดยกล่าวอ้างถึง เรื่องที่พรรคประชาธิปัตย์ ไม่ได้ต่อต้านการเพิ่มงบประมาณทางทหาร ของรัฐบาลรักษาการณ์ในช่วงเวลาที่ผ่านมานอกจากนี้ พรรคประชาธิปัตย์ยังอาศัย บุคคลสำคัญภายในพรรค เข้าพูดคุยเป็นการส่วนตัวกับผู้นำในกองทัพ ดังเห็นได้จากที่ **นิพนธ์ พร้อมพันธุ์** กล่าวว่า ประชาชนจะหันมาเลือกพรรคของเขา ถ้าหากทหารออกมาส่งสัญญาณว่า ไม่ยอมรับพรรคพลังประชาชน ขณะที่ **กรณ์ จาติกวณิช** ก็หวังให้กองทัพ เข้ามาสกัดกั้นการใช้เงินซื้อเสียงการเลือกตั้งของ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** โดยในการสร้างสายสัมพันธ์ครั้งนี้ พรรคประชาธิปัตย์ได้ทำสัญญาอย่างลับๆกับทางกองทัพว่า ถ้าพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นรัฐบาล ผู้บัญชาการทหารบกคนต่อไป จะสามารถเลือกตัวแทนกองทัพ มาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมและกระทรวงมหาดไทยได้ โดยพรรคประชาธิปัตย์พร้อมหนุน

¹⁸⁴ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 และ 14 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4734, "Pro- Thaksin Party: A Wary Frontrunner."

¹⁸⁵ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 15 ของ *Ibid.* และย่อหน้าที่ 5 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07 BANGKOK4996, "Thai Democrat Party Election Outlook, Relations With Army," 18 September 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/09/07BANGKOK4996.html> [2 February 2012]

¹⁸⁶ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 9 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4793, "Pre-Election Round-Up: Thais to Reshuffle Governors, Generals; EU Brouhaha," 5 September 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/09/07BANGKOK4793.html> [2 February 2012] และ อ้างจาก ย่อหน้าที่ 7 ของ U.S Embassy Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4996, "Thai Democrat Party Election Outlook, Relations with Army."

หลัง พล.อ.สนธิ ให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และได้จัดเตรียมที่นั่ง ให้กับนายทหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรัฐประหาร เพื่อเป็นรางวัลตอบแทน¹⁸⁷

กองทัพได้ออกคำสั่งลับ เพื่อสกัดกั้นพรรคพลังประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปที่จะเกิดขึ้น¹⁸⁸ มีการส่งกำลังทหารลงไปอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ¹⁸⁹ เพื่อตรวจตราเรื่องการซื้อเสียง ดังปรากฏข่าวที่นักการเมืองจำนวนมากออกมาเตือนว่า การเลือกตั้งครั้งนี้จะใช้จ่ายเงินจำนวนมาก ทั้งที่เป็นเงินถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย เพื่อจูงใจชาวบ้านให้ลงคะแนนเสียงเลือกพรรคของตน มีการให้เงินกับแกนนำชุมชนใช้สำหรับเดินทางไปเที่ยว โดยเจ้าหน้าที่ผู้บริหารในจังหวัดรู้เห็นเป็นใจเข้าร่วมการกระทำดังกล่าว และจากการสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกันที่เกิดขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้ ก็พบว่า ร้อยละ 65 ของประชาชน ยอมรับเงินหรือของขวัญเพื่อแลกกับคะแนนเสียง ในการลงพื้นที่อีสานเมื่อไม่นานนี้ เจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกัน ได้พบว่า มีคำอธิบายใหม่ๆ เรื่องธรรมชาติของธนาภิการเมือง ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังเช่น การอธิบายเรื่องการรับเงินของคนอีสานในแบบใหม่ ว่าหมายถึง การเคารพซึ่งกันและกัน และมีการให้เงินประมาณครอบครัวละ 5,000-10,000 บาท ซึ่งเป็นปริมาณที่มากกว่าครึ่งหนึ่งของ อัตราค่าเฉลี่ยรายได้ต่อเดือนของชาวบ้านใน

¹⁸⁷ สรุปและตีความจาก *Ibid.*

¹⁸⁸ คำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งของ คมช. ที่พยายามสร้างสภาวะแวดล้อมทางการเมืองขึ้นมาให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของพรรคพลังประชาชน โดยการควบคุมสื่อและปล่อยข่าวลือ ดังเช่น **ทักษิณ** จะทำลายสถาบันกษัตริย์ แต่กิจกรรมส่วนใหญ่ดังที่ปรากฏในเอกสารคมช.ดังกล่าว ก็เป็นสิ่งที่ฝ่ายต่อต้านทักษิณได้ทำอยู่ก่อนหน้านี้อแล้ว อ้างจาก U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5600, “Pro-Thaksin Party Chairman Charges Military Interference in Election,” 30 October 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/10/07BANGKOK5600.html> [2 February 2012] และดูเพิ่มเติมจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07Bangkok6159, “Election Commission Focusing on Pro-Thaksin Party,” 14 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6159.html> [2 February 2012]

¹⁸⁹ นักพัฒนาเอกชนในจังหวัดภาคอีสานแห่งหนึ่ง ได้บอกกับเจ้าหน้าที่สถานทูตสหรัฐฯ ที่ลงไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ว่า ทหารได้ตั้งฐานอยู่ที่โรงเรียนและไม่ได้ทำอะไรเลย เช่นเดียวกับผู้สมัครพรรคประชาธิปัตย์ก็บอกลักษณะเดียวกัน ในขณะที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคพลังประชาชน พูดว่าการตั้งฐานของทหารมีบทบาท แต่ยังไม่รู้ว่าจะมีผลกระทบต่อเลือกตั้งหรือไม่ เพราะทหารในพื้นที่ชุมชน ไม่มีการปิดกั้นถนน ทุกหมู่บ้านมีทหารแต่ก็เป็นมิตรกับชาวบ้าน เนื่องจากทหารมาทำหน้าที่เพียงแค่ว่าว่ามีผู้สมัครฯ ทำผิดกฎหมายหรือไม่ แต่จะจับตาดูเฉพาะพรรคพลังประชาชนเท่านั้น และผู้สมัครจากพรรคพลังประชาชน ก็บอกกับเจ้าหน้าที่สถานทูตสหรัฐฯ ว่า ทหารจาก กอ.รมน. กำลังติดตามเขาอยู่ ทหารกำลังจับตาดูหัวหน้าคณะและอาจมีการถ่ายวิดีโอเทปเอาไว้ ดังนั้น ผู้สมัครจากพรรคพลังประชาชนจึงกลัวว่าจะถูก กกด. ตัดสิทธิ์ในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ในขณะที่ผู้สมัครจากพรรคการเมืองอื่นๆ ไม่ถูกจับตาเช่นนั้น อ้างจากย่อหน้าที่ 16 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5741, “Courting the Voters in Battleground Provinces,” 8 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/07BANGKOK5741.html> [2 February 2012]

จังหวัด¹⁹⁰ พรรคพลังประชาชนได้บอกกับชาวบ้านว่า ให้พวกเขาได้รับเงินของใครก็ได้ แต่ขอให้มาลงคะแนนเสียงให้พรรคพลังประชาชน การกระทำดังกล่าวไม่ถือว่าบาป เพราะเหมือนกับการที่เราถวายอาหารแก่พระสงฆ์ และนำอาหารดังกล่าวมากินภายหลังจากถวายพระไปแล้ว¹⁹¹ ทหารได้เข้าไปให้การศึกษากับชาวบ้านว่าชาวบ้านต้องเลือกคนดีเข้าสภา¹⁹² แต่ชาวบ้านในพื้นที่เหล่านี้ก็ไม่ได้กลัวทหารในพื้นที่ พวกเขายังคงศรัทธาในนโยบายประชานิยมของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** และพร้อมจะลงคะแนนเสียงให้กับพรรคพลังประชาชน แม้ว่าจะมีอดีตสมาชิกพรรคไทยรักไทยบางคนหันไปลงสมัครในนามของพรรคการเมืองอื่นๆ และใช้นโยบายประชานิยมหาเสียงในการเลือกตั้งครั้งนี้เช่นกัน แต่นักการเมืองอีกจำนวนมากก็ยังต้องการลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคพลังประชาชน เพราะเขาเชื่อว่า ชาวบ้านเริ่มให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองมากกว่าตัวบุคคล และมองว่านโยบายประชานิยมของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** มีคุณค่าต่อพวกเขา มากยิ่งกว่าเงินซื้อเสียงที่เขาได้รับในการเลือกตั้ง แม้จะมีความคิดโดยทั่วไปที่ว่า ชาวบ้านจงรักภักดีกับตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งมากกว่าพรรคการเมือง เพราะส.ส.ได้สร้างเครือข่ายห้วคณะตนขึ้นมา เพื่อที่จะชนะการเลือกตั้ง และพรรคการเมืองจะต้องจ่ายเงินค่าเซ็นสัญญากับนักการเมือง ที่ถูกมองว่าจะชนะการเลือกตั้งเป็นจำนวนมากถึง 40 ล้านบาท ดังเช่น อดีต ส.ส.พรรคไทยรักไทยคนหนึ่งบอกกับเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกันว่า “เขาจะได้รับเงิน 30 ล้านบาท จากพรรคชาติไทย ถ้าหากเขาลงสมัครในนามพรรคชาติไทย และจากเหตุการณ์การยุบพรรคไทยรักไทย ได้ทำให้ค่าตัวของ ส.ส. สูงขึ้น”¹⁹³

คมช. ได้เฟ่งเงินจับผิดการทำทุจริตการเลือกตั้ง ของพรรคพลังประชาชนอย่างใกล้ชิด เป็นการเฉาะเฉาะจาง โดยบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้งฉบับใหม่อย่างเคร่งครัด ซึ่งกฎหมายนี้ ได้ห้ามมิให้ผู้สมัคร ส.ส. บริจาคของมีค่าใดๆโดยตรงในงานพิธีต่างๆ ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเหล่านี้ ก็ตระหนักถึงเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงต้องให้ผู้อื่นส่งของเงิน โดยไม่ระบุชื่อของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งลงบนซองเงิน ในส่วนของการแจกจ่ายหนังสือ ที่มีรูปภาพหรือชื่อของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** บนหน้าปกนั้น ก็จะมีการพิมพ์ราคาบนหน้าปกหนังสือแล้วเอาไปแจก ซึ่งการกระทำดังกล่าว จะทำให้พวกเขาสามารถอ้างได้ว่าชาวบ้านซื้อหนังสือดังกล่าวไป¹⁹⁴

¹⁹⁰ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1-5 ของ *Ibid.*

¹⁹¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

¹⁹² ทูต **Boyce** ได้แสดงความคิดเห็นในโทรเลขของสถานทูตสหรัฐอเมริกาฉบับหนึ่งว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐในท้องถิ่นไม่รู้ว่าจะ คมช. ต้องการให้ชาวบ้านลงคะแนนเสียงให้ใคร เพราะเจ้าหน้าที่ไม่ทราบว่าจะ คนดีหมายถึงใคร” แผลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 9 ของ U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5600, “Pro-Thaksin Party Chairman Charges Military Interference in Election,” 30 October 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/10/07BANGKOK5600.html> [2 February 2012]

¹⁹³ สรุปลและแปลข้อความบางส่วนจากย่อหน้าที่ 9 และ 10 ของ *Ibid.*

¹⁹⁴ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 15 ของ *Ibid.*

การสกัดกั้นมิให้พรรคพลังประชาชนได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง เกิดขึ้นทั้งจากฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ กลุ่ม พธม. และพรรคการเมืองฝ่ายต่อต้านทักษิณ โดยในฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้มีทุ้มงบประมาณ 99 ล้านบาท เพื่อใช้ในการจับตาดูการทำทุจริตการเลือกตั้งทั่วประเทศ¹⁹⁵ กรมการปกครองได้มอบหมายหน้าที่ให้กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน¹⁹⁶ จับตามองผู้สมัครจากพรรคพลังประชาชน ภายหลังจากที่พล.อ.สนธิ ได้ประชุมกับสมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้าน และเห็นว่ากำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องร่วมมือกับกองทัพ และ กกต. ในการจัดการเลือกตั้งอย่างเข้มงวด เพื่อให้พรรคพลังประชาชนได้คะแนนเสียงน้อยที่สุด¹⁹⁷ ในด้านของกองทัพ ผู้นำกองทัพบางคน ก็กำชับให้ทหารผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ลงคะแนนให้กับพรรคพลังประชาชน ดังเช่น กรณีของผู้บัญชาการกองทัพอากาศที่ 1¹⁹⁸ และยังมี การส่งทหารลงพื้นที่ชุมชนต่างๆ¹⁹⁹ เพื่อจับตามองการทำทุจริตของผู้สมัครพรรคพลังประชาชนด้วย เช่นเดียวกัน โดยที่ไม่ได้สนใจการทำทุจริตของพรรคการเมืองอื่นๆในพื้นที่ ดังปรากฏว่า พรรคการเมืองทุกพรรคต่างซื้อเสียงด้วยกันทั้งนั้น เช่นเดียวกับพรรคประชาธิปัตย์ ที่พยายามจะซื้อหัวคะแนนในพื้นที่ต่างๆ แต่บางพื้นที่ในภาคอีสานหัวคะแนนก็ถูกจับจองโดยพรรคการเมืองอื่นๆ

¹⁹⁵ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 07CHIANGMAI202, “Election Commission: A Tale of Two Provinces,” 21 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07CHIANGMAI202.html> [9 February 2012]

¹⁹⁶ กรมการปกครองกลายเป็นเครื่องมืออันหนึ่งของรัฐบาลในการกำกับการเลือกตั้ง เพราะอธิบดีคนใหม่เป็นพรรคพวกของพล.อ.สนธิ แม้ว่าเครือข่ายผู้ใหญ่บ้านและกำนัน จะไม่ได้มีบทบาทหลักในการเลือกตั้งดังเช่นในอดีต เพราะมีองค์กรอาสาสมัครในระดับรากหญ้าผงาดขึ้นมา อ้างถึงใน ย่อหน้าที่ 13 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 07CHIANGMAI182, “Thaksin Loyalists Poised to Recapture North,” 15 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/07CHIANGMAI182.html> [9 February 2012]

¹⁹⁷ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน *Ibid.* ยังมีการส่งย้ายปลัดอำเภอในบางพื้นที่ของภาคเหนือ หลังจากถูกกล่าวหาว่ามีการจัดประชุมกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านเพื่อกำชับให้เลือกพรรคพลังประชาชน อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Chiangmai, Cable No. 07CHIANGMAI192, “Opponents Take Aim at Pro-Thaksin Front-Runner,” 4 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07CHIANGMAI192.html> [9 February 2012]

¹⁹⁸ อ้างจากย่อหน้าที่ 12 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6248, “Thai Elections: Pro-Thaksin Party Close, But No Cigar,” 24 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6248.html> [2 February 2012]

¹⁹⁹ ชาวบ้านที่สนับสนุนพรรคพลังประชาชนถูกทหารจำนวน 100 นาย บุกรุกบ้าน นอกจากนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคพลังประชาชนบางคน ก็กล่าวหาว่า ทหารและตำรวจคุกคามตน แต่ตำรวจได้ปฏิเสธเรื่องดังกล่าว โดยกล่าวว่าไม่ได้ตั้งใจมาคุกคามนักการเมือง แต่ต้องการจับแรงงานผิดกฎหมายชาวพม่า อ้างจาก ย่อหน้าที่ 2 และ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6007, “Thai Election Body Grapples with Fraud, Army Interference,” 30 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/07BANGKOK6007.html> [2 February 2012]

หมดแล้ว²⁰⁰ ขณะที่ในฝ่ายของพรรคการเมืองคู่แข่งของพรรคพลังประชาชนพรรคอื่นๆ ซึ่งแม้จะมีบุคคลสำคัญใน คมช. หนุนหลังอยู่ โดยเฉพาะพรรคเพื่อแผ่นดิน²⁰¹ ก็ไม่สามารถแสดงให้เห็นว่าจะเป็นผู้สมัครแก่พรรคพลังประชาชนได้ และจากการเก็บข้อมูลสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งตำรวจและทหาร ก็ทำให้ คมช. ตระหนักดีว่า พรรคพลังประชาชนจะได้รับคะแนนเสียงส่วนใหญ่²⁰² แต่พวกเขาก็ยังคงหวังว่า พรรคพลังประชาชนจะไม่สามารถตั้งรัฐบาลได้ และพรรคประชาธิปไตยจะสามารถจัดตั้งรัฐบาลเสียงข้างน้อยขึ้นมาได้ อย่างไรก็ตาม ในท้ายที่สุด ความหวังของคมช. กลุ่มพธม. พรรคการเมืองฝ่ายต่อต้านทักษิณ ก็ไม่ได้เป็นจริง เมื่อพรรคพลังประชาชนภายใต้การนำของ **สมัคร สุนทรเวช** ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ด้วยคะแนนเสียงอย่างท่วมท้น แม้ว่าฝ่ายต่อต้านทักษิณจะพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อสกัดกั้นชัยชนะของพรรคพลังประชาชนในครั้งนี้ก็ตาม

แม้ว่าผลการเลือกตั้งครั้งนี้จะเป็นที่ผิดหวังของฝ่ายต่อต้านอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ แต่สิ่งนี้ถือเป็นสิ่งที่สหรัฐอเมริกาคาดการณ์เอาไว้แล้ว เพราะเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกันที่ลงสำรวจในพื้นที่ต่างๆ ได้พูดคุยกับชาวบ้านในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งมีนักการเมืองกล่าวหาว่ากองทัพแทรกแซงการเมือง แต่จากการพูดคุยกับชาวบ้านเหล่านี้ เจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกัน พบว่า กองทัพไม่สามารถสร้างแรงกดดันใดๆ ต่อชาวบ้านได้เลย ซึ่งกลางบอกเหตุดังกล่าว ก็ปรากฏออกมา ตั้งแต่การลงคะแนนเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 แล้วว่า ชาวบ้านต้องการจะลงคะแนนเสียงให้กับสิ่งที่พวกเขาต้องการ โดยไม่คำนึงถึงสิ่งที่กองทัพหรือรัฐบาลต้องการ และการจัดตั้งรัฐบาลที่เกิดขึ้นนี้ ก็ถือได้ว่าทำให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกา บรรลุความต้องการของตัวเองในเบื้องต้นแล้ว เพราะในเวลานี้สิ่งที่รัฐบาล

²⁰⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 16 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5949, “Travels in Isaan-Looking to PPP to Carry on Thaksin’s Legacy,” 27 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/07BANGKOK5949.html> [2 February 2012]

²⁰¹ อ้างจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6170, “Leader of Anti-Thaksin Camp Equally Scathing About Coupmakers as Election Approaches,” 17 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6170.html> [2 February 2012] ในคืนการเลือกตั้ง แกนนำพรรคชาติไทยและพรรคเพื่อแผ่นดินก็ถูกเรียกตัวเข้าไปพบพล.อ.เปรมที่บ้านพัก ซึ่งเป็นไปได้ว่าจะเกี่ยวข้องกับการให้คำมั่นสัญญาว่าจะไม่เข้าร่วมกับพรรคพลังประชาชนตั้งรัฐบาล อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07 BANGKOK6280, “Pro-Thaksin Party Trying to Assemble Coalition Government,” 27 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6280.html> [2 February 2012] และ อ้างจาก ย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6266, “Top Five Things that May (or May Not) Happen After the Thai Election,” 20 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6266.html> [2 February 2012]

²⁰² ตีความจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6007, “Thai Election Body Grapples with Fraud, Army Interference.”

สหรัฐฯต้องการ คือ รัฐบาลที่มาจากกระบวนการประชาธิปไตยของไทยเท่านั้น²⁰³ ไม่ว่ารัฐบาลนี้จะเป็นที่ชื่นชอบของสหรัฐอเมริกา ในแง่ของการเอื้อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองได้มากหรือไม่ก็ตาม ดังจะเห็นได้ต่อไปในอนาคตว่า รัฐบาลที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาต้องการนั้น คือ รัฐบาลของพรรคประชาธิปัตย์ ไม่ใช่รัฐบาลของพรรคพลังประชาชน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพรรครัฐบาลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีช่องทางปรากฏอยู่ร่ำไรแล้ว ตามการคาดการณ์ของสหรัฐอเมริกา ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าที่จะถึงวันเลือกตั้ง ที่ว่าอุปสรรคที่แท้จริงของพรรคพลังประชาชนเมื่อได้เป็นรัฐบาล ก็คือ การถูกตัดสิทธิยุบพรรคการเมืองโดยศาลรัฐธรรมนูญและการแทรกแซงทางการเมืองโดยกองทัพ²⁰⁴ และปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้การคาดการณ์ของสหรัฐอเมริกาดังกล่าวเป็นจริง ก็คือ กรณีการทำทุจริตการเลือกตั้งของ **ยงยุทธ ดิยะไพรัช** ที่ได้เรียกประชุมกำนันจำนวน 11 คน เพื่อขอให้ช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคพลังประชาชนหาเสียงเลือกตั้งและได้มอบเงินให้กำนันเหล่านี้จำนวนคนละ 20,000 บาท²⁰⁵

5.4 สรุป

ช่วงขณะหนึ่งของการยึดอำนาจรัฐจากรัฐบาลทักษิณ โดยคณะรัฐประหาร แม้จะเป็นเพียงแค่ระยะเวลาสั้นๆ แต่นับว่าเป็นปรากฏการณ์ที่มีนัยสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการอธิบายโครงสร้างอำนาจของรัฐประชาธิปไตยแบบไทยๆ ในปัจจุบัน ว่ามีศูนย์กลางของอำนาจอยู่ที่ใด และมีใครเป็นผู้อยู่เบื้องหลังเกมการช่วงชิงอำนาจที่เกิดขึ้น ระหว่างกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆ ที่มีอิทธิพลอยู่ ณ เวลานี้ การมุ่งหน้าเข้าสู่วังอย่างรวดเร็วของคณะรัฐประหาร โดยมีประธานองคมนตรีแสดงบทบาทอย่างแข็งขันในการนำคณะรัฐประหารเข้าเฝ้าฯ ดังที่ปรากฏเป็นภาพถ่ายออกมา แสดงให้เห็นว่า การแข่งขันทางการเมืองว่า “ใครเข้าถึงวังก่อน ผู้นั้นคือผู้ชนะ” ในครั้งนี้ มีคณะรัฐประหารเป็นผู้ชนะ และสามารถทำให้ประชาชนโดยทั่วไป มองว่ามีความชอบธรรมทางการเมือง ที่จะกระทำรัฐประหารต่อรัฐบาลทักษิณที่ชั่วร้ายเหลือคณา โดยแอบอิงพระบารมีที่แผ่ขานออกจากรูปถ่ายการเข้าเฝ้าฯ ที่ต้องถูกจารึกไว้ในประวัติศาสตร์การเมืองไทยอีกครั้งหนึ่ง เมื่อผ่านพ้นค้ำคั้นแห่งการรัฐประหารไปได้

²⁰³ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 11 และ 16 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6058, “Judging the Thai Elections,” 6 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6058.html> [2 February 2012]

²⁰⁴ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6226, “Top Five Things that May (or May Not) Happen After the Thai Elections,” 20 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6226.html> [2 February 2012]

²⁰⁵ ดูเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK47, “Some Thai Election Winners certified, Dozens Still Investigation,” 4 January 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/01/08BANGKOK47.html> [2 February 2012]

ท่ามกลางปฏิกิริยาตอบสนองทั้งจากฝ่ายต่างๆ กล่าวคือ ฝ่ายอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ต้องยอมจำนนไปโดยปริยาย ภายหลังจากรับรู้ข่าวการเข้าเฝ้าฯ ของคณะรัฐประหาร ขณะที่ปฏิกิริยาตอบสนองของต่างประเทศ ก็มีหลากหลาย โดยฝ่ายรัฐบาลชาติที่สนับสนุนประชาธิปไตย ต่างออกมาแสดงความเห็นคัดค้านการทำรัฐประหารในครั้งนี้ อย่างน้อยก็ในทางหลักการ แต่ที่น่าสนใจก็คือ ปฏิกิริยาจากชาติมหาอำนาจ ดังเช่น จีน ที่แสดงออกอย่างเปิดเผยว่าให้ความชอบธรรมต่อการรัฐประหารในครั้งนี้ และให้การยอมรับรัฐบาลที่จะตั้งขึ้นมาโดยคณะรัฐประหาร แม้ว่าการแสดงออกของ จีน จะไม่ถือว่าเป็นเรื่องน่าประหลาดใจ ถ้ามองว่าจีนไม่ใช่ชาติประชาธิปไตย แต่ประเด็นสำคัญของการแสดงออกดังกล่าว คือ นัยยะที่แฝงเร้นอยู่ เพราะรัฐบาลจีนต้องการอาศัยช่วงเวลานี้ เข้ามาแผ่ขยายอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากยิ่งขึ้น หรือแม้กระทั่งแทนที่อิทธิพลของรัฐบาลอเมริกันที่มีอยู่ในภูมิภาค โดยเฉพาะในไทยที่เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญในส่วนภาคพื้นทวีปของภูมิภาคนี้ เพราะรัฐบาลอเมริกันจะต้องลดบทบาทหน้าฉาก ในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับไทย โดยเฉพาะบทบาททางทหาร ด้วยเหตุที่มีข้อจำกัดทางกฎหมายที่ไม่ยินยอมให้รัฐบาลอเมริกันปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือประเทศที่มีการทำรัฐประหาร ดังปรากฏเป็นตัวอย่างใน มาตรา 508 ของ *กฎหมายว่าด้วยความเหมาะสมในการปฏิบัติการในต่างประเทศ* การกิจแรกที่คณะรัฐประหารต้องทำ ก็คือ การสถาปนาอำนาจนำทางการเมือง ให้ได้อย่างรวดเร็วที่สุด เพื่อลดความวิตกกังวลว่าพวกเขา จะสามารถครองอำนาจอยู่ได้ และไม่เปิดโอกาสให้เครือข่ายอำนาจของ **ทักษิณ** กลับเข้ามาสู่อำนาจอย่างน้อยก็ระหว่าง ช่วงเวลาที่พวกเขากำลังสร้างระเบียบอำนาจขึ้นมาใหม่ คปค. ได้ทำการกวาดล้างเครือข่ายทางการเมืองของทักษิณ พร้อมทั้งแต่งตั้งบุคคลที่เคยอยู่ชั่วคราวข้ามกับ **ทักษิณ** เข้าดำรงตำแหน่งสำคัญของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นภายหลัง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยทั่วไป แต่สิ่งที่เป็นข้อสังเกตสำคัญ สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยในช่วงเวลาดังกล่าว ก็คือ การสร้างสิ่งที่เรียกว่า “*ผีร้ายทักษิณ*” ขึ้นมา เพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครองของคณะรัฐประหาร แต่ยิ่งเวลาผ่านไปนานออกไป ผู้ที่สร้าง “*ผีร้ายทักษิณ*” ขึ้นมา กลับแสดงให้เห็นว่า พวกเขาหวาดกลัวต่อสิ่งที่พวกเขาสร้างขึ้นมาเองจริงๆ มีการประกาศใช้กฎอัยการศึกอย่างยาวนาน พร้อมทั้งกุข่าวลือ ว่ามีการคุกคามจากฝ่ายทักษิณ เพื่อสร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจเผด็จการ อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจเผด็จการท่ามกลางกระแสประชาธิปไตยของโลกปัจจุบัน ก็ไม่อาจยืนหยัดอยู่ได้ เพราะผู้นำเผด็จการจะต้องเผชิญกับความกดดันจากนานาชาติ ที่ถาโถมเข้าใส่ ดังเห็นได้จาก สิ่งที่เกิดขึ้นกับคณะรัฐประหารและรัฐบาลชั่วคราวของ **พล.อ.สุรยุทธ์** เพื่อให้ไทยกลับเข้าสู่การมีรัฐบาลพลเรือน ที่มาจากการเลือกตั้งตามแบบประชาธิปไตยอย่างรวดเร็วที่สุด โดยมีรัฐบาลอเมริกันเป็นตัวแสดงบทบาทสำคัญ ในการกดดันและแทรกแซงทางการเมืองในครั้งนี้ แม้ว่าเบื้องหลังของการแสดงออกดังกล่าวจากรัฐบาลอเมริกันโดยแท้จริง จะเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของรัฐบาลอเมริกันเองก็ตาม การเร่งรัดกระบวนการกลับสู่

ประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในไทย ได้ทำให้คณะรัฐประหารและรัฐบาลชั่วคราว ต้องเร่งผลักดันการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ “อำมาตยาธิปไตย” ขึ้นมาใช้โดยเร็ว เพื่อเป็นหลักประกันว่า อำนาจของเครือข่ายข้าราชการและกองทัพ จะยังคงอยู่เหนืออำนาจของนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง โดยเฉพาะถ้าหากฝ่ายทักษิณ ได้กลับเข้าสู่อำนาจอีกครั้ง นอกจากนี้ ยังเป็นหลักประกันว่า พวกเขาจะไม่ถูกชำระบัญชีแค้นย้อนหลังโดยฝ่ายทักษิณในอนาคตอีกด้วย รัฐบาลของพล.อ.สุรยุทธ์ และ คมช. ได้สร้างความมั่นคงให้กับ เครือข่ายคณะรัฐประหารในท้องถิ่นชนบท ซึ่งเป็นฐานอำนาจสำคัญของฝ่ายทักษิณ พร้อมกันกับการแสดงบทบาทตุลาการวิวัฒน์ของศาลรัฐธรรมนูญ ทำลายพรรคไทยรักไทยของทักษิณ ด้วยการตัดสินยุบพรรค พร้อมทั้งตัดสิทธิ์นักการเมือง ผู้บริหารพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นการใช้อำนาจเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ และยังพยายามผลักดันพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯ เพื่อใช้สำหรับควบคุมกลุ่มผู้ประท้วง ซึ่งสนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณในอนาคต แม้ว่าจะทำได้ไม่สำเร็จ จนกระทั่งผ่านพ้นช่วงเวลาของรัฐบาลคณะรัฐประหารไปก็ตาม อย่างไรก็ตาม การรัฐประหารในครั้งนี้ แม้จะเป็นจุดจบของรัฐบาลทักษิณ และพรรคการเมืองที่ชื่อ “ไทยรักไทย” แต่กลับเป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤตความขัดแย้ง ที่จะดำเนินต่อไปอย่างยาวนาน ดังเห็นได้จากผลการลงประชามติ ที่แสดงถึงฐานพลังที่แข็งแกร่งของฝ่ายทักษิณ ที่ปรากฏออกมาได้ แม้เครือข่ายต่อต้านทักษิณ จะครองอำนาจอยู่ก็ตาม และเมื่อเกิดการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นช่วงปลายปี 2550 “พรรคพลังประชาชน” ของฝ่ายทักษิณ ซึ่งเกิดขึ้นมาแทนที่ “พรรคไทยรักไทย” ที่ถูกศาลตัดสินยุบพรรคไป ก็กลับมาผงาดชนะการเลือกตั้งอีกครั้ง พร้อมทั้งแสดงให้เห็นว่า พวกเขาพร้อมที่จะต่อสู้กับเครือข่ายสถาบันกษัตริย์และเครือข่ายข้าราชการ ผู้เป็นปฏิปักษ์กับอำนาจประชาธิปไตยต่อไป

บทที่ 6

การกลับคืนสู่อำนาจของเครือข่ายทักษิณหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549: สงครามตัวแทนของสองขั้วอำนาจในสมรภูมिरบทางการเมืองไทย

6.1 บทนำ: การก่อตัวของพรรคพลังประชาชนในฐานะข้อจำกัดของขั้วอำนาจจารีตนิยม¹

การกลับคืนสู่อำนาจของเครือข่ายทักษิณผ่านชัยชนะในการเลือกตั้งปลายปี 2550 ของพรรคพลังประชาชนภายใต้การนำของ **สมัคร สุนทรเวช** ทั้งที่ต้องเผชิญกับอุปสรรคนานัปการจากเครือข่ายรัฐประหาร สร้างความผิดหวังและความหวาดวิตกอย่างมาก ต่อกลุ่มผู้ต่อต้านอดีต **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ที่แม้ว่าตัวจะอยู่ต่างประเทศแต่กลับส่งอิทธิพลภายในประเทศไทยได้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ฐานคะแนนเสียงของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ทั้งในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังคงแข็งแกร่งเกินกว่าจะมีพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามพรรคใดเข้ามาเป็นคู่แข่งที่ทัดเทียม ผลการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของอำนาจ ที่ฝ่ายชนชั้นนำอนุรักษ์นิยมตามจารีตประเพณี ในเครือข่ายการรัฐประหารมีอยู่ ว่าไม่สามารถเอาชนะอำนาจของฝ่ายอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณและกลุ่มผู้สนับสนุน ซึ่งอาศัยความชอบธรรมจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยได้อย่างเด็ดขาด² สภาวะดุลอำนาจของทั้งสองฝ่ายที่กำกวมกัน ส่งผลให้ต่างฝ่ายต่างต้องถกฉวยจังหวะ สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันช่วงชิงอำนาจ ที่เกิดขึ้นในช่วงเปลี่ยนผ่านทางทางการเมือง ในยุคปลายรัชสมัยเอาไว้ให้ได้

แม้ว่าคณะรัฐประหารที่นำโดย **พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน** จะสามารถสร้างการสนับสนุนจากสาธารณชนได้ ในช่วงเริ่มต้นของ การยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลทักษิณ แต่ก็เป็เพราะคณะรัฐประหาร อาศัยภาพเหตุการณ์เข้าเฝ้าฯ เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างการยอมรับ โดยจงใจทำให้สาธารณชนยอมรับการรัฐประหาร ผ่านความเชื่อว่า คณะรัฐประหารได้รับการสนับสนุนจากบุคคลสำคัญ บุคคลต่างๆในราชวงศ์อันเป็นที่เคารพของประชาชนทั่วไป³ ดังนั้น ช่วงเวลาต่อไปของ

¹ เนื่องจากข้อมูลโทรเลขทางการทูตอเมริกันหลายอย่าง เป็นข้อมูลที่ไม่ถูกเปิดเผยในที่สาธารณะ ดังนั้น การตรวจทานความถูกต้องของข้อมูล จึงจำเป็นต้องอาศัยแหล่งข้อมูลที่มีการศึกษาในประเด็นที่ใกล้เคียงกัน เพื่อดูความสอดคล้องของข้อมูล ดังเช่นงานของ วาสนา นาน่วม, *ลับ ลวง พราง ภาค ๒ ซ่อนรูปปฏิวัติทักษิณ ‘เหลี่ยม’ โหด*, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพฯ: มติชน, 2553).

² ตีความโดยอาศัยข้อเท็จจริงจากย่อหน้าที่ 12 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1293, “THAI DEMOCRACY ABROGATED AND RESTORED: LESSONS LEARNED,” 28 April 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/04/08BANGKOK1293.html> [2 February 2012]

³ ตีความโดยอ้างอิงจากย่อหน้าที่ 1, 2 และ 3 ของ *Ibid.*

สภาวะดุลอำนาจ ที่กำลังกันของทั้งสองข้างอำนาจ จึงปรากฏความพยายามดึงเอาสถาบันกษัตริย์ เข้ามาสร้างความชอบธรรมให้กับ การเคลื่อนไหวทางการเมืองของฝ่ายตนเอง โดยเฉพาะฝ่ายชนชั้นนำอนุรักษนิยมตามประเพณี และเครือข่ายข้าราชการ จะพยายามให้เกิดการแทรกแซงการเมืองโดยสถาบันกษัตริย์ เพื่อเอาชนะเครือข่ายของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ที่มีข้ออ้างเรื่องความชอบธรรมในการเข้าสู่อำนาจด้วยวิถีทางประชาธิปไตย และได้รับการสนับสนุนจากนานาชาติเป็นเกราะกำบัง

ถึงแม้ว่า**สมัคร สุนทรเวช**จะได้รับเลือกจาก **คุณหญิงพจมาน ชินวัตร**⁴ ให้เป็นตัวแทนของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคพลังประชาชนและนายกรัฐมนตรี แต่ในความเป็นจริง สำหรับ**อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** **นายกรัฐมนตรีสมัคร** เป็นเพียงตัวเลือกอันดับที่สอง รองมาจาก **พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ** เพราะ**พล.อ.ชวลิต**จะสามารถช่วยให้ สายสัมพันธ์ของพรรคพลังประชาชนกับกองทัพดีขึ้น⁵ แต่กระนั้นก็ตาม ในช่วงการดำรงตำแหน่งของ **นายกรัฐมนตรีสมัคร** ก็แสดงให้เห็นว่า เขาสามารถสร้างสายสัมพันธ์กับกองทัพได้ดีมาก เพราะเขาโยกย้ายตำแหน่งนายทหารตามคำแนะนำของกองทัพ⁶ อย่างไรก็ตาม **นายกรัฐมนตรีสมัคร**ก็ไม่ถือเป็นตัวเลือกที่ดีที่สุดสำหรับ**อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** เพราะถึงแม้ว่า**นายกรัฐมนตรีสมัคร**จะประกาศตัวเองว่าเขาเป็นตัวแทนหุ่นเชิด (nominee) ของ**อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** แต่เมื่อเขาเข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ก็ได้แสดงสัญญาณบางอย่างให้เห็นว่า ตัวเขาเป็นอิสระจาก **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ**⁷ นั้นหมายความว่า เขาไม่ใช่คนที่ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ**จะไว้ใจและควบคุมได้ ตามที่ต้องการอย่างแท้จริง แต่**นายกรัฐมนตรีสมัคร**ก็ยังขาดเครือข่ายทางการเมืองและทรัพยากร ที่จะแข่งขันกับอิทธิพลของ**อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** แม้ว่าในเวลาต่อมาเขาจะได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในสี่บุคคล ที่ครอบงำพรรคพลังประชาชนและได้ผลกำไรจากตำแหน่งทางการเมือง หรือที่

⁴ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1290, "THE AMBASSADOR'S DINNER WITH THAKSIN," 28 April 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/04/08BANGKOK1290.html> [2 February 2012]

⁵ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2899, "CABINET APPOINTMENTS WILL SIGNAL CONTINUITY AND COULD EASE TENSION WITH PAD," 24 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2899.html> [3 February 2012]

⁶ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1978, "LEADING GENERAL PRAISES SAMAK'S APPROACH TOWARDS DEMONSTRATORS AND ARMY," 26 June 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/06/08BANGKOK1978.html> [3 February 2012]

⁷ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK607, "THAKSIN TO RETURN THIS WEEK," 26 February 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/02/08BANGKOK607.html> [2 February 2012]

เรียกว่า “แก๊งค์ออฟโฟร์” (Gang of four)⁸ ก็ตาม ยิ่งกว่านั้น ถึงแม้ว่า**นายกรัฐมนตรีสมัคร** จะได้ชื่อว่าเป็นพวกนิยมเจ้า (royalist) คนหนึ่ง ที่มีประวัติสายสัมพันธ์กับวัง แต่เขากลับไม่ได้เป็นที่ชื่นชอบหรือได้รับการยอมรับจากกลุ่มคน ที่อยู่ในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ดังที่ **พล.อ.เปรม** ได้บอกกับทูตอเมริกันว่า **นายกรัฐมนตรีสมัคร**ไม่ได้เป็นที่โปรดปรานของในหลวง⁹ ขณะที่**อานันท์** ซึ่งถือเป็นบุคคลที่มีบารมีคนหนึ่งในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ก็ไม่พอใจที่ **สมัคร** อาศัยอดีต**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** เป็นสะพานเข้าสู่ตำแหน่ง**นายกรัฐมนตรี** ดังที่ **อานันท์**ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า **สมัคร**ไม่เคารพความจริง และ**สมัคร**จะทำลายตัวเองในทางการเมือง¹⁰ และเมื่อพรรคพลังประชาชนถูกยื่นเรื่องขอให้ กกต. พิจารณาส่งคำร้องให้ยุบพรรคการเมือง ร่วมกับพรรคร่วมรัฐบาลพรรคอื่นๆ ที่มีผู้บริหารพรรคได้รับใบแดงในการลงสมัครรับเลือกตั้ง **นายกรัฐมนตรีสมัคร** ก็แสดงปฏิกิริยาออกมาทันที โดยกล่าวโจมตีว่า “มือที่มองไม่เห็น” พยายามทำลายพรรคของเขาและประชาธิปไตยไทย¹¹ และยังคงกล่าวอ้างถึง บุคคลสำคัญคนหนึ่งในสถาบันกษัตริย์ว่าเป็นผู้รับผิดชอบการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 และการก่อความไม่สงบของกลุ่ม พวม. โดยทำงานผ่าน**พล.อ.เปรม** เมื่อเขาสนทนากับทูตอเมริกัน¹² ดังนั้น จึงดูเหมือนว่า ภายใต้การดำรงตำแหน่ง**นายกรัฐมนตรี**ของ **สมัคร สุนทรเวช** ภารกิจหลักในฐานะตัวแทนหุ่นเชิด (nominee) ของ**อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ก็คือ การเผชิญหน้า

⁸ ใน Gang of four ของพรรคพลังประชาชนนี้ ประกอบด้วย **สมัคร สุนทรเวช** **น.พ.สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี** **ธีรพล นพรัมภ์** และ **เนวิน ชิดชอบ** อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2427, “FORMER PM THAKSIN FLEES TO ENGLAND,” 13 August 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2427.html> [3 February 2012]

⁹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1521, “PRIVY COUNCILOR COMMENTS ON POLITICAL ENVIRONMENT,” 16 May 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/05/08BANGKOK1521.html> [2 February 2012]

¹⁰ ความคิดเห็นดังกล่าวของ **อานันท์** ส่วนหนึ่งคงเป็นเพราะ เขาไม่พอใจต่อผลการเลือกตั้งในปี 2550 เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว และเขาก็มองว่ารัฐบาลของ**นายกรัฐมนตรีสมัคร** เป็นรัฐบาลที่มีความไว้วางใจน้อยที่สุดเท่าที่เคยมีมา เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจาก**ทักษิณ**และพรรคพวก นอกจากนี้ เขายังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ที่เลือกพรรคพลังประชาชนว่า “เป็นพวกโดนหลอกง่ายและโง่งมน่ารำคาญ” สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 และ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK487, “AMBASSADOR AND FORMER PM ANAND DISCUSS ELECTION, BURMA, AND U.S. ROLE IN SOUTHEAST ASIA,” 14 February 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/02/08BANGKOK487.html> [2 February 2012]

¹¹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK972, “(WE’VE GOT THOSE) PARTY DISSOLUTION, CONSTITUTIONAL AMENDMENT BLUES,” 27 March 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/03/08BANGKOK972.html> [2 February 2012]

¹² อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2977, “AMBASSADOR DISCUSSES WITH FORMER PM SAMAK HIS DOWNFALL,” 1 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK2977.html> [19 October 2012]

และพร้อมที่จะปะทะกับฝ่ายต่อต้านทักษิณ ซึ่งหลายคนเป็นบุคคลสำคัญ ที่อยู่ในแวดวงสถาบัน กษัตริย์ เสียมากกว่า นอกจากนี้ ในช่วงของการบริหารงานของ**นายกรัฐมนตรี สมัค** ก็ยังช่วยให้ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ**เดินทางกลับสู่ประเทศไทยได้อย่างปลอดภัยอีกด้วย

การเดินทางกลับสู่ประเทศไทยของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ

อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ได้เดินทางกลับมายังประเทศไทย เพื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ในการพิจารณาคดีความต่างๆ ที่ถูกคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ป.ป.ช.) ยื่นฟ้อง โดยก่อนหน้าการกลับมาของเขานั้น แกนนากลุ่ม พวม. ได้นัดพบกันในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ เพื่อวางแผนหาหรือเรื่องการกลับมาของ**ทักษิณ สุริยะใส กตะศิลา** ได้กล่าวว่า กลุ่ม พวม. ไม่ได้ตั้งใจจะระดมคนมาประท้วงบนท้องถนน แต่จะจับตาดูสถานการณ์ โดยเฉพาะเรื่อง กระบวนการทางกฎหมาย ซึ่งในเวลานั้น **เฉลิม อยู่บำรุง** สมาชิกพรรคพลังประชาชน ได้บอกว่า เจ้าหน้าที่รัฐจะไม่ขัดขวางการชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พวม. ถ้าหากมีขึ้น แต่กลุ่มผู้สนับสนุน **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** บางกลุ่มได้ขู่ว่าจะมาชุมนุมประท้วง ถ้าหากกลุ่ม พวม. กลับสู่ท้องถนนอีกครั้ง อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นวันแรกที่ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ได้เหยียบผืนแผ่นดินไทยเป็นครั้งแรกหลังจากเขาถูกทำรัฐประหาร ก็มีเพียงแค่งกลุ่มคนจำนวน 3,000-4,000 คน ที่แห่มาต้อนรับอดีตนายกรัฐมนตรีกลับประเทศ โดยไม่มีกลุ่ม พวม. ปรากฏให้เห็น¹³ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ**ได้เดินทางไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อรายงานตัวในคดีทุจริตที่ดินย่านถนนรัชดาภิเษก ต่อด้วยการรายงานตัวต่ออัยการสูงสุด ในคดีการปกปิดโครงสร้างผู้ถือหุ้นบริษัท เอส ซี แอสเซท จำกัด หลังจากนั้นเขาได้อาศัยอยู่ในประเทศไทย ประมาณ 2 สัปดาห์ก่อนจะเดินทางออกไป แต่การเดินทางกลับมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ดังกล่าว ได้ทำให้โอกาสที่เขาจะได้กลับเข้าประเทศไทยอีกครั้ง เป็นไปได้อย่างยากขึ้น เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้พิพากษาจำคุกตัวเขา เป็นเวลา 2 ปี ในวันที่ 21 ตุลาคม 2551 หลังจาก**อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ**ได้รับทราบคำพิพากษา ดังกล่าวแล้ว เขาได้โทรหาทูตอเมริกันและบอกว่า คดีนี้เกิดจากผู้พิพากษาที่ถูกแต่งตั้งโดย คปค. ใน ปี พ.ศ. 2549 ซึ่งมีแต่ศัตรูของเขา¹⁴

¹³ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 และ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK607, "THAKSIN TO RETURN THIS WEEK." และอ้างอิงจาก ย่อหน้าที่ 2 และ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK644, "He's BAAAAACK: THAKSIN COMES HOME," 28 February 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/02/08BANGKOK644.html> [2 February 2012]

¹⁴ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ**ยังได้กล่าวอย่างแผงนัยยะซ่อนเร้นบางอย่างกับทูตอเมริกันอีกว่า เขารู้สึกมีความสุขที่ถูกพิพากษาว่ามีความผิด เนื่องจากฝ่ายตรงข้ามของเขาจะต้องเผชิญหน้ากับปัญหาใหญ่ ซึ่งเป็นผลลัพธ์

การแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับคณะรัฐประหาร: การกึ่งเรียกแขก

รัฐบาลของนายกรัฐมนตรีสมัคร ได้ทำหน้าที่ผลักดันผลประโยชน์ ตามที่อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณต้องการอย่างเปิดเผย ด้วยการผลักดันการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ในมาตราที่เกี่ยวข้องกับการยุบพรรคการเมือง ซึ่งพรรคพลังประชาชนกำลังจะถูกดำเนินคดีอยู่¹⁵ และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกตีความต่างๆที่อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณเข้าไปพัวพัน แต่การตัดสินใจเดินหน้าปฏิบัติภารกิจของ ตัวแทนหุ่นเชิดของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณดังกล่าว ถือเป็นความผิดพลาดเชิงกลยุทธ์ของรัฐบาลสมัคร ที่ต้องยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ เพราะการผลักดันให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญดังกล่าว ได้ทำให้กลุ่ม พวม. หวนกลับเข้าสู่เวทีทางการเมืองบนท้องถนนอีกครั้งในช่วงปลายเดือนพฤษภาคม 2551

ภายหลังจากผู้เขียนได้เกริ่นนำถึง การก่อตัวของพรรคพลังประชาชนในฐานะข้อจำกัดของชั่วคราวจนจารีตนิยม ไปแล้ว เนื้อหาต่อไปในส่วนที่เหลือของบทนี้ จะเป็นการกล่าวถึงหัวข้อต่างๆ ได้แก่ การฟื้นคืนความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา หลังเกิดรัฐประหาร 19 กันยายน เพื่อเป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นชาติมหาอำนาจที่เข้ามาเป็นตัวแสดงสำคัญ ในการแทรกแซงการเมืองไทยช่วงวิกฤตครั้งสำคัญนี้ หัวข้อ รัฐบาลของเครือข่ายทักษิณกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย: การกลับมาของคู่ปรปักษ์ทางการเมือง ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงประเด็นย่อย ได้แก่ การกลับมาสู่ท้องถนนอีกครั้งของกลุ่ม พวม. เพื่อต่อต้านรัฐบาลสมัคร ความพยายามในการสร้างเงื่อนไขรัฐประหารของกลุ่ม พวม. การสนับสนุนการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พวม. โดยบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับราชสำนัก และการหาทางออกจากวิกฤตความขัดแย้งทางการเมือง และหัวข้อ การทำ “รัฐประหารเงียบ” กับการเปลี่ยนชั่วคราวทางการเมืองในรัฐสภา ซึ่งจะกล่าวถึงประเด็นย่อย ได้แก่ บทบาทของศาลที่เข้ามาแทรกแซงการเมือง ซึ่งรู้จักในนามของ “ตุลาการภิวัตน์” เหตุการณ์ 7 ตุลาคม 2551 กับการจัดฉากการปะทะกันระหว่างฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐกับกลุ่ม พวม. ความพยายามก่อการรัฐประหารของกองทัพผ่านทางจอโทรทัศน์ และการยุบพรรคพลังประชาชน โดยอาศัยอำนาจตุลาการ (อีกครั้ง)

จากการปฏิบัติต่อเขาอย่างไม่ยุติธรรม อ้างจากย่อหน้าที่ 1 และ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3167, “THAI FORMER PRIME MINISTER THAKSIN CONVICTED,” 21 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3167.html> [3 February 2012]

¹⁵ พรรคพลังประชาชนผลักดันการแก้ไขรัฐธรรมนูญอย่างทันทีทันใด ภายหลังจากขงยุทธซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคฯ ถูกตัดสินว่าทุจริตการเลือกตั้ง ซึ่งจะนำมาสู่การยุบพรรคพลังประชาชน อ้างจาก ย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1567, “CONSTITUTION AMENDMENT PLAN STRAINS COALITION TIES, RAISES POLITICAL TEMPERATURE,” 22 May 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/05/08BANGKOK1567.html> [2 February 2012]

6.2 การฟื้นคืนความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา หลังเกิดรัฐประหาร 19 กันยายน

การกลับเข้าสู่การบริหารงานภายใต้รัฐบาลพลเรือน ที่มาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยของไทย ทำให้สหรัฐอเมริกาสามารถเข้ามาผลักดันผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ ได้อย่างเปิดเผยและเต็มที่ด้วยการยุติการคว่ำบาตรประเทศไทยตาม มาตรา 508 ของกฎหมายว่าด้วยความเหมาะสมในการปฏิบัติการในต่างประเทศ ของสหรัฐอเมริกา¹⁶ **ยงยุทธ ดิยะไพรัช** ซึ่งเดินทางไปพักอาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ช่วงระยะเวลาหนึ่ง หลังเกิดรัฐประหาร ในปี 2549 ด้วยความช่วยเหลือของสถานทูตอเมริกัน ได้กลายเป็นช่องทางหนึ่ง ที่สหรัฐฯ จะใช้ในการผลักดันผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ¹⁷ ทูตอเมริกันได้วางแผนที่จะใช้ความสนใจในธุรกิจของ **ยงยุทธ** เป็นช่องทางในการหาผลประโยชน์ให้ชุมชนทางธุรกิจของสหรัฐฯ โดยเฉพาะการขยายการลงทุนในภาคเหนือของไทย ซึ่งกำลังเป็นที่ต้องการของสหรัฐฯ **ยงยุทธ** จึงได้เสนอเรื่องอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ให้ทูตอเมริกันพิจารณา¹⁸ ในทางการเมือง ทูตอเมริกันยังต้องการผูกมิตรกับประเทศไทย ผ่านสถานิติบัญญัติ ด้วยการให้สถานทูตอเมริกันจัดวิทยากรรับเชิญ มาบรรยายในประเทศไทย และร่วมมือทำงานกับองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) โดยผ่านสถาบัน/องค์กรที่ทำงานด้านประชาธิปไตยต่างๆ ซึ่งต้องการเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่เกิดการรัฐประหาร และ **ยงยุทธ** ซึ่งถือเป็นนักจัดตั้ง

¹⁶ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2551 กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ประกาศว่า รอง รมต.ว่ากระทรวงการต่างประเทศ (Deputy Secretary of State) **John Negroponte** ได้ให้การรับรองต่อสภาองเกรส ว่าไทยได้กลับคืนสู่การมีการปกครองแบบประชาธิปไตย และได้ยกเลิกข้อจำกัดทางกฎหมาย ที่มีต่อการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆแก่ประเทศไทย หลังการรัฐประหาร 19 กันยายน อ้างจาก Emma Chanlett-Avery, "Thailand: Background and U.S. Relations," *Congressional Research Service*, 2 April 2009, p. 7. Available from: <http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA500348> [13 April 2011]

¹⁷ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทย-สหรัฐอเมริกามีค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในฝั่งของไทย เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกอันดับ 1 ของไทย และยังมีนักลงทุนอเมริกันเข้ามาลงทุนทำธุรกิจในไทย มูลค่ามากกว่า 23,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ถือเป็นนักลงทุนต่างชาติอันดับ 2 รองจากประเทศญี่ปุ่น และถึงแม้ว่าการเจรจาเขตการค้าเสรี (FTA) ระหว่างสหรัฐฯกับไทยจะไม่ประสบความสำเร็จ แต่ก็ได้มีการทำสนธิสัญญาทางเศรษฐกิจแทน นอกจากนี้ ท่าเรือแหลมฉบังของไทย ยังเป็นท่าเรือขนาดใหญ่อันดับที่ 20 ของโลกที่ส่งสินค้าไปยังสหรัฐฯ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1916, "SCENESSETTER FOR ACTING A/S MCNERNEY VISIT TO THAILAND," 20 June 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/06/08BANGKOK1916.html> [3 February 2012] และย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2591, "SCENESSETTER For GENERAL BOONSRANG'S COUNTERPART VISIT WITH CJCS ADMIRAL MULLEN," 29 August 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2591.html> [3 February 2012]

¹⁸ สรุปและตีความจากจากย่อหน้าที่ 1 และ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK363, "AMBASSADOR AND HOUSE SPEAKER DISCUSS BILATERAL TIES, LEGISLATIVE AGENDA, ECONOMY," 4 February 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/02/08BANGKOK363.html> [2 February 2012]

มวลชนคนสำคัญคนหนึ่ง ในค่ายอดีตนายกรัฐมนตรีนครราชสีมา ก็กล่าวว่าเขาจะช่วยส่งเสริมเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมของประชาชน¹⁹

สหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์ทางการทหารอย่างเหนียวแน่นกับไทย แม้ว่าความสัมพันธ์ที่เป็นทางการดังกล่าว จะถูกระงับไว้ชั่วคราว ในช่วงที่ไทยเกิดรัฐประหารขึ้น แต่ภายหลังจากวันที่ 6 กุมภาพันธ์ ข้อจำกัดดังกล่าวก็หมดสิ้นไป (พล.อ.มนตรี สัมพันธ์ รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นนายทหารของไทยคนแรกที่เดินทางไปเยือนสหรัฐฯ หลังการรัฐประหาร²⁰) ช่วงเวลานี้จึงถือเป็นช่วงที่สหรัฐฯ จะฟื้นฟูความสัมพันธ์ดังกล่าวให้ดีขึ้นโดยอาศัยนายทหารของไทย ซึ่งโดยทั่วไปต่างก็มีความสัมพันธ์ที่ดีกับกองทัพสหรัฐฯ ดังเช่น พล.อ.บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของไทยในช่วงเวลานี้ ก็เป็นผู้ที่มีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่กองทัพอากาศของสหรัฐฯ ซึ่งสหรัฐฯ จะใช้ พล.อ.บุญสร้าง เป็นช่องทางในการสื่อสารกับกองทัพไทย เพื่อเน้นย้ำว่าไทยและสหรัฐฯ ต่างก็ได้ประโยชน์จากความร่วมมือด้านการป้องกันภัยคุกคามต่างๆ ของทั้งสองฝ่าย²¹ ผลประโยชน์ทางการทหารที่สำคัญของสหรัฐฯ ซึ่งได้รับจากไทย ที่เห็นได้ชัดเจนมากที่สุดก็คือ การใช้สนามบินอู่ตะเภา ซึ่งถูกสหรัฐฯ ออกแบบให้เป็น ฐานปฏิบัติการความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านความมั่นคง (Cooperative Security Location) ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งในแต่ละปีมีเที่ยวบินของสหรัฐฯ ไปลงที่สนามบินอู่ตะเภา จำนวนมากกว่า 900 เที่ยวบินต่อปี เพื่อปฏิบัติการกิจต่างๆ ทั้งที่เป็นปฏิบัติการในการฝึกฉุกเฉิน ดังเช่น ช่วงที่เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ คลื่นยักษ์สึนามิ และการเป็นฐานทัพให้สหรัฐฯ สนับสนุนปฏิบัติการในอิรักและอัฟกานิสถาน นอกจากนี้ประเทศไทยยังอยู่ในแผนการยุทธศาสตร์ทางทะเล ของกองทัพเรือสหรัฐฯ รัฐบาลอเมริกันไม่สามารถหาสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นนี้ได้ จากประเทศพันธมิตรในภูมิภาคนี้อีกแล้ว ดังเห็นได้จาก ญี่ปุ่นและออสเตรเลีย ไม่เปิดให้สหรัฐฯ ใช้ประเทศเป็นฐานในการฝึกทางทหาร ดังนั้น การฝึกอบรมต่างๆ ในไทย จึงช่วยให้สหรัฐฯ สามารถสนับสนุนบทบาททางทหารของญี่ปุ่นที่กำลังขยายตัวในทวีปเอเชีย และร่วมฝึกทางทหารกับกองทัพสิงคโปร์ได้²² แต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับที่รัฐบาลสหรัฐฯ จัดให้อยู่ในลำดับ

¹⁹ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของ *Ibid.*

²⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK833, "SCENESETTER FOR GENERAL MONTREE'S COUNTERPART VISIT WITH VCJCS GENERAL CARTWRIGHT," 14 March 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/03/08BANGKOK833.html> [2 February 2012]

²¹ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 2 และ 28 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2591, "SCENESETTER FOR GENERAL BOONSRANG'S COUNTERPART VISIT WITH CJCS ADMIRAL MULLEN."

²² สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK585, "SCENESETTER FOR ADMIRAL KEATING," 22 February 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/02/08BANGKOK585.html> [2 February 2012]

ความสำคัญขั้นสูงสุด ในช่วงเวลานี้ ก็คือ การนำตัวนักค้าอาวุธสงครามชาวรัสเซีย **วิกเตอร์ บุต** (Viktor Bout) ไปดำเนินคดีที่ประเทศสหรัฐฯ หลังจาก **บุต** ถูกทางการไทยจับกุมตัวได้ อันเป็นผลจากการให้ความร่วมมือของไทย ในการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายซึ่งได้ผลเป็นอย่างดี เรื่องการจับตัว **บุต** ถูกทูตอเมริกัน เน้นย้ำผ่านทาง **ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง** ว่าเป็นเรื่องสำคัญต่อความมั่นคงแห่งชาติ ในระดับสูงของสหรัฐฯ²³

นอกจากสหรัฐอเมริกาจะใช้สายสัมพันธ์ผ่านบุคคลต่างๆ เพื่อเพิ่มผลประโยชน์ทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ดังที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้ สหรัฐฯซึ่งติดตามและเฝ้ามองการเปลี่ยนแปลงผ่านทางเมืองของไทยในช่วงปลายรัชสมัยอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ยังพยายามผูกสัมพันธ์กับองค์กรชทายาทของไทย ซึ่งจะเข้ามารับตำแหน่ง แทนที่พระมหากษัตริย์องค์ปัจจุบันในอนาคตอันใกล้ โดยอาศัย **อาสา สารสิน**²⁴ ราชเลขาธิการในพระองค์ เป็นแหล่งข่าวคนสำคัญของสถานทูตอเมริกัน ที่จะให้ข่าวความเคลื่อนไหวภายในวังกับทางสหรัฐฯ²⁵

6.3 รัฐบาลของเครือข่ายทักษิณกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย: การกลับมาของคู่ปรปักษ์ทางการเมือง

ในส่วนนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึง การกลับมาชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. เพื่อสร้างวิกฤตการณ์เมือง อันนำไปสู่เงื่อนไขให้เกิดการรัฐประหาร ซึ่งในครั้งนี ถึงแม้ว่ากลุ่ม พธม. จะมีมวลชนลดลงอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงชุมนุมขับไล่ **ทักษิณ** แต่พวกเขาก็ยังสามารถระดมประท้วง การชุมนุมให้มีผู้เข้าร่วมได้ โดยใช้วาทกรรมดังเช่น การล้มเจ้า และการขายชาติ เพื่อปลุกระดมมวลชน คลั่งชาติ ให้เข้ามาร่วมการชุมนุม นอกจากนี้ การชุมนุมของ กลุ่ม พธม. ในครั้งนี้ ยังได้รับการ

²³ อ้างถึงใน ย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1632, "THE AMBASSADOR'S MEETING WITH MINISTER OF INTERIOR CHALERM YOOBAMRUNG," 28 May 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/05/08BANGKOK1632.html> [2 February 2012]

²⁴ **อาสา สารสิน** ถือเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยให้สหรัฐอเมริกาทำงานได้บรรลุประโยชน์ได้ง่ายขึ้น ดังเช่นกรณีที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯในพม่า ซึ่งจะต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ดีของไทยกับพม่าเป็นเครื่องมือสำคัญ **อาสา**ก็แสดงบทบาทที่เป็นประโยชน์ เมื่อครั้งที่นายกรัฐมนตรี **พล.อ.สุรยุทธ์** วิจารณ์รัฐบาลพม่าผ่านสาธารณชนในเหตุการณ์เดินขบวนประท้วงของพระสงฆ์ในปี พ.ศ. 2550 **อาสา** ก็ได้เป็นผู้จัดบันทึกการแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์ของ **พล.อ.สุรยุทธ์**ดังกล่าวไปถวายรายงานแก่ในหลวง และหลังจากนั้น **พล.อ.สุรยุทธ์**ก็ได้หยุดวิจารณ์รัฐบาลพม่า สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK429, "AMBASSADOR AND KING'S PRIVATE SECRETARY DISCUSS BURMA REFUGEES, BILATERAL TIES," 8 February 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/02/08BANGKOK429.html> [2 February 2012]

²⁵ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1 และ 8 ของ *Ibid.*

สนับสนุนจาก บุคคลสำคัญในราชสำนัก ดังปรากฏ “ผ้าพันคอสีฟ้า” เป็นสัญลักษณ์สำคัญ ที่สื่อถึงการสนับสนุนดังกล่าว โดยมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

6.3.1 การกลับมาของกลุ่ม พวม. หน้าเก่ากับมวลชนเสื้อเหลือง ที่แสนเหนียวและอ่อนล้า

การเดินทางผลักดันการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 โดยรัฐบาลตัวแทนหุ่นเชิด (nominee) ของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ถือว่าเป็นการเรียกแขกผู้คุ้นเคย ให้กลับเข้าสู่เวทีทางการเมืองบนท้องถนนอย่างได้ผล เมื่อแกนนำกลุ่ม พวม. ได้ขิมกลางทดสอบความพร้อมในการชุมนุมประท้วงเป็นครั้งแรก ภายหลังจากพวกเขาประสบความสำเร็จในการสร้างเงื่อนไขทางการเมือง ปูทางให้กองทัพใช้เป็นข้ออ้างในการทำรัฐประหารในปี 2549 ก่อนที่จะจัดการชุมนุมประท้วงขึ้นอีกช่วงปลายเดือนเมษายน ด้วยการนัดหมายกันออกมาชุมนุมประท้วงต่อต้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ในวันที่ 28 มีนาคม โดยมีมวลชนเข้าร่วมการชุมนุมมากกว่า 11,000 คน และมีรายงานออกมาว่า เกิดการเผชิญหน้ากันระหว่างกลุ่ม พวม. กับกลุ่มผู้สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ อันจะนำมาสู่การใช้ความรุนแรง แต่ตำรวจได้แยกกลุ่มคนทั้งสองกลุ่มออกจากกันได้สำเร็จ และกลุ่ม พวม. ได้ประกาศว่า จะมีการชุมนุมประท้วงอีก ด้วยจำนวนมวลชนที่มากกว่าเดิม เพราะการชุมนุมประท้วงในวันนี้ถือว่ามีมวลชนเข้าร่วมจำนวนน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับที่เคยมีในช่วงปี 2549 ซึ่งพวกเขาประท้วงอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ด้วยมวลชนจำนวนมากถึง 150,000 คนโดยประมาณ²⁶

ช่วงการชุมนุมประท้วงวันที่ 28 มีนาคม 2551 ของกลุ่ม พวม. สนธิ ได้กล่าวหาว่ารัฐบาลสมัคร คือ เผด็จการทุนนิยมและเป็นระบอบทักษิณที่ซ่อนรูปอยู่ และรัฐบาลสมัครจะแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกยุบพรรค ซึ่งเป็นการใช้อำนาจในทางที่ผิด และยังช่วยนิรโทษกรรมให้กับสมาชิกพรรคไทยรักไทยที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินโทษทางการเมืองเป็นระยะเวลา 5 ปีอีกด้วย ถึงแม้ว่าการนัดชุมนุมประท้วงในครั้งนี้ จะเป็นเพียงการขิมกลางในการนัดชุมนุมโดยแกนนำ และพวกเขาไม่ได้คาดหวังว่า มวลชนของพวกเขาจะออกมาด้วยจำนวนมากเหมือนช่วงปี 2549 เพราะพวกเขาทราบดีว่า มวลชนเหล่านี้ เหนียวล้ากับการชุมนุมที่ผ่านมา และจะไม่ออกมาร่วมการชุมนุม ถ้าไม่เกิดเหตุที่แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลใช้อำนาจในทางที่ผิดอย่างร้ายแรงจริงๆ แต่จำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุมในครั้งนี้ ก็ยังมีผู้เข้าร่วมสูงเกินกว่าที่พวกเขาคาดเอาไว้ถึง 4,000 คน ผู้เข้าร่วมการชุมนุมฯ ส่วนใหญ่เป็นคนวัยกลางคน และเป็นคนชั้นกลางที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ หลายนคนสวมใส่เสื้อฟ้าที่ได้รับแจกจ่ายตั้งแต่ช่วงต่อต้านทักษิณก่อนที่จะมีรัฐประหารเกิดขึ้น²⁷ แม้ว่าในวันที่ 26 มีนาคม

²⁶ สรุปละเรียงเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1021, “THAKSIN FOES DRAW THOUSANDS TO ANTI-GOVERNMENT PROTEST IN BANGKOK,” 1 April 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/04/08BANGKOK1021.html> [2 February 2012]

²⁷ สรุปละเรียงและตีความจากย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของ *Ibid.*

2551 พรรคพลังประชาชนจะล้มเลิกการระดมมวลชน มาชุมนุมประท้วงโต้กลับการประท้วงของกลุ่ม พธม. เพราะเกรงว่าจะเกิดเหตุปะทะกันของมวลชนทั้งสองฝ่าย แต่ก็ยังมีฝ่ายต่อต้านกลุ่ม พธม. ออกมาชุมนุมจำนวนไม่น้อยกว่า 300 คน ในบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ชุมนุมของกลุ่ม พธม. ขบวนการโต้กลับการชุมนุมฯของกลุ่ม พธม. กลุ่มนี้²⁸ ได้กล่าวโจมตีแกนนำกลุ่ม พธม. และ พล.อ. เปรม ในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมการทำรัฐประหารครั้งล่าสุด²⁹ เมื่อถึงเวลาประมาณ 1 ทุ่ม ก็มีการขว้างปาขวดน้ำและก้อนหิน เข้าไปยังที่ชุมนุมฯของกลุ่ม พธม. จนกระทั่งนำมาสู่การบาดเจ็บของมวลชน พธม. รวมจำนวน 9 คน มีคนหนึ่งถูกนำส่งไปโรงพยาบาล

กลุ่ม พธม. ยังคงนัดมวลชนเข้าร่วมการชุมนุมประท้วงต่อไปเป็นระยะๆ และพยายามช่วยให้เกิดความรุนแรงมากขึ้น จากการกระทำของฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐและมวลชนฝ่ายตรงข้าม โดยมุ่งหวังว่าจะเกิดการปะทะกันของทั้งสองฝ่ายด้วยความรุนแรง อันนำไปสู่การแทรกแซงทางการเมืองของกองทัพเพื่อยุติความรุนแรง ดังเช่น กรณีการชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. ในวันที่ 25 พฤษภาคม 2551 ซึ่งตำรวจประเมินจำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุมว่ามีประมาณ 12,000-15,000 คน โดยผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางวัยกลางคน³⁰ สวมใส่เสื้อเหลืองและผ้าคาดหัว ซึ่งเขียนคำว่า “กู้ชาติ” ลักษณะเดียวกับที่เคยทำในช่วงปี 2549 ที่ฝ่ายผู้จัดการชุมนุมแจกให้กับมวลชนผู้เข้าร่วมชุมนุม ซึ่งในการชุมนุมครั้งนี้ได้ก่อให้เกิดเหตุการณ์ปะทะกันเล็กน้อยระหว่างมวลชนกลุ่ม พธม. กับมวลชนผู้สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ จำนวนประมาณ 200 คน โดยมีการขว้างขวดน้ำและก้อนหินเข้าใส่กัน นอกจากนี้ ยังมีการสกัดกั้นการเดินทางประท้วงจากตำรวจ จนกระทั่งกลุ่ม พธม. ต้องตัดสินใจเปลี่ยน ทิศทางการเดินทางจากทำเนียบรัฐบาลไปยังรัฐสภาและสะพานมัฆวาน การชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. ในระยะแรก ยังคงมีมวลชนเข้าร่วมชุมนุมเวลากลางวัน จำนวนไม่มากนัก เพราะคนเหล่านี้ยังติดภารกิจการทำงานตามอาชีพของตน แต่ที่กลุ่ม พธม. ยังคงสามารถจัดการชุมนุมยึดเยื่อได้ เป็นเพราะมีผู้ประท้วงบางส่วนที่ไม่ต้องออกไปทำงาน คือ สมาชิก

²⁸ จากการสอบถามของเจ้าหน้าที่สถานทูต พบว่า ผู้เข้าร่วมเป็นคนขับรถแท็กซี่และชาวนาอิสาน แต่บุคคลเหล่านี้ก็ไม่ได้บอกว่าใครเป็นผู้จัดตั้งการชุมนุมฯของพวกเขาในครั้งนี้ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

²⁹ ทูตอเมริกันได้ตั้งข้อสังเกตว่า ถึงแม้กลุ่มประท้วงทั้งสองกลุ่มจะเป็นฝ่ายตรงข้ามกัน แต่ก็มี การส่งข้อความที่คล้ายคลึงกันสู่สาธารณชน นั่นคือ ความไม่พอใจต่อรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 โดยในฝ่าย พธม. เห็นว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ได้ยับยั้งป้องกันการกลับมาของอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

³⁰ จากการพิจารณาจะเห็นได้ว่า มวลชนกลุ่มพันธมิตรเหล่านี้ คือ ผู้ที่เติบโตมาพร้อมกับยุคกษัตริย์นิยมเพื่อฝูง (หลังเหตุการณ์วิกฤตทางการเมืองครั้งสำคัญ เช่น เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์พฤษภาคม 2535 ที่สถาบันกษัตริย์แสดงภาพลักษณ์ผูกพันกับการเป็นกษัตริย์นักประชาธิปไตย ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง) และการพัฒนาอุตสาหกรรมหลังการเกิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจ (และสังคมแห่งชาติ) เป็นครั้งแรกในปี 2504 สมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยการผลักดันความคิดเรื่อง “การพัฒนา” ของสหรัฐอเมริกาและธนาคารโลก

กลุ่มกองทัพธรรมของ พล.ต.จำลอง ซึ่งเข้าร่วมการประชุมประท้วงของกลุ่ม พธม. ตั้งแต่ปี 2548-2549 และสนับสนุนให้เกิดการรัฐประหารในปี 2549 ปักหลักชุมนุมอยู่ในเวลากลางวัน³¹

การโจมตีด้วยประเด็นการก้าวล่วงสถาบันกษัตริย์ในฐานะเครื่องหล่อเลี้ยงมวลชน

ช่วงเริ่มต้นของการชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. ท่ามกลางข่าวลือว่า กองทัพจะออกมาทำรัฐประหาร (ซึ่งฝั่ง พธม. เชื่อว่าเกิดจากการก่อกวนของรัฐบาลสมัคร³²) ยังคงไม่สามารถปลุกกระแสเรียกร้องให้มีผู้เข้าร่วมชุมนุมจำนวนมากๆได้ เพราะมวลชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นว่า มีเหตุจำเป็นร้ายแรงจนถึงขั้นทำให้พวกเขาต้องตัดสินใจเข้าร่วมชุมนุม ดังเช่น ที่เคยเกิดขึ้นในปี 2548-2549 ช่วงที่มีการขับไล่ทักษิณ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ดังนั้น แกนนำกลุ่ม พธม. จึงต้องพยายามรักษามวลชนของตนเอาไว้ โดยการหาประเด็นอ่อนไหวทางการเมืองมาใช้เพื่อปลุกกระแสการชุมนุมประท้วงให้มีอยู่ต่อไป ซึ่งประเด็นที่เหมาะสมมากที่สุดในการณณ์เช่นนี้ก็คือ ประเด็น “ภัยคุกคามที่มีต่อความเป็นเอกภาพของชาติและสถาบันกษัตริย์”³³ โดยแกนนำกลุ่ม พธม. ได้กล่าวอ้างอย่างซ้ำๆว่า มีภัยคุกคามที่น่ากังวลอย่างยิ่งเกิดขึ้นจากการพัฒนาของสิ่งต่างๆ ดังเช่น การเฟื่องฟูขึ้นของการต่อต้านสถาบันกษัตริย์ โดยผ่านทาง การปรากฏขึ้นของข้อความดูหมิ่นสถาบันกษัตริย์ในอินเทอร์เน็ต ทั้งจากเว็บไซต์ต่อต้านพวกนิยมเจ้า (anti-royalist) และในสื่อกระแสหลัก เหตุการณ์ที่ **ไซตัสคดี อ่อนสูง** ไม่ยื่นเคารพเพลงสรรเสริญพระบารมีในโรงหนัง รวมถึงกรณี **จักรภาพ เพ็ญแข** กล่าวโจมตีระบบอุปถัมภ์และระบบศักดินาอย่างเปิดเผย เช่นเดียวกับที่เขากล่าวโจมตีประธานองคมนตรี ที่สมาคมผู้สื่อข่าวต่างประเทศ จนนำมาสู่ความหวาดระแวงว่า **จักรภาพ** ต้องการเปลี่ยนให้ไทยกลายเป็นสาธารณรัฐ³⁴ อย่างไรก็ตาม มุมมองเรื่องภัยคุกคามอันนำไปสู่ความไม่มั่นคงของสถาบันกษัตริย์ ดังกล่าว ก็ถูกวิเคราะห์โดยทูตอเมริกันว่า

³¹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 - 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1619, “CONFLICT OVER CONSTITUTION AMENDMENT CONTINUES,” 27 May 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/05/08BANGKOK1619.html> [2 February 2012]

³² อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1612, “HOW HOT IS IT, ANYWAY?,” 24 May 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/05/08BANGKOK1612.html> [2 February 2012]

³³ สถานทูตอเมริกันมองว่าในช่วงเวลานี้ทุกฝ่ายต่างใช้สถาบันกษัตริย์ เพื่อเป็นจุดมุ่งหมายของตน สภาวะปิดตายทางการเมืองในช่วงเวลานี้ คล้ายคลึงกับที่เคยเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2549 ที่มีการอ้างอิงถึงเรื่องความกังวลอย่างยิ่งที่มีต่อสถาบันกษัตริย์ ซึ่งเกิดขึ้นมาจาก การวิพากษ์วิจารณ์สถาบันกษัตริย์ในสื่อต่างๆที่เพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งจากรัฐบาลปัจจุบัน เพราะโดยลึกๆแล้วมวลชนซึ่งเคลื่อนไหวร่วมกับกลุ่ม พธม. มีความกังวลว่ามีความพยายามจากนักการเมือง โดยเฉพาะ **ทักษิณ** ที่จะลดทอนอำนาจสถาบันกษัตริย์ ถ้าหากเขาได้ถือครองอำนาจภายหลังจากเปลี่ยนรัชสมัยไปแล้ว สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1 และ 3 ของ *Ibid.*

³⁴ ในความคิดของทูตอเมริกัน คำพูดของ **จักรภาพ** ที่เกิดขึ้นในเดือนสิงหาคม 2550 ไม่ได้ผิดประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 4 และ 3 ของ *Ibid.*

เป็นเพราะผู้คนโดยทั่วไปในกลุ่ม พธม. ยังมีภาพในใจว่า มีความเชื่อมโยงระหว่าง ประเด็นการก้าวล่วงสถาบันกษัตริย์กับตัวอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ โดยฝ่ายหลังเป็นคนชี้โง่งที่อยู่เบื้องหลังการต่อสู้ทางการเมืองที่เกิดขึ้น และพยายามที่จะแข่งขันบารมีกับสถาบันกษัตริย์ ทั้งที่เรื่องเล่าเกี่ยวกับความคดโง่งของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ที่แพร่กระจายไปทั่วและถูกกล่าวหาอย่างซ้ำๆ ในบางเรื่องจะเป็นเรื่องที่ตรวจสอบไม่ได้ว่าถูกต้องหรือไม่ อันที่จริงแล้ว การกล่าวโทษปัญหาที่เกิดขึ้น โดยโยนความผิดไปให้กับอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ไม่ใช่การมองที่ครอบคลุม เพราะความไม่มั่นคงของสถาบันกษัตริย์ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์ที่เกิดขึ้น เป็นเรื่องการเมืองมุ่งเน้นไปที่ตัวบุคคลเป็นหลัก ทำให้เกิดความเสื่อมถอยไปตามกาลเวลาจากปัจจัยต่างๆ ที่มากระทบอย่างไรก็ตาม การหยิบยกประเด็นดังกล่าวขึ้นมา ปลุกระดมมวลชนของแกนนำกลุ่ม พธม. ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อการชุมนุมประท้วงของฝ่ายตนอยู่มาก เพราะนอกจากจะช่วยหล่อเลี้ยงให้การชุมนุมประท้วงยังคงมีอยู่ต่อไป ยังมีแนวโน้มที่จะนำมาสู่การเคลื่อนไหวเข้ามาแทรกแซงการเมืองของกองทัพได้เป็นอย่างดี เพราะกองทัพมีความอ่อนไหวต่อประเด็นนี้ จึงสามารถก่อให้เกิดการตอบโต้อย่างเกินเลยไป ต่อฝ่ายตรงข้ามที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นภัยคุกคามสถาบันกษัตริย์ได้อีกด้วย³⁵

การตกเป็นเป้าโจมตีเรื่องการดูหมิ่นสถาบันกษัตริย์ของจักรภพ ได้ทำให้เขาถูกอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ โดดเดี้ยวและทอดทิ้งในที่สุด โดยเฉพาะภายหลังจากจักรภพ ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีด้วยมาตรา 112 ของประมวลกฎหมายอาญา³⁶ เพื่อไม่ให้ภาพลักษณ์การเป็นพวกต่อต้านกษัตริย์นิยม ที่ถูกเชื่อมโยงกับตัวจักรภพ มาตอกย้ำภาพโดยทั่วไป ที่คนมีต่ออดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณในประเด็นเดียวกันนี้ ดังที่ได้ผู้เขียนกล่าวถึงก่อนหน้านี้แล้ว ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ทักษิณไม่ต้องการขัดแย้งกับวัง และไม่ต้องการให้กองทัพออกมาแทรกแซงการเมือง ตามข่าวลือว่าจะมีการรัฐประหาร โดยพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา หนึ่งในทหารเสือราชินี ที่มีบทบาทสำคัญและมีสายสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวังโดยตรง³⁷ แม้ว่าจักรภพจะมีผลงาน

³⁵ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 5 และ 6 ของ *Ibid.*

³⁶ จักรภพอ้างถึง เรื่องการฟ้องร้องดำเนินคดีของตำรวจที่มีต่อตัวเขาว่า ทางฝ่ายตำรวจยอมรับว่า โดยตัวหนังสือที่เกิดจากการแปลคำพูดแบบคำต่อคำแล้ว ไม่อยู่ในพื้นฐานที่จะถูกฟ้องดำเนินคดีดังกล่าวได้ แต่ทางฝ่ายตำรวจใช้การกล่าวหา โดยพื้นฐานของการสงสัยว่า จะมีวาระซ่อนเร้นในคำพูดดังกล่าวที่ต้องการกระทบต่อสถาบันกษัตริย์ จากการพิจารณาความเสี่ยงของข้อความที่ถูกพูดออกมา นอกจากนี้ จักรภพยังมองว่าฝ่ายตำรวจถูกกดดันจากบุคคลอื่นๆ ดังเช่น พล.อ.เปรม กลุ่ม พธม. และพรรคประชาธิปัตย์ ที่ต้องการให้ตำรวจเข้ามาจัดการดำเนินคดีกับตัวเขา ขณะเดียวกันเขายังถูกศัตรูภายในพรรคพลังประชาชน คือ เนวิน ชิดชอบ ใช้เรื่องที่เกิดขึ้นดังกล่าว บีบบังคับให้ลาออกจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่อีกด้วย สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1879, "FORMER CABINET MINISTER DISCUSSES LESE MAJESTE CHARGE, THAKSIN, AND ROYAL FAMILY," 18 June 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/06/08BANGKOK1879.html> [3 February 2012]

³⁷ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 6 และ 8 ของ *Ibid.*

สำคัญที่มีคุณูปการต่อการทำงานของรัฐบาลสมัคร และอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณหลายประการ ไม่ที่จะเป็นการปรับเปลี่ยนสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์เป็น “NBT” เพื่อใช้เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการต่อกรกับฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง ดังเช่น สถานีโทรทัศน์ “ทีวีไทย” ซึ่งถูกมองว่าเป็นผลผลิตของเผด็จการทหาร และต่อต้านอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ นอกจากนี้ จักรภพ ยังควบคุมสถานีวิทยุชุมชนมากกว่า 3,000 สถานี และทำให้สถานีวิทยุชุมชนภาคอีสาน ยอมเป็นเครื่องมือของรัฐบาล ด้วยการแบ่งเวลา 2-3 ชั่วโมงมานำเสนอรายการที่ฝ่ายรัฐบาลสนับสนุน เพื่อแลกกับการออกอากาศได้โดยไม่คิดค่าลิขสิทธิ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้รัฐบาลสามารถควบคุมไม่ให้ข่าวลือการรัฐประหารที่อาจเกิดขึ้นกระจายออกไป อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐบาล³⁸

6.3.2 ความพยายามในการสร้างเงื่อนไขรัฐประหารของกลุ่ม พธม.

ถึงแม้การสร้างภาพว่าจักรภพไม่จงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์ จะช่วยกระตุ้นอารมณ์ให้ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลออกมาเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม พธม. ได้เป็นอย่างดี แต่ในเวลาต่อมา การลาออกจากตำแหน่งของจักรภพ และการชะลอการแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยฝ่ายรัฐบาลสมัครออกไป ก็ทำให้สถานการณ์ความตึงเครียดลดลง และทำให้แกนนำ พธม. ต้องหาทางเคลื่อนไหวด้วยแนวทางอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อให้กลุ่ม พธม. สามารถปลุกกระดมให้มีประชาชนเข้าร่วมการเคลื่อนไหวมากขึ้น ยุทธวิธีที่แกนนำกลุ่ม พธม. เลือกใช้ ก็คือ การสร้างข่าวลือว่า ฝ่ายรัฐบาลสมัครจะสลายการชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. และมีการยั่วยุให้เกิดการปะทะกันระหว่างมวลชนฝ่ายตรงข้าม/เจ้าหน้าที่รัฐกับมวลชนของกลุ่ม พธม. ถูกใช้เป็นเงื่อนไขให้กองทัพออกมาแทรกแซงการเมือง เพื่อยับยั้งความรุนแรงไม่ให้เกิดขึ้น เหมือนดังเช่น ที่พวกเขาเคยใช้ยุทธวิธีนี้ได้ผลมาแล้วในปี พ.ศ. 2549

การชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. ที่ดำเนินมาเป็นสัปดาห์ และมีแนวโน้มที่จะเกิดการเผชิญหน้าของทั้ง 2 ฝ่ายของคู่ขัดแย้งทางการเมือง ในวันที่ 31 พฤษภาคม ภายหลังจากที่ **นายกรัฐมนตรีสมัคร** ประกาศในรายการโทรทัศน์เช้าวันอาทิตย์ว่า จะนำกองกำลังด้านความมั่นคงเข้าไปย่ำยกลุ่ม พธม. ออกจากพื้นที่ชุมนุม และทางฝั่งตำรวจก็ยืนยันต่อสาธารณชนว่าจะสลายการชุมนุม ถ้ากลุ่มผู้ประท้วงไม่เคลื่อนย้ายออกไปเอง แต่ตำรวจก็ต้องการคำสั่งปฏิบัติการแต่ละขั้นตอนของนายกรัฐมนตรีสมัครด้วย จากข่าวสลายการชุมนุมประท้วงที่เกิดขึ้น ทำให้มวลชนกลุ่ม พธม. ตื่นตัวมากขึ้น **สนธิ ลิ้มทองกุล** และ **จำลอง ศรีเมือง** ได้กระตุ้นให้กลุ่มผู้ชุมนุม เตรียมพร้อมป้องกันตนเอง การ์ด พธม. จำนวนประมาณ 100 คน มีหนังสติ๊ก หมวกกันน็อก และโลโก้ เป็นอาวุธ เตรียมพร้อมรับมือเจ้าหน้าที่รัฐ ที่จะเข้ามาปฏิบัติการสลายการชุมนุม มีรายงานปรากฏออกมาว่า

³⁸ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1613, “RTG HACHET MAN TAKES AXE TO MEDIA, BUT WOUNDS HIMSELF,” 25 May 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/05/08BANGKOK1613.html> [2 February 2012]

ข่าวดังกล่าวทำให้มีผู้ชุมนุมเดินทางเข้ามาร่วมการชุมนุม เพิ่มขึ้นมากกว่า 10,000 คนในตอนเย็น จากที่ตอนกลางวันมีผู้เข้าร่วมชุมนุมเพียงไม่กี่ร้อยคน อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามวลชนของกลุ่ม พธม. จะเพิ่มจำนวนขึ้น แต่ก็ไม่สามารถทำให้กลุ่ม พธม. โค่นล้มรัฐบาลได้ เพราะจำนวนผู้เข้าร่วมชุมนุมที่มีอยู่ในช่วงเพียง 5,000-20,000 คน ทำให้กลุ่ม พธม. ทำได้อย่างมาก ก็เพียงแค่การยึดและปิดกั้นพื้นที่บริเวณแยกสะพานม้ชวานได้เท่านั้น³⁹ แต่กระนั้นก็ตาม เหตุการณ์สลายการชุมนุมตามข่าวที่ปรากฏออกมาก็ไม่เกิดขึ้น จากเหตุการณ์นี้ **นายกรัฐมนตรีสมัคร** ได้กล่าวว่า เขาถูกเข้าใจผิดว่าสั่งให้สลายการชุมนุม ทั้งที่ในความจริง เขาไม่สามารถสลายการชุมนุมได้ เพราะรัฐบาลของเขาและกองกำลังด้านความมั่นคงไม่ให้การสนับสนุนแผนการของเขา ขณะที่แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุมก็ขู่ว่าจะใช้ความรุนแรงเพื่อขัดขวางการจับกุม ดังนั้น ทูตอเมริกัน จึงมองว่า **นายกรัฐมนตรีสมัคร** กลายเป็นผู้สูญเสียที่สุดเพราะไม่ได้ทำการคุกคามใดๆต่อกลุ่ม พธม. และยังทำให้เกิดความตึงเครียดเพิ่มขึ้น จนกระทั่งมีข่าวลือออกมาว่า พรรคร่วมรัฐบาลบางส่วนกำลังมองหาคนเข้ามาแทนที่ **นายกรัฐมนตรีสมัคร** ซึ่งอาจจะเป็น **สมชาย วงศ์สวัสดิ์** น้องเขยของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ⁴⁰

รัฐบาลสมัครต้องรับแรงกดดัน ที่โหมกระหน่ำเข้ามามากขึ้น ทั้งจากกลุ่มผู้ประท้วงหน้าเดิมคือ กลุ่ม พธม. ที่ออกมาประกาศในวันที่ 17 มิถุนายนว่า จะเดินขบวนไปยังทำเนียบรัฐบาลในวันที่ 20 มิถุนายน และจะปักหลักอยู่ที่นั่นจนกว่า **นายกรัฐมนตรีสมัคร** จะลาออกจากตำแหน่ง ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ต้องรับมือกับกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงหน้าใหม่อื่นๆ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรและคนขับรถบรรทุก ขณะที่สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจก็ประกาศว่า จะเข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่ม พธม. และจะทำการตัดน้ำประปา-ไฟฟ้า ถ้าหากว่ารัฐบาลใช้กำลังกับกลุ่มผู้ประท้วง นอกเหนือจากการเมืองบนท้องถนน รัฐบาลยังต้องรับมือกับการเมืองในรัฐสภา ที่เริ่มมีความเคลื่อนไหวจะเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลโดยพรรคฝ่ายค้าน แม้ว่ารัฐบาลจะใช้ข้ออ้างว่า ไม่มีเวลาเหลือให้เปิดประชุมสภาเพื่ออภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลแล้วก็ตาม การใช้ยุทธวิธีกดดันรัฐบาล ทั้งภายในและภายนอกรัฐสภาในเวลาเดียวกัน ถูกตั้งข้อสังเกตว่า เกิดจากความร่วมมือของฝ่ายต่อต้านรัฐบาล ทั้งกลุ่ม พธม. และพรรคประชาธิปัตย์ แต่ **สุเทพ** และ **กษิต** ก็ออกมาปฏิเสธเรื่องดังกล่าวว่าไม่เป็นความจริง โดยอ้าง

³⁹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2, 5 และ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1671, "PM MAKES EMPTY THREAT TO DISPERSE DEMONSTRATORS," 2 June 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/06/08BANGKOK1671.html> [2 February 2012]

⁴⁰ อ้างจากย่อหน้า 1 ของ *Ibid.*

ว่าพรรคประชาธิปัตย์ยังไม่พร้อม ที่จะลงแข่งขันในการเลือกตั้ง เพียงแต่ต้องการนำกระบวนการทางการเมืองกลับเข้าสู่รัฐสภา⁴¹

ความหวังของกลุ่ม พธม. ที่ต้องการทำให้เกิดการปะทะกันอย่างรุนแรง ระหว่างฝ่ายตรงข้ามกับกลุ่ม พธม. เริ่มมีแนวโน้มเข้าใกล้ความจริงมากยิ่งขึ้น เมื่อเกิดเหตุการณ์ปะทะกันเล็กน้อยระหว่างมวลชนของกลุ่ม พธม. กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในช่วงเที่ยงวันของวันที่ 20 มิถุนายน ระหว่างที่กลุ่มผู้ชุมนุมเดินขบวนเข้ามาที่ทำเนียบฯ แล้วมีตำรวจเข้าสกัดกั้น จนเป็นเหตุให้ตำรวจจำนวน 4 นายได้รับบาดเจ็บ⁴² แต่ทางฝั่งของกองทัพก็ยังคงมองว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นยังไม่เป็นเหตุที่เหมาะสม เพียงพอให้กองทัพใช้เป็นข้ออ้างออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง อย่างไรก็ตาม ถ้าหากดูข้อเท็จจริงจากโทรเลขสหรัฐฯซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวแล้ว จะเห็นว่า สาเหตุที่กองทัพยังคงไว้ท่าที่เป็นกลางนั้น ส่วนสำคัญเกิดขึ้นจากสายสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง **นายกรัฐมนตรีสมัค** กับนายทหารคนสำคัญๆที่มีอิทธิพลในกองทัพ ดังเช่น กรณีของ **พล.อ.วินัย** ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า “สมัคไม่มีทางที่จะสลายการชุมนุมของ พธม. อย่างรุนแรง แต่ถึงแม้สมัคจะทำเช่นนั้น ทหารก็จะไม่แทรกแซงการเมือง สถาบันประชาธิปไตยทำงานดีกว่ายุคของทักษิณ สมัคให้ความเคารพความต้องการของกองทัพในการโยกย้ายตำแหน่ง”⁴³ นอกจากนี้ **พล.อ.วินัย** ยังเชื่อว่า **นายกรัฐมนตรีสมัค** ได้รับคำแนะนำที่ดีจากในหลวง และจากคำแนะนำดังกล่าว ทำให้สมัคยินดีที่จะให้พรรคฝ่ายค้านเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจและยอมให้กลุ่ม พธม. ปิดล้อมทำเนียบรัฐบาล ในวันที่ 20 มิถุนายน และยังเห็นว่า กลุ่ม พธม. ควรลดระดับการกระทำที่ก้าวร้าวของตนลง หลังจากทำให้รัฐบาลระงับแผนการแก้รัฐธรรมนูญในอนาคตอันใกล้ได้ แต่กลุ่ม พธม. กลับชุมนุมประท้วงกดดันรัฐบาลให้ออกจากตำแหน่งต่อไป อีกทั้งยังพยายามก่อให้เกิดความรุนแรงด้วยเพื่อให้กองทัพออกมาแสดงบทบาท⁴⁴ และยิ่งกว่านั้น เมื่อดูข้อเท็จจริงจากคำกล่าวของ **สนธิ** กับนักการทูตออสเตรเลีย จะเห็นได้ว่า **พล.อ.**

⁴¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1897, “OPPOSITION PRESSES FOR PM’S RESIGNATION,” 19 June 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/06/08BANGKOK1897.html> [3 February 2012]

⁴² สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1917, “ANTI-GOVERNMENT DEMONSTRATORS BLOCK GOVERNMENT HOUSE,” 20 June 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/06/08BANGKOK1917.html> [3 February 2012]

⁴³ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1978, “LEADING GENERAL PRAISES SAMAK’S APPROACH TOWARDS DEMONSTRATORS AND ARMY,” 26 June 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/06/08BANGKOK1978.html> [3 February 2012]

⁴⁴ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 2 และ 3 ของ *Ibid.*

อนุพงษ์ ผบ.ทบ. มีท่าทีต่อต้าน ไม่ให้กองทัพเข้าแทรกแซงการเมืองและได้คุมกองทัพภาคที่ 1 เอาไว้ แม้ว่าจะมีนายทหารจำนวนหนึ่งที่สนับสนุน **สนธิ** และกลุ่ม พธม. ของเขาก็ตาม⁴⁵

สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ทวีความตึงเครียดยิ่งขึ้น เมื่อกลุ่ม พธม. ซึ่งพยายามสร้างความรุนแรงใน กทม. ให้เกิดขึ้น แต่ยังไม่สามารถกระทำสำเร็จ เพราะรัฐบาลเองก็ทราบดีถึงจุดมุ่งหมายดังกล่าวของกลุ่ม พธม. จึงระมัดระวังไม่ให้เกิดหตุผลพวงดังกล่าวที่กลุ่ม พธม. ขูดทิ้งไว้ ดังนั้น กลุ่ม พธม. จึงเริ่มออกชุมนุมประท้วงในพื้นที่อื่นๆทั่วประเทศ ในช่วงเดือน มีนาคม-มิถุนายน มีการชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. ในกรุงเทพฯ และอีสานเป็นช่วงๆ แต่ยังไม่มียุทธการว่าเกิดการปะทะกันอย่างรุนแรงครั้งใหญ่ จนกระทั่งวันที่ 23 กรกฎาคม เริ่มมีรายงานว่าเกิดความรุนแรงขึ้นที่จังหวัดมหาสารคามอันนำมาสู่การบาดเจ็บของแกนนำ⁴⁶ และในวันที่ 24 กรกฎาคม ก็เกิดเหตุการณ์ปะทะกันอย่างรุนแรง ระหว่างกลุ่ม พธม. กับกลุ่มคนรักอุดรฯ ซึ่งเป็นฝ่ายสนับสนุนรัฐบาล นำโดยน้องชายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ **ธีระชัย แสนแก้ว** จากการเดินขบวนประท้วงที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งในช่วงเริ่มต้น สื่อยังไม่ยอมรายงานข่าวความรุนแรงที่เกิดขึ้น แม้แกนนำกลุ่ม พธม. จะบอกว่าอาจมีการ์ด พธม. เสียชีวิต เหตุปะทะกันในครั้งนี้มีความเสียหายอย่างมาก เพราะขบวนการโต้กลับได้ใช้อาวุธในการปะทะกับกลุ่ม พธม. ซึ่งไม่ได้เตรียมพร้อมป้องกันตัวอย่างเต็มที่ ทั้งที่เป็นการจัดชุมนุมในพื้นที่ซึ่งเป็นถิ่นของฝ่ายตรงข้าม ดังที่ **สมเกียรติ** ได้เล่าถึงเหตุการณ์ดังกล่าวว่า ก่อนที่จะชุมนุมแกนนำ พธม. ตัดสินใจไม่ส่งการ์ด พธม. ที่มีฐานอยู่ในกรุงเทพฯ ออกไปเดินขบวนภายนอกกรุงเทพฯ โดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคอีสาน ที่มีประชาชนชื่นชอบ**ทักษิณ**เป็นจำนวนมากและมีโอกาสปะทะกันสูง⁴⁷ จากการตัดสินใจดังกล่าวของแกนนำกลุ่ม พธม. โดยเฉพาะ **พล.ต.จำลอง** ซึ่งเป็นนักยุทธวิธีผู้มีประสบการณ์ในการนำมวลชน และทำหน้าที่รับผิดชอบความปลอดภัยในการชุมนุมของกลุ่ม พธม. จึงแสดงให้เห็นว่า มีความเป็นไปได้ค่อนข้างมากกว่า เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเพราะแกนนำกลุ่ม พธม. จงใจให้มีการปะทะกันอย่างรุนแรงเกิดขึ้นตามแผนการที่วางไว้ เพราะพวกเขาย่อมคาดการณ์หรือรับรู้ข่าวความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้ามว่า พร้อมจะต่อต้านการมาของกลุ่ม พธม. ด้วยความรุนแรงเช่นกัน ดังนั้น การออกมากล่าวหาโจมตีฝ่ายตรงข้ามของสื่อฝั่ง พธม. ที่ว่าความรุนแรงดังกล่าว เกิดขึ้นจาก ตำรวจและรัฐบาลสมคบคิดกับกลุ่มคนรักอุดรฯ ยอมให้มวลชนของกลุ่มคนรักอุดรฯเข้ามาโจมตีกลุ่ม พธม. ในที่พัก จึงไม่ใช่สาเหตุที่แท้จริงทั้งหมดของความรุนแรง เพราะที่ถูกต้องควรจะต้องกล่าวถึง ความรับผิดชอบในฝั่งของแกนนำกลุ่ม พธม. ด้วยเช่นกัน ที่มีส่วนรู้เห็นในการทำให้เกิดความรุนแรงดังกล่าว

⁴⁵ สรุปลักษณะและความจากย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

⁴⁶ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2405, "TENSIONS ESCALATE AT THAI STREET PROTESTS," 11 August 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2405.html> [3 February 2012]

⁴⁷ สรุปลักษณะและเรียงจากย่อหน้าที่ 3 และ 7 ของ *Ibid.*

สุนัย ผาสุก นักสิทธิมนุษยชนผู้ทำงานในองค์กร Human Rights Watch ก็แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลยืนยันว่า เรื่องดังกล่าวเป็นความตั้งใจของกลุ่ม พธม. ดังที่เขาได้กล่าวว่า “พธม. ต้องการทำให้เกิดการนองเลือด เพื่อให้ทหารเข้าแทรกแซงรัฐบาลสมัคร ฝ่ายสนับสนุนทักษิณใช้การระดมผ่านวิทยุชุมชน เสนอเงิน 30,000 บาท ให้ใครก็ตามที่ทำให้แกนนำ พธม. เลือดออก”⁴⁸

การปะทะกันของทั้งสองฝ่ายไม่ได้มีเพียงแค่นับตองถนเท่านั้น แต่ยังมีการปะทะกันในแง่ของความคิดด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ กลุ่ม พธม. เริ่มเสนอแนวคิด “การเมืองใหม่”⁴⁹ เพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างระบบการเมืองด้วยฐานคติเรื่องความไม่ไว้วางใจการเมืองแบบเลือกตั้งลักษณะเดิมๆ ขณะที่ทางฝั่งของรัฐบาลก็เริ่มมีการหาทางออกของวิกฤตการเมือง ด้วยการเสนอแนวคิด ดังเช่น การตั้ง “รัฐบาลแห่งชาติ” และการทำ “โครงการสมานฉันท์และเอกภาพทางการเมือง” โดยแนวคิดแรกอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ได้กล่าวอ้างถึงความคับหน้าให้กับทูตอเมริกันฟังว่า ในหลวงทรงตรัสกับสมัคร ในวันที่ 22 กรกฎาคม และทรงอนุมัติให้สมัคร ตั้งรัฐบาลแห่งชาติ⁵⁰ ซึ่งถ้าเรื่องดังกล่าวเป็นจริง พรรคประชาธิปัตย์ก็จะเข้าร่วมรัฐบาลแห่งชาติด้วย⁵¹ ทักษิณ ยังกล่าวอีกว่า หลังตั้งรัฐบาลแห่งชาติขึ้น จะมีการตั้งประเด็นการพระราชทานอภัยโทษอย่างกว้างขวาง แล้วตัวเขาเองจะออกจากการเมืองมาทำธุรกิจอย่างเดียว⁵² ส่วนแนวคิดหลังนั้นเกิดขึ้นจาก สมัครได้เข้า

⁴⁸ แผลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 11 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2592, “THAILAND PROTEST: A PAD PRIMER,” 29 August 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2592.html> [3 February 2012]

⁴⁹ ดูเพิ่มเติมใน Michael H. Nelson, “Thailand’s People’s Alliance for Democracy: From “New Politics” to a “Real” Political Party? In *Legitimacy Crisis in Thailand*, ed. Marc Askew (Chiang Mai: Silkworm Books, 2010), pp. 119-160.

⁵⁰ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2243, “THAKSIN PREDICTS NATIONAL UNITY GOVERNMENT, PARDON, LIFE ABROAD,” 23 July 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/07/08BANGKOK2243.html> [3 February 2012]

⁵¹ อ้างโดยสรุปจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2302, “MOTHERLAND PARTY LEADER ANNOUNCES WITHDRAWAL FROM GOVERNING COALITION,” 30 July 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/07/08BANGKOK2302.html> [3 February 2012]

⁵² อ้างจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2243, “THAKSIN PREDICTS NATIONAL UNITY GOVERNMENT, PARDON, LIFE ABROAD.” นอกจากนี้ ในโทรเลขฉบับนี้ ทักษิณยังเล่าถึงข้อเท็จจริงต่างๆ ที่นำมาสู่ความขัดแย้งระหว่างตัวเขากับสถาบันกษัตริย์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และเรื่องเกี่ยวกับเบื้องหลังการขายหุ้นชินคอร์ปให้เทมาเส็ก (Temasek) ของสิงคโปร์

เฝ้าในหลวง ในวันที่ 5 สิงหาคม เพื่อเสนอโครงการดังกล่าว โดยกล่าวว่าจะเริ่มดำเนินการในวันที่ 12 สิงหาคม – 5 ธันวาคม โดยมี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เป็นประธาน⁵³

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่ศาลฎีกาตัดสินจำคุก **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** และเขาได้ตัดสินใจเดินทางไปยังประเทศอังกฤษ เพื่อหลบหนีคดี เพราะเห็นว่าเป็นคำพิพากษาที่ไม่ยุติธรรมสำหรับเขา เพราะเป็นการพิพากษาโดยมีการแทรกแซงจากวัง แม้ว่าการตัดสินใจดังกล่าวของเขาจะทำให้รัฐบาลสามารถยึดเงินประมาณ 2,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ได้ง่ายขึ้น แต่เขาก็คิดว่าการอยู่ภายนอกประเทศ ทำตัวห่างจากการเมือง ก็จะทำให้เขามีโอกาสได้รับพระราชทานอภัยโทษและนิรโทษกรรม ดังที่ **ประชา ประสพดี** ประกาศว่าจะผลักดันเรื่องนิรโทษกรรมให้ตัวเขา⁵⁴ ขณะที่คดีการยุบพรรคพลังประชาชนของเขานั้น ถูกเลื่อนการพิจารณาออกไปเป็นวันที่ 2 กันยายน⁵⁵ ดูเหมือนแนวทางการต่อสู้ด้านความคิด จะไม่ก้าวหน้าเท่ากับการต่อสู้โดยใช้กำลังรุนแรงบนท้องถนนเมื่อแกนนำกลุ่ม พวม. ได้ยกระดับความรุนแรงในการชุมนุมมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อบีบบังคับให้ฝ่ายรัฐบาล ต้องออกมาตรการขั้นเด็ดขาดในการสลายการชุมนุมของกลุ่ม พวม. อันจะนำมาสู่การนองเลือดและความเสียหายมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งจะนำมาสู่การแทรกแซงของกองทัพ ดังเห็นได้จากที่กลุ่ม พวม. ได้ก่อให้เกิดความท้าทายอย่างมากที่สุทธต่อรัฐบาลสมัคร นับตั้งแต่มีการเผชิญหน้ากันของทั้งสองฝ่าย เมื่อกลุ่ม พวม. ได้ออกปฏิบัติการที่ก้าวร้าวที่สุดของพวกเขา ในวันที่ 26 สิงหาคม ด้วยการยึดพื้นที่ทำเนียบรัฐบาล กระทรวงบางกระทรวงและสถานีโทรทัศน์ NBT พร้อมทั้งยังมีการประกาศจาก **สนธิวั** จะเผชิญหน้ากับเจ้าหน้าที่รัฐ และท้าทายหน่วยงานด้านความมั่นคงให้โจมตีพวกเขาและมวลชน พวม. พร้อมทั้งกระตุ้นให้กลุ่มผู้ชุมนุมของเขา สู้จนกว่าสงครามครั้งนี้จะยุติ แต่เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงก็ยังคงไม่ทำอะไร ที่แสดงให้เห็นว่าจะตกหลุมพรางของกลุ่ม พวม. ดังกล่าว

⁵³ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2405, “TENSION ESCALATE AT THAI STREET PROTESTS.”

⁵⁴ อ้างจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2427, “FORMER PM THAKSIN FLEES TO ENGLAND.”

⁵⁵ แหล่งข่าวของสถานทูตอเมริกัน 2 คนใน กกต. คือ **จักรินทร์ โกลลสิริ** และ **บุญเกียรติ รักชาติเจริญ** บอกว่า การถอดเรื่องคดียุบพรรคพลังประชาชนออกไป เกิดจากความขัดข้องทางเทคนิค ไม่ใช่การแทรกแซงทางการเมือง โดยไม่ได้บอกว่าการผิดพลาดดังกล่าวคืออะไร ขณะที่ **เอกภาพ พลซื่อ** อดีตรองกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทยที่ถูกตัดสินโทษทางการเมือง อ้างว่า การเลื่อนการพิจารณาคดียุบพรรคฯดังกล่าวออกไปนั้น เกิดจากมีความแตกแยกภายใน กกต. เพราะมี กกต. จำนวน 2 คนมองว่าความผิดของ **ยงยุทธ** เป็นความผิดส่วนบุคคล ดังนั้นพรรคพลังประชาชนไม่ต้องรับผิดชอบด้วยการถูกยุบพรรค สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2488, “PEOPLE’S POWER PARTY DISSOLUTION: NOT YET,” 20 August 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2488.html> [3 February 2012]

ขณะเดียวกันพล.อ.บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ ก็ยืนยันกรานว่า จะไม่มีการทำรัฐประหาร แม้จะมีการชุมนุมประท้วงด้วยความรุนแรงมากขึ้น⁵⁶

เริ่มต้นสงครามครั้งสุดท้าย!!! (ครั้งที่ 1)

ความพยายามยั่วยุให้เกิดความรุนแรงครั้งล่าสุดของกลุ่ม พวม. โดยมุ่งหวังให้ทหารออกมาโค่นล้มรัฐบาลหรือบีบบังคับให้รัฐบาลยุบสภา เริ่มต้นจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด กล่าวคือ มวลชนกลุ่ม พวม. จำนวนประมาณ 80-100 คน ได้บุกเข้ายึดสถานีโทรทัศน์ NBT ในช่วงเวลาประมาณ 4.30 น. - 5.30 น. และในเวลาบ่าย 3 โมง มวลชนจำนวน 35,000 คน โดยการคาดการณ์ของตำรวจ (ขณะที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดและคมชัดลึก รายงานว่ามีผู้เข้าร่วมประมาณ 100,000 คน พร้อมทั้งกล่าวหาว่าตำรวจมีการรายงานจำนวนผู้เข้าร่วมปฏิบัติการน้อยกว่าความเป็นจริงด้วยจุดมุ่งหมายบางอย่าง) ได้เข้ายึดพื้นที่ที่กระทรวงต่างๆ แต่ทางฝ่ายตำรวจรู้ทันถึงหลุมพราง⁵⁷ ดังกล่าวของกลุ่ม พวม. จึงหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับกลุ่มผู้ประท้วง และในเวลา 18.15 น. ตำรวจได้จับกุมตัวผู้ชุมนุมประมาณ 80 คน ทางฝั่งรัฐบาลออกมาเคลื่อนไหว เริ่มจาก**นายกรัฐมนตรีสมัคร** ได้ออกมาเรียกร้องให้กลุ่ม พวม.ออกจากทำเนียบฯและให้ รมต. มหาดไทย พล.ต.อ.โกวิท วัฒนะ ตั้งข้อหาผู้กระทำความผิด แต่**นายกรัฐมนตรี สมัคร**ยังคงไม่ออกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ขณะที่**พล.อ.อนุพงษ์** ก็ยังคงแสดงให้เห็นความชัดเจนว่า เขายังมองว่าไม่มีเหตุผลอะไร ที่จะต้องให้กองทัพเข้าแทรกแซงสถานการณ์ทางการเมืองในเวลา⁵⁸

เมื่อถึงวันที่ 27 สิงหาคม กลุ่ม พวม. ยังคงชุมนุมยึดทำเนียบฯ ขณะที่ตำรวจปราบจลาจลก็ป้องกันเต็มกำลัง แต่กำลังทั้งสองฝ่ายยังแยกกันอยู่โดยไม่มีการปะทะกัน⁵⁹ โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ

⁵⁶ สรุปลและตีความจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2546, "PAD PROTESTS CHALLENGE PM SAMAK'S AUTHORITY, PATIENCE," 26 August 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2546.html> [3 February 2012]

⁵⁷ **ไกรศักดิ์ ชุณหวิธ** ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า แกนนำกลุ่ม พวม. ได้แสดงความตั้งใจกับตัวเขาว่า กลุ่ม พวม. หวังว่าจะทำให้เกิดการปะทะกันกับตำรวจ ซึ่งจะนำมาสู่การใช้ความรุนแรงและปฏิกริยาจากรัฐบาลมากเกินไป ซึ่งจะเป็นเชื้อปะทะให้เกิดการแทรกแซงของกองทัพหรือรัฐประหารอีกครั้ง สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

⁵⁸ สรุปลและตีความจากย่อหน้าที่ 2 และ 4-9 ของ *Ibid.*

⁵⁹ **พล.ต.จำลอง และ สนธิ** ชี้ให้เห็นว่าเขาจะเลือกใช้การกระจายกำลังกว้างๆ ถ้าหากเผชิญกับการจับกุมตัวโดยตำรวจ **พล.ต.จำลอง** ประกาศไม่ขัดขวางการจับกุมตัว ขณะที่**สนธิ**ยังคงทำทนายตำรวจให้จับกุมตัว และได้ออกแบบตั้งแกนนำรุ่น 2 จำนวน 9 คน เพื่อแทนที่แกนนำที่มีอยู่เดิมจำนวน 9 คน ที่อาจถูกจับกุมตัว อ้างจาก ย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2555, "THAI PROTEST UPDATE: POLICE AND PAD PEACEFULLY COEXIST AT GOVERNMENT HOUSE WHILE PAD LEADERS FACE ARREST," 27 August 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2555.html> [3 February 2012]

จำนวนประมาณ 2,000-2,500 นาย ขณะที่กลุ่ม พธม. มีจำนวนประมาณ 16,000-18,000 คน ตำรวจกำลังรอกการตัดสินใจจากศาล เรื่องการจับกุมแกนนำกลุ่ม พธม. ด้วยข้อหาปลุกระดมมวลชน การบุกรุกทำเนียบรัฐบาลโดยผิดกฎหมาย และข้อหาอื่นๆ และทางฝั่งตำรวจได้ยึดกำหนดเส้นตายให้กลุ่ม พธม. ออกจากทำเนียบรัฐบาล จากวันที่ 27 สิงหาคม มาเป็นวันที่ 30 สิงหาคม โดยอ้างการจัดงานพระราชพิธีของราชสำนัก เมื่อเข้าสู่วันที่ 3 ของการยึดทำเนียบฯ ศาลอาญาได้ออกหมายศาล ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวแกนนำกลุ่ม พธม. และศาลแพ่งฯ ได้สั่งให้กลุ่ม พธม. ออกจากพื้นที่ทำเนียบฯ แต่ พล.ต.อ. พัชรวาท ผบ.ตร. ก็ยังไม่ลงมือปฏิบัติตามคำสั่งศาล เพราะแกนนำกลุ่ม พธม. มีมวลชน 10,000-15,000 คน เป็นโล่กำบัง ซึ่งจะนำไปสู่การนองเลือด แต่ทางฝั่งแกนนำ พธม. ก็ไม่ได้นิ่งนอนใจรอการบุกเข้ามาจับกุมตัวพวกเขาอยู่เฉยๆ ดังเห็นได้จากที่ พวกเขาได้ตั้งแกนนำรุ่น 2 ขึ้นมาจำนวน 9 คน⁶⁰ เพื่อทดแทนแกนนำเดิมที่มีรายชื่ออยู่ในหมายจับจำนวน 9 คน ได้แก่ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง สนิธ ลิ้มทองกุล ไชยวัฒน์ สินสุวงศ์ อมร อมรรัตนนานนท์ เท็ดภูมิ ใจดี พิภพ ธงชัย สมศักดิ์ โกศัยสุข สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ และ สุริยะใส กตะศิลา พล.ต.อ. โกวิท ซึ่งได้รับมอบหมายจาก นายกรัฐมนตรีสมัคร ให้สลายการชุมนุม ได้ประกาศให้ กลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงทั้งหมดออกจากทำเนียบฯ แต่กลุ่ม พธม. เพิกเฉยต่อคำสั่งดังกล่าว เมื่อถึงช่วงบ่าย 2 โมง ของวันที่ 28 สิงหาคม สนิธออกมาประกาศว่า กลุ่ม พธม. จะยังคงอยู่ที่ทำเนียบรัฐบาล จนกระทั่งถึงวันที่ 31 สิงหาคม เพราะเขาเชื่อว่ากลุ่ม พธม. จะได้ประกาศชัยชนะในสงครามครั้งนี้ แต่ในเวลา นั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยังคงไม่ปฏิบัติการจับกุมตัวแกนนำกลุ่ม พธม. จนกระทั่งมีขบวนรถตู้และรถบรรทุกของตำรวจเข้ามาในพื้นที่ และได้ถูกนำไปกล่าวอ้างบนเวทีการชุมนุมว่า ตำรวจกำลังเตรียมเข้าสลายการชุมนุม⁶¹ แต่ก็ยังไม่มีเหตุการณ์ดังที่ถูกลกล่าวอ้างเกิดขึ้นจริง

6.3.3 การเกิดขึ้นใหม่ของกลุ่ม พธม. พร้อมเครื่องแต่งกายชิ้นใหม่: ผ้าพันคอสีฟ้า⁶²

ก่อนที่กลุ่ม พธม. จะลงมือปฏิบัติการอย่างก้าวร้าว ในวันที่ 26 สิงหาคม 2551 ได้มีการปรับเปลี่ยนภาพของขบวนการที่สำคัญเกิดขึ้น กล่าวคือ กลุ่ม พธม. ซึ่งเริ่มต้นจากการจัดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญญาณ ในปี พ.ศ. 2548 เพื่อต่อสู้กับ นายกรัฐมนตรีทักษิณ และพรรคพวก

⁶⁰ แกนนำรุ่น 2 ได้แก่ อมร อมรรัตนนานนท์ สาวิทย์ แก้วหวาน สราญ รอดเพชร สโรชา พรอุดมศักดิ์ พิชิต ชัยมงคล สุรัชย์ ไม้งาม อัญชลี ไพรีรักษ์ ปานเทพ พัวพงษ์พันธ์ และ จินดารัตน์ เจริญชัยชนะ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2592, "THAILAND PROTESTS: A PAD PRIMER."

⁶¹ สรุปลและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2575, "THAI PROTEST UPDATE: WARRANTS BUT NO ARREST," 28 August 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2575.html> [3 February 2012]

⁶² ข้อมูลโทรเลขทางการทูตอเมริกัน ในส่วนนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลของ วาสนา นาน่วม, *ลับ ลวง พราง ภาค ๒ ซ่อนรูปปฏิวัติที่ 'เหล็ยม' โหด*, หน้า 276-284.

ได้ก่อตั้งกลุ่ม พธม. ขึ้นอย่างเป็นทางการในเดือนกุมภาพันธ์ 2549 โดยมีแกนนำ 5 คน คือ **สนธิ ลิ้มทองกุล** **จำลอง ศรีเมือง** **พิภพ ธงชัย** **สมศักดิ์ โกศัยสุข** และ**สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์**⁶³ และในเวลาต่อมาจึงเริ่มหันมาใช้แนวคิดราชาชาตินิยม-ชาตินิยม โดยแอบอิงอยู่กับสถาบันกษัตริย์ ด้วยการอาศัยความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อในหลวง เป็นเครื่องมือทางการเมือง พร้อมสัญลักษณ์เสื้อสีเหลือง จนนำมาสู่การเกิดรัฐประหารโดยกองทัพในปี 2549 แล้วจึงลดบทบาทไป จนกระทั่งถึงปี 2551 กลุ่ม พธม. ได้กลับมาต่อต้านพรรคพลังประชาชน พร้อมกับผลักดันวาทกรรม “ชายชาติ” กรณีเขาพระวิหาร แต่การกลับมาใหม่ของกลุ่ม พธม. ในครั้งนี้ แม้ว่าจะมีจำนวนผู้เข้าร่วมลดลง แต่กลับมีวาระที่รุนแรงขึ้น พวกเขาเริ่มใช้ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวที่ก้าวร้าว เพื่อยั่วให้เกิดการปะทะกันอย่างรุนแรง ระหว่างมวลชนของเขากับฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวถึง การปะทะกันหลายๆครั้งก่อนหน้านี้ เพื่อสร้างเงื่อนไขให้กองทัพออกมาทำรัฐประหารอีกครั้ง และในเดือนมิถุนายน กลุ่ม พธม. ได้ผลักดันแนวคิด “การเมืองใหม่” ซึ่งถือเป็นภัยคุกคามต่อประชาธิปไตย โดยเน้นให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) โดยหันมาใช้ในการแต่งตั้ง จำนวนร้อยละ 70 ของสภา ใช้การเลือกตั้งร้อยละ 30 ของสภา และยังสนับสนุนให้กองทัพมีสิทธิ์แทรกแซงการเมือง⁶⁴ แต่ความเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจมากที่สุด ในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. ในช่วงนี้นอกเหนือจาก การโน้มเอียงเข้าสู่หลักการต่อต้านประชาธิปไตยดังกล่าวแล้ว ยังมีเรื่องการเพิ่มความสัมพันธ์กับบุคคล ที่อยู่ในแวดวงข้าราชการและผู้ใกล้ชิดของสมเด็จพระราชินีมากขึ้น จากที่เดิม จะแสดงถึงความสัมพันธ์กับบุคคล ที่อยู่ในแวดวงข้าราชการและผู้ใกล้ชิดของในหลวงแต่เพียงอย่างเดียว ดังเห็นได้จากการประท้วงครั้งล่าสุด กลุ่มผู้สนับสนุน พธม. เริ่มใส่สายรัดข้อมือและเครื่องประดับอื่นๆที่เป็น “สีฟ้าอ่อน” ซึ่งมีความสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญในสถาบันกษัตริย์ พร้อมกับเรื่องเล่าว่า มีสุภาพสตรีผู้สูงศักดิ์ท่านหนึ่ง บริจาคเงินจำนวน 50,000 บาท ให้กับกลุ่ม พธม.⁶⁵ จากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงทำให้ ในวันที่ 29 สิงหาคม ทูตอเมริกันได้สอบถามความจริงไปยัง

⁶³ **สนธิ ลิ้มทองกุล** มีบทบาทสำคัญ ในการสร้างข้อความและวาระทางการเมืองของกลุ่ม พธม. **พล.ต.จำลอง ศรีเมือง** และ**กลุ่มสันติอโศก** แสดงบทบาทสำคัญ ในการกำหนดยุทธวิธีและการเคลื่อนไหวบนท้องถนน เพื่อต่อต้านเจ้าหน้าที่รัฐ เหมือนดังเช่นที่เขาเคยทำในปี พ.ศ. 2535 **พิภพ ธงชัย** นักพัฒนาเอกชนจากมูลนิธิเด็ก สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย **สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์** ทำหน้าที่เชื่อมต่อกับกลุ่ม พธม. เข้ากับชุมชนนักวิชาการ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2592, “THAILAND PROTESTS: A PAD PRIMER.”

⁶⁴ สรุปลและตีความจาก *Ibid.*

⁶⁵ ในการพูดที่สหรัฐอเมริกา **สนธิ ลิ้มทองกุล** ได้กล่าวอ้างว่า สมาชิกคนหนึ่งของราชวงศ์ ให้เงินกับเขา เพื่อช่วยเหลือกิจกรรมการชุมนุมประท้วงของ กลุ่ม พธม. เป็นเงิน 250,000 บาท อ้างจาก Duncan McCargo, “Thai Politics as Reality TV,” *Journal of Asian Studies* 68, 1 (February 2009): 14.

อาสา สารสิน ราชเลขาธิการในพระองค์ ว่าเป็นอย่างไร แต่ **อาสา** ก็ได้ปฏิเสธว่าเรื่องดังกล่าวไม่เป็นความจริง⁶⁶

ความเชื่อเรื่องกลุ่ม พวม. ได้รับการหนุนหลังจากราชสำนัก เพิ่มความอึกเขมให้การต่อสู้ของกลุ่ม พวม. ที่ต้องการผลักดันให้ถึงจุดแตกหักกับฝ่ายรัฐบาลโดยเร็ว เพื่อจะได้ประกาศชัยชนะในสงครามครั้งสุดท้ายที่ตนก่อตั้ง เมื่อถึงวันที่ 4 ของการยึดทำเนียบฯ (29 สิงหาคม) ราวๆเวลา 11.00 น. เริ่มเกิดเหตุปะทะกันระหว่างมวลชนกลุ่ม พวม. กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งมาจากต่างจังหวัดเพื่อปฏิบัติหน้าที่ควบคุมฝูงชน และเริ่มอ่อนล้า จนไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาลที่ให้ตั้งกำลังตั้งแนวกันผู้ชุมนุมรอบทำเนียบฯได้อย่างเต็มที่ มีการลดกำลังตำรวจจาก 2,000 นาย เหลือเพียงไม่มากกว่า 250-400 นาย เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 10-20 คน ในจำนวนนี้มี 2-3 คนที่ได้รับบาดเจ็บรุนแรงจนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล กลุ่ม พวม. ได้ฝ่าแนวกันของตำรวจเข้าไปภายในทำเนียบฯได้ในเวลาบ่าย 3 โมงเย็น มวลชนกลุ่ม พวม. บางส่วนเริ่มออกมาที่บริเวณสะพานม้ฆวานอีกครั้งหลังจากถูกตำรวจเคลียร์พื้นที่ไปแล้วก่อนหน้านี้ ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่บริเวณทำเนียบฯเดินทางกลับเข้าสู่กองบัญชาการตำรวจนครบาล ขณะที่สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจซึ่งเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับ พวม. ก็เริ่มปิดการเดินรถไฟและสนามบินในต่างจังหวัด มีรถไฟจำนวน 41 ขบวนหยุดการเดินรถไฟเข้ากรุงเทพฯ การปิดกั้นการคมนาคมและยึดทำเนียบฯได้ก่อให้เกิดความตึงเครียดระหว่างรัฐบาลกับกลุ่ม พวม. มากยิ่งขึ้น ขณะที่ **อาสา** ก็ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า เขามีความกังวลว่าจะมีอะไรบางอย่างที่สำคัญ เกิดขึ้นช่วงสุดสัปดาห์นี้ เพราะจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลสมัครสูญเสียการควบคุมไปแล้ว⁶⁷ ในวันที่ 31 สิงหาคม ได้มีการอภิปรายโต้เถียงกันระหว่าง **นายกรัฐมนตรีสมัคร** กับ**อภิสิทธิ์** เพื่อหาทางยุติวิกฤตที่เกิดขึ้น แต่ก็ไม่ได้เกิดประโยชน์ เพราะ**นายกรัฐมนตรีสมัคร**ปฏิเสธคำเรียกร้องของ **อภิสิทธิ์** ที่ต้องการให้ประกาศยุบสภา เพราะ **สมัคร** มองว่า การยุบสภาจะเป็นชัยชนะของกลุ่ม พวม.⁶⁸

ช่วงหลังเที่ยงคืนของวันที่ 1 กันยายน สถานการณ์ยิ่งรุนแรงเพิ่มขึ้นไปอีก เมื่อกลุ่มคนเสื้อแดงจำนวนหนึ่งเดินทางเข้ามาบริเวณพื้นที่การชุมนุมของกลุ่ม พวม. และได้เกิดการปะทะกันระหว่างทั้งสองฝ่ายจนเกิดความรุนแรง บริเวณใกล้สะพานม้ฆวาน นำมาสู่การเสียชีวิตของสมาชิกกลุ่มคนเสื้อ

⁶⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 13 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2592, "THAILAND PROTESTS: A PAD PRIMER."

⁶⁷ ดูเพิ่มเติมใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2593, "THAI PROTESTS UPDATE: POLICE UNABLE TO TAKE CONTROL AS PAD SEIZES THE INITIATIVE," Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2593.html> [3 February 2012]

⁶⁸ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2610, "MIDNIGHT BANGKOK CLASH LEADS TO EMERGENCY DECREE," 2 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2610.html> [3 February 2012]

แดง ที่เข้าร่วมการประชุม จำนวน 1 คน และบาดเจ็บจำนวน 40 คน ในเวลาตีหนึ่งของวันที่ 2 กันยายน มีสื่อเห็น ส.ส.พรรคพลังประชาชนประสานงานการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ผู้เห็นเหตุการณ์ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า ตำรวจเกือบไม่ได้ต้านทานอะไรเลย เมื่อกลุ่มคนเสื้อแดงถืออาวุธเป็นท่อเหล็ก เข้ามาบริเวณสะพานมัฆวาน โดยใช้รถบรรทุกและมอเตอร์ไซด์เป็นพาหนะเดินทางมาจากบริเวณสนามหลวง แต่กลุ่ม พธม. ก็มีอาวุธเช่นเดียวกัน ทั้งสองฝ่ายได้บุกเข้าปะทะกัน แต่กลุ่มคนเสื้อแดงได้ล่าถอยออกไปจากบริเวณที่ปะทะ ภายหลังจากมีเสียงปืนดังขึ้น และนำมาสู่การเสียชีวิตของคนเสื้อแดง จำนวน 1 คน⁶⁹ นอกจากการปะทะกันดังกล่าว ยังมีเหตุระเบิดเกิดขึ้นภายในป้อมตำรวจ แต่กลุ่ม พธม. ปฏิเสธความรับผิดชอบว่าพวกตนมีส่วนเกี่ยวข้อง เพราะเรื่องดังกล่าวเป็นการจงใจใส่ร้ายกลุ่ม พธม. ส่วน**สมศักดิ์**อ้างว่า เหตุระเบิดที่เกิดขึ้นเป็นความตั้งใจทำให้ประชาชนไม่กล้าเข้าร่วมการประชุมกับกลุ่ม พธม.⁷⁰

ทูตอเมริกัน ได้บันทึก ที่มาของเหตุการณ์ปะทะกันครั้งนี้ ในโทรเลขว่า แม้ยังไม่มีหลักฐานชัดเจน แต่ก็มีสิ่งชี้ให้เห็นหลายอย่างว่า การปะทะกันครั้งนี้ เกิดขึ้นจากการต่อสู้ที่ถูกเตรียมการมาอย่างเดียวกับที่เกิดในจังหวัดอุดรธานี เจ้าหน้าที่ด้านการทูตชาวออสเตรเลีย กล่าวว่า ส.ส.พรรคพลังประชาชน ยกเลิกตารางนัดประชุมวันที่ 1 กันยายน ในวันที่ 2 กันยายน **สุรสิทธิ์ โกศลนาวิณ** คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวว่า มีสมาชิกพรรคพลังประชาชน รวบรวมมวลชนกลุ่มคนรักอุดรฯ เดินทางมายังกรุงเทพฯ เพื่อเผชิญหน้ากับกลุ่ม พธม. โดยมี **จรัส ดิษฐาอภิชัย** และ **กวี จงกิจถาวร** เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่า เป็นผู้นำกลุ่มคนรักอุดรฯเดินทางเข้ามาปะทะกับกลุ่ม พธม. โดยใช้ตัวแบบเดียวกับเหตุการณ์ปะทะกันที่จังหวัดอุดรธานี คือ ตำรวจไม่ได้ใช้ความพยายามในการป้องกันความรุนแรง **สุรสิทธิ์** อ้างว่า **พล.ต.อ.จรัล ชูพานนท์** ได้ปล่อยให้กลุ่มคนเสื้อแดงเข้ามาในพื้นที่อย่างอิสระ สื่อหลายแหล่งกล่าวถึง ผู้อยู่เบื้องหลังกลุ่มคนเสื้อแดง โดยระบุว่า มี ส.ส.จาก ศรีสะเกษและนครราชสีมา ประสานงานให้กลุ่มคนเสื้อแดง เคลื่อนพลจากสนามหลวง **ม.ล.อนุพร เกษมสันต์** เจ้าหน้าที่ในสำนักงานราชเลขาธิการ กล่าวหา รัฐมนตรีจำนวนหลายคน เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เกิดขึ้น ขณะที่กลุ่ม พธม. ได้อ้างว่า **ทรงศักดิ์ ทองศรี** มีส่วนเกี่ยวข้อง⁷¹ ขณะที่ **อานันท์ ปันยารชุน** กล่าวว่า “กลุ่มคนเสื้อแดงได้ชี้ให้เห็นว่า พรรคพลังประชาชนของสมัคร ได้จัดตั้งแก๊งข้างถนนอย่างตั้งใจ เพื่อให้เกิดเหตุการณ์นองเลือด ช่วงต้นของวันที่ 2 กันยายน ซึ่งนำมาสู่การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งกลุ่ม พธม. และกลุ่มคนเสื้อแดง/พรรคพลังประชาชน ต่างยินดีให้เกิดการนองเลือด การปะทะกันวันที่ 2 กันยายน”⁷² จากเหตุการณ์รุนแรงนี้ **นายกรัฐมนตรีสมัคร**

⁶⁹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 3 ของ *Ibid.*

⁷⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

⁷¹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 9 และ 10 ของ *Ibid.*

⁷² แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

ได้ปรึกษากับหัวหน้าหน่วยงานด้านความมั่นคงเป็นเวลา 2 ชั่วโมง และเมื่อถึงเวลา 7.00 น. **นายกรัฐมนตรีสมัคร** ก็ได้ประกาศกฎอัยการศึกและประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในที่สุด และมอบหมายให้ **พล.อ.อนุพงษ์** เข้าทำหน้าที่ที่ปรึกษาความเรียบร้อย และได้ให้อำนาจ**พล.อ.อนุพงษ์** สามารถปิดถนนได้ตามความเหมาะสม ถ้าหากมีการเดินขบวนจากต่างจังหวัดเข้ามายังกรุงเทพฯ⁷³ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดข่าวลือว่ากองทัพจะทำรัฐประหาร แต่**พล.อ.อนุพงษ์**ได้ให้ความมั่นใจกับทูตอเมริกันว่าจะไม่เกิดการรัฐประหาร และกองทัพบกจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับภารกิจต่างๆให้น้อยที่สุด ขณะที่**สุรสีห์**ได้บอกทูตอเมริกันว่ามีทหารเล่าให้เขาฟังว่า กองทัพมีแผนจะนำ**อานันท์**เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรี แต่เมื่อ**อานันท์**รับรู้แผนดังกล่าว ได้พยายามขัดขึ้นและรักษาระยะห่างเอาไว้ เพราะต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น แต่ไม่ใช่ด้วยวิธีรัฐประหารแบบเดิม⁷⁴ ถ้าหากเรื่องดังกล่าวเป็นจริง มีความเป็นไปได้ว่า “วิธีการเปลี่ยนแปลงแบบอื่น” ตามที่**อานันท์**พูดถึง อาจมีความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต⁷⁵ เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลที่เกิดขึ้น ไม่ขัดกับประชาธิปไตยในลักษณะที่สหรัฐฯต้องการ เพราะจากเหตุการณ์นี้ ทูตอเมริกันและทูตอังกฤษได้ชื่นชมนำของไทยว่า ถ้าหากทำรัฐประหารจะเกิดผลเสียอะไรบ้าง⁷⁶

โทรเลขของสถานกงสุลสหรัฐฯประจำเชียงใหม่ฉบับหนึ่ง⁷⁷ ได้รายงานข้อเท็จจริงที่สำคัญเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ปะทะกันที่บริเวณสะพานม้งหวานว่า เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของการวางแผนเอาไว้โดย ส.ส. ของพรรคพลังประชาชน โดยกล่าวอ้างคำพูดของ **สามารถ แก้วมีชัย** ส.ส.เชียงราย ในสังกัดพรรคพลังประชาชน ที่บอกว่า มี ส.ส.พรรคพลังประชาชน เกี่ยวข้องในการ

⁷³ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

⁷⁴ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 15 ของ *Ibid.*

⁷⁵ กกด. ได้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญพิจารณายุบพรรคพลังประชาชน หลังจากได้เลื่อนการพิจารณาดังกล่าวออกไปเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่สุดค้ำคองกับที่เกิดวิกฤตครั้งล่าสุดนี้ขึ้น สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1 และ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2616, “THAI COURT RULINGS DELIVER FURTHER BLOWS TO SAMAK AND THAKSIN,” 3 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2616.html> [3 February 2012]

⁷⁶ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 12 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2610, “MIDNIGHT BANGKOK CLASH LEADS TO EMERGENCY DECREE.”

⁷⁷ อ้างจาก U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 08CHIANGMAI133, “NORTHERN LABOR UNIONS, STUDENTS AND MEDIA DIVIDED OVER PAD,” 3 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08CHIANGMAI133.html> [9 February 2012] ในโทรเลขฉบับนี้ นอกจากจะมีการพูดถึงรายละเอียดซึ่งเกี่ยวข้องกับเหตุปะทะที่สะพานม้งหวานแล้ว ยังมีการพูดถึงการระดมมวลชนของกลุ่ม พวม. ในภาคเหนืออีกด้วย โดยอ้างข้อมูลจาก **สมโชค จันทอง** เลขาธิการกลุ่ม พวม. ในภาคเหนือ ที่พูดถึงการส่งคนเข้าร่วมการชุมนุมกับกลุ่ม พวม. ในกรุงเทพฯว่าได้รับการช่วยเหลือจากสหภาพแรงงานการรถไฟฯ และผู้เข้าร่วมชุมนุมส่วนใหญ่มากกว่า 1,000 คนเข้าร่วมการชุมนุมกับกลุ่ม พวม. ในกรุงเทพฯ และผู้ชุมนุมส่วนใหญ่เป็นพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) แต่ไม่ต้องการระบุตัว เพราะหัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในภาคเหนือกล่าวว่า คนที่เข้าร่วมการนัดหยุดงานจะได้รับผลกระทบต่อการพิจารณาขึ้นเงินเดือน

สร้างความรุนแรง จากการปะทะกันของกลุ่ม พวม. กับกลุ่ม นปก. ที่สะพานมัฆวาน เพื่อเปิดทางให้นายกรัฐมนตรีสมัคร ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในวันที่ 2 กันยายน⁷⁸ นอกจากนี้ในโทรเลขฉบับเดียวกันนี้ ยังกล่าวถึง เหตุการณ์ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ จัดให้มีการเดินขบวนขึ้นในวันที่ 1 กันยายน โดยมีผู้เข้าร่วมเป็นทหารและนักศึกษา จำนวนประมาณ 2,000 คน เป็นเพราะความกดดันจากกระทรวงมหาดไทย ที่ต้องการให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ส่งผู้สนับสนุน นปก. เข้าสู่กรุงเทพฯ เพื่อเข้าร่วมการชุมนุมโต้กลับกลุ่ม พวม. หรือให้จัดตั้งการเดินขบวนในจังหวัดเพื่อสนับสนุนรัฐบาล⁷⁹

6.3.4 การหาทางออกจากวิกฤตความขัดแย้งทางการเมือง

เริ่มมีการมองหาทางออกจากวิกฤตทางการเมืองที่เกิดขึ้น จากฝ่ายต่อต้านทักษิณ ด้วยการเปลี่ยนแปลงตัวรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องไปกับ แนวทางการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พวม. ดังเห็นได้จาก การเคลื่อนไหวขององคมนตรี พล.อ.อ.สิทธิ เสวตศิลา ที่มองว่า ทักษิณและสมัคร เป็นภัยคุกคามต่อประเทศไทย ที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลาง สมัครสูญเสียความชอบธรรมไปจากการถูกดำเนินคดีความต่างๆ และการใช้ความรุนแรงจากเหตุปะทะกันของกลุ่ม พวม. กับฝ่ายตรงข้าม ที่อุดรธานีและกรุงเทพฯ ดังนั้น ทางออกเดียวของสมัคร คือ การลาออกจากตำแหน่งและการยุบสภา พล.อ.อ.สิทธิได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า ทูตอเมริกันเป็นชาวต่างชาติเพียงคนเดียว ที่เขาจะแบ่งปันเรื่องรัฐบาลใหม่ ตามที่เขาและพรรคพวกได้วางแผน⁸⁰ ก่อนที่เขาจะนำแผนการดังกล่าว ไปถวายรายงานแก่ในหลวง พล.อ.อ.สิทธิตระหนักดีว่า ตำแหน่งองคมนตรีที่เขาดำรงอยู่ไม่สามารถยุ่งเกี่ยวกับการเมืองได้ แต่เขาจะทำในฐานะของอดีตผู้นำกองทัพที่จะทำเพื่อชาติ พล.อ.อ.สิทธิ กล่าวว่า เขาจะเป็นผู้ถวายรายงานเรื่องนี้เอง เพื่อป้องกัน พล.อ.เปรม ที่ถูกวิจารณ์อย่างหนักโดยไม่เป็นธรรม ว่าหนุนหลังกลุ่ม พวม. และพรรคประชาธิปัตย์⁸¹ โดย พล.อ.อ.สิทธิจะเข้าเฝ้าในหลวง ที่หัวหิน ช่วงค่ำวันที่ 3 กันยายน เพื่อถวายรายงานแผนการดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วย การให้อดีตนายกรัฐมนตรีนันทน์ เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แทนนายกรัฐมนตรีสมัคร ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อยินยอมให้นายกรัฐมนตรี ที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง⁸² แผนการ

⁷⁸ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.*

⁷⁹ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

⁸⁰ ผู้อยู่เบื้องหลังแผนการของ พล.อ.อ.สิทธิ ประกอบด้วย ปราโมทย์ นาครทรรพ นายทหารระดับสูงในกองทัพอากาศ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แต่จากการแสดงความคิดเห็นของทูตอเมริกันในโทรเลข ที่กล่าวว่า “พล.อ.วินัยบอกว่าจะมีสัญญาณที่ดีในตอนค่ำวันที่ 3 กันยายน” แสดงว่า แผนการนี้อาจมีผู้ร่วมวางแผนมากกว่านี้ เพราะอย่างน้อยตัว พล.อ.วินัย ก็น่าจะรู้เรื่องดังกล่าวเช่นกัน สรุปลและตีความจากย่อหน้าที่ 2 และ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2619, “THAILAND: SENIOR STATESMEN SEEKING THE KING’S APPROVAL TO PUSH ASIDE PM SAMAK,” 3 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2619.html> [3 February 2012]

⁸¹ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

⁸² สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 ของ *Ibid.*

เปลี่ยนแปลงรัฐบาลและนายกรัฐมนตรีครั้งนี้ จะต้องอาศัยปัจจัย 3 ประการ จึงจะเกิดขึ้นได้ นั่นคือ พระมหากษัตริย์ **อดีตนายกรัฐมนตรีอานันท์** และ **พล.อ.อนุพงษ์** แต่ทั้ง **อานันท์** และ **พล.อ.อนุพงษ์** ไม่ได้เข้าร่วมการวางแผนครั้งนี้ **อานันท์** ยังไม่ตอบรับเพราะต้องการทบทวนแผนก่อน ส่วน **พล.อ.อนุพงษ์** แม้ว่าจะคิดว่า **นายกรัฐมนตรีสมัคร** ต้องออกจากตำแหน่ง แต่ก็ไม่ชอบกลุ่ม พวม. โดยเฉพาะ **สนธิ** และ **พล.ต.จำลอง** แต่ **พล.อ.อ.สิทธิ** ก็กล่าวว่า **พล.อ.อนุพงษ์** จะไม่ทำเพื่อในหลวง เพียงเพราะไม่ชอบคน 3-4 คนอย่างนั้นหรือ? แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดในความคิดของ **พล.อ.อ.สิทธิ** อยู่ที่ว่า ในหลวงจะคิดอย่างไรกับแผนการนี้ เมื่อทูตอเมริกันทราบถึงรายละเอียดของแผนการดังกล่าว จึงแสดงความคิดเห็นว่า แกนนำกลุ่ม พวม. เช่น **สนธิ** เป็นพวกดีอี้น หัวแข็ง รั้งมือ ยาก เช่นเดียวกับ **สมัคร** ดังนั้น ต้องให้พูดคุยกันหาทางออกให้วิกฤตการเมือง นอกจากนี้ ทูตอเมริกันยังพยายามหาช่องทางอื่น ๆ ที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญ⁸³ และชี้ให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต้องเป็นประชาธิปไตย ผู้นำในระบอบประชาธิปไตย ต้องมาจากการเลือกตั้ง เพราะถ้าหากว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ด้วยวิธีทางนอกรัฐธรรมนูญ รัฐบาลสหรัฐฯ จะมีปฏิกิริยาออกมาทางลบ หลังจากที่ทูตอเมริกันได้พูดคุยกับ **พล.อ.อ.สิทธิ** เขาก็ได้พบกับ **อานันท์** เป็นครั้งที่สองในรอบ 24 ชั่วโมง และทูตอเมริกันก็ได้ถามถึงเรื่องดังกล่าว จึงรู้ว่า จริงๆ แล้ว **อานันท์** ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอภิปรายเรื่องแผนการดังกล่าว เพียงแต่ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเตรียมการใดๆ ตามแผนการที่วางไว้ และ **อานันท์** ยังมองว่า เขาเป็นคนที่มีลักษณะ “เป็นตัวของตัวเอง” ดังนั้น ถ้าหากผู้วางแผนการดังกล่าว เห็นว่ามีบุคคลอื่นที่สามารถทำตามแผนดังกล่าวได้ ก็ควรให้บุคคลผู้นั้นทำ และโดยส่วนตัวแล้ว **อานันท์** ก็ไม่เห็นด้วยกับมุมมองประชาธิปไตยแบบที่สหรัฐฯ ใช้ รวมถึงปฏิกิริยาของสหรัฐฯ ที่มีต่อการทำรัฐประหาร 2549 ด้วย⁸⁴

6.4 การทำ “รัฐประหารเจียม” กับการเปลี่ยนอำนาจทางการเมืองในรัฐสภา

คำแนะนำของทูตอเมริกัน ที่มีต่อแผนการเปลี่ยนแปลงตัวนายกรัฐมนตรีและรัฐบาลของ **องคมนตรี พล.อ.อ.สิทธิ** และพรรคพวก ที่กล่าวว่า ให้พยายามหาช่องทางที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญ เพื่อทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เปรียบเสมือนการชี้โพร่งให้กระรอกเห็นว่า กลุ่มชนชั้นนำเหล่านี้ควรทำอย่างไร จึงจะสามารถเปลี่ยนแปลงรัฐบาล และยังไม่ขัดต่อแนวทางประชาธิปไตยแบบที่สหรัฐอเมริกา

⁸³ สรุปลงและตีความจากย่อหน้าที่ 7 และ 8 ของ *Ibid.*

⁸⁴ สรุปลงและตีความจากย่อหน้าที่ 9 และ 10 ของ *Ibid.*

ต้องการ⁸⁵ เหตุการณ์นี้จึงถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่จะเกิดขึ้นในเวลาต่อมา ซึ่งสอดคล้องอย่างมากต่อแนวทางที่ทูตอเมริกันและรัฐบาลสหรัฐฯต้องการ

รัฐบาลสมัครถูกกีดเซาะความชอบธรรมลงไปเรื่อยๆ เมื่อ**เดช บุนนาท**ลาออกจาก ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ **พล.อ.อนุพงษ์** ก็ยืนยันว่า จะไม่ใช่กำลังขับไล่กลุ่มผู้ประท้วงออกจากทำเนียบฯ ขณะที่**สุวิทย์ คุณกิตติ** ก็ต้องการดึงสมาชิกพรรคร่วมรัฐบาลออกจาก รัฐบาล และเมื่อมีข่าวว่า**สมัคร**เดินทางไปเข้าเฝ้าฯ ในหลวงที่หัวหิน เมื่อวันที่ 3 กันยายน ก็ทำให้สื่อต่างๆ ที่ติดตามข่าว คิดว่าจะนำมาสู่การลาออกจากตำแหน่งของ **นายกรัฐมนตรีสมัคร**⁸⁶ แต่ความคิดดังกล่าวกลับไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นจริง เพราะ**นายกรัฐมนตรีสมัคร** ไม่ยอมลาออก และต้องการให้มีการลงประชามติว่าใครถูกต้องระหว่างรัฐบาลกับกลุ่ม พธม. **สมัคร**คิดว่ารัฐบาลของเขาไม่ได้ทำอะไรผิด

6.4.1 ตุลาการภิวัตน์

นายกรัฐมนตรีสมัคร ยังคงไม่ประกาศลาออกและยุบสภา ตามกระแสกดดันจากหลายๆ ฝ่าย ในสังคม แต่ขณะเดียวกัน เขาก็ไม่สามารถใช้อำนาจ ในฐานะนายกรัฐมนตรี ทำสิ่งต่างๆ ได้เช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องการใช้อำนาจ ตามพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน ดังที่มีข่าวออกมาว่า **พล.อ.อนุพงษ์** ไม่ยอมเข้าร่วมการประชุมกับ **สมัคร** เรื่องพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งจะทำให้**สมัคร**มีอำนาจใช้กำลังทหาร สาเหตุสำคัญที่ **พล.อ.อนุพงษ์** ไม่เข้าร่วมการประชุมดังกล่าว มีความเป็นไปได้อย่างยิ่งว่า เกิดขึ้นจากความพยายามผันตัวเอง จากการเป็นส่วนหนึ่งของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งต้องปฏิบัติตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรี กลายมาเป็นผู้แสดงบทบาทนายหน้าจัดการเจรจาอย่าง เงียบๆ ระหว่าง กลุ่ม พธม. กับ**นายกรัฐมนตรีสมัคร**⁸⁷ เพราะสถานการณ์ทางการเมืองในเวลานี้ ยิ่งเลวร้ายลงเรื่อยๆ และมีความเป็นไปได้ว่า คู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่ายจะใช้กำลังเข้าเผชิญหน้ากัน ดังปรากฏข่าวลือว่า มีมวลชนผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. และมวลชนผู้สนับสนุนรัฐบาล หลังไหลเข้าสู่ กรุงเทพฯ เป็นจำนวนมาก และคาดว่า จะเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงจากการปะทะกัน มากยิ่งกว่าที่

⁸⁵ ทูตอเมริกันตระหนักดีว่า จะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นอย่างแน่นอน ดังนั้น เขาจึงเดินทางไปเข้าพบผู้มีบารมีทางการเมืองและบุคคลสำคัญ ได้แก่ **พล.อ.เปรม** และ **อาสา** เพื่อแสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลด้วยวิธีการนอกอำนาจรัฐธรรมนูญ จะถูกมองจากรัฐบาลสหรัฐฯว่าเป็นการรัฐประหารทั้งสิ้น สรุป และตีความจากย่อหน้าที่ 1, 5 และ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2643, "THAI POLITICAL DEADLOCK: PM SAMAK DEFIANT," 5 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2643.html> [3 February 2012]

⁸⁶ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1 และ 4 ของ *Ibid.*

⁸⁷ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 6 และ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2655, "THAI POLITICAL DEADLOCK: BANGKOK QUIET AS SAMAK PUSHES FOR REFERENDUM," 5 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2655.html> [3 February 2012]

เคยเกิดขึ้นในอุดรธานี⁸⁸ แม้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าว จะมีความเคลื่อนไหวจากทางรัฐสภา ที่จะเข้าใกล้เกลี้ยความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกลุ่ม พวม. แต่ก็ไม่สำเร็จ⁸⁹

หลังจากเกิดวิกฤตการเมืองมาเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ รัฐบาลสมัครเริ่มมองหาแนวทางอื่นมาใช้ในการจัดการกับกลุ่ม พวม. เพราะการใช้อำนาจสั่งการ ผบ.ทบ. ตามพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน ใช้ไม่ได้ในทางปฏิบัติ เพราะ **พล.อ.อนุพงษ์**ไม่ให้ความร่วมมือ รัฐบาลเริ่มดำเนินการปลุกระดมมวลชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นหนึ่งในฐานที่มั่นสำคัญของรัฐบาล ด้วยการจัดการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ในวันที่ 9 กันยายน ในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเคยเกิดเหตุการณ์การปะทะกันระหว่างกลุ่ม นปก. กับกลุ่ม พวม. มาแล้ว **ณอน บุญประกอบ** กล่าวกับทูตอเมริกัน ถึงข่าวที่เขาได้ยินมาว่า กลุ่ม พวม. กำลังส่งนักศึกษา⁹⁰ ขึ้นไปที่จังหวัดอุดรธานี เพื่อบกวน **นายกรัฐมนตรีสมัคร** และทำให้เกิดความรุนแรง⁹¹

แม้ว่า **สมัคร** จะไม่ยอมลาออกจากตำแหน่ง ตามกระแสกดดันของฝ่ายต่างๆ แต่ในที่สุดเขาก็ต้องออกจากตำแหน่งตามคำพิพากษาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้ตัดสินคดีที่ **นายกรัฐมนตรีสมัคร** ไปเป็นพิธีการดำเนินรายการโทรทัศน์ “ชิมไปบ่นไป” และ “ยกโขยง 6 โมงเช้า” ว่าเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย แม้ว่าจะไม่มีหลักฐานว่า **นายกรัฐมนตรีสมัคร** ได้ประโยชน์อะไรในรูปของเงิน ในความคิดของทูตอเมริกัน⁹² ดังนั้น เขาจึงขาดคุณสมบัติดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งผลการตัดสินนี้ จะช่วยบังคับให้ **สมัคร** ต้องออกจากตำแหน่งตามความต้องการในขั้นแรกของกลุ่ม

⁸⁸ สรุปลและตีความจากย่อหน้าที่ 2 และ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2677, “THAI UPDATE: QUIET SEPTEMBER 8, LOOKING TOWARDS UDON AND THE COURTS ON THE 9 TH,” 8 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2677.html> [3 February 2012]

⁸⁹ วันศุกร์ที่ 5 กันยายน รัฐสภาพยายามเสนอการไกล่เกลี่ยระหว่างคู่ขัดแย้ง **ชัย ชิดชอบ** **ประสพสุข บุญเดช** และ **อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ** เห็นพ้องกันว่า การแก้ปัญหาควรทำโดยการไกล่เกลี่ยและเจรจา ไม่ควรใช้กำลัง แต่ก็ไม่มีใครตอบสนองทางบวกต่อข้อเสนอของตัวแทนรัฐสภา **สุริยะใส** ได้กล่าวกับตัวแทน ส.ว. ว่ากลุ่ม พวม. จะไม่พูดคุยกับใครทั้งนั้น จนกว่า **สมัคร** จะลาออกจากตำแหน่ง สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 และ 5 ของ *Ibid.*

⁹⁰ ก่อนหน้านี้ มีการเดินขบวนของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ไปยังบ้านพักของ **นายกรัฐมนตรีสมัคร** เพื่อกดดันให้ลาออกจากตำแหน่ง แต่การเดินขบวนเป็นอันยุติลง เมื่อมีมือปืนยิงปืนมาที่กลุ่มนักศึกษา ทำให้มีผู้บาดเจ็บถูกกระสุนปืนที่ขาเป็นจำนวน 2 คน อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2655, “THAI POLITICAL DEADLOCK: BANGKOK QUIET AS SAMAK PUSHES FOR REFERENDUM.”

⁹¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2677, “THAI UPDATE: QUIET SEPTEMBER 8, LOOKING TOWARDS UDON AND THE COURTS ON THE 9 TH.”

⁹² สรุปลและตีความจากย่อหน้าที่ 1 และ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2691, “THAI UPDATE: AND THE VERDICT IS ... GUILTY,” 9 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2691.html> [3 February 2012]

พธม. องคมนตรี พล.อ.อ.สิทธิและทูตอเมริกัน อย่างไรก็ตาม ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ก็ยังอยู่กับพรรคพลังประชาชน เพราะ **สมชาย วงศ์สวัสดิ์** ได้ขึ้นมาดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีรักษาการในช่วงเวลานี้

ความแตกแยกภายในพรรคพลังประชาชนเริ่มก่อตัวขึ้น เมื่อเกิดปัญหาขัดแย้ง ในการเสนอชื่อบุคคล เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ระหว่าง ส.ส. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (กลุ่มของ **เนวิน**) ซึ่งยังคงสนับสนุน **สมัคร** ให้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีก กับ ส.ส. ในภาคเหนือ ที่สนับสนุน **สมชาย** เข้าเป็นนายกรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตาม พรรคพลังประชาชนก็มีมติว่า จะไม่เสนอชื่อ **สมัคร** เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง เพราะกลัวว่า จะทำให้เกิดข้อถกเถียงในสื่อและฝ่ายตรงข้าม และถ้าหาก **สมัคร** ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง ก็อาจอยู่ได้ไม่นาน เพราะอาจถูกลงโทษอาญาในอนาคตจากคดีที่ติดค้างอยู่⁹³ แต่ถึงกระนั้น **สมัคร** ก็ยังยืนยันกรานว่า เขาจะเป็นนายกรัฐมนตรีอีก⁹⁴ แม้กลุ่มที่เห็นว่า สมควรสนับสนุนให้เขาเป็นนายกรัฐมนตรีต่อ จะมีเพียงแค่งroupของ **เนวิน** ซึ่งมีความไม่พอใจจากเรื่อง การจัดสรรงบประมาณภายในพรรคพลังประชาชนอยู่แล้วด้วย⁹⁵ จากการกล่าวอ้างของ **สุวิทย์ คุณกิตติ** ที่มีต่อทูตอเมริกัน⁹⁶

⁹³ สรุปและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2720, “AMBASSADOR MEETS WITH THAI POLITICAL AND BUSINESS LEADERS IN WAKE OF COURT DECISION AGAINST PM SAMAK,” 10 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2720.html> [3 February 2012]

⁹⁴ **ทักษิณ** รู้สึกขุ่นเคืองอย่างมากที่ **สมัคร** ไม่ยอมหลีกเลี่ยงทางไปจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเขาไม่สามารถควบคุม **สมัคร** ได้ ตีความจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2778, “SAMAK UNDERCUT FOR REELECTION AS THAI PM,” 12 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2778.html> [3 February 2012]

⁹⁵ ข้อมูลดังกล่าว มีความเป็นไปได้สูง ดังเห็นได้จากที่ **พงษ์ศักดิ์และยงยุทธ** ซึ่งเพิ่งจะโทรศัพท์คุยกับ **ทักษิณ** ในวันที่ 11 กันยายน ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า **ทักษิณ** กำลังสูญเสียอิทธิพลภายในประเทศไทย และเครือข่ายทางการเมืองของเขา เริ่มเสื่อมอำนาจลง และที่สำคัญ คือ มีปริมาณเงินสนับสนุนพันธมิตรของเขาตกลง ดังนั้น จึงต้องขายสโมสรฟุตบอลแมนเชสเตอร์ ซิตี้ ในอังกฤษเพื่อหาเงินสด สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.*

⁹⁶ อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2720, “AMBASSADOR MEETS WITH THAI POLITICAL AND BUSINESS LEADERS IN WAKE OF COURT DECISION AGAINST PM SAMAK.”

อย่างไรก็ตาม ท้ายที่สุดสมชายก็ได้ดำรงตำแหน่ง เป็นนายกรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการ เมื่อเขาชนะการลงคะแนนเสียงภายในสภา ในวันที่ 17 กันยายน เพราะเนวินได้ต่อรองว่า เขาจะต้องได้รับเก้าอี้ตำแหน่งต่างๆในคณะรัฐมนตรีของสมชายเพิ่มขึ้น จึงจะยอมลงคะแนนเสียงสนับสนุน⁹⁷

6.4.2 เหตุการณ์ 7 ตุลาคม 2551 กับการจัดฉากการปะทะกันระหว่างฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐกับกลุ่ม พธม.

รัฐบาลสมชายต้องเผชิญกับปัญหาที่สืบเนื่องจากรัฐบาลสมัคร ทั้งปัญหาจากกลุ่ม พธม. ที่ตั้งค่ายชุมนุมประท้วงอยู่ที่ทำเนียบฯ ปัญหาการยุบพรรคพลังประชาชนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาในอีก 6 เดือนข้างหน้า⁹⁸ แม้ว่ากลุ่ม พธม. จะบรรลุหลักการที่วางเอาไว้ในช่วงแรก คือ การไล่สมัครออกจากตำแหน่ง แต่พวกเขาก็ยังไม่ต้องการยุติการชุมนุม ดังที่พล.ต.จำลองให้เหตุผลว่า รัฐบาลสมัครคอร์รัปชัน และสมชายก็เป็นรองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลสมัครด้วย⁹⁹ ดังนั้น พวกเขาจึงต้องชุมนุมประท้วงต่อไป แต่ ณ เวลานี้ มวลชนสนับสนุนกลุ่ม พธม. มีจำนวนลดลงอย่างมาก ตั้งแต่ช่วงสัปดาห์หลังจากสมัครออกจากตำแหน่ง ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากฝนที่ตกหนักด้วย¹⁰⁰

รัฐบาลสมชายไม่มีการเปลี่ยนแปลงแนวทางการเมือง และมีความเป็นไปได้ว่าจะอยู่ไม่ยาว แต่ก็มีมีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งภายในรัฐบาลที่สำคัญ กล่าวคือ ทักษิณต้องการให้ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธและร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง เข้ารับตำแหน่งในรัฐบาลสมชาย เพราะในกรณีของพล.อ.ชวลิต เคยเป็นตัวเลือกแรกของทักษิณ ให้นำพรรคพลังประชาชนลงเลือกตั้งในปี 2550 แต่เพราะตอนนั้น พล.อ.ชวลิต ยินทรานจะกำหนดนโยบายและควบคุมเงินทุนเอง ทักษิณจึงต้องไปหาตัวเลือกอันดับที่สอง คือ สมัคร การเข้าสู่รัฐบาลของพล.อ.ชวลิต จะก่อให้เกิดประโยชน์กับรัฐบาลสมชายหลายอย่าง เพราะถึงแม้ว่าเขาจะถูกลดความน่าเชื่อถือ จากวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 แต่ก็ยังคงมีเครือข่ายที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐบาล ดังเช่น นายกรัฐมนตรี ฮุนเซน และพล.อ.เตีย บันห์ (กัมพูชา)

⁹⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2800, "CHART THAI PARTY LEADER BANHARN PRAISES PM NOMINEE SOMCHAI," 16 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2800.html> [3 February 2012]

⁹⁸ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2810, "SOMCHAI WONGSAWAT ELECTED AS THAILAND'S NEXT PRIME MINISTER, BUT FOR HOW LONG?," 17 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2810.html> [3 February 2012]

⁹⁹ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2856, "PAD DEFIANCE CONTINUES AS THE PAD HIGHLIGHTS PM-ELECT SOMCHAI'S TIES TO THAKSIN," 19 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2856.html> [3 February 2012]

¹⁰⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

เครือข่ายทางการเมืองในภาคใต้-กลุ่มวาทะห์ นักเคลื่อนไหวอดีตสมาชิกพรรคความหวังใหม่ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในกลุ่ม พธม. นอกจากนี้ยังอาจถึงความสนใจจากสื่อไปได้ด้วย นอกจากนี้ที่สำคัญคือการเข้ามาของ พล.อ.ชวลิต จะทำให้สายสัมพันธ์ของพรรคพลังประชาชนกับกองทัพดีขึ้น ดังที่ **จาตุรนต์** ได้อ้างว่า พล.อ.ชวลิต ใกล้ชิดกับ พล.อ.เปรม แต่จากแหล่งข่าวอื่นๆของสถานทูตอเมริกันพบว่า ทั้งสองคนดังกล่าวไม่ได้มีความสัมพันธ์ที่สนิท และหวังก็ดูถูก พล.อ.ชวลิต¹⁰¹

การเจรจาทางออกจากวิกฤตความขัดแย้งด้วยสันติ

ทันทีที่ พล.อ.ชวลิต เข้ามาอยู่ในรัฐบาลสมชาย ก็เริ่มทำงานทันที ดังปรากฏตามคำกล่าวอ้างของ สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ ที่บอกว่า พล.อ.ชวลิต ได้เริ่มเจรจากับแกนนำกลุ่ม พธม. รุ่น 2 เมื่อวันที่ 18 กันยายน ซึ่งทำให้ความตึงเครียดระหว่างรัฐบาลกับกลุ่ม พธม. ลดลง นอกจากนี้ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ และ พล.ต.มัญญกฤต รูปขจร ก็จะเป็นผู้เจรจากับฝ่ายรัฐบาลด้วย¹⁰² อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่าการเจรจาระหว่างรัฐบาลกับกลุ่ม พธม. จะไม่ได้ช่วยยับยั้งความรุนแรง ที่จะเกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวของทั้งสองฝ่าย ดังเห็นได้จาก เหตุการณ์การปะทะกันระหว่างกลุ่ม พธม. กับ นปค. ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ส่งผลให้มีผู้บาดเจ็บจำนวน 2 คน¹⁰³ ความรุนแรงครั้งนี้เริ่มจาก มีการรวมตัวกันของกลุ่ม พธม. ประมาณ 200 คน ที่สถานีวิทยุชุมชน ตอนบ่ายวันที่ 28 กันยายน เพื่อมาฟังการปราศรัยของนักการเมืองจากพรรคประชาธิปัตย์ โดยอาศัยการระดมคนผ่านทางวิทยุชุมชน โทรศัพท์มือถือ และอินเทอร์เน็ต หลังฟังปราศรัยจบ ได้เดินทางออกมาบนท้องถนน ด้วยมอเตอร์ไซด์และรถยนต์ เพื่อมาร่วมการต่อต้าน นายกรัฐมนตรีสมชาย โดยใช้มือตบเป็นสัญลักษณ์ในการรณรงค์ ขณะที่กลุ่มคนเสื้อแดงก็ได้ใช้วิทยุชุมชนระดมคนออกมา เพื่อโต้ตอบการเรียกคนไปชุมนุมกันในกรุงเทพฯ ของกลุ่ม พธม. ผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ขณะที่ฝ่ายคนเสื้อแดงส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย และมีอาวุธขว้างปาใส่มวลชนกลุ่ม พธม. จนนำมาสู่การบาดเจ็บ การปะทะกันของมวลชนทั้งสองฝ่ายเกิดขึ้น โดยไม่มีการควบคุมจากฝ่ายตำรวจ จนกระทั่งได้รับคำสั่งจากกรุงเทพฯ ให้

¹⁰¹ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2899, "CABINET APPOINTMENTS WILL SIGNAL CONTINUITY AND COULD EASE TENSION WITH PAD."

¹⁰² ข่าวดังกล่าวมีน้ำหนักอยู่มาก เพราะมีแกนนำกลุ่ม พธม. รุ่น 2 จำนวน 2-3 คนที่เป็นอดีตสมาชิกพรรคความหวังใหม่ ดูเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

¹⁰³ การปะทะกันในครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อ การเดินทางไปยังเชียงใหม่ของนายกรัฐมนตรี สมักร ในช่วงวันที่ 1-2 ตุลาคม ประสบกับการขัดขวางของมวลชนกลุ่ม พธม. ดูเพิ่มเติมใน U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 08CHIANGMAI147, "PM'S VISIT TO CHIANG MAI: NOT AS SMOOTT AS SILK," 3 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08CHIANGMAI147.html> [9 February 2012]

ควบคุมสถานการณ์¹⁰⁴ ขณะที่เกิดการปะทะกันในเชียงใหม่ ทางด้านพล.อ.ชวลิต ก็ยังคงดำเนินการเจรจาต่อไปในกรุงเทพฯ โดยเจรจาคั้งล่าสุดในวันที่ 30 กันยายน ด้วยวิธีการพูดคุยเหมือนที่เคยใช้กับคอมมิวนิสต์ยุค ทศวรรษที่ 70-80s¹⁰⁵

นายกรัฐมนตรีสมชายได้เข้าพบพล.อ.เปรม ในวันที่ 1 ตุลาคม ด้วยท่าทีที่ต้องการปรองดองกับผู้ทรงอำนาจของฝ่ายต่อต้านทักษิณ การเข้าเจรจาดังกล่าวของนายกรัฐมนตรีสมชายในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นความปรารถนาที่จะหาทางออกให้ระบบการเมือง ที่ยากจะเห็นความมีเสถียรภาพทางการเมือง และรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ การหาทางออกให้ปัญหาที่กลุ่ม พธม. ทำให้ปะทุขึ้นมา หลังจากนั้นนายกรัฐมนตรีสมชาย อภิสิทธิ์ ชัย และประสพสุข ได้วางแผนพบกันเพื่อพูดคุยกระบวนการ ที่เป็นไปได้ในการหาทางออกให้วิกฤตการเมือง ในวันที่ 3 ตุลาคม โดยไม่มีเครื่องชี้วัดว่าข้อเสนอ “การเมืองใหม่”¹⁰⁶ ของกลุ่ม พธม. จะถูกนำมาพิจารณาในการแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือไม่¹⁰⁷

เหตุการณ์ปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับกลุ่ม พธม. วันที่ 7 ตุลาคมและวันหลังจากเหตุการณ์¹⁰⁸

ขณะที่กระบวนการเจรจาหาทางออกอย่างสันติ ระหว่างฝ่ายต่างๆกำลังดำเนินไป และมวลชนกลุ่ม พธม. ก็ลดต่ำลงเรื่อยๆ ความหวังว่าจะสามารถยุติวิกฤตความขัดแย้งในครั้งนี้ ด้วยแนวทางแบบสันติเริ่มเพิ่มสูงขึ้น แต่แล้วความหวังดังกล่าว กลับต้องดับวูบลงไป เมื่อมีเหตุการณ์ที่

¹⁰⁴ สรุปลและเรียบเรียงจาก U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 08CHIANGMAI145, “VIOLENT CLASH BETWEEN PRO AND ANTI-THAKSIN GROUPS IN CHIANGMAI,” 29 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/9/08CHIANGMAI145.html> [9 February 2012]

¹⁰⁵ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2977, “AMBASSADOR DISCUSSES WITH FORMER PM SAMAK HIS DOWNFALL.”

¹⁰⁶ กลุ่ม พธม. ได้พยายามผลักดันความคิดปรับโครงสร้างระบบการปกครองไทยแบบบูรณาการ โดยเสนอความคิดกำหนดสัดส่วน ส.ส.แบบแต่งตั้ง:เลือกตั้งเป็น 70:30 แต่ไม่ได้รับการสนับสนุน แกนนากลุ่ม พธม. จึงรับเอาแนวคิดการเลือกตั้งแบบผสมทางตรงและทางอ้อม (Hong Kong Model) เอามาใช้ ซึ่งมีผู้สนับสนุนแยกเป็น 2 ฝ่าย กล่าวคือ ส่วนใหญ่สนับสนุนแนวคิดสมาชิกสภาแบบผสม (Mixed House) ขณะที่ส่วนน้อย (รวมทั้ง สมเกียรติ) สนับสนุนการเลือกตั้ง ส.ส. แบบปกติ แต่เลือก ส.ว. ทางอ้อม สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3006, “THAI LEADERS AND ACTIVISTS CONTEMPLATING POLITICAL REFORM – “BLUE RIBBON COMMISSION” SOLUTION TO STANDOFF?,” 3 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3006.html> [3 February 2012]

¹⁰⁷ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของ *Ibid.*

¹⁰⁸ ควรเปรียบเทียบข้อมูลโทรเลขทางการทูตอเมริกัน กับข้อมูลของฝ่ายวุฒิสภา ที่จัดทำรายงานค้นหาความจริงจากเหตุการณ์นี้ขึ้นมา ดูได้ใน คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาลวุฒิสภา, *รายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่อง ผลการศึกษาและตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาสลายกลุ่มผู้ชุมนุม เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑.* (ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

ไม่คาดคิดเกิดขึ้น เหตุการณ์การจับกุมตัวของแกนนำกลุ่ม พวม.¹⁰⁹ จำนวน 2 คน คือ **ชัยวัฒน์** และ **พล.ต.จำลอง** กลายเป็นจุดพลิกผันสำคัญ รายแรกนั้นถูกตำรวจจับกุมตัวได้ ในวันที่ 3 ตุลาคม เมื่อเดินทางแยกออกไปจากบ้านพักของ **เกรียงศักดิ์ ชุมหวัณ** ส่วนรายหลัง ถูกตำรวจจับกุมตัว ในวันที่ 5 ตุลาคม การจับกุมตัว **พล.ต.จำลอง** ซึ่งเป็นผู้จัดวางกลยุทธ์การประท้วงบนท้องถนนของกลุ่ม พวม. ได้นำมาสู่การยุติการเจรจาของกลุ่ม พวม. กับฝ่ายรัฐบาลที่กำลังดำเนินไป หลังจากเขาได้สั่งให้แกนนำ พวม. ที่เหลือ ยกเลิกการเจรจาดังกล่าว การจับกุมตัวแกนนำกลุ่ม พวม. ครั้งนี้ไม่ได้สร้างความเสียหายให้แก่กลุ่ม พวม. แต่เป็นการสร้างความเสียหายให้กับฝ่ายรัฐบาลอย่างแท้จริง เพราะก่อนหน้าการจับกุมตัวสถานการณ์ความขัดแย้ง ได้เริ่มผ่อนคลายตัวลงอย่างเห็นได้ชัด เมื่อจำนวนผู้ชุมนุมของกลุ่ม พวม. จากการสำรวจของเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกัน ที่เดินทางเข้าไปในพื้นที่ช่วงกลางวัน กลางสัปดาห์ที่ผ่านมา ก่อนหน้าเหตุการณ์จับกุมตัว พบว่ามีจำนวนผู้ชุมนุมไม่เกิน 250 คน ผู้สนับสนุนหลายคนยุติการมาร่วมชุมนุมที่ทำเนียบรัฐบาล และเลือกดูความเคลื่อนไหวผ่านทางสถานีโทรทัศน์ ASTV แทน แต่การจับกุมตัว **พล.ต.จำลอง** ได้ทำให้มวลชนของกลุ่ม พวม. ที่เกือบจะไม่เหลืออยู่แล้ว เดินทางกลับมาสู่ทำเนียบฯ โดยในวันที่ 4 ตุลาคม มีผู้มาชุมนุมประมาณ 1,000 คน และยังมีผู้ที่กำลังเดินทางจากต่างจังหวัดเข้ามาสมทบอีก เมื่อถึงวันที่ 6 ตุลาคม เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูง ได้บอกกับทางสถานทูตอเมริกันว่า ผู้เข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่ม พวม. มีจำนวนมากกว่า 10,000 คน (ในคืนวันที่ 5 ตุลาคม ตำรวจคาดว่ามียุทธศาสตร์เข้ามาเพิ่ม ประมาณ 5,000 คน เพื่อร่วมเดินขบวนในวันที่ 6 ตุลาคม) ดังนั้น การจับกุมตัวในครั้งนี้ จึงไม่น่าจะเป็นการจับกุมตัวตามปกติ เพราะถึงแม้ว่าจะมีหมายจับแกนนำกลุ่ม พวม. ออกมาตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคมแล้ว แต่ตลอดช่วงสัปดาห์ที่ผ่านมา แกนนำกลุ่ม พวม. ก็เดินทางเข้า-ออกทำเนียบฯ ได้อย่างค่อนข้างสะดวก โดยมีเพียงแค่ **พล.ต.จำลอง** คนเดียว ที่อยู่ที่ทำเนียบรัฐบาล การจับกุมตัวในครั้งนี้ จึงเป็นการขัดขวางกระบวนการเจรจา ระหว่างฝ่ายรัฐบาลที่มี **พล.อ.ชวลิต** เป็นผู้รับผิดชอบ¹¹⁰ กับแกนนำกลุ่ม พวม. รวมถึงเป็นการปลุกกระแสมวลชนของกลุ่ม พวม. ให้ฟื้นคืนชีพขึ้นมาอีกครั้ง

¹⁰⁹ **สุชาติและพันศักดิ์** ได้กล่าวอ้างถึงเรื่องดังกล่าวกับทูตอเมริกันว่า การจับกุมตัว **พล.ต.จำลอง** เป็นผลมาจากการได้รับไฟเขียวจากเบื้องบน (**พล.อ.เปรม**) โดยไม่ได้ร่วมมือกับฝ่ายรัฐบาลสมชาย สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3020, "THAI POLICE ARREST TWO PAD DEMONSTRATION LEADERS," 6 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3020.html> [3 February 2012]

¹¹⁰ หลังเข้ารับตำแหน่งในรัฐบาล **พล.อ.ชวลิต** ได้ส่งคนเข้ามาเจรจากับ **พล.ต.จำลอง** แล้ว 2 ครั้ง และได้ส่งนายทหารคนสนิทเข้ามาพบ **พล.ต.จำลอง** แบบตัวต่อตัวที่ทำเนียบฯ **พล.อ.สรชัย มนต์วิวัฒน์** ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ตำรวจจับกุมตัวแกนนำ ได้ทำให้ **พล.อ.ชวลิต** รู้สึกท้อแท้ เพราะในการทำงานเกี่ยวกับการส่งเสริมสันติสุขในภาคใต้ เขาก็ประสบปัญหาจากการถูกลดอำนาจลง เพราะการคุยกันระหว่าง **พล.อ.ชวลิต** กับ **พล.อ.อนุพงษ์** ไม่ได้เป็นไปด้วยดี เนื่องจาก **พล.อ.ชวลิต** มองการใช้กลยุทธ์สันติ แต่ **พล.อ.อนุพงษ์** จะใช้ไม้

ภายหลังจากทูตอเมริกันได้ข่าวว่า การจับกุมตัวแกนนำกลุ่ม พธม. เกิดขึ้นมาจากการอนุมัติของพล.อ.เปรม ทูตอเมริกันก็ได้สอบถามถึง ความเกี่ยวข้องของวังกับเหตุการณ์ดังกล่าว ในวันที่ 7 ตุลาคม ซึ่งคำตอบที่ได้รับก็เป็นไปตามที่คาดการณ์ได้ เมื่ออาสาได้ออกมากล่าวโต้แย้งว่า เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเพราะรัฐบาล “ตกหลุมพรางของกลุ่ม พธม.”เอง พล.ต.จำลองต้องการถูกจับกุมตัวเอง และรัฐบาลก็ตกหลุมพรางกับดักที่วางไว้ นำมาสู่การพัฒนาตามแผนที่พล.ต.จำลองวางเอาไว้ เพราะพล.ต.จำลองรู้ว่า จะมีการตั้งคณะกรรมการปรับแก้รัฐธรรมนูญระหว่างฝ่ายค้านกับรัฐบาล ซึ่งจะช่วยให้กลุ่ม พธม. ถึงจุดจบ¹¹¹

คืนวันที่ 6-7 ตุลาคม กลุ่ม พธม. ได้ปิดกั้นรัฐสภาเพื่อป้องกันการแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา จึงทำให้ตำรวจต้องใช้แก๊สน้ำตาเข้าสลายการชุมนุมของกลุ่ม พธม. ในวันที่ 7 ตุลาคม เพื่อเปิดทางให้นายกรัฐมนตรีสมชายเข้าแถลงฯ ซึ่งนำมาสู่การปะทะกันระหว่างฝ่ายตำรวจและกลุ่มผู้ชุมนุม ทั้งสองฝ่ายได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก¹¹² มีรายงานออกมาว่าจากการปะทะกัน มีผู้เสียชีวิต 2 คน ได้รับบาดเจ็บจำนวน 443 คน (รวมตำรวจ 20 นายเข้าไปแล้ว) มีตำรวจถูกผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. ขับรถชนเสียชีวิต 1 ราย (แต่สน.เตาปูน รายงานว่า ตำรวจไม่เสียชีวิตและกำลังพักรักษาตัวอยู่¹¹³ สาเหตุส่วนหนึ่งของการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดนับแต่มีการบริหารงานของรัฐบาลสมัคร-สมชาย อาจเป็นเพราะตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ ไม่ได้รับการอบรมการใช้เครื่องมือสำหรับสลายการชุมนุม¹¹⁴ วันที่ 8 ตุลาคม สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ กล่าวว่า ถึงแม้ว่าผู้ชุมนุมประท้วงจะอ่อนล้า แต่ก็ยังคงต้องการร่วมการชุมนุมประท้วงต่อไป ขณะที่แกนนำกลุ่ม พธม. กำลังอภิปรายว่าขั้นตอนต่อไปจะทำอย่างไร แต่เชื่อว่าพวกเขาจะสามารถระดมมวลชนได้มากขึ้น เนื่องจากมีการปะทะกันกับตำรวจถึงขั้นนองเลือด¹¹⁵ แกนนำกลุ่ม พธม. มีความเชื่ออย่างมากว่า เหตุนองเลือดที่พวกเขาวางแผนเอาไว้ครั้งนี้¹¹⁶ จะต้องนำมาสู่การแทรกแซงทางการเมืองของกองทัพอย่างแน่นอน แต่พวกเขาคาดการณ์

แข็ง ในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ ดังนั้น พล.อ.ชวลิตจึงกำลังจะลาออกจาก ครม. สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 และ 8 ของ *Ibid.*

¹¹¹ สรุปลและตีความจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3032, “THAILAND: POLITICAL CRISIS RETURNS TO THE STREETS AS PAD PROVOKES CHAOTIC SHOWDOWN OUTSIDE PARLIAMENT,” 7 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3032.html> [3 February 2012]

¹¹² สรุปลและเรียบเรียงจาก *Ibid.*

¹¹³ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3042, “THAILAND POLITICAL CRISIS: BANGKOK QUIET IN AFTERMATH OF OCTOBER 7 CLASH,” 8 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3042.html> [3 February 2012]

¹¹⁴ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

¹¹⁵ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

¹¹⁶ นักธุรกิจคนหนึ่งซึ่งเป็นคนวงในของกลุ่ม พธม. ได้เล่าให้ทูตอเมริกันฟัง ถึงเบื้องหลังเหตุการณ์ความรุนแรงวันที่ 7 ตุลาคม ว่าเขาเชื่อว่า “กลุ่ม พธม. จะหาทางสร้างการปะทะรุนแรงที่จะนำไปสู่การทำรัฐประหาร เขา

เรื่องดังกล่าวผิดไป เพราะภายหลังเหตุการณ์กองทัพยังไม่ได้ออกมาแสดงบทบาทตามที่พวกเขาคาดหวัง¹¹⁷ เนื่องจากเกิดการแทรกแซงจากสถาบันกษัตริย์ ไม่ให้พล.อ.อนุพงษ์ทำรัฐประหาร

พาดหัวข่าวภาพเหตุการณ์การปะทะกันระหว่างตำรวจกับกลุ่ม พวม. ในหนังสือพิมพ์และสื่ออื่นๆถูกรายงานอย่างมีอคติ เนื่องจากไม่รายงานเรื่องกลุ่มผู้ชุมนุมมีอาวุธ ทั้งปืนพก มีด ท่อเหล็ก ระเบิดปิงปอง และอื่นๆ มีการยิงปืนใส่ตำรวจ¹¹⁸ และเป็นผู้เริ่มก่อเหตุปะทะกับตำรวจก่อน สื่อต่างๆโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์รายงานข่าวแบบไม่สมดุล มีการเรียกร้องให้รัฐบาลรับผิดชอบต่อการเสียชีวิตที่เกิดขึ้น และแสดงความเห็นอกเห็นใจกลุ่มผู้ประท้วงอย่างชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อโทรทัศน์มีแนวโน้มจะนำเสนอข่าวแบบสมดุลมากกว่า ความรุนแรงครั้งนี้ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของตำรวจที่มีต่อสาธารณชนอย่างมาก เกิดยุทธการลงทัณฑ์ทางสังคม (social sanction) ดังเช่น บุคลากรทางการแพทย์ 8 สถาบันออกแถลงการณ์ไม่รักษาพยาบาลให้กับตำรวจในเครื่องแบบ ในขณะที่ น.ส.อังคณา ระดับปัญญาวุฒิ (น้องโบว์) ผู้เสียชีวิตจากการเข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่ม พวม. ในเหตุการณ์ความรุนแรงครั้งนี้ได้รับการยกย่องเป็นวีรสตรี¹¹⁹ หลังเหตุการณ์ความรุนแรงสมเด็จ พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานเงินส่วนพระองค์จำนวน 100,000 บาทเพื่อช่วยเหลือกลุ่ม พวม. และได้เสด็จไปพระราชทานเพลิงศพให้แก่ น.ส.อังคณา ร่วมกับสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณฯ ผู้นำกองทัพ องคมนตรีและแกนนำพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งถือเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล

ยืนยันว่า เขาได้รับประทานอาหารเย็นร่วมกับแกนนำกลุ่ม พวม. คนหนึ่ง เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม โดยแกนนำคนนั้น บอกว่าจะเริ่มความรุนแรงของการชุมนุมในวันที่ 7 ตุลาคม ที่รัฐสภา สมาชิกกลุ่ม พวม. ที่ไม่เอ่ยนามคนนั้น ทำนาย (ผิด) ว่า กองทัพจะแทรกแซงรัฐบาลในเย็นวันที่ 7 ตุลาคม (กรุงเทพฯ 00003317 003.2 จาก 003) นักธุรกิจคนดังกล่าว ยังยืนยันอีกว่า กลุ่ม พวม. ยังต้องการที่จะสร้างความขัดแย้งที่จะนำไปสู่การเสียชีวิตของคน อย่างน้อย 24 คน ซึ่งจะทำให้ทหารจำเป็นต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง” (ขีดเส้นใต้เน้นคำโดยผู้เขียน) แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3317, “PALACE INSIDER TELLS AMBASSADOR OF THE KING’S OPPOSITION TO A COUP AND TO PAD PROTESTS,” 6 November 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3317.html> [19 October 2012]

¹¹⁷ ถึงแม้ว่าจะเกิดความสูญเสียอย่างมากจากการนองเลือดขึ้นจริงตามที่แกนนำกลุ่ม พวม. วางแผนไว้ แต่ก็ไม่ได้เกิดการทำรัฐประหารหรือการแทรกแซงทางการเมืองของกองทัพตามที่คาดหวัง เป็นเพราะมีการแทรกแซงจากบุคคลหนึ่งในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ไม่ให้ พล.อ.อนุพงษ์ทำรัฐประหาร อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

¹¹⁸ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 4 และ 12 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3042, “THAILAND POLITICAL CRISIS: BANGKOK QUIET IN AFTERMATH OF OCTOBER 7 CLASH.”

¹¹⁹ สรุปและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3066, “MEDIA COVERAGE OF THAI CRISIS, OCTOBER 7-10: BLACK OCTOBER, PART III,” 10 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3066.html> [3 February 2012] และย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3071, “THAILAND OCTOBER 10: COURTS ACTIVE, STREET QUIET, ANTICIPATING OCTOBER 13 RALLY,” 10 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3071.html> [3 February 2012]

ของผู้เสียชีวิต เพราะผู้เสียชีวิตเป็นเพียงบุคคลธรรมดาที่ไม่เคยรับใช้ราชวงศ์มาก่อน (ต่อมาหลังเหตุการณ์นี้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ ได้เสด็จไปเยี่ยมตำรวจที่ได้รับบาดเจ็บและพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล¹²⁰) ขณะที่นายกรัฐมนตรีสมชายเดินทางไปเยี่ยมผู้ได้รับบาดเจ็บทั้งสองฝ่าย¹²¹ และในเวลาต่อมาได้มีการตั้ง “คณะกรรมการอิสระตรวจสอบเหตุการณ์ความไม่สงบ 7 ตุลาคม 2551”

แม้ว่าเหตุการณ์การปะทะกันจะสิ้นสุดลง แต่วันหลังจากเหตุการณ์นี้ยังคงมีอยู่ และสิ่งนี้ถือเป็นผลสะท้อนที่มีต่อความเปลี่ยนแปลงสำคัญ ต่อมุมมองของกลุ่มคนผู้ไม่เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. โดยเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้สนับสนุนรัฐบาลสมชายและอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ อันเป็นจุดเริ่มต้นของปรากฏการณ์ที่ถูกเรียกว่า “ตาสว่าง” ดังเห็นได้จาก มีการวิพากษ์วิจารณ์กลุ่มชนชั้นนำทางจารีตประเพณี ถึงเรื่องจุดยืนทางการเมือง ซึ่งก่อให้เกิดความไม่พอใจของคนในสังคมบางส่วน ต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมาของกลุ่มชนชั้นนำ การอภิปรายและวิพากษ์วิจารณ์ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จนนำมาสู่การตอบโต้จากเครือข่ายข้าราชการ ผู้อิงแอบสถาบันกษัตริย์ ในรูปของการฟ้องร้องฝ่ายตรงข้ามด้วย ป.อ. มาตรา 112 เพื่อปิดปากไม่ให้วิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบางอย่างต่อสถาบันจารีตประเพณีที่สำคัญของไทย โดยเฉพาะในช่วงเวลาในปัจจุบัน ที่ประเด็นการเปลี่ยนผ่านรัชสมัยเป็นเรื่องอ่อนไหวอย่างยิ่ง เพราะโดยแท้จริงแล้ว กลุ่มคนที่ต้องการปรับเปลี่ยนสถาบันจารีตประเพณี ที่มีความสำคัญของไทยนั้นมีอยู่จริง ดังเช่น จักรภพ หนึ่งในสมาชิกของกลุ่มคนดังกล่าว ได้แสดงความคิดเห็นไว้กับทูตอเมริกันว่า เขาได้ใช้สื่อใหม่ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต และยูทิววีดีโอ เช่น การชุบชิบในร้านตัดผมและสถานเสริมความงาม เพื่อตีกรอบประเด็นเรื่องบทบาทที่เหมาะสมของสถาบันฯ ในศตวรรษที่ 21 ของไทย เพราะเขาต้องการให้สถาบันฯ มีลักษณะเชิงสัญลักษณ์เหมือนในประเทศญี่ปุ่นและสวีเดน¹²² นอกจากนี้ ความต้องการการปรับเปลี่ยนลักษณะสำคัญของสถาบันฯ และกลุ่มผู้วิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ ดังกล่าว ยังนำมาสู่การ

¹²⁰ อ้างจากย่อหน้า 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3119, “THAI KING’S SECRETARY ASSURES AMBASSADOR: NO COUP; ARMY COMMANDER GIVES SIMILAR ASSURANCES ON LIVE TV,” 16 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3119.html> [3 February 2012]

¹²¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3042, “THAILAND POLITICAL CRISIS: BANGKOK QUIET IN AFTERMATH OF OCTOBER 7 CLASH.” และย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3080, “THAI QUEEN SHOWS SUPPORT FOR ANTI-GOVERNMENT PROTEST, PRO-GOVERNMENT “RED” TEAM REEMERGES,” 14 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3080.html> [3 February 2012]

¹²² สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3350, “QUESTIONING THE UNQUESTIONABLE? UPTICK IN ONLINE ANGER AT ROYAL ARMY, POLICE ADDRESS LESE MAJESTE,” 12 November 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3350.html> [3 February 2012]

ตอบโต้ของ หน่วยงานด้านความมั่นคงและกลุ่มนิยมเจ้า ดังเช่น กอ.รมน. ได้จัดตั้งโครงการ 6080 เพื่อปฏิบัติการต่อต้านภัยคุกคามความมั่นคงของสถาบันกษัตริย์ **องอาจ คล้ามไพบูลย์** ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ ได้เสนอให้มีการปรับแก้ ป.อ. มาตรา 112 ให้มีอัตราการลงโทษสูงขึ้น จากขั้นต่ำจำคุก 3 ปี มาเป็น 12 ปี และขยายขอบเขตครอบคลุมเอาความผิด ทั้งผู้แจกจ่ายและผู้รับสิ่งตีพิมพ์ที่ถูกตีความว่าเป็นการต่อต้านสถาบันกษัตริย์ **พระพันธ์ุ สารีรัฐวิภาค** ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ ได้ร่างกฎหมาย พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฯ เพื่อเอาความผิดผู้ดูหมิ่นสถาบันกษัตริย์¹²³ อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริง การนำกฎหมายมาตรานี้ไปใช้ ยังมีปัญหาอย่างมากในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบให้ผู้ฟ้องร้องสามารถเป็นใครก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เสียหายโดยตรง และผู้ถูกฟ้องร้องก็ต้องเดินทางไปรับทราบข้อกล่าวหา ที่ใดก็ตามที่เขาถูกยื่นฟ้อง ดังนั้น กฎหมายมาตรานี้จึงถูกใช้เป็นเครื่องมือกลั่นแกล้งทางการเมือง ดังเห็นได้จากรายชื่อผู้ที่ถูกฟ้องร้องในคดีนี้ มีทั้งที่เป็นสมาชิกกลุ่ม นปก. กลุ่ม พธม. นักกิจกรรม นักข่าว ฯลฯ¹²⁴

6.4.3 กองทัพอากาศพยายามก่อรัฐประหารผ่านจอโทรทัศน์

หลังเหตุการณ์ความรุนแรงวันที่ 7 ตุลาคม ทุกฝ่ายต่างจับจ้องการขยับตัวของกองทัพอย่างใกล้ชิด เพราะโดยทั่วไป การเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวจะเป็นข้ออ้างมากพอสำหรับกองทัพ ที่จะนำมาใช้สำหรับเข้ามาแทรกแซงการเมือง ทูตอเมริกันได้เดินทางไปพบบุคคลสำคัญทางการเมืองไทยต่างๆ จำนวนมาก เพื่อสอบถามถึงความเป็นไปได้ของการเกิดรัฐประหาร แม้ว่า **พล.อ.อนุพงษ์** จะได้ยืนยันมาก่อนหน้านี้แล้วว่าจะไม่ทำรัฐประหารอย่างแน่นอน ขณะที่ **อาสา** ก็เน้นย้ำว่า **พล.อ.อนุพงษ์** จะไม่ทำรัฐประหารเพราะรู้ว่าจะทำให้เกิดผลเสียตามมา แต่การพูดคุยกับทั้ง **พล.อ.อนุพงษ์** และ **อาสา** ก็ยังไม่ทำให้ทูตอเมริกัน ตัดความเป็นไปได้ของการรัฐประหารออกไป โดยเฉพาะเมื่อ **อานันท์** ได้บอกกับเขาว่า ตามธรรมเนียมแล้วไม่น่าจะมีรัฐประหารอีก แต่ก็เตือนว่าอะไรก็เกิดขึ้นได้ในอีก 3 สัปดาห์ข้างหน้า¹²⁵ เนื่องจากมีเรื่องคดีคอร์ปชั่นของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** และคดีของ **นายกรัฐมนตรีสมชาย** ซึ่งอาจทำให้ฝ่ายตรงข้าม ใช้เป็นข้ออ้างว่ารัฐบาลขาดความชอบธรรม ซึ่งคำกล่าวของ **อานันท์** แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนจนน่าสังเกตว่า เขาค่อนข้างมั่นใจว่า จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองด้วยลักษณะ ที่เรียกว่า “**ตุลาการภิวัตน์**” อีกครั้ง ดังนั้น ทูตอเมริกันจึงพยายามติดต่อกับ

¹²³ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 10 และ 13 ของ *Ibid.*

¹²⁴ สรุปและตีความจากใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3398, “UPDATE ON LESE MAJESTE CASES IN THAILAND,” 18 November 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3398.html> [3 February 2012]

¹²⁵ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2, 4 และ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3119, “THAI KING’S SECRETARY ASSURES AMBASSADOR: NO COUP; ARMY COMMANDER GIVES SIMILAR ASSURANCES ON LIVE TV,” 16 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3119.html> [3 February 2012]

พล.อ.อนุพงษ์ อีก เพื่อให้ **พล.อ.อนุพงษ์** ได้คุยกับ Keating แต่นายทหารติดตามของเขาแจ้งกลับมว่า **พล.อ.อนุพงษ์** รู้สึกไม่สะดวก ที่จะคุยกับเจ้าหน้าที่ต่างชาติ พร้อมทั้งแจ้งว่า **พล.อ.อนุพงษ์** เข้าใจมุมมองสากลว่า การแทรกแซงการเมืองของกองทัพเป็นเรื่องไม่เหมาะสม¹²⁶ และเมื่อทูตอเมริกัน ติดต่อไปยังองคมนตรี ซึ่งถูกมองว่า มีความเชื่อมโยงกับความพยายามโค่นรัฐบาลสมชายได้แก่ **พล.อ.เปรม**และ**พล.อ.อ.สิทธิ** แต่องคมนตรีทั้งสองท่าน ก็ไม่ต้องการพบกับทูตอเมริกันเช่นเดียวกัน¹²⁷

การตัดสินใจไม่พบและพูดคุยกับทูตอเมริกัน ซึ่งดูเป็นเรื่องผิดปกติและน่าสงสัย ได้กระจ่างชัดเมื่อถึงเย็นวันที่ 16 ตุลาคม **พล.อ.อนุพงษ์** ได้ออกรายการโทรทัศน์รายการหนึ่ง พร้อมกับผู้นำเหล่าทัพทุกเหล่าทัพ¹²⁸ และแสดงความคิดเห็นว่า **นายกรัฐมนตรีสมชาย**ควรลาออกจากตำแหน่ง¹²⁹ เพื่อรับผิดชอบเหตุการณ์ปะทะกัน ในวันที่ 7 ตุลาคม ซึ่งเหตุการณ์นี้มีลักษณะเดียวกับการพยายามทำรัฐประหารผ่านสื่อ แต่**นายกรัฐมนตรี สมชาย**ก็ปฏิเสธที่จะลาออกจากตำแหน่ง ตามคำแนะนำดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ฝ่ายรัฐบาลต้องการที่จะสู้กับการรัฐประหารที่มีความเป็นไปได้สูงในเวลานั้น¹³⁰ เห็นได้จากความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้สนับสนุนรัฐบาล เริ่มแสดงตัวออกมาว่า พร้อมทั้งจะนำมวลชนผู้สนับสนุนรัฐบาล มาเผชิญหน้ากับมวลชนฝ่ายตรงข้าม ดังเช่น **พล.ต.อ.ส้าง บุนนาค**¹³¹ ประกาศว่าจะนำอดีตตำรวจ จำนวนมากกว่า 1,000 นาย เข้าขับไล่กลุ่ม พธม. ออกจากทำเนียบฯ ในวันที่ 22 ตุลาคม ซึ่ง**สุริยะใส**กล่าวว่า ถ้าหากเรื่องดังกล่าวเกิดขึ้นจริง จะเกิดการนองเลือดขึ้น

¹²⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

¹²⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 10 ของ *Ibid.*

¹²⁸ การมาออกรายการโทรทัศน์อย่างพร้อมเพียงกันของผู้นำเหล่าทัพ ทำให้ภาพที่เกิดขึ้น มีลักษณะคล้ายคลึงกับที่คณะรัฐประหารใช้ในการแถลงยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาล ในการทำรัฐประหารครั้งที่ผ่านมา ดูเพิ่มเติมใน “เหล่าทัพพ้อม! ผบ.ทบ จี้ ‘สมชาย’ ลาออก อยู่บนกองเลือด ปชช. ไม่ได้,” *ประชาชาติธุรกิจ* (17 ตุลาคม 2551) [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=6282

¹²⁹ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 และ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3143, “THAI PRIME MINISTER SOMCHAI DISREGARDS ARMY COMMANDER’S SUGGESTION HE RESIGN,” 17 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3143.html> [3 February 2012]

¹³⁰ ความเป็นไปได้ของการเกิดรัฐประหารเริ่มชัดเจนขึ้นอย่างมาก เมื่อ**ม.ล.อนุพร เกษมสันต์** เจ้าหน้าที่สำนักราชเลขาธิการในพระองค์ ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ ได้บอกกับทูตอเมริกันว่า จะมีการทำรัฐประหารรูปแบบอื่นๆ (ไม่ใช่กำลังทหาร - ผู้เขียน) ติความจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

¹³¹ **พล.ต.อ.ส้าง** ถูกมองว่าเป็น ตำรวจที่ไม่มีศีลธรรมในประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่ **พล.ต.อ.ส้าง**มีส่วนร่วมในการสลายการชุมนุมของนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 อีกทั้งยังมีความใกล้ชิดกับ **ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง** สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 และ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3154, “PEACEFUL PROTEST IN BANGKOK; EX-COP THREATENS OCTOBER 22 CLASH,” 20 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3154.html> [3 February 2012]

ขณะที่เสธ.แดง¹³² ได้พูดในรายการวิทยุว่า กลุ่มคนเสื้อแดงจะออกมาต่อต้านรัฐประหาร และได้วิจารณ์พล.อ.อนุพงษ์ เรื่องที่จะให้นายกรัฐมนตรีลาออก

ความต้องการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลของกลุ่มผู้มีอิทธิพลทางการเมือง ในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์เริ่มชัดเจนมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีข่าวออกมาว่าภายในราชสำนัก ยังคงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ต่อเรื่องการทำรัฐประหารก็ตาม¹³³ เมื่อพล.อ.เปรมกล่าวกับทูตอเมริกัน ระหว่างการสนทนาตัวต่อตัวเป็นเวลานาน 1 ชั่วโมง ว่าเขาสามารถยอมรับการรัฐประหารได้บางรูปแบบ ตราบใดที่ไม่ใช่ความตั้งใจเพื่อช่วยลดโทษให้ทักษิณ แม้ว่าทูตอเมริกันจะแย้งว่า รัฐบาลสหรัฐฯไม่สามารถรับการรัฐประหารได้ก็ตาม¹³⁴ ขณะที่พล.อ.อ.สิทธิกำลังมีความหวังที่จะตั้ง “คณะกรรมการฟื้นคืนประชาธิปไตย” ประกอบด้วย อานันท์ ปราโมทย์ (นาครพรรพ) อภิสิทธิ์ กรณ์ คนจากกองทัพและพรรคพลังธรรม ซึ่งเคยทำงานกับจำลอง โดยมีการแต่งตั้งตัวแทนจากกลุ่มทางสังคมต่างๆ เหมือนกับที่กลุ่ม พธม. ผลักดัน แต่มีจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 70 ตามความคิดของพล.อ.อ.สิทธิ นายกรัฐมนตรีจะเป็นใครก็ได้ที่ทุกฝ่ายยอมรับ¹³⁵ แม้ว่าทูตอเมริกันจะกล่าวว่า หัวใจของประชาธิปไตยอยู่ที่ ผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆดังกล่าว ต้องมาจากการเลือกตั้ง แต่พล.อ.อ.สิทธิกลับมองว่า ประเทศไทยต้องการคนที่ซื่อสัตย์ต่อกษัตริย์และประชาชนไทย พล.อ.อ.สิทธิได้กล่าวกับทูตอเมริกันอีกว่า นายกรัฐมนตรีสมชายเป็นผู้สั่งตำรวจให้สลายกลุ่ม พธม. ขณะที่ เยาวภา (วงศ์สวัสดิ์) ได้เงินร้อยละ 30 จากสัญญาของรัฐ ซึ่งมากกว่าอัตราเดิมๆในอดีต นอกจากนี้ พล.อ.อ.สิทธิ ยังมองว่า กลุ่ม พธม. สนับสนุนสถาบันกษัตริย์อย่างแท้จริง “ถ้าเราสูญเสียกลุ่ม

¹³² เสธ.แดง (พล.ต.ชัตติยะ สวัสดิผล) และนักรบพระเจ้าตากฯ อยู่ในฉากเหตุการณ์วันที่ 2 กันยายน ที่กลุ่มคนเสื้อแดงปะทะกับกลุ่ม พธม. บริเวณสะพานมฆวาน จนนำมาสู่การเกิดผู้บาดเจ็บหลายสิบคนและเสียชีวิต (คนเสื้อแดง) 1 คน ดูเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 5 และ 7 ของ *Ibid.*

¹³³ ตีความจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3191, “THAI PM SOMCHAI AIMS FOR CONSTITUTION AMENDMENT; EX-PM THAKSIN PROMISES RESISTANCE TO A COUP,” 22 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3191.html> [3 February 2012]

¹³⁴ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3192, “PRIVY COUNCILORS TELL AMBASSADOR: NO COUP, KING IN RELATIVELY GOOD HEALTH,” 22 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3192.html> [3 February 2012]

¹³⁵ บุคคลที่เข้าร่วมการพูดคุยกับพล.อ.อ.สิทธิที่บ้านพัก เรื่องการตั้ง “คณะกรรมการฟื้นคืนประชาธิปไตย” ได้แก่ พล.ต.จำลอง ปราโมทย์ (นาครพรรพ) ชัยอนันต์ (สมุทวนิช) พล.อ.สพรั่ง จรัช (ภักดีธนากุล) อ้างจากย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

พันธมิตรฯ เราจะแพ้ในสงคราม”¹³⁶ ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่ภายหลังเกิดเหตุความรุนแรงช่วงเช้าวันที่ 7 ตุลาคม เขาจึงโทรศัพท์หา พล.อ.เปรม เพื่อให้ พล.อ.เปรม กระตุ้นกองทัพให้สนับสนุนกลุ่มพวม. อย่างไรก็ตาม กองทัพก็ยังไม่เข้าแทรกแซงการเมืองในเวลานั้น พล.อ.อนุพงษ์ ได้รวบรวมนายทหารประมาณ 20 นาย จากแต่ละส่วนของกองทัพ เพื่อยืนยันว่าจะไม่ทำการแทรกแซงการเมือง¹³⁷

ความแตกแยกภายในกลุ่ม พวม. หลังปฏิบัติการยึดท่าอากาศยาน: ประกาศสงครามครั้งสุดท้าย (อีกครั้ง!!)

ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่ม พวม. กับกลุ่มคนเสื้อแดงเริ่มเข้มข้นมากขึ้น เมื่อเกิดเหตุคืนวันที่ 30 ตุลาคม เวลา 3.20 น. มีบุคคลไม่ทราบฝ่ายปาระเบิดเข้าใส่กลุ่ม พวม. ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนอย่างน้อย 8 คน¹³⁸ มีการกล่าวหาว่าการ์ด พวม. ยิงชายวัย 22 ปี ขณะขับซีเรียจกรยานยนต์ แต่กลุ่ม พวม. อ้างว่าถูกฝ่ายตรงข้ามยิงก่อน¹³⁹ ขณะที่ กลุ่มคนเสื้อแดง (กลุ่มรักเชียงใหม่’51) ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับที่ปะทะกลุ่ม พวม. ในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ 2-3 สัปดาห์ที่ผ่านมา จำนวน 200-300 คน ได้ปิดล้อมสถานีโทรทัศน์ TPBS จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมถือท่อน้ำเป็นอาวุธเพื่อประท้วงที่สถานีฯ กล่าวหาว่า ผู้ร่วมชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน ได้รับการจ้างมาหัวละ 500-3,000 บาท¹⁴⁰ ความวุ่นวายต่างๆที่เกิดขึ้นทำให้ชีวิตของผู้คนต่างๆ ตกอยู่ในความเสียงอันตราย ที่อาจนำไปสู่การเกิดสงครามกลางเมืองได้ตลอดเวลา เริ่มเกิดกระแสต่อต้านกลุ่ม พวม. ซึ่งทำตัวเป็นผู้ปกป้องสถาบันกษัตริย์ และมีความเชื่อว่าพวกนิยมเจ้า (royalist) คนสำคัญหลายคนสนับสนุนกลุ่ม พวม. ดังนั้น เจ้าหน้าที่รัฐจึงไม่กล้าทำรุนแรงกับกลุ่ม พวม. เหมือนกับที่กลุ่ม พวม. ได้รับเมื่อเร็วๆ นี้ในเหตุการณ์วันที่ 7 ตุลาคม กระแสต่อต้านที่ถือว่ามีผลสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเปรียบเสมือนการส่งสัญญาณการเปลี่ยนแปลงบางอย่างจากวง ที่มีต่อกลุ่ม พวม. ได้แก่ เหตุการณ์ที่ สมเด็จพระเทพฯ พระราชทานสัมภาษณ์แก่นักข่าว AP จากเมืองเวลลิงฟอร์ด รัฐคอน

¹³⁶ พล.อ.อ.สิทธิและพล.อ.เปรม เป็นผู้ที่ให้คำแนะนำแก่บุคคลต่างๆ ในสถาบันกษัตริย์ ในเรื่องการคุมเชิงทางการเมือง (political standoff) ดังเช่นที่ปรากฏหลังเหตุการณ์ 7 ตุลาคม ควรดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ย่อหน้าที่ 14 ของ *Ibid.*

¹³⁷ อ้างจากย่อหน้าที่ 15 ของ *Ibid.*

¹³⁸ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3251, “PRIVY COUNCILOR PREM SAYS SITUATION CALM; ARMY TO STAY ON THE SIDELINES BUT SURPRISED BY CAMBODIAN ACTIONS,” 30 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3251.html> [3 February 2012]

¹³⁹ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3280, “EX-PM THAKSIN ADDRESSES LARGE, PEACEFUL RALLY IN BANGKOK BY PHONE,” 3 November 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3280.html> [3 February 2012]

¹⁴⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

เน็กซ์ดีทีกัด ประเทศสหรัฐอเมริกา ในวันที่ 10 ตุลาคม (ตามเวลาประเทศไทย) ระบุว่ากลุ่ม พวม. ไม่ได้เคลื่อนไหวเพื่อปกป้องสถาบันกษัตริย์ แต่ทำสิ่งต่างๆเพื่อตัวเอง และการออกมากล่าวกับกลุ่ม พวม. ของบุคคลที่ทำงานใกล้ชิดกับในหลวง 2 คน ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ **ดิสร วัชโรทัย** ที่ว่า ถ้าหากรักในหลวงไม่ต้องออกมาชุมนุม แต่ให้กลับไปบ้าน¹⁴¹ เพื่อให้กลุ่ม พวม. ออกจากทำเนียบฯ แต่สนธิไม่ยอมปฏิบัติตาม เพราะไม่ต้องการประนีประนอมกับ **นายกรัฐมนตรีสมชาย**¹⁴²

กลุ่ม พวม. ซึ่งได้รับการหนุนหลังจากองค์กรสำคัญทางการเมืองต่างๆ ดังเช่น ศาล¹⁴³ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ¹⁴⁴ เริ่มเคลื่อนไหวประท้วงด้วยยุทธวิธีที่สร้างความเสียหายอย่างหนัก เพื่อบีบบังคับให้รัฐบาลไม่สามารถทำงานได้ และนำไปสู่การลาออกหรือการประกาศยุบสภาของนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติการประท้วงครั้งประวัติศาสตร์ ที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ระบอบนาชาตินิยมของไทย ภายใต้บริบทของคำประกาศ “สงครามครั้งสุดท้าย” ซึ่งถูกใช้เป็นครั้งที่สอง เพื่อเพิ่มความตึงเครียดทางการเมืองให้มากยิ่งขึ้น¹⁴⁵ เริ่มต้นขึ้นในตอนเช้าวันที่ 24 พฤศจิกายน¹⁴⁶ เมื่อ

¹⁴¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3289, “THAILAND IN TRANSITION: POLITICAL AND SOCIAL POLARIZATION LIKELY TO PERSIST,” 4 November 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3289.html> [3 February 2012] และเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของโทรเลขสถานทูตอเมริกัน ควรดูความสอดคล้องของข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข่าวอื่นๆ ดังเช่น ประวิตร โรจนพฤกษ์, “วิกฤตการเมืองและอดีต นสพ.ไทย: กรณีพระเทพาตอบเรื่องพวม.ฯ,” *ประชาไท* (11 ตุลาคม 2551) [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://prachatai.com/journal/2008/10/18540> [28 เมษายน 2557], “ปธ.มูลนิธิราชประชาชาติรัก ‘ในหลวง’ ให้อยู่บ้านไม่ออกไปแสดงพลัง ‘อ้อย’ ขยายความอย่าชุมนุมที่ผิดกม.,” *มติชน* (30 ตุลาคม 2551) [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1225290049 [28 เมษายน 2557] และ “ ‘สนธิ’ จวก ‘ดร.สุเมธ’ หยุดสร้างภาพดีเกิน แฉ! ‘กบข.’ เดินตามกันฝรั่งจนเงิง” *ASTV ผู้จัดการออนไลน์* (27 ตุลาคม 2551) แหล่งที่มา : <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9510000127637> [28 เมษายน 2557]

¹⁴² อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3317, “PALACE INSIDER TELLS AMBASSADOR OF THE KING’S OPPOSITION TO A COUP AND TO PAD PROTESTS.”

¹⁴³ ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งให้ตำรวจปฏิบัติตามหลักสากลในการใช้กำลังสลายฝูงชน โดยเริ่มจากมาตรการที่เบา ก่อนในการควบคุม ทั้งนี้มีหลักฐานว่ากลุ่ม พวม. ใช้กำลังอาวุธในการชุมนุม วันที่ 7 ตุลาคม อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3071, “THAILAND OCTOBER 10: COURTS ACTIVE, STREETS QUIET, ANTICIPATING OCTOBER 13 RALLY.”

¹⁴⁴ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ออกรายงานวันที่ 17 ตุลาคม กล่าวตำหนิรัฐบาลที่ใช้กำลังในการปะทะกับกลุ่ม พวม. วันที่ 7 ตุลาคม ข้อค้นพบของ กสม. เป็นการป้องกันล่วงหน้าไม่ให้เกิดการตำหนิกลุ่ม พวม. เรื่องการใช้กำลังรุนแรง ดังที่ **สนธิ ผาสุม** มองว่า การใช้เวลาเพียงแค่ 1 สัปดาห์ทำรายงาน เป็นเรื่องขัดแย้งกับขั้นตอนของ กสม. **สนธิ** กล่าวว่า กสม. ทำรายงานเพื่อเพิ่มน้ำหนักหรือให้อำนาจกับ พวม. และกองทัพ เพื่อกดดัน **นายกรัฐมนตรี สมชาย** ให้ลาออก

¹⁴⁵ สรุปลักษณะและความจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3454, “ANTI-GOVERNMENT DEMONSTRATION IN BANGKOK STARTS STRONG BUT LOSES STREAM, NO

กลุ่ม พธม. ได้ปฏิบัติการเดินขบวนแบบดาวกระจายไปยังสถานที่ต่างๆ ได้แก่ รัฐสภา กระทรวงการคลัง พรรคชาติไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย พร้อมด้วยมวลชนจำนวนมาก ก่อนที่จะส่งมวลชนจำนวน 2,000 คนไปยังท่าอากาศยานดอนเมืองในตอนบ่าย เพื่อกดดัน นายกรัฐมนตรีให้ลาออกและยึดพื้นที่สนามบินได้อย่างเบ็ดเสร็จในตอนเย็น¹⁴⁷ การชุมนุมของกลุ่ม พธม. ยังคงดำเนินไปโดยไม่มีการขัดขวางการทำงานของท่าอากาศยาน เมื่อถึงช่วงบ่ายของวันที่ 25 พฤศจิกายน กลุ่ม พธม. ได้เดินทางไปยังกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อกดดันให้กองทัพเข้าแทรกแซงการทำงานของรัฐบาล แต่พล.อ.อนุพงษ์ยังคงยืนยันว่า กองทัพจะไม่ทำรัฐประหาร จะทำเพียงแค่การช่วยรักษาคำสั่ง และพยายามป้องกันการปะทะกันของทั้งสองฝ่าย เมื่อถึงตอนเย็นมวลชนกลุ่ม พธม. ได้สลายตัวไปจากกองบัญชาการกองทัพไทย มุ่งหน้าไปสู่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และยึดพื้นที่ ปิด

VIOLENCE,” 24 November 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3454.html> [3 February 2012]

¹⁴⁶ แหล่งข่าวของสหรัฐฯที่อยู่ในสหภาพแรงงานในภาคเหนือ รายงานว่า กลุ่ม พธม. เชียงใหม่เดินทางมากรุงเทพฯในวันที่ 24 พฤศจิกายน ประมาณ 8,000 คน อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 08CHIANGMAI178, “PRO AND ANTI-THAKSIN GROUPS IN CHIANG MAI: A PROFILE,” 25 November 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08CHIANGMAI178.html> [9 February 2012]

¹⁴⁷ การตัดสินใจของกลุ่ม พธม. ที่เดินทางออกจากทำเนียบฯ มาชุมนุมที่ท่าอากาศยาน นอกเหนือจากเรื่องการขัดขวางการทำงานของรัฐบาล และบีบบังคับให้นายกรัฐมนตรีลาออกแล้ว ยังเป็นเพราะเหตุผลด้านความปลอดภัยในการชุมนุมฯ เพราะที่ผ่านมาเมื่อเหตุรุนแรงเกิดขึ้นกับกลุ่ม พธม. ที่ทำเนียบฯ กล่าวคือ ตลอดช่วงวันที่ 30 ตุลาคม - 19 พฤศจิกายน มีเหตุระเบิดรอบๆทำเนียบถึง 6 ครั้ง มีการยิงกัน 3 ครั้ง (ทั้งที่สมาชิกกลุ่ม พธม. เป็นผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ) เหตุระเบิดที่เกิดกับกลุ่ม พธม. เป็นที่คาดเดาว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกาศร่วมมือกันทำงานระหว่าง เสธ.แดงกับพล.อ.พัลลภ หลังปรากฏข่าวการไปตีกอล์ฟกับ ทักษิณในต่างประเทศ นอกจากนี้ เหตุผลที่แกนนำกลุ่ม พธม. เปลี่ยนสถานที่ชุมนุม อาจเป็นเพราะในพื้นที่ท่าอากาศยาน มีการเก็บสารเคมีต่างจำนวนมาก ที่จะนำไปใช้ประกอบเป็นระเบิดได้ ซึ่งเหตุผลนี้ก็มีมูลอยู่เช่นกัน ดังเห็นได้จาก เหตุระเบิดที่ทำเนียบรัฐบาล ก่อนรุ่งเช้าวันที่ 20 พฤศจิกายน ซึ่งทำให้สมาชิกกลุ่ม พธม. เสียชีวิต 1 คน บาดเจ็บสาหัส 20 คน แม้ว่าจะมีข่าวออกมาว่า เหตุระเบิดดังกล่าวเป็นเพราะความผิดพลาดในการประกอบระเบิดของกลุ่ม พธม. เอง สรุปและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3426, “LETHAL EXPLOSION AT BANGKOK PROTEST SITE KILLS ONE,” 20 November 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3426.html> [3 February 2012]; ย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3520, “THAI STALEMATE DRAGS ON, FOCUS SHIFTING TO COURT,” 1 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3520.html> [3 February 2012] และย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3505, “ARMY TELLS AMBASSADOR IT WANTS PEACEFUL, DEMOCRATIC SOLUTION,” Eric G. John to Secretary of State, 28 November 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3505.html> [3 February 2012] ข้อมูลโทรเลขทางการทูตอเมริกันดังกล่าวมีความสอดคล้องกับสิ่งที่ สุริยะใส ให้สัมภาษณ์ว่าเขาเป็นผู้เสนอความคิดเห็น ให้กลุ่ม พธม. เดินทางไปปิดท่าอากาศยานดอนเมือง ซึ่งถูกใช้เป็นทำเนียบรัฐบาลชั่วคราว ดูรายละเอียดได้จาก กองบรรณาธิการข่าวสด, *คลื่นหลากสี วิกฤต 'เหลืองแดง'*, หน้า 275-281.

กั้นทางเข้า-ออกท่าอากาศยานอย่างไม่มีกำหนด ส่งผลกระทบต่อผู้โดยสารและลูกเรือจำนวนมากหลายพันคนที่ตักค้างอยู่ภายในท่าอากาศยานนานาชาติแห่งนี้¹⁴⁸ ณ เวลานี้ แม้ว่า พล.อ.อนุพงษ์ จะยังคงกล่าวว่า เขาจะไม่ทำรัฐประหาร แต่ก็แถลงข่าวเป็นครั้งที่ 2 ในรอบ 2 เดือน ขอให้ **นายกรัฐมนตรีสมชาย** ยุบสภา เพื่อให้กลุ่ม พธม. ยุติการปิดสนามบิน (ก่อนหน้าการแถลงข่าวของ พล.อ.อนุพงษ์ อาสา ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า ในหลวงจะไม่แทรกแซงความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม พธม. กับรัฐบาล ก่อนที่จะกระตุกทูตผ่านไปยังรัฐบาลสหรัฐฯว่า ไม่ให้ทูตถึงเหตุการณ์นี้ เพราะคำแถลงใดๆก็ตามของ รัฐบาลสหรัฐฯจะไม่มีประโยชน์ทั้งสิ้น¹⁴⁹) การวางตัวของ พล.อ.อนุพงษ์ ในลักษณะนี้ ทำให้เขามีภาพลักษณ์ทางลบทั้งต่อกลุ่ม พธม. และรัฐบาล ขณะที่ในพากฝั่งของมวลชนทั้งสองฝ่าย ได้เกิดเหตุการณ์ความวุ่นวายขึ้น เมื่อมีการปะทะกันระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงกับกลุ่ม พธม. บริเวณถนนวิภาวดี-รังสิต ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวน 11 คน มีเหตุระเบิดและใช้อาวุธปืน กระทรวงสาธารณสุขรายงานว่า มีผู้ได้รับบาดเจ็บอีกจำนวน 26 คน และอีก 5 คนที่อยู่ในช่วงรักษาตัวในโรงพยาบาล นอกจากนี้ยังมีรายงานว่า มีผู้ได้รับความเสียหายจากการถูกขโมยทรัพย์สินโดยกลุ่ม พธม.¹⁵⁰

เมื่อถึงวันที่ 28 พฤศจิกายน กลุ่ม พธม. ยังคงปิดท่าอากาศยานอยู่ แม้ว่า **นายกรัฐมนตรีสมชาย** จะประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และท่าอากาศยานดอนเมือง ในคืนวันที่ 27 พฤศจิกายน เพื่อให้อำนาจกับตำรวจในการจัดการแก้ปัญหา แต่ตำรวจยังไม่ใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุม ด้วยเกรงว่าจะนำมาสู่เหตุการณ์ความรุนแรงและการสูญเสียชีวิตขึ้นอีกครั้ง เพราะผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. มีอาวุธพร้อมที่จะต่อสู้ ดังปรากฏว่า มีการดพ่นธมิตรฯ ติดอาวุธเข้ามาในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น และมีการจับภาพได้ว่า มีการขนถ่ายอาวุธที่สนามบินสุวรรณภูมิ โดยผ่านทางรถที่ติดสัญลักษณ์กาชาด¹⁵¹ อย่างไรก็ตาม การละเว้นปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายครั้งนี้ ทำให้

¹⁴⁸ สรุปลและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3470, "PEACEFUL PROTESTS CONTINUE AT BANGKOK AIRPORT, MILITARY HQ," 25 November 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3470.html> [3 February 2012]

¹⁴⁹ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 และ 10 U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3492, "MOB SHUTS MAIN BANGKOK AIRPORT, ARMY CHIEF URGES NEW ELECTIONS," 26 November 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3492.html> [3 February 2012]

¹⁵⁰ *Ibid.*

¹⁵¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3504, "STALMATE, LOOKING FOR A WAY OUT: BANGKOK AIRPORTS REMAIN SHUT, THAI PRIME MINISTER DECLARES EMERGENCY," 28 November 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3504.html> [3 February 2012]

นายกรัฐมนตรีสมชาย ได้ปลด พล.ต.อ.พัชรวาท ออกจากการปฏิบัติภารกิจดังกล่าว¹⁵² และทำให้เกิดปฏิบัติการของฝ่ายต่อต้านกลุ่ม พวม. ที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ดังเช่น การยิงระเบิด M-79 เข้าไปในพื้นที่ชุมนุมของกลุ่ม พวม. ในสนามบินดอนเมือง ในวันที่ 1 ธันวาคม 2551 จนนำมาสู่เหตุการณ์การสูญเสียชีวิต 1 คน และบาดเจ็บมากกว่า 20 คน¹⁵³

ปฏิบัติการที่รุนแรงของกลุ่ม พวม. ทำให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศ และเริ่มมีความไม่เห็นด้วยกับแนวทางที่กลุ่ม พวม. ใช้ ดังเห็นสัญญาณที่ส่งออกมาจากกลุ่มชนชั้นนำในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ดังเช่น พล.อ.เปรม และ พล.อ.อ.สิทธิ ที่แสดงความกังวลต่อทูตอเมริกันว่าสถานการณ์จะเลวร้ายขึ้นอีก ถ้าหากกลุ่ม พวม. ยังคงอยู่ที่สนามบิน แม้ว่าบริบทที่องคมนตรีทั้งสองท่านกล่าวถึง จะอยู่ในรูปของ การคาดการณ์ถึงกรณีที่กลุ่ม นปก. อาจเข้ามาปะทะกับกลุ่ม พวม. แต่คำกล่าวเช่นว่าย่อมมีนัยสำคัญบางอย่าง ที่ตีความได้ว่าการยึดสนามบินนั้น ย่อมต้องก่อให้เกิดความเสียหายต่อกลุ่ม พวม. โดยเฉพาะหากพิจารณาในเชิงพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ ยิ่งกว่านั้น คำกล่าวของ พล.ต.จำลอง ที่บอกว่า มี “ผู้ใหญ่”¹⁵⁴ ขอร้องให้ยุติการปิดสนามบิน แต่เขาได้ตอบกลับไปว่า “มันสายเกินไปแล้วที่จะทำเช่นนั้น” ก็ย่อมแสดงให้เห็นถึงความไม่พอใจของ “ผู้ใหญ่” ที่มีต่อแนวทางของ พล.ต.จำลอง¹⁵⁵ และความดีใจของแกนนำกลุ่ม พวม. โดยเฉพาะ พล.ต.จำลอง ที่ไม่ยอมฟังเสียงใครทั้งนั้น แม้ว่าการกระทำของกลุ่ม พวม. จะทำให้ชาวต่างชาติได้รับผลก็กระทบนี้เอง¹⁵⁶ ที่จะส่งผลให้ เสียงสนับสนุนจากประชาชนโดยทั่วไปลดลงอย่างชัดเจน ดังเห็นได้จากข้อสังเกตของทูตอเมริกัน ก็พบว่า ภายหลังจากเหตุการณ์ชุมนุมปิดท่าอากาศยาน กลุ่ม พวม. ก็ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน

¹⁵² อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

¹⁵³ อภิลิทธิมองว่า ทักษิณอยู่เบื้องหลังการระเบิดครั้งนี้ โดยอ้างว่า เรื่องดังกล่าวไม่ใช่การกระทำของมือสมัครเล่น ทักษิณมีการจ้างวานนายพลนิรนามคนหนึ่งทำเรื่องดังกล่าว อ้างจากย่อหน้าที่ 12 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3529, “THAI COURT DISSOLVES PPP, REMOVES PRIME MINISTER; OPPOSITION LEADER SEES NO END TO STALEMATE,” 2 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3529.html> [3 February 2012]

¹⁵⁴ “ผู้ใหญ่” ในที่นี้ผู้เขียนคาดเดาว่า ไม่ใช่ “พล.อ.เปรม” และ “พล.อ.อ.สิทธิ” ซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลังกลุ่ม พวม. มาเป็นเวลานาน เพราะในช่วงเวลาดังกล่าว ทั้งสองท่านยังคงแสดงความคิดเห็นปกป้องการกระทำของกลุ่ม พวม. อยู่ ดังช่วงเหตุการณ์ที่ทูตอเมริกัน กล่าวตำหนิการกระทำของกลุ่ม พวม. ว่าการปิดท่าอากาศยานโดยกลุ่ม พวม. ที่อ้างตัวว่าเป็นผู้ปกป้องสถาบันกษัตริย์ แท้จริงแล้วเป็นผู้ทำลายสถาบันกษัตริย์เอง ซึ่ง พล.อ.เปรมก็ได้โต้แย้งทูตอเมริกันกลับว่า ไม่เป็นความจริง เพราะผู้ทำลายสถาบันกษัตริย์คือ ทักษิณ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 8 U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3504, “STALMATE, LOOKING FOR A WAY OUT: BANGKOK AIRPORTS REMAIN SHUT, THAI PRIME MINISTER DECLARES EMERGENCY.”

¹⁵⁵ ตีความจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

¹⁵⁶ ตีความจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3505, “ARMY TELLS AMBASSADOR IT WANTS PEACEFUL, DEMOCRATIC SOLUTION.”

โดยทั่วไปลดลง โดยสังเกตได้จาก การสวมใส่เสื้อสีเหลืองที่พบได้น้อยลง¹⁵⁷ และเช่นเดียวกัน เสียงสนับสนุนของกลุ่มชนชั้นนำที่มีต่อกลุ่ม พวม. เริ่มแตกแยกออกจากกันอย่างชัดเจน¹⁵⁸ แม้ว่าจะมีชนชั้นนำทางเศรษฐกิจบางกลุ่ม ยังคงสนับสนุนกลุ่ม พวม. อยู่ แต่การใช้ยุทธวิธีปิดท่าอากาศยาน เพื่อป้องกัน**นายกรัฐมนตรี สมชาย**เดินทางกลับมายังไทย หลังการประชุม APEC ณ ตอนนี้อยู่ได้กลายเป็นการโจมตีกลุ่มชนชั้นนำหรือชนชั้นสูง และผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่มผู้สนับสนุนกลุ่ม พวม. บางกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่ต้องอาศัยการขนส่งสินค้าทางอากาศ การท่องเที่ยวและการบิน ดังเห็นได้ว่า บริษัทการบินไทย ต้องได้รับความเสียหายไปจากเหตุการณ์นี้ วันละ 14 ล้านดอลลาร์ต่อวัน ขณะที่ธุรกิจโรงแรมก็ได้รับผลกระทบอย่างมากเช่นกัน เพราะนักท่องเที่ยวหลายพันคน พยายามหาทางออกนอกประเทศ อัตราการจองห้องพักโรงแรมลดลงร้อยละ 15-20 ภาคการท่องเที่ยวได้สูญเสียรายได้จากการปิดสนามบินฯ เป็นจำนวนเงิน 5,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวทางออกด้วยการส่งสินค้าไปยังปิ่นัง มากกว่า 1,000 ตัน ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุน เช่นเดียวกับบริษัท “*Western Digital*” บริษัทของสหรัฐอเมริกาที่ใหญ่ที่สุดในไทย มีจำนวนลูกจ้าง มากกว่า 45,000 คน ก็ได้รับผลกระทบจากปฏิบัติการของกลุ่ม พวม. ในครั้งนี้เช่นกัน¹⁵⁹ ดังนั้น จึงเป็นที่แน่นอนว่า กลุ่มทุนอเมริกันย่อมไม่พอใจอย่างมาก ต่อความเสียหายทางธุรกิจของพวกเขา ที่เกิดจากการชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พวม. ในครั้งนี้ โดยเฉพาะเมื่อ **กษิต** กล่าวว่า อาจมีการปิดท่าเรือเพิ่มเติมอีก และการชุมนุมของกลุ่ม พวม. ยังเป็นแรงบันดาลใจให้ สหภาพแรงงานประท้วงผู้บริหารของ บริษัท **ฟอร์ด (Ford) / AAT (Auto Alliance Thailand)** ซึ่งมีบริษัท **ฟอร์ด** และ **มาสด้า (Mazda)** ร่วมทุนกัน¹⁶⁰ ดังนั้น จากความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทุนอเมริกัน จึงไม่แปลกใจที่จะเริ่มเห็นคำแนะนำจากทูตอเมริกัน ที่ต้องการให้รัฐบาลสลายการชุมนุมของกลุ่ม พวม. ที่ยึดท่าอากาศยาน

¹⁵⁷ อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3520, “THAI STALEMATE DRAGS ON, FOCUS SHIFTING TO COURT.”

¹⁵⁸ ทูตอเมริกัน ได้แสดงความคิดเห็นสำหรับกรณีนี้ว่า เขาารู้สึกว่าแกนนำกลุ่ม พวม. มีความแตกแยกกัน เพราะตระหนักว่า การยึดสนามบินทำให้การสนับสนุนจากคนในกรุงเทพฯ ชนชั้นกลาง และชนชั้นสูงพังทลายลงอย่างรวดเร็ว สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3529, “THAI COURT DISSOLVES PPP, REMOVES PRIME MINISTER; OPPOSITION LEADER SEES NO END TO STALEMATE.”

¹⁵⁹ สรุปและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3519, “THAILAND: ECONOMY SUFFERS FROM AIRPORT SHUTDOWNS,” 1 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3519.html> [3 February 2012]

¹⁶⁰ อ้างโดยสรุปจากย่อหน้าที่ 9 และ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3520, “THAI STALEMATE DRAGS ON, FOCUS SHIFTING TO COURT”

อยู่ ดังที่กล่าวว่า “แม้ว่าการทำให้พันธมิตรฯ ออกจากสนามบินจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางตรงข้าม แต่รัฐบาลก็จำเป็นต้องทำ เพื่อรักษากฎและระเบียบ ... ในพลวัตทางการเมืองไม่มีใครที่จะไร้ที่ติ”¹⁶¹

6.4.4 การยุบพรรคพลังประชาชน: ตุลาการภิวัตน์ (อีกครั้ง!!!)

ความรุนแรงและความเสียหายจาก เหตุการณ์ชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. ยึดท่าอากาศยานฯ และเหตุการณ์การปะทะกันของกลุ่ม พธม. และกลุ่ม นปค. ทำให้กลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองเริ่มมองหาทางลงให้กลุ่ม พธม. ใช้สำหรับเป็นข้ออ้างยุติการชุมนุม นั่นคือ การยุบพรรคพลังประชาชน และตัดสิทธิทางการเมืองของผู้บริหารพรรคเป็นจำนวน 5 ปี การยุบพรรคพลังประชาชนถือเป็นเรื่องที่ถูกกลุ่มชนชั้นนำของไทยหลายคน คาดการณ์ไว้แล้วว่าต้องเกิดขึ้น ดังเช่น พล.อ.อ.สิทธิ ที่กล่าวกับทูตอเมริกันว่า “ศาลรัฐธรรมนูญอาจยุบพรรคพลังประชาชนในวันที่ 2-3 ธันวาคม เพื่อหาทางออกของปัญหา”¹⁶² ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวก็เกิดขึ้นจริง ในวันที่ 2 ธันวาคม เมื่อศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเร่งรีบนำคดีนี้เข้ามาพิจารณา ได้พิพากษาให้ยุบพรรคพลังประชาชน¹⁶³ และตัดสิทธิผู้บริหารพรรคการเมือง อีก 37 คน (ในการตัดสินคดียุบพรรคการเมืองครั้งนี้ มีพรรคการเมืองอื่นๆ ถูกยุบพรรคด้วยเช่นกัน คือ พรรคชาติไทยและพรรคภูมิใจไทย ซึ่งทำให้มีผู้บริหารพรรคทั้ง 3 พรรค ถูกตัดสิทธิทางการเมือง รวมเป็นจำนวน 109 คน) และหลังจากมีคำพิพากษาดังกล่าวนายกรัฐมนตรีสมชาย ออกจากตำแหน่งและพรรคพลังประชาชนถูกยุบ แกนนากลุ่ม พธม. ก็ได้ประกาศชัยชนะและเดินทางออกจากท่าอากาศยาน¹⁶⁴ อย่างไรก็ตาม แกนนากลุ่ม พธม. ได้ประกาศว่า พวกเขาจะกลับมาชุมนุมอีก ถ้าว่ามีรัฐบาลทำเพื่อผลประโยชน์ของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรจะเปิดประชุมสภาวันที่ 8 ธันวาคม

การยึดท่าอากาศยานหลักของไทยทั้งสองแห่ง ส่งผลสะท้อนอย่างมาก ต่อระบบเศรษฐกิจและภาพพจน์ทางสังคมของไทยในระดับนานาชาติ รวมทั้งตัวบุคคลต่างๆ ที่อยู่ในเครือข่ายสถาบัน

¹⁶¹ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 3 U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3522, “AMBASSADOR AND FM SOMPONG DISCUSS CHOICES FACING PM SOMCHAI,” 1 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3522.html> [3 February 2012]

¹⁶² แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 9 U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3504, “STALMATE, LOOKING FOR A WAY OUT: BANGKOK AIRPORTS REMAIN SHUT, THAI PRIME MINISTER DECLARES EMERGENCY.”

¹⁶³ อ้างจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3529, “THAI COURT DISSOLVES PPP, REMOVES PRIME MINISTER; OPPOSITION LEADER SEES NO END TO STALEMATE.”

¹⁶⁴ สรุปและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3540, “DECEMBER 3: UPDATE ON THAILAND’S AIRPORT AND AIRLINE SITUATION,” 3 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3540.html> [3 February 2012]

กษัตริย์ ซึ่งถูกมองจากต่างชาติว่าเป็นผู้สนับสนุนการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พวม. อยู่เบื้องหลัง ก็ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์นี้เช่นเดียวกัน ความรุนแรงและความเสียหายจากการใช้ยุทธวิธีปิดท่าอากาศยาน ซึ่งทำให้ชาวต่างชาติ ชาวไทยและลูกเรือจำนวนมาก ตกเป็นตัวประกันของกลุ่ม พวม. สิ่งเหล่านี้ทำให้ชนชั้นนำผู้สนับสนุนกลุ่ม พวม. มีความแตกแยกกัน ขณะเดียวกันก็เป็นที่ยึดใจในระดับนานาชาติว่า การสนับสนุนกลุ่ม พวม. ได้พังทลายลงแล้ว ดังเห็นได้จาก ทูตหลายประเทศ ตัดสินใจไม่เข้าร่วมพิธีเดินสวนสนาม เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระมหากษัตริย์ไทย เพราะไม่ต้องการถูกมองว่า พวกเขาเข้าร่วมงานเฉลิมฉลอง ทั้งที่คนในชาติของเขาต้องการความช่วยเหลือ และเพื่อส่งสัญญาณบอกว่า พวกเขาไม่พอใจกับการจัดการแก้ปัญหาวิกฤต ซึ่งสร้างความไม่สะดวกให้แก่คนต่างชาติในไทย¹⁶⁵

ความเสี่ยงว่ากลุ่ม พวม. จะกลับมาชุมนุมอีก ถ้าหากว่าพรรคการเมืองที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณกลับมาเป็นรัฐบาล และความต้องการของบุคคลสำคัญ ในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ที่ไม่ต้องการให้มีนายกรัฐมนตรี และพรรคการเมืองของฝ่ายทักษิณเป็นรัฐบาล ได้ทำให้เกิดความพลิกผันทางการเมืองที่สำคัญ นั่นคือ เหตุการณ์ย้ายข้างของกลุ่มเนวิน ไปอยู่กับพรรคพลังประชาชน ซึ่งวิวัฒนาการย้ายข้างครั้งประวัติศาสตร์ดังกล่าว เริ่มปรากฏเมื่อสมาชิกพรรคพลังประชาชน ซึ่งใกล้ชิดกับเนวิน ได้กล่าวกับทูตอเมริกัน ในวันที่ 1 ธันวาคม ซึ่งเป็นวันก่อนที่จะมีการตัดสินยุบพรรคพลังประชาชนของศาลรัฐธรรมนูญว่า ในขณะที่มีความต้องการให้รัฐบาลก่อตัวภายในเวลา 15 วัน แต่พวกเขายังมีเวลาอีก 60 วัน ภายใต้รัฐธรรมนูญที่จะเปิดให้กลุ่มของเขา เข้าร่วมกับพรรคใหม่ ดังนั้น จึงไม่ต้องเร่งรีบเข้าร่วมพรรคเพื่อไทยก่อนที่จะตั้งรัฐบาลใหม่¹⁶⁶ ซึ่งสิ่งนี้ถือเป็นความผิดปกติที่เกิดขึ้น เพราะอดีตสมาชิกพรรคพลังประชาชน ที่ไม่ถูกตัดสิทธิ์โดยทั่วไป ต่างก็เข้าไปร่วมกับพรรคเพื่อไทย ซึ่งเป็นพรรคที่ตั้งขึ้นมารองรับ การยุบพรรคพลังประชาชนของอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ และสิ่งผิดปกติที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นว่าเนวิน เริ่มถอยห่างจากอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ก็คือ เรื่องการจัดชุมนุมประท้วงของกลุ่มคนเสื้อแดง ช่วงที่ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคพลังประชาชน ที่ ส.ส. พรรคพลังประชาชนที่ใกล้ชิดกับ

¹⁶⁵ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 11 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3541, "BANGKOK ANTI-GOVERNMENT PROTESTS END (FOR NOW); AIRPORTS REOPENING," 3 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3541.html> [3 February 2012] และย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3559, "BANGKOK AMBASSADORS URGE RTG TO INCREASE AIRPORT SECURITY," 4 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3559.html> [3 February 2012]

¹⁶⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 10 U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3529, "THAI COURT DISSOLVES PPP, REMOVES PRIME MINISTER; OPPOSITION LEADER SEES NO END TO STALEMATE."

เนวิน ได้กล่าวว่า “การประท้วงครั้งล่าสุดของคนเสื้อแดง ถูกจัดตั้งโดยผู้จงรักภักดีต่อทักษิณ และ ยงยุทธ ตียะไพรัช และ เนวิน จะส่งคนของเขาเข้าร่วมบนท้องถนนเพียงเฉพาะกรณีที่มีรัฐประหาร เกิดขึ้นเท่านั้น”¹⁶⁷

การรัฐประหารเจียบ: แผนการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลโดยกองทัพ?

การประกาศตั้งพรรคร่วมรัฐบาลใหม่ของสุเทพ โดยมีกลุ่มเพื่อนเนวินเข้าร่วม¹⁶⁸ เป็นการพลิกขั้วทางการเมืองครั้งใหญ่ ที่สร้างความประหลาดใจอย่างมาก ให้กับผู้ติดตามสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น และกลายเป็นที่มาของการกล่าวถึงเหตุการณ์นี้ว่าเป็น “การรัฐประหารเจียบ”¹⁶⁹ เพราะมีความเชื่อโดยทั่วไปว่า การย้ายขั้วทางการเมืองดังกล่าว เกิดขึ้นจากการจัดการของกองทัพ จนทำให้พรรคประชาธิปัตย์ ภายใต้การนำของอภิสิทธิ์ ซึ่งในท้ายที่สุดได้รับการลงคะแนนเสียงข้างมาก ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่ จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันเปิดสภาฯ กลายเป็นพรรคแกนนำจัดตั้งรัฐบาล ซึ่งถูกกล่าวขานกันว่าเป็น “รัฐบาลที่ตั้งในค่ายทหาร”

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งนี้ เป็นสิ่งที่ถูกต่อต้านอย่างมาก โดยเฉพาะในฝ่ายสนับสนุนทักษิณ ที่มองว่า ผบ.ทบ.และศาลรัฐธรรมนูญ ได้ช่วยเหลือพรรคประชาธิปัตย์ให้ได้เป็นรัฐบาล ซึ่งข้อสังเกตที่เห็นได้ชัดอย่างหนึ่ง ก็คือ คำกล่าวของกษิต ในวันที่ 8 ธันวาคม ที่มีต่อทูตอเมริกันว่า เขา รู้ตัวอยู่ก่อนหน้าแล้วว่า จะได้เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ¹⁷⁰ ซึ่งถือว่า เขารู้ล่วงหน้าก่อนที่จะมีการประกาศย้ายขั้วของเนวิน แสดงให้เห็นถึงกระบวนการเจรจาต่อรอง เพื่อให้เกิดการย้ายข้าง จะต้องมีการวางแผนเอาไว้อย่างดี โดยฝั่งต่อต้านทักษิณ¹⁷¹ และปัจจัยซึ่งถูก

¹⁶⁷ แผลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

¹⁶⁸ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3585, “THAI UPDATE: KING ILL; DEMOCRATS PREPARE TO FORM NEXT GOVERNMENT,” 8 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3585.html> [3 February 2012]

¹⁶⁹ ทักษิณ ได้เรียกการยุบพรรคพลังประชาชนว่าเป็น “การรัฐประหารเจียบ” ในช่วงที่เกิดการชุมนุมปิดกั้น ส.ส.ประชาธิปัตย์ที่รัฐสภา ในวันที่ 13 ธันวาคม สรุปลงและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 13 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3648, “THAI HOUSE ELECTS DEMOCRAT ABHISIT AS NEXT PRIME MINISTER,” 15 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3648.html> [3 February 2012]

¹⁷⁰ ตีความจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3707, “FM-NOMINEE UNPLUGGED: BLUNT-TALKING KASIT PIROMYA, THAILAND’S NEXT FOREIGN MINISTER,” 22 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3707.html> [3 February 2012]

¹⁷¹ เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม ทูตอเมริกันยังไม่พบว่า อภิสิทธิ์ มีความมั่นใจว่า การยุบพรรคพลังประชาชน จะนำไปสู่การเลือกตนเป็นนายกรัฐมนตรี และในการรับประทานอาหารค่ำวันที่ 11 ธันวาคม ทั้งเจริญ คันธวงศ์ (ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์) และยงยุทธ วิชัยดิษฐ์ (ส.ส.พรรคเพื่อไทย) ต่างกล่าวยืนยันกับทูตอเมริกันว่า กลุ่ม ส.ส.

แห่งเสียงว่า มีความเกี่ยวข้องกับความพยายามดังกล่าวที่สำคัญ ก็คือ **พล.อ.อนุพงษ์** ผบ.ทบ.¹⁷² และ **สุเทพ** เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์¹⁷³ ที่มีส่วนโน้มน้าวให้เกิดการย้ายขึ้น เพียงแต่การโน้มน้าวที่เกิดขึ้น ไม่ใช่การใช้กำลังบังคับ แต่เป็นการใช้ผลประโยชน์ทางการเมืองและเงิน ในการเสนอให้กับ **เนวิน** ดังเห็นได้จากที่ **จักรภพ** ได้กล่าวถึงเหตุการณ์นี้ว่า เขาไม่ได้รับข่าวว่า มีการใช้กำลังบังคับจากกองทัพ บีบบังคับให้ **เนวิน** ย้ายขึ้นทางการเมือง แต่เป็นเรื่องการใช้เงิน โดยกล่าวกับทูตอเมริกันในวันที่ 9 ธันวาคมว่า **พล.อ.อนุพงษ์** ให้เงินแก่สมาชิกพรรคพลังประชาชน เพื่อย้ายไปอยู่กับพรรคประชาธิปัตย์ คนละ 25-30 ล้านบาทต่อคน¹⁷⁴ ซึ่งจะเห็นได้ว่า สอดคล้องกับ **ทักษิณ** ที่โทรศัพท์มา ร้องทุกข์ต่อทูตอเมริกันว่า ฝ่ายตรงข้ามใช้เงินซื้อกลุ่มเนวินและพรรคพวก ไปจากพรรคการเมืองของเขา แต่ต่างกันตรงที่ **ทักษิณ** กล่าวโทษไปที่พรรคประชาธิปัตย์ ว่าเป็นผู้ซื้อเนวินไป โดยอ้างว่า พรรคประชาธิปัตย์จ่ายเงินค่าหัวกลุ่มเพื่อนเนวิน 20 ล้านบาทต่อคน และจ่ายเงินให้คนที่อยู่ในพรรคร่วมรัฐบาลในอดีตของพรรคเพื่อไทย เป็นเงิน 10-15 ล้านบาทต่อ 1 คะแนนเสียง (ทูตอเมริกันกล่าวอ้าง

ของเนวินส่วนใหญ่ จะเข้าร่วมกับพรรคเพื่อไทยจนถึงที่สุด สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3648, “THAI HOUSE ELECTS DEMOCRAT ABHISIT AS NEXT PRIME MINISTER.”

¹⁷² ภายหลังจากเปลี่ยนขึ้นเกิดขึ้น ทูตอเมริกันได้ถามเรื่องดังกล่าวกับ **พล.อ.อนุพงษ์** ว่าเขาอยู่เบื้องหลังเรื่องนี้หรือไม่ **พล.อ.อนุพงษ์** จึงกล่าวว่า เขาไม่ได้เป็นผู้ตั้งรัฐบาลอภิสิทธิ์ แต่เป็นเพราะผลประโยชน์ส่วนตัวของนักการเมือง ทำให้ฝ่ายเนวิน แยกตัวออกมา เพื่อรับผลประโยชน์จากตำแหน่งรัฐมนตรี ที่จะได้จากรัฐบาลอภิสิทธิ์ หลังจากที่พวกเขาช่วยตั้งรัฐบาล **เนวิน** กำลังหาโอกาส ในการแยกตัวจากพรรคพลังประชาชนอยู่แล้ว และได้ใช้ข่าวลือการตั้งรัฐบาลในค่ายทหารแยกตัวออกมา นอกจากนี้ **พล.อ.อนุพงษ์** ยังอ้างว่า นักการเมืองไม่ฟังเขาอยู่แล้ว โดยยกตัวอย่างว่า หลังจากการยึดทำเนียบรัฐบาล วันที่ 2 กันยายน **พล.อ.อนุพงษ์** ได้โทรศัพท์หาบรรพการ เพื่อขอร้องให้พรรคชาติไทย ออกจากการเป็นพรรคร่วมรัฐบาล แต่เขาก็ถูกปฏิเสธ และหลังจากนั้นเขาจึงไม่ใช้อิทธิพลอีก สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3778, “THAI ARMY COMMANDER TELLS AMBASSADOR MILITARY DID NOT INFLUENCE FORMATION OF GOVERNMENT,” 30 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3778.html> [3 February 2012]

¹⁷³ ทูตอเมริกันได้บันทึกประวัติ **สุเทพ** ไว้ว่า **สุเทพ** เป็นผู้คุมการเงินของพรรคประชาธิปัตย์ และมีสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์หลายคนร้องทุกข์ว่า **สุเทพ** เข้าร่วมการทุจริตและประพฤติตัวไม่มีจริยธรรม และกล่าวถึงเรื่อง **เนวิน** ว่าได้รับผลประโยชน์จากรัฐบาลอภิสิทธิ์ เพราะจะได้กระทรวงสำคัญๆ ไป สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3712, “NEW THAI CABINET APPOINTED, FACES CRITICISM,” 22 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3712.html> [3 February 2012]

¹⁷⁴ อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3616, “THAI POLITICAL MANEUVERING CONTINUES AS VOTE FOR PM APPROACHES,” 11 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3616.html> [3 February 2012]

รายงานของสื่อว่า **ทักษิณ**จ่ายเงินให้ ส.ส. คนละ 50 ล้านบาท เพื่อลงคะแนนเสียงให้กับพรรคเพื่อไทย แต่**ทักษิณ**ปฏิเสธเรื่องดังกล่าว)¹⁷⁵

ท้ายที่สุดถึงแม้ว่ากลุ่มคนเสื้อแดงจะมาปิดล้อมรัฐสภา โดยนอนค้างคืนอยู่ที่รัฐสภา ตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม เพื่อขัดขวางไม่ให้ **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** แถลงนโยบายในรัฐสภาได้ในวันที่ 30 ธันวาคม เหมือนกับที่เคยเกิดขึ้นกับ **นายกรัฐมนตรีสมชาย** แต่เรื่องดังกล่าวก็ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะพรรคร่วมรัฐบาลได้ย้ายสถานที่แถลงนโยบาย จากรัฐสภาไปยังกระทรวงการต่างประเทศแทน พร้อมกับได้รับคำชมเชยจากทูตอเมริกันว่า เป็นเรื่องความฉลาดของรัฐบาลที่ใช้ความยืดหยุ่น¹⁷⁶ ทั้งที่ในสมัยของ **นายกรัฐมนตรีสมชาย** นั้น การกระทำเช่นนั้น ถูกฝ่ายตรงข้ามกล่าวอ้างว่า เป็นเรื่องที่ผิดธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติกันมา และไม่สามารถกระทำได้ การเข้าสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของ **อภิสิทธิ์** และพรรคประชาธิปัตย์ นอกจากจะเป็นไปตามความต้องการของบุคคลสำคัญในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์และกลุ่มต่อต้าน**ทักษิณ** โดยทั่วไปแล้ว ยังถือเป็นการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลด้วยการรัฐประหาร “รูปแบบอื่นๆ” (ดังเช่นที่ **อานันท์** เคยกล่าวเอาไว้) ตามแนวทางที่รัฐบาลสหรัฐฯให้ไว้ โดยผ่านคำแนะนำของทูตอเมริกัน ที่เน้นย้ำกับสมาชิกชนชั้นนำทางการเมือง ผู้มีบารมีจำนวนมากว่า รัฐบาลอเมริกันไม่ต้องการให้ใช้การรัฐประหารด้วยกำลังทหาร ซึ่งจะทำให้ถูกต่อต้านทั้งจากรัฐบาลสหรัฐฯและนานาชาติ¹⁷⁷ ยิ่งกว่านั้น ทูตอเมริกันยังแสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจนว่า พวกเขาพึงพอใจอย่างมาก ที่พรรคประชาธิปัตย์เข้ามาเป็นรัฐบาล เพราะรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งจะเป็นรัฐบาลที่มีเสถียรภาพทางการเมืองอย่างมาก ถ้าหากพิจารณาจากฐานการสนับสนุน ที่ได้รับจากกลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง ในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์และข้าราชการ รวมถึงมวลชนกลุ่มใหญ่อีกกลุ่มหนึ่ง ทั้งที่มีความนิยมชมชอบต่อพรรคประชาธิปัตย์ และ/หรือมีความเกลียดชังต่อ **ทักษิณ** และพรรคพวก ซึ่งคนส่วนหนึ่งของมวลชนกลุ่มนี้ ได้เข้าร่วมสนับสนุนการเคลื่อนไหวของ พธม. ด้วย จึงทำให้รัฐบาลของพรรคประชาธิปัตย์ จะเป็นผู้ที่ผลักดันผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาได้ดีที่สุด ณ เวลานี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการผลักดันประชาธิปไตยในพม่า และเรื่องการนำตัว**วิกเตอร์ บูต** (Viktor

¹⁷⁵ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3648, “THAI HOUSE ELECTS DEMOCRAT ABHISIT AS NEXT PRIME MINISTER.”

¹⁷⁶ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 และ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3779, “THAI PM DELIVERS INAUGURAL POLICY STATEMENT AT MFA AMID ONGOING ANTI-GOVERNMENT RED PROTESTS,” 30 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3779.html> [3 February 2012]

¹⁷⁷ สรุปลและตีความจากย่อหน้าที่ 1 และ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3780, “THAILAND’S DEMOCRACY FACES CONTINUED CHALLENGES, ONE YEAR AFTER POST-COUP ELECTIONS,” 30 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3780.html> [3 February 2012]

Bout) ซึ่งเป็นเรื่องที่ อยู่ในลำดับความสำคัญสูงสุดของสหรัฐฯ ที่ต้องการให้ไทยทำในตอนนี้อย่างชัดเจน¹⁷⁸ และ กษิต ได้แสดงออกอย่างชัดเจนว่า พร้อมที่จะทำทุกอย่างตามแนวทางที่สหรัฐฯต้องการ¹⁷⁹ การเข้าสู่อำนาจของรัฐบาลอภิสิทธิ์จึงเป็นที่น่าพึงปรารถนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ อาจไม่สามารถหาได้จาก รัฐบาลก่อนๆของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ดังเช่น คำแนะนำเรื่องนโยบายรับจ่านำเข้า ถือเป็นสิ่งหนึ่งที่สหรัฐฯไม่เห็นด้วย โดยอ้างว่าทำให้เกิดการขาดดุลงบประมาณจำนวนมาก¹⁸⁰ ทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว ผู้เขียนคิดว่าน่าจะเป็นเพราะเรื่องดังกล่าว เป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการลงทุนในไทยเสียมากกว่า เพราะราคาข้าวที่สูงขึ้นจะส่งผลกระทบต่อแรงงาน ที่จะต้องมีค่าครองชีพสูงขึ้นตาม ซึ่งจะเกิดผลเสียต่อการลงทุนของต่างชาติในไทย ที่ต้องเผชิญกับการเรียกร้องปรับค่าจ้างแรงงานให้สูงขึ้นตามไป

6.5 สรุป

การกลับเข้ามาสู่อำนาจอีกครั้งของรัฐบาลฝ่ายอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของอำนาจ ที่เครือข่ายข้าราชการและกองทัพมีอยู่ เพราะถึงแม้ว่าพวกเขาจะพยายามต้านทาน เครือข่ายทักษิณอย่างเต็มที่ แต่ก็ไม่สามารถหยุดยั้งพลังของฝ่ายทักษิณได้ เพราะการปกครองด้วยอำนาจเผด็จการอย่างโจ่งแจ้ง ไม่สามารถทำได้ในยุคที่กระแสประชาธิปไตยเบ่งบานไปทั่วโลก และเมื่อใดก็ตามที่ประเทศต้องเปิดให้มีการเลือกตั้ง โอกาสที่พรรคพวกของทักษิณจะกลับมา ก็มีสูงขึ้น เนื่องจากฐานการสนับสนุนที่เข้มแข็งจากชาวบ้าน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่ ทักษิณ มีอยู่ ประกอบกับพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม ยังไม่สามารถสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในพื้นที่ฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้งของ ทักษิณ สภาวะทางการเมืองภายหลังจากรัฐบาลพลังประชาชน เข้าสู่อำนาจได้แสดงให้เห็น สภาพของสงครามตัวแทนของสองขั้วอำนาจหลักทางการเมืองที่ดำรงอยู่ เมื่อนายกรัฐมนตรีสมัครได้รับผิดชอบหน้าที่ ผลักดันผลประโยชน์ของเครือข่ายทักษิณ ด้วยการปรับแก้รัฐธรรมนูญ เพื่อแก้วิกฤตของพรรคพลังประชาชน ที่กำลังถูกดำเนินคดียุบพรรค และอดีตนักการเมืองผู้บริหารพรรคไทยรักไทย ซึ่งถูกตัดสิทธิทางการเมือง 5 ปี อย่างไรก็ตาม การกระทำ

¹⁷⁸ ติความจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3648, "THAI HOUSE ELECTS DEMOCRAT ABHISIT AS NEXT PRIME MINISTER."

¹⁷⁹ สรุปและติความจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3707, "FM-NOMINEE UNPLUGGED: BLUNT-TALKING KASIT PIROMYA, THAILAND'S NEXT FOREIGN MINISTER."

¹⁸⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3700, "AMBASSADOR ENGAGES NEW THAI PM ABHISIT ON HIS PRIORITIES, ECONOMIC CHALLENGES, BURMA, AND BOUT," 19 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3700.html> [3 February 2012]

ดังกล่าวของรัฐบาลสมัคร ได้กลายเป็นโอกาสของ พธม. ที่จะเข้ามาสู่เวทีทางการเมืองอย่างชัดเจนอีกครั้ง ถึงแม้ว่าพวกเขาจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากมวลชน มากเท่ากับช่วงที่เคยจัดการชุมนุมใหญ่เพื่อขับไล่ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ออกจากตำแหน่ง กลุ่ม พธม. ได้อาศัยประเด็น “*ราชาชาตินิยม*” เป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการเคลื่อนไหวครั้งนี้ ร่วมกับการประติษฐานวาทกรรม “*ขายชาติ*” เพื่อปลุกกระแสชาตินิยมในหมู่มวลชนคลั่งชาติ ให้ออกมาต่อสู้เรียกร้องดินแดนในพื้นที่พิพาท บริเวณเขาพระวิหารคืนจากกัมพูชา จนนำมาสู่การปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงในพื้นที่อีสาน (กลุ่มคนรักอุดรฯ) กับกลุ่ม พธม. จำนวนมวลชนที่ลดน้อยถอยลงเรื่อยๆของกลุ่ม พธม. ทำให้แกนนำต้องอาศัยยุทธวิธีที่รุนแรง และสุ่มเสี่ยงต่อการเกิดเหตุปะทะกันของมวลชนเสื้อเหลืองกับฝ่ายตรงข้าม ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐและมวลชนเสื้อแดง ซึ่งในช่วงเริ่มต้นฝ่ายรัฐบาลยังคงไม่ตกหลุมพรางดังกล่าว ที่กลุ่ม พธม. ขุดเอาไว้ แต่ในเวลาต่อมาก็เกิดเหตุพลิกผันทางการเมืองขึ้นเมื่อชนชั้นนำทางการเมืองระดับสูงจำนวนหนึ่ง อาศัยตุลาการภิวัตน์ ตัดสินความผิดคดีของ **นายกรัฐมนตรีสมัคร** ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ จนต้องสิ้นสภาพการเป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้สภาผู้แทนต้องมีการเลือกนายกรัฐมนตรีขึ้นใหม่ จนเกิดความแตกแยกภายในพรรคพลังประชาชน ระหว่างฝ่ายเนวิน ซึ่งสนับสนุน **สมัคร** กับฝ่ายผู้สนับสนุน **สมชาย** ซึ่งท้ายที่สุด **สมชาย** ก็ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรี แต่การทำงานของ **นายกรัฐมนตรีสมชาย** ก็ต้องเริ่มต้นด้วยอุปสรรคทางการเมืองที่ดำรงอยู่ จากการเคลื่อนไหวของ พธม. ถึงแม้ว่าจะมีการดึงตัว **พล.อ.ชวลิต** เข้ามาร่วมงานกับรัฐบาล และทำหน้าที่เจรจากับแกนนำกลุ่ม พธม. หลายคน ซึ่งมีสายสัมพันธ์ที่ดีกันมาก่อน ตั้งแต่อยู่ร่วมกันในพรรคความหวังใหม่ แต่สุดท้ายกระบวนการเจรจาก็สิ้นสุดลง เมื่อความหวังของกลุ่ม พธม. ผู้มาพร้อมกับผ้าพันคอสีฟ้า ได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ พวกเขาวางแผนให้มีการจับกุมตัวแกนนำ เพื่อปลุกกระแสมวลชนให้กลับเข้ามาร่วมชุมนุมอีกครั้ง และได้อาศัยโอกาสที่มวลชนมีจำนวนมากขึ้น ก่อเหตุปะทะกับเจ้าหน้าที่รัฐ ที่เข้ามาสลายการชุมนุมมวลชน พธม. ที่ล้อมรัฐสภาอยู่ เพื่อเปิดทางให้มีการแถลงนโยบายของ **นายกรัฐมนตรีสมชาย** จนกระทั่งเกิดเป็นเหตุนองเลือดครั้งสำคัญ ในประวัติศาสตร์การเมืองไทยอีกครั้งหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าความสูญเสียดังกล่าว จะไม่ได้ทำให้กองทัพออกมาแทรกแซงการเมือง ผ่านการใช้กำลังรัฐประหาร แต่ก็ทำให้เกิด “*การรัฐประหารเงียบ*” เริ่มจากผู้นำเหล่าทัพออกมากดดันรัฐบาล ให้รับผิดชอบต่อความสูญเสียที่เกิดขึ้น และตามมาด้วย การตัดสินใจยุบพรรคพลังประชาชน ด้วยคดีความที่ติดค้างอยู่ จากการกระทำทุจริตในการเลือกตั้ง ของผู้บริหารพรรคบางคน ซึ่งถูกเร่งรัดช่วงเวลาขึ้นมาพิจารณาอย่างประจวบเหมาะ จนท้ายที่สุดได้เกิดการเปลี่ยนขั้วทางการเมืองครั้งสำคัญ และนำมาสู่การตั้งรัฐบาลอภิสิทธิ์ โดยมีพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นพรรคการเมือง ที่มีจำนวน ส.ส.ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นอันดับที่สอง เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงหลังการกลับเข้าสู่การมีรัฐบาลประชาธิปไตย ได้แสดงให้เห็นถึง บทบาทของรัฐบาลอเมริกันอย่างชัดเจน ที่ทำหน้าที่กำกับ

แนวทางการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย ผ่านทางชนชั้นนำทางการเมืองระดับสูงของไทย ที่มีปฏิสัมพันธ์กับตัวแทนรัฐบาลอเมริกัน เพื่อให้เป็นไปตามที่รัฐบาลอเมริกันต้องการ โดยผ่านการชี้นำช่องทางการเปลี่ยนแปลงที่รัฐธรรมนูญเปิดช่องไว้ จนในที่สุดรัฐบาลอเมริกัน ก็ได้รัฐบาลไทยซึ่งมีเสถียรภาพทางการเมือง เป็นที่พึงประสงค์เข้ามาสู่อำนาจ ขณะที่กลุ่ม พธม. ซึ่งเคยเป็นแนวร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์ ก็ต้องยุติบทบาทหลังจากได้ประกาศชัยชนะ ในสงครามครั้งสุดท้ายที่พวกเขาประกาศเอาไว้เป็นครั้งที่สอง พร้อมผลพวงทางการเมือง ที่เกิดจากความเสียหายทางเศรษฐกิจที่ก่อเอาไว้อย่างมหาศาล ด้วยการบุกยึดท่าอากาศยานนานาชาติที่สำคัญของไทย ความเสียหายดังกล่าว ทำให้กลุ่ม พธม. เป็นได้เพียงแค่นักเดินให้รัฐบาลอภิสิทธิ์ เข้าสู่อำนาจทางการเมืองเท่านั้น และนับจากนี้ ถนนสายการเมืองที่ **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** จะต้องใช้เป็นเส้นทางเดิน เพื่อขับเคลื่อนประเทศต่อไป จะเปลี่ยนสี จาก “สีเหลือง” กลายเป็น “สีแดง” !!!

บทที่ 7

การเมืองไทยระยะเปลี่ยนผ่านภายหลังการเข้าสู่อำนาจของรัฐบาลไต้ป๊กพญาอินทรี: การต่อสู้ครั้งแรก ของขบวนการมวลชนเสื้อแดง

7.1 บทนำ: รัฐบาลที่มาพร้อมกับ “อภิสิทธิ์”

วุฒิสมาชิก Jim Webb คือ เจ้าหน้าที่ชาวอเมริกันระดับสูงคนแรก ที่เดินทางเข้ามาพบรัฐบาลใหม่ของพรรคประชาธิปัตย์ และยังพูดคุยกับบุคคลสำคัญทางการเมืองของไทย และกลุ่มผู้สังเกตการณ์ทางการเมืองหลายๆคน เพื่อสอบถามสถานการณ์ทางการเมืองของไทย ภายหลังจากผลัดเปลี่ยนรัฐบาลครั้งสำคัญที่รัฐบาลอเมริกันให้แนวทางเอาไว้ ด้วยเหตุที่สหรัฐอเมริกากำลังหันกลับมาสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกครั้ง และไทยจะเป็นตัวช่วยที่ดีในการผลักดันผลประโยชน์ของสหรัฐฯในภูมิภาค แต่ความวุ่นวายทางการเมืองของไทยที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมา ทำให้รัฐบาลสหรัฐฯต้องติดตาม กำกับดูแล แนวทางการปฏิบัติต่างๆ ให้เป็นไปตามที่พวกเขาต้องการ โดยเฉพาะภายหลังจากที่เกิดเหตุการณ์ปิดท่าอากาศยานกรุงเทพฯ ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่ประเทศเป็นอย่างมาก รวมทั้งเมื่อกลุ่ม พธม. อ้างว่า ทำสิ่งต่างๆเพื่อในหลวง ยิ่งทำให้เกิดความเสียหายหนักขึ้นไปอีกเมื่อคนโดยทั่วไป โดยเฉพาะชาวต่างชาติอาจจะเชื่อว่าการกระทำของกลุ่ม พธม. เป็นความต้องการของพระองค์¹ นอกจากนี้ ประเด็นการสืบราชสมบัติ (royal succession)² ก็เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่สำคัญในระยะเปลี่ยนผ่านทางการเมืองของไทย ที่รัฐบาลสหรัฐฯต้องติดตามอย่างใกล้ชิด

ถึงแม้ว่ารัฐบาลอภิสิทธิ์ จะไม่ใช่รัฐบาลที่มาจากพรรคการเมือง ที่มีส.ส.ได้รับเลือกตั้งเข้ามาสู่สภาสูงสุด และยังถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็น “รัฐบาลที่ตั้งในค่ายทหาร” และใช้วิกฤตทางการเมืองที่

¹ ทัศนคติได้กล่าวกับ Webb ว่า การปิดสนามบินของกลุ่ม พธม. ไม่เพียงสร้างความเสียหายให้ภาพพจน์ของประเทศ แต่ยังทำให้ในหลวงรู้สึกเจ็บปวดอีกด้วย เพราะกลุ่ม พธม. ได้ลากเอาพระนามของพระองค์ และพระบรมฉายาลักษณ์ของพระองค์ เข้าสู่เวทีการเมือง ดูในย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK23, “SENATOR WEBB REVIEWS U.S.-THAI RELATIONS WITH FM KASIT,” Eric G. John to Secretary of State, 7 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09BANGKOK23.html> [3 February 2012] ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวก็สอดคล้องกับสิ่งที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ตรีศกับทูตอเมริกันซึ่งมาเข้าเฝ้าและเชื่อมโยงให้เห็นว่า การปิดท่าอากาศยานและการสิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ เป็นสาเหตุทำให้ในหลวงทรงพระประชวร อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK206, “AMBASSADOR AND CROWN PRINCE DISCUSS POLITICS, BILATERAL TIES, KING’S HEALTH, ARMS TRAFFICKER EXTRADITION,” Eric G. John to Secretary of State, 27 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09BANGKOK206.html> [3 February 2012]

² ดูย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK23, “SENATOR WEBB REVIEWS U.S.-THAI RELATIONS WITH FM KASIT.”

กลุ่ม พธม. สร้างขึ้น เป็นบันไดเข้าสู่อำนาจ³ แต่รัฐบาลนี้ก็มีคุณสมบัติสำคัญที่รัฐบาลฝ่ายทักษิณ ทั้ง 2 รัฐบาล ที่อยู่ในอำนาจก่อนหน้านี้ไม่มี นั่นคือ การได้รับ “*อาณัติสวรรค์ทางการเมือง*” จากเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ มวลชนฝ่ายต่อต้านทักษิณ รวมทั้งรัฐบาลสหรัฐฯ⁴ เพื่อให้เข้ามาบริหารประเทศ ดังนั้น ภาพของความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกองทัพ จึงไม่มีให้เห็น เหมือนช่วงที่ผ่านมา ซึ่งอาณัติสวรรค์ดังกล่าว เห็นได้จาก ความยินดีและชื่นชมของบุคคลสำคัญในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ที่มีต่อ **ตัวนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** ดังปรากฏออกมาอย่างโจ่งแจ้ง ผ่านสื่อต่างๆ หลายครั้งหลายครา ตัวอย่างเช่น **พล.อ.เปรม** ได้กล่าวกับทูตอเมริกัน ในช่วงเดือนแรกของการทำงานของรัฐบาลว่า “*อภิสิทธิ์มีคุณสมบัติที่ดีในการเป็นผู้นำรัฐบาลและสามารถทำหน้าที่ได้ดี*” เช่นเดียวกับ **อดีตนายกรัฐมนตรีอานันท์** ที่กล่าวกับทูตอเมริกันเช่นกันว่า “*อภิสิทธิ์ทำได้ดีในเดือนแรกของการเป็นรัฐบาล*” และยังกล่าวอีกว่า “*พล.อ.อนุพงษ์ ควรเลิกคิดเรื่องการแทรกแซงทางการเมืองได้แล้ว*” โดยอ้างว่า “*พล.อ.อนุพงษ์ เข้าใจพระประสงค์ของในหลวงว่า ทรงปรารถนาให้มีการเปลี่ยนผ่านทาง การเมืองอย่างสันติ ปราศจากการแทรกแซงของกองทัพ*”⁵ และ “*ที่ผ่านมามีผู้นำกองทัพตีความพระ*

³ ผู้สนับสนุนการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. จำนวนหนึ่งได้เข้าไปทำงานร่วมกับรัฐบาลอภิสิทธิ์ ดังเช่น **กษิต ภิรมย์** รมต.กระทรวงการต่างประเทศ **ประพันธ์ คุณมณี** ที่ปรึกษา รมต.กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ และ **พิเชษฐ พัฒนโชติ** ที่ปรึกษา รมต.กระทรวงศึกษาธิการ อ้างจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK247, “OPPOSITION PARTY AND ACTIVISTS PUT PRESSURE ON THAI GOVERNMENT,” Eric G. John to Secretary of State, 30 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09BANGKOK247.html> [3 February 2012]

⁴ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนรัฐบาลอภิสิทธิ์อย่างเต็มที่ ดังเห็นได้จาก เมื่อผู้สังเกตการณ์จากภายนอกและสื่อต่างๆ ที่ได้วิจารณ์เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทยในปี 2551 ว่าเป็นความล้มเหลวของประชาธิปไตย รัฐบาลสหรัฐฯกลับโต้แย้งว่า เรื่องดังกล่าวไม่เป็นความจริง โดยอ้างว่า สถาบันทางการเมืองต่างๆ ของไทย ยินยอมให้มีเสรีภาพในการชุมนุม เสรีภาพในการแสดงออก คู่ขัดแย้งแสดงให้เห็นว่ามีความเคารพค่าสังคาล นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลก็เกิดขึ้นโดยผ่านกลไกที่เป็นทางการของระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ไม่ใช่ด้วยวิธีการทำรัฐประหาร ทั้งๆที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาก็ตระหนักดีว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดจากการแทรกแซงทางการเมืองของบุคคลสำคัญในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และตัวรัฐบาลสหรัฐฯเองที่ให้แนวทางดังกล่าว เพื่อจะได้ใช้เป็นข้ออ้างในการสนับสนุนรัฐบาลอภิสิทธิ์ และต้องการให้รัฐบาลอภิสิทธิ์นำการเมืองออกจากท้องถนน ทั้งจากกลุ่ม พธม. และ นปค. และกลับเข้าสู่รัฐสภา สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK363, “THAILAND: AMBASSADOR ENGAGES FORMER PM CHUAN ON THAI POLITICS, THE SOUTH, AND LESE MAJESTE,” Eric G. John to Secretary of State, 12 February 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/02/09BANGKOK363.html> [3 February 2012]

⁵ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK208, “ONE MONTH CHECK: AMBASSADOR’S INTERLOCUTORS DISCUSS PM ABHISIT’S START, EX PM-THAKSIN/OPPOSITION,” Eric G. John to Secretary of State, 27 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09BANGKOK208.html> [3 February 2012] อันที่จริงแล้ว นอกจากในหลวงแล้ว สหรัฐอเมริกาถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้ไม่เกิดการรัฐประหารขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ดังเห็นได้ว่า **พล.อ.อนุพงษ์** พยายามขัดขวางการกดดันจากฝ่ายต่างๆ ที่ต้องการให้เขาทำรัฐประหาร และได้

ราชดำรัสของในหลวงและพระราชินีในทางที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเอง แต่ พล.อ.อนุพงษ์ ตีความได้ถูกต้องว่าในหลวงไม่ต้องการให้มีการรัฐประหาร”⁶ พล.อ.เปรม มองว่า อภิสิทธิ์ เป็นนักการเมืองที่สะอาดและเป็นหนึ่งในคนที่ดีที่สุดในมือ⁷

การเมืองไทยระยะเปลี่ยนผ่านภายหลังการเข้าสู่อำนาจของรัฐบาลอภิสิทธิ์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนทั้งจากรัฐบาลอเมริกันและตัวแสดงกลุ่มต่างๆของฝ่ายต่อต้านทักษิณ ซึ่งผู้เขียนนำเสนอในบทนี้ จะแสดงให้เห็นถึงบทบาทของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่มีความหลากหลายของเครือข่าย ไม่ได้เป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน ระหว่างมวลชนเสื้อแดงในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งกลายเป็นขบวนการมวลชนสำคัญ ที่เข้ามาท้าทายอำนาจของรัฐบาลอภิสิทธิ์ ภายใต้หัวข้อ *การลั่นไหของสายน้ำสีแดง ก่อนการต่อสู้ยกที่ 1* โดยในที่นี้ผู้เขียน จะกล่าวถึง กลุ่มรักเชียงใหม่’51 ซึ่งเป็นขบวนการมวลชนเสื้อแดงระดับท้องถิ่น ที่มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวในพื้นที่เชียงใหม่ และบริเวณพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง และภายหลังจากนั้น ผู้เขียนจะกล่าวถึง การเคลื่อนไหวครั้งสำคัญของกลุ่มคนเสื้อแดงระดับชาติ ภายใต้หัวข้อ *สายน้ำสีแดงแห่งความโกรธแค้น: การต่อสู้ยกที่ 1 ของขบวนการมวลชนเสื้อแดง* ซึ่งจะกล่าวถึงประเด็นย่อยภายใต้หัวข้อ ได้แก่ เหตุการณ์การชุมนุมประท้วงครั้งใหญ่ ในช่วงฤดูร้อน ปี 2552 และการก่อกวนช่วงสงกรานต์ของกลุ่มคนเสื้อแดง ซึ่งสร้างความเสียหายครั้งสำคัญ ทั้งต่อฝ่ายรัฐและต่อตัวกลุ่มคนเสื้อแดงเอง สุดท้ายผู้เขียนจะกล่าวถึงหัวข้อ *การปรับตัวของรัฐไทยภายใต้วิกฤตการเมือง* ซึ่งเป็นหัวข้อที่แสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ ภายหลังจากขบวนการมวลชนเสื้อแดงก่อการท้าทายฝ่ายรัฐแล้ว ซึ่งก่อให้เกิดปฏิบัติการสลายเครือข่ายประท้วงของมวลชนเสื้อแดง ภายใต้แผนการปรองดองแห่งชาติของรัฐบาลอภิสิทธิ์ และยังมี การแสดงบทบาทของตัวแสดงภายนอก คือ รัฐบาลอเมริกัน ที่ได้ส่งเสริมประชาธิปไตยในไทย เพื่อผลักดันผลประโยชน์ของตน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อ้างอิงข้อความของรัฐบาลสหรัฐฯ ที่ส่งผ่านมาทางทูตอเมริกันว่า ไม่ต้องการให้มีการทำรัฐประหารเกิดขึ้น สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK213, “U.S.-THAI RELATIONS: SUSTAINING OUR IMPORTANT MILITARY-MILITARY ENGAGEMENT PROGRAM AND ACCESS,” Eric G. John to Secretary of State, 28 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09BANGKOK213.html> [3 February 2012]

⁶ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK208, “ONE MONTH CHECK: AMBASSADOR’S INTERLOCUTORS DISCUSS PM ABHISIT’S START, EX PM-THAKSIN/OPPOSITION.”

⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

7.2 การหลังไหลของสายน้ำสีแดงก่อนการต่อสู้ยกที่ 1

ภายหลังจาก เกิดการเปลี่ยนชั่วคราวใหญ่ทางการเมืองในรัฐสภา ฉากการเมืองบนท้องถนน ก็เปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกัน เมื่อกลุ่ม พวม. ประกาศชัยชนะในการขับไล่รัฐบาลสมชายได้สำเร็จ ด้วยความร่วมมือจากเครือข่ายชนชั้นนำในภาคส่วนต่างๆที่สำคัญ กลุ่มคนเสื้อแดงก็เข้ามายึดพื้นที่บนท้องถนนแทน มุมมองของสถานทูตอเมริกันในช่วงเวลานั้น มองว่า กลุ่มคนเสื้อแดงเหล่านี้ เกิดจากการรวมตัวกันขององค์กรหลากหลายองค์กร ที่วิพากษ์วิจารณ์การรัฐประหารเมื่อปี 2549 และสนับสนุน **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ก่อนที่จะรวมตัวกันภายใต้ชื่อ “แนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ” (นปก.) ซึ่งนักเคลื่อนไหวหลายคนในกลุ่มนี้ มีความสัมพันธ์กับสถานีโทรทัศน์ PTV (รายการความจริงวันนี้) โดยมีจุดร่วมทางความคิดที่สำคัญอย่างหนึ่ง อยู่ที่การสนับสนุน **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** และต่อต้านกลุ่ม พวม. แนวร่วมของกลุ่มคนเสื้อแดงบางส่วน ดังเช่น กลุ่มคนรักอุดรฯและกลุ่มรักเชียงใหม่ 51 เป็นพวกที่ยินดีใช้ความรุนแรงกับฝ่ายตรงข้าม⁸ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ก็คือ ผู้สนับสนุนกลุ่ม พวม. ในท้องถิ่น สหรัฐอเมริกาเชื่อว่า การชุมนุมสนับสนุน **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** เป็นผลลัพธ์มาจากการใช้เครือข่ายส่วนตัวของแกนนำคนต่างๆที่มีอยู่ และมีความเป็นไปได้ว่าพวกเขาเหล่านี้ รับเงินสนับสนุนจาก **ทักษิณ** หรือบุคคลใกล้ชิดของ **ทักษิณ** เพราะตั้งแต่ช่วงการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2550 ความนิยมของประชาชนที่มีต่อ**ทักษิณ** ลดต่ำลง รัฐบาลอเมริกัน จึงมองว่า การชุมนุมที่เกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้ จึงไม่น่าจะเกิดจากอารมณ์ความรู้สึกเพียงแค่ออย่างเดียว แต่เกิดจากการให้เงินจูงใจผู้เข้าร่วมด้วย⁹ **วีระ** มองว่า ความคิดในแง่มุดดังกล่าวของฝ่ายสถานทูตอเมริกัน ก็จัดอยู่ในลักษณะเดียวกันกับความคิดของฝ่ายกองทัพ สถาบันกษัตริย์ และพรรคประชาธิปัตย์ ที่มีต่อกลุ่ม นปก. ที่มองว่า นปก. ไม่ได้เกิดขึ้นเองจริงๆ แต่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งของ **ทักษิณ** ทั้งที่จริงแล้ว มุมมองดังกล่าว ถือเป็นมุมมองที่ไม่เข้าใจความจริงของไทยในปัจจุบัน และไม่เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของคนไทยจริงๆ¹⁰ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนคิดว่า ประเด็นการให้เงินจูงใจ ดังที่ฝ่ายสหรัฐามองนี้ ถือเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งในทางสังคมวิทยา เพราะการดูเพียงแค่ว่าสิ่งที่ปรากฏออกมา ซึ่งอาจอยู่ในรูปของการให้และรับเงิน ไม่สามารถอธิบายได้อย่างง่ายๆว่า กลุ่มผู้ชุมนุมนั้นมาร่วมชุมนุมเพราะถูกจ้างวานมา เพราะการให้และรับเงินดังกล่าว ในทัศนะของผู้รับเงิน อาจมองว่าสิ่งเหล่านี้คือ เครื่องอำนวยความสะดวกให้กับพวกเขาในการเข้าร่วมการชุมนุมก็เป็นได้

⁸ แกนนำกลุ่ม นปก. ในกรุงเทพฯ มักอ้างกับทูตอเมริกันอย่างคงเส้นคงวาวว่า กลุ่มคนเสื้อแดงเชียงใหม่และกลุ่มคนเสื้อแดงอุดรธานี ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม นปก. อย่างเป็นทางการ สรุปลและตีความย่อหน้า 4 และ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK247, “OPPOSITION PARTY AND ACTIVISTS PUT PRESSURE ON THAI GOVERNMENT.”

⁹ ดูย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

¹⁰ สรุปลและตีความจากย่อหน้า 17 ของ *Ibid.*

7.2.1 ขบวนการมวลชนเสื้อแดงระดับท้องถิ่น: กลุ่มรักเชียงใหม่'51

การทำงานของรัฐบาลอภิสิทธิ์ ภายหลังจากเข้ารับตำแหน่ง เริ่มต้นอย่างทุลักทุเลทันที เมื่อต้องเผชิญกับกระแสการต่อต้านจากกลุ่มคนเสื้อแดง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในพื้นที่ภาคเหนือ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของกลุ่มคนเสื้อแดง แม้ว่าบางครั้งจะไม่ได้ใช้ความรุนแรง¹¹ แต่ก็สร้างความวุ่นวายให้กับฝ่ายตรงข้าม จากยุทธวิธีปิดกั้นสถานที่ต่างๆ ดังเช่น โรงแรม พื้นที่หน้าสนามบิน ศูนย์การค้า ฯลฯ เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2552 กลุ่มคนเสื้อแดง ได้ปิดทางเข้าโรงแรมลานนา จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขัดขวางไม่ให้ **ไพฑูริย์ แก้วทอง** รมต.ว่าการกระทรวงแรงงาน จัดประชุมอภิปรายกลยุทธ์รณรงค์หาเสียง กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. ของพรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดลำพูน ที่จัดให้มีขึ้นในวันที่ 11 มกราคม 2552 (จะมีการเลือกตั้ง 22 จังหวัด จำนวน 29 ที่นั่ง ซึ่งในนี้มีเขตเลือกตั้งในภาคเหนือ 2 จังหวัด) โดยกลุ่มคนเสื้อแดงได้ปิดถนนและตรวจค้นรถยนต์ ที่เดินทางเข้า-ออกโรงแรม¹² นอกจากนี้ยังมี กรณีของ **สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์** ซึ่งมาประชุมกลุ่ม พธม. ที่ศูนย์การค้าแห่งหนึ่ง ในจังหวัดลำปาง (เดิมเป็นพื้นที่อิทธิพลของกลุ่ม พธม.) ก็ถูกกลุ่มคนเสื้อแดงพยายามปิดกั้น รอบๆศูนย์การค้า แต่มีตำรวจและหน่วยรักษาความปลอดภัยของศูนย์การค้า ปิดล้อมประตูเอาไว้ จึงเข้าไปด้านในไม่ได้¹³ แต่เหตุการณ์ความวุ่นวายที่นำมาสู่ความรุนแรงที่สุดในช่วงเวลานี้ คือ กรณีของ **อดีตนายกรัฐมนตรืชวน หลีกภัย** ที่ต้องตื่นตระหนกกับการกระทำของกลุ่มคนเสื้อแดง ถึง 3 ครั้ง ในวันที่ 6 มกราคม ระหว่างที่มีการหาเสียงเลือกตั้งในจังหวัดลำปางและลำพูน กล่าวคือ กลุ่มคนเสื้อแดงได้พาไซ้ใส่หน้าของ **อดีตนายกรัฐมนตรืชวน** ที่จังหวัดลำปาง สาดเลือดหมูใส่รถยนต์ที่จังหวัดลำพูน และเมื่อขึ้นเครื่องบินกลับไปยังสนามบินจังหวัดเชียงใหม่ โดยผ่านทางเขตของทหารก่อนเข้าสู่เขตของพลเรือน¹⁴

¹¹ แหล่งข่าวของกงสุลสหรัฐฯในเชียงใหม่ ซึ่งเป็นนายตำรวจอาวุโส กล่าวว่า สมาชิกกลุ่มรักเชียงใหม่'51 ซึ่งเป็นกลุ่มคนเสื้อแดงที่นิยมใช้ความรุนแรงในการเคลื่อนไหว มีสมาชิกหัวรุนแรงอยู่ประมาณ 50-60 คน ในการระดมมวลชนของแกนนำ สามารถระดมคนได้ 200-300 คนผ่านวิทยุชุมชน สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI18, "TOUGHER TIMES AHEAD FOR PRO-THAKSIN FORCES IN NORTH," Michael K. Morrow to Secretary of State, 2 February 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/02/09CHIANGMAI18.html> [9 February 2012]

¹² สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI3, "REDSHIRTS FLEX THEIR MUSCLE IN NORTH AHEAD OF BY-ELECTIONS," Michael K. Morrow to Secretary of State, 7 January 2009. . Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09CHIANGMAI3.html> [9 February 2012]

¹³ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

¹⁴ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

ยุทธวิธีขัดขวางการทำงานของฝ่ายรัฐบาล ยังคงถูกกลุ่มรักเชียงใหม่'51 ใช้อย่างต่อเนื่อง¹⁵ ทำให้ตำรวจต้องจับตามองความเคลื่อนไหวต่างๆของกลุ่มรักเชียงใหม่'51 อย่างใกล้ชิด และพยายามปิดวิทยุชุมชนในเชียงใหม่ที่สนับสนุน **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** เพราะพวกเขาตระหนักดีว่า วิทยุชุมชนถูกกลุ่มรักเชียงใหม่'51 ใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการปลุกกระดมมวลชน¹⁶ นอกจากนี้ ยังมี การออกหมายจับแกนนำกลุ่มคนรักเชียงใหม่'51 ที่เคยก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่อีกด้วย¹⁷

ความรุนแรงทางการเมืองจากการแบ่งขั้วทางความคิด “เหลือง-แดง”

การแยกขั้วทางการเมืองอย่างลึกซึ้งระหว่าง “กลุ่มคนเสื้อเหลือง” กับ “กลุ่มคนเสื้อแดง” ในภาคเหนือรุนแรงมากขึ้น ภายหลังจากรัฐบาลอภิสิทธิ์เข้ามาสู่อำนาจ กลุ่มคนเสื้อเหลืองซึ่งเป็นคนส่วนน้อยในภูมิภาค ยินดีที่ได้รัฐบาลใหม่เป็นรัฐบาลประชาธิปไตยของ **อภิสิทธิ์** พวกเขาคิดว่าคนส่วนใหญ่ในภูมิภาค ซึ่งยังคงสนับสนุน **ทักษิณ** เป็นพวกที่ไม่มีการศึกษา เพียงพอที่จะรู้ได้ว่า อะไรคือสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับพวกเขา และหวังว่ารัฐบาลใหม่จะเข้ามาช่วยได้กลับการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. จากภาคเหนือตอนบน แม้ว่าจะต้องใช้กำลังทหารเข้ามาช่วยก็ตาม¹⁸

กลุ่มคนเสื้อแดงในภาคเหนือ ซึ่งอุทิศตัวให้กับ **ทักษิณ** ในมุมมองของสถานทูตอเมริกันนั้น มีหลายระดับ ตั้งแต่พวกหัวรั้น (diehard) ที่จงรักภักดีอย่างเข้าเส้นเลือด ไปจนถึงพวกหัวอ่อน (Lukewarm fans) ที่เปลี่ยนแปลงความคิดได้ง่ายๆ ไม่มีความแน่นอน เป็นเหมือนพวกไม่มีกระดูกสันหลัง¹⁹ ปัญหาเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้คนภาคเหนือ โดยเฉพาะที่เป็นเกษตรกร ถูก

¹⁵ ทุกรณีที่เกิดขึ้นกับ **สุเทพ เทือกสุบรรณ ประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง** เพิ่มเติมได้จาก ย่อหน้าที่ 3-5 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI18, “TOUGHER TIMES AHEAD FOR PRO-THAKSIN FORCES IN NORTH.”

¹⁶ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1 ของ *Ibid.*

¹⁷ การออกหมายจับแกนนำกลุ่มรักเชียงใหม่'51 เกิดขึ้นจากสถานการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไป ตำรวจถูกสั่งให้ทำการสืบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงของกลุ่มคนเสื้อแดงทั้งหมด อีกทั้งยังมีข่าวออกมาว่า จะมีการเปลี่ยนตัวผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 คนใหม่เข้ามาแทนที่คนเดิม การกระทำต่างๆของกลุ่มคนเสื้อแดงหลายๆกลุ่มในพื้นที่ ที่ได้เคยได้ประโยชน์จากการที่ตำรวจในพื้นที่ ละเลยปฏิบัติหน้าที่ควบคุมกิจกรรมการเคลื่อนไหวใดๆของกลุ่มคนเสื้อแดงมาเป็นเวลานาน จึงถึงเวลายุติลง แม้ว่าเรื่องดังกล่าวจะดูเหมือนเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่ในมุมมองของคนเสื้อแดงแล้ว การกระทำดังกล่าวถือเป็นความลำเอียงในการใช้กฎหมาย เพราะตำรวจไม่ได้มีการออกหมายจับแกนนำกลุ่ม พธม. ในพื้นที่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเกิดเหตุการณ์รุนแรงดังกล่าวเช่นกัน การใช้ 2 มาตรฐานดังกล่าว จึงทำให้ความตึงเครียดในพื้นที่ซึ่งมีสูงอยู่แล้ว ยิ่งสูงเพิ่มขึ้นไปอีก สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 และ 6 ของ *Ibid.*

¹⁸ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI4, “UPPER NORTH: THAKSIN'S HEARTLAND MAY MOBILIZE IF ECONOMY WORSENS,” Michael K. Morrow to Secretary of State, 7 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09CHIANGMAI4.html> [9 February 2012]

¹⁹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

ระดมเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดงได้ง่าย เพราะคนเหล่านี้เชื่อว่า สาเหตุที่สวัสดิการทางเศรษฐกิจเสื่อมคลายลง²⁰ เป็นเพราะ**อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ถูกทำรัฐประหารในปี 2549 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อสภาพเศรษฐกิจเลวร้ายลง ก็ยังมีเกษตรกรเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดงมากขึ้น จากการพูดคุยของเจ้าหน้าที่สถานกงสุลสหรัฐฯในเชียงใหม่ กับคนเสื้อแดงกลุ่มหนึ่งพบว่า “กลุ่มคนเสื้อแดงกลุ่มนี้ ยินดีที่จะเดินทางเข้าร่วมชุมนุมในกรุงเทพฯ และถ้าจำเป็นต้องจ่ายค่าเดินทางเอง พวกเขาก็ยอมไป และจะใช้ความรุนแรงต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน ถ้านั่นเป็นสิ่งที่แกนนำร้องขอให้พวกเขาทำ” คนเสื้อแดงเหล่านี้ จึงพร้อมออกมาชุมนุม เมื่อถูกระดมผ่านทางวิทยุชุมชนหรือโทรศัพท์มือถือ²¹ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจจะเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้ชาวบ้านเกษตรกรถูกระดมได้ง่ายขึ้น แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า มันเป็นปัจจัยพอเพียง เพราะบางครั้งถ้าหากเศรษฐกิจตกต่ำลง ชาวบ้านก็จะเปลี่ยนความสนใจจากการเมืองมาเป็นเรื่องการหารายได้ให้ครอบครัวเช่นกัน ดังที่ผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง ในพื้นที่อำเภอสันกำแพงได้กล่าวไว้²² ดังนั้น จึงมีคนเสื้อแดงบางส่วน ที่แม้จะสนับสนุน **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** แต่เขาก็ยังต้องการให้ออกสภากับ**อภิสิทธิ์** ได้ทำงาน เพราะพวกเขาต้องการรัฐบาลที่มีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าตราบใดที่ชาวบ้านยังคงยากจน พวกเขาก็ยังคงหวังว่าจะให้ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** กลับมาแก้ปัญหาเศรษฐกิจต่อไป นอกจากนี้ ความเป็นพลวัตของคนเสื้อแดงในพื้นที่ภาคเหนือ ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะถึงแม้จะดูเหมือนว่า คนภาคเหนือส่วนใหญ่จะเป็นพวกที่ชื่นชอบ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ในการเลือกตั้ง ถ้ามีคนเสื้อแดงหรือบุคคลที่กลุ่มคนเสื้อแดงสนับสนุนลงแข่งขัน บุคคลนั้นจะต้องได้รับเลือกตั้งจากคะแนนเสียงของคนส่วนใหญ่เสมอไป ดังเห็นได้จากเหตุการณ์ที่ **เพชรวรรต** แกนนำกลุ่มรักเชียงใหม่’51 ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคเพื่อไทย แต่กลับได้คะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นลำดับที่สองในการเลือกตั้งซ่อมพื้นที่ภาคเหนือ ซึ่งก็มีการให้เหตุผลอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในลักษณะต่างๆ ดังเช่น บ้างก็ว่าเป็นเพราะกลุ่มรักเชียงใหม่’51 ใช้ความรุนแรงในการเคลื่อนไหวทางการเมือง จึงทำให้ชาวบ้านไม่ชอบ บ้างก็ว่าเป็นเพราะผู้ลงสมัครเป็นพวกไม่มีประสบการณ์ เพราะคนที่มีประสบการณ์ ถูกผลกระทบจากการยุบพรรคพลังประชาชนไปหมดแล้ว²³

²⁰ ตัวอย่างเช่น รัฐบาลทักษิณประกันราคาข้าวโพด ทำให้ผู้ปลูกข้าวโพดขายผลผลิตของตนได้สูงกว่าราคาตลาด พวกเขาจึงไม่ต้องการกลับไปสู่การขายผลผลิตตามราคาตลาดอีก ดังนั้น ถ้าหากรัฐบาลอภิสิทธิ์ยกเลิกโครงการประชานิยมเหล่านี้ จะเกิดกระแสต่อต้านด้วยความไม่พอใจจากชาวบ้าน สรุปลงและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 และ 11 ของ *Ibid.*

²¹ ย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

²² ย่อหน้าที่ 13 ของ *Ibid.*

²³ ดูเพิ่มเติมใน U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI10, “IN NORTH, PRO-THAKSIN VOTE DROPS SHARPLY AS VOTES FOR DEMOCRATS RISE,” Michael K. Morrow, 15 January

ความแตกแยกและการปะทะกันระหว่างคนเสื้อแดง

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ กลุ่มคนเสื้อแดง ได้จัดการชุมนุมประท้วงในจังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มคนรักเชียงใหม่'51 ได้นำสมาชิกกลุ่มคนเสื้อแดงเข้าประท้วงที่บ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ และปิดกั้นทางไปงานแสดงดอกไม้ที่กำลังดำเนินอยู่ เพื่อต่อต้านคำสั่งย้ายตำรวจที่อยู่ในฝ่ายของทักษิณ ไปอยู่ในตำแหน่งที่ไม่มีอำนาจ และนำคนที่ถูกมองว่าเป็นที่ชื่นชอบของกลุ่ม พธม. เข้ามาแทนที่²⁴ ข้อสังเกตสำคัญของการชุมนุมประท้วงของกลุ่มคนรักเชียงใหม่'51 ครั้งนี้ คือ ผู้เข้าร่วมชุมนุมบางส่วนเป็นคนในครอบครัวของตำรวจ และผู้สนับสนุนกลุ่มคนเสื้อแดงจากจังหวัดอื่นๆ ซึ่งอาจแสดงให้เห็นถึงจำนวนผู้เข้าร่วมหลัก ของกลุ่มรักเชียงใหม่'51 จำนวนลดลง ดังนั้น จึงต้องใช้กลุ่มคนเสื้อแดงจากจังหวัดอื่นๆเข้ามาทดแทน²⁵ สัญญาณความอ่อนแอของกลุ่มรักเชียงใหม่'51 ดังกล่าว เกิดขึ้นจากมีความแตกแยกภายในกลุ่มรักเชียงใหม่'51 เพราะมีสมาชิกบางส่วนไม่ต้องการให้กลุ่มคนรักเชียงใหม่'51 ใช้ยุทธวิธีรุนแรงในการเคลื่อนไหวทางการเมือง กลุ่มคนรักเชียงใหม่'51 ถูกมองว่าเป็นกลุ่มคนเสื้อแดงที่นิยมใช้ความรุนแรง ไม่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความแตกต่างหลากหลายทางเพศ²⁶ เริ่มมีการเกิดขึ้นของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ที่สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ซึ่งดำเนินการโดยกลุ่มคน ที่แยกตัวออกมาจากกลุ่มรักเชียงใหม่'51 และประกาศตัวไม่ยอมรับการใช้ยุทธวิธีรุนแรง นอกจากนี้ กลุ่มที่แยกตัวออกมายังประกาศว่า พวกเขาแยกตัวออกมาจากกลุ่ม เพราะแกนนำกลุ่มรักเชียงใหม่'51 ขาดความโปร่งใสในการจัดการภายใน กงสุลสหรัฐอเมริกา มองว่า ความแตกแยกที่เกิดขึ้นเป็นกลางสิ่งที่ไม่ดี สำหรับกลุ่มคนเสื้อแดงในจังหวัด

2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09CHIANGMAI10.html> [9 February 2012]

²⁴ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI24, "BY-ELECTIONS, REDS AND MIGRANTS TAKE CENTER STAGE," Michael K. Morrow to Secretary of State, 3 February 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/02/09CHIANGMAI24.html> [9 February 2012]

²⁵ สื่อบริการว่า การชุมนุมครั้งนี้มี **เยาวภา วงศ์สวัสดิ์** อยู่เบื้องหลัง สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 และ 5 ของ *Ibid.*

²⁶ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ ผู้สนับสนุนกลุ่มคนรักเชียงใหม่'51 จำนวน 80 คน ได้ติดป้ายต่อต้านการเดินขบวนของกลุ่มคนรักร่วมเพศ และเผชิญหน้ากับกลุ่มนักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS จากจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดอื่นๆ ซึ่งเดินขบวนมายังบริเวณใกล้บ้านพักผู้ว่าฯ จนกลุ่มผู้ชุมนุมต่างๆตั้งกล่าวต้องเลิกการชุมนุมไป และในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ก็ได้เกิดเหตุการณ์ปะทะกันระหว่างกลุ่มคนรักเชียงใหม่'51 และกลุ่มคนเสื้อแดงในท้องถิ่น กลุ่มอื่นๆกับคนในท้องถิ่นที่ไปร่วมงานคอนเสิร์ตของกลุ่ม พธม. แต่ตำรวจได้เข้ามาป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น ดังกล่าว สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 และ 8 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI32, "REDS SPOIL TWO RALLIES, CANCEL ONE OF THEIR OWN," Michael K. Morrow to Secretary of State, 5 MARCH 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/03/09CHIANGMAI32.html> [9 February 2012]

บ้านเกิดของ**ทักษิณ** ที่จะแสดงให้เห็นว่า พวกเขาจะเป็นแนวร่วมในการผลักดันให้ **ทักษิณ**และพรรคเพื่อไทย เข้าสู่แนวหน้าและศูนย์กลางเวทีการเมืองไทย²⁷

ความแตกแยกภายในกลุ่มคนเสื้อแดงจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างกลุ่มรักเชียงใหม่'51 กับอีกสองกลุ่มที่แยกตัวออกมา²⁸ คือ กลุ่มคนรักทักษิณแห่งประเทศไทย (Love Thaksin People of Thailand) และกลุ่มคนเสื้อแดงเลือดใหม่ (Redshirted New Blood) ปรากฏหลักฐานออกมามากขึ้น ดังเช่น วันที่ 21 กุมภาพันธ์ กลุ่มคนเสื้อแดงในพื้นที่ ได้ยกเลิกการเดินทางขบวนตามแผนที่วางเอาไว้ เพราะกลุ่ม นปก. ในกรุงเทพฯ ได้ระงับเงินสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว ทำให้ไม่มีเงินจ่ายค่าเช่าสนามกีฬาเพื่อจัดการชุมนุมฯ ประมาณ 8,350 ดอลลาร์ ผู้ที่เคยเดินทางมาร่วมการชุมนุม ตัดสินใจไม่เข้าร่วมการชุมนุม เพราะปกติเขาเคยได้รับเงินประมาณ 10 ดอลลาร์ (400-500 บาท) ต่อครั้ง ลดลงเหลือเพียงแค่ครึ่งเดียวในปัจจุบัน และเมื่อถึงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ได้เกิดการใช้อาวุธเข้าปะทะกันระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงกลุ่มต่างๆดังกล่าว ก่อให้เกิดการบาดเจ็บเล็กน้อยทั้งสองฝ่าย²⁹ ความแตกแยกในกลุ่มคนเสื้อแดงภาคเหนือและความอ่อนแอของกลุ่มคนเสื้อแดง ได้ส่งผลกระทบต่อการส่งมวลชนจากภาคเหนือ มาเข้าร่วมการชุมนุมกับกลุ่ม นปก. ในกรุงเทพฯ ดังเห็นได้จากจำนวนรถตู้ที่นำคนจากเชียงใหม่เข้าร่วมการชุมนุม มีจำนวนเพียงไม่กี่คัน ในช่วงวันที่ 24-28 กุมภาพันธ์ 2552 หน้าทำเนียบรัฐบาล

7.3 สายน้ำสีแดงแห่งความโกรธแค้น: การต่อสู้ยักที่ 1 ของขบวนการมวลชนเสื้อแดง

การจัดชุมนุมใหญ่ของกลุ่ม นปก. ในช่วงที่รัฐบาล เป็นเจ้าภาพการประชุมอาเซียนซัมมิต (ASEAN SUMMIT) ระหว่างวันที่ 27 ก.พ.-1 มี.ค. 2552 ถือเป็นการประชุมครั้งสำคัญของกลุ่ม นปก. ซึ่งสร้างความวิตกกังวลอย่างมากต่อ **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์**³⁰ว่าจะเกิดการชุมนุมประท้วงด้วยวิธี

²⁷ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 2 และ 6 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI24, "BY-ELECTIONS, REDS AND MIGRANTS TAKE CENTER STAGE."

²⁸ รายชื่อของกลุ่มคนเสื้อแดงต่างๆ ซึ่งผู้เขียนใช้ในที่นี้ ยังคงต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องเพิ่มเติม เนื่องจากในเบื้องต้นนี้ ผู้เขียนได้ใช้คำแปลชื่อต่างๆ โดยอ้างอิงจากโทรเลขทางการทูตของสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก ดังนั้น ชื่อดังกล่าวยังคงมีความเป็นไปได้ว่าจะมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงอยู่

²⁹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI32, "REDS SPOIL TWO RALLIES, CANCEL ONE OF THEIR OWN."

³⁰ ความวิตกกังวลของ **นายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์** และคำขู่ของ **สาธิต วงศ์หนองเตย** ที่ขู่ว่าจะปิดวิเทศชุมนุมจำนวน 5 แห่ง เพราะทำการสนับสนุนการก่อความไม่สงบให้เกิดขึ้น แสดงให้เห็นว่า ฝ่ายรัฐบาลไม่ได้ประมาทความสามารถของ นปก. ที่อาจก่อปัญหาให้กับพวกเขาได้ และทำให้คำกล่าวอ้างของ แกนนำกลุ่ม นปก. ที่ว่ามีทหารหลายร้อยคนปะปนในหมู่ผู้ชุมนุมของกลุ่ม นปก. ดูสมเหตุสมผลมากขึ้น ตีความจากย่อหน้าที่ 15 ของ U.S.

ขัดขวาง (disruptive protests) แม้ว่าแกนนำกลุ่ม นปก. จะประกาศว่า การชุมนุมครั้งนี้จะเป็นการชุมนุมประท้วงอย่างสันติ ที่ท่าอากาศยานนานาชาติกรุงเทพฯ (ดอนเมือง) เมื่อผู้นำชาติสมาชิกอาเซียนเดินทางมาถึง และเมื่อถึงวันประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน นปก. ก็จะมีการจัดชุมนุมใหญ่ ดังนั้น **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** จึงเปลี่ยนสถานที่จัดประชุม จากกรุงเทพฯ ไปยังหัวหิน จ. ประจวบคีรีขันธ์³¹

แกนนำกลุ่ม นปก. ได้วางแผนการชุมนุมฯ เมื่อเวลา 4 โมงเย็นของวันที่ 31 มกราคม 2552 ที่กรุงเทพฯ **วิระ มุสิกพงศ์** ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า นปก. มีข้อเรียกร้องหลัก 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก ให้ **กษิต** ลาออกจากตำแหน่ง รมต.ว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ประการที่สอง ดำเนินคดีกับแกนนำกลุ่ม พธม. ที่ปิดท่าอากาศยานดอนเมือง ช่วงปลายปี พ.ศ. 2551 และประการที่สาม นำรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2540 กลับมาใช้ ซึ่งคาดว่า การชุมนุมฯ ในครั้งนี้จะมีผู้เข้าร่วมประมาณ 30,000 คน และถ้ามีผู้ร่วมการชุมนุมมากเพียงพอ ก็จะเดินขบวนไปยังทำเนียบรัฐบาล เพื่อประกาศข้อเรียกร้องของกลุ่ม นปก. ในเวลา 3 ทูม แล้วหลังจากนั้นจะสลายตัวภายใน 5 นาที ถ้าหากว่า **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** ไม่ทำตามข้อเรียกร้อง พวกเขาก็จะทำการชุมนุมยืดเยื้อเหมือนกับที่กลุ่ม พธม. ทำในช่วงเดือนสิงหาคม-ธันวาคม 2551 ที่ผ่านมา³²

กลุ่ม นปก. ได้เริ่มต้นชุมนุมขึ้นแต่เนิ่นๆ ก่อนหน้าวันนัดหมายการชุมนุมใหญ่ โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 24 กุมภาพันธ์ เป็นต้นมา แม้ว่าการชุมนุมครั้งนี้มีแนวโน้มจะยืดเยื้อไปจนถึงช่วงเวลา ที่รัฐบาลเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมอาเซียนฯ ดังเห็นได้จากการชุมนุมที่ทำเนียบฯ พร้อมทั้งตั้งค่ายพักแรมค้างคืน มีการปิดกั้นถนนทุกสายรอบบริเวณทำเนียบรัฐบาลจนกว่ารัฐบาลอภิสิทธิ์จะยุบสภา แต่ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ มีผู้เข้าร่วมการชุมนุมประมาณ 10,000-15,000 คน ซึ่งยังต่ำกว่าที่แกนนำเคยคาดการณ์เอาไว้กับทูตอเมริกัน โดยเฉพาะในช่วงเย็นเป็นต้นไป ผู้เข้าร่วมชุมนุมมีจำนวนลดต่ำลงเรื่อยๆ จาก 8,000 คนในช่วงเย็น ก็เหลือน้อยลงไปอีกในช่วงกลางคืน เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ประเมินไว้ว่า มีผู้ชุมนุมเหลือเพียงแค่ 1,000-2,000 คน ซึ่งปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้ผู้ชุมนุมมีจำนวนลดต่ำลงดังกล่าว มีทั้งปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและปัจจัยด้านความสามารถในการจัดตั้งมวลชน ปัจจัยแรก ก็คือ อุณหภูมิสูงและความยากลำบากในการจัดเตรียมอาหารและน้ำดื่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่ม พธม. กับกลุ่ม นปก. เพราะในการชุมนุมของกลุ่ม พธม. ที่ยืดเยื้อถึง 6 เดือน มีทั้งการตั้งครัวประกอบอาหาร ร้านตัดผมและบริการบำรุงรักษาสุขภาพ ขณะที่ปัจจัยหลัง น่าจะมีสาเหตุมากจากการย้ายข้างของ **เนวิน** เพราะในช่วงที่ผ่านมา **เนวิน** มีส่วนสำคัญในการจัดตั้งมวลชน

Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK247, "OPPOSITION PARTY AND ACTIVISTS PUT PRESSURE ON THAI GOVERNMENT."

³¹ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

³² สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 14 ของ *Ibid.*

ของเขาในพื้นที่อีสานตอนล่าง ให้เข้าร่วมการเดินขบวนบนท้องถนน³³ แต่ถ้ามองอีกแง่มุมหนึ่ง สิ่งนี้อาจเป็นผลดีต่อการเคลื่อนไหวของ นปก. ที่เริ่มแสดงให้เห็นถึง การพยายามสร้างฐานมวลชนของกลุ่มคนเสื้อแดงที่แท้จริงขึ้นมาในอนาคต และก้าวข้ามการเป็นเพียงแค่มวลชนสนับสนุน **อดีต นายกรัฐมนตรีทักษิณ** อีกทั้งยังทำให้พรรคประชาธิปัตย์ กองทัพและส่วนหนึ่งของสถาบันกษัตริย์ไม่คิดว่ากลุ่ม นปก. มีอันตราย³⁴ ซึ่งทำให้รัฐบาลเปิดโอกาสให้กับการจัดชุมนุมประท้วงได้

7.3.1 การชุมนุมใหญ่

กลุ่ม นปก. จำนวนมากกว่า 20,000 คน³⁵ เดินขบวนมาที่ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2552 โดยมีความตั้งใจว่าจะอยู่ที่นั่นอีก 2-3 วัน โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารหลายพันนาย ควบคุมพื้นที่เพื่อให้เกิดการชุมนุมเกิดขึ้นอย่างสันติ ตามที่แกนนำ นปก. ผู้จัดการชุมนุมได้สัญญาไว้ กลุ่ม นปก. ต้องการโค่นล้มรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ เพราะมองว่าเป็นรัฐบาลที่ไม่มีความชอบธรรม ได้อำนาจมาด้วยการแทรกแซงจากกองทัพ ศาลรัฐธรรมนูญและกลุ่ม พธม. แหล่งข่าวภายในรัฐบาลของสถานทูตอเมริกัน กล่าวว่า รัฐบาลใช้ตำรวจจากสถานีตำรวจ จำนวน 31 แห่ง (4,650 นาย) เพื่อจัดการกับการชุมนุมประท้วง และใช้ทหารจำนวน 21 กองร้อย (3,000 นาย) ซึ่งในจำนวนนี้มีบางส่วนอยู่ในทำเนียบฯ การควบคุมมวลชนกลุ่มผู้ประท้วงของรัฐบาลอภิสิทธิ์ มีประสิทธิภาพมากกว่ารัฐบาลก่อนๆ ของฝ่ายทักษิณ เพราะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากกองทัพ วันที่ 27-28 มีนาคม **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ได้ประกาศว่า จะมีการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม มาตอนกลางคืน และมีการถ่ายทอดคำปราศรัยผ่าน “วิทยุคนขับแท็กซี่” โดยกล่าวหาว่า เมืองคนมนตรีจำนวน 2 ท่าน เป็นผู้กำกับขึ้นการทำให้รัฐประหาร พ.ศ. 2549 ซึ่งก็คือ **พล.อ.สุรยุทธ์** และ **พล.อ.เปรม** และยังอ้างว่า **ปีย์ มาลากุล** เป็นผู้สมคบคิดในการทำให้รัฐประหาร³⁶ คำกล่าวหาโจมตีคอมมunistดังกล่าว ได้

³³ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1-3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK486, “THAI PROTEST UPDATE: REDSHIRTS RALLY AT GOVERNMENT HOUSE, NUMBERS FAIL TO IMPRESS,” Eric G. John to Secretary of State, 25 February 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/02/09BANGKOK486.html> [3 February 2012]

³⁴ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

³⁵ ทูตอเมริกันตั้งข้อสังเกตว่า กลุ่มคนผู้สนับสนุน นปก. สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) จากภาคเหนือและภาคอีสานที่โดยสารรถบัสเข้ามา และไม่สามารถพูดอะไรได้นอกจากคำว่า “อภิสิทธิ์ออกไป” และ 2) มาจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล คนกลุ่มนี้ออกค่าใช้จ่ายเอง และมองว่าการบริหารงานของรัฐบาลอภิสิทธิ์เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ และมีผู้ร่วมการชุมนุมบางคนอ้างว่า เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและระดับล่าง กีดขวางการเดินทางไปยังกรุงเทพฯ ของประชาชน ที่พยายามหาทางเข้าร่วมกับกลุ่ม นปก. อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK755, “THAI GOVERNMENT OPPONENTS RALLY AT GOVERNMENT HOUSE IN BANGKOK,” Eric G. John to Secretary of State, 26 March 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/03/09BANGKOK755.html> [3 February 2012]

³⁶ ทูตอเมริกันได้เป็นเจ้าภาพเลี้ยงอาหารค่ำในวันที่ 26 มีนาคม 2552 และได้พูดคุยกับ **ปีย์** ถึงเรื่องที่ถูก **ทักษิณ** กล่าวหา โดย **ปีย์** ได้แก้ต่างว่า **ทักษิณ** เข้าใจผิดเรื่องที่เขาได้จัดเลี้ยงอาหารค่ำก่อนมีการรัฐประหาร โดยมี

สร้างข้อถกเถียงต่างๆขึ้นในสังคม เพราะมีคนไทยจำนวนมาก ตีความคำพูดของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ว่าเป็น ความพยายามทำลายสถาบันกษัตริย์ผ่านทางองคมนตรี³⁷ และยังมีการแสดงทัศนะของบุคคลสำคัญหลายคน ทั้งในปากฝั่งของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** และฝ่ายรัฐ ออกมาในทำนองว่า คำพูดดังกล่าวของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ดังเช่น ที่ปรึกษาด้านการเมืองชาวอเมริกันคนหนึ่ง ที่เคยทำงานในนามของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ก่อนหน้านี้ ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** เชื่อว่า สมเด็จพระราชาธิบดีของประเทศสวีเดน กำลังออกหน้าช่วยเหลือเขาให้กลับบ้าน โดยผ่านทางการทำงานกับบุคคล ที่มีความสำคัญมากของสถาบันกษัตริย์ไทยพระองค์หนึ่ง ในอดีต **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ระมัดระวังที่จะไม่โจมตีราชวงศ์ ในทางสาธารณะ แต่การกล่าวหาองคมนตรีทั้งสองท่านดังกล่าว ได้ทำให้คนโดยทั่วไปเข้าใจผิด โดยคิดว่า ในหลวงทรงเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมือง ซึ่งอาจทำให้คนไทยบางส่วน มองว่าการพูดดังกล่าว เป็นการโจมตีสถาบันกษัตริย์โดยอ้อม³⁸ เช่นเดียวกับ **ชวรัตน์ ชาญวีรกูล** ที่กล่าวว่า “คำพูดของทักษิณได้ทำให้การประนีประนอมระหว่างทักษิณกับราชสำนักเป็นไปได้”³⁹ ขณะที่ **จักรภพ** หนึ่งในแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดง ซึ่งได้พบกับทูตอเมริกันในวันที่ 30 มีนาคม แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่เกิดขึ้นว่าเป็นการให้ข้อมูลเชิงรุกโดยฝั่งคนเสื้อแดง และเขาได้กล่าวเชิงข่มขู่อีกว่า ถึงแม้ว่าแกนนำของกลุ่มคนเสื้อแดงจะถูกจับกุมตัว แต่ก็จะไม่ยุติเรื่องนี้แค่ **พล.อ.เปรม** ซึ่งแสดงให้เห็นนัยยะว่า จะมีการวิพากษ์วิจารณ์ราชวงศ์โดยตรง นอกจากนี้ **จักรภพ** ยังได้กล่าวยืนยันรายงานที่สหรัฐฯ ได้รับจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้ามาเป็นผู้สังเกตการณ์ว่า ตำรวจมีคำสั่งให้กลุ่มคนเสื้อแดงสลายตัวก่อนเข้าตุรันวันที่ 30 มีนาคม (แต่นายตำรวจท่านหนึ่ง กล่าวกับทูตอเมริกันว่า ตำรวจไม่มีแผนการสลายการชุมนุมดังกล่าว) เพราะเชื่อว่า เจ้าหน้าที่รัฐจะไม่อดทนอดกลั้นต่อ การพูดวิจารณ์องคมนตรีของ **ทักษิณ** ที่เพิ่งเกิดขึ้น และยังคงคาดว่า จะมีเรื่องเหล่านี้ปรากฏในข่าวพาดหัว รวมถึงรายละเอียดกิจกรรมต่างๆ ที่ **พล.อ.เปรม** มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำรัฐประหาร⁴⁰

การประท้วงของกลุ่มคนเสื้อแดงยังคงดำเนินอยู่ต่อไป โดยไม่ได้ถูกเจ้าหน้าที่รัฐเข้าสลายการชุมนุม ในวันที่ 31 มีนาคม และมีที่ท่าว่าจะชุมนุมอยู่ต่อไปอีกนาน จนกว่าจะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

บุคคลสำคัญระดับอาวุโสของฝ่ายนิยมเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว และมีเพียงแค่การอภิปรายสถานการณ์ทางการเมืองโดยทั่วไปในประเทศเท่านั้น ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนรัฐประหารในปี 2549 สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK790, “RED ANTI-GOVERNMENT PROTESTS CONTINUE, THAKSIN LASHES OUT AT PRIVY COUNCIL,” Eric G. John to Secretary of State, 30 March 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/03/09BANGKOK790.html> [3 February 2012]

³⁷ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

³⁸ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

³⁹ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

⁴⁰ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

การโทรศัพท์โฟนอิน (phone-ins) เข้ามาในพื้นที่ชุมนุมโดย **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ได้ทำให้จำนวนผู้ร่วมชุมนุมมีมากขึ้น จากที่มีจำนวนคน ประมาณ 6,000 คน ในตอนกลางวัน เพิ่มเป็น 16,000 คน ในช่วงเย็น ก่อนที่ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** จะโฟนอิน โดยมีจำนวนเจ้าหน้าที่หน่วยงานด้านความมั่นคง รักษาการณ์ในพื้นที่เพียงแค่เล็กน้อย (มีเจ้าหน้าที่ตำรวจน้อยกว่า 150 คน และทหารอีกประมาณ 300 คน อยู่ภายในทำเนียบรัฐบาล) เช่นเดียวกับการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่ปรากฏในพื้นที่ตัวเมืองของจังหวัดต่างๆ ในวันที่ 30 มีนาคม แต่จะยุติการชุมนุมในวันที่ 31 มีนาคม เพื่อไปเข้าร่วมชุมนุมสนับสนุนในพื้นที่กรุงเทพฯ บริเวณทำเนียบรัฐบาล ตามคำประกาศของ **วีระ** ที่ต้องการให้คนเหล่านี้ มาเข้าร่วมการชุมนุมที่กรุงเทพฯ โดยมีรายงานจากสื่อว่า นอกเหนือจากการชุมนุมที่กรุงเทพฯ ยังมีการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง 42 จังหวัดทั่วประเทศ ในบริเวณศาลากลางจังหวัด เพื่อเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งใหม่ จากการประเมินของกระทรวงมหาดไทย คาดว่ามีผู้ชุมนุมที่ต่างจังหวัดประมาณ 8,500 คน⁴¹

การปราศรัยของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** และแกนนำกลุ่ม นปก. คนอื่นๆ ได้พุ่งเป้าโจมตีไปยังราชสำนัก เพิ่มมากขึ้น แม้ว่าจะเป็นโดยอ้อมๆ ทำให้ฝ่ายรัฐมีปฏิกิริยาตอบโต้ด้วยการให้สำนักนายกรัฐมนตรี ขอความร่วมมือไปยังสถานีโทรทัศน์ ให้จำกัดการนำเสนอข่าวติดตามการประท้วง⁴² **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ได้กล่าวโจมตี **พล.อ.เปรม** ว่า พยายามใช้อิทธิพลแทรกแซงการแต่งตั้งนายทหาร ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญก็ทำให้รัฐบาลฝ่ายทักษิณ ถูกโค่นล้มลงถึง 2 รัฐบาลในปีที่ผ่านมา และยังมีกรกล่าวหาว่าในอดีต **กษัตริย์** เคยดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของเขาและรับเงินของเขามาก่อน คำกล่าวปราศรัยของ **ทักษิณ** ได้ทำให้กลุ่ม พธม.ไม่พอใจและเรียกร้องให้มีการใช้กฎหมายหมิ่นฯอย่างเข้มงวดมากกว่านี้ โดยเฉพาะกับ **ทักษิณ** และแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดง ที่ก้าวล่วงสถาบันกษัตริย์ แต่ทางฝ่ายตำรวจเห็นว่า คำพูดดังกล่าวของ **ทักษิณ** ไม่ได้ล่วงเกินสถาบันกษัตริย์แต่อย่างใด เช่นเดียวกับ **วีระ** ก็มองว่า การเรียกร้องให้องคมนตรีลาออกนั้น ไม่ถือเป็นการก้าวล่วงพระราชอำนาจแต่อย่างใด แม้ว่ากษัตริย์จะเป็นผู้เลือก แต่งตั้ง และถอดถอนองคมนตรีแต่เพียงผู้เดียว แต่เนื่องจากที่ผ่านมาเคยมีองคมนตรีลาออกจากตำแหน่งมาแล้ว ในกรณีของ **พล.อ.สุรยุทธ์** ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หลังการรัฐประหาร ดังนั้น การลาออกจึงอยู่ในอำนาจตัดสินใจขององคมนตรี⁴³

⁴¹ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1-5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK813, "RED RALLIES CONTINUE, CALL FOR PROVINCIAL SUPPORTERS TO JOIN MAIN PROTEST IN BANGKOK," Eric G. John to Secretary of State," 31 March 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/03/09BANGKOK813.html> [3 February 2012]

⁴² อ้างจากย่อหน้าที่ 1 ของ *Ibid.*

⁴³ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

การประชุมประท้วงของกลุ่ม นปก. ในเวลานี้ ยังคงไม่มีแผนแม่บท (master plan) และใช้การวางแผนยุทธวิธีแบบวันต่อวัน และคาดว่าจะอยู่ยาวจนถึงช่วงสงกรานต์ แต่ไม่น่าจะเกิน 2 เดือน เพื่อชุมนุมประท้วงจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายต่างๆ ดังเช่น ความเป็นประชาธิปไตย การนำตัว **ทักษิณ** กลับประเทศ และการให้ **อภิสิทธิ์** ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี การชุมนุมของกลุ่ม นปก. ในเวลานี้ ยังไม่เป็นระบบเหมือนกับกลุ่ม พธม. แต่ก็มีการจัดแบ่งหน้าที่เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในส่วนของ การรักษาความปลอดภัย ได้มีกลุ่ม “*นักรบพระเจ้าตากฯ*” ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ **เสธ.แดง** รับผิดชอบหน้าที่เฝ้าจุดตรวจต่างๆ บริเวณที่ชุมนุม จุดละ 5 คน⁴⁴

แม้ว่าการปลุกกระแสโจมตีองคมนตรี อย่างขวานผ่าซากของ **ทักษิณ** จะแสดงให้เห็นว่า เขาไม่ได้ประพฤติตามธรรมเนียมปฏิบัติในหมู่ชนชั้นนำไทยในอดีต ที่ใช้วิธีการเจรจาประนีประนอมต่อรองกันอย่างลับๆ เป็นหลัก เมื่อเกิดปัญหาขึ้น แต่กลับประกาศให้สาธารณชนรับรู้ ว่า ศัตรูที่แท้จริงที่เขา กำลังต่อสู้ อยู่ครั้งนี้คือใคร ทำให้การแสดงบทบาททางการเมือง ภายใต้หน้าฉากของบุคคลเหล่านี้ ถูกเปิดเผยออกมา และได้ทำให้จุดสนใจทางการเมืองโดยทั่วไปมุ่งไปสู่ การแสดงบทบาททางการเมืองขององคมนตรีมากยิ่งขึ้น เพราะสาธารณชนต่างสงสัยว่า คำพูดของ **ทักษิณ** เป็นเรื่องจริงหรือไม่ เช่นเดียวกับทูตอเมริกัน ก็ได้ไปสอบถามเรื่องดังกล่าวกับ **พล.อ.เปรม** และได้รับคำตอบมาว่า เขายอมรับว่าได้พบกับ **พล.อ.สนธิ** ก่อนการรัฐประหารจริง แต่ไม่ได้อยู่เบื้องหลังการยึดอำนาจดังที่ **ทักษิณ** กล่าวหา⁴⁵ ซึ่งถือเป็นความชาญฉลาดของ **พล.อ.เปรม** ที่ไม่กล่าวปฏิเสธเรื่องการเข้าพบของ **พล.อ.สนธิ** เพราะเรื่องดังกล่าว เป็นที่ปรากฏหลักฐานยืนยันว่ามีอยู่จริง แต่สิ่งที่พูดคุยกันั้น ไม่ได้มีหลักฐานบันทึกเอาไว้อย่างเป็นทางการ แม้ว่าทูตอเมริกันจะรู้ถึงความเคลื่อนไหวของฝ่ายต่างๆ ในช่วงรัฐประหาร จากการพูดคุยกับบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงได้ว่า **พล.อ.เปรม** มีบทบาทในการแทรกแซงการเมืองช่วงเวลาดังกล่าวก็ตาม ยุทธวิธีของ **ทักษิณ** ที่เปิดฉากโจมตีองคมนตรี เพื่อปลุกอารมณ์ความรู้สึกของกลุ่มคนเสื้อแดง ให้เห็นถึงความไม่ยุติธรรมที่เขาได้รับ ถือว่าเป็นการเริ่มต้นการเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งสำคัญของกลุ่ม นปก. ซึ่ง **ทักษิณ** กล่าวอ้างว่า จะเกิดขึ้นในวันที่ 8 เมษายน โดยจะมีจำนวนผู้เข้าร่วมมากที่สุด⁴⁶ และเป็น การเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ไทย พร้อมทั้ง

⁴⁴ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

⁴⁵ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK865, “AMBASSADOR DISCUSSES REDSHIRT PROTESTS WITH PRIVY COUNCIL PRESIDENT AND EX-PM THAKSIN,” Eric G. John to Secretary of State, 3 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK865.html> [3 February 2012]

⁴⁶ กลุ่ม นปก. ประกาศว่าจะมีผู้เข้าร่วมชุมนุมจำนวน 100,000 คน ในวันที่ 8 เมษายน แม้ว่าแกนนำบาง คน ดังเช่น **วีระ** จะประเมินว่าผู้เข้าร่วมการชุมนุมจะมีจำนวน 40,000-50,000 คน ก็ตาม อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK893, “THAILAND: LARGE-SCALE RED MARCH PLANNED FOR APRIL 8, BUT TO WHAT END?” Eric G. John to Secretary of State, 7 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK893.html> [3 February 2012]

กล่าวอีกว่า คนไทยจำนวนมากประเมิน นปก. ต่ำกว่าความเป็นจริง เพราะผู้เข้าร่วมการชุมนุมในปัจจุบัน มาเพราะพวกเขารับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ มากกว่าที่จะมาเพราะเงินเท่านั้น การชุมนุม นปก. เวลานี้ จึงต่างจากในอดีต ในช่วงที่เนวินเป็นผู้จัดตั้งมีอบ ซึ่งใช้การจ้างวานให้ชาวบ้านเข้าร่วมการชุมนุม⁴⁷

7.3.2 สงครามประชาชน: การก่อจลาจลช่วงสงกรานต์⁴⁸

ก่อนหน้าวันประกาศชุมนุมครั้งสำคัญในวันที่ 8 เมษายน แม้จะดูเหมือนว่า ไม่มีแนวโน้มที่เป็นไปได้ว่า จะมีผู้เข้าร่วมชุมนุมเป็นแสนๆ คน ตามที่แกนนำกลุ่ม นปก. และทักษิณคาดหวังเอาไว้ เพื่อนำไปสู่การเกิดสงครามปฏิวัติประชาชน แต่แนวโน้มอย่างหนึ่งที่ปรากฏชัดขึ้น คือ การใช้ความรุนแรงของกลุ่ม นปก. ดังที่ จักรภพ หวังว่าจะให้กลุ่ม นปก. ใช้ความรุนแรงมากขึ้นเล็กน้อย⁴⁹ เพื่อกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่รัฐตอบโต้เกินกว่าเหตุ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนทั่วไป หันมาเห็นอกเห็นใจกลุ่ม นปก. เพิ่มมากขึ้น⁵⁰ นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ได้ออกอากาศทางโทรทัศน์ เพื่อประกาศว่ารัฐบาลไม่มีแผนที่จะเผชิญหน้ากับกลุ่ม นปก. ในวันที่ 6 เมษายน เขาได้ย้ำว่ารัฐบาลจะยอมให้มีการชุมนุมตามสิทธิในรัฐธรรมนูญ และพยายามหาทางประนีประนอมกับกลุ่มผู้ประท้วง แต่ขณะเดียวกันก็จะป้องกันอาคารสถานที่ราชการ และไม่ยอมให้เกิดสงครามปฏิวัติประชาชน พร้อมทั้งเตือนกลุ่ม นปก. ไม่ให้เดินทางไปยังบ้านพักของ พล.อ.เปรม⁵¹

วาทกรรมโค่น “อำมาตย์”

⁴⁷ ติความจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK865, “AMBASSADOR DISCUSSES REDSHIRT PROTESTS WITH PRIVY COUNCIL PRESIDENT AND EX-PM THAKSIN.”

⁴⁸ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากโทรเลขทางการทูตอเมริกัน ได้จากงานของ อุบลพรรณ กระจ่างโพธิ์, “การเคลื่อนไหวของขบวนการแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์,” หน้า 83-87.

⁴⁹ วันที่ 7 เมษายน นายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์ เป็นประธานการประชุมคณะรัฐมนตรีที่พญา ๓ สถานที่ที่จะจัดการประชุมอาเซียนฯ โดยมีผู้สนับสนุนกลุ่ม นปก. จำนวนประมาณ 1,000 คน อยู่บริเวณโรงแรมและบางคนได้แทรกซึมแนวรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่เข้าไปในโรงแรมได้ และเมื่อเสร็จสิ้นการประชุม รถยนต์ยี่ห้อ BMW ของนายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์ติดไฟแดงอยู่ จึงถูกกลุ่ม นปก. ประมาณ 30 คน เข้าล้อมรถและทุบทำลายรถยนต์ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK893, “THAILAND: LARGE-SCALE RED MARCH PLANNED FOR APRIL 8, BUT TO WHAT END?”

⁵⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

⁵¹ แหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือของสถานทูตอเมริกัน รายงานว่า มี “นักบริวารวิชัย” ของกลุ่ม พธม. (ซึ่งเกี่ยวข้องกับเหตุปะทะกับกลุ่ม นปก. เมื่อวันที่ 2 กันยายน และปะทะกับตำรวจหน้ารัฐสภา ในวันที่ 7 ตุลาคม) อยู่ที่บ้านพักของ พล.อ.เปรม อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

เมื่อถึงวันที่ 8 เมษายน มวลชน นปก. เริ่มเพิ่มสูงมากขึ้นเรื่อยๆ จากตอนเช้าที่มีเพียง 30,000 คน กลายเป็น 70,000 คน ในเวลาเย็น และจะเพิ่มสูงสุดในตอนกลางคืน พื้นที่ชุมนุมของกลุ่ม นปก. เริ่มขยายตัวออกกว้างขึ้น จากที่ช่วงเริ่มต้นการชุมนุมวันที่ 26 มีนาคม ปรากฏอยู่เพียงแคในบริเวณรัฐสภา ขยายมาสู่ท้องสนามหลวง และไปสู่อำเภอของ พล.อ.เปรม ซึ่งคาดว่า นปก. จะอยู่ที่นั่นเป็นเวลา 3 วัน โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจประมาณ 5,000 นาย คุ่มกันบ้านพักอยู่⁵² การเคลื่อนไหวเรียกร้องของพวกเขายังคงเป็นเรื่องเดิมๆ ที่เคยเรียกร้องมาในช่วงต้นๆ ในการชุมนุม แต่สิ่งที่แปลกใหม่ในวันนี้คือ มีคำขวัญในการชุมนุมปรากฏขึ้นมาใหม่บนเวที คือ “โค่นอำมาตย์” ซึ่งเป็นคำพูดเชิงชนชั้นที่ถูกทำให้แหลมคมยิ่งขึ้น คำขวัญดังกล่าวเห็นได้ชัดเจนว่า เป็นคำขวัญที่อ้างอิงมาจาก คำกล่าวโจมตีองคมนตรีโดยทักษิณ ในฐานะที่มีส่วนในการสมคบคิดขับไล่ตัวเขาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ด้วยการทำรัฐประหารในปี 2549 และไม่ยอมรับพลังอำนาจประชาธิปไตยที่เกิดขึ้น⁵³

ตำรวจคาดว่า การชุมนุมประท้วงครั้งนี้ จะมีผู้เข้าร่วมการชุมนุมประมาณ 80,000-100,000 คน ซึ่ง ณ เวลานั้น ยังไม่ปรากฏเหตุความรุนแรงใดๆ เกิดขึ้น ทั้งจากฝ่ายผู้ชุมนุม⁵⁴ และตำรวจที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้อาวุธใด นอกเหนือจากโล่และแก๊สน้ำตา แต่สุเทพกล่าวว่า มวลชนจะเพิ่มสูงสุดในวันที่ 9 เมษายน และกังวลว่าความรุนแรงจะเกิดขึ้น เพราะการชุมนุมประท้วงเป็นยุทธวิธีของทักษิณ เพื่อกดดันพรรคประชาธิปัตย์ให้ทำการเจรจาต่อรองกับเขา แต่ไม่ว่าอย่างไร ก็จะไม่มีการที่รัฐบาลจะทำในสิ่งที่ นปก. และทักษิณต้องการ เพราะสุเทพได้ให้ อภิสิทธิ์ ยืนยันว่าจะไม่ลาออก และไม่ทำข้อตกลงกับกลุ่ม นปก. หรือทักษิณ แม้ว่าฝ่ายทักษิณจะมีการกระทำใดๆ บนท้องถนนก็ตาม สถานการณ์ทางการเมืองตึงเครียดมากขึ้น เมื่อทางตำรวจได้อ้างว่า มีการวางแผนก่อจลาจลในประเทศไทย โดยการลอบสังหารองคมนตรีและเผาธนาคารจำนวน 10 แห่งในกรุงเทพฯ ในสัปดาห์นี้ ต่อมาก็มีการจับกุมผู้ต้องสงสัยได้จำนวน 3 ราย⁵⁵ ที่ถูกกล่าวหาว่ารับเงินว่าจ้างจาก “คนในเครื่องแบบ” ให้ทำการลอบสังหาร ชาญชัย ลิขิตจิตถะ ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญทางการเมืองจำนวน 1 ใน

⁵² สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK907, “THAILAND PROTEST UPDATE: LARGE RED RALLY IN BANGKOK PEACEFUL SO FAR,” Eric G. John to Secretary of State, 8 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK907.html> [3 February 2012]

⁵³ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

⁵⁴ วีระ ได้กล่าวถึงกลุ่มคนเสื้อแดงที่ใช้ความรุนแรงว่าเป็น “แดงเทียม” อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

⁵⁵ ในเวลาต่อมาผู้ต้องสงสัยลอบสังหารได้ถูกปล่อยตัว ในวันที่ 17 เมษายน หลังจากวิกฤตเดือนเมษายนสิ้นสุดลง อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK982, “LEADING ANTI-THAKSIN ACTIVIST SONDHI SHOT IN BANGKOK,” Eric G. John to Secretary of State, 17 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK982.html> [4 February 2012]

6 คน ที่ **ทักษิณ** กล่าวหาว่า เข้าร่วมการวางแผนรัฐประหารในปี 2549 ในการรับประทานอาหารเช้าเดือนพฤษภาคม⁵⁶

เมื่อถึงวันที่ 9 เมษายน กลุ่ม นปก. ขยายการประท้วงอย่างสันติไปทั่วกรุงเทพฯ แต่มีผู้เข้าร่วมชุมนุมลดลงโดยเปรียบเทียบกับวันที่ 8 เมษายน ที่มีกลุ่ม นปก. จำนวนประมาณ 85,000-100,000 คน เข้าร่วมฟัง **ทักษิณ** กล่าวปราศรัย ในค่ำวันที่ 8 เมษายน แต่ถึงแม้ว่าจำนวนผู้ชุมนุมจะลดลง ทางกลุ่ม นปก. ก็ยังคงปิดกั้นถนนสายหลักโดยใช้รถแท็กซี่ และแกนนำ นปก. ยังขู่ว่ารัฐบาลจะเดินทางไปยังพัทธา ซึ่งมีการจัดประชุมอาเซียนฯ ทูตอเมริกันได้แสดงความคิดเห็นว่า แกนนำกลุ่ม นปก. อาจคำนวณผิด ที่เรียกชุมนุมก่อนสงกรานต์ ซึ่งเป็นช่วงที่คนเริ่มเดินทางกลับบ้าน นอกจากนี้ รัฐบาลอภิสิทธิ์ยังประกาศวันหยุดเพิ่ม ตั้งแต่วันที่ 10 เมษายน เป็นต้นไป จนถึงช่วงสงกรานต์ จึงทำให้มีประชาชนเดินทางมาเข้าร่วมการชุมนุมน้อยลง⁵⁷ ซึ่งถือเป็นการวางยุทธวิธีตอบโต้การชุมนุมของกลุ่ม นปก. ที่ถือว่าได้ผลค่อนข้างดี เพราะสามารถทำให้ผู้ร่วมชุมนุมลดลงได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีผู้ร่วมชุมนุมจำนวนลดลง แต่**ทักษิณ**ก็ยังคงกระตุ้นให้กลุ่ม นปก. ร่วมชุมนุมต่อไป เพื่อนำประชาธิปไตยกลับมาสู่ประเทศไทย ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์ของบุคคลรุ่นต่อไป⁵⁸ แกนนำกลุ่ม นปก. ได้นำมวลชนประมาณ 25,000 คน ไปที่บ้านพักของพล.อ.เปรมและท้องสนามหลวง และเมื่อถึงช่วงบ่ายมวลชนได้เหลือน้อยกว่า 14,000 คน กลุ่ม นปก. ได้เดินขบวนประท้วงไปยังสถานที่ 4 แห่ง ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ ศาลรัฐธรรมนูญ กองบัญชาการกองทัพไทย และพรรคประชาธิปัตย์ มีคนขับรถแท็กซี่ซึ่งสนับสนุนกลุ่ม นปก. ได้นำรถแท็กซี่จำนวนหลายสิบล้านมาปิดถนนสายหลักและทางขึ้นทางด่วน โดยเฉพาะบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ นำมาสู่การจราจรติดขัดบนถนนสายหลักหลายเส้น เมื่อถึงเวลาประมาณ 5 โมงเย็น มีกลุ่มผู้ชุมนุมประมาณ 3,000 คน อยู่ที่บริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิและประมาณ 2,000 คน อยู่ที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย แกนนำได้เรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีและองคมนตรีลาออกอย่างไม่มีเงื่อนไข ภายในวันที่ 9 เมษายน และเมื่อถึงเวลาประมาณ 5 โมงเย็น แกนนำ นปก. ได้ประกาศแถลงการณ์บนเวทีครั้งที่ 2 เมื่อถึงวันที่ 9 เมษายน **จตุพร พรหมพันธุ์**ได้ประกาศว่า กลุ่ม นปก. จะเดินทางไปยังจังหวัดชลบุรี

⁵⁶ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK907, "THAILAND PROTEST UPDATE: RED RALLY IN BANGKOK PEACEFUL SO FAR."

⁵⁷ สรุปลและตีความจากย่อหน้าที่ 1 และ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK935, "THAILAND PROTEST APRIL 9 UPDATE: RED NUMBERS START DROPPING AHEAD OF SONGKRAN, TAXI BLOCKADES EMPLOYED," Eric G. John to Secretary of State, 9 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK935.html> [3 February 2012]

⁵⁸ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

เพื่อขัดขวางการประชุมอาเซียนฯ และ**นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** ได้บอกกับสื่อต่างๆว่า การประชุมต่างๆ จะยังคงดำเนินการต่อไปตามที่กำหนดไว้⁵⁹

เวทีการประท้วงย้ายสู่ “พัทยา”

เวลาผ่านไปยิ่งนานมากขึ้นเท่าไร กลุ่ม นปก. ก็ยิ่งห่างจากเป้าหมายที่ได้วางเอาไว้ว่าจะโค่นล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์ จำนวนผู้ร่วมชุมนุมก็ยิ่งลดต่ำลงเรื่อยๆ แกนนำกลุ่ม นปก. จึงต้องใช้ยุทธวิธีการชุมนุมที่รุนแรงมากขึ้น เพื่อจะได้ดึงเอาความสนใจของสื่อ กลับเข้ามาที่เวทีการประท้วง และเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับกลุ่ม นปก. มากยิ่งขึ้น เพราะเงื่อนไขจำนวนผู้เข้าร่วมประท้วง ไม่สามารถสร้างอำนาจต่อรองได้ผลอีก⁶⁰ จุดศูนย์กลางของการประท้วงได้ย้ายไปสู่ “พัทยา” เมื่อวันที่ 10 เมษายน แกนนำกลุ่ม นปก. ได้ส่งมวลชนกลุ่มหนึ่งไปขัดขวางการประชุมอาเซียนฯ กลุ่ม นปก. สามารถผ่านแนวกันของตำรวจเข้าไปในพื้นที่การประชุมอาเซียนฯ ได้สำเร็จ ซึ่งขณะนั้นไม่มีผู้นำของประเทศใด ยกเลิกการเข้าประชุมฯ มี 16 ผู้นำประเทศและแกนนำของสถาบันการเงินหลักของโลก เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก (World Bank) กลุ่ม นปก. ได้เจรจากับผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีว่า จะยอมให้แกนนำกลุ่ม จำนวน 10 คนเท่านั้น ที่จะเข้าไปในบริเวณโรงแรมได้ เพื่อไปแสดงประเด็นเรียกร้องในการประท้วง และหลังจากเลขาธิการอาเซียนรับจดหมาย แกนนำสัญญาจะสลายการชุมนุม ทูตอเมริกัน มองว่า จากเหตุการณ์นี้ทำให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติถูกมองว่า ยังคงขาดยุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมฝูงชน จึงต้องผลักดันหรือบังคับให้กองทัพต้องเข้าแสดงบทบาทมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ สาเหตุที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถควบคุมกลุ่มผู้ชุมนุม นปก. ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเพราะความเห็นอกเห็นใจกลุ่ม นปก. เป็นการส่วนตัว ความไม่พอใจที่กลุ่ม พธม. ชุมนุมก่อนความวุ่นวาย แต่ไม่มีการดำเนินการทางกฎหมายและเหตุการณ์ที่มีบุคคลสำคัญในสถาบันกษัตริย์ไปงานศพของผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. ซึ่งเสียชีวิตจากการชุมนุมประท้วง นอกจากนี้ ตำรวจยังได้รับคำสั่ง ให้ใช้ได้เพียงแค่ไล่และแก๊สน้ำตาเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถต้านทานกลุ่ม นปก. ได้ จนกระทั่งในที่สุด การประชุมอาเซียนฯ ก็ต้องถูกยกเลิกไป อย่างไรก็ตาม ผู้นำประเทศและสถาบันการเงินหลักต่างๆ สามารถออกพื้นที่ได้อย่างปลอดภัย โดยการช่วยเหลือจากนาวิกโยธินสหรัฐฯ ในพัทยา ได้รายงานจากเรือ USS John C. Stennis ซึ่งจอดเทียบท่า อยู่ที่

⁵⁹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4-6 ของ *Ibid.*

⁶⁰ ตำรวจรายงานว่ามีจำนวนผู้ชุมนุมฯ เหลือน้อยกว่า 10,000 คน ใกล้ทำเนียบฯ และอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิที่มีการปิดกั้นพื้นที่โดยคนขับรถแท็กซี่ สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้จำนวนผู้ชุมนุมลดลงและสถานการณ์ทางการเมืองในฝั่งรัฐบาลดีขึ้น ก็คือ การประกาศของ**นายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์** ในวันที่ 10 เมษายน เป็นวันหยุดราชการ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK951, “THAILAND PROTEST UPDATE APRIL 10: REDSHIRTS SHIFT TO PATTAYA IN ATTEMPT TO DISRUPT ASEAN+ SUMMITS,” Eric G. John to Secretary of State, 10 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK951.html> [3 February 2012]

แหลมฉับ ตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน เหตุการณ์ขัดขวางการประชุมอาเซียนฯ ได้ถูกแกนนำกลุ่ม นปก. ประกาศว่าเป็นชัยชนะของ นปก.⁶¹ ก่อนที่จะย้ายจุดสนใจทางการเมืองกลับมาสู่กรุงเทพฯอีกครั้ง โดยการปฏิบัติการก่อเหตุจลาจลขึ้นภายในกรุงเทพฯ จนกระทั่งกองทัพได้นำกองกำลังทหารพร้อมอาวุธ เข้าพื้นที่การชุมนุม เพื่อยุติเหตุการณ์การจลาจลที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ และยุติเหตุการณ์ดังกล่าวได้สำเร็จ⁶² แกนนำกลุ่ม นปก. ได้ประกาศยุติการชุมนุมและเข้ามอบตัวต่อเจ้าหน้าที่⁶³

การตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.)

กองทัพได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการแทรกแซงการเมือง ภายใต้วิกฤตการเมืองเดือนเมษายน ช่วงวันที่ 12-14 เมษายน โดยแสดงบทบาทหลักเหนือตำรวจ ในการฟื้นฟูระเบียบบนท้องถนน เนื่องจากตำรวจไม่ได้รับความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากรัฐบาล แม้ว่าในความเป็นจริง เมื่อพิจารณาจากเหตุการณ์ความวุ่นวาย ที่พืथा ทั้งฝ่ายกองทัพ (กองทัพเรือและกองทัพบก) และฝ่ายตำรวจ รวมถึงตัวรัฐบาลอภิสิทธิ์ ต่างก็ไม่ได้แสดงให้เห็นว่า มีประสิทธิภาพในการควบคุม เหตุการณ์ความวุ่นวายในพืथाได้ดีมากกว่ากัน ดังที่ นักการทูตชาวออสเตรเลีย ได้เล่าถึงเหตุการณ์ ที่พืथाให้ทูตอเมริกันฟังว่า เมื่อผู้ประท้วงผ่านแนวรักษาความปลอดภัยของทหารเข้ามาได้ รัฐบาลก็ไม่ได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในพืथा⁶⁴ และเจ้าหน้าที่รัฐทุกฝ่าย ก็ไม่ได้รับอำนาจให้เข้าควบคุมฝูงชนอย่างจริงจัง จะทำได้เพียงแค่การตั้งรับเท่านั้น เพราะรัฐบาลก็กลัวว่าจะเกิดการปะทะกับกลุ่ม นปก. ระหว่างที่มีการประชุมอาเซียน แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์จลาจลขึ้นในกรุงเทพฯ สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปภายหลังจากที่การประชุมอาเซียนฯได้ถูกยกเลิกไปแล้ว **นายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์ได้**

⁶¹ สรุปและเรียบเรียงจาก *Ibid.*

⁶² ในช่วงการสลายการชุมนุม มีผู้สนับสนุนกลุ่ม นปก. อยู่ในพื้นที่เพียงแค่ 4,000 คน อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK983, "THAI PM ABHISIT BRIEFS AMBASSADORS ON RECENT PROTESTS AND DISCUSSES THE WAY FORWARD," Eric G. John to Secretary of State, 17 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK983.html> [4 February 2012]

⁶³ แกนนำกลุ่ม นปก. ได้แก่ **วีระ มุสิกพงษ์ วัชรูตม์ ไสยเกื้อ น.พ.เหวง โตจิราการ** ยังคงอยู่ในความดูแลของตำรวจภายหลังมอบตัว ขณะที่**จตุพร พรหมพันธุ์**จะติดต่อเข้ามอบตัวในภายหลัง แต่จากแหล่งข่าวของสหรัฐฯพบว่า อันที่จริงแล้วแกนนำที่เข้ามอบตัวดังกล่าว มีบทบาทในการผลักดันประเด็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองบนเวที มากกว่าที่จะเป็นผู้วางแผนใช้ความรุนแรงจากเงามืด ดังเช่น **พล.ต.ชาติชาย ชววี (เสธ.แดง)** และ**พล.อ.พัลลภ ปิ่นมณี** ซึ่งช่วยเหลือกลุ่ม นปก.ในการปฏิบัติการบนท้องถนน สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 และ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK974, "BANGKOK CALM, SOME REDSHIRT LEADERS ARRESTED," Eric G. John to Secretary of State, 16 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK974.html> [3 February 2012]

⁶⁴ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1101, "CROWD CONTROL DURING RECENT PROTEST IN THAILAND," Eric G. John to Secretary of State, 1 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1101.html> [1 February 2012]

แต่งตั้ง รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคง **สุเทพ เทือกสุบรรณ** ให้เข้ามาเป็นผู้อำนวยการ คอฉ. ซึ่งมีอำนาจเต็มที่ ในการจัดการควบคุมสถานการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและเด็ดขาด เพราะมีอำนาจในการกวาดล้างมวลชนฝ่ายตรงข้ามอย่างเป็นทางการ⁶⁵ ซึ่งแตกต่างจากช่วงรัฐบาลสมัครและรัฐบาลสมชาย ที่การทำงานระหว่างรัฐบาลกับกองทัพไม่ได้มีความเป็นเอกภาพ สถานทูตอเมริกันได้วิเคราะห์สาเหตุ ที่รัฐบาลอภิสิทธิ์เลือกใช้กองทัพในการควบคุมมวลชนแทนที่จะเป็นตำรวจ ว่าประกอบด้วยเหตุผลหลายประการ ได้แก่ เมื่อพิจารณาจากความจงรักภักดี กองทัพถูกมองว่าสนับสนุนสถาบันกษัตริย์ ขณะที่คนไทยจำนวนมากสำนึกเห็นว่า ตำรวจมีความเห็นอกเห็นใจ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ดังปรากฏว่า มีตำรวจชั้นประทวนหลายคนเข้าร่วมการชุมนุมกับกลุ่ม นปก. เมื่อพิจารณาจากความเสี่ยงที่จะเกิดความเกลียดชัง/ไม่พอใจ (Risk Aversion) ตำรวจมีความไม่พอใจเกิดขึ้น สืบเนื่องจากการแสดงบทบาททางการเมืองของบุคคลสำคัญในสถาบันกษัตริย์ ภายหลังเหตุการณ์ 7 ตุลาคม ที่เกิดการปะทะกันระหว่างกลุ่ม พธม. กับตำรวจ จึงไม่เหมาะสมที่จะให้ตำรวจมีบทบาทนำในภารกิจนี้ และเมื่อพิจารณาจากความสามารถ (Capabilities) จะเห็นได้ว่า ตำรวจไม่ได้รับการอบรมมาอย่างดีพอในการควบคุมฝูงชน เช่น การยิงแก๊สน้ำตาวิถีตรงไปที่ผู้ชุมนุมประท้วง แทนที่จะยิงวิถีโค้งเหนือกลุ่มผู้ชุมนุม และแก๊สน้ำตาที่ใช้ก็เป็นของคุณภาพต่ำที่ผลิตจากจีน ดังนั้น ถ้าหากรัฐบาลใช้ตำรวจเข้าควบคุมฝูงชนและสลายการชุมนุมกลุ่ม นปก. ในเหตุการณ์การจลาจล วันที่ 16 เมษายน จะมีความเสี่ยงว่า ตำรวจจะทำให้เกิดการบาดเจ็บของผู้ประท้วง มากกว่าการใช้งานกองทัพในภารกิจนี้⁶⁶

ภายหลังเหตุการณ์จลาจลที่เกิดขึ้นทั้งในกรุงเทพฯ และพัทยา เมื่อวันที่ 14 เมษายน ทูตอเมริกันและ ทูตอังกฤษ ได้เดินทางไปเยี่ยม **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** ที่กองบัญชาการทหารราบที่ 1 ในกรุงเทพฯ เพื่อสอบถาม **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** เรื่องการใช้ความรุนแรงของกลุ่ม นปก. ในการประท้วงช่วง 3 วันที่ผ่านมา ซึ่งระหว่างการจัดประชุมพูดคุยกับทูตต่างชาติทั้งสอง **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** ได้รับรายงานว่า กลุ่ม นปก. ได้ยุติการชุมนุมอย่างเป็นทางการแล้ว⁶⁷ จากการ

⁶⁵ การแต่งตั้ง คอฉ. เป็นความแตกต่างสำคัญในการใช้อำนาจรัฐควบคุมสถานการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและเด็ดขาด ที่เห็นได้อย่างชัดเจน โดยเปรียบเทียบระหว่างรัฐบาลอภิสิทธิ์ กับรัฐบาลสมัครและรัฐบาลสมชาย ดังที่ในปี 2551 ช่วงที่กลุ่ม พธม. ชุมนุมประท้วง รัฐบาลสมัครได้มอบหมายให้ **พล.อ.อนุพงษ์** เป็นผู้จัดการควบคุมฝูงชน ขณะที่รัฐบาลสมชาย ได้มอบหมายให้ผ.ตบ.เป็นผู้จัดการควบคุมฝูงชน แต่ทั้งสองกรณีก็ไม่มีกรให้อำนาจใช้กำลังกวาดล้างมวลชนกลุ่ม พธม. อย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะการขาดคำสั่งของนายกรัฐมนตรีให้ผู้ได้รับมอบหมายหน้าที่ทำเช่นนั้น สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

⁶⁶ ย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

⁶⁷ ภายหลังจากสิ้นสุดการชุมนุมไปแล้ว ทูตอเมริกันได้มีโอกาสพูดคุยกับ **จักรภพ** และได้สอบถามถึงเรื่องการยุติการชุมนุม จึงได้ทราบว่า แกนนำกังวลว่า ทหารที่ล้อมกลุ่ม นปก. อยู่ จะยินยอมให้มีมือบ้จัดตั้ง เข้ามาโจมตีกลุ่ม นปก. มากกว่าที่จะเป็นการคุกคามโดยตรงของกองทัพ ซึ่งจากความเป็นไปได้ดังกล่าว สามารถอธิบายข้ออ้างของ **วิระ มุสิกพงษ์** ที่ว่า ผู้ชุมนุมต้องการยุติการชุมนุมในวันที่ 14 เมษายน เพื่อผลประโยชน์เรื่องความปลอดภัย

เข้าสลายชุมนุมของกองทัพ โดยส่งทหารเข้าไปปฏิบัติการบนท้องถนนถึง 25,000 คน ภายใต้การสั่งการของพล.อ.อนุพงษ์ ผบ.ทบ.ซึ่งอยู่ในฐานะของ รอง ผอ. ศอฉ. (ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน) นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ได้ชี้แจงว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง ที่ปฏิบัติหน้าที่การสลายการชุมนุมกลุ่ม นปค. นั้น ถูกเน้นย้ำว่าให้ใช้กระสุนจริง เฉพาะเวลาที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงยิงปืนขึ้นบนอากาศ หรือช่วงที่ถูกคุกคามหมายเอาชีวิต จึงต้องยิงเพื่อป้องกันตัว ปฏิบัติการสลายการชุมนุมที่เกิดขึ้น ได้แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลได้รับความร่วมมืออย่างดีจากกองทัพ ซึ่งเป็นภาพที่หาไม่ได้ในช่วงที่รัฐบาลฝ่ายทักษิณทั้ง 2 รัฐบาลก่อนหน้านี้อยู่ในอำนาจ

นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ได้เล่าถึงเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นให้ทูตทั้งสองประเทศฟัง โดยลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่วันที่ 8 เมษายนว่า ตำรวจยังคงจัดการกับปัญหาการชุมนุมได้โดยสงบ พร้อมทั้งไม่มีการละเมิดสิทธิการชุมนุมของกลุ่มผู้ประท้วง อย่างไรก็ตาม ในวันที่ 9 เมษายน กลุ่ม นปค. เริ่มรุนแรงมากยิ่งขึ้น นายกรัฐมนตรีและคณะทำงานคิดว่า ถ้าหากใช้กำลังรุนแรงตอบโต้กลุ่ม นปค. จะทำให้ฝ่ายผู้ชุมนุมใช้ความรุนแรงมากขึ้น แต่วิธีการดังกล่าวก็ไม่ได้ผลตามที่คาดไว้ ทำให้รัฐบาลต้องยกเลิกการประชุมอาเซียนในที่สุด ความผิดพลาดครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้น อยู่ตรงที่ตำรวจผู้ปฏิบัติภารกิจตามนโยบายการรักษาความปลอดภัยของรัฐบาล ได้ยอมให้กลุ่ม นปค. สามารถเดินทางไปยังโรงแรมได้⁶⁸ ณ จุดนี้ นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ และคณะนายทหารผู้เข้าร่วมการประชุม ต่างสายศีระอย่างผิดหวังต่อการกระทำของตำรวจ ยิ่งกว่านั้น ตำรวจยังไม่สามารถล้อมจับแกนนำกลุ่มผู้ประท้วงได้ จนกระทั่งแกนนำกลุ่มประท้วงเดินทางออกไปจากพื้นที่ แม้ว่าก่อนหน้านั้นพวกเขาจะอยู่ในพื้นที่ถึงเวลา 1 ชั่วโมง ซึ่งยาวนานเพียงพอให้หลบหนีได้

ของกลุ่มผู้สนับสนุน นปค. และจากข้อมูลของสถานทูตอเมริกัน พบว่า ในช่วงเวลามากกว่า 1 ปีที่ผ่านมา ได้เกิดการใช้อาวุธเข้าเผชิญหน้ากันหลายครั้ง ระหว่างกลุ่ม นปค. กับกลุ่ม พธม. โดยมีรายงานว่า มีทหารและตำรวจบางคนแฝงตัวเป็นพลเรือนในกลุ่มผู้ชุมนุมของทั้งสองฝ่าย ดังนั้น แม้ว่าในเหตุการณ์วันที่ 14 เมษายน สถานทูตอเมริกันจะยังไม่ได้รับการยืนยันว่า จะมีมือบอดจัดตั้งเข้าไปโจมตีกลุ่ม นปค. จริงหรือไม่ แต่มันไม่ใช่เรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ที่จะเชื่อว่ามีเจ้าหน้าที่รัฐบางคน จะพยายามหาทางให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้น ติความจากย่อหน้าที่ 20 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK974, “BANGKOK CALM, SOME REDSHIRT LEADERS ARRESTED.”

⁶⁸ แม้ว่าอภิสิทธิ์จะกล่าวกับทูตอเมริกันว่า ตำรวจไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสม ในการจัดการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงที่พญา แต่บุคคลอื่นๆได้แสดงความคิดเห็นกับทูตอเมริกันว่า ตำรวจได้รับคำสั่งเด็ดขาดไม่ให้ใช้กำลัง อ้างจากย่อหน้าที่ 11 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK983, “THAI PM ABHISIT BRIEFS AMBASSADORS ON RECENT PROTESTS AND DISCUSSES THE WAY FORWARD.” นอกจากนี้ ตามข้อเท็จจริงแล้วกองทัพบกและกองทัพเรือก็มีส่วนในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลพื้นที่พญาอยู่ด้วยเช่นกัน อ้างจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1101, “CROWD CONTROL DURING RECENT PROTEST IN THAILAND.”

นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ได้แสดงว่า เขาไม่ต้องการประกาศใช้กฎอัยการศึก แต่กลุ่ม นปก. ได้เปลี่ยนรูปแบบจาก กลุ่มผลักดันตามมุมมองระบอบประชาธิปไตย มาเป็นกลุ่มผู้ประท้วงที่ใช้ความรุนแรงในการชุมนุม และแก้แค้นรัฐบาลภายใต้คำสั่งของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** อย่างไรก็ตาม นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ได้ชี้แจงให้ทูตทั้งสองท่านฟังว่า เขามองกลุ่มผู้ชุมนุมสนับสนุน นปก. โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สนับสนุนประชาธิปไตย กับกลุ่มที่เป็นอันธพาลชอบใช้ความรุนแรง

นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ได้กล่าวถึงสิ่งจูงใจของ **ทักษิณ** ในการก่อการประท้วงครั้งนี้ว่า เป็นเพราะ **ทักษิณ** ได้รับการสนับสนุนจากสื่อของตนเองและต่างชาติ ในการจัดชุมนุมประท้วงครั้งนี้ แต่ **ทักษิณ** ประสบปัญหาในการรักษาฐานมวลชน ผู้เข้ามาสนับสนุนการชุมนุมเอาไว้ จากที่มีผู้ชุมนุมประมาณ 100,000 คน เหลือเพียงแค่ 20,000 คน ดังนั้น จึงต้องส่งเสริมให้กลุ่ม นปก. ใช้ยุทธวิธีที่รุนแรง เพื่อให้รัฐบาลถูกกดดันจนกระทั่งต้องยอมลาออก หรือทำให้กองทัพต้องออกมาทำรัฐประหาร เมื่ออภิสิทธิ์พูดถึงตรงนี้ **พล.อ.อนุพงษ์** ได้หัวเราะและกล่าวว่า กองทัพไม่มีความตั้งใจที่จะทำรัฐประหารเลย ต่อมา ทูตทั้งสองท่านได้สอบถามเรื่องการใช้กระสุนจริงกับผู้ชุมนุม **พล.อ.อนุพงษ์** ได้ชี้แจงให้ทูตทั้งสองประเทศฟังว่า ในการสลายการชุมนุมฯ ทหารจะใช้กระสุนจริงในช่วงเวลาที่กลุ่ม นปก. ขับรถตรงเข้ามาเพื่อใช้อาวุธยิงเพื่อสังหารเจ้าหน้าที่ และนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ได้ชี้แจงด้วยการตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า จากเหตุการณ์สลายการชุมนุม มีผู้ได้รับความเสียหายจากการปะทะกันจำนวน 110 คน เป็นฝ่าย นปก. 70 คน และเจ้าหน้าที่ทหาร 40 คน แต่ผู้ได้รับบาดเจ็บถูกกระสุนยิง คือ ทหารจำนวน 40 คน ส่วนฝ่ายผู้ชุมนุม ไม่มีใครได้รับบาดเจ็บถูกกระสุนยิงเลย แสดงว่าทหารไม่ได้ใช้อาวุธ⁶⁹ แต่เป็นกลุ่มผู้ชุมนุมที่ใช้อาวุธในการชุมนุม และถึงแม้ว่าจะมีผู้เสียชีวิตจำนวน 2 คน แต่ก็ เป็นผลจากการทะเลาะโต้เถียงกันระหว่างกลุ่ม นปก. กับผู้ประกอบการร้านค้าที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงพื้นที่ประท้วง **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** ยังกล่าวอีกว่า ฝ่ายความมั่นคงไม่สามารถใช้อาวุธเพื่อยุติการชุมนุม เพราะตามประวัติศาสตร์ความรุนแรง ถ้าหากมีกลุ่ม นปก. ถูกฆ่า รัฐบาลจะถูกตำหนิไม่ว่ากลุ่ม นปก. จะใช้ความรุนแรงหรือไม่⁷⁰

แม้ว่าผู้สังเกตุการณ์จำนวนมากจะชื่นชมและเชื่อว่า กองทัพพบได้กระทำการอย่างเหมาะสมในการควบคุมและสลายกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงของกลุ่ม นปก. แต่ถ้าหากว่าพิจารณาข้อเท็จจริงแล้ว

⁶⁹ กลุ่มจับตาสีทธิมนุษยชน (Human Rights Watch) ยืนยันว่ามีทหารใช้กระสุนจริงยิงใส่ผู้ชุมนุมจริง อ้างจาก Thomas Bell, "Human Rights Watch calls for Thailand inquiry after riots," *The Telegraph*, 16 April 2009. Available from: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/thailand/5164694/Human-Rights-Watch-calls-for-Thailand-inquiry-after-riots.html> [10 December 2013]

⁷⁰ สรุปและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK953, "AMBASSADOR AND UK COUNTERPART CALL ON PM ABHISIT AND KEY MILITARY LEADERSHIP AS BANGKOK VIOLENCE SUBSIDES," Eric G. John to Secretary of State, 14 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK953.html> [3 February 2012]

จะเห็นว่า การใช้กองทัพเข้าทำหน้าที่ควบคุมฝูงชน ก็ไม่ใช่สิ่งที่เหมาะสม เพราะการปฏิบัติการของ กองทัพ เป็นสิ่งที่เหมาะสมต่อการทำสงครามมากกว่า ดังนั้น การเข้าควบคุมฝูงชน จึงมีความ เสี่ยงต่อความสูญเสียและความรุนแรงของผู้สนับสนุนกลุ่ม นปค. ดังที่ พล.ท.สุรพงษ์ สุวรรณอัตถ์ ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า การควบคุมฝูงชนโดยทหาร ได้รับผลประโยชน์จากการฝึกรบของ “โครงการริเริ่มปฏิบัติการเพื่อสันติสุขโลก” (Global Peace Operations Initiative - GPOI) ซึ่ง สหรัฐอเมริกาเป็นผู้ให้ทุนกับเจ้าหน้าที่กองทัพของไทยเข้าร่วมฝึกรบ อย่างไรก็ตาม ทางฝ่าย สหรัฐฯ ก็รู้สึกประหลาดใจกับเรื่องดังกล่าว เพราะโดยแท้จริงแล้ว GPOI ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายในการ จัดเตรียมกำลังทหารเพื่อแสดงบทบาท ดังเช่นที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ เพราะการฝึกรบเน้นไปที่ ปฏิบัติการทางทหารโดยใช้อาวุธ ไม่ใช่มีเป้าหมายเพื่อใช้สำหรับการควบคุมฝูงชนเป็นการเฉพาะ⁷¹

ภายหลังเหตุการณ์การจลาจลยุติ

กรุงเทพฯ เข้าสู่ภาวะสงบลง หลังเกิดการเผชิญหน้าระหว่างกองทัพกับกลุ่ม นปค. ช่วงวันที่ 12-14 เมษายน แม้ว่าการกระทำของกลุ่ม นปค. ดูราวกับว่า ตั้งใจทำเพื่อผลประโยชน์ของ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** แต่สหรัฐอเมริกาเชื่อว่า แท้จริงแล้วที่ **ทักษิณ** เข้าร่วมกับการกระทำของกลุ่ม นปค. อย่างเปิดเผย กลับไม่ได้แสดงให้เห็นว่า จะทำให้**ทักษิณ**ได้ประโยชน์⁷² เพราะมันกลายเป็น การบ่อนทำลายความสามารถ ในการปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายที่วางเอาไว้ ซึ่ง **จาคูร์นัต**ก็ได้ วิพากษ์วิจารณ์ แกนนำกลุ่ม นปค. และ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** เช่นเดียวกันว่า ความล้มเหลว ของ นปค. ที่สำคัญ เป็นเพราะการวาง**ทักษิณ**เป็นศูนย์กลางการชุมนุมประท้วง และการขาด ประสบการณ์ในการจัดการมวลชน⁷³ ระหว่างเกิดเหตุชุมนุมประท้วงของกลุ่ม นปค. ในหลวงทรง

⁷¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 13 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1101, “CROWD CONTROL DURING RECENT PROTEST IN THAILAND.”

⁷² ความเสียหายโดยส่วนตัวของ**ทักษิณ** ยังปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน ดังเห็นได้จาก การถูกยกเลิกหนังสือ เดินทางของไทยที่**ทักษิณ**มีอยู่ อีกทั้งรัฐบาลอิตาลียังได้จัดลำดับความสำคัญสูงสุด อยู่ที่การกดดันรัฐบาลต่างชาติ ไม่ให้ยินยอมให้**ทักษิณ**ใช้หรือเดินทางเข้าไปในดินแดนต่างชาติ เพื่อทำกิจกรรมทางการเมือง และในเวลา นี้ รัฐบาลอิตาลีก็พยายามหาความเป็นไปได้ในการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนจากสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE) และร้อง ขอให้ประเทศนิการา กัว ป้องกันไม่ให้**ทักษิณ**ก่อความวุ่นวายในไทย และขอความช่วยเหลือจากตำรวจสากลในการ จับตัว**ทักษิณ** อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1132, “RECOMMENDATION TO PRUDENTIALY REVOKE THAI EX-PM THAKSIN SHINAWATRA’S U.S. VISAS,” Eric G. John to Secretary, 7 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1132.html> [1 February 2012]

⁷³ **จาคูร์นัต** ฉายแสง กล่าวไว้ว่า **ทักษิณ**ผิดพลาดที่วางตัวเองไว้ที่ศูนย์กลางของการชุมนุมประท้วง และ ผลักดันให้เกิดการเดินขบวนเร็วเกินไป และแกนนำกลุ่ม นปค. ก็ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการการชุมนุม เพื่อให้ แกนนำสามารถรักษาแนวทางการชุมนุม ให้มุ่งเน้นไปที่ประเด็นข้อเรียกร้องหลัก และตระหนักถึงสถานการณ์ที่ เพียงพอ โดยเฉพาะเมื่อเหตุการณ์เริ่มหลุดออกจากการควบคุมของแกนนำในวันที่ 12-13 เมษายน 2552 อ้างจาก ย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1034, “THAI PRIME MINISTER LIFTS

ประทับอยู่ในกรุงเทพฯ ไม่ใช่ที่หัวหิน และได้มีการปล่อยข่าวลือว่าพระองค์ทรงประชวร⁷⁴ เพื่อป้องกันไม่ให้มีการเรียกร้องให้พระองค์เข้าแทรกแซงวิกฤต ดังปรากฏว่า ในช่วงวิกฤตเมษายนที่เกิดขึ้น อดีตประธานวุฒิสภา **สุชน ชาลีเครือ** ได้ริเริ่มทำการร้องขอให้ในหลวง ทรงแทรกแซงการเมือง ขณะที่ฝ่ายรัฐบาลไม่ได้มีการร้องขอลักษณะดังกล่าวต่อในหลวง จากแหล่งข่าวของสหรัฐฯ ที่อยู่ภายในวังและที่อื่นๆ ได้แสดงความกังวลต่อสหรัฐฯ อเมริกาว่า ในหลวงจะต้องรับผลเสียหาย ถ้าหากไม่สามารถแทรกแซงแล้วประสบผลสำเร็จ เพราะนั่นเท่ากับว่า พระองค์จะสูญเสียพระเกียรติ ดังนั้น สถานทูตอเมริกันจึงไม่รู้สึกละเลยใดๆ เลย ที่มีข่าวลือออกมาว่าในหลวงทรงประชวร ซึ่งสถานทูตอเมริกัน สามารถแกะรอยข่าวดังกล่าวสืบไปได้ถึง อดีตรองนายกรัฐมนตรี **พลากร สุวรรณรัฐ** ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ราชสำนักไม่ต้องการแทรกแซงวิกฤต เพราะไม่ต้องการรับผิดชอบความเป็นอยู่ของประเทศไทย⁷⁵

กองทัพเป็นตัวแปรสำคัญในการพลิกวิกฤตของรัฐบาลอภิสิทธิ์ขึ้นมาเป็นโอกาส ทำให้กลุ่ม นปก. ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในการเรียกร้องได้ แม้ว่าจะสามารถกดดันรัฐบาล จนต้องยุติการประชุมอาเซียนฯ ได้สำเร็จ และกำลังฮึกเหิมจากชัยชนะดังกล่าว จนกระทั่งดูเหมือนว่า นปก. จะพยายามใช้ความรุนแรงในการชุมนุมในกรุงเทพฯ เช่นเดียวกัน จนเกิดเป็นการจลาจลในพื้นที่สำคัญต่างๆ ในกรุงเทพฯ กองทัพได้เข้ามาช่วยฟื้นฟูระเบียบในพื้นที่กรุงเทพฯ ให้กลับมาได้สำเร็จ ทำให้รัฐบาลอภิสิทธิ์ได้รับความเชื่อมั่นอีกครั้ง แม้ว่าการประกาศภาวะฉุกเฉิน จะยังคงมีอยู่ในพื้นที่ กรุงเทพฯ และปริมณฑล แต่บรรยากาศการใช้ชีวิตของประชาชนยังคงเป็นไปตามปกติ **นายกรัฐมนตรีนายอภิสิทธิ์** ได้รับความประทับใจหลายอย่าง จากการฟื้นคืนระเบียบในกรุงเทพฯ โดยมี ผู้ได้รับบาดเจ็บเพียงแค่เล็กน้อย การท่องเที่ยวและการลงทุนของต่างชาติโดยทั่วไป ก็ไม่ได้รับผลกระทบจากการชุมนุมมากนัก เพราะไม่ใช่พื้นที่เป้าหมายในการประท้วงของกลุ่ม นปก.⁷⁶ ขณะที่ ในฝั่งตรงข้าม **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ได้สูญเสียความนิยมไป เพราะถูกมองว่า เป็นผู้ชักใยอยู่เบื้องหลังเหตุความวุ่นวายทางการเมืองครั้งนี้ โดยใช้กลุ่ม นปก. เป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายจำนวนมากที่กลุ่ม นปก. เรียกร้อง ก็เป็นเป้าหมายที่มีลักษณะคับแคบ และเป็นเรื่องส่วนตัวมากกว่าเป็นอุดมการณ์⁷⁷ **Manida “Mickey” Zimmerman** นักกฎหมายที่ทำงานให้กับ

STATE OF EMERGENCY, DISCUSSIS SECRETARY CLINTON VISIT AND RECONCILIATION,” James F. Entwistle to Secretary of State, 24 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK1034.html> [1 February 2012]

⁷⁴ จากการสอบถามบุคคลต่างๆ ดังเช่น **อภิสิทธิ์** นักการทูตออสเตรเลีย ที่ได้พูดคุยกับนายแพทย์ผู้ทำหน้าที่ดูแลในหลวงในวันที่ 13 เมษายน พบว่า ในหลวงทรงมีสุขภาพอนามัยแข็งแรงดี อ้างจากย่อหน้าที่ 17 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK974, “BANGKOK CALM, SOME REDSHIRT LEADERS ARRESTED.”

⁷⁵ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 17 *Ibid.*

⁷⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 และ 9 ของ *Ibid.*

⁷⁷ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 10 ของ *Ibid.*

ทักษิณ ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า **ทักษิณ** ไม่ประสบความสำเร็จในการทาบทาม **พล.อ.เปรม** ให้เป็นผู้แก้ไขปัญหาของตัวเองกับฝ่ายตรงข้าม โดยวาระที่**ทักษิณ**ได้วางเอาไว้ คือ เรื่องการนำทรัพย์สินที่ถูกแช่แข็งกลับคืนมา **Manida** ได้กล่าวอีกว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นตัวแสดงให้เห็นว่า “สิ่งนี้คือสิ่งที่เกิดขึ้น ถ้าหากฝ่ายนิยมเจ้าและรัฐบาลไม่แม้กระทั่งพิจารณาข้อเสนอของ**ทักษิณ**”⁷⁸

อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ชุมนุมประท้วงของกลุ่ม นปก. ครั้งนี้ ไม่ควรถูกมองไปที่เรื่องของการแก้แค้นส่วนตัวของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** อย่างเดียว เพราะสิ่งที่ปรากฏออกมาจากความแตกแยกทางการเมืองครั้งนี้ ในแง่ของตัวมวลชนผู้ประท้วง ได้แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลมีปัญหาในการกระจายทรัพยากรด้านต่างๆ อย่างไม่เท่าเทียม ทั้งเชิงภูมิศาสตร์และชนชั้น ที่รัฐบาลจัดให้ (ทั้งในแง่ของทรัพยากรของรัฐและความยุติธรรม) จนกระทั่งออกมาเป็นวาทกรรม “สองมาตรฐาน” ที่กลุ่มคนเสื้อแดงใช้ เพื่อแสดงว่า พวกเขาถูกรัฐเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในทางกฎหมาย⁷⁹ ซึ่งสหรัฐอเมริกาได้มองว่า นี่เป็นช่วงเวลาที่ดี ที่จะสนับสนุนประเทศไทย ทั้งปลัดกระทรวงการต่างประเทศ และราชเลขาธิการในพระองค์ของในหลวง ต่างก็ยินดีที่รัฐบาลสหรัฐฯ ประณามการใช้ความรุนแรงของกลุ่ม นปก. รัฐบาลสหรัฐฯจะใช้โอกาสตรงนี้ ผลักดันบรรทัดฐานขั้นพื้นฐาน (หลักนิติธรรม ประชาธิปไตยและสันติวิธี) แม้ว่าพวกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในครั้งนี้ จะมีมุมมองที่ไม่ไปในทิศทางเดียวกัน เรื่องแนวทางที่ดีที่สุดและผู้นำที่ดีที่สุดของประเทศ⁸⁰

7.4 การปรับตัวของรัฐไทยภายใต้วิกฤตการเมือง

เหตุการณ์ประท้วงช่วงสงกรานต์ ทำให้รัฐบาลอภิสิทธิ์ตระหนักอยู่ในใจว่า ปัญหาครั้งนี้ไม่ใช่เป็นเพราะความโกรธแค้นของ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** เพียงอย่างเดียว ดังที่เขาพูดแถลงข่าวสรุปเหตุการณ์ ให้กับทูตประเทศต่างๆ โดยพยายามบิดเบือนข้อเท็จจริงว่า

“การประท้วงไม่ได้สะท้อนความลึกของความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นกับคนในชนบท เพราะคนจำนวน 100,000 คน ที่ออกมาชุมนุมอย่างสงบเมื่ออภิปรายเรื่องประชาธิปไตย แต่เมื่อการชุมนุมเปลี่ยนรูปแบบมาใช้ความรุนแรง จำนวนผู้ร่วมการ

⁷⁸ แปรจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

⁷⁹ ทูตอเมริกันได้สอบถาม **นายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์** เรื่องการดำเนินคดีกับกลุ่ม พวม. และกลุ่ม นปก. ว่า ถ้าหากเขาดำเนินคดีกับกลุ่ม นปก. โดยไม่ดำเนินคดีเช่นเดียวกันกับกลุ่ม พวม. ก็อาจถูกวิจารณ์เรื่อง “สองมาตรฐาน” **อภิสิทธิ์**จึงตอบว่าเขาไม่ปฏิเสธที่จะบังคับใช้กฎหมายกับกลุ่ม พวม. แต่ว่าทางฝ่ายรัฐ ยังมีหลักฐานอ่อนอยู่ในช่วงที่มีการเลือกตนเป็นนายกรัฐมนตรี อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

⁸⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

ชุมนุมได้ลดลงเหลือเพียงแค่ 10,000 คน และเมื่อถึงเวลาก่อนที่แกนนำจะประกาศ
ยุติการชุมนุม ประชาชนที่เข้าร่วมการชุมนุมได้ลดลงเหลือเพียงแค่ 4,000 คน”

นอกจากนี้ ยังกล่าวแบบเหมารวมอีกว่า เขาคิดว่า ประชาชนที่เข้ามาร่วมการชุมนุมกับ
นปท. เป็นพวกที่ถูกจ้างวานมา⁸¹ นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ได้แบ่งประเภทของกลุ่มผู้ต่อต้าน
ออกเป็น 4 ประเภท คือ *ประเภทแรก* คนจนในชนบท ที่กังวลว่ารัฐบาลจะไม่สนใจสิ่งที่เป็นประโยชน์
ต่อคนจน *ประเภทที่สอง* คนที่ไม่พอใจรัฐบาล เพราะเส้นทางเข้าสู่อำนาจ *ประเภทที่สาม* คนที่
ต้องการประชาธิปไตยที่แท้จริง มีการปฏิรูปการเมืองและการปฏิบัติต่อกลุ่มคนเสื้อเหลืองและกลุ่มคน
เสื้อแดงอย่างเท่าเทียมกัน และ *ประเภทที่สี่* ผู้ที่อยู่ใต้การอุปถัมภ์ของ อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ซึ่ง
นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ได้กล่าวว่า เขายินดีพูดคุยกับทุกกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มที่จัดอยู่ในประเภทสุดท้าย⁸²

ดังนั้น ภายหลังจากเหตุการณ์ความวุ่นวายยุติ นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ จึงเริ่มกล่าวถึง
การเดินทางกระบวนการสร้างความปรองดองแห่งชาติและการปฏิรูปรัฐธรรมนูญ⁸³ (แม้ว่าในเวลา
ต่อมา จะเห็นได้ชัดว่า การปฏิรูปรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะเรื่องการปรับเปลี่ยนเขตการเลือกตั้งกลับมา
ใช้แบบเขตเดียวเบอร์เดียว เหมือนในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 จะปรากฏชัดเจนว่า มีพรรคร่วม
รัฐบาลอย่างพรรคภูมิใจไทย กัดดันให้เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งของพรรคตนก็ตาม)

7.4.1 ปฏิบัติการสลายเครือข่ายประท้วงภายใต้แผนการปรองดองแห่งชาติ

หลังเหตุการณ์สลายการชุมนุมกลุ่ม นปท. เพียงไม่กี่วัน ก็เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันในเวลาเช้า
มืดของวันที่ 17 เมษายน มือปืนนิรนามได้ใช้อาวุธสงคราม⁸⁴ ลอบสังหาร สนิธิ ลิ้มทองกุล⁸⁵ แกนนำ
กลุ่ม พธม. หลังจากที สนิธิ ได้เก็บตัวเงียบหลังเหตุการณ์ที่กลุ่ม พธม. ก่อเหตุปิดท่าอากาศยาน
กรุงเทพฯและสุวรรณภูมิ ในเดือนธันวาคม 2551 ทูตอเมริกันได้แสดงความคิดเห็นว่า การลอบสังหาร
ครั้งนี้ มีความซับซ้อนมากกว่าการจ้างวานฆ่าแบบคนไทย และมีความเป็นไปได้ ที่จะเพิ่มความตึง
เครียดทางการเมืองให้สูงขึ้น และทำให้รัฐบาลไม่เต็มใจที่จะยกเลิก กฎอัยการศึกในพื้นที่
กรุงเทพฯในอนาคตอันใกล้ และการลอบสังหารครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นถึง การเพิ่มขึ้นอย่างมี

⁸¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK983, “THAI PM ABHISIT BRIEFS AMBASSADORS ON RECENT PROTESTS AND DISCUSSES THE WAY FORWARD.”

⁸² อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.*

⁸³ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

⁸⁴ ตำรวจเชื่อว่าอาวุธที่ใช้ในการก่อเหตุเป็นปืน M-16 และ AK-17 นอกจากนี้ยังมีรายงานข่าวจากสื่ออย่าง
น้อย 1 แห่ง พบว่ามีระเบิด M-79 ตกอยู่ในที่เกิดเหตุด้วย อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok,
Cable No. 09BANGKOK982, “LEADING ANTI-THAKSIN ACTIVIST SONDHI SHOT IN BANGKOK.”

⁸⁵ แหล่งข่าวจากสถานทูตอเมริกันหลายคนได้กล่าวว่า พล.อ.สนธิ ได้กล่าวถึงบุคคลสำคัญคนหนึ่ง
สถาบันกษัตริย์ ว่าให้การสนับสนุนสนธิโดยตรง อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

นัยสำคัญของยุทธวิธีต่างๆที่ถูกใช้ในความขัดแย้งครั้งนี้⁸⁶ อย่างไรก็ตาม **สนธิ**ได้รอดชีวิตจากเหตุการณ์ลอบสังหารครั้งนี้ มาได้อย่างปาฏิหาริย์ เพราะแพทย์ได้ผ่าตัดเอากระสุนปืนออกจากศีรษะของ**สนธิ** แลเขายังคงมีสติ สามารถพูดได้ **อภิสิทธิ์** มองว่า การถูกลอบสังหารของ **สนธิ** เกิดขึ้นจากความพยายามทำให้ มวลชนกลุ่ม พวม. ลุกฮือขึ้นใช้ความรุนแรงกับกลุ่ม นปก. หรือผู้สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ แต่ **สนธิ** ได้บอกกับพรรคพวกของเขาเอาไว้ว่าไม่ให้ตกหลุมพรางนี้⁸⁷

การควบคุมเครือข่ายมวลชนในท้องถิ่น: การทำข้อตกลงระหว่างสถานีวิทยุชุมชนกับ กอ.รมน.

ช่วงวิกฤตการเมืองกลางเดือนเมษายน กอ.รมน. ได้เข้าควบคุมและสั่งปิดวิทยุชุมชนในท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ สถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดพื้นที่ฐานมวลชนของกลุ่มคนเสื้อแดง ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง และพะเยา เพื่อตัดการเชื่อมโยงข่าวสารระหว่างเวทีการชุมนุมของ นปก. ในกรุงเทพฯกับต่างจังหวัด เพราะฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐทราบดีว่า วิทยุชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร และปลุกระดมมวลชนของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง ทั้งกลุ่ม พวม. และกลุ่ม นปก. แต่ภายหลังจากการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่ม นปก. ในกรุงเทพฯสิ้นสุดลง รัฐได้อนุญาตให้วิทยุชุมชนเหล่านี้ เปิดทำการแพร่กระจายเสียงอีกครั้ง ในวันที่ 17 เมษายน 2552 หลังจากได้ทำข้อตกลงกับเจ้าหน้าที่รัฐระดับจังหวัด และได้มีการออกหมายจับบุคคลสำคัญต่างๆในพื้นที่ซึ่งดำเนินการจัดรายการวิทยุชุมชน เข้าข่ายทำผิดกฎหมายในวันที่ 18 เมษายน เมื่อถึงวันที่ 29 เมษายน ยังคงมีเพียงแค่ สถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่และลำปางเท่านั้น ที่ยังคงถูกระงับการเผยแพร่สัญญาณออกอากาศอยู่ ขณะที่สถานีวิทยุชุมชนเสื้อแดงอื่นๆ ยังคงกลับมาออกอากาศได้โดยใช้เครื่องส่งสัญญาณวิทยุเครื่องใหม่ แทนที่เครื่องเก่าที่ถูกเจ้าหน้าที่รัฐยึดไป⁸⁸

ข้อตกลงที่ทำระหว่างฝ่ายรัฐกับสถานีวิทยุชุมชนท้องถิ่น มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อแรก ต้องไม่เผยแพร่อะไรก็ตามที่นำมาสู่กิจกรรมที่ขัดต่อกฎหมาย ข้อสอง ไม่ใช้การเผยแพร่กระจายเสียงเพื่อทำให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพ หรือทำให้เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ข้อสาม ไม่เผยแพร่คำพูดซึ่งเป็นการกระตุ้นปลุกระดมประชาชน ให้ออกมากระทำการ อันนำมาสู่ความไม่เป็นเอกภาพและการ

⁸⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 และ 3 ของ *Ibid.*

⁸⁷ อ้างจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Cable No. 09BANGKOK1034, "THAI PRIME MINISTER LIFTS STATE OF EMERGENCY, DISCUSSES SECRETARY CLINTON VISIT AND RECONCILIATION."

⁸⁸ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1-4 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI59, "COMMUNITY RADIO STATIONS REMAIN OPEN; REDSHIRT LEADERS TURN THEMSELVES IN," Michael K. Morrow to Secretary of State, 30 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09CHIANGMAI59.html> [9 February 2012]

จลาจล *ข้อสี่* ไม่ใช้การเผยแพร่กระจายเสียงรายการใดๆก็ตามผ่านทางการเชื่อมต่อสัญญาณเสียง (audio link) จากสถานีวิทยุชุมชนอื่นๆ ยกเว้นแต่การเชื่อมต่อข้อมูลรายงานข่าวและเอกสารข้อมูล *ข้อห้า* ไม่เผยแพร่กระจายเสียงคำพูดใส่ร้ายป้ายสีหรือการจัดรายการวิทยุ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์ เข้ามาแสดงความคิดเห็นระหว่างการออกอากาศของรายการ (phone-ins) โดยมีถ้อยคำปลุกปั่น ปลุกระดม *ยั่วยุ*⁸⁹ อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงดังกล่าวไม่ได้ถูกบังคับใช้อย่างเท่าเทียมกันระหว่างสถานีวิทยุชุมชนของกลุ่มคนเสื้อแดง และกลุ่มคนเสื้อเหลือง ดังปรากฏว่า ผู้ที่ลงนามข้อตกลง จะเป็นผู้จัดการสถานีวิทยุชุมชนของกลุ่มคนเสื้อแดงเท่านั้น เพราะผู้จัดการสถานีวิทยุชุมชนเสื้อเหลือง อ้างว่า ข้อตกลงดังกล่าว ไม่ใช่ข้อผูกพันตามกฎหมาย และสถานีวิทยุชุมชนของเขา ก็ไม่ได้ทำการละเมิดกฎหมาย ดังนั้น สถานีวิทยุชุมชนของกลุ่ม พธม. จึงยังคงเผยแพร่รายการจาก ASTV ซึ่งมี **สนธิ ลิ้มทองกุล** เป็นเจ้าของ⁹⁰

ไพโรจน์ แสงภูวพงษ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้รับผิดชอบงานด้านกิจการความมั่นคง ได้กล่าวกับเจ้าหน้าที่สถานีกงสุลไทย ประจำเชียงใหม่ว่า “สงครามคำพูด” ระหว่างคนทั้งสองกลุ่มกำลังจะเกิดขึ้นอีกครั้ง แต่เขายอมรับว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณีนี้ คือ สถานีวิทยุชุมชนของกลุ่ม พธม. เป็นผู้ยุยงปลุกปั่นความรุนแรงให้เกิดขึ้น และการเผยแพร่กระจายเสียงที่เกิดขึ้น ก็ขัดต่อข้อตกลงที่ทำกับรัฐอย่างชัดเจน แต่จากคำพูดของ **ไพโรจน์** เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองระดับจังหวัดของเชียงใหม่ ยังขาดอำนาจในการกระทำการใดๆ เพื่อบังคับใช้กฎหมายจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น⁹¹ เมื่อตำรวจออกหมายจับตามคำสั่งศาลจังหวัด 5 แห่งในภาคเหนือ จำนวนรวมทั้งหมด 34 ฉบับ ในวันที่ 18 เมษายน ได้มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนมากทยอยเข้ามามอบตัว ซึ่งในจำนวนนั้น มี ส.ส. พรรคเพื่อไทย จำนวน 2 คน แกนนำกลุ่มรักเชียงใหม่’51 และแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงขนาดเล็กอีก 2 คน⁹² ซึ่งในเวลาต่อมา บุคคลต่างๆที่เข้ามามอบตัวได้รับการประกันตัวออกไป⁹³

⁸⁹ อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

⁹⁰ สรุปลักษณะและความจากย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

⁹¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

⁹² **ไพโรจน์** ได้กล่าวว่า กลุ่มที่สนับสนุนการเคลื่อนไหวของคนเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่และลำปาง ได้แตกแยกออกเป็น 2 ฝ่าย เพราะความขัดแย้งเรื่องเงิน อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.*

⁹³ อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

กระบวนการปรองดองแห่งชาติ

ภายหลังจากที่มีการประชุมสภาวิสามัญร่วม 2 สภา ในวันที่ 22-23 เมษายน เพื่อถกเถียงวาระส่งเสริมการปรองดองแห่งชาติ นายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์ ได้กล่าวถึง แผนการปรองดองแห่งชาติของเขา กับ Jesse Jackson นักเคลื่อนไหวด้านสิทธิพลเมือง⁹⁴ ว่าเขาตั้งใจจะประกาศประเด็นความเดือดร้อน ที่ชอบธรรมของ นปก. และจะทำกระบวนการปรองดองหลังจากนั้นเป็นเวลา 1 ปี เมื่อบรรยากาศทางการเมืองเย็นลงแล้ว และอาจจะยุบสภาในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นปีที่ไทยจะครบวาระการเป็นประธานอาเซียน นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ได้อธิบายให้ Jackson ฟังว่า กลุ่ม นปก. เป็นขบวนการขนาดใหญ่ ซึ่งไม่มีโครงสร้างชัดเจน คนเสื้อแดงส่วนใหญ่ ที่เข้าร่วมการชุมนุมไม่ใช่คนที่ชื่นชอบความรุนแรง แต่ถูกแกนนำผลักดันให้กระทำไปในทิศทางนั้น ดังนั้น เขาจึงต้องสร้างกระบวนการปรองดองขึ้นมา เพื่อป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดจะเกิดขึ้น และขยายขอบเขตไกลออกไปในหมู่บ้านในชนบท นอกจากนี้ ในกระบวนการปรองดอง ก็จะมีการดำเนินการนิรโทษกรรมให้แก่บุคคลสำคัญทางการเมือง ที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินสิทธิทางการเมือง แต่จะต้องแยกระหว่างการลงโทษ ที่เป็นการกระทำทางการเมืองกับการทำผิดอาญาออกจากกัน นั่นคือ จะไม่มีการนิรโทษกรรมให้กับ อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ จากคดีการทำทุจริต

คณะกรรมการปรองดองฯ ได้ถูกตั้งขึ้นมา ภายใต้อำนาจของอภิสิทธิ์ โดยประธานรัฐสภา ชัย ชิดชอบ ได้แต่งตั้ง ดิเรก ถึงฝั่ง สมาชิกวุฒิสภา ให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการปรองดองฯ ซึ่งมีสมาชิกคณะกรรมการฯ รวม 40 คน เพื่อทำหน้าที่ปฏิรูปการเมือง ศึกษาการแก้รัฐธรรมนูญ และพิจารณาสาเหตุของความรุนแรงทางการเมือง ช่วงกลางเดือนเมษายน คณะกรรมการชุดดังกล่าว จะเริ่มปฏิบัติหน้าที่วันที่ 7 พฤษภาคม และตั้งเป้าว่า จะรายงานผลต่อสภาภายใน 45 วัน หลังจากนั้น ชนชั้นนำทางการเมืองของไทย มองว่า การแก้รัฐธรรมนูญจะเป็นทางออกของวิกฤตความแตกแยกที่เกิดขึ้น แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ทุกคนจะเห็นด้วยกับการแก้รัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะในฝ่ายต่อต้านทักษิณ ดังเช่น ขวน หลีกภัย และ บัญญัติ บรรทัดฐาน ที่ไม่เห็นด้วยกับนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ที่จะดำเนินการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พวกเขาไม่ยินดีกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพราะจะทำให้ฝ่ายทักษิณได้ประโยชน์⁹⁵ ดังนั้น ถ้าหากหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ

⁹⁴ ในการประชุมครั้งนี้ อภิสิทธิ์ ได้กล่าวว่า เขาจะลงนามสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือ (Treaty of Amity and Cooperation) กับ ฮิลลารี คลินตัน (Hillary Clinton) ด้วย

⁹⁵ เมื่อดูเพิ่มเติมใน Table 2 Changes of Electoral System และ Table 3 Comparison between the Democrat Party and Thaksin's parties in the party list system ในงานของ Tamada จะเห็นว่าความกังวลของ ขวน และบัญญัติ กลายเป็นความจริง เพราะการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะเรื่องระบบการเลือกตั้ง ถือเป็น การตัดสินใจที่ผิดพลาดครั้งยิ่งใหญ่ของอภิสิทธิ์ ซึ่งทำให้พรรคประชาธิปัตย์ ต้องแพ้พรรคเพื่อไทยของฝ่ายทักษิณ อีกครั้ง ในการเลือกตั้งทั่วไป ในปี พ.ศ. 2554 อ้างจาก Yoshifumi Tamada, "When Election Results Count: An Overview of Democratization in Thailand," Paper presented at the conference on

จริงๆ ผู้อาวุโสของพรรคประชาธิปัตย์ทั้งสองท่าน จึงเห็นว่าจะต้องทำให้ช้าที่สุดและไต่ตรงให้ตี⁹⁶ ขณะที่ผู้สนับสนุนกลุ่ม พวม. และผู้อยู่เบื้องหลังการรัฐประหารปี 2549 และการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ดังเช่น **น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ** ต่อด้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะเพิ่มอำนาจให้ฝ่ายทักษิณ⁹⁷ ตามมุมมองของทูตอเมริกัน การแก้ไขรัฐธรรมนูญไม่มีความเป็นไปได้ ที่จะแก้ไขความตึงเครียดในสังคมได้ แม้ว่าจะได้รับการสนับสนุนจากคนจำนวนมากก็ตาม เพราะยังคงมีประเด็นความขัดแย้งที่จะอยู่ต่อไปหลังการแก้ไข ได้แก่ *ประการแรก* บทบาทของสถาบันกษัตริย์ *ประการที่สอง* บทบาทของทักษิณ *ประการที่สาม* ความแตกแยกทางชนชั้นและในภูมิภาค (จากการสำรวจความคิดเห็นประชาชนไทย ของสำนักวิจัยสำรวจความคิดเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐฯ ในช่วงเวลานั้น พบว่า มีความแตกแยกใหญ่ๆ อยู่ 2 ประการ คือ ประเด็นด้านเศรษฐกิจ ที่ปรากฏว่า คนจนสนับสนุนทักษิณ ส่วนคนที่มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีจะสนับสนุนอภิสิทธิ์ และประเด็นด้านภูมิศาสตร์ ที่ปรากฏว่า คนภาคอีสานสนับสนุนทักษิณ ในขณะที่คนภาคใต้สนับสนุนอภิสิทธิ์) *ประการที่สี่* มุมมองเรื่องความยุติธรรม ทั้งผู้สนับสนุนทักษิณและนักวิชาการอิสระ ต่างมองว่ามีการเลือกปฏิบัติต่อแกนนำกลุ่ม พวม. กับแกนนำกลุ่ม นปก.⁹⁸

กระแสโต้กลับจากฝ่าย นปก. ภายหลังการสลายการชุมนุมประท้วงของฝ่ายรัฐ

ถึงแม้ว่าแกนนำหลักของกลุ่ม นปก. จะถูกควบคุมตัวอยู่ แต่การเคลื่อนไหวของ นปก. ก็ยังคงมีอยู่เป็นระยะๆ ดังเช่น กรณีที่กลุ่ม นปก. ได้เดินขบวนประท้วงไปยังสถานีโทรทัศน์ NBT เพื่อยุติการแพร่ภาพของโทรทัศน์ รวมถึงสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยจังหวัดต่างๆ ได้แก่ เชียงใหม่ ขอนแก่น และแพร่ เพราะกลุ่ม นปก. มองว่า สื่อกระแสหลักได้ให้ข่าวการใช้ความรุนแรงของกลุ่ม

“Democracy and crisis in Thailand,” Organized by McGill University and Thailand Democracy Watch (TDW), Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, 9 March 2012, p. Available from: http://www.mediafire.com/view/ry4dv9iookfzkn/Tamada_When_Election_Results_Count_2012-03-07_%281%29.pdf [7 March 2012]

⁹⁶ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1-5 และ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1157, “LOOKING FOR A WAY OUT OF THE POLITICAL IMPASSE: THAI COMMITTEE EXAMINING CONSTITUTIONAL REFORM,” Eric G. John to Secretary of State, 12 May 2009. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK_1157.html [1 February 2012]

⁹⁷ ย่อหน้าที่ 12 ของ *Ibid.* มุมมองดังกล่าวปรากฏขึ้นโดยทั่วไป ในหมู่ผู้ต่อต้านอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ทั้งในกองทัพ ศาลและข้าราชการพลเรือน ที่ยังคงไม่ไว้วางใจการเมืองประชานิยม และได้ประโยชน์จากการมีพรรคการเมืองที่อ่อนแอและไม่มั่นคง อย่างไรก็ตาม รัฐบาลสหรัฐฯไม่เห็นด้วยกับมุมมองดังกล่าวนี้ ดังนั้นพวกเขาจะให้คำแนะนำแก่ ส.ส.ว่าให้มองทางออกที่เป็นประโยชน์กับชาติ โดยการสร้างเสถียรภาพในระบบการเมืองและความเชื่อมั่นในประเทศ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.* ผู้เขียนคิดว่า สหรัฐฯต้องการผลักดันเรื่องดังกล่าว เป็นเพราะการมีรัฐบาลที่มีเสถียรภาพ จะช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถผลักดันผลประโยชน์ของสหรัฐฯได้ดีกว่า การมีรัฐบาลที่ขาดเสถียรภาพ ตามแนวคิดประชาธิปไตยแบบชนชั้นนำ ที่สหรัฐฯพึงปรารถนา

⁹⁸ อ้างจากย่อหน้าที่ 13 ของ *Ibid.*

นปก. เพียงแค่ฝ่ายเดียว และพยายามสร้างให้กลุ่ม นปก. เป็นปีศาจร้าย มีสมาชิก นปก. บางคนใช้ การเขียนบล็อก (blog) เพื่อชี้แจงการกล่าวหาของรัฐบาลในกรณีที่รัฐบาลบิดเบือนข้อมูลการกระทำ ของ นปก. ซึ่ง Entwistle⁹⁹ มองว่า ความไม่พอใจต่อสื่อกระแสหลักของกลุ่ม นปก. ดังกล่าว เป็น เรื่องที่น่าวิตกกังวล ก่อนหน้านั้นในช่วงที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ฝ่ายรัฐบาลได้ ควบคุมช่องทางต่างๆ ในการสื่อสารและปลุกระดมมวลชนของกลุ่ม นปก. ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ สถานี วิทยุชุมชน สถานีโทรทัศน์ D-Station ซึ่งรับสัญญาณจากดาวเทียมโดยตรง ของกลุ่ม นปก. ได้ถูก ตัดสัญญาณดาวเทียมและระงับการออกอากาศไป แม้ว่าภายหลังจากรัฐบาลยกเลิกประกาศ สถานการณ์ฉุกเฉิน ในวันที่ 24 เมษายน แต่สถานีโทรทัศน์ของกลุ่มคนเสื้อแดง ดังกล่าว ก็ยังคงไม่ กลับมาแพร่ภาพ แม้จะเริ่มทำได้ ซึ่งเรื่องนี้ จรัส ดิษฐาอภิชัย ได้กล่าวว่า D-Station ไม่สามารถแพร่ ภาพได้อีก จนกว่าจะได้รับเครื่องมือต่างๆ ที่ถูกรัฐบาลยึดเอาไปกลับคืนมา ขณะที่สถานีวิทยุ ชุมชนในพื้นที่ทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสถานีวิทยุชุมชนคนขับแท็กซี่ ต่างก็ถูกปิด ตามพระราชกฤษฎีกาสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว ถือว่า เป็นการกระทำของรัฐที่ เกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ เนื่องจากประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินของรัฐบาล มีอาณาเขต ครอบคลุม เพียงแค่พื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล แต่คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) จำนวน 20 คน ก็ยังคงไม่รู้ว่าจะจัดการกับรัฐบาลอย่างไร ทั้งที่เป็นการกระทำของรัฐ ที่ ละเมิดอำนาจของ กทช.¹⁰⁰

คำพูดของ **ทักษิณ** ที่เรียกร้องให้มีการปฏิวัติประชาชน และทำให้ประชาชนมีอำนาจสูงสุด ได้ทำให้คนไทยมองว่า **ทักษิณ** มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้สถาบันกษัตริย์มีบทบาทน้อยที่สุดหรือถูกโค่น ล้มไปเลย เพราะสภาพสังคมโดยรวม ยังคงไม่สามารถรับแนวคิดดังกล่าวได้ นอกจากนี้ คนไทย โดยทั่วไปก็ตระหนักดีว่า แท้จริงแล้วการกระทำของ**ทักษิณ** นั้น เกิดขึ้นจากความต้องการรักษา ทรัพย์สินส่วนตัวของตนเอง มากกว่าที่จะต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมจริงๆ¹⁰¹ การกระทำดังกล่าว

⁹⁹ James F. Entwistle รองหัวหน้าฝ่ายภารกิจของสถานทูตอเมริกัน ประจำกรุงเทพฯ (the Deputy Chief of Mission at the U.S. Embassy in Bangkok)

¹⁰⁰ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1053, "LOCAL BROADCAST MEDIA COMES UNDER FIRE DURING SONGKRAN PROTESTS," James F. Entwistle to Secretary of State, 29 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK1053.html> [1 February 2012]

¹⁰¹ คำพูดของ**ทักษิณ** เรื่องการเปลี่ยนแปลงสังคม มีลักษณะที่สับสน เพราะหลังจากเหตุการณ์ความรุนแรง วันที่ 12-14 เมษายน 2552 **ทักษิณ** ได้บอกว่าการให้มีการปฏิวัติประชาชนโดยสันติ แต่ก่อนหน้านั้นเขาเคย แสดงความคิดเห็นเอาไว้ ดังเช่น วันหนึ่งเขาอยากให้อิทธิพลแห่งวงแหวนแห่งชีวิตเพื่อยุติการนองเลือด ต่อมาก็ชี้ว่าความ รุนแรงจะกลับมา ถ้าหากข้อเสนอของกลุ่ม นปก. ยังไม่ได้รับการตอบสนอง และต่อมาก็บอกให้สู้เพื่อประชาธิปไตย โดยไม่ใช้ความรุนแรง สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1059, "THAKSIN'S REVOLUTIONARY RHETHORIC," James F. Entwistle to Secretary of

ของทักษิณ จึงส่งผลให้เขาถูกโดดเดี่ยวมากขึ้น¹⁰² จากรัฐบาลที่พยายามจำกัดอิทธิพลของทักษิณ ด้วยการระงับหนังสือเดินทาง และออกหมายจับอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ¹⁰³ นอกจากนี้ ทักษิณยังถูกโดดเดี่ยวจากมวลชนเสื้อแดงบางส่วน ที่ตระหนักถึงปัญหาที่แท้จริงของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่ไม่ได้รับความยุติธรรมทางสังคมเพิ่มมากขึ้น เพื่อรักษาระยะห่างระหว่างขบวนการกับตัวทักษิณ ซึ่งจะช่วยให้ขบวนการได้รับความเห็นอกเห็นใจ มากขึ้นกว่าการถูกมองว่า เป็นขบวนการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลของทักษิณ ดังเห็นได้จาก ในการชุมนุมอย่างสงบเมื่อวันที่ 25 เมษายน แกนนำกลุ่ม นปก. ไม่มีการอ้างถึงอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ซึ่งเป็นผู้ปราศรัยต่อหน้าฝูงชน ที่เข้าร่วมการชุมนุม ผ่านทางโทรศัพท์และการถ่ายทอดภาพเคลื่อนไหว ด้วยวิธีวิดีโอลิงค์ จรัล ได้กล่าวกับทูตอเมริกัน ในวันที่ 28 เมษายน ถึงเรื่องดังกล่าวว่า เขาเชื่อว่า “กลุ่ม นปก. ต้องเน้นไปที่ สาเหตุเรื่องการโต้กลับในประเด็นความไม่ยุติธรรมและประชาธิปไตยเต็มใบที่แท้จริง และวางตัวเกี่ยวข้องกับทักษิณให้น้อยลง”¹⁰⁴

การบังคับใช้ ป.อ. มาตรา 112 อย่างเคร่งครัดเพื่อรักษา “ความมั่นคงแห่งชาติ”

ความศรัทธาในสถาบันกษัตริย์เริ่มสั่นคลอน ภายหลังจากเกิดรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 เป็นต้นมา มีกระแสการวิพากษ์วิจารณ์สถาบันกษัตริย์ ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากในที่สาธารณะ โดยเฉพาะในโลกออนไลน์ และกระแสดังกล่าว รุนแรงมากยิ่งขึ้นไปอีก หลังจากเกิดเหตุการณ์ 7

State, 29 April 2009. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09_BANGKOK1059.html [1 February 2012]

¹⁰² สุรพงษ์ สิววงศ์ลี ซึ่งเป็นที่ปรึกษาคนสำคัญของทักษิณ สมัยที่ยังดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มองว่าการแสดงออกต่างๆของอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อตัวเขานั้น เป็นเพราะเขาขาดที่ปรึกษาเชิงกลยุทธ์ที่ดี สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 12 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1200, “AMBASSADOR DISCUSSES POLITICS AND THE WAY FORWARD WITH HOUSE SPEAKER AND THAKSIN ASSOCIATES,” Eric G. John to Secretary of State, 15 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1200.html> [1 February 2012]

¹⁰³ กษิต พยายามตามล่าจับกุมตัวอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณทุกวิถีทาง และพยายามขอความร่วมมือจากรัฐบาลสหรัฐฯ ให้ช่วยแกะรอยอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ แต่ถูกปฏิเสธ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 16 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1223, “THAILAND: FM KASIT AND AMBASSADOR DISCUSS BURMA, BILATERAL RELATION, THAKSIN,” Eric G. John to Secretary of State, 20 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1223.html> [1 February 2012]

¹⁰⁴ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1059, “THAKSIN’S REVOLUTIONARY RHETHORIC.” ความคิดของ จรัล มีลักษณะเดียวกับ พันศักดิ์ ที่มองว่าขณะนี้ กลุ่ม นปก. ได้ก้าวข้ามทักษิณแล้ว ดีความจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1200, “AMBASSADOR DISCUSSES POLITICS AND THE WAY FORWARD WITH HOUSE SPEAKER AND THAKSIN ASSOCIATES.”

ตุลาคม 2551¹⁰⁵ ทำให้ฝ่ายรัฐต้องจ้องจับตาเว็บไซต์จำนวนมาก ที่อยู่ในข่ายกระทำผิดฐานดูหมิ่นพระมหากษัตริย์ พระราชินีและรัชทายาท ซึ่งกระทรวงเทคโนโลยีและสารสนเทศ ภายใต้การควบคุมของ ร้อยตรีหญิง ระนองรักษ์ สุวรรณฉวี ระบุว่า มีจำนวนมากกว่า 10,000 เว็บไซต์ และได้ทำการปิดเว็บไซต์ดังกล่าวไปแล้วจำนวนประมาณ 2,000 เว็บไซต์ มีการดำเนินคดีกับบุคคลต่างๆในข้อหาหมิ่นฯ ดังเช่น กรณีของ **รศ.ใจ อึ้งภากรณ์**¹⁰⁶ (ถูกฟ้องข้อหาหมิ่นฯ เพราะเขียนหนังสือ “A Coup for the Rich” ซึ่งมีการนำคำพูดจากหนังสือ “The King Never Smiles” ของ Paul Handley ที่เป็นหนังสือต้องห้ามวางจำหน่ายในประเทศมาใช้) **สุวิชา ท้าค้อ** (ถูกจับโดยไม่มีการให้ประกันตัว เนื่องจากได้โพสต์รูปเปลือยของบุคคลสำคัญ) และ **บุญยืน ประเสริฐยิ่ง** (ผู้สนับสนุนกลุ่มคนเสื้อแดง ถูกตัดสินจำคุกเป็นเวลา 6 ปี หลังถูกขังตั้งแต่วันที่ 15 ส.ค. 2551 - 6 พ.ย. 2551 ระหว่างรอกการพิจารณาคดี โดยไม่มีการให้ประกันตัว) นอกจากนี้ ยังมีการปิดกั้นการเผยแพร่นิตยสาร The Economist ฉบับวันที่ 6 ธันวาคม 2551 ฉบับวันที่ 24 ธันวาคม 2551 และวันที่ 31 มกราคม 2552 การเกิดคดีหมิ่นฯ ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ได้ทำให้ประเด็นการรักษาความมั่นคงให้สถาบันกษัตริย์ เป็นประเด็นเร่งด่วน ที่หน่วยงานด้านความมั่นคงและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ต้องหยิบยกขึ้นมาพิจารณาอย่างเร่งด่วน เพื่อรักษา “ความมั่นคงแห่งชาติ” เอาไว้¹⁰⁷

การเคลื่อนไหวสำคัญของรัฐ เพื่อตอบสนองต่อการถูกคุกคามความมั่นคงแห่งชาติ มีหลายลักษณะดังเช่น วันที่ 23 มกราคม 2551 วุฒิสภาได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุดพิเศษ เพื่อติดตามการบังคับใช้กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ จากการเสนอของ **ส.ว.คำคุณ สิทธิสมาน** (ด้วยคะแนน

¹⁰⁵ ประเด็นการสืบราชสมบัติ การนิยามบทบาทของสถาบันกษัตริย์ขึ้นมาใหม่ เป็นประเด็นที่ถูกถกเถียงกันอย่างกว้างขวางมากขึ้น อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK325, “THAILAND: LESE MAJESTE ARREST AND ACTIONS AGAINST WEB CONTENT ON THE RISE, BUT RISK BACKLASH,” Eric G. John to Secretary of State, 6 February 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/02/09BANGKOK325.html> [3 February 2012]

¹⁰⁶ **รศ.ใจ** ได้เดินทางออกจากไทยไปยัง สหราชอาณาจักร ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ เพื่อหลบหนีคดีหมิ่นฯ และได้แสดงตัวต่อด้านสถาบันกษัตริย์อย่างเปิดเผย ด้วยการออกแถลงการณ์ที่ใช้ชื่อว่า “แดงสยาม” ซึ่งมีเนื้อหาโจมตีบทบาททางประวัติศาสตร์ของสถาบันกษัตริย์และตัวกษัตริย์เอง นอกจากนี้ยังเรียกร้องให้ไทยเป็นสาธารณรัฐ ในขณะที่งานเขียนของ **ใจ** ที่ปรากฏออกมาก่อนหน้านี้ ตลอดช่วงระยะเวลา 3 ทศวรรษ ไม่ได้มีการโจมตีตัวกษัตริย์โดยตรงเลย สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK610, “THAILAND: LESE MAJESTE DEBATE ENTERS PUBLIC DOMAIN; WEBSITE MODERATOR ARRESTED UNDER COMPUTER CRIME ACT,” Eric G. John to Secretary of State, 10 March 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/03/09BANGKOK610.html> [3 February 2012]

¹⁰⁷ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK325, “THAILAND: LESE MAJESTE ARREST AND ACTIONS AGAINST WEB CONTENT ON THE RISE, BUT RISK BACKLASH.”

เสียงเห็นชอบ 90 ต่อ 17 เสียง) โดยมี พล.ต.อ.พัชรวาท เป็นประธานคณะกรรมการ¹⁰⁸ กองทัพ จัดตั้งหน่วยพิเศษปฏิบัติการกักตุนตามการหมิ่นฯ ตลอด 24 ชั่วโมง โดยความร่วมมือกับ กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI)¹⁰⁹

การนำกฎหมายหมิ่นพระบรมราชานุภาพไปปฏิบัติ ก่อให้เกิดข้อถกเถียงในสังคมมากขึ้น เมื่อมีการจับตัว จีรนุช เปรมชัยพร ในวันที่ 6 มีนาคม 2552 ข้อหากระทำความผิด พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ และการจับกุมตัวนักเขียนชาวออสเตรเลีย Harry Nicolaidis ซึ่งถูกตัดสินว่าทำความผิดกฎหมายหมิ่นฯในเดือนมกราคม และได้รับพระราชทานอภัยโทษในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ หลังจากนั้นจึงถูกส่งตัวกลับไปยังออสเตรเลีย ผลกระทบจากการใช้กฎหมายหมิ่นฯ ได้ทำให้กลุ่มคนผู้มีจิตใจรักในเสรีภาพ ไม่พอใจต่อกฎหมายที่มีปัญหาในการบังคับใช้นี้ เพราะมองว่าเป็นการถูกกดขี่และการปราบปรามจากสถาบันกษัตริย์ ไม่ให้มีเสรีภาพในการพูด ซึ่งนำไปสู่ความอ่อนแอของพลังสนับสนุนภายในประเทศ ที่มีต่อสถาบันอันเป็นเป้าหมายของกฎหมายที่พยายามปกป้อง แม้ว่า จะเกิดกระแสกดดันจากนานาชาติ¹¹⁰ ให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขปรับเปลี่ยนตัวกฎหมายดังกล่าว แต่รัฐบาลไทยก็ไม่มีความเป็นไปได้ ที่จะเปลี่ยนแปลงเนื้อหาตามแรงกดดันดังกล่าว¹¹¹

7.4.2 การส่งเสริมประชาธิปไตยในไทยเพื่อผลักดันผลประโยชน์ของรัฐบาลอเมริกัน

ช่วงวิกฤตการเมืองที่กลุ่ม นปก. ก่อขึ้นกลางเดือนเมษายน รัฐบาลอเมริกัน ได้แสดงออกทางการเมือง ที่สร้างความชื่นชอบให้กับกลุ่มชนชั้นนำไทย ด้วยการออกแถลงการณ์ ประณามการใช้ความรุนแรงของกลุ่ม นปก.¹¹² ดังที่ พล.อ.สุรยุทธ์และภคินี มองว่า สร้างคุณูปการต่อการยุติการ

¹⁰⁸ มีการตั้งเว็บไซต์ www.protecttheking.net พร้อมทั้งแบบฟอร์มกรอกข้อมูลรายงานการกระทำความผิดกฎหมายหมิ่นฯ ออกจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.* และผู้สนใจประเด็นข้อถกเถียงทั้งในเรื่องประวัติการบังคับใช้ ป.อ. มาตรา 112 และการแก้ไขกฎหมายมาตรานี้ในอดีตที่ครอบคลุมและน่าสนใจมาก ได้จากงานของ David Streckfuss, *Truth on Trial in Thailand: Defamation, treason and lese-majeste* (London: Routledge, 2011).

¹⁰⁹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK325, "THAILAND: LESE MAJESTE ARREST AND ACTIONS AGAINST WEB CONTENT ON THE RISE, BUT RISK BACKLASH."

¹¹⁰ ศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย วินิจจะกูลและ Prof. Dr. Andrew Walker ได้เรียกร้องให้ มีการอภิปรายแบบเปิด เกี่ยวกับการใช้กฎหมายหมิ่นฯ มีนักวิชาการจำนวนประมาณ 50 คน ร่วมลงชื่อในแถลงการณ์ให้มีการปฏิรูปกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดการวิจารณ์สถาบันกษัตริย์อย่างสูง และส่งเสริมการปิดเบือนทำลายฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK610, "THAILAND: LESE MAJESTE DEBATE ENTERS PUBLIC DOMAIN; WEBSITE MODERATOR ARRESTED UNDER COMPUTER CRIME ACT."

¹¹¹ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1 และ 3 ของ *Ibid.*

¹¹² พันศักดิ์ พยายามโต้เถียงว่ากลุ่ม นปก. ในพัทยา เป็นเพราะถูกกระตุ้นให้ใช้ความรุนแรงจากกลุ่มคนเสื้อน้ำเงินของ เนวิน และแกนนำกลุ่ม นปก. ไม่มีทางควบคุมฝูงชนได้ แต่พันศักดิ์ ก็รู้ว่า หลายสัปดาห์ก่อนการ

กระทำของกลุ่มผู้ประท้วง¹¹³ รัฐบาลอเมริกัน ได้เริ่มแสดงบทบาทการผลักดันประชาธิปไตยในประเทศไทยอย่างเข้มข้นในระดับท้องถิ่น ภายหลังจากวิกฤตความขัดแย้งเดือนเมษายนระหว่างรัฐบาลกับกลุ่ม นปก. สิ้นสุดลง เพื่อลงวิกฤตความขัดแย้งระหว่างฝ่ายต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่ม นปก. กับ พทม. เพื่อรักษาผลประโยชน์ต่างๆของสหรัฐฯที่มีอยู่ในประเทศไทย และเพื่อให้ใช้ไทยเป็นเครื่องมือในการกดดันให้พม่าเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตย

เมื่อรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ **กษิต ภิรมย์** ซึ่งรัฐบาลสหรัฐฯมองว่าเป็นคนที่ดีที่สุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา¹¹⁴ ต้องการจะเดินทางไปยังกรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐบาลสหรัฐฯ จึงได้ถือโอกาสนี้ต่อรองกับรัฐบาลไทยและ **กษิต** เรื่องต่างๆที่ต้องการให้ไทยปฏิบัติตามแนวทางของรัฐบาลสหรัฐฯ¹¹⁵ โดยเฉพาะเรื่องการแก้ปัญหาวิกฤตความแตกแยกในประเทศและการผลักดัน

จลาจล วิทยุชุมชนเสียดังได้ปลุกระดมให้เกิดความรุนแรง โดยเรียกร้องให้กลุ่ม นปก. ต่อสู้กับรัฐบาลบนท้องถนน และการสร้างภาพให้ **อภิสิทธิ์** กลายเป็นรัฐบาลก่อการร้ายและเป็นผู้นำกลุ่มคนทรยศ ที่ร่วมมือกันอย่างลับๆทางการเมือง นอกจากนี้ **พันศักดิ์** ยังมองว่า กรณีที่รักษาการโฆษกกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐฯ ดำเนินการใช้ความรุนแรงของกลุ่ม นปก. เมื่อวันที่ 13 เมษายน ว่าเป็นการนิยามความรุนแรงคับแคบเกินไปหรือไม่ โดยมองแยกออกจากเรื่องการยึดท่าอากาศยาน และการใช้อาวุธของทหารในการต่อต้านผู้ชุมนุมประท้วง แต่ทูตอเมริกันก็ได้แก้ตัวว่า รัฐบาลสหรัฐฯได้พิจารณาเรื่องการยึดท่าอากาศยานของกลุ่ม พทม. แล้ว สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1200, “AMBASSADOR DISCUSSES POLITICS AND THE WAY FORWARD WITH HOUSE SPEAKER AND THAKSIN ASSOCIATES.”

¹¹³ ดูรายละเอียดในย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1166, “THAILAND: AMBASSADOR ENGAGES PRIVY COUNCILLORS ON THAKSIN, POLITICAL VIOLENCE,” Eric G. John to Secretary of State, 13 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1166.html> [1 February 2012]

¹¹⁴ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK987, “FOREIGN MINISTER KASIT’S VISIT TO WASHINGTON,” Eric G. John to Secretary of State, 20 April 2009. สาเหตุที่รัฐบาลสหรัฐฯมองว่า **กษิต** เป็นรัฐมนตรีที่ดีที่สุดนั้น ผู้เขียนมองว่า เป็นเพราะรัฐบาลสหรัฐฯมองว่า **กษิต** จะเป็นผู้ที่สร้างและผลักดันผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาได้ดีที่สุด เพราะจากประวัติการทำงานที่เคยดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตไทยประจำสหรัฐอเมริกา จึงทำให้มีความผูกพันกับสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างดี นอกจากนี้ ช่วงต้นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่รัฐบาลอภิสิทธิ์ได้เข้ามาสู่อำนาจแทนที่รัฐบาลสมชายนั้น **กษิต** ก็ได้กล่าวอย่างชัดเจนว่า เขาจะทำทุกอย่างตามที่สหรัฐฯต้องการ และเมื่อดำรงตำแหน่งเขาก็เป็นรัฐมนตรีที่กระตือรือร้นเรื่องพม่ามากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับรัฐมนตรีคนก่อนๆ ดีความจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1653, “PROBLEMS FOR THAI FOREIGN MINISTER KASIT SUMMONED IN CONJUNCTION WITH AIRPORT SEIZURE IN LATE 2008,” Eric G. John to Secretary of State, 10 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1653.html> [4 February 2012]

¹¹⁵ ทูตอเมริกันได้กล่าวถึงการเดินทางไปยังสหรัฐอเมริกาของ รมต.**กษิต** และการไปสหราชอาณาจักรของ รมต.**กรณ์** ว่าจะต้องเกิดขึ้นหลังจากที่ ไทยแสดงความตั้งใจว่า จะยกเลิกสถานการณ์ฉุกเฉินและฟื้นฟูการลงทุนจากต่างชาติ ซึ่งปลัดกระทรวงการต่างประเทศของไทย ได้อ้างว่า รัฐบาลต้องการยกเลิกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตั้งแต่วันที่ 17 เมษายนแล้ว แต่ได้เกิดเหตุการณ์ลอบสังหาร **สนธิ** ขึ้นก่อน ทำให้รัฐบาลไม่กล้ายกเลิกประกาศฯ

ประชาธิปไตยในไทย พร้อมทั้งยืนยันว่า รัฐบาลสหรัฐฯ ยังคงมองว่า ประเทศไทยมีความยึดมั่นกับประชาธิปไตยอยู่ และไทยเป็นพันธมิตรที่สำคัญยิ่ง เป็นหุ้นส่วนสำคัญทางเศรษฐกิจ และเป็นหุ้นส่วนใกล้ชิดในการให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัย และมีค่านิยมที่หยั่งรากลึกกว่าเป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกา¹¹⁶ สหรัฐอเมริกาได้แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลสหรัฐฯ หนุนหลังรัฐบาลอภิสิทธิ์อย่างเต็มที่ ดังที่ได้มีการโต้แย้งผู้สังเกตการณ์การเมืองไทย ที่อ้างถึงเหตุการณ์ความวุ่นวายจากการชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พวม. และกลุ่ม นปก. ว่าจะทำให้ประเทศไทยล่าถอยจากประชาธิปไตยและเข้าสู่อนาธิปไตย แต่ทางรัฐบาลสหรัฐฯ ได้โต้แย้งว่า ประชาธิปไตยนั้นดำรงอยู่คู่กับการประท้วงและปัจจัยต่างๆ ที่สหรัฐอเมริกาใช้เป็นข้ออ้างยืนยันข้อโต้แย้งดังกล่าว ก็คือ รัฐสภายังเป็นเวทีโต้เถียงอย่างเปิดเผย ตุลาการยังคงเป็นอิสระ สถาบันกษัตริย์แทรกแซงทางการเมืองลดลง และกองทัพยังไม่ทำรัฐประหาร¹¹⁷ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลสหรัฐฯ ก็ชี้แจงให้ กษิต ฟังว่า ปัญหาของไทยนั้นเกิดจากความสามารถของระบบการเมือง ที่ไม่สามารถรักษาการโต้เถียงทางการเมือง ที่ไหลทะลักออกจากเวทีที่เหมาะสมเข้าสู่ท้องถนน จนนำมาสู่ความแตกแยกในชาติที่มีอย่างต่อเนื่อง¹¹⁸ และกล่าวอีกว่า ปัญหาพื้นฐานอันดับแรกของไทย คือ การแตกแยกทางสังคมอย่างลึกซึ้ง เกิดขึ้นจากความเสียหายถึงการขาดหายไปของความยุติธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจในไทย ที่เติบโตและแผ่ขยายกว้างขวางออกไปมากยิ่งขึ้น¹¹⁹ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาพยายามผลักดันให้ไทยเป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น เพราะไทยจะเป็นประเทศที่ผลักดันผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาได้ดีที่สุดในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะเรื่องการผลักดันประชาธิปไตยในพม่า ซึ่งสหรัฐอเมริกาจัดลำดับความสำคัญอยู่ในระดับสูงสุด ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจึงต้องให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยในประเทศไทย เพราะการเปลี่ยนแปลง

เพราะมีหน่วยงานข่าวกรองรายงานว่า กลุ่ม นปก. วางแผนจัดกิจกรรม หลังรัฐบาลยกเลิกประกาศฯ โดยมีสื่อรายงานว่า วันที่ 25 เมษายน กลุ่ม นปก. จะเริ่มเดินขบวนในพื้นที่ 10 จังหวัด ก่อนที่จะเข้าสู่กรุงเทพฯ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2-6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1004, “THAI PRIME MINISTER ABHISIT AIMS FOR RECONCILIATION, BUT STATE OF EMERGENCY REMAINS FOR NOW,” Eric G. John to Secretary of State, 21 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK1004.html> [4 February 2012] อย่างไรก็ตาม ในท้ายที่สุด รัฐบาลอภิสิทธิ์ก็ต้องยอมยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ตามการโน้มน้าวของรัฐบาลสหรัฐฯ ในช่วงกลางวันของวันที่ 24 เมษายน ซึ่งเป็นวันก่อนที่กลุ่ม นปก. จะนัดหมายชุมนุมตามข่าวกรองที่รัฐบาลอภิสิทธิ์ได้รับ อ้างจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1034, “THAI PRIME MINISTER LIFTS STATE OF EMERGENCY, DISCUSSES SECRETARY CLINTON VISIT AND RECONCILIATION,” James F. Entwistle, 24 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK1034.html> [4 February 2012]

¹¹⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK987, “FOREIGN MINISTER KASIT’S VISIT TO WASHINGTON.”

¹¹⁷ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

¹¹⁸ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

¹¹⁹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

ในประเทศไทยจะส่งผลต่อการสร้างความเป็นประชาธิปไตยในพม่า นอกจากนี้ รัฐบาลสหรัฐฯ ยังมองว่า ประเทศไทยได้เสนอโอกาสที่ดีที่สุดให้กับสหรัฐอเมริกา ในการฝึกทางทหารที่หลากหลายของกองทัพสหรัฐอเมริกา ความเป็นพันธมิตรระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ได้ทำให้สหรัฐอเมริกายังคงมีบทบาทนำในด้านเศรษฐกิจ-การเมือง ทั้งในไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น รัฐบาลสหรัฐฯ จึงต้องการเพิ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับไทย และผลักดันเรื่องการคุ้มครองลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทย เพื่อรักษาผลประโยชน์ของสหรัฐฯ¹²⁰

ผลประโยชน์ของรัฐบาลอเมริกันที่ถูกผลักดัน

อภิสิทธิ์ เน้นย้ำกับทูตอเมริกันว่า รัฐบาลของเขานั้น ยึดมั่นอยู่กับการเข้าถึงตลาดและการเปิดเสรีของตลาด แม้ว่าจะอยู่ท่ามกลางวิกฤตการเงินโลก เขาก็ยังคงศรัทธาในแนวทางการเปิดเสรีทางการค้าการลงทุนดังกล่าว¹²¹ กรณีของ **วิกเตอร์ บุต (Viktor Bout)** นักค้าอาวุธสงครามรายใหญ่ชาวรัสเซีย ที่ประเทศไทยจับกุมตัวได้ ถือเป็นภารกิจสำคัญอีกหนึ่งอย่าง ที่รัฐบาลสหรัฐฯ จัดลำดับความสำคัญสูงสุดที่มีต่อไทยเอาไว้¹²² โดยต้องการให้รัฐบาลไทยส่งตัว **บุต** ไปพิจารณาคดีในสหรัฐฯ ทูตอเมริกันได้ทำงานอย่างใกล้ชิดร่วมกับรัฐบาลสมัคร รัฐบาลสมชาย และรัฐบาลอภิสิทธิ์ เช่นเดียวกันกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอีก 4 คน เฉพาะตัว **ประธานาธิบดี บุช** ได้ยกประเด็นนี้ขึ้นมาพูดคุยโดยตรงกับ **นายกรัฐมนตรีสมัคร** ที่กรุงเทพฯ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2551 แล้ว¹²³ แต่เรื่องก็ยังไม่สำเร็จ ดังนั้น เมื่อพรรคประชาธิปไตยของ **อภิสิทธิ์** ขึ้นมาเป็นรัฐบาล จึงมีความเป็นไปได้สูง ที่สหรัฐฯ จะประสบความสำเร็จตามที่วางไว้

¹²⁰ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

¹²¹ **อภิสิทธิ์** ได้กล่าวถึง เรื่องการผูกขาดพลังงานก๊าซธรรมชาติของ ปตท. ได้ก่อให้เกิดการกำหนดราคาก๊าซที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งเขาคิดว่าจะต้องทำให้ถูกต้อง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ถ้าหาก **อภิสิทธิ์** ดำเนินการดังกล่าวสำเร็จ ย่อมต้องเป็นที่ชื่นชอบของรัฐบาลสหรัฐฯ อย่างแน่นอน เพราะการผูกขาดของ ปตท. ทำให้เกิดการเสียเปรียบของนักลงทุนอเมริกัน ซึ่งประกอบธุรกิจค้าน้ำมันอยู่ อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK151, "NEW PM TACKLES THAILAND'S ECONOMIC CHALLENGES," Eric G. John to Secretary of State, 21 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09BANGKOK151.html> [3 February 2012]

¹²² อ้างจากย่อหน้าที่ 12 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1662, "THAILAND SCENESSETTER FOR SECRETARY CLINTON'S JULY 21-23 VISIT, Eric G. John to Secretary to State, 13 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1662.html> [4 February 2012]

¹²³ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 และ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK206, "AMBASSADOR AND CROWN PRINCE DISCUSS POLITICS, BILATERAL TIES, KING'S HEALTH, ARMS TRAFFICKER EXTRADITION."

การผงาดขึ้นมาของจีน ในภูมิภาคอาเซียนเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ทำให้สหรัฐอเมริกาหันกลับมาให้ความสำคัญกับไทยมากขึ้น หลังจากเพิกเฉยเป็นเวลานาน และไทยมีที่ทำว่า จะหันไปยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับจีนมากขึ้นเรื่อยๆ ครอบคลุมถึงเรื่องความสัมพันธ์แบบกองทัพต่อกองทัพ ผลประโยชน์ที่สำคัญของสหรัฐอเมริกาหลายอย่าง เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหาได้ในประเทศอื่นๆโดยทั่วไป นอกจากประเทศไทย โดยเฉพาะผลประโยชน์ด้านความมั่นคงมิติต่างๆ ในช่วงที่ผ่านมาไทยได้ให้ความร่วมมือหลายอย่างที่น่าสนใจ ดังเช่น การฝึกภาคปฏิบัติของหน่วย Navy SEALs ของสหรัฐฯและไทย บนแท่นขุดเจาะก๊าซและน้ำมันในอ่าวไทย ซึ่งบริษัท เชฟรอน เป็นเจ้าของ¹²⁴ การให้ใช้ไทยเป็นแหล่งทดลองยารักษาโรคต่างๆ โดยเฉพาะโรคเอชไอวี/เอดส์ (HIV/AIDS)¹²⁵ ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจึงต้องการใช้ไทย เป็นตัวแสดงบทบาทขยายปฏิบัติการตามภารกิจต่างๆของสหรัฐอเมริกาที่มีในภูมิภาค¹²⁶

7.5 สรุป

วิกฤตการเมืองไทยช่วงระยะเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญ ภายหลังจากรัฐบาลฝ่ายทักษิณลงจากอำนาจ และถูกแทนที่ด้วยรัฐบาลอภิสิทธิ์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนทั้งจากมวลชนฝ่ายต่อต้านทักษิณ ชนชั้นนำในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และรัฐบาลอเมริกัน ได้ปรากฏตัวแสดงทางการเมืองสำคัญ ที่เข้ามาทำลายผู้ยึดกุมอำนาจรัฐ โดยสับเปลี่ยนสีเสื้อจากสีเหลืองของกลุ่ม พธม. กลายเป็นสีแดงของกลุ่ม นปก. และเครือข่ายมวลชนเสื้อแดงระดับท้องถิ่นหลากหลายกลุ่ม ดังเช่น กรณีของกลุ่มรักเชียงใหม่'51 ที่มีักแสดงให้เห็นถึงการใช้ความรุนแรงในการเคลื่อนไหว และกลุ่มมวลชนเสื้อแดงระดับท้องถิ่นกลุ่มอื่นๆ ที่แยกตัวออกมา เพราะไม่เห็นด้วยกับแนวทางการเคลื่อนไหวที่รุนแรง วิชยุทธชุมชนได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการปลุกระดมมวลชนเสื้อแดงในท้องถิ่น ทำให้ความไม่พอใจใน

¹²⁴ นักเขียนซึ่งมีทัศนคติตรงข้ามกับฝ่ายทักษิณ มีการกล่าวอ้างว่า ในสมัยที่ **น.พ.พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช** เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ได้ลงนามสัญญาให้ บริษัท เชฟรอน (ประเทศไทย) ได้เข้ามาสัมปทานต่อจากบริษัท ยูโนแคล เพื่อทำการผลิตน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทย โดยถือส่วนแบ่ง 66% และ 68% ตามลำดับ ตามข้อมูลในปี 2550 โดยบริษัท เชฟรอน เสียค่าภาคหลวงให้ทางการไทยเพียงแค่ 12.6% ซึ่งถือว่าน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆที่มีบ่อน้ำมัน นอกจากนี้ นักเขียนคนนี้ยังกล่าวอ้างถึงปัญหาความขัดแย้งไทย-กัมพูชา และปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องผลประโยชน์น้ำมันในพื้นที่ใกล้เคียงบริเวณดังกล่าว อย่างไรก็ตาม งานชิ้นนี้ไม่ใช่งานวิชาการ จึงต้องมีการตรวจสอบข้อมูลและการอ้างหลักฐานของนักเขียนท่านนี้ให้มากขึ้น ดูเพิ่มเติมใน สันติสุข สถาพร, **อินทรีลี้มเจ้า** (กรุงเทพฯ: Power Politics, ม.ป.ป.), หน้า 160-166.

¹²⁵ อ้างจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK213, "U.S.-THAI RELATIONS: SUSTAINING OUR IMPORTANT MILITARY-MILITARY ENGAGEMENT PROGRAM AND ACCESS."

¹²⁶ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 9 และ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1662, "THAILAND SCENECSETTER FOR SECRETARY CLINTON'S JULY 21-23 VISIT."

หมู่คนเสื้อแดง ที่มีต่อกลุ่มคนเสื้อเหลือง และรัฐบาลอภิสิทธิ์เพิ่มสูงขึ้น และถึงแม้ว่าการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ จะถูกมองอย่างสงบประมาททั้งจากฝ่ายต่อต้านทักษิณและรัฐบาลอเมริกันว่า เกิดขึ้นจากการจัดตั้งและจ้วงวานของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** แต่เรื่องดังกล่าวกลับยิ่งกลายเป็น การโหมกระพือ กองเพลิงแห่งความไม่พอใจของมวลชนเสื้อแดง ที่เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง ด้วยความต้องการของตนเองจริงๆ ให้ลุกโชนชวามากยิ่งขึ้น การเคลื่อนไหวประท้วงครั้งใหญ่ยกแรกของมวลชนเสื้อแดง ที่เริ่มต้นจากการเรียกร้องให้ **กษิต** ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ การดำเนินคดีกับกลุ่ม พธม. ที่บุกยึดท่าอากาศยานในปีที่ผ่านมา และการนำรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2540 กลับมาใช้อีกครั้งได้เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเป้าหมายการโจมตีของแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดง ได้มุ่งเน้นไปที่ตัวองคมนตรีคนสำคัญจำนวนหนึ่ง และบุคคลซึ่งมีความใกล้ชิดกับราชสำนัก ที่ถูก**ทักษิณ**กล่าวอ้างว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์รัฐประหาร วันที่ 19 กันยายน 2549 และการแทรกแซงทางการเมืองหลายๆครั้ง การปรับเปลี่ยนจุดสนใจในการปราศรัยโจมตี ได้ทำให้บรรยากาศทางการเมือง ทวีความร้อนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงขีดสุด ในช่วงสงกรานต์ของปี พ.ศ. 2552 เมื่อแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดง ได้ประกาศวาทกรรม “*โค่นอำมาตย์*” และประกาศสงครามประชาชนขึ้น ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง จากการชุมนุมประท้วงแบบสันติตามกรอบประชาธิปไตย ได้ขยายตัวไปสู่การเกิดเหตุจลาจล ทั้งในพื้นที่กรุงเทพฯและพัทยา จนกระทั่งการประจัญบานที่รัฐบาลอภิสิทธิ์เป็นเจ้าภาพต้องล้มครืนลงกลางครั้น สร้างความเสียหายให้กับภาพลักษณ์ของประเทศไทย เช่นเดียวกับภาพลักษณ์การชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง รัฐบาลอภิสิทธิ์ได้ใช้โอกาสนี้ ในการสลายการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง โดยผ่านทาง คอฉ. ซึ่งมีกองทัพบกเป็นแกนหลักในการปฏิบัติการ เหตุการณ์จลาจลในครั้งนี้ ได้ยุติลงด้วยความพ่ายแพ้ในการต่อสู้ยกแรกของกลุ่มคนเสื้อแดง และก่อให้เกิดการปรับตัวของรัฐไทย ภายใต้วิกฤตการณ์เมืองที่เกิดขึ้น โดยปรากฏออกมาในรูปของ การสร้างแผนการปรองดองแห่งชาติ เพื่อไกล่เกลี่ยความขัดแย้งระหว่างมวลชนเสื้อแดงกับรัฐบาล โดยเฉพาะในพื้นที่ต่างจังหวัด ที่ความขัดแย้งได้ขยายตัวออกไปในวงกว้าง และหยั่งรากลึกมากยิ่งขึ้น ฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐได้เข้าควบคุมเครือข่ายมวลชนเสื้อแดงในระดับท้องถิ่น ด้วยการทำข้อตกลงระหว่างสถานวิทยุชุมชนกับ กอ.รมน. เพื่อไม่ให้แกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงในท้องถิ่น ใช้วิทยุชุมชนเป็นเครื่องมือในการปลุกระดมมวลชนได้อีก นอกจากนี้ ฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐยังมีการบังคับใช้กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 อย่างเคร่งครัด ด้วยข้ออ้าง “*การรักษาความมั่นคงแห่งชาติ*” การปรับเปลี่ยนท่าทีมาเป็นฝ่ายรุกของรัฐบาลอภิสิทธิ์ ทำให้ดูเหมือนว่า ฝ่ายรัฐบาลจะเป็นผู้กำชัยชนะได้อย่างเด็ดขาดในการต่อสู้ในครั้งนี้ ประกอบกับการประกาศตั้ง “*พรรคการเมืองใหม่*” ของกลุ่ม พธม. ในวันที่ 25 พฤษภาคม 2552 ซึ่งช่วยให้พรรคประชาธิปัตย์รู้สึกผ่อนคลายความตึงเครียดลงไป

เพราะจะทำให้พวกเขาสามารถวางตัวออกห่าง จากการปฏิบัติตัวที่ขาดความชอบธรรมของกลุ่ม พธม. รูปแบบต่างๆได้ แม้ว่าอาจจะนำมาสู่การแย่งฐานะคะแนนเสียงกันเองก็ตาม¹²⁷

อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวรูปแบบต่างๆดังกล่าวจากฝ่ายรัฐบาล ก็ไม่สามารถจะยุติการเคลื่อนไหวทำทนายอานาจรรัฐ โดยกลุ่มคนเสื้อแดงได้ตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ ถึงแม้ว่าแกนนำของกลุ่มคนเสื้อแดง จะยังถูกจับกุมตัวอยู่ก็ตาม และยิ่งกว่านั้น การกระทำต่างๆดังกล่าวของฝ่ายรัฐได้ก่อให้เกิด การสร้างกระแสโต้กลับจากกลุ่มคนเสื้อแดงมากยิ่งขึ้น ด้วยการขยับขยายประเด็นการเคลื่อนไหวต่อสู้ ไปสู่เรื่อง “ความยุติธรรมทางสังคม” และ “การสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริง”

เพราะกลุ่มคนเสื้อแดงพยายามรักษาระยะห่างจากตัว **ทักษิณ** มากขึ้น ภายหลังจากประสบความล้มเหลวในการเคลื่อนไหวตามแนวทางเดิม ที่ใช้การแสดงออกอย่างชัดเจนว่า ทำการเคลื่อนไหวในฐานะตัวแทนผู้ผลักดันผลประโยชน์ของ **ทักษิณ** ความพยายามเหล่านี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในหมู่คนเสื้อแดงทางภาคอีสาน ที่ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียง ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนกลุ่ม นปก. ได้เปลี่ยนจุดมุ่งเน้นจากเรื่อง **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ไปสู่เรื่องอื่นที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น ดังเห็นได้จากที่เจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกัน ได้เดินทางไปจังหวัดหนองคายและจังหวัดอุบลราชธานี แล้วพบว่า ในจังหวัดหนองคาย นโยบายได้กลายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกว่าตัวนักการเมืองโดยเฉพาะเรื่อง **ทักษิณ** นโยบายประชานิยมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อประชาชนในท้องถิ่น ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งประเมินนโยบายต่างๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนตนเองจะได้รับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเลือกตั้งของคนชนบทอีสานดังกล่าว ได้รับคุณูปการสำคัญจากนโยบายประชานิยมของ **ทักษิณ** ซึ่งทำให้คนชนบทเข้าใจผลกระทบจากการเลือกตั้ง และสามารถเลือกตั้งได้อย่างอิสระปราศจากอิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่น¹²⁸

ความแตกแยกทางการเมืองในพื้นที่ชนบทอีสาน เกิดขึ้นเช่นเดียวกับในกรุงเทพฯ มีการแบ่งแยกระหว่างเมืองกับชนบท ในการสนับสนุนพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย จากข้อมูลของสถานทูตอเมริกัน พบว่า ชาวบ้านคำนึงถึงการซื้อเสียงและการฉ้อราษฎร์น้อย เพราะการทำให้ชีวิตดีขึ้นสำคัญต่อคนชนบทมากกว่าการทำให้ประชาธิปไตยดีขึ้น และถึงแม้ว่าในเวลา นี้ จะปรากฏว่ามี

¹²⁷ สรุปลและตีความจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1265, “THAI DOMESTIC POLITICAL ROUNDUP: PAD PROTEST GROUP TO FORM PARTY; DEPUTY AG MINISTER RESIGNS,” Eric G. John to Secretary of State, 26 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1265.html> [2 February 2012]

¹²⁸ สรุปลและตีความจากย่อหน้า ที่ 1-3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1266, “TRAVELS ALONG THE MEKHONG: THAKSIN’S AURA DIMINISHED BUT LEGACY REMAINS,” Eric G. John to Secretary of State, 26 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1266.html> [4 February 2012]

ความแตกแยกเกิดขึ้นในหมู่คนเสื้อแดง ดังที่ **น.พ.นิรันดร์ นาควัชร**¹²⁹ กล่าวกับทูตอเมริกัน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ชาวบ้านจะหันกลับไปเลือกพรรคภูมิใจไทย ซึ่งเป็นพันธมิตรทางการเมืองกับพรรคประชาธิปัตย์ และเป็นพรรคการเมืองคู่แข่ง ในพื้นที่ภาคอีสานของพรรคเพื่อไทย นอกจากนี้ ข้อสังเกตที่สำคัญ ซึ่งได้จากคำกล่าวของ **น.พ.นิรันดร์** ก็คือ ทศนคติของชาวบ้านที่มีต่อสถาบันกษัตริย์ ได้กลับคืนสู่การเมืองเชิงอุดมการณ์ในทศวรรษที่ 1970 ที่รัฐบาลต่อสู้กับคอมมิวนิสต์อีกครั้ง ดังเห็นได้จาก เมื่อพูดถึงคำว่า “มือที่มองไม่เห็น” สามารถเข้าใจได้ว่า เรื่องดังกล่าวไม่ได้ถูกจำกัดอยู่ที่อิทธิพลของ **พล.อ.เปรม** เท่านั้น แต่ที่จริงแล้วอาจหมายถึงตัวราชสำนักด้วย¹³⁰

สิ่งที่ถูกนำเสนอในบทนี้ นอกเหนือจากเรื่องความขัดแย้งระหว่างฝ่ายมวลชนเสื้อแดงกับฝ่ายรัฐแล้ว สิ่งสำคัญที่ไม่อาจละเลยได้ แม้ว่าจะถูกกล่าวถึงไม่มากนักในบทนี้ ก็คือ การแสดงบทบาทส่งเสริมประชาธิปไตยในประเทศไทยของรัฐบาลอเมริกัน ที่เกิดขึ้นเพื่อผลักดันผลประโยชน์ของตน ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางการเมืองหรือเศรษฐกิจก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าว ก็เป็นเครื่องยืนยันให้เห็นถึง บทบาทของสหรัฐอเมริกาในการเมืองไทย ที่เริ่มหันกลับมาให้ความสนใจกับประเทศไทยมากขึ้นอีกครั้ง เพื่อรักษาผลประโยชน์ที่จะได้รับจากประเทศไทยเอาไว้ มิให้ตกไปอยู่ในมือของชาติมหาอำนาจอื่น ดังเช่น จีนที่เริ่มรุกคืบเข้ามาขยายอำนาจในภูมิภาคนี้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึง บทบาทของรัฐบาลอเมริกันในการแทรกแซงการเมืองไทย ให้ปรากฏชัดเจนมากยิ่งขึ้นในบทต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹²⁹ **น.พ.นิรันดร์** ถือเป็นบุคคลหนึ่งที่จะช่วยให้สหรัฐฯ สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ว่า จะต้องผลักดันผลประโยชน์ ผ่านการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลสหรัฐฯ ได้เริ่มเดินหน้าเรื่องดังกล่าว ภายหลังเกิดเหตุรุนแรงทางการเมืองช่วงเดือนเมษายนที่ผ่านมา ดังเห็นได้จาก การพูดคุยกับทูตอเมริกัน **น.พ.นิรันดร์** ได้กล่าวว่า นักพัฒนาเอกชน (NGO) ระดับจังหวัด หวังว่าจะได้รับการสนับสนุนจากอเมริกา เพื่อนำมาพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ โดยกล่าวว่า ประชาชนภายนอกกรุงเทพฯ กำลังตระหนักถึงเรื่องการเมืองและสิทธิมนุษยชนมากขึ้น ดังนั้น มันจึงสำคัญสำหรับสหรัฐอเมริกา ที่จะเข้าร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนระดับท้องถิ่น สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

¹³⁰ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 5-7 ของ *Ibid.*

บทที่ 8

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ: การต่อสู้ยกที่สองของมวลชน เสื้อแดง และรอยปริร้าวทางการเมืองที่มีรัฐบาลอเมริกันเป็นผู้สมาน

8.1 บทนำ: ความพยายามฟื้นคืนความชอบธรรมของมวลชนเสื้อแดง

การนำเสนอภาพการเคลื่อนไหวต่อสู้ยกที่สองของกลุ่มคนเสื้อแดงในบทนี้ จะทำให้เห็นบทบาทของตัวแสดงทั้งฝ่ายรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ รวมทั้งการแสดงบทบาทสำคัญของรัฐบาลอเมริกัน ที่เข้ามาแทรกแซงวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองของไทยอย่างชัดเจน โดยผู้เขียนจะแบ่งหัวข้อหลัก ในการนำเสนอ ออกเป็น 3 ส่วนหลัก คือ **ส่วนที่หนึ่ง** เป็นการนำเสนอหัวข้อ *ความพยายามฟื้นคืนความชอบธรรมของมวลชนเสื้อแดง* ที่เกิดขึ้นภายหลังจากพวกเขาต้องพ่ายแพ้ในการต่อสู้ยกที่ 1 ช่วงฤดูร้อนปี 2552 และในช่วงเวลานี้ ได้เกิดการต่อสู้ระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงกับกลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน เพื่อแย่งชิงพื้นที่ทางการเมืองและฐานมวลชน ภายหลังจากที่ **เนวิน** ได้แยกตัวออกมาจากฝ่ายทักษิณแล้ว **ส่วนที่สอง** ผู้เขียนจะกล่าวถึงหัวข้อ *ปฏิบัติการส่งเสริมการปรองดองทางการเมือง “คนเสื้อเหลือง-คนเสื้อแดง” โดยรัฐบาลอเมริกัน* เพื่อแสดงให้เห็น การแสดงบทบาทของรัฐบาลอเมริกัน ในการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งทางการเมืองไทยในระยะเปลี่ยนผ่าน ทั้งที่เกิดขึ้นในระดับชนชั้นนำและในระดับมวลชน และใน**ส่วนที่สาม** จะประกอบด้วย 3 หัวข้อหลักที่เหลืออยู่ของบทนี้ ได้แก่ หัวข้อ *การกลับมาเคลื่อนไหวอีกครั้งของ นปก./นปช.* หัวข้อ *ก่อนการชุมนุมใหญ่ “สงครามครั้งสุดท้าย”* และหัวข้อ *การชุมนุมใหญ่ “สงครามครั้งสุดท้าย”: การต่อสู้ยกที่สองของมวลชนเสื้อแดง* ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึง แผนการและกลยุทธ์ต่างๆ ที่แกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงใช้เพื่อปลุกระดมมวลชน ให้กลับมาเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับขบวนการอีกครั้ง รวมถึงการปรับตัวของขบวนการมวลชนเสื้อแดง เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้กับขบวนการมวลชนเสื้อแดง ก่อนที่พวกเขาจะก้าวเข้าสู่การชุมนุมใหญ่ใน *“สงครามครั้งสุดท้าย”* ซึ่งเป็นการต่อสู้ยกที่สอง ระหว่างขบวนการมวลชนเสื้อแดงกับฝ่ายรัฐบาลอภิสิทธิ์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายสถาบันกษัตริย์

เหตุการณ์จลาจลช่วงเดือนเมษายน 2552 ของแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปก.)¹ ไม่ได้สร้างความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของประเทศชาติเพียงอย่างเดียว แต่ยังส่งผลในอีกทางหนึ่งต่อภาพลักษณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่ถูกมองว่า เป็นอันตรายที่ขอใช้ความรุนแรง โดยเฉพาะจากสายตาชนชั้นกลางในเมืองหลวง ในขณะที่อีกทางหนึ่ง ได้สร้างภาพลักษณ์ให้รัฐบาล

¹ วันที่ 9 กรกฎาคม แกนนำกลุ่ม นปก. ได้แถลงข่าวเปลี่ยนชื่อองค์กรใหม่เป็น “แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ” (นปช.) ที่สถานีโทรทัศน์ D-Station ภายในห้างอิมพีเรียลเวิร์ลด์ ลาดพร้าว

อภิสิทธิ์ กลายเป็นรัฐบาลที่มีความชอบธรรมในการปกครองมากยิ่งขึ้นกว่าเดิมเมื่อครั้งที่เข้ามาสู่อำนาจ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม สำหรับชาวบ้านในพื้นที่ฐานเสียงของพรรคเพื่อไทยและกลุ่มคนเสื้อแดงแล้ว พวกเขาไม่ได้มองเหตุการณ์จลาจลที่ผ่านมาด้วยมุมมองเดียวกัน กระแสความนิยมในพรรคเพื่อไทยและ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ยังคงมีอยู่สูงทั้งในภาคอีสานและภาคเหนือ ดังเห็นได้จากในภาคอีสาน การเลือกตั้งซ่อม ส.ส. จ.สกลนคร² และ จ.ศรีสะเกษ³ ซึ่งถูกจัดขึ้นหลังเหตุการณ์จลาจลเดือน เมษายน ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทยยังคงได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง เหนือพรรคการเมืองคู่แข่ง อย่างภูมิใจไทยของ **เนวิน** ถึงแม้ว่าจะปรากฏว่า **เนวิน** ได้ใช้ความได้เปรียบจากการเป็นพรรคคร่อม รัฐบาล และใช้กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงคมนาคม⁴ ที่พวกตนควบคุมอยู่ สร้างโอกาสในการ ชนะเลือกตั้งให้กับพรรคตน⁵

² การเลือกตั้ง ส.ส.จังหวัดสกลนคร วันที่ 21 มิถุนายน 2552 เป็นการทดสอบอิทธิพลทางการเมือง ทั้งของ **ทักษิณ** และ **เนวิน** จากรายงานของสื่อปรากฏว่า แม้ว่า **ทักษิณ** จะอยู่ต่างประเทศ แต่ก็ยังโทรศัพท์มายังหัวหน้าคณะของพรรคเพื่อไทยในพื้นที่โดยตรง เพื่อกำชับเรื่องการเลือกตั้งในครั้งนี้ ขณะที่ **เนวิน** ก็ทุ่มเทให้การเลือกตั้งครั้งนี้เช่นกัน เพราะ **เนวิน** พยายามขยายอิทธิพลจาก จ.บุรีรัมย์ มายัง จ.สกลนคร และได้ใช้ผู้ว่าราชการ จ.สกลนคร เป็นผู้กระจายเงินในการเลือกตั้ง ส่งต่อไปยังเจ้าหน้าที่ระดับล่าง แต่ท้ายที่สุด ก็ยังแพ้เลือกตั้งต่อพรรคเพื่อไทย ดังที่ **สมพงษ์ อมรวิวัฒน์** กล่าวกับทูตอเมริกัน เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน ว่าชาวบ้านรับเงินของ **เนวิน** แต่เลือกพรรคเพื่อไทย เพราะพวกเขาจงรักภักดีต่อ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** สรุปและเรียบเรียงจากจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1491, "PRO-THAKSIN CANDIDATE WINS BELLWETHER HOUSE BY-ELECTION," Eric G. John to Secretary of State, 22 June 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1491.html> [4 February 2012]

³ การเลือกตั้ง ส.ส.จังหวัดศรีสะเกษ วันที่ 28 มิถุนายน 2552 ปรากฏว่าพรรคเพื่อไทยชนะเลือกตั้ง ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** และพรรคเพื่อไทยยังคงมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญในไทย โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1541, "THAKSIN SUPPORTER WINS BY-ELECTION; "REDSHIRTS" PROTEST PEACEFULLY IN BANGKOK," Eric G. John to Secretary of State, 29 June 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/06/09BANGKOK1541.html> [9 February 2012]

⁴ **เนวิน** ขึ้นนำกระทรวงคมนาคม เพื่อให้สร้างถนนและพัฒนาพื้นที่ชนบท เพื่อเพิ่มฐานคะแนนเสียงสนับสนุนพรรคของตน อ้างจากย่อหน้าที่ 16 ของ U.S. Embassy, Cable No. 09BANGKOK2587, "THAILAND'S LOWER NORTHEAST: A LOOK AT NEWIN CHIDCHOB'S WOULD BE FIEFDOM," James F. Entwistle to Secretary of State, 9 October 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/10/09BANGKOK2587.html> [7 February 2012]

⁵ โทรเลขฉบับหนึ่ง ได้บันทึกความคิดเห็นของ **ยงยุทธ วิชัยดิษฐ์** เกี่ยวกับพรรคภูมิใจไทย ซึ่งพ่ายแพ้การเลือกตั้งต่อพรรคเพื่อไทยในครั้งนี้ โดยผู้เขียนจะสรุปใจความสำคัญแบบกระชับไว้ ดังนี้ "งบประมาณของรัฐ ร้อยละ 20-30 ซึ่งถูกจัดสรรให้จังหวัดต่างๆและโครงการต่างๆ ต้องสูญเสียไปกับการทุจริต โดยเฉพาะที่เกิดจากความโลภของพรรคภูมิใจไทยโดยตรง **เนวิน** ได้แสดงให้เห็นว่าพรรคของเขาถูกขับเคลื่อนด้วยความโลภและ **เนวิน** สามารถอยู่กับใครก็ได้ที่ให้ผลประโยชน์กับเขา ... พรรคภูมิใจไทยได้ใช้กระทรวงมหาดไทยเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงโอกาสในการเลือกตั้งโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ...ชัยชนะในการเลือกตั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือของพรรคเพื่อไทยเมื่อเร็วๆนี้ แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของแนวทางที่พรรคภูมิใจไทยใช้อยู่" แผลจากข้อความบางส่วนใน

ขณะที่ในภาคเหนือตอนบน กรณีจังหวัดเชียงใหม่ เหตุการณ์จลาจลช่วงเดือนเมษายน ก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนเสื้อแดง ให้ต้องยกเลิกการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางเดิมๆแต่อย่างใด ดังปรากฏว่า กลุ่มรักเชียงใหม่'51 ก็ยังเป็นตัวแสดงหลักในพื้นที่ ในการแสดงบทบาทเจ้าถิ่นผู้ปกป้องพื้นที่ อันเปรียบเสมือนเมืองหลวงของคนเสื้อแดงในภาคเหนือ ไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง เข้ามาทำกิจกรรมต่างๆได้อย่างอิสระ ดังเช่นในวันที่ 6 กรกฎาคม 2552 กลุ่มรักเชียงใหม่'51 ได้เผชิญหน้ากับ **วิทยา แก้วพารา** รมต.ว่าการกระทรวงสาธารณสุข แม้ว่าจำนวนผู้สนับสนุนกลุ่มคนเสื้อแดง ที่เข้าร่วมการชุมนุมจะมีจำนวนลดน้อยลง แต่การปลุกระดมผ่านวิทยุชุมชน ก็ยังคงถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง และเป็นเครื่องมือที่ได้ผลสูงมาก แม้ว่าจะก่อนหน้านี้จะมีการทำข้อตกลงระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ กับแกนนำวิทยุชุมชนทั้งเสื้อเหลืองและเสื้อแดงว่าจะไม่มีการใช้วิทยุชุมชนจัดตั้งมวลชน เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแล้วก็ตาม ซึ่งแสดงถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด⁶ ดังปรากฏว่า มีกลุ่มคนเสื้อแดงประมาณ 200 คน ได้เดินทางมาประท้วง **รมต.วิทยา** หน้าโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดเชียงใหม่อย่างรวดเร็ว สมาชิกในกลุ่มบางคน ก็รีบเดินทางมาโดยไม่มี การเตรียมตัวใส่เสื้อแดง ที่ใช้กันตามปกติ การประท้วงครั้งนี้เป็นการประท้วงอย่างสันติ ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินใดๆของโรงพยาบาล⁷ และหลังจากนั้นอีก 2 วัน คือ วันที่ 8 กรกฎาคม กลุ่มรักเชียงใหม่'51 ได้ใช้วิทยุชุมชนปลุกระดมคนเสื้อแดง ให้มาร่วมชุมนุม ที่จะจัดขึ้นในวันที่ 9 กรกฎาคม บริเวณศูนย์บัญชาการของกลุ่ม เพื่อเดินทางไปประท้วงผู้ตรวจการตำรวจระดับภูมิภาค (the Chiang Mai Regional Police Commissioner) และ **ไพโรจน์** รองผู้ว่าราชการจังหวัด เนื่องจาก**ไพโรจน์**ได้แสดงความคิดเห็นว่า **เพชรวรรต** แกนนำกลุ่มรักเชียงใหม่'51 ควรถูกถอนประกันตัว จากเหตุการณ์กระทำอันเป็นการสนับสนุนการจลาจลในกรุงเทพฯ เพราะ**ไพโรจน์**ได้มีการตักเตือนไปแล้วว่า ให้อยู่ดีการจัดกิจกรรมทางการเมือง การชุมนุมประท้วงดังกล่าว มีคนเสื้อแดง ทั้งจากภาคเหนือและภาคกลางเข้าร่วม จำนวนประมาณ 400 คน⁸

กรณีจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นเหมือนจังหวัดศูนย์กลางรวม (hub) ของภาคเหนือตอนล่าง กระแสความนิยม**ทักษิณ**ก็ยังคงดีกว่า**นายกรัฐมนตรีกษิต** โดยมีสาเหตุสำคัญอยู่ที่ ความสามารถในการ

ย่อหน้าที่ 14-16 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2402, "THAILAND: AMBASSADOR'S MEETING WITH THE OPPOSITION PUEA THAI PARTY," Eric G. John to Secretary of State, 21 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2402.html> [7 February 2012]

⁶ สรุปลงและตีความจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI96, "REDSHIRTS TARGET PUBLIC HEALTH MINISTER, REGIONAL POLICE COMMISSIONER AND PROVINCIAL GOVERNMENT," Gary Anderson to Secretary of State, 10 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09CHIANGMAI96.html> [9 February 2012]

⁷ สรุปลงและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

⁸ สรุปลงและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5-8 ของ *Ibid.*

การยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ เพราะถึงแม้ว่ารัฐบาลอภิสิทธิ์ จะดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ออกมาหลายๆ อย่าง ดังเช่น การประกันราคาข้าว การแจกเช็คช่วยชาติมูลค่า 2,000 บาท เป็นต้น แต่นโยบายเหล่านี้ ก็ไม่ได้รับการตอบรับที่ดีจากชาวบ้านที่ยากจน ที่ยังคงจ้องว่า รัฐบาลทักษิณเป็นผู้สร้างความเจริญเติบโตให้กับพื้นที่ชนบทที่เขาอยู่ ซึ่งภาพเหล่านี้รัฐบาลอภิสิทธิ์ ไม่สามารถทำให้มันถูกลบเลือนไปได้ ดังเห็นได้จาก ภาษีของรัฐบาลซึ่งเป็นทุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการริเริ่มโครงการพัฒนาต่างๆ ก็ถูกตัดงบประมาณลง จากประมาณ 11 ล้านบาท ในปีที่ผ่านมา เหลือเพียงแค่ 3 ล้านบาทในปี 2552 รัฐบาลอภิสิทธิ์ให้เงินงบประมาณ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 72 ในส่วนที่เป็นผลประโยชน์ของเกษตรกร ชาวบ้านก็ไม่สามารถเข้าถึงระบบชลประทานได้ ทำให้ชาวนาทำนาได้เพียงแคปีละหนึ่งครั้ง และต้องประสบปัญหาหารายได้จากการขายข้าวต่ำแต่ค่าขนส่งสูง ชาวบ้านในชุมชนไม่ได้รับประโยชน์จากการประกันราคาข้าว เพราะชาวนาไม่สามารถเพาะปลูกข้าวในหน้าแล้งได้ ความยากจนทางเศรษฐกิจ จึงทำให้ชาวบ้านในท้องถิ่น ยังคงสนับสนุน **ทักษิณ** และกลุ่ม นปช. ดังที่ชาวบ้านคนหนึ่ง ได้บอกกับเจ้าหน้าที่กงสุลสหรัฐฯว่า “รัฐบาลช่วยแต่นักธุรกิจและคนที่มีเงินอยู่แล้ว” เพราะโครงการต่างๆตามนโยบายของรัฐ ไม่ถึงมือชาวบ้านยากจนจริงๆ ผลประโยชน์จากการรับประกันราคาข้าว ก็ตกอยู่กับพ่อค้าคนกลางและเจ้าของโรงสี ส่วนเงิน 2,000 บาท จากการแจกเช็คช่วยชาติของรัฐบาล ก็ไม่ได้ช่วยเหลือคนที่ไม่ได้จดทะเบียนธุรกิจกับรัฐ ชาวบ้านยากจนทั่วไปจึงไม่สามารถเข้าถึงได้ สำหรับชาวบ้านยากจนกลุ่มนี้ รัฐบาลทักษิณจึงดีกว่ารัฐบาลอภิสิทธิ์ และทำให้พวกเขาสนับสนุนทักษิณและกลุ่มคนเสื้อแดง ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ ไม่ใช่อุดมการณ์¹⁰ ดังที่ Anderson กงสุลสหรัฐฯประจำเชียงใหม่ มองว่า “ฝ่ายทักษิณยังได้รับความจงรักภักดีจากชาวบ้านยากจนที่ชื่นชมนโยบายของทักษิณที่สนับสนุนโครงการพัฒนาชนบทต่างๆ แต่ถ้าอภิสิทธิ์กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆทั่วประเทศ ก็อาจทำให้ความจงรักภักดีต่อกลุ่มคนเสื้อแดงลดลง”¹¹

การต่อสู้ระหว่าง “แดง” กับ “น้ำเงิน”

⁹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 11 และ 12 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI98, “LOWER NORTH ECONOMIES CONTRACTING; POLITICAL DIVIDES PERSIST,” Gary Anderson to Secretary of State, 13 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09CHIANGMAI98.html> [9 February 2012]

¹⁰ จากข้อมูลของสถานกงสุลสหรัฐฯ พบว่า หลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว ชาวบ้านจะเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อร่วมการประชุมทางการเมือง แต่พวกเขาเข้าร่วมทั้งกลุ่ม นปช. และกลุ่ม พธม. เพราะมีการจ่ายเงินจำนวน 500-1,000 บาทต่อวัน และยังมีอาหารแจกให้อีกด้วย โดยกลุ่ม พธม. ให้เงินสำหรับการเข้าร่วมชุมนุมในกรุงเทพฯ มากกว่ากลุ่ม นปช. ของ **ทักษิณ** อ้างจากย่อหน้าที่ 14 ของ *Ibid.*

¹¹ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

การก้าวขึ้นมาท้าทายอำนาจพรรคเพื่อไทยของทักษิณในพื้นที่อีสาน เป็นความยากลำบากที่พรรคภูมิใจไทยของเนวิน ต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ว่าเนวินจะมีอิทธิพลทางการเมืองสูงมากใน จ.บุรีรัมย์¹² และยังมีรายได้เปรียบจาก การควบคุมกระทรวงทรวงสำคัญๆ และได้รับงบประมาณจำนวนมาก จากการเปลี่ยนชั่วคราวเมืองเข้าร่วมงานกับรัฐบาลอภิสิทธิ์ แต่การแผ่ขยายอำนาจออกนอกพื้นที่ข้ามไปยังจังหวัดอื่นๆ ก็ไม่สามารถทำได้เต็มที่ เพราะแม้อำนาจของเนวินจะมีมาก แต่ชาวบ้านในท้องถิ่นยังคงจงรักภักดีต่อตัวทักษิณ และนโยบายประชานิยมของทักษิณ¹³ เนวินได้ต่อสู้กับทักษิณ เพื่อขยายอิทธิพลในภูมิภาคของตนขึ้นมา โดยจัดตั้งมวลชน “กลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน” ของตนขึ้นมา¹⁴ โดยสร้างภาพลักษณ์ว่าตนเป็นผู้จงรักภักดีและปกป้องสถาบันกษัตริย์ ขณะที่สร้างภาพทักษิณ และกลุ่มคนเสื้อแดง เป็นผู้บ่อนทำลายสถาบันกษัตริย์¹⁵ บทบาทสำคัญของกลุ่มคนเสื้อน้ำเงินในวิกฤตการเมืองครั้งนี้ ปรากฏขึ้นในเหตุการณ์ที่พัทยาและกรุงเทพฯ ช่วงเดือนเมษายน 2552 ดังเช่นที่ วีระ กล่าวอ้างกับทูตอเมริกันว่า “ในวันที่ 11 เมษายน 2552 เกิดจากการโจมตีกลุ่ม นปค. โดยกลุ่มคนเสื้อน้ำเงินที่สนับสนุนรัฐบาล เมื่อรัฐบาลไม่สามารถแทรกแซงการใช้

¹² เดิมตระกูลชิดชอบ ไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่ทรงอำนาจทางการเมือง จนกระทั่ง ในทศวรรษที่ 1980 ได้รับเงินจำนวนมากเพื่อให้เข้าร่วมพรรคการเมืองที่ฝึกฝนทหาร เพื่อสนับสนุนพล.อ.เปรม เป็นนายกรัฐมนตรี และได้รับเงินจากการทำถนนสายนครราชสีมา-อุบลราชธานี นอกจากนี้ ครอบครัวชิดชอบยังได้รับเงินกู้โดยมิชอบจากธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ (BBC) อ้างจากย่อหน้าที่ 12 และ 13 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1729, “LINGERING APPEAL OF THAKSIN IN THAILAND’S NORTHEAST CHALLENGES NEWIN CHIDCHOB IN HIS BURIRAM BACKYARD,” Eric G. John to Secretary of State, 17 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1729.html> [5 February 2012]

¹³ อ้างจากที่ นิรันดร์ กุลทนันทน์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ แสดงความคิดเห็นต่อเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกัน ดังปรากฏในย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

¹⁴ เนวิน เป็นนักการเมืองที่มีประสบการณ์ในการจัดตั้งมวลชนอย่างมาก ดังปรากฏผลงานช่วงที่ผ่านมาซึ่งยังร่วมงานกับทักษิณ ดังเห็นได้จาก ที่โทรเลขสถานทูตอเมริกัน ได้บันทึกเอาไว้ว่า “สาธิต เทพวงศ์ศิริรัตน์ กล่าวว่า เนวิน มีความคิดที่ยอดเยียม ในการวางแผนเบื้องหลังเรื่องการเดินทางประท้วงของกลุ่มคนเสื้อแดงไปยังบ้านพักของ พล.อ.เปรม มีหลายคนกล่าวว่า เนวินและผู้ช่วย ได้ช่วยเหลือให้เกิดกลุ่มคนเสื้อแดง โดยเฉพาะที่ทำให้การใช้ความรุนแรงในช่วงเริ่มต้น เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาได้ ดังเช่นในวันที่ 2 กันยายน 2551 เมื่อกลุ่มผู้ประท้วงเสื้อแดง ซึ่งถูกชี้นำโดยบุคคลที่ทำงานร่วมกับ เนวิน ได้โจมตีกลุ่มคนเสื้อเหลืองใกล้บริเวณทำเนียบรัฐบาลในช่วงเวลาตี และทำให้คนเสื้อแดงคนหนึ่งเสียชีวิต” อ้างในย่อหน้าที่ 13 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2587, “THAILAND’S LOWER NORTHEAST: A LOOK AT NEWIN CHIDCHOB’S WOULD BE FIEFDOM.”

¹⁵ เนวิน ใช้กระทรวงมหาดไทย เพื่อสร้างภาพการเป็นผู้ปกป้องสถาบันกษัตริย์ มีการสร้างภาพโปสเตอร์และแผ่นป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ที่ติดรูปภาพของในหลวงทั่วพื้นที่ภาคอีสาน ในการทานอาหารกลางวันกับทูตอเมริกัน ช่วงต้นฤดูร้อนที่ผ่านมา เนวินบอกอย่างซ้ำๆว่า โดยขั้นพื้นฐานแล้ว เขาถูกจงใจจากความจริงรักภักดีและการปกป้องสถาบันกษัตริย์ และกล่าวว่าอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ต้องการทำลายสถาบันและอยู่ในหัวใจของชาวไทย แทนที่ในหลวง ชาวบ้านในภาคอีสานรู้ว่า เนวิน อยู่เบื้องหลังการสร้างแผ่นป้ายโฆษณาเหล่านี้ เนวิน หวังว่ายุทธวิธีนี้ควบคู่กันกับการสร้างภาพว่า อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ต่อต้านสถาบันกษัตริย์ จะช่วยพรรคภูมิใจไทยขโมยคะแนนเสียงจากพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งครั้งหน้า ผู้เขียนแปลโดยสรุปจากย่อหน้าที่ 17 ของ *Ibid.*

ความรุนแรงเพื่อปกป้อง นปก.ได้ นปก.จึงต้องส่งคนไปเพิ่มความปลอดภัยในพื้นที่ให้สมาชิก”¹⁶ แม้ว่าคำกล่าวอ้างดังกล่าวจะไม่มีน้ำหนัก และบทบาทของกลุ่มคนเสื้อน้ำเงินจะยังไม่ชัดเจนนัก แต่ก็แสดงให้เห็นว่า กลุ่มคนเสื้อน้ำเงินถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อประโยชน์ทางการเมืองในการโต้กลับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้ออื่นๆ อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลในโทรเลขสถานทูตอเมริกัน ฉบับหนึ่ง ได้ปรากฏการพูดพาดพิงถึงกลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน โดย **อดิต ส.ส.ปานวัตร เลี้ยงพงษ์พันธ์** ซึ่งเคยถูกลอบยิง 3 ครั้งและเกือบถูกสังหารโดยน้องของ**เนวิน** ในปี 2542 โดยเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกันบันทึกไว้ว่า

“ปานวัตร อธิบายว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์คนปัจจุบัน มงคล สุระสังข์จะ ทำตัวเป็นมากกว่า ชี้อ้างของเนวินอยู่เล็กน้อย ขณะที่กองกำลังตำรวจในจังหวัดก็ทำงานเป็นสองเท่าในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน เป็นหัวคะแนนให้กับพรรคภูมิใจไทย (ข้อสังเกต: ตำรวจจากบุรีรัมย์และจังหวัดใกล้เคียงอื่นๆได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน ที่ปรากฏตัวในช่วงไม่กี่เดือนที่ผ่านมา ระหว่างที่คนกลุ่มเสื้ออื่นๆชุมนุมประท้วง นับจากกลุ่ม นปช. ในพฤษภาคมเดือนเมษายน จนถึงกลุ่ม พธม.ใกล้เขาพระวิหารในช่วงเดือนกันยายน)”¹⁷ (ขีดเส้นใต้เน้นโดยผู้เขียน)

ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าว จึงได้ข้อสรุปเบื้องต้นว่า “กลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน” มี “ตำรวจในราชการ” เป็นองค์ประกอบ และจากข้อมูลที่ผู้เขียนเก็บแบบสอบถาม สืบหาความคิดเห็น ก็ได้ผลลัพธ์ที่สอดคล้องกัน (ดังปรากฏในรายละเอียดบทที่ 3 และภาคผนวก ก) และจากเหตุการณ์ความ

¹⁶ แผลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 4 และ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1817, “THAILAND: AMBASSADOR MEETS WITH RED-SHIRT LEADERS TO ENCOURAGE POLITICAL DIALOGUE AND RECONCILIATION,” Eric G. John to Secretary of State, 29 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1817.html> [5 February 2012] ข้อมูลที่ **วีระ** กล่าวอ้างกับทูตอเมริกันนั้น สอดคล้องกับข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในงานของ **อุบลพรรณ** ที่แสดงให้เห็นว่า กลุ่มคนเสื้อน้ำเงินของ **เนวิน** เป็นขบวนการจัดตั้งของฝ่ายรัฐ ที่เข้ามาช่วยทำให้เกิดความรุนแรงขึ้นหลายครั้ง ระหว่างที่กลุ่มคนเสื้อแดงเดินทางไปยังที่ประชุมอาเซียนซัมมิต เพื่อให้เกิดเหตุปะทะกัน จนในที่สุดแกนนำกลุ่มเสื้อแดง ได้ตัดสินใจนำผู้ชุมนุมบุกเข้าไปในโรงแรมรอยัล คลิฟ บีช รีสอร์ท จนทำให้การประชุมต้องยกเลิก และรัฐบาลได้ถือโอกาสประกาศสภาวะฉุกเฉินในพื้นที่ ซึ่งสภาพความรุนแรงที่เกิดขึ้น ได้ถูกเผยแพร่ออกสู่สาธารณะอย่างรวดเร็ว และส่งผลให้กลุ่มคนเสื้อแดงเสียความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวประท้วง ดูใน **อุบลพรรณ กระจ่างโพธิ์**, “การเคลื่อนไหวของขบวนการแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์,” หน้า 86. นอกจากนี้ ยังดูได้จากงานของ **วาด รวี** ที่กล่าวถึงกลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน ซึ่งปักหลักอยู่บนเขาพระตำหนัก และได้เข้ามาช่วย ก่อเหตุทำร้ายร่างกายกลุ่มคนเสื้อแดง ดูรายละเอียดใน **วาด รวี, วิภุต 19**, หน้า 202-204.

¹⁷ แผลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2587, “THAILAND’S LOWER NORTHEAST: A LOOK AT NEWIN CHIDCHOB’S WOULD BE FIEFDOM.”

รุนแรงที่เกิดขึ้นลักษณะเดิมๆ หลายครั้ง จึงมีเหตุผลที่น่าเชื่อได้ว่า ขบวนการจัดตั้งของกลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน มีจุดมุ่งหมายเพื่อยั่วให้เกิดความรุนแรง จากการปะทะกันกับขบวนการมวลชนฝ่ายตรงข้ามจริง

8.2 ปฏิบัติการส่งเสริมการปรองดองทางการเมือง “คนเสื้อเหลือง-คนเสื้อแดง” โดยรัฐบาลอเมริกัน

ภาพฉากหลังของประเทศไทยที่สถานทูตสหรัฐอเมริกา ประจำกรุงเทพฯ จัดเตรียมเอาไว้ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงของรัฐบาลอเมริกัน เมื่อต้องมาเดินทางมาเยือนไทย เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงมุมมองที่รัฐบาลอเมริกันมองไทยโดยผ่านสถานทูตของเขาได้เป็นอย่างดี ดังเช่น เมื่อนายพล Casey¹⁸ เดินทางมาประชุมกับ พล.อ.อนุพงษ์¹⁹ ภาพสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของไทยที่ Casey ได้รับจากสถานทูตอเมริกัน เป็นข้อมูลเบื้องต้น ก็คือ

“ความแตกแยกในเมืองไทยที่ยังคงดำรงอยู่ต่อไป ระหว่างกลุ่มคนเสื้อเหลืองกับกลุ่มคนเสื้อแดง ทั้งสองฝ่ายในความแตกแยกนี้ ไม่มีใครเป็นประชาธิปไตยเหมือนกับที่ตนเองกล่าวอ้างว่าเป็น และทั้งสองขบวนการสะท้อนให้เห็นความตระหนักที่เกิดขึ้นจากการสำนึกถึงการขาดความยุติธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในไทย...การเลือกตั้งไม่ใช่ทางออกของปัญหาการแตกแยกทางการเมือง”²⁰

เมื่อเกิดเหตุการณ์ปะทะกันใน จ.เชียงใหม่ ระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงกับตำรวจ เนื่องจากมีการจับกุมตัวแกนนำคนเสื้อแดงในเชียงใหม่ พร้อมด้วยหลักฐานเป็นอาวุธและกระสุนปืน ระหว่างที่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁸ George W. Casey, Jr. นายพลแห่งกองทัพสหรัฐฯ ซึ่งเคยเป็นผู้บัญชาการกองกำลังร่วมระหว่างประเทศต่างๆในประเทศอิรัก (Commander of Multinational Force Iraq) และอดีตเจ้าหน้าที่ฝ่ายวางแผนและนโยบายระดับอาวุโสของ เพนตากอน (Pentagon)

¹⁹ หัวข้อการประชุมระหว่างนายพลทั้งสองคนดังกล่าว มีประเด็นหลักๆที่น่าสนใจ ดังเช่น การให้ความช่วยเหลือของสหรัฐฯต่อปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ภายใต้การทดสอบ “location and label” ด้วยการไม่เขียนหรือตีตราว่าการช่วยเหลือต่างๆเป็นของสหรัฐอเมริกา รวมถึงการอบรมอื่นๆให้เจ้าหน้าที่ไทยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การฝึกทักษะและปฏิบัติการของกองทัพ และการสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพ ตำรวจและหน่วยงานพลเรือน และประเด็นที่สำคัญคือ การขายอาวุธให้กับกองทัพไทย มูลค่า 2,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ อ้างจากย่อหน้าที่ 19 และ 21 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1720, “SCENESETTER FOR GENERAL CASEY’S MEETING WITH THAI ARMY COMMANDER GENERAL ANUPONG,” Eric G. John to Secretary of State, 16 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1720.html> [5 February 2012]

²⁰ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเดินทางมาเยือนเชียงใหม่²¹ ก่อนหน้าการจัดประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN SUMMIT) และการประชุมว่าด้วยการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) ที่ จ.ภูเก็ต ทำให้ทูตอเมริกันเดินทางไปเข้าพบแกนนำกลุ่ม นปช. เพื่อประเมินแผนการจัดประชุมและทิศทางการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. ในวันที่ 17 กรกฎาคม 2552 โดยมีแกนนำกลุ่ม นปช. ผู้เข้าร่วมการพูดคุยประกอบด้วย **วีระ มุสิกพงษ์ จรัส ดิษฐาภิรักษ์ น.พ.แหวง โตจิราการ และ ฌอน บุญประคอง** ทูตอเมริกัน ได้ส่งเสริมให้มีการพูดคุยแก้ปัญหาอย่างสันติ ระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมกับรัฐบาลอภิสิทธิ์ ในทัศนะของ **ทูต John** แกนนำกลุ่ม นปช. แสดงให้เห็นถึงความจริงใจอย่างสุดซึ้ง เพื่อฟื้นฟูภาพที่โหดร้ายซึ่งกลุ่ม นปช. ได้รับหลังจากก่อความรุนแรงและทำให้การชุมนุมของพวกเขาในช่วงสงครามตีเสียหาย²² ในการประชุมดังกล่าว **วีระ** ได้ยืนยันว่ากลุ่ม นปช. จะไม่ขัดขวางการประชุมอาเซียน ซึ่งจัดขึ้นที่ จ.ภูเก็ต และได้ถือโอกาสนี้ชี้แจงให้ทูตอเมริกัน ทราบว่า เป้าหมายของกลุ่ม นปช.ที่แท้จริง คือ การสร้าง “ประชาธิปไตยที่แท้จริง” และ “ความยุติธรรมที่แท้จริง” ให้เกิดขึ้นในไทย **วีระ** ได้แสดงให้เห็นว่า พวกเขาไม่ได้รับความยุติธรรมจากกฎหมายแบบ “สองมาตรฐาน” โดยอ้างว่า

“มีแกนนำกลุ่ม นปช. จำนวนมากกว่า 100 คน ถูกตั้งข้อหาในคดีอาญาทันที หลังจากเกิดการจลาจลที่พัทยาและกรุงเทพฯ ในขณะที่แกนนำกลุ่ม พธม. เพิ่งถูกออกหมายจับ หลังจากการยึดท่าอากาศยานผ่านพ้นไปแล้ว และยังได้รับการประกันตัวทันที”²³

ความรู้สึกของมวลชนเสื้อแดงที่ได้เผชิญกับความอยุติธรรม จากการใช้กฎหมายโดยฝ่ายรัฐ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ได้กลายเป็นประเด็นเคลื่อนไหวสำคัญ ที่แกนนำกลุ่ม นปช. ใช้เพื่อปลุกกระดมคนเสื้อแดงให้เข้าร่วมการชุมนุมประท้วงกับ นปช. ซึ่งถือเป็นประเด็นเคลื่อนไหวที่ทรงพลังมากกว่าประเด็นเคลื่อนไหวครั้งก่อน ที่เป็นผลประโยชน์ของ **ทักษิณ** และพรรคพวก เพราะปัญหาความไม่เป็นธรรมทางสังคม เป็นสิ่งที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน และมีโอกาสที่ชาวบ้านโดยทั่วไป จะเคยประสบมาในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม จึงทำให้พวกกลุ่มคนเสื้อแดงตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวได้โดยง่าย

²¹ สรุปลงและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1817, “THAILAND: AMBASSADOR MEETS WITH RED-SHIRT LEADERS TO ENCOURAGE POLITICAL DIALOGUE AND RECONCILIATION.”

²² *Ibid.*

²³ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

8.2.1 การแสดงบทบาทของรัฐบาลอเมริกันในการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งทางการเมืองไทยในระยะเปลี่ยนผ่าน

รัฐบาลอเมริกันเข้ามาแสดงบทบาทคนกลาง ในการเจรจาแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองท่ามกลางวิกฤตความขัดแย้ง “เหลือง-แดง” โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาในหลายระดับ ทั้งที่เป็นปัญหาความขัดแย้งระดับชาติระหว่างพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล (พรรคประชาธิปัตย์) กับพรรคการเมืองฝ่ายค้าน (พรรคเพื่อไทย) ซึ่งเปรียบเสมือนตัวแทนของ เครือข่ายสถาบันกษัตริย์กับตัวแทนของเครือข่ายทักษิณ ที่ใช้เวทีรัฐสภาเป็นสนามการต่อสู้ แม้ว่ารัฐบาลอเมริกันจะตระหนักดีว่า รัฐบาลประชาธิปัตย์จะเป็นเพียงแค่ตัวแสดงหนึ่ง ท่ามกลางตัวแสดงที่หลากหลายของพันธมิตรทางการเมือง ภายใต้ร่มเงาของเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ก็ตาม²⁴ และการเจรจาของทั้งสองฝ่ายดังกล่าว ก็เป็นเพียงแค่ การแก้ไขความขัดแย้งส่วนหนึ่ง ของวิกฤตการเมืองที่ใหญ่มากกว่านั้น คือ วิกฤตการเมืองช่วงการเปลี่ยนผ่านรัชกาล เช่นเดียวกัน รัฐบาลอเมริกันได้แสดงบทบาท ในการแก้ไขความแตกแยกทางความคิดทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ระหว่างกลุ่มคนเสื้อเหลืองและกลุ่มคนเสื้อแดง ซึ่งสะท้อนให้เห็นความกังวลอย่างลึกๆในสังคม ที่เกิดขึ้นจากการสำเหนียกว่า สภาพทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน ประสบปัญหาเรื่อง “ความยุติธรรม” ที่แผ่ขยายกว้างออกไปอย่างมาก²⁵ การแสดงบทบาททางการเมืองของรัฐบาลอเมริกัน ในความพยายามแก้ไขความขัดแย้ง และสร้างเสถียรภาพทางการเมืองที่เกิดขึ้นดังกล่าว เป็นเพราะรัฐบาลอเมริกันตระหนักดีว่า ถ้าหากปล่อยให้วิกฤตความขัดแย้งนี้ดำเนินต่อไป จะมีแต่ผลเสียต่อผลประโยชน์ของตน ทั้งที่เป็นผลประโยชน์ทางการเมืองและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ²⁶ รัฐบาลอเมริกันจึงจำเป็นต้องกระโดดเข้ามาร่วมวง การจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงปลายรัชกาล ที่ทุกฝ่ายต่างตระหนักดีว่า ฝ่าย

²⁴ ตีความจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1901, “THAILAND SCENESETTER FOR SENATOR WEBB’S VISIT,” Eric G. John to Secretary of State, 5 August 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/08/09BANGKOK1901.html> [5 February 2012]

²⁵ ตีความจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

²⁶ ตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลอเมริกัน เป็นห่วงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตนเอง มากกว่าผลประโยชน์ของไทยเอง ปรากฏขึ้นในระหว่างที่ทูตอเมริกันพูดคุยกับ พล.อ.เปรม เพื่อสอบถามสถานการณ์ในปี พ.ศ. 2553 ซึ่ง พล.อ.เปรมได้กล่าวว่าสถานการณ์ทางการเมืองจะไม่เลวร้ายกว่าช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา ซึ่งทูตอเมริกัน ได้ถือโอกาสนี้แสดงความต้องการที่แท้จริงของรัฐบาลอเมริกันออกมา โดยกล่าวว่า “กฎระเบียบควบคุมทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศการลงทุน มากกว่าความวุ่นวายทางการเมือง ดังเช่น กรณีมาบตาพุด และการยกเลิกเครื่องขยายผลากินแบ่งรัฐบาลแบบดิจิทัล” อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK192, “THAILAND: AMBASSADOR ENGAGES PRIVY COUNCIL CHAIR PREM, OTHER “ESTABLISHMENT” FIGURES ON YEAR AHEAD,” Eric G. John to Secretary of State, 25 January 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10BANGKOK192.html> [14 December 2012]

ตนจะต้องแสดงบทบาทนำ ในการกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของตัวแสดงต่างๆ เพื่อให้การเปลี่ยนผ่าน รัชกาล ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ มีรูปร่างเหมือนกับที่พวกตนต้องการ²⁷

การใกล้ชิดความขัดแย้งในหมู่ชนชั้นนำไทย “พรรคประชาธิปัตย์ - พรรคเพื่อไทย”

การแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองในระดับชาติ ผ่านตัวแสดงทางการเมืองในรัฐสภา มี Kurt Campbell ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ด้านกิจการเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก เป็นเจ้าหน้าที่อเมริกันคนสำคัญ ที่เข้ามามีบทบาทในการใกล้ชิดความขัดแย้ง ระหว่างรัฐบาลอภิสิทธิ์กับฝ่ายทักษิณ ในวันที่ 21 กรกฎาคม 2552 โดย Campbell ได้เริ่มการเจรจากับ สุเทพ ที่อยู่ในฐานะตัวแทนฝ่ายรัฐบาล ก่อนที่จะเจรจากับตัวแทนในฝ่ายทักษิณ เพื่อทำความเข้าใจ ภาพความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งเขาก็ได้พบว่าในฝ่ายของรัฐบาล สุเทพ มองว่า ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองครั้งนี้ เกิดขึ้นจากทักษิณเป็นผู้สร้างขึ้น และเหตุการณ์ความรุนแรงช่วงสงกรานต์ที่ผ่านมา ซึ่งมีการทำกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่ม นปค. ก็เกิดขึ้นจากการผลักดันของทักษิณ สุเทพได้กล่าวว่า เขาพยายามติดต่อกับทักษิณ เพื่อขอพูดคุยกัน ทั้งโดยผ่านทางโทรศัพท์ หรือโดยการเดินทางไปพบกับทักษิณ ในช่วงเวลาไม่กี่วัน หลังจากที่พรรคประชาธิปัตย์ได้ตั้งรัฐบาล แต่ก็ถูกทักษิณปฏิเสธคำขอ นอกจากนี้ สุเทพยังกล่าวอีกว่า ทักษิณ ได้บ่อนทำลายสถาบันกษัตริย์อย่างโจ่งแจ้ง ภายหลังจากที่กลุ่ม นปค. ได้พบกับความผิดหวัง หลังเกิดเหตุการณ์ความวุ่นวายช่วงสงกรานต์²⁸ หลังจากนั้น ภายในวันเดียวกัน Campbell และคณะเจ้าหน้าที่อเมริกันคนอื่นๆ²⁹ ก็ได้เดินทางไปยังที่ทำการพรรคเพื่อไทย เพื่อพบกับ ยงยุทธ วิชัยดิษฐ์ (หัวหน้าพรรค) และ จาตุรนต์ ฉายแสง จาตุรนต์ ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า ประชาธิปไตยไม่ได้กลับมาเต็มที่ ถึงแม้พรรคพลังประชาชน จะชนะการเลือกตั้งเข้ามาในปี 2550 แต่สมาชิกพรรคก็ไม่ได้อยู่ในอำนาจอีก นอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่า ที่เขาเข้าร่วมการประชุมกับคณะตัวแทนรัฐบาลอเมริกันในครั้งนี้ ก็เพื่อให้ภาพการปฏิบัติอย่างไม่ยุติธรรมที่ผู้ต่อต้านอำมาตย์และกองทัพได้รับ³⁰

²⁷ ตีความจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1901, “THAILAND SCENESSETTER FOR SENATOR WEBB’S VISIT.”

²⁸ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1822, “THAILAND: EAP A/S CAMPBELL’S MEETING WITH DPM SUTHEP,” Eric G. John to Secretary of State, 29 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1822.html> [5 February 2012]

²⁹ ทูต John และ Mark Tesone ซึ่งเป็นผู้ช่วยพิเศษของ Campbell

³⁰ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1841, “THAILAND: EAP A/S CAMPBELL’S MEETING WITH PHEU THAI LEADERS AND SUPPORTERS,” Eric G. John to Secretary of State, 30 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1841.html> [5 February 2012]

การใกล้ชิดความขัดแย้งในระดับมวลชน “กลุ่ม พธม. - กลุ่ม นปช.”

เนื่องจากมีนายทุนอเมริกันจำนวนมาก ทั้งที่เข้ามาประกอบธุรกิจอยู่ก่อนแล้ว และที่มีความสนใจจะเข้ามาลงทุนเพิ่มเติมในพื้นที่ภาคเหนือของไทย ทำให้ภูมิภาคนี้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจ ที่นายทุนอเมริกันจะเข้ามามีส่วนร่วมได้ส่วนเสียเพิ่มสูงขึ้น แต่ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ที่ปรากฏทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น จะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการแสวงหาผลประโยชน์จากทุนอเมริกันดังกล่าว ดังนั้น ภาคเหนือตอนบน โดยเฉพาะพื้นที่ จ.เชียงใหม่ ซึ่งเป็นจังหวัดศูนย์กลางของกลุ่มคนเสื้อแดงในภาคเหนือ จึงถูกใช้เป็นพื้นที่ปฏิบัติการใกล้ชิดความขัดแย้งระดับมวลชนของกลุ่มคนเสื้อเหลืองและคนเสื้อแดง ที่ปรากฏหลักฐานออกมาเป็นจำนวนมาก ในโทรเลขของสถานกงสุลสหรัฐฯ ประจำเชียงใหม่ โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐบาลอเมริกันและนักวิชาการชาวอเมริกัน ที่มีชื่อเสียง เข้ามาสร้างความปรองดองระหว่างกลุ่มคนต่างๆ ที่มีความขัดแย้งอยู่ในพื้นที่ เพื่อให้เกิดเสถียรภาพขึ้น อันจะส่งผลดีทั้งต่อสภาพเศรษฐกิจภายในพื้นที่ และการพัฒนาอุตสาหกรรมประชาธิปไตย ในแบบที่รัฐบาลอเมริกันต้องการผลักดันให้เกิดขึ้นในไทย

ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนเสื้อเหลืองและกลุ่มคนเสื้อแดง ในจังหวัดเชียงใหม่มีความรุนแรงและความเสียหายอย่างมาก ถึงขั้นเกิดผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์กวมวลชนของทั้งสองฝ่ายเข้าปะทะกัน มีการใช้อาวุธลักษณะต่างๆ เข้าต่อสู้กัน ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ให้แก่พื้นที่ซึ่งได้ชื่อว่าเป็น แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของไทยที่หารายได้จำนวนมากจนกระทั่ง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ซึ่งเป็นภาคธุรกิจเอกชนและนักวิชาการ ออกแถลงการณ์เรียกร้องให้เกิดการปรองดองทางการเมือง ระหว่างกลุ่ม พธม. และกลุ่ม นปช. เพื่อฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ความพยายามดังกล่าว ก็ไม่มีความเป็นไปได้ว่าจะยุติการเป็นปรปักษ์ของกลุ่มคนทั้งสองฝ่าย เมื่อต่างฝ่ายต่างกล่าวโทษซึ่งกันและกัน ว่าเป็นต้นเหตุของการเกิดปัญหาเศรษฐกิจในเชียงใหม่ กล่าวคือ ในฝ่ายเสื้อแดง แกนนำกลุ่มรักทักษิณตอบโต้ว่า ปัญหาเศรษฐกิจเชียงใหม่ เป็นผลมาจากปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลก มากกว่าเกิดจากความไร้เสถียรภาพที่กลุ่มคนเสื้อแดงก่อขึ้น และแถลงการณ์ที่ออกมาหลายๆ ชิ้น ก็เป็นแถลงการณ์ที่เข้าข้างกลุ่มคนเสื้อเหลืองที่ต่อต้านทักษิณ ขณะที่บรรณาธิการนิตยสารที่สนับสนุนกลุ่มคนเสื้อแดง “Red Front” Magazine ก็ตั้งคำถามเรื่องช่วงเวลา ว่าทำไมแถลงการณ์ไม่พูดถึงเรื่องที่ถูกพันธมิตรยึดท่าอากาศยาน 2 แห่งที่กรุงเทพฯ และการก่อกวนจลาจลของกลุ่ม นปช. ที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ และพื้นที่โดยรอบ ช่วงเดือนเมษายน 2552 ในฝ่ายเสื้อเหลือง แกนนำกลุ่มพธม. ก็มองว่ากลุ่ม พธม. ไม่ได้ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ นอกจากนี้ วิทญูชุมชนที่ถ่ายทอดเสียง โดยอ้างว่าเป็นตัวแทนของกลุ่ม พธม. แล้วปลุกปั่นความรุนแรงให้เกิดขึ้น ก็เป็นเพียงนักฉวยโอกาสคนหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่ผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. ที่แท้จริง ขณะที่บุคคลสำคัญคนหนึ่งในกลุ่ม พธม. ซึ่งมีอาชีพเป็นนักธุรกิจ และได้กล่าวโจมตีกลุ่มคนเสื้อแดงใน

ที่ประชุม เป็นผู้ทำให้เศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ตกต่ำ ก็ต้องการให้มีการจำกัดเนื้อหาการออกอากาศ ของสถานีวิทยุชุมชน ที่ทำให้เกิดการสร้าง ความแตกแยกทางการเมือง³¹

8.2.2 โครงการบรรยายของกระทรวงการต่างประเทศที่มีการสนับสนุนตามภารกิจ³²

รัฐบาลอเมริกันได้ส่งเสริมให้มีการสร้างความปรองดองขึ้นในพื้นที่ภาคเหนือ เพื่อลดผลกระทบทางการเมือง ที่เกิดขึ้นกับการดำเนินกิจการของนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะทุนอเมริกัน ที่มีอยู่ในพื้นที่ กระบวนการเจรจาระหว่าง ตัวแทนกลุ่มคนเสื้อเหลืองและกลุ่มคนเสื้อแดงในพื้นที่ ได้เริ่มเกิดขึ้น ตั้งแต่เดือนกันยายน 2552 เป็นต้นมา และผลการปฏิบัติการที่ได้ค่อนข้างดี แม้ว่าจะไม่สามารถทำให้กลุ่มคนเสื้อแดงที่มีความคิดแบบสุดโต่ง และนิยมใช้ความรุนแรง ดังเช่น กลุ่มรักเชียงใหม่'51 เข้าร่วมกระบวนการเจรจานี้ได้ แต่กระบวนการเจรจาที่เกิดขึ้น ก็ทำให้เกิดการโดดเดี่ยวกลุ่มรักเชียงใหม่'51 ไปโดยปริยาย ในเวลาต่อมา แนวคิดที่หลากหลายในกลุ่มคนเสื้อแดง ดังเช่น การใช้ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวที่รุนแรง การใช้ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวที่สันติ ฯลฯ ได้ก่อให้เกิดการแยกตัวของคนเสื้อแดง ออกเป็นกลุ่มย่อยๆ จำนวนมากขึ้น จนกระทั่ง เริ่มมีแนวคิดที่จะประสานกลุ่มคนเสื้อแดงที่หลากหลายเหล่านี้ ให้อยู่ภายใต้ร่มเงาขององค์กรเดียวกัน

การประชุมเพื่อหาทางปรองดอง (1)

วันที่ 23 กันยายน 2552 สมาชิกกลุ่ม นปช. และกลุ่ม พธม. ได้จัดการประชุม ซึ่งเป็นผลมาจากการกระตุ้นของกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ตามโครงการที่มุ่งเป้าไปที่การแสดงบทบาทของพรรคการเมืองฝ่ายค้านและตัวแสดงทางการเมืองที่ไม่ใช่พรรคการเมือง³³ เพื่อให้ความแตกต่างทางความคิดของทั้งสองฝ่ายลดความร้อนแรงลง³⁴ และเพื่อแสวงหาจุดร่วมของทั้ง

³¹ สรุปลงและเรียบเรียงจาก U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI132, "REDSHIRTS, YELLOWSHIRTS DOWNPLAY RECONCILIATION CALL," Michael K. Morrow to Secretary of State, 18 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09CHIANGMAI132.html> [9 February 2012]

³² ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI138, "REDSHIRTS, YELLOW-SHIRTS BEGIN DIALOGUE," Michael K. Morrow to Secretary of State, 29 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09CHIANGMAI138.html> [9 February 2012]

³³ โครงการบรรยายของกระทรวงการต่างประเทศที่มีการสนับสนุนตามภารกิจ (the Mission-sponsored State Department Speaker Program)

³⁴ ความแตกต่างในมุมมองทางการเมืองที่สำคัญ ของกลุ่มคนเสื้อแดงที่ต่อต้านรัฐบาล และกลุ่มคนเสื้อเหลืองที่ต่อต้านทักษิณ ได้แสดงตัวออกมาบนท้องถนนหลายครั้ง ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ดังเช่น เหตุการณ์ยึดทำเนียบรัฐบาล สนามบินดอนเมืองและสนามบินสุวรรณภูมิ ในปีพ.ศ. 2551 และการจลาจลของกลุ่มคนเสื้อแดงในกรุงเทพฯและพัทยาช่วงต้นปี 2552 ในจังหวัดเชียงใหม่ ความตึงเครียดมีอยู่สูงและมีความรุนแรงที่เลวร้ายที่สุด

สองฝ่าย การประชุมครั้งนี้ได้มีตัวแทนของกลุ่ม พวม. และคณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (Campaign for Popular Democracy-CPD) หรือ ครป. อยู่ในฝั่งของกลุ่มคนเสื้อเหลือง³⁵ และมีสมาพันธ์รากหญ้าภาคเหนือ (the Northern Grassroots Confederation-NGC) อยู่ในฝั่งของกลุ่มคนเสื้อแดง³⁶ เข้ามาอภิปรายกันเป็นเวลา 2 ชั่วโมง 30 นาที ในประเด็นความแตกต่างระหว่างกันและการค้นหาพื้นฐานร่วมกันของทั้งสองฝ่าย โดยมี **ดร.ลาร์รี เบอ์แมน** (Larry Berman)³⁷ ศาสตราจารย์ด้านรัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ที่เมืองเดวิส (University of California-Davis) กล่าวปาฐกถา นำ ก่อนที่จะมีการอภิปรายเรื่องพารามิเตอร์เชิงสถาบัน (institutional parameters) เพื่อใช้วิจารณ์ประชาธิปไตยที่กำลังทำงานอยู่ (a functioning democracy) ซึ่งผู้เข้าร่วมอภิปราย ได้กล่าวยกย่องโครงการของ **เบอ์แมน** และตั้งข้อสังเกตว่า มันทำให้พวกเขาเชื่อมั่นว่า พวกเขาสามารถและควรทำงานด้วยกัน เพื่อหาพื้นฐานร่วมกัน ทั้งในประเด็นการเมือง เศรษฐกิจและสังคม แต่ภายหลังจากประชุมครั้งนี้จบลง ทุกฝ่ายต่างตกลงว่าจะเก็บเงียบ (low-profile) เรื่องการประชุมนี้เอาไว้ เพื่อไม่ให้พวกสุดโต่งจากทั้งสองฝ่ายล่วงรู้ ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะมาพบปะพูดคุยกันอีกครั้ง และจะขยายวงการพูดคุยดังกล่าว ให้ครอบคลุมถึงตัวแทนของภาคส่วน เอกชน และนักวิชาการซึ่งเป็นที่เคารพ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การป้องกันการเมืองท้องถิ่น ไม่ให้ทำความเสียหายแก่เศรษฐกิจของเชียงใหม่มากไปกว่านี้

การอภิปรายครั้งนี้ปรากฏข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่น่าสนใจ ดังเช่น เรื่องความแตกต่างระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงระดับชาติกับกลุ่มคนเสื้อแดงในท้องถิ่น **พรหมศักดิ์** ยอมรับว่ากลุ่มคนเสื้อแดงทั้งสองระดับ ไม่ได้ไปในทางเดียวกัน แกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงระดับชาติ เป็นตัวแทนของพรรคเพื่อไทย ไม่ใช่ตัวแทนของประชาชน ขาดวาระที่ชัดเจนและเต็มไปด้วยความรุนแรง และทำเพื่อผลประโยชน์ของนักการเมือง ไม่ใช่ผลประโยชน์ของประชาชน

เกิดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ปี 2551 เมื่อกลุ่มผู้ประท้วงเสื้อแดง นำตัวบิดาของผู้จัดรายการวิทยุชุมชนซึ่งสนับสนุนกลุ่ม พวม. ออกมาจากรถยนต์ส่วนตัวและฆ่าเขาในเวลาต่อมา

³⁵ ตัวแทนกลุ่มเสื้อเหลือง คือ **สุริยันต์ ทองหนูเอียด** รักษาการเลขาธิการคณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) และ **พงศ์พันธ์ คงขำ** ผู้ประสานงานกลุ่ม พวม. เชียงใหม่ สถานกงสุลอเมริกัน มองว่า **สุริยันต์** มีความใกล้ชิดกับ **พิภพ ธงชัย** แกนนำกลุ่ม พวม.

³⁶ ตัวแทนกลุ่มคนเสื้อแดง คือ **พรหมศักดิ์ แสงโพธิ์** ประธานสมาพันธ์รากหญ้าภาคเหนือ ซึ่งเป็นผู้จัดรายการวิทยุชุมชนเสื้อแดง คลื่น FM 89.5 และ **สมชาย มาลัยทวล** ซึ่งเป็นบรรณาธิการนิตยสาร “Red Front” และโฆษกของวิทยุเสื้อแดง คลื่น FM 105.5 และอดีตอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ **จิราภรณ์ จันทร์คำ** สถานกงสุลอเมริกัน มองว่า **พรหมศักดิ์** คือบุคคลที่ใกล้ชิดกับ **จาตุรนต์ ฉายแสง** และมีแนวคิดคอมมิวนิสต์แบบดั้งเดิม แม้จะไม่สนับสนุนความรุนแรง แต่เชื่อว่า ขนชั้นนำและสถาบันกษัตริย์จำเป็นต้องถูกโค่นล้ม

³⁷ **ศ.ดร.ลาร์รี เบอ์แมน** มีบทบาทสำคัญในโครงการของกระทรวงการต่างประเทศโครงการนี้ **ศ.ดร. เบอ์แมน** ได้เข้าไปบรรยายในท้องถิ่นต่างๆของไทยหลายแห่ง เมื่อเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา ในบทบาทของพรรคฝ่ายค้านและตัวแสดงที่ไม่ใช่พรรคการเมือง ซึ่งอยู่ในระบอบประชาธิปไตย

นอกจากนี้ **พรหมศักดิ์** ได้กล่าวถึง **เพชรวรรต** แกนนำกลุ่มรักเชียงใหม่'51 ว่าสนใจเรื่องการทำเงินมากกว่าการให้ผลประโยชน์กับมวลชน กลุ่มรักเชียงใหม่'51 ขึ้นอยู่กับเงินของ**ทักษิณ** และนักการเมืองก็รู้ว่า จะอาศัยประโยชน์จากความจงรักภักดีของประชาชน ที่มีต่อพวกเขาอย่างไร³⁸ **เรื่อง การสืบราชสมบัติ สุริยันต์** ได้มองว่าปัญหานี้ได้คุกคามต่อทั้งฝ่าย พธม. และ นปช. โดยเขาได้อ้างอิงถึงกษัตริย์อย่างเปิดเผยในการแสดงความคิดเห็นนี้³⁹ นอกจากนี้ **สุริยันต์** ยังกล่าวถึง กลุ่มคนเสือนำเงินว่าเป็นความน่ากังวลอีกอย่างหนึ่ง เพราะกลุ่มคนเสือนำเงิน สามารถมุ่งเป้าหมายการโจมตี ไปยังกลุ่มคนเสื้อเหลืองและกลุ่มคนเสื้อแดงได้ทั้งคู่ เพื่อแสดงให้เห็นว่า พวกเขาเป็นกลุ่มที่มีพลังอำนาจสูงสุดในการเมืองไทย เป็นต้น⁴⁰ นอกจากนี้ ในการอภิปราย **สมชาติ** ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ทั้งสองฝ่ายยังมีมุมมองร่วมกัน ดังเช่น การยุติการฉกฉวยยึดครองที่ดินโดยนายทุนต่างชาติที่สร้างความเสียหายให้ชาวนา การลดทอนอิทธิพลของนักการเมือง และสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเมือง⁴¹ เป็นต้น

การประชุมเพื่อหาทางปรองดอง (2)⁴²

การเปิดเวที จ.เชียงใหม่ เพื่อให้ผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. และผู้สนับสนุนกลุ่ม นปช. พุดคุยกัน ยังคงดำเนินต่อไป โดยมีกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐฯผลักดันอยู่เบื้องหลัง แต่กระบวนการสร้างบทสนทนาครั้งที่สองนี้ มีความยากลำบากมากกว่าครั้งแรก เพราะมีการก่อกวนจากกลุ่มคนที่มีความคิดสุดโต่งของทั้งสองกลุ่มเสื้อสี ดังที่ **กงสุล Anderson** ได้แสดงความคิดเห็นว่า กระบวนการพุดคุยยังคงอ่อนไหวและยังมีเหตุการณ์ที่อาจทำให้กระบวนการหยุดชะงัก กล่าวคือ กลุ่มรักเชียงใหม่'51 ได้ขู่คุกคามแกนนำกลุ่ม นปช. ที่เข้าร่วมกระบวนการปรองดอง โดยประกาศผ่านทาง

³⁸ สรุปรและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI138, "RED-SHIRTS, YELLOW-SHIRTS BEGIN DIALOGUE."

³⁹ ความคิดของ **สุริยันต์** เป็นลักษณะเดียวกันกับความคิดของ **สุริยะใส** ที่กล่าวกับทูตอเมริกัน ดังที่บันทึกไว้ในโทรเลขว่า "กลุ่มพันธมิตรฯ ยังคงแตกออกเป็นสองฝ่าย ระหว่างผู้สนับสนุนสถาบันกษัตริย์กับผู้สนับสนุนเฉพาะตัวกษัตริย์ ... สุริยะใสบอกว่า ตนเองเป็นพวกหลังและโดยส่วนตัวเชื่อว่าสถาบันกษัตริย์จำเป็นต้องปฏิรูปและไปไกลถึงขั้นบอกว่าลักษณะบางส่วนของขบวนการอนุรักษ์นิยมนั้นอันตราย (บางที) มากเสียยิ่งกว่ากลุ่ม นปช. ที่สนับสนุนทักษิณอีก" อ้างในย่อหน้าที่ 11 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2855, "THAILAND: COLOR ME GREEN - YELLOW - SHIRTS ENTER THE POLITICAL RING AND CHANGE COLORS ALONG THE WAY," Eric G. John to Secretary of State, 9 November 2009.

⁴⁰ สรุปรและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI138, "RED-SHIRTS, YELLOW-SHIRTS BEGIN DIALOGUE."

⁴¹ สรุปรและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

⁴² ดูใน U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI160, "RED-SHIRTS, YELLOW-SHIRTS CONTINUE DIALOGUE AT A SLOWER PACE," Gary Anderson to Secretary of State, 22 October 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/10/09CHIANGMAI160.html> [9 February 2012]

สถานีวิทยุชุมชนของพวกเขา นอกจากนี้ ยังมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างหาก ซึ่งอาจก่อให้เกิดอุปสรรคต่อกระบวนการพูดคุย คือ การจัดสัมมนา 2 วันใน จ.เชียงใหม่ ของแกนนำกลุ่ม นปช. ที่เดินทางมาจากกรุงเทพฯ โดยมีสมาชิกกลุ่ม นปช. ในภาคเหนือเข้าร่วมจำนวน 800 คน ในการสัมมนาครั้งนี้ แกนนำกลุ่ม นปช. ได้พูดเป็นนัยว่า ต้องการกระตุ้นให้เกิดการเผชิญหน้าทางการเมืองในกรุงเทพฯ ระหว่างกลุ่มคนเสื้อเหลืองกับกลุ่มคนเสื้อแดง ความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นจากทั้งสองเหตุการณ์ดังกล่าว สามารถนำไปสู่การหยุดชะงักของ กระบวนการสร้างความปรองดอง ผ่านทางการสนทนา ระหว่างกลุ่มคนทั้งสองฝ่าย ที่กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯกำลังผลักดัน ดังนั้น กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ซึ่งดำเนินการผ่านทางสถานกงสุลฯ จึงต้องผลักดันให้กลุ่มมวลชนทั้งสองฝ่ายตระหนักว่า การชุมนุมประท้วงทางการเมืองสามารถทำได้ แต่ต้องสอดคล้องกับหลักนิติธรรม (rule of law)⁴³

กงสุล Anderson ได้เปิดการประชุมระหว่างตัวแทนกลุ่ม พธม. และตัวแทนกลุ่ม นปช. ด้วยข้อความว่า “สหรัฐอเมริกาตระหนักถึงความแตกต่างทางการเมืองของทั้งสองฝ่าย การชุมนุมทางการเมืองเป็นเรื่องปกติในระบอบประชาธิปไตย แต่ต้องสงบสันติเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับหลักนิติธรรม... ความซื่อสัตย์และการสนทนาอย่างเปิดเผย จะเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้ประชาธิปไตยทำหน้าที่ได้” และ ยังได้กล่าวแสดงความหวังไว้ว่าทั้งสองกลุ่ม จะสามารถหาพื้นที่ทางการเมืองเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองต่างๆได้⁴⁴ เพราะความรุนแรงไม่ได้ให้ประโยชน์กับใคร มีแต่จะสร้างความเสียหายให้กับ ภาพพจน์ของไทยและเศรษฐกิจไทย ในการประชุม แกนนำกลุ่ม นปช. ได้บอกกับกงสุลอเมริกันว่า การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นเพียงเฉพาะเมื่อ เสียงส่วนใหญ่ได้รับการยอมรับถึงแม้ว่าทั้งกลุ่ม พธม. และกลุ่ม นปช. ต่างคิดว่าตนสามารถยึดกุมอำนาจและขับเคลื่อนประเทศได้ แต่ไม่มีฝ่ายใดสามารถก้าวข้ามการถืออำนาจโดยปราศจากหุ้นส่วนได้ ดังนั้น แกนนำทั้งสองฝ่ายจึงเห็นพ้องกันว่า เพื่อจะให้เกิดกระบวนการที่จับต้องได้ ทั้งสองฝ่ายต้องกำจัดสีเสื้อทิ้งไป⁴⁵

แกนนำกลุ่มคนเสื้อแดง ได้พูดถึงการสร้างพรรคมวลชน ซึ่งไม่ใช่หุ่นเชิดของพรรคเพื่อไทย และไม่ต้องทำให้สมาชิกกลุ่มคนเสื้อแดงเป็นเพียงเบี้ยทางการเมือง และพรรคมวลชนของกลุ่มคนเสื้อแดง สามารถหาจุดร่วมเพื่อทำงานร่วมกับพรรคการเมืองใหม่ของกลุ่ม พธม. แม้ว่าจะมีอุดมการณ์ที่แตกต่างกันอย่างมากก็ตาม ภายหลังจากการสนทนาของทั้งสองฝ่ายในการประชุมครั้งนี้สิ้นสุดลง ภาคเอกชนและนักวิชาการก็แถลงข่าว สนับสนุนความพยายามของทั้งสองฝ่าย ในการฟื้นคืนสภาพทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมได้พูดคุยกัน อย่างไรก็ตาม ความหวังที่เกิดขึ้นของกลุ่มคนทั้งสองฝ่ายดังกล่าว ก็ต้องเผชิญอุปสรรคสำคัญ เมื่อแกนนำกลุ่มรัก

⁴³ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

⁴⁴ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

⁴⁵ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

เชียงใหม่'51 ได้ประกาศว่า พวกเขาพร้อมที่จะขัดขวางไม่ให้มีการประชุมกัน ตามที่วางแผนไว้ในวันที่ 16 ตุลาคม โดยกล่าวว่า “แม้ว่าพวกเขาจะยินดีให้มีการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ แต่เขาจะไม่สร้างสันติสุขร่วมกับกลุ่ม พวม.”⁴⁶

การประชุมเพื่อหาทางปรองดอง (3)⁴⁷

การพูดคุยสร้างบทสนทนา (dialogue) เพื่อหาแนวทางใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ระหว่างกลุ่ม พวม. และกลุ่ม นปช. ใน จ.เชียงใหม่ ได้เกิดขึ้นในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมา โดยมีตัวแทนระดับแกนนำของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองในท้องถิ่น ที่ต้องการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอย่างสันติ ของแต่ละกลุ่มเข้าร่วม แต่การจัดประชุมเดือนพฤศจิกายนในครั้งนี่ (10 พฤศจิกายน 2552) มีความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เรื่องผู้เข้าร่วมการประชุม ที่ขยายตัวออกไปครอบคลุมถึงตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านการปกครองระดับจังหวัด การประชุมระยะเวลา 2 ชั่วโมงที่เกิดขึ้น แสดงให้เห็นว่ากลุ่ม นปช. และ พวม. พร้อมทั้งจะทำงานด้วยกัน เพื่อแสดงความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวเห็นว่า จังหวัดเชียงใหม่พร้อมที่จะต้อนรับพวกเขาอย่างสันติและพร้อมจะอ้าแขนรับ เหมือนที่เคยเป็นในอดีต แม้ว่าทั้งกลุ่ม นปช. และ พวม. จะไม่ได้ถูกเตรียมตัวมาให้วางทั้งเรื่องความแตกต่างทางการเมืองในมิติต่างๆที่มีอยู่เอาไว้ข้างๆก็ตาม ทั้งกลุ่ม นปช. และกลุ่ม พวม. ต่างเห็นด้วยว่าพวกเขาสามารถอยู่ด้วยกันได้ โดยไม่ต้องทำให้เกิดการประนีประนอมอุดมการณ์ที่พวกเขายึดถือ ถ้าหากหลักเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน 3 ข้อ ดังต่อไปนี้ เกิดขึ้นจริง *ประการแรก* การยึดถือหลักนิติธรรม (rule of law) *ประการที่สอง* การเคารพสิทธิ เสรีภาพในการแสดงออกและการทำกิจกรรมทางการเมือง *ประการที่สาม* ไม่ใช้การข่มขู่และการใช้ความรุนแรง

ถึงแม้ว่าการประชุมที่เกิดขึ้น จะเป็นการอภิปรายที่ดำเนินไปได้อย่างสันติ และมีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าร่วมด้วย แต่ทุกฝ่ายก็ตระหนักดีว่า ถนนข้างหน้าในอนาคตไม่ได้ราบเรียบทั้งหมด ดังที่ กลุ่มรักเชียงใหม่'51 ซึ่งเป็นกลุ่มคนเสื้อแดง ที่มีแนวโน้มที่จะก่อความรุนแรงมากที่สุด โดยเปรียบเทียบกับกลุ่มคนเสื้อแดงอื่นๆ ได้ประกาศต่อสาธารณะว่า จะไม่มีทางได้พบพวกเขาบนเวทีเดียวกันกับกลุ่ม พวม. เพื่อสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งจากกลุ่มคนเสื้อเหลืองและกลุ่มคนเสื้อแดง จึงไม่ต้องการให้มีการเผยแพร่ให้สาธารณชนรับรู้ว่าจะมีกิจกรรมร่วมกันของทั้งสองฝ่ายบางอย่างเกิดขึ้นในขณะนี้ เพื่อจะดึงดูดให้มีการสนับสนุนจากสาธารณชน และเพื่อโดดเดี่ยวพวกสุดโต่งที่ต้องการให้กระบวนการเจรจานี้ถูกทำลาย อนึ่ง การเข้ามาร่วมกิจกรรมของหน่วยงานด้าน

⁴⁶ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 10 ของ *Ibid.*

⁴⁷ สรุปและเรียบเรียงจาก U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI173, “NORTHERN RED-YELLOW DIALOGUE EXPANDS TO INCLUDE GOVERNMENT, BUSINESS LEADERS,” Michael K. Morrow, 19 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09CHIANGMAI173.html> [9 February 2012]

การปกครองระดับจังหวัดในครั้งนี้นี้ เกิดขึ้นเพราะพวกเขามีผลประโยชน์จากความสำเร็จที่จะเกิดขึ้น เนื่องจาก **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** มีกำหนดเวลาเดินทางมาเยือนเชียงใหม่ วันที่ 29 พฤศจิกายน เพื่อเข้าร่วมงานของสภาหอการค้าไทย ที่กำลังจะจัดให้มีขึ้น และกระบวนการพูดคุยของกลุ่มคู่ขัดแย้ง ทั้งสองฝ่ายในครั้งนี้นี้ จะช่วยทำให้ไม่มีเหตุการณ์คุกคามรุนแรง เหมือนที่เคยเกิดขึ้นกับ **อดีตนายกรัฐมนตรีชวน** และนักการเมืองคนอื่นๆ ในช่วงต้นปี ดังนั้น หน่วยงานด้านการปกครอง ที่เข้าร่วม จึงแสดงให้เห็นว่า พวกเขายินดีที่จะสนับสนุนความพยายามสร้างความปรองดอง ซึ่งมี กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ผลักดันให้เกิดขึ้นในครั้งนี้นี้ โดยรักษาความปลอดภัยให้สถานที่ ประชุมพูดคุยกันของผู้เข้าร่วม ประสานงานให้ผู้มีส่วนร่วมและให้เงินทุนสนับสนุนกิจกรรมนี้ และ เพื่อเตรียมความพร้อม สำหรับต้อนรับการมาเยือนของ **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** สมาชิก อบจ. เชียงใหม่ และแกนนำนักธุรกิจผู้เข้าร่วมประชุม จึงตกลงที่จะระงับแผนการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม จนกระทั่งผ่านพ้นวันที่ 29 พฤศจิกายน 2552 ไป

การเกิดขึ้นของกลุ่มความร่วมมือเพื่อเชียงใหม่ที่สันติและน่าอยู่ (the Coalition for a Peaceful and Livable Chiang Mai)⁴⁸

หลังจากที่ทางกลุ่ม นปช. ในกรุงเทพฯ ยุติการประชุมประท้วงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2552 ได้ มีกลุ่มคนเสื้อแดงภาคเหนือจำนวนมาก เปลี่ยนแผนที่วางไว้ เพื่อมาชุมนุมต่อต้าน **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** ที่ จ.เชียงใหม่แทน ในวันที่ 29 พฤศจิกายน ซึ่งจะทำให้กลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงที่เชียงใหม่เพิ่ม ขนาดมากขึ้น และทำให้กลุ่มคนรักเชียงใหม่⁵¹ ซึ่งเป็นกลุ่มคนเสื้อแดงหัวรุนแรง (hardcore) ที่ เป็นตัวเอกในการจัดชุมนุมประท้วงสัปดาห์นี้ มีความฮึกเหิมมากยิ่งขึ้น ในการแพร่กระจายเสียง ของวิทยุชุมชนของกลุ่มคนเสื้อแดง วันที่ 19 พฤศจิกายน **เพชรบรรต** แกนนำกลุ่มรักเชียงใหม่⁵¹ และแกนนำกลุ่ม นปช. ซึ่งมีฐานอยู่ในกรุงเทพฯ ได้เชิญผู้ฟังรายการเข้าร่วมกิจกรรมจัดพิธิเผาศพ จำลองของ **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** ที่ จ.เชียงใหม่ ในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2552 ซึ่งเป็นวันที่ **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** มีแผนที่จะแถลงรวมตัวหอการค้าทั่วประเทศ แกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงใน รายการวิทยุดังกล่าว ได้เรียกร้องให้ผู้ฟังรายการ มาล้อมสนามบินและกำจัด “*สาเหตุรากเหง้าของความเจ็บปวดของประเทศ*” เพื่อที่จะทำให้สิ่งนี้เป็นความจริง พวกเขาได้เรียกร้องให้กลุ่มคนเสื้อแดงกลุ่มต่างๆทั้งหมด ทั้งที่มีความแตกต่างในอุดมการณ์และยุทธวิธี มาเข้าร่วมกิจกรรมนี้ด้วยกัน และยืนยันกันว่า **อภิสิทธิ์** สามารถเดินทางไปไหนก็ได้ทั่วประเทศตามที่ต้องการ ยกเว้นพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน กงสุล **Morrow** มองว่า แม้ว่ากลุ่มรักเชียงใหม่⁵¹ ในเมืองชั้นในจะมี

⁴⁸ สรุปและเรียบเรียงจาก U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI178, “PM’S PLANNED NOV. 29 VISIT GALVANIZES RED-SHIRTS TO ACT IN CHIANG MAI,” Michael K. Morrow to Secretary of State, 25 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09CHIANGMAI178.html> [9 February 2012]

สมาชิกลดน้อยลง แต่ก็ยังสามารถระดมมวลชนจากทางตอนบนของประเทศ ให้เข้าร่วมกิจกรรมในโอกาสสำคัญๆ ได้ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากนักการเมืองที่สนับสนุน **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** เป็นจำนวนมาก ณ ตอนนี้ กลุ่มรักเชียงใหม่'51 จึงมีอิทธิพลต่อคนชนบท มากกว่ากลุ่มคนเสื้อแดงสายกลาง ที่มีเงินทุนน้อยกว่า ดังเช่น สมาพันธ์เพื่อประชาธิปไตย รากหญ้า (the Confederation for Grassroots Democracy) และกลุ่มคนเสื้อแดงกลุ่มอื่นๆ ที่ต้องการให้ จ.เชียงใหม่ สงบสุข แกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงสายกลางได้กล่าวกับ เจ้าหน้าที่สถานกงสุลอเมริกัน ในวันที่ 24 พฤศจิกายน ว่ากลุ่มคนเสื้อแดงหัวรุนแรง (hardcore red-shirt protestors) จะต้องป้องกันที่สนามบินและสถานที่จัดประชุม (โรงแรม เลอ เมอริเดียน) ไม่ให้อภิสิทธิ์ใช้พื้นที่ โดยจะเตรียมดอกไม้ไฟและพลุ ไปจุดบริเวณสถานที่ดังกล่าว เพื่อรบกวนการลงจอดของเครื่องบิน และที่น่าสนใจ คือ แกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงสายกลางคนนี้ได้อ้างว่า จะมีกลุ่มคนเสื้อแดงบางคนที่สนามบินสวมใส่เสื้อเหลืองเพื่อสร้างสถานการณ์ว่าเกิดการปะทะกัน โดยหวังว่า การกระทำดังกล่าว จะกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างรุนแรงจากเจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่นและฝ่ายความมั่นคง⁴⁹

บุญเลิศ บุรณุปกรณ์ นายก อบจ. เชียงใหม่และอดีตนายกเทศมนตรีเชียงใหม่ ซึ่งเป็นที่รู้จักดีว่า เป็นผู้สนับสนุนกลุ่มคนเสื้อแดงหัวรุนแรง ได้แนะนำ **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** ไม่ให้เดินทางมาเชียงใหม่ อ้างตามคำกล่าวของ รองผู้ว่าฯ เชียงใหม่ **บุญเลิศ** และ ส.ส. พรรคเพื่อไทย ที่สนับสนุน **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้เตรียมเงินทุนไว้ให้กลุ่มรักเชียงใหม่'51 และกลุ่มกองกำลังคนเสื้อแดงกลุ่มอื่นๆ (การสนับสนุนเงินทุนให้แก่กลุ่มคนเสื้อแดงหัวรุนแรงเหล่านี้ โดยชนชั้นนำทางการเมืองฝ่ายทักษิณ ทำให้กลุ่มคนเสื้อแดง ซึ่งมีแนวคิดสายกลาง ไม่สามารถสร้างอิทธิพลทัดเทียมได้) เมื่อแผนการขัดขวางไม่ให้อภิสิทธิ์ เข้าร่วมกิจกรรมของหอการค้าไทยดังกล่าว ถูกเผยแพร่สู่สาธารณชน ตำรวจในภาคเหนือจึงวางแผนทำให้การเดินทางมา จ.เชียงใหม่ ของกลุ่มคนเสื้อแดงมีความล่าช้า โดยตำรวจจะถ่วงเวลาเอาไว้จนกว่า **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** เดินทางกลับไปแล้ว เพราะมีการคาดหมายว่า **อภิสิทธิ์** จะอยู่ในเชียงใหม่ ในเวลาประมาณ 9.00-12.00 น. ของวันที่ 29 พฤศจิกายน นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่รัฐในจังหวัดใกล้เคียง ยังส่งกำลังคนและเครื่องมือต่างๆ มายัง จ.เชียงใหม่ เพื่อช่วยเจ้าหน้าที่ในจังหวัด ป้องกันไม่ให้กลุ่มผู้ประท้วง สร้างความปั่นป่วนในสถานที่ประชุมอีกด้วย

การเดินทางมาเยือนของ **อภิสิทธิ์** ในครั้งนี้ ได้กระตุ้นให้เกิดความเคลื่อนไหวสำคัญอย่างหนึ่ง อันเป็นผลจากความพยายามสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นใน จ.เชียงใหม่ กล่าวคือ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2552 ได้มี การตั้ง “กลุ่มความร่วมมือเพื่อเชียงใหม่ที่สันติและน่าอยู่” (the Coalition

⁴⁹ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

for a Peaceful and Livable Chiang Mai)⁵⁰ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก ได้แก่ หอการค้า สมาพันธ์อุตสาหกรรมไทย สมาชิกกลุ่ม พธม. และ แกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงสายกลาง เข้าร่วมการประชุมในครั้งด้วย แต่ทางเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของรัฐในท้องถิ่น ไม่ปรากฏว่ามีการส่งตัวแทนเข้าร่วมแต่อย่างใด นอกจากนี้ ยังมีผู้เข้าร่วมประชุมเพิ่มเติม ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยข่าวกรองทหารจำนวน 3 คน แกนนำศาสนา จำนวน 2 คน และตัวแทนเครือข่ายเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คนเข้าร่วม ทุกฝ่ายที่เข้าร่วมการประชุม ได้มองสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นว่าเป็นสิ่งที่น่ากังวล โดยตั้งข้อสังเกตว่า กลุ่มผู้สนับสนุนคนเสื้อแดง ในจังหวัดภาคเหนือตอนบน กำลังถูกปลุกระดมอย่างกระตือรือร้น โดยคำสั่งของแกนนำ นปช. ในกรุงเทพฯ ดังนั้น จึงไม่มีทางที่จะหยุดเหตุการณ์นี้ ไม่ให้เกิดขึ้นได้ ภายหลังการประชุมของกลุ่มฯ ได้มีการนัดหมายกันมาร่วมแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ในวันที่ 25 พฤศจิกายน โดยทุกฝ่ายที่มาร่วมประชุมในครั้งนี้ จะเข้าร่วมการแถลงข่าวด้วยสมาชิกของกลุ่มความร่วมมือเพื่อเชียงใหม่ฯ ได้มีการวางแผนการสร้างโครงการรณรงค์ในระยะเวลา 1 ปี เพื่อสร้างประชาธิปไตยที่เต็มไปด้วยความใส่ใจ (Mindful Democracy) ในประเด็นเฉพาะเจาะจง โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมรับผิดชอบทำข้อเสนอ (proposals) และนำมาเสนอบนโต๊ะประชุม ในเดือนกุมภาพันธ์ 2553 เพื่อให้กลุ่มพิจารณา โดยมุ่งหวังว่าจะให้ทุกภาคส่วนของสังคม เข้ามาเกี่ยวข้องและขับเคลื่อนบทสนทนา (dialogue) ไปข้างหน้า นอกจากนี้ สถานกงสุลอเมริกัน ยังร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกันในกรุงเทพฯ จัดเวทีให้ **ดร.โรเบิร์ต อัลบริตตัน (Dr. Robert Albritton)**⁵¹ จากมหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี เข้าร่วมร่วมแบ่งปันประสบการณ์ของสหรัฐอเมริกา ให้กับบรรดาผู้เข้าร่วมกระบวนการปรองดองครั้งนี้ โดยมีนักการเมืองจำนวน 30 คน องค์กรพัฒนาเอกชน และนักเคลื่อนไหวในภาคประชาสังคม เข้าร่วมด้วย กงสุลอเมริกัน อ้างว่า งานนี้ถือเป็นงานล่าสุดของสถานกงสุลสหรัฐฯ ที่จะสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจ และการสื่อสารอย่างเปิดเผยมากขึ้น ระหว่างกลุ่มทางการเมืองกลุ่มต่างๆในภาคเหนือของไทย⁵²

หลังจากเหตุการณ์ประท้วงของกลุ่มรักเชียงใหม่'51 เพื่อขัดขวางการเดินทางมาเยือนของอภิสิทธิ์ มีที่ท่าว่าจะรุนแรงมากขึ้น ในวันที่ 26 พฤศจิกายน **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** จึงประกาศว่าจะไม่เดินทางไปร่วมประชุมสัมมนาที่หอการค้าไทยกับกลุ่มนักธุรกิจร่วมกันจัดขึ้นที่ จ.เชียงใหม่ ใน

⁵⁰ ผู้เขียนใช้การแปลชื่อกลุ่มมาจากชื่อภาษาอังกฤษ ที่ปรากฏอยู่ในโทรเลขของสถานกงสุลฯ โดยไม่ทราบชื่อกลุ่มซึ่งเป็นภาษาไทยที่แน่ชัดว่าชื่ออะไร

⁵¹ **ดร.อัลบริตตัน** ได้เน้นเรื่องความต้องการให้ทุกพรรคการเมือง เคารพผลการเลือกตั้งและทำงานเพื่อเปลี่ยนแปลง โดยปราศจากการไม่เคารพหลักนิติธรรม (rule of law)

⁵² อ้างจากย่อหน้าที่ 12 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 10CHIANGMAI8, "ROUND-UP: PAD CANCELS RALLY; RED-SHIRTS SPLINTERING?," Alexander Barrasso to Secretary of State, 15 January 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10CHIANGMAI178.html> [9 February 2012]

วันที่ 29 พฤศจิกายน 2552 ตามที่วางแผนไว้⁵³ ทางฝ่ายผู้จัดงานสัมมนาจึงรักษาหน้า ด้วยการกล่าวอ้างเหตุผลว่า **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** ไม่เดินทางมาเพราะเกรงว่าการประท้วงที่เกิดขึ้น จะอาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรง ซึ่งจะกระทบต่อเหตุการณ์ท่องเที่ยว ที่อยู่ในช่วงได้รับความนิยมสูงสุด⁵⁴ การตัดสินใจยกเลิกการเดินทางมาเชียงใหม่ ช่วยลดความตึงเครียดในพื้นที่ได้ในระยะสั้น เพราะแกนนำกลุ่ม นปช. ยังคงกล่าวกับสาธารณชนว่า ตั้งใจจะประชุมวางแผนทางที่จะดำเนินต่อไปข้างหน้า ช่วงกลางเดือนธันวาคม ประกอบกับช่วงเวลาดังกล่าว มีการเผยแพร่ภาพถ่ายร่วมกันระหว่าง **พล.ต. ชัตติยะ สวัสดิผล (เสธ.แดง)** ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนการใช้ความรุนแรง **วีระ มุสิกพงษ์** แกนนำ นปช. “สายพิราบ” (“peace” UDD Leaders) และ**อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ที่เมืองดูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ทำให้ฝ่ายต่างๆ มีความวิตกกังวลว่า จะเกิดเหตุรุนแรงจากการชุมนุมประท้วง ที่จะจัดขึ้นในอนาคต ซึ่งความกังวลดังกล่าว ก็ถือว่ามีความจริง เพราะเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ ได้กล่าวกับเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกันคนหนึ่ง ระหว่างรับประทานอาหารค่ำในงานเลี้ยงขอบคุณของสถานทูตอเมริกันว่า การประท้วงของกลุ่มคนเสื้อแดงขนาดใหญ่ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะ**อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** จ่ายเงินจำนวนหลายล้านบาท ให้แก่กลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงเรียบร้อยแล้ว โดยกล่าวหาว่า “อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ได้ให้เงินแก่ส.ส.แต่ละคนจำนวน 1.5 ล้านบาท เพื่อให้ส.ส.แต่ละคนจัดส่งคนเข้าร่วมประท้วง จำนวน 1,500 คน และให้เงินแก่ผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง (would-be candidate) คนละ 500,000 บาท เพื่อให้แต่ละคน จัดส่งคนมาร่วมประท้วงจำนวน 500 คน”⁵⁵ ขณะที่ **สุเทพ** มองว่า การชุมนุมประท้วงที่กลุ่ม นปช. จะจัดขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อกดดันให้ในหลวงพระราชทานอภัยโทษ⁵⁶

ความแตกแยกภายในกลุ่มคนเสื้อแดงภาคเหนือ: การจัดตั้ง “แดงประชาธิปไตย”-“สภาแดงล้านนา”

กลุ่มคนเสื้อแดงในเชียงใหม่ ประสบความสำเร็จในการต่อต้านไม่ให้ฝ่ายตรงข้าม เข้ามาทำกิจกรรมภายในจังหวัดบ้านเกิดของ **ทักษิณ** ซึ่งเปรียบได้กับหัวใจของคนเสื้อแดงภาคเหนือ ทั้งการเดินทางมาเข้าร่วมประชุมสัมมนาของ **อภิสิทธิ์** ซึ่งหอการค้าไทยเป็นผู้จัดขึ้น ดังที่กล่าวมาแล้ว และล่าสุดคือ เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2553 กลุ่ม พรม. ได้ประกาศยกเลิกการจัดงานคอนเสิร์ต

⁵³ **สุเทพ** เป็นผู้บอกให้ **อภิสิทธิ์** ยกเลิกการเดินทางมาร่วมประชุมสัมมนาที่เชียงใหม่

⁵⁴ ย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3015, “THAILAND: ABHISIT CANCELS CHIANG MAI TRIP IN THE FACE OF THREATS, RED PROTESTS DEFERRED FOR NOW,” Eric G. John to Secretary of State, 27 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK3015.html> [9 February 2012]

⁵⁵ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

⁵⁶ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

การเมือง⁵⁷ ที่จะจัดขึ้น ในวันที่ 16 มกราคม 2553 ที่สนามกีฬาหลักประจำจังหวัดเชียงใหม่ การตัดสินใจยกเลิกกิจกรรมดังกล่าว เป็นเพราะช่วงเวลาเดียวกันนี้ กลุ่มคนเสื้อแดงจะเข้าร่วมการจัดงานดอกไม้ไฟ ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัย ในกรณีที่เกิดการเผชิญหน้าของมวลชนทั้งสองกลุ่ม และเจ้าหน้าที่รัฐ ก็ไม่สามารถจัดกำลังดูแล รักษาความปลอดภัยได้เพียงพอด้วย เนื่องจากมีหมายกำหนดการว่า จะมีสมาชิกประชาชนจำนวน 2-3 พระองค์ เสด็จมาในช่วงเวลาดังกล่าว⁵⁸

ในช่วงเวลาระหว่างที่**อภิสิทธิ์** ยกเลิกการเดินทางมาเชียงใหม่ ได้มีความเคลื่อนไหวสำคัญของกลุ่มคนเสื้อแดงในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มคนเสื้อแดง 2 กลุ่ม ในพื้นที่เชียงใหม่ ซึ่งเป็นคู่แข่งกัน ได้ประกาศรวมตัวบริเวณอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ ในวันที่ 28 พฤศจิกายน 2552 **พิรพล มรกต**ได้เริ่มดำเนินการ “ศูนย์ประสานงานคนเสื้อแดงเชียงใหม่” ที่เรียกกันว่า “แดงประชาธิปไตย” (Democratic Red) คนเสื้อแดงซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มนี้ ต่างมีมุมมองร่วมกันว่า **อภิสิทธิ์**เป็นนายกรัฐมนตรีหุ่นเชิด ของเผด็จการและอำมาตย์ ขณะที่มองว่า แกนนำกลุ่ม นปช. อย่างเช่น **วีระจตุพร และณัฐวุฒิ** มุ่งเน้นไปที่ยุทธวิธีระยะสั้น แต่ขาดกลยุทธ์ระยะยาวเพื่อการเปลี่ยนแปลง แกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงกลุ่มอื่น ที่มีการติดต่อกับคนเสื้อแดงกลุ่มนี้ ได้กล่าวกับกงสุลอเมริกันว่า คนกลุ่มนี้มีเครือข่ายที่กว้างขวาง ครอบคลุมพื้นที่ครึ่งหนึ่งของ จ.เชียงใหม่ ในวันที่ก่อตั้ง “แดงประชาธิปไตย” มีแกนนำสาขาเชียงใหม่ ของกลุ่ม “คนรักทักษิณ” คนหนึ่ง ซึ่งเคยเข้าร่วมการสนทนาเรื่องการปรองดอง ที่กระทรวงการต่างประเทศอเมริกันสนับสนุน แต่ได้ถอนตัวออกไป เพราะถูกกลุ่มรักเชียงใหม่⁵¹ ช่มชู้ว่าจะใช้ความรุนแรง เข้าร่วมด้วย ท่ามกลางคน 150-200 คนที่รวมตัวชุมนุมกัน⁵⁹

อย่างไรก็ตาม กลุ่มคนเสื้อแดงอีกส่วนหนึ่ง ที่มีแนวทางการคิดแตกต่างกัน ก็ได้ตั้ง “สภาแดงล้านนา” ขึ้นมา ซึ่งในวันเปิดตัว มีผู้สนับสนุนกลุ่มคนเสื้อแดง จำนวน 50 คน โดยประมาณ เข้าร่วมด้วย และที่น่าสนใจ คือ แกนนำกลุ่มรักเชียงใหม่⁵¹ ก็รวมอยู่ในนี้ด้วย **สภาแดงล้านนา** เป็นตัวแทนของกลุ่มคนเสื้อแดงทั้งหมด 8 จังหวัด ในภาคเหนือตอนบน มี**จรัส ภัทวิรุฑ** ได้รับเสนอชื่อเป็นประธานสภาฯ และมีหลักการร่วมกันของสมาชิกกลุ่มคนเสื้อแดงกลุ่มนี้ อยู่ 5 ประการ คือ **ประการแรก** ปกป้องชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ **ประการที่สอง** พยายามทำให้บรรลุ

⁵⁷ การยกเลิกคอนเสิร์ตการเมืองของกลุ่ม พวม. ในครั้งนี้ มีความเกี่ยวข้องกับตัวแทนกลุ่ม พวม. ที่เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความปรองดองซึ่งกระทรวงการต่างประเทศอเมริกันผลักดัน เพราะสมาชิกคนหนึ่งเข้าร่วม**กลุ่มความร่วมมือเพื่อเชียงใหม่ที่สันติและน่าอยู่** ได้นำเรื่องการหลีกเลี่ยงการปะทะของทั้งสองฝ่ายจากที่ประชุมฯ ไปปรึกษากับแกนนำกลุ่ม พวม. ใน กทม. ขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่รัฐก็ให้ความร่วมมือกับความพยายามดังกล่าว ด้วยการทำหน้าที่เจรจาในนามของกลุ่ม พวม. เพื่อขอเงินค่าเช่าสนามกีฬาคืน ทั้งนี้โดยทั่วไปไม่สามารถทำได้ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 13 และ 14 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 10CHIANGMAI8, “ROUND-UP: PAD CANCELS RALLY; RED-SHIRTS SPLINTERING?”

⁵⁸ อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

⁵⁹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 และ 8 ของ *Ibid.*

ประชาธิปไตยที่มีอิสระจากการแทรกแซง *ประการที่สาม* ต่อสู้กับความ อยุติธรรม *ประการที่สี่* ปกป้อง “พลเมืองดี” ซึ่งมีคุณูปการในการให้ความคิดเห็นต่อประเทศ และ*ประการที่ห้า* ปกป้อง ธรรมาภิบาล สถานกงสุลอเมริกัน ได้อ้างแหล่งข่าว ที่อยู่ฝ่ายตำรวจและกองทัพว่า *สภาแดง ล้านนา* ได้รับการหนุนหลังอย่างดีจากบุคคลสำคัญ ซึ่งเป็น ส.ส.พรรคเพื่อไทย จำนวนหนึ่ง โดยมี *สงวน พงษ์มณี* จาก จ.ลำพูน *บุญส่ง เตเวียภิรมย์* จาก จ.เชียงใหม่ และ *อดีตนายกรัฐมนตรีสมาชาย*⁶⁰ รวมอยู่ในนี้ด้วย

แหล่งข่าวของสถานกงสุลอเมริกัน ซึ่งอยู่ในกองทัพและแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดง ซึ่งอยู่ใน *ศูนย์ประสานงานคนเสื้อแดง* (the Red Coordinating Center) ได้กล่าวว่า *สภาแดง ล้านนา* ก่อตัวขึ้นมา จากความพยายามที่จะเชื่อมช่องว่างระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงภาคเหนือกลุ่มต่างๆ ซึ่งมีแนวโน้มจะก่อ ความแตกแยกรุนแรงมากขึ้น เพราะการแยกตัวของขบวนการเสื้อแดงกลุ่มต่างๆ สามารถ สร้างความอ่อนแอให้กับ ฐานสนับสนุนของพรรคเพื่อไทยที่มีอยู่ในภาคเหนือ ดังนั้น บรรดา ส.ส. พรรคเพื่อไทยคนสำคัญ จึงพยายามนำเสนอ การสร้างแนวร่วมที่มีความเป็นเอกภาพ (united front) ขึ้นมา และกลุ่มคนรักเชียงใหม่’51 ก็มีความต้องการเช่นเดียวกับแกนนำพรรคเพื่อไทย

ดังนั้น เมื่อมีข่าวว่าสมาชิกคนหนึ่งของ *ศูนย์ประสานงานคนเสื้อแดง* ซึ่งเคยอยู่ในกลุ่มคนรัก เชียงใหม่’51 เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล กลุ่มคนรักเชียงใหม่’51 จึงส่งตัวแทนไปเยี่ยมและ กระตุ้นให้คนเสื้อแดงกลุ่มนี้ เข้าร่วมกับกลุ่มรักเชียงใหม่’51 อีกครั้ง เพื่อให้กลุ่มคนเสื้อแดงกลุ่มต่างๆ ในภาคเหนือทั้งหมด เป็นเอกภาพอยู่ภายใต้ร่มอันเดียวกัน⁶¹

8.3 การกลับมาเคลื่อนไหวอีกครั้งของ นปค./นปช. : การปลุกกระแสทางการเมืองระดมมวลชนเสื้อแดง⁶²

การกลับมาชุมนุมประท้วงอีกครั้งของกลุ่ม นปค. ภายใต้ชื่อใหม่ว่า “*แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ*” (นปช.) ภายหลังจากประสบความล้มเหลว ในการต่อสู้ครั้งแรก เมื่อเดือน เมษายน 2552 ได้มีการปรับเปลี่ยนสำคัญอย่างหนึ่ง คือ การสร้างภาพต่อสาธารณชนว่า ขบวนการ ได้ถอยห่างออกจากตัว *อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ* มากกว่าเดิมที่เห็นได้ว่า ขบวนการทำตามคำสั่ง ของ*ทักษิณ* และมี*ทักษิณ*เป็นเจ้าของ ดังเห็นได้จากที่ *วีระ* ชี้แจงกับทูตอเมริกันว่า “*ทักษิณเป็น*

⁶⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.*

⁶¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 10 ของ *Ibid.*

⁶² สามารถตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลโทรเลขสถานทูตอเมริกันในส่วนนี้ ได้จากงานของ *อุบลพรรณ* ซึ่งส่วนใหญ่ใช้การสัมภาษณ์บุคคลสำคัญในกลุ่ม นปช. ดูใน *อุบลพรรณ* กระจำจ่างโพธิ์, “การเคลื่อนไหวของขบวนการแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์,” หน้า 87-103.

เพื่อนและผู้สนับสนุนกลุ่ม นปช.”⁶³ การปรับภาพความสัมพันธ์และบทบาทของขบวนการที่มีต่อ **ทักษิณ** เป็นไปเพื่อสร้างความชอบธรรม กับการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. มากยิ่งขึ้น ว่าเป็นการทำเพื่อผลประโยชน์ของคนจนโดยทั่วไป ที่ได้รับความอยุติธรรมในสังคม โดยมี **ทักษิณ** เป็นหนึ่งในตัวแทนเหยื่อของ ความอยุติธรรมในสังคมดังกล่าวด้วยเช่นกัน

8.3.1 การขอพระราชทานอภัยโทษ: แผนการ “ดิ่งฟ้าดำ”

การเคลื่อนไหวครั้งสำคัญของกลุ่ม นปช. ภายหลังจากความล้มเหลวในการเคลื่อนไหวช่วง สงกรานต์ คือ การผลักดันเรื่อง “การขอพระราชทานอภัยโทษ” ให้กับอดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** วาระดังกล่าวปรากฏออกสู่สาธารณชน ในวันที่ 27 มิถุนายน 2552 ระหว่างที่มีการชุมนุมประท้วง ณ เวทีท้องสนามหลวง ซึ่งมีการพูดคุยระหว่าง **วิระ**กับ**ทักษิณ** ที่ต่อสายเข้ามาปราศรัยกับมวลชน **วิระ** ได้พูดคุยเรื่องการขอพระราชทานอภัยโทษให้**ทักษิณ** ซึ่งได้รับเสียงตอบรับเป็นอย่างดีจากมวลชนที่ฟัง ปราศรัยในขณะนั้น ประกอบกับแกนนำคนอื่น ๆ ดังเช่น **จตุพร**และ**ณัฐวุฒิ** ก็เห็นด้วยกับแนวทาง ดังกล่าวของ**วิระ** จึงเริ่มผลักดันวาระดังกล่าวตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา⁶⁴ ดังปรากฏว่า ในช่วงดำเนิน กิจกรรมการจัดงานฉลองวันคล้ายวันเกิด อายุครบรอบ 60 ปี ของอดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** ซึ่งถูก จัดขึ้นในวันที่ 26 กรกฎาคม 2552 ในหลายๆจังหวัดในภาคเหนือ โดยมีกลุ่มคนเสื้อแดงประมาณ 5,000 คน และ ส.ส. พรรคเพื่อไทย หลายคนเข้าร่วม งานฉลองวันเกิดที่ จ.เชียงใหม่ มีกลุ่มคนเสื้อแดงจาก 3 จังหวัดในภาคเหนือเข้าร่วม โดยมีผู้จัดงานประกอบด้วย ญาติของอดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** และผู้ปฏิบัติการในสถานีวิทยุชุมชน ร่วมกับ ส.ส.พรรคเพื่อไทย **สุรพงษ์ โตวิจักษณ์ชัยกุล** และ **สุรพล เกียรติชัยกร** ขณะเดียวกัน ก็มีการจัดงานฉลองวันเกิดของ**ทักษิณ**ที่วัดแห่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ บริเวณใกล้เคียงกับจังหวัดลำพูน โดยมีผู้ร่วมจัดงาน ดังเช่น **สงวน พงษ์มณี** ส.ส.พรรคเพื่อไทย **เพชรวรรต วัฒนพงษ์ศิริกุล** แกนนำกลุ่มรักเชียงใหม่⁵¹ และป่าของอดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** โดยมีกลุ่มคนเสื้อแดงเข้าร่วม 1,200 คน ซึ่งที่นี่ได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้าร่วมลงชื่อถวายฎีกา “ขอพระราชทานอภัยโทษ” ซึ่งกลุ่ม นปช. จะยื่นฎีกาถวายในหลวงโดยผ่านราชเลขาธิการ ในวันที่ 17 สิงหาคม 2552 พร้อมทั้งถ่ายทอดเสียงในงานผ่านทางวิทยุชุมชน นอกจากนี้ ยังมีการจัดงาน

⁶³ อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BAGNKOK1817, “THAILAND: AMBASSADOR MEETS WITH RED-SHIRT LEADERS TO ENCOURAGE POLITICAL DIALOGUE AND RECONCILIATION.”

⁶⁴ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน อุบลพรรณ กระจ่างโพธิ์, “การเคลื่อนไหวของขบวนการแนวร่วม ประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์,” หน้า 91-94.

ฉลองฯ ขึ้น ที่วัดต่างๆ ในจังหวัดลำปาง โดยกลุ่ม นปช. กลุ่มเล็กๆ อีก 3 กลุ่ม แต่ละแห่งมีผู้เข้าร่วมจำนวน 150-200 คน และ **ทักษิณ** ได้โทรศัพท์เข้ามาปราศรัยกับคนเสื้อแดงในงานฉลองฯ ด้วย⁶⁵

แผนการ “ขอพระราชทานอภัยโทษฯ” เป็นยุทธวิธีอย่างหนึ่งที่แกนนำกลุ่ม นปช. ใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ด้วยการตั้งสถาบันกษัตริย์ เข้ามาสู่ความขัดแย้งทางการเมือง เพื่อปูทางไปสู่การเคลื่อนไหวใหญ่ของกลุ่ม นปช. ที่จะจัดขึ้นในอนาคต เบื้องหลังความคิดของกลยุทธ์ดังกล่าว ปรากฏเป็นหลักฐาน ในโทรเลขทางการทูตฉบับหนึ่งของสถานทูตอเมริกัน ที่บันทึกไว้ว่า เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2552 มีการพบกันระหว่างคณะตัวแทนของรัฐบาลอเมริกากับแกนนำหลักของกลุ่ม นปช. ได้แก่ **จรัส ดิษฐาภิรักษ์** และ **นพ.เหวง โตจิราการ** **จรัส** ได้ยอมรับอย่างเปิดเผยกับคณะตัวแทนรัฐบาลอเมริกันว่า “เป้าหมายขั้นต้น (primary objective) ของกลุ่ม นปช. ในการรณรงค์ถวายฎีกาก็เพื่อจะดึงในหลวงเข้าสู่มาสู่การเมือง” และยังคงกล่าวอีกว่า “กลุ่ม นปช. ไม่ได้คาดหวังว่าในหลวงจะพระราชทานอภัยโทษให้แก่อดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** ตั้งแต่แรกแล้ว”⁶⁶ ซึ่ง **ทูต John** ก็ได้แสดงความคิดเห็นในโทรเลขฉบับเดียวกันนี้ว่า

“ทักษิณประสบความสำเร็จขั้นพื้นฐานตรงที่สามารถดึงกษัตริย์เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองได้ ทักษิณจัดการกับบรรดาข้าราชการ-อภิสิทธิ์ชน ให้จนมุม ซึ่งบุคคลเหล่านี้รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า ‘อำมาตย์’ ซึ่งกลุ่มคนเสื้อแดงพยายามที่จะขจัดออกไปตามคำขวัญในการประท้วงของกลุ่มคนเสื้อแดงในเดือนเมษายน ที่ว่า ‘โค่นอำมาตย์’... ถ้ากระบวนการ (ขอพระราชทานอภัยโทษ - ผู้เขียน) ถูกทำให้ล่าช้า กลุ่ม นปช. ก็จะทำอย่างที่ได้ว่า อำมาตย์กำลังป้องกันไม่ให้ราษฎรเข้าถึงตัวกษัตริย์ได้”⁶⁷

เมื่อถึงวันที่ 17 สิงหาคม 2552 กลุ่มคนเสื้อแดงประมาณ 20,000-50,000 คน ได้โดยสารรถบัส เดินทางจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มายังบริเวณพระบรมมหาราชวังตั้งแต่เช้าตรู่ เพื่อเข้าร่วมถวายฎีกา โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจประมาณ 4,000 คน ยืนดูแลความสงบ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ใช้เวลาประมาณ 30 นาที เริ่มต้นนำกล่าว “ทรงพระเจริญ” และร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี เพื่อพยายามแสดงให้เห็นว่าตัวเขาเป็นพวคนิยมเจ้า **ทักษิณ** ได้ยกย่องพระ

⁶⁵ ดูเพิ่มเติมใน U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI118, “NORTHERN REDSHIRTS, MPS MARK THAKSIN’S BIRTHDAY,” Michael K. Morrow to Secretary of State, 3 August 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/08/09CHIANGMAI118.html> [9 February 2012]

⁶⁶ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้า 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2034, “RED SHIRTS PEACEFULLY PETITION THE KING,” Eric G. John to Secretary of State, 17 August 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/08/09BANGKOK2034.html> [6 February 2012]

⁶⁷ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

บารมีของในหลวงว่า พระองค์เป็นผู้ที่จะทำให้เกิดความเป็นเอกภาพและเขายังได้ร้องขอให้พลเมืองไทยเป็นหนึ่งเดียวกันภายใต้สีเดียวกัน⁶⁸ ต่อมาแกนนำกลุ่ม นปช. ได้นำฎีกาไปถวายในหลวงพร้อมด้วยรายชื่อประชาชนจำนวน 5,000,000 รายชื่อ⁶⁹ โดยมี **วีระ มุสิกพงษ์** เป็นผู้อ่านฎีกาด้วยเสียงดัง ก่อนที่จะยื่นฎีกาดังกล่าว ให้กับรองราชเลขาธิการ **อินจันทร์ บุราพันธ์** หลังจากนั้น เจ้าหน้าที่วังได้มาตรวจกล่องรายชื่อประชาชน เป็นเวลานานมากกว่าหนึ่งชั่วโมง ก่อนที่จะนำกล่องรายชื่อดังกล่าวเข้าไปในวัง⁷⁰ หลังจากเหตุการณ์นี้ประมาณ 4 วัน (วันที่ 21 สิงหาคม) ในหลวงได้มีพระราชดำรัสเตือนประชาชนว่า ถ้าขาดความร่วมมือประเทศอาจตกอยู่ในหายนะ⁷¹ พระราชดำรัสดังกล่าวถือเป็นพระราชดำรัสครั้งที่ 3 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเมือง นับตั้งแต่ช่วงปี 2549 เป็นต้นมา⁷² ภายหลังจากเกิดพระราชดำรัสดังกล่าว ภาคส่วนต่างๆ ก็ได้ออกมาตีความพระราชประสงค์ของในหลวงว่าเป็นเช่นใด สื่อบางส่วนพยายามตีความพระราชดำรัส ดังกล่าวไว้ว่า หมายถึง พระองค์ต้องการให้กลุ่มคนเสื้อแดงยุติการสร้างควมเสียหาย ขณะที่มิบุคคลอื่นที่ตีความแตกต่างออกไป ดังเช่น **สุนัย ผาสุก** ที่มองว่า ในหลวงทรงริเริ่มการปรองดอง⁷³ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะพระราชประสงค์ที่แท้จริงของพระองค์จะเป็นเช่นใด แต่ที่ผ่านมากลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองฝ่ายต่างๆ มักหาประโยชน์จากพระราชดำรัสของพระองค์ ด้วยการตีความพระราชดำรัสไปในทางสนับสนุนแนวทางการเคลื่อนไหวของตน

แม้ว่ายุทธวิธี “ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ” จะประสบความสำเร็จในเบื้องต้น ที่สามารถดึง ในหลวงเข้าสู่การเมืองได้ แต่การใช้ยุทธวิธีดังกล่าว ก็นำมาสู่ความแตกแยกภายในกลุ่มคนเสื้อแดง เพราะแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงบางส่วน ไม่เห็นด้วยกับการใช้ยุทธวิธีดังกล่าว โดยเฉพาะในหมู่แกนนำที่ฝึกฝนแนวคิดสาธารณรัฐต่อต้านระบบศักดินา ทำให้เกิดการแยกตัวออกไป

⁶⁸ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 และ 5 ของ *Ibid.*

⁶⁹ จำนวนรายชื่อผู้ลงชื่อถวายฎีกาจากการตรวจนับจริง มีจำนวนทั้งสิ้น 3,532,906 คน โดยประกอบด้วยประชาชนจำนวน 3,529,477 คน และพระสงฆ์จำนวน 3,429 รูป ดู *มติชนสุดสัปดาห์*, 21-27 สิงหาคม 2552: 10 อ้างใน อุบลพรรณ กระจำโพธิ์, “การเคลื่อนไหวของขบวนการแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์,” หน้า 94.

⁷⁰ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 ของ ย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2034, “RED SHIRTS PEACEFULLY PETITION THE KING.”

⁷¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2167, “KING BHUMIBOL WARNS OF RUIN IN THE ABSENCE OF UNITY, BUT IS ANYONE LISTENING?” Eric G. John to Secretary of State, 27 August 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/08/09BANGKOK2167.html> [6 February 2012]

⁷² พระราชดำรัส 2 ครั้งก่อนหน้านี้อีกคือ พระราชดำรัสในเดือนเมษายน 2549 ที่ต้องการให้ตุลาการ “ทำตามหน้าที่” ก่อนหน้าที่จะมีเหตุการณ์ยกเลิกผลการเลือกตั้งในเดือนเมษายน 2549 และพระราชดำรัสในเดือนธันวาคม 2550 อ้างจากย่อหน้าที่ 1 และ 6 ของ *Ibid.*

⁷³ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

ของกลุ่มต่างๆดังกล่าว ดังที่ วีระ ได้กล่าวกับทูต John เมื่อวันที่ 21 สิงหาคมว่า “กลุ่ม 24 มิถุนาฯ ประชาธิปไตย ซึ่งอยู่ภายในขบวนการเสื้อแดงได้เพิ่มความยากลำบากให้ขบวนการมากยิ่งขึ้น ... กลุ่มนี้เป็นกลุ่มเล็กๆที่ชื่นชอบความคิดแบบสาธารณรัฐและเต็มใจที่จะใช้ความรุนแรง...แกนนำกลุ่ม นปช. จะพบกันเร็วๆนี้ เพื่อพยายามสร้างกฎระเบียบให้ขบวนการและตั้งมาตรฐาน ใครที่ปฏิเสธนโยบายของกลุ่ม นปช. จะถูกขับไล่ออกจากขบวนการ”⁷⁴ สุนัย ผาสุก ได้กล่าวว่า มีเสียงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆของสมาชิกในกลุ่ม นปช. ที่แสดงให้เห็นว่า พวกเขากระวนกระวายและรู้สึกผิดหวังกับสิ่งที่ไม่เป็นไปตามที่คิดกับแนวทางของขบวนการ ซึ่งสุนัยคาดว่ากลุ่มคนดังกล่าวในกลุ่ม นปช. จะมีจำนวนร้อยละ 10 โดยประมาณ ที่เป็นพวกหัวรุนแรง มีความต้องการใช้ความรุนแรงเพื่อโค่นล้มสถาบันกษัตริย์ ทำให้แกนนำที่เป็นกลาง มีความยากลำบากมากขึ้นเรื่อยๆ ในการจัดการกลุ่มย่อยๆ ที่เป็นพวกหัวรุนแรงเหล่านี้⁷⁵ อย่างไรก็ตาม จรัล ได้กล่าวกับทูต John ว่า ทักษิณได้ย่ำว่า แกนนำกลุ่ม นปช. มีอำนาจเต็มที่ในการกระทำใดๆ ที่เห็นว่าเหมาะสม และจะหนุนหลังแกนนำไม่ว่าในทางใดก็ตาม⁷⁶

องคมนตรีกับการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

ภายหลังจากกลุ่ม นปช. เดินหน้าผลักดัน การขอพระราชทานอภัยโทษให้ทักษิณ ก็ไม่เป็นที่น่าประหลาดใจเลยว่า จะมีบุคคลสำคัญในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ เกิดปฏิกิริยาต่อต้านแนวทางดังกล่าวของกลุ่ม นปช. โดยเฉพาะภายหลังจากที่ ทักษิณ ได้แสดงตัวต่อสาธารณะว่า เขามีความขัดแย้งโดยตรงกับองคมนตรี⁷⁷ และชนชั้นนำทางการเมืองหลายคน ดังปรากฏว่า มีองคมนตรีจำนวน 3 คน กล่าวโจมตีและต่อต้านทักษิณ อย่างเปิดเผย ทั้งที่การกระทำดังกล่าว ถือเป็นการฝ่าฝืนธรรมเนียม ที่ห้ามผู้ดำรงตำแหน่งองคมนตรี แสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ องคมนตรีที่ฝ่าฝืนธรรมเนียมดังกล่าวบ่อยครั้งที่สุด ตลอดช่วงหลายปีที่ผ่านมา ได้แก่ พล.อ.เปรม และพล.อ.พิจิตร ซึ่งในรายหลังนี้ ได้กล่าวหาทักษิณหลายครั้งว่า ทำการฟอกเงินที่ได้มาโดยไม่

⁷⁴ แปรจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2180, “THE RED-SHIRTS ARE COMING...AGAIN,” Eric G. John to Secretary of State, 28 August 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/08/09BANGKOK2180.html> [6 February 2012]

⁷⁵ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 10 ของ *Ibid.*

⁷⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

⁷⁷ รองนายกรัฐมนตรี สุเทพ กล่าวว่า อดีตนายกรัฐมนตรีน ทักษิณ ได้เข้าหาองคมนตรี เพื่อให้มีการเปิดเจรจาทันที แต่การยื่นกรณของทักษิณ จะให้มีการพระราชทานอภัยโทษและไม่ต้องติดคุก เป็นเรื่องที่ไม่สามารถทำได้จริง อ้างจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3018, “AMBASSADOR DISCUSSES THAKSIN AND LAO HMONG WITH DEPUTY PM,” Eric G. John to Secretary of State, 30 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK3018.html> [7 February 2012]

สุจริต เป็นจำนวนมหาศาลที่ เกาะเคย์แมน (Cayman Island)⁷⁸ และกรณีล่าสุดก็คือ วันที่ 2 กันยายน 2552 **อำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี** ซึ่งเป็นอดีตผู้เชี่ยวชาญด้านการชลประทาน ของกระทรวงเกษตรฯ ได้ต่อต้าน**ทักษิณ** ด้วยการแสดงความคิดเห็นว่า มีความขัดแย้งระหว่าง การประพฤติปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรมของในหลวง กับพฤติกรรมของ**ทักษิณ** ที่ไม่มีคุณธรรมใดๆ เลย นอกจากนี้ ยังได้กล่าวอ้างว่า เพราะเหตุใดในหลวงจึงทรงปฏิเสธ ฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษของ**ทักษิณ** โดยยกตัวอย่างของเหตุผลดังกล่าวขึ้นมาประกอบ ได้แก่ **ทักษิณ** ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้อง โดยตรงไม่ได้ลงชื่อในฎีกา และ**ทักษิณ**ยังไม่ได้จำคุกตามคำพิพากษา⁷⁹ ในวันที่ 3 กันยายน 2552 ได้มีการจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน โดยมี**ทูต John** เป็นเจ้าภาพ เพื่อเป็นเกียรติแก่**พล.อ.เปรม** ที่จะมีอายุครบ 89 ปี ในวันที่ 26 สิงหาคม ในโอกาสนี้ รองราชเลขาธิการฯ **กฤษณ์** ได้กล่าวแสดงความเสียใจต่อ**ทูต John** ที่ **องคมนตรีอำพล** พุดโจมตี**ทักษิณ** อย่างเปิดเผยในที่สาธารณะ ขณะที่**พล.อ.เปรม** ไม่ได้กล่าวแสดงความชอบธรรมใดๆ กับการพุดดังกล่าวของ**อำพล** และไม่ต้องการปลุกเร้าให้มีการโต้เถียงอย่างรุนแรงในที่สาธารณะเกิดขึ้น⁸⁰ เพราะจากการพุดของ**อำพล** ตามความคิดและความเข้าใจของบุคคลทั่วไป ย่อมถูกตีความอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ว่า **อำพล**พุดแทนในหลวง เพราะเขาได้แสดงตัวต่อสาธารณชนว่า ได้เข้าร่วมรับฟัง พระราชดำรัส 2 ครั้งล่าสุดของในหลวง ทั้งๆที่ ในความเป็นจริง คณะองคมนตรีที่ประกอบด้วยองคมนตรีจำนวน 19 ท่าน มีหน้าที่ทางการเมืองอื่นๆ เพียงแค่เล็กน้อย นอกเหนือจากการทำหน้าที่ถวายคำปรึกษาแก่ในหลวง เฉพาะเวลาที่พระองค์ทรงต้องการคำแนะนำ และโดยทั่วไป องคมนตรีต้องเก็บตัวอย่างมาก เพื่อหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์การเมืองในที่สาธารณะ ยิ่งกว่านั้น จากข้อมูลในโทรเลขของสถานทูตอเมริกัน พบว่า ตลอดช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ในหลวงทรงใช้เวลาเกือบทั้งหมด อยู่ที่พระราชวังไกลกังวล ที่หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ดังนั้น ทั้งองคมนตรีและราชเลขาธิการ จึงไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับในหลวงมากนัก ณ จุดนี้⁸¹ การแสดงความคิดเห็นต่างๆขององคมนตรี และราชเลขาธิการ ในที่สาธารณะ จึงไม่ได้หมายความว่า เป็นการแสดงความคิดเห็น ในฐานะตัวแทนในหลวงอย่างที่สาธารณชนทั่วไปเข้าใจกัน อย่างไรก็ตาม นอกจากการกล่าวโจมตี**ทักษิณ**ในที่สาธารณะ โดยองคมนตรีดังกล่าวแล้ว ในการรับประทานอาหารกลางวัน**ทูต John** เป็นเจ้าภาพ วันนั้น ก็ปรากฏว่ามีองคมนตรีที่กล่าวโจมตี**ทักษิณ** อีกเช่นกัน แม้ว่าจะเป็นการกล่าวโจมตีใน

⁷⁸ ดูรายละเอียดใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2260, "PRIVY COUNCIL MEMBERS, PALACE OFFICIAL QUASH THAKSIN PARDON SUGGESTIONS, PUBLICLY AND PRIVATELY," Eric G. John to Secretary of State, 4 September 2009. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK_2260.html [6 February 2012]

⁷⁹ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

⁸⁰ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

⁸¹ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

สถานที่ส่วนตัว แต่ก็ทำให้เห็นได้ว่า **ทักษิณ** มีความขัดแย้งกับเครือข่ายสถาบันกษัตริย์อย่างรุนแรง กล่าวคือ กรณีของ **องคมนตรี พล.อ.พิจิตร** ที่ได้กล่าวว่า **ทักษิณ** พยายามบ่อนทำลายสถาบันกษัตริย์ และต้องการกลับมาเป็นประธานาธิบดีของไทย และยังแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ว่าทักษิณจะกลับเข้าประเทศว่า “มีความเป็นไปได้ว่าทักษิณจะกลับมาในโลงศพ หลังจากที่ตายในต่างประเทศ”⁸² และจากงานเลี้ยงอาหารดังกล่าว ทำให้ได้ข้อมูลที่น่าสนใจจาก **กฤษณ์** ว่า ทักษิณได้ส่งตัวแทนเข้ามาพบบุคคลต่างๆ ที่สัมพันธ์กับวังอย่างต่อเนื่อง ตลอดช่วงปีที่ผ่านมา แต่ได้ถูกอาสาปิดกั้นช่องทางทั้งหมดไว้⁸³

ในวันที่ 24 กันยายน 2552 ทูตอเมริกัน ได้พบกับ **นิพนธ์ พร้อมพันธุ์** เลขาธิการนายกรัฐมนตรี **อภิสิทธิ์**⁸⁴ และได้พูดถึงอุปสรรค ที่ทำให้การเจรจาปรองดองระหว่าง **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** กับเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ไม่เกิดขึ้น ในช่วงเวลานั้น มีอยู่ 2 ประการ หนึ่งในนั้น ก็คือ ประธานองคมนตรี **พล.อ.เปรม** ซึ่งเป็นชิ้นส่วนสำคัญที่เป็นปัญหามากที่สุด เพราะ **พล.อ.เปรม** ไม่แสดงให้เห็นว่า มีความอยากที่จะพูดคุยเรื่องดังกล่าวเลย⁸⁵ ซึ่ง **นิพนธ์** มองว่าส่วนหนึ่ง คงเป็นเพราะการปราศรัยโจมตี **พล.อ.เปรม** ทำให้องคมนตรีมีความคิดที่จะปรองดองน้อยลง แต่ **นิพนธ์** ก็ยังคิดว่า การแก้ไขความขัดแย้งแตกแยกทางการเมือง ด้วยการสนทนาพูดคุยกัน เพื่อหาทางออกของปัญหา โดย **นิพนธ์** กล่าวว่า เขาจะเป็นผู้พูดคุยกับ **พงษ์เทพ เทพกาญจนา**เอง และเขาต้องการให้การพูดคุยนี้มีบทสนทนากว้างขวางมากขึ้น ครอบคลุมถึงตัวแทนจากกลุ่ม พธม. และองคมนตรี เมื่อทูตอเมริกันได้สอบถามว่า องคมนตรีคนไหนยินดีที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการเจรจาดังนี้ **นิพนธ์** ได้พยายามที่จะไม่พูดถึงใครเลย แต่ในท้ายที่สุด เขาได้แนะนำชื่อองคมนตรี ได้แก่ **พล.อ.อ.กำธน สินธวานนท์** และ **สวัสดิ์ วัฒนายากร** และเขายังเพิ่มเติมชื่อของ **อาสา สารสิน** ราชเลขาธิการส่วนพระองค์อีกด้วย⁸⁶ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะความต้องการให้เกิดการเจรจาของ **นิพนธ์** ดังกล่าว จะปรากฏผลว่ามีความคืบหน้าเป็นเช่นใด และมีการเจรจาเกิดขึ้นจริงหรือไม่ แต่สิ่งที่เห็นชัดเจนก็คือ ความขัดแย้งทางการเมืองยังคงดำรงอยู่ต่อไป

⁸² แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.*

⁸³ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

⁸⁴ **นิพนธ์** เป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์เพียงไม่กี่คน ที่มีสัมพันธ์ที่ดีกับอดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** แต่ด้วยในสถานภาพปัจจุบันของเขา ที่มีความใกล้ชิดกับสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ และตำแหน่งทางการเมืองของเขา จึงทำให้เขาไม่สามารถสนทนากับอดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** ได้โดยตรง อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2455, “THAILAND: AMBASSADOR DISCUSSES RECONCILIATION WITH ADVISER TO BOTH PM AND CROWN PRINCE; VIKTOR BOUT RAISED,” James F. Entwistle to Secretary of State, 28 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2455.html> [7 February 2012]

⁸⁵ ดูเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

⁸⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 6 และ 10 ของ *Ibid.*

8.3.2 การสร้างข่าวลือ: “เทปเสียงคล้ายอภิสิทธิ์” และ “การรัฐประหาร”

ภายหลังจากที่การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ได้อ่อนกำลังไปอย่างมาก นับแต่ช่วงเกิดการจลาจลของกลุ่มคนเสื้อแดง และในที่สุดได้ถูกสลายการชุมนุมโดยรัฐบาล เมื่อเดือนเมษายน จึงทำให้ความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ลดต่ำลงอย่างมาก ระยะเวลาหลังจากนั้น จึงเป็นช่วงเวลาแห่งการฟื้นคืนความชอบธรรม และการกอบกู้ศรัทธาในขบวนการเสื้อแดง กลับมาอีกครั้งหนึ่ง ช่วงเวลาดังกล่าว ได้เกิดการสร้างข่าวลือรูปแบบต่างๆ ขึ้นมา ดังเช่น การใช้เทปที่บันทึกเสียงคล้ายกับเสียงของอภิสิทธิ์ สั่งให้ใช้ความรุนแรงในการสลายการชุมนุม และการก่อรัฐประหารโดยกองทัพ สิ่งเหล่านี้ได้เป็นตัวกระตุ้นอารมณ์ของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่มีความอ่อนไหว ต่อเรื่องปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในมิติต่างๆ และความศรัทธาในประชาธิปไตย ให้พวกเขาเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดงมากขึ้น

การปล่อยเทปบันทึกเสียงลึกลับคล้ายเสียง “นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์”

กลุ่ม นปช. ยังคงเตรียมแผนการชุมนุมประท้วง ที่จะจัดขึ้นวันที่ 30 สิงหาคม 2552 บริเวณท้องสนามหลวง ก่อนที่จะเดินทางไปยังทำเนียบรัฐบาลซึ่งถูกเจ้าหน้าที่ปิดกั้นพื้นที่เอาไว้ โดยคาดว่าจะมีผู้เข้าร่วมชุมนุมประมาณ 20,000-30,000 คน⁸⁷ ถึงแม้ว่าในหลวงจะทรงมีพระราชดำรัสให้มิเอกราชภายในชาติ เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม จากแผนการชุมนุมประท้วงดังกล่าว ทำให้รัฐบาลประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ระหว่างวันที่ 29 สิงหาคม-1 กันยายน ซึ่งจะทำให้ทหารสามารถเข้ามาในพื้นที่ได้และทำงานร่วมกับตำรวจในการเพิ่มการป้องกันเหตุความไม่สงบ อันอาจเกิดขึ้นได้เหมือนในช่วงสงกรานต์ที่ผ่านมา ระหว่างช่วงก่อนหน้าที่จะถึงวันนัดหมายชุมนุมประท้วง ได้มีปรากฏการณ์การปล่อยเทปเสียง ซึ่งถูกคนเสื้อแดงกล่าวอ้างว่าเป็นเสียงของ นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ พุดสั่งการให้ใช้ความรุนแรง เพื่อปราบปรามการจลาจลของกลุ่ม นปช. ช่วงเดือนเมษายน เทปเสียงดังกล่าวมีเสียงพุดที่ฟังไม่ชัดเจน ซึ่งต่อมาได้มีการพิสูจน์แล้วว่าไม่ใช่ของจริง แต่เทปเสียงดังกล่าว ก็ถูกนำมาใช้เพื่อปลุกกระตมให้คนเสื้อแดง ออกมาชุมนุมประท้วงจำนวนมากๆ ดังปรากฏว่า สถานีวิทยุชุมชนเสื้อแดง ในจังหวัดอุดรธานีและกรุงเทพฯ ได้เล่นเสียงบันทึกจากเทปเสียงดังกล่าว อย่างซ้ำๆ ตลอดช่วงสัปดาห์ก่อนหน้านี้ เพื่อปลุกปั่นความรุนแรงในหมู่คนเสื้อแดง โดยก่อนหน้านั้น สถานีวิทยุชุมชนเหล่านี้ เคยเรียกร้องให้กลุ่ม นปช. ออกมาต่อสู้กับรัฐบาลบนท้องถนนแล้วในช่วงเดือนเมษายน ทูตอเมริกัน มองว่า ยุทธวิธีปล่อยเสียงบันทึกในเทปเสียง ซึ่งพิสูจน์แล้วว่าไม่ใช่เสียงจริงของ นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ดังกล่าว มีลักษณะเช่นเดียวกับที่กลุ่มคน

⁸⁷ จตุพร กล่าวกับสื่อมวลชนว่า ผู้สนับสนุนกลุ่ม นปช. จะเดินทางมาจากจังหวัดอุดรธานี อ้างจากย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2180, “THE RED-SHIRTS ARE COMING...AGAIN.”

สื่อแดงกล่าวหาว่า **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** เป็นฆาตกรในเหตุการณ์การชุมนุมเดือนมีนาคม-เมษายน⁸⁸

การปล่อยข่าวลือ “การรัฐประหาร”

ข่าวลือการรัฐประหารเพื่อแทรกแซงความขัดแย้งทางการเมือง ปรากฏขึ้นเป็นระยะๆ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา โดยข่าวลือในครั้งล่าสุดนี้ ได้มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ทางการเมือง ช่วงเดือนสิงหาคมและความขัดแย้งเรื่องการแต่งตั้งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติแทน **พล.ต.อ. พัชรวาท** แม้ว่า**พล.อ.อนุพงษ์** จะออกมากล่าวว่า กองทัพอากาศจะออกจากการเมือง และปล่อยให้รัฐบาลที่เป็นตัวแทนของประชาชน ทำงานแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองเอง และสถานการณ์เช่นนี้ ไม่เหมาะสมต่อกองทัพ ที่จะแก้ปัญหาทางการเมือง เพราะการรัฐประหารไม่ใช่วิถีทางที่เหมาะสม ที่จะทำให้การเมืองเจียบสงบได้⁸⁹ ข่าวลือการรัฐประหารนี้ถูกสงสัยว่า เป็นเพียงการรณรงค์ปลุกกระดมของกลุ่ม นปช. ที่ต้องการให้เกิดการกล่าวหากองทัพจากสาธารณชน และมีการกดดันกองทัพจากนานาชาติ⁹⁰ ขณะที่ทูตอเมริกัน ก็มองว่า ข่าวลือการรัฐประหารครั้งล่าสุดนี้ไม่มีมูล ดังเห็นได้จากการเดินทางไปเยือนประเทศญี่ปุ่นของ **พล.อ.อนุพงษ์** เพื่อเข้าร่วมการประชุมผู้บัญชาการกองทัพภาคพื้นแปซิฟิก ซึ่งสหรัฐอเมริกาเป็นผู้สนับสนุน (U.S. – sponsored Pacific Army Chiefs Conference) ที่แสดงว่า **พล.อ.อนุพงษ์** จะไม่สามารถเป็นผู้นำการรัฐประหารได้⁹¹

อย่างไรก็ตาม มีข่าวลือบางเรื่องทูตอเมริกัน เชื่อว่ามีความเป็นไปได้ว่า อาจนำมาสู่การรัฐประหารขึ้นได้ ด้วยเหตุผลเรื่องการแตกแยกออกเป็น 3 ฝ่าย ภายในกองทัพบก ได้แก่ ฝ่ายทหารที่สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ฝ่ายทหารที่สนับสนุน **พล.อ.อนุพงษ์** และฝ่ายทหารสายเหยี่ยวที่ต่อต้าน**ทักษิณ** กล่าวคือ ในเดือนพฤษภาคม **น.ต.ประสงค์**ได้กล่าวกับ**ทูต John** ว่ามี 2 กองทัพที่สนับสนุน**อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** คือ กองทัพในจังหวัดสระบุรีและจังหวัดกาญจนบุรี และในช่วงวันที่ 12 เมษายน ที่มีข่าวลือว่าจะมีการรัฐประหารเกิดขึ้นนั้น **น.ต.ประสงค์**ก็มองว่า มีความเกี่ยวข้องกับ 2 กองทัพดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่านักวิเคราะห์การเมืองที่มีแหล่งข่าวอยู่ในทุกฝ่ายคนหนึ่ง มองว่า ข่าวลือการรัฐประหารนี้สามารถแกะรอยไปถึงกลุ่มคนสื่อแดงได้ก็ตาม แต่จากการพูดคุยของเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกันกับแกนนำกลุ่ม นปช. ได้แก่ **จรัล** ในวันที่ 14

⁸⁸ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

⁸⁹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2195, “COUP RUMORS REAPPEAR BUT EVEN REDS DOUBT THEM,” Eric G. John to Secretary of State, 31 August 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/08/09BANGKOK2195.html> [6 February 2012]

⁹⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

⁹¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

สิงหาคม (ซึ่งเป็นช่วงที่ พล.อ.อนุพงษ์ฯ ไปสิงคโปร์) และ ฌอน ในวันที่ 21 สิงหาคม กลับปรากฏว่า พวกเขาต่างก็ยอมรับกับเจ้าหน้าที่สถานทูตว่า มีความสงสัยเรื่องข่าวลือดังกล่าวเช่นกัน เพราะไม่มี สิ่งจูงใจใดที่จะทำให้เกิดการรัฐประหารโดยกองทัพได้⁹² และถึงแม้ว่าตลอดระยะเวลา 60 ปีที่ผ่านมา กองทัพไทยจะมีความแตกแยก แต่ก็ไม่มีเหตุผลที่น่าเชื่อถือที่ว่า ในช่วงเวลานี้ พล.อ.อนุพงษ์ฯ จะไม่สามารถควบคุมกองทัพได้⁹³

8.3.3 การปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตยผ่านโรงเรียนการเมือง นปช.

ปัญหาสำคัญของสมาชิกกลุ่ม นปช. ที่เข้าร่วมการประชุมประท้วงช่วงก่อนถูกรัฐบาล สลาย การชุมนุมเดือนเมษายน 2552 คือ ความผูกพันของกลุ่มผู้สนับสนุน นปช. กับองค์กรเคลื่อนไหว นปช.⁹⁴ แกนนำกลุ่ม นปช. จึงพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยเปิดโรงเรียนการเมือง เพื่อปลูกฝัง อุดมการณ์ประชาธิปไตย ให้กับแกนนำชาวบ้านผู้สนับสนุนกลุ่ม นปช. แล้วบุคคลเหล่านั้น จึงนำ ความรู้ที่ตัวเองได้ ไปเผยแพร่ต่อไปยัง ชาวบ้านคนอื่นๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นลูกโซ่สืบเนื่องไป ทำให้ ชาวบ้านผู้สนับสนุนกลุ่ม นปช. ซึ่งเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับขบวนการ มีความผูกพันกับขบวนการ มากขึ้น เพราะถูกอุดมการณ์ประชาธิปไตย ที่ได้รับการปลูกฝังยึดโยงเอาไว้ กระบวนการ ปลูกฝังความคิดอย่างเป็นระบบของกลุ่ม นปช. ทำให้แกนนำรัฐบาลเป็นกังวลมากขึ้น ดังเช่น รองนายกรัฐมนตรี สุเทพ กล่าวกับทูตอเมริกันว่า คนเสื้อแดงส่วนใหญ่มีความสุดโต่งทางอุดมการณ์ และกลุ่มคนเสื้อแดงหลายพันคน ได้ผ่านการปลูกฝังอุดมการณ์ดังกล่าวในโรงเรียนการเมือง⁹⁵

⁹² สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 และ 11 ของ *Ibid.*

⁹³ อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

⁹⁴ จังหวัดทางภาคอีสาน ถึงแม้ว่าจะสนับสนุนกลุ่ม นปช. แต่ความผูกพันของมวลชนกับตัวองค์กรก็ แตกต่างกัน โดยเฉพาะช่วงเดือนเมษายน 2552 ที่มีการสลายการชุมนุม ดังเห็นได้จากโทรเลขของสถานทูตอเมริกัน บันทึกความแตกต่างของการสนับสนุนของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์และอุดรธานี ที่มีต่อกลุ่ม นปช. เอาไว้ว่า “ความแตกต่างหลักๆอย่างหนึ่ง ระหว่าง 3 จังหวัด อยู่ที่ระดับความลึกซึ้งของการสนับสนุน นปช. อุดรธานี เป็นศูนย์กลางของเสื้อแดง ที่กระตือรือร้น ซึ่งแตกต่างจากขอนแก่นและกาฬสินธุ์ มีการประเมินว่าการสนับสนุนกลุ่ม นปช. ลดต่ำลงอย่างน่าสังเกต เมื่อเกิดการจลาจลในพัทยาและกรุงเทพฯ ช่วงเดือนเมษายน 2552 เพราะ ‘ประชาชนที่ไม่พร้อมไปตายเพื่อใคร’” แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK380, “THAILAND: VIEWS FROM THE RED HEARTLAND-STILL LOVE THAKSIN, BUT NOT ENDORSING RED-SHIRT VIOLENCE,” Eric G. John to Secretary of State, 2 February 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK380.html> [8 February 2012]

⁹⁵ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3018, “AMBASSADOR DISCUSSES THAKSIN AND LAO HMONG WITH DEPUTY PM.”

นอกจากนี้ **สุเทพ**ยังคิดว่ามีการสร้างค่ายฝึกอบรมคนเสื้อแดง และสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกอบรมซึ่งอยู่ในประเทศกัมพูชา⁹⁶

แกนนำคนสำคัญของ นปช. **วีระและจรัส** มองว่า ผู้สนับสนุนกลุ่ม นปช. มีความเข้มแข็งขึ้นมาก นับตั้งแต่เกิดการจลาจลเดือนเมษายน 2552 เป็นต้นมา ดังเห็นได้จากที่ ในเวลานี้พวกเขามีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นถึง 2 เท่า นับจากช่วงเดือนเมษายนดังกล่าว แกนนำกลุ่ม นปช. จึงต้องหากกลยุทธ์ที่ถูกต้อง เพื่อให้ นปช. ได้ประโยชน์จากฐานมวลชนผู้สนับสนุนที่มีมากขึ้น คนกลุ่มนี้เป็นผู้ที่รู้สึกโกรธแค้นรัฐบาลอภิสิทธิ์ ที่สลายการชุมนุมกลุ่ม นปช. ช่วงเดือนเมษายน 2552 โดยเฉพาะที่มีการใช้อาวุธกับกลุ่มผู้ชุมนุม และสมาชิกของ นปช. รู้สึกว่า รัฐบาลไม่แยแสต่อข้อเรียกร้องต่างๆของพวกเขา ไม่ว่าจะเป็น การเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการทางกฎหมายกับ กลุ่ม พธม. ที่ยึดท่าอากาศยานในปี 2551 และการเรียกร้องให้ **กษิต** ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ แกนนำกลุ่ม นปช. ได้ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มคนรากหญ้า ที่ต้องการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. เพื่อผลักดันข้อเรียกร้องต่างๆของพวกเขา ร่วมกับกลุ่ม นปช. ด้วยการตั้ง “โรงเรียนประชาธิปไตย” (Democracy Schools) ขึ้นมา โดยใช้เวลาสัมมนา เป็นระยะเวลา 1 วัน ครั้ง ในการสอนเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ดังเช่น ประชาธิปไตย ยุทธวิธีการประท้วงแบบสันติ ระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ (constitutional monarchies) และอิทธิพลของชนชั้นนำ ที่แผ่ขยายออกจนเป็นอันตราย ซึ่ง**วีระ**ได้กล่าวกับ ทูตอเมริกันว่า

“ณ เวลานี้ (กลางเดือนมกราคม 2553 - ผู้เขียน) ได้ดำเนินการสอนไปแล้ว 6 ภาคการศึกษา (sessions) แต่ละชั้นเรียนมีจำนวนผู้เข้าเรียน อยู่ระหว่าง 8,000 - 9,000 คน ผู้เข้าร่วมได้เดินทางกลับไปยังหมู่บ้านและสอนสิ่งต่างๆที่เรียนมาให้แก่เพื่อนบ้าน” และ **จรัส** ได้อ้างเพิ่มเติมว่า

“เกือบทุกตำบลในพื้นที่ที่กลุ่มคนเสื้อแดงเข้มแข็งของจังหวัดอุดรธานี ซึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคนอย่างน้อย 1 คน เข้าร่วมการสัมมนา (ของโรงเรียนประชาธิปไตย - ผู้เขียน)”⁹⁷

⁹⁶ **สุเทพ** ได้ถามทูตอเมริกันว่า เคยได้ยินเรื่องค่ายฝึกอบรมคนเสื้อแดงในกัมพูชาหรือไม่ แต่ทูตอเมริกันตอบว่าไม่เคยได้ยินเรื่องดังกล่าว อ้างจากย่อหน้าที่ 10 ของ *Ibid.*

⁹⁷ แปรจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK149, “THAILAND: RED-SHIRT CORE LEADERS TELL AMBASSADOR ABOUT GOALS, UPCOMING PROTESTS,” Eric G. John to Secretary of State, 20 January 2010. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10BANGKOK_149.html [7 February 2012]

จรัล ได้อ้างกับทูตอเมริกันว่า หน่วยงานด้านความมั่นคงของรัฐและกลุ่ม พธม. กลัวโรงเรียนประชาธิปไตย เพราะพวกเขาไม่เข้าใจหลักสูตรที่ใช้สอน จรัลยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ชั้นเรียนเปิดให้ทุกคนเข้าร่วมได้ แต่ด้วยความต้องการที่มีอยู่สูง จึงจำเป็นต้องจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมในแต่ละภาคการศึกษา และเมื่อจบภาคการศึกษาแกนนำกลุ่ม นปช. ได้ขอเงินช่วยเหลือเล็กน้อย เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเผยแพร่ความรู้ประชาธิปไตยให้กับองค์กร เพื่อนำไปใช้ในการจัดสัมมนา⁹⁸

นอกจาก การปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตย ผ่านหลักสูตรประชาธิปไตยของโรงเรียนการเมือง ที่กลุ่ม นปช. ตั้งขึ้น ชาวบ้านผู้สนับสนุนกลุ่ม นปช. ก็มีความพยายามสร้างความผูกพันภายในกลุ่มของพวกเขาด้วยตัวเองเช่นกัน ดังเช่น “งานเลี้ยงโต๊ะจีน” ถือเป็นกิจกรรมตัวของคนในสังคมแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งชุมชนต่างๆได้เป็นผู้ริเริ่มด้วยตัวเอง ในงานเลี้ยงจะมีโต๊ะจีนประมาณ 40 โต๊ะ โต๊ะละประมาณ 10 คน โดยมีแกนนำกลุ่ม นปช. เป็นวิทยากรรับเชิญ เพื่อมาพูดเรื่องสถานการณ์ทางการเมือง ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็น ความกดดันที่มีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ของชาวบ้าน ว่าต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้น⁹⁹

อุบลราชธานี ถือเป็นอีกหนึ่งจังหวัดตัวอย่าง ที่ประสบความสำเร็จในการจัดตั้งโรงเรียนการเมืองเสื้อแดง เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ ซึ่งมีการเจริญเติบโตของมวลชนเสื้อแดงอย่างรวดเร็วอื่นๆ ในระดับใกล้เคียงกัน เช่น อำนาจเจริญ และยโสธร (อุบลราชธานีถือเป็นจังหวัดที่สนับสนุน *อดีต นายกรัฐมนตรีทักษิณ* มากที่สุดเป็นอันดับ 2 รองจาก จ.อุตรธานี และเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดเป็นอันดับที่ 4 ของประเทศ) ดังที่ *วินัส เอี่ยมสะอาด* ได้กล่าวกับ ทูตอเมริกัน ซึ่งเดินทางมาเยือนพื้นที่ภาคอีสาน (จ.อุบลราชธานี จ.อำนาจเจริญ และ จ.ยโสธร) ระหว่างวันที่ 10-12 กุมภาพันธ์ 2553 ว่า “เสื้อแดงในอุบลฯ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ปรากฏจากการอัดฉีดเงินจาก *ทักษิณ* หรือ *แกนนำเสื้อแดงระดับชาติ* โรงเรียนการเมืองเสื้อแดง ประสบความสำเร็จอย่างมากในอุบลฯ เท่ากับว่า คนที่จบหลักสูตรกลายเป็นกำลัง ที่มีความกระตือรือร้น การเฟื่องฟูของวิถุชุมชนเสื้อแดง เป็นประโยชน์ต่อขบวนการ กลุ่ม นปช. ได้ตั้งสถานีวิทยุชุมชนเสื้อแดงขึ้น 3 แห่งในท้องถิ่น ซึ่งยังไม่มีในปีที่แล้ว”¹⁰⁰ แม้ว่า จ.อุบลราชธานี จะมีกลุ่มคนเสื้อแดงกลุ่มย่อยๆ มากถึง 7 กลุ่ม ในจังหวัดก็ตาม แต่เมื่อมีกิจกรรมสำคัญกลุ่มคนเสื้อแดงเหล่านี้ ก็สามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ ดังเช่น วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553 ได้มีการเดินขบวนเกิดขึ้นใน จ.อุบลราชธานี ด้วยจำนวนคนมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา

⁹⁸ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

⁹⁹ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 12 ของ *Ibid.*

¹⁰⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK434, “DON’T CALL IT COMEBACK THAKSIN’S PARTY LOOKS TO REASSERT CONTROL OF NORTHEAST THAILAND,” Eric G. John to Secretary of State, 23 February 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK434.html> [8 February 2012]

ในจังหวัด ประมาณ 30,000 คน โดยที่ **พิเชษฐ์ ทาบุตรดา** แกนนำคนเสื้อแดงหลักในอุบลราชธานี อ้างว่า **ทักษิณ** และแกนนำ นปช. ไม่เคยให้เงินแก่คนเสื้อแดงกลุ่มนี้เลยแม้แต่บาทเดียว เพื่อช่วยอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรม เพราะกิจกรรมเหล่านี้ใช้รายได้จากการบริจาค และค่าธรรมเนียมการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม นปช. ที่จ่ายประมาณ 100 บาทต่อเดือน ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะ คนอุบลราชธานีส่วนใหญ่ชื่นชอบ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ดังที่ **พฤษ์ เถาถวิล** อาจารย์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้กล่าวว่า “กลุ่ม นปช. ได้อาศัยกระแสของพรรคเพื่อไทยในจังหวัดนี้...เสียงการรณรงค์เรื่องสองมาตรฐานของกลุ่มคนเสื้อแดงยังคงก้องกังวานอยู่ในอุบลราชธานี...” ความผูกพันต่อขบวนการเสื้อแดง ของคนเสื้อแดงอุบลราชธานี มีเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ดังเห็นได้จาก การเดินขบวนที่กรุงเทพฯ ช่วงสงกรานต์ 2552 ซึ่งมีกลุ่มคนเสื้อแดงมาร่วมชุมนุมประมาณ 100,000 คน มีคนเสื้อแดงอุบลฯ ไปร่วมเพียงแค่ 700-800 คน แต่ในช่วงการชุมนุมใหญ่ที่จะเกิดขึ้นในปีนี้ เมื่อมีการพิพากษาคดียึดทรัพย์ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** แกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงในพื้นที่ คาดว่า จะมีคนเสื้อแดงอุบลฯ เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวที่กรุงเทพฯ ประมาณ 10,000-20,000 คน เช่นเดียวกับ **ส.ส. ชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ** ที่คาดว่าจะมี ผู้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ประมาณ 20,000 คน แต่เขาคิดว่า คนเข้าร่วมการชุมนุมที่กรุงเทพฯ จะมีจำนวนจำกัด เนื่องจากคนเหล่านี้ต้องใช้จ่ายเงินของตัวเองในการเดินทาง ดังนั้น การชุมนุมประท้วงที่ศาลากลางจังหวัด จึงเป็นยุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพของกลุ่มคนเสื้อแดง และอาจมีการส่งคนเสื้อแดงลงไปชุมนุมที่กรุงเทพฯ ครึ่งหนึ่ง¹⁰¹

8.4 ก่อนการชุมนุมใหญ่ “สงครามครั้งสุดท้าย”

ก่อนหน้าที่จะเกิดการชุมนุมใหญ่ “สงครามครั้งสุดท้าย” ได้เกิดความผันผวนทางการเมืองในกลุ่มคนเสื้อแดงมากมาย ทั้งที่เกิดจากตัวแสดงทางการเมือง “มือที่สาม” ซึ่งเป็นมวลชนจัดตั้งภายใต้ชื่อ “กลุ่มคนเสื้อ น้ำเงิน” ซึ่งสร้างความโกลาหลให้เกิดขึ้นจนนำมาสู่การปะทะกันของ นปช. และ พธม. ในเหตุการณ์เรียกร้องดินแดนเขาพระวิหาร การใช้กลยุทธ์ “สองขา” ของ **ทักษิณ** และการกลับมาของ “**เสธ.แดง**” ซึ่งนำมาสู่การแตกแยกทางความคิดในหมู่แกนนำเสื้อแดงบางส่วน ที่ไม่ต้องการให้ใช้ความรุนแรงทางการเมือง เป็นยุทธศาสตร์นำการเคลื่อนไหวของ นปช. ดังที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงหัวข้อต่างๆดังกล่าว ต่อไป

¹⁰¹ ควรอ่านโทรเลขทั้งฉบับของ *Ibid.*

8.4.1 การชุมนุมครบรอบ 3 ปี เหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549: “นปช.” ปะทะ “พธม.”

การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ได้ถูกเลื่อนออกไป จากวันที่ 30 สิงหาคม มาเป็นวันที่ 19 กันยายน ซึ่งเป็นวันครบรอบ 3 ปี เหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน เพื่อกดดันให้รัฐบาลอภิสิทธิ์เร่งให้มีการเลือกตั้ง หลังจากที่พบว่า รัฐบาลพยายามจงใจถ่วงเวลา เพื่อให้การเลือกตั้งเกิดขึ้นล่าช้าออกไปอีกอย่างน้อย 6 เดือน¹⁰² การชุมนุมครั้งนี้ ถือว่าเป็น การชุมนุมครั้งสำคัญของกลุ่ม นปช. ในทางหนึ่ง เพราะเป็นการชุมนุมที่เกิดขึ้น หลังจากถูกเลื่อนมา¹⁰³ ด้วยปัญหาความขัดแย้งภายในกลุ่มแกนนำ นปช. ภายหลังจากดำเนินยุทธวิธี “ถวายเป็นกุศลถวายพระพรราชทานอภัยโทษ”¹⁰⁴ และในอีกทางหนึ่งเพราะในช่วงเวลาเดียวกันนี้ กลุ่ม พธม. ได้นัดชุมนุมเพื่อเรียกร้องดินแดน “เขาพระวิหาร” ด้วยเช่นเดียวกัน ทำให้บุคคลต่างๆคอยติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดว่าจะเกิดการปะทะกันระหว่างมวลชนทั้งสองฝ่ายหรือไม่ อย่างไรก็ตาม การชุมนุมของกลุ่ม นปช. และกลุ่ม พธม. ซึ่งเกิดขึ้นที่กรุงเทพฯ ในวันที่ 19 กันยายน 2552 ไม่ได้มีเรื่องเลวร้ายใดๆอย่างที่ทุกฝ่ายเกรงว่าจะเกิดขึ้น แกนนำกลุ่ม นปช. ได้ปราศรัยบนเวที ด้วยประเด็นความเดือดร้อนต่างๆของคนเสื้อแดง ดังเช่น เศรษฐกิจ ตุลาการ นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ และประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม ซึ่งถูกตำหนิว่าเป็นสาเหตุของปัญหาอื่นๆที่เกิดขึ้นทั้งหมด และได้ถูกพูดถึงอย่างหยาบคายอย่างบ่อยครั้งในการปราศรัย เมื่อยุติการชุมนุมหลังเวลาเที่ยงคืน มวลชนของกลุ่ม นปช. ก็ได้สลายตัวอย่างรวดเร็ว โดยมีตำรวจสกัดกั้นไม่ให้กลุ่ม นปช. เดินทางไปยังบ้านพักของ พล.อ.เปรม ขณะที่การชุมนุมของกลุ่ม พธม. ที่กรุงเทพฯ ก็ดำเนินไปอย่างสงบ ไม่มีความรุนแรงใดๆเกิดขึ้น¹⁰⁵ ถึงแม้ว่าที่กรุงเทพฯ จะ

¹⁰² ดูย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2289, “THAI DOMESTIC POLITICAL ROUNDUP: ABHISIT’S POLITICAL CHALLENGES, POLICE CHIEF UPDATE, RED-SHIRTS ON 9/19,” Eric G. John to Secretary of State, 7 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2289.html> [6 February 2012]

¹⁰³ การชุมนุมถูกเลื่อนมาแล้ว 2 ครั้งในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2386, “THAILAND: RED SHIRTS PREPARE TO MARCH ON THIRD ANNIVERSARY OF COUP WHICH OUSTED THAKSIN,” Eric G. John to Secretary of State, 18 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2386.html> [7 February 2012]

¹⁰⁴ อีกเหตุผลซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน และมีน้ำหนักพอที่จะนำมาสู่การเลื่อนกำหนดการชุมนุมประท้วงดังกล่าว มาจากความคิดของทักษิณ ที่เป็นห่วงว่า การเดินขบวนประท้วงถี่เกินไป จะทำให้ผลกระทบที่เกิดขึ้นเจือจางลงไป อ้างจากย่อหน้าที่ 11 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2180, “THE RED-SHIRTS ARE COMING...AGAIN.”

¹⁰⁵ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2405, “THAILAND’S MARCHING SEASON: BRAWL NEAR BORDER CONTRASTS WITH

ไม่ได้เกิดเหตุการณ์เลวร้าย จากการปะทะกันของทั้งสองฝ่ายอย่างที่คาดคิด แต่ความเลวร้ายจริงๆ อย่างที่ทุกฝ่ายกลัว มันกลับปรากฏขึ้นที่ จ.ศรีสะเกษ

การประชุมเรียกร้องดินแดน “เขาพระวิหาร” และการปรากฏตัวของ “กลุ่มคนเสื่อน้ำเงิน”

การประชุมประท้วงเพื่อเรียกร้องดินแดนเขาพระวิหารของกลุ่ม พธม. ซึ่งโดยพื้นฐานแล้ว เป็นกลุ่มที่ก่อตั้งมาเพื่อต่อต้านอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณโดยตรง ในช่วงเวลาที่มีรัฐบาลอภิสิทธิ์อยู่ในอำนาจขณะนี้ สะท้อนให้เห็นธรรมชาติของการเมืองไทยในปัจจุบัน ที่มีความแตกต่างหลากหลายของความคิด ในกลุ่มต่อต้านทักษิณ และแสดงถึง รอยปริร้าวที่เกิดขึ้นในพันธมิตร ผู้เคยร่วมมือกันโค่นล้มรัฐบาลฝ่ายทักษิณมาหลายรัฐบาล ก่อนที่พรรคประชาธิปัตย์จะฉวยโอกาส เอาความสำเร็จดังกล่าวไปเป็นของพวกเขาเอง ด้วยการเข้าสู่อำนาจจัดตั้งรัฐบาลได้สำเร็จ โดยทิ้งความหายนะเอาไว้ให้กับกลุ่ม พธม. ที่ถูกตั้งข้อหา “ผู้ก่อการร้ายยึดสนามบิน” ที่สร้างความเสียหายให้กับประเทศชาติ ทั้งในสายตาคนไทยและต่างชาติ

วีระ สมความคิด แกนนำกลุ่ม พธม. รุ่น 2 ได้กล่าวกับทูต John เมื่อวันที่ 16 กันยายน ว่า เขาจะเดินทางไปประท้วงในพื้นที่เขาพระวิหาร ในวันที่ 19 กันยายน 2552 โดยอ้างเหตุผลการกระทำดังกล่าวว่า เป็นเพราะ ประเทศไทยได้สูญเสียอธิปไตยเหนือดินแดนไปแล้ว ด้วยเหตุที่ ทั้งรัฐบาลและกองทัพ ต่างล้มเหลวในการป้องกันไม่ให้กัมพูชา ตั้งถิ่นฐานและสร้างถิ่นที่อยู่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าว การเดินทางไปยัง จ.ศรีสะเกษ ของกลุ่มผู้สนับสนุน พธม. ในครั้งนี้ จึงเป็นที่จับตามองของทุกฝ่ายว่าจะนำมาสู่ความวุ่นวายขึ้น และเป็นที่น่าสนใจมากเสียยิ่งกว่าการประชุมประท้วงของทั้งสองฝ่ายที่เกิดขึ้นที่กรุงเทพฯ เนื่องจากกลุ่มคนเสือดงในพื้นที่ได้วางแผน รับมือการเดินทางมาของกลุ่ม พธม. เพื่อโต้กลับการประชุมประท้วงที่จะเกิดขึ้น พล.ท.วิบูลศักดิ์ หนีพาล แม่ทัพภาคที่ 2 จึงได้สั่งให้ กองทัพเสริมสร้างสันติสุขและระเบียบในพื้นที่ความขัดแย้ง เพื่อป้องกันกลุ่มผู้ประท้วงทั้งจากฝ่าย นปช. และ พธม. ปะทะกัน ขณะที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐในท้องถิ่นและตำรวจ ได้รับคำสั่งให้จับตาดูการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. อย่างใกล้ชิด โดยไม่มีการติดอาวุธ อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลของสถานทูตอเมริกัน มีรายงานว่า การประชุมประท้วงที่ จ.ศรีสะเกษ ในครั้งนี้ อาจจะมีมวลชนเสื่อน้ำเงิน ซึ่งเป็นกลุ่มจัดตั้งของพรรคภูมิใจไทย เข้าร่วมความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น ในวันที่ 19 กันยายนนี้ด้วย หลังจากที่กลุ่มคนเสื่อน้ำเงินได้ปรากฏตัวออกมาหลายครั้งก่อนหน้านี้ ในเหตุการณ์ความ

วุ่นวายทางการเมือง ปี 2552 ซึ่งการปรากฏตัวของกลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน จะทำให้ความขัดแย้งครั้งนี้ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จนอาจนำมาสู่การปะทุของ ความขัดแย้งระหว่างไทยกับกัมพูชาได้¹⁰⁶

เมื่อถึงวันที่ 19 กันยายน การชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. ที่ จ.ศรีสะเกษ ได้กลายเป็นสมรภูมิรบระหว่าง กลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองกลุ่มต่างๆ และเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายรัฐกับกลุ่มประท้วงต่างๆ อันได้แก่ กลุ่ม พธม. กลุ่ม นปช. และกลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน การปะทะกันระหว่างมวลชน พธม. และ นปช. ในครั้งนี้ ถือเป็นปะทะกันครั้งแรก หลังจากที่เคยเกิดเหตุลักษณะเดียวกันนี้ขึ้นในปี 2551 เหตุการณ์เริ่มต้นจาก การชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. ที่มีแกนนำรุ่น 2 คือ **วีระ สมความคิด** นำกลุ่มมวลชน พธม. จำนวน 4,000 คน โดยประมาณ ซึ่งในจำนวนนี้ มีทั้ง “**นักรบศรีวิชัย**” ซึ่งใส่เสื้อสีดำ และ “**กลุ่มนิกายสันตือโคก**” ที่ใส่เสื้อสีน้ำเงิน มาเดินขบวนเรียกร้องให้กัมพูชา ถอนตัวออกจากพื้นที่พิพาทรอบๆ เขาพระวิหาร และประท้วงรัฐบาล และกองทัพไทย ที่ไม่กระทำการใดๆ เพื่อตอบโต้การกระทำของฝ่ายกัมพูชา โดยมีกลุ่ม นปช. ซึ่งเป็นคนเสื้อแดงในพื้นที่ จำนวนประมาณ 2,000 คน รวมตัวกันและตั้งสิ่งกีดขวาง ห่างจากบริเวณผามออีแดง เป็นระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร เมื่อถึงเวลาประมาณ 13.20 น. กลุ่ม พธม. ได้หลุดออกจากแนวกันของตำรวจ และมีการปะทะกับกลุ่มคนในท้องถิ่นที่มีลักษณะมินเมา ซึ่ง **วีระ** อ้างว่า เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นได้จ่ายเงินให้กับกลุ่มคนดังกล่าว คนละ 300 บาท ให้เข้ามาก่อเหตุ จากรายงานการบันทึกภาพเหตุการณ์และสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ปรากฏว่า มวลชนทั้งสองฝ่าย มีการพกพาอาวุธหลากหลายชนิดเข้าปะทะกัน มีทั้งไม้พลอง ก้อนหิน ไม้กระบอง มีดขนาดใหญ่ และหนังสติ๊ก เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บประมาณ 20 คน ซึ่ง **สุนัย ผาสุก** กล่าวว่า กลุ่มคนเสื้อน้ำเงินของเนวิน ได้แสดงบทบาทเป็นผู้ยั่วยุให้เกิดความรุนแรงครั้งนี้ เหมือนกับที่เคยถูกกล่าวหาว่าแสดงบทบาทเดียวกันนี้ ในเหตุการณ์ความวุ่นวายที่พิทยา ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ **ระพี ผ่องบุพกิจ** ซึ่งเป็นพันธมิตรทางการเมืองของเนวิน ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า มีผู้บาดเจ็บจำนวน 5 คน อยู่ในโรงพยาบาล ซึ่งไม่ได้มีการระบุว่า เป็นคนของฝ่ายใด ขณะที่ **วีระ** ได้ยื่นกรานกับทูตอเมริกันว่า มีผู้บาดเจ็บจำนวน 15 คน เป็นผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. ในวันต่อมา (20 กันยายน) รองนายกรัฐมนตรี **สุเทพ** ได้ให้อำนาจกับ **พล.ต.อ.ธานี สมบูรณ์ทรัพย์** เจรจากับกลุ่ม พธม. ในนาม

¹⁰⁶ ดูรายละเอียดใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2369, “THAI-CAMBODIAN BORDER DISPUTE: WEEKEND PROTESTS THREATEN TO INFLAME TENSIONS,” Eric G. John to Secretary of State, 17 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2369.html> [7 February 2012]

ของรัฐบาล และได้ยินยอมให้ผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. จำนวนหนึ่ง ขึ้นไปอ่านแถลงการณ์ที่ผามออีแดง แต่ไม่อนุญาตให้เข้าไปในพื้นที่ 3 กิโลเมตรจากชายแดน โดยไม่เกิดความรุนแรงใดๆจากเหตุการณ์นี้¹⁰⁷

ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ปะทะกัน ที่ จ.ศรีสะเกษ กลุ่มคนเสื้อแดงได้จัดการชุมนุมประท้วงเป็นระยะๆ ทั้งในพื้นที่กรุงเทพฯและต่างจังหวัด¹⁰⁸ เพื่อช่วยเตรียมความพร้อมก่อนหน้าการ จัดชุมนุมใหญ่ โดยมีการทดสอบความพร้อมของมวลชน ปรับใช้ยุทธวิธีใหม่ๆในการเดินขบวน¹⁰⁹ และเพิ่มระยะเวลายืดเยื้อขึ้นเรื่อยๆ¹¹⁰ ดังเช่น การชุมนุมวันที่ 14 พฤศจิกายน ที่กลุ่ม นปช. จัดคอนเสิร์ตระดมทุนที่เขาใหญ่ เพื่อใช้สำหรับนำไปจัดกิจกรรมการประท้วงครั้งใหญ่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต¹¹¹ นอกจากนี้ การจัดชุมนุมประท้วงเป็นระยะๆของกลุ่ม นปช. ยังเป็นการหยั่งเชิงฝ่าย

¹⁰⁷ สรุปรายละเอียดจากย่อหน้าที่ 5-8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2405, "THAILAND'S MARCHING SEASON: BRAWL NEAR BORDER CONTRASTS WITH PEACEFUL DEMONSTRATION IN BANGKOK."

¹⁰⁸ การชุมนุมที่น่าสนใจในพื้นที่ต่างจังหวัด มีดังเช่น กรณีกลุ่มคนเสื้อแดง มากกว่า 50 คน ได้ชุมนุมกัน ข้างหน้าสถานกงสุลอเมริกัน ประจำเชียงใหม่ ซึ่งเป็นการชุมนุมครั้งที่สอง ณ ที่แห่งนี้ นับตั้งแต่เดือนกรกฎาคม เพื่อเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาว่าบาตรและไม่สนับสนุนรัฐบาลไทย โดยไม่เกิดความรุนแรงใดๆขึ้น หลังจากนั้นกลุ่มผู้ประท้วงได้ยื่นจดหมายขอเรียกร้องให้กับ อดีตประธานาธิบดี **จิมมี คาร์เตอร์** (Jimmy Carter) ซึ่งเดินทางมาเยือน อ่างจาก U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI172, "RED-SHIRTS CALL FOR U.S. TO BOYCOTT RTG," Michael K. Morrow to Secretary of State, 16 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09CHIANGMAI172.html> [9 February 2012]

¹⁰⁹ แกนนำ นปช. เริ่มนำยุทธวิธีใหม่ๆ ดังเช่น "ดาวกระจาย" มาใช้ในการเดินขบวน เพื่อสร้างปัญหาให้รัฐบาลในการควบคุมกลุ่มผู้ประท้วง และทำให้การประกาศใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงฯไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน ดังเช่นที่ **วีระและจรัส** ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า พวกเขาจะใช้ยุทธวิธีดาวกระจาย "เพื่อป้องกันการรักษาความมั่นคงของฝ่ายรัฐอย่างง่าย ๆ รัฐบาลจะถูกผลักดันให้ต้องประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงฯทั่วทั้งกรุงเทพฯ มากกว่าเพียงแค่เขตใดเขตหนึ่ง ซึ่งรัฐบาลจะต้องพิจารณาอย่างระมัดระวังว่าจะใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงฯทั่วกรุงเทพฯหรือไม่ เพราะเป็นการปิดกั้นเสรีภาพต่างๆของพลเมือง ซึ่งการกระทำดังกล่าวของรัฐบาลจะทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง ทำลายชื่อเสียงประเทศไทยในระดับสากล และจะเพิ่มความเข้มแข็งให้กับ นปช." อ่างจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2931, "THAI DOMESTIC POLITICAL ROUNDUP: ABHISIT GOVT HAS LEGS; REDS PLAN NEXT RALLY; POLICE CHIEF UPDATE," Eric G. John to Secretary of State, 18 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2931.html> [7 February 2012]

¹¹⁰ ในโทรเลขของสถานทูตอเมริกัน ได้มีการตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจเอาไว้ว่า ช่วงต้นเดือนกันยายน **ทักษิณ** ได้โทรศัพท์เข้ามายังการชุมนุมประท้วงของกลุ่ม นปช. และได้กระตุ้นให้กลุ่มผู้สนับสนุนจัดการชุมนุมที่มั่นคงยิ่งกว่านี้ ด้วยจำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุมที่มีมากกว่านี้ อ่างจากย่อหน้าที่ 1 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2902, "THAILAND: REDS AND YELLOWS SET TO CONGREGATE (SEPARATELY) THIS WEEKEND," Eric G. John to Secretary of State, 13 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2902.html> [7 February 2012]

¹¹¹ การชุมนุมประท้วงครั้งนี้ เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกับการชุมนุมของกลุ่ม พธม. ที่มีการชุมนุมประท้วงที่ กรุงเทพฯ แต่กลุ่ม พธม. เลื่อนวันชุมนุมออกไป 1 วัน เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้วันชุมนุมตรงกัน อ่างจาก *Ibid.*

ความมั่นคงของรัฐบาลด้วยว่า มีปฏิกริยาอย่างไร ต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. เพราะตั้งแต่เกิดการจลาจลช่วงเดือนเมษายนเป็นต้นมา รัฐบาลจะใช้วิธีเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วง โดยประกาศใช้ พ.ร.บ.รักษาความมั่นคงภายในฯ เพื่อใช้รับมือการชุมนุมของกลุ่ม นปช. โดยอัตโนมัติ แต่จะไม่กระทำลักษณะเดียวกันกับการชุมนุมของกลุ่ม พธม.¹¹² การสร้างสถานการณ์ความรุนแรงในการชุมนุมประท้วง เกิดขึ้นเป็นระยะๆกับการชุมนุมของกลุ่ม พธม. โดยมีการคาดเดาของฝ่ายต่างๆ ว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้น มีความเกี่ยวข้องกับ **เสธ.แดง** และกลุ่มนักรบพระเจ้าตากฯ ซึ่งตกเป็นบุคคลต้องสงสัยมาโดยตลอด นับตั้งแต่เกิดเหตุยิงลูกระเบิด M-79 เข้าไปในพื้นที่ชุมนุมของกลุ่ม พธม. ช่วงที่มีการยึดทำเนียบรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2551 และก่อนหน้าการชุมนุมของกลุ่ม พธม. ในวันที่ 15 พฤศจิกายน **เสธ.แดง** ก็ได้กล่าวข่มขู่แกนนำกลุ่ม พธม. ว่าให้เอาโลงศพไปสนามหลวงด้วย และหลังจากนั้น ก็ได้เกิดเหตุยิงลูกระเบิดที่ตำรวจ คาดว่าจะเป็นระเบิดประเภท M-79 ซึ่งอาจจะถูกยิงมาจาก บริเวณใกล้กระทรวงมหาดไทย มาตบบริเวณใกล้เวทีปราศรัยของสนธิ¹¹³

วันรัฐธรรมนูญสี่แดง: การกลับมาอย่างเป็นทางการของ “เสธ.แดง” และความพ่ายแพ้ของแกนนำสายพิราบ

การชุมนุมประท้วงของกลุ่ม นปช. เริ่มมีความเข้มข้นมากขึ้นอย่างชัดเจน เมื่อเข้าสู่เดือนธันวาคม 2552 เป็นต้นมา หลังจากที่มีการเลื่อนการชุมนุม ซึ่งเคยกำหนดไว้ว่าจะจัดขึ้นในวันที่ 28 พฤศจิกายน - 1 ธันวาคม โดยกล่าวอ้างถึงเรื่องวันเฉลิมฉลองพระชนมพรรษาของในหลวง ทางฝ่ายรัฐบาลมีความเคลื่อนไหวสำคัญ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการชุมนุมในอนาคตของกลุ่ม นปช. คือ การยกเลิกประกาศใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในฯ ในวันที่ 1 ธันวาคม และจะไม่ประกาศใช้อีก แต่จะใช้ตำรวจเข้ารักษาความสงบเรียบร้อยอย่างเข้มงวด ซึ่งเป็นผลจากการปล่อยข่าวลวงของแกนนำกลุ่ม นปช. ดังที่ **จรัล** ได้กล่าวกับเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกันว่า “กลุ่มคนเสื้อแดงได้ใช้กลยุทธ์การปล่อยข้อมูลลวง เพื่อให้รัฐบาลเชื่อว่า จะไม่มีการประท้วงของกลุ่ม นปช. ในเดือนธันวาคม”¹¹⁴

¹¹² อิศรา สุนทรวัฒน์ รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ยอมรับว่ารัฐบาลใช้กฎหมายควบคุมฝูงชนแบบสองมาตรฐาน โดยตัดสินจากเจตนาของการชุมนุมของแต่ละกลุ่มประท้วง ดูในย่อหน้าที่ 7-8 ของ *Ibid.*

¹¹³ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2905, “THAILAND: FIREWORKS AT FIRST YELLOW-SHIRT RALLY IN ALMOST A YEAR,” Eric G. John to Secretary of State, 16 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK2905.html> [7 February 2012]

¹¹⁴ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3067, “THAILAND: RED-SHIRTS SET THEIR SIGHTS ON DECEMBER 10 FOR A DAY, PROMISE MORE IN JANUARY,” Eric G. John to Secretary of State, 4 December 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/12/09BANGKOK3067.html> [7 February 2012]

และเมื่อจะจัดชุมนุมประท้วงขึ้น วีระ ก็แถลงข่าวต่อสื่อมวลชนว่า การชุมนุมวันที่ 10 ธันวาคม จะสั้น และขนาดไม่ใหญ่โต เมื่อเปรียบเทียบกับที่กลุ่ม นปช. เคยจัดชุมนุมประท้วงในเมืองก่อนหน้านี้¹¹⁵

ความเคลื่อนไหวสำคัญของการจัดกิจกรรมที่วางไว้ ในงานชุมนุมประท้วงวันที่ 10 ธันวาคม คือ การปรากฏตัวอย่างเป็นทางการของเสธ.แดง ในกิจกรรมการประท้วงของกลุ่ม นปช. ในฐานะ “ขุนศึก”¹¹⁶ ซึ่งทำให้ภาพของการชุมนุมประท้วงของกลุ่มคนเสื้อแดง มีแนวโน้มว่าจะเกิดความรุนแรงขึ้น เพราะประวัติที่ผ่านมาของเสธ.แดง มักเกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์ใช้ความรุนแรง และเขายังไม่ใช่คนที่ใครจะควบคุมได้¹¹⁷ เสธ.แดงได้แถลงข่าวกับสื่อมวลชนว่า ในการชุมนุมประท้วงวันที่ 10 ธันวาคม อาจมีกลุ่มนักรบจำนวน 1,000 คน เข้าร่วมด้วย เพื่อช่วยปกป้องกลุ่มคนเสื้อแดง¹¹⁸ นอกจากนี้ ก่อนการชุมนุมประท้วงวันที่ 10 ธันวาคม ที่จะมีขึ้น 1 วัน ยังเป็นการนัดรวมตัวของคนเสื้อแดงระดับแกนนำ (red-shirt heavyweights) จากทั่วประเทศ ประมาณ 500-600 คน ที่เดินทางลงมายังกรุงเทพฯ เพื่อประชุมกลยุทธ์เสื้อแดง (red-shirt strategy session) อีกด้วย¹¹⁹

¹¹⁵ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

¹¹⁶ พุต John แสดงความคิดเห็นว่า “การเกิดขึ้นใหม่ของ ‘เสธ.แดง’ ในฐานะของผู้นำเชียร์ในฝั่งคนเสื้อแดง เป็นการพัฒนาที่เป็นกลางร้าย สำหรับการสู้รบระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุน ทักษิณกับรัฐบาล ดังที่ Manida ‘Mickey’ Zimmermand นักกฎหมายของ ทักษิณ ได้เรียก ‘เสธ.แดง’ ว่า ‘ขุนศึก’ ซึ่งอาจถูกวางลงไปเป็นผู้เล่นคนหนึ่ง ที่มีความเป็นไปได้ว่า จะทำให้เกิดความโกลาหลขึ้น ในแผนการเปลี่ยนผ่านซึ่งมีความยุ่งยากอยู่แล้ว ภายหลังจากที่ เสธ.แดง ไปเยี่ยม ทักษิณ ทั้งที่กัมพูชาและเมืองดูไบ เมื่อไม่กี่สัปดาห์ก่อนหน้านี้ และได้ถ่ายรูปที่เขาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณกับนายกรัฐมนตรีฮุนเซนของกัมพูชา ที่เมืองเสียมเรียบ และการประชุมกลยุทธ์แดง (red strategy session) กับแกนนำกลุ่ม นปช. ที่เมืองดูไบ การกลับมาสู่แสงไฟที่ สาดส่องบนเวทีกลุ่มคนเสื้อแดงของ เสธ.แดง หลังจากที่เขาหายเงียบไปเป็นเวลา 7 เดือน จะไม่เกิดขึ้นโดยปราศจากการเห็นด้วยของทักษิณ” แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 10 ของ *Ibid.*

¹¹⁷ เสธ.แดง เป็นผู้ที่มีความแม่นยำในการคาดการณ์ความรุนแรง ในการชุมนุมทางการเมืองที่เกิดขึ้นหลายครั้ง ถึงแม้ว่า กลุ่มคนเสื้อแดงจะชื่นชอบ เสธ.แดง แต่กลุ่มคนเสื้อแดงสายพิราบ ต่างพยายามรักษาระยะห่างกับเสธ.แดง เพื่อแสดงว่า พวกเขาไม่สนับสนุนความรุนแรง โทรเลขสถานทูตอเมริกัน ได้บันทึกไว้ว่า เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2553 Nick Nostitz ข่างภาพชาวเยอรมัน ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า เขารู้จักเสธ.แดงเป็นการส่วนตัว และได้รายงานว่ เสธ.แดง ได้รับความเคารพในแวดวงทหาร มีผู้จงรักภักดี และมีปืนที่เย็นชา อยู่รายล้อมรอบตัวเขา ตามคำพูดของ Nostitz เสธ.แดง อยู่นอกเหนือการควบคุมของทุกคน รวมถึงอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณด้วย สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK184, “THAILAND: AUTHORITIES SEARCH RED SHIRT AGITATOR’S HOUSE,” Eric G. John to Secretary of State, 22 January 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10BANGKOK184.html> [7 February 2012]

¹¹⁸ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3067, “THAILAND: RED-SHIRTS SET THEIR SIGHTS ON DECEMBER 10 FOR A DAY, PROMISE MORE IN JANUARY.”

¹¹⁹ อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

เมื่อถึงวันที่ 10 ธันวาคม กลุ่ม นปช. ได้จัดชุมนุมประท้วงโดยมีมวลชนเข้าร่วมกว่า 20,000 คน และ **เสธ.แดง**ก็ได้ไม่นำกรบชุดดำ ซึ่งเป็นทหารพรานเข้ามาร่วมการชุมนุมด้วย แต่ตัว **เสธ.แดง** ไม่ได้ปรากฏตัวบนเวทีด้วย บนเวทีปราศรัยวันดังกล่าว **วีระ** ได้ประกาศว่า เขาจะลงจากตำแหน่ง ประธาน นปช. ในปี 2553 และสัญญาว่าจะใช้การกระทำที่รุนแรงขึ้น เพื่อผลักดันให้นายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์ลงจากตำแหน่ง ขณะที่ **ทักษิณ**ซึ่งปราศรัยผ่านวิดีโอลิงค์ และจุดเทียนชัยถวายพระพรแก่ในหลวง ก็แสดงให้เห็นว่า กลุ่ม นปช. ได้ลดทอนการโจมตีฝ่ายตรงข้าม มาอยู่เพียงแค่นายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์ รองนายกรัฐมนตรีสุเทพ และ ประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม ซึ่งในภายหลังนี้ ถูกปราศรัยโจมตีโดยไม่ออกชื่อ ณ เวลานั้น¹²⁰

การกลับเข้ามาร่วมทางเดินกันอีกครั้ง ระหว่าง “**เสธ.แดง**” กับ แกนนนำ นปช. ถือเป็นเรื่องที่เกิดจากการผลักดันของ **ทักษิณ**อย่างแท้จริง¹²¹ เพราะแกนนำกลุ่ม นปช. หลายคนไม่ต้องการให้ใช้ยุทธวิธีรุนแรงในการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ดังปรากฏว่า แกนนำกลุ่ม นปช. ได้จัดการประชุมเป็นระยะเวลา 3 ชั่วโมง ในวันที่ 13 มกราคม 2553 เพื่อถกเถียงว่าจะทำอะไรกับ **เสธ.แดง** ภายหลังจากที่เขาถูก **พล.อ.อนุพงษ์** สั่งพักราชการอย่างเป็นทางการ ด้วยข้อกล่าวหาที่เขาได้กระทำการต่างๆ โดยไม่ได้รับคำสั่งจากกองทัพ¹²² แต่สำหรับ **ทักษิณ**แล้ว เขาไม่คิดเช่นนั้น และยังได้เป็นผู้เชื่อเชิญ **เสธ.แดง** ให้เข้าร่วมการวางแผนกลยุทธ์ ที่ประเทศกัมพูชา และสหรัฐอเมริกาบับเอมิเรตส์ ร่วมกันกับ **วีระ** และ ส.ส.พรรคเพื่อไทยอีกด้วย ดังนั้น ความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะถึงแม้ว่าแกนนำกลุ่ม นปช. ดังเช่น **วีระ** จะพรั่นเพื่อถึงการชุมนุมอย่างสันติบนเวที

¹²⁰ ดูเพิ่มเติมใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3115, “THAILAND: RED CONSTITUTION DAY RALLY PEACEFUL,” Eric G. John to Secretary of State, 11 December 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/12/09BANGKOK3115.html> [7 February 2012]

¹²¹ **ทักษิณ** มีอิทธิพลอย่างมากต่อแกนนำกลุ่ม นปช. แต่ **วีระ** ก็ยืนยันว่า **ทักษิณ**และพรรคเพื่อไทย ไม่ใช่เจ้าของ นปช. แม้ว่าทั้ง 3 ฝ่ายดังกล่าว จะสามารถถูกพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งของคณะเดียวกัน (part of one team) **วีระ** ได้ยืนยันกรานกับทูตอเมริกันว่า “กลุ่ม นปช. ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ **ทักษิณ** เท่านั้น เพราะจุดกำเนิดของขบวนการอยู่บนพื้นฐานที่พวกเขา มีความปรารถนาให้มีประชาธิปไตยที่แท้จริง ... นปช. ได้รับเอาเรื่องสาเหตุในการเรียกร้องของ **ทักษิณ** (Thaksin’s cause) ของ **ทักษิณ**เข้ามาด้วย เพราะประชาชนเรียกร้องเช่นนั้น กลุ่ม นปช. ต้องการจิตความสามัคคีระหว่างกลุ่ม นปช. กับพรรคเพื่อไทย เพราะมีความแตกต่างกัน ระหว่างทั้งสองฝ่ายมากกว่าที่สังเกตเห็น และเป็นเช่นนี้ตั้งแต่การรัฐประหารในปี 2549” ทูตอเมริกันได้ตั้งข้อสังเกตว่า **วีระ** ยืนยันเรื่องนี้อย่างซ้ำๆ แต่ไม่เคยพูดถึงรายละเอียดดังกล่าวเพิ่มเติมเลย อ้างจากย่อหน้าที่ 16 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK149, “THAILAND: RED-SHIRT CORE LEADERS TELL AMBASSADOR ABOUT GOALS, UPCOMING PROTESTS.”

¹²² อ้างจากย่อหน้าที่ 14 ของ *ibid.* **เสธ.แดง** เป็นผู้ต้องสงสัยสูงสุดว่าเกี่ยวข้องกับ การใช้ระเบิดโจมตีที่ทำงานของ ผบ.ทบ. และกระทรวงกลาโหม แต่ก็ไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดว่าการกระทำดังกล่าวเป็นฝีมือของเขา แม้ว่าในเวลาต่อมาจะมีการบุกค้นบ้านของ **เสธ.แดง** ระหว่างที่เขาอยู่ จ.สงขลา และตรวจพบอาวุธจำนวนมาก ทั้งปืนและระเบิด ดูเพิ่มเติมใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK184, “THAILAND: AUTHORITIES SEARCH RED SHIRT AGITATOR’S HOUSE.”

ปราศรัยอย่างซ้ำๆ และกล่าวประณามการใช้ความรุนแรงตลอดมา¹²³ แต่ขณะเดียวกัน กลุ่ม นปช. ก็ไม่สามารถตัดสัมพันธ์กับ **เสธ.แดง** ได้ เพราะนอกจาก **ทักษิณ** จะให้การสนับสนุน **เสธ.แดง** แล้วมวลชนเสื้อแดงจำนวนมากก็ชอบทัศนคติของ **เสธ.แดง** ด้วยเช่นเดียวกัน เพราะ **เสธ.แดง** เป็นผู้ที่จัดเตรียมการป้องกันให้การชุมนุมประท้วงของกลุ่ม นปช.¹²⁴ แกนนำกลุ่ม นปช. จึงทำได้เพียงแต่การป่าวประกาศว่า **เสธ.แดง** ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม นปช. และไม่ยอมให้ **เสธ.แดง** ขึ้นปราศรัยบนเวที เพื่อสร้างภาพว่าเป็นขบวนการมวลชนที่เน้นการเคลื่อนไหวอย่างสันติ ก่อนที่จะเกิด “สงครามครั้งสุดท้าย” ขึ้นในอนาคตอันใกล้ อย่างไรก็ตาม ท้ายที่สุด เหตุการณ์ที่ **เสธ.แดง** ซึ่งเป็นผู้นิยมใช้ความรุนแรง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ในการเคลื่อนไหว โดยการผลักดันของ **ทักษิณ** จึงถือเป็นความพ่ายแพ้ของแกนนำสายพิราบ ที่มีต่อแกนนำสายเหยี่ยว และทำให้กลุ่ม นปช. ได้กลายเป็นขบวนการที่มีแนวโน้มจะเคลื่อนไหวโดยใช้ความรุนแรงมากขึ้น อันนำไปสู่จุดอ่อนสำคัญ ที่เปิดช่องให้รัฐใช้ความรุนแรงเข้าปราบปรามการชุมนุมของพวกเขาในเวลาต่อมา

8.4.2 การสร้างความชอบธรรมต่อนานาชาติ

การเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. ช่วงสงกรานต์ ได้ทำให้ภาพลักษณ์ของกลุ่ม นปช. ในสายตานานาชาติ กลายเป็นกลุ่มคนหัวรุนแรง ดังเห็นได้จาก การก่อเหตุจลาจลในกรุงเทพฯ และพัทยา แม้ว่าแกนนำกลุ่ม นปช. จะโยนความรับผิดชอบทั้งหมด ไปที่มวลชนจัดตั้ง “กลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน” ของ **เนวิน** ที่เข้ามาแสดงบทบาทช่วยจนเกิดเหตุรุนแรงขึ้นก็ตาม ดังนั้น การเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. จึงต้องให้ความสนใจกับการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ ในสายตานานาชาติ ดังเช่น กรณีที่กลุ่ม นปช. วางแผนเดินขบวนวันที่ 17 ตุลาคม เพื่อประท้วงการนำเรื่องถวายฎีกา ขอพระราชทานอภัยโทษให้ **ทักษิณ** ล่าช้า ซึ่งเกิดขึ้นก่อนการประชุมอาเซียนซัมมิต ที่ถูกเลื่อนจากช่วงสงกรานต์ มาจัดในวันที่ 23-25 ตุลาคม 2552 โดยคาดว่าจะมีมวลชนเข้าร่วมประมาณ 20,000-30,000 คน กลุ่ม นปช. ได้ใช้กลยุทธ์ จัดประชุมสื่อมวลชนต่างชาติ และพบกับนักการทูตต่างชาติในกรุงเทพฯ เพื่อเสนอจุดยืนในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. ว่า จะชุมนุมอย่างสันติ นอกจากนี้ ยังวางแผนจะยื่นจดหมายไปยังประมุขของรัฐ จำนวน 16 รัฐ ที่จะเข้าร่วมการประชุมอาเซียนฯ อย่างไรก็ตาม **จรัล** กล่าวว่า อาจมีการเปลี่ยนแปลงแผน ถ้าหากมีการใช้ความรุนแรง หรือปราบปรามโดยฝ่ายรัฐเกิดขึ้นระหว่างการ

¹²³ สรุปลและตีความจากย่อหน้าที่ 13 และ 15 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK149, “THAILAND: RED-SHIRT CORE LEADERS TELL AMBASSADOR ABOUT GOALS, UPCOMING PROTESTS.”

¹²⁴ สรุปลและตีความจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK211, “THAILAND: AMBASSADOR ENGAGES OPPOSITION PARTY CHAIR CHAVALIT ON THE YEAR AHEAD,” Eric G. John to Secretary of State, 26 January 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10BANGKOK211.html> [8 February 2012]

เดินขบวนในวันที่ 17 ตุลาคม เพราะรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร¹²⁵

โฆษกของกลุ่ม นปช. **ณอน บุญประคอง** เปิดเผยว่า แกนนำกลุ่ม นปช. ประมาณ 20-25 คน ได้พบกันวันที่ 14 ตุลาคม เพื่ออภิปรายเรื่องการประท้วงสุดสัปดาห์นี้ และขั้นตอนที่จะดำเนินการต่อไป **ณอน** อ้างว่าตนเป็นพวกสายกลางในกลุ่ม นปช. ที่กระตุ้นให้มีการรักษาวินัยและควบคุมข้อความของขบวนการ โดยที่ **จรัล** เป็นพวกผลักดันอุดมการณ์ (ideologue) แต่**จรัล**ก็ไม่ได้เป็นพวกที่ควบคุมไม่ได้ (wildcard) เหมือนกับ **จตุพรและอริสมันต์** ที่ดูราวกับว่า กระจายที่จะทำให้เกิดความรุนแรงในการประท้วงวันเสาร์นี้ เพื่อใช้โอกาสนี้เพิ่มความตึงเครียด **ณอน** กล่าวว่า เขาเชื่อว่า **วิระ**จะสามารถจัดการความแตกต่างทางความคิดในกลุ่ม นปช. ได้ นอกจากนี้ **ณอน** ยังพูดถึงการเตรียมป้องกันล่วงหน้า ไม่ให้เกิดการใช้พวก “แดงเทียม” โดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) หรือโดย **พล.อ.เปรม** เพื่อกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้ง¹²⁶

8.4.3 กลยุทธ์สองขาของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ: ความล้มเหลวของช่องทาง “สวีเดน”

การสนับสนุนกลุ่ม นปช. ให้เคลื่อนไหวกดดันรัฐบาล ให้ยุบสภาและมีการเลือกตั้งใหม่ ถือเป็นยุทธวิธีหนึ่งในกลยุทธ์สองขา ที่ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ใช้เพื่อกดดันรัฐบาลอภิสิทธิ์ ให้มีการเปิดเจรจากับตัวเขา และ**ทักษิณ** จะดำเนินยุทธวิธีที่สองของเขา ควบคู่กับการกดดันรัฐบาลให้เปิดการเจรจาโดยตรงดังกล่าวไปด้วย โดยการเปิดเจรจาย่างลับๆกับตัวแทนของฝ่ายสถาบันกษัตริย์ โดยใช้บุคคลที่สามเป็นตัวแทนของ**ทักษิณ** ซึ่งยุทธวิธีนี้ได้ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “ช่องทางสวีเดน” ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2552 ก่อนหน้าที่**ทักษิณ**จะตัดสินใจก่อให้เกิดการชุมนุมประท้วงของ นปช. ช่วงเดือนเมษายน ซึ่งนำมาสู่เหตุการณ์ก่อจลาจล อันก่อให้เกิดความเสียหายทั้งกับตัวขบวนการและตัว**ทักษิณ**

¹²⁵ **จรัล** ไม่กล่าวคำเตือนของฝ่ายความมั่นคง ที่พูดกับเขาเรื่องการชุมนุมประท้วง และยังระบุอีกว่า ผู้สนับสนุนการชุมนุมประท้วงครั้งนี้ จะมาจากเครือข่ายพันธมิตรของพวกเขา จำนวน 107 กลุ่ม ครอบคลุมกรุงเทพฯ ไม่ได้มาจากพื้นที่ภาคอีสานและภาคเหนือดังเช่นในครั้งก่อน **จรัล**คาดว่า จะมีคนมาเข้าร่วมการชุมนุมประท้วงประมาณ 30,000 คน ในขณะที่กลุ่ม นปช. จากจังหวัดอื่นๆจะไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมครั้งนี้ แต่ได้มีการเตือนให้เตรียมพร้อมไว้ ถ้าหากการชุมนุมในวันเสาร์นี้ถูกปราบปราม จะทำให้กลุ่ม นปช. มาชุมนุมประท้วงที่ศาลากลางจังหวัด และระดมมาเข้าร่วมประท้วงการประชุมอาเซียนซัมมิท วันที่ 23-25 ตุลาคม อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2657, “ANOTHER MONTH, ANOTHER RALLY: RED SHIRTS PLAN OCTOBER 17 PROTEST,” Eric G. John to Secretary of State, 16 October 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/10/09BANGKOK2657.html> [7 February 2012]

¹²⁶ อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

ความพยายามในการกดดันรัฐบาลอภิสิทธิ์ เพื่อให้การเปิดเจรจาโดยตรงระหว่างรัฐบาลกับ **ทักษิณ** ได้ขยายไปจากการใช้ความกดดันภายในประเทศ โดยผ่านทาง การเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. และกลุ่มคนเสื้อแดงท้องถิ่นกลุ่มต่างๆ¹²⁷ มาสู่การใช้ความกดดันจากภายนอกประเทศ โดยใช้ ประเทศเพื่อนบ้านเป็นแนวร่วมกดดัน ดังเห็นได้จาก กรณีที่ **ทักษิณ** ได้ตอบรับคำเชิญของ **นายกรัฐมนตรี ฮุนเซน** ให้มาเป็นที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นการกดดัน ให้เกิดความตึงเครียด ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชาเพิ่มมากยิ่งขึ้น¹²⁸ เพราะก่อนหน้านี้ ไทยกับกัมพูชาก็เป็น คู่พิพาทกัน ในกรณีการแย่งชิงดินแดนบริเวณพื้นที่ทับซ้อนรอบเขาพระวิหารอยู่แล้ว

การใช้ยุทธวิธีเปิดการเจรจาลับ ซึ่งเป็นความพยายามทำข้อตกลงโดยทางอ้อมระหว่าง **ทักษิณ** กับตัวแทนซึ่งเป็นคนกลางของสถาบันกษัตริย์ ตามกลยุทธ์สองขา เกิดขึ้นรอบแรกในช่วงเดือน มกราคม-กุมภาพันธ์ 2552 โดยมีความเกี่ยวข้องกับ นักการเมืองในพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย ของสวีเดน (Swedish Social Democrats) ซึ่งมีสายสัมพันธ์กับเลขานุการส่วนตัวของ อดีต นายกรัฐมนตรีสวีเดน **โอลอฟ ปาล์ม (Olof Palme)** แต่เมื่อถึงเดือนกันยายน ทูตอเมริกันได้ทราบ ข่าว ความก้าวหน้าของการเจรจารอบแรกว่า ความพยายามทั้งหมดที่สร้างขึ้นผ่านตัวแทนเจรจา ในนาม ของอดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** กำลังจะถูกบอกรับตัดไป¹²⁹ อย่างไรก็ตาม ระหว่างช่วงเวลารอ ผลการเจรจารอบแรก **นายกรัฐมนตรี ทักษิณ** ได้จัดให้มีการเจรจาระหว่างตัวแทนของเขา กับ ตัวแทนฝ่ายสถาบันกษัตริย์ เริ่มขึ้นอีกครั้งหนึ่งในช่วงกลางปี และดำเนินต่อไปในช่วงเดือนกรกฎาคม- กันยายน แต่การเจรจาครั้งที่สองนี้ ก็ปราศจากผลลัพธ์อีกครั้ง บุคคลที่เป็นตัวแทนของฝ่ายสถาบัน กษัตริย์จำนวน 2 ท่าน ได้แก่ **ธีรวัฒน์ สุชาธิตระกูล (Tirawat Sucharitakul)** ที่ปรึกษาของสมเด็จพระเทพฯ และ **ม.ล.อนุพร เกษมสันต์** เจ้าหน้าที่สำนักราชเลขาธิการ ได้ยืนยันกับเจ้าหน้าที่สถานทูต อเมริกันว่า มีการเจรจาดังกล่าวเกิดขึ้นจริง ซึ่งการเจรจาดังกล่าว เกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้มีความ

¹²⁷ ดังเช่นที่ **ทักษิณ** โทรศัพท์มายังการประชุมของ “กลุ่มคนรักอุดร” ที่มีผู้เข้าร่วมการประชุมมากกว่า 1,000 คน ในวันที่ 25 ตุลาคม 2552 เพื่อให้กลุ่มดังกล่าว เพิ่มแรงกดดันรัฐบาล พร้อมทั้งได้ติดป้ายรัฐบาลอภิสิทธิ์ ว่าเป็นรัฐบาลที่ไม่มีความชอบธรรม และกล่าวว่า ประชาธิปไตยกำลังหายไปจากประเทศไทย ภายใต้การบริหารงาน ที่เขาอ้างว่าแทบไม่มีความยุติธรรมและความน่าเชื่อถือ และ **ทักษิณ** ได้กล่าวว่า ถ้าหากจัดให้มีการเลือกตั้งในวัน พรุ่งนี้ พรรคเพื่อไทยของเขาจะชนะคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าร้อยละ 50 และสามารถตั้งรัฐบาลได้เอง แต่ เพื่อที่จะไปสู่จุดมุ่งหมายดังกล่าว **ทักษิณ** ได้เรียกร้องให้กลุ่มคนรักอุดรฯ กดดันรัฐบาลอภิสิทธิ์ ให้เกิดการยุบสภาและ เลือกตั้งใหม่ โดยเข้าร่วมการประชุมประท้วงในวันที่ 20 พฤศจิกายน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเลือกตั้งเร็วขึ้น สรุปและ เรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2746, “THAILAND: THAKSIN’S LATEST MOVES SET THE TABLE FOR A (POTENTIALLY) TURBULENT NOVEMBER,” Eric G. John to Secretary of State, 29 October 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/10/09BANGKOK2746.html> [7 February 2012]

¹²⁸ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1 ของ *Ibid.*

¹²⁹ *Ibid.*

ปรองดอง และมีความเป็นเอกภาพภายในประเทศ เพื่อถวายเป็นหลวง ตัวแทนของสถาบันกษัตริย์ทั้งสองท่านดังกล่าว ได้อ้างถึงเหตุการณ์การประชุมประท้วง เมื่อวันที่ 19 กันยายนที่ผ่านมา ซึ่งไม่มีการใช้ความรุนแรงว่าเป็นสัญญาณความจริงใจในการเจรจาของ**ทักษิณ** อย่างไรก็ตาม ตัวแทนทั้งสองท่านดังกล่าว ก็ไม่ได้แสดงให้เห็นว่า มีข้อบังคับที่อยู่ในช่วงการเจรจา (negotiating mandate) หรือมีข้อตกลงที่อยู่ระหว่างการรอคอย (deal in waiting) เกิดขึ้น จะมีก็เพียงแค่ความเป็นไปได้ที่จะมีความร่วมมือระหว่าง กลุ่มคนเสื้อเหลืองกับกลุ่มคนเสื้อแดงในอนาคตเท่านั้น¹³⁰

ทักษิณ พล.อ.ชวลิต และนายกรัฐมนตรียุทธสุนทร คำนวนผิดพลาดที่ใช้เล่าให้ **นายกรัฐมนตรียุทธสุนทร** แต่งตั้งอดีตนายกรัฐมนตรีนาย **ทักษิณ** เข้าดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจให้กับรัฐบาลกัมพูชา เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน ตามยุทธวิธีสร้างความกดดันจากภายนอกประเทศของ **ทักษิณ** ซึ่งเป็นยุทธวิธีการกดดัน ให้มีการเปิดเจรจาโดยตรง ระหว่างรัฐบาลอภิสสิทธิ์กับ **ทักษิณ** ยุทธวิธีดังกล่าว ไม่เพียงแต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อความเสียหายให้กับ **ทักษิณ** เพิ่มขึ้นอีก เมื่อเรื่องดังกล่าวถูกประชาชนไทยมองว่า ไม่ได้เป็นเพียงแค่กิจการส่วนตัว แต่ยังเป็นการแทรกแซงการเมืองภายในของประเทศไทยอีกด้วย นอกจากนี้ เรื่องดังกล่าวได้ถูกมองว่าเป็น การต่อสู้อันตรายระหว่าง **ทักษิณ** กับสถาบันกษัตริย์ ซึ่งนำมาสู่ความขุ่นเคืองของคนไทยมากยิ่งขึ้น ดังที่ **กษิต** กล่าวกับ **Scot Marciel** รองผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ (Deputy Assistant Secretary-DAS) ว่า “การกระทำของ **ยุทธสุนทร** ได้กระตุ้นให้เกิดอารมณ์ขุ่นเคืองจากฝ่ายอนุรักษนิยม และกองทัพ ที่เชื่อว่า **ทักษิณ** มีจุดมุ่งหมายล้มล้างสถาบันกษัตริย์” ดังนั้น เมื่อรัฐบาลอภิสสิทธิ์เรียกตัวทูตไทยประจำกรุงพนมเปญกลับประเทศ จึงทำให้นายกรัฐมนตรีอภิสสิทธิ์ได้รับคะแนนนิยมโดยทั่วไป สูงขึ้นอย่างมาก แม้กระทั่งในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่ฐานเสียงของ **ทักษิณ**¹³¹

¹³⁰ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 7 และ 8 ของ *Ibid.*

¹³¹ ดูใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2849, “THAILAND-CAMBODIA SPAT: RTG RECALLS AMBASSADOR TO PROTEST HUN SEN’S,” Eric G. John to Secretary of State, 6 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK2849.html> [7 February 2012]

8.4.4 ความแตกแยกทางความคิดภายในหมู่แกนนำ นปช.: การตั้ง “กองทัพแดง” และ ความรุนแรงทางการเมือง¹³²

ความเป็นคู่ปรปักษ์อย่างรุนแรง ระหว่างบุคคลสำคัญในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์กับทักษิณ และกลุ่ม นปช. ยังคงมีอยู่อย่างเห็นได้ชัดเจน ดังเช่น การเปิดฉากโจมตี ด้วยเรื่องการบุกรุกที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ ของ องคมนตรี พล.อ.สุรยุทธ์ (กรณีสร้างบ้านพักในบริเวณเขายายเที่ยง) และ ประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม (กรณีสนามกอล์ฟ ที่เขาสอยดาว ซึ่งเป็นกิจการในเครือของธนาคารกรุงเทพ ที่ พล.อ.เปรม เป็นคณะกรรมการอยู่) เพื่อแสดงให้เห็นว่า มีการบังคับใช้กฎหมายแบบสองมาตรฐาน เพราะองคมนตรีทั้งสองท่านกระทำความผิดแต่ไม่ถูกลงโทษ¹³³ ขณะที่ไม้ค้ำยันเก้าอี้ นายกรัฐมนตรีของอภิสิทธิ์ก็ยังคงแข็งแรงดี¹³⁴ ดังเห็นได้จากที่ อภิสิทธิ์ ยังคงเป็นนายกรัฐมนตรี ที่กองทัพและเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะจากประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม แม้ว่าจะมีองคมนตรีบางท่าน เริ่มวิพากษ์วิจารณ์ว่า อภิสิทธิ์ เด็กเกินไปและไม่แข็งแรงพอจะเป็นนายกรัฐมนตรีที่มีประสิทธิภาพก็ตาม¹³⁵ แต่สำหรับช่วงการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองของไทย ดังเช่น การสืบทอดบัลลังก์ ความมีเสถียรภาพทางการเมืองถือเป็นสิ่งที่ชนชั้นนำไทยต้องการมากที่สุด ดังนั้น จึงคาดการณ์ได้ว่า อภิสิทธิ์จะเป็นนายกรัฐมนตรี ที่เครือข่ายสถาบันกษัตริย์และกองทัพ ต้องการให้อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในเวลานี้ ดังที่ กวี จงกิจถาวร ได้วิเคราะห์ให้ ผู้บัญชาการกองทัพเรือภาคพื้นแปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา โรเบิร์ต วิลลาร์ด (Robert Willard) ฟัง จึงเป็นเรื่องที่มีเหตุผลน่าเชื่อถืออย่างมาก¹³⁶

¹³² ข้อมูลต่างๆโดยทั่วไปที่ปรากฏอยู่ในโทรเลขทางการทูตอเมริกัน มีความสอดคล้องกับข้อมูลในงานของ วาสนา นาน่วม, *ลับ ลวง พราง ภาค ๓ The Last War กองทัพต่างสี ศีกสายเลือด จปร.* (กรุงเทพฯ: มติชน, 2553), หน้า 145-211.

¹³³ ตีความจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK207, “THAILAND: NO STANDARDS WHEN IT COMES TO “OWNING” RESTRICTED LAND,” Eric G. John to Secretary of State, 26 January 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10BANGKOK207.html> [8 February 2012]

¹³⁴ อย่างไรก็ตาม รอยปริวรรตระหว่างบุคคลในฝ่ายผู้สนับสนุนอภิสิทธิ์ เริ่มปรากฏให้เห็นมากขึ้น เมื่อ พล.อ.เปรม เริ่มแสดงให้เห็นว่า เขาไม่พอใจต่อ พล.อ.อนุพงษ์ มากยิ่งขึ้น จากการแสดงบทบาทของกองทัพ ที่ไม่เป็นไปตามความต้องการของพวกเขา และเริ่มมองว่า พล.อ.ประยุทธ์สามารถฝากความหวังเอาไว้ได้มากกว่า ดูรายละเอียดในย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK192, “THAILAND: AMBASSADOR ENGAGES PRIVY COUNCIL CHAIR PREM, OTHER “ESTABLISHMENT” FIGURES ON YEAR AHEAD.”

¹³⁵ ควรอ่านทั้งฉบับ *Ibid.*

¹³⁶ ผบ.ทร. โรเบิร์ต วิลลาร์ด เดินทางมาเยือนไทย ระหว่างวันที่ 2-7 กุมภาพันธ์ 2553 เพื่อนำทหารมาเข้าร่วมฝึก คอบร้าโกลด์ (Cobra Gold) อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK414, “ADMIRAL WILLARD’S VISIT TO THAILAND: POLITICAL PROGRESS EXPECTED,” Eric

ภายหลังจาก **เสธ.แดง**และ**พล.อ.พัลลภ** เดินทางกลับมาจากการไปพบ**ทักษิณ** ที่เมืองคูไบ และประกาศจัดตั้งกองทัพประชาชนขับไล่รัฐบาลประชาธิปไตย ก็ได้เกิดความแตกแยกทางความคิด ภายในกลุ่มคนเสื้อแดงขึ้น ระหว่างแกนนำ นปช. “สายเหยี่ยว” กับ “สายพิราบ” ดังเห็นได้จากที่ **พล.อ.ชวลิต**และ**จตุพร** ได้ประกาศไม่สนับสนุน**เสธ.แดง**และ**พล.อ.พัลลภ** และมาตรการความรุนแรงต่างๆ แม้ว่าจะมีประโยชน์ แต่สิ่งเหล่านี้ก็เกินเลยไปจากสิ่งที่ นปช. ตั้งใจทำจริงๆ อย่างไรก็ตาม **ทักษิณ**ก็ได้เป็น ผู้ใช้ความพยายามเรียกแกนนำกลุ่ม นปช. หลายคนให้เข้าร่วมการประชุมกับ **เสธ.แดง**และ**พล.อ.พัลลภ** ซึ่งอาจเป็นเพราะ**ทักษิณ**ยินดีที่จะใช้ความรุนแรง トラบใดที่มีนัยยังเป็นประโยชน์ต่อการบรรลุจุดมุ่งหมายของเขา¹³⁷ การเปิดเผยภาพถ่ายที่เมืองคูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ของ**ทักษิณ** **พล.อ.พัลลภ**และ**เสธ.แดง** กับแกนนำ นปช. สายเหยี่ยว ได้แก่ **อริสมันต์ พงษ์เรืองรอง** และ **สุภรณ์ อัตถาวงศ์ (แรมโบ้อีสาน)** ได้เป็นเครื่องยืนยันการตีความดังกล่าว¹³⁸

พล.ต.ชิตติยะและ**พล.อ.พัลลภ** ได้กล่าวกับสื่อว่า พวกเขาจะก่อตั้ง “กองทัพแดง” ซึ่งใช้ชื่ออย่างเป็นทางการว่า “กองทัพประชาชนแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”¹³⁹ (National Army of Thai People for Democracy under the Name of the King) และจะให้ **พล.อ.ชวลิต** ดำรงตำแหน่ง ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของกองทัพ โดย **พล.ต.ชิตติยะ** อ้างว่า อดีตนายกรัฐมนตรีนาย**ทักษิณ** ได้ให้ไฟเขียวกับกลุ่มของตน ในการทำทุกอย่างเพื่อผลักดันรัฐบาลออกไปให้ได้ ถ้าไม่มีการยุบสภาและการนำรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 กลับมาใช้¹⁴⁰

G. John to Secretary of State, 18 February 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK414.html> [8 February 2012]

¹³⁷ ตีความจากย่อหน้าที่ 1 และ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, 10BANGKOK340, “THAILAND: GOVERNMENT PREPARES FOR THE LATEST “FINAL BATTLE” AS CRACKS EMERGE IN RED-SHIRT FACADE,” Eric G. John to Secretary to State, 9 February 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK340.html> [8 February 2012]

¹³⁸ นอกจากนี้ยังมีการตีความว่า การพบกันระหว่าง **ทักษิณ**กับพวกหัวรุนแรง ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553 เป็นหลักฐานว่า **ทักษิณ**กำลังเตรียมก่อความวุ่นวาย เพื่อกดดันศาลรัฐธรรมนูญและรัฐบาล ให้เข้าสู่แนวทางที่เขาพอใจ หรือทำให้เกิดปฏิกิริยาโต้กลับมากเกินไป ปะทุขึ้นมาในกรณีที่มีความไม่พอใจของกลุ่ม นปช. ที่มีต่อคำตัดสินของศาลในคดีของอดีตนายกรัฐมนตรี **ทักษิณ** อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

¹³⁹ แม้ว่าจากการตรวจสอบข่าวโดยทั่วไป ปรากฏชื่อกองทัพดังกล่าว เพียงแค่ “กองทัพประชาชนแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย” ซึ่งเป็นชื่อที่ถูกปรับแก้แล้ว แต่ชื่อเต็มที่อยู่ในโทรเลขทางการทูตดังกล่าว ก็ปรากฏอยู่เช่นกันในงานของ วาสนา นาน่วม, *ลับ ลวง พราง ภาค ๓ The Last War กองทัพต่างสี คีกลายเลือด จปร.*, หน้า 152. ซึ่งในงานของ วาสนา ได้มีการอธิบายถึงเหตุผลเรื่องการใช้ความรุนแรง จนถูกวิพากษ์วิจารณ์จึงต้องเปลี่ยนแปลงชื่อดังกล่าว

¹⁴⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, 10BANGKOK340, “THAILAND: GOVERNMENT PREPARES FOR THE LATEST “FINAL BATTLE” AS CRACKS EMERGE IN RED-SHIRT FACADE.”

เมื่อมีการเปิดเผยเรื่องดังกล่าวต่อสาธารณชน ได้เกิดปฏิกิริยาทางลบต่อข้อเสนอเรื่องการตั้ง “กองทัพบกแดง” จากบุคคลสำคัญในพรรคเพื่อไทยและกลุ่ม นปช. กล่าวคือ พล.อ.ชวลิต ได้ประกาศไม่ยุ่งเกี่ยวกับเสธ.แดงและพล.อ.พัลลภ ด้วยการปฏิเสธการมีบทบาทในกองทัพบกแดงดังกล่าว ขณะที่ จตุพร หนึ่งในแกนนำหลักของกลุ่ม นปช. ก็รักษาระยะห่างระหว่างตัวเขากับบุคคลทั้งสองดังกล่าว แม้จะกล่าวว่า กลุ่ม นปช. ไม่ได้คว่ำบาตรความคิดเรื่องกองทัพบกแดง ไม่ว่าจะติดอาวุธหรือไม่ติดอาวุธก็ตาม¹⁴¹ ภายหลังจากนั้น พล.อ.พัลลภ จึงออกมาตอบโต้ พล.อ.ชวลิตและจตุพรว่า เขาจะไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม นปช. อีกต่อไป แต่ถึงกระนั้นก็ยังเตือนว่า ความรุนแรงยังคงมีความเป็นไปได้ว่าจะเกิดขึ้น ในพาดังของรัฐบาล วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พล.อ.ธิตินันท์ กำลิ่งเอก จากสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้ออกมากล่าวว่า จะไม่มีการรัฐประหารและกองทัพบกไทยจะไม่ยอมให้เกิดความโกลาหลวุ่นวายทางสังคม เหมือนดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นในเดือนเมษายน 2552 อีกครั้ง เพราะตอนนี้ นักเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. จำนวน 780 คน ได้อยู่ภายใต้การจับตามองของฝ่ายรัฐบาลเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น รัฐบาลสามารถระทำการใดๆ เพื่อตัดปัญหาใดๆก่อนที่จะเกิดขึ้น โดยรัฐบาลได้มีการตั้ง วอร์รูม (war room) ที่กองบัญชาการกองทัพบกไทยในกรุงเทพฯ และจะมีการขัดขวางไม่ให้ขบวนการเสื้อแดง เคลื่อนย้ายจากพื้นที่ต่างจังหวัดเข้ามาในกรุงเทพฯ ในวันที่มีการอ่านคำพิพากษาคดียึดทรัพย์ อดีตนายกรัฐมนตรียกซิม¹⁴²

วันที่ 10 กุมภาพันธ์ Scot Marciel รองผู้ช่วยรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ ฝ่ายเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก ได้เข้าพบนักยุทธศาสตร์ระดับสูงของฝั่ง นปช. ประกอบด้วย วีระ จรัส และณอน เพื่อสอบถามเรื่อง “สงครามครั้งสุดท้าย” ที่ถูกเลื่อนออกไปเรื่อยๆ วีระ ได้กล่าวว่า ความเป็นไปได้ว่ากลุ่ม นปช. จะจัดการชุมนุมหลัก ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2553¹⁴³ ซึ่งคาดว่าจะเป็นที่ศาลตัดสินคดียึดทรัพย์ของทักษิณ ที่ถูกแช่แข็งเอาไว้ การเลื่อนกำหนดการชุมนุมใหญ่ของกลุ่ม นปช. ออกไปหลายครั้ง ได้แสดงให้เห็นว่า แกนนำ นปช. ไม่มีความเป็นเอกภาพของแนวคิดเรื่องยุทธวิธีที่ใช้ในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. ระหว่างฝ่ายเสธ.แดง และพล.อ.พัลลภ ที่ใช้ความรุนแรงกับแกนนำหลักคนอื่นๆของ นปช. ที่พยายามยืนยันแนวทางเคลื่อนไหวอย่างสันติต่อสาธารณชนอย่างไรก็ตาม ความแตกแยกทางความคิดของแกนนำ นปช. ดังกล่าว ไม่ได้ส่งผลต่อจำนวนมวลชนที่

¹⁴¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

¹⁴² อ้างจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

¹⁴³ การเลื่อนวันชุมนุมใหญ่ “สงครามครั้งสุดท้าย” เป็นวันที่ 26 กุมภาพันธ์ หรือหลังจากนั้น เป็นสิ่งที่มีการวางแผนเอาไว้ก่อนหน้านี้แล้ว ซึ่งเหตุผลอาจเป็นเพราะฝ่ายรัฐบาลพยายามตั้งขบวนการโต้กลับ ดังที่ จตุพร กล่าวอ้างว่า เขามีเอกสารสำคัญยืนยันเรื่องดังกล่าว อ้างจากย่อหน้าที่ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK384, “THAILAND: BANGKOK ON FEDGE FOLLOWING BOMB SCARE, GRENADE EXPLOSION,” Eric G. John to Secretary of State, 16 February 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK384.html> [8 February 2012]

จะเข้าร่วมการชุมนุม เพราะขณะนี้ มวลชนของ นปช. มีความตื่นตัวทางการเมืองสูงมาก และต้องการขับไล่รัฐบาลอภิสิทธิ์ออกไปจากอำนาจ และกำจัด “ระบอบอำมาตย์” ให้เร็วที่สุด **จรัล** ได้กล่าวกับ **Scot Marciel** ก่อนหน้าที่ **วีระ** จะเดินทางมาถึงว่า เขาคาดว่าจะมีผู้เข้าร่วมชุมนุมในครั้งนี้อยู่ประมาณ 400,000 คน ขณะที่ **วีระ** ได้กล่าวว่า เขาอยากให้มีผู้เข้าร่วมการชุมนุมในครั้งนี้อันเป็นจำนวน 1,000,000 คน และเมื่อ **Scot Marciel** ถามถึงเรื่องความเป็นไปได้ที่จะใช้ความรุนแรงในการชุมนุม **จรัล** ก็ได้ตอบว่า ถ้าหากรัฐไม่ใช้ความรุนแรง พวกเขาจะไม่ใช้ความรุนแรงเช่นเดียวกัน ส่วน **วีระ** ก็ได้ตอบคำถามเรื่องการตั้งกองทัพอประชาชนว่า นปช. ต้องการเปลี่ยนแปลงรัฐด้วยวิธีสันติ แต่ก็ยอมรับว่า การประกาศตั้งกองทัพอประชาชน ของ **เสธ.แดง** และ **พล.อ.พัลลภ** เป็นสิ่งที่ไม่ดี และทำให้ **พล.อ.ชวลิต** และแกนนำ นปช. วางตัวออกห่างจากความคิดและผู้กระทำดังกล่าว และเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ แกนนำกลุ่ม นปช. ได้จัดประชุมด้วยบรรยากาศที่ร้อนแรง อันเนื่องมาจากภาพการปรากฏตัวของ **อริสมันต์** และ **แรมโบ้อีสาน** ในการประชุมที่เมืองดูไบ ร่วมกันกับ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** **เสธ.แดง** และ **พล.อ.พัลลภ** นอกจากนี้ **วีระ** ยังกล่าวอีกว่า รัฐบาลพยายามป้ายสีกลุ่ม นปช. ว่าเป็นขบวนการที่ไม่สันติ เพื่อปูทางไปสู่การสลาย/ปราบปรามการชุมนุมเหมือนกับช่วงเดือนเมษายน 2552 ซึ่งในครั้งนั้น กลุ่ม นปช. ได้ถูกกลุ่มคน “เสื้อน้ำเงิน” ที่สนับสนุนรัฐบาล ออกมายั่วยุให้เกิดความรุนแรงในการประชุมอาเซียนฯ ที่พัทยา ได้เผารถบัสและขู่จะระเบิดรถแก๊สในกรุงเทพฯ¹⁴⁴ ดังนั้น ถ้าหากกลุ่มคนเสื้อแดงที่มารวมตัวกัน มีจำนวนมากถึง 1,000,000 คน รัฐบาลก็ควรยกเลิกการใช้กำลังเผชิญหน้าและยอมทำตามข้อเรียกร้องของกลุ่ม นปช.¹⁴⁵

การประชุมใหญ่ของกลุ่ม นปช. ซึ่งเคยถูกกำหนดเอาไว้ว่า จะเกิดขึ้นในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ ได้ถูกเลื่อนออกไปอีก จนถูกมองว่า กลุ่ม นปช. มีปัญหาทางด้านการเงิน การทะเลาะกันของแกนนำ หรืออาจเป็นเพราะ การประกาศใช้ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงฯ ประสบผลสำเร็จ¹⁴⁶ ดังนั้น การชุมนุมใหญ่จึงต้องเกิดขึ้นภายหลังการพิพากษาคดียึดทรัพย์ของ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** นั้น

¹⁴⁴ ในความเป็นจริงแล้ว การยั่วยุให้กลุ่มคนเสื้อแดงใช้ความรุนแรงในการชุมนุม ที่เกิดขึ้นจากผู้จัดรายการวิทยุชุมชนและตัวแกนนำคนเสื้อแดงในท้องถิ่น ก็เป็นเรื่องสำคัญ ที่ควรพิจารณาถึง ดังที่ **สุนัย ผาสุก** ได้ชี้ให้เห็นว่า **DJ อ้อม** ของสถานีวิทยุชุมชนเสื้อแดง ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงในการยั่วยุมวลชนให้ใช้ความรุนแรง ทั้งที่จัดรายการเพียงครั้งละ 20-30 นาที กับ **เพชรวรรต** แกนนำกลุ่มรักเชียงใหม่'51 อ้างจากย่อหน้าที่ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK362, “THAILAND: EAP DAS MARCIEL ENGAGES RED-SHIRT LEADERS ON DOMESTIC POLITICAL ISSUES,” Eric G. John to Secretary of State, 11 February 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK362.html> [8 February 2012]

¹⁴⁵ ดูรายละเอียดโทรเลขทั้งฉบับ *Ibid.*

¹⁴⁶ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK470, “THAILAND: RED PLANS CRYSTALLIZE ON EVE OF THAKSIN FROZEN ASSETS JUDGMENT,” Eric G. John to Secretary of State, 25 February 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK470.html> [8 February 2012]

หมายความว่า คำพิพากษาของศาลจึงมีอิทธิพลสำคัญต่อจำนวนผู้เข้าร่วมชุมนุมและแรงกระตุ้นในการชุมนุม ซึ่งเป็นไปได้ว่า แกนนำกลุ่ม นปช. คาดว่าศาลจะต้องตัดสินยึดทรัพย์ทักษิณอย่างแน่นอน จึงได้ตัดสินใจเลื่อนการชุมนุมออกไปหลังจากวันพิพากษา แม้ว่าในวันอ่านคำพิพากษาจะมีกลุ่มคนเสื้อแดงบางส่วน ไปร่วมชุมนุมอยู่แล้วก็ตาม และเมื่อถึงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ภายหลังจากมีการประชุมของแกนนำกลุ่ม นปช. แกนนำ นปช. ก็ออกมาประกาศว่า พวกเขาจะเคลื่อนพลจำนวน 1,000,000 คน โดยเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม และจะมีผู้เข้าร่วมชุมนุมสูงสุด ในวันที่ 14 มีนาคม ซึ่งแกนนำ นปช. ระดับจังหวัด และ ส.ส.พรรคเพื่อไทย จะมีการระดมคนตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้รัฐบาลอภิสิทธิ์ ยุบสภาและเลือกตั้งใหม่ โดยมีแผนการใช้รถปิกอัพจำนวน 100,000 คัน เดินทางเข้ากรุงเทพฯ และปิดแยกถนนสำคัญๆ เพื่อโค่นล้มรัฐบาล¹⁴⁷

8.5 การชุมนุมใหญ่ “สงครามครั้งสุดท้าย”: การต่อสู้ที่ยืดเยื้อของมวลชนเสื้อแดง¹⁴⁸

เหตุการณ์ชุมนุมใหญ่ ช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ของมวลชนเสื้อแดง ถือเป็นการต่อสู้ครั้งสำคัญ ระหว่างฝ่ายประชาธิปไตย ของมวลชนเสื้อแดง กับฝ่ายอนุรักษ์นิยมของเครือข่ายข้าราชการ บริหาร กองทัพ และสถาบันกษัตริย์ กลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงที่กลับมาชุมนุมพร้อมกับความคับแค้นใจ และการเตรียมความพร้อมอย่างดี เพื่อมิให้ถูกฝ่ายรัฐบาลและกองทัพ สลายการชุมนุมไปง่ายๆ เหมือนการชุมนุมใหญ่ยกแรก เมื่อปี 2552 และมุ่งหวังว่าจะสามารถยืนหยัดต่อสู้กับฝ่ายรัฐบาล จนถึงขั้นแตกหักได้ อารมณ์ที่ร้อนแรงของฝ่ายผู้ชุมนุม ที่เริ่มผันตัวไปใกล้เคียงกับการเป็น “มวลชนปฏิวัติ” ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมและการเมือง ที่สะท้อนความยุติธรรมที่พวกเขาได้รับ โดยผ่านทางพื้นที่ชุมนุมย่านราชดำเนิน ซึ่งเป็นที่ตั้งของ “อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย” สัญลักษณ์ของประชาธิปไตยไทย ณ จุดเริ่มต้น ก่อนที่จะขยายตัวไปสู่พื้นที่ชุมนุมย่าน “ราชประสงค์” และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งเป็นที่ตั้งของห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ชื่อดังจำนวนมาก อันเป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้เป็นอย่างดี การชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง ได้สร้างความหวาดกลัวและความน่ารังเกียจ ให้กับชนชั้นนำและชนชั้นกลางในเมือง ที่มองผู้ชุมนุมอย่างดูถูกเหยียดหยาม เพราะสำหรับพวกเขา “พวก

¹⁴⁷ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1-7 ของ *Ibid.*

¹⁴⁸ รายละเอียดของการชุมนุมประท้วงทางการเมืองครั้งสำคัญในครั้งนี้ เป็นที่สนใจของนักวิชาการจำนวนมาก เพราะเป็นเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญมากในประวัติศาสตร์การเมืองไทย แต่ด้วยข้อจำกัดของโทรเลขสถานทูตอเมริกันที่ผู้เขียนใช้ ไม่ครอบคลุมถึงช่วงเวลาดังกล่าวนี้ ประกอบกับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียดปลีกย่อยจำนวนมาก เกินกว่าจะทำให้สมบูรณ์ชัดเจนภายใต้ข้อจำกัดของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจึงไม่ได้ลงรายละเอียดในประเด็นนี้ แต่ได้สรุปภาพคร่าวๆ ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สำหรับผู้สนใจที่ต้องการนำไปศึกษาค้นคว้าต่อไป

บ้านนอกเข้ากรุง” เหล่านี้ สมควรอยู่ในท้องไร่ท้องนา กับ “วัว-ควาย” ไม่ใช่ในเมืองหลวงอันสวยงามและ “ศิวิไล”¹⁴⁹ ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับการใช้ชีวิตอย่างหรูหรา และฟุ้งเฟ้อของ คนเมืองผู้เจริญแล้ว ซ้ำร้ายกว่านั้น คนเสื้อแดงเหล่านี้ ยังแสดงกิริยาท่าทาง ที่แสดงความโอหังในเมืองหลวง ตั้งค่ายประท้วง ก่อให้เกิดความวุ่นวาย และขัดขวางการใช้ชีวิตของเหล่าผู้ดีและผู้มั่งคั่ง ที่ต้องการเข้าไปจับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้าราคาแพง ตามห้างสรรพสินค้าอันหรูหรา ใหญ่โต¹⁵⁰ ความไม่พอใจของชนชั้นนำและชนชั้นกลางในเมือง ที่มีต่อคนเสื้อแดง อันเปรียบเสมือน “เชื้อโรคร้าย”¹⁵¹ ของระบบการเมืองไทย ท้ายที่สุดได้นำมาสู่ การใช้ความรุนแรงทางการเมือง ที่เลวร้ายที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์การเมืองไทย นำมาสู่การสูญเสียชีวิตผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มากที่สุดเท่าที่เคยมีมา ทั้งที่บริเวณสี่แยกคอกวัว และแยกราชประสงค์¹⁵² ซึ่งโดยส่วนใหญ่ ผู้เสียชีวิตมาจากฝ่ายผู้ร่วมชุมนุมทั่วไป ที่ตายพร้อมมือเปล่า หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ถูกใช้เทียบอาวุธอย่างง่าย ๆ ของชาวบ้าน ดังเช่น หนังสือดี พลุไฟ ไม่ใช่อาวุธสงครามร้ายแรง นอกจากนี้ยังมีผู้เสียชีวิต ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ นักข่าวและช่างภาพต่างชาติ ที่เข้ามาติดตามสถานการณ์การชุมนุม รัฐบาลอภิสิทธิ์

¹⁴⁹ นัยยะทางการเมืองของการให้ความหมายคำว่า “ศิวิไล” ในบริบทของไทย ได้ถูกเชื่อมโยงกับการเป็น “พลเมืองดี” ผู้จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ดูใน Thongchai Winichakul, “The Quest for ‘Siwilai’: A Geographical Discourse of Civilizational Thinking in the Late Nineteenth and Early Twentieth-Century Siam,” *The Journal of Asian Studies* 59, 3 (August 2000): 545-546.

¹⁵⁰ วรรคดู Jim Taylor, “Larger Than Life: ‘Central World’ and its Demise and Rebirth – Red Shirts and the Creation of an Urban Cultural Myth in Thailand,” *ARI Working Paper No. 150*, March 2011. Available from: https://inetapps.nus.edu.sg/ari/docs/wps/wps11_150.pdf [3 August 2012]

¹⁵¹ วรรคดู Thongchai Winichakul, “The ‘germ’: the reds’ inflection of the Thai political body,” *New Mandala* (3 May 2010) [online] Available from: <http://asiapacific.anu.edu.au/newmandala/2010/05/03/thongchai-winichakul-on-the-red-germs/> [20 June 2011]

¹⁵² ดูเพิ่มเติมใน ชัยวัช ตุลาธน และคนอื่นๆ (บก.), “ความจริงเพื่อความยุติธรรม: เหตุการณ์และผลกระทบจากการสลายการชุมนุม เมษา-พฤษภา 53,” พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: ศูนย์ข้อมูลประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการสลายการชุมนุมกรณี เม.ย.-พ.ค.53 (ศปช.), 2555); Claudio Sopranzetti, *Red Journeys: Inside the Thai Red-Shirt Movement* (Chiang Mai: Silkworm Books, 2012) และ Human Rights Watch, *Descent into Chaos: Thailand’s 2010 Red Shirt Protests and the Government Crackdown* (New York: Human Rights Watch, 2011) Available from: http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/thailand0511webwcover_0.pdf [4 May 2011] และในส่วนของข้อมูลจากคณะทำงานที่ฝ่ายรัฐตั้งขึ้น ดูได้จาก คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.), *รายงานฉบับสมบูรณ์คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) กรกฎาคม ๒๕๕๓ - กรกฎาคม ๒๕๕๕*, หน้า 90-196. (ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่) แหล่งที่มา : <http://www.innnews.co.th/images/assets/report.pdf> [28 เมษายน 2557]

ได้สร้างวาทกรรม “ผู้ก่อการร้าย” และวาทกรรม “ล้มเจ้า”¹⁵³ โดยอาศัยสื่อต่างๆของรัฐ เพื่อปลุกระดมความเกลียดชังต่อฝ่าย ผู้ชุมนุมประท้วง ทำให้มวลชนเสื้อแดงกลายเป็น “ปีศาจร้าย” และ “ข้าของทักษิณ” สมควรให้รัฐบาล ผู้อ้างความจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์ กวาดล้างให้สิ้นซากไป การอาศัยภาพถ่ายและคลิปวิดีโอ ที่ถูกตัดต่อเชื่อมโยงกัน เพื่อปรุงแต่งข้อเท็จจริง เข้ากับการโฆษณาชวนเชื่อ ให้เกิดเป็นเรื่องราวที่สมจริง ที่เคลือบแฝงไว้ด้วย ผลประโยชน์ทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาล เรื่อง “กองกำลังไม่ทราบฝ่าย” “ชายชุดดำ” และ “ผู้ก่อการร้าย”¹⁵⁴ ประกอบกับ การเผยแพร่ “ผังล้มเจ้า”¹⁵⁵ ซึ่งเชื่อมโยงรายชื่อ และบทบาทของบุคคลต่างๆ ตามทฤษฎีสมคบคิด (Conspiracy Theory) ทั้งที่ยังไม่มีหลักฐานที่มีน้ำหนักเพียงพอ ที่ทำขึ้นโดย ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) ได้ถูกใช้เป็นข้ออ้างให้กองทัพ นำกองกำลังพร้อมอาวุธสงครามครบมือ พร้อมแผนการสู้รบที่ใช้สำหรับการทำสงคราม เข้าสลายการชุมนุมของมวลชนเสื้อแดงอย่างโหดเหี้ยมที่สุด¹⁵⁶ ทั้งที่ผู้ชุมนุมส่วนใหญ่ เป็นเพียงชาวบ้านธรรมดา ที่ต้องการเรียกร้องให้มีความเท่าเทียมกัน ในการบังคับใช้กฎหมาย กับผู้ชุมนุมทั้งฝ่าย นปช. และฝ่าย พธม. และต้องการเรียกร้องให้ชนชั้นกลางและชนชั้นนำทางการเมือง เคารพคะแนนเสียงในการเลือกตั้งของพวกเขา ซึ่งถูกดูหมิ่นว่าเป็นพวก “คนชนบทที่โง่เขลา”

ถึงแม้ว่ารัฐบาลอภิสิทธิ์จะใช้การปราบปรามการชุมนุมอย่างรุนแรง เพื่อสลายการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง จนกระทั่งเกิดการสูญเสียชีวิตจำนวนมาก แม้จะสามารถใช้ข้ออ้างว่า มีกอง

¹⁵³ ดูเพิ่มเติมใน Marc Askew, “The Ineffable Rightness of Conspiracy Thailand’s Democrat-ministered State and the Negation of Red Shirt Politics,” in *Bangkok May 2010*, eds. Michael J. Montesano, Pavin Chachavalpongpun and Aekapol Chongvilaivan (Chiang Mai: Silkworm Books, 2012), pp. 72-86.

¹⁵⁴ วรรคบรรยายงานข่าวภาคสนามของนักข่าวต่างชาติ ซึ่งได้สัมภาษณ์กองกำลังติดอาวุธ ที่ทำงานสนับสนุนการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. ซึ่งถูกเรียกว่า “นักรบโรบิน” ซึ่งหมายถึง นักรบขามูโรญี่ปุ่น ซึ่งปฏิบัติการโดยอิสระ ไม่มีหัวหน้า กระจายละเอียดใน Kenneth Todd Ruiz and Olivier Sarbil, “Unmasked: Thailand’s men in black,” *Asia Times* (29 May 2010) [online] Available from: http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/LE29Ae02.html [5 April 2013]

¹⁵⁵ พ.อ.สรรเสริญ แก้วกำเนิด ได้ยอมรับต่อศาลว่า ทาง ศอฉ. เผยแพร่ “แผนผังล้มเจ้า” หลังจากที่มีการใส่ร้ายท่านผู้หญิงจตุรจิตต์ ว่าได้โทรศัพท์มาสั่งการ ศอฉ. จึงแถลงตอบโต้พร้อมแจกแผนผัง เพื่อให้สังคมพิจารณา โดยอ้างว่าที่แจกไปไม่ได้หมายความว่า ผู้ที่มีชื่ออยู่ในเอกสารอยู่ในขบวนการล้มสถาบันฯ แต่ให้สังคมวินิจฉัยเอาเอง ส่วนที่สื่อมวลชนเอาไปขยายผล ผู้ที่มีรายชื่อจะเอาไปฟ้องร้องก็สุดแล้วแต่จะพิจารณา ดูใน “โฆษก ศอฉ. ยอมรับแต่ง ‘ผังล้มเจ้า’ เพื่อตอบโต้การใส่ร้ายท่านผู้หญิงจตุรจิตต์,” *ประชาไท* (26 พฤษภาคม 2554) [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.prachatai3.info/journal/2011/05/34974> [26 พฤษภาคม 2554]

¹⁵⁶ วรรคดู หัวหน้าดวง (นามแฝง), “บทเรียนยุทธการกระชับวงล้อม พื้นที่ราชประสงค์ ๑๔-๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓,” *วารสารเสนาริบัติ* 59, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2553): 57-68. และ บุญรอด ศรีสมบัติ, พันเอก, “บทเรียนการปฏิบัติการข่าวสาร: กรณี ปปส. ในเมือง (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๓),” *วารสารเสนาริบัติ* 60, 1 (มกราคม-มีนาคม 2554): 69-81.

กำลังติดอาวุธแฝงตัวอยู่ในกลุ่มผู้ชุมนุมได้ก็ตาม แต่ก็ทำให้รัฐบาลไทยถูกองค์กรภาคประชาสังคมต่างประเทศ ดังเช่น องค์กรนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย (Asian Human Right Commission – AHRC) เรียกร้องให้มี การตรวจสอบ เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น จากการกระทำของฝ่ายรัฐบาล ทั้งโดยผ่านการออกแถลงการณ์ และรายงานประจำปีของหน่วยงาน นอกจากนี้ ยังถูกสื่อมวลชนต่างประเทศ ดังเช่น the Economist, the Guardians, New York Times และ BBC วิพากษ์วิจารณ์สถานการณ์ทางการเมืองภายในของไทย ที่ไม่เป็นไปในทางบวก¹⁵⁷ แต่เรื่องดังกล่าวกลับไม่เป็นปัญหา ต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลอิตาลี กับรัฐบาลอเมริกัน ที่พร้อมสนับสนุนการกระทำทุกอย่างของรัฐบาลอิตาลี ดังข้อเท็จจริงปรากฏ เป็นข้อเท็จจริง ในเอกสารประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ที่ว่า

“...ภายหลังเหตุการณ์ความรุนแรงในห้วงเดือน เมษายน-พฤษภาคม ๒๕๕๓ วุฒิสภาสหรัฐฯ และสภาผู้แทนราษฎรสหรัฐฯ ผ่านข้อมติ S.Res ๕๓๘ “Affirming the support the United States for a strong and vital alliance with Thailand” ซึ่งเสนอโดยนาย Jim Webb (D-VA) เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ โดยมีสาระสำคัญ คือ ยืนยันการสนับสนุนของสหรัฐฯ ต่อความเป็นพันธมิตรที่สำคัญกับไทยและความสำคัญในด้านต่างๆ ของความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ และสนับสนุนให้มีการนำสันติและเสถียรภาพกลับคืนมาสู่ไทย...”¹⁵⁸

การปรับตัวของฝ่ายรัฐเพื่อตอบโต้การเคลื่อนไหวของมวลชนเสื้อแดง

การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มคนเสื้อแดง ทั้ง 2 ยกที่ผ่านมา สร้างความหวาดหวั่นต่อหน่วยงานด้านความมั่นคงเป็นอย่างมากว่าจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสถาบันกษัตริย์ และเป็นปีกแผ่นของคนในชาติ จึงต้องหาแนวทางการฟื้นฟู และลดความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น ดังเห็นได้จาก “รัฐบาลได้จัดตั้ง คณะกรรมการอิสระ 4 คณะ ได้แก่ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป คณะกรรมการพิจารณาแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติทางการเมือง โดยมุ่งหมายให้เกิดความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่

¹⁵⁷ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, การประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 (ฉบับร่าง วันที่ 19 พฤษภาคม 2554), หน้า 8. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

¹⁵⁸ เฟิ่งอ้วง, เจียงอรรถที่ 4 หน้า 9.

ดี”¹⁵⁹ และจากผลการประเมินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ระยะ 5 ปี ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้พบว่า

“...มีการจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสถาบันใน ๗๕ จังหวัด และได้จัดตั้งแหล่งข่าวประจำหมู่บ้านเพื่อติดตามข้อมูลและพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อสถาบัน จำนวน ๗๐,๘๘๖ หมู่บ้าน...การชี้แจงสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยเฉพาะแก่สาธารณชนต่างประเทศในประเด็นต่างๆ ที่มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนอย่างทันการณ...การบังคับใช้กฎหมายกรณีการละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างจริงจัง โดย

(๑) มีการประสานการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หน่วยข่าวกรองและทุกเหล่าทัพในการตรวจสอบดูแลบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์

(๒) กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการจับกุมดำเนินคดีและสืบทราบตัวบุคคลผู้กระทำความผิดในความคิดว่าด้วยความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

(๓) ดำเนินการในต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะส่วนสำคัญของอัตลักษณ์ของชาติ การแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เพื่อให้คำปรึกษาคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๓๓ มาตรา ๑๓๔ และการกระทำที่มีลักษณะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ (๓) มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๗ ที่เป็นคดีที่มีความสำคัญ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์...”¹⁶⁰

กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งร่วมกันรับผิดชอบ ประเด็นนโยบาย “เสริมสร้างจิตสำนึกของคนในชาติให้มีความสามัคคี เทิดทูน และปฏิบัติตน เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นศูนย์รวมจิตใจและความสามัคคีของคนในชาติอย่างมั่นคงและยั่งยืน” ตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 ได้ชี้แจงผลการดำเนินการที่หน่วยงานได้จัดทำกิจกรรม “ปลูกพลังสร้างจิตสำนึกความจงรักภักดี” ว่าได้ดำเนินการ ดังนี้

¹⁵⁹ เห่งอ้าง, หน้า 9.

¹⁶⁰ เห่งอ้าง, หน้า 20-21.

“1) ให้จังหวัดจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวัง ติดตามข้อมูลข่าวสาร บุคคล องค์กร เครือข่ายที่มีพฤติกรรมเป็นอันตรายต่อสถาบันหลักของชาติ รวมทั้งมีการจัดทำรายชื่อบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นอันตรายและจัดตั้งแหล่งข่าวประจำหมู่บ้าน ผลการดำเนินงานปรากฏว่า

(1) มีการจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังฯ ครอบคลุมทุกจังหวัดแล้วร้อยละ 100

(2) มีการจัดตั้งแหล่งข่าวประจำหมู่บ้าน จำนวน 75 จังหวัด 74,008 หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 100

(3) มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารรายวันและการแสดงออกซึ่งความจงรักภักดี จำนวน 84,440 หมู่บ้าน ใน 72 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 97.57

2) จัดทำโครงการ “ปกป้องสถาบันสำคัญของชาติ เพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์” ทุกจังหวัด โดยได้แจ้งให้ทุกจังหวัดประกาศเจตนารมณ์การปกป้องสถาบันสำคัญของชาติ ประกอบด้วย การต่อต้านการละเมิดกฎหมาย การสร้างความเข้าใจให้ประชาชน ร่วมกันปกป้องสถาบัน และกล่าวคำปฏิญาณถวายความจงรักภักดี...ให้พนักงาน กปภ. ทุกคนยึดมั่นในสถาบันหลัก ได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และได้นำ Banner ของ www.protecttheking.net ไว้หน้า website หลักของ กปภ. ... เพื่อให้พนักงานและประชาชนได้แจ้งเบาะแสกรณีจิตใจใฝ่ใคร่มุ่งดูหมิ่นพระบรมเดชานุภาพพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ หรือสร้างความเข้าใจผิดในสถาบัน เพื่อดำเนินการปราบปรามและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดให้หมดสิ้นไป ...”¹⁶¹

นอกจากนี้ กอ.รมน. ยังมีการเข้าไปควบคุมไม่ให้เกิดการจัดตั้งหมู่บ้านเสื้อแดงขึ้น ในพื้นที่ต่างๆ ดังเช่น ในพื้นที่ภาคเหนือ ซึ่ง พ.อ.ธนา จารุวัฒน์ รองเลขาธิการ กอ.รมน. ภาค 3 ได้กล่าวว่า

“...การควบคุมสถานการณ์ไม่ให้หมู่บ้านคนเสื้อแดงเกิดขึ้นในภาคเหนือ ก็เป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจ เป็นเรื่องที่น่ายินดี คือ เราสามารถพูดคุยกับแกนนำ พอเรารู้ว่าหมู่บ้านนี้พื้นที่นี้กำลังจะจัดตั้งหมู่บ้านคนเสื้อแดง เราก็ได้ไปพูดคุยกับเขา เราไม่ได้บังคับหรือ

¹⁶¹ อ้างจาก กระทรวงมหาดไทย, สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, “นโยบายที่รับผิดชอบร่วมของกระทรวงมหาดไทย: การประเมินผลนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ประเด็นนโยบายเฉพาะหน้า และประเด็นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติระยะ 5 ปี พ.ศ. 2550-2554” ใน หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๒๑๑.๔/๑๐๕ ถึง สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ เรื่อง ผลการดำเนินงานตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

ห้ามหรือใช้ความรุนแรงต่างๆ คือ ไปพูดคุยกับแกนนำ พูดคุยกับส่วนราชการว่าอย่าให้มีเลยหมู่บ้านคนเสื้อแดงในภาคเหนือ เพราะถ้ามีแล้วดูเหมือนมันไม่สามัคคี ไม่ปรองดองกัน สุดท้ายในพื้นที่ร้อยละหมู่บ้านที่ภาคเหนือเราก็พูดได้ว่า เราไม่มี มันก็ทำให้เรารู้สึกว่าพื้นที่ภาคเหนือน่าจะอยู่ ถ้าเกิดมันมีหลายๆหมู่บ้านเต็มไปหมด ทางเราเชื่อว่าสามถึงสี่ร้อยหมู่บ้าน พอฟังดูแล้วมันไม่สบายใจ ดูแล้วมันไม่มีความสามัคคี...”¹⁶²

ภาพของการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยเฉพาะภายหลังจากการประชุมต่อสู้อุปสรรคฝ่ายรัฐ ครั้งใหญ่ทั้ง 2 ครั้ง ได้ทำให้หน่วยงานด้านความมั่นคง เชื่อมโยงการเคลื่อนไหวดังกล่าว เข้ากับการประทุติตัวเป็นภัยคุกคามสถาบันกษัตริย์ มากกว่าที่จะให้น้ำหนักว่าการเคลื่อนไหวดังกล่าวเป็นการต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตย ดังเห็นได้จาก คำกล่าวจากการถอดเทปเสียงของ พล.อ.จรัล กุลละวณิชย์ ในการกล่าวปาฐกถา ก่อนเปิดประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ที่ว่า

“...เรื่องประมุขของชาติของเรา ใช้คำว่า Head of State ไม่ใช่ Head of Government เรามักจะคิดว่า Head of Government นั้นยิ่งใหญ่ นั่นไม่ใช่ แต่ประมุขของเราคือพระมหากษัตริย์เราต้องยกย่อง เหมือนกับที่เรายกย่อง บารัค โอบามา เป็นประมุขของอเมริกา และประมุขของไทยเราคงไม่ต้องอธิบายเลยว่า ท่านยิ่งใหญ่แค่ไหน ถ้าไม่ยิ่งใหญ่จริง คงจะจัดงานเชิฏกษัตริย์ย์ลึกลับกว่าประเทศ ให้มาที่บ้านเราไม่ได้หรือเมื่อหลายปีก่อน เราต้องเคารพยกย่องเพราะพระมหากษัตริย์เป็นที่มาของเกียรติยศ สิ่งที่ย่อยไปกว่านั้นก็คือ พระมหากษัตริย์ไม่เกี่ยวกับการเมือง แต่ถูกโจมตี และท่านไม่มีศาสตราจารย์จะไปช่วยแก้ไข ท่านมีแต่บารมี คุณงามความดีที่จะปกป้องคุ้มครองตัวเองเท่านั้น เพราะฉะนั้นเป็นหน้าที่ของประชาชนต้องปกป้อง เราจึงต้องทำให้เกิดความมั่นคงกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เพราะเราใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ขณะนี้มีการบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยการเอาสถาบันฯไปเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ต่างๆ เมื่อเมษา พฤษภาคมปีก่อนนั้น เกิดการเอาเรื่องส่วนตัวไปผูกเข้ามดเท็จจนวาย เอาประเทศฝรั่งเศสกับรัสเซียเมื่อก่อนนี้ มาเปรียบกับประเทศไทย เหตุการณ์ใน มอสโก ปารีส เมื่อหลายปีก่อนนั้น ซึ่งสังคมของเขากับเรานั้นต่างกันลิ้นเชิง มีการใช้คำว่าล้มอำมาตย์ มีการใช้อินเตอร์เน็ต ทวิตเตอร์ มีการจลาจลสถาบันฯมากขึ้น เมื่อวันก่อน

¹⁶² ธนา จารุวัฒน์, พันเอก, รองเลขาธิการ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 3. *การแถลงสรุปสถานการณ์ความมั่นคงในภาคเหนือ ในการประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ* [เทปบันทึกเสียง], โรงแรมอิมพีเรียล แม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่, 14 กรกฎาคม 2554.

อ่านหนังสือพิมพ์มีการฉลองวันเกิดกัน แล้วเอาไปเทียบเคียงกับพระมหากษัตริย์ เป็นการเอาบุคคลธรรมดา ไปเทียบเคียงกับพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ประชาชนควรจะสนใจ เพราะแบบนี้มันเป็นการบ่อนทำลายสถาบันฯ และมีกิจกรรมต่างๆ ซึ่งอยู่ในต่างจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ เช่น กิจกรรมวันอาทิตย์สีแดง หรือแดงสยาม หรือการบ่อนทำลายตามต่างจังหวัดทางภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ การพูดปากต่อปาก การไปพบกับประชาชน การเดินสายไปปราศรัยตามที่ต่างๆ เชียงใหม่ หอนงบัวลำภู มุกดาหาร สกลนคร ใครอยู่จังหวัดเหล่านั้น ผมเข้าใจดี เรื่องเหล่านี้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ควรจะขอข้อมูลต่างๆจากหน่วยข่าวกรองทั้งหลาย ขอจากผู้ว่าราชการจังหวัด มีโรงเรียนการเมืองเกิดขึ้น มีมูลนิธิบ้านเลขที่ 111 มีโรงเรียนการเมืองแดงสยาม มีโรงเรียนการเมืองปกครองประเทศไทย ซึ่งเรื่องเหล่านี้ เป็นการบ่อนทำลายสถาบันฯ ซึ่งเรื่องอย่างนี้สถาบันฯ ไม่สามารถไปต่อสู้อะไรได้เลย และนี่คืองานบ่อนทำลายในประเทศ ซึ่งเชื่อมโยงกับงานบ่อนทำลายภายนอกประเทศ อันนี้เป็นเรื่องสงครามข่าวสาร เป็นเรื่องสงครามจิตวิทยา (หลักสูตร ปจว.) การโฆษณาชวนเชื่อ...”¹⁶³

8.6 สรุป

การต่อสู้ยักที่หนึ่งของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่เข้ามาท้าทายอำนาจรัฐ ซึ่งตกอยู่ในมือของรัฐบาลอภิสิทธิ์ โดยมีบุคคลสำคัญในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และกองทัพค้ายันรัฐบาลอยู่ ได้ยุติลงชั่วคราวด้วยความพ่ายแพ้ของกลุ่มคนเสื้อแดง และต้องเผชิญกับวิกฤตความชอบธรรม ในการเคลื่อนไหวต่อสู้ทางการเมืองของขบวนการ ดังนั้น พวกเขาจึงต้องพยายาม รื้อฟื้นความชอบธรรมของพวกเขาให้กลับคืนมาอีกครั้ง แต่ในช่วงเวลานั้น กลุ่มคนเสื้อแดง ก็ต้องเผชิญหน้ากับ “กลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน” ในฐานะที่เป็น ตัวแสดงทางการเมืองกลุ่มใหม่ ที่มีเนวินคอยชักใยอยู่เบื้องหลัง ภายหลังจากที่เขาได้แยกตัวออกมาจากค่ายทางการเมืองของฝ่ายทักษิณ เพื่อเข้ามาแบ่งสรรอำนาจรัฐและผลประโยชน์ทางการเมือง ในฐานะพรรคร่วมรัฐบาล เนวินและพรรคภูมิใจไทยของเขา ได้กลายเป็นคู่แข่งสำคัญ ในการแย่งชิงฐานมวลชนภายในพื้นที่ฐานที่มั่นทางภาคอีสานของพรรคเพื่อไทย โดยอาศัยการสร้างภาพลักษณ์ว่า นักการเมืองกลุ่มเนวินและพรรคภูมิใจไทย คือ ผู้พิทักษ์สถาบันกษัตริย์ ขณะที่กลุ่มคนเสื้อแดงและพรรคเพื่อไทยของฝ่ายทักษิณ คือ ผู้ไม่จงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์

¹⁶³ จรัส กุลละวณิชย์, พล.อ., อดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2534-2539, *การประชุมสัมมนาฯ รับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ* [เทปบันทึกเสียง], โรงแรมวินเซอร์สวิต กรุงเทพฯ, 29 กรกฎาคม 2554.

ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้ จึงขยายตัวและทวีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เมื่อตัวแสดงทางการเมืองเพิ่มขึ้น ในขณะที่วิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มคนเสื้อเหลืองและกลุ่มคนเสื้อแดง ก็ยังคงมีอยู่ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ วิกฤตการณ์ทางการเมืองในครั้งนี้ ไม่เพียงก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลประโยชน์ของคนไทยด้วยกัน แต่ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลประโยชน์ของรัฐบาลอเมริกัน ทั้งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และผลประโยชน์ทางการเมือง ที่พวกเขาเคยได้และคาดหวังว่าจะได้ต่อไปในอนาคต จากการเข้ามามีความสัมพันธ์ในมิติต่างๆกับประเทศไทย ภายใต้วิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้ จึงได้เปิดเผยให้เห็นว่า สหรัฐอเมริกาได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยอย่างมาก

ถึงแม้ว่ารัฐบาลอเมริกันจะพยายามเข้าแทรกแซงทางการเมือง เพื่อไกล่เกลี่ยความขัดแย้งทางการเมือง ดังเห็นได้จาก กรณีความขัดแย้งในเชียงใหม่ ซึ่งเป็นความขัดแย้งในระดับท้องถิ่น ทั้งที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงกับกลุ่มคนเสื้อเหลือง และที่เกิดขึ้นจากกลุ่มคนเสื้อแดง กลุ่มต่างๆด้วยกันเอง จนนำมาสู่ผลกระทบต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ของธุรกิจต่างๆ และดูเหมือนวิกฤตความขัดแย้งในพื้นที่จะมีที่ท่าดีขึ้น แต่ก็ไม่ได้ทำให้วิกฤตยุติ นอกจากนี้ รัฐบาลอเมริกันยังเข้าไกล่เกลี่ยความขัดแย้งทางการเมือง ในระดับชาติระหว่างพรรคเพื่อไทยกับพรรคประชาธิปัตย์ แต่วิกฤตความขัดแย้งของไทยในครั้งนี้ ไม่ใช่ความขัดแย้งทั่วไป ที่จะสามารถแก้ไขได้โดยง่าย ด้วยการพูดคุยตกลงผลประโยชน์กันเองในหมู่ชนชั้นนำเพียงหยิบมือหนึ่ง การกลับมาเคลื่อนไหวอีกครั้งของกลุ่ม นปค./นปช. เป็นผลสะท้อนอย่างดี สำหรับยืนยันข้อเท็จจริงดังกล่าว แกนนาคคนเสื้อแดง พยายามดึงผู้มีอำนาจสูงสุด ของโครงสร้างอำนาจรัฐไทย เข้ามาสู่เวทีการเมืองอย่างเปิดเผย ด้วยแผน “ขอพระราชทานอภัยโทษ” เพื่อใช้ประโยชน์ในการขยายฐานการสนับสนุนของมวลชนเสื้อแดง นอกจากนี้ ยังมีการสร้างข่าวลือต่างๆขึ้น ขณะเดียวกัน แกนนากลุ่ม นปช. ก็ปลุกฝังอุดมการณ์ ประชาธิปไตย ผ่านโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช. เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับมวลชนเสื้อแดง ให้เป็นมวลชนที่มีคุณภาพ ตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ ในการเรียกร้อง และที่สำคัญ คือ ตระหนักถึง “*ความยุติธรรมทางสังคม*” ที่กลุ่มคนเสื้อแดงสมควรได้รับ กระบวนการสร้างฐานมวลชนที่แข็งแกร่ง ดำเนินต่อไปเรื่อยๆ จนกระทั่งในที่สุด ก็เกิดการชุมนุมใหญ่ครั้งที่สองของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่มากับความพร้อมและเข้มแข็งของมวลชน¹⁶⁴

¹⁶⁴ ควรดูรายละเอียดที่ให้ภาพเชิงโครงสร้างองค์กร เป้าหมาย อุดมการณ์ กลยุทธ์ของกลุ่มคนเสื้อแดง เพิ่มเติมจากงานของ Pavin Chachavalpongpun, “Thailand’s Red Networks: From Street Forces to Eminent Civil Society Coalitions,” *Southeast Asian Studies at the University of Freiburg, Germany*, Occasional Paper No. 14, April 2013. [online] Available from: http://www.southeastasianstudies.uni-freiburg.de/Content/files/occasional-paper-series/op-14_chachavalpongpun.pdf/at_download/file [28 May 2013]

สงครามยอกที่สองระหว่างมวลชนเสื้อแดง กับชนชั้นนำทางการเมือง ในเครือข่ายสถาบัน
กษัตริย์ ภายใต้ชื่อ “สงครามครั้งสุดท้าย” ยุติลงด้วยการใช้กำลังเข้าปราบปรามอย่างรุนแรง
ด้วยหวังว่า ถึงแม้จะไม่สามารถกำจัดศัตรูทางการเมืองทุกคนให้สิ้นซากได้ แต่ก็สร้างความ
หวาดกลัวให้ ไม่มีผู้ใดกล้าแสดงความโอหัง ขึ้นมาต่อผู้เรียกร้อง สิ่งที่ไม่สมควรได้ในสายตาชนชั้นนำ
อีก อย่างไรก็ตาม การคาดหวังของชนชั้นนำในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์เหล่านี้ ยากที่จะเป็น
จริงได้ เมื่อสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมากเกินกว่า จะหวนกลับไปเป็นเหมือนอย่างที่ชนชั้นนำ
เหล่านี้ต้องการและคุ้นเคย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 9

การเปลี่ยนแปลงอันไม่อาจหวนกลับ: การปรับเปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์และการ เกิดขึ้นของตัวแสดงหน้าใหม่ในการเมืองไทย ช่วงปลายรัชสมัย

9.1 บทนำ: การเปลี่ยนแปลงอันไม่อาจหวนกลับของวิถีทางเศรษฐกิจ-การเมือง-สังคมของคน ชนบทตามกระแสโลกาภิวัตน์¹

การนำเสนอเรื่อง “การปรับเปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์และการเกิดขึ้นของตัวแสดงหน้าใหม่ในการเมืองไทย ช่วงปลายรัชสมัย” เป็นการแสดงให้เห็นว่า การเมืองไทยในปัจจุบันได้ดำเนินมาสู่ การเปลี่ยนแปลงอันไม่อาจหวนกลับ ซึ่งผู้เขียนได้แบ่งการนำเสนอ ออกเป็น 3 หัวข้อสำคัญดังต่อไปนี้ **หัวข้อแรก** การเปลี่ยนแปลงอันไม่อาจหวนกลับของวิถีทางเศรษฐกิจ-การเมือง-สังคมของคนชนบทตามกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีประเด็นย่อยต่างๆ ได้แก่ พลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติทางการเมืองของคนชนบทกับปัญหา “ธนาภิบาลเมือง” และการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางทักษิณนิยมกับเศรษฐกิจพอเพียง **หัวข้อที่สอง** ประชาธิปไตยแบบประชาชนกับประชาธิปไตยแบบไทยๆ และ **หัวข้อที่สาม** คือ หัวใจสำคัญของความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในช่วงเปลี่ยนผ่านรัชสมัย: การจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของชนชั้นนำกับการสืบราชสมบัติ ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นย่อยต่างๆ ได้แก่ แวดวงในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ “การสืบราชสมบัติ” ที่กลายเป็นประเด็นปัญหาของวิกฤติการเปลี่ยนผ่านรัชสมัย ซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอหัวข้อต่างๆตามลำดับต่อไป

การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติการเมืองอีสานอย่างชัดเจน เพราะถึงแม้ว่าคณะรัฐประหารจะสามารถยึดอำนาจจากรัฐบาลทักษิณได้สำเร็จ แต่กลับไม่สามารถ กวาดล้างเครือข่ายผู้สนับสนุนทักษิณ และพรรคการเมืองที่เขาสนับสนุนได้ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นใหม่ภายใต้ชื่อใดก็ตาม การเมืองไทย ยุค “หลังรัฐประหาร” หรือ ยุค “หลังทักษิณ” ได้แสดงให้เห็นว่า ศูนย์กลางอำนาจทางการเมือง ไม่ได้กระจุกตัวอยู่ที่ชนชั้นนำในกรุงเทพฯอีกต่อไป เพราะชนบทได้กลายเป็นพื้นที่สำคัญและทรงพลังอย่างมาก ในการกำหนดชะตากรรมของการ

¹ เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากโทรเลขทางการทูตอเมริกันในส่วนี้ ผู้อ่านควรเปรียบเทียบกับข้อมูลจากงานวิชาการชิ้นอื่นๆ ที่ได้ศึกษาในประเด็นเดียวกันนี้หรือประเด็นที่ใกล้เคียงกัน ดังเช่น ประจักษ์ ก้องกีรติ, บรรณาธิการ, *การเมืองว่าด้วยการเลือกตั้ง: วาทกรรม อำนาจ และพลวัตชนบทไทย* (กรุงเทพฯ: ฟาเดียวกัน, 2555), อภิชาติ สถิตินิรามัย, ยุคติ มุกดาวิจิตร และนิติ ภาวครพันธุ์, *ทบทวนภูมิทัศน์การเมืองไทย* (เชียงใหม่: แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี (นสธ.) สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556) และ Andrew Walker, *Thailand's Political Peasants* (Wisconsin: The University of Wisconsin Press, 2012.)

เมืองไทย² ในยุคเฟื่องฟูของประชาธิปไตยแบบเลือกตั้ง ภายใต้กระแสการเมืองโลกที่รัฐบาลอเมริกันผลักดัน ความเปลี่ยนแปลงของชนบทอีสานในปัจจุบัน จึงเป็นที่สนใจของรัฐบาลอเมริกันด้วยเช่นเดียวกัน เมื่อเกิดวิกฤตการเมืองไทยในปัจจุบัน ทูตอเมริกัน และเจ้าหน้าที่สถานทูตฯ ได้เดินทางลงพื้นที่เป็นระยะๆ อยู่บ่อยครั้ง เพื่อติดตามความเคลื่อนไหว และทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ ขณะเดียวกัน ก็หาช่องทางขยายการลงทุนของทุนอเมริกันในพื้นที่ภาคอีสานด้วย ดังเช่นการเดินทางไปเยือนอีสาน (จ.ขอนแก่น และ จ.อุดรธานี) ระหว่างวันที่ 25-26 พฤศจิกายน 2551 เพื่อขยายความผูกพันในการสร้างและค้าจุนสายสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่สหรัฐฯ มีอยู่แล้วในกรุงเทพ ออกไปยังภูมิภาคต่างๆ ซึ่งภาคอีสานก็เป็นภูมิภาคหนึ่ง ที่ทูตอเมริกันเน้นการลงทุนทางเศรษฐกิจของทุนอเมริกัน³ ประชากรอีสาน ซึ่งคิดเป็น 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ กลายเป็นฐานอำนาจของพรรคการเมืองค่ายทักษิณ ซึ่งมีนโยบายประชานิยม ที่โดยส่วนใหญ่มีคนชนบทเป็นกลุ่มเป้าหมาย⁴ ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ด้วย “วาทกรรมการซื้อเสียง” ที่มีนักการเมืองโกงกินกับชาวบ้านชนบทผู้โง่เขลาที่เห็นแก่เงินเป็นตัวแสดงสำคัญ ดังที่ถูกปลุกฝังอยู่ในความคิดของคนทั่วไปมาเป็นเวลานานหลายทศวรรษ เพราะชนบทในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไป มากกว่าที่ชนชั้นสูงและชนชั้นกลางในเมืองเข้าใจและยึดติดอยู่ ภาพของชนบทในหัวของชนชั้นสูงและชนชั้นกลางเหล่านี้ มีความล้าหลังกว่าความเป็นจริง ประมาณ 20-30 ปี สังคมชานา/เกษตรกรรมเพื่อยังชีพแบบดั้งเดิมไม่มีอยู่อีกต่อไป สังคมเกษตรกรรมชนบทปัจจุบันยึดโยงกับโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ไม่ต่างจากสังคมอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ดังนั้น เมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงในเศรษฐกิจโลก คนชนบทก็ได้รับผลกระทบด้วยเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะปัญหาคนว่างงานจากสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ดังเช่น กรณีจังหวัดอุดรธานี **อำนาจ ผลการันต์** ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

² สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 11 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7549, “POLITICAL MANEUVERING IN NORTHEAST THAILAND,” Alexander A. Arvizu to Secretary of State, 21 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7549.html> [31 January 2012]

³ ทูตอเมริกันมาถึงขอนแก่น วันที่ 26 พฤศจิกายน เพื่อดูการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคว่าพัฒนาไปอย่างไร และดูการลงทุนโดยตรงจากสหรัฐฯ ดังเช่น บริษัทโคคาโคล่า ซึ่งเข้ามาทำธุรกิจในไทยตั้งแต่ ค.ศ. 1949 และมีไทยติด 1 ใน 20 อันดับ ตลาดที่บริษัทเข้ามาลงทุน โดยถือหุ้นในบริษัทไทยน้ำทิพย์ เป็นจำนวนร้อยละ 49 นอกจากนี้ โคคาโคล่า ยังลงทุนทำโครงการต่างๆ ในพื้นที่อีก ดังเช่น โครงการทำน้ำสะอาดในชุมชน ซึ่งจะสนับสนุนต่อธุรกิจของบริษัทด้วย บริษัทโคคาโคล่า ได้ทำโครงการดังกล่าวร่วมกับ องค์กรพัฒนาเอกชนที่มี **มิชชี วีระไวทยะ** เป็นผู้ก่อตั้ง และยังมีโครงการอนุรักษ์ลำน้ำชี ด้วยการปลูกต้นไม้ ในสันปันน้ำของแม่น้ำชี หลังจากนั้น ทูตอเมริกันได้เดินทางต่อไปยังจังหวัดอุดรธานี อ้างจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3659, “AMBASSADOR VISIT TO NORTHEAST THAILAND HIGHLIGHTS U.S. OUTREACH EFFORTS IN THE REGION,” Eric G. John to Secretary of State, 16 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3659.html> [3 February 2012]

⁴ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7549, “POLITICAL MANEUVERING IN NORTHEAST THAILAND.”

มองว่า “เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก เป็นปัญหาใหญ่ที่สุดสำหรับอุดรธานี เพราะทำให้เกิดคนว่างงาน จำนวน 20,000-30,000 คน ที่ต้องเดินทางกลับมายังจังหวัดอุดรธานี มีทั้งคนที่เคยทำงานใน กรุงเทพฯและในต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่จะกลับมาอุดรธานี เพื่อไปทำไร่ทำนาของครอบครัวตนเอง ดังนั้น จังหวัดอุดรธานีจึงต้องเน้นเรื่องการพัฒนาภาคการเกษตรมากขึ้น”⁵ ขณะที่ มานิตย์ วัฒนเสน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น กล่าวว่า “คนว่างงานของจังหวัดขอนแก่นยังไม่มี ปัญหาในปัจจุบัน แต่คาดว่าจะมีปัญหาในอนาคต เรื่องที่ต้องกังวล คือ การสนับสนุนราคาข้าวของ รัฐบาล ราคาวัตถุดิบทางการเกษตรที่สูงขึ้น ปัจจุบันภาวะการประกันราคาข้าว ที่สูงกว่าราคาตลาด ได้ตกอยู่กับผู้ว่าราชการจังหวัด พื้นที่เพาะปลูกข้าวได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม โดยเฉพาะตอนเหนือ ของจังหวัด”⁶

วิถีชีวิตของชาวชนบทเหล่านี้ในปัจจุบัน ไม่ได้แตกต่างจากคนในเมือง เพราะความขาดแคลนการลงทุนและอุตสาหกรรมจากภายนอก จึงทำให้คนอีสานจำนวนมากยังคงพึ่งพาการเกษตร แต่เมื่อพ้นฤดูการเพาะปลูก ชาวบ้านหนุ่มสาวและผู้สูงอายุ ก็ต้องเดินทางเข้ามาในกรุงเทพฯและเมือง ศูนย์กลางภูมิภาคอื่นๆเพื่อมองหางานทำ เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวก็เดินทางกลับไปเป็นแรงงานที่บ้าน เป็นวัฏจักร อย่างไรก็ตาม เมื่อเวลาผ่านไปเรื่อยๆ ลูกหลานชาวชนบทเหล่านี้ ก็มีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง ไปจากบรรพบุรุษของเขา เพราะคนรุ่นใหม่เหล่านี้ มีแนวโน้มที่จะมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นกว่าบรรพบุรุษของตน ได้ประกอบอาชีพในภาคส่วนต่างๆของเมืองใหญ่ต่างๆ และบางส่วนของคนเหล่านี้ใช้วิธี ส่งรายได้กลับไปสู่บ้านเกิดของตนในชนบทแทนที่จะกลับไปใช้แรงงานทำการเกษตร การเดินทางกลับไปบ้านเกิดอาจเกิดเพียงแค่วันหยุดยาว เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น

9.1.1 พลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติทางการเมืองของคนชนบทกับปัญหา “ธนกิจการเมือง”

เมื่อเกิดวิกฤตความขัดแย้งทางความคิดระหว่าง กลุ่มคนเสื้อเหลืองกับกลุ่มคนเสื้อแดง ในระดับประเทศ พื้นที่ภาคอีสานก็ประสบกับวิกฤตความขัดแย้งดังกล่าวเช่นเดียวกัน เพียงแต่มียุ่่น้อยกว่าในกรุงเทพฯ เพราะคนส่วนใหญ่ในภาคอีสานเป็นคนเสื้อแดง ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่เมืองเป็นหลัก ดังเช่น กรณีที่ทูตอเมริกัน เดินทางไปเยือน จ.อุดรธานี และ จ.ขอนแก่น ในวันที่ 25-26 พฤศจิกายน 2551 และได้พบกับผู้ว่าราชการจังหวัดของทั้งสองจังหวัด มานิตย์ วัฒนเสน

⁵ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 12 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3640, “AMBASSADOR VISITS NORTHEAST THAILAND AND DISCUSSES POLITICAL TENSION AND ECONOMIC CONDITIONS WITH LOCAL GOVERNORS,” Eric G. John to Secretary of State, 15 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3640.html> [3 February 2012]

⁶ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 14 ของ *Ibid.*

ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น กล่าวกับทูตอเมริกันว่า “สถานการณ์ปัจจุบันไม่มีความขัดแย้งกันในจังหวัดมากนัก เพราะมีจำนวนผู้สนับสนุน พธม. น้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้สนับสนุนกลุ่ม นปก.” จ.ขอนแก่นเป็นพื้นที่ฐานสนับสนุน รัฐบาลฝ่ายทักษิณที่สำคัญ เพราะ ส.ส. ทั้งหมด 11 คน ของ จ.ขอนแก่น มาจากพรรคพลังประชาชน ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจที่จะมีการสนับสนุน กลุ่ม นปก. และในช่วงที่กลุ่ม พธม. ได้ปิดท่าอากาศยานฯ ซึ่งกลุ่มคนเสื้อแดงมองว่าเป็นการสร้างภาพลบให้กับประเทศ ก็ได้มีการจัดรถรับส่งให้กับชาวบ้านที่สนับสนุนกลุ่ม นปก. เพื่อเดินทางไปจัดชุมนุมประท้วง โต้กลับกลุ่ม พธม. ที่กรุงเทพฯ อีกด้วย⁷ ขณะที่ **อำนาจ ผกาภิรัตน์** ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า

“ส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่เป็นเสื้อแดง จึงไม่มีความขัดแย้งมากนัก แต่ก็สูงกว่าขอนแก่น โดยเฉพาะในพื้นที่เมือง...(แต่ – ผู้เขียน) ผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. อุดรฯ ส่วนใหญ่มาจากในเมือง จากทุกชนชั้นทางเศรษฐกิจ-สังคม โดยมีสิ่งจูงใจทางอุดมการณ์ มากกว่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งตรงนี้เป็นลักษณะเดียวกับในกรุงเทพฯ แม้ว่าจะมีผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. จำนวนน้อยแต่เข้มแข็งมาก แต่กลุ่มผู้สนับสนุนคนเสื้อแดงก็เข้มแข็งเช่นกันเพราะมีจำนวนมาก”⁸

ช่วงที่กลุ่ม พธม. ปิดท่าอากาศยานฯ ก็มีการส่งผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. เข้าไปร่วมชุมนุมที่กรุงเทพฯ เช่นกัน ดังที่ **อำนาจ** ผู้ว่าฯ อุดรธานี กล่าวว่า “ผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. เดินทางจากอุดรธานี เข้าร่วมการชุมนุมในกรุงเทพฯ โดยรถบัสด่วนที่จัดไว้ให้ ในช่วงก่อนวันที่จะปิดสนามบินจนกระทั่งกลุ่ม พธม. ปิดสนามบิน มีผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. เดินทางเข้าร่วมการชุมนุมที่กรุงเทพฯ จากจังหวัดอุดรธานี จำนวน 100 คนต่อวัน”⁹

ความเปลี่ยนแปลงสำคัญในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. ในชนบท เกิดขึ้นภายหลังจากกลุ่ม นปช. ประสบความล้มเหลวในการกดดันรัฐบาลอภิสิทธิ์ให้ยุบสภา ช่วงสงกรานต์ 2552 ที่มีการเน้นผลประโยชน์ของ **ทักษิณ** เป็นเป้าหมายหลัก เพราะนอกจากจะไม่สามารถสร้างความชอบธรรมในการเคลื่อนไหว เพื่อให้สาธารณชนโดยทั่วไปตระหนักและพร้อมจะสนับสนุนข้อเรียกร้องดังกล่าว ยังทำให้มวลชนเสื้อแดงบางส่วน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่ม “คนรักทักษิณ” แต่เข้าร่วมสนับสนุนกลุ่มคนเสื้อแดงเพราะรักประชาธิปไตย หรือต้องการให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างความสัมพันธ์ทางการเมือง ที่ไม่ยุติธรรมต่อคนรากหญ้า ถอยห่างจากขบวนการมากขึ้น ในเวลาต่อมา คนเสื้อแดงจึงต้องหันจาก

⁷ ทูตอเมริกันถาม **มานิตย์** ผู้ว่าฯขอนแก่นว่า ใครเป็นผู้จัดรถรับส่งคนเสื้อแดงดังกล่าว แต่ **มานิตย์** ตอบกลับไ้ว่า เขาไม่สามารถพูดได้ แต่คนเสื้อแดงมีความคิดที่จะไปเองอยู่แล้ว และถ้าได้รับการบอกกล่าวให้ไปร่วมช่วยกันก็จะไปเป็นจำนวนมาก อ้างจาก ย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

⁸ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

⁹ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

การเน้นเรื่องผลประโยชน์ของอดีตนายกรัฐมนตริตักษิณ กลับมาสู่เรื่องอื่นๆที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น เพื่อการสร้างความชอบธรรมของกลุ่มคนเสื้อแดงในชนบท ประกอบกับความตึงเครียดทางการเมืองระดับชาติที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้กลุ่มคนที่เข้าร่วมการเคลื่อนไหว ขยายตัวออกไป ที่ไม่ได้มีเพียงแค่ชาวบ้านธรรมดาเท่านั้น เพราะแม้แต่พระสงฆ์ก็เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะพระสงฆ์ในอีสาน ที่มีความใกล้ชิดกับชาวบ้านมากกว่าพื้นที่อื่นๆของประเทศ ก็มีความกระตือรือร้นกับเรื่องการเมืองมากขึ้น¹⁰ จากการเดินทางไปเยือนจังหวัดหนองคายและอุบลราชธานี ของเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกัน ช่วงกลางปี 2552 พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (voter) มีพฤติกรรมการเลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ เน้นให้ความสำคัญกับเรื่องนโยบายมากกว่าเรื่องทักษิณ โดยเฉพาะ จ.หนองคาย ที่นโยบายประชานิยมเป็นสิ่งสำคัญต่อการตัดสินใจของชาวบ้านในท้องถิ่น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งประเมินนโยบายต่างๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ พวกเขาเริ่มเข้าใจผลกระทบจากการเลือกตั้ง และมีความเชื่อมั่นว่า เขาสามารถเลือกผู้สมัครที่ตนชอบได้อย่างอิสระ ปราศจากอิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่น อันที่จริงแล้วแนวโน้มดังกล่าว เป็นผลพวงมาจากการสร้างนโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณ ที่ให้ผลประโยชน์แก่ประชาชนภายนอกกรุงเทพฯมากขึ้น ซึ่งเกิดขึ้นมาตั้งแต่ช่วงก่อนเหตุการณ์สงกรานต์ ปี พ.ศ. 2552 ที่ชาวบ้านตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองฝ่ายทักษิณ โดยยึดตัวนโยบายประชานิยม ที่ใช้ในการหาเสียงของพรรคเป็นหลัก ไม่ใช่เลือกเพราะตัวผู้นำพรรคอีกต่อไป แต่กระนั้นก็ตาม ความผูกพันต่อพรรคการเมือง ก็มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งเช่นเดียวกัน ดังเห็นได้ภายหลังจากที่ เนวิน ได้ออกจากค่ายทักษิณไป และนำพรรคภูมิใจไทย ลงแข่งขันกับพรรคเพื่อไทยในพื้นที่อีสาน เช่น การเลือกตั้ง ส.ส.ใน จ.อุบลราชธานี ถึงแม้ว่าพรรคภูมิใจไทย จะใช้นโยบายประชานิยมเช่นเดียวกันกับพรรคเพื่อไทยในการหาเสียง แต่ก็ไม่สามารถหาเสียงสนับสนุนจากชาวบ้านในจังหวัดอุบลราชธานีได้ เพราะพวกเขายังคงจงรักภักดีต่อพรรคเพื่อไทยอยู่เช่นเดิม¹¹ การเลือกตั้ง ส.ส.ใน จ.สกลนคร วันที่ 21 มิถุนายน 2552 และใน จ.ศรีสะเกษ วันที่ 28 มิถุนายน 2552 เป็นอีกครั้งหนึ่งที่แสดงถึงการวัดกระแสความนิยมของ อดีตนายกรัฐมนตริตักษิณ ที่มีในอีสาน ซึ่งถ้าหากกระแสลดต่ำลงจะส่งผลต่อการย้ายสังกัดของนักการเมืองในพรรคเพื่อไทย แต่เรื่องดังกล่าวก็ไม่เกิดขึ้น เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคเพื่อไทย ก็ชนะเลือกตั้งเหนือพรรคภูมิใจไทยอีกครั้ง แม้ว่าพรรคภูมิใจไทยจะจ่ายเงินซื้อเสียงชาวบ้าน โดยอาศัยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเครื่องมือกระจายเงินซื้อเสียงผ่านไปทางเจ้าหน้าที่ระดับล่าง กระนั้นก็ตาม ชาวบ้านก็ยังคงลงคะแนนเสียงให้พรรคเพื่อไทย ถึงแม้ว่าชาวบ้านจะรับเงินซื้อเสียง

¹⁰ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1 และ 7 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1266, "TRAVELS ALONG THE MEKHONG: THAKSIN'S AURA DIMINISHED BUT LEGACY REMAINS," Eric G. John to Secretary of State, 26 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1266.html> [4 February 2009]

¹¹ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 2-5 ของ *Ibid.*

ของเนวินมาก็ตาม การเมืองอีสานจึงไม่อาจอธิบายได้ด้วยวาทกรรมการซื้อเสียงแบบหยาบๆและเรียบง่าย เหมือนเช่นในอดีตอีกต่อไป¹²

ผลทางอ้อมจากการเอาใจใส่คนอีสานของ **อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ก็คือ ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในภาคอีสานเรียนรู้ที่จะคาดหวังผลจากนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้ง ทำให้เกิดการพัฒนาของ “**ชนกิจการเมือง**” (money politics) ในภาคอีสาน ทำให้คำอธิบายพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของคนชนบทในภาคอีสาน ในรูปของการซื้อเสียงชาวบ้านโดยนักการเมืองในอดีต ไม่สามารถใช้อธิบายได้ง่ายๆเช่นเดิม เพราะประชาชนได้รับเงินจากนักการเมืองหลายคน แต่มีเพียงคะแนนเสียงเดียว ดังนั้น เขาจึงเลือกลงคะแนนเสียงให้กับผู้ที่ให้ผลประโยชน์กับเขาได้มากที่สุด ดังปรากฏผลในการเลือกตั้ง ส.ส. เมื่อเดือนมิถุนายน 2552 ที่ผู้เขียนกล่าวถึงก่อนหน้านี้ ซึ่งได้แสดงให้เห็น “**ชนกิจการเมืองรูปแบบใหม่**” เพราะพรรคภูมิใจไทย จ่ายเงินซื้อเสียงชาวบ้านมากกว่า แต่กลับแพ้การเลือกตั้งต่อพรรคเพื่อไทย แสดงให้เห็นว่า ผลการแพ้ชนะไม่ได้อยู่ที่เงิน ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งให้แก่ชาวบ้านดังที่ แกนนากลุ่ม นปช. จังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนม ได้อธิบายปัจจัยต่างๆที่ชาวบ้านใช้ในการตัดสินใจเลือกตั้งว่า “ไม่ใช่เพียงแค่การฝึกฝนพรรคการเมืองหรืออิทธิพลส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียวที่จะเพียงพอต่อการรับประกันว่าจะชนะการเลือกตั้ง เพราะนักการเมืองผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง จะต้องมีความเป็นที่ยอมรับได้ด้วย ชาวบ้านจึงจะเลือก...คนอีสานมีค่านิยมความจงรักภักดี ดังนั้น เนวิน ชิดชอบ จึงเป็นคนทรยศต่อทักษิณ (ชาวบ้านจึงไม่เลือก – ผู้เขียน)”¹³

ธรรมชาติทางการเมืองของคนชนบทอีสานที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ “การซื้อเสียง” ไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของคนชนบท โดยเฉพาะในภาคอีสาน ที่เป็นฐานคะแนนเสียงของพรรคเพื่อไทยเป็นส่วนใหญ่ และ**อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ก็ยังคงเป็นที่ชื่นชอบในจังหวัดทาง

¹² สรุปลงและตีความจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1491, “PRO-THAKSIN CANDIDATE WINS BELLWETHER HOUSE BY-ELECTION,” Eric G. John to Secretary of State, 22 June 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/06/09BANGKOK1491.html> [4 February 2009] และ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1541, “THAKSIN SUPPORTER WINS BY-ELECTION; “REDSHIRTS” PROTEST PEACEFULLY IN BANGKOK,” Eric G. John to Secretary of State, 29 June 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/06/09BANGKOK1541.html> [4 February 2009]

¹³ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 9 และ 11 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2903, “THAILAND: UPPER NORTHEAST – THIS IS THAKSIN COUNTRY,” Eric G. John to Secretary of State, 13 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2903.html> [7 February 2009]

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน¹⁴ ดึงเห็นได้จาก โทรเลขของสถานทูตอเมริกัน ช่วงปลายปี พ.ศ. 2552 ฉบับหนึ่ง ได้บันทึกคำกล่าวของ แหล่งข่าวของสถานทูตอเมริกันในพื้นที่อีสานเอาไว้ว่า

“แหล่งข่าวได้ยืนยันกรานว่า ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่ ยังคงสนับสนุนพรรคเพื่อไทยและกลุ่ม นปช. หรือกลุ่มคนเสื้อแดง ทั้งที่ตั้งแต่เดือนเมษายนเป็นต้นมา อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณได้จัดเตรียมการสนับสนุนทางการเงินชั้นต่ำมาก สำหรับกิจกรรมต่างๆของพวกเขา”¹⁵

ทำนองเดียวกันนี้ ความคิดเห็นของ ทูต John ก็แสดงให้เห็นถึง ความเปลี่ยนแปลงของ ธรรมชาติการเมืองของคนชนบทในอีสาน และความผูกพันที่คนกลุ่มนี้มีต่อ อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ และพรรคการเมืองในฝ่ายของเขาเช่นกัน ดังที่เขาได้กล่าวแสดงความเห็นเอาไว้ว่า

“การสนับสนุนทักษิณเป็นเรื่องที่แท้จริงและหยั่งรากลึก ... ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในภาคอีสาน มีระดับความรู้ทางการเมือง สูงกว่าที่คนเมืองและชนชั้นนำทางสังคม ซึ่งอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯกล่าวไว้ ... คุณลักษณะของคนอีสานที่ปฏิบัติตัวราวกับว่าตัวเองต่ำต้อย ได้ทำให้คนที่ไม่พอใจในสภาพความเป็นอยู่ในภาคอีสาน รู้สึกว่า พวกตนต่ำต้อยกว่าชนชั้นนำตามประเพณีและคนอื่นๆ และยิ่งกว่านั้น คุณลักษณะดังกล่าว ยังได้เติมเชื้อไฟให้กับการอุทิศตนต่อทักษิณ ซึ่งถูกมองว่าเป็นนักการเมือง ที่ให้ความเอาใจใส่ต่อคนภาคอีสาน ในช่วงที่ดำรงตำแหน่งในปี พ.ศ. 2544-2549”¹⁶

ข้อมูลที่น่าสนใจอย่างหนึ่ง ที่ปรากฏในโทรเลขสถานทูตอเมริกัน คือเรื่องการสนับสนุนทักษิณของคนอีสาน และมีการกล่าวอ้างในสื่อต่างๆเพื่อโจมตีกลุ่มคนเสื้อแดงว่า ชาวบ้านอีสานปลดพระบรมฉายาลักษณ์ของในหลวงออกจากบ้านนั้น ต่างถูกคู่สนทนาทุกคน ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตอเมริกัน ปฏิเสธว่าไม่เป็นความจริง และจากข้อมูลของสถานทูตอเมริกัน พบว่า ในหลวงยังคงเป็นที่ชื่นชอบในภาคอีสาน และถ้าหากชาวบ้านถูกขอร้องให้เลือกระหว่าง ทักษิณกับในหลวง ชาวบ้านจะเลือกในหลวง¹⁷ เจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกันฝ่ายการเมือง ได้เดินทางไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ที่จังหวัดหนองคาย สกลนคร และนครพนม และพบว่าการสนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ (กลุ่ม นปช.และพรรคเพื่อไทย) ยังคงเข้มแข็งในภูมิภาคนี้ และได้กล่าวถึง

¹⁴ ในมุมมองของชาวอีสาน สิ่งที่เป็นคุณธรรมสูงสุดของ อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ คือ เขาฟังและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในชนบท โดยใช้นโยบายประชานิยมต่างๆ คนอีสานทั้งในพื้นที่ภาคอีสานโดยตรงและในกรุงเทพฯ ซึ่งเดินทางเข้ามาประกอบอาชีพคนขับรถแท็กซี่และคนทำงานบ้าน มองว่า “ในขณะที่ทักษิณโก่งกิน แต่อย่างน้อยทักษิณก็ยังให้บางอย่างกลับคืนมาหาคนจน” อ้างจากย่อหน้าที่ 6 ของ *Ibid.*

¹⁵ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 1 ของ *Ibid.*

¹⁶ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

¹⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 13 ของ *Ibid.*

ปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ซึ่งอธิบายพลวัตดังกล่าว ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ “*ความขาดแคลนการสนับสนุนของพรรคประชาธิปัตย์และกลุ่ม พธม. และประชากรที่มีอาชีพทำการเกษตรในพื้นที่ชนบท ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะของคนส่วนใหญ่ในภาคอีสาน*” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คู่แข่งของทักษิณ และพรรคเพื่อไทย ดังเช่น พรรคประชาธิปัตย์และกลุ่ม พธม. ยังคงไม่สามารถทำคะแนน เพิ่มเสียงสนับสนุนพวกตนในพื้นที่อีสานได้ ถึงแม้ว่าพวกเขาจะพลิกกลับมาได้เปรียบในการเมืองระดับชาติ โดยเฉพาะพรรคประชาธิปัตย์ที่เป็นพรรครัฐบาล และกลุ่ม นปช. ก็ล้มเหลวในการเคลื่อนไหวช่วงสงกรานต์ 2552 แต่รัฐบาลประชาธิปัตย์ ก็ไม่มีความสามารถในการสร้างนโยบายที่ตรงใจชาวบ้านในชนบทอีสาน ที่เน้นผลประโยชน์และให้ความมั่นคงในชีวิตกับประชากรส่วนใหญ่ในภาคอีสาน ซึ่งยังคงมีประชากรในชนบทส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มีความยึดโยงกับตลาดโลก¹⁸

ความนิยมในตัวอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ได้ถูกอธิบายโดยบุคคลต่างๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับพื้นที่อีสาน และได้เห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่โดยตรง จากการนำนโยบายประชานิยมของทักษิณ มาใช้ในพื้นที่ ดังเช่น **ปรีชา ธรรมวินทร** อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้เก็บข้อมูลสำรวจความคิดเห็นทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า “*อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ยังคงมีชื่อเสียงเป็นที่นิยมอยู่ ถึงแม้ว่าจะลี้ภัยอยู่ต่างแดนและยังคงใกล้ชิดกับคนอีสาน ผู้คนที่นี้ยังชื่นชอบนโยบายและโครงการต่างๆที่ทักษิณวางไว้*” **ปิติ แก้วสลับสี** หัวหน้าสำนักงานจังหวัดสกลนคร กล่าวว่า “*คนอีสานยินดีที่โครงการต่างๆจะถูกนำไปปฏิบัติอย่างรวดเร็ว*” นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย กล่าวว่า “*วิธีการของทักษิณมีประสิทธิภาพมากเสียจนกระทั่งรัฐบาลอภิสิทธิ์ต้องทำนโยบายต่อเพื่อเอาชนะคะแนนเสียงเลือกตั้งในอีสาน*” ขณะที่ **ทองมา บาลไธสง** ซึ่งเป็นแกนนำกลุ่ม นปช. ในจังหวัดหนองคายและภรรยาของ **สมคิด บาลไธสง** ส.ส.พรรคเพื่อไทย ก็ได้กล่าวไปไกลกว่านั้นอีก โดยอ้างว่า “*ชาวบ้านมองว่าโครงการต่างๆที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้สนับสนุนนั้น จะทำงานได้ดีขึ้น ถ้าหากอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณเป็นผู้นำ*”¹⁹

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าพื้นที่อีสานจะถูกมองว่าเป็นพื้นที่สีแดง แต่คู่สนทนาของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตอเมริกัน ได้กล่าวอ้างว่า “*ในความเป็นจริงมีคนสีแดงในอีสานอยู่ในช่วงประมาณ ร้อยละ 70-90 แต่นักจัดตั้งของกลุ่ม นปช. มีแนวโน้มที่จะกล่าวเกินจริงเรื่องการดำเนินกิจกรรมที่นี่... (นอกจากนี้ - ผู้เขียน) ผู้สนับสนุนกลุ่ม นปช. ในพื้นที่ภาคอีสาน มีแนวโน้มที่จะไม่อุทิศตัวให้กับกลุ่ม นปช. เหมือนกับผู้ชุมนุมสนับสนุนกลุ่ม นปช. ในกรุงเทพฯ*”²⁰ แนวโน้มการกล่าวอ้างเกินจริงกับเจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกัน เรื่องจำนวนคนสีแดงที่มาชุมนุมในพื้นที่ เป็นสิ่งที่เห็นได้บ่อยครั้ง ดังเช่น **ถนอม สมผล** ซึ่งเป็นผู้ช่วยของ **นิยม เวชกามา** ส.ส.พรรคเพื่อไทย จ.สกลนคร อ้าง

¹⁸ ดูในย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

¹⁹ สรุป เรียบเรียงและแปลข้อความบางส่วนจากย่อหน้าที่ 7 ของ *Ibid.*

²⁰ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

ว่า มีคนเสื้อแดงจำนวน 2,000 คน เข้าร่วมการประชุมประท้วงในจังหวัด ขณะที่ **ปิติ แก้วสลับสี** หัวหน้าสำนักงานจังหวัดสกลนคร กล่าวว่า มีผู้ชุมนุมเพียง 400 คน ขณะที่กรณีของจังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีคนเสื้อแดงจำนวนมากจังหวัดหนึ่ง ก็มีการกล่าวอ้างจำนวนผู้สนับสนุนกลุ่ม นปช. เข้าร่วมชุมนุมในพื้นที่อย่างเกินจริงเช่นกัน ดังเช่น **มนพร เจริญศรี** แกนนำกลุ่ม นปช. และสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ก็กล่าวว่า มีผู้สนับสนุนกลุ่ม นปช. เข้าร่วมชุมนุมประท้วงในเดือนกันยายนที่ผ่านมา จำนวนมากถึง 50,000 คน แต่ก็ถูกตอบโต้จากข้อมูลของ **สมบูรณ์ สอนประภา** นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนมว่า ที่ผ่านมามีคนเสื้อแดงชุมนุมประท้วงในระดับจังหวัด ด้วยจำนวนคนมากกว่า 10,000 คน²¹

ประเด็นการอุทิศตัวของผู้สนับสนุนกลุ่ม นปช. ถือเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้เขียนคิดว่าสาเหตุที่คนเสื้อแดงในชนบทอีสาน ไม่ได้อุทิศตัวให้กับกลุ่ม นปช. เหมือนกับคนเสื้อแดงในกรุงเทพฯ อาจเป็นเพราะคนเสื้อแดงในกรุงเทพฯ อยู่ในพื้นที่ซึ่งเปรียบเสมือนศูนย์กลางของความเหลื่อมล้ำในมิติต่างๆ ที่ทำให้เกิดการเปรียบเทียบได้โดยตรงระหว่างคนเสื้อแดงที่เป็นคนชนบท ซึ่งอพยพเข้ามาทำงานในเมือง กับคนเมืองผู้ได้ประโยชน์จากโครงสร้างความสัมพันธ์ในระบบที่มีอยู่เดิม ขณะที่คนเสื้อแดงในชนบทถือเป็นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ จึงไม่ได้เกิดข้อเปรียบเทียบลักษณะเดียวกันดังกล่าวมากนัก ขณะเดียวกันคนเสื้อแดงในชนบทอีสานก็ยังต้องแบกรับภาระเรื่องการเดินทาง ซึ่งต้องใช้ค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ถ้าหากต้องการเข้าร่วมการประชุมในกรุงเทพฯ ซึ่งความคิดดังกล่าวของผู้เขียน สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตอเมริกัน ได้ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ว่า

“ตั้งแต่เดือนเมษายน มีผู้สนับสนุนกลุ่ม นปช. ชาวอีสาน จำนวนเพียงเล็กน้อยเดินทางเข้ามายังกรุงเทพฯ เพื่อเข้าร่วมการประชุมประท้วงระดับชาติของกลุ่ม นปช. ซึ่งมีรายงานคู่ขนานกับข้อเท็จจริงดังกล่าวว่า อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ได้ตัดเงินทุนเพื่อการขนส่งและค่าใช้จ่ายในแต่ละวันของผู้ประท้วง”²²

9.1.2 ทักษิณมิกส์กับเศรษฐกิจพอเพียง: ความขัดแย้งในแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ?

“เศรษฐกิจพอเพียง” (sufficient economy) เป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่ถูกนำมาใช้อย่างจริงจัง โดยการบรรจุลงในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชาติ ภายหลังจากเกิดการรัฐประหารในปี 2549 รัฐบาลพล.อ.สุรยุทธ์ ซึ่งเป็นรัฐบาลชั่วคราวที่มาจากการแต่งตั้งของคณะรัฐประหาร ได้นำแนวทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้แทนที่แนวทางการพัฒนาของรัฐบาลทักษิณ ซึ่งเรียกว่า “ทักษิณมิกส์” (Thaksinomics) เพราะมองว่า การพัฒนาเศรษฐกิจแบบทักษิณนั้น แท้จริงแล้วเป็นการซื้อเสียงคนยากจน และทำให้คนยากจนเหล่านั้นก่อหนี้สินล้นพ้นตัว

²¹ อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

²² แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

กลายเป็นภาระในอนาคต ในขณะที่ “เศรษฐกิจพอเพียง” จะช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืน ทำให้ชาวบ้านยากจนสามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ โดยไม่ต้องก่อหนี้เป็นภาระผูกพัน และเอาตัวรอดจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลกที่ประสบวิกฤตอยู่ในปัจจุบัน

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทักษิณ ที่ใช้โครงการประชานิยมเป็นหัวใจหลัก ในการสร้างฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง ซึ่งถูกเรียกว่า “ทักษิโนมิกส์” (Thaksinomics) และเป็นที่ยอมรับของของกลุ่มคนเสื้อแดง กับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่เครือข่ายสถาบันกษัตริย์ กลุ่มผู้นิยมเจ้านักพัฒนาเอกชนส่วนใหญ่ และกลุ่มคนเสื้อเหลืองผลักดัน ซึ่งถูกเรียกว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” (sufficient economy) มักถูกมองว่าเป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่เป็นคู่ขัดแย้งกัน มีทิศทางการพัฒนาที่ตรงข้ามกัน แต่สำหรับผู้เขียนแล้ว แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งสอง เป็นความขัดแย้งทางการเมืองมากกว่าความขัดแย้งในแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะในทางปฏิบัติทั้งสองแนวทางต่างก็ไม่ได้ปฏิเสธเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ดังปรากฏหลักฐานในรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับอำมาตยาธิปไตย ของคณะรัฐประหาร ที่เกิดขึ้นภายใต้กระแสการกดดันของรัฐบาลอเมริกัน ที่ต้องการให้ไทยกลับสู่ประชาธิปไตยโดยเร็ว หลังจากผลักดันรัฐบาลทักษิณออกจากตำแหน่ง ไปได้สำเร็จแล้ว รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า โดยแท้จริงแล้ว ประเทศไทยไม่ได้รังเกียจเสรีนิยมใหม่ และพร้อมจะประนีประนอมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เข้ากับเสรีนิยมใหม่ ดังเห็นได้จาก คำสำคัญตามแนวคิดเสรีนิยมใหม่ ที่ปรากฏอยู่ใน มาตรา 83 และ 84 ซึ่งอยู่ในส่วนที่ 7 ของแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ภายใต้หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

“มาตรา 83 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรา 84 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจดังต่อไปนี้

(1) สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการ พัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจซึ่งมีบทบาทสำคัญที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค

(2) สนับสนุนให้มีการใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และ**หลักธรรมาภิบาล** ควบคู่กับการประกอบกิจการ

(3) ควบคุมให้มีการ**รักษาวินัยการเงินการคลัง**เพื่อสนับสนุนเสถียรภาพ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีอากรให้มีความเป็นธรรมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม...”²³ (ขีดเส้นใต้ เน้นคำ และทำตัวเอียงโดยผู้เขียน)

การกวาดล้างอำนาจของ**ทักษิณ** ซึ่งเป็นภารกิจหลักของคณะรัฐประหาร และรัฐบาลชั่วคราวของ พล.อ.สุรยุทธ์ ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงแคในระดับตัวนักการเมืองในค่ายทักษิณ แต่ยังเกิดขึ้นในแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่สร้างชื่อให้กับรัฐบาลทักษิณอีกด้วย รัฐบาลสุรยุทธ์เลือกใช้แนวทางการพัฒนา “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นตัวหลัก “ทักษิณนิมิต” โดยมี ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล เป็นหัวหน้าคณะทำงานด้านเศรษฐกิจของรัฐบาล ทั้ง ม.ร.ว.ปรีดิยาธร และ พล.อ.สุรยุทธ์ ต่างกล่าวว่า เป้าหมายของพวกเขาไม่ใช่เพื่อให้การเจริญเติบโตไปถึงจุดสูงสุด แต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อ “ความพอเพียงทางเศรษฐกิจ” ตามแนวทางพระราชดำรัสของในหลวง ซึ่งถูกบันทึกไว้ในโทรเลขทางการทูตของสหรัฐฯ ที่เน้นว่า “สิ่งที่สำคัญสำหรับพวกเรา คือ เพื่อให้มีมาตรฐานการใช้ชีวิตที่พอเพียงและมีอาหารเพียงพอสำหรับการบริโภค ... ความพอเพียงของตัวเอง... หมายถึง การมีมาตรฐานการใช้ชีวิตที่พอประมาณและมีเหตุผล (และ) รู้ว่าอะไรคือความพอเพียง ... และไม่โลภ” จากแนวทางดังกล่าว ม.ร.ว.ปรีดิยาธร ได้ตีความว่า ไทยต้องมีเศรษฐกิจที่เติบโตสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีจำกัด ไม่ใช่แบบประชานิยมของ**ทักษิณ** ที่ทำสินเชื่อให้คนชนบท ทำให้หนี้สินภาคครัวเรือนสมัยทักษิณเพิ่มสูงขึ้นถึงแม้ว่าในความเป็นจริง สัดส่วนหนี้/GDP ของไทยในยุคนั้นยังถือว่าต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับชาติอื่นๆในเอเชียก็ตาม²⁴

นับตั้งแต่ **ทักษิณ**เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นต้นมา ภาพการต่อสู้ทางการเมืองที่เกิดขึ้น ได้สะท้อนให้เห็นการแข่งขันช่วงชิงอำนาจนำ ระหว่างกลุ่มชนชั้นนำ 2 กลุ่ม คือ *กลุ่มแรก* ชนชั้นนำตามจารีตประเพณีในกรุงเทพฯ ซึ่ง ม.ร.ว.ปรีดิยาธร ก็ถือเป็นตัวอย่างของคนกลุ่มนี้ *กลุ่มที่สอง* ชนชั้นนำใหม่ผู้มีความร่ำรวย ซึ่ง **ทักษิณ** เป็นตัวแทน ที่ผ่านมาชนชั้นนำไทยไม่ได้เอาใจใส่ว่าคนไทยโดยทั่วไปจะมีความมั่งคั่งเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ แต่ภายหลังจาก **ทักษิณ** เข้ามาบริหารประเทศ

²³ อ้างจาก “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550.” แหล่งที่มา : <http://www.ombudsman.go.th/10/documents/law/Constitution2550.pdf> [9 มีนาคม 2557]

²⁴ สรุปและตีความโดยอ้างอิงจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6156, “NEW THAI ECONOMIC TEAM - HIGH ON PHILOSOPHY, LOW ON GROWTH,” Alexander A. Arvizu to Secretary of State, 6 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/09BANGKOK6156.html> [31 January 2009]

เขาได้ทำงานการเมืองของเขาด้วยวิธีการที่ผิดไปจากชนชั้นนำคนอื่นๆ เพราะเขาคำนึงถึงความมั่นคงของอำนาจทางการเมืองของตัวเองเป็นหลัก โดยปราศจากการเอาใจใส่ต่อมุมมองและความกังวลของชนชั้นนำไทยที่ผ่านมา **ทักษิณ** พยายามสร้างฐานอำนาจในหมู่ชาวบ้านในชนบท ด้วยนโยบายทางเศรษฐกิจแบบประชานิยม²⁵ ซึ่งเปรียบเสมือนการซื้อคะแนนเสียงทางการเมือง ในสายตาของชนชั้นนำตามจารีตประเพณีและเหล่าชนชั้นนำฝ่ายตรงข้ามของเขา²⁶ ทั้งที่ในความเป็นจริง ในทัศนะของชาวบ้านผู้ได้รับประโยชน์จากนโยบายทางเศรษฐกิจที่เรียกว่า “นโยบายประชานิยม” ของ **ทักษิณ** อาจมองว่า การกระทำของ **ทักษิณ** ตามนโยบายประชานิยมต่างๆ ที่หาเสียงเอาไว้ คือ สิ่งที่เขาต้องการอย่างแท้จริง เป็นการสร้างความยุติธรรมที่เขาสมควรได้รับ หลังจากถูกละเลยมาตลอดดังที่ในอดีต ผู้ได้รับประโยชน์ส่วนใหญ่ คือ กลุ่มนายทุนต่างๆ และชนชั้นนำทางสังคม ดังนั้น การนำ “เศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้แทนที่ “ทักษิณโมเดล” ซึ่งทำงานอยู่และเป็นที่ชื่นชอบของชาวบ้านในชนบท²⁷ ภายหลังการเข้ามาสู่อำนาจของรัฐบาลสุรยุทธ์ โดยไม่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านของชาวบ้านในชนบท จึงเป็นความยากลำบากที่สุดและเป็นความท้าทายที่แท้จริง ที่รัฐบาลสุรยุทธ์จะต้องเผชิญ

ความแตกต่างระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มคนเสื้อแดงกับกลุ่มคนเสื้อเหลือง

ชาวบ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรืออีสาน ซึ่งส่วนใหญ่สนับสนุนกลุ่ม นปช. มีแนวโน้มต้องต่อสู้ทางเศรษฐกิจ เพราะไม่มีสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่เพียงพอ ผู้ใหญ่วัยทำงานในภาคอีสานต้องเดินทางเข้าไปทำงานในเมือง นโยบายประชานิยมของ **ทักษิณ** จึงเป็นดังสัญญาของรัฐบาลว่าจะทำให้เศรษฐกิจในชุมชนของเขาเข้มแข็ง ในทางตรงข้าม ชาวบ้านในภาคใต้ตอนบน ซึ่งส่วนใหญ่สนับสนุนกลุ่ม พทม. เป็นผู้ประสบความสำเร็จจากการลงทุนปาล์ม น้ำมัน และยางพารา แรงงานวัยทำงานในท้องถิ่นมีแนวโน้มอยู่ในพื้นที่ มีการทำเครื่องหัตถกรรมขนาดเล็กและทำงานภาคการ

²⁵ นโยบายประชานิยมของ **ทักษิณ** ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสมาชิกคนจนว่า ให้ประโยชน์ต่อคนที่มีอำนาจอยู่แล้ว ดังเช่น นักการเมืองท้องถิ่น ตำรวจและผู้นำชุมชน ไม่ได้เข้าใจชีวิตคนจนจริงๆ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2780, “CHASING SURAYUD IN NORTHEASTERN THAILAND,” Ralph L. Boyce to Secretary of State, 17 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2780.html> [2 February 2009]

²⁶ ตีความจากย่อหน้าที่ 9 ของ ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6156, “NEW THAI ECONOMIC TEAM - HIGH ON PHILOSOPHY, LOW ON GROWTH.”

²⁷ ชาวบ้านยังคงให้เครดิตความสำเร็จกับนโยบายประชานิยมของ **ทักษิณ** ที่ทำให้มีสวัสดิการประชาชนรูปแบบต่างๆ ที่ทำงานได้จริง ตีความจาก U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 07CHIANGMAI187, “NORTHERNERS REMAIN LOYAL TO “THAKSINOMICS,” Michael K. Morrow to Secretary of State, 23 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/07CHIANGMAI187.html> [2 February 2009]

ท่องเที่ยว ในขณะที่แรงงานภาคอีสานและแรงงานพม่าจะถูกนำเข้ามาทำงานเป็นแรงงานด้านการเกษตรในพื้นที่²⁸ **ทูต John** มองว่า “การแยกความแตกต่างระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงกลับกลุ่มคนเสื้อเหลืองว่าเป็นการแบ่งแยกระหว่างคนเมือง (กรุงเทพฯ) กับคนชนบท เป็นสิ่งที่ดูเรียบง่ายเกินไป แม้ว่าเส้นแบ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นระหว่าง ผู้มีสถานภาพที่ดีกว่าภายใต้สภาพที่เป็นอยู่ กับผู้ที่ไม่อยู่ในสภาพที่ดี”²⁹

การเดินทางไปเยือนหมู่บ้านในชนบทและเจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่น ในปีพ.ศ. 2551 ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายเศรษฐกิจของสถานทูตอเมริกัน เพื่อตรวจวัดผลกระทบจากโครงการของรัฐ ที่ส่งผลต่อชีวิตของชาวบ้านนอกกรุงเทพฯ ทำให้พวกเขาได้พบว่า หมู่บ้านในชนบทมีความเจริญแตกต่างกันจากหมู่บ้านที่มีผู้ใหญ่มาก เดินเท้าเปล่า ไปจนถึงหมู่บ้านที่มีผู้ใหญ่มากที่ใช้เทคโนโลยีทันสมัย ความแตกต่างทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมระหว่างภาคอีสานกับภาคใต้ ดูราวกับว่าจะมีความขัดแย้งกันและอาจจะช่วยอธิบายได้ว่า ทำไมภาคอีสานจึงมีชาวบ้านส่วนใหญ่เป็น “แดง” และสนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ภาคใต้ ณ ตอนนั้น ชื่นชอบพรรคประชาธิปัตย์ และพยายามทำให้ทหารออกมาแทรกแซงการเมือง ในปี พ.ศ. 2551³⁰

เจ้าหน้าที่สถานทูตอเมริกัน ซึ่งเข้าไปสำรวจการปรับเปลี่ยนสภาพทางเศรษฐกิจในภาคอีสานพบว่า ภาคอีสานเป็นภูมิภาคที่มีประชากรมากที่สุดและมีความยากลำบากทางเศรษฐกิจที่มากที่สุด แม้ว่าผลผลิตทางการเกษตรจะมีราคาสูง แต่กำไรจากการขายผลผลิต ก็ตกอยู่ในมือของเจ้าของโรงสีและพ่อค้าคนกลาง เมื่อถึงช่วงหน้าแล้ง ผู้ใหญ่วัยทำงานก็ต้องมุ่งหน้าเดินทางเข้ากรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นๆ เพื่อหางานทำ เมื่อเวลาผ่านไปนานเข้า ก็อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ทำงานและกลับบ้านเพียงแค่ช่วงสงกรานต์ วิถีชีวิตของคนชนบทอีสานได้เปลี่ยนแปลงไป จากครอบครัวขยายที่ร่วมกันทำนาได้กลายเป็น ใช้แรงงานรับจ้างและปลูกพืชเพื่อการค้า ชาวบ้านจำนวนมากเริ่มออกไปทำงานนอกพื้นที่เหลือเพียงแต่เด็กและคนชรา³¹ ในทางตรงข้าม ถึงแม้ว่าชาวบ้านในภาคใต้ตอนบนจะไม่ร่ำรวย แต่สภาพทางเศรษฐกิจก็น่าพึงพอใจมากกว่าภาคอีสาน เมื่อชาวบ้านได้ขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันและยางพารา มากจนเกินกว่าที่จะใช้แรงงานในท้องถิ่นที่สามารถหาได้มาดูแล พวกเขาจึง

²⁸ สรุปรและเรียบเรียงจาก U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK862, “REGIONAL ECONOMIC AND CULTURAL DIFFERENCES HELP EXPLAIN THAILAND’S RED-YELLOW DIVIDE,” Eric G. John to Secretary of State, 3 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/09BANGKOK862.html> [3 February 2009]

²⁹ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

³⁰ สรุปรและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 3 ของ *Ibid.*

³¹ สรุปรและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

ได้กลายเป็น ผู้นำเข้าแรงงานจากนอกพื้นที่มาทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่แรงงานนำเข้าเหล่านี้เป็นคนไทย อีสาน และคนพม่า³²

ชาวชนบทอีสานยังคงชอบ **อดีตนายกรัฐมนตรื ทักษิณ** ทั้งที่ถูกกล่าวหาว่าโกงกิน เพราะชาวชนบทอีสานคิดว่าการมีนักการเมืองโกงกินถือเป็นเรื่องปกติ แต่**อดีตนายกรัฐมนตรื ทักษิณ** ได้ให้บางอย่างกลับคืนมายังประชาชน นั่นคือ นโยบายประชานิยม ดังเช่น โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค กองทุนหมู่บ้าน การสนับสนุนราคาผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น ความสำเร็จของโครงการประชานิยมมีหลากหลาย ถึงแม้ว่าอาจมีข้อวิพากษ์วิจารณ์เกิดขึ้นบ้าง ดังเช่น บางหมู่บ้านยินยอมให้ชาวบ้านนำเงินไปซื้อสินค้า ที่ถูกคนชั้นกลางและคนชั้นสูงที่รักในความพอเพียง มองว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย อันได้แก่ โทรศัพท์มือถือ มอเตอร์ไซด์ จนทำให้ผู้กู้ยืมบางรายไม่มีเงินใช้หนี้ และต้องไปกู้ยืมเงินนอกระบบมาใช้หนี้³³ อย่างไรก็ตาม กรณีดังกล่าวก็ไม่ใช่วัตถุประสงค์ของคนส่วนใหญ่โดยทั่วไป เพราะสำหรับชาวบ้านบางคนที่ถูกเงินกองทุนหมู่บ้าน เพื่อไปซื้อสินค้านั้นก็เพราะสิ่งเหล่านั้นคือสิ่งจำเป็นในชีวิตของเขา ซึ่งเขาต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการสร้างความสะดวกสบาย ในการประกอบอาชีพและใช้ในการดำเนินชีวิต ไม่ได้เป็นสิ่งฟุ่มเฟือย ดังที่ถุกวิพากษ์วิจารณ์เสมอไป เพราะถ้าหากว่าหมู่บ้านที่เขาอาศัยอยู่ไม่มีบริการรถโดยสารสาธารณะ มอเตอร์ไซด์ก็ย่อมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่พวกเขาจะใช้เป็นทางเลือกหนึ่ง สำหรับใช้อำนวยความสะดวกในการเดินทางในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ ทำนองเดียวกัน การติดต่อสื่อสารด้วยโทรศัพท์มือถือ ก็ถือเป็นเครื่องอำนวยความสะดวก ที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของชาวบ้าน และอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น การใช้ภาพชนบทในอุดมคติของคนชั้นกลางในเมือง ไปตีกรอบพฤติกรรมของชาวบ้านโดยไม่ดูถึงความเป็นจริงว่า ชาวบ้านในชนบทมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป และคาดหวังว่าจะมีชีวิตที่ดีขึ้น จึงเป็นเรื่องที่ไม่ยุติธรรมต่อชาวบ้านและไม่เข้าใจชาวบ้านในความเป็นจริง

การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติจริง

ในหลวงทรงมีพระราชดำรัสสอนประชาชนมาอย่างยาวนานว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา เพื่อให้ประชาชนใช้ชีวิตตามทางสายกลางและความคิด “*small is beautiful*” ซึ่งนำมาสู่ “เศรษฐกิจพอเพียง” และได้รับความนิยมหลังจากเกิดเหตุการณ์วิกฤตเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2540 ซึ่งในหลวงได้มีพระราชดำรัสถึงแนวคิดนี้อย่างชัดเจน ในวันที่ 4 ธันวาคม 2540 เพื่อให้รัฐบาลนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ที่เกิดขึ้น เมื่อมีการนำแนวคิดมาใช้ก็ปรากฏว่ามีความกังวลว่า การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบสุดโต่ง จะทำให้ประเทศไทยออกจากโลกโลกาภิวัตน์ทาง

³² สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 5 ของ *Ibid.*

³³ อ้างจากย่อหน้าที่ 8 ของ *Ibid.*

เศรษฐกิจ ที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วหรือไม่ แต่ความกังวลดังกล่าวก็ไม่ได้เป็นที่ตระหนักเท่าไร เพราะประเทศไทยยังคงเปิดเสรีทางเศรษฐกิจการค้าอย่างมากต่อไป ผลการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ จึงมีผลกระทบต่อนโยบายเศรษฐกิจระดับชาติ เฉพาะที่ส่งผลต่อการควบคุมระบบธนาคารและการจัดการเศรษฐกิจระดับมหภาคแบบอนุรักษ์นิยม เพราะที่ผ่านมามีการใช้เงินอย่างมั่งคั่งมากขึ้น³⁴ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ไม่ใช่เพื่อต่อต้านแนวทางการพัฒนาแบบเสรีนิยมใหม่ แต่เป็นเพียงการช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ ดังเช่น เมื่อเกิดปัญหาการว่างงานสูง และเมื่อเศรษฐกิจดีขึ้น ก็จะหวนกลับไปใช้การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางเสรีนิยมใหม่ต่อไป

โทรเลขสถานทูตฉบับหนึ่ง ได้บันทึกความคิดเห็นของทูตอเมริกัน เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเอาไว้ว่า ทั้งที่ประเทศไทย กลายเป็นตลาดการค้าหลัก ในทวีปเอเชียในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา แต่ในหลวงทรงสนับสนุนให้ชาวบ้านใช้เศรษฐกิจพอเพียง และเรื่องดังกล่าวก็ได้รับการสนับสนุนจากชาวชนบท มีการสนับสนุนให้ชาวบ้านใช้เกษตรอินทรีย์ เชื้อเพลิงชีวภาพ และบางคนเชื่อว่า เศรษฐกิจที่เรียบง่ายและการพึ่งพาตนเอง จะช่วยดูดซับแรงงาน ที่ออกจากโรงงานซึ่งถูกปิดเพราะสถานะถดถอยทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ทูต John ก็มองว่า “คนที่จะกลับไปสู่ชนบทไม่ได้มีจำนวนมาก เพราะคนส่วนใหญ่ต้องเป็นพวกที่มีสายสัมพันธ์ครอบครัวใกล้ชิดในชนบท จึงไม่ใช่มวลชนส่วนใหญ่ที่จะกลับไปชนบท”³⁵

ในปี พ.ศ. 2552 ทูตอเมริกันได้เดินทางไป พื้นที่ภาคอีสานและภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย ได้แก่ จ.กาฬสินธุ์ จ.ขอนแก่น และ จ.กระบี่ จึงพบว่า มีการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านต่างๆจริง ด้วยการเปลี่ยนแปลงการทำเกษตรแบบใช้สารเคมี มาเป็นเกษตรอินทรีย์เพื่อลดค่าใช้จ่าย และรักษาสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ทูตอเมริกันได้พบว่า หมู่บ้านซึ่งใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเหล่านี้ มักเป็นหมู่บ้านที่มีการใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ก่อนหน้าแล้ว แต่รัฐบาลอภิสิทธิ์ได้สนับสนุนให้ทำโครงการต่างๆมากขึ้น เพราะรัฐบาลอภิสิทธิ์ได้ใช้งบประมาณในการพัฒนาชนบท ปี พ.ศ. 2552 จำนวนมากถึง 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ที่ถูกยกร่างขึ้นมาภายหลังการรัฐประหาร และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะ 5 ปี ที่กำหนดให้ใช้ “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชาติ ในปี พ.ศ. 2550-2554 โดยมีชาวบ้านในหมู่บ้านที่ทูตอเมริกันเดินทางไป

³⁴ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK931, “RURAL ‘SUFFICIENCY ECONOMY’ VILLAGES OFFER ALTERNATIVE APPROACH IN TOUGH ECONOMIC TIMES,” Eric G. John to Secretary of State, 9 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/09BANGKOK931.html> [3 February 2009]

³⁵ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 2 ของ *Ibid.*

เยือน กล่าวอ้างว่า การเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง ช่วยในการจัดการกับปัญหาสถานะทางเศรษฐกิจ ถดถอย โดยรองรับแรงงานที่กลับมาจากในเมืองเข้าสู่ชนบท³⁶ นอกจากนี้ ยังมีชาวบ้านในพื้นที่ อื่นๆ นอกเหนือจากที่ทูตอเมริกันเดินทางไปเยือนในครั้งนี้นี้ ก็กล่าวอย่างเชื่อมั่นในการนำเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้ ดังเช่น ชาวบ้านย่านชานเมืองพิษณุโลก ที่มองว่า “*ตนไม่ได้กังวลเรื่องวิกฤตเศรษฐกิจ และสามารถอยู่รอดในสภาวะแบบนี้ได้ เพราะยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง*”³⁷

9.2 ประชาธิปไตยแบบประชาชนกับประชาธิปไตยแบบไทยๆ: วิธีทางในการอยู่ร่วมกันแบบสงบ สุขอยู่ตรงไหน?

การอภิปรายเรื่องประชาธิปไตยที่เหมาะสมของไทย ในระดับแนวความคิดและระดับปฏิบัติ ซึ่งอยู่เบื้องหลังความขัดแย้งในวิกฤตการเมืองปัจจุบัน ระหว่างฝ่ายทักษิณกับฝ่ายต่อต้านทักษิณ มีการบันทึกเอาไว้ในโทรเลขของสถานทูตอเมริกัน ฉบับลงวันที่ 9 มีนาคม 2549 ซึ่งเป็นโทรเลขฉบับ สำคัญ ที่สามารถสะท้อนความคิดเบื้องหลัง เรื่องประชาธิปไตยของฝ่ายทักษิณ กับมุมมองที่ฝ่าย ทักษิณมีต่อฝ่ายต่อต้านทักษิณ รวมถึงสะท้อนให้เห็นเหตุผลว่า เพราะเหตุใดเครือข่ายสถาบัน กษัตริย์และฝ่ายนิยมเจ้า จึงต้องพยายามโค่นล้มรัฐบาลทักษิณให้ได้โดยเร็วที่สุด โดยผ่านทาง การแสดงความคิดเห็นของ **พันศักดิ์ วิญญรัตน์** ที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจและการเมืองคนสำคัญของ **ทักษิณ** ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองครั้งสำคัญของ **ทักษิณ** หลายๆ ครั้ง โดยเฉพาะการตัดสินใจที่เป็นจุดเปลี่ยนของชีวิตการเมืองของ **ทักษิณ** คือ การตัดสินใจเดินทางออกไป ร่วมประชุมสหประชาชาติ ที่นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เพราะการคาดการณ์ที่ผิดพลาดของ **พัน ศักดิ์**³⁸ ว่าจะไม่มีการเกิดรัฐประหารขึ้นอย่างแน่นอน เพราะฝ่ายทักษิณได้ถือไพ่เหนือกว่าฝ่ายตรง ข้ามทั้งหมด จนนำมาสู่จุดจบของ **ทักษิณ** ในฐานะนายกรัฐมนตรีไทยในที่สุด

³⁶ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 และ 5 ของ *Ibid.*

³⁷ ย่อหน้าที่ 8 ของ U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI98, “LOWER NORTH ECONOMIES CONTRACTING; POLITICAL DIVIDES PERSIST,” Gery Anderson to Secretary of State, 13 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/09/09CHIANGMAI98.html> [9 February 2009]

³⁸ หลังรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 **พันศักดิ์** ซึ่งถูกพวกนิยมเจ้ามองว่าเป็นพวกนิยมสาธารณรัฐ ได้ เก็บตัวเงียบแต่ก็ยังคงทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและเขียนสุนทรพจน์ให้กับ **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** โดยเฉพาะที่ เกี่ยวข้องกับเรื่องเศรษฐกิจและเรื่องระหว่างประเทศ **พันศักดิ์** เป็นหนึ่งในบุคคลหนึ่งที่ถูกกล่าวหาว่า แสดงบทบาท สำคัญในการกระตุ้นให้ **ทักษิณ** ก้าวร้าวมากขึ้น สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 4 และ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1200, “AMBASSADOR DISCUSSES POLITICS AND THE WAY FORWARD WITH HOUSE SPEAKER AND THAKSIN ASSOCIATES,” Eric G. John to Secretary of State,

การอภิปรายเรื่องประชาธิปไตยในครั้งนี้อยู่ภายใต้บริบทของการเมืองช่วงครึ่งปีก่อนที่จะเกิดการรัฐประหาร โดย **พันศักดิ์** ได้พบกับ Eric John³⁹ และ Ralph L. Boyce เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา ประจำประเทศไทย ในวันที่ 3 มีนาคม 2549 เพื่อพูดคุยถึง สถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในเวลานั้น ซึ่งเกิดจากการชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม. และการออกมาแสดงตัวเป็นปฏิปักษ์ กับรัฐบาลทักษิณของกลุ่ม ชนชั้นนำเก่า **พันศักดิ์** เรียกปรากฏการณ์ท้าทายอำนาจของรัฐบาลทักษิณครั้งนี้ว่า “ความเกรี้ยวกราดครั้งสุดท้ายของชนชั้นนำเก่าผู้มั่งคั่ง” (the “last hurrah of the old wealthy class”)⁴⁰ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ **ทักษิณ** และพรรคพวกของเขา กำลังเตรียมตัวที่จะปฏิรูประบบการเมืองของไทย เพื่อให้ครอบคลุมการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชนมากยิ่งขึ้น จากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งวันที่ 2 เมษายน 2549 และในตอนนั้น **พันศักดิ์** ได้ตั้งความหวังไว้ว่า ไทยจะเป็นผู้ผลักดัน พยายามทำให้พม่าและจีน กลายเป็น “ลูกค้ำของประชาธิปไตย” ในมุมมองของ **พันศักดิ์** นายกรัฐมนตรีทักษิณไม่ได้ทำให้ประชาธิปไตยอ่อนแอ แม้ว่าจะเป็นที่รับรู้กันว่า **ทักษิณ** เป็นนักการเมืองคนแรก ที่ปกครองประเทศภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ในมิติต่างๆของรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2540 ซึ่งสร้าง “รถบรรทุกขนาดใหญ่ในทางการเลือกตั้ง” (electoral juggernaut) ขึ้นมา **พันศักดิ์** ได้ปฏิเสธคำยืนยันที่ว่า นายกรัฐมนตรีทักษิณ ได้ตัดทอนอำนาจขององค์กรอิสระ ซึ่งถูกออกแบบขึ้นมาเพื่อใช้ทำหน้าที่ถ่วงดุลการทำงานของนายกรัฐมนตรี ระหว่างพูดคุย **พันศักดิ์** ได้อุปมาสิ่งที่มีสีส่นและไม่สามารถพิมพ์ออกมาได้ เพื่อสนับสนุนประเด็นของเขา โดยอธิบายเรื่องการรับรู้ของสาธารณชนที่ว่า **ทักษิณ** เข้มแข็งมากนั้น เป็นสิ่งขัดแย้งกับความเป็นจริง ดังเห็นได้จาก **ทักษิณ** ล้มเหลวในการผลักดันโครงการที่มีมูลค่าสูงมาก จำนวน 2-3 โครงการ ดังเช่น การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

ตัวแบบใหม่สำหรับประชาธิปไตยของไทย: การเพิ่มอำนาจให้ประชาธิปไตยแบบประชาชน

โทรเลขสถานทูตอเมริกัน ได้บันทึกเอาไว้ว่า ในความเป็นจริง ตามคำพูดของ **พันศักดิ์** **ทักษิณ** ได้สร้างความเข้มแข็งให้ประชาธิปไตยและไทยรักไทยจะยังคงสร้างความมั่นคงให้สิ่งต่างๆ เหล่านี้เพิ่มมากขึ้น หลังจาก ชัยชนะที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง วันที่

15 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1200.html> [1 February 2009]

³⁹ ขณะนั้นดำรงตำแหน่งชั่วคราวในฐานะ รองผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ด้านกิจการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก และหลังจากนั้นจึงเข้ามาดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2550

⁴⁰ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 3 และ 4 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1472, “EAP DAS JOHN MEETS WITH THAKSIN'S BRAIN TRUST,” 9 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1472.html> [26 January 2009]

2 เมษายน “ทุกคนคิดว่า ทักษิณมาจากชนชั้นนำไทย หมายความว่า ระบบยังไม่ได้เป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ ถึงกระนั้น...สิ่งนั้นไม่ได้เป็นความจริง” เพราะฐานอำนาจของทักษิณ คือ “ประชาชน” จากคำพูดของปัญญาชนไทย **พันศักดิ์** ได้กล่าวว่า “คอมมิวนิสต์ใช้เวลาถึงสี่สิบปีเพื่อตรวจสอบและแบ่งแยกสังคมไทย แต่ไทยรักไทยใช้เวลาเพียงแค่ห้าปี เพื่อยึดกุมหัวใจและความคิดของประชาชน”

พันศักดิ์ พยายามทำให้แนวคิดประชาธิปไตย 2 รูปแบบ มีความสมดุลดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กล่าวคือ *รูปแบบแรก* ประชาธิปไตยแบบตัวแทน (representative democracy) กับ *รูปแบบที่สอง* ประชาธิปไตยแบบทางตรงหรือแบบประชาชน (direct or popular democracy) ซึ่ง **พันศักดิ์** มองว่า ชนชั้นนำไทยครอบงำสังคมไทย และเน้นมากเกินไปกับประชาธิปไตยแบบตัวแทน ซึ่งทำให้ตนได้ทุกอย่างตามต้องการ โดยทำให้เสียงของมวลชนมีพลังน้อยที่สุด ดังนั้น ถ้าจะทำให้ประชาธิปไตยที่มีลักษณะทางตรงมากขึ้น (more direct democracy) ประสบความสำเร็จโดยทั่วไปแล้วก็จะต้องเพิ่มความสามารถของประชาชนที่จะใช้สิทธิ์ของตน ด้วยเหตุนี้ **พันศักดิ์** จึงมองว่า วิกฤตที่เกิดขึ้นในขณะนั้น “ได้แสดงให้เห็นว่า ชนชั้นนำทางการเมืองยังคงไม่มีวุฒิภาวะเท่าที่ควร” เขาจึงต้องการสร้างขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของประชาธิปไตย (custom and culture of democracy) ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย “ที่ซึ่งประชาชนใช้สิทธิ์ของพวกเขา”⁴¹ จากความคิดดังกล่าวของ**พันศักดิ์** ผู้อยู่เบื้องหลังระบบคิดทางการเมืองของฝ่ายทักษิณ จึงเห็นได้ว่า พวกเขาพยายามสร้างประชาธิปไตยมวลชน ซึ่งเป็นประชาธิปไตยทางตรงเพิ่มมากขึ้น เพราะพวกเขาเห็นว่า ประชาธิปไตยแบบตัวแทน ซึ่งใช้มาก่อนหน้านี้ เป็นสิ่งที่ชนชั้นนำเดิมใช้หาประโยชน์ จึงไม่เหมาะกับกลุ่มพลังทางสังคมกลุ่มใหม่ที่เกิดขึ้น และได้ให้ประโยชน์กับพวกเขา นั่นคือ ประชาชนในชนบทซึ่งเป็นมวลชนกลุ่มใหญ่ ที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองมากยิ่งขึ้น และเป็นฐานสนับสนุนพรรคการเมืองของฝ่ายทักษิณ ถึงแม้ว่าการระบายสีให้**ทักษิณ** เป็นนักประชาธิปไตย และเป็นคนของประชาชนอย่างแท้จริงโดย**พันศักดิ์** จะดูแล้วเป็นความพยายามที่น่าตลกขบขันก็ตาม แต่ถ้าหากเราเปลี่ยนมุมมองจาก “เนื้อหาของประชาธิปไตยที่แท้จริง” ไปสู่การมอง “ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นเครื่องมือ” ที่เข้มแข็งและทรงพลังที่สุด ซึ่งคำจูนอำนาจของ**ทักษิณ**อยู่ ก็จะได้เห็นว่า ความพยายามผลักดันให้เกิดประชาธิปไตยแบบประชาชน มีความเป็นไปได้สูงที่จะเกิดขึ้นเช่นกัน เพื่อเพิ่มพลังอำนาจทางการเมือง และผลประโยชน์ที่**ทักษิณ**จะได้รับ ดังนั้น ถ้าหากฝ่ายทักษิณสามารถผลักดันให้มวลชน เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นเรื่องของชนชั้นนำเท่านั้น ก็จะทำให้กลุ่มพลังอำนาจเดิมๆ ในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์และฝ่ายนิยมเจ้า สูญเสียอำนาจไปในท้ายที่สุด

⁴¹ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 8 และ 9 ของ *Ibid.*

และยอมส่งผลกระทบทางอ้อมต่อสหรัฐอเมริกา ซึ่งพยายามส่งเสริมประชาธิปไตยแบบตัวแทน⁴² และเคยได้รับประโยชน์จากสายสัมพันธ์ ที่มีอยู่อย่างเหนียวแน่นกับชนชั้นนำฝ่ายอนุรักษ์นิยมของไทย ตลอดมาด้วยเช่นเดียวกัน การพูดคุยเรื่องการผสมผสานระหว่างประชาธิปไตยทั้งสองรูปแบบ ดังกล่าวข้างต้นของ **พันศักดิ์** ยังคงไม่มีความกระจ่างชัดว่า ตัวเขาและพรรคไทยรักไทย ต้องการทำอะไร แต่สิ่งที่เขาแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนก็คือ กระบวนการดังกล่าวจะเกิดขึ้นผ่านการปฏิรูปรัฐธรรมนูญ ที่ **ทักษิณ** กำลังจะผลักดันให้เกิดขึ้นในเวลานั้น⁴³ นอกจากนี้เรื่องแนวคิดเรื่องตัวแบบใหม่ของประชาธิปไตยไทยแล้ว ประเด็นสำคัญที่มีการพูดคุยกันระหว่าง **พันศักดิ์** กับตัวแทนจากฝ่ายอเมริกัน ก็คือเรื่อง “บทบาทของสถาบันกษัตริย์” ว่าจะเป็นเช่นใด ภายใต้ตัวแบบใหม่ที่ **พันศักดิ์** เสนอ ซึ่ง **พันศักดิ์** ก็ไม่ได้เปิดเผยให้เห็นแนวคิดดังกล่าวอย่างชัดเจน ดังที่ทูตอเมริกันได้บันทึกเอาไว้ว่า “สิ่งที่ขาดหายไปจากการวิเคราะห์แบบ ‘คิดใหญ่’ (big think) ของ **พันศักดิ์** คือ การกล่าวอ้างอย่างเปิดเผยถึงบทบาทสำหรับสถาบันพระมหากษัตริย์ ในประชาธิปไตยแบบใหม่ของไทย อย่างไรก็ตาม เขาก็ทำให้ดูเหมือนว่า จะบอกเป็นนัยว่า ชอบสถาบันกษัตริย์ซึ่งเป็นที่เคารพ แต่ไม่มี ความเกี่ยวข้องทางการเมืองมากกว่า”⁴⁴

การโต้กลับของเครือข่ายสถาบันกษัตริย์: การผลักดันประชาธิปไตยแบบไทยๆ

แนวคิดประชาธิปไตยแบบประชาชน ที่ **พันศักดิ์** พยายามผลักดันให้เกิดขึ้น ไม่อาจปรากฏขึ้นจริงได้ เพราะเกิดการรัฐประหาร 2549 ขึ้นก่อน คณะรัฐประหารได้พยายามกวาดล้างเครือข่ายอำนาจของ **ทักษิณ** แต่ด้วยแรงกดดันจากรัฐบาลอเมริกันและโลกเสรีประชาธิปไตยตะวันตก ทำให้พวกเขาต้องจำยอมกลับสู่ประชาธิปไตย โดยการผ่านร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ซึ่งสะท้อนให้เห็น “ประชาธิปไตยแบบไทยๆ” ที่อำนาจชี้ขาดอยู่ที่ “คนดี” ในทัศนะของชนชั้นนำไทย โดยไม่ยินยอมให้อำนาจของมวลชน ตามแนวทางประชาธิปไตย อยู่เหนือบทบาทของชนชั้นนำเกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าฝ่ายปฏิรูปประชาธิปไตยจะโค่นล้ม **ทักษิณ** ให้พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้สำเร็จ แต่การควบคุมพลังมวลชนที่ยังรักในประชาธิปไตย และรอคอยการกลับมาสู่อำนาจอีกครั้งของ **ทักษิณ** ก็ทำได้อย่างยากลำบาก โดยเฉพาะในพื้นที่ซึ่งเป็นฐานอำนาจสำคัญของ **ทักษิณ**⁴⁵

⁴² การใช้ประชาธิปไตยแบบทางตรง หรือประชาธิปไตยแบบประชาชน ถือเป็นสิ่งที่สร้างอุปสรรค ในการทำงานให้กับกลุ่มทุนต่างๆ รวมทั้งกลุ่มทุนอเมริกัน ดังเห็นได้จาก การชุมนุมประท้วงต่อต้านการทำ FTA ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ การต่อต้านนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ฯลฯ

⁴³ ดูย่อหน้าที่ 10 ของ *Ibid.*

⁴⁴ ดูย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

⁴⁵ สรุปลงและตีความจาก U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 06CHIANGMAI182, “TRT TIES STILL BIND,” Camp to Secretary of State, 20 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06CHIANGMAI182.html> [31 January 2009]

เมื่อชนชั้นนำในกรุงเทพฯ สนใจร่างรัฐธรรมนูญและเตรียมตัวลงประชามติในช่วงเดือนกันยายน 2550 ผู้มีสิทธิลงประชามติที่เป็นคนจนในชนบทอีสานกลับไม่ได้เป็นเช่นนั้น แม้ว่าเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจะพยายามทำให้ชาวบ้านสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญให้เกิดขึ้น แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คณะรัฐประหารและรัฐบาลชั่วคราววางเอาไว้ เพราะประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ไม่สนใจการเมืองระดับชาติ ดังปรากฏว่า การเมืองระดับชาติในอดีตไม่เคยให้อะไรกับพวกเขาเลย นอกจากการถูกใช้เป็นที่ราปรอบรับ ความชอบธรรมของชนชั้นนำทางการเมืองที่เข้ามาสู่อำนาจ ดังนั้น สิ่งที่พวกเขาต้องการรู้ในตอนนี้ ก็คือ รัฐธรรมนูญใหม่จะให้ประโยชน์กับพวกเขาอย่างไร เพราะการเมืองระดับชาติถูกทำให้เป็นเรื่องของชนชั้นนำ ดังเห็นได้จาก กระบวนการยกร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2550 เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตอเมริกัน ได้พบกับ **วิชัย แสงศรี** เลขาธิการคณะกรรมการเฉพาะกิจในการสำรวจความคิดเห็นสาธารณะและการมีส่วนร่วมของประชาชน (Secretary of the Ad Hoc Committee on Public Opinion and People's Participation) ซึ่งทำหน้าที่อบรมให้ความรู้กับประชาชนเรื่องร่างรัฐธรรมนูญ วิชัยได้แสดงให้เห็นเค้าโครงของกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งปรากฏว่า เป็นการเน้นไปที่ การสะท้อนความคิดเห็นจากชนชั้นนำท้องถิ่น มากกว่าการให้ความรู้ต่อผู้ออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญใหม่⁴⁶ และเมื่อคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้รับเสียงสะท้อนจากการรับฟังสาธารณะแต่ละครั้ง ก็จะส่งข้อมูลดังกล่าวต่อไปยังสภาร่างรัฐธรรมนูญในกรุงเทพฯ วิชัยได้กล่าวถึง หัวข้อใหญ่ที่ใช้ในการอภิปรายในเวทีสาธารณะว่า ประกอบด้วย 3 หัวข้อ คือ “หัวข้อแรก เรื่อง *ขีดจำกัดของอำนาจตัวแทนที่มาจาก การเลือกตั้ง* หัวข้อที่สอง *การกำหนดเขตพื้นที่การเลือกตั้งให้กว้างใหญ่ขึ้น* และหัวข้อที่สาม *การขยายบทบาทการกำกับดูแลการทำงานของรัฐบาล* โครงการรณรงค์ประชามติถูกออกแบบ เพื่อให้การศึกษาแก่พลเมืองจำนวนร้อยละ 5 ที่มีความสำคัญในฐานะผู้นำชุมชนต่างๆ”⁴⁷ ร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2550 จึงไม่ใช่รัฐธรรมนูญที่สะท้อนความคิดเห็นของประชาชน จึงไม่ใช่สิ่งผิดปกติที่ชาวบ้านโดยทั่วไปในชนบท จะไม่เห็นคุณค่าของรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่ได้มีความหมายต่อชีวิตประจำวันของเขา ฉบับนี้ เพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้ถูกตัดสินไปแล้วจากชนชั้นนำว่า เป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสมกับสังคมไทย โดยไม่ได้เอาใจใส่ต่อความต้องการจริงๆ ของชาวบ้านอย่างพวกเขาเลย⁴⁸ การร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 จึงเป็นเครื่องสะท้อน กระบวนการประชาธิปไตยแบบไทยๆ ที่ชนชั้นนำต้องการ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนสมควรใช้กับ ผู้มีความรู้และได้รับการยอมรับจากสังคม

⁴⁶ อ้างจากย่อหน้าที่ 3 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2565, “PREPARING FOR THE REFERENDUM IN NORTHEASTERN THAILAND,” Ralph L. Boyce to Secretary of State, 8 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/10/07BANGKOK2565.html> [2 February 2009]

⁴⁷ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 4 ของ *Ibid.*

⁴⁸ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 1 ของ *Ibid.*

เท่านั้น ไม่สมควรใช้กับชาวบ้านโดยทั่วไปที่โง่เขลา ยากจน และต้องการเพียงแต่ ผลประโยชน์เฉพาะหน้าชั่วคราวชั่วคราว เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง⁴⁹

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าชาวบ้านชนบทโดยทั่วไป จะไม่ได้ผ่านการศึกษาระดับสูงจากหน่วยงานด้านการศึกษาในระบบการศึกษาตามมาตรฐาน แต่พวกเขาก็ผ่าน ประสบการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมามาก โดยเฉพาะในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา นับแต่เกิดการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญฉบับ ปี พ.ศ. 2540 ดังที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานทูตอเมริกัน ซึ่งเดินทางไปยัง จ.อุบลราชธานี เพื่อวัดสภาวะอารมณ์ทางการเมือง ที่มีต่อการรับร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2550 ได้บันทึกใน โทรเลขว่า “ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ในพื้นที่ 49 จังหวัด มีการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นจำนวนมากถึง 9 ครั้ง”⁵⁰ ชาวบ้านเหล่านี้ จึงรับรู้ได้จากประสบการณ์ว่า การเมืองรูปแบบใดที่ให้ประโยชน์กับพวกเขามากกว่ากัน จากผลงานของนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่ผู้แทนของเขาในพื้นที่ โดยเปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนที่จะเกิดการกระจายอำนาจ ซึ่งสะท้อนให้เห็น แนวคิดประชาธิปไตยแบบชนชั้นนำเป็นสำคัญ กับสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังจากเกิดการกระจายอำนาจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นการผสมผสานแนวคิดประชาธิปไตยแบบประชาชนเข้าไปในตัวแบบเดิมมากขึ้น ดังนั้น ผู้นำคณะรัฐประหารจึงต้องควบคุมพลังประชาธิปไตยของชาวบ้านและนักการเมืองในท้องถิ่น ด้วยการส่งตัวแทนจากส่วนกลางลงไปควบคุมความเคลื่อนไหวของกลุ่มพลังประชาธิปไตยในท้องถิ่น ซึ่งเป็นวิธีการที่พวกเขาเคยใช้มาโดยตลอดในอดีต ดังปรากฏว่า “ในเดือนเมษายน ประธาน คมช. พล.อ.สนธิ ได้สนับสนุนให้มีการแทนที่กำนันที่มาจากการเลือกตั้ง ด้วยกำนันที่มาจากการแต่งตั้ง ซึ่งจะทำงานให้ได้จนกระทั่งเกษียณ เพื่อให้มั่นใจว่าผู้นำเหล่านี้ จะไม่ถูกเลือกตั้งโดยประชาชนอีกต่อไป แต่จะถูกเลือกสรรโดยกระทรวงมหาดไทย การเคลื่อนไหวดังกล่าวของคณะรัฐประหารเป็นไปเพื่อลดทอนอิทธิพลของพรรคการเมืองในระดับท้องถิ่น”⁵¹

การใช้คำว่า “ประชาธิปไตยแบบไทย” คือ เครื่องสะท้อนให้ประเทศอื่นๆเห็นว่า ไทยมีความแตกต่างจากประเทศอื่นๆ และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่อาจจะใช้หลักการสากลของประชาธิปไตยเหมือนกับประเทศอื่นๆได้ แต่ก็ยังต้องการความยอมรับจากนานาชาติ จึงต้องอาศัยคำว่า “ประชาธิปไตย” เป็นหน้ากาก แม้ว่าภายใต้หน้ากากนั้น จะไม่ได้มีเนื้อหาของคำว่า “ประชาธิปไตย”

⁴⁹ ควรดู ประจักษ์ ก้องกีรติ, “มายาคติและการเมืองของนิทานสอนใจว่าด้วยความโง่ จน เจ็บ ของผู้เลือกตั้งชนบท,” ใน *การเมืองว่าด้วยการเลือกตั้ง: วาทกรรม อำนาจ และพลวัตชนบทไทย*, ประจักษ์ ก้องกีรติ, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ: ฟ้ายเดียวกัน, 2555), หน้า 3-41.

⁵⁰ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2642, “DEMOCRACY ALIVE AND WELL IN THAILAND’S NORTHEAST,” Ralph L. Boyce to Secretary of State, 11 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2642.html> [2 February 2009]

⁵¹ แปลจากข้อความบางส่วนใน *Ibid.*

เลยก็ตาม ดังที่ โทรเลขสถานทูตอเมริกันฉบับหนึ่ง ได้บันทึกคำสนทนาระหว่างทูตอเมริกันกับชนชั้นนำไทยคนหนึ่งเอาไว้ว่า “ผู้นำความคิดในไทย ยืนยันกันว่า รัฐประหารเป็นทางออกเดียวของไทย และสอดคล้องกับประชาธิปไตยแบบไทย ซึ่งต่างชาติไม่มีทางเข้าใจ”⁵²

วิธีคิดเรื่องประชาธิปไตยของสหรัฐอเมริกา: ความสอดคล้องกันของผลประโยชน์ของชนชั้นนำไทยกับอเมริกัน

การพิจารณาวิธีคิดเรื่อง “ประชาธิปไตย” ของสหรัฐอเมริกา ว่ามีการเปลี่ยนแปลงจากในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน และอะไรคือผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน สามารถใช้เพื่อทำความเข้าใจเรื่องการสนับสนุนประชาธิปไตยในไทย เพื่อผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาให้มีความชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีประโยชน์ต่อการเชื่อมโยงความคิดเรื่องผลประโยชน์ที่มีต่อกันระหว่าง รัฐบาลอเมริกันกับโครงสร้างอำนาจระดับบนของไทย โดยผ่านชนชั้นนำกลุ่มต่างๆและขบวนการมวลชนที่เกิดขึ้น ภายใต้วิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองช่วง 1 ทศวรรษที่ผ่านมา ดังที่ผู้เขียนได้นำเสนอข้อมูลเอาไว้ในบทต่างๆที่ผ่านมา

ตั้งแต่สิ้นสุดยุคสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา สหรัฐอเมริกาได้กลายเป็นชาติมหาอำนาจ ที่ออกแบบและควบคุมระเบียบโลก พวกเขาต้องการให้ประเทศต่างๆที่เข้าไปดำเนินนโยบายทางต่างประเทศด้วย มี “เสถียรภาพ” (stability) ทั้งในทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ เพราะมันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสหรัฐอเมริกา ทั้งในแง่ของการสร้างความมั่นคง และการเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มทุนข้ามชาติต่างๆ สามารถทำงานได้อย่างเสรี ในช่วงก่อนยุคทศวรรษที่ 1980s ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่สหรัฐอเมริกาจะผลักดันแนวคิด “ประชาธิปไตย” เหมือนดังเช่นในปัจจุบัน สหรัฐอเมริกาเคยสนับสนุนระบอบเผด็จการทหาร ในประเทศโลกที่สามมาก่อน เพราะมันเป็นระบอบที่ดีที่สุดเวลานั้น ที่จะสร้าง “เสถียรภาพ” และ “ความมั่นคง” ให้เกิดขึ้นได้ในประเทศโลกที่สาม ด้วยข้ออ้างเรื่องการต่อต้านภัยคุกคามคอมมิวนิสต์⁵³ ซึ่งถ้าพิจารณาในแง่มุมมองทางเศรษฐกิจแล้ว จะเห็นได้ว่า “คอมมิวนิสต์” คือ ภัยคุกคามต่อการทำงานของทุนนิยมเสรี ในแบบที่สหรัฐอเมริกาส่งเสริม แต่เมื่อเวลาผ่านไปรัฐบาลอเมริกันก็ตระหนักว่า ระบอบเผด็จการทหารนั้น ไม่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่กำลังขยายตัวในแต่ละพื้นที่ของประเทศโลกที่สามได้ การขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ทำให้เกิดการขยายตัวของกลุ่มชนชั้นกลาง ที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการ

⁵² อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2790, “THAIS INCREASINGLY SUSPICIOUS OF U.S.,” Ralph L. Boyce to Secretary of State, 17 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2790.html> [2 February 2009]

⁵³ ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศโลกที่สาม ที่รัฐบาลอเมริกันเคยให้การสนับสนุนเผด็จการทหาร เพื่อสร้าง “เสถียรภาพ” ดูใน กุลลดา เกษบุญชู มีต, *ความขัดแย้งทางการเมืองของไทย...ข้ามไปให้พันพลวัตภายใน* (กรุงเทพฯ: มูลนิธิ 14 ตุลา, 2552), หน้า 15-17.

ปกครอง ที่เดิมเคยตกอยู่ในอุ้งมือของกลุ่มคนชาติไทย (นายทุน ชนชั้นนำและกองทัพ) ซึ่งเป็นกลุ่มคนเพียงหยิบมือหนึ่ง ที่ได้รับผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ ความไม่พอใจของกลุ่มคนชั้นกลางที่เติบโตขึ้น ได้กลายเป็นกลุ่มพลังทางสังคมที่สำคัญ และโค่นล้มระบอบเผด็จการทหาร เกิดเป็นขบวนการปฏิวัติประชาธิปไตย ซึ่งจะนำมาสู่การไร้เสถียรภาพทางการเมือง ของระบอบเผด็จการทหาร ที่อาจก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ขยายตัวไปสู่การเกิดความยุติธรรมทางสังคม (social justice) จากการแบ่งสรรทรัพยากรทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจขึ้นใหม่ อันจะนำมาสู่ภัยคุกคามผลประโยชน์ของกลุ่มทุนข้ามชาติ ที่เคยได้รับจากการเกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่มีอยู่สูง⁵⁴ ดังนั้น เมื่อกลุ่มทุนนิยมเสรีนิยมใหม่ (neoliberalism) เข้ามามีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจภายหลังทศวรรษที่ 1980s กลุ่มผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา จึงต้องมาร่วมวางแผนตัดสินใจว่า ณ เวลานั้น ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือระบอบเผด็จการจึงจะเป็นระบอบการเมือง ที่พึงปรารถนามากที่สุดต่อการรักษาระเบียบอำนาจในระดับสากล (international order) ในประเทศโลกที่สาม⁵⁵ ซึ่งบทสรุปที่ออกมาก็คือ พวกเขามองเห็นว่า “ประชาธิปไตย” จะเป็นระบอบที่ดีที่สุด (แต่ในบางกรณีรัฐบาลอเมริกันก็ยังสนับสนุนระบอบเผด็จการทหารเช่นกัน) เพราะมันจะช่วยรักษาผลประโยชน์ของ ทุนนิยมอเมริกันแบบเสรีนิยมใหม่ที่กำลังขยายตัว แต่เนื่องจากสิ่งที่กลุ่มทุนข้ามชาติดังกล่าว ต้องการให้รัฐต่างๆที่ตนเข้าไปมีผลประโยชน์ด้วยกระทำให้มีอยู่ 3 ประการสำคัญ ได้แก่ ประการแรก การรับเอานโยบายทางการเงินและการคลังที่รับประกันได้ว่าจะทำให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระดับมหภาค ประการที่สอง จัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น สำหรับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั่วโลก (global economic activity) ดังเช่น ท่าเรือ ท่าอากาศยาน เครือข่ายการสื่อสาร และระบบการศึกษา และประการที่สาม คือ การสร้างระเบียบทางสังคม (social order) หรือที่เรียกว่า “เสถียรภาพ” (stability) ที่ต้องอาศัยเครื่องมือทางกฎหมายและอุดมการณ์ เพื่อให้ผู้ถูกปกครอง ยอมรับอำนาจรัฐ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากการถูกบังคับโดยตรงและการยินยอมโดยสมัครใจก็ตาม⁵⁶ ซึ่งบทบาทของรัฐแบบเสรีนิยมใหม่ (neoliberal state) ที่กลุ่มทุนข้ามชาติต้องการนี้ จะเกิดขึ้นได้จากการแสดงบทบาทผลักดันการเปิดเสรีทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยการแทรกแซงประเทศต่างๆ ผ่านนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลอเมริกัน ช่วงเวลานี้รัฐบาลอเมริกันได้ผลักดันประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมใหม่ ที่เรียกว่า “พหุราชาธิปไตย” (polyarchy) ซึ่งในระดับแนวคิด ประชาธิปไตยลักษณะนี้ เป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เน้นเรื่องการเมืองแบบเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรม หลักนิติธรรม (rule of law) และระบบการตรวจสอบถ่วงดุลในการใช้อำนาจ แต่เรื่องดังกล่าวสำหรับรัฐบาลอเมริกัน ไม่สำคัญเท่ากับแนวคิด

⁵⁴ เรียบเรียงและขยายความบางส่วนจาก William I. Robinson, *Promoting Polyarchy: Globalization, US Intervention, and Hegemony*, p. 24.

⁵⁵ ดูเพิ่มเติมใน *Ibid.*, pp. 50 and 82.

⁵⁶ เรียบเรียงและขยายความบางส่วนจาก *Ibid.*, p. 36.

เบื้องหลัง ที่มองว่า ประชาธิปไตยในลักษณะดังกล่าว ถึงแม้ว่าจะทำให้เกิดความเท่าเทียมทางการเมือง (ซึ่งจะช่วยรองรับการขยายตัวของความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งระบอบเผด็จการทหารไม่สามารถทำได้) แต่ไม่ได้หมายความว่า มันจะต้องนำไปสู่การเกิดความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจจริงๆ ดังนั้น อำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจ ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว จึงยังคงกระจุกตัวอยู่กับชนชั้นนำทางเศรษฐกิจและการเมืองกลุ่มเล็กๆอยู่เช่นเดิม การสร้างแนวคิดเรื่อง “ประชาธิปไตยแบบตัวแทน” (Representative Democracy) หรือ “ประชาธิปไตยแบบเสรี” (Liberal Democracy) ในลักษณะดังกล่าว ตามแนวคิดเสรีนิยมใหม่ จึงเป็นความพยายามทางปัญญาที่สำคัญ ซึ่งถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมให้กับ ความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจและสังคม ที่สร้างผลประโยชน์ให้กับชนชั้นนำกลุ่มเล็กๆที่ผูกขาดอำนาจอยู่⁵⁷ และการส่งเสริมประชาธิปไตยได้กลายเป็นข้ออ้างของรัฐบาลอเมริกัน ที่ใช้เพื่อการแทรกแซงทางการเมืองและเศรษฐกิจ โดยแนบเนียนที่สุด อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวก็มีคู่แข่งสำคัญ คือ “ประชาธิปไตยแบบประชาชน” (Popular Democracy) ซึ่งให้ความสำคัญกับการมองว่า อำนาจทางการเมืองมาจากการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่ ที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่สามารถใช้อำนาจดังกล่าว ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ทางสังคมและเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม⁵⁸ ความขัดแย้งที่สำคัญของแนวคิดประชาธิปไตยทั้ง 2 แบบ ดังกล่าว ไม่ได้ได้อยู่เพียงแค่ว่า ประชาธิปไตยแบบตัวแทน เน้นแต่เรื่องผลลัพธ์ แต่ประชาธิปไตยแบบประชาชน เน้นทั้งเรื่องกระบวนการและผลลัพธ์⁵⁹ แต่เป็นเพราะประชาธิปไตยแบบปวงชน จะก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของกลุ่มทุนอเมริกันได้ เพราะภายใต้แนวคิดประชาธิปไตยแบบปวงชน จะทำให้การกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรมเกิดขึ้นได้ เนื่องจากประเด็นนโยบายสาธารณะต่างๆ ไม่ได้อยู่ภายใต้การครอบงำของชนชั้นนำกลุ่มเล็กๆอีกต่อไป แต่มันกลายเป็นอำนาจของประชาชนโดยทั่วไป ที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะต่างๆ อันก่อให้เกิดความยุติธรรมทางสังคม (social justice) ได้

ดังนั้น เมื่อพิจารณาแนวคิดประชาธิปไตยที่อเมริกันสนับสนุน จึงเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับ “ประชาธิปไตยแบบไทย” หรือ “ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ซึ่งชนชั้นนำในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และกลุ่มคนซึ่งมีบทบาทนำทางความคิด ในขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองสนับสนุน เพราะประชาธิปไตยลักษณะดังกล่าว จะทำให้ระบอบทางสังคมดั้งเดิม และความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมดำรงอยู่ได้ต่อไป นอกจากนี้ ยังช่วยค้ำประกันหลักการเรื่องเสรีภาพให้ดำรงอยู่ได้ต่อไป ที่สำคัญคือ พวกชนชั้นนำและชนชั้นกลางดังกล่าว ไม่ไว้วางใจนักการเมืองที่อาศัยความชอบธรรมจากการเลือกตั้ง เข้ามาบริหารงาน ดังเช่น กรณีของทักษิณ ที่ก่อให้เกิดการละเมิด

⁵⁷ เรียบเรียงและขยายความบางส่วนจาก *Ibid.*, p. 52.

⁵⁸ ดูเพิ่มเติมใน *Ibid.*, p. 57.

⁵⁹ ดูเพิ่มเติมใน *Ibid.*, pp. 58-59.

เสรีภาพต่างๆของพวกเขา และคุกคามผลประโยชน์ที่เขาเคยได้รับ เนื่องจากทักษิณและพรรคการเมืองต่อมาของเขาที่เข้าสู่อำนาจ ได้ใช้นโยบายประชานิยมเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการสร้างความผูกพันกับประชาชนส่วนใหญ่ ให้กลายเป็นฐานคะแนนเสียงของพรรค โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อยู่ในชนบท ซึ่งเป็นผู้ที่ถูกดูแลจากชนชั้นนำและชนชั้นกลางในเมือง ว่าเป็นคนโง่ โง่และยากจน จึงถูกนักการเมืองหลอก โดยหวังผลตอบแทนเป็นเงินที่ได้รับจากการซื้อเสียง หรือผลประโยชน์เฉพาะหน้ารูปแบบอื่นๆ และเมื่อรัฐบาลฝ่ายทักษิณใช้ประชานิยมเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความชอบธรรม นั้นย่อมเท่ากับ มีแนวโน้มที่จะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ มีโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะต่างๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และสุดท้ายอาจกลายเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของชนชั้นนำกลุ่มต่างๆ อันหมายรวมถึงกลุ่มทุนอเมริกันด้วย และยิ่งบุคคลสำคัญที่มีส่วนในการวางแผนทางการเมืองและเศรษฐกิจของทักษิณ เห็นพ้องกับการเพิ่มสัดส่วนของ “ประชาธิปไตยแบบประชาชน” ให้มีมากขึ้น ประกอบกับมีการชุมนุมของขบวนการมวลชนเสื้อแดง เรียกร้องให้สร้างมายุติธรรมทางสังคม (social justice) ให้เกิดขึ้น ก็ยิ่งเล็งเห็นได้ว่า ถ้าหากพวกเขาทำสำเร็จ อาจเกิดการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม กลายเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ที่ชนชั้นนำเดิมและกลุ่มทุนอเมริกัน ซึ่งไม่มีทางที่รัฐบาลอเมริกันจะยอมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจนถึงระดับดังกล่าวแน่นอน (ดูเพิ่มเติมในบทที่ 10 ซึ่งผู้เขียนจะอภิปรายเพิ่มเติม ถึงความสอดคล้องกันของแนวคิดต่างๆ ที่ฝ่ายต่อต้านทักษิณและรัฐบาลอเมริกันยึดถือ)

9.3 หัวใจสำคัญของความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในช่วงเปลี่ยนผ่านรัชสมัย: การจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของกลุ่มชนชั้นนำกับการสืบราชสมบัติ

ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆ ในช่วงปลายทศวรรษ 2540 เป็นต้นมา เป็นการต่อสู้ระหว่าง *พลังประชาธิปไตย* ที่มีการเลือกตั้งเป็นฐานอำนาจอันชอบธรรม กับ *พลังอนุรักษนิยม* ที่ใช้อำนาจตามจารีตประเพณีเป็นแหล่งความชอบธรรมของการใช้อำนาจ ฝ่ายแรกมีกลุ่มทุนใหม่ของทักษิณ เป็นหัวหอกในการต่อสู้ร่วมกันกับมวลชนฝ่ายประชาธิปไตย ขณะที่ฝ่ายหลังมีเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ กลุ่มทุนเก่า ชนชั้นนำตามจารีตประเพณีและกองทัพเป็นพันธมิตรร่วมกับมวลชนฝ่ายนิยมเจ้า การต่อสู้ระหว่างทั้งสองฝ่าย ไม่เหมือนการต่อสู้ที่เคยมีมาในอดีต เพราะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ได้มีเพียงแค่นักกลุ่มเล็กๆ ในหมู่ชนชั้นนำ แต่มีมวลชนจำนวนมากเข้าร่วมด้วย การเจรจาต่อรองเพื่อทำข้อตกลงแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง จึงไม่สามารถทำได้โดยง่าย โดยใช้ตัวแทนของชนชั้นนำในแต่ละฝ่าย และที่ทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งในครั้งนี้ มีความพิเศษยิ่งกว่านั้น ก็คือช่วงเวลาของการเกิดความขัดแย้ง ที่อยู่ในช่วงปลายรัชสมัยของกษัตริย์องค์ปัจจุบัน จึงทำให้ความ

ขัดแย้งครั้งนี้ เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญของการเมืองไทย⁶⁰ เพราะฝ่ายที่ได้รับชัยชนะในการต่อสู้จะเป็นผู้กำหนดตำแหน่งแห่งที่ของตัวแสดงทางการเมืองต่างๆ ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อทางการเมืองในครั้งนี้ ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่า ท้ายที่สุดจะส่งผลกระทบต่อกระบวรราชบัลลังก์และตัวบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งประมุขของรัฐ อย่างไรก็ตาม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งครั้งนี้สำคัญในการเมืองไทยในครั้งนี้ ยังมีตัวแสดงจากภายนอก ที่มีอิทธิพลอย่างมาก ต่อการตัดสินใจทางการเมืองของตัวแสดงทางการเมืองต่างๆ ในไทยได้ นั่นคือ *รัฐบาลอเมริกัน* ที่มีสายสัมพันธ์อันลึกซึ้งและยาวนาน กับชนชั้นนำทางการเมืองทุกฝ่ายของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เหล่าชนชั้นนำฝ่ายอนุรักษ์นิยม ทั้งนายทหารในกองทัพ และผู้มีบทบาทสำคัญในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ นับตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2500 เป็นต้นมา ทำให้มีบุคคลสำคัญทางการเมืองของไทยจำนวนมาก ที่เคยมีสายสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา เป็นแหล่งข่าวให้กับรัฐบาลอเมริกัน เพื่อติดตามการเคลื่อนไหวทางการเมืองของไทย ไม่ว่าจะเป็นโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ รัฐบาลอเมริกัน ยังส่งกลุ่มคนจำนวนหนึ่ง ฝ้าสังเกตการณ์ความเคลื่อนไหวของราชสำนัก⁶¹ เป็นระยะเวลาหลายทศวรรษ และ “*การสืบราชสมบัติ*” ก็เป็นประเด็นสำคัญที่สุด ที่รัฐบาลอเมริกันฝ้าติดตามอยู่อย่างเคร่งเครียด เพราะการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองของไทยในครั้งนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของรัฐบาลอเมริกันอย่างไม่ต้องสงสัย

เหตุการณ์สำคัญของไทยหลายครั้ง ได้แสดงให้เห็นถึงความกังวลที่มีอยู่ในจิตใจ ของคนไทยทุกหมู่เหล่า ไม่ใช่เฉพาะแต่ในหมู่ชนชั้นนำไทยเท่านั้น ตัวอย่างเช่น การ *สิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา* การประหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นต้น⁶²

⁶⁰ ดร.ศุภวุฒิ สายเชื้อ มองว่ารัฐประหารปี 2549 เป็นการต่อสู้ระหว่างฝ่ายชนชั้นนำตามจารีต ที่สนับสนุนกองทัพกับกลุ่มทุนใหม่ของฝ่ายทักษิณ แต่สิ่งที่น่ากังวลในความขัดแย้งครั้งนี้ มากเสียยิ่งกว่าเรื่อง *ทักษิณ* ก็คือ เรื่องการสืบราชบัลลังก์ (royal succession) ความคิดดังกล่าวที่ปรากฏในโทรเลขทางการทูตอเมริกัน สอดคล้องกับสิ่งที่เขาอธิบายต่อสาธารณชน และถูกนำมาตีพิมพ์ในหนังสือรวมเล่ม ความคิดของนักคิดร่วมสมัยที่โดดเด่นหลายๆ ท่านดูใน สินีนาถ เศรษฐพิศาล, *ประชาธิปไตยในระยะเปลี่ยนผ่าน* (กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์, 2552), หน้า 58-99.

⁶¹ บุคคลสำคัญในราชสำนักก็ตระหนักดีถึงความเคลื่อนไหวของรัฐบาลอเมริกัน ที่ฝ้าติดตามการเคลื่อนไหวต่างๆ ของราชสำนัก ตัวอย่างเช่น บุคคลสำคัญท่านหนึ่งของพระราชวงศ์ได้กล่าวกับทูตอเมริกันว่า “ชัดเจนมากกว่าทุกระดือร้อนมากในปี 2551 โดยเฉพาะระหว่างที่เกิดวิกฤตการเมืองช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา” และทูตอเมริกันก็กล่าวตอบกลับว่า “เราจะได้รับ ‘เรื่องราวที่แท้จริง’ เกี่ยวกับการเมืองในประเทศไทยได้ โดยการลงมือทำเท่านั้น” อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK206, “AMBASSADOR AND CROWN PRINCE DISCUSS POLITICS, BILATERAL TIES, KING’S HEALTH, ARMS TRAFFICKER EXTRADITION,” Eric G. John to Secretary of State, 27 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK206.html> [3 February 2009]

⁶² ดูประเด็นต่างๆ เพิ่มเติมใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5717, “PPP SPOKESMAN ON ELECTIONS, ROYAL HEALTH, NEW ARMY COMMANDER,” Ralph L. Boyce to Secretary of State, 7 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/>

เหตุการณ์เหล่านี้ ได้สร้างความวิตกกังวลให้กับทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุคคลสำคัญ ที่อยู่ในแวดวงสมาชิก เครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ซึ่งอิงแอบอาศัย “*การอ้างพระบารมี*” สร้างฐานอำนาจและแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมือง และมีการใช้กฎหมายที่รู้จักกันในชื่อ “*กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ*” ซึ่งก็คือ กฎหมาย มาตรา 112 ของประมวลกฎหมายอาญา ที่มีเจตนารมณ์อยู่ที่การจำกัดการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสถาบันกษัตริย์ ด้วยความอาฆาตมาดร้าย แต่ในทางปฏิบัติกฎหมายนี้ ได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในทางการเมืองเพื่อกำจัดฝ่ายตรงข้าม⁶³ ควบคู่ไปกับกฎหมายอื่นๆ ดังเช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

9.3.1 แวดวงในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์⁶⁴

ถึงแม้ว่าผู้สังเกตการณ์จำนวนมาก จะอ้างถึงสถาบันกษัตริย์ไทยด้วยลักษณะที่เป็นเอกภาพ โดยใช้คำเรียกว่า “วัง” (the Palace) ในทำนองเดียวกับที่ใช้คำว่า “*ทำเนียบขาว*” (the White House) ของสหรัฐอเมริกา หรือ “*เลขที่ 10 ถนนดาวนิง*” (10 Downing Street) ของอังกฤษ ซึ่งแสดงถึงหัวใจสำคัญของอำนาจ แต่ในบริบทของไทยในปัจจุบัน คำพรรณนาดังกล่าว ไม่เหมาะสมอีกต่อไป เพราะมีบุคคลสำคัญผู้อยู่ในแวดวงสถาบันกษัตริย์จำนวนหนึ่ง ที่แอบอิงอำนาจของราชสำนัก ผ่านทางการใช้ตำแหน่งต่างๆ ที่มีความใกล้ชิดกับบุคคลสำคัญในราชวงศ์ เป็นฐานอำนาจทางการเมืองของตนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ต่างๆ โดยอาศัยช่องทางตามบรรทัดฐานทางการเมืองที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) มาสู่ระบอบประชาธิปไตย ที่มีกษัตริย์ใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional Monarchy) ที่มี

09BANGKOK5717.html [2 February 2009] และ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5738, “PALACE INSIDER PROVIDES UPDATE ON ROYAL HEALTH ISSUES,” Ralph L. Boyce to Secretary of State, 8 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/07BANGKOK5738.html> [2 February 2009]

⁶³ ดูใน U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 08CHIANGMAI13, “LESE MAJESTE, CENSORSHIP OPENLY CRITICIZED AT THAI STUDIES CONFERENCE,” Michael K. Morrow to Secretary of State, 31 January 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/01/08CHIANGMAI13.html> [9 February 2009]

⁶⁴ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโทรเลขสถานทูตอเมริกัน ควรดูความสอดคล้องของข้อมูลดังกล่าวกับงานชิ้นอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษานี้ ดังเช่น ชินดา ชิตบัณฑิตย์, *โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: การสถาปนาพระราชอำนาจนำในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว* (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2550), Duncan McCargo, “Network monarchy and legitimacy crises in Thailand,” *The Pacific Review* 18, 4 (December 2005): 499-519. และ Paul M. Handley, *The King Never Smiles: A Biography of Thailand's Bhumibol Adulyadej* (New Haven: Yale University Press, 2006) (หนังสือเล่มนี้ถูกห้ามการเผยแพร่ในประเทศไทย)

อยู่ว่า พระมหากษัตริย์และบุคคลต่างๆในราชวงศ์ “ทรงอยู่เหนือการเมือง”⁶⁵ ดังนั้น การกระทำของบุคคลสำคัญต่างๆ ผู้อยู่ในแวดวงสถาบันกษัตริย์ จึงถูกสังคมโดยทั่วไปตีความไปว่า เป็นการกระทำในฐานะตัวแทนของบุคคลในพระราชวงศ์ จนนำมาสู่สิ่งที่เรียกว่า “การอ้างพระบารมี” โดยบุคคลเหล่านั้น ทั้งที่เป็นการกระทำเพื่อจุดมุ่งหมายของตัวเอง โดยปราศจากคำสั่งอย่างเป็นทางการ (official remit)

โทรเลขของสถานทูตอเมริกัน ฉบับสำคัญที่สุดฉบับหนึ่ง ได้กล่าวถึง การแสดงบทบาทของบุคคลสำคัญใน ราชสำนัก สมาชิกผู้อยู่ใน แวดวงในของเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และการแสดงบทบาทสำคัญทางการเมืองในบางช่วงเวลา โดยกล่าวว่า

“การประเมินเรื่องดังกล่าวของสถานทูตอเมริกัน นำมาจากความรู้และความเข้าใจในเชิงสถาบันของสถานทูต (*Embassy institutional knowledge and understanding*) ซึ่งวางอยู่บนฐานของการสังเกตของผู้จับตาดูราชวงศ์ (*observations of royal watcher*) ทั้งที่เป็นคนไทยและ คนต่างชาติ ในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา เช่นเดียวกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีกับบุคคลอื่นๆ ซึ่งอยู่ในหลากหลายแวดวง ดังได้อธิบายไว้แล้ว แต่เป็นบุคคลที่มีความสำคัญในระดับรองลงมา และบุคคลที่แทบจะไม่มีสำคัญมากกว่านั้น (*marginal players*) ...”⁶⁶

บุคคลสำคัญที่อยู่ในแวดวงในของสถาบันกษัตริย์ ตามการศึกษาประเมินของสถานทูตอเมริกัน มีการแบ่งแยกตามศูนย์กลางของอิทธิพลหรือผู้เล่นต่างๆ ที่ดำรงอยู่โดยแยกกัน ซึ่งมีจุดมุ่งเน้นรายล้อมอยู่ที่บุคคลสำคัญในราชสำนักและองคมนตรี แม้ว่าตัวแสดงหลังสุดจะเข้าถึงบุคคลสำคัญในราชสำนัก หรือมีอิทธิพลน้อยกว่าที่บุคคลโดยทั่วไปที่กักเอาไว้ก็ตาม นอกจากนี้สถานทูตอเมริกัน ยังกล่าวเพิ่มเติมในรายละเอียด เกี่ยวกับหน่วยงานราชการหลายหน่วยงาน ที่ทำงานสนับสนุนสถาบันกษัตริย์ ดังเช่น สำนักราชเลขาธิการ สำนักพระราชวัง สำนักงานพระคลังข้างที่ และสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่หลายพันคนและบริหารสินทรัพย์

⁶⁵ วิจารณ์งานที่ให้ข้อถกเถียงทางวิชาการ เรื่องวาทกรรม “อยู่เหนือการเมือง” ของสถาบันกษัตริย์ ว่ามีพัฒนาการไปเช่นใด จากจุดเริ่มต้นที่หมายถึงการไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง จนกลายเป็นสถานภาพที่มีความชอบธรรมสูงสุด อยู่เหนือการเมืองที่เป็นเรื่องของผลประโยชน์และการทุจริต ด้วยข้ออ้างทางศีลธรรม ใน ธงชัย วินิจจะกุล, *ประชาธิปไตยที่มีกษัตริย์อยู่เหนือการเมือง: ว่าด้วยประวัติศาสตร์การเมืองไทยสมัยใหม่* (นนทบุรี: ฟ้าเดียวกัน, 2556)

⁶⁶ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 6 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2967, “THAILAND: CIRCLES OF INFLUENCE INSIDE THE INSTITUTION OF THE MONARCHY IN KING BHUMIBOL’S TWILIGHT,” Eric G. John to Secretary of State, 23 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK2967.html> [7 February 2009]

มูลค่ามหาศาล ซึ่งในลำดับต่อไป ผู้เขียนจะกล่าวถึงรายละเอียดของสมาชิกผู้อยู่ในแวดวงในของสถาบันกษัตริย์ โดยสรุปเฉพาะในส่วนที่สามารถกล่าวถึงได้ ตามความเหมาะสมภายใต้ข้อจำกัดทางกฎหมาย

สมาชิกผู้อยู่ในแวดวงในของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ภายหลังจากที่ในหลวงทรงประชวร ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว บุคคลผู้อยู่รายล้อมพระองค์จึงเป็นแพทย์และนักกายภาพบำบัดจากโรงพยาบาลศิริราช สมเด็จพระเทพฯ ซึ่งปฏิบัติพระองค์เหมือนผู้ช่วยส่วนพระองค์ และสมเด็จพระราชินี ในหลวงทรงประทับอยู่ที่พระราชวังไกลกังวล โดยจำกัดการมีปฏิสัมพันธ์ต่อบุคคลต่างๆ โดยเฉพาะต่อ *บุคคลซึ่งสาธารณชน คิดไปเองว่าเป็นผู้ที่ใช้เวลาอย่างมากกับในหลวง* ดังเช่น องคมนตรีและราชเลขาธิการส่วนพระองค์ เพราะบุคคลเหล่านี้อยู่ที่กรุงเทพฯ ไม่ได้เข้าเฝ้าในหลวงเป็นปกติ และเมื่อในหลวงทรงเสด็จมาประทับที่โรงพยาบาลศิริราช การเข้าเฝ้าพระองค์ก็ยังคง ถูกจำกัดเอาไว้ไม่เปลี่ยนแปลง โดยมีเพียงแค่ **ม.ร.ว. เทพ เทวกุล** ซึ่งโดยศักดิ์แล้วเป็นลูกพี่ลูกน้องของสมเด็จพระราชินี และเป็นองคมนตรีเพียงคนเดียว ที่ได้เข้าไปในห้องที่ทรงประทับด้วย⁶⁷

บุคคลซึ่งเป็นที่ปรึกษาของในหลวงในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา จะเป็นผู้ที่ทำงานด้านการพัฒนา ในมูลนิธิโดยเสด็จพระราชกุศลต่างๆของในหลวง ซึ่งบุคคลดังกล่าวประกอบด้วย **ท่านผู้หญิงบุญตรี วีระไวทยะ** รองราชเลขาธิการ **วุฒิ สุมิตร** รองราชเลขาธิการ **ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล** เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา **ดิสรธ วัชรโรทัย** ประธานมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ **ปราโมทย์ ไม้กลัด** อดีตอธิบดีกรมชลประทาน และ **พล.อ.อ.กำธน ลินธวานนท์** องคมนตรีซึ่งมีความเป็นไปได้ว่ามีความใกล้ชิดในหลวงมากที่สุด⁶⁸

อย่างไรก็ตาม ท้ายที่สุดบุคคลวงในที่มีความเป็นตัวแทนของในหลวง อาจมีความหมายเพียงเล็กน้อย เมื่อพวกเขาออกมาเพื่อส่งอิทธิพลหรือสร้างผลกระทบต่อสังคม ดังเช่นที่ ทูตอเมริกันได้ยกตัวอย่าง กรณีที่กลุ่ม พธม. บุกรุกทำเนียบรัฐบาล และท้ายที่สุดได้ปิดท่าอากาศยานดอนเมืองและสุวรรณภูมิ ช่วงปลายปี พ.ศ. 2551 ทั้ง **ดร.สุเมธ** และ **ดิสรธ** พร้อมทั้งสมเด็จพระเทพฯ ได้ออกมากล่าวว่า ในหลวงทรงไม่พิจารณาว่า กลุ่ม พธม. กระทำการในพระนามของพระองค์ และ **ดิสรธ** ได้กล่าวว่า ถ้าหากผู้สนับสนุนกลุ่ม พธม. รักในหลวงก็ขอให้เดินทางกลับบ้าน แต่กลับถูก **สนธิ**

⁶⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 9 ของ *Ibid.*

⁶⁸ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 10 ของ *Ibid.*

ประณามจากเวที พธม. ด้วยคำสาปแช่งและยังกล่าวคำวิพากษ์วิจารณ์ของเขาอีกครั้ง ในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2551 ที่มีการชุมนุมประท้วงของกลุ่ม พธม.⁶⁹

สมาชิกผู้อยู่แหวดวงในของสมเด็จพระราชินี

บุคคลซึ่งเป็นสตรีในแหวดวงในของสมเด็จพระราชินี ประกอบด้วย **ท่านผู้หญิงจรุงจิตต์ ทีขะระ** นางสนองพระโอษฐ์ และรองราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระราชินี และเป็นหัวหน้ามูลนิธิต่างๆ ที่อยู่ในพระบรมราชานุอุปถัมภ์ **ท่านผู้หญิงฉัตรแก้ว นันทาภิวัตน์** ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญผู้ผลักดันลักษณะชาตินิยม ทั้งในเรื่องมาเลย์มุสลิม พุทธศาสนาในสามจังหวัดชายแดนใต้ การผลักดันให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ในช่วง พ.ศ. 2549-2550 และการประท้วงของกลุ่ม พธม. ในช่วงปี พ.ศ. 2551 บุคคลซึ่งเป็นบุรุษในแหวดวงในของสมเด็จพระราชินี ประกอบด้วย **พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา จิรายุ อิศรางกูล ณ อยุธยา** ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ **ม.ร.ว.เทพ เทวกุล** องคมนตรีและลูกพี่ลูกน้องของพระองค์ **พลากร สุวรรณรัฐ** องคมนตรี **ปิยะ มาลากุล** นักธุรกิจ (ประธานกรรมการ เครือแปซิฟิก ผู้รับสัมปทาน สถานีวิทยุ จ.ส. 100 และประธานกรรมการบริษัท แอดวานซ์ พันดิชซิ่ง จำกัด ผู้ผลิตนิตยสาร “ดิฉัน” และ “คอลโมโพลิแทน”) **พล.อ.ฉัตร บัญญัติ** รองสมุหราชองรักษ์⁷⁰

สมาชิกผู้อยู่แหวดวงในของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯและสมเด็จพระเทพฯ

บุคคลผู้อยู่ในแหวดวงของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ประกอบด้วย **นิพนธ์ พร้อมพันธุ์** ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมรุ่นของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ **อนุทิน ชาญวีรกูล พล.ต.อ.จุมพล มั่นหมาย** **พัฒนศิริ บุณนาค** และสามีชาวฝรั่งเศสของ **พัฒนศิริ** คือ **Jean-Michel** บุคคลผู้อยู่ในแหวดวงของสมเด็จพระเทพฯ ประกอบด้วย **พาลีณี ลิมอติบูลย์** และ **วัลลียา ปังศรีวงศ์** (ทั้งคู่เป็นบุตรของ **พงส์ สารสิน** ซึ่งอยู่เบื้องหลังการยอมให้ **ทักษิณ** ขายหุ้นชินคอร์ป ให้บริษัท เทมาเส็ก ของสิงคโปร์) **ธีรวัฒน์ สุชาติตระกูล** ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ “ช่องทางสวีเดน” ของ **ทักษิณ** **ท่านผู้หญิงอารยา พิบูลนครินทร์** ราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระเทพฯ และ **ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ**⁷¹ พระสหายของสมเด็จพระเทพฯ

บุคคลผู้อยู่ในคณะองคมนตรี

คณะองคมนตรีมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 19 คน มีช่วงอายุตั้งแต่กลาง 60 ปี จนถึง มากกว่า 90 ปี บุคคลเหล่านี้ ได้รับเลือกตามความพอพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

⁶⁹ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 11 ของ *Ibid.*

⁷⁰ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 13 และ 14 ของ *Ibid.*

⁷¹ ผู้สนใจควรดูรายละเอียดเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 18-21 ของ *Ibid.*

องคมนตรี จำนวน 1 ใน 3 เป็นทหาร จำนวนอีก 1 ใน 3 เป็นผู้พิพากษา และจำนวนที่เหลืออีก 1 ใน 3 เป็นข้าราชการ โดยเฉพาะด้านการพัฒนา ในคณะองคมนตรี มีจำนวน 3 คน ที่เคยดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ประกอบด้วย พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ธานินทร์ ภัยวิเชียร และ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์⁷²

พล.อ.เปรม เป็นองคมนตรีที่เคยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในช่วงปี พ.ศ. 2523-2531 และได้รับยกย่องเป็น “รัฐบุรุษ” นอกจากนี้ ยังดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการบริหารหลายองค์กร และมีอิทธิพลอย่างยาวนานในการจัดทำรายชื่อ นายทหาร ที่จะสับเปลี่ยนโยกย้ายในกองทัพ และได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากหลายๆฝ่ายว่ามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไม่เหมาะสมใน “การอ้างพระบารมี” พล.อ.เปรม และ พล.อ.สุรยุทธ์ ตกเป็นเป้าหมายโจมตีของกลุ่ม นปช. และอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ เป็นผู้ส่งเสริมการรัฐประหารปี พ.ศ. 2549 ขณะที่ พล.อ.อ.สิทธิ เสวตศิลา เป็นองคมนตรีที่แกนนำกลุ่ม นปช. ให้ความเคารพนับถือ⁷³

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้ว บทบาทขององคมนตรีมีน้อยกว่าที่กลุ่ม นปช. กล่าวอ้าง กล่าวคือ พล.อ.เปรม ไม่ได้มีความใกล้ชิดกับในหลวงอย่างที่แสดงออกมา นอกจากนี้ ในวาระทางการเมืองที่สำคัญระดับประเทศ ดังเช่นการต้อนรับการเดินทางมาเยือนไทยของ อดีตประธานาธิบดีคนที่ 41 ของสหรัฐอเมริกา George H. W. Bush⁷⁴ และภรรยาของเขา Barbara Bush พล.อ.เปรม ก็ไม่ได้เป็นผู้ทำรายชื่อแขกผู้มางานเลี้ยงรับรองของประธานาธิบดี Bush ให้กับสำนักพระราชวัง ทั้งที่เขาเคยทำงานร่วมกับประธานาธิบดี Bush ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523-2531 (ค.ศ. 1980-1988)⁷⁵ ซึ่งเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวกับที่ ประธานาธิบดี Bush ยังดำรงตำแหน่งรองประธานาธิบดี ในสมัยของประธานาธิบดี Ronald Reagan

บุคคลสำคัญในสำนักราชเลขาธิการ สำนักพระราชวัง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และสำนักงานพระคลังข้างที่

⁷² สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 22 ของ *Ibid.*

⁷³ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 23 ของ *Ibid.*

⁷⁴ George H. W. Bush เป็นประธานาธิบดีคนที่ 41 ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งดำรงตำแหน่งช่วงปี ค.ศ. 1989-1993 และก่อนหน้านั้น เขาได้ดำรงตำแหน่งรองประธานาธิบดี ในสมัยของประธานาธิบดี Ronald Reagan ช่วงปี ค.ศ. 1981-1989 นอกจากนี้ George H. W. Bush ยังเป็นบิดาของ George W. Bush ประธานาธิบดีคนที่ 43 ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งดำรงตำแหน่งในช่วงปี ค.ศ. 2001-2009 อีกด้วย

⁷⁵ สรุปลและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 24 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2967, “THAILAND: CIRCLES OF INFLUENCE INSIDE THE INSTITUTION OF THE MONARCHY IN KING BHUMIBOL’S TWILIGHT.”

บุคคลซึ่งมีบทบาทสำคัญในสำนักพระราชเลขาธิการ ประกอบด้วย **อาสา สารสิน** (น้องชายของ **พงศ์ สารสิน**) **กฤษณ์ กาญจนกุญชร** (ทั้ง **อาสา** และ **กฤษณ์** ต่างเคยดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา เช่นเดียวกับ **ม.ล.พีระพงษ์ เกษมศรี** ซึ่งเป็นอดีตราชเลขาธิการ ที่ดำรงตำแหน่งก่อนหน้า **อาสา** แต่ถึงแก่อนิจกรรมไปในปี 2543 ด้วยโรคหัวใจล้มเหลว) ในทัศนะของทูตอเมริกัน สำนักพระราชเลขาธิการ ไม่ได้มีเส้นแบ่งอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน และมีบทบาท/อิทธิพลที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งมีนัยสำคัญมากกว่า ดังเช่น กรณีของ **ท่านผู้หญิง บุตรี วีระไวทยะ มล.อนุพร เกษมสันต์** และ **ท่านผู้หญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา**⁷⁶ บุคคลซึ่งมีบทบาทสำคัญในสำนักพระราชวัง คือ **แก้วขวัญ วัชโรทัย** บุคคลซึ่งมีบทบาทสำคัญในสำนักงานพระคลังข้างที่ คือ **ภิญโญ อัครพาณิชย์** บุคคลซึ่งมีบทบาทสำคัญใน สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ คือ **จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา**⁷⁷

9.3.2 วิกฤตการเปลี่ยนผ่านรัชสมัย: การสืบราชสมบัติ

ทูต John ได้แสดงความคิดเห็นว่า ความแตกแยกในสังคมจะดำเนินต่อไป จนกระทั่งสิ้นสุดรัชสมัยและไทยสามารถเดินผ่านวิกฤตการสืบราชสมบัติ ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่า จะทำให้เกิดการนิยามขึ้นใหม่ของบทบาทสถาบันกษัตริย์ ซึ่งยังคงเป็นสถาบันที่มีบทบาทนำของประเทศอยู่ แต่มีการปรับเปลี่ยนลักษณะบางอย่างไป⁷⁸

พระพลานามัยของในหลวง เป็นสิ่งที่สร้างความกังวล ต่อบุคคลสำคัญในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และเหล่าข้าราชการผู้ใกล้ชิด ดังเช่น เมื่อครั้งที่ในหลวงทรงเข้ารับรักษาพระวรกายที่โรงพยาบาลศิริราช ในวันที่ 19 กันยายน 2552 แม้ว่าสภาพอาการจะไม่น่ากังวล เหมือนดังเช่น ที่เคยเกิดขึ้นในเดือนธันวาคม 2551 แต่แถลงการณ์เรื่องพระอาการของพระองค์ ก็ออกมาล่าช้าถึง 4 วัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทางสำนักพระราชวัง เป็นกังวลต่อเรื่องนี้อย่างมาก แม้ว่าเหตุการณ์นี้จะไม่ได้เป็นที่น่ากังวล แต่ในทางกลับกัน เหตุการณ์นี้ได้นำมาสู่คำถามว่า วังจะจัดการอย่างไร ต่อสภาพการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เมื่อถึงวันที่ไม่มีใครในประเทศไทยปรารถนาที่จะเห็น⁷⁹

⁷⁶ โทรเลขทางการทูตของสหรัฐอเมริกา ได้บันทึกไว้ว่า **ท่านผู้หญิงปรีญา** เป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้กล่าวหาว่า **อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ** มีทรัพย์สินโดยมิชอบในปี พ.ศ. 2543 และถูกกล่าวอ้างว่า เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักร้องเสวยพระกระยาหารของสมเด็จพระราชินีอยู่เป็นประจำ ผู้เขียนอ้างอิงจากย่อหน้าที่ 26 ของ *Ibid*.

⁷⁷ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 25-28 ของ *Ibid*.

⁷⁸ อ้างจากย่อหน้าที่ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1200, "AMBASSADOR DISCUSSES POLITICS AND THE WAY FORWARD WITH HOUSE SPEAKER AND THAKSIN ASSOCIATES."

⁷⁹ สรุปและตีความจากย่อหน้าที่ 3 และ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2488, "THAILAND: KING BHUMIBOL'S HOSPITALIZATION, PURPORTEDLY NOT SERIOUS,

วันที่ 1 พฤศจิกายน 2552 ตำรวจได้จับกุมผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 2 คน คือ **คทา ปาจริยพงษ์** และ **ธีรนนท์ วิภูษนนท์** เพื่อดำเนินคดีทำให้หุ้นตก จากการปล่อยข่าวว่าในหลวงทรงประชวร ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ ชาย 2 คนดังกล่าว ถูกกล่าวหาว่ามีความเกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลอันเป็นเท็จในอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับพระพลานามัยของในหลวง และการกระทำเช่นนี้ ได้ก่อให้เกิดอันตรายต่อความมั่นคงแห่งชาติ **ทูต John** มองว่า การจับกุมในครั้งนี้เป็นผลมาจากการที่ฝ่ายรัฐ ต้องการส่งข้อความถึงนักท่องเที่ยวอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับเรื่อง การพุดถึงพระพลานามัยของในหลวง และสิ่งที่จะตามมาหลังจากสิ้นสุทธรัชสมัย มากกว่าที่จะเป็นความต้องการให้มีการแสดงความรับผิดชอบต่อข่าวลือ ซึ่งนำมาสู่การดิ่งลงของตลาดหุ้นช่วงกลางเดือนตุลาคม เพื่อบ่งบอกว่าถ้าหากในอนาคตเกิดเรื่องเช่นนี้อีก บุคคลผู้ก่อเหตุสร้างความเสียหายให้สถาบันกษัตริย์จะถูกรัฐจัดการอย่างไร⁸⁰

หนังสือพิมพ์ *แนวหน้า* และ *เนชั่น* ได้กล่าวหาว่า มีคนไม่ดีตั้งใจทำร้ายประเทศชาติและสถาบันกษัตริย์ เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองและ/หรือเงิน ข่าวลือเรื่องในหลวงทรงประชวร ทำให้ตลาดหุ้นตก สร้างความเสียหายเป็นเงินมากกว่า 13,000 ล้านบาท ภายในระยะเวลาเพียงแค่ 2 วันที่ปรากฏข่าว เพราะความเชื่อมั่นของนักลงทุนในไทย มีความอ่อนไหวต่อข่าวเกี่ยวกับพระพลานามัยของในหลวงเป็นอย่างมาก ดังนั้น สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จึงออกแถลงข่าวเรื่องพระพลานามัยของในหลวง ว่าพระองค์ทรงเสวยพระกระยาหารได้อย่างปกติ⁸¹

REACHES TWO WEEKS,” James F. Entwistle to Secretary of State, 30 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2488.html> [7 February 2009] และดูเพิ่มเติมใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2606, “THAILAND: KING BHUMIBOL HOSPITALIZATION UPDATE,” Eric G. John to Secretary of State, 13 October 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/10/09BANGKOK2606.html> [7 February 2009]

⁸⁰ สรุปและเรียบเรียงจากย่อหน้าที่ 1 และ 2 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2791, “THAILAND: TWO NETIZENS ARRESTED IN CONNECTION TO KING’S HEALTH RUMORS, STOCK MARKET PLUNGE,” Eric G. John to Secretary of State, 2 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK 2791.html> [7 February 2009] และเพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของโทรเลขทางการทูตอเมริกัน ควรดูความสอดคล้องของข้อมูลเพิ่มเติมจาก “ศาลอุทธรณ์สั่งจำคุก 2 ปี 8 เดือน,” *ASTVผู้จัดการออนไลน์* (11 มีนาคม 2557) [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9570000027889&Html=1&TabID=3&> (28 เมษายน 2557)

⁸¹ ดูรายละเอียดใน U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2656, “THAI STOCK MARKET MOVES ON RUMORS OF KING’S HEALTH,” Eric G. John to Secretary of State, 16 October 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/10/09BANGKOK 2656.html> [7 February 2009]

วันที่ 30 พฤศจิกายน 2552 สำนักงานราชเลขาธิการ ได้ออกแถลงการณ์ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะไม่เสด็จร่วมงานพระราชพิธีใดๆ ช่วงวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 5 ธันวาคม และทรงให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จเข้าร่วมพระราชพิธีแทนพระองค์ ซึ่งอาจเป็นเพราะช่วงเวลาดังกล่าว มีงานพระราชพิธีในที่สาธารณะจำนวนมาก โดยเฉพาะการเดินสวนสนามของทหารที่ทำให้ต้องสวมฉลองพระองค์ ด้วยเครื่องแบบทหารซึ่งมีน้ำหนักมาก รวมทั้งต้องเสด็จเข้า-ออกจากรถไปยังพลับพลาที่ประทับ ซึ่งทำให้เกิดความไม่สะดวก จากเหตุการณ์ดังกล่าว ก็ได้มีการตีความถึงเรื่องสัญญาณการสืบราชบัลลังก์ จากฝ่ายต่างๆ แม้ว่าแถลงการณ์ของสำนักพระราชวัง จะไม่ได้ปรากฏหลักฐานว่าพระพลานามัยพระองค์มีสภาพที่หนักอึ้งก็ตาม⁸² อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงวันที่ 9 ธันวาคม 2552 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จออกมพบสาธารณชน เป็นครั้งที่ 3 ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา เพื่อให้พระบรมราโชวาทแก่เจ้าหน้าที่รัฐซึ่งดำรงตำแหน่งสำคัญ จำนวน 200-300 คน โดยทรงเน้นถึงเรื่องความเป็นเอกภาพของชาติ และความต้องการให้วางผลประโยชน์ของชาติเอาไว้เหนือผลประโยชน์ส่วนบุคคล พระราชพิธีครั้งนี้⁸³ ถูกถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ แต่มีการถ่วงเวลาให้ล่าช้ากว่าเวลาจริง อยู่ประมาณ 15-20 นาที ซึ่งผู้สังเกตการณ์มองว่า การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะต้องการหลีกเลี่ยงช่วงเวลาที่ยากลำบากต่างๆ ซึ่งอาจจะทำให้ประชาชนโดยทั่วไป เป็นกังวลต่อพระพลานามัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว บรรยากาศงานเฉลิมฉลองพระชนมพรรษาที่วังจัดเลี้ยงให้แก่ทูตประเทศต่างๆ มีความแตกต่างจากในปี พ.ศ. 2551 เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินเข้าร่วมพระราชพิธีแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีองคมนตรีจำนวน 13 ท่าน ที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ยืนถวายความเคารพ ซึ่งถือว่ามีจำนวนองคมนตรีเข้าร่วมมากกว่าปี พ.ศ. 2551 ขณะที่สมเด็จพระเทพฯ ซึ่งเข้าร่วมพระราชพิธีในปี พ.ศ. 2551 ได้เสด็จประพาสประเทศจีนในช่วงเวลานี้ จึงไม่ได้เข้าร่วมพระราชพิธี⁸⁴

⁸² U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3025, "THAILAND: KING'S FRAIL HEALTH FORCE HIM TO OPT OUT OF NEARLY ALL BIRTHDAY FESTIVITIES," Eric G. John to Secretary of State, 30 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK3025.html> [7 February 2009]

⁸³ สำนักพระราชวังได้ประกาศว่า ในปีนี้สีชมพูเป็นสีที่แสดงถึงการฟื้นฟูพระพลานามัยของในหลวง ดังนั้นประชาชนทั่วไปจึงใส่เสื้อสีชมพูเพื่อถวายความเคารพต่อในหลวง อย่างไรก็ตาม คนส่วนใหญ่ได้ตีความว่า การเปลี่ยนแปลงจากสีเหลืองเป็นสีชมพูนั้น เกิดขึ้นจากความปรารถนาที่จะหลีกเลี่ยง การแบ่งขั้วระหว่างกลุ่ม พทม. กับกลุ่ม นปช. ซึ่งกลุ่ม พทม. ได้ใช้สีเหลืองในการจัดชุมนุมประท้วง เมื่อปี พ.ศ. 2551 อ้างจากย่อหน้าที่ 5 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3110, "THAILAND: KING'S BIRTHDAY AUDIENCE DECEMBER 5 CLOSING THE CURTAIN ON AN ERA?" Eric G. John to Secretary of State, 9 December 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/12/09BANGKOK3110.html> [7 February 2009]

⁸⁴ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน *Ibid.*

ในเวลาต่อมา ทูตอเมริกันได้เดินทางไปเยี่ยมบุคคลสำคัญของไทยเนื่องในวันปีใหม่ ซึ่งรวมถึงประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม อดิเรกมนตรี พล.อ.อ.สิทธิ และอดีตนายกรัฐมนตรีอานันท์ เพื่อสอบถามเรื่องพระพลาณามัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเรื่องของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ซึ่งจากการพูดคุยในครั้งนี้ ปรากฏว่า ชนชั้นนำไทยเหล่านี้ ได้แสดงให้เห็นว่า ไม่มีความมั่นใจเกี่ยวกับอนาคตเช่นเดียวกับภาคส่วนอื่นๆในสังคม และมองว่าการสืบราชสมบัติเป็นช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านที่ยากลำบาก⁸⁵ แม้ว่าพระพลาณามัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะไม่น่ากังวล ดังที่ พล.อ.เปรม ได้กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงออกกำลังกายวันละ 30 นาที และเขาก็ยอมรับกับทูตอเมริกันว่า เขาไม่ได้เข้าไปในหลวงมาตั้งแต่ที่พระองค์เสด็จเข้าประทับอยู่ในโรงพยาบาลแล้ว ในขณะที่สมเด็จพระราชินีและสมเด็จพระเทพฯ ทรงเข้าเยี่ยมทุกวัน

ความขัดแย้งทางการเมืองของไทย ในช่วงระยะเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในปัจจุบัน ไม่ใช่ความขัดแย้งตามปกติ ที่สามารถเจรจาประนีประนอมกันได้โดยง่าย เหมือนที่เคยทำกันมาในอดีต เพราะไม่เพียงแต่ตัวแสดงทางการเมือง ซึ่งเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้ง จะเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยมีเพียงแค่ ชนชั้นนำระดับสูง ผู้มีอิทธิพลในกลุ่มพลังทางสังคมแต่ละกลุ่มที่ดำรงอยู่ แต่ยังมีมวลชนจำนวนมากที่เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ชนชั้นนำระดับสูงของกลุ่มต่างๆที่เกี่ยวข้อง ยังมีเดิมพันทางอำนาจที่สูงมาก ซึ่งจะชี้ชะตาอนาคตของพวกเขา ดังเห็นได้จากที่ทูตอเมริกัน ได้แสดงความคิดเห็นเอาไว้ว่า

“วิกฤตเรื่องการสืบราชสมบัติ เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นความท้าทายที่การเมืองไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน มีความสำคัญมากกว่าประเด็นการเมืองตามปกติ เรื่องการจัดการกลุ่มพันธมิตรหรือเรื่องการแข่งขันเพื่ออำนาจ ซึ่งชัดเจนว่าเป็นปัจจัยที่อยู่ในพลวัตทางการเมืองที่ผสมรวมอยู่...พลวัตของเรื่องการสิ้นสุดรัชสมัย จะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับว่า ใครคือนายกรัฐมนตรี พันธมิตรที่มีอำนาจปกครอง ผู้บัญชาการทหารบก และองคมนตรีที่มีบทบาทนำ ณ เวลานั้น และไม่ว่าการเปลี่ยนผ่านที่เกิดขึ้น

⁸⁵ ในการสนทนากับทูตอเมริกันครั้งนี้ อดิเรกมนตรี พล.อ.อ.สิทธิ ได้แสดงทัศนะเรื่อง บุคคลที่เหมาะสมในการสืบราชสมบัติ ขณะที่อดีตนายกรัฐมนตรี อานันท์ ก็ได้กล่าวหาว่า อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ เป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้พระพลาณามัยของในหลวงเสื่อมถอยลง ผู้สนใจควรดูรายละเอียดเพิ่มเติมในย่อหน้าที่ 10 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK192, “THAILAND: AMBASSADOR ENGAGES PRIVY COUNCIL CHAIR PREM, OTHER “ESTABLISHMENT” FIGURES ON YEAR AHEAD,” Eric G. John to Secretary of State, 25 January 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10BANGKOK192.html> [7 February 2009]

จะมีลักษณะทันทีทันใดหรือค่อยเป็นค่อยไป ตัวแสดงทางการเมืองต่างๆก็ได้วางแผน
ระยะสั้นและระยะกลาง เอาไว้อย่างสอดคล้องกับเหตุการณ์ดังกล่าวแล้ว”⁸⁶

9.4 สรุป

สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ตามอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ ที่เกิดขึ้นเมื่อสังคมไทยต้อง
เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ เชื่อมโยงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้เกิดเป็นการเปลี่ยนแปลงอันไม่อาจทวนกลับ
ได้ ในวิถีทางเศรษฐกิจ-การเมือง-สังคม โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ซึ่งเคยถูกมองว่าเป็นสังคมเกษตร ที่
มีความล้าหลังกว่าสังคมอุตสาหกรรมในเมืองใหญ่โดยทั่วไป ก็มีความเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา
อย่างไรก็ตาม ชนชั้นกลางและชนชั้นนำในสังคมไทย กลับไม่ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว
หรือถึงแม้จะตระหนัก แต่ด้วยอคติที่มีอยู่ในจิตใจ ซึ่งมีต่อชาวบ้านในชนบท จึงทำให้ยังคงยึดติด
มุมมอง ที่มีต่อสังคมชนบทด้วยภาพเดิม เหมือนเมื่อ 20-30 ปีที่ผ่านมา ภาพในอุดมคติของชน
ชั้นกลางและชนชั้นสูงในเมือง ที่มีต่อสังคมชนบท ได้กลายเป็นกรอบจำกัดการรับรู้ความเปลี่ยนแปลง
ที่เกิดขึ้นในชนบท ส่งผลต่อการทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่เกิดจาก
พฤติกรรมทางการเมือง ในการเลือกตั้งของคนชนบท ที่ถูกผูกมัดอยู่กับวาทกรรม “การซื้อสิทธิ์-ขาย
เสียง” ทั้งๆที่ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติทางการเมืองของคนชนบทกับปัญหา “ชนกิจการ
เมือง” ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง มีความเป็นพลวัต⁸⁷ ทศนคติและความเชื่อที่แตกต่างกันใน
หลายมิติ ได้นำมาสู่ความขัดแย้งทางการเมือง ที่ขยายตัวไปสู่การเป็นความขัดแย้งระหว่างมวลชนกลุ่ม
ใหญ่ อย่างน้อย 2 ฝ่าย ที่ปรากฏให้เห็น คือ กลุ่มคนเสื้อเหลืองและกลุ่มคนเสื้อแดง ความขัดแย้ง
ยังขยายตัวไปสู่มิติทางเศรษฐกิจ ดังเช่น การดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจแบบ “ทักษิณอมิกส์” กับ
นโยบายทางเศรษฐกิจแบบ “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่ได้ถูกทำให้กลายเป็นเรื่องการเมือง ทั้งที่ในความเป็นจริง
ในท้ายที่สุดการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั้งสองรูปแบบ ในทางปฏิบัติ ต่างก็ไม่ได้ปฏิเสธทุนนิยม
ในกระแสโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ ยังมีความขัดแย้งในมุมมองประชาธิปไตย ที่เกิดขึ้นระหว่าง
“ประชาธิปไตยแบบตัวแทน” ซึ่งให้ความสำคัญกับชนชั้นนำ และมีเอกลักษณ์ของตัวเอง ดังที่เรียกว่า
“ประชาธิปไตยแบบไทยๆ” ที่มีเครือข่ายข้าราชการและกองทัพ ให้การสนับสนุน กับ
“ประชาธิปไตยแบบประชาชน” ซึ่งมีลักษณะของประชาธิปไตยทางตรง ที่มีความเชื่อมโยงกับการใช้

⁸⁶ แปลจากข้อความบางส่วนในย่อหน้าที่ 8 และ 9 ของ U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2488, “THAILAND: KING BHUMIBOL’S HOSPITALIZATION, PURPORTEDLY NOT SERIOUS, REACHES TWO WEEKS.”

⁸⁷ สำหรับงานวิชาการที่พยายามให้ภาพและทำความเข้าใจ ความเปลี่ยนแปลงของชนบทไทยในปัจจุบันที่
น่าสนใจ ควรดู Andrew Walker, *Thailand’s Political Peasants: Power in the Modern Rural Economy*.

นโยบายประชานิยมในการหาเสียง ของนักการเมืองในเครือข่ายทักษิณ ซึ่งผูกโยงฐานมวลชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งกลุ่มใหญ่ ในประเทศเข้าด้วยกัน ความขัดแย้งในมิติต่างๆ ดังกล่าว จะยังไม่สามารถถึงจุดยุติได้ เพราะกลุ่มพลังทางสังคมขนาดใหญ่ในสังคมไทย ต่างมีพลังอำนาจที่ใกล้เคียงกัน จึงไม่อาจเอาชนะกันได้โดยเด็ดขาด จนกว่าจะเกิดการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองครั้งสำคัญ ที่มีความชัดเจนว่า “ใครจะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งประมุขของรัฐคนต่อไป”⁸⁸ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะจุดยุติของความขัดแย้งจะเกิดขึ้นเมื่อใด แต่ความเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งในสังคมไทยซึ่งปรากฏขึ้น และจะไม่มีวันหวนกลับไปเป็นเช่นเดิมอีก ด้วยสาเหตุจากกระบวนการพัฒนาทุนนิยมที่เกิดขึ้นทั่วโลก ก็คือ การแตกร้าวของการครองความเป็นเจ้าครอบงำ ของฝ่ายนิยมเจ้า (royalist hegemony) ที่เคยมีอิทธิพลมาตลอดช่วงระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา และนำมาสู่การเกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ได้ทำให้ชาวบ้านสามัญ ไม่พอใจและไม่ยินยอมตกเป็นเบี้ยล่าง ภายใต้การปกครองของฝ่ายชนชั้นนำแบบเดิมอีกต่อไป แม้ว่าความไม่พอใจและความไม่ยินยอมดังกล่าว จะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างถอนรากถอนโคน (radical social change) หรือไม่ก็ตาม⁸⁹

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁸⁸ วิจารณ์งานเรียบเรียงสรุปการเสวนาโต๊ะกลมในหัวข้อ “สถาบันกษัตริย์ในประเทศไทยหลังยุคกษัตริย์ภูมิพล” (The Monarchy in Post-Bhumibol Thailand) ณ การประชุมสมาคมเอเชียศึกษา (Association for Asian Studies หรือ AAS) เมืองซานดิเอโก สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2556 ใน ปวิน ชัชวาลพงศ์พันธ์, “สถาบันกษัตริย์ในรัชกาลที่ 10,” *ฟ้าเดียวกัน* 11, 2 (กรกฎาคม-กันยายน 2556): 48-62.

⁸⁹ ดูเพิ่มเติมใน Jim Glassman, “Cracking Hegemony in Thailand: Gramsci, Bourdieu and the Dialectics of Rebellion,” *Journal of Contemporary Asia* 41, 1 (February 2011): 25-46. และ Kevin Hewison, “Rebellion, repression and the red shirts,” *East Asia Forum* (24 May 2010). [online] Available from: <http://www.eastasiaforum.org/2010/05/24/rebellion-repression-and-the-red-shirts/> [31 December 2012]

บทที่ 10

บทสรุปผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ: กรณีศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงตั้งแต่ปี 2549 - 2553

การนำเสนอในบทนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนแรก *บทสรุป* เป็นการกล่าวถึงภาพรวมทั้งหมดของเนื้อหาในแต่ละบทที่นำเสนอมา ว่ามีความเชื่อมโยงกันอย่างไร และตัวแสดงแต่ละตัวในปฏิสัมพันธ์ 3 ฝ่าย คือ รัฐ ขบวนการมวลชนประชาธิปไตยเสื้อแดง และขบวนการมวลชนปฏิปักษ์ประชาธิปไตยเสื้อเหลือง มีพัฒนาการและบทบาทในแต่ละช่วงเวลาอย่างไร ส่วนที่สอง *คำตอบของคำถามวิจัย* ในส่วนนี้ผู้เขียนจะนำเสนอประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำถามวิจัยโดยตรง 2 ประเด็น คือ ประเด็นคำตอบ ในส่วนที่ว่า การเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนเสื้อแดงก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายรัฐและขบวนการโต้กลับอย่างไร และประเด็นคำตอบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลไกและกระบวนการ ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์สามฝ่ายดังกล่าวว่ามีอะไรบ้าง นอกจากนี้ ผู้เขียนยังกล่าวถึงประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตอบคำถามวิจัยโดยตรง แต่เป็นประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งค้นพบจากการทำวิจัยชิ้นนี้ และประเด็นเหล่านี้ยังช่วยอุดช่องว่างทางวิชาการที่อยู่ ซึ่งก่อให้เกิดคุณูปการต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านนี้ และส่วนที่สาม *บทเรียนและข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยในอนาคต* เป็นส่วนที่ผู้เขียนกล่าวถึงประเด็นต่างๆที่ไม่ได้เป็นจุดเน้นหรืออยู่ภายใต้ข้อจำกัดบางประการ จึงทำให้ไม่สามารถแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนในงานชิ้นนี้ หรือไม่ได้ถูกกล่าวถึงในงานชิ้นนี้ แต่เป็นประเด็นที่น่าสนใจ และผู้สนใจศึกษาหรือต่อยอดงานวิจัยชิ้นนี้สามารถนำไปพัฒนาเป็นประเด็นวิจัยได้

10.1 บทสรุป

วิกฤตการณ์ความขัดแย้งครั้งใหญ่ ในช่วงระยะเปลี่ยนผ่านทางการเมืองครั้งสำคัญของไทยนี้ ได้แสดงให้เห็นการต่อสู้ระหว่างกลุ่มพลังทางสังคมกลุ่มต่างๆ เพื่อช่วงชิงอำนาจในการกำหนดชะตาชีวิตของประเทศไทย และกำหนดตำแหน่งแห่งที่/สถานภาพของตนที่จะดำรงอยู่ต่อไป เมื่อผ่านพ้นช่วงเวลาการเปลี่ยนผ่านครั้งนี้ไปแล้ว ถึงแม้ว่าระหว่างช่วงเวลาที่ผู้เขียนทำการศึกษาอยู่นี้ การต่อสู้ระหว่างฝ่ายต่างๆจะยังไม่ถึงจุดสิ้นสุด และยังไม่สามารถชี้ชัดไปได้อย่างแม่นยำว่า ผลลัพธ์ของการต่อสู้ในครั้งนี้ จะปรับเปลี่ยนโฉมหน้าของประเทศไทยในอนาคต ไปเป็นเช่นใดก็ตาม แต่จุดสิ้นสุดของการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองครั้งใหญ่และสำคัญครั้งนี้ ย่อมเป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้น อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และหนีไปไม่พ้น ในฐานะผู้ศึกษาและวิเคราะห์การเมือง การทำความเข้าใจพัฒนาการของบทบาททางการเมือง ของตัวแสดงแต่ละฝ่าย ท่ามกลางความขัดแย้งที่เกิดขึ้น รวมถึงการค้นหากลไกกระบวนการ และ

กลไกต่างๆที่หลบซ่อนอยู่ภายใต้ ปรากฏการณ์เชิงประจักษ์ ถือเป็นเป้าหมายสำคัญอย่างหนึ่งในทางวิชาการ ที่จะช่วยก่อคุณูปการให้กับ การพัฒนาองค์ความรู้ในการศึกษาการเมืองไทย ที่ออกมาในรูปของสร้างชุดคำอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น โดยมีข้อมูลหลักฐาน และระเบียบวิธีการศึกษา ที่ยอมรับได้ตามมาตรฐานทางวิชาการในระดับสากล

ผู้เขียนพยายามเสนอมุมมอง สำหรับทำความเข้าใจปรากฏการณ์ ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น จากการเคลื่อนไหวต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง ในช่วงเวลาประมาณ 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2549-2553 ในรูปของ “ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพลวัตของการต่อสู้ ระหว่างกลุ่มพลังทางสังคมกลุ่มต่างๆ ที่แสดงบทบาทสำคัญทางการเมือง ภายในช่วงเวลาที่เกิดขึ้น โดยผู้เขียนได้เริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (ในบทที่ 1) เพื่อแสดงให้เห็นว่า ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และเศรษฐกิจครั้งสำคัญ ที่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดแบบเสรีนิยมใหม่ (neoliberalism) ที่ถูกนำมาใช้ทั้งในทางการเมืองและในทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงในทางการเมือง ซึ่งปรากฏผลเป็นรูปธรรม คือ รัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ที่ได้ทำให้เกิดการกระจายอำนาจ เกิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ ทำให้ประชาชนทั่วไปได้ตระหนักรู้ว่า สิทธิทางการเมืองในการออกเสียงเลือกตั้งของพวกเขา นั้น คือ อำนาจในการกำหนดชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเป็นที่ยังปรารถนาให้กับตัวพวกเขาเองได้ นอกจากนี้ สิทธิทางการเมืองดังกล่าวของพวกเขา ยังทำให้พวกเขาสามารถเลือกผู้บริหารประเทศ เพื่อเป็นตัวแทนในการขับเคลื่อนนำพาประเทศ ไปในทิศทางที่พวกเขาต้องการ ตามนโยบายต่างๆที่นักการเมืองเหล่านั้น ได้ประกาศเอาไว้เปรียบเสมือน “สัญญาประชาคม” (social contract) ที่มีต่อกันระหว่างผู้เลือกตั้งกับผู้ได้รับการเลือกตั้ง ขณะที่ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ อันเป็นผลจากการทำงานของทุนนิยมแบบเสรีนิยมใหม่ ที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ช่วงก่อนเกิดวิกฤต “ต้มยำกุ้ง” และทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อไทยต้องเข้าสู่การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขในการกู้ยืมเงินจาก IMF ก็ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชนบทอย่างมากเช่นเดียวกัน ความเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติทางการเมืองและเศรษฐกิจของประชาชน โดยเฉพาะที่อยู่ในชนบท ซึ่งอันที่จริงแล้ว พวกเขาคือคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ แต่ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา กลับถูกชนชั้นนำผู้มีอำนาจปกครอง มองข้ามและไม่ให้ความยุติธรรมทางสังคม ให้พวกเขาได้รับการแบ่งปันปันส่วนอำนาจและผลประโยชน์ ทั้งในทางเศรษฐกิจและการเมืองอย่างเท่าเทียมกับคนกลุ่มอื่นๆในประเทศ จนกระทั่งรัฐบาลพรรคไทยรักไทยเข้าสู่อำนาจ ผลประโยชน์ต่างๆที่เขาได้รับจากโครงการประชานิยม ดังเช่น โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค กองทุนหมู่บ้าน ฯลฯ ที่แม้ว่าจะเป็นผลประโยชน์ที่มีมูลค่าเพียงเล็กน้อย เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับ สิ่งที่ชนชั้นกลางและชนชั้นนำกลุ่มอื่นๆได้รับมาตลอด แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ทำให้พวกเขารู้สึกว่า มันมีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อ การทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาดีขึ้นมาจริงๆ ดังนั้น ความผูกพันของชาวบ้านเหล่านี้ ที่มีกับ

พรรคการเมืองฝ่ายทักษิณ และการเมืองแบบเลือกตั้งจึงมีอยู่สูงมากอย่างเห็นได้ชัด ถึงแม้ว่ารัฐบาลทักษิณ จะถูกคณะรัฐประหารโค่นล้มไปแล้วก็ตาม แต่ความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อแผนนโยบายประชานิยมของทักษิณ ก็ยังคงติดตรึงใจชาวบ้านกลุ่มนี้อยู่เช่นเดิม (ดูได้จากบทที่ 3 และบทที่ 9) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง ที่เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษที่ 2530 ถึงทศวรรษที่ 2540 ไม่เพียงแต่ก่อให้เกิด ผู้นำทางการเมืองอย่าง “นายกรัฐมนตรีทักษิณ” และพรรคการเมืองอย่าง “พรรคไทยรักไทย” ที่สามารถผูกขาดอำนาจทางการเมือง โดยอาศัยความชอบธรรมจากการเมืองแบบเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดกลุ่มมวลชนขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการเมืองแบบเลือกตั้ง ที่เริ่มฝังรากลึกลงในระบอบการเมืองไทย และพัฒนาเป็นมวลชนประชาธิปไตยเสื้อแดงในเวลาต่อมา (ดูได้จากบทที่ 3 และผลสำรวจความคิดเห็นตามแบบสอบถามของผู้เขียนใน ภาคผนวก ข) โดยสรุปแล้ว ผู้เขียนจึงขอเน้นย้ำว่า การก่อตัวขึ้นของมวลชนซึ่งเป็นรากฐานของขบวนการเสื้อแดง และการเข้าสู่อำนาจของทักษิณ จึงเป็นผลิตผลสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองครั้งนี้

เหตุการณ์การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน 2549 อันนำมาสู่การล่มสลายของรัฐบาลทักษิณ ถือเป็นความพยายามครั้งสำคัญ ของเครือข่ายผู้ต่อต้านทักษิณ และผู้ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองที่เกิดขึ้น แม้ว่าเครือข่ายดังกล่าวจะประกอบด้วย กลุ่มคนที่มาจากหลากหลายชนชั้น แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นแกนกลาง และสามารถยึดกุมอำนาจซึ่งนำความคิดหลัก คือ กลุ่มนิยมเจ้า (royalist) ที่อยู่ในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ กองทัพ และกลุ่ม พธม. ซึ่งมองว่านายกรัฐมนตรีทักษิณและเครือข่าย คือ ภัยคุกคามต่ออำนาจและผลประโยชน์ที่พวกเขาเคยได้รับ ถึงแม้ว่าวิกฤตทางการเมืองที่เกิดขึ้น จะเริ่มต้นจากความขัดแย้งในหมู่ชนชั้นนำ ที่ฝ่ายหนึ่งอาศัยอำนาจความชอบธรรม จากการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งอาศัยอำนาจความชอบธรรมจากจารีตประเพณี แต่เมื่ออำนาจทางการเมืองที่แต่เดิม เคยกระจุกตัวอยู่ในหมู่ชนชั้นนำเพียงไม่กี่กลุ่ม ได้ขยายกว้างออกไปสู่มวลชนจำนวนมาก ประกอบกับกลุ่มพลังทางสังคมทั้งสองกลุ่ม ต่างมีอำนาจอยู่มากร่วมกัน จึงทำให้วิกฤตครั้งนี้ ยากจะยุติลงได้โดยเร็ว และไม่สามารถแก้ไขได้ด้วย การประนีประนอมไกล่เกลี่ยกันเองในหมู่ชนชั้นนำได้อีก การนำเสนอในบทที่ 4 ของงานชิ้นนี้ แสดงให้เห็นว่า การล่มสลายของรัฐบาลทักษิณ เริ่มต้นจากรอยปริร้าวทางการเมือง ที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างเครือข่ายทักษิณ กับเครือข่ายสถาบันกษัตริย์และข้าราชการบริพาร ในบริบททางการเมืองต่าง ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากประเด็น *การแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้* และประเด็น *การแต่งตั้งผู้ตรวจเงินแผ่นดิน* ซึ่งทั้งสองกรณีดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการท้าทายอำนาจและผลประโยชน์ที่มีอยู่เดิม ของเครือข่ายสถาบันกษัตริย์และข้าราชการบริพารโดยเครือข่ายทักษิณ จนกระทั่งเกิดการปลุกกระแส “*การล้มเจ้า*” จาก *สนธิ ลิ้มทองกุล* เพื่อต่อสู้กับทักษิณ ซึ่งครองอำนาจอย่างเด็ดขาดในรัฐสภา และเหตุการณ์ที่เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ซึ่งทำให้เครือข่ายต่อต้าน

ทักษิณ สามารถออกมาเข้าร่วมการประชุมประท้วง ขับไล่**นายกรัฐมนตรีทักษิณ**ได้จำนวนมาก ก็คือ การหลีกเลี่ยงภาษีจากการขายหุ้นชินคอร์ป ให้กับบริษัทเทมาเส็กของสิงคโปร์ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ดังกล่าว สอดรับกับวาทกรรม “นักการเมืองโกงกิน” และวาทกรรม “ล้มเจ้า” ที่เครือข่ายต่อต้าน ทักษิณ ใช้ในการปลุกระดมมวลชนมาตลอด จนทำให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพวกเขา มี ประสิทธิภาพ และก่อปัญหาให้กับรัฐบาลทักษิณอย่างมาก จนทำให้รัฐบาลซึ่งมีเสียงข้างมากในสภา กลายเป็นรัฐบาลที่ไร้เสถียรภาพทางการเมืองได้ จนในที่สุดนายกรัฐมนตรีทักษิณจึงต้องประกาศยุบ สภาและจัดเลือกตั้งใหม่ แต่พวกเขาก็ยังคงได้รับคะแนนเสียงท่วมท้นกลับมาอีกครั้ง แม้ว่าในที่สุดการ เลือกตั้งครั้งนี้จะถูกตัดสินว่าเป็นโมฆะ และได้เกิดการรัฐประหารที่ได้รับการสนับสนุนโดยฝ่ายนิยมเจ้า ขึ้นก่อนที่จะมีการจัดเลือกตั้งใหม่อีกครั้ง

ภาพเหตุการณ์ในคืนวันก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ซึ่งถูกกล่าวถึงในบทที่ 5 แสดง ให้เห็นถึง โครงสร้างอำนาจที่แท้จริงของรัฐประชาธิปไตยแบบไทยๆ ว่ามีศูนย์กลางอำนาจอยู่ที่ใด และใครเป็นผู้อยู่เบื้องหลังหรือมีความเกี่ยวข้องกับการรัฐประหารครั้งนี้บ้าง คณะรัฐประหารได้ อาศัย “*พระบารมี*” จากภาพถ่ายเหตุการณ์การเข้าเฝ้าฯ เป็นเครื่องสร้างความชอบธรรมในปฏิบัติการ ของพวกเขา และเมื่อคณะรัฐประหารเข้าสู่อำนาจ พวกเขาก็พยายามสถาปนาอำนาจนำทางการเมือง ให้ได้อย่างรวดเร็วที่สุด เพื่อไม่เปิดโอกาสให้เครือข่ายทักษิณกลับมาสู่อำนาจอีก โดยการตั้งรัฐบาล ชั่วคราวของ**พล.อ.สุรยุทธ์**ขึ้นมา และเริ่มกระบวนการกวาดล้างเครือข่ายทักษิณ พร้อมทั้งผลักดัน รัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 จนผ่านการลงคะแนนเสียงประชามติออกมาได้สำเร็จ ซึ่งตามข้อเท็จจริง รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเนื้อหาสำคัญอยู่ที่ การกำจัดบุคคลอย่าง**ทักษิณ** ไม่ให้เกิดขึ้นในระบอบการ เมืองไทยอีก และยังให้อำนาจอย่างมากกับสถาบันตุลาการ จนกระทั่งรัฐธรรมนูญฉบับ “อำ มาตยาธิปไตย” ฉบับนี้สร้างความมั่นใจให้กับเครือข่ายผู้สนับสนุนการรัฐประหารว่า จะทำให้พวกเขา สามารถคงอำนาจเอาไว้ได้ต่อไป แม้ว่าจะต้องกลับเข้าสู่การปกครองโดยรัฐบาลพลเรือน ที่มาจากการ เลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้การกดดันอย่างหนักจากรัฐบาลอเมริกัน ที่ต้องการเร่งรัด กระบวนการหวนกลับสู่ประชาธิปไตยดังกล่าวให้เกิดขึ้นโดยเร็ว เพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐบาล อเมริกัน

อย่างไรก็ตาม ผลการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในช่วงปลายปี 2551 ได้เป็นเครื่องตอกย้ำความ ล้มเหลวของการทำรัฐประหารปี 2549 เพราะ “*ผีร้ายทักษิณ*” ที่พวกเขาพยายามกำจัดทิ้งให้สิ้นซาก ไป ด้วยการยุบพรรคไทยรักไทย และตัดสิทธิ์นักการเมืองผู้บริหารพรรคไปอีก 111 คน ยังคงกลับมา หลอกหลอนพวกเขาต่อไป เมื่อพรรคพลังประชาชนซึ่งเป็นพรรคการเมืองของฝ่ายทักษิณ ที่นำโดย **สมัคร สุนทรเวช**ได้รับชัยชนะ แสดงให้เห็นว่าพวกเขาพร้อมที่จะต่อสู้กับ เครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และเครือข่ายข้าราชการ ผู้เป็นปฏิปักษ์กับอำนาจประชาธิปไตยต่อไป การกลับเข้ามาสู่อำนาจอีกครั้งของเครือข่ายทักษิณ แสดงให้เห็นข้อจำกัดของอำนาจที่มีอยู่ของเครือข่ายปฏิปักษ์

ประชาธิปไตยว่า ในยุคที่กระแสประชาธิปไตยไหลเชี่ยวอยู่ทั่วโลก จึงไม่มีทางเป็นไปได้ที่เผด็จการทหาร จะสามารถคงอำนาจของตนเองเอาไว้ได้ ด้วยการแช่แข็งประเทศเหมือนที่ เคยทำได้ในช่วงสงครามเย็น เพราะคณะรัฐประหารจะต้องเผชิญกับแรงกดดัน ทั้งจากชาติต่างๆในโลกเสรีประชาธิปไตย และจากภายในประเทศไทยเอง ที่พลังประชาธิปไตยในระดับมวลชนได้ถูกบ่มเพาะและเติบโตขึ้นมากจนเกินกว่าที่จะกดเอาไว้ได้ ภายใต้กรอบจำกัดที่คณะรัฐประหารวางเอาไว้

ดังนั้น ปรากฏการณ์ทางการเมืองภายหลังจาก **นายกรัฐมนตรีสมัคร** เข้ามาสู่อำนาจ จึงกลายเป็นช่วงเวลาที่ทำให้เกิดสภาพสงครามตัวแทนของ สองขั้วอำนาจหลักทางการเมืองที่ดำรงอยู่ เพราะ **สมัคร** ได้เข้ามาผลักดันผลประโยชน์ของเครือข่ายทักษิณ ด้วยการปรับแก้รัฐธรรมนูญ เพื่อแก้วิกฤตของพรรคพลังประชาชน ที่กำลังถูกดำเนินคดียุบพรรค และอดีตนักการเมืองผู้บริหารพรรคไทยรักไทย ซึ่งถูกตัดสิทธิทางการเมือง 5 ปี แต่ขณะเดียวกันกลุ่ม พธม. ก็ได้ใช้โอกาสนี้ กลับเข้าสู่ท้องถนนอีกครั้ง แม้ว่าจะไม่ได้มีจำนวนผู้เข้าร่วมมากเท่ากับช่วงที่พวกเขาขับไล่อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ แต่เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง พวกเขา ก็สามารถอาศัยวาทกรรม “ล้มเจ้า” จากกรณีคำบรรยายของ **จักรภพ** ที่สมาคมผู้สื่อข่าวต่างประเทศ และวาทกรรม “ชายชาติ” จากกรณีพิพาทเขาพระวิหาร เป็นเครื่องมือสำคัญในการปลุกกระดม ให้มีผู้เข้าร่วมการชุมนุมได้มากขึ้น และใช้วาทกรรมดังกล่าวหล่อเลี้ยงมวลชน ให้เข้าร่วมการชุมนุมประท้วงกับกลุ่ม พธม. ต่อไป การเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. ในช่วงเวลานี้ ปรากฏข้อมูลดังที่ผู้เขียนได้แสดงไว้ในบทที่ 6 ของงานชิ้นนี้ว่า ได้มีชนชั้นนำที่มีความเกี่ยวข้องกับเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ให้การสนับสนุนการเคลื่อนไหวของกลุ่ม พธม. อย่างชัดเจน ดังปรากฏหลักฐานตามคำกล่าวอ้างของ **สนธิ ลิ้มทองกุล** ว่ามีหญิงผู้สูงศักดิ์คนหนึ่ง บริจาคเงินจำนวนหนึ่งเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ ให้กับการเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่ม พธม. และเป็นที่มาของ “ผ้าพันคอสีฟ้า” ซึ่งในเวลาต่อมา ได้กลายเป็นเครื่องประดับตกแต่งชิ้นหนึ่ง ร่วมกับเครื่องประดับอื่นๆที่มีสีฟ้าของมวลชนกลุ่ม พธม.

ระหว่างการชุมนุมของกลุ่ม พธม. ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ แกนนำกลุ่ม พธม. ได้ยั่วยุให้ฝ่ายรัฐบาลใช้กำลังเข้าสลายการชุมนุม เพื่อให้เกิดความรุนแรง นอกจากนี้ ยังทำการปิดล้อมสถานที่ราชการสำคัญต่างๆ ดังเช่น ทำเนียบรัฐบาล ก่อนที่จะไปบุกยึดท่าอากาศยานกรุงเทพฯ ในภายหลัง เพื่อบีบบังคับให้นายกรัฐมนตรีลาออก และเพื่อนำไปเป็นข้ออ้างให้กองทัพออกมามีการรัฐประหาร แต่แผนการดังกล่าวก็ยังคงไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะฝ่ายรัฐบาลก็รู้ทันกับดักดังกล่าว แม้ว่าจะมีการปะทะกันระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงกับกลุ่ม พธม. จนนำมาสู่การสูญเสียชีวิตของกลุ่มคนเสื้อแดงเกิดขึ้นก็ตาม

ต่อมาเมื่อ **สมัคร** ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินขึ้น ชาวสื่อว่ากองทัพจะทำรัฐประหารก็เริ่มปรากฏเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่มีข้อมูลจากโทรเลขทางการทูต ที่ผู้เขียนได้อ้างอิงไว้ในบทที่ 9 ว่า มีกลุ่มบุคคลสำคัญในฝ่ายเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ เริ่มดำเนินการวางแผนหาทางออกวิกฤตความขัดแย้งทางการเมือง โดยการนำ **อานันท์ ปันยารชุน** เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แทนที่ **สมัคร สุนทรเวช** แต่ด้วยเหตุที่การทำรัฐประหารโดยกองทัพนั้น ไม่สามารถทำ

ได้เพราะไม่เป็นที่ต้องการของรัฐบาลอเมริกัน ดังนั้น กลุ่มบุคคลสำคัญในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ จึงต้องหาช่องทางการเปลี่ยนแปลงที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญ ตามที่ทูตอเมริกันเป็นผู้ชี้แนะ จนในที่สุดได้เกิดเหตุการณ์ “ตุลาการวิวัฒน์” ครั้งที่ 2 เกิดขึ้นกับพรรคการเมืองฝ่ายทักษิณ เมื่อ**สมัคร**ต้องออกจากตำแหน่งตามคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญ จากคดีการรับค่าตอบแทนในการจัดรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ จนในที่สุด **สมชาย วงศ์สวัสดิ์** น้องเขยของ**ทักษิณ** ซึ่งเป็นรองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาล**สมัคร** ได้รับเลือกจากสภาผู้แทนราษฎรให้เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีในระยะสั้นๆ และได้เกิดการสูญเสียชีวิตของผู้เกี่ยวข้อง ในเหตุการณ์ความรุนแรงวันที่ 7 ตุลาคม อันเป็นผลจากการปะทะกันระหว่างตำรวจกับมวลชนกลุ่ม พวม. ที่บุกล้อมรัฐสภาเพื่อขัดขวาง**สมชาย** ไม่ให้เข้าไปแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ตามแผนการที่วางเอาไว้ของแกนนำกลุ่ม พวม. ขณะที่พรรคพลังประชาชน ก็ถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินยุบพรรค และตัดสิทธิทางการเมืองของผู้บริหารพรรคการเมือง จำนวน 5 ปี เพราะคดีการทุจริตการเลือกตั้งของ**ยงยุทธ** เพื่อเป็นทางออกของวิกฤตการเมือง ให้กลุ่ม พวม. ยุติการชุมนุมยึดท่าอากาศยานดอนเมืองและสุวรรณภูมิ จนนำมาสู่การตั้งพรรคเพื่อไทยในเวลาต่อมา เพื่อรองรับ ส.ส. ที่เหลืออยู่ของพรรคพลังประชาชน ความแตกแยกภายในพรรคพลังประชาชน ที่เกิดขึ้นจากการต่อรองผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มนักการเมืองของ**เนวิน** กับกลุ่มนักการเมืองแกนหลักในฝ่ายทักษิณ และคำกล่าวอ้างเรื่องการแทรกแซงจากกองทัพ ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนขั้วทางการเมืองครั้งใหญ่ขึ้น เมื่อกลุ่ม**เนวิน**ได้ตั้งพรรคภูมิใจไทยขึ้นมา และเข้าร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์ ทำให้พรรคประชาธิปัตย์สามารถตั้งรัฐบาลภายใต้การนำของ**นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** ซึ่งถูกครหาว่าเป็น “รัฐบาลที่ตั้งในค่ายทหาร”

การเมืองไทยระยะเปลี่ยนผ่านหลังการเข้าสู่อำนาจของรัฐบาลอภิสิทธิ์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนทั้งจาก มวลชนฝ่ายต่อต้านทักษิณ ชนชั้นนำในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และรัฐบาลอเมริกัน ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงในบทที่ 7 ได้กลายเป็นการเปลี่ยนฉากการต่อสู้ครั้งใหญ่ เมื่อเกิดตัวแสดงทางการเมืองสำคัญ ที่เข้ามาท้าทายผู้ยึดกุมอำนาจรัฐ โดยสับเปลี่ยนสีเสื้อจากสีเหลืองของกลุ่ม พวม. กลายเป็นสีแดงของกลุ่ม นปก. รวมถึงเครือข่ายมวลชนเสื้อแดงในระดับท้องถิ่นกลุ่มต่างๆ ดังเช่นกลุ่มรักเชียงใหม่'51 กลุ่มคนรักอุดรฯ เป็นต้น การต่อสู้ของกลุ่มคนเสื้อแดงในครั้งนี้ ได้อาศัยวิถีชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการปลุกกระดมมวลชนเสื้อแดงในท้องถิ่น ทำให้กลุ่มคนเสื้อแดงทวีความไม่พอใจในหมู่คนเสื้อแดง ที่มีต่อกลุ่มคนเสื้อเหลืองและรัฐบาลอภิสิทธิ์ ที่เป็นผู้ก่อให้เกิดและได้รับผลประโยชน์จากการรัฐประหารเงียบโดยฝ่ายกองทัพและตุลาการ การมองว่ากลุ่มคนเสื้อแดงเกิดขึ้นจากการจัดตั้งและจ้ำจวนของ**อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ** ได้กลายเป็นปัญหาสำคัญ ที่ทำให้ฝ่ายรัฐบาลไม่เพียงแก้ปัญหาความขัดแย้ง ในระดับมวลชนเสื้อแดงกับรัฐบาลได้ แต่ยังตอกย้ำให้เห็นถึงความไม่เข้าใจ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมในชนบทไทย ที่ทำให้เกิดกลุ่มคนเสื้อแดงขึ้นมา ในฐานะของมวลชนประชาธิปัตย์ ที่ผูกยึดอยู่กับการเมืองแบบเลือกตั้ง

เพราะพวกเขาตระหนักถึงและศรัทธาต่อ การเมืองแบบประชาธิปไตยในลักษณะนี้ ที่ทำให้เกิด การเมืองแบบ “เห็นหัวคนชนบท” ซึ่งแตกต่างไปจากในอดีต ที่กลุ่มคนชนบทเป็นเพียงแค่ “คนโง่ โลก และยากจน” ถูกหลอกล่อใช้จากนักการเมืองโกงกิน ที่เข้ามาซื้อเสียงชาวบ้านเพื่อให้ตนเองได้เข้าสู่ สภาในการเมืองระดับต่างๆ (ดูเพิ่มเติมในบทที่ 9) ดังนั้น การมองมวลชนเสื้อแดงอย่างตื้นๆว่า เป็น ผู้ที่ถูกจ้างวานมาร่วมการชุมนุม จึงเป็นการโหมกระพือกองเพลิงแห่งความไม่พอใจของมวลชนเสื้อ แดง ที่เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับขบวนการเสื้อแดง ด้วยความต้องการของตนจริงๆ ไม่ว่าจะเขาจะได้รับเงิน หรือการเอื้ออำนวยความสะดวกในรูปแบบอื่นๆ จากนักการเมืองหรือไม่ก็ตาม ที่เป็นประโยชน์ต่อการ เข้าร่วมการชุมนุม การเคลื่อนไหวประท้วงครั้งใหญ่ในนามของ นปค. ซึ่งผู้เขียนเรียกว่า “การต่อสู้ แยกแยะของคนเสื้อแดง” ได้เริ่มต้นด้วยข้อเรียกร้องที่ไม่ได้ก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้าง สำคัญของไทย ดังเช่น การเรียกร้องให้กษัตริย์ ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศ การดำเนินคดีบุกยัดทำอากาศยานโดยกลุ่ม พธม. และการนำรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2540 กลับมาใช้ แต่เมื่อทักษิณได้ออกมากล่าวโจมตีกลุ่มคนสำคัญในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ว่ามีส่วน เกี่ยวข้องกับการทำรัฐประหาร 2549 แกนนานเสื้อแดงก็เริ่มมีการกล่าวโจมตีประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม และองคมนตรี พล.อ.สุรยุทธ์ เพิ่มขึ้นจนก่อให้เกิดวาทกรรม “โค่นอำมาตย์” ซึ่ง ก่อให้เกิดความไม่พอใจให้กับกลุ่มผู้นิยมเจ้าและเครือข่ายสถาบันกษัตริย์เป็นอย่างมาก จนทำให้ ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ยากเกินกว่าที่จะแก้ไขด้วยการเจรจาประนีประนอมกัน ระหว่างฝ่ายทักษิณกับ เครือข่ายสถาบันกษัตริย์ได้ในอนาคต ดังเห็นได้จากข้อมูลตามโทรเลขทางการทูตของสถานทูต อเมริกัน ที่แสดงให้เห็นว่าตลอดช่วงความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ฝ่ายทักษิณพยายามที่จะขอเข้าเจรจา ประนีประนอมกับเครือข่ายสถาบันกษัตริย์หลายครั้ง แต่ก็ถูกปฏิเสธมาโดยตลอด (ดูบทที่ 8) และเมื่อการต่อสู้ของกลุ่มคนเสื้อแดงถึงจุดร้อนแรงสุดขีด ในช่วงสงกรานต์ปี 2552 ที่กลุ่มคนเสื้อแดง ได้ขัดขวางการเป็นเจ้าภาพจัดประชุมอาเซียนซัมมิทที่พัทยา จนท้ายที่สุดได้เกิดการจลาจลขึ้น ทั้งที่ พัทยาและกรุงเทพฯในเวลาต่อมา และเป็นเหตุให้รัฐบาลอภิสิทธิ์สามารถใช้เป็นข้ออ้าง ในการสลาย การชุมนุมของ นปค. โดยผ่านการทำงานของกองทัพบก ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญที่รับผิดชอบ ปฏิบัติการ ตามคำสั่งของ ศอฉ. การต่อสู้ของกลุ่มคนเสื้อแดงในครั้งนี้ แม้ว่าจะยุติลง (ชั่วคราว) ด้วยความพ่ายแพ้ของกลุ่มคนเสื้อแดง แต่ก็ได้ส่งผลกระทบสำคัญต่อการปรับตัวของประเทศไทย ภายใต้วิกฤตการณ์เมืองที่เกิดขึ้น โดยปรากฏออกมาในรูปของแผนการปรองดองแห่งชาติ ซึ่งรัฐบาลอภิสิทธิ์ สร้างขึ้นมาไกล่เกลี่ย ความขัดแย้งระดับมวลชนกับรัฐบาล โดยเฉพาะในพื้นที่ต่างจังหวัด ที่ความ ขัดแย้งได้ขยายตัวออกไปในวงกว้างมากขึ้น แต่ผลการดำเนินการตามแผนการปรองดองนี้ ก็ไม่ได้ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย เพราะฝ่ายรัฐบาลไม่ได้มีความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่เกิดขึ้นในชนบท ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวอ้างไว้ข้างต้น ฝ่ายเจ้าหน้าที่ รัฐได้เข้าควบคุมเครือข่ายมวลชนเสื้อแดงในระดับท้องถิ่น ด้วยการทำข้อตกลงระหว่างสถานีวิทยุ

ชุมชนกับ กอ.รมน. เพื่อไม่ให้มีแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงในท้องถิ่น ใช้วิทยุชุมชนในการปลุกระดมมวลชนได้อีก นอกจากนี้ ยังมีการบังคับใช้กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 โดยอ้าง “การรักรักษาความมั่นคงแห่งชาติ” เพื่อกำจัดศัตรูของเครือข่ายสถาบันกษัตริย์และรัฐบาลอภิสิทธิ์ และปิดกั้นเสรีภาพในการพูดและแสดงออก ในประเด็น ซึ่งทำทลายต่อการดำรงอยู่ของพวกเขา ในสังคมประชาธิปไตยระดับสากล การเปลี่ยนบทบาทจากการตั้งรับมาสู่การเป็นฝ่ายรุก ภายหลังจากได้รับชัยชนะเหนือกลุ่ม นปค. ในการต่อสู้ครั้งแรก ได้ก่อให้เกิดกระแสโต้กลับในหมู่คนเสื้อแดงมากขึ้น เพราะขบวนการมวลชนเสื้อแดงเริ่มตระหนักถึง ข้อจำกัดของการเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางการเมืองของ **ทักษิณ** มากจนเกินไป จากการทำให้ “**ทักษิณ**” เป็นศูนย์กลางของการเคลื่อนไหวในช่วงที่ผ่านมา ดังนั้น กลุ่มคนเสื้อแดงซึ่งโดยแท้จริงแล้ว มีความหลากหลายของเครือข่าย ไม่ได้มีลักษณะของความเป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน เริ่มขยับขยายประเด็นการเคลื่อนไหวต่อสู้ ไปสู่เรื่อง “*ความยุติธรรมทางสังคม*” และ “*การสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริง*” มากยิ่งขึ้น ดังเห็นได้กรณีกลุ่มคนเสื้อแดงในภาคอีสาน (จ.หนองคาย และจ.อุบลราชธานี) ที่พยายามเคลื่อนไหวในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นมากขึ้นกว่า ที่จะจำกัดอยู่ที่เรื่องผลประโยชน์ของ **นายกรัฐมนตรีทักษิณ** ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้การกลับเข้าสู่เวทีการต่อสู้ระหว่าง กลุ่มคนเสื้อแดงกับรัฐบาลอภิสิทธิ์ในยกที่สอง เริ่มมีการพูดถึงข้อเรียกร้องที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างรากฐานของสังคมไทยมากยิ่งขึ้น

ก่อนหน้าที่จะเกิดการต่อสู้ในยกที่สองขึ้นนั้น กลุ่มคนเสื้อแดงได้พยายามฟื้นคืนความชอบธรรม ให้กับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของพวกเขา หลังจากที่ต้องตกเป็นจำเลยจาก เหตุการณ์จลาจลที่พัทยาและกรุงเทพฯ อันนำมาสู่ความเสียหายทั้งต่อประเทศ ที่ต้องยุติการจัดประชุมอาเซียนฯ และความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของกลุ่มคนเสื้อแดง ที่ถูกจดจำในฐานะของผู้ใช้ความรุนแรงในการชุมนุม นอกจากนี้ แกนนำกลุ่มคนเสื้อแดง ได้เริ่มพัฒนารากฐานระดับมวลชน ให้มีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น ด้วยการจัดตั้งโรงเรียนการเมือง นปช. เพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตย ให้เกิดขึ้นในระดับมวลชน (ดูบทที่ 8) ขณะเดียวกัน ก็มีกระแสข่าวลือต่างๆ ออกมาโจมตี “**นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์**” เรื่องการสั่งการสลายการชุมนุมช่วงฤดูร้อนปี 2552 ซึ่งในภายหลังได้ถูกพิสูจน์ผิดแล้วว่า เทปเสียงลับที่ถูกกล่าวอ้างว่าเป็นเสียงของ **อภิสิทธิ์** และถูกเผยแพร่ผ่านวิทยุชุมชนเสื้อแดงนั้นไม่ใช่ของจริง นอกจากนี้ ยังมีการปล่อยข่าวลือว่า กองทัพจะออกมาทำรัฐประหาร ซึ่งก็ไม่ได้เกิดขึ้นจริงเช่นกัน

การต่อสู้ของกลุ่มคนเสื้อแดงในยกที่สอง ภายใต้อำนาจร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) นั้น เกิดขึ้นในบริบททางการเมือง ที่กลุ่มคนเสื้อแดงถูกฝ่ายตรงข้าม ระบุชี้ชัดไปว่าเป็นกลุ่มคนที่ต้องการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับรากฐานทางจารีตประเพณีของไทย นั่นคือ การเป็น “*ขบวนการล้มเจ้า*” ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากที่ พรรคภูมิใจไทย

ของเนวิน พยายามระบุว่า ตนเองคือ ผู้พิทักษ์รักษาสถาบันกษัตริย์ ขณะที่พรรคการเมืองฝ่ายทักษิณ และกลุ่มคนเสื้อแดง คือ กลุ่มผู้ไม่จงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์ ทั้งที่ในความเป็นจริง ผู้ที่ถูกจัดว่ามีแนวคิดต่อต้านกษัตริย์นิยม ในหมู่คนเสื้อแดงนั้น ถือว่ามีจำนวนไม่มากนัก และโดยทั่วไปแล้ว อย่างมากที่สุดกลุ่มคนดังกล่าว ก็เพียงแค่ต้องการให้เกิดระบอบประชาธิปไตยแบบสถาบันกษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional Monarchy) ดังเช่น กรณีของประเทศอังกฤษและญี่ปุ่น (ดูบทที่ 9) แต่ประเด็นดังกล่าวก็ถูกกลุ่มเนวินและพรรคภูมิใจไทย ใช้เป็นเครื่องมือในการแย่งชิงคะแนนเสียง ในพื้นที่ซึ่งเป็นฐานที่มั่นของพรรคเพื่อไทย อย่างไรก็ตาม กลยุทธ์ดังกล่าวก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าใดนัก ดังเห็นได้จาก ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในหลายพื้นที่ของภาคอีสาน ที่ถูกจัดขึ้น เพื่อหา ส.ส. เข้าสู่สภาทดแทนตำแหน่งที่ว่างลง อันเป็นผลมาจากการถูกตัดสิทธิทางการเมือง ภายหลังจากการรัฐประหาร ประกาศคำสั่งตัดสินยุบพรรคพลังประชาชนและพรรคการเมืองอื่นๆอีกจำนวนหนึ่ง ในช่วงปี พ.ศ. 2551 การต่อสู้ในหลายพื้นที่ ซึ่งเป็นการต่อสู้โดยตรงระหว่าง พรรคเพื่อไทยกับ พรรคภูมิใจไทย ได้แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าพรรคภูมิใจไทย จะใช้วาทกรรม “ล้มเจ้าล้มสถาบันกษัตริย์” มาเป็นเครื่องมือในการหาเสียง ร่วมกับการใช้นโยบายประชานิยม แต่ชาวบ้านโดยทั่วไป ก็ยังคงศรัทธาต่อนโยบายประชานิยมของพรรคเพื่อไทยมากกว่า และยังคงมองว่า “เนวิน” เป็นผู้ทรยศต่อ “ทักษิณ” ดังนั้น การต่อสู้แข่งขันกันหลายพื้นที่ จึงจบลงด้วยชัยชนะของพรรคเพื่อไทย ที่ยังคงยึดครองจิตใจของชาวบ้านชนบทภาคอีสานได้มากกว่า แม้ว่าฝ่ายพรรคภูมิใจไทย จะได้เปรียบจากการเป็นผู้ดูแลกระทรวงสำคัญ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงคมนาคม ก็ตาม (ดูบทที่ 8) นอกจากนี้ การกล่าวอ้างว่า กลุ่มคนเสื้อแดงเป็นพวกล้มเจ้านั้น ยังถูกผูกโยงกับข้อเรียกร้องของพวกเขา ที่มุ่งเน้นไปที่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างสังคมที่สำคัญ เพื่อสร้างความยุติธรรมทางสังคม (social justice) ให้เกิดขึ้น ดังเช่น การกำจัดสองมาตรฐาน และการโค่นอำนาจ คอเรียกร้องต่างๆ ของกลุ่มคนเสื้อแดงดังกล่าว ถ้าหากบรรลุผลสำเร็จจริง จะก่อให้เกิดการสูญเสียผลประโยชน์โดยตรงของบรรดาชนชั้นนำในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์จำนวนมาก ดังนั้น การต่อสู้ที่สองนี้จึงมีเดิมพันที่สูงยิ่งของทั้งสองฝ่าย อีกทั้งยังเป็นการเปิดเผยโฉมหน้าที่แท้จริง ของผู้ชักใยอยู่เบื้องหลังฉากการเมืองต่างๆที่เกิดขึ้นด้วย

การเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มคนเสื้อแดงในยกที่สอง มีการวางแผนจากแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดง ที่ตั้งใจให้สถาบันกษัตริย์เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างชัดเจน ดังเห็นได้จาก การใช้แผนการขอพระราชทานอภัยโทษให้กับทักษิณ ทั้งที่ในความเป็นจริงแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดง ไม่ได้คาดหวังว่า ราชสำนักจะเห็นด้วยกับการอภัยโทษให้กับทักษิณ แต่พวกเขาคิดว่าไม่ว่าปฏิบัติการของราชสำนักและบุคคลในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ จะออกมาลักษณะใดก็ตาม ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง กล่าวคือ ถ้าหากทักษิณไม่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษ ก็จะสอดรับกับการเคลื่อนไหวโดยใช้วาทกรรมสองมาตรฐาน ซึ่งจะเอื้อต่อการนำไปปลุกระดมมวลชนเสื้อแดง ที่มองว่า

ทักษิณไม่ได้รับความยุติธรรม จากราชสำนักต่อไป การเคลื่อนไหวดังกล่าวของกลุ่มคนเสื้อแดง ได้ทำให้เครือข่ายสถาบันกษัตริย์ กลายเป็นคู่อริกับกลุ่มคนเสื้อแดงโดยตรง และทำให้ความขัดแย้งดังกล่าวปรากฏออกมาหน้าฉากอย่างชัดเจนต่อสาธารณชน บุคคลสำคัญต่างๆในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ จึงกลายเป็นที่จับจ้องของสังคม ในฐานะคู่ขัดแย้งของ**ทักษิณ**และเครือข่ายมวลชนเสื้อแดง การเปลี่ยนแปลงแนวทางการต่อสู้ของ นปช. ในฐานะของขบวนการมวลชน ที่มีลักษณะก้าวหน้าและสุดขั้ว (progressive and radical movement) เพิ่มมากขึ้น ทั้งในแง่ของประเด็นที่ถูกนำมาใช้ในการรณรงค์ และเป้าหมายของการเคลื่อนไหวภายใต้ชื่อ “สงครามครั้งสุดท้าย” ในครั้งนี้ ประกอบกับความแตกแยกที่เกิดขึ้นในหมู่แกนนำ นปช. ระหว่างแกนนำสายพิราบ ที่ต้องการให้ขบวนการเคลื่อนไหวด้วยแนวทางสันติ กับแกนนำสายเหยี่ยวที่ต้องการให้ขบวนการเคลื่อนไหว โดยเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นและพร้อมจะแตกหักกับคู่ปรปักษ์ เพื่อให้ขบวนการบรรลุเป้าหมายโดยเร็ว และท้ายที่สุดจากการแทรกแซงของ**ทักษิณ** ได้ทำให้แกนนำสายเหยี่ยวได้รับชัยชนะ สามารถเข้ามายุติกุมอำนาจนำ ในการตัดสินใจของ นปช. ได้สำเร็จ และนี่เป็นสาเหตุสำคัญที่สาธารณชน ได้รับรู้ถึงการกลับมาอีกครั้งของ **เสธ.แดง** ในฐานะแนวร่วมของกลุ่มคนเสื้อแดง (สมรภูมิลี้ภัยครั้งนี้กลายเป็นสมรภูมิสุดท้ายในชีวิตของเขาด้วยเช่นกัน) การตัดสินใจครั้งนี้ส่งผลสะท้อนต่อแนวทางของขบวนการอย่างชัดเจน แม้ว่าการตัดสินใจใช้กองกำลังติดอาวุธ เป็นแนวร่วมในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง จะเกิดจากการทบทวนความล้มเหลวในการชุมนุมแรกของขบวนการเสื้อแดง ซึ่งต้องพ่ายแพ้เพราะถูกกองทัพเข้าสลายการชุมนุมก็ตาม แต่ก็กลายเป็นสิ่งที่รัฐบาลอภิสิทธิ์ ใช้เป็นข้ออ้างอันชอบธรรมในการสลายการชุมนุม ด้วยกองกำลังทหารพร้อมอาวุธสงครามครบมือ เข้าปราบปรามการชุมนุมอย่างรุนแรง โดยอาศัยวาทกรรมต่างๆ ดังเช่น “ชายชุดดำ” “กองกำลังไม่ทราบฝ่าย” “ขบวนการล้มเจ้า” “เผาบ้านเผาเมือง” ฯลฯ การกำจัดศัตรูทางการเมืองครั้งใหญ่ของ รัฐบาลอภิสิทธิ์และเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ได้จบลงด้วยชัยชนะของพวกเขา ที่มีเหนือกลุ่มคนเสื้อแดงอีกครั้ง

สำหรับคนเสื้อแดงแล้ว สิ่งที่หลงเหลืออยู่ภายใต้ภาพของ ซากปรักหักพังของสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่ถูกเผาไหม้จากเหตุการณ์จลาจลของคนเสื้อแดง ภายหลังจากเข้าปราบปรามเพื่อสลายการชุมนุม ไม่ได้มีอะไรมากไปกว่า ความรู้สึกโกรธแค้น ระคนความเศร้าสลด และความหดหู่ในจิตใจของคนเสื้อแดงที่เหลืออยู่ เพราะชัยชนะของฝ่ายนิยมเจ้าครั้งนี้ เกิดขึ้นบนซากศพจำนวน มากกว่า 90 ศพ ทั้งที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการชุมนุมโดยตรง จากฝ่ายรัฐและกลุ่มผู้ชุมนุม นักข่าวทั้งไทยและต่างประเทศที่เข้ามาทำข่าวการชุมนุม รวมถึงประชาชนโดยทั่วไป ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ครั้งนี้ ได้ตราตรึงอยู่ในความทรงจำของ กลุ่มคนเสื้อแดงและผู้รักประชาธิปไตยโดยทั่วไป ที่ได้เพียงแต่มองความโหดเหี้ยมอำมหิตและเลือดเย็น ของผู้สั่งการให้ใช้ความรุนแรง ไม่ว่าจะบุคคลดังกล่าวจะอยู่ฝ่ายใดก็ตาม แต่มันก็ส่งผลให้ความขัดแย้งในครั้งนี้ จบลงด้วยภาพอันน่าสลดดังกล่าว

โดยที่ผู้ที่เหลืออยู่ไม่สามารถทำอะไรได้เลย เพื่อจะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อความรุนแรงครั้งนี้ เข้ามารับผิดชอบความสูญเสียที่เกิดขึ้น

ถึงแม้ว่าตามข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ผู้เขียนได้จากแหล่งต่างๆ โดยเฉพาะโทรเลขทางการทูตของสถานทูตอเมริกัน จะชี้ให้เห็นว่า ขบวนการมวลชนเสื้อแดงจะมีการเปลี่ยนแปลง จากกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงด้วยสิทธิตามหลักประชาธิปไตยสากลโดยทั่วไป กลายเป็นขบวนการมวลชนเสื้อแดงที่มีความสุดขั้ว และพร้อมจะใช้ความรุนแรงมากขึ้นในภายหลัง แต่พวกเขาก็เป็นเพียงแค่ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย ที่ไม่ได้ก้าวไปสู่การเป็นขบวนการปฏิวัติได้จริงๆ ดังเห็นได้จากบทที่ 3 ซึ่งผู้เขียนได้ใช้กรอบการวิเคราะห์การเมืองแห่งการต่อสู้ (Contentious Politics) ของ McT² มาประกอบการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นกลุ่มคนเสื้อแดง แล้วพบว่า ในความเป็นจริงแล้ว การตัดสินใจเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง เกิดขึ้นจากพวกเขามองว่า มีความเหลื่อมล้ำทางสังคมเกิดขึ้น โดยพวกเขาส่วนหนึ่ง ก็คือ เหยื่อของความเหลื่อมล้ำทางสังคมดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ พวกเขายังมองว่า ปัญหาของระบบการเมืองและประชาธิปไตยของไทย อยู่ที่สถาบันกษัตริย์และข้าราชการ ดังเช่น องคมนตรี และศาล/ตุลาการ มากกว่าที่จะมองว่า ปัญหาอยู่ที่นักการเมือง ตามวาทกรรม “*นักการเมืองโกงกิน*” ที่ครอบงำสังคมอยู่ และเมื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ทางสถิติว่า อารมณ์ความรู้สึกของกลุ่มคนเสื้อแดงเหล่านี้เป็นเช่นใด เมื่อมีการเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้ของกลุ่มคนเสื้อแดง จากการประท้วงไปสู่การปฏิวัติ ก็พบว่า การที่ขบวนการมวลชนเสื้อแดง จะกลายเป็นขบวนการปฏิวัติจริงๆ นั้นเป็นไปได้ยาก เพราะจากการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า ถึงแม้ว่าอารมณ์ความรู้สึกไม่พอใจของมวลชนเสื้อแดง ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองจะมีอยู่จริง แต่ก็ยังเป็นลักษณะกว้างกวัด ไม่มีความชัดเจนว่าจะนำไปสู่การปฏิวัติทางสังคมได้ เพราะความไม่พอใจดังกล่าว มีจุดเน้นอยู่ที่รัฐบาลประชาธิปไตยและตัว **นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์** มากกว่าความไม่พอใจต่อระบบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ โดยทั่วไป จึงยังถือได้ว่า คนเสื้อแดงมีความยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอย่างมาก และมองว่ารูปแบบการปกครองลักษณะนี้ เป็นรูปแบบการปกครองที่ดีกว่ารูปแบบอื่นๆ นอกจากนี้ การสำรวจความคิดเห็นยังพบว่า โครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมและความไว้วางใจในหมู่ประชาชน ก็ยังคงมีอิทธิพลอยู่สูง ดังนั้น ความไม่พอใจของคนเสื้อแดงเหล่านี้ จึงยังไม่ถึงขั้นที่จะทำให้ พวกเขาตัดสินใจทิ้งระบอบการเมืองเดิม และเข้าสู่สถานการณ์ปฏิวัติจริงๆ ภายใต้กรอบเวลาของงานวิจัยชิ้นนี้

10.2 คำตอบของคำถามวิจัย

“การเคลื่อนไหวทางการเมืองช่วงปี พ.ศ. 2549-2553 ของขบวนการมวลชนเสื้อแดง ในฐานะที่เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบก้าวหน้า (*progressive social*

movement) ที่มีแนวโน้มไปสู่การเคลื่อนไหวแบบสุดขั้ว จนกลายเป็นขบวนการปฏิวัติมวลชน ได้ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายรัฐและขบวนการโต้กลับอย่างไร? รวมทั้งมีกลไกและกระบวนการอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว?”

10.2.1 ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการ และขบวนการโต้กลับ กรณีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง พ.ศ. 2549-2553

ผู้เขียนพบว่า การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน สามารถทำได้โดยผ่านมุมมองการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการ และขบวนการโต้กลับ จากกรณีศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง ช่วงปี พ.ศ. 2549-2553 กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองจากอิทธิพลของลัทธิเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) ที่เข้ามาในไทย และแสดงบทบาทอย่างมากต่อ แนวคิดการปฏิรูปการเมือง ที่เกิดขึ้นภายหลังจากช่วงพฤษภาทมิฬเป็นต้นมา จนมาได้ข้อยุติ ณ เวลานั้น ปรากฏออกมาเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 และการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ หลังวิกฤตต้มยำกุ้ง ความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างต่างๆดังกล่าว ได้เปิดช่องทางให้ **ทักษิณ ชินวัตร** และพรรคไทยรักไทยของเขา สามารถยึดครองอำนาจทางการเมืองได้สำเร็จ พร้อมกันนั้น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างต่างๆดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ ชาวบ้านส่วนใหญ่ในชนบทด้วยเช่นกัน เพราะการกระจายอำนาจทางการเมือง จากการปกครองส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่น ได้ทำให้ผู้คนเหล่านี้ มีความผูกพันกับการเมืองแบบเลือกตั้ง และได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริงจาก นโยบายประชานิยมของทักษิณ ดังนั้น มวลชนกลุ่มนี้จึงเป็นผู้สนับสนุน พรรคการเมืองของทักษิณอย่างเหนียวแน่น และก่อตัวเป็นขบวนการมวลชนที่มีลักษณะก้าวหน้า (progressive social movement) โดยมีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม ให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น และต้องการขจัดโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่เป็นธรรมสำหรับพวกเขา ซึ่งในเวลาต่อมาได้พัฒนาเป็น “*มวลชนเสื้อแดง*” นั่นเอง คนกลุ่มนี้คือคนกลุ่มใหม่ ซึ่งถูกจัดฐานะว่าเป็น “*ชนชั้นกลางระดับล่าง*” ที่เติบโตขึ้นมาหลังยุค 2540 และได้เริ่มเข้ามามีส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศไทย ซึ่งตลอดช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา เคยตกอยู่ในมือของคนอีกกลุ่มหนึ่ง ที่มีสมาชิกส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางและชนชั้นนำในเมือง ซึ่งเติบโตมาพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คนกลุ่มหลังนี้คือ ผู้ที่ไม่พึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ในทิศทางดังกล่าว และต้องการหวนย้อนคืนสู่ช่วงเวลาที่ผ่านมาเคยมีความสุข จากการได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมือง เฉกเช่นที่เคยเป็นมา ในระยะเวลาต่อมา พวกเขาได้รวมตัวเป็นกลุ่มมวลชนผู้ต่อต้าน **ทักษิณ** และพรรคไทยรักไทย (รวมถึงพรรคการเมืองอื่นๆของ **ทักษิณ** ในเวลาต่อมา) โดยมีลักษณะเป็นขบวนการอนุรักษนิยมใหม่ (neoconservative social movement) ในรูปของ “*มวลชนเสื้อเหลือง*” (รวมถึงกรณีของมวลชนเสื้อหลากสี ที่เกิดขึ้นหลังจากนั้นเป็นเวลาอีกหลายปีต่อมา) ดังนั้น การ

เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ซึ่งได้รับอิทธิพลสำคัญจากลัทธิเสรีนิยมใหม่ ได้ก่อให้เกิดกลุ่มพลังทางสังคม กลุ่มใหญ่ที่สุดจำนวน 2 กลุ่มด้วยกัน ภายในรัฐเสรีนิยมใหม่ของไทย คือ กลุ่มมวลชนเสื้อแดงและมวลชนเสื้อเหลือง โดยกลุ่มแรกกลายเป็นมวลชนประชาธิปไตย และกลุ่มหลังเป็นมวลชนปฏิปักษ์ประชาธิปไตย ที่ต่างก็มีพลังมากพอๆกัน

เหตุการณ์รัฐประหาร วันที่ 19 กันยายน 2549 ได้กลายเป็นหมุดหมายสำคัญ ของการเป็นจุดเริ่มต้นการศึกษา “ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ” ของงานวิจัยชิ้นนี้ เนื่องจากเหตุการณ์นี้ได้ทำให้ตัวแสดงทางการเมืองต่างๆ ที่อยู่ภายในรัฐเสรีนิยมใหม่ของไทย ออกมาปรากฏตัวอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ **ตัวแสดงแรก** คือ ขบวนการมวลชนประชาธิปไตยเสื้อแดง ซึ่งอยู่ในลักษณะของเครือข่ายที่หลากหลาย ไม่ได้เป็นหนึ่งเดียวกัน ดังเห็นได้จากกลุ่มคนเสื้อแดงระดับท้องถิ่นที่มีบทบาทสูง ตัวอย่างเช่น กลุ่มรักเชียงใหม่'51 กลุ่มคนรักอุดรฯ เป็นต้น ถึงแม้ว่าในระดับชาติจะมีการรวมตัวกันเป็น **แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ (นปช.)** ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น **แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)** **ตัวแสดงที่สอง** ขบวนการมวลชนปฏิปักษ์ประชาธิปไตยเสื้อเหลือง ที่มีลักษณะการรวมตัวกันจากเครือข่ายที่หลากหลาย ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะฟื้นฟูและดำรงรักษาระเบียบสังคมที่มีอยู่เดิมก่อนยุคทักษิณ และ**ตัวแสดงที่สาม** คือ เครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลชั้นสูงของสังคม ซึ่งอยู่ในแวดวงสถาบันกษัตริย์ ซึ่งมีอยู่หลากหลายแวดวง รายล้อมสมาชิกพระราชวงศ์ และในหน่วยงานสำคัญต่างๆ ที่มีส่วนเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับสถาบันกษัตริย์ การเคลื่อนไหวต่อสู้ของแต่ละฝ่าย อันก่อให้เกิดผลกระทบซึ่งกันและกัน ดังที่ผู้เขียนเรียกว่า “ปฏิสัมพันธ์” ในที่นี้ ต่างก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างรัฐของไทย ผลการต่อสู้ระหว่างฝ่ายต่างๆในช่วงเวลานี้ นอกจากจะเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นว่าอำนาจของทุนนิยมเสรีนิยมใหม่จะทำงานได้มากน้อยเพียงใดภายในรัฐไทยแล้ว ยังเป็นการจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคมและการเมืองขึ้นมาใหม่ เพื่อกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของตัวแสดงแต่ละฝ่ายดังกล่าว ว่าจะมีสถานะทางสังคมและบทบาท เปลี่ยนแปลงไปเป็นเช่นใด เมื่อผ่านพ้นช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญของรัฐไทยในเวลาอีกไม่นานนี้

เมื่อพิจารณากรณีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง ภายใต้กรอบการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่างๆ สามารถสรุปได้ว่า การเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนประชาธิปไตยเสื้อแดง ซึ่งเริ่มต้นจากการชุมนุมประท้วง ตามสิทธิทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยใช้ข้อเรียกร้องที่มุ่งต้องการให้เกิดการยุบสภาและเลือกตั้งใหม่ของรัฐบาลอภิสิทธิ์ ได้เปลี่ยนแปลงไปสู่การเรียกร้องให้เกิด “ความยุติธรรมทางสังคม” (social justice) ด้วยการปรับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองที่สำคัญ เพื่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรขึ้นใหม่ อันนำมาสู่การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ดังเช่น การเรียกร้องให้ยกเลิก 2 มาตรฐาน การโค่นอำนาจ ฯลฯ ซึ่งมีแนวโน้มไปสู่การเป็นขบวนการปฏิวัติมวลชน ที่เริ่มมีการเคลื่อนไหวแบบสุดขีด ได้ทำให้รัฐบาลใช้

มาตรการรุนแรงเข้าปราบปราม โดยอาศัยมายาคติที่สำคัญและฝังแน่นอยู่เดิมในสังคมเป็นเครื่องมือ ในการสร้างความชอบธรรมให้กับรัฐบาล โดยแอบอิงพระบารมีของสถาบันกษัตริย์ ซึ่งเป็นศูนย์รวม จิตใจของคนในชาติ และหยั่งรากลึกอยู่ในสังคมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน การทำให้ฝ่ายมวลชนเสื้อแดง กลายเป็น ผู้ที่ไม่รักชาติ และไม่จงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์ ได้ส่งผลให้เกิดการลดทอนคุณค่าความ เป็นมนุษย์ของคนเสื้อแดง ในสายตาของคู่ปรปักษ์ การเคลื่อนไหวต่อสู้กันระหว่างขบวนการมวลชน เสื้อแดง กับขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองในฐานะขบวนการโต้กลับ ได้ทำให้เกิดผลลัพธ์สำคัญ คือ **ประการแรก การธำรงรักษาความไม่เท่าเทียมทางสังคม** เนื่องจากการเกิดขึ้นของขบวนการ มวลชนเสื้อแดง มีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงสังคม โดยอาศัยการเมืองแบบเลือกตั้งตาม ระบอบประชาธิปไตย และการสร้างคุณธรรมทางสังคม ซึ่งทำให้เกิดการทำลายต่อโครงสร้าง อำนาจของรัฐโดยตรง พวกเขาจึงถูกต่อต้านจากเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ในฐานะของผู้ที่มีส่วน สำคัญในการช่วงชิงการครองอำนาจ (hegemony) ภายในรัฐ ซึ่งก้าวเข้าสู่เวทีความขัดแย้งทาง การเมืองอย่างเต็มตัว และขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง ที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การต่อต้านการ เปลี่ยนแปลงสังคม ตามแนวทางของขบวนการมวลชนเสื้อแดง ปฏิสัมพันธ์จากการเคลื่อนไหวของ ทั้ง 3 ฝ่ายดังกล่าว ได้ทำให้เป้าหมายที่วางไว้ของกลุ่มคนเสื้อแดง ไม่บรรลุผลสำเร็จ แม้ว่าฝ่ายรัฐบาล อภิสิทธิ์จะออกนโยบาย แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและตั้งคณะกรรมการปรองดองแห่งชาติ แต่ก็ไม่ได้ ส่งผลต่อการปรับโครงสร้างอำนาจที่สำคัญของรัฐจริงๆ ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมจึงยังคงอยู่ ต่อไป **ประการที่สอง การสร้างเสถียรภาพของสถานการณ์ทางการเมือง** ขบวนการมวลชนเสื้อ เหลืองมีบทบาทสำคัญ ในการถ่วงดุลอิทธิพลที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของขบวนการเสื้อแดง ทำให้ การเปลี่ยนแปลงสังคมไม่อาจเกิดขึ้นได้สำเร็จ ดังเห็นได้จาก การจัดชุมนุมประท้วงของขบวนการเสื้อ เหลือง คู่ขนานกับการจัดชุมนุมใหญ่ของขบวนการมวลชนเสื้อแดงในหลายๆครั้ง ในยุคของรัฐบาล อภิสิทธิ์ ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ก็คือ การสร้างเสถียรภาพทางการเมืองให้กับรัฐนั่นเอง และ **การสร้างความมั่นคงขึ้นใหม่ให้กับรัฐ** การปราบปรามการชุมนุมของกลุ่ม นปค./นปช. ด้วยการใช้อำนาจ กำลังทหารพร้อมอาวุธ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ (ป.อ. มาตรา 112) อย่างเคร่งครัด ได้กลายเป็นกลไกทางการเมืองที่สำคัญ ในการสร้างความมั่นคงให้กับรัฐขึ้นมาใหม่ใน ด้านหนึ่ง อีกด้านหนึ่งก็กวาดล้างหรือควบคุมเครือข่ายแนวร่วมต่างๆ ในระดับท้องถิ่นของขบวนการ เสื้อแดง เช่น เครือข่ายวิฑูรชน โรงเรียนการเมือง ฯลฯ เพื่อไม่ให้ทำการปลุกระดมมวลชน ขึ้นมา ทำลายอำนาจรัฐอีก นอกจากนี้ ยังพยายามใช้นโยบายเยียวยา ผู้ประสบภัยจากการชุมนุมของกลุ่ม คนเสื้อแดง เพื่อไกล่เกลี่ยปัญหาความขัดแย้งแตกแยกภายในรัฐ ที่เริ่มหยั่งรากลึกมากขึ้น และ ขยายตัวไปอย่างมากในระดับท้องถิ่นของพื้นที่ต่างจังหวัด จากผลลัพธ์ของปฏิสัมพันธ์จากการ เคลื่อนไหวของตัวแสดงทั้ง 3 ฝ่ายดังกล่าว ได้เชื่อมโยงให้เห็นว่า การเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชน เสื้อแดง มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการปรับเปลี่ยนโครงสร้างบางส่วนภายในรัฐ เพื่อลดทอนการทำ

ทหายจากขบวนการมวลชนเสื้อแดง โดยอาศัยการแสดงบทบาทของขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง ที่ออกมาเคลื่อนไหวถ่วงดุล อิทธิพลของขบวนการมวลชนเสื้อแดง ไม่ให้บรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างรากฐานทางสังคมได้ ขณะเดียวกัน การตอบโต้การเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนเสื้อแดง โดยฝ่ายรัฐที่ปรากฏออกมาในรูปของการใช้กำลังเข้าปราบปราม สลายการชุมนุมของขบวนการมวลชนเสื้อแดง ก็ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนแนวทางการเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนเสื้อแดง ดังเช่น การพยายามแสดงให้สาธารณชนเห็นว่า ขบวนการมวลชนเสื้อแดง ถอยห่างจาก “ทักษิณ” มากขึ้น การผลักดันประเด็นปัญหาของมวลชนโดยรวม มากขึ้นกว่าเดิม ที่เคลื่อนไหวในประเด็น ซึ่งเป็นผลประโยชน์ของทักษิณโดยตรง การปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตย ผ่านโรงเรียนการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง เพื่อให้มวลชนของตนตระหนักรู้ และมีความผูกพันกับการเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยของขบวนการ ฯลฯ ในขณะที่ขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างโอกาสทางการเมืองในการเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนเสื้อแดง ในรูปของกลไกประเภทภัยคุกคาม ตามแนวคิดของ McT² ก็ได้รับผลกระทบจากการเคลื่อนไหวของมวลชนเสื้อแดงเช่นกัน ดังเห็นได้จาก การปรับเปลี่ยนแนวทางการเคลื่อนไหว การใช้ประเด็นการเคลื่อนไหวที่หลากหลาย ดังเช่น ประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง ฯลฯ เพื่อระดมมวลชนของเครือข่ายแนวร่วมต่างๆ ให้หลากหลายมากขึ้น แม้ว่าประเด็นความคิดหลักของขบวนการ จะยังคงเป็นเรื่องการอ้าง “ความจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์” เมื่อกลุ่มผู้มีแนวคิดนิยมเจ้าสามารถยึดกุมความคิดในหมู่แกนนำขบวนการเสื้อเหลืองได้สำเร็จ

10.2.2 การศึกษากลไกและกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ: กรณีศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง ตั้งแต่ปี 2549-2553

การศึกษาขบวนการทางสังคมและการเมืองของนักวิชาการไทยที่ผ่านมา ไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับมากเท่าที่ควร เพราะไม่ได้มองว่าตัวแสดงทั้งสามดังกล่าว มีความเชื่อมโยงกันอยู่ ทั้งในลักษณะที่เป็นการสนับสนุน และขัดขวางการเคลื่อนไหวของแต่ละฝ่าย ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม แต่ในขณะเดียวกัน ตัวแบบในการศึกษาประเด็นดังกล่าว ที่นำเสนอโดยนักวิชาการตะวันตก ก็ยังไม่สามารถนำมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างเหมาะสม ซึ่งอาจเป็นเพราะประเทศเหล่านี้ มีปัจจัยทางประวัติศาสตร์-การเมือง ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของ โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ และประชาสังคม รวมถึงรูปแบบการปกครองที่แตกต่างไปจากไทย

งานวิจัยชิ้นนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างคำอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันของไทย อันเกิดขึ้นจากวิกฤติความขัดแย้งระหว่างขบวนการมวลชนเสื้อแดง กับฝ่ายรัฐและขบวนการโต้กลับ

รวมถึงการสร้างตัวแบบจำลองทางสถิติ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติรูปแบบต่างๆ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ซึ่งเป็นกลไกและกระบวนการ ที่นำมาสู่การเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ จากกรณีศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการมวลชนเสื้อแดง

งานวิจัยชิ้นนี้ ต้องการแสดงให้เห็นว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการมวลชนเสื้อแดงได้ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับรัฐและขบวนการโต้กลับอย่างไร รวมทั้งมีกลไกและกระบวนการอะไรบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ซึ่ง McT² สร้างไว้ มาประยุกต์ใช้ เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์กลไกต่างๆที่ขบวนการมวลชนเสื้อแดง ใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ **ส่วนแรก** คือ กรอบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม **ส่วนที่สอง** คือ กรอบการวิเคราะห์การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้ และ**ส่วนที่สาม** คือ กรอบการวิเคราะห์วิถีโครงของการปฏิวัติ ดังที่จะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

กรอบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม

การวิเคราะห์ทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังประชากร (Demographic Factors) สามารถใช้อธิบาย การเข้าร่วมการเคลื่อนไหวร่วมกับกลุ่มคนเสื้อแดง ได้เพียงแค่ ร้อยละ 12 เท่านั้น โดยอิทธิพลส่วนใหญ่ เกิดขึ้นจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ อายุ ภูมิลำเนา และเพศ แต่อายุของคนเสื้อแดง ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมือง แนวทางการวิเคราะห์การเมืองแห่งการต่อสู้ (Contentious Politics) ซึ่งใช้สำหรับการวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองรูปแบบต่างๆ ทำให้พบว่า การเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนเสื้อแดง มีความสัมพันธ์กับ การมองปัญหาความยากจน ที่เกิดขึ้นจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม ดังเช่น การไม่มีทุนประกอบอาชีพ การขาดโอกาส และระดับการศึกษาต่ำ แต่เมื่อพิจารณาจากเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง กลับพบว่า ไม่มีเหตุการณ์ใดที่เป็นจุดเปลี่ยนทางการเมือง ซึ่งทำให้ชาวบ้านทั่วไปเข้ามาเป็น “คนเสื้อแดง” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ คนเสื้อแดงยังมองว่าปัญหาของระบบการเมืองและประชาธิปไตย อยู่ที่เครือข่ายสถาบันกษัตริย์และข้าราชการ ดั่งเช่น องคมนตรี และศาล/ตุลาการ มากกว่าจะมองว่าปัญหาอยู่ที่นักการเมือง เหมือนกับวาทกรรม “**นักการเมืองโกงกิน**” ที่ครอบงำสังคมอยู่

การมองว่าตนเองไม่มีพวก/ไม่มีเส้นสาย และการเรียกร้องประชาธิปไตย ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เพิ่มโอกาสให้คนเสื้อแดง เข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองมากขึ้น ขณะที่คนเสื้อแดงที่มองว่าตนเองเป็นคนซื่อ/ไม่ทันคน กลับมีโอกาสเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองลดลง นั่นหมายความว่า คนเสื้อแดงที่เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. ไม่ใช่คนเสื้อแดงที่โง่และถูกหลอกให้มาชุมนุม แต่พวกเขามีเหตุผลส่วนตัว ตามค่านิยมและความเชื่อทางการเมืองของเขาเอง **การแบ่งสรรทางสังคม** ถือเป็น

ประเด็นสำคัญตามกรอบแนวคิด ที่มีอิทธิพลต่อการระดมคนเข้าร่วม ผู้เขียนได้วัดการแบ่งสรรทางสังคม จาก “ความเข้าใจทางการเมืองที่เพิ่มสูงขึ้น” ซึ่งได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่จาก การเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยตรงของคนเสื้อแดง โดยมีสื่อเสื้อแดงท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญระดับรองลงมา นอกจากนี้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการระดมมวลชน เข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมือง ยังเกิดขึ้นจาก สิ่งที่กรอบแนวคิดที่ใช้นี้ เรียกว่า *การประกอบสร้างทางสังคม* และ *การกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรม* ซึ่งพบว่า การปราบปรามการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์ และการมองว่า ศาลและองคมนตรี เป็นปัญหาสำคัญของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย เป็นสิ่งที่คนเสื้อแดงใช้เป็นปัจจัยสำคัญ ใน *การประกอบสร้างทางสังคม* ว่า สิ่งเหล่านี้ทำให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพวกเขา มีความชอบธรรม ขณะที่ *การกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรม* ซึ่งถูกวัดจาก ระดับความสำเร็จในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการที่คนเสื้อแดง แสดงบทบาทชักชวน หรือโน้มน้าวใจให้คนมาเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง รวมถึงการมองว่า วัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. อยู่ในเรื่อง การเรียกร้องประชาธิปไตย และการล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์ ถ้าหากคนเสื้อแดงยังเห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าวมากขึ้น การเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช. ก็อย่างยิ่งเพิ่มมากขึ้นไปด้วย แต่สำหรับกรณีที่คนเสื้อแดงมองว่า กลุ่มพธม. มีวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง อยู่ที่การล้มรัฐบาลฝ่ายทักษิณ กลับทำให้การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ กลุ่มคนเสื้อแดง มีปริมาณลดลง

ตัวแบบจำลองทางสถิติที่แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านภูมิหลัง ที่ส่งอิทธิพลต่อการเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง สามารถแสดงอยู่ในรูปของสมการการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ดังนี้

$$\text{Logged odds (Q12_1_UDD)} = -1.68 + 0.98*Q1_Gender(1) - 1.50*Q2_Age(2) + 1.36*Q3_Hometown(1)$$

ตัวแบบจำลองทางสถิติของกรอบการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม ที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ซึ่งอยู่ภายใต้กลไกและกระบวนการที่เกิดขึ้นในกรอบการวิเคราะห์โดยสรุปมี 4 ตัวแบบ แต่ละตัวแบบ หมายถึง *กลไก* (mechanism) ตามแนวคิดของ McT² ซึ่งได้แก่ *การคุกคามและโอกาส การแบ่งสรรทางสังคม การประกอบสร้างทางสังคม และการกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรม* ซึ่งกลไกต่างๆดังกล่าวมี *กระบวนการ* (process) ที่หมายถึง *ลำดับของกลไกอันนำไปสู่ การเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “ปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดม”* โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ตัวแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ **ลักษณะที่นำมาสู่การคุกคามและโอกาส**

$$\begin{aligned} \text{Logged Odds (Q12_1_UDD)} = & -1.142 + 1.95*Q9_2_NoChance + 3.55* \\ & Q9_4_Poor + 5.417*Q9_7_NoPatron - 4.90*Q9_11_Stupid + \\ & 2.73*Q23_1_AntiThaksin + 2.73*Q23_2_ProDP - 2.93*Q23_5_OverThaksinAlly + \\ & 2.93*Q23_6_PADDemocracy \end{aligned}$$

2) ตัวแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุของ **การแบ่งสรรทางสังคม**

$$\begin{aligned} Q17_UnderstandPol = & 2.48 + 0.55*Q12_1_UDD + 0.30*Q14_2_FamUDD + \\ & 0.45*Q15_1_MeCost + 0.23*Q16_1_EduSchUDD + 0.56*Q18_6_LocalMediaUDD \end{aligned}$$

3) ตัวแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุของ **การประกอบสร้างทางสังคม**

$$\begin{aligned} Q20_LegitimacyUDD = & 3.03 + 0.20*Q22_5_ElimiFeudal - \\ & 0.78*Q22_6_Disorder - 0.35*Q22_8_DefeatPAD + 0.66*Q24_1_DisagreeSuppUDD + \\ & 0.25*Q26_2_NecessaryCoups + 0.22*Q27_1_PrivyCouncil + 0.57*Q27_3_Judge - \\ & 0.46*Q27_5_Politicians \end{aligned}$$

4) ตัวแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุของ **การกระทำร่วมอย่างมีนวัตกรรม**

$$\begin{aligned} Q21_SuccessUDD = & 2.70 + 0.27*Q19_1_DonateUDD + \\ & 0.49*Q19_3_MotivatePplUDD + 0.36*Q22_1_OverAbhisit + \\ & 0.42*Q22_3_UDDDemocracy + 0.33*Q22_5_ElimiFeudal + 0.43*Q23_2_ProDP - \\ & 0.42*Q23_5_OverThaksinAlly \end{aligned}$$

กรอบการวิเคราะห์การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้

สำหรับการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการต่อสู้ ที่จะทำให้ขบวนการประท้วงกลายเป็นขบวนการปฏิวัติ ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ จะดูจากปัจจัยต่างๆ โดยปัจจัยแรก คือ *การเป็นตัวกลางเชื่อม* ซึ่งพบว่า ถึงแม้ว่า องค์กร/สถาบันทางสังคมที่ดำรงอยู่ก่อน ดังเช่น ครอบครัวยุคใหม่ และแกนนำชุมชน จะมีส่วนสำคัญต่อการเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนเสื้อแดง แต่ก็ไม่สำคัญมากเท่ากับ การที่คนเสื้อแดงคนนั้นต้องการเข้าร่วมเคลื่อนไหวเอง โดยยอมลงทุนเสียค่าใช้จ่าย ในการเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองร่วมกับ นปช. เอง ปัจจัยที่สอง คือ *การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของ*

มวลชนเสื้อแดง ซึ่งดูได้จากวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นประเด็น “การกำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์” และ “การเรียกร้องประชาธิปไตย” ที่นำมาสู่การสร้างอัตลักษณ์ในการเคลื่อนไหว ได้แก่ “ไพร่/อำมาตย์” และ “ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย” หลังจากนั้น ขบวนการเสื้อแดงจึงมี การทำให้มีความสุดขั้วมากขึ้น ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สาม ของกรอบแนวคิด ด้วยการนิยามสิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญ ต่อระบบการเมืองและประชาธิปไตยไทย ซึ่งทำให้พวกเขาทนรับไม่ได้ และต้องกำจัดปัญหาดังกล่าว ทิ้งไปให้ได้ จากการศึกษาพบว่า ปัญหาสำคัญดังกล่าว ก็คือ การแทรกแซงทางการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์ การไม่เคารพกฎหมาย การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง และความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม อย่างไรก็ตาม ถ้าหากว่าท่ามกลางความขัดแย้งรุนแรงที่เกิดขึ้น ได้เกิดมีบุคคลหรือกลุ่มคน ที่ต้องการให้ความรุนแรงยุติลง ซึ่งก็คือ การบรรจบกันของ *ชั่วตรงข้ามในการต่อสู้* (ปัจจัยที่สี่ของกรอบแนวคิด) การเปลี่ยนรูปแบบการต่อสู้จากการประท้วงไปสู่การปฏิวัติก็เกิดขึ้นได้ยาก ซึ่งจากการศึกษาก็พบว่า ปัจจัยดังกล่าวมีอยู่จริง โดยเฉพาะความเชื่อมั่นต่อระบบประชาธิปไตย และระบบการเลือกตั้ง ว่าสิ่งเหล่านี้จะทำให้ ชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาดีขึ้น ที่ยังคงมีอิทธิพลต่อความคิดของคนเสื้อแดงอยู่อย่างมาก

ตัวแบบจำลองทางสถิติของกรอบการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการต่อสู้ ที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ซึ่งอยู่ภายใต้กลไกและกระบวนการที่เกิดขึ้นในกรอบการวิเคราะห์ โดยสรุปมี 4 ตัวแบบ แต่ละตัวแบบ หมายถึง กลไก (mechanism) ตามแนวคิดของ McT² ซึ่งได้แก่ การเป็นตัวกลางเชื่อม การเปลี่ยนอัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง การทำให้มีความสุดขั้วมากขึ้น และการบรรจบกันของชั่วตรงข้ามในการต่อสู้ ซึ่งกลไกต่างๆดังกล่าวมี กระบวนการ (process) ที่หมายถึง ลำดับของกลไกอันนำไปสู่ การเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการต่อสู้” โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) ตัวแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การเป็นตัวกลางเชื่อม

$$\text{Logged Odds (Q12_1_UDD)} = 0.44 + 1.40*Q14_2_FamUDD + 2.19*Q15_1_MeCost + 2.04*Q15_4_LeadCost$$

- 2) ตัวแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การเปลี่ยนอัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง

ประการแรก การกำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์

$$\text{Logged Odds (Q22_5_ElimiFeudal)} = -1.82 + 0.61*Q9_2_NoChance + 0.74*Q9_3_LowEduc + 0.05*Q9_4_Poor + 0.56*Q9_6_Exploited + 0.27*Q9_7_NoPatron + 1.26*Q9_9_NoChReso$$

ประการที่สอง ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย

$$\text{Logged Odds (Q22_3_UDDDemocracy)} = 1.30 - 1.99*Q13_3_DissTRT - 2.55*Q13_5_VerThaksin - 1.11*Q13_6_DPgov - 0.77*Q13_7_CrkUDD$$

3) ตัวแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การทำให้มีความสุขมากขึ้น

ประการแรก กลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาต่อระบบการเมือง

องคมนตรีและเครือข่าย

$$\text{Logged Odds (Q27_1_PrivyCouncil)} = 1.11 + 2.05*Q22_2_SupportThaksin + 2.31*Q22_7_Constitution - 1.76*Q24_1_DisagreeSuppUDD$$

ศาล-ตุลาการ

$$\text{Logged Odds (Q27_3_Judge)} = -1.37 - 0.10*Q22_1_OverAbhisit - 1.57*Q22_2_SupportThaksin + 3.32*Q22_3_UDDDemocracy - 19.75*Q22_4_PolInterest - 0.19*Q22_5_ElimiFeudal - 1.24*Q22_7_Constitution + 0.15*Q22_8_DefeatPAD - 0.55*Q24_1_DisagreeSuppUDD$$

ประการที่สอง ประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง

การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์

$$\text{Logged Odds (Q28_2_IntervOfElite)} = -5.49 + 1.738*Q22_1_OverAbhisit + 2.69*Q22_2_SupportThaksin + 3.26*Q22_3_UDDDemocracy + 3.12*Q22_5_ElimiFeudal + 1.37*Q22_7_Constitution$$

การไม่เคารพกฎหมาย

$$\text{Logged Odds (Q28_NotResLaw)} = -1.28 + 1.30*Q22_2_SupportThaksin - 1.14*Q22_3_UDDDemocracy + 1.06*Q22_5_ElimiFeudal + 2.10*Q22_7_Constitution$$

การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง

$$\begin{aligned} \text{Logged Odds (Q28_6_NotRespElection)} &= -0.21 + \\ 1.19*Q22_1_OverAbhisit &+ 2.79*Q22_3_UDDDemocracy - \\ 2.89*Q24_1_DisagreeSuppUDD & \end{aligned}$$

ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม

$$\begin{aligned} \text{Logged Odds (Q28_7_SocInequal)} &= -0.17 + 1.21*Q22_1_OverAbhisit \\ + 1.70*Q22_3_UDDDemocracy &- 2.31*Q24_1_DisagreeSuppUDD \end{aligned}$$

4) ตัวแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การบรรจบกันของข้อตรงข้ามในการต่อสู้

$$\begin{aligned} \text{Logged Odds (Q25_1_Peace)} &= -1.07 + 2.04*Q22_3_UDDDemocracy + \\ 1.07*Q22_5_ElimiFeudal &- 1.39*Q22_7_Constitution + 1.62*Q30_1_Confidence \end{aligned}$$

กรอบการวิเคราะห์วิถีโคจรของการปฏิวัติ

เมื่อเข้าสู่การวิเคราะห์วิถีโคจรการปฏิวัติ ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดสุดท้าย ในแนวคิดการเมืองแห่งการต่อสู้ ของ MCT² ได้ผลการศึกษา ออกมาว่า ถึงแม้ว่าอารมณ์ความรู้สึกไม่พอใจของมวลชนเสื้อแดง ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม-เศรษฐกิจ-การเมือง จะมีอยู่จริง แต่ก็ยังเป็นลักษณะกว้างกวัด ไม่มีความชัดเจนว่า จะนำไปสู่การปฏิวัติทางสังคมได้ เพราะความไม่พอใจดังกล่าว มีจุดเน้นอยู่ที่ตัว รัฐบาลประชาธิปไตยและ นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์มากกว่าความไม่พอใจระบบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ คนเสื้อแดงโดยทั่วไป ถือว่ามีความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยอย่างมาก เห็นได้จากผลการสำรวจความพึงพอใจต่อประชาธิปไตย และการมองว่าถึงแม้ว่าประชาธิปไตยจะมีปัญหามาก แต่ก็ยังเป็นรูปแบบการปกครอง ที่ดีกว่ารูปแบบการปกครองอื่นๆ นอกจากนี้ โครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมและความไว้วางใจในหมู่ประชาชน ก็ยังคงมีอิทธิพลอยู่สูง ดังนั้น ความไม่พอใจของคนเสื้อแดงเหล่านี้ จึงยังไม่ถึงขั้นที่จะทำให้ พวกเขาตัดสินใจทิ้งระบอบเดิม และเข้าสู่สถานการณ์การปฏิวัติจริงๆ ดังเห็นได้จาก ระดับความเชื่อมั่นในระบบยุติธรรมว่า โดยทั่วไปยังถือว่าเป็นกลางอยู่ แม้ว่าจะมีปัญหาเรื่องการตัดสินใจทางการเมืองสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนเสื้อแดงและกลุ่มคนเสื้อเหลือง อย่างไม่มีมาตรฐาน ก็ถือเป็นกรณีข้อยกเว้น

ถึงแม้ว่า คนเสื้อแดงโดยทั่วไป จะมองว่า ความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน เกิดขึ้นจากความแตกต่างในอุดมการณ์/การแตกแยกทางการเมือง¹ และการแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลกับประชาชน แต่คนเสื้อแดงส่วนใหญ่ ก็ยังคงมีความพึงพอใจกับประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ ยกเว้นเพียงแค่ว่ากรณีที่เป็นความขัดแย้งทางความคิดและความขัดแย้งที่คนเสื้อแดงมีโดยตรงกับรัฐบาลอภิสิทธิ์ ซึ่งถ้าหากมีการปรับเปลี่ยนพรรครัฐบาล มาเป็นพรรคของฝ่ายคนเสื้อแดง ดังเช่น กรณีที่พรรคการเมืองฝ่ายคนเสื้อแดง ได้รับเลือกตั้งเป็นเสียงส่วนใหญ่เข้ามาเป็นรัฐบาล ปัญหาดังกล่าวที่คนเสื้อแดงมีก็จะลดน้อยลง ดังนั้น แนวโน้มของการปฏิวัติทางสังคม ที่กลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. จะก่อขึ้นจึงมีความเป็นไปได้น้อยมาก เช่นเดียวกับ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความแตกแยกในสังคม กับความศรัทธาในประชาธิปไตย ก็พบว่า ยังคงมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก ไม่เข้มข้นพอที่จะทำให้คนเสื้อแดง ต้องการละทิ้งระบอบประชาธิปไตยไป

ตัวแบบจำลองทางสถิติของกรอบการวิเคราะห์วิถีโคจรของการปฏิวัติ ที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ซึ่งอยู่ภายใต้กลไกและกระบวนการที่เกิดขึ้นในกรอบการวิเคราะห์ โดยสรุปมี 3 ตัวแบบ แต่ละตัวแบบ หมายถึง กลไก (mechanism) ตามแนวคิดของ McT² ซึ่งผู้เขียนประยุกต์ขึ้นมาให้สอดคล้องกับงานวิจัยชิ้นนี้ ได้แก่ *อารมณ์ความรู้สึกของมวลชนเสื้อแดงที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม-เศรษฐกิจ-การเมือง ความยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย และการคงอยู่ของโครงสร้างแบบดั้งเดิมและความไว้วางใจซึ่งกันและกันในหมู่ประชาชน* ซึ่งกลไกต่างๆดังกล่าวมีกระบวนการ (process) ที่หมายถึง ลำดับของกลไกอันนำไปสู่ การเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “วิถีโคจรของการปฏิวัติ” โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ตัวแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ **อารมณ์ความรู้สึกของมวลชนเสื้อแดงที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม-เศรษฐกิจ-การเมือง**

Logged Odds (OverallTHWrongDirection) = 4.07 - 1.05*PoorEconomy - 1.55*Corruption - 2.61*PoliticalConflict - 1.07*Drug + 37.40* EcoStatus2Year(1) +

¹ งานของ Nishizaki เป็นอีกงานหนึ่งที่ช่วยสนับสนุน ข้อค้นพบที่ว่า ความแตกต่างในอุดมการณ์ระหว่างชนชั้นนำทางการเมืองกับชาวบ้านชาวไร่ ตามวาทกรรม “ไพร่-อำมาตย์” ของกลุ่มคนเสื้อแดง ไม่ได้เป็นความขัดแย้งทางชนชั้นอย่างที่ถูกลกล่าวถึงอย่างง่าย ๆ ดังที่เขามองว่า ถึงแม้ว่าชาวบ้านชาวไร่เหล่านี้จะมีความยากจนโดยสัมพัทธ์ แต่ก็มีชาวบ้านชาวไร่บางคน ที่ยังคงต่อต้านและเยาะเย้ยถากถาง การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง ชาวบ้านชาวไร่มีความหลากหลายและมีการแตกต่างในความคิดทางการเมือง มากกว่าที่พวกเราเชื่อ ดูใน Yoshinori Nishizaki, “Peasants and the redshirt movement in Thailand: some dissenting voices,” *The Journal of Peasant Studies* 41, 1 (2014): 1-28. [online] Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03066150.2013.873409#.UyqHmqM5PIU> [13 February 2014]

$$0.93*EcoStatus2Year(2) + 0.91*EcoStatus2Year(3) + 35.43*EcoStatus2Year(4) - 20.02*q7WPOfGov(1) - 1.02*q7WPOfGov(2) - 0.89*q7WPOfGov(3)$$

2) ตัวแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุของ ความยึดมั่นในระบบประชาธิปไตย

$$q10DemocFavorRegime = 2.11 - 0.56*q13SatisfyDemoc + 0.45*q14LevelOfDemoc + 0.62*Q12Dictatorship - 0.30*Q9MajorityRule + 0.21*q11NormForUnity - 0.19*Q23FreeExpression - 0.33*Q21FreeSpeech + 0.20*Q20ToleranceMovement - 0.09*Q19ToleranceParty$$

3) ตัวแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุของ การคงอยู่ของโครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมและความไว้วางใจซึ่งกันและกันในกลุ่มประชาชน

$$\text{Logged Odds (Q24GovByPpl)} = 18.89 + 0.09*Q25PatronClient + 1.90*q27LocalTrust(1) + 2.24*q27LocalTrust(2) + 2.23*q27LocalTrust(3) - 21.53*q28InterestPolitics(1) - 21.42*q28InterestPolitics(2) - 21.39*q28InterestPolitics(3) - 0.36*q29DiscussPolitics(1) + 2.12*q29DiscussPolitics(2) + 1.23*q29DiscussPolitics(3) - 0.49*q30InterestPol3Y + 0.47*q31ParMove2Y - 0.32*q32ParProtest2Y$$

10.2.3 ข้อค้นพบอื่นๆที่น่าสนใจจากการศึกษา

นอกเหนือจากคำตอบของคำถามวิจัยโดยตรง ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงไปแล้ว ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ จากกรณีศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง ตั้งแต่ปี 2549-2553 ยังมีข้อค้นพบอื่นๆ ที่ช่วยเติมเต็มข้อจำกัด/ช่องว่างทางวิชาการของ งานวิจัยด้านขบวนการทางสังคมและการเมืองที่ผ่านมา ซึ่งผู้เขียนเลือกบางประเด็นมา กล่าวถึง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ความพ่ายแพ้ทั้ง 2 ยกของขบวนการมวลชนเสื้อแดง

นักวิชาการโดยทั่วไปมักให้ความสำคัญกับขบวนการทางสังคม และขบวนการทางการเมืองที่ประสบความสำเร็จในการเคลื่อนไหวตามเป้าหมายที่วางไว้เป็นหลัก จึงพยายามอธิบายให้เห็นว่า ขบวนการเหล่านั้นประสบความสำเร็จได้อย่างไร แต่กลับไม่ให้ความสนใจต่อขบวนการที่ไม่บรรลุเป้าหมายในการเคลื่อนไหวว่า เกิดขึ้นเพราะปัจจัยใดเป็นสำคัญ การเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนเสื้อแดงในงานวิจัยนี้ เป็นตัวอย่างที่ชัดเจน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตอบคำถามดังกล่าว

การต่อสู้ยกแรกของมวลชนเสื้อแดง (บทที่ 7) ในช่วงชุมนุมใหญ่ เดือนเมษายน 2552 ซึ่งนำไปสู่การประกาศสงครามประชาชน และการใช้วาทกรรมโค่นอำมาตย์ เพื่อต่อสู้กับเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ มีการใช้ยุทธวิธีขัดขวางการจัดประชุมผู้นำอาเซียน จนนำมาสู่เหตุการณ์จลาจล ทั้งที่พัทยาและกรุงเทพฯ ก่อนที่จะถูกสลายการชุมนุมโดยกองทัพ ในนามของศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) กลายเป็นความพ่ายแพ้ในยกแรก ในการต่อสู้ครั้งสำคัญของกลุ่มคนเสื้อแดง บทเรียนที่แกนนำเสื้อแดงได้จากการต่อสู้ครั้งนี้ ก็คือ การเคลื่อนไหวที่มุ่งไปที่ผลประโยชน์ส่วนบุคคลของ**ทักษิณ** นอกจากจะทำให้ภาพของขบวนการเสียหาย ด้วยการถูกมองว่าเป็น “มือบรับจ้าง” แล้ว ยังทำให้ฐานมวลชนของกลุ่มคนเสื้อแดง ถูกจำกัดวงอยู่แคบๆ ในหมู่คนรัก**ทักษิณ** ดังนั้น ภายหลังจากกลุ่มคนเสื้อแดงจึงพยายาม รักษาระยะห่างจากตัว**ทักษิณ**มากขึ้น ซึ่งปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในหมู่เสื้อแดงทางภาคอีสาน ที่ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียง ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนกลุ่ม นปช. ได้เปลี่ยนจุดมุ่งเน้นจากเรื่องผลประโยชน์ของ**ทักษิณ** ไปสู่เรื่องอื่นที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น ดังเห็นได้จากที่เจ้าหน้าที่สหรัฐฯ ได้เดินทางไปจังหวัดหนองคายและจังหวัดอุบลราชธานี แล้วพบว่า ในจังหวัดหนองคาย นโยบายได้กลายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกว่าตัวนักการเมืองโดยเฉพาะเรื่อง**ทักษิณ** นโยบายประชานิยมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อประชาชนในท้องถิ่น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งประเมินนโยบายต่างๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนตนเองจะได้รับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเลือกตั้งของคนชนบทอีสานดังกล่าว ได้รับคุณูปการสำคัญจากนโยบายประชานิยมของ**ทักษิณ** ซึ่งทำให้คนชนบทเข้าใจผลกระทบจากการเลือกตั้ง และสามารถเลือกตั้งได้อย่างอิสระ ปราศจากอิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่น และเมื่อถึง การต่อสู้ยกที่สองของมวลชนเสื้อแดง (บทที่ 8) ซึ่งเป็นช่วงที่กลุ่มคนเสื้อแดง ต่อกหาทางรื้อฟื้นความชอบธรรมของขบวนการ หลังจากที่ถูกทำลายภาพพจน์ ไปจากการเกิดเหตุการณ์จลาจลช่วงชุมนุมใหญ่ครั้งที่หนึ่ง ช่วงก่อนหน้าการต่อสู้ยกที่สองนี้ กลุ่มคนเสื้อแดงในระดับท้องถิ่น ได้เกิดความแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรง เรื่องยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวที่ใช้ความรุนแรง ดังเช่น กรณีกลุ่มคนเสื้อแดงใน จ. เชียงใหม่ ที่มีการแยกตัวเป็นกลุ่มคนเสื้อแดงกลุ่มต่างๆ จนกระทั่ง ต้องมีการผลักดันการตั้งองค์กรร่วม ที่ถูกเรียกว่า “สภาแดงล้านนา” โดยการสนับสนุนของ ส.ส. ในพื้นที่ เพื่อให้กลุ่มคนเสื้อแดงมีความเป็นเอกภาพมั่นคงมากขึ้น แกนนำเสื้อแดง เริ่มให้ความสัมพันธ์กับการพัฒนาศักยภาพ ของมวลชนเสื้อแดง ด้วยการปลุกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตย ผ่านโรงเรียนการเมือง นปช. เพื่อให้คนเสื้อแดงตระหนักถึงสิทธิ และเข้าใจสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การชุมนุมยกที่สองของมวลชนเสื้อแดง จะมีความพร้อมในด้านต่างๆ มากกว่าการชุมนุมยกที่หนึ่ง แต่ท้ายที่สุดกลุ่ม นปช. ก็ต้องประสบความพ่ายแพ้ในการต่อสู้ โดยเฉพาะเมื่อแกนนำ ยังคงไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระ ในประเด็นสำคัญๆ เพราะอิทธิพลครอบงำของ**ทักษิณ**ยังคงมีอยู่สูง ตัวอย่างเช่น กรณีที่ **ทักษิณ**ให้**เสธ.แดง** เข้าร่วมในการเคลื่อนไหวกับ นปช. ถึงแม้ว่าแกนนำจะประกาศต่อสาธารณชนว่า นปช.

ไม่ได้นับรวม เสธ.แดง เป็นพวกก็ตาม การกลับเข้ามาของ เสธ.แดง มีบทบาทที่เป็นประโยชน์ต่อ กลุ่มคนเสื้อแดง ในแง่ของการวางแผนป้องกัน และการฝึกยุทธวิธีการต่อสู้ ให้กับกลุ่มการ์ด นปช. และการตั้งกองกำลัง “นักรบพระเจ้าตากฯ” ก็จริง รวมถึงการนำกองกำลังซึ่งถูกเรียกว่า “กองกำลัง ไม่ทราบฝ่าย” ใช้อาวุธสงคราม เข้าต่อสู้กับทหารฝ่ายรัฐ ในช่วงเวลาสำคัญ เพื่อต้านทานไม่ให้ฝ่ายรัฐ เข้าสลายการชุมนุมของ นปช. ได้สำเร็จ² แต่การกระทำดังกล่าว ก็ถูกใช้เป็นข้ออ้างของฝ่ายรัฐ ในการใช้ความรุนแรง และนำกำลังรบพร้อมอาวุธสงคราม เข้าปราบปรามอย่างเด็ดขาดและโหดเหี้ยม จนนำมาสู่การเสียชีวิตของคนเสื้อแดงจำนวนมาก ทั้งที่ผู้เสียชีวิตเหล่านี้ ไม่ได้มีอาวุธสงครามใดๆ

2) ขบวนการโต้กลับการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง

งานวิชาการที่ผ่านมานอกจากจะไม่ให้ความสำคัญต่อ การแยกความแตกต่างระหว่าง “ขบวนการ” และ “ขบวนการโต้กลับ” แล้ว ยังมีความสับสนในการให้นิยามของคำว่า “ขบวนการ” และ “ขบวนการโต้กลับ” ดังนั้น ก่อนที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงรายละเอียด ข้อค้นพบที่ได้จากงานชิ้นนี้ ผู้เขียนจึงขออุทิศเนื้อที่ส่วนหนึ่งในหัวข้อนี้ เพื่อตั้งข้อเสนอดังกล่าวไว้ก่อน เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดที่จะเกิดขึ้น

การนิยาม “ขบวนการ” และ “ขบวนการโต้กลับ”

งานวิชาการยุคบุกเบิกชิ้นสำคัญ ที่ได้ให้นิยาม “ขบวนการโต้กลับ” ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวถึงไว้แล้วในบทที่ 2 ภายใต้หัวข้อ “2.2.2 งานวิชาการที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-ขบวนการ-ขบวนการโต้กลับ” มีอยู่จำนวน 2 ชิ้น คือ ชิ้นแรกเป็นงานของ Tahi L. Mottl³ ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ในช่วงกลางปี ค.ศ. 1980 และชิ้นที่สองเป็นงานของ Clarence Y. H. Lo⁴ ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ในปี ค.ศ. 1982 ผู้เขียนจะขอกกล่าวถึงนิยามของ “ขบวนการโต้กลับ” โดยสรุป เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกับที่ เคยกล่าวโดยลงรายละเอียดเอาไว้ในบทที่ 2 แล้ว กล่าวคือ งานของ Mottl ให้นิยามของ “ขบวนการโต้กลับ” ว่าหมายถึง ขบวนการที่มีแนวโน้มไปในทางต่อต้านการทำลายจากเบื้องล่าง ที่เกิดขึ้นจาก ขบวนการทางสังคม ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมที่ดำรงอยู่เดิม⁵ นอกจากนี้ ยังมีการเชื่อมโยง ขบวนการโต้กลับเข้ากับ ชนชั้นนำที่มีอำนาจอยู่เดิมภายในรัฐว่าโดยทั่วไปแล้วจะมีส่วนเกี่ยวข้องกัน เพราะบุคคลเหล่านี้ จะมีส่วนได้ส่วนเสียกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น ดังนั้น ถ้าหากว่าพวก

² ควบคุม Peter Warr, “Red, Yellow and Black: The Destruction of Thai Democracy,” *Global Asia* (June 2010) [online] Available from: http://www.globalasia.org/V5N2_Summer_2010/Peter_Warr.html [12 August 2012]

³ ดูเชิงอรรถที่ 57 ของบทที่ 2

⁴ ดูเชิงอรรถที่ 64 ของบทที่ 2

⁵ ดูเชิงอรรถที่ 59 ของบทที่ 2

ชนชั้นนำเหล่านั้น (เช่นเดียวกับมวลชนที่เข้าร่วมขบวนการ) มองว่าพวกเขาจะต้องสูญเสียผลประโยชน์ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ก็ยอมต่อต้านการเปลี่ยนแปลงในสังคม เพื่อรักษาอำนาจของตนเองที่กำลังถูกคุกคาม หรือจะถูกคุกคามต่อไปในอนาคต⁶ มุมมองของ Mottl เกิดขึ้นจากมุมมองที่ให้ความสำคัญกับโครงสร้าง (structure) ตามแนวคิดปรัชญาสังคมศาสตร์ ในสำนักสังคมนิยม (Realism) ที่เชื่อว่าปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น อาจมีโครงสร้างบางอย่าง ที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่าหลบซ่อนอยู่ และส่งผลให้เกิดพฤติกรรมต่างๆของสิ่งที่เราใช้เป็นหน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) ขณะที่ Lo มองว่า การนิยามขบวนการโต้กลับในอดีต ยังคงมีความสับสนและไม่คงเส้นคงวา⁷ และยังยึดติดกับการมองว่า ขบวนการโต้กลับเป็นพวก “ฝ่ายขวา” ดังนั้นเขาจึงแก้ปัญหาานิยามต่างๆในอดีต ด้วยการเสนอมุมมองว่า ขบวนการโต้กลับ สามารถมีได้ทั้งที่เป็นขบวนการที่มุ่งเปลี่ยนแปลงสังคม (ฝ่ายซ้าย) และขบวนการที่มุ่งดำรงรักษาระเบียบสังคมเดิม (ฝ่ายขวา) (แม้ว่าในงานของเขาจะนำเสนอแต่ กรณีศึกษาของขบวนการฝ่ายขวาก็ตาม)⁸ แนวคิดของ Lo ถือเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมจากนักวิชาการรุ่นต่อมา เพราะมันช่วยลดทอนปัญหา ในการจัดประเภทของขบวนการที่ศึกษา ด้วยการวิเคราะห์เชื่อมโยงกับเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social change) เหมือนดังเช่นงานวิชาการในอดีต เพราะเกณฑ์ในการแบ่งว่าขบวนการใด คือ “ขบวนการโต้กลับ” สามารถลดทอนลงมาได้เหลือเพียงแค่ “ลำดับเวลา” ของการปรากฏขึ้นของตัวขบวนการ กล่าวคือ ขบวนการใดก็ตามที่เกิดขึ้นมาภายหลัง ที่มุ่งต่อต้านขบวนการที่เกิดขึ้นก่อน ก็จะถูกมองว่าเป็น “ขบวนการโต้กลับ” ของขบวนการดังกล่าว ซึ่งถ้าหากพิจารณาในเชิงปรัชญาสังคมศาสตร์แล้ว แนวคิดดังกล่าวของ Lo ก็คือ แนวคิดที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มของนักปฏิฐานนิยม (Positivist) ซึ่งเน้นการศึกษาในสิ่งที่เห็นได้ด้วยตาเปล่า หรือที่เรียกว่า “ประจักษ์นิยม” (empiricism) อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้เขียนแล้ว การนิยามลักษณะดังกล่าวของ Lo ก็มีข้อบกพร่องที่สำคัญ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็น “กัณฑ์ทางความคิด” ที่สำคัญ ซึ่งผู้เขียนจะวิเคราะห์ให้เห็น นั่นคือ **ประการแรก** แนวความคิดของ Lo ยึดติดอยู่กับการมอง ขบวนการว่ามีกลุ่มก้อนเดียวกัน (homogeneous) มีความเป็นเอกภาพ (unity) และให้ความสำคัญกับแกนนำของขบวนการ เพราะกรอบความคิดดังกล่าว ทำให้เชื่อได้ว่า แกนนำคือศูนย์กลางของขบวนการ ที่สามารถสั่งการใดๆ ให้ขบวนการปฏิบัติตามก็ได้ ทั้งที่ในความเป็นจริง ขบวนการทางสังคม โดยเฉพาะขบวนการที่เกิดขึ้นโดยอิสระ ไม่มีการจัดตั้งอย่างเคร่งครัด จะเป็นขบวนการที่มีลักษณะของการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายอย่างหลวมๆ มีความแตกต่างหลากหลายในหมู่ของผู้เข้าร่วม (heterogeneous) การเข้าร่วมของมวลชนจึงเกิดจากอารมณ์ความรู้สึก หรือทัศนคติที่มีร่วมกัน ไม่ได้มีลักษณะเป็นองค์กรที่มีสายการบังคับบัญชาที่แน่นอนภายใต้คำสั่งของแกนนำขบวนการ กรอบความคิดเรื่อง การมองขบวนการแบบเป็นเอกภาพและเป็น

⁶ ดูเชิงอรรถที่ 60-62 ของบทที่ 2

⁷ ดูเชิงอรรถที่ 65 ของบทที่ 2

⁸ ดูเชิงอรรถที่ 66-68 ของบทที่ 2

เนื้อเดียวกัน ก่อให้เกิดปัญหาตามมา นั่นคือ **ประการที่สอง** แนวความคิดของ Lo ทำให้ละเอียดต่อเรื่อง “ประเด็นในการเคลื่อนไหว” เนื่องจากเขาได้ติดป้ายไว้กับขบวนการต่างๆแล้วว่า ขบวนการที่เกิดขึ้นภายหลัง ก็คือ “ขบวนการโต้กลับ” ดังนั้น การมองขบวนการใดเป็นขบวนการโต้กลับ จึงต้องมองภายใต้กรอบเวลาที่ชัดเจน เพราะขบวนการแต่ละขบวนการ อาจมีการเคลื่อนไหวด้วยประเด็นที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นประเด็นซึ่งตนเองเป็นผู้ริเริ่มผลักดัน โดยไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะโต้กลับขบวนการอื่น และที่เป็นประเด็นซึ่งเกิดจากจุดมุ่งหมายที่ตนเอง มีจุดมุ่งหมายที่จะโต้กลับขบวนการอื่น หรืออาจกล่าวในอีกทางหนึ่งว่า ขบวนการทางสังคมใดๆ ต่างก็สามารถเป็นได้ทั้ง “ขบวนการ” และ “ขบวนการโต้กลับ” ในตัวมันเอง โดยขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย ภายใต้กรอบเวลาหนึ่งๆ ดังนั้น ถ้าหากทำการศึกษาขบวนการโต้กลับในระยะเวลาที่ยาว ครอบคลุมช่วงเวลาที่ขบวนการหนึ่งๆ เคลื่อนไหวด้วยประเด็นและจุดมุ่งหมายที่หลากหลาย จึงทำให้เกิดความสับสนในการนิยามขบวนการโต้กลับ ในแบบของ Lo เกิดขึ้น ดังเห็นตัวอย่างได้จากงานของ **อุเชนทร์**⁹ ซึ่งศึกษาขบวนการเสื้อแดงในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ถึง 2553 โดยมองว่า ขบวนการเสื้อแดงคือขบวนการโต้กลับของกลุ่ม พธม. แม้ว่าในงานชิ้นนี้จะมีการกล่าวถึงพัฒนาการของกลุ่มคนเสื้อแดง พุทธถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น แต่กลับไม่ตระหนักถึงการเชื่อมโยงเรื่องดังกล่าว เข้ากับการนิยามความหมายของ “ขบวนการ” และ “ขบวนการโต้กลับ” เพราะใช้นิยาม “ขบวนการโต้กลับ” ซึ่งติดอยู่ใน “กับดักทางความคิด” ในแบบที่ Lo เผลออยู่ดังกล่าว

ดังนั้น ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้เขียนจึงนิยาม “ขบวนการ” และ “ขบวนการโต้กลับ” โดยประนีประนอมแนวคิดทั้งของ Mottl และ Lo เข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้นิยามที่เหมาะสมกับงานชิ้นนี้ กล่าวคือ ผู้เขียนได้เชื่อมโยงขบวนการเสื้อแดงและขบวนการเสื้อเหลือง เข้ากับเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม” และให้ความสำคัญกับเรื่อง อารมณ์ความรู้สึกของชาวบ้านผู้เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับขบวนการเป็นหลัก เพราะในความคิดของผู้เขียนนั้น ขบวนการทางสังคม ไม่เพียงแต่เป็นการกระทำร่วม (collective action) ในโลกความเป็นจริง ตามคำนิยามที่ยอมรับกันโดยทั่วไปเท่านั้น แต่ผู้เขียนขอทดลองเสนอว่า การกระทำร่วมในลักษณะดังกล่าว ยังสามารถขยายออกไปสู่โลกเสมือนจริง ดังเช่น เครือข่ายทางสังคม (social network) หรืออาจอยู่ในรูปของกระแสสังคม กระแสความคิดตามอารมณ์ความรู้สึก ที่มีอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนต่างๆด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงพบว่า **ขบวนการมวลชนเสื้อแดง** คือ ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง และต้องการให้เกิดสังคมประชาธิปไตย ที่มีความยุติธรรมทางสังคม ซึ่งเป็นขบวนการมวลชนเสื้อแดงนี้เติบโตขึ้นมา พร้อมกับการเข้ามาสู่อำนาจของรัฐบาลทักษิณ และมีความรู้สึกยึดมั่นผูกพันกับการเมืองประชาธิปไตยแบบเลือกตั้ง ขณะที่ **ขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง** คือ ขบวนการปฏิบัติประชาธิปไตย ที่มีอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยมใหม่ (neoconservatism)

⁹ ดูเชิงอรรถที่ 10 ของบทที่ 3

มุ่งหวังให้เกิดการทวนกลับสู่ยุคก่อนทักษิณ เพื่อดำรงรักษาระเบียบสังคมและการเมือง ที่เคยเอื้อผลประโยชน์ให้กับพวกเขามาก่อน และไม่มีควมไว้วางใจการเมืองประชาธิปไตยแบบเลือกตั้ง ซึ่งผู้เขียนเคยกล่าวถึงนิยามต่างๆดังกล่าว เอาไว้ในหลายๆที่ของงานชิ้นนี้ โดยที่ในการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับนั้น แม้ว่าจะมีหลายช่วงเวลาที่น่าสนใจ แต่ในที่นี้เพื่อให้เหมาะสมกับข้อจำกัดต่างๆของงานวิจัย ผู้เขียนจึงเน้นความสำคัญของ ช่วงระยะเวลาการต่อสู้ยกที่ 1 และ 2 ของขบวนการมวลชนเสื้อแดง ภายใต้การบริหารงานประเทศของรัฐบาลอภิสิทธิ์ ซึ่งมีขบวนการมวลชนเสื้อแดง โดยเฉพาะกลุ่ม นปก./นบข. เป็น “ขบวนการ” และขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง เป็น “ขบวนการโต้กลับ”

ขบวนการมวลชนประชาธิปไตยเสื้อแดงกับขบวนการมวลชนปฏิปักษ์ประชาธิปไตย

การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่าง รัฐ ขบวนการมวลชนเสื้อแดง และขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง มีข้อค้นพบที่สำคัญต่อการศึกษาขบวนการโต้กลับ คือ การเคลื่อนไหวของขบวนการที่มีแนวโน้มว่าจะประสบความสำเร็จ หรือสามารถเรียกร้องความสนใจให้ผู้เข้าร่วมได้จำนวนมาก หรือสามารถก่อความวุ่นวายให้กับฝ่ายตรงข้ามได้มาก ดังเช่น ขบวนการมวลชนเสื้อแดง จะมีความเป็นไปได้ที่จะก่อให้เกิดการรวมตัวของขบวนการโต้กลับ ดังเช่น ขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง และขบวนการมวลชนเสื้อน้ำเงิน จากผลการศึกษาที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้ ทำให้สามารถจัดประเภทของขบวนการโต้กลับได้จำนวน 2 ประเภท คือ **ประเภทแรก** ขบวนการโต้กลับที่มีลักษณะของการรวมตัวกันเองในลักษณะที่ค่อนข้างเป็นอิสระ ไม่มีลำดับชั้นการบังคับบัญชา ดังเช่นกรณีของขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง และ**ประเภทที่สอง** ขบวนการโต้กลับที่มีลักษณะของการจัดตั้ง อย่างมีลำดับชั้นบังคับบัญชาโดยฝ่ายรัฐ ดังเช่น กรณีของมวลชนเสื้อน้ำเงินของ **เนวิน** ที่ระดมเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆของรัฐ เข้ามาร่วมการเคลื่อนไหว เพื่อต่อต้านขบวนการมวลชนเสื้อแดง ในลักษณะคล้ายคลึงกับช่วงการเคลื่อนไหวของกลุ่ม “คาราวานคนจน” ที่เขาได้จัดตั้งมวลชนชาวบ้าน เกษตรกรยากจนจากภาคอีสานเข้ามาเคลื่อนไหวโต้กลับ ขบวนการต่อต้านทักษิณที่มี **สนธิ** เป็นแกนนำ สมัยรัฐบาลทักษิณ ในช่วงก่อนการรัฐประหาร 2549

นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบว่า ขบวนการโต้กลับซึ่งเกิดจากการจัดตั้งโดยฝ่ายรัฐ ดังเช่นกรณีของขบวนการมวลชนเสื้อน้ำเงิน ยังมีบทบาทเป็น “มือที่สาม” ในการเคลื่อนไหวต่อสู้ของขบวนการมวลชนเสื้อแดง กับฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ หรือขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองได้อีกด้วย ดังเห็นได้จาก ช่วงการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงในยกที่ 1 ที่กลุ่ม นปก. เดินขบวนไปยังพัทธยา เพื่อกดดันให้ล้มเลิกการจัดประชุมอาเซียน ที่รัฐบาลไทยเป็นเจ้าภาพ และการชุมนุมที่กรุงเทพฯ ขบวนการมวลชนเสื้อน้ำเงิน ได้ปรากฏตัวขึ้นมา และแสดงบทบาทช่วยๆ รวมถึงการปะทะกับกลุ่มคนเสื้อแดง ก่อให้เกิดการจลาจลขึ้นในเวลาต่อมา จนในที่สุดการชุมนุมประท้วงในครั้งนี้ ยุติลงด้วยการสลายการ

ชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง อันเป็นผลจากปฏิบัติการของกองทัพ ในนามของ ศอฉ. เหตุการณ์การนองเลือดที่เกิดขึ้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ก็เป็นอีกหนึ่งเหตุการณ์สำคัญ ที่แสดงให้เห็นบทบาทของกลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน ตามคำกล่าวอ้างของ แกนนำกลุ่ม นปช. เมื่อกลุ่ม พธม. บางส่วนได้เดินทางไปยังพื้นที่บริเวณใกล้เคียงเขาพระวิหาร และได้เกิดเหตุปะทะกันกับกลุ่มคนเสื้อแดงในท้องถิ่น คือ กลุ่มคนรักอุดรฯ โดยมีกลุ่มคนเสื้อน้ำเงินของเนวิน แสดงบทบาทในการช่วยุให้ทั้งสองฝ่ายก่อความไม่สงบเช่นกัน เพราะจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็น และจากการตีความเอกสารในงานวิจัยชิ้นนี้ แล้วพบว่า โดยทั่วไป ถึงแม้ว่าขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองและเสื้อแดง จะมีลักษณะปฏิปักษ์ต่อกันก็ตาม แต่บรรดามวลชนผู้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวของทั้งสองฝ่าย ก็ไม่มีความต้องการจะปะทะกันโดยตรง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของพวกเขา ดังนั้น เหตุการณ์ปะทะที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป มักเกิดขึ้นจากการช่วยุอารมณ์ให้เกิดการปะทะกัน และในกรณีศึกษานี้ แสดงให้เห็นถึง การแสดงบทบาทสำคัญของกลุ่มคนเสื้อน้ำเงิน

3) โครงสร้างพื้นฐานทางอำนาจของรัฐไทย

แม้ว่าจะมีนักวิชาการจำนวนมากที่ศึกษาขบวนการทางสังคมและการเมือง ซึ่งทำทนายรัฐโดยตรง ผ่านทางการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้รัฐแก้ปัญหาทางนโยบายต่างๆ แต่งานวิชาการเหล่านี้กลับไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควรต่อรัฐ ซึ่งถือเป็นคู่กรณีที่ถูกทำทนายจากขบวนการโดยตรง กล่าวคือ ไม่มีการวิเคราะห์ให้เห็นว่า “รัฐ” ที่ขบวนการกำลังทำทนายอยู่นั้นมีโครงสร้างพื้นฐาน (configuration) เป็นอย่างไร อีกทั้งยังพยายามลดทอนความสำคัญของ “รัฐ” ให้เหลือเพียงแค่ “รัฐบาล” ที่เข้ามาบริหารประเทศในแต่ละช่วงเวลาเท่านั้น ในกรณีการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงนั้น ไม่ได้กระทำเพียงแต่การทำทนายต่ออำนาจของรัฐบาลที่บริหารประเทศอยู่ แต่ยังทำทนายต่อโครงสร้างอำนาจรัฐรวมถึงค่านิยมและอุดมการณ์หลักของรัฐโดยรวม ในกรณีนี้คู่ขัดแย้งของกลุ่มคนเสื้อแดงจึงกว้างขวางไปกว่าตัวรัฐบาลที่บริหารประเทศ แต่ครอบคลุมไปถึงศูนย์กลางของแหล่งที่มาของความชอบธรรมต่างๆภายในรัฐด้วย

การต่อสู้เรียกร้องของกลุ่มคนเสื้อแดง แสดงให้เห็นถึง การทำทนายต่อระเบียบทางสังคม ที่มีกรอบจำกัดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มพลังทางสังคมกลุ่มต่างๆ มาเป็นระยะเวลาหลายทศวรรษ ดังเห็นได้จาก เรื่อง “ความมั่นคงแห่งชาติและเอกลักษณ์แห่งชาติ” และ “แวดวงเคเรือข่ายสถาบันกษัตริย์กับการแสดงบทบาท ‘การใช้อำนาจแทนสถาบันกษัตริย์’” ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับข้อค้นพบในการศึกษา

ความมั่นคงแห่งชาติและเอกลักษณ์แห่งชาติ

การส่งเสริมเรื่องเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย โดยผ่านทางโรงเรียนและสื่อต่างๆ เกิดขึ้นจากการผูกโยงเรื่องเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย เข้ากับนโยบายแห่งรัฐ เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของรัฐให้เกิดขึ้น ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายของชาติพันธุ์ ชนกลุ่มน้อยต่างๆในสังคม เมื่ออำนาจรัฐของศูนย์กลางเติบโตและขยายตัวขึ้น รัฐไทยได้ตอบโต้วัฒนธรรมของภูมิภาคและชนกลุ่มน้อยต่างๆ ที่แตกต่างจากรัฐไทย เพื่อแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมไทย ที่มีลักษณะเด่นของชาติควรเป็นอย่างไร ดังนั้น ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1930s รัฐไทยก็ได้ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้นมา จากที่วัฒนธรรมที่สร้างขึ้น มีลักษณะเป็นเพียงความเชื่อในช่วงเริ่มต้น แต่ต่อมาในภายหลัง ความเชื่อดังกล่าวได้เปลี่ยนกลายเป็นกฎหมาย โดยเฉพาะในยุค “ต่อต้านภัยคอมมิวนิสต์” ที่กลุ่มทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองทั้งหลาย ที่เกี่ยวข้องกับคอมมิวนิสต์ ได้ถูกทำให้เป็น สิ่ง “ไม่ใช่ไทย” (un-Thai) หรือแม้กระทั่ง “ต่อต้านไทย” (anti-Thai) ซึ่งถือว่าเป็นอันตรายและทำลายเสถียรภาพของรัฐไทย เอกลักษณ์ไทยและความมั่นคงแห่งชาติ จึงถูกนำเข้ามาไว้ด้วยกัน¹⁰ ชนชั้นนำของรัฐไทยได้สร้างประวัติศาสตร์บังคับขี้นมา และแยกเอาเอกลักษณ์ของรัฐ ซึ่งพวกตนสร้างขึ้นมาจากอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในสังคมทั้งหมด เพื่อให้ชนชั้นนำซึ่งเป็นผู้ปกครองรัฐ สามารถระดมทรัพยากรของรัฐ เพื่อต่อต้านกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆ ที่อาจจะบ่อนทำลายอำนาจของชนชั้นนำปกครอง¹¹ ซึ่งในที่สุดได้เกิดเป็นลัทธิชาตินิยมไทย ที่มี “ชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์” เป็นองค์ประกอบสำคัญ ขณะที่ลักษณะของ “ความเป็นไทย” ซึ่งรัฐไทยได้สร้างขึ้น เพื่อจัดระเบียบและความสัมพันธ์ทั้งระหว่างประชาชนด้วยกัน และระหว่างประชาชนกับรัฐ มักจะมีการนำเอา “ชาวนา” และ “หมู่บ้าน” เข้ามาเป็นลักษณะสำคัญของความเป็นไทย เพราะสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึง ลักษณะของชุมชนตามธรรมชาติ ที่ใช้เพื่อปกครองประชากรของรัฐไทย ที่อยู่ในพื้นที่ชนบท และเพื่อการจัดการการพัฒนาในชนบท¹² วาทกรรมเรื่อง “ความเป็นชาติ” ก็ก่อให้เกิดความตึงเครียดระหว่างชาติพันธุ์กับดินแดน เพื่อจัดการปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น รัฐบาลไทยได้พยายามส่งเสริมชาติพันธุ์ไทย และกีดกันหรือทำให้กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ อยู่ภายใต้/ต้อยต่ำกว่า¹³ แต่การกระทำดังกล่าว ก็ได้ทำให้ปัญหาความตึงเครียด ที่พร้อมจะเกิดเป็นความขัดแย้งตลอดเวลาสิ้นสุดลง เพราะ “ชาติ” ไม่ได้เป็นสิ่งที่มีความหมายของการดำรงอยู่ในทางเดียวกัน ซึ่งจะนำมาสู่ความเป็นเอกภาพและความสงบสุขของชาติ อย่างที่ชนชั้นนำไทยคาดหวังให้เป็น ดังนั้น การสร้าง “ความเป็นชาติไทย” และ “วัฒนธรรมไทย” โดยยึดเอา “สถาบัน

¹⁰ Craig J. Reynolds, *National Identity and Its Defenders: Thailand Today* (Chiang Mai: Silkworm Books, 2002), p. 5.

¹¹ *Ibid.*, p. 9.

¹² Michael Kelly Connors, *Democracy and National Identity in Thailand*, p. 5.

¹³ Craig J. Reynolds, *National Identity and Its Defenders: Thailand Today*, pp. 14-15.

กษัตริย์” เป็นศูนย์กลาง จึงเกิดขึ้นเพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของประเทศไทย และชนชั้นนำไทยได้ทำให้ “สถาบันกษัตริย์” กลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เกิดกระบวนการสร้างการครอบงำ ความหมายของสิ่งที่เรียกว่า “เอกลักษณ์ไทยที่ผูกติดอยู่กับสถาบันกษัตริย์” และปลูกฝังเข้าสู่จิตสำนึกของประชาชนไทยผ่านทางระเบียบปฏิบัติ แบบเรียน สื่อต่างๆ ที่มีลักษณะของการประชาสัมพันธ์ด้านเดียว โดยมีกองทัพ ในฐานะของผู้พิทักษ์ “ความเป็นชาติ” แสดงบทบาทปกป้องสถาบันกษัตริย์ มิให้ใครก้าวล่วงตรวจสอบ หรือทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของสถาบันกษัตริย์ เพราะการกระทำดังกล่าว ถือเป็น “ภัยคุกคามความมั่นคงแห่งชาติ”¹⁴ ประกอบกับการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาลอเมริกัน ที่ต้องการสร้าง “ศูนย์รวมทางจิตใจของไทย” ขึ้นมาเป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับภัยคุกคามคอมมิวนิสต์¹⁵

แฉวงเครือข่ายสถาบันกษัตริย์กับการแสดงบทบาท “ตัวแทนการใช้อำนาจของสถาบันกษัตริย์”

การสร้างระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แสดงให้เห็นถึง การปรับเปลี่ยนบทบาทของสถาบันกษัตริย์ เพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ที่กระแสการเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตย กำลังไหลเชี่ยว ยากที่สถาบันกษัตริย์ไทยแบบเดิม ซึ่งเติบโตขึ้นมาพร้อมกับเผด็จการทหาร ที่เริ่มลดบทบาทลงไปหลังยุคสงครามเย็น จะขัดขวางและฝืนกระแสดังกล่าวได้ “อำนาจสถาบันกษัตริย์” ที่ถูกรื้อฟื้นขึ้นในยุคของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบไปตามกาลเวลา อย่างสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม เพื่อธำรงรักษาสถานภาพของสถาบันกษัตริย์เอาไว้ แต่ยิ่งกว่านั้น คือ สถาบันกษัตริย์ได้มีอำนาจเฟื่องฟู และมั่นคงขึ้นจนถึงขีดสุด เมื่อมีการปรับเปลี่ยนบทบาท การใช้อำนาจของสถาบันกษัตริย์ โดยอาศัยวาทกรรม “ประชาธิปไตยแบบไทยๆ” ที่นำเอาเอกลักษณ์ความเป็นไทยและสถาบันกษัตริย์ เข้ามาไว้ตรงศูนย์กลางของประชาธิปไตย เพื่อสร้างโครงการครองความเป็นเจ้า (hegemonic project) อย่างหนึ่ง ที่จัดความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นนำ ในฐานะผู้ปกครอง กับพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบไทยๆ ที่แสดงสิทธิและเสรีภาพ อยู่ในกรอบแนวทางของ “เอกลักษณ์ความเป็นไทย” ซึ่งเป็นพลเมืองในอุดมคติที่ชนชั้นนำต้องการ

อย่างไรก็ตาม Connors ได้ให้ข้อคิดที่สำคัญเอาไว้ว่า “การครองความเป็นเจ้า ไม่ควรถูกเข้าใจในฐานะที่เป็นสภาพที่คงที่/หยุดนิ่ง แต่ยังเป็นสภาพของการต่อสู้เพื่อให้ได้มาและการต่อต้านขัดขืน (การครองความเป็นเจ้า ดังกล่าวด้วย - ผู้เขียน)”¹⁶ ดังนั้น การต่อสู้ของกลุ่มคนเสื้อแดง

¹⁴ *Ibid.*, pp. 22-27.

¹⁵ ดูได้จาก เอกสารรวบรวมคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่รัฐบาลอเมริกัน ที่เข้ามาทำงานด้านการทูตในไทยของ สมาคมเพื่อการศึกษาและอบรมด้านการทูต ใน Association for Diplomatic Studies and Training, “Thailand Country Reader” Available from: <http://www.adst.org/Readers/Thailand.pdf> [14 January 20013]

¹⁶ Michael Kelly Connors, *Democracy and National Identity in Thailand*, p. 25.

จึงอยู่ในฐานะของกลุ่มพลังทางสังคมกลุ่มหนึ่ง ที่ผงาดขึ้นมามีบทบาททางการเมือง อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ และการกระจายอำนาจทางการเมือง ซึ่งเกิดขึ้นหลังยุค 2540 โดยเชื่อมโยงกับเครือข่ายทักษิณ ซึ่งเป็นชนชั้นนำทางสังคมกลุ่มใหม่ที่ขึ้นมาท้าทายอำนาจของชนชั้นนำกลุ่มเดิม เพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์ทางอำนาจแบบเดิมให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของเครือข่ายตนมากยิ่งขึ้น เครือข่ายทักษิณได้เริ่มต้นจากการท้าทายอำนาจของเครือข่ายข้าราชการ และชนชั้นนำผู้กุมอำนาจรัฐอยู่เดิม ทั้งระบบราชการและพรรคประชาธิปัตย์ จนกระทั่งเลยเถิดไปสู่ การเกิดความขัดแย้งขึ้นต่อเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ เพราะสถาบันกษัตริย์ของไทย เป็นศูนย์กลางของความชอบธรรม ในการใช้อำนาจของรัฐไทย ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของคำกล่าวอ้างดังกล่าว ที่ได้จากการศึกษา ก็คือ เหตุการณ์รัฐประหารปี 2549 ระยะเวลาเพียงไม่กี่ชั่วโมง ของคำคืนวันที่ 19 กันยายน 2549 ถือเป็นภาพสะท้อนโครงสร้างอำนาจของรัฐไทยได้เป็นอย่างดี เมื่อคณะผู้ก่อการรัฐประหารยึดอำนาจ จากรัฐบาลทักษิณ และฝ่ายผู้สนับสนุนรัฐบาลทักษิณ ซึ่งต่อต้านการรัฐประหาร ต่างฝ่ายต่างแข่งขัน เร่งรีบวิ่งเข้าสู่วัง เพื่อช่วงชิงความชอบธรรมในการใช้อำนาจรัฐ โดยมีประธานองคมนตรี พล.อ.เปรม อดิเรกวัฒนชัย ผู้ชนะในการแข่งขันแย่งชิง การเป็นตัวแทนผู้ใช้อำนาจรัฐอย่างชอบธรรม

การปรับเปลี่ยนบทบาทของสถาบันกษัตริย์ ให้เข้ากับกระแสการเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตย ทำให้เกิด วาทกรรม “กษัตริย์อยู่เหนือการเมือง” โดยหลักการ การแสดงบทบาทต่างๆ ที่สุ่มเสี่ยงว่าจะถูกตีความว่าเป็น การแทรกแซงการเมืองโดยตรง จึงเป็นสิ่งที่สถาบันกษัตริย์ควรหลีกเลี่ยง เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนต่อ ภาพลักษณ์ “กษัตริย์นักประชาธิปไตย” ที่ถูกสร้างขึ้น และเช่นเดียวกันกับคณะองคมนตรี ที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้แต่งตั้ง บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถ เข้ามาทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่พระองค์ เมื่อทรงต้องการ ก็จะต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมือง เพื่อไม่ให้ถูกครหาว่าใช้อำนาจแทรกแซงการเมือง อันจะส่งผลกระทบต่อไปยัง สถาบันกษัตริย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่า ปรากฏการณ์ความขัดแย้งระหว่างเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และเครือข่ายทักษิณ ได้ปรากฏบทบาทของบุคคล ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่รายล้อม หรือมีความใกล้ชิดกับบุคคลสำคัญในพระราชวงศ์ กระทำการต่างๆ ซึ่งถูกมองว่า เป็นการแทรกแซงการเมือง โดย “แอบอ้างพระบารมี” จากสถานภาพและบทบาทหน้าที่ที่ตนมีอยู่ (บทที่ 9) ดังเช่น องคมนตรีหลายๆท่าน ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการสนับสนุน เครือข่ายต่อต้านทักษิณ เพื่อรักษาอำนาจนาจของตนและเครือข่ายสถาบันกษัตริย์เอาไว้ ให้ดำรงอยู่ต่อไปท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มพลังทางสังคมของมวลชนเสื้อแดง ผงาดขึ้นมาเป็นตัวแสดงหน้าใหม่ และถูกใช้เป็นฐานอำนาจต่อรองในเวทีทางการเมืองของทักษิณ ทั้งๆที่มวลชนกลุ่มดังกล่าว ก็เป็นมวลชนเป้าหมายกลุ่มเดียวกันกับที่ สถาบันกษัตริย์ใช้สร้างฐานอำนาจในพื้นที่ชนบท

มาเป็นระยะเวลานาน ประกอบกับสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้ อยู่ในช่วงวิกฤตการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองที่สำคัญ ขนชั้นนำทุกฝ่ายจึงต้องช่วงชิงตำแหน่งแห่งที่ของตน เพื่อให้ได้เปรียบในการกำหนดบทบาทของตนและตัวแสดงทางการเมืองอื่นๆ และสร้างหลักประกันว่า ถ้าหากผ่านพ้นช่วงเปลี่ยนผ่านทางการเมืองไป แล้วพวกเขาไม่ได้มีสถานภาพที่ดีขึ้น อย่างน้อยพวกเขาจะต้อง ยังคงรักษาสถานภาพเดิมของตนเอาไว้ได้

4) บทบาทสหรัฐอเมริกาและทุนนิยมแบบเสรีนิยมใหม่ในการแทรกแซงการเมืองไทย

การวิเคราะห์ขบวนการทางสังคมและการเมืองที่เกิดขึ้นภายในประเทศหนึ่งๆ โดยทั่วไป มักเริ่มต้นจากการมองปัจจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ จึงทำให้เกิดการละเลยปัจจัยที่มาจากภายนอกประเทศ ซึ่งอาจมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิด ปราบปรามการณ์ทางการเมือง ในรูปของการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคมและการเมืองภายในประเทศได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะปัจจัยที่เกิดขึ้นจากโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ (economic globalization) ที่ทำให้พลังของทุนนิยม เข้าไปแทรกแซงและขับเคลื่อนกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆ ภายในรัฐหนึ่งๆ เพื่อให้รัฐนั้นๆ ปรับเปลี่ยนแนวทางนโยบายทางเศรษฐกิจและการเมือง ให้สอดคล้องกับการทำงานของทุนนิยมโลก ภายใต้ระเบียบอำนาจโลก (world order) ที่ดำรงอยู่ ซึ่งกรณีของประเทศไทยในอดีต ก็มีตัวอย่างของเหตุการณ์ที่ สหรัฐอเมริกาในฐานะของ ศูนย์กลางระบบทุนนิยมโลก ได้เข้ามาแทรกแซงการเมืองภายในประเทศหลายยุคหลายสมัย เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้น กรณีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงในช่วงเวลาที่ผ่านมา จึงน่าสนใจว่ามีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของ ศูนย์กลางระบบทุนนิยมโลกในปัจจุบันอย่างสหรัฐอเมริกาหรือไม่ อย่างไร

งานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลอเมริกันได้ใช้แนวคิดเสรีนิยมใหม่ ทั้งในทางการเมืองและในทางเศรษฐกิจเพื่อ ผลักดันผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา ที่มีอยู่ในประเทศไทย ดังปรากฏในช่วงเวลาอันเป็นขอบเขตการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ เริ่มต้นด้วยการลงจากอำนาจของ รัฐบาลไทยรักไทย ภายใต้การนำของ นายกรัฐมนตรีทักษิณ ซึ่งตามข้อเท็จจริงแล้ว เป็นผู้ที่ ผลักดันผลประโยชน์ของรัฐบาลอเมริกันได้ หลายประการ โดยเฉพาะผลประโยชน์ทางการเมือง ดังเห็นได้จากที่ รัฐบาลทักษิณให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการทำสงครามในอิรักและอัฟกานิสถานของรัฐบาลอเมริกัน ทั้งในรูปแบบของการส่งกองกำลังทหารช่างเข้าร่วมสนับสนุน ปฏิบัติการของกองกำลังของรัฐบาลอเมริกัน และการให้ใชู้่ตะเภาเป็นแหล่งพักเครื่องบิน เพื่อเติมน้ำมันก่อนจะเดินทางไปปฏิบัติการ ทั้งระเบิดในพื้นที่เป้าหมาย อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาทางเศรษฐกิจแล้ว จะเห็นได้ว่า การดำเนินนโยบายแบบคู่ขนาน (Dual Track) ของรัฐบาลทักษิณ ซึ่งในทางหนึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นการดำเนินการตามแนวทางเสรีนิยมใหม่ ซึ่งดูเหมือนจะเป็นการสนับสนุน ผลประโยชน์ของรัฐบาลอเมริกัน ดังเช่น การผลักดันให้เกิดการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และการเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-

สหรัฐอเมริกา เป็นต้น แต่การผลักดันดังกล่าว ก็ทำได้ไม่ประสบความสำเร็จ แม้ว่าจะเป็นรัฐบาลทักษิณ จะมีเสถียรภาพสูงมาก เมื่อวัดจากอำนาจเด็ดขาดในรัฐสภา เพราะถูกต่อต้านจากกลุ่มพลังทางสังคมต่างๆ ที่มุ่งโค่นล้มรัฐบาลทักษิณ ดังเช่น กลุ่มสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ องค์กรพัฒนาเอกชนต่อต้านโลกาภิวัตน์ เป็นต้น ซึ่งท้ายที่สุดองค์กรต่างๆดังกล่าว ได้เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ กลุ่มพม. เพื่อขับไล่รัฐบาลทักษิณ และปูทางให้เกิดการทำรัฐประหารโดยกองทัพในที่สุด (บทที่ 4) แต่ในอีกทางหนึ่ง คือ การดำเนินนโยบายประชานิยม ของรัฐบาลทักษิณ เพื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมือง โดยยึดกุมคะแนนเสียงจากประชาชนในชนบท และทำนโยบายต่างๆ ซึ่งเป็นที่ต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมายของรัฐบาล พร้อมทั้งให้หลักประกันว่า ถ้าพรรคการเมืองของตน ได้เข้ามาทำหน้าที่รัฐบาลจะ ผลักดันนโยบายต่างๆให้สำเร็จ ตามที่ได้หาเสียงเอาไว้ จึงทำให้มวลชนกลุ่มเป้าหมายของ**ทักษิณ** ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายประชานิยม (บทที่ 9) และมีแนวโน้มจะทำให้เกิด ประชาธิปไตยแบบประชาชน (Popular Democracy) ซึ่งไม่เป็นที่ต้องการของรัฐบาลอเมริกัน เพราะทำให้การจัดการผลประโยชน์ต่างๆ ของรัฐบาลอเมริกัน จะทำได้ยากมากขึ้น เนื่องจากต้องจัดการกับความต้องการที่หลากหลายของมวลชน แทนที่จะใช้การเจรจาต่อรองผ่านทางชนชั้นนำกลุ่มเล็กๆ เหมือนที่เคยเป็นมาในอดีต ในรูปของประชาธิปไตยที่มีชนชั้นนำเป็นฐาน ซึ่งเรียกว่า “พหุราชาธิปไตย” (Polyarchy) อันเป็นประชาธิปไตยคุณภาพต่ำ¹⁷ ที่รัฐบาลอเมริกันให้การสนับสนุนประเทศต่างๆใช้ เพื่อทดแทนระบอบเผด็จการทหาร ซึ่งรัฐบาลอเมริกันเคยให้การสนับสนุนในอดีต เนื่องจากกระแสการต่อต้านเผด็จการที่รุนแรง และมีแนวโน้มที่จะเกิดการเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตยทั่วทุกมุมโลก ซึ่งเรื่องดังกล่าว ถือเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของรัฐบาลอเมริกัน ถ้าหากถูกปล่อยไว้ให้ดำเนินไปเองตามธรรมชาติ ดังนั้น รัฐบาลอเมริกัน จึงต้องเข้ามากำกับทิศทางให้การเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตยเกิดขึ้นในขอบเขตที่จำกัด¹⁸ โดยให้อำนาจกระจุกตัวอยู่ที่ชนชั้นนำ ซึ่งทิศทางของรูปแบบประชาธิปไตย ที่รัฐบาลอเมริกันสนับสนุนดังกล่าว ถือว่าสอดคล้องกับรูปแบบประชาธิปไตยแบบไทยๆ ที่ใช้กันอยู่ในอดีตก่อนหน้านี้ การเข้าสู่อำนาจของ**ทักษิณ** การขับไล่รัฐบาลทักษิณออกจากอำนาจ จึงถือเป็นสิ่งที่ก่อประโยชน์ให้กับรัฐบาลอเมริกันเช่นเดียวกัน เพราะความคิดหลายอย่างของ**ทักษิณ** ถือได้ว่าเป็นอันตรายต่อรัฐบาลอเมริกัน ไม่ว่าจะเป็นการริเริ่มพันธบัตรเอเชีย (Asia Bond) การหันหน้าเข้าไปสู่การเจรจาผลประโยชน์ต่างๆ ทั้งทางการทหารและทางเศรษฐกิจกับชาติมหาอำนาจอื่นๆ ดังเช่น จีน รัสเซีย เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่า เป็นการดำเนินนโยบาย ที่เป็นอิสระจากการครอบงำ ของรัฐบาลอเมริกันมากเกินไป ขณะที่นโยบายประชานิยม ดังเช่น การอุดหนุน

¹⁷ อ้างจาก William I. Robinson, *Promoting Polyarchy: Globalization, US Intervention, and Hegemony*, p. 6.

¹⁸ ประชาธิปไตยแบบ พหุราชาธิปไตย ที่รัฐบาลอเมริกันสนับสนุนนั้น จะเป็นไปได้อย่างมากที่สุด ก็เพียงแค่ว่า ประชาธิปไตยทางการเมือง แต่อาจจะหรืออาจจะไม่เอื้อให้เกิดการเป็นประชาธิปไตยทางสังคมและประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ อ้างจาก *Ibid.*, p. 51.

และประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร ก็ก่อผลกระทบต่อรัฐบาลอเมริกันเช่นกัน โดยเฉพาะนโยบายประกันราคาข้าว ซึ่งรัฐบาลอเมริกันต้องการให้ยกเลิกโดยเร็ว เพราะจะส่งผลกระทบต่อค่าครองชีพขั้นพื้นฐานของแรงงาน เป็นลูกโซ่เชื่อมโยงไปถึง ค่าจ้างแรงงาน ในธุรกิจต่างๆที่นายทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน แม้ว่าในบางครั้งนโยบายประชานิยม ก็อาจมีประโยชน์ต่อการผลักดันลัทธิเสรีนิยมใหม่เช่นกัน ถ้าหากนำมาใช้เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ไม่ให้เกิดเป็นความไม่พอใจต่อรัฐบาล ซึ่งอาจนำมาสู่การต่อต้านรัฐบาลและสร้างความรู้สึกรังเกียจให้ระบบการเมืองได้ เมื่อปัญหาดังกล่าวบรรเทาลง รัฐบาลจึงผลักดันนโยบายเสรีนิยมใหม่แบบเต็มที่ ดังเช่น ที่ในช่วงแรกรัฐบาลทักษิณได้ทำการออกนโยบายต่างๆที่มีลักษณะของนโยบายเชิงสวัสดิการ เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่มีอยู่สูง ก่อนที่จะหันมาผลักดันนโยบายแบบเสรีนิยมใหม่ ดังเช่น การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี เป็นต้น¹⁹ การเข้ามาสู่อำนาจของรัฐบาลประชาธิปัตย์ตามแนวทางชั้นนำของทูตอเมริกัน ที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยอาศัยช่องทางที่รัฐธรรมนูญเปิดไว้ (บทที่ 7 และ 8) จึงเป็นความสำเร็จอย่างหนึ่งของรัฐบาลอเมริกัน ที่ทำให้พวกเขาได้รัฐบาลซึ่งน่าพึงพอใจกว่า รัฐบาลของฝ่ายทักษิณ เพราะนอกจากรัฐบาลประชาธิปัตย์ พร้อมจะให้ผลประโยชน์ทุกอย่าง ที่รัฐบาลอเมริกันต้องการแล้ว รัฐบาลประชาธิปัตย์ ยังเป็นรัฐบาลที่ได้รับ การสนับสนุน จากเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ เครือข่ายข้าราชการ ชนชั้นสูง และชนชั้นกลาง ซึ่งเป็นกลุ่มคนในชั่วอำนาจเก่า ที่มีความคุ้นเคยและมีสายสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลอเมริกัน มาอย่างยาวนาน

การดูพฤติกรรมต่างๆที่รัฐบาลอเมริกัน กระทำการผ่านทางทูตอเมริกัน ประจำประเทศไทย ร่วมกับชนชั้นนำทางการเมืองของไทย ดังปรากฏผ่าน โทรเลขของสถานทูตและสถานกงสุลอเมริกัน ซึ่งผู้เขียนใช้เป็นหลักฐานอ้างอิง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับใช้ยืนยันบทบาททางการเมือง ของรัฐบาลอเมริกัน ที่เข้ามาแทรกแซงการทำงานของรัฐบาลไทย ผ่านช่องทางต่างๆ โดยอาศัย “การผลักดันประชาธิปัตย์” ในแต่ละช่วงเวลา สอดแทรกอยู่ตามบทต่างๆของงานวิจัยชิ้นนี้ ดังตัวอย่างเช่น การผลักดันรัฐธรรมนูญ 2550 (บทที่ 4) การไกล่เกลี่ยความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนเสื้อแดงและกลุ่มคนเสื้อเหลือง (บทที่ 7) การกำกับแนวทางการผลิตเปลี่ยนรัฐบาล จากรัฐบาลสมชายมาสู่รัฐบาลอภิสิทธิ์ (บทที่ 5) ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นในไทย เพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเมืองให้เกิดขึ้น ภายใต้ระบอบประชาธิปัตย์แบบชนชั้นนำ ที่รัฐบาลอเมริกันให้การสนับสนุน ก็ยังคงไม่ประสบความสำเร็จ เพราะถึงแม้ว่าพลังทุนนิยมโลกาภิวัตน์ แบบเสรีนิยมใหม่ จะสามารถอยู่ในฐานะของตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ที่ก่อให้เกิดผลคือการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองได้ แต่ก็ไม่ควรมองว่า “การส่งเสริม

¹⁹ ดูเพิ่มเติมได้จาก เก่งกิจ กิติเรียงลาภ, “การเมืองว่าด้วยการต่อสู้ทางชนชั้นในประเทศจาก พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๙,” หน้า 299-302.

ประชาธิปไตย” จะต้องเป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้อย่างง่ายๆเสมอไป²⁰ เพราะการทำงานของพลังทุนนิยมโลกาภิวัตน์ จะทำงานได้มากเพียงใด และผลลัพธ์สุดท้ายจะออกมาเช่นใด ก็ต้องขึ้นอยู่กับ โครงสร้างทางการเมืองภายในประเทศ และบทบาทของกลุ่มพลังทางสังคม กลุ่มต่างๆ ที่มีอิทธิพลอยู่ในระบบการเมืองนั้นๆ ด้วย ดังจะเห็นได้ว่าการรัฐประหาร 2549 และหลังจากนั้น คือ ปรากฏการณ์ที่บุคคลสำคัญต่างๆ ที่อยู่ใน เครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และเครือข่ายข้าราชการ พยายามที่จะผลักดันอำนาจแบบเผด็จการ และระบอบอำมาตยาธิปไตย ซึ่งเป็นที่คุ้นชินของพวกเขา ให้กลับมามีบทบาทอีกครั้ง เพื่อลดทอนบทบาทของ พลังสนับสนุนประชาธิปไตย และนักการเมือง ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ไม่เป็นไปตามแนวทางที่ รัฐบาลอเมริกันต้องการ เพราะพวกเขาเห็นว่า เผด็จการไม่สามารถรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก และความเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ได้ดีเท่ากับประชาธิปไตย²¹ แต่ด้วยระบบการเมืองไทย ในปัจจุบัน อยู่ใน “ห้วงเวลาพิเศษ” ของการผลัดเปลี่ยนรัชกาล ประกอบกับการเกิดความตื่นตัวของมวลชนในชนบท ที่ผูกพันกับประชาธิปไตย มากยิ่งขึ้น เพราะเป็นรูปแบบการปกครอง ที่แสดงให้เห็นว่า ตัวเขาสามารถมีสิทธิมีเสียง ชี้อะไรของผู้ปกครอง ด้วยคะแนนเสียงของเขา และยังสามารถส่งอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะต่างๆ ที่จะสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตของพวกเขา ได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย (บทที่ 9) จึงทำให้รัฐบาลอเมริกัน ไม่สามารถใช้ อิทธิพลและอำนาจครอบงำ ที่พวกเขามีต่อชนชั้นนำไทย ได้มากเท่ากับช่วงเวลาปกติ ซึ่งพวกเขาก็ตระหนักถึงข้อจำกัดดังกล่าวเป็นอย่างดี เพราะได้จับตาดูความเปลี่ยนแปลง และทิศทางในอนาคต ที่ จะเกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างใกล้ชิด เพื่อผลักดันผลประโยชน์ของพวกเขาให้ถึงจุดสูงสุด ไม่ว่าจะกลุ่ม พลังทางสังคมกลุ่มใดจะเป็นผู้ได้รับชัยชนะ ในการต่อสู้ที่เกิดขึ้นในวิกฤตความขัดแย้งครั้งนี้ก็ตาม

ข้อค้นพบสำคัญที่ต้องกล่าวถึงไว้ในที่นี้อีกประการหนึ่ง คือ ผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาที่ เชื่อมโยงกับชนชั้นนำไทยในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ โดยเฉพาะในประเด็นที่ เครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และรัฐบาลอเมริกัน ต่างก็ไม่ต้องการรัฐบาลของฝ่ายทักษิณ ด้วยเหตุผลเบื้องหลังที่อาจจะแตกต่างกัน ของแต่ละฝ่าย กล่าวคือ ในกรณีของเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ มีเหตุผลสำคัญที่สุดอยู่ที่เรื่อง ความขัดแย้งระหว่างทักษิณกับเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ขณะที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกา ก็มีเหตุผลสำคัญอยู่ที่ พวกเขาไม่ต้องการรัฐบาลที่ไร้เสถียรภาพ ดังนั้น เมื่อรัฐบาลฝ่ายทักษิณ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และถูกต่อต้านจากขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง ก็ยิ่งทำให้ เสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลฝ่ายทักษิณลดต่ำลง ถึงแม้ว่าพวกเขาจะยังคงมีคะแนนเสียงในสภา อยู่จำนวนมากก็ตาม แต่ในแง่ของการผลักดันนโยบายต่างๆ รัฐบาลฝ่ายทักษิณก็ไม่สามารถผลักดัน นโยบายที่เป็นผลประโยชน์ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้เต็มที่ ดังนั้น ผลประโยชน์ที่มีร่วมกันระหว่าง

²⁰ William I. Robinson, *Promoting Polyarchy: Globalization, US Intervention, and Hegemony*, p. 8.

²¹ *Ibid.*, p. 38.

รัฐบาลสหรัฐอเมริกากับชนชั้นนำไทยในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ จึงนำมาสู่การสนับสนุนการเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง ซึ่งเป็นขบวนการปฏิรูปประชาธิปไตย ที่มีลักษณะของการเป็นขบวนการอนุรักษ์นิยมใหม่ (neoconservative social movement) ดังเห็นได้จาก กรณีของการสนับสนุนการเคลื่อนไหวของ ขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองอย่างเปิดเผย โดยบุคคลสำคัญต่างๆในราชสำนักและเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ผ่านตัวอย่างเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น กรณีการไปเข้าร่วมงานศพของผู้สนับสนุนการชุมนุมกลุ่ม พธม. ในปี 2551 การบริจาคเงินสนับสนุนการเคลื่อนไหวให้กับกลุ่ม พธม. ตามคำกล่าวอ้างของ **สนธิ** และเป็นที่มาของปรากฏการณ์ “ผ้าพันคอสีฟ้า” การจับกุมตัวของ **พล.ต.จำลอง** ซึ่งเป็นแกนนำคนสำคัญของกลุ่ม พธม. จนนำมาสู่การเหตุการณ์นองเลือด จากการปะทะกันระหว่าง “มวลชนเสื้อเหลือง” กับกองกำลังฝ่ายตำรวจ บริเวณรัฐสภา ในวันที่ 7 ตุลาคม 2551 และการวางแผนของสมาชิกเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ในการปลดนายกรัฐมนตรีย้ายทักษิณออกจากตำแหน่ง ในปี 2551 จนนำมาสู่เหตุการณ์ตุลาการภิวัตน์ โดยใช้ช่องทางตามรัฐธรรมนูญ ทำให้เกิดการเปลี่ยนรัฐบาลจากฝ่ายทักษิณ มาเป็นรัฐบาลอภิสิทธิ์ ตามการชี้แนะของรัฐบาลอเมริกัน ผ่านทางทูต **John** เป็นต้น เมื่อพิจารณาในแง่ของขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง ที่ประกาศก้องไปทั่วว่าพวกเขาต่อต้าน “ทุนนิยมสามัญ” ของ **ทักษิณ** ที่ดูผิวเผินแล้ว ก็คือ การต่อต้านทุนนิยมแบบเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) ซึ่งก็ควรจะต้องขัดแย้งกับทุนนิยมอเมริกัน แต่เมื่อพิจารณาจากแนวคิดอนุรักษ์นิยมใหม่ (Neoconservative) ที่เป็นลักษณะสำคัญของขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองแล้ว กลับพบความย้อนแย้งอันน่าทึ่งว่า ในความเป็นจริงแล้ว “เป้าหมายบางประการ” ของอนุรักษ์นิยมใหม่ นั้นกลับสอดคล้องกับ เป้าหมายของทุนนิยมแบบเสรีนิยมใหม่ ที่รัฐบาลอเมริกันผลักดัน และสอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มชนชั้นนำในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์อย่างไม่น่าเชื่อ ดังเห็นได้จากความคิดของ **David Harvey** ในหนังสือชื่อ **A Brief History of Neoliberalism**²² ที่ช่วยให้การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างรัฐแบบเสรีนิยมใหม่ (the neoliberal state) ในกรณีของไทย กับขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง และขบวนการมวลชนเสื้อแดงได้กระจ่างชัดมากขึ้น ดังเช่นตัวอย่างน่าสนใจต่างๆ ที่ผู้เขียนจะกล่าวถึง **ประการแรก Harvey** มองว่า ลัทธิเสรีนิยมใหม่นั้น มีความสัมพันธ์กับการรื้อฟื้นหรือการสร้างอำนาจขึ้นมาใหม่ให้กับชนชั้นนำทางเศรษฐกิจและชนชั้นสูง²³ ในแง่ที่ว่ามีความสอดคล้องกับ ขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง ที่ต้องการรื้อฟื้นอำนาจทั้งในทางการเมืองและเศรษฐกิจ ให้กับชนชั้นนำกลุ่มเดิม ซึ่งเคยเป็นผู้ผูกขาดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองก่อนยุคทักษิณ ไม่ว่าจะเป็นชนชั้นนำในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ (ดังเช่น วาทกรรม “ถวายคืนพระราชอำนาจ”) ชนชั้นนำในกลุ่มทุนธนาคาร ที่เสื่อมอำนาจลงไปหลังยุควิกฤตเศรษฐกิจ 2540 อย่างไรก็ตาม ในประเด็นนี้ก็ยังมีความแตกต่างระหว่างลัทธิเสรี

²² David Harvey, *A Brief History of Neoliberalism* (Oxford: Oxford University Press, 2007).

²³ *Ibid.*, p. 19.

นิยมใหม่ กับลัทธิอนุรักษนิยมใหม่ของขบวนการเสื้อเหลืองเช่นกัน ตรงที่ลัทธิเสรีนิยมใหม่นั้น ไม่ได้จำกัดว่า อำนาจทางเศรษฐกิจที่ฟื้นคืนมาอยู่ในมือของชนชั้นนำนั้น จะต้องอยู่กับชนชั้นนำหน้าเดิม²⁴ อย่างที่ขบวนการเสื้อเหลืองต้องการ ดังนั้น ลัทธิเสรีนิยมใหม่จึงเปิดทางให้ชนชั้นนำทางเศรษฐกิจหน้าใหม่อย่าง**ทักษิณ** สามารถเข้ามาสู่อำนาจได้ดังที่เกิดขึ้นในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 **ประการที่สอง Harvey** มองว่า โวหารแบบเสรีนิยมใหม่ (neoliberal rhetoric) จะให้ความสำคัญกับเรื่องอิสรภาพของปัจเจกเป็นสำคัญ โดยแยกออกจากเรื่องความยุติธรรมทางสังคม (social justice) เพราะในลัทธิเสรีนิยมใหม่ เป้าหมายของอิสรภาพแบบปัจเจกบุคคล (individual freedom) มีความแตกต่างจากเรื่องความยุติธรรมทางสังคม (social justice) แม้ว่าในอดีตทั้งสองแนวคิดดังกล่าว จะเคยไปด้วยกันได้ในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1970 เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปฏิวัติทางสังคม ซึ่งจะกลายเป็นภัยคุกคามต่ออำนาจของชนชั้นนายทุน²⁵ ดังนั้น **Harvey** จึงมองว่า รัฐแบบเสรีนิยมใหม่ ซึ่งชอบอย่างมากกับเรื่องสิทธิในทรัพย์สินส่วนบุคคล หลักนิติธรรม (rule of law) และสถาบันต่างๆ ที่ทำให้ตลาดและการค้าเสรีทำงานได้อย่างอิสระ²⁶ ซึ่งประเด็นดังกล่าวก็สอดคล้องกับ ขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองที่บูชาเสรีภาพเป็นชีวิตจิตใจ พวกเขาจึงต้องการเน้นเรื่องกระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจของนักการเมืองผู้เข้ามาครองอำนาจรัฐ ด้วยความไม่ไว้วางใจ และมองว่านักการเมือง เป็นพวกขี้โกง ซื่อคะแนนเสียคนชนบทที่ยากจน โลกและโง่เขลา ทำให้สามารถเข้ามาสู่ตำแหน่งทางการเมืองได้ ดังเห็นได้จากภายหลังยุคปฏิรูปการเมือง ได้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระต่างๆ ขึ้น ในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 เป็นต้นมา และเมื่อเกิดกรณีการใช้อำนาจแบบเผด็จการของ**ทักษิณ** ซึ่งเป็นการล่วงล้ำต่อเสรีภาพของประชาชน ดังเช่น คดีการฆ่าตัดตอนจากการทำสงครามยาเสพติด การละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการสลายการชุมนุมที่หน้า สภ.อ.ตากใบ จ.นราธิวาส ฯลฯ จึงเกิดการต่อต้านจากชนชั้นกลางจำนวนหนึ่ง ที่เข้าร่วมเคลื่อนไหวกับขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง อย่างไรก็ตาม สำหรับเรื่องความยุติธรรมทางสังคม (social justice) นั้นไม่ถือเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับลัทธิเสรีนิยมใหม่ ซึ่งตรงนี้ก็สอดคล้องกับแนวคิดของขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง ที่ยังคงต้องการฟื้นคืนโครงสร้างอำนาจและเศรษฐกิจในแบบเดิม ซึ่งเป็นโครงสร้างที่สร้างความเหลื่อมล้ำ และก่อให้เกิดการกระจุกตัวของผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง ตกอยู่ในมือของชนชั้นนำและชนชั้นกลางกลุ่มเล็กๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับกรณีของมวลชนเสื้อแดง ที่ต้องการให้เกิดการปรับโครงสร้างที่ไม่เป็นธรรมดังกล่าว เพราะ “ความยุติธรรมทางสังคม” คือสิ่งที่มวลชนเสื้อแดงต้องการ เห็นได้จากข้อเรียกร้อง ดังเช่น การโค่นอำมาตย์ การกำจัดสองมาตรฐาน ดังนั้น ถ้ามองจากแง่มุมนี้ รัฐบาลอเมริกันซึ่งเป็นศูนย์กลางของทุนนิยมแบบเสรีนิยมใหม่ จึงไม่เห็นด้วยกับแนวทางการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง และยอมสนับสนุนแนวทางการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อเหลือง เช่นเดียวกับที่กลุ่มชนชั้นสูงใน

²⁴ *Ibid.*, p. 31.

²⁵ *Ibid.*, pp. 41-42.

²⁶ *Ibid.*, p. 64.

เครือข่ายสถาบันกษัตริย์สนับสนุน **ประการที่สาม Harvey** มองว่า โดยพื้นฐานแล้ว ลัทธิเสรีนิยมใหม่ ไม่ไว้ใจ ประชาธิปไตยในความหมายของการปกครองโดยเสียงของคนส่วนใหญ่ (governance by majority rule) เพราะมองว่าการปกครองลักษณะดังกล่าว ความเป็นไปได้ที่จะก่อให้เกิดการคุกคามต่อสิทธิของปัจเจกบุคคล (individual rights) และเสรีภาพต่างๆที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ (constitutional liberties) ดังนั้น ประชาธิปไตยแบบที่ถูกมองว่า ลัทธิเสรีนิยมใหม่สามารถรับได้ ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่รัฐนั้นๆ ต้องมีชนชั้นกลางที่เข้มแข็ง เพื่อค้ำประกันว่าจะทำให้เกิดเสถียรภาพทางการเมือง (political stability) รัฐแบบเสรีนิยมใหม่จึงมีแนวโน้มที่จะขึ้นชอบการปกครองโดยคนกลุ่มเล็กๆ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือชนชั้นนำในรัฐนั้นๆ และจะขึ้นชอบมากที่สุดถ้าอำนาจในการปกครองรัฐเสรีนิยมใหม่นั้นๆ ตกอยู่ในมือของฝ่ายบริหาร (executive order) และโดยคำตัดสินของตุลาการ (judicial decision) มากกว่าการตัดสินใจในแบบประชาธิปไตย หรือการตัดสินใจโดยรัฐสภา²⁷ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวของลัทธิเสรีนิยมใหม่ ก็มีความสอดคล้องกับ ขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง เช่นเดียวกัน เพราะกลุ่มคนเสื้อเหลืองไม่ไว้ใจการเมืองแบบเลือกตั้ง และระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากพวกเขามีมายาคติเรื่อง วาทกรรม “การซื้อเสียง” อยู่ในจิตใจ และพวกเขายังคงมองว่าคนชนบทโดยทั่วไป ซึ่งเป็นรากฐานของอำนาจและความชอบธรรมของฝ่ายทักษิณ เป็นคนยากจน โลกและโงะเขลา ดังนั้น เมื่อพรรคการเมืองฝ่ายทักษิณ ใช้นโยบายประชานิยม จึงทำให้ชาวบ้านชนบทเลือก เพราะเห็นแก่ประโยชน์เล็กๆน้อยๆ ซึ่งเปรียบเสมือน “เศษเนื้อ” ที่พวกนักการเมืองโยนลงมาให้ เพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงเข้าไปโกงกิน ถอนทุนคืนเมื่อได้รับตำแหน่งในสภา ดังนั้น มวลชนเสื้อเหลือง จึงรู้สึกสบายใจมากกว่าที่จะให้อำนาจตกอยู่ในมือกลุ่ม “คนดี” ดังเช่น ตุลาการศาลต่างๆที่มีบทบาทอย่างมาก ในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 (แม้ว่าสำหรับลัทธิเสรีนิยมใหม่ แล้ว ยังเปิดช่องให้กับการมีฝ่ายบริหารที่มีอำนาจเด็ดขาด ดังเช่น กรณีที่**นายกรัฐมนตรีทักษิณ** มีอำนาจเด็ดขาดจากการมีเสียงส่วนใหญ่ในสภา เคยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอเมริกันมาก่อนที่จะประสบปัญหาความไร้เสถียรภาพทางการเมือง) **ประการที่สี่ Harvey** มองว่า ชาตินิยม (nationalism) ก็ถือเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐเสรีนิยมใหม่เช่นกัน ในกรณีรัฐเสรีนิยมใหม่เผชิญปัญหาความยากลำบากในตลาดโลก จึงต้องมีการปลุกระดมความรู้สึกแบบชาตินิยมขึ้นมา เพื่อความอยู่รอดของรัฐ²⁸ ซึ่งในประเด็นนี้ก็สอดคล้องกับแนวทางการเคลื่อนไหวของขบวนการเสื้อเหลืองเช่นกัน เพียงแต่กรณีของไทยนั้น ตกอยู่ภายใต้วาทกรรม “ราชาชาตินิยม” ซึ่งไม่ใช่ความคิดที่ว่า “ชาติ” คือ ประชาชนซึ่งเท่าเทียมกัน เพราะความคิดดังกล่าว ถือเป็นอันตรายต่อลัทธิเสรีนิยมใหม่ ที่ต้องการให้อำนาจกระจุกตัวอยู่กับชนชั้นนำ ซึ่งเป็นคนกลุ่มเล็กๆในสังคม แต่ชาตินิยมในลักษณะดังกล่าว ตามความคิดของกลุ่มคนเสื้อเหลือง “ชาติ” ถูกผูกโยงกับ “พระมหากษัตริย์” ซึ่งเป็น

²⁷ *Ibid.*, p. 66.

²⁸ *Ibid.*, p. 85.

ศูนย์กลางอำนาจและศูนย์รวมจิตใจของชาติไทย ดังปรากฏวาทกรรมต่างๆ ในหมู่คนเสื้อเหลือง ตัวอย่างเช่น “พ่อหลวงของชาติ” “เรารักในหลวง” “แผ่นดินของพ่อ” ฯลฯ และถ้าหากคนกลุ่มใดที่ถูกกลุ่มคนเสื้อเหลืองมองว่า มีพฤติกรรมคุกคามต่อสถาบันกษัตริย์ หรือผิดแปลกไปจากพวกตน แม้ว่าจะเป็นสิ่งที่กระทำไปตามสิทธิที่มีกฎหมายรองรับ หรือสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยสากล ก็จะถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ไม่รักชาติ และอาจถูกประณาม ขับไล่ออกไปจากประเทศ ด้วยวาทกรรม ดังเช่น “ถ้าไม่รักพ่อ ก็ออกจากบ้านพ่อไป” เป็นต้น ซึ่งแนวคิดชาตินิยมลักษณะดังกล่าว ไม่ถือว่าเป็นอันตรายต่อลัทธิเสรีนิยมใหม่ และยังมีประโยชน์ต่อการผลักดันประเด็นบางอย่าง ที่เป็นประโยชน์ เมื่อถึงเวลาที่รัฐไทยประสบปัญหา ดังเช่น ในช่วงที่ไทยประสบวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 พระราชดำรัสของในหลวง ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้คนในสังคม ที่มีความจงรักภักดีและศรัทธาต่อพระองค์ มีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเมื่อต้องเผชิญกับความล้มเหลว และการล่มสลายครั้งใหญ่ของระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น เมื่อพิจารณาความสอดคล้องกันระหว่างลัทธิเสรีนิยมใหม่ กับแนวทางการเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง ที่แม้ว่าจะเป็นขบวนการที่จัดอยู่ในประเภทอนุรักษนิยมใหม่ แต่ก็มีส่วนที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของรัฐบาลอเมริกัน ที่ผลักดันแนวทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ และขนานนำหลายคนในเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ ที่ให้การสนับสนุนการเคลื่อนไหวของขบวนการมวลชนเสื้อเหลือง

10.3 บทเรียนและข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยในอนาคต

บทเรียนและข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจค้นคว้าต่อยอดงานวิจัยชิ้นนี้ที่สำคัญ ซึ่งผู้เขียนจะขอกกล่าวถึง มีทั้งหมด 4 ประการ ได้แก่ **ประการแรก** ผู้ที่ทำการศึกษาประเด็นนี้ในอนาคต ควรให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์บทบาทของ “สื่อมวลชน” ที่ส่งอิทธิพลต่อวิกฤตการณ์ทางการเมืองครั้งนี้ เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้ให้ความสนใจกับบทบาทของสื่อมวลชน ซึ่งมีบทบาทอย่างมากในความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น ระหว่างรัฐ ขบวนการมวลชนเสื้อเหลืองและขบวนการมวลชนเสื้อแดง โดยที่แต่ละฝ่ายต่างมีสื่ออยู่ในมือของตัวเอง ทำให้เกิดการปลุกกระดมมวลชนขึ้นในสังคม และสื่อมวลชนเหล่านี้ มีส่วนสำคัญต่อการสร้างอารมณ์ร่วมของมวลชน ที่มีต่อขบวนการที่พวกเขาสนับสนุน และสร้างความเกลียดชังระหว่างมวลชนแต่ละฝ่ายในภาคประชาสังคมให้รุนแรงมากขึ้น **ประการที่สอง** งานวิจัยชิ้นนี้ ไม่ได้เน้นการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ในช่วงเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงครั้งสำคัญของกลุ่มคนเสื้อแดง ช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2553 เป็นต้นไป เพราะยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึง โทรเลขของสถานทูตอเมริกัน ที่ยังไม่มีเผยแพร่ออกสู่สาธารณะ ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาสำคัญที่จะแสดงให้เห็นว่า เบื้องหลังการต่อสู้ครั้งนี้ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ในหมู่ชนชั้นนำทางการเมืองของไทย จึงได้เกิดการสลายการชุมนุมอย่างรุนแรง ที่นำมาสู่การเสียชีวิตผู้เข้าร่วม

การชุมนุมมากที่สุด ในประวัติศาสตร์การเมืองไทย **ประการที่สาม** สืบเนื่องจากความรุนแรงทางการเมืองครั้งใหญ่ดังกล่าว มีปัจจัยเบื้องหลังอะไร ที่นำมาสู่ การเจรจาระหว่างตัวแทนของเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ กองทัพและเครือข่ายทักษิณ ในเดือนกุมภาพันธ์ ที่ประเทศบรูไน²⁹ ก่อนเกิดการเลือกตั้งใหม่ ในปี 2554 ซึ่งทำให้ฝ่ายเครือข่ายต่อต้านทักษิณ ยินยอมให้มีการเลือกตั้งทั่วไป และตกลงว่า ถ้าหากพรรคเพื่อไทยชนะการเลือกตั้ง จะยินยอมให้จัดตั้งรัฐบาลได้ ทั้งที่ปรากฏการณ์การต่อสู้ของกลุ่มคนเสื้อแดง ในปี 2553 แสดงให้เห็นถึงความไม่พอใจอย่างมาก ของคนชนบทซึ่งเป็นฐานเสียงของพรรคเพื่อไทย ที่มีต่อการกระทำของฝ่ายรัฐ ที่นำมาสู่ความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงของคนเสื้อแดง ซึ่งหมายความว่า โอกาสที่พรรคเพื่อไทยจะชนะเลือกตั้ง ย่อมมีอยู่สูงกว่าพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งนำมาสู่ความเสี่ยงว่า ความมั่นคงของเครือข่ายสถาบันกษัตริย์ และฝ่ายต่อต้านทักษิณจะได้รับผลกระทบ ดังปรากฏว่าท้ายที่สุด ฝ่ายทักษิณได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง และได้ตั้งรัฐบาล ที่นำโดย **น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร** น้องสาวแท้ๆของ **ทักษิณ** เป็นนายกรัฐมนตรี คนที่ 28 ของไทย **ประการที่สี่** เมื่อรัฐบาลยิ่งลักษณ์ตั้งขึ้น ก็เกิดเหตุการณ์หลายอย่างที่มีลักษณะที่เรียกได้ว่า **“ประวัติศาสตร์ซ้ำรอย”** กับที่เคยเกิดขึ้นในสมัยรัฐบาลทักษิณ ดังเช่น การเกิดขบวนการมวลชน ที่เรียกว่า “คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข” (กปปส.) ที่มี **นายสุเทพ เทือกสุบรรณ** เป็นแกนนำโดยเรียกตัวเองว่าเป็น “กำนันสุเทพ” ซึ่งอยู่ในฐานะของ “เลขาธิการ กปปส.” ที่ออกมาคัดค้านให้รัฐบาลยิ่งลักษณ์ยุบสภา และบีบบังคับให้นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ลาออกในเวลาต่อมา และเมื่อ**นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์**ประกาศยุบสภา และมีการจัดเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 โดย คณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็ถูกกลุ่ม กปปส. ขัดขวางการเลือกตั้ง จนทำให้ในที่สุด ผลการเลือกตั้งครั้งนี้ได้ถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินให้เป็นโมฆะ ขณะเดียวกันในช่วงเวลาที่มีพรรคเพื่อไทยเป็นรัฐบาล ก็มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงเช่นเดียวกัน ดังนั้น ปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงมีความน่าสนใจว่า ก่อให้เกิด **“ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง รัฐ ขบวนการและขบวนการโต้กลับ”** เป็นเช่นใด และกลุ่มคนเสื้อแดงที่เคลื่อนไหวอยู่ภายใต้รัฐบาลพรรคเพื่อไทย ซึ่งตนเองให้การสนับสนุนนั้น มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรจากช่วงที่พวกเขาเคลื่อนไหวต่อสู้ในสมัยรัฐบาลอภิสิทธิ์

²⁹ ตามรายงานข่าวของ **Shawn W. Crispin** ตัวแทนการเจรจาของทั้งสามฝ่ายดังกล่าวที่บรูไน ประกอบด้วย **วัฒนา เมืองสุข** **ท่านผู้หญิงจรัสจิตต์ ทีชะระ** และ **พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ** ก่อนที่จะมีการเจรจากันอีกครั้งที่ เมืองคูโบ ประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ อ้างจาก **Shawn W. Crispin**, “The deal behind Thailand’s polls,” *Asia Times*, 30 June 2011. [Online] Available from: http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/MF30Ae01.html [30 June 2011]

รายการอ้างอิง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

“สนธิ” จวก “ดร.สุเมธ” หยัดสร้างภาพตีกัน แฉ! “กบข.” เดินตามกันฝรั่งจนเจ๊ง. *ASTV ผู้จัดการออนไลน์* (27 ตุลาคม 2551) แหล่งที่มา <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9510000127637> [28 เมษายน 2557]

กนกรัตน์ กิตติวัฒน์. ทูตทางสังคมในชุมชนเมือง: การปะทะประสานระหว่างทุนเก่าและทุนใหม่ในภาวะวิกฤต. *วารสารวิจัยสังคม* 30, 1-2 (2550): 1-38.

กองบรรณาธิการข่าวสด. *คลื่นหลากสีวิกฤตเหลือง-แดง*. กรุงเทพฯ: มติชน, 2552.

กุลลดา เกษบุญชู มืด. *ความขัดแย้งทางการเมืองของไทย...ข้ามไปให้พ้นพลวัตภายใน*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ 14 ตุลา, 2552.

กุลลดา เกษบุญชู-มืด. รัฐไทยในกระแสโลกาภิวัตน์. *เอกสารประกอบการประชุมรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 7 (พ.ศ. 2549)*. หน้า 379-397.

เก่งกิจ กิติเรียงลาภ และเควิน ฮิววิตสัน. บทวิพากษ์ “การเมืองภาคประชาชน” ในประเทศไทย: ข้อจำกัดของแนววิเคราะห์และยุทธศาสตร์การเมืองแบบ “ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่.” *ฟ้าเดียวกัน* 7,2 (เมษายน-มิถุนายน 2552): 120-155.

เก่งกิจ กิติเรียงลาภ. *การเมืองว่าด้วยการต่อสู้ทางชนชั้นในประเทศไทยจาก พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๙*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, สาขารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551. (ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

เกษียร เตชะพีระ. *จากระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙: วิกฤตประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ 14 ตุลา, 2550.

เกษียร เตชะพีระ. *บุขกับทักษิณ: ระบอบอำนาจนิยมขวาใหม่ไทย-อเมริกัน*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2547.

เกษียร เตชะพีระ. ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข: ที่มาและที่ไป. *บทความประกอบปาฐกถาในงานสัมมนาประจำปีของคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่อง “เมืองไทยหลังวิกฤต?: ทิศทางการเมือง การบริหารและการต่างประเทศไทย”* จัดโดย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ หอประชุมศรีบูรพา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์, 10 มกราคม 2554.

เกษียร เตชะพีระ. *สงครามระหว่างสี: ก่อนถึงจุดที่ไม่อาจหวนกลับ*. กรุงเทพฯ: openbooks, 2553.

เกษียร เตชะพีระ. *สงครามระหว่างสี: ในคืนวันอันมืดมิด*. กรุงเทพฯ: openbooks, 2553.

คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.). **รายงานฉบับสมบูรณ์คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) กรกฎาคม ๒๕๕๓ - กรกฎาคม ๒๕๕๕.** (ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่) แหล่งที่มา <http://www.innnews.co.th/images/assets/report.pdf> [28 เมษายน 2557]

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา. **รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ผลการศึกษาและตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาตลายนกลุ่มผู้ชุมนุม เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑.** (ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

โฆษก คอฉ. ยอมรับแต่ง ‘ฝั่งล้มเจ้า’ เพื่อตอบโต้การใส่ร้ายท่านผู้หญิงจริงจัง. **ประชาไท** (26 พฤษภาคม 2554) [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.prachatai3.info/journal/2011/05/34974> [26 พฤษภาคม 2554]

จรัส กุลละวณิชย์, พล.อ., อดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2534-2539. **การประชุมสัมมนาฯ รับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ** [เทปบันทึกเสียง]. โรงแรมวินเซอร์สวิต กรุงเทพมหานคร, 29 กรกฎาคม 2554.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. **การเป็นสมัยใหม่กับแนวคิดชุมชน.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2553.

ชนิดา ชิตบัณฑิตย์. **โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: การสถาปนาพระราชอำนาจนำในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2550.

ชัยวัช ตุลาธน และคนอื่นๆ, บรรณาธิการ. **ความจริงเพื่อความยุติธรรม: เหตุการณ์และผลกระทบจากการสลายการชุมนุม เมษา-พฤษภา 53,** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์ข้อมูลประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการสลายการชุมนุมกรณี เม.ย.-พ.ค.53 (ศปช.), 2555.

ไชยันต์ ไชยพร. **สี่ปีรัฐประหาร: ถ้าย้อนเวลากลับไปได้!** **กรุงเทพธุรกิจ** (20 กันยายน 2553) [ออนไลน์] แหล่งที่มา: http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/opinion/chaiyan/20100920/35354_9/สี่ปีรัฐประหาร--ถ้าย้อนเวลากลับไปได้-.html [15 เมษายน 2554]

ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%. แหล่งที่มา: <http://www.watpon.com/table/yamane.pdf> [11 มีนาคม 2557]

ทอม เพลต. **จับเข้าคุก ทักษิณ ชินวัตร.** แปลโดย สุรนนท์ เวชชาชีวะ. กรุงเทพฯ: มติชน, 2555.

ธงชัย วินิจจะกุล. **ข้ามให้พ้นประชาธิปไตยแบบหลัง 14 ตุลา. ฟ้าเดียวกัน** 3,4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2548): 142-164.

ธงชัย วินิจจะกุล. **ประชาธิปไตยที่มีกษัตริย์อยู่เหนือการเมือง: ว่าด้วยประวัติศาสตร์การเมืองไทยสมัยใหม่.** นนทบุรี: ฟ้าเดียวกัน, 2556.

ธนา จารุวัฒน์, รองเลขาธิการ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 3. *การแถลงสรุปสถานการณ์ความมั่นคงในภาคเหนือ ในการประชุมสัมมนาฯ รับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ* [เทปบันทึกเสียง]. โรงแรมอิมพีเรียลแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่, 14 กรกฎาคม 2554.

ธเนศ อารมณ์สุวรรณ. การปฏิบัติของไพร่(ฟ้าข้าแผ่นดิน). ใน วิทยุโธ ไตรสุริยธรรมา (บรรณาธิการ), *Red Why: แต่งทำไม*, หน้า 68-105. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์, 2553.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. *อ่านการเมืองไทย ลำดับที่ 3: การเมืองของเสื้อแดง*. กรุงเทพฯ: openbooks, 2553.

บุญรอด ศรีสมบัติ, พันเอก. บทเรียนการปฏิบัติการข่าวสาร: กรณี ปปส. ในเมือง (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๓). *วารสารเสนาริพย์* 60, 1 (มกราคม-มีนาคม 2554): 69-81.

ปธ. มูลนิธิราชประชาชรัรัก “ในหลวง” ให้อยู่บ้านไม่ออกไปแสดงพลัง “อ้อย” ขยายความอย่าชุมนุมที่ผิดกม. *มติชน* (30 ตุลาคม 2551) [ออนไลน์] แหล่งที่มา http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1225290049 [28 เมษายน 2557]

ประจักษ์ ก้องกีรติ. มายาคติและการเมืองของนิทานสอนใจว่าด้วยความโง่ จน เจ็บ ของผู้เลือกตั้งชนบท. ใน ประจักษ์ ก้องกีรติ (บรรณาธิการ), *การเมืองว่าด้วยการเลือกตั้ง: วาทกรรมอำนาจ และพลวัตชนบทไทย*, หน้า 3-41. กรุงเทพฯ: ฟ้าเดียวกัน, 2555.

ประภาส ปิ่นตบแต่ง. การลุกขึ้นสู้ของคน ‘ยอดหญ้า’: บทวิเคราะห์ในเชิงมิติการเมือง. ใน วิทยุโธ ไตรสุริยธรรมา (บรรณาธิการ), *Red Why: แต่งทำไม*, หน้า 36-55. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์, 2553.

ประวิตร โรจนพฤกษ์. วิฤตการณ์เมืองและอคติ นสพ.ไทย: กรณีพระเทพฯตอบเรื่องพธม.ฯ. *ประชาไท* (11 ตุลาคม 2551) [ออนไลน์] แหล่งที่มา <http://prachatai.com/journal/2008/10/18540> [28 เมษายน 2557]

ปวิน ชัชวาลพงศ์พันธ์. สถาบันกษัตริย์ในรัชกาลที่ 10. *ฟ้าเดียวกัน* 11, 2 (กรกฎาคม-กันยายน 2556): 48-62.

ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี และคณะวิจัย. ทำความเข้าใจกับความคิดทางการเมืองของชาวเสื้อแดงในภาคเหนือ: งานวิจัย. นำเสนอในเวทีย่อย “โครงสร้างการเมืองและความขัดแย้งในสังคมภาคเหนือ” ในการเสวนา “แผ่นดินเดียวกันแต่อยู่คนละโลก?” จัดโดย คณะกรรมการวิจัยสภาแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา ร่วมกับมหาวิทยาลัยภาคเหนือ ณ ห้องประชุม ม.ล.ต๋อย ชุมสาย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 28 สิงหาคม 2553.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร. ภาพรวมของความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการพื้นฐานของประเทศไทย. *เอกสารประกอบปาฐกถาเสาทหลักของแผ่นดิน ชุด ความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการพื้นฐานของประเทศ*

ไทย (ปาฐกถาครั้งที่ 1) จัดโดย ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สนับสนุนโดยมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ (The Rockefeller Foundation), 2 กุมภาพันธ์ 2554.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร. หนึ่งทศวรรษ วิถีชีวิต วิถีสู้: ขบวนการประชาชนร่วมสมัย. ในการเสวนาเรื่อง “ทบทวนขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย” จัดโดย กลุ่มจับตาขบวนการประชาสังคมไทย ร่วมกับ ศูนย์ติดตามประชาธิปไตยไทย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักข่าวประชาธรรมและประชาไท ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 17 กันยายน 2553.

ผู้ว่าการ สตง.คุณหญิงจากรุวรรณ เมณฑกาเปิดเวทีใหม่คอร์รัปชั่น รื้อทศจับเท็จทุจริตองค์กรรัฐ. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.adslthailand.com/forum/viewtopic.php?f=24&t=31992#p183422> [29 มีนาคม 2556]

พฤกษ์ เกาถวิล. ขบวนการคนเสื้อแดง การเมืองท้องถิ่นและประชาธิปไตย. **ฟ้าเดียวกัน** 8,2 (ตุลาคม-ธันวาคม 2553): 102-128.

พฤกษ์ เกาถวิล. ภาคประชาชนกับก้าวที่ไม่ทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบท. **บทความนำเสนอในเวทีวิชาการ “ทบทวนขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย**. ณ ห้องประชุมจุมภฏ-พันธุ์ทิพย์ อาคารประชาธิปไตย-รำไพพรรณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 17 กันยายน 2553.

พัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช. สำนัก. เส้นความยากจน (Poverty line) จำแนกตามภาคและเขตพื้นที่ ปี พ.ศ. 2531-2554. แหล่งที่มา: http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=445&template=2R1C&yeartype=M&subcatid=59 [27 กุมภาพันธ์ 2557]

พิชิต ลิขิตกิจสมบูรณ์. กองทุนพันธบัตรเซีย. **กรุงเทพธุรกิจ** (19 มิถุนายน 2546) แหล่งที่มา <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2003q2/article2003june19p2.htm> [5 มีนาคม 2557]

มหาดไทย, กระทรวง. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. นโยบายที่รับผิดชอบร่วมของกระทรวงมหาดไทย: การประเมินผลนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ประเด็นนโยบายเฉพาะหน้า และประเด็นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติระยะ 5 ปี พ.ศ. 2550-2554. ใน หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๒๑๑.๔/๑๐๕ ถึง สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ เรื่อง ผลการดำเนินงานตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

โยชิฟูมิ ทามะดะ. ประชาธิปไตย การกลายเป็นประชาธิปไตย และการออกจากประชาธิปไตยของประเทศไทย. **เอกสารประกอบการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 9 (พ.ศ. 2551)**, หน้า 2-32.

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. แหล่งที่มา <http://www.ombudsman.go.th/10/documents/law/Constitution2550.pdf> [9 มีนาคม 2557]
- ราชอาณาจักร, สำนัก. **ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ที่พระราชทานในโอกาสต่างๆ พุทธศักราช ๒๕๔๙**. กรุงเทพฯ: สำนักราชเลขาธิการ, 2550.
- วาด รวี, บรรณาธิการ. **วิกฤต 19**. กรุงเทพฯ: ศรีปัญญา, 2554.
- วาสนา นาน่วม. **ลับ ลวง พราง ภาค ๓ The Last War กองทัพต่างสี คีกลายเลือด จปร.** กรุงเทพฯ: มติชน, 2553.
- วาสนา นาน่วม. **ลับ ลวง พราง ภาค ๒ ซ่อนรูปปฏิวัติหัก 'เหลี่ยม' โหด**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มติชน, 2553.
- วาสนา นาน่วม. **ลับ ลวง พราง: ปฏิวัติปราสาททราย**. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: มติชน, 2553.
- เวียงรัฐ เนติโพธิ์. สามเหลี่ยมไม่เขี่ยอันภูเขา บริบทเชิงโครงสร้าง ขบวนการคนเสื้อแดง. ใน ภิญโญ ไตรสุริยธรรมา (บรรณาธิการ), **Red Why: แดงทำไม**, หน้า 106-119. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์, 2553.
- ศาลอุทธรณ์สั่งจำคุก 2 ปี 8 เดือน. **ASTVผู้จัดการออนไลน์** (11 มีนาคม 2557) [ออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9570000027889&Html=1&TabID=3&> [28 เมษายน 2557]
- สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. **การประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554 (ฉบับร่าง วันที่ 19 พฤษภาคม 2554)**. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจกับประชาธิปไตย. **เอกสารประกอบปาฐกถา 14 ตุลาคม ประจำปี 2553**, 14 ตุลาคม 2553.
- ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. **พันธบัตรเอเชีย**. (กรกฎาคม 2549) แหล่งที่มา : http://www.exim.go.th/doc/research/foreign_weekly_movement/6448.pdf [5 มีนาคม 2557]
- สันติสุข สถาพร. **อินทรีลี้มเจ้า**. กรุงเทพฯ: Power Politics, ม.ป.ป.
- สินีนาด เศรษฐพิศาล. **ประชาธิปไตยในระยะเปลี่ยนผ่าน**. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์, 2552.
- หัวหน้าควง (นามแฝง). บทเรียนยุทธการกระชับวงล้อม พื้นที่ราชประสงค์ ๑๔-๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓. **วารสารเสรีไทย** 59, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2553): 57-68.
- เหล่าทัพอ้อม! ผบ.ทบ จี้ 'สมชาย' ลาออก อยู่บนกองเลือด ปชช.ไม่ได้. **ประชาชาติธุรกิจ** (17 ตุลาคม 2551) [ออนไลน์] แหล่งที่มา: http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=6282 [10 มีนาคม 2557]

อภิชาติ สถิตนิรามัย, นิติ ภาวัครพันธ์, ยุกติ มุกดาวิจิตร, ประภาส ปันตบแต่ง, นฤมล ทับจุมพล และวรรณวิภาศ มาณะโชติพงษ์. **ร่างรายงานเบื้องต้นโครงการวิจัยการเปลี่ยนแปลงด้าน เศรษฐกิจและสังคมของชนชั้นใหม่**. เสนอ สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 15 มิถุนายน 2553.

อภิชาติ สถิตนิรามัย, ยุกติ มุกดาวิจิตร และนิติ ภาวัครพันธ์. **ทบทวนภูมิทัศน์การเมืองไทย**. เชียงใหม่: แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี (นสธ.) สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556.

อภิชาติ สถิตนิรามัย. **เสื้อแดงคือใคร: มีอบเดิมเงิน ไพร่ หรือชนชั้นกลางใหม่ กับทางแพร่งของ สังคมไทย**. ใน *Red Why: แดงทำไม*. ภิญโญ ไตรสุริยธรรมา (บรรณาธิการ), หน้า 14-35. กรุงเทพฯ: โอเพนบุ๊กส์, 2553.

อัจฉรา รักยุติธรรม และ Thailand Social Movement Watch. **The Will to be Good: กับดัก จินตนาการทางเลือกที่สามเอ็นจีโอ. บทความนำเสนอในเวทีวิชาการ “ทบทวนขบวนการ เคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย**. ณ ห้องประชุมจุมภฏ-พันธุ์ทิพย์ อาคารประชาธิปก-รำไพพรรณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 17 กันยายน 2553.

อัสม่า หวังกุลล่า. **บทบาททางการเมืองของชนชั้นกลางไทยในขบวนการพันธมิตรประชาชนเพื่อ ประชาธิปไตยภายใต้ระบอบทักษิณ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ ปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

อุเชนทร์ เชียงเสน. **กำเนิด “เสื้อแดง” ในฐานะขบวนการโต้กลับ**. *ฟ้าเดียวกัน* 9, 3 (กรกฎาคม- ธันวาคม 2554): 122-154.

อุบลพรรณ กระจ่างโพธิ์. **การเคลื่อนไหวของขบวนการแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ แห่งชาติ (นปช.) ช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ ปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

เอกพล เสียงดั่ง. **การเจรจายุติสถานะสงครามระหว่างไทยกับอังกฤษในช่วงเปลี่ยนผ่านของระเบียบ โลก**. *ฟ้าเดียวกัน* 7, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2552): 152-181.

เอกพล เสียงดั่ง. **ผลสะท้อนจากการต่อสู้ของขบวนการคนจนและคนด้อยอำนาจในสังคมไทย ตั้งแต่ปี 2531-2549**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

เอกพลณัฐ ญัฐพัถนันท์, **การเปลี่ยนผ่านกระบวนการทัศน์ภายในแนวการวิเคราะห์ขบวนการทาง สังคม? วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์** 2, 1 (2554): 82-110.

เอกพลณัฐ ญัฐพัถนันท์, **พลวัตภายในแนวการวิเคราะห์ขบวนการทางสังคม**. *วารสารสังคมศาสตร์* 43, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2556): 181-204.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ และคณะ. *รายงานสรุปฉบับผู้บริหาร โครงการวิจัยเรื่องวิเคราะห์จุดคานงัดของประเทศไทยเพื่อฝ่าวิกฤติการณ์สังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่ซับซ้อน*. เสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2553.

ภาษาอังกฤษ

Amenta, Edwin, Bruce G. Carruthers, and Yvonne Zylan. A Hero for the Aged? The Townsend Movement, the Political Mediation Model, and U.S. Old-Age Policy, 1934-1950. *The American Journal of Sociology* 98, 2 (September 1992): 308-339.

Ammar Siamwalla and Somchai Jitsuchon. The Socio-Economic Bases of the Red/Yellow Divide: A Statistical Analysis. In Michael J. Montesano, Pavin Chachavalpongpun and Aekapol Chongvilaivun (eds.), *Bangkok May 2010: Perspectives on a Divided Thailand*, pp. 64-71. Chiang Mai: Silkworm Books, 2012.

Amrit Singh, *Globalizing Torture: CIA Secret Detention and Extraordinary Rendition*. New York: Open Society Foundations, 2013.

Anderson, Christopher J., Patrick M. Regan, and Robert L. Ostergard. Political Repression and Public Perceptions of Human Rights. *Political Research Quarterly* 55, 2 (June 2002): 439-456.

Andrews, Kenneth T. Movement-Counter-movement Dynamics and the Emergence of New Institutions: The Case of 'White Flight' Schools in Mississippi. *Social Forces* 80, 3 (March 2002): 911-936.

Andrews, Kenneth T. Social Movements and Policy Implementation: The Mississippi Civil Rights Movement and the War on Poverty, 1965 to 1971. *American Sociological Review* 66, 1 (February 2001): 71-95.

Andrews, Kenneth T. The Impacts of Social Movements on the Political Process: The Civil Rights Movement and Black Electoral Politics in Mississippi. *American Sociological Review* 62, 5 (October 1997): 800-819.

Apichart Thongyou. Thai NGOs and Rural Development: Formation, Growth, and Branching Out. In Shinichi Shigetomi, Kasian Tejapira and Apichart Thongyou (eds.), *The NGO Way: Perspectives and Experiences from Thailand*, pp. 147-182. Chiba: Institute of Developing Economies, Japan External Trade Organization, 2004.

- Askew, Marc. The Ineffable Rightness of Conspiracy Thailand's Democrat-ministered State and the Negation of Red Shirt Politics," In Michael J. Montesano, Pavin Chachavalpongpun and Aekapol Chongvilaivan (eds.), *Bangkok May 2010*, pp. 72-86. Chiang Mai: Silkworm Books, 2012.
- Association for Diplomatic Studies and Training. *Thailand Country Reader*. [Online] Available from: <http://www.adst.org/Readers/Thailand.pdf> [14 January 20013]
- Banaszak, Lee Ann, Karen Beckwith, and Dieter Rucht. When Power Relocates: Interactive Changes in Women's Movements and States. In Lee Ann Banaszak, Karen Beckwith, and Dieter Rucht (eds.), *Women's Movement Facing the Reconfigured State*, pp. 1-29. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
- Bodenmüller, Anja. *The Military Coup d'état 2006: Where is Thailand's Democratization Process Heading?*. Berlin: regiospectra Verlag, 2009.
- Brown, Andrew and Kevin Hewison. "Economics is the Deciding Factor": Labour Politics in Thaksin's Thailand. *Pacific Affairs* 78, 3 (Fall 2005): 353-375.
- Burstein, Paul, Rachel L. Einwohner, and Jocelyn A. Hollander. The Success of Political Movements: A Bargaining Perspective. In J. Craig Jenkins and Bert Klandermans (eds.), *The Politics of Social Protest: Comparative Perspectives on States and Social Movements*, pp. 275-295. London: UCL Press, 1995.
- Burstein, Paul. Social Movements and Public Policy. In Marco Giugni, Doug McAdam, and Charles Tilly (eds.), *How Social Movements Matter*, pp. 3-21. Indianapolis : University of Minnesota , 1999.
- Callahan, William A. The Discourse of Vote Buying and Political Reform in Thailand. *Pacific Affairs* 78, 1 (Spring 2005): 95-113.
- Chairat Charoensin-o-larn. Military Coup and Democracy in Thailand. In John Funston (ed.). *Divided Over Thaksin: Thailand's Coup and Problematic Transition*, pp. 49-79. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2009.
- Chairat Charoensin-o-larn. Military Coup and Democracy in Thailand. *Paper delivered at the Thailand Update Conference 2007*. the Australian National University, 31 August 2007.
- Chambers, Paul. In the Shadow of the Soldier's Boot: Assessing Civil-Military Relations in Thailand. In Marc Askew (ed.), *Legitimacy Crisis in Thailand*, pp. 197-233. Chiang Mai: Silkworm Books, 2010.

- Chambers, Paul. U-Turn to the Past?: The Resurgence of the Military in Contemporary in Thai Politics. In Paul Chambers and Aurel Croissant (eds.), *Democracy under Stress: Civil-Military Relations in South and Southeast Asia*, pp. 63-101. Bangkok: ISIS, 2010.
- Chanlett-Avery, Emma. Thailand: Background and U.S. Relations. *Congressional Research Service*, 2 April 2009. Available from: www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA500348 [13 April 2011]
- Connors, Michael K. Liberalism, authoritarianism and the politics of decisionism in Thailand. *The Pacific Review* 22, 3 (July 2009): 355-373.
- Connors, Michael Kelly. *Democracy and National Identity in Thailand*, revised ed. Copenhagen: NIAS Press, 2007.
- Cox, Robert W. Civil Society at the turn of the millennium: prospects for an alternative world order. *Review of International Studies* 25 (1999): 3-28.
- Cox, Robert W. Gramsci, hegemony, and international relations: an essay in method (1983) In Robert W. Cox and Timothy J. Sinclair (eds.), *Approaches to World Order*, pp. 124-143. Cambridge: Cambridge University Press, 1996.
- Cox, Robert W. Political Economy and World Order: Problems of Power and Knowledge at the Turn of the Millennium. In Richard Stabbs and Geoffrey R.D. Underhill (eds.), *Political Economy and the Changing Global Order*, pp. 25-37. Oxford: Oxford University Press, 2000.
- Cox, Robert W. *Production, Power, and World Order: Social Forces in the Making of History*. New York: Columbia University Press, 1987.
- Cox, Robert W. Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory. *Millennium: Journal of International Studies* 10, 2 (Summer 1981): 126-155.
- Crispin, Shawn W. The deal behind Thailand's polls. *Asia Times* (30 June 2011). [Online] Available from: http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/MF30Ae01.html [30 June 2011]
- Davenport, Chistian. Understanding Covert Repressive Action: The Case of the U.S. Government against the Republic of New Africa. *The Journal of Conflict Resolution* 49, 1 (February 2005): 120-140.

- Desai, Manali. From Movement to Party to Government: Why Social Policies in Kerala and West Bengal are so different. In Jack A. Goldstone (ed.), *States, Parties, and Social Movements*, pp. 170-196. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
- Earl, Jennifer. Tanks, Tear Gas and Taxes: Toward A Theory of Movement Repression. *Sociological Theory* 21, 1 (March 2003): 44-68.
- Edwin, Amenta and Neal Caren. The Legislative, Organizational, and Beneficiary Consequences of State-Oriented Challengers. In David A. Snow, Sarah A. Soule, and Hanspeter Kriesi (eds.), *The Blackwell Companion to Social Movements*, pp. 461-488. Malden, MA: Blackwell, 2004.
- Farrelly, Nicholas. Why democracy struggles: Thailand's elite coup culture. *Australian Journal of International Affairs* 67, 3 (2013): 281-296. [online] Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10357718.2013.788123> [23 May 2013]
- Ferrara, Federico. Thailand: minimally stable, minimally democratic. *International Political Science Review* 32, 5 (2011): 512-528. [online] Available from: <http://ips.sagepub.com/content/32/5/512> [16 July 2012]
- Ferrara, Federico. Very Thai? The Myth of a 'Thai-Style' Democracy. (2009): 1-20. [online] Available from: <http://www.khikwai.com/blog/wp-content/uploads/VERYTHAI.pdf> [21 June 2012]
- Freeman, Jo. *The Politics of Women's Liberation: A Case Study of An Emerging Social Movement and Its Relation to The Policy Process*. New York: David McKay, 1975.
- Gale, Richard P. Social Movements and the State: The Environmental Movement, Countermovement, and Government Agencies. *Sociological Perspectives* 29, 2 (April 1986): 202-240.
- Gamson, William A. *The Strategy of Social Protest*, 2nd ed. Belmont, California : Wadsworth, 1990 (1975).
- Giles Ji Ungpakorn. *A Coup for the Rich: Thailand's Political Crisis*. Bangkok: Worker Democracy, 2007.
- Giles Ji Ungpakorn. Class Struggle between the Coloured T-Shirts in Thailand. *Journal of Asia Pacific Studies* 1, 1 (2009): 76-100.

- Giles Ji Ungpakorn. *Thailand's Crisis and the Fight for Democracy*. UK: WD Press, 2010.
- Glassman, Jim. Cracking Hegemony in Thailand: Gramsci, Bourdieu and the Dialectics of Rebellion. *Journal of Contemporary Asia* 41, 1 (February 2011): 25-46.
- Glassman, Jim. *Thailand at the Margins: Internationalization of the State and the Transformation of Labour*. Oxford: Oxford University Press, 2004.
- Glen, John K. Parties out of Movements: Party Emergence in Postcommunist Eastern Europe. In Jack A. Goldstone (ed.), *States, Parties, and Social Movements*, pp. 147-169. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
- Goldstone, Jack A. Introduction: Bridging Institutionalized and Noninstitutionalized Politics. In Jack A. Goldstone (ed.), *States, Parties and Social Movements*, pp. 1-24. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
- Goldstone, Jack A. *Revolutions: Toward a Fourth Generation of Revolutionary Theory*, Department of Sociology, University of California-Davis, CA 95616, n.d. Available from : <ftp://ns1.ystp.ac.ir/YSTP/1/1/ROOT/DATA/PDF/ECONOMY/goldstone.pdf> [10 April 2011]
- Goodwin, Jeff. *No Other Way Out: State and Revolutionary Movements, 1945-1991*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
- Gramsci, Antonio. *Selections from Prison Notebooks of Antonio Gramsci*, edited and translated by Quintin Hoare and Geoffrey Nowell Smith, 11th printing. New York: International Publishers, 1992 [1971].
- Handley, Paul M. *The King Never Smiles: A Biography of Thailand's Bhumibol Adulyadej*. New Haven: Yale University Press, 2006.
- Harvey, David. *A Brief History of Neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press, 2007.
- Hewison, Kevin and Kengkij Kitirianglarp. "Thai-Style Democracy": The Royalist Struggle for Thailand's Politics. In Soren Ivarsson and Lotte Isager (eds.), *Saying the Unsayable: Monarchy and Democracy in Thailand*, pp. 179-202. Copenhagen: NIAS Press, 2010.
- Hewison, Kevin. Rebellion, repression and the red shirts. *East Asia Forum* (24 May 2010). [online] Available from: <http://www.eastasiaforum.org/2010/05/24/rebellion-repression-and-the-red-shirts/> [31 December 2012]

- Hewison, Kevin. The Monarchy and democratization. In Kevin Hewison (ed.), *Political Change in Thailand: Democracy and Participation*, pp. 58-74. London: Routledge, 1997.
- Human Rights Watch. *Descent into Chaos: Thailand's 2010 Red Shirt Protests and the Government Crackdown*. New York: Human Rights Watch, 2011. Available from: http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/thailand0511webwcover_0.pdf [4 May 2011]
- Jenkins, J. Craig. Social Movements, Political Representation, and the State: An Agenda and Comparative Framework. In J. Craig Jenkins and Bert Klandermans (eds.), *The Politics of Social Protest: Comparative Perspectives on States and Social Movements*, Pp. 14-35. London: UCL Press, 1995.
- Kasian Tejapira. Toppling Thaksin. *New Left Review* 39 (May-June 2006): 5-37.
- Keyes, Charles F. From Peasant to Cosmopolitan Villagers: Refiguring the 'Rural' in Northeastern Thailand. *Paper presented at the conference on "Revisiting Agrarian Transformations in Southeast Asia,"* Chiang Mai, Thailand, May 2010.
- Kitschelt, Herbert P. Political Opportunity Structures and Political Protest: Anti-Nuclear Movements in Four Democracies. *British Journal of Political Science* 16, 1 (January 1986): 57-85.
- Kriesi, Hanspeter and Dominique Wisler. The Impact of Social Movements on Political Institutions: A comparison of the Introduction of Direct Legislation in Switzerland and the United States. In Marco Giugni, Doug McAdam, and Charles Tilly (eds.), *How Social Movements Matter*, pp. 42-65. Indianapolis: University of Minnesota, 1999.
- Kriesi, Hanspeter. The Political Opportunity Structure of New Social Movements: Its Impact on Their Mobilization. In J. Craig Jenkins and Bert Klandermans (eds.), *The Politics of Social Protest: Comparative Perspectives on States and Social Movements*, pp. 167-198. London: UCL Press, 1995.
- Krittian, Han (pennname). Post-Coup Royalist Group: Re-inventing Military and Ideological Power," In Soren Ivarsson and Lotte Isager (eds.), *Saying the Unsayable: Monarchy and Democracy in Thailand*, pp. 203-220. Copenhagen: NIAS Press, 2010.

- Kullada Kesboonchoo Mead. *The Rise and Decline of Thai Absolutism*. London: RoutledgeCurzon, 2004.
- Kwanja, Marwan. Repression and Popular Collective Action: Evidence from the West Bank. *Sociological Forum* 8, 1 (March 1993): 47-71.
- Lipsky, Michael. Protest as a Political Resource. *The American Political Science Review* 62, 4 (December 1986): 1144-1158.
- Lo, Clarence Y. H. Countermovements and Conservative Movements in Contemporary U.S. *Annual Review of Sociology* 8 (1982): 107-134.
- Maguire, Diarmuid. Opposition Movements and Opposition Parties: Equal Partners or Dependent Relations in the Struggle for Power and Reform?. In J. Craig Jenkins and Bert Klandermans (eds.), *The Politics of Social Protest: Comparative Perspectives on States and Social Movements*, pp. 199-228. London: UCL Press, 1995.
- McAdam, Doug, Sidney Tarrow and Charles Tilly. *Dynamics of Contention*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
- McCargo, Duncan. 'Toxic Thaksin?' Thailand's Troublesom Ex-Premier. *Representation* 47, 3 (2011): 295-306. [Online] Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00344893.2011.596436#.UybtP6M5PIU> [23 October 2011]
- McCargo, Duncan. A Hollow Crown. *New Left Review* 43 (January-February 2007): 135-144.
- McCargo, Duncan. Introduction: Understanding Political Reform in Thailand. In Duncan McCargo, *Reforming Thai Politics*, pp. 1-18. Copenhagen: NIAS Publishing, 2002.
- McCargo, Duncan. *Mapping National Anxieties: Thailand's Southern Conflict*. Copenhagen: NIAS Press, 2012.
- McCargo, Duncan. Network monarchy and legitimacy crises in Thailand. *The Pacific Review* 18, 4 (December 2005): 499-519.
- McCargo, Duncan. Thai Politics as Reality TV. *Journal of Asian Studies* 68, 1 (February 2009): 7-19.
- McCargo, Duncan. Thailand's Twin Fires. *Survival* 52, 4 (August-September 2010): 5-12.

- McCargo, Duncan. Thaksin and the Resurgence of Violence in the Thai South: Network Monarchy Strikes Back?. *Critical Asian Studies* 38, 1 (2006): 39-71.
- McCargo, Duncan. Two Cheer for Rally Politics. In Michael J. Montesano, Pavin Chavalpongpan and Aekapol Chongvilaivan (eds.), *Bangkok May 2010: Perspectives on a Divided Thailand*, pp. 190-198. Chiang Mai: Silkworm Books, 2012.
- McVeigh, Rory, Michael R. Welch and Thoroddur Bjarnason. Hate Crime Reporting as a Successful Social Movement Outcome. *American Sociological Review* 68, 6 (December 2003): 843-867.
- Meyer, David S. and Suzanne Staggenborg. Movements, Countermovements, and the Structure of Political Opportunity. *American Journal of Sociology* 101, 6 (May 1996): 1628-1660.
- Meyer, David S. and Suzanne Staggenborg. Movements, Countermovements, and the Structure of Political Opportunity. *American Journal of Sociology* 101, 6 (May 1996): 1628-1660.
- Montesano, Michael J. Political Contests in the Advent of Bangkok's 19 September Putsch. In John Funston (ed.), *Divided Over Thaksin: Thailand's Coup and Problematic Transition*, pp. 1-26. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2009.
- Montesano, Michael J. Contextualizing the Pattaya Summit Debacle: Four April Days, Four Thai Pathologies. *Contemporary Southeast Asia* 31, 2 (2009): 217-248.
- Mottl, Tahi L. The Analysis of Countermovements. *Social Problems* 27, 5 (June 1980): 620-635.
- Naruemon Thabchumpon and Duncan McCargo. Urbanized Villagers in the 2010 Thai Redshirt Protests: *Not Just Poor Farmers?*. *Asian Survey* 51, 6 (November-December 2011): 993-1018.
- Naruemon Thabchumpon. Contested Political Networks: The Study of the Yellow and the Red in Thailand's Politics. *A draft paper submitted to the International Workshop on Political Networks in Asia, under the framework of Global COE (Center of Excellence), "The Transferability of East Asian Developmental Strategies and State Building."* National Graduate Institute for Policy Studies (GRIPS), Tokyo, Japan, 14 May 2010.

- Nattapoll Chaiching. The Monarchy and the Royalist Movement in Modern Thai Politics, 1932-1957. In Soren Ivarsson and Lotte Isager (eds.), *Saying the Unsayable: Monarchy and Democracy in Thailand*, pp. 147-178. Copenhagen: NIAS Press, 2010.
- Nelson, Michael H. Thailand's Legitimacy Conflict between the Red Shirt Protests and the Abhisit Government: Aspects of a Complex Political Struggle. *S+F: Sicherheit und Frieden* 29, 1 (January 2011): 14-18.
- Nelson, Michael H. Thailand's People's Alliance for Democracy: From "New Politics" to a "Real" Political Party? In Marc Askew (ed.), *Legitimacy Crisis in Thailand*, pp. 119-160. Chiang Mai: Silkworm Books, 2010.
- Nishizaki, Yoshinori. Peasants and the redshirt movement in Thailand: some dissenting voices. *The Journal of Peasant Studies* 41, 1 (2014): 1-28. [Online] Available from : <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03066150.2013.873409#>. UygHmq M5PIU [13 February 2014]
- Ockey, James. Change and Continuity in the Thai Political Party System. *Asian Survey* 43, 4 (July-August 2003): 663-680.
- Opp, Karl-Dieter and Wolfgang Roehl. Repression, Micromobilization, and Political Protest. *Social Forces* 69, 2 (December 1990): 521-547.
- Panitch, Leo. Globalisation and the State. In Ralph Miliband and Leo Panitch (eds.), *Socialist Register 1994: Between Globalism and Nationalism*, pp. 63-74. London: The Merlin Press, 1994.
- Pasuk Phongpaichit and Chris Baker. Power in transition: Thailand in the 1990s. In Kevin Hewison (ed.), *Political Change in Thailand: Democracy and Participation*, pp. 21-41. London: Routledge, 1997.
- Pasuk Phongpaichit and Chris Baker. *Thailand: Economy and Politics*, 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2002.
- Pasuk Phongpaichit and Chris Baker. *Thailand's Crisis*. Chiang Mai: Silkworms Books, 2000.
- Pasuk Phongpaichit and Chris Baker. *Thaksin*, 2nd ed. Chiang Mai: Silkworm Books, 2009.
- Pasuk Phongpaichit and Chris Baker. Thaksin's Populism. *Journal of Contemporary Asia* 38, 1 (February 2008): 62-82.

- Pasuk Phongpaichit and Chris Baker. *The Mask-play Election: Generals, Politicians, and Voters at Thailand' 2007 Poll*. Working Paper Series No. 144 , Asia Research Institute, National University of Singapore, September 2010.
- Patterson, Jame T. *America's Struggle Against Poverty 1900-1994*. Cambridge, Mass: Havard University Press, 1995.
- Pavin Chachavalpongpun. Thailand's Red Networks: From Street Forces to Eminent Civil Society Coalitions. *Southeast Asian Studies at the University of Freiburg, Germany*, Occasional Paper No. 14, April 2013. [online] Available from : http://www.southeastasianstudies.uni-freiburg.de/Content/files/occasional-paper-series/op-14_chachavalpongpun.pdf/at_download/file [28 May 2013]
- Petras, James and Henry Veltmeyer. *Social Movements and State Power: Argentina, Brazil, Bolivia, Ecuador*. London: Pluto Press, 2005.
- Pichardo, Nelson A. The Power Elite and Elite-Driven Countermovements: The Assoiated Farmers of California during the 1930s. *Sociological Forums* 10, 1 (March 1995): 21-49.
- Piven, Frances Fox and Richard A. Cloward. *Regulating The Poor: The Functions of Public Welfare*, 2nd ed. New York: Vintage, 1993.
- Piven, Frances Fox and Richard A. Cloward. *The New Class War: Reagan's Attack on the Welfare State and Its Consequences*. New York: Pathenon, 1982.
- Porphant Ouyyanont. The Crown Property Bureau in Thailand and the Crisis of 1997. *Journal of Contemporary Asia* 38, 1 (February 2008): 168-191.
- Prapart Pintobtang, *What Makes Thai Villagers "Grass Tip" Uprising after the September 19, 2006 Coup?*. Chiba: IDE-JETRO, 2011.
- Pye, Oliver and Wolfram Schaffar. The 2006 Anti-Thaksin Movement in Thailand: An Analysis. *Journal of Contemporary Asia* 38,1 (February 2008): 38-61.
- Reynolds, Craig J. *National Identity and Its Defenders: Thailand Today*. Chiang Mai: Silkworm Books, 2002.
- Robinson, William I. *Promoting Polyarchy: Globalization, US Intervention, and Hegemony*. Cambridge: Cambridge University Press, 1996.

- Ruiz, Kenneth Todd and Olivier Sarbil. Unmasked: Thailand's men in black. *Asia Times* (29 May 2010) [Online] Available from : http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/LE29Ae02.html [5 April 2013]
- Schmidt, Johannes Dragsbaek. From Thaksin's Social Capitalism to Self-sufficiency Economics in Thailand. *Paper to be presented at The Workshop "Autochthoneity or Development? Asian 'Tigers' in the World: Ten Years after the Crisis*, The Working Group "Transformations in the World System Comparative Studies of Development" under European Association of Development Research and Training Institutes (EADI), Vienna, 19-21 September 2007. Available from http://vbn.aau.dk/files/13639418/From_Thaksin_s_Social_Capitalism_to_Self-sufficiency_Economics_in_Thailand. [13 April 2011]
- Schumaker, Paul D. Policy Responsiveness to Protest-Group Demands. *The Journal of Politics* 37, 2 (May 1975): 488-521.
- Serafin, Tatiana. The World Richest's Royals. *Forbes*. Available from : http://www.forbes.com/2008/08/20/worlds-richest-royals-biz-richroyals08-cz_ts_0820royalintro.html [accessed 18 April 2011]
- Shigetomi, Shinichi. *Bringing Non-governmental Actor into the Policymaking Process: The Case of Local Development Policy in Thailand*. IDE Discussion Paper, No. 69, August 2009.
- Somchai Phatharathananunth. The Politics of the NGO Movement in Northeast Thailand. *Asian Review* 15 (2002): 21-36.
- Somchai Phatharathananunth. The Thai Rak Thai Party and Elections in North-eastern Thailand. *Journal of Contemporary Asia* 38,1 (February 2008): 106-123.
- Sopranzetti, Claudio. *Red Journeys: Inside the Thai Red-Shirt Movement*. Chiang Mai: Silkworm Books, 2012.
- Stent, James. Thought on Thailand's Turm Oil. *Reuters* (30 June 2010). Available from : <http://blogs.reuters.com/andrew-arshall/2010/06/30/thoughts-on-thai-lands-turmoil-by-james-stent/> [2 February 2011]
- Streckfuss, David. *Truth on Trial in Thailand: Defamation, treason and lese-majeste*. London: Routledge, 2011.
- Tamada, Yoshifumi. When Election Results Count: An Overview of Democratization in Thailand. *Paper presented at the conference on "Democracy and crisis*

- in Thailand,”* Organized by McGill University and Thailand Democracy Watch (TDW), Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, 9 March 2012. Available from : http://www.mediafire.com/view/ry4dv9iookfzknd/Tamada_When_Election_Results_Count_2012-03-07_%281%29.pdf [7 March 2012]
- Taylor, Jim. Larger Than Life: “Central World” and its Demise and Rebirth – Red Shirts and the Creation of an *Urban Cultural Myth* in Thailand. *ARI Working Paper No. 150*, March 2011. Available from: https://inetapps.nus.edu.sg/ari/docs/wps/wps11_150.pdf [3 August 2012]
- Thaksin Shinawatra. An Asia bond could save us from the dollar. *The Financial Times* (6 October 2008) [Online] Available from : <http://www.ft.com/cms/s/0/035db374-93aa-11dd-9a63-0000779fd18c.html#ixzz19Pdwd6KZ> [28 December 2010]
- Thalhammer, Kristina E. I’ll take the High Road: Two Pathways to Altruistic Political Mobilization Against Regime Repression in Argentina. *Political Psychology* 22, 3 (September 2001): 493-519.
- Thitinan Pongsudhirak. Thailand Since the Coup. *Journal of Democracy* 19,4 (October 2008): 140-153.
- Thomas Bell, “Human Rights Watch calls for Thailand inquiry after riots,” *The Telegraph*, 16 April 2009. Available from : <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/thailand/5164694/Human-Rights-Watch-calls-for-Thailand-inquiry-after-riots.html> [10 December 2013]
- Thomas, Peter D. *The Gramscian Moment: Philosophy, Hegemony and Marxism*. Leiden, The Netherlands: Brill, 2009.
- Thongchai Winichakul. *Siam Mapped: A History of the Geo-body of a Nation*. Chiang Mai: Silkworm Books, 1998.
- Thongchai Winichakul. The ‘germ’: the reds’ inflection of the Thai political body. *New Mandala* (3 May 2010) [Online] Available from : <http://asiapacific.anu.edu.au/newmandala/2010/05/03/thongchai-winichakul-on-the-red-germs/> [20 June 2011]
- Thongchai Winichakul. The Quest for ‘Siwilai’: A Geographical Discourse of Civilizational Thinking in the Late Nineteenth and Early Twentieth-Century Siam. *The Journal of Asian Studies* 59, 3 (August 2000): 528-549.

- Thongchai Winichakul. Toppling Democracy. *Journal of Contemporary Asia* 38,1 (February 2008): 11-37.
- Ukrist Pathmanand. A Diffent *Coup d'État*? *Journal of Contemporary Asia* 38,1 (February 2008): 124-142.
- Vaughn, Bruce. U.S. Strategic and Defense Relationships in the Asia-Pacific Region. *Congressional Research Service*, 22 January 2007. Available from : <https://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33821.pdf> [23 January 2012]
- Walker, Andrew. *Thailand's Political Peasants: Power in the Modern Rural Economy*. Wisconsin: The University of Wisconsin Press, 2012.
- Walker, Adrew. The Rural Constitution and the Everyday Politics of Elections in Northern Thailand. *Journal of Contemporary Asia* 38, 1 (February 2008): 84-105.
- Warr, Peter. Red, Yellow and Black: The Destruction of Thai Democracy. *Global Asia* (June 2010) [Online] Available from: http://www.globalasia.org/V5N2_Summer_2010/Peter_Warr.html [12 August 2012]
- Zald, Mayer N. Macro Issues in Theory of Social Movements: SMO Interaction, The Role of Counter-Movements and Cross-National Determinants of the Social Movement Sectors," Working Paper No. 204. (Ann Arbor, MI: Center for Research of Social Organization, University of Michigan, 1979).
- Zald, Mayer N. and Bert Useem. Movement and Countermovement Interaction: Mobilization, Tactics, and State Involvement. In Mayer N. Zald and John D. McCarthy (eds.), *Social Movements in an Organizational Society*, 5th printing, pp. 247-272. New Brunswick, NJ: Transaction Publisher, 2009 (1987).

เอกสารทางการทูตสหรัฐอเมริกา

- U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4464. Thailand Constitutional Referendum Update and Suggested Response. 20 August 2007. Available from : <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/08/07BANGKOK4464.html> [2 February 2012]
- U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4996. Thai Democrat Party Election Outlook, Relations With Army. 18 September 2007. Available from:

<http://www.wikileaks.ch/cable/2007/09/07BANGKOK4996.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5150. Down and Out in Thaksin's Heartland-Touring the Northeast Economy. 28 September 2007. Available from : <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/09/07BANGKOK5150.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1311. Ramkhamhaeng Rector on Security and Political Concerns. 6 March 2007. Available from : <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/03/07BANGKOK1311.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2503. Thailand: Gen Sonthi Vows to Keep Translation Timetable. 3 May 2007. Available from : <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2503.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2642. Democracy Alive and Well in Thailand's Northeast. 11 May 2007. Available from : <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2642.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2956. Thailand's Upcoming Party Dissolution Rulings. 29 May 2007. Available from : <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2956.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2993, "Thai Tribunal Clears Democrat Party; TRT Ruling Due Out Soon," 30 May 2007. Available from : <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2993.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2994. Tribunal Dissolves Thai Rak Thai, Strips Executives of Political Rights. 31 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2994.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK3091. Diplomatic Corps Briefing on Thai Tribunal Decision. 5 June 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/06/07BANGKOK3091.html> [2 February 2012]

- U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07Bangkok3502. Summary of Draft Thai Security Law. 25 June 2007. Available from : <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/06/07BANGKOK3502.html> [2 February 2012]
- U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK3528. Thai Activists Denounce Draft Security Law. 26 June 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/06/07BANGKOK3528.html> [2 February 2012]
- U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK3764. CNS Legal Advisor Discusses Constitution Politics. 9 July 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/07/07BANGKOK3764.html> [2 February 2012]
- U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK3784. Leading Thai Political Parties Support New Constitution. 10 July 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/07/07BANGKOK3784.html> [2 February 2012]
- U.S Embassy, Bangkok. Cable No. 07BANGKOK3978. Thai Coup Leader Considering Move to Political Party. 20 July 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/07/07BANGKOK3978.html> [2 February 2012]
- U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK3985. Mod Permsec Discusses Thai Political Situation. 20 July 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/07/07BANGKOK3985.html> [2 February 2012]
- U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4027. Officials Predict Passage of Referendum in Northeast Thailand. 24 July 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/07/07BANGKOK4027.html> [2 February 2012]
- U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4323. Thai Constitutional Referendum Approaches. 9 August 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/08/07BANGKOK4323.html> [2 February 2012]
- U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4393. Send Lawyers, Guns and Money: Thailand Referendum Update. 14 August 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/08/07BANGKOK4393.html> [2 February 2012]
- U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4478. Thai Voters Approve New Constitution. 20 August 2007. Available from :

<http://www.wikileaks.ch/cable/2007/08/07BANGKOK4478.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4734. Pro-Thaksin Party: A Wary Frontrunner. 31 August 2007. Available from : <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/08/07BANGKOK4734.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK4793. Pre-Election Round-Up: Thais to Reshuffle Governors, Generals; EU Brouhaha. 5 September 2007. Available from : <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/09/07BANGKOK4793.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5284. Thailand Cabinet Crisis: And Then There were None? 5 October 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/10/07BANGKOK5284.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5600. Pro-Thaksin Party Chairman Charges Military Interference in Election. 30 October 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/10/07BANGKOK5600.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5741. Courting the Voters in Battleground Provinces. 8 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/07BANGKOK5741.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07Bangkok6159. Election Commission Focusing on Pro-Thaksin Party,” 14 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6159.html> [2 February 2012]

U.S Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6170, “Leader of Anti-Thaksin Camp Equally Scathing About Coupmakers as Election Approaches,” 17 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6170.html> [2 February 2012]

U.S. Consulate Chiang Mai, Cable No. 06CHIANGMAI60, “Attack On Democrat Party Rally in Chiang Mai Escalates Violence,” 31 March 2006. Available from:

<http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06CHIANGMAI60.html> [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 06CHIANGMAI120, "Third Army Commander Challenges Thaksin's Northern Power Base," 27 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06CHIANGMAI120.html> [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 06CHIANGMAI157. Support for Thaksin Muted in Chiang Mai Following Coup. 20 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06CHIANGMAI157.html> [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 06CHIANGMAI159. After helping to Plot Coup, Third Army Commander Calls the Shots in the North. 26 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06CHIANGMAI159.html> [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 06CHIANGMAI165. Saprang Softens His Tone. 29 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06CHIANGMAI165.html> [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 06CHIANGMAI169. Community Radio Stations Re-Open to Self-Censorship Guidelines. 3 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06CHIANGMAI169.html> [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 06CHIANGMAI182. TRT TIES STILL BIND. Camp to Secretary of State. 20 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06CHIANGMAI182.html> [31 January 2009]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 06CHIANGMAI182. TRT Ties Still Bind. 20 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06CHIANGMAI182.html> [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 06CHIANGMAI193. Fears of Thaksin's Return Focus on Northern Border. 7 November 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/11/06CHIANGMAI193.html> [9 February 2012]

- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 06CHIANGMAI211. Undercurrents, Confidence Both Weak in North. 5 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06CHIANGMAI211.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 06CHIANGMAI35. Thaksin Tries To Regroup, Rally Support in North. 8 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06CHIANGMAI35.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 06CHIANGMAI41. Northern Thais Turn Out for Thaksin. 27 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06CHIANGMAI41.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 07CHIANGMAI114. Proxy Politics at Play in Chiang Mai Mayoral Race. 21 June 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/06/07CHIANGMAI114.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 07CHIANGMAI128, “Centralized Power Remains the Rule as Bangkok Holds the Purse Strings,” 17 July 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/07/07CHIANGMAI128.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 07CHIANGMAI182. Thaksin Loyalists Poised to Recapture North. 15 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/07CHIANGMAI182.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 07CHIANGMAI187. NORTHERNERS REMAIN LOYAL TO “THAKSINOMICS. Michael K. Morrow to Secretary of State. 23 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/07CHIANGMAI187.html> [2 February 2009]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 07CHIANGMAI192. Opponents Take Aim at Pro-Thaksin Front-Runner. 4 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07CHIANGMAI192.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 07CHIANGMAI20, “Anti – CNS Leaflets Stir in Muslim Issues,” 30 January 2007. Available from:

[http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07 CHIANGMAI20.html](http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07_CHIANGMAI20.html) [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 07CHIANGMAI202. Election Commission: A Tale of Two Provinces. 21 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07CHIANGMAI202.html> [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 07CHIANGMAI68. Military Sources Express Confidence in Political Control. 12 April 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/07CHIANGMAI68.html> [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 07CHIANGMAI9. Chiang Rai Rated "Suspect Province." 17 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07CHIANGMAI9.html> [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 08CHIANGMAI13, "LESE MAJESTE, CENSORSHIP OPENLY CRITICIZED AT THAI STUDIES CONFERENCE," Michael K. Morrow to Secretary of State, 31 January 2008. Available from: [http://www.wikileaks.ch/cable/2008/01/08 CHIANGMAI13.html](http://www.wikileaks.ch/cable/2008/01/08_CHIANGMAI13.html) [9 February 2009]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 08CHIANGMAI133. NORTHERN LABOR UNIONS, STUDENTS AND MEDIA DIVIDED OVER PAD. 3 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08CHIANGMAI133.html> [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 08CHIANGMAI145. VIOLENT CLASH BETWEEN PRO AND ANTI-THAKSIN GROUPS IN CHIANGMAI. 29 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/9/08CHIANGMAI145.html> [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 08CHIANGMAI147. PM'S VISIT TO CHIANG MAI: NOT AS SMOOTT AS SILK. 3 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08CHIANGMAI147.html> [9 February 2012]

U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 08CHIANGMAI178. PRO AND ANTI-THAKSIN GROUPS IN CHIANG MAI: A PROFILE. 25 November 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08CHIANGMAI178.html> [9 February 2012]

- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI172. RED-SHIRTS CALL FOR U.S. TO BOYCOTT RTG. Michael K. Morrow to Secretary of State, 16 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09CHIANGMAI172.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI10. IN NORTH, PRO-THAKSIN VOTE DROPS SHARPLY AS VOTES FOR DEMOCRATS RISE. Michael K. Morrow. 15 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09CHIANGMAI10.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI118. NORTHERN REDSHIRTS, MPS MARK THAKSIN'S BIRTHDAY. Michael K. Morrow to Secretary of State. 3 August 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/08/09CHIANGMAI118.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI132. REDSHIRTS, YELLOWSHIRTS DOWNPLAY RECONCILIATION CALL. Michael K. Morrow to Secretary of State. 18 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09 CHIANGMAI132.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI138. RED-SHIRTS, YELLOW-SHIRTS BEGIN DIALOGUE. Michael K. Morrow to Secretary of State. 29 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09CHIANGMAI138.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI160. RED-SHIRTS, YELLOW-SHIRTS CONTINUE DIALOGUE AT A SLOWER PACE. Gary Anderson to Secretary of State, 22 October 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/10/09CHIANGMAI160.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI173. NORTHERN RED-YELLOW DIALOGUE EXPANDS TO INCLUDE GOVERNMENT, BUSINESS LEADERS. Michael K. Morrow. 19 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09CHIANGMAI173.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI178, "PM'S PLANNED NOV. 29 VISIT GALVANIZES RED-SHIRTS TO ACT IN CHIANG MAI," Michael K. Morrow to Secretary of State, 25 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09 CHIANGMAI178.html> [9 February 2012]

- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI18, "TOUGHER TIMES AHEAD FOR PRO-THAKSIN FORCES IN NORTH," Michael K. Morrow to Secretary of State, 2 February 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/02/09CHIANGMAI18.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI24, "BY-ELECTIONS, REDS AND MIGRANTS TAKE CENTER STAGE," Michael K. Morrow to Secretary of State, 3 February 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/02/09CHIANGMAI24.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI3. REDSHIRTS FLEX THEIR MUSCLE IN NORTH AHEAD OF BY-ELECTIONS," Michael K. Morrow to Secretary of State, 7 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09CHIANGMAI3.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI32. REDS SPOIL TWO RALLIES, CANCEL ONE OF THEIR OWN. Michael K. Morrow to Secretary of State, 5 MARCH 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/03/09CHIANGMAI32.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI4. UPPER NORTH: THAKSIN'S HEARTLAND MAY MOBILIZE IF ECONOMY WORSENS. Michael K. Morrow to Secretary of State, 7 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09CHIANGMAI4.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI59. COMMUNITY RADIO STATIONS REMAIN OPEN; REDSHIRT LEADERS TURN THEMSELVES IN. Michael K. Morrow to Secretary of State. 30 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09CHIANGMAI59.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI96. REDSHIRTS TARGET PUBLIC HEALTH MINISTER, REGIONAL POLICE COMMISSIONER AND PROVINCIAL GOVERNMENT. Gary Anderson to Secretary of State, 10 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09CHIANGMAI96.html> [9 February 2012]
- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 09CHIANGMAI98. LOWER NORTH ECONOMIES CONTRACTING; POLITICAL DIVIDES PERSIST. Gary Anderson to Secretary of State, 13 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09CHIANGMAI98.html> [9 February 2012]

- U.S. Consulate, Chiang Mai, Cable No. 10CHIANGMAI8. ROUND-UP: PAD CANCELS RALLY; RED-SHIRTS SPLINTERING? Alexander Barrasso to Secretary of State, 15 January 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10CHIANGMAI178.html> [9 February 2012]
- U.S. Embassy Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1945. Thailand Political Update: Thaksin Loyalists Fight Back. 31 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1945.html> [26 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, 10BANGKOK340. THAILAND: GOVERNMENT PREPARES FOR THE LATEST "FINAL BATTLE" AS CRACKS EMERGE IN RED-SHIRT FAÇADE. Eric G. John to Secretary to State, 9 February 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK340.html> [8 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No, 06BANGKOK1667, "DPM SuraKiart Sees "Window Closing" On Thaksin's Political Future," 17 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1667.html> [26 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK5917. Conflict Over Auditor General Embarrasses Thaksin Government. 14 September 2005. Available from <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/09/05BANGKOK5917.html> [12 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2402. THAILAND: AMBASSADOR'S MEETING WITH THE OPPOSITION PUEA THAI PARTY. Eric G. John to Secretary of State, 21 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2402.html> [7 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK1233. The Ambassador's Meeting with Privy Councilor General Surayud, February 16, 2005. 17 February 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/02/05BANGKOK1233.html> [10 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK2280. UTAPAO NAVAL AIR STATION - OPPORTUNITIES FOR IMPROVED FACILITIES. 31 March 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/03/05BANGKOK2280.html> [1 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK2837. Thailand: Queen Calls for Unity and Vigilance in the Face of Continuing Southern Violence. 26 April 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/04/05BANGKOK2837.html> [10 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK4108. Thailand: NRC Head Anand Panyarachun Discusses the South. 23 June 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/06/05Bangkok4108.html> [10 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK4901. Southern Thailand Violence: Thaksin and Anand State their Cases to the Public. 29 July 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/07/05BANGKOK4901.html> [11 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK4998. Thailand: Thaksin's First Cabinet Reshuffle Brings Few New Faces. 3 August 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/08/05BANGKOK4998.html> [11 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK6240. Update On Auditor-General Controversy. 30 September 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/09/05BANGKOK6240.html> [12 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK685. Northeast Thailand: Parliamentary Election Campaign Overview. 26 January 2005. Available from: <https://www.wikileaks.ch/cable/2005/01/05BANGKOK685.html> [10 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK6979. Anand Comments On Final Phase of NRC's Process. 8 September 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK6979.html> [13 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7091. Privy Counselor Surayud on Situation in Southern Thailand. 16 September 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK7091.html> [13 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7100. Auditor-General Selection Process To Begin Anew. 16 November 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK7100.html> [13 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7197. The King and Him; The Opposition Plays Their King. 18 November 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK7197.html> [13 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7213. Thai Court Tries “Gag Order” to Shut Up Prominent Activist. 21 November 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK7213.html> [13 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7253. Tens of Thousands Gather to Listen to Sondhi Dish Dirt on Prime Minister. 22 November 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK7253.html> [13 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7317. Court Victories for Rabble-Rousing Journalist Sondhi. 25 November 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK7317.html> [13 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7345. Sondhi’s Tenth and Largest Rally to Date Attracts 50,000. 28 November 2005. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2005/11/05BANGKOK_7345.html [13 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7454. Southern Violence: Ambassador Calls On Privy Counselor Palakorn. 2 December 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/12/05BANGKOK7454.html> [13 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7462. Southern Violence: Inside the Army’s Heart and Minds Campaign. 2 December 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/12/05BANGKOK7462.html> [13 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7529. Lunch With Thaksin. 7 December 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/12/05BANGKOK7529.html> [13 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7574. Old Friends, Bad Deals, And Community Radio: The Story of the Reopening of 92.25. 9 December 2008.

Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/12/05BANGKOK7574.html>
[13 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 05BANGKOK7732. THAKSIN ALLY PAINTS GLOOMY PICTURE OF PM'S STANDING. 19 December 2005. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2005/12/05BANGKOK7732.html> [13 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06 BANGKOK7359. Thaksin on Line One. 12 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7359.html> [1 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1034. Ganging Up On Thaksin—Snap Elections Next? 21 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1034.html> [25 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1093. Opposition Plans for Thaksin's Ouster, Transition. 23 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1093.html> [25 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1174. Senator Feingold's Meeting with Thai Defense Minister Thammarak. 27 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1174.html> [25 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06Bangkok1176. Senator Feingold's Meeting with Prime Minister Thaksin. 27 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06Bangkok1176.html> [25 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1180, "Massive Protest in Sanam-Luang-Political Opposition Adrift," 28 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1180.html> [25 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1208, "Thailand: Perspectives on Current Political Stalemate," 28 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1208.html> [25 January 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1209. Update of Thai Political Situation: Opposition Boycotts, Others Join in. 28 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06Bangkok1209.html> [25 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1214. Privy Councillor/Former Army Commander on State of Play. 28 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK1214.html> [25 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1248. The Political Parties Dig In and Brace for the Weekend. 2 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1248.html> [25 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1302. The Thai Army Comes to Dinner. 2 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1302.html> [25 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1342. Labor Leader Predicts Large March 5 Anti-Thaksin Turnout. 3 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1342.html> [25 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1346. Bangkok Readies Itself for Two Opposing Weekend Political Rallies. 3 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1346.html> [25 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1376. Thai Political Update: Dueling Demos,” 6 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1376.html> [25 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1408. Thailand Political Update: Anti-Thaksin Forces to Mount Further Pressure to Oust Thaksin. 7 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1408.html> [25 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1411. Thailand Political Crisis: What It’s About, and What We Should Do. 7 March 2006. Available from:

<http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1411.html> [25 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1445, "Thailand Political Update: More Calls for Thaksin's Resignation," 8 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1445.html> [25 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1470, "Thailand Political Update: Explosion near Privy Councilor's Residence; Demonstration at the Singapore Embassy," 9 March 2006. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/200603/06BANGKOK_1470.html [26 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1472, "EAP DAS John Meets with Thaksin's Brain Trust," 9 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1472.html> [26 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1472, "EAP DAS JOHN MEETS WITH THAKSIN'S BRAIN TRUST," 9 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1472.html> [26 January 2009]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1521, "Thailand Political Update: March 10," 10 March 2006. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK_1521.html [26 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1546, "Delphic Oracles and Black Magic-Thailand Update March 13," 14 March 2006. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK_1546.html [26 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1575, "Thailand Political Update: Huge Anti-Thaksin Rally Boisterous But Peaceful," 14 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1575.html> [26 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1601. Palace Supports Mediation, Does Not Completely Rule out Intervention. 15 March 2006. Available from:

- <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1601.html> [26 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1693. Thailand Political Update: Fatigue Setting in. 20 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1693.html> [26 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1767. Privy Councilor Prem Thinks Thaksin Should Go, But Stays Above the Fray. 22 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1767.html> [26 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1825. NSC Secretary General Joins Chorus: Thaksin's Days are Numbered. 24 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1825.html> [26 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1872. Palace Reiterates – Leave Me Out of This. 28 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1872.html> [26 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1873. Cabinet Secretary-General Predicts Thaksin will Resign after Elections. 28 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1873.html> [26 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1889. Thailand Political Update: Refuge at the Malls. 29 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1889.html> [26 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1918. Thailand Political Update: March 30. 30 March 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/03/06BANGKOK1918.html> [26 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK1971. Three Commentaries on Election Results, "The PM's Future," 3 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/04/06BANGKOK1971.html> [26 January 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2005. Thaksin Says, I Won. 4 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/04/06BANGKOK2005.html> [27 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2048. Thaksin Takes A Break. What Next? 5 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/04/06BANGKOK2048.html> [27 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2082. Thaksin Tells All (Almost). 7 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/04/06BANGKOK2082.html> [27 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2149. Privy Councilor Confirms – King Did Not Give Thaksin the Boot. 12 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2149.html> [27 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2425. The King Says, It's Mess. 26 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/04/06BANGKOK2425.html> [27 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2502. ANNULLING THE ELECTIONS? THE COURTS DECIDE TO THINK ABOUT IT. 28 April 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/04/06BANGKOK2502.html> [27 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2567. Courts Lean Toward Nullification; TRT Fights Back. 2 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2567.html> [27 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2596. Limbo, Lawsuits, And Lumpini Park – How Much Longer? 3 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2596.html> [28 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2688. Constitutional Court Annuls April 2 Polls. 8 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2688.html> [28 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2750. WHERE TO NOW IN THE WAKE OF COURT POLL DECISION? 10 May 2006. Available from:

<http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2750.html> [27 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2826. SCENESETTER FOR THE VISIT OF EAP A/S HILL. Ralph L. Boyce to Secretary of State. 11 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2826.html> [1 February 2012] [1 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2988. Privy Councilor on Thai Political Situation. 18 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2988.html> [29 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK2990. Thaksin Sees Self As Thailand's Aung San Suu Kyy. 18 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK2990.html> [29 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK3180. DAS Eric John Meets Thaksin's Oracle. 26 May 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/05/06BANGKOK3180.html> [30 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK3916. What's Thaksin Up To? 3 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK3916.html> [31 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK3963. Thaksin Says It Again, "I'll Take A Brake." 5 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK3963.html> [31 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK3997. Prem On Thaksin. 6 July 2006. Available from : <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK3997.html> [31 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4038. Thai Army Chief on Political Situation. 7 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK4038.html> [31 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06Bangkok4040. King's Private Secretary Dismisses Thaksin Claims. 7 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06Bangkok4040.html> [31 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4041. Steak With Thaksin. 7 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK4041.html> [31 January 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4277. Thai Political Update: Jockeying Intensifies. 18 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK4277.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4373. Thai Political Update: Shuffling the Decks in a High-Stakes Game. 20 July 2006. Available from: www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06BANGKOK4373.html [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK4610. More on Military Reshuffle - - Thai Army Puts Apolitical Officers in Charge of Key Units,” 28 July 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/07/06Bangkok4610.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5204. Car Bomb Discovered Near Prime Minister’s Residence. 24 August 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/08/06BANGKOK5204.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5335. Alleged Bomb Plot: Military on Defensive. 30 August 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/08/06BANGKOK5335.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5463. Ex – Cabinet Secretary Assesses PM Thaksin’s Position. 6 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5463.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5466. Thaksin Advisor Heaps Scorn on Opponents. 6 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5466.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5565. Thaksin Loyalist Sees Light at the End of the Tunnel. 11 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5565.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5567. Thai Deputy PM Optimistic About Upcoming Election. 11 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5567.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5711. Military and Prime Minister Face off over Military Appointments, Alleged Bomb Plot. 15 September 2006.

Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5711.html>
[31 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5797. Limited Economic Fallout from Coup. 20 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5797.html> [31 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5799. Thailand Coup: Implementing Sanctions. 20 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5799.html> [31 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5811. Thailand: My Meeting with General Sonthi. Ralph L. Boyce to the Secretary of State. 20 September 2006. Available from: https://www.wikileaks.org/plusd/cables/06BANGKOK5811_a.html [10 March 2014]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5811. Thailand: My Meeting with General Sonthi. 20 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5811.html> [31 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5812. Thailand: Who's in Charge? What's Next? 20 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5812.html> [31 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5832. Former Premier Anand: Coup Forestalled Violence. 21 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5832.html> [31 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5834. Thailand Update: Life Returning To Normal. 21 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5834.html> [31 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5836. The Monarchy's Role in Thailand's September 19 Coup. 21 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5836.html> [31 January 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5837. The Coup and the Media: TV Censorship and Print Freedom. 22 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5837.html> [31 January 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5874. Thailand Update: Continued Calm; Thaksin takes A Break. 22 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5874.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5894. New Constitution Drafter Briefs Ambassador. 25 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5894.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5929. Thai Official Plea for Understanding. 26 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5929.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5949. Thailand Update: September 27. 27 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5949.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK5973. Thailand Coup: Sonthi Asks Surayud to be Interim Prime Minister. 28 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK5973.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6002. Central Bank Governor Emerges As Top Economic Adviser to CDR, Pushes Activist Agenda for Soon to be Appointed Government. 29 September 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/09/06BANGKOK6002.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6031. Thailand Update: October 2. 2 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6031.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6058. Thailand: October 3 Situation Update. 3 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6058.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6087. Thai Interim PM Surayud Chulanont. 4 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6087.html> [31 January 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6095. Thailand: Chinese Reaction to the COUP. 5 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6095.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6156. NEW THAI ECONOMIC TEAM - HIGH ON PHILOSOPHY, LOW ON GROWTH. Alexander A. Arvizu to Secretary of State. 6 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/09BANGKOK6156.html> [31 January 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6366. Thai Rak Thai Leader Discusses Political Environment. 18 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6366.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6442. China on the Thai Coup, Asean and North Korea. 24 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6442.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6474. Thai Rak Thai Leader repositioning Party. 25 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6474.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6523. DAS John's Meeting with Mod Permsec Winai. 26 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6523.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6540. DAS John Discussion with Activist Kraisak Choonhavan. 27 October 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/10/06BANGKOK6540.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6616. Thailand Update November 1. 1 November 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/11/06BANGKOK6616.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6654. Anti-Coup Suicide Followed by Small Protest in Sanam Luang. 3 November 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/11/06BANGKOK6654.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK677. Sondhi's Last Stand. 3 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK677.html> [24 January 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6816. Thai to Lift Martial Law in Early December. 9 November 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/11/06BANGKOK6816.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK6854. Thai PM Plans to Lift Martial Law. 13 November 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/11/06BANGKOK6854.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK706. Sondhi's Last Stand Peaceful, On to the Sequel. 6 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK706.html> [24 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7061. Ghosts of 2003 War on Drugs Return to Haunt Thaksin. 22 November 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/11/06BANGKOK7061.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7286. Chasing "Undercurrents" in Northeastern Thailand. 6 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7286.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7388. Lunch With PM Surayud. 13 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7388.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7398. EAP DAS John's Meeting With Legislature Vice President. 14 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7398.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7546. Charge Presses MFA Permsec on Martial Law, Democracy Timeline. 21 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7546.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7549. Political Maneuvering in Northeast Thailand. 21 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7549.html> [1 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7549. POLITICAL MANEUVERING IN NORTHEAST THAILAND. Alexander A. Arvizu to Secretary of State. 21 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7549.html> [31 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK7584. Thailand: Moving Forward with the Cope Tiger Exercise. 26 December 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/12/06BANGKOK7584.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK788. The Great Thaksin Asset Sale: Tax-Free But With Costs. 9 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK788.html> [24 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK829. Thaksin Versus Sondhi: Mobilizing the Crowds. 10 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK829.html> [24 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK922. Sondhi's Last Stand II-The All. 15 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK922.html> [24 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 06BANGKOK959. Constitutional Court Rejects Senators' Bid to Disqualify Thaksin from Office Over Shincorp. 16 February 2006. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2006/02/06BANGKOK959.html> [25 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6280. Pro-Thaksin Party Trying to Assemble Coalition Government. 27 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6280.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1036. That was Fast: Somkid Resigns. 21 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/02/07BANGKOK1036.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1188. Constitution Drafter Reports Progress. 27 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/02/07BANGKOK1188.html> [2 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1465. Former PM Chuan Reviews Political Situation. 13 March 2007. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2007/03/07_BANGKOK1465.html [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK15. Thai Government Ascribes Bombings to Political opponents. 3 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK15.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK151. Senior Legislator Politics, Security, and the Coup. 9 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK151.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1597. Constitution: Debate Heats Up. 16 March 2007. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2007/03/07_BANGKOK1597.html [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1598. Ambassador's March 16 Meeting With Constitution Drafting Head Prasong. 16 March 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/03/07BANGKOK1598.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK16. Thai Foreign Minister Discusses Bombings. 3 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK16.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1634. Pridiyathorn Reveals a Cabinet in Confusion. 20 March 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/03/07BANGKOK1634.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK17. Thai MFA Fact Sheet on December 31 Bangkok Bombings. 3 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK17.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK1754. Thailand's New Security Structure: Better Living Through ISOC. 23 March 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/03/07BANGKOK1754.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2047. Internet Censorship and YouTube. 9 September 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/07BANGKOK2047.html> [2 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2280. Ambassador and CNS General Winai Discuss Political Situation. 23 April 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/07BANGKOK2280.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2304. Democrat Official Warns of Sonthi's Ambitions Surayud's Weakness. 24 April 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/07BANGKOK2304.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2327. Prasong Expands on Surayud-Sonthi Rift, Denies Recoup or Election Delay. 25 April 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/07BANGKOK2327.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2424. PAD LEADER OPPOSES DECEMBER ELECTIONS, INTERIM GOVERNMENT. Alexander A. Arvizu to Secretary of State. 30 April 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/07BANGKOK2424.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2565. PREPARING FOR THE REFERENDUM IN NORTHEASTERN THAILAND. Ralph L. Boyce to Secretary of State. 8 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/10/07BANGKOK2565.html> [2 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2642. DEMOCRACY ALIVE AND WELL IN THAILAND'S NORTHEAST. Ralph L. Boyce to Secretary of State. 11 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2642.html> [2 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2780. CHASING SURAYUD IN NORTHEASTERN THAILAND. Ralph L. Boyce to Secretary of State. 17 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2780.html> [2 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK2790. THAIS INCREASINGLY SUSPICIOUS OF U.S.. Ralph L. Boyce to Secretary of State, 17 May 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/05/07BANGKOK2790.html> [2 February 2009]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK3. Ambassador Discusses Bangkok Bombings With General Winai. 2 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK3.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK311. Coupmakers' Haunted Dreams: Bangkok Insider Gives Disturbing Assessment of Political Situation. 16 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK311.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07Bangkok329. Ambassador's January 17 Meeting with Constitution Assembly Chairman. 17 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07Bangkok329.html>
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK358. Scene Setter for the Visit of OSD Principal Director Brigadier General John A. Toolan, JR. 18 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK358.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK368. Activist Discusses Progress on Constitution, Concerns Referendum May Fail. 18 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK368.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK400. Privy Councilor Prem on the Current Situation. 19 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07Bangkok400.html> [2 January 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK545. January 26 Update: Martial Law, Constitution, Election, And More. 26 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK545.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK55. Further Reaction to Bangkok Bombs: Surayud Backpedals. 4 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK55.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5717. PPP SPOKESMAN ON ELECTIONS, ROYAL HEALTH, NEW ARMY COMMANDER. Ralph L. Boyce to Secretary of State. 7 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/09BANGKOK5717.html> [2 February 2009]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5738. PALACE INSIDER PROVIDES UPDATE ON ROYAL HEALTH ISSUES. Ralph L. Boyce to Secretary of State, 8 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/07BANGKOK5738.html> [2 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK5949. Travels in Isaan-Looking to PPP to Carry on Thaksin's Legacy. 27 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/07BANGKOK5949.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6007. Thai Election Body Grapples with Fraud, Army Interference. 30 November 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/11/07BANGKOK6007.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6058. Judging the Thai Elections. 6 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6058.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6226. Top Five Things that May (or May Not) Happen After the Thai Elections. 20 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6226.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6248. Thai Elections: Pro-Thaksin Party Close, But No Cigar. 24 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6248.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK6266. Top Five Things that May (or May Not) Happen After the Thai Election. 20 December 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/12/07BANGKOK6266.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK740. Thailand: Moving Forward With the Cobra Gold Exercise. 7 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/02/07BANGKOK740.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK744. Thailand Transition – Assessment of Progress. 7 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/02/07BANGKOK744.html> [1 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK756. Thailand: Gen Sonthi Discusses Current Events. 7 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/02/07BANGKOK756.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK82. Legislator Offers to Help Spread USG Views. 5 January 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/01/07BANGKOK82.html> [2 January 2007]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK939. Ambassador Meets With Election Commission Chairman. 15 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/2/07BANGKOK939.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 07BANGKOK964. Surayud Appoints a Former Thai Rak Thai Deputy Leader; Finance Minister Loses Face. 16 February 2007. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/02/07BANGKOK964.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1021. THAKSIN FOES DRAW THOUSANDS TO ANTI-GOVERNMENT PROTEST IN BANGKOK. 1 April 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/04/08BANGKOK1021.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1290. THE AMBASSADOR'S DINNER WITH THAKSIN. 28 April 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/04/08BANGKOK1290.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1293. THAI DEMOCRACY ABROGATED AND RESTORED: LESSONS LEARNED. 28 April 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/04/08BANGKOK1293.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1521. PRIVY COUNCILOR COMMENTS ON POLITICAL ENVIRONMENT. 16 May 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/05/08BANGKOK1521.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1567. CONSTITUTION AMENDMENT PLAN STRAINS COALITION TIES, RAISES POLITICAL TEMPERATURE. 22 May 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/05/08BANGKOK1567.html> [2 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1612. HOW HOT IS IT, ANYWAY? 24 May 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/05/08BANGKOK1612.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1613. RTG HACHET MAN TAKES AXE TO MEDIA, BUT WOUNDS HIMSELF. 25 May 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/05/08BANGKOK1613.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1619. CONFLICT OVER CONSTITUTION AMENDMENT CONTINUES. 27 May 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/05/08BANGKOK1619.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1632. THE AMBASSADOR'S MEETING WITH MINISTER OF INTERIOR CHALERM YOOBAMRUNG. 28 May 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/05/08BANGKOK1632.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1671. PM MAKES EMPTY THREAT TO DISPERSE DEMONSTRATORS. 2 June 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/06/08BANGKOK1671.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1879. FORMER CABINET MINISTER DISCUSSES LESE MAJESTE CHARGE, THAKSIN, AND ROYAL FAMILY. 18 June 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/06/08BANGKOK1879.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1897. OPPOSITION PRESSES FOR PM'S RESIGNATION. 19 June 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/06/08BANGKOK1897.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1916. SCENESETTER FOR ACTING A/S MCNERNEY VISIT TO THAILAND. 20 June 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/06/08BANGKOK1916.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1917. ANTI-GOVERNMENT DEMONSTRATORS BLOCK GOVERNMENT HOUSE. 20 June 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/06/08BANGKOK1917.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK1978. LEADING GENERAL PRAISES SAMAK'S APPROACH TOWARDS DEMONSTRATORS AND ARMY. 26 June 2008.

Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/06/08BANGKOK1978.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2243. THAKSIN PREDICTS NATIONAL UNITY GOVERNMENT, PARDON, LIFE ABROAD. 23 July 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/07/08BANGKOK2243.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2302. MOTHERLAND PARTY LEADER ANNOUNCES WITHDRAWAL FROM GOVERNING COALITION. 30 July 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/07/08BANGKOK2302.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2405. TENSION ESCALATE AT THAI STREET PROTESTS. 11 August 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2405.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2427. FORMER PM THAKSIN FLEES TO ENGLAND," 13 August 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2427.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2488. PEOPLE'S POWER PARTY DISSOLUTION: NOT YET. 20 August 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2488.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2546. PAD PROTESTS CHALLENGE PM SAMAK'S AUTHORITY, PATIENCE. 26 August 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2546.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2555. THAI PROTEST UPDATE: POLICE AND PAD PEACEFULLY COEXIST AT GOVERNMENT HOUSE WHILE PAD LEADERS FACE ARREST. 27 August 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2555.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2575. THAI PROTEST UPDATE: WARRANTS BUT NO ARREST. 28 August 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2575.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2591. SCENESETTER FOR GENERAL BOONSRANG'S COUNTERPART VISIT WITH CJCS ADMIRAL MULLEN. 29 August

2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2591.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2592. THAILAND PROTEST: A PAD PRIMER. 29 August 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2592.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2593. THAI PROTESTS UPDATE: POLICE UNABLE TO TAKE CONTROL AS PAD SEIZES THE INITIATIVE. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/08/08BANGKOK2593.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2610. MIDNIGHT BANGKOK CLASH LEADS TO EMERGENCY DECREE. 2 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2610.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2616. THAI COURT RULINGS DELIVER FURTHER BLOWS TO SAMAK AND THAKSIN. 3 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2616.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2619, "THAILAND: SENIOR STATESMEN SEEKING THE KING'S APPROVAL TO PUSH ASIDE PM SAMAK," 3 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2619.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2643. THAI POLITICAL DEADLOCK: PM SAMAK DEFIANT," 5 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2643.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2655. THAI POLITICAL DEADLOCK: BANGKOK QUIET AS SAMAK PUSHES FOR REFERENDUM. 5 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2655.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2677. THAI UPDATE: QUIET SEPTEMBER 8, LOOKING TOWARDS UDON AND THE COURTS ON THE 9 TH. 8 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2677.html> [3 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2691. THAI UPDATE: AND THE VERDICT IS GUILTY,” 9 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2691.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2720. AMBASSADOR MEETS WITH THAI POLITICAL AND BUSINESS LEADERS IN WAKE OF COURT DECISION AGAINST PM SAMAK. 10 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2720.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2778. SAMAK UNDERCUT FOR REELECTION AS THAI PM. 12 September 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2778.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2800. CHART THAI PARTY LEADER BANHARN PRAISES PM NOMINEE SOMCHAI. 16 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2800.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2810. SOMCHAI WONGSAWAT ELECTED AS THAILAND’S NEXT PRIME MINISTER, BUT FOR HOW LONG? 17 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2810.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2856. PAD DEFIANCE CONTINUES AS THE PAD HIGHLIGHTS PM-ELECT SOMCHAI’S TIES TO THAKSIN. 19 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2856.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2899. CABINET APPOINTMENTS WILL SIGNAL CONTINUITY AND COULD EASE TENSION WITH PAD. 24 September 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/09/08BANGKOK2899.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK2977. AMBASSADOR DISCUSSES WITH FORMER PM SAMAK HIS DOWNFALL. 1 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK2977.html> [19 October 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3006. THAI LEADERS AND ACTIVISTS CONTEMPLATING POLITICAL REFORM – “BLUE RIBBON COMMISSION” SOLUTION TO STANDOFF? 3 October 2008. Available From:

<http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3006.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3020. THAI POLICE ARREST TWO PAD DEMONSTRATION LEADERS. 6 October 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3020.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3032. THAILAND: POLITICAL CRISIS RETURNS TO THE STREETS AS PAD PROVOKES CHOATIC SHOWDOWN OUTSIDE PARLIAMENT. 7 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3032.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3042. THAILAND POLITICAL CRISIS: BANGKOK QUIET IN AFTERMATH OF OCTOBER 7 CLASH. 8 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3042.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3066. MEDIA COVERAGE OF THAI CRISIS, OCTOBER 7-10: BLACK OCTOBER, PART III. 10 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3066.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3071. THAILAND OCTOBER 10: COURTS ACTIVE, STREET QUIET, ANTICIPATING OCTOBER 13 RALLY. 10 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3071.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3080. THAI QUEEN SHOWS SUPPORT FOR ANTI-GOVERNMENT PROTEST, PRO-GOVERNMENT "RED" TEAM REEMERGES. 14 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3080.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3119. THAI KING'S SECRETARY ASSURES AMBASSADOR: NO COUP; ARMY COMMANDER GIVES SIMILAR ASSURANCES ON LIVE TV. 16 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3119.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3143. THAI PRIME MINISTER SOMCHAI DISREGARDS ARMY COMMANDER'S SUGGESTION HE RESIGN. 17 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3143.html> [3 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3154. PEACEFUL PROTEST IN BANGKOK; EX-COP THREATENS OCTOBER 22 CLASH. 20 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3154.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3167. THAI FORMER PRIME MINISTER THAKSIN CONVICTED. 21 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3167.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3191. THAI PM SOMCHAI AIMS FOR CONSTITUTION AMENDMENT; EX-PM THAKSIN PROMISES RESISTANCE TO A COUP. 22 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3191.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3192. PRIVY COUNCILORS TELL AMBASSADOR: NO COUP, KING IN RELATIVELY GOOD HEALTH. 22 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3192.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3251. PRIVY COUNCILOR PREM SAYS SITUATION CALM; ARMY TO STAY ON THE SIDELINES BUT SURPRISED BY CAMBODIAN ACTIONS. 30 October 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/10/08BANGKOK3251.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3280. EX-PM THAKSIN ADDRESSES LARGE, PEACEFUL RALLY IN BANGKOK BY PHONE. 3 November 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3280.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3289. THAILAND IN TRANSITION: POLITICAL AND SOCIAL POLARIZATION LIKELY TO PERSIST. 4 November 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3289.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3317. PALACE INSIDER TELLS AMBASSADOR OF THE KING'S OPPOSITION TO A COUP AND TO PAD PROTESTS. 6 November 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3317.html> [19 October 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3350. QUESTIONING THE UNQUESTIONABLE? UPTICK IN ONLINE ANGER AT ROYAL ARMY, POLICE

- ADDRESS LESE MAJESTE. 12 November 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3350.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3398. UPDATE ON LESE MAJESTE CASES IN THAILAND. 18 November 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3398.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3426. LETHAL EXPLOSION AT BANGKOK PROTEST SITE KILLS ONE. 20 November 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3426.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3454. ANTI-GOVERNMENT DEMONSTRATION IN BANGKOK STARTS STRONG BUT LOSES STREAM, NO VIOLENCE. 24 November 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3454.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3470. PEACEFUL PROTESTS CONTINUE AT BANGKOK AIRPORT, MILITARY HQ. 25 November 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3470.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3492. MOB SHUTS MAIN BANGKOK AIRPORT, ARMY CHIEF URGES NEW ELECTIONS. 26 November 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3492.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3504. STALMATE, LOOKING FOR A WAY OUT: BANGKOK AIRPORTS REMAIN SHUT, THAI PRIME MINISTER DECLARES EMERGENCY. 28 November 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3504.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3505. ARMY TELLS AMBASSADOR IT WANTS PEACEFUL, DEMOCRATIC SOLUTION. Eric G. John to Secretary of State. 28 November 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/11/08BANGKOK3505.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3519. THAILAND: ECONOMY SUFFERS FROM AIRPORT SHUTDOWNS. 1 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3519.html> [3 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3520. THAI STALEMATE DRAGS ON, FOCUS SHIFTING TO COURT. 1 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3520.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3522. AMBASSADOR AND FM SOMPONG DISCUSS CHOICES FACING PM SOMCHAI. 1 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3522.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3529. THAI COURT DISSOLVES PPP, REMOVES PRIME MINISTER; OPPOSITION LEADER SEES NO END TO STALEMATE. 2 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3529.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3540. DECEMBER 3: UPDATE ON THAILAND'S AIRPORT AND AIRLINE SITUATION. 3 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3540.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3541. BANGKOK ANTI-GOVERNMENT PROTESTS END (FOR NOW); AIRPORTS REOPENING. 3 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3541.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3559. BANGKOK AMBASSADORS URGE RTG TO INCREASE AIRPORT SECURITY. 4 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3559.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3585. THAI UPDATE: KING ILL; DEMOCRATS PREPARE TO FORM NEXT GOVERNMENT. 8 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3585.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3616. THAI POLITICAL MANEUVERING CONTINUES AS VOTE FOR PM APPROACHES. 11 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3616.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK363. AMBASSADOR AND HOUSE SPEAKER DISCUSS BILATERAL TIES, LEGISLATIVE AGENDA, ECONOMY. 4

February 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/02/08BANGKOK363.html> [2 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3640. AMBASSADOR VISITS NORTHEAST THAILAND AND DISCUSSES POLITICAL TENSION AND ECONOMIC CONDITIONS WITH LOCAL GOVERNORS. Eric G. John to Secretary of State, 15 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3640.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3648. THAI HOUSE ELECTS DEMOCRAT ABHISIT AS NEXT PRIME MINISTER. 15 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3648.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3659. AMBASSADOR VISIT TO NORTHEAST THAILAND HIGHLIGHTS U.S. OUTREACH EFFORTS IN THE REGION. Eric G. John to Secretary of State. 16 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3659.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3700. AMBASSADOR ENGAGES NEW THAI PM ABHISIT ON HIS PRIORITIES, ECONOMIC CHALLENGES, BURMA, AND BOUT. 19 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3700.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3707. FM-NOMINEE UNPLUGGED: BLUNT-TALKING KASIT PIROMYA, THAILAND'S NEXT FOREIGN MINISTER. 22 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3707.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3712. NEW THAI CABINET APPOINTED, FACES CRITICISM. 22 December 2008. Available From: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3712.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3778. THAI ARMY COMMANDER TELLS AMBASSADOR MILITARY DID NOT INFLUENCE FORMATION OF GOVERNMENT. 30 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3778.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3779. THAI PM DELIVERS INAUGURAL POLICY STATEMENT AT MFA AMID ONGOING ANTI-GOVERNMENT RED

- PROTESTS. 30 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3779.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK3780. THAILAND'S DEMOCRACY FACES CONTINUED CHALLENGES, ONE YEAR AFTER POST-COUP ELECTIONS. 30 December 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/12/08BANGKOK3780.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK429. AMBASSADOR AND KING'S PRIVATE SECRETARY DISCUSS BURMA REFUGEES, BILATERAL TIES. 8 February 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/02/08BANGKOK429.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK47. Some Thai Election Winners certified, Dozens Still Investigation. 4 January 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/01/08BANGKOK47.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK487. AMBASSADOR AND FORMER PM ANAND DISCUSS ELECTION, BURMA, AND U.S. ROLE IN SOUTHEAST ASIA. 14 February 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/02/08BANGKOK487.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK585. SCENESETTER FOR ADMIRAL KEATING. 22 February 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/02/08BANGKOK585.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK607. THAKSIN TO RETURN THIS WEEK. 26 February 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/02/08BANGKOK607.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK644. He's BAAAAACK: THAKSIN COMES HOME. 28 February 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/02/08BANGKOK644.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK833. SCENESETTER FOR GENERAL MONTREE'S COUNTERPART VISIT WITH VCJCS GENERAL CARTWRIGHT. 14 March 2008. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/03/08BANGKOK833.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 08BANGKOK972. (WE'VE GOT THOSE) PARTY DISSOLUTION, CONSTITUTIONAL AMENDMENT BLUES. 27 March 2008.

Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2008/03/08BANGKOK972.html>
[2 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BAGNKOK1729. LINGERING APPEAL OF THAKSIN IN THAILAND'S NORTHEAST CHALLENGES NEWIN CHIDCHOB IN HIS BURIRAM BACKYARD. Eric G. John to Secretary of State. 17 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1729.html> [5 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1004. THAI PRIME MINISTER ABHISIT AIMS FOR RECONCILIATION, BUT STATE OF EMERGENCY REMAINS FOR NOW. Eric G. John to Secretary of State. 21 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK1004.html> [4 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1034. THAI PRIME MINISTER LIFTS STATE OF EMERGENCY, DISCUSSIS SECRETARY CLINTON VISIT AND RECONCILIATION. James F. Entwistle to Secretary of State. 24 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK1034.html> [1 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1053. LOCAL BROADCAST MEDIA COMES UNDER FIRE DURING SONGKRAN PROTESTS. James F. Entwistle to Secretary of State. 29 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK1053.html> [1 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1059. THAKSIN'S REVOLUTIONARY RHETHORIC. James F. Entwistle to Secretary of State. 29 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK1059.html> [1 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1101. CROWD CONTROL DURING RECENT PROTEST IN THAILAND. Eric G. John to Secretary of State, 1 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1101.html> [1 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1132. RECOMMENDATION TO PRUDENTIALY REVOKE THAI EX-PM THAKSIN SHINAWATRA'S U.S. VISAS. Eric G. John to Secretary. 7 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1132.html> [1 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1157. LOOKING FOR A WAY OUT OF THE POLITICAL IMPASSE: THAI COMMITTEE EXAMINING CONSTITUTIONAL REFORM. Eric G. John to Secretary of State. 12 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1157.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1166. THAILAND: AMBASSADOR ENGAGES PRIVY COUNCILLORS ON THAKSIN, POLITICAL VIOLENCE. Eric G. John to Secretary of State. 13 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1166.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1200. AMBASSADOR DISCUSSES POLITICS AND THE WAY FORWARD WITH HOUSE SPEAKER AND THAKSIN ASSOCIATES. Eric G. John to Secretary of State, 15 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1200.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1200. AMBASSADOR DISCUSSES POLITICS AND THE WAY FORWARD WITH HOUSE SPEAKER AND THAKSIN ASSOCIATES. Eric G. John to Secretary of State. 15 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1200.html> [1 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1223. THAILAND: FM KASIT AND AMBASSADOR DISCUSS BURMA, BILATERAL RELATION, THAKSIN. Eric G. John to Secretary of State. 20 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1223.html> [1 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1265. THAI DOMESTIC POLITICAL ROUNDUP: PAD PROTEST GROUP TO FORM PARTY; DEPUTY AG MINISTER RESIGNS. Eric G. John to Secretary of State. 26 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1265.html> [2 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1266. TRAVELS ALONG THE MEKHONG: THAKSIN'S AURA DIMINISHED BUT LEGACY REMAINS. Eric G. John to Secretary of State. 26 May 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK1266.html> [4 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1491. PRO-THAKSIN CANDIDATE WINS BELLWETHER HOUSE BY-ELECTION. Eric G. John to Secretary of State. 22

June 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1491.html> [4 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK151. NEW PM TACKLES THAILAND'S ECONOMIC CHALLENGES. Eric G. John to Secretary of State. 21 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09BANGKOK151.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1541. THAKSIN SUPPORTER WINS BY-ELECTION; "REDSHIRTS" PROTEST PEACEFULLY IN BANGKOK. Eric G. John to Secretary of State. 29 June 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/06/09BANGKOK1541.html> [9 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1541. THAKSIN SUPPORTER WINS BY-ELECTION; "REDSHIRTS" PROTEST PEACEFULLY IN BANGKOK. Eric G. John to Secretary of State. 29 June 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/06/09BANGKOK1541.html> [4 February 2009]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1653. PROBLEMS FOR THAI FOREIGN MINISTER KASIT SUMMONED IN CONJUNCTION WITH AIRPORT SEIZURE IN LATE 2008. Eric G. John to Secretary of State. 10 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1653.html> [4 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1662. THAILAND SCENECSETTER FOR SECRETARY CLINTON'S JULY 21-23 VISIT. Eric G. John to Secretary to State. 13 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1662.html> [4 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1720. SCENESETTER FOR GENERAL CASEY'S MEETING WITH THAI ARMY COMMANDER GENERAL ANUPONG. Eric G. John to Secretary of State, 16 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1720.html> [5 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1817. THAILAND: AMBASSADOR MEETS WITH RED-SHIRT LEADERS TO ENCOURAGE POLITICAL DIALOGUE AND RECONCILIATION. Eric G. John to Secretary of State. 29 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1817.html> [5 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1822. THAILAND: EAP A/S CAMPBELL'S MEETING WITH DPM SUTHEP. Eric G. John to Secretary of State. 29 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1822.html> [5 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1841. THAILAND: EAP A/S CAMPBELL'S MEETING WITH PHEU THAI LEADERS AND SUPPORTERS. Eric G. John to Secretary of State. 30 July 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/07/09BANGKOK1841.html> [5 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK1901. THAILAND SCENESETTER FOR SENATOR WEBB'S VISIT. Eric G. John to Secretary of State. 5 August 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/08/09BANGKOK1901.html> [5 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2034. RED SHIRTS PEACEFULLY PETITION THE KING. Eric G. John to Secretary of State. 17 August 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/08/09BANGKOK2034.html> [6 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK206. AMBASSADOR AND CROWN PRINCE DISCUSS POLITICS, BILATERAL TIES, KING'S HEALTH, ARMS TRAFFICKER EXTRADITION. Eric G. John to Secretary of State, 27 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09BANGKOK206.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK206. AMBASSADOR AND CROWN PRINCE DISCUSS POLITICS, BILATERAL TIES, KING'S HEALTH, ARMS TRAFFICKER EXTRADITION. Eric G. John to Secretary of State. 27 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/05/09BANGKOK206.html> [3 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK208. ONE MONTH CHECK: AMBASSADOR'S INTERLOCUTORS DISCUSS PM ABHISIT'S START, EX PM-THAKSIN/OPPOSITION. Eric G. John to Secretary of State. 27 January 2009. Available from: http://www.wikileaks.ch/_cable/2009/01/09BANGKOK208.html [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK213. U.S.-THAI RELATIONS: SUSTAINING OUR IMPORTANT MILITARY-MILITARY ENGAGEMENT PROGRAM AND ACCESS. Eric G. John to Secretary of State. 28 January 2009. Available from:

<http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09BANGKOK213.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2167. KING BHUMIBOL WARNS OF RUIN IN THE ABSENCE OF UNITY, BUT IS ANYONE LISTENING? Eric G. John to Secretary of State. 27 August 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/08/09BANGKOK2167.html> [6 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2180. THE RED-SHIRTS ARE COMING...AGAIN. Eric G. John to Secretary of State. 28 August 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/08/09BANGKOK2180.html> [6 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2195. COUP RUMORS REAPPEAR BUT EVEN REDS DOUBT THEM. Eric G. John to Secretary of State. 31 August 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/08/09BANGKOK2195.html> [6 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2260. PRIVY COUNCIL MEMBERS, PALACE OFFICIAL QUASH THAKSIN PARDON SUGGESTIONS, PUBLICLY AND PRIVATELY. Eric G. John to Secretary of State. 4 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2260.html> [6 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2289. THAI DOMESTIC POLITICAL ROUNDUP: ABHISIT'S POLITICAL CHALLENGES, POLICE CHIEF UPDATE, RED-SHIRTS ON 9/19. Eric G. John to Secretary of State. 7 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2289.html> [6 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK23. SENATOR WEBB REVIEWS U.S.-THAI RELATIONS WITH FM KASIT. Eric G. John to Secretary of State. 7 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09BANGKOK23.html> [3 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2369. THAI-CAMBODIAN BORDER DISPUTE: WEEKEND PROTESTS THREATEN TO INFLAME TENSIONS. Eric G. John to Secretary of State, 17 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2369.html> [7 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2386, "THAILAND: RED SHIRTS PREPARE TO MARCH ON THIRD ANNIVERSARY OF COUP WHICH OUSTED THAKSIN. Eric G. John to Secretary of State. 18 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2386.html> [7 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2405. THAILAND'S MARCHING SEASON: BRAWL NEAR BORDER CONTRASTS WITH PEACEFUL DEMONSTRATION IN BANGKOK. Eric G. John to Secretary of State, 21 September 2009. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK_2405.html [7 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2455. THAILAND: AMBASSADOR DISCUSSES RECONCILIATION WITH ADVISER TO BOTH PM AND CROWN PRINCE; VIKTOR BOUT RAISED. James F. Entwistle to Secretary of State. 28 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2455.html> [7 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK247. OPPOSITION PARTY AND ACTIVISTS PUT PRESSURE ON THAI GOVERNMENT. Eric G. John to Secretary of State, 30 January 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/01/09BANGKOK247.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2488. THAILAND: KING BHUMIBOL'S HOSPITALIZATION, PURPORTEDLY NOT SERIOUS, REACHES TWO WEEKS. James F. Entwistle to Secretary of State. 30 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2488.html> [7 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2606. THAILAND: KING BHUMIBOL HOSPITALIZATION UPDATE. Eric G. John to Secretary of State. 13 October 2009. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2009/10/09BANGKOK_2606.html [7 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2656. THAI STOCK MARKET MOVES ON RUMORS OF KING'S HEALTH. Eric G. John to Secretary of State. 16 October 2009. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2009/10/09BANGKOK_2656.html [7 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2657. ANOTHER MONTH, ANOTHER RALLY: RED SHIRTS PLAN OCTOBER 17 PROTEST. Eric G. John to Secretary of

- State. 16 October 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/10/09BANGKOK2657.html> [7 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2746. THAILAND: THAKSIN'S LATEST MOVES SET THE TABLE FOR A (POTENTIALLY) TURBULENT NOVEMBER. Eric G. John to Secretary of State. 29 October 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/10/09BANGKOK2746.html> [7 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2791. THAILAND: TWO NETIZENS ARRESTED IN CONNECTION TO KING'S HEALTH RUMORS, STOCK MARKET PLUNGE. Eric G. John to Secretary of State. 2 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK2791.html> [7 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2849. THAILAND-CAMBODIA SPAT: RTG RECALLS AMBASSADOR TO PROTEST HUN SEN'S. Eric G. John to Secretary of State. 6 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK2849.html> [7 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2902. THAILAND: REDS AND YELLOWS SET TO CONGREGATE (SEPARATELY) THIS WEEKEND. Eric G. John to Secretary of State. 13 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2902.html> [7 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2903. THAILAND: UPPER NORTHEAST – THIS IS THAKSIN COUNTRY. Eric G. John to Secretary of State. 13 September 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2903.html> [7 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2905. THAILAND: FIREWORKS AT FIRST YELLOW-SHIRT RALLY IN ALMOST A YEAR. Eric G. John to Secretary of State. 16 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK2905.html> [7 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2931. THAI DOMESTIC POLITICAL ROUNDUP: ABHISIT GOVT HAS LEGS; REDS PLAN NEXT RALLY; POLICE CHIEF UPDATE. Eric G. John to Secretary of State, 18 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/09/09BANGKOK2931.html> [7 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK2967. THAILAND: CIRCLES OF INFLUENCE INSIDE THE INSTITUTION OF THE MONARCHY IN KING BHUMIBOL'S TWILIGHT. Eric G. John to Secretary of State. 23 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK2967.html> [7 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3015. THAILAND: ABHISIT CANCELS CHIANG MAI TRIP IN THE FACE OF THREATS, RED PROTESTS DEFERRED FOR NOW. Eric G. John to Secretary of State. 27 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK3015.html> [9 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3018. AMBASSADOR DISCUSSES THAKSIN AND LAO HMONG WITH DEPUTY PM. Eric G. John to Secretary of State. 30 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK3018.html> [7 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3025. THAILAND: KING'S FRAIL HEALTH FORCE HIM TO OPT OUT OF NEARLY ALL BIRTHDAY FESTIVITIES. Eric G. John to Secretary of State. 30 November 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/11/09BANGKOK3025.html> [7 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3067. THAILAND: RED-SHIRTS SET THEIR SIGHTS ON DECEMBER 10 FOR A DAY, PROMISE MORE IN JANUARY. Eric G. John to Secretary of State. 4 December 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/12/09BANGKOK3067.html> [7 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3110. THAILAND: KING'S BIRTHDAY AUDIENCE DECEMBER 5 CLOSING THE CURTAIN ON AN ERA? Eric G. John to Secretary of State. 9 December 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/12/09BANGKOK3110.html> [7 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK3115. THAILAND: RED CONSTITUTION DAY RALLY PEACEFUL. Eric G. John to Secretary of State, 11 December 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/12/09BANGKOK3115.html> [7 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK325, "THAILAND: LESE MAJESTE ARREST AND ACTIONS AGAINST WEB CONTENT ON THE RISE, BUT RISK BACKLASH," Eric G. John to Secretary of State, 6 February 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/02/09BANGKOK325.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK363, "THAILAND: AMBASSADOR ENGAGES FORMER PM CHUAN ON THAI POLITICS, THE SOUTH, AND LESE MAJESTE," Eric G. John to Secretary of State, 12 February 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/02/09BANGKOK363.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK486. THAI PROTEST UPDATE: REDSHIRTS RALLY AT GOVERNMENT HOUSE, NUMBERS FAIL TO IMPRESS. Eric G. John to Secretary of State. 25 February 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/02/09BANGKOK486.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK610. THAILAND: LESE MAJESTE DEBATE ENTERS PUBLIC DOMAIN; WEBSITE MODERATOR ARRESTED UNDER COMPUTER CRIME ACT. Eric G. John to Secretary of State. 10 March 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/03/09BANGKOK610.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK755. THAI GOVERNMENT OPPONENTS RALLY AT GOVERNMENT HOUSE IN BANGKOK. Eric G. John to Secretary of State. 26 March 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/03/09BANGKOK755.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK790. RED ANTI-GOVERNMENT PROTESTS CONTINUE, THAKSIN LASHES OUT AT PRIVY COUNCIL. Eric G. John to Secretary of State. 30 March 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/03/09BANGKOK790.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK813. RED RALLIES CONTINUE, CALL FOR PROVINCIAL SUPPORTERS TO JOIN MAIN PROTEST IN BANGKOK. Eric G. John to Secretary of State. 31 March 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/03/09BANGKOK813.html> [3 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK862. REGIONAL ECONOMIC AND CULTURAL DIFFERENCES HELP EXPLAIN THAILAND'S RED-YELLOW DIVIDE. Eric G. John to Secretary of State, 3 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/09BANGKOK862.html> [3 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK865. AMBASSADOR DISCUSSES REDSHIRT PROTESTS WITH PRIVY COUNCIL PRESIDENT AND EX-PM THAKSIN. Eric G. John to Secretary of State, 3 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK865.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK893. THAILAND: LARGE-SCALE RED MARCH PLANNED FOR APRIL 8, BUT TO WHAT END? Eric G. John to Secretary of State. 7 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK893.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK907. THAILAND PROTEST UPDATE: LARGE RED RALLY IN BANGKOK PEACEFUL SO FAR. Eric G. John to Secretary of State. 8 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK907.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK931. RURAL "SUFFICIENCY ECONOMY" VILLAGES OFFER ALTERNATIVE APPROACH IN TOUGH ECONOMIC TIMES. Eric G. John to Secretary of State. 9 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2007/04/09BANGKOK931.html> [3 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK935, "THAILAND PROTEST APRIL 9 UPDATE: RED NUMBERS START DROPPING AHEAD OF SONGKHRAN, TAXI BLOCKADES EMPLOYED," Eric G. John to Secretary of State, 9 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK935.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK951. THAILAND PROTEST UPDATE APRIL 10: REDSHIRTS SHIFT TO PATTAYA IN ATTEMPT TO DISRUPT ASEAN+ SUMMITS. Eric G. John to Secretary of State, 10 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK951.html> [3 February 2012]

- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK953. AMBASSADOR AND UK COUNTERPART CALL ON PM ABHISIT AND KEY MILITARY LEADERSHIP AS BANGKOK VIOLENCE SUBSIDES. Eric G. John to Secretary of State, 14 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK953.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK974. BANGKOK CALM, SOME REDSHIRT LEADERS ARRESTED. Eric G. John to Secretary of State, 16 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK974.html> [3 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK982. LEADING ANTI-THAKSIN ACTIVIST SONDHI SHOT IN BANGKOK. Eric G. John to Secretary of State, 17 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK982.html> [4 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 09BANGKOK983. THAI PM ABHISIT BRIEFS AMBASSADORS ON RECENT PROTESTS AND DISCUSSES THE WAY FORWARD. Eric G. John to Secretary of State, 17 April 2009. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2009/04/09BANGKOK983.html> [4 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK149. THAILAND: RED-SHIRT CORE LEADERS TELL AMBASSADOR ABOUT GOALS, UPCOMING PROTESTS. Eric G. John to Secretary of State, 20 January 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10BANGKOK149.html> [7 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK184. THAILAND: AUTHORITIES SEARCH RED SHIRT AGITATOR'S HOUSE. Eric G. John to Secretary of State, 22 January 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10BANGKOK184.html> [7 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK192. THAILAND: AMBASSADOR ENGAGES PRIVY COUNCIL CHAIR PREM, OTHER "ESTABLISHMENT" FIGURES ON YEAR AHEAD. Eric G. John to Secretary of State, 25 January 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10BANGKOK192.html> [14 December 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK192. THAILAND: AMBASSADOR ENGAGES PRIVY COUNCIL CHAIR PREM, OTHER "ESTABLISHMENT" FIGURES ON

- YEAR AHEAD. Eric G. John to Secretary of State, 25 January 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10BANGKOK192.html> [7 February 2009]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK207. THAILAND: NO STANDARDS WHEN IT COMES TO “OWNING” RESTRICTED LAND. Eric G. John to Secretary of State, 26 January 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10BANGKOK207.html> [8 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK211. THAILAND: AMBASSADOR ENGAGES OPPOSITION PARTY CHAIR CHAVALIT ON THE YEAR AHEAD. Eric G. John to Secretary of State, 26 January 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/01/10BANGKOK211.html> [8 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK362. THAILAND: EAP DAS MARCIEL ENGAGES RED-SHIRT LEADERS ON DOMESTIC POLITICAL ISSUES. Eric G. John to Secretary of State. 11 February 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK362.html> [8 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK380. THAILAND: VIEWS FROM THE RED HEARTLAND-STILL LOVE THAKSIN, BUT NOT ENDORSING RED-SHIRT VIOLENCE. Eric G. John to Secretary of State, 2 February 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK380.html> [8 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK384. THAILAND: BANGKOK ON FEDGE FOLLOWING BOMB SCARE, GRENADE EXPLOSION. Eric G. John to Secretary of State, 16 February 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK384.html> [8 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK414. ADMIRAL WILLARD’S VISIT TO THAILAND: POLITICAL PROGRESS EXPECTED. Eric G. John to Secretary of State, 18 February 2010. Available from: <http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK414.html> [8 February 2012]
- U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK434. DON’T CALL IT COMEBACK THAKSIN’S PARTY LOOKS TO REASSERT CONTROL OF NORTHEAST THAILAND. Eric G. John to Secretary of State, 23 February 2010. Available from:

<http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK434.html> [8 February 2012]

U.S. Embassy, Bangkok, Cable No. 10BANGKOK470. THAILAND: RED PLANS CRYSTALLIZE ON EVE OF THAKSIN FROZEN ASSETS JUDGMENT. Eric G. John to Secretary of State, 25 February 2010. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2010/02/10BANGKOK_470.html [8 February 2012]

U.S. Embassy, Cable No. 09BANGKOK2587. THAILAND'S LOWER NORTHEAST: A LOOK AT NEWIN CHIDCHOB'S WOULD BE FIEFDOM. James F. Entwistle to Secretary of State. 9 October 2009. Available from: http://www.wikileaks.ch/cable/2009/10/09BANGKOK_2587.html [7 February 2012]

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษานิติสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดมมวลชนของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง

คำชี้แจง: แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการแสดงความเห็นของท่าน จะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามแสดงความเห็นจริงของท่าน จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการร่วมกันสร้างและพัฒนาศักยภาพผู้เกี่ยวข้องกับการเมืองภาคประชาชนในสังคมไทย ข้าพเจ้า นายเอกพลณัฐ ภูมิพิตรนันท์ นิธิลปฏิญญา เอกคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอความกรุณาตอบคำถามแต่ละข้อดังต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย (/) เมื่อคำตอบเพียง 1 ข้อตอบ ว่างก็ให้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ (ปี) () 15 – 20 () 20 – 29 () 30 – 39 () 40 – 49
() 50 – 59 () 60 ขึ้นไป
3. ภูมิภาค () กรุงเทพมหานครและปริมณฑล [.....](โปรดระบุชื่อจังหวัด ภูมิภาคอื่น ๆ กรณีอยู่นอกเขต)
() ต่างจังหวัดเดิมถ้าท่านอยู่ในกรุงเทพฯ [.....](โปรดระบุชื่อจังหวัด ภูมิภาคอื่น ๆ)
() ต่างจังหวัด [.....](โปรดระบุชื่อจังหวัด ภูมิภาคอื่น ๆ)
เฉพาะกรณีที่อยู่ต่างจังหวัดในกรุงเทพฯ กรุณาข้ามคำถามข้อ 4. ไปเลยคำถามข้อ 5. ต่อไป
4. การปกครองของภูมิภาค () ในเขตเทศบาล () นอกเขตเทศบาล
5. ระดับการศึกษา () ไม่ใช้รับการศึกษา () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาตอนต้น
() มัธยมศึกษาตอนปลาย/อา. () อนุปริญญา/ป.ส. หรือเทียบเท่า
() ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี
6. อาชีพ () ข้าราชการ พนักงาน/ลูกจ้างของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ () พนักงาน/ลูกจ้างเอกชนรายวัน
() พนักงาน/ลูกจ้างเอกชนรายเดือน () สำเนาประกอบธุรกิจส่วนตัว
() คนตรวจที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง () คนตรวจที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
() รับจ้างทั่วไป () กรรมกร () นักเขียน/นักเขียน () แม่บ้าน/พ่อบ้าน
() ว่างงาน/ไม่มีงานทำ () ข้าราชการจ้าง (นอกตัว) ไร้อำนาจรัฐ (อื่น ๆ) () อื่น ๆ
7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) () ไม่มีรายได้ () ค่าต่ำกว่า 5,000 () 5,001-10,000
() 10,001-15,000 () 15,100-30,000 () มากกว่า 30,000
() ไม่สามารถระบุรายได้ที่แน่นอนได้
8. การประเมินฐานะของตนเอง () รวย () มีฐานะดีกว่าคนส่วนใหญ่แต่ไม่มีเงินเก็บ
() ปานกลาง () รายได้น้อยกว่าคนส่วนใหญ่แต่ไม่มีเงินเก็บ
() จน () ไม่มี/ไม่แน่ใจ

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกรรพการปฏิวัติขั้นต้นซึ่งสอดคล้องในการระดมมวลชนของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง

9. ท่านคิดว่าสาเหตุที่กลุ่มจนเป็นพระเอกได้ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- () ไม่มีทุนประกอบอาชีพ () ขาดโอกาส () เวียนมาไม่ถึง () เกิดมาจน
- () ไร้พลัง ไม่นับหน้า () ขาดสายสัมพันธ์ () ไม่มีทาง ไม่มีเส้นสาย () หัวไม่ดี
- () ขี้ไม่จึงทวิทาการ () คงไม่จึงไม่มีโชค () ชักไม่ทันคน () อื่นๆ

10. ท่านเห็นใจต่อสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนตกยากได้กรรพการงาน/นโยบายของรัฐมาเดิมมากที่สุด (ไม่มีข้อมูรวม)
รัฐบาล พ.ศ. ถึงมีกษณ์ จิมินทร์

- () รัฐบาล พ.ศ.พ.ศ.ทักษิณ ชินวัตร () รัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช
- () รัฐบาลนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ () รัฐบาลพ.ศ.ศ.สุรนทร์ จุลาพันธ์
- () รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ () อื่นๆ/ไม่มีความคิดเห็น

11. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรหรือหน่วยงานใดหรือไม่

- () เป็นสมาชิกกลุ่มองค์กร สหวิสัย ชัยชนะ สภากาชาดแรงงานฯ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มคอมพิวเตอร์
สมาชิคนจน สหวิสัยอันสืบยาวนานแห่งประเทศไทย กลุ่มผู้วิ มหิตมาชาติไทย ฯลฯ
- () ไม่ขอ

12. ท่านขอร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองกับกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองใดต่อไปนี้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เนาว์ ฆประชาติปไตลลัดสืบตั้งการแบ่งชาติ(นปช.)กลุ่มคนเสื้อแดง
- () พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย/กลุ่มคนเสื้อเหลือง () กลุ่มคนเสื้อชมพู
- () กลุ่มคนเสื้อเทา () ไม่ขอ

กรณีตอบว่าไม่ขอเข้าร่วมการเคลื่อนไหวหรือไม่ก็ขอคิดค้นกับสวณกลุ่มปช./กลุ่มคนเสื้อแดง ให้ข้ามข้อ 13-19. ไปที่ข้อ 20. ต่อไป

13. เหตุการณ์ใดเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดง

- () การชุมนุมใต้ รัฐบาลทักษิณของนางสนธิณะ กลุ่มคนเสื้อเหลือง
- () รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 () การชุมนุมทวิชาติไทย
- () การชุมนุมใต้ รัฐบาลสมัคร-สมาชิกของกลุ่มคนเสื้อเหลือง () การ ทิทากมาเสียงทวิทัศน์ทักษิณ
- () ทวิตประชาติปไตลลัดสืบตั้งการแบ่งชาติไทย
- () การปราบปรามการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง โดยรัฐบาลอภิสิทธิ์ () อื่นๆ

14. ลักษณะการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดงของท่านเป็นลักษณะตามข้อใด

- () มากคนเดียว () มากับครอบครัว ทวิญาติที่ใกล้ชิด () มากับทวิช่าสที่อื่นๆ ในชุมชน
- () มากับเพื่อนที่ทำงาน () มากับกลุ่มทวิองค์กรที่ตนเองเป็นสมาชิก () อื่นๆ

15. ใครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของท่านในภาคติดตามมาทำกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับกลุ่มคนเสื้อแดง

- () ตัวท่านเอง () อุดหนุน () ทวิครอบครัว
- () เพื่อนำชวามัน ในชุมชนทวิหน้าทวิงานกลุ่มองค์กรที่ท่านสังกัด () อื่นๆ

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษานิติรัฐวิวัฒน์จังหวัดในการระดมมวลชนของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง

- 16. ท่านเคยเข้าร่วมการอบรมจากโรสวีทเนปช/โรสวีทเนชี่ตองโรงเวียมาปะชาธิปไตย/โรสวีทเนชี่ตองเมืองหรือไม่
() เคย () ไม่เคย
- 17. ท่านคิดว่า การเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่างๆของกลุ่มคนเสื้อแดงและ/หรือการเข้าร่วมการอบรมจากโรสวีทเนชี่ตองเมือง นปช. ทำให้ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาทางการเมืองในปัจจุบันมากขึ้นหรือไม่
() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด
- 18. ท่านติดตามข่าวสถานการณ์เคลื่อนไหวนัดหมายเพื่อทำกิจกรรมของกลุ่มคนเสื้อแดงผ่านทางสื่อประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() หนังสือพิมพ์/โทรทัศน์/สถานีวิทยุที่มีคนแปลทั่วไป () ข้อความในโทรศัพท์มือถือ
() อินเทอร์เน็ต () วิดีโอชุมชน () โทรทัศน์ดาวเทียม
() สิ่งพิมพ์ท้องถิ่นทั่วไป () อื่นๆ
- 19. ท่านมีส่วนร่วมอย่างไรบ้างในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() สนับสนุน/บริจาคเงินเป็นค่าใช้จ่ายของกลุ่มคนเสื้อแดง
() จัดทำหรือเผยแพร่เอกสาร/สื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น ทำโปสเตอร์ ฉายเอกสาร แจกจ่าย
() สนับสนุน ชักชวน หรือโน้มน้าวให้คนอื่น ๆ เข้าร่วมการเคลื่อนไหว
() สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือที่สะดวกขึ้นในประเด็นข้อเรียกร้องของกลุ่ม
() เป็นอาสาสมัครต่างๆ เช่น หน่วยงานความปลอดภัย พยาบาล สวัสดิการ/อาหาร เป็นต้น () อื่นๆ
- 20. ท่านคิดว่า การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงที่ผ่านมามีความชอบธรรม/ความถูกต้องสมควรจะสนับสนุนสถานการณ์ดังกล่าวหรือไม่
() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด
- 21. ท่านคิดว่า การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงมีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือ/หรือเป็นการชุมนุมที่ผิดใจ (ประเมินจากการเป็นที่สนใจของสังคม/การสรรเสริญ/ความไว้วางใจ/ไม่ยอมรับ/การลดความขัดแย้ง/ให้เกิดในสังคม/ยอมรับ)
() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด
- 22. ท่านคิดว่า อะไรคือวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() มีรัฐบาลอภิสิทธิ์ () สนับสนุนทักษิณ () ต้องการประชาธิปไตย
() ผลประโยชน์ทางการเมือง () ทำลายระบอบทักษิณ/อำนาจ () สวัสดิการไม่สม
() แก้ไขรัฐธรรมนูญ () ภาระของกลุ่มคนเสื้อแดง () ไม่ทราบ () อื่นๆ
- 23. ท่านคิดว่า อะไรคือวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() จัดตั้งทักษิณ () ปกป้องพรรคประชาธิปัตย์ () ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์
() ผลประโยชน์ทางการเมือง () มีรัฐบาลอภิสิทธิ์ () ต้องการประชาธิปไตย
() สวัสดิการเป็นหนึ่งเดียว () ภาระของกลุ่มคนเสื้อแดง () ไม่แก้รัฐธรรมนูญ () อื่นๆ

มีต่อหน้า 14

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่กรมปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัตในการระดมมวลชนของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง

24. ท่านคิดอย่างไรกับการปราบปรามการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์
 เป็นสิ่งที่ผิด เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ไม่แสดงความเห็น/ไม่ทราบ
25. ท่านคิดว่าท่านสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลที่มีความคิดต่างทางศาสนา/เชื้อชาติ/ภาษาได้อย่างสงบสุขได้หรือไม่
 ได้ ไม่ได้ ไม่แสดงความเห็น/ไม่ทราบ
26. ท่านมีความคิดเห็นต่อการที่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 อย่างไร
 เห็นด้วยเพราะรัฐบาลทักษิณไม่มีความชอบธรรมในการบริหารประเทศจนหล่นจากมือที่คณะรัฐประหารประกาศ
 ไม่เห็นด้วย แต่ยังไม่ชัดเจนขึ้นที่คณะกรรมการเมือง
 ไม่เห็นด้วยเพราะเป็นการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร/ตำรวจ/ที่ผลประโยชน์ทางการเมืองของตนเอง
 ไม่เห็นด้วยเพราะไม่เคารพต่อประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งรัฐบาลที่ชนะการเลือกตั้งภายใต้ประชาธิปไตย
 ไม่แสดงความเห็น
27. ท่านคิดว่ากลุ่มบุคคลใดที่เป็นผู้กำหนดระบบการเมืองประชาธิปไตยในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 องคมนตรีและเครือข่าย ทหาร ศาล-ตุลาการ ข้าราชการพลเรือน
 นักการเมือง สื่อมวลชน เชนจ์เอเจนซีเคลื่อนไหว ประชาชนทั่วไป
28. ท่านคิดว่าปัญหาหลักของระบบการเมืองประชาธิปไตยคืออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 นักการเมืองและข้าราชการ โกงกิน/ซอมบี้รวม การแทรกแซงการเมืองโดยทหาร/ตำรวจ
 การไม่เคารพกฎหมาย การซื้อสิทธิ์ขายเสียง
 การขาดการศึกษาระบบของประชาชน การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง
 ความไม่เท่าเทียมความเหลื่อมล้ำในสังคม อื่นๆ
29. ท่านคิดว่าสิ่งใดที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นของทักษิณควรหลีกเลี่ยง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ขึ้นชื่อนาม โสภณของพรรคผู้สมัครฯ ขึ้นชื่อนามบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นการส่วนตัว
 หารับผลประโยชน์จากการลงคะแนน สร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ในท้องถิ่น
 การรักษาคำสัญญาที่ให้ไว้ในหาเสียง บุคคลใกล้ชิดชอบออกให้เสียง
 อื่นๆ ไม่มีเหตุผล
30. ท่านคิดว่าเจ้าภาพผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นที่ท่านขึ้นชื่อนามและลงคะแนนเสียงให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง จะทำให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในท้องถิ่นและของท่านเองดีขึ้นหรือไม่
 ดีขึ้น เหมือนเดิม ไม่มีความคิดเห็น

-แบบสอบถามจบ-

ภาคผนวก ข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

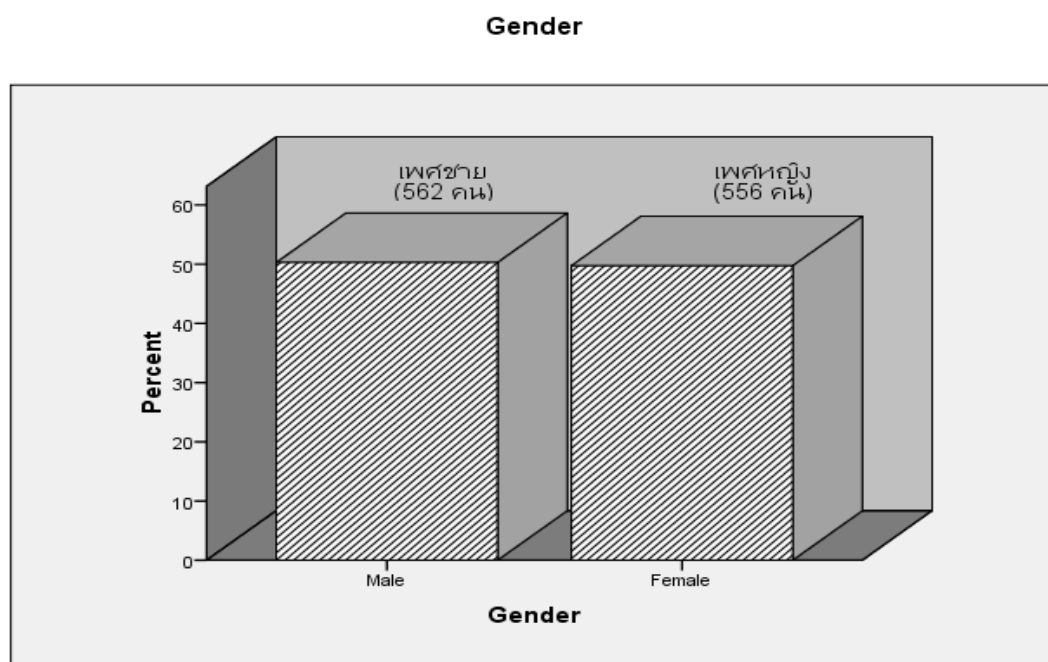
ผลการสำรวจความคิดเห็นการศึกษาศึกษาปฏิสัมพันธ์เชิงพลวัต

ในการระดมมวลชนของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง

1. เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 30 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

		Gender			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Male	562	48.9	50.3	50.3
	Female	556	48.3	49.7	100.0
	Total	1118	97.2	100.0	
Missing	Blank	32	2.8		
	Total	1150	100.0		

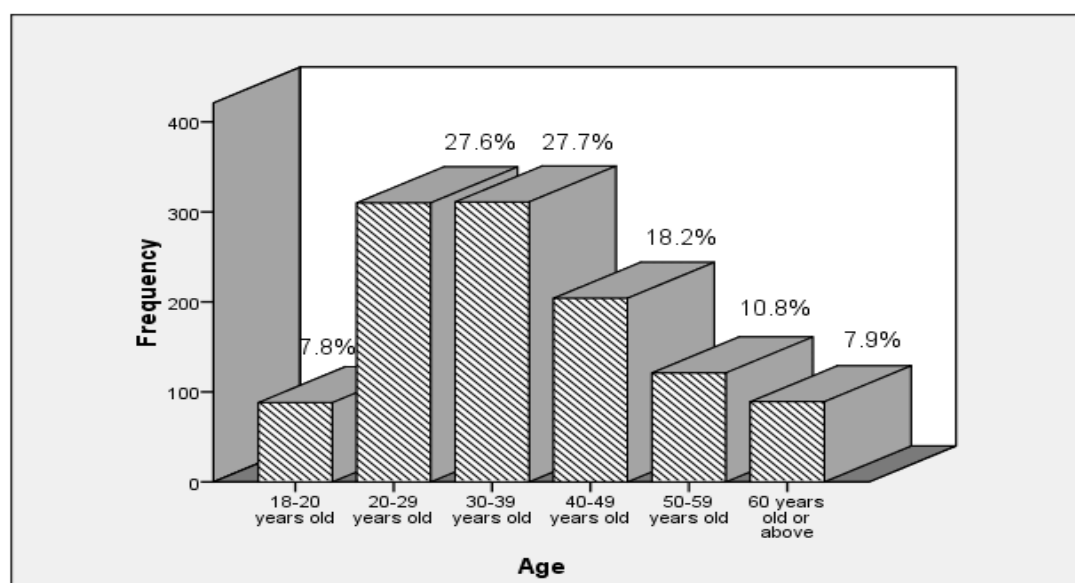
แผนภูมิที่ 1 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. อายุ (ปี)

ตารางที่ 31 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

		Age			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-20 years old	88	7.7	7.8	7.8
	20-29 years old	310	27.0	27.6	35.4
	30-39 years old	311	27.0	27.7	63.1
	40-49 years old	204	17.7	18.2	81.3
	50-59 years old	121	10.5	10.8	92.1
	60 years old or above	89	7.7	7.9	100.0
	Total	1123	97.7	100.0	
Missing	Blank	27	2.3		
Total		1150	100.0		

Age

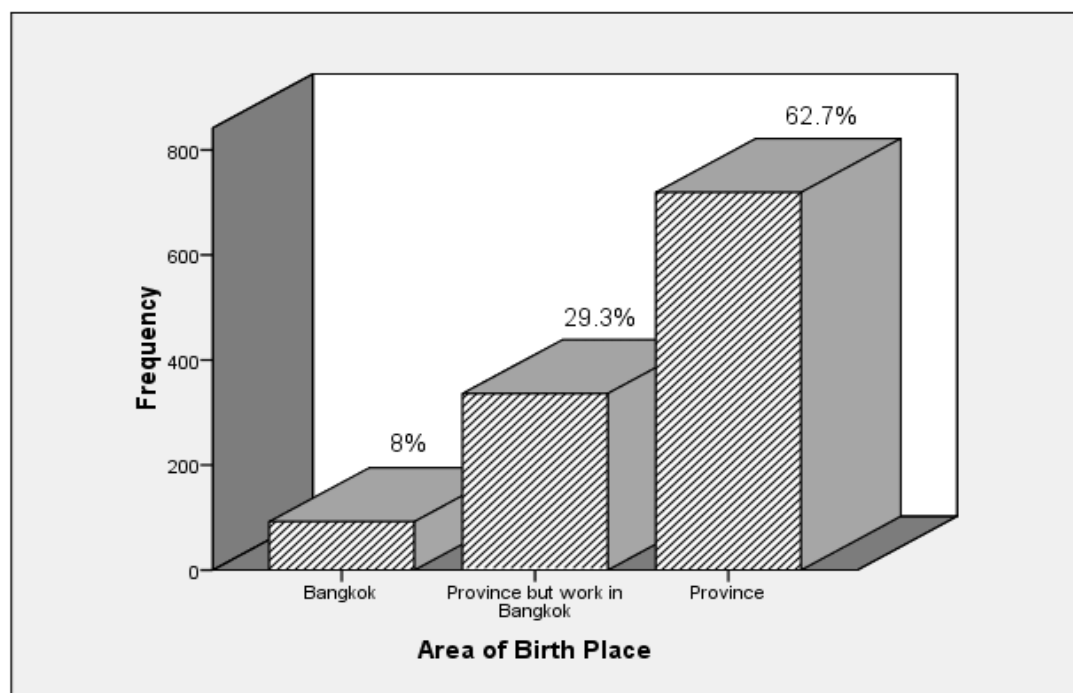
แผนภูมิที่ 2 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม (ปี)

3. ภูมิภาค

ตารางที่ 32 ภูมิภาคของผู้ตอบแบบสอบถาม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Bangkok	92	8.0	8.0	8.0
	Province but work in Bangkok	336	29.2	29.3	37.3
	Province	719	62.5	62.7	100.0
	Total	1147	99.7	100.0	
Missing	Blank	3	0.3		
Total		1150	100.0		

Area of Birth Place

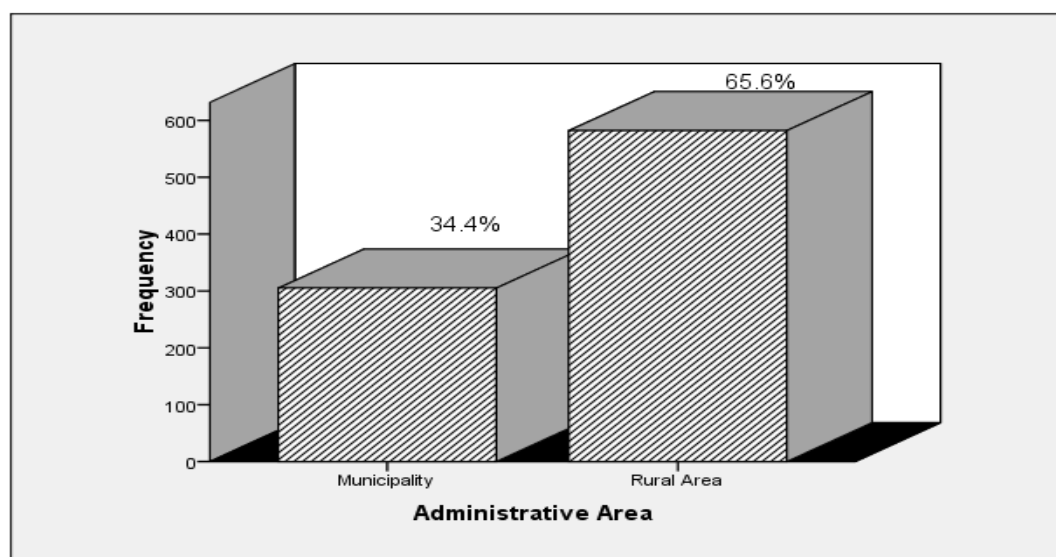
แผนภูมิที่ 3 ภูมิภาคผู้ตอบแบบสอบถาม

4. เขตการปกครองของภูมิลำเนา

ตารางที่ 33 เขตการปกครองของภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถาม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Municipality	305	26.5	34.4	34.4
	Rural Area	582	50.6	65.6	100.0
	Total	887	77.1	100.0	
Missing	Not My Area	68	5.9		
	Blank	195	17.0		
	Total	263	22.9		
Total		1150	100.0		

Administrative Area

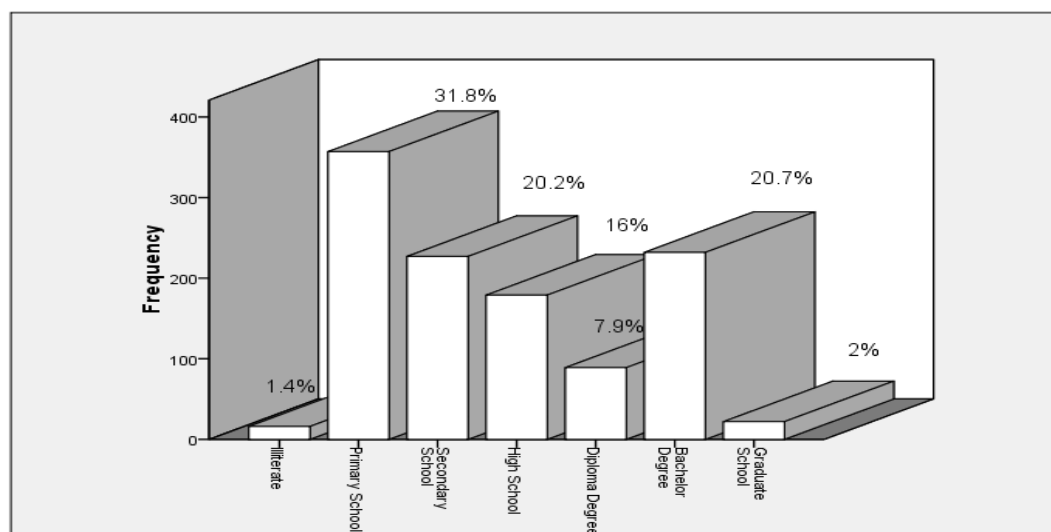
แผนภูมิที่ 4: เขตการปกครองของภูมิลำเนา

5. ระดับการศึกษา

ตารางที่ 34 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

		Level of Education			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Illiterate	16	1.4	1.4	1.4
	Primary School	357	31.0	31.8	33.2
	Secondary School	227	19.7	20.2	53.5
	High School	179	15.6	16.0	69.4
	Diploma Degree	89	7.7	7.9	77.4
	Bachelor Degree	232	20.2	20.7	98.0
	Graduate School	22	1.9	2.0	100.0
	Total	1122	97.6	100.0	
	Missing	Blank	28	2.4	
Total		1150	100.0		

Level of Education

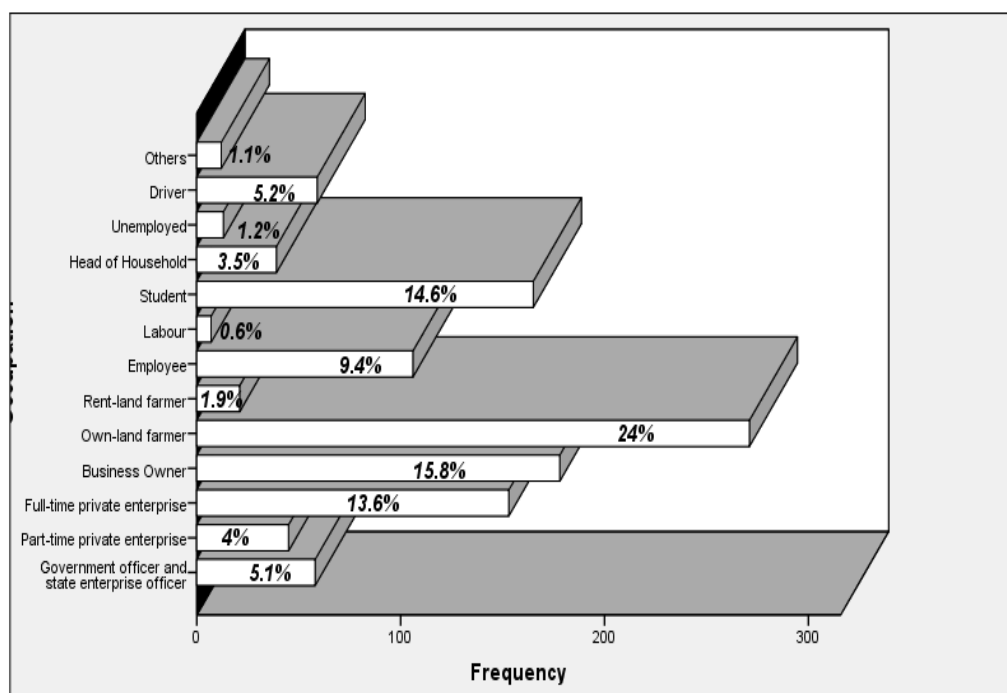
แผนภูมิที่ 5: ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

6. อาชีพ

ตารางที่ 35 อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

		Occupation			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Government officer and state enterprise officer	58	5.0	5.1	5.1
	Part-time private enterprise	45	3.9	4.0	9.1
	Full-time private enterprise	153	13.3	13.6	22.7
	Business Owner	178	15.5	15.8	38.5
	Own-land farmer	271	23.6	24.0	62.6
	Rent-land farmer	21	1.8	1.9	64.4
	Employee	106	9.2	9.4	73.8
	Labour	7	0.6	0.6	74.4
	Student	165	14.3	14.6	89.1
	Head of Household	39	3.4	3.5	92.5
	Unemployed	13	1.1	1.2	93.7
	Driver	59	5.1	5.2	98.9
	Others	12	1.0	1.1	100.0
	Total	1127	98.0	100.0	
Missing	Blank	23	2.0		
Total		1150	100.0		

Occupation

แผนภูมิที่ 6 อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

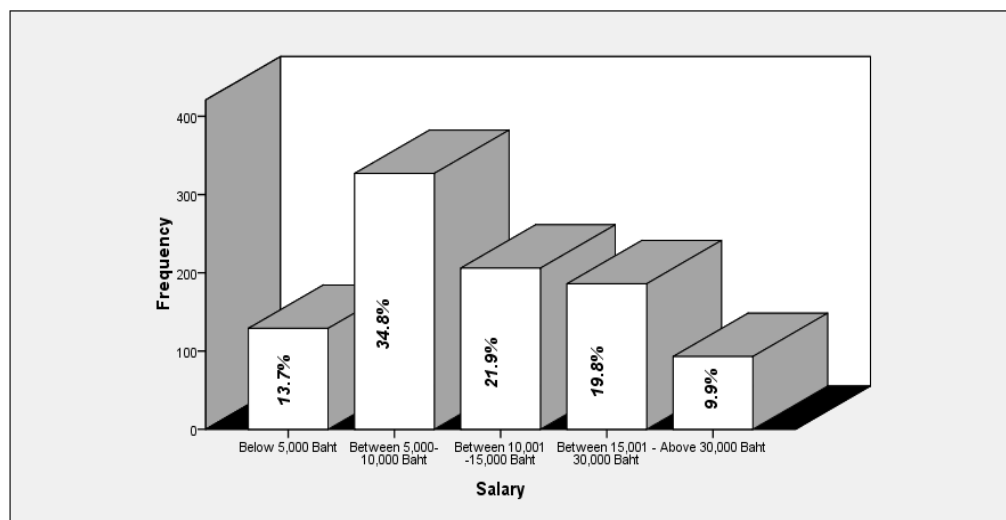
CHULALONGKORN UNIVERSITY

7. รายได้

ตารางที่ 36 รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Below 5,000 Baht	129	11.2	13.7	13.7
	Between 5,000-10,000 Baht	327	28.4	34.8	48.5
	Between 10,001 -15,000 Baht	206	17.9	21.9	70.4
	Between 15,001 - 30,000 Baht	186	16.2	19.8	90.1
	Above 30,000 Baht	93	8.1	9.9	100.0
	Total	941	81.8	100.0	
Missing	Cannot specified	194	16.9		
	Blank	15	1.3		
	Total	209	18.2		
Total		1150	100.0		

Salary

แผนภูมิที่ 7 รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

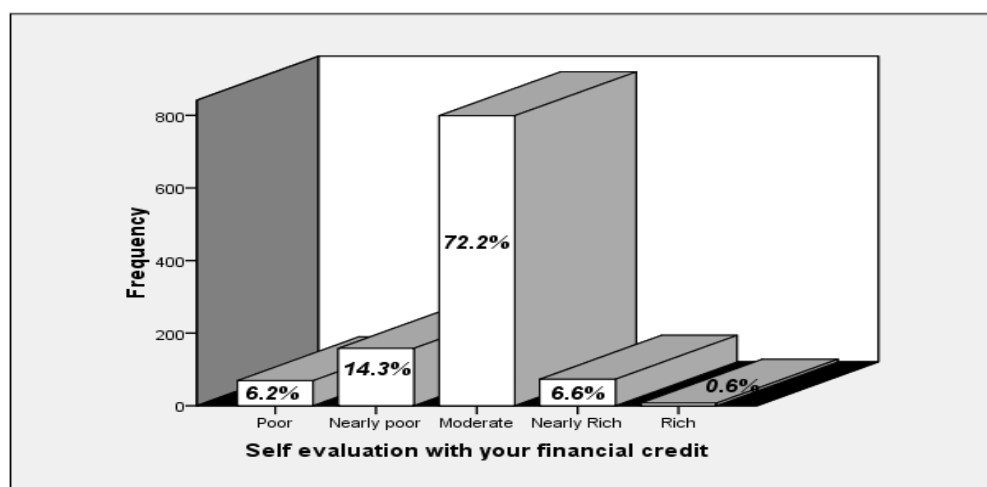
8. การประเมินฐานะของตนเอง

ตารางที่ 37 การประเมินฐานะของตนเอง

Self evaluation with your financial credit

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Poor	69	6.0	6.2	6.2
	Nearly poor	158	13.7	14.3	20.5
	Moderate	799	69.5	72.2	92.8
	Nearly Rich	73	6.3	6.6	99.4
	Rich	7	0.6	0.6	100.0
	Total	1106	96.2	100.0	
Missing	I don't know or I'm not sure	40	3.5		
	Blank	4	0.3		
	Total	44	3.8		
Total		1150	100.0		

Self evaluation with your financial credit

แผนภูมิที่ 8 การประเมินฐานะตนเองของผู้ตอบแบบสอบถาม

9. สาเหตุของความยากจน

9.1 ไม่มีทุนประกอบอาชีพ

ตารางที่ 38 สาเหตุของความยากจน คือ ไม่มีทุนประกอบอาชีพ

Cause of poor-Not have money and other capital

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	402	35.0	35.3	35.3
	No money and other capital	737	64.1	64.7	100.0
	Total	1139	99.0	100.0	
Missing	Blank	11	1.0		
Total		1150	100.0		

9.2 ขาดโอกาส

ตารางที่ 39 สาเหตุของความยากจน คือ ขาดโอกาส

Cause of poor-Not have chance

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	413	35.9	36.3	36.3
	No chance	726	63.1	63.7	100.0
	Total	1139	99.0	100.0	
Missing	Blank	11	1.0		
Total		1150	100.0		

9.3 เรียนมาน้อย

ตารางที่ 40 สาเหตุของความยากจน คือ เรียนมาน้อย

Cause of poor-Low-level education

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	651	56.6	57.2	57.2
	Low education	488	42.4	42.8	100.0
	Total	1139	99.0	100.0	
Missing	Blank	11	1.0		
Total		1150	100.0		

9.4 เกิดมาจน

ตารางที่ 41 สาเหตุของความยากจน คือ เกิดมาจน

Cause of poor-Born be poor

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	937	81.5	82.3	82.3
	Poor	202	17.6	17.7	100.0
	Total	1139	99.0	100.0	
Missing	Blank	11	1.0		
Total		1150	100.0		

9.5 ชี้เกียจ ไม่ชวนขาย

ตารางที่ 42 สาเหตุของความยากจน คือ ชี้เกียจ ไม่ชวนขาย

Cause of poor-Lazy

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	557	48.4	48.9	48.9
	Lazy	582	50.6	51.1	100.0
	Total	1139	99.0	100.0	
Missing	Blank	11	1.0		
Total		1150	100.0		

9.6 ถูกเอาเปรียบ

ตารางที่ 43 สาเหตุของความยากจน คือ ถูกเอาเปรียบ

Cause of poor-Exploited

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	837	72.8	73.5	73.5
	Exploited	302	26.3	26.5	100.0
	Total	1139	99.0	100.0	
Missing	Blank	11	1.0		
Total		1150	100.0		

9.7 ไม่มีพรรคพวก/ไม่มีเส้นสาย

ตารางที่ 44 สาเหตุของความยากจน คือ ไม่มีพรรคพวก/ไม่มีเส้นสาย

Cause of poor-Not have patron-client relation

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	977	85.0	85.8	85.8
	No patron and client relation	162	14.1	14.2	100.0
	Total	1139	99.0	100.0	
Missing	Blank	11	1.0		
Total		1150	100.0		

9.8 หัวไม่ดี

ตารางที่ 45 สาเหตุของความยากจน คือ หัวไม่ดี

Cause of poor-Fool

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	1079	93.8	94.7	94.7
	Fool	60	5.2	5.3	100.0
	Total	1139	99.0	100.0	
Missing	Blank	11	1.0		
Total		1150	100.0		

9.9 เข้าไม่ถึงทรัพยากร

ตารางที่ 46 สาเหตุของความยากจน คือ เข้าไม่ถึงทรัพยากร

Cause of poor-Not have channel to resource

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	953	82.9	83.7	83.7
	No chanel to resource	186	16.2	16.3	100.0
	Total	1139	99.0	100.0	
Missing	Blank	11	1.0		
Total		1150	100.0		

9.10 ดวงไม่ดี/ไม่มีโชค

ตารางที่ 47 สาเหตุของความยากจน คือ ดวงไม่ดี/ไม่มีโชค

Cause of poor-Unlucky

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	1051	91.4	92.3	92.3
	Unlucky	88	7.7	7.7	100.0
	Total	1139	99.0	100.0	
Missing	Blank	11	1.0		
Total		1150	100.0		

9.11 ชื่อ/ไม่ทันคน

ตารางที่ 48 สาเหตุของความยากจน คือ ชื่อ/ไม่ทันคน

Cause of poor-Stupid

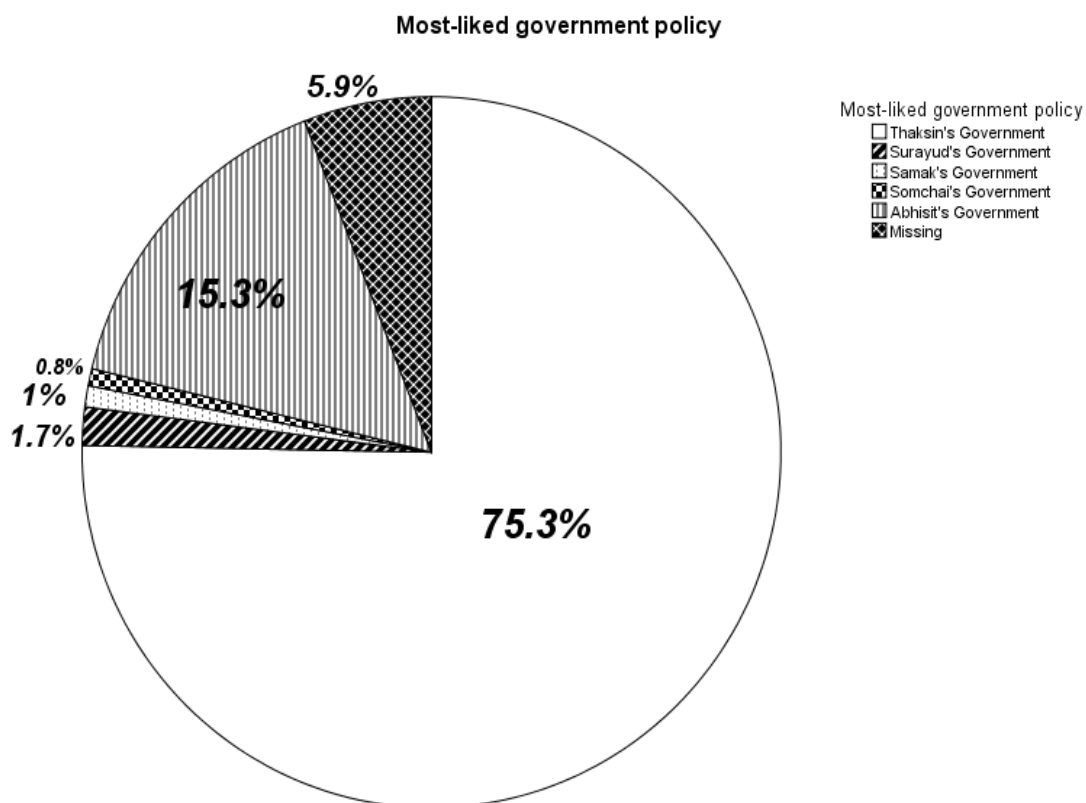
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	1074	93.4	94.3	94.3
	Stupid	65	5.7	5.7	100.0
	Total	1139	99.0	100.0	
Missing	Blank	11	1.0		
Total		1150	100.0		

10. ความพึงพอใจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้การบริหารงาน/นโยบายของรัฐบาล

ตารางที่ 49 ความพึงพอใจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้การบริหารงาน/นโยบายของรัฐบาล

Most-liked government policy

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Thaksin's Government	866	75.3	80.0	80.0
	Surayud's Government	20	1.7	1.8	81.9
	Samak's Government	11	1.0	1.0	82.9
	Somchai's Government	9	0.8	0.8	83.7
	Abhisit's Government	176	15.3	16.3	100.0
	Total	1082	94.1	100.0	
Missing	Others/I have no idea	35	3.0		
	Blank	33	2.9		
	Total	68	5.9		
Total		1150	100.0		

แผนภูมิที่ 9 ความพึงพอใจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้การบริหารงาน/นโยบายของรัฐบาล

11. การสังกัดกลุ่ม/องค์กร/เครือข่าย ดังเช่น สหภาพแรงงานฯ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ สมัชชาคนจน เครือข่ายหนี้สินชาวนาแห่งประเทศไทย กลุ่มผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ฯลฯ

ตารางที่ 50 การสังกัดกลุ่ม/องค์กร/เครือข่าย ของผู้ตอบแบบสอบถาม

Have you ever been a member of these group?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes.	163	14.2	14.5	14.5
	no	964	83.8	85.5	100.0
	Total	1127	98.0	100.0	
Missing	Blank	23	2.0		
Total		1150	100.0		

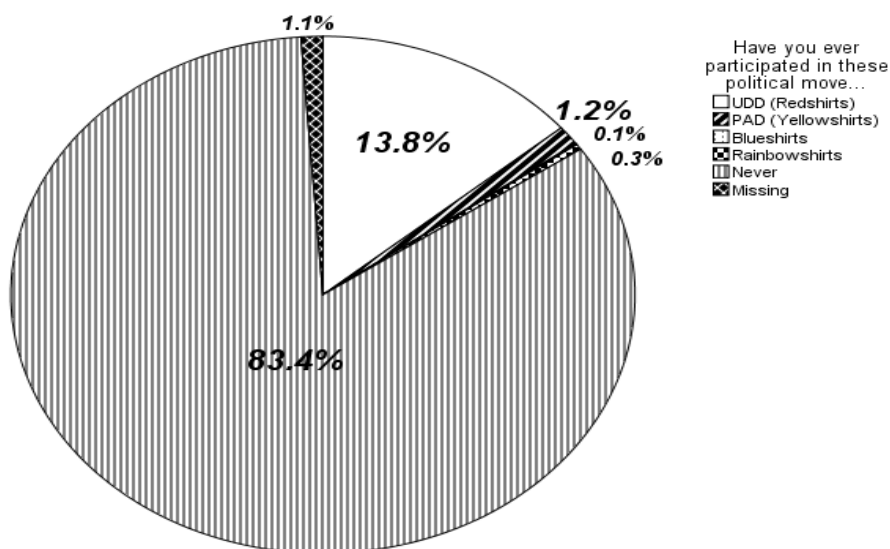
12. การร่วมเคลื่อนไหวกับขบวนการทางการเมือง

ตารางที่ 51 การร่วมเคลื่อนไหวกับขบวนการทางการเมือง

Have you ever participated in these political movement?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	UDD (Redshirts)	159	13.8	14.0	14.0
	PAD (Yellowshirts)	14	1.2	1.2	15.2
	Blueshirts	1	0.1	0.1	15.3
	Rainbowshirts	4	0.3	0.4	15.7
	Never	959	83.4	84.3	100.0
	Total	1137	98.9	100.0	
Missing	Blank	13	1.1		
Total		1150	100.0		

Have you ever participated in these political movement?

แผนภูมิที่ 10 การร่วมเคลื่อนไหวกับขบวนการทางการเมือง

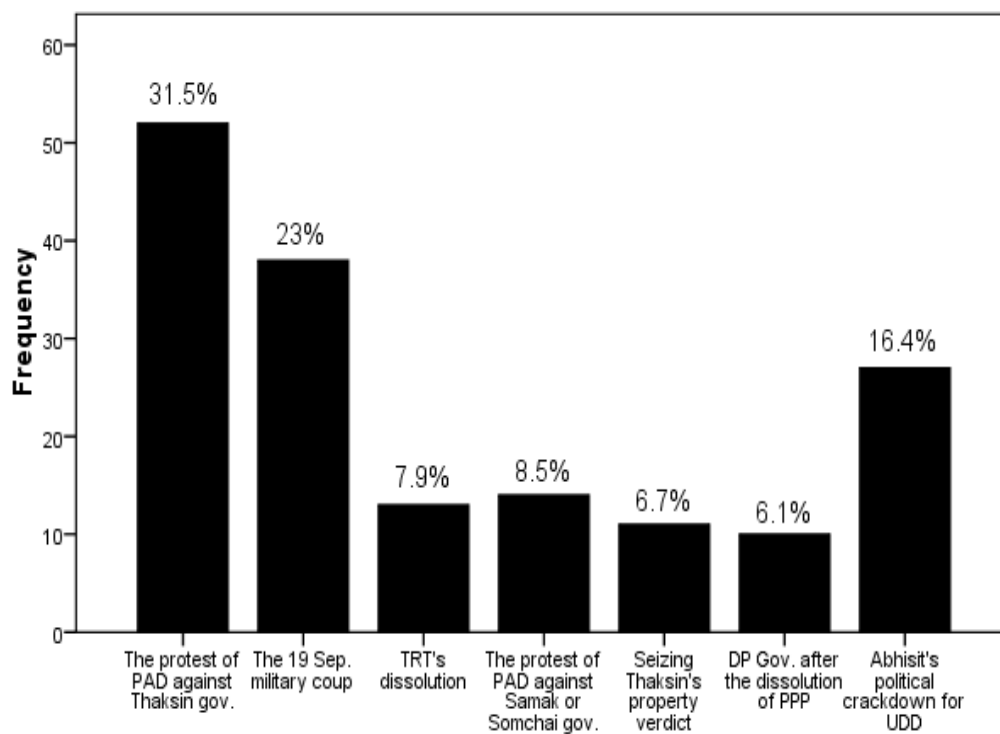
13. เหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช.

ตารางที่ 52 เหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. ของผู้ตอบแบบสอบถาม

What do the political events motivate you for participating UDD?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	The protest of PAD against Thaksin gov.	52	4.5	31.5	31.5
	The 19 Sep. military coup	38	3.3	23.0	54.5
	TRT's dissolution	13	1.1	7.9	62.4
	The protest of PAD against Samak or Somchai gov.	14	1.2	8.5	70.9
	Seizing Thaksin's property verdict	11	1.0	6.7	77.6
	DP Gov. after the dissolution of PPP	10	0.9	6.1	83.6
	Abhisit's political crackdown for UDD	27	2.3	16.4	100.0
	Total	165	14.3	100.0	
Missing	Others	3	0.3		
	I've never participated in UDD's movement	955	83.0		
	Blank	27	2.3		
	Total	985	85.7		
Total	1150	100.0			

What do the political events motivate you for participating UDD?

What do the political events motivate you for participating UDD?

แผนภูมิที่ 11 เหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช.

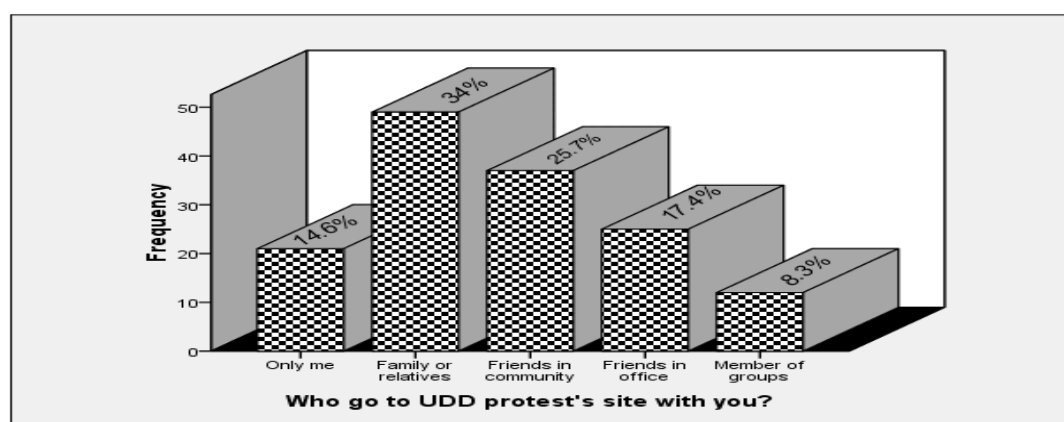
14. ลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช.

ตารางที่ 53 ลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. ของผู้ตอบแบบสอบถาม

Who go to UDD protest's site with you?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Only me	21	1.8	14.6	14.6
	Family or relatives	49	4.3	34.0	48.6
	Friends in community	37	3.2	25.7	74.3
	Friends in office	25	2.2	17.4	91.7
	Member of groups	12	1.0	8.3	100.0
	Total	144	12.5	100.0	
Missing	Others	25	2.2		
	I've never participated in UDD's movement	956	83.1		
	Blank	25	2.2		
	Total	1006	87.5		
Total		1150	100.0		

Who go to UDD protest's site with you?

แผนภูมิที่ 12 ลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. ของผู้ตอบแบบสอบถาม

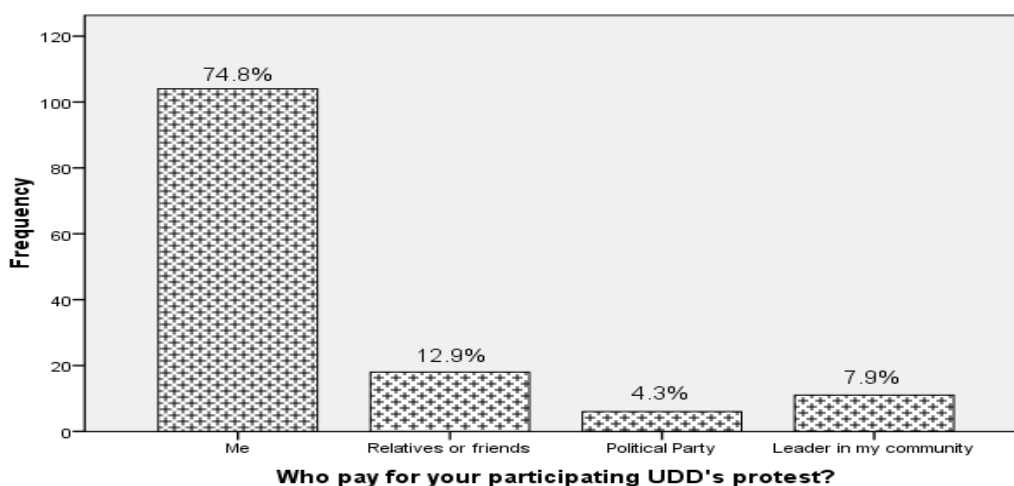
15. ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม นปช.

ตารางที่ 54 ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม นปช.

Who pay for your participating UDD's protest?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Me	104	9.0	74.8	74.8
	Relatives or friends	18	1.6	12.9	87.8
	Political Party	6	.5	4.3	92.1
	Leader in my community	11	1.0	7.9	100.0
	Total	139	12.1	100.0	
Missing	Others	29	2.5		
	I've never participated in UDD's movement	958	83.3		
	Blank	24	2.1		
	Total	1011	87.9		
Total		1150	100.0		

Who pay for your participating UDD's protest?

แผนภูมิที่ 13 ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม นปช.ของผู้ตอบแบบสอบถาม

16. การเข้ารับการอบรมจากโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช./โรงเรียนเสื้อแดง/โรงเรียนประชาธิปไตย/
โรงเรียนการเมือง

ตารางที่ 55 การเข้ารับการอบรมจากโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช./โรงเรียนเสื้อแดง/โรงเรียน
ประชาธิปไตย/โรงเรียนการเมือง

Have you ever educated from UDD's political school?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	21	1.8	10.5	10.5
	No	179	15.6	89.5	100.0
	Total	200	17.4	100.0	
Missing	I've never participated in UDD's movement	936	81.4		
	Blank	14	1.2		
	Total	950	82.6		
Total		1150	100.0		

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

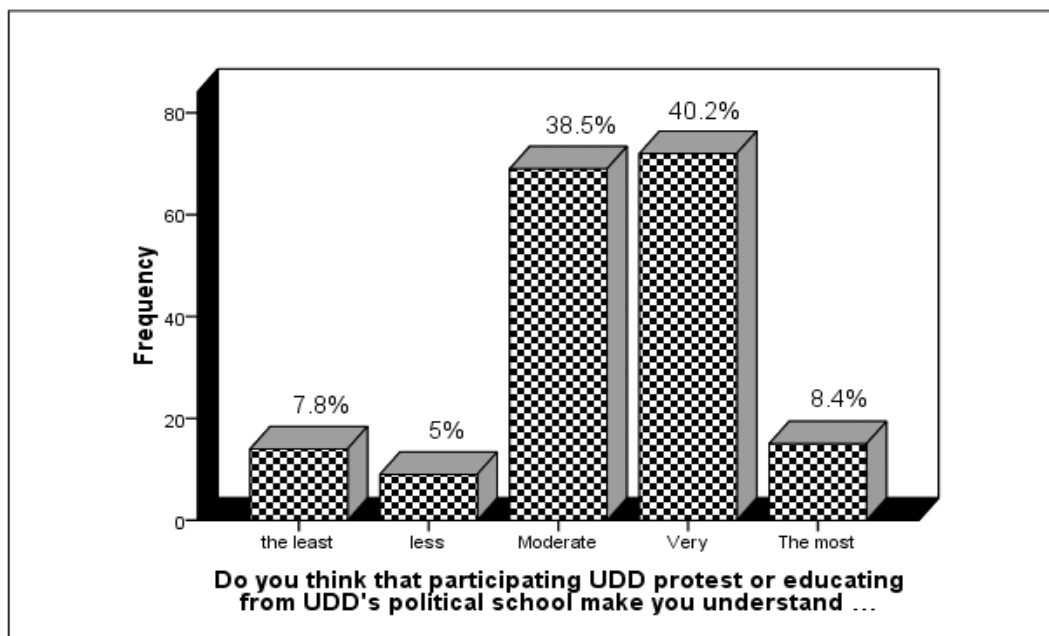
17. การพัฒนาความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาทางการเมืองในปัจจุบัน ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองกับกลุ่ม นปช.หรือการเข้าอบรมในโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช.

ตารางที่ 56 การพัฒนาความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาทางการเมืองในปัจจุบัน ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองกับกลุ่ม นปช.หรือการเข้าอบรมในโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช.

Do you think that participating UDD protest or educating from UDD's political school make you understand Thailand's political problem better?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	the least	14	1.2	7.8	7.8
	less	9	.8	5.0	12.8
	Moderate	69	6.0	38.5	51.4
	Very	72	6.3	40.2	91.6
	The most	15	1.3	8.4	100.0
	Total	179	15.6	100.0	
Missing	I've never participated in UDD's movement	957	83.2		
	Blank	14	1.2		
	Total	971	84.4		
Total		1150	100.0		

Do you think that participating UDD protest or educating from UDD's political school make you understand Thailand's political problem better?

แผนภูมิที่ 14 การพัฒนาความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาทางการเมืองในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม ภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองกับกลุ่ม นปช./เข้าอบรมในโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช.

18. ช่องทางการติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหว/นัดหมายทำกิจกรรมของกลุ่มคนเสื้อแดง

18.1 หนังสือพิมพ์/โทรทัศน์/สถานีวิทยุที่มีตามปกติทั่วไป

ตารางที่ 57 การติดตามข่าวสารผ่านทางหนังสือพิมพ์/โทรทัศน์/สถานีวิทยุที่มีตามปกติทั่วไป

Ordinary Media

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	85	7.4	41.9	41.9
	Newspaper/Free TV/Radio station	118	10.3	58.1	100.0
	Total	203	17.7	100.0	
Missing	I've never participated in UDD's movement	936	81.4		
	Blank	11	1.0		
	Total	947	82.3		
Total		1150	100.0		

18.2 ข้อความในโทรศัพท์มือถือ

ตารางที่ 58 การติดตามข่าวสารผ่านทางข้อความในโทรศัพท์มือถือ

SMS

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	192	16.7	94.6	94.6
	Mobile phone's sms	11	1.0	5.4	100.0
	Total	203	17.7	100.0	
Missing	I've never participated in UDD's movement	936	81.4		
	Blank	11	1.0		
	Total	947	82.3		
Total		1150	100.0		

18.3 อินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 59 การติดตามข่าวสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต

		Internet			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	171	14.9	84.2	84.2
	Internet	32	2.8	15.8	100.0
	Total	203	17.7	100.0	
Missing	I've never participated in UDD's movement	936	81.4		
	Blank	11	1.0		
	Total	947	82.3		
Total		1150	100.0		

18.4 วิทยุชุมชน

ตารางที่ 60 การติดตามข่าวสารผ่านทางวิทยุชุมชน

		Community Radio			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	158	13.7	77.5	77.5
	Community radio	46	4.0	22.5	100.0
	Total	204	17.7	100.0	
Missing	I've never participated in UDD's movement	935	81.3		
	Blank	11	1.0		
	Total	946	82.3		
Total		1150	100.0		

18.5 โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม

ตารางที่ 61 การติดตามข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม

		Satellite			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	104	9.0	51.0	51.0
	Satellite TV	100	8.7	49.0	100.0
	Total	204	17.7	100.0	
Missing	I've never participated in UDD's movement	935	81.3		
	Blank	11	1.0		
	Total	946	82.3		
Total		1150	100.0		

18.6 สิ่งพิมพ์/เคเบิลทีวีท้องถิ่น

ตารางที่ 62 การติดตามข่าวสารผ่านทางสิ่งพิมพ์/เคเบิลทีวีท้องถิ่น

		Local Media of UDD			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	172	15.0	84.3	84.3
	Local printing media/local cable tv	32	2.8	15.7	100.0
	Total	204	17.7	100.0	
Missing	I've never participated in UDD's movement	935	81.3		
	Blank	11	1.0		
	Total	946	82.3		
Total		1150	100.0		

19. บทบาทการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช.

19.1 สนับสนุน/บริจาคเงินเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆของกลุ่มคนเสื้อแดง

ตารางที่ 63 การมีส่วนร่วมโดยสนับสนุน/บริจาคเงินเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆของกลุ่มคนเสื้อแดง

Donate

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	124	10.8	70.1	70.1
	Donation	53	4.6	29.9	100.0
	Total	177	15.4	100.0	
Missing	I've never participated in UDD's movement	956	83.1		
	Blank	17	1.5		
	Total	973	84.6		
Total		1150	100.0		

19.2 จัดทำหรือเผยแพร่เอกสาร/สื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น ทำใบปลิว ถ่ายสำเนาเอกสาร แจกจ่ายเอกสาร

ตารางที่ 64 การมีส่วนร่วมโดยจัดทำหรือเผยแพร่เอกสาร/สื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น ทำใบปลิว ถ่ายสำเนาเอกสาร แจกจ่ายเอกสาร

Distribute UDD's documents

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	148	12.9	83.1	83.1
	Distributing UDD's documents	30	2.6	16.9	100.0
	Total	178	15.5	100.0	
Missing	I've never participated in UDD's movement	955	83.0		
	Blank	17	1.5		
	Total	972	84.5		
Total		1150	100.0		

19.3 สนับสนุน ชักชวน หรือโน้มน้าวให้คนอื่นๆเข้าร่วมการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช.

ตารางที่ 65 การมีส่วนร่วมโดยสนับสนุน ชักชวน หรือโน้มน้าวให้คนอื่นๆเข้าร่วมการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นปช.

		Motivate Ppl			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	109	9.5	61.2	61.2
	Motivating the other people to participate UDD	69	6.0	38.8	100.0
	Total	178	15.5	100.0	
Missing	I've never participated in UDD's movement	955	83.0		
	Blank	17	1.5		
	Total	972	84.5		
Total		1150	100.0		

19.4 เสนอแนะ ให้ความคิดเห็นที่คาดว่าจะประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหว

ตารางที่ 66 การมีส่วนร่วมโดยเสนอแนะ ให้ความคิดเห็นที่คาดว่าจะประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหว

		Give Idea			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	118	10.3	66.3	66.3
	Giving the opinion for UDD's movement	60	5.2	33.7	100.0
	Total	178	15.5	100.0	
Missing	I've never participated in UDD's movement	955	83.0		
	Blank	17	1.5		
	Total	972	84.5		
Total		1150	100.0		

19.5 เป็นอาสาสมัครต่างๆ เช่น หน่วยรักษาความปลอดภัย พยาบาล สวัสดิการ/อาหาร เป็นต้น

ตารางที่ 67 การมีส่วนร่วมโดยเป็นอาสาสมัครต่างๆ เช่น หน่วยรักษาความปลอดภัย พยาบาล สวัสดิการ/อาหาร เป็นต้น

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	145	12.6	81.5	81.5
	Volunteer UDD	33	2.9	18.5	100.0
	Total	178	15.5	100.0	
Missing	I've never participated in UDD's movement	955	83.0		
	Blank	17	1.5		
	Total	972	84.5		
Total		1150	100.0		

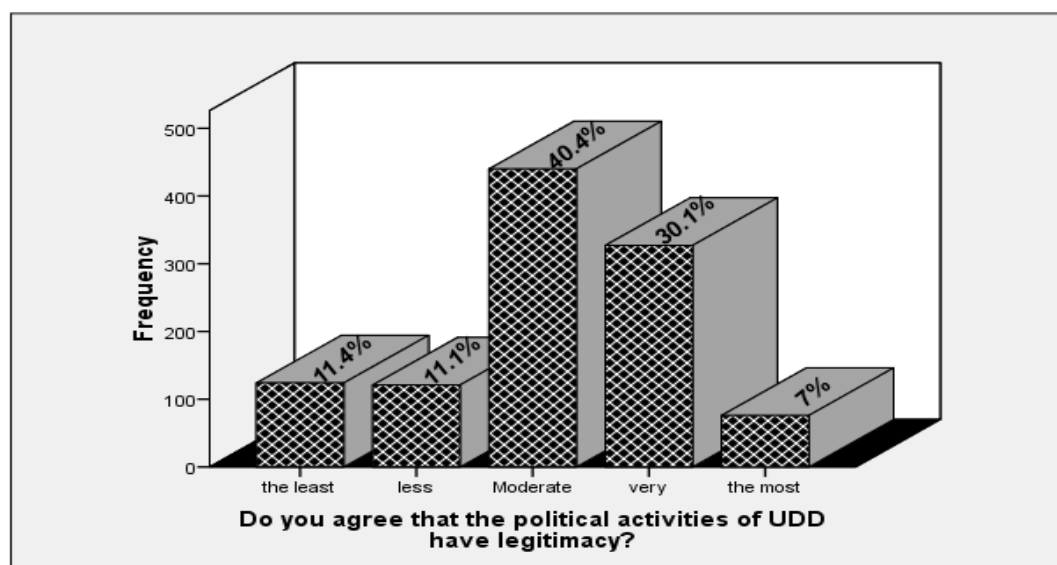
20. ระดับความชอบธรรมหรือความถูกต้องของความเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง

ตารางที่ 68 ระดับความชอบธรรมหรือความถูกต้องของความเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง

Do you agree that the political activities of UDD have legitimacy?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	the least	124	10.8	11.4	11.4
	Less	121	10.5	11.1	22.5
	Moderate	440	38.3	40.4	63.0
	very	327	28.4	30.1	93.0
	the most	76	6.6	7.0	100.0
	Total	1088	94.6	100.0	
Missing	Blank	62	5.4		
Total		1150	100.0		

Do you agree that the political activities of UDD have legitimacy?

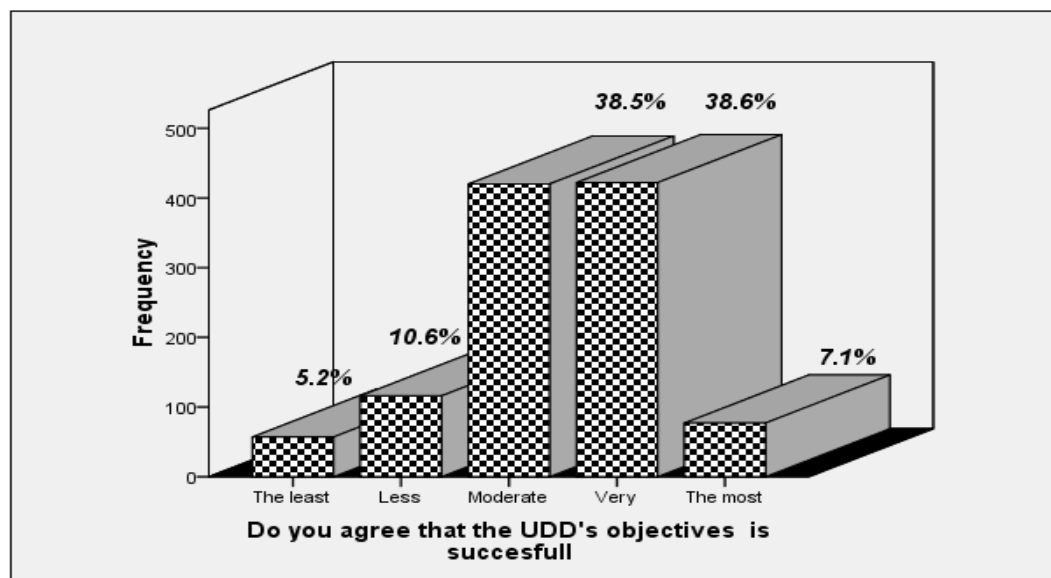
แผนภูมิที่ 15 ระดับความชอบธรรมหรือความถูกต้องของความเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคน
เสื้อแดงในทัศนะผู้ตอบแบบสอบถาม

21. ระดับความสำเร็จตามเป้าหมาย/ข้อเรียกร้องในการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง

ตารางที่ 69 ระดับความสำเร็จตามเป้าหมาย/ข้อเรียกร้องในการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	The least	57	5.0	5.2	5.2
	Less	116	10.1	10.6	15.8
	Moderate	420	36.5	38.5	54.3
	Very	422	36.7	38.6	92.9
	The most	77	6.7	7.1	100.0
	Total	1092	95.0	100.0	
Missing	Blank	58	5.0		
Total		1150	100.0		

Do you agree that the UDD's objectives is succesfull

แผนภูมิที่ 16 ระดับความสำเร็จตามเป้าหมาย/ข้อเรียกร้องในการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงในทัศนะผู้ตอบแบบสอบถาม

22. วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง

22.1 ล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์

ตารางที่ 70 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ ล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์

Overthrown Abhisit

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	707	61.5	67.0	67.0
	Overthrowing Abhisit's Gov.	348	30.3	33.0	100.0
	Total	1055	91.7	100.0	
Missing	Blank	95	8.3		
Total		1150	100.0		

22.2 สนับสนุนทักษิณ

ตารางที่ 71 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ สนับสนุนทักษิณ

Support Thaksin

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	390	33.9	37.0	37.0
	Supporting Thaksin	665	57.8	63.0	100.0
	Total	1055	91.7	100.0	
Missing	Blank	95	8.3		
Total		1150	100.0		

22.3 เรียกร้องประชาธิปไตย

ตารางที่ 72 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ เรียกร้องประชาธิปไตย

UDD's Democracy

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	431	37.5	40.9	40.9
	Demanding UDD Style 's Democracy	624	54.3	59.1	100.0
	Total	1055	91.7	100.0	
Missing	Blank	95	8.3		
Total		1150	100.0		

22.4 ผลประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง

ตารางที่ 73 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ ผลประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง

Political Interests

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	653	56.8	61.8	61.8
	Political Interests	403	35.0	38.2	100.0
	Total	1056	91.8	100.0	
Missing	Blank	94	8.2		
Total		1150	100.0		

22.5 กำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์

ตารางที่ 74 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ กำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์

Eliminate Feudal

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	698	60.7	66.2	66.2
	Eliminating double standard policy and feudal elite	357	31.0	33.8	100.0
	Total	1055	91.7	100.0	
Missing	Blank	95	8.3		
Total		1150	100.0		

22.6 สร้างความไม่สงบ

ตารางที่ 75 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ สร้างความไม่สงบ

Disorder

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	923	80.3	87.5	87.5
	Disorder	132	11.5	12.5	100.0
	Total	1055	91.7	100.0	
Missing	Blank	95	8.3		
Total		1150	100.0		

22.7 แก้ไขรัฐธรรมนูญ

ตารางที่ 76 วัตถุประสงค์หลักของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ แก้ไขรัฐธรรมนูญ

Constitution

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	532	46.3	50.4	50.4
	Constitution amendment	523	45.5	49.6	100.0
	Total	1055	91.7	100.0	
Missing	Blank	95	8.3		
Total		1150	100.0		

22.8 เอาชนะกลุ่มคนเสื้อเหลือง

ตารางที่ 77 วัตถุประสงค์หลักของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ เอาชนะกลุ่มคนเสื้อเหลือง

Defeat PAD

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	918	79.8	87.0	87.0
	Defeating PAD	137	11.9	13.0	100.0
	Total	1055	91.7	100.0	
Missing	Blank	95	8.3		
Total		1150	100.0		

23. วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง

23.1ต่อต้านทักษิณ

ตารางที่ 78 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ต่อต้านทักษิณ

Anti-Thaksin

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	378	32.9	33.9	33.9
	Anti-Thaksin	737	64.1	66.1	100.0
	Total	1115	97.0	100.0	
Missing	Blank	35	3.0		
Total		1150	100.0		

23.2 ปกป้องพรรคประชาธิปัตย์

ตารางที่ 79 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ การปกป้องพรรคประชาธิปัตย์

ProDP

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	636	55.3	57.0	57.0
	Protecting DP	479	41.7	43.0	100.0
	Total	1115	97.0	100.0	
Missing	Blank	35	3.0		
Total		1150	100.0		

23.3 ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์

ตารางที่ 80 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์

ProMonarchy					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	891	77.5	79.9	79.9
	Protecting the monarchy	224	19.5	20.1	100.0
	Total	1115	97.0	100.0	
Missing	Blank	35	3.0		
Total		1150	100.0		

23.4 ผลประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง

ตารางที่ 81 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ผลประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง

Political Interests					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	466	40.5	41.8	41.8
	Political interests	649	56.4	58.2	100.0
	Total	1115	97.0	100.0	
Missing	Blank	35	3.0		
Total		1150	100.0		

23.5 ล้มรัฐบาลฝ่ายทักษิณ

ตารางที่ 82 วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ล้มรัฐบาลฝ่ายทักษิณ

Overthrown Thaksin's Alliance

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	490	42.6	43.9	43.9
	Overthrowing Thaksin ally	625	54.3	56.1	100.0
	Total	1115	97.0	100.0	
Missing	Blank	35	3.0		
Total		1150	100.0		

23.6 เรียกร้องประชาธิปไตย

ตารางที่ 83 วัตถุประสงค์หลักของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ เรียกร้องประชาธิปไตย

PAD's Democracy

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	901	78.3	80.8	80.8
	PAD style's democracy	214	18.6	19.2	100.0
	Total	1115	97.0	100.0	
Missing	Blank	35	3.0		
Total		1150	100.0		

23.7 สร้างความเป็นหนึ่งเดียว

ตารางที่ 84 วัตถุประสงค์หลักในการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ สร้างความเป็นหนึ่งเดียว

Unity of Thailand (PAD style)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	1043	90.7	93.5	93.5
	Unity of the Thai State	72	6.3	6.5	100.0
	Total	1115	97.0	100.0	
Missing	Blank	35	3.0		
Total		1150	100.0		

23.8 เอาชนะกลุ่มคนเสื้อแดง

ตารางที่ 85 วัตถุประสงค์หลักในการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ เอาชนะกลุ่มคนเสื้อแดง

Defeat UDD

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	808	70.3	72.5	72.5
	Defeating UDD	307	26.7	27.5	100.0
	Total	1115	97.0	100.0	
Missing	Blank	35	3.0		
Total		1150	100.0		

23.9 ไม่แก้รัฐธรรมนูญ

ตารางที่ 86 วัตถุประสงค์ของการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ไม่แก้รัฐธรรมนูญ

		Pro-Constitution			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	970	84.3	87.0	87.0
	Protecting current constitution	145	12.6	13.0	100.0
	Total	1115	97.0	100.0	
Missing	Blank	35	3.0		
Total		1150	100.0		

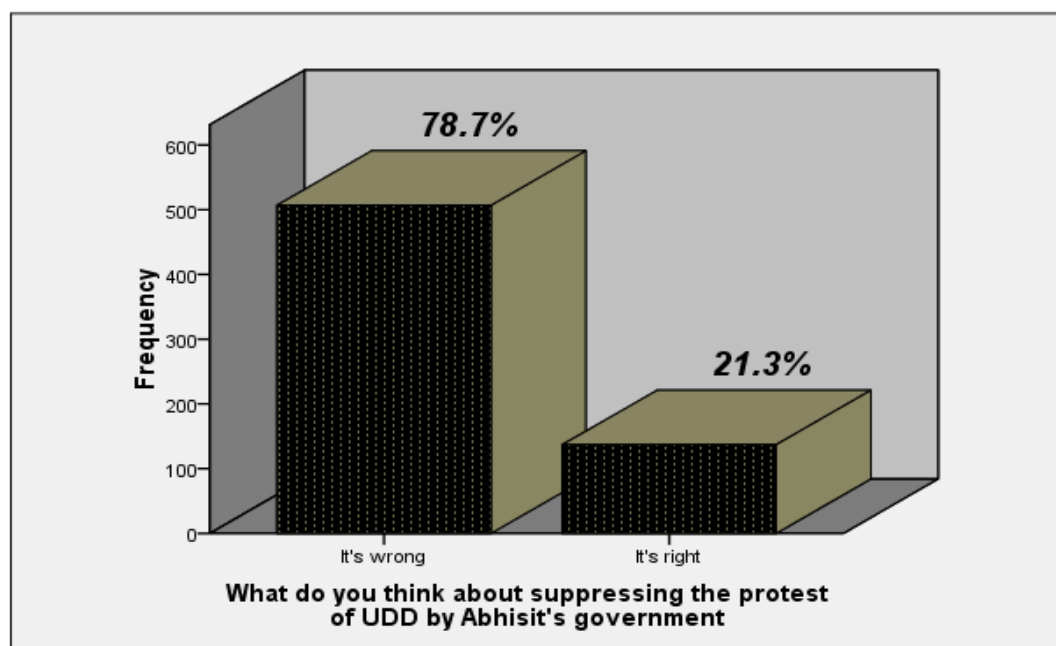
24. ความเห็นชอบกับการปราบปรามการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์

ตารางที่ 87 การแสดงความเห็นชอบกับการปราบปรามการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง โดยรัฐบาลอภิสิทธิ์

What do you think about suppressing the protest of UDD by Abhisit's government

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	It's wrong	507	44.1	78.7	78.7
	It's right	137	11.9	21.3	100.0
	Total	644	56.0	100.0	
Missing	I don't know or no idea	503	43.7		
	Blank	3	.3		
	Total	506	44.0		
Total		1150	100.0		

What do you think about suppressing the protest of UDD by Abhisit's government

แผนภูมิที่ 17 ความเห็นชอบของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการปราบปรามการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์

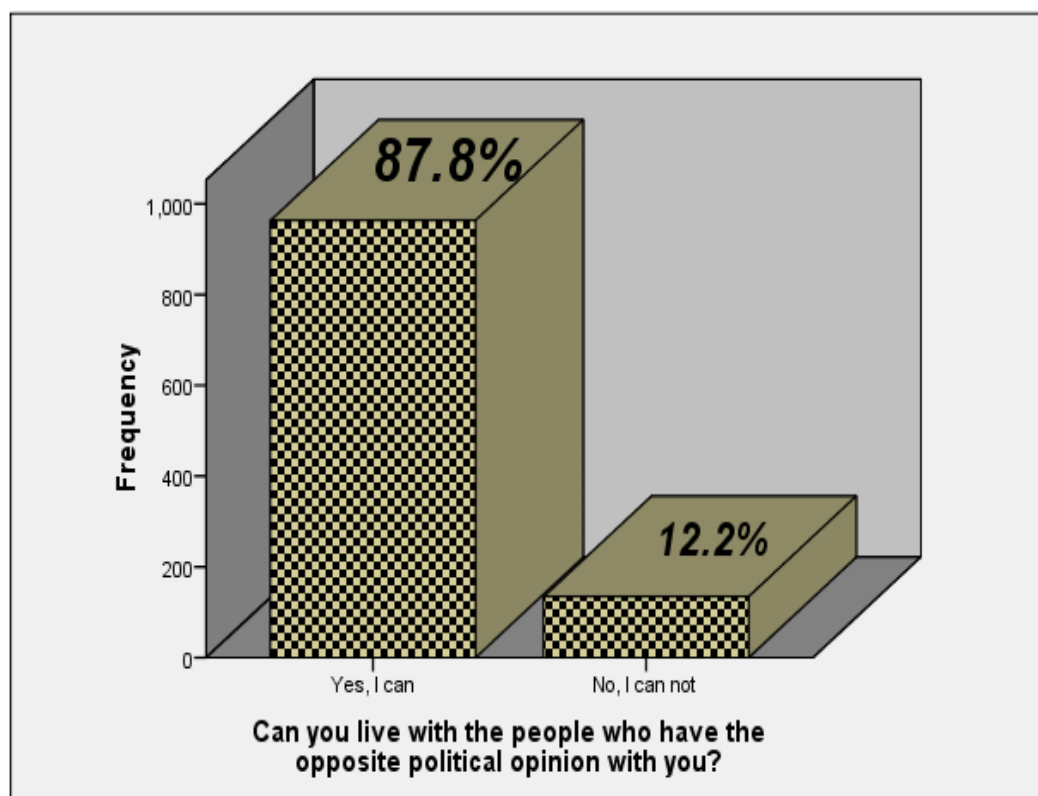
25. ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้มีความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างจากตนเอง

ตารางที่ 88 ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้มีความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างจากตนเอง

Can you live with the people who have the opposite political opinion with you?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes, I can	963	83.7	87.8	87.8
	No, I can not	134	11.7	12.2	100.0
	Total	1097	95.4	100.0	
Missing	Blank	53	4.6		
Total		1150	100.0		

Can you live with the people who have the opposite political opinion with you?

แผนภูมิที่ 18 ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้มีความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างของผู้ตอบ
แบบสอบถาม

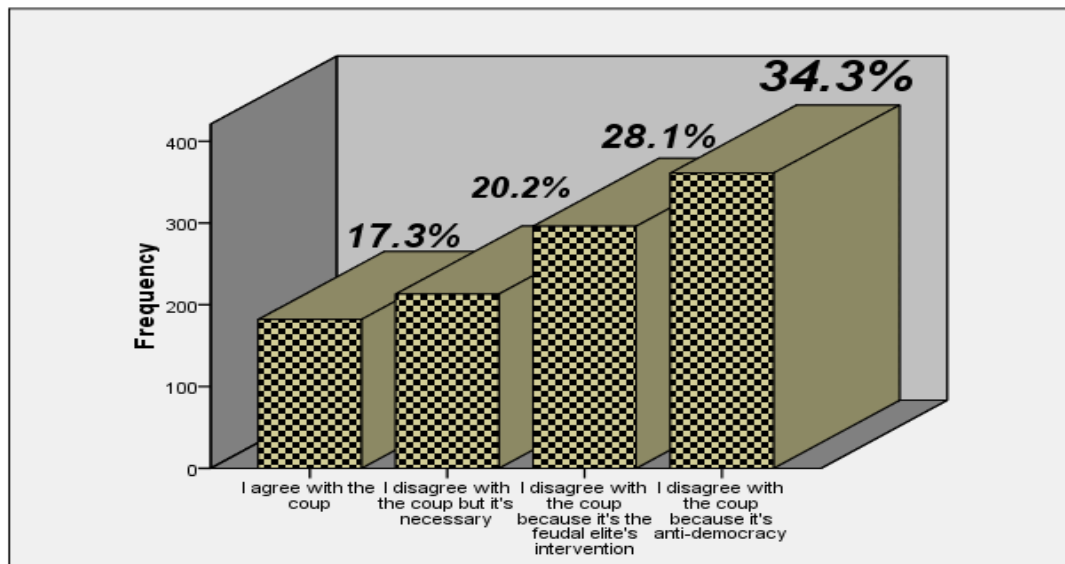
26. ความคิดเห็นต่อการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

ตารางที่ 89 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

What do you think about the 19 September Coup?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	I agree with the coup	182	15.8	17.3	17.3
	I disagree with the coup but it's necessary	213	18.5	20.2	37.5
	I disagree with the coup because it's the feudal elite's intervention	296	25.7	28.1	65.7
	I disagree with the coup because it's anti- democracy	361	31.4	34.3	100.0
	Total	1052	91.5	100.0	
Missing	I don't know or I have no idea	63	5.5		
	Blank	35	3.0		
	Total	98	8.5		
Total		1150	100.0		

What do you think about the 19 September Coup?

แผนภูมิที่ 19 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

27. กลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน

27.1 องคมนตรีและเครือข่าย

ตารางที่ 90 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ องคมนตรีและเครือข่าย

Privy Councillor

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Others	723	62.9	65.3	65.3
Privy Councillors and their network	385	33.5	34.7	100.0
Total	1108	96.3	100.0	
Missing Blank	42	3.7		
Total	1150	100.0		

27.2 กองทัพ

ตารางที่ 91 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ กองทัพ

Military

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	970	84.3	87.5	87.5
	Military	138	12.0	12.5	100.0
	Total	1108	96.3	100.0	
Missing	Blank	42	3.7		
Total		1150	100.0		

27.3 ศาล-ตุลาการ

ตารางที่ 92 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ ศาล-ตุลาการ

Judge

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	1002	87.1	90.4	90.4
	Judge	106	9.2	9.6	100.0
	Total	1108	96.3	100.0	
Missing	Blank	42	3.7		
Total		1150	100.0		

27.4 ข้าราชการพลเรือน

ตารางที่ 93 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ ข้าราชการพลเรือน

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	1063	92.4	95.9	95.9
	Civil Servant	45	3.9	4.1	100.0
	Total	1108	96.3	100.0	
Missing	Blank	42	3.7		
Total		1150	100.0		

27.5 นักการเมือง

ตารางที่ 94 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย คือ นักการเมือง

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	205	17.8	18.5	18.5
	Politicians	903	78.5	81.5	100.0
	Total	1108	96.3	100.0	
Missing	Blank	42	3.7		
Total		1150	100.0		

27.6 สื่อมวลชน

ตารางที่ 95 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย คือ สื่อมวลชน

Mass Media

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	968	84.2	87.4	87.4
	Mass Media	140	12.2	12.6	100.0
	Total	1108	96.3	100.0	
Missing	Blank	42	3.7		
Total		1150	100.0		

27.7 เอ็นจีโอ-นักเคลื่อนไหว

ตารางที่ 96 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย คือ เอ็นจีโอ-นักเคลื่อนไหว

NGO

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	1000	87.0	90.3	90.3
	NGO and political activists	108	9.4	9.7	100.0
	Total	1108	96.3	100.0	
Missing	Blank	42	3.7		
Total		1150	100.0		

27.8 ประชาชนทั่วไป

ตารางที่ 97 การมองว่ากลุ่มบุคคลที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย คือ ประชาชนทั่วไป

		People			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	977	85.0	88.2	88.2
	Ordinary People	131	11.4	11.8	100.0
	Total	1108	96.3	100.0	
Missing	Blank	42	3.7		
Total		1150	100.0		

28. ประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ประชาธิปไตย

28.1 นักการเมืองและข้าราชการโกงกิน/ขาดศีลธรรม

ตารางที่ 98 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ประชาธิปไตย คือ นักการเมืองและข้าราชการโกงกิน/ขาดศีลธรรม

		Corruption			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	306	26.6	27.2	27.2
	Corruption of the politicians and civil servants	817	71.0	72.8	100.0
	Total	1123	97.7	100.0	
Missing	Blank	27	2.3		
Total		1150	100.0		

28.2 การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์

ตารางที่ 99 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย คือ การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์

Intervention of Elite

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	710	61.7	63.2	63.2
	Interventions of the feudal elites	414	36.0	36.8	100.0
	Total	1124	97.7	100.0	
Missing	Blank	26	2.3		
Total		1150	100.0		

28.3 การไม่เคารพกฎหมาย

ตารางที่ 100 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย คือ การไม่เคารพกฎหมาย

Not Respect the Law

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	504	43.8	44.8	44.8
	Not respect the law	620	53.9	55.2	100.0
	Total	1124	97.7	100.0	
Missing	Blank	26	2.3		
Total		1150	100.0		

28.4 การซื้อสิทธิขายเสียง

ตารางที่ 101 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย คือ การซื้อสิทธิขายเสียง

Vote Buying

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	576	50.1	51.2	51.2
	Vote buying	548	47.7	48.8	100.0
	Total	1124	97.7	100.0	
Missing	Blank	26	2.3		
Total		1150	100.0		

28.5 การขาดการศึกษาของประชาชน

ตารางที่ 102 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย คือ การขาดการศึกษาของประชาชน

Uneducated Voters

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	820	71.3	73.0	73.0
	Uneducated	304	26.4	27.0	100.0
	Total	1124	97.7	100.0	
Missing	Blank	26	2.3		
Total		1150	100.0		

28.6 การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง

ตารางที่ 103 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย คือ การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง

Not Respect Election Results

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	752	65.4	66.9	66.9
	Not respect the election results	372	32.3	33.1	100.0
	Total	1124	97.7	100.0	
Missing	Blank	26	2.3		
Total		1150	100.0		

28.7 ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำในสังคม

ตารางที่ 104 การมองว่าประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย คือ ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำในสังคม

Social Inequality

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	843	73.3	75.0	75.0
	Social inequality	281	24.4	25.0	100.0
	Total	1124	97.7	100.0	
Missing	Blank	26	2.3		
Total		1150	100.0		

29. เหตุผลในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น

29.1 ขึ้นชอบนโยบายของพรรคการเมือง/ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ตารางที่ 105 เหตุผลในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น คือ ขึ้นชอบนโยบายของพรรคการเมือง/ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

Political Party Policy

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	478	41.6	44.7	44.7
	I like their policies	592	51.5	55.3	100.0
	Total	1070	93.0	100.0	
Missing	Blank	80	7.0		
Total		1150	100.0		

29.2 ขึ้นชอบตัวบุคคลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นการส่วนตัว

ตารางที่ 106 เหตุผลในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น คือ ขึ้นชอบตัวบุคคลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นการส่วนตัว

Candidate

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	851	74.0	79.5	79.5
	I like the candidate	219	19.0	20.5	100.0
	Total	1070	93.0	100.0	
Missing	Blank	80	7.0		
Total		1150	100.0		

29.3 ได้รับค่าตอบแทนจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ตารางที่ 107 เหตุผลในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น คือ ได้รับค่าตอบแทนจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

Vote Buying

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	997	86.7	93.2	93.2
	I get money and other interests from voting	73	6.3	6.8	100.0
	Total	1070	93.0	100.0	
Missing	Blank	80	7.0		
Total		1150	100.0		

29.4 สร้างผลงานที่เป็นผลประโยชน์ของท้องถิ่น

ตารางที่ 108 เหตุผลในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น คือ สร้างผลงานที่เป็นผลประโยชน์ของท้องถิ่น

Community Interests

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Others	319	27.7	29.8	29.8
	His works are useful for my community	751	65.3	70.2	100.0
	Total	1070	93.0	100.0	
Missing	Blank	80	7.0		
Total		1150	100.0		

29.5 การรักษาคำสัญญาที่ให้ไว้ในการหาเสียงเลือกตั้ง

ตารางที่ 109 เหตุผลในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น คือ การรักษาคำสัญญาที่ให้ไว้ในการหาเสียงเลือกตั้ง

Campaign Promises

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Others	674	58.6	63.0	63.0
He keeps the campaign promises	396	34.4	37.0	100.0
Total	1070	93.0	100.0	
Missing Blank	80	7.0		
Total	1150	100.0		

29.6 บุคคลใกล้ชิดบอกให้เลือก

ตารางที่ 110 เหตุผลในการเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่น คือ บุคคลใกล้ชิดบอกให้เลือก

Other People Influence

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Others	1008	87.7	94.3	94.3
The other people suggest me	61	5.3	5.7	100.0
Total	1069	93.0	100.0	
Missing Blank	81	7.0		
Total	1150	100.0		

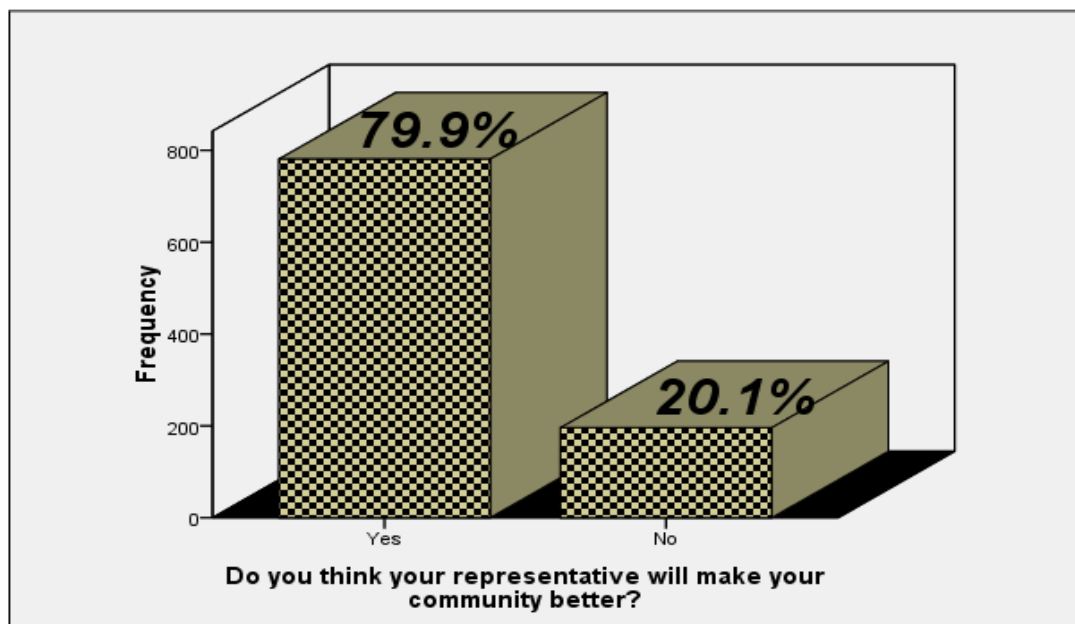
30. ความเชื่อมั่นในความสามารถของตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นจะทำให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

ตารางที่ 111 ความเชื่อมั่นในความสามารถของตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นจะทำให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

Do you think your representative will make your community better?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	781	67.9	79.9	79.9
	No	196	17.0	20.1	100.0
	Total	977	85.0	100.0	
Missing	No idea	159	13.8		
	Blank	14	1.2		
	Total	173	15.0		
Total		1150	100.0		

Do you think your representative will make your community better?

แผนภูมิที่ 20 ความเชื่อมั่นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อความสามารถของตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นจะทำให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

ภาคผนวก ค

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สรุปตัวแปรและตัวชี้วัด (Summary of Variables and Indicators)

1. สรุปตัวแปรจากการสำรวจความคิดเห็นของแบบสอบถามปฏิสัมพันธ์การระดมฯ ซึ่งใช้ในแบบจำลองต่างๆ

Q1_Gender	เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม (ชายและหญิง)
Q2_Age	ช่วงอายุ (ปี) ของผู้ตอบแบบสอบถาม
Q3_Hometown	ภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย กรุงเทพฯ ต่างจังหวัด และกรณีที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัดแต่เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ
Q4_AdminArea	เขตการปกครองของภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถาม กรณีมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด (ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล)
Q5_Educ	ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม
Q6_Occupation	อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม
Q7_Salary	ช่วงรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) ของผู้ตอบแบบสอบถาม
Q8_SelfEvaluation	การประเมินฐานะตนเอง
Q9_CauseOfPoor	สาเหตุของความยากจน
Q9_1_NoMoney	ตัวแปรหุ่นสาเหตุของความยากจน คือ ไม่มีทุนประกอบอาชีพ (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)
Q9_2_NoChance	ตัวแปรหุ่นสาเหตุของความยากจน คือ ขาดโอกาส
Q9_3_LowEduc	ตัวแปรหุ่นสาเหตุของความยากจน คือ เรียนมาน้อย
Q9_4_Poor	ตัวแปรหุ่นสาเหตุของความยากจน คือ เกิดมาจน
Q9_5_Lazy	ตัวแปรหุ่นสาเหตุของความยากจน คือ ขี้เกียจ ไม่ขวนขวาย
Q9_6_Exploited	ตัวแปรหุ่นสาเหตุของความยากจน คือ ถูกเอาเปรียบ

Q9_7_NoPatron	ตัวแปรหุ่นสาเหตุของความยากจน คือ ไม่มีพรรคพวก/ไม่มีเส้นสาย
Q9_8_Fool	ตัวแปรหุ่นสาเหตุของความยากจน คือ หัวไม่ดี
Q9_9_NoChReso	ตัวแปรหุ่นสาเหตุของความยากจน คือ เข้าไม่ถึงทรัพยากร
Q9_10_Unluck	ตัวแปรหุ่นสาเหตุของความยากจน คือ ดวงไม่ดี ไม่มีโชค
Q9_11_Stupid	ตัวแปรหุ่นสาเหตุของความยากจน คือ ซื่อ/ไม่ทันคน
Q10_MostLikeGov	ความพึงพอใจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้การบริหารงาน/นโยบายของรัฐบาล
Q11_1_MemGr	ตัวแปรหุ่นของการสังกัดกลุ่ม/องค์กร/เครือข่าย (คะแนน 1 = เคยสังกัด และ 0 = ไม่เคยสังกัด)
Q12_1_UDD	ตัวแปรหุ่นแสดงการเข้าร่วมเคลื่อนไหวทางการเมืองกับ นปช./กลุ่มคนเสื้อแดงของผู้ตอบแบบสอบถาม
Q13_EforUDD	เหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช.
Q13_1_ProPAD	ตัวแปรหุ่นเหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. คือ การชุมนุมไล่รัฐบาลทักษิณของนายสนธิและกลุ่มคนเสื้อเหลือง (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)
Q13_2_Coup19Sep	ตัวแปรหุ่นเหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. คือ รัฐประหาร 19 กันยายน 2549
Q13_3_DissTRT	ตัวแปรหุ่นเหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. คือ การยุบพรรคไทยรักไทย
Q13_4_PADSamak	ตัวแปรหุ่นเหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. คือ การชุมนุมขับไล่รัฐบาลสมัคร-สมชายของกลุ่มคนเสื้อเหลือง
Q13_5_VerThaksin	ตัวแปรหุ่นเหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. คือ การพิพากษายึดทรัพย์ทักษิณ

Q13_6_DPgov ตัวแปรหุ่นเหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. คือ พรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นรัฐบาลหลังพรรคไทยรักไทยถูกยุบ

Q13_7_CrkUDD ตัวแปรหุ่นเหตุการณ์/จุดเปลี่ยนที่ทำให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. คือ การปราบปรามการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์

Q14_ParUDD ลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช.

Q14_1_MeUDD ตัวแปรหุ่นลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. คือ มากคนเดียว (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)

Q14_2_FamUDD ตัวแปรหุ่นลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. คือ มากกับครอบครัวหรือญาติที่ใกล้ชิด

Q14_3_CommUDD ตัวแปรหุ่นลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. คือ มากกับเครือข่ายเพื่อนๆในชุมชน

Q14_4_OffUDD ตัวแปรหุ่นลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. คือ มากกับเพื่อนที่ทำงาน

Q14_5_GrUDD ตัวแปรหุ่นลักษณะการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่ม นปช. คือ มากกับกลุ่มหรือองค์กรที่ตนเองเป็นสมาชิก

Q15_CostinUDD ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม นปช.

Q15_1_MeCost ตัวแปรหุ่นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม นปช. คือ ตัวเอง (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)

Q15_2_Relacost ตัวแปรหุ่นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม นปช. คือ ญาติ/เพื่อน

Q15_3_PolParCost ตัวแปรหุ่นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม นปช. คือ พรรคการเมือง

Q15_4_LeadCost ตัวแปรหุ่นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม นปช. คือ แกนนำชาวบ้านในชุมชน/ หัวหน้าหน่วยงาน กลุ่ม หรือองค์กรที่สังกัด

Q16_1_EduSchUDD ตัวแปรหุ่นของการเข้ารับการอบรมของโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช./โรงเรียนเสี้ยวแดง/โรงเรียนประชาธิปไตย/โรงเรียนการเมือง (คะแนน 1 = เคยเข้ารับการอบรม, 0 = ไม่เคย)

Q17_UnderstandPol การพัฒนาความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาทางการเมืองในปัจจุบัน ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสี้ยวแดง หรือเข้ารับการอบรมจากโรงเรียนผู้ปฏิบัติการ นปช.ฯ

Q18_NewsUDD ช่องทางการติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหว/นัดหมายทำกิจกรรมของกลุ่มคนเสี้ยวแดง

Q18_1_MediaUDD ตัวแปรหุ่นช่องทางการติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหว/นัดหมายทำกิจกรรมของกลุ่มคนเสี้ยวแดง คือ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุที่มีอยู่ปกติทั่วไป (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)

Q18_2_SmsUDD ตัวแปรหุ่นช่องทางการติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหว/นัดหมายทำกิจกรรมของกลุ่มคนเสี้ยวแดง คือ ข้อความในโทรศัพท์มือถือ

Q18_3_InterUDD ตัวแปรหุ่นช่องทางการติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหว/นัดหมายทำกิจกรรมของกลุ่มคนเสี้ยวแดง คือ อินเทอร์เน็ต

Q18_4_ComRadUDD ตัวแปรหุ่นช่องทางการติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหว/นัดหมายทำกิจกรรมของกลุ่มคนเสี้ยวแดง คือ วิทยุชุมชน

Q18_5_SatelliteUDD ตัวแปรหุ่นช่องทางการติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหว/นัดหมายทำกิจกรรมของกลุ่มคนเสี้ยวแดง คือ โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม

Q18_6_LocalMediaUDD ตัวแปรหุ่นช่องทางการติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหว/นัดหมายทำกิจกรรมของกลุ่มคนเสี้ยวแดง คือ สิ่งพิมพ์หรือเคเบิลทีวีท้องถิ่น

Q19_1_DonateUDD ตัวแปรหุ่นของบทบาทการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวกับ นปช. คือ สนับสนุน บริจาคเงินเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆของกลุ่มคนเสี้ยวแดง

Q19_2_DistribUDD ตัวแปรหุ่นของบทบาทการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวกับ นปช. คือ จัดทำ ตีพิมพ์เผยแพร่เอกสาร/สื่อรูปแบบต่างๆ

Q19_3_MotivatePplUDD ตัวแปรหุ่นของบทบาทการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวกับ
นปช. คือ สนับสนุน ชักชวน หรือโน้มน้าวใจคนอื่น เข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับ นปช.

Q19_4_GiveIdeaUDD ตัวแปรหุ่นของบทบาทการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวกับ
นปช. คือ เสนอแนะ ให้ความคิดเห็นที่คาดว่าจะประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหว

Q19_5_VolunteerUDD ตัวแปรหุ่นของบทบาทการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวกับ
นปช. คือ เป็นอาสาสมัครต่างๆ เช่น หน่วยรักษาความปลอดภัย พยาบาล สวัสดิการ/อาหาร ฯลฯ

Q20_LegitimacyUDD ระดับความชอบธรรมหรือความถูกต้อง ของความ
เคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง

Q22_1_OverAbhisit ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ ล้มรัฐบาลอภิสิทธิ์

Q22_2_SupportThaksin ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ สนับสนุนทักษิณ

Q22_3_UDDDemocracy ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ เรียกร้องประชาธิปไตย

Q22_4_PolInterest ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ ผลประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดง

Q22_5_ElimiFeudal ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ กำจัดสองมาตรฐาน/อำมาตย์

Q22_6_Disorder ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ สร้างความไม่สงบ

Q22_7_Constitution ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ แก้ไขรัฐธรรมนูญ

Q22_8_DefeatUDD ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อแดง คือ เอาชนะกลุ่มคนเสื้อแดง

Q23_PurposeOfPAD วัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคน
เสื้อเหลือง

Q23_1_AntiThaksin ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ต่อต้านทักษิณ

Q23_2_ProDP ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ปกป้องพรรคประชาธิปัตย์

Q23_3_Promonarchy ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์

Q23_4_PolInterests ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ผลประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลือง

Q23_5_OverThaksinAlly ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ล้มรัฐบาลฝ่ายทักษิณ

Q23_6_PADDemocracy ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ เรียกร้องประชาธิปไตย

Q23_7_UnityPAD ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ สร้างความเป็นหนึ่งเดียว

Q23_8_DefeatUDD ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ เอาชนะกลุ่มคนเสื้อแดง

Q23_9_ProConstitution ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์หลักของการชุมนุมทางการเมือง
ของกลุ่มคนเสื้อเหลือง คือ ไม่แก้รัฐธรรมนูญ

Q24_1_DisagreeSuppUDD ตัวแปรหุ่นความเห็นชอบกับการปราบปรามการชุมนุม
ทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงโดยรัฐบาลอภิสิทธิ์ (คะแนน 1 = ไม่เห็นชอบ, 0 = เห็นชอบ)

Q25_1_Peace ตัวแปรหุ่นความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้มีความคิดเห็น
ทางการเมืองแตกต่างจากตนเอง (คะแนน 1 = ได้, 0 = ไม่ได้)

Q27_1_PrivyCouncil ตัวแปรหุ่นกลุ่มคนที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/
ประชาธิปัตย์ไทยในปัจจุบัน คือ องคมนตรี (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)

Q27_2_Military ตัวแปรหุ่นกลุ่มคนที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/
ประชาธิปัตย์ไทยในปัจจุบัน คือ กองทัพ

Q27_3_Judge ตัวแปรหุ่นกลุ่มคนที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/
ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ ศาล-ตุลาการ

Q27_4_CivilServant ตัวแปรหุ่นกลุ่มคนที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/
ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ ข้าราชการพลเรือน

Q27_5_Politicians ตัวแปรหุ่นกลุ่มคนที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/
ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ นักการเมือง

Q27_6_MassMedia ตัวแปรหุ่นกลุ่มคนที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/
ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ สื่อมวลชน

Q27_7_NGO ตัวแปรหุ่นกลุ่มคนที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/
ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ เอ็นจีโอ-นักเคลื่อนไหว

Q27_8_People ตัวแปรหุ่นกลุ่มคนที่เป็นปัญหาของระบบการเมือง/
ประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน คือ ประชาชนทั่วไป

Q28_1_Corruption ตัวแปรหุ่นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/
ประชาธิปไตย คือ นักการเมืองและข้าราชการโกงกิน/ขาดศีลธรรม (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)

Q28_2_IntervOfElite ตัวแปรหุ่นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/
ประชาธิปไตย คือ การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำมาตย์

Q28_3_NotRespLaw ตัวแปรหุ่นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/
ประชาธิปไตย คือ การไม่เคารพกฎหมาย

Q28_4_VoteBuying ตัวแปรหุ่นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/
ประชาธิปไตย คือ การซื้อสิทธิ์ขายเสียง

Q28_5_Uneducated ตัวแปรหุ่นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/
ประชาธิปไตย คือ การขาดการศึกษา

Q28_6_NotRespElection ตัวแปรหุ่นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/
ประชาธิปไตย คือ การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง

Q28_7_SocInequal ตัวแปรหุ่นประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง/
ประชาธิปไตย คือ ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำในสังคม

Q30_1_Confidence ตัวแปรหุ่นความเชื่อมั่นในความสามารถของตัวผู้ลงสมัคร
รับเลือกตั้งในท้องถิ่นจะทำให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

2. สรุปตัวแปรจากการสำรวจความคิดเห็นของแบบสอบถามของมูลนิธิเอเชียซึ่งถูกใช้ใน
แบบจำลองต่างๆ

PoorEconomy ตัวแปรหุ่นปัญหาใหญ่ที่สุดของประเทศไทยในเวลานี้ คือ
เศรษฐกิจไม่ดี/ขาดการพัฒนา/ความยากจน/การว่างงาน (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)

NewGovLeaders ตัวแปรหุ่นปัญหาใหญ่ที่สุดของประเทศไทยในเวลานี้ คือ
รัฐบาลใหม่/ผู้ปกครอง/ผู้นำ/พรรครัฐบาล

NonDemocracy ตัวแปรหุ่นปัญหาใหญ่ที่สุดของประเทศไทยในเวลานี้ คือ
ความไม่เป็นประชาธิปไตย/ไม่มีเสรีภาพในการพูด

Corruption ตัวแปรหุ่นปัญหาใหญ่ที่สุดของประเทศไทยในเวลานี้ คือ
การทุจริตคอร์รัปชัน

PoliticalConflict ตัวแปรหุ่นปัญหาใหญ่ที่สุดของประเทศไทยในเวลานี้ คือ
ความขัดแย้งทางการเมือง/การชุมนุมประท้วง/จลาจล

Education ตัวแปรหุ่นปัญหาใหญ่ที่สุดของประเทศไทยในเวลานี้ คือ
การศึกษา/โรงเรียน

Drug ตัวแปรหุ่นปัญหาใหญ่ที่สุดของประเทศไทยในเวลานี้ คือ
ยาเสพติด

LackOfUnity ตัวแปรหุ่นปัญหาใหญ่ที่สุดของประเทศไทยในเวลานี้ คือ
ขาดความเป็นเอกภาพ

Agriculture ตัวแปรหุ่นปัญหาใหญ่ที่สุดของประเทศไทยในเวลานี้ คือ
ราคาผลผลิตทางการเกษตร

q6EcoStatus2Year ตัวแปร ฐานะทางเศรษฐกิจของคุณในปัจจุบันเป็นอย่างไรร
เปรียบเทียบกับเมื่อสองปีก่อน (คะแนน 1 = ดีขึ้นมาก, 2 = ดีขึ้น, 3 = แย่ลง, 4 = แย่ลงมาก, 5 =
เหมือนเดิม/ไม่เปลี่ยนแปลง)

q7WPOfGov ตัวแปรความพึงพอใจการทำงานของรัฐบาลปัจจุบัน
(คะแนน 1 = พอใจมากอย่างยิ่ง, 2 = ค่อนข้างพอใจ, 3 = ไม่ค่อยพอใจ, 4 = ไม่พอใจมากอย่างยิ่ง)

OverallTHWrongDirection ตัวแปรโดยรวมแล้วประเทศไทยกำลังเดินไปสู่ทิศทางที่
ผิดพลาด (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)

Q9MajorityRule ตัวแปรหุนการตัดสินใจควรรีตเสียงส่วนใหญ่เป็นหลัก
แม้ว่าคนส่วนน้อยจะไม่เห็นด้วย (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)

Q9MinorityRights ตัวแปรหุนต้องให้ทั้งคนส่วนน้อยและคนส่วนใหญ่เห็น
ด้วยกันให้ได้มากที่สุด แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะต้องยอมประนีประนอมก็ตาม (คะแนน 1 = ใช่, 0 =
ไม่ใช่)

q10DemocFavorRegime ตัวแปรความระบอบการปกครองประชาธิปไตยเป็น
ระบอบที่ดีที่สุด “ประชาธิปไตยอาจมีปัญหาในตัวเอง แต่ก็ดีกว่าการปกครองรูปแบบอื่นๆ” (คะแนน
1 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 2 = ค่อนข้างเห็นด้วย, 3 = ไม่ค่อยเห็นด้วย, 4 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง)

q11NormForUnity ตัวแปรบรรทัดฐานความเชื่อที่นำมาสู่เอกภาพ “แม้ว่าเรา
จะมีความแตกต่างกัน แต่ในฐานะที่เป็นคนไทย เรามีความเชื่อ/ขนบธรรมเนียมประเพณี/การใช้ชีวิต
ค่านิยมมากมาย ที่รวมเราไว้ด้วยกัน (คะแนน 1 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 2 = ค่อนข้างเห็นด้วย, 3 = ไม่
ค่อยเห็นด้วย, 4 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง)

Q12Dictatorships ตัวแปรหุนเราจำเป็นต้องมีผู้นำที่เข้มแข็งซึ่งไม่จำเป็นต้อง
มาจากการเลือกตั้ง (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)

q13SatisfyDemoc ตัวแปรความพึงพอใจต่อประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ (คะแนน
1 = พอใจมาก, 2 = ค่อนข้างพอใจ, 3 = ไม่ค่อยพอใจ, 4 = ไม่พอใจเลย)

q14LevelOfDemoc ตัวแปรระดับความเป็นประชาธิปไตยของไทย (คะแนน 1
= เป็นประชาธิปไตยมาก, 2 = ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย, 3 = ไม่ค่อยเป็นประชาธิปไตย, 4 = ไม่
เป็นประชาธิปไตยเลย)

Q19ToleranceParty ตัวแปรหุนการยอมรับเพื่อนที่สนับสนุนพรรคการเมืองที่
เราไม่ชอบ (คะแนน 1 = ยอมรับได้, 0 = ไม่ยอมรับ)

Q20ToleranceMovement ตัวแปรหุนการยอมรับเพื่อนที่สนับสนุนการเคลื่อนไหว
ของกลุ่มที่คุดไม่ชอบ (คะแนน 1 = ยอมรับได้, 0 = ไม่ยอมรับ)

- Q21FreeSpeech** ตัวแปรหุ่นความรู้สึกมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น
ทางการเมือง (คะแนน 1 = มี, 0 = ไม่มี)
- Q23FreeExPression** ตัวแปรหุ่นเสรีภาพในการพิมพ์ (คะแนน 1 = มี, 0 = ไม่มี)
- Q24GovByPpl** ตัวแปรหุ่นรัฐบาลที่ดีที่สุด คือ รัฐบาลที่มีตัวแทน
ครอบคลุมมากที่สุด (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)
- Q25PatronClient** ตัวแปรระบบอุปถัมภ์ “คนที่มั่งมีและมีการศึกษาที่ดี มี
หน้าที่ในการปกป้องและคอยช่วยเหลือขึ้นนะ ผู้ที่ด้อยโอกาสกว่าและมีการศึกษาต่ำกว่า (คะแนน 1 =
ใช่, 0 = ไม่ใช่)
- Q26Trust** ตัวแปรคนส่วนใหญ่มีความน่าไว้วางใจ (คะแนน 1 = เห็น
ด้วย, 0 = ไม่เห็นด้วย)
- q27LocalTrust** ตัวแปรคนในท้องถิ่นที่พักอาศัยมีความน่าไว้วางใจ
(คะแนน 1 = น่าไว้วางใจมาก, 2 = ค่อนข้างน่าไว้วางใจ, 3 = ไม่ค่อยน่าไว้วางใจ, 4 = ไม่น่าไว้วางใจ
เลย)
- q28InterestPolitics** ตัวแปรความสนใจในการเมือง (คะแนน 1 = สนใจอย่าง
มาก, 2 = ค่อนข้างน่าสนใจ, 3 = ไม่ค่อยสนใจ, 4 = ไม่สนใจเลย)
- q29DiscussPolitics** ตัวแปรการพูดคุยเรื่องการเมืองกับเพื่อน (คะแนน 1 =
เกือบตลอดเวลา, 2 = บ่อยๆ, 3 = ไม่ค่อยบ่อย, 4 = แทบไม่เคยเลย)
- q30InterestPol3Y** ตัวแปรระดับความสนใจการเมืองช่วงสามปีที่ผ่านมา
(คะแนน 1 = เพิ่มขึ้น, 2 = ลดลง)
- q31ParMove2Y** ตัวแปรการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองช่วงสองปีที่ผ่านมา
(คะแนน 1 = เคยเข้าร่วมชุมนุม, 2 = ไม่เคย)
- q32ParProtest2Y** ตัวแปรการเข้าร่วมในการประท้วงทางการเมืองช่วงสองปี
ที่ผ่านมา (คะแนน 1 = เคยเข้าร่วมประท้วง, 2 = ไม่เคย)

q40Parliament ตัวแปรระดับความซื่อตรงของสภาผู้แทนราษฎร (คะแนน 1 = มีความซื่อตรงสูงมาก, 2 = มีความซื่อตรงสูง, 3 = มีความซื่อตรงไม่สูงและไม่ต่ำ, 4 = มีความซื่อตรงต่ำ, 5 = มีความซื่อตรงต่ำมาก)

q41Military ตัวแปรระดับความซื่อตรงของกองทัพ (คะแนน 1 = มีความซื่อตรงสูงมาก, 2 = มีความซื่อตรงสูง, 3 = มีความซื่อตรงไม่สูงและไม่ต่ำ, 4 = มีความซื่อตรงต่ำ, 5 = มีความซื่อตรงต่ำมาก)

q42Police ตัวแปรระดับความซื่อตรงของตำรวจ (คะแนน 1 = มีความซื่อตรงสูงมาก, 2 = มีความซื่อตรงสูง, 3 = มีความซื่อตรงไม่สูงและไม่ต่ำ, 4 = มีความซื่อตรงต่ำ, 5 = มีความซื่อตรงต่ำมาก)

q43Court ตัวแปรระดับความซื่อตรงของศาล (คะแนน 1 = มีความซื่อตรงสูงมาก, 2 = มีความซื่อตรงสูง, 3 = มีความซื่อตรงไม่สูงและไม่ต่ำ, 4 = มีความซื่อตรงต่ำ, 5 = มีความซื่อตรงต่ำมาก)

q44NGO ตัวแปรระดับความซื่อตรงขององค์กรพัฒนาเอกชน (คะแนน 1 = มีความซื่อตรงสูงมาก, 2 = มีความซื่อตรงสูง, 3 = มีความซื่อตรงไม่สูงและไม่ต่ำ, 4 = มีความซื่อตรงต่ำ, 5 = มีความซื่อตรงต่ำมาก)

q45Media ตัวแปรระดับความซื่อตรงของสื่อ (คะแนน 1 = มีความซื่อตรงสูงมาก, 2 = มีความซื่อตรงสูง, 3 = มีความซื่อตรงไม่สูงและไม่ต่ำ, 4 = มีความซื่อตรงต่ำ, 5 = มีความซื่อตรงต่ำมาก)

q46EC ตัวแปรระดับความซื่อตรงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (คะแนน 1 = มีความซื่อตรงสูงมาก, 2 = มีความซื่อตรงสูง, 3 = มีความซื่อตรงไม่สูงและไม่ต่ำ, 4 = มีความซื่อตรงต่ำ, 5 = มีความซื่อตรงต่ำมาก)

q49ECBias ตัวแปรความเป็นกลางของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (คะแนน 1 = โดยทั่วไปมักจะเป็นกลางและไม่เอนเอียง, 2 = เอนเอียงบางครั้ง, 3 = เอนเอียงบ่อยครั้ง)

q50MediaBias ตัวแปรความเป็นกลางของสื่อ (โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์) (คะแนน 1 = โดยทั่วไปมักจะเป็นกลางและไม่เอนเอียง, 2 = เอนเอียงบางครั้ง, 3 = เอนเอียงบ่อยครั้ง)

q51PoliceBias ตัวแปรความเป็นกลางของตำรวจ (คะแนน 1 = โดยทั่วไปมักจะเป็นกลางและไม่เอนเอียง, 2 = เอนเอียงบางครั้ง, 3 = เอนเอียงบ่อยครั้ง)

q52NGOBias ตัวแปรความเป็นกลางขององค์กรพัฒนาเอกชน (คะแนน 1 = โดยทั่วไปมักจะเป็นกลางและไม่เอนเอียง, 2 = เอนเอียงบางครั้ง, 3 = เอนเอียงบ่อยครั้ง)

q53MilitaryBias ตัวแปรความเป็นกลางของกองทัพ (คะแนน 1 = โดยทั่วไปมักจะเป็นกลางและไม่เอนเอียง, 2 = เอนเอียงบางครั้ง, 3 = เอนเอียงบ่อยครั้ง)

q54CourtBias ตัวแปรความเป็นกลางของศาล (คะแนน 1 = โดยทั่วไปมักจะเป็นกลางและไม่เอนเอียง, 2 = เอนเอียงบางครั้ง, 3 = เอนเอียงบ่อยครั้ง)

q56DividedSoc ตัวแปรการแบ่งแยกในสังคมในปัจจุบัน (1 = ความแตกต่างในอุดมการณ์/การแตกแยกทางการเมือง, 2 = การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจ/ชนชั้น, 3 = การแบ่งแยกของสังคมชนบท/สังคมเมือง, 4 = การแบ่งแยกทางเชื้อชาติ/ภาษา, 5 = การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลและประชาชน)

Q56IdeologyDivide ตัวแปรหุนการแบ่งแยกในสังคมในปัจจุบัน คือ ความแตกต่างในอุดมการณ์/การแตกแยกทางการเมือง (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)

Q56RuralUrbanDivide ตัวแปรหุนการแบ่งแยกในสังคมในปัจจุบัน คือ การแบ่งแยกของสังคมเมือง/สังคมชนบท (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)

Q56EthnicDivide ตัวแปรหุนการแบ่งแยกในสังคมในปัจจุบัน คือ การแบ่งแยกทางเชื้อชาติ/ภาษา (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)

Q56GovPplDivide ตัวแปรหุนการแบ่งแยกในสังคมในปัจจุบัน คือ การแบ่งแยกระหว่างรัฐบาลและประชาชน (คะแนน 1 = ใช่, 0 = ไม่ใช่)

ภาคผนวก ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผลการทดสอบการวิเคราะห์ทางสถิติ (เพิ่มเติม)

1. ปัจจัยด้านภูมิหลัง: เพศ อายุ ภูมิภาค ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง

ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุ สำหรับการนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter สำหรับผู้สนใจนำข้อมูลไปสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆ ที่มีต่อ การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง/นปช. (Q12_1_UDD) มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 112 ตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง (นำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-19.511	.999	.000	
Q1_Gender(1)	.874	.003	2.397	139.7
Q2_Age(1)	-2.390	.048	.092	-90.8
Q2_Age(2)	-1.512	.018	.221	-77.9
Q2_Age(3)	-.921	.092	.398	-60.2
Q2_Age(4)	-.727	.155	.483	-51.7
Q2_Age(5)	-.202	.706	.817	-18.3
Q3_Hometown(1)	2.089	.010	8.075	707.5
Q3_Hometown(2)	-.733	.103	.480	-52
Q4_AdminArea(1)	-.161	.629	.852	-14.8
Q5_Educ(1)	-19.410	.999	.000	-100
Q5_Educ(2)	-.518	.589	.595	-40.5
Q5_Educ(3)	-.361	.703	.697	-30.3
Q5_Educ(4)	-.410	.651	.664	-33.6
Q5_Educ(5)	.265	.783	1.304	30.4
Q5_Educ(6)	-2.073	.032	.126	-87.4
Q6_Occupation(1)	18.757	.999	1.400E8	1.400E8
Q6_Occupation(2)	18.737	.999	1.373E8	1.373E8
Q6_Occupation(3)	17.634	.999	4.552E7	4.552E7
Q6_Occupation(4)	18.960	.999	1.715E8	1.715E8

Q6_Occupation(5)	18.780	.999	1.432E8	1.432E8
Q6_Occupation(6)	-1.103	1.000	.332	-66.8
Q6_Occupation(7)	18.381	.999	9.611E7	9.611E7
Q6_Occupation(8)	.822	1.000	2.275	1.275
Q6_Occupation(9)	19.623	.999	3.326E8	3.326E8
Q6_Occupation(10)	18.044	.999	6.858E7	6.858E7
Q6_Occupation(11)	1.287	1.000	3.621	262.1
Q6_Occupation(12)	19.740	.999	3.741E8	3.741E8
Q7_Salary(1)	-1.026	.116	.359	-64.1
Q7_Salary(2)	-.268	.603	.765	-23.5
Q7_Salary(3)	.571	.255	1.769	76.9
Q7_Salary(4)	-.054	.916	.947	-5.3
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	79.343	.000		
Cox-Snell R-square	.112			
Nagelkerke R-square	.213			

2. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ตารางที่ 113 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับ นปช. กับเหตุการณ์ที่มวลชนเปลี่ยนมาเป็นคนเสื้อแดง

		Participated in the UDD	ProPAD	Coup19Sep	DissTRT	PADSamak	VerThaksin	DPgov	CrkUDD
Participated in the UDD	Pearson Correlation	1	-.017	.094	-.036	-.009	.086	.010	-.018
	Sig. (2-tailed)		.828	.218	.639	.908	.260	.892	.811
	N	1134	172	172	172	173	173	172	172
ProPAD	Pearson Correlation	-.017	1	-.306**	-.170*	-.185*	-.163*	-.163*	-.274**
	Sig. (2-tailed)	.828		.000	.025	.015	.033	.033	.000
	N	172	172	172	172	172	172	172	172
Coup19Sep	Pearson Correlation	.094	-.306**	1	-.148	-.161*	-.142	-.142	-.239**
	Sig. (2-tailed)	.218	.000		.052	.035	.064	.064	.002
	N	172	172	172	172	172	172	172	172
DissTRT	Pearson Correlation	-.036	-.170*	-.148	1	-.082	-.072	-.072	-.121
	Sig. (2-tailed)	.639	.025	.052		.288	.351	.351	.115
	N	172	172	172	172	172	172	172	172
PADSamak	Pearson Correlation	-.009	-.185*	-.161*	-.082	1	-.078	-.078	-.131
	Sig. (2-tailed)	.908	.015	.035	.288		.310	.310	.086
	N	173	172	172	172	173	172	172	172
VerThaksin	Pearson Correlation	.086	-.163*	-.142	-.072	-.078	1	-.068	-.115
	Sig. (2-tailed)	.260	.033	.064	.351	.310		.373	.132
	N	173	172	172	172	172	173	172	172
DPgov	Pearson Correlation	.010	-.163*	-.142	-.072	-.078	-.068	1	-.115
	Sig. (2-tailed)	.892	.033	.064	.351	.310	.373		.132
	N	172	172	172	172	172	172	172	172
CrkUDD	Pearson Correlation	-.018	-.274**	-.239**	-.121	-.131	-.115	-.115	1
	Sig. (2-tailed)	.811	.000	.002	.115	.086	.132	.132	
	N	172	172	172	172	172	172	172	172

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

2.2 ตารางค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับนปช.กับวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง

ตารางที่ 114 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับนปช.กับวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง

		Participated in the UDD	Overthrown Abhisit	Support Thaksin	UDD's Democracy	Political Interests	Eliminate Feudal	Disorder	Constitution	Defeat PAD
Participated in the UDD	Pearson Correlation	1	-.071*	-.084**	.116**	-.220**	.067*	-.148**	-.083**	-.119**
	Sig. (2-tailed)		.022	.007	.000	.000	.031	.000	.007	.000
	N	1134	1043	1043	1043	1044	1043	1043	1043	1043
Overthrown Abhisit	Pearson Correlation	-.071*	1	.170**	-.344**	.341**	-.025	.240**	-.139**	.317**
	Sig. (2-tailed)	.022		.000	.000	.000	.426	.000	.000	.000
	N	1043	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055
Support Thaksin	Pearson Correlation	-.084**	.170**	1	-.077*	.137**	.145**	.159**	.147**	.167**
	Sig. (2-tailed)	.007	.000		.012	.000	.000	.000	.000	.000
	N	1043	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055
UDD's Democracy	Pearson Correlation	.116**	-.344**	-.077*	1	-.359**	.293**	-.204**	.338**	-.212**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.012		.000	.000	.000	.000	.000
	N	1043	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055
Political Interests	Pearson Correlation	-.220**	.341**	.137**	-.359**	1	-.088**	.304**	-.050	.230**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000		.004	.000	.105	.000
	N	1044	1055	1055	1055	1056	1055	1055	1055	1055
Eliminate Feudal	Pearson Correlation	.067*	-.025	.145**	.293**	-.088**	1	-.004	.441**	.028
	Sig. (2-tailed)	.031	.426	.000	.000	.004		.896	.000	.369
	N	1043	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055
Disorder	Pearson Correlation	-.148**	.240**	.159**	-.204**	.304**	-.004	1	-.008	.340**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.896		.789	.000
	N	1043	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055
Constitution	Pearson Correlation	-.083**	-.139**	.147**	.338**	-.050	.441**	-.008	1	-.033
	Sig. (2-tailed)	.007	.000	.000	.000	.105	.000	.789		.279
	N	1043	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055
Defeat PAD	Pearson Correlation	-.119**	.317**	.167**	-.212**	.230**	.028	.340**	-.033	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.369	.000	.279	
	N	1043	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

2.3 ตารางค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับนปช.กับกลุ่มบุคคลที่เป็นอุปสรรคต่อระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย

ตารางที่ 115 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับนปช.กับกลุ่มบุคคลที่เป็นอุปสรรคต่อระบบการเมือง/ประชาธิปไตยไทย

		Participated in the UDD	Privy Councillor	Military	Judge	Civil Servants	Politicians	Mass Media	NGO	People
Participated in the UDD	Pearson Correlation	1	.232**	.194**	.314**	.038	-.256**	-.055	-.005	-.055
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.205	.000	.070	.859	.071
	N	1134	1092	1092	1092	1092	1092	1092	1092	1092
Privy Councillor	Pearson Correlation	.232**	1	.098**	.175**	-.054	-.087**	-.095**	.099**	-.185**
	Sig. (2-tailed)	.000		.001	.000	.072	.004	.002	.001	.000
	N	1092	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108
Military	Pearson Correlation	.194**	.098**	1	.398**	.185**	-.179**	.112**	.143**	.065*
	Sig. (2-tailed)	.000	.001		.000	.000	.000	.000	.000	.030
	N	1092	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108
Judge	Pearson Correlation	.314**	.175**	.398**	1	.089**	-.232**	.052	.110**	-.005
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000		.003	.000	.085	.000	.866
	N	1092	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108
Civil Servants	Pearson Correlation	.038	-.054	.185**	.089**	1	.051	.156**	.148**	.123**
	Sig. (2-tailed)	.205	.072	.000	.003		.090	.000	.000	.000
	N	1092	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108
Politicians	Pearson Correlation	-.256**	-.087**	-.179**	-.232**	.051	1	-.155**	-.024	-.135**
	Sig. (2-tailed)	.000	.004	.000	.000	.090		.000	.432	.000
	N	1092	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108
Mass Media	Pearson Correlation	-.055	-.095**	.112**	.052	.156**	-.155**	1	.086**	.180**
	Sig. (2-tailed)	.070	.002	.000	.085	.000	.000		.004	.000
	N	1092	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108
NGO	Pearson Correlation	-.005	.099**	.143**	.110**	.148**	-.024	.086**	1	.049
	Sig. (2-tailed)	.859	.001	.000	.000	.000	.432	.004		.101
	N	1092	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108
People	Pearson Correlation	-.055	-.185**	.065*	-.005	.123**	-.135**	.180**	.049	1
	Sig. (2-tailed)	.071	.000	.030	.866	.000	.000	.000	.101	
	N	1092	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108	1108

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

3. การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการต่อสู้

3.1 การเป็นตัวกลางเชื่อม

ผู้เขียนได้นำเข้าตัวแปรแบบ Enter ด้วย สำหรับผู้ที่ต้องการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อไป ในการเขียนแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่าง การเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดงกับปัจจัยต่างๆที่อยู่ในตัวแบบ *การเป็นตัวกลางเชื่อม* ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวกับกลุ่มคนเสื้อแดง และผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มคนเสื้อแดง โดยมีรายละเอียดดังตารางสรุปตัวแบบจำลอง ต่อไปนี้

ตารางที่ 116 ตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการเป็นตัวกลางเชื่อม (นำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	.325	.442	1.384	
Q14_1_MeUDD	.524	.589	1.689	68.9
Q14_2_FamUDD	2.265	.030*	9.631	863.1
Q14_3_CommUDD	1.027	.228	2.794	179.4
Q14_4_OffUDD	1.704	.182	5.494	449.4
Q14_5_GrUDD	1.252	.333	3.497	249.7
Q15_1_MeCost	1.282	.131	3.605	260.5
Q15_2_Relacost	-.781	.379	.458	-54.2
Q15_3_PolParCost	-.867	.438	.420	-58
Q15_4_LeadCost	1.229	.330	3.416	241.6
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	29.235	.001		
Cox-Snell R-square	.163			
Nagelkerke R-square	.294			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05				
** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

ข้อมูลจากตารางสามารถสรุปออกมาเป็น ตัวแบบจำลองสมการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ได้ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q12_1_UDD)} = 0.33 + 0.52*Q14_1_MeUDD + 2.27*Q14_2_FamUDD + 1.03*Q14_3_CommUDD + 1.70*Q14_4_OffUDD +$$

$$1.25*Q14_5_GrUDD + 1.28*Q15_1_MeCost - 0.76*Q15_2_RelaCost - 8.67*Q15_3_PolParCost+ 1.299*Q15_4_LeadCost$$

สมการถดถอยโลจิสติกแบบพหุดังกล่าว ผ่านการทดสอบความสอดคล้องของตัวแบบจำลองด้วย Hosmer and Lemeshow Test ด้วยค่า Chi-square เท่ากับ 2.943 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.816 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 และมีค่า Pseudo R Square คือ Nagelkerke R Square เท่ากับ 0.294 ซึ่งแสดงว่าตัวแบบจำลองนี้ มีความสามารถพยากรณ์ได้อย่างแม่นยำร้อยละ 29 อย่างไรก็ตาม เมื่อดูจากรายละเอียดของตัวแปรอิสระแต่ละตัวแล้ว จะเห็นได้ว่า มีเพียงแค่ตัวแปร Q14_2_FamUDD เท่านั้นที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05

3.2 การเปลี่ยนอัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง (Identity Shift of UDD's Mass Movement)

3.2.1 “ไพร่-อำมาตย์”

ตารางที่ 117 ตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการเปลี่ยนอัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง (ไพร่-อำมาตย์) (นำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-1.83	.000	.160	
Q9_2_NoChance	.608	.000**	1.837	83.7
Q9_3_LowEduc	.698	.000**	2.010	101
Q9_4_Poor	.049	.804	1.050	5
Q9_6_Exploited	.472	.006**	1.603	60.3
Q9_7_NoPatron	.271	.220	1.311	31.1
Q9_9_NoChReso	1.267	.000**	3.550	255
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	152.361	.000		
Cox-Snell R-square	.136			
Nagelkerke R-square	.187			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

3.2.2 “ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย”

สำหรับผู้ที่ต้องการสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ สามารถนำ ข้อมูลจาก ตารางสรุปตัวแบบจำลอง และสมการการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ซึ่งผู้เขียนใช้วิธีนำเข้าตัวแปรแบบ Enter ดังต่อไปนี้ ไปใช้ได้

ตารางที่ 118 ตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการเปลี่ยนอัตลักษณ์ของมวลชนเสื้อแดง (ขบวนการมวลชนประชาธิปไตย) (นำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter)

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	2.727	.018	15.289	
Q13_1_ProPAD	-1.622	.167	.197	-80.3
Q13_2_Coup19Sep	-1.316	.265	.268	-73.2
Q13_3_DissTRT	-3.420	.012*	.033	-96.7
Q13_4_PADSamak	-1.523	.252	.218	-78.2
Q13_5_VerThaksin	-3.980	.005**	.019	-98.1
Q13_6_DPgov	-2.545	.051	.078	-92.2
Q13_7_CrkUDD	-2.197	.072	.111	-88.9
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	22.031	.003		
Cox-Snell R-square	.126			
Nagelkerke R-square	.178			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05				
** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

ข้อมูลจากตารางสรุปตัวแบบจำลอง สามารถนำไปเขียนเป็นสมการการถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความสอดคล้อง ด้วย Hosmer and Lemeshow Test ซึ่งได้ค่า Chi-square เท่ากับ 0.51 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.992 และมีค่า Pseudo R Square เท่ากับ 0.178 ซึ่ง แสดงว่ามีอำนาจในการพยากรณ์ได้อย่างแม่นยำร้อยละ 18 สามารถเขียนออกมาในรูปของสมการ ถดถอยโลจิสติกแบบพหุ ได้ดังนี้

$$\text{Logged Odds (Q22_3_UDDDemocracy)} = 2.73 - 1.62*Q13_1_ProPAD - 1.32*Q13_2_Coup19Sptem - 3.42*Q13_3_DissTRT - 1.52*Q13_4_PADSamak - 3.98*Q13_5_VerThaksin - 2.55*Q13_6_DPgov - 2.20*Q13_7_CrkUDD$$

3.3 การทำให้มีความรุนแรงมากขึ้น

3.3.1 กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นปัญหาต่อระบบการเมืองและประชาธิปไตยไทย: องคมนตรีและเครือข่าย

เมื่อผู้เขียนนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter เพื่อให้ผู้ที่สนใจนำไปใช้ในการสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามต่อไป พบว่าตัวแบบจำลองที่ได้มีความสอดคล้องกันระหว่าง ค่าทำนายความน่าจะเป็นเหตุการณ์ที่ได้จากตัวแบบจำลอง กับค่าความน่าจะเป็นที่ได้จากการเก็บข้อมูลเหตุการณ์จริง ดังเห็นได้จากการทดสอบ Hosmer and Lemeshow Test ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 7.328 และค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.396 ซึ่งมากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นผ่านเงื่อนไขความสอดคล้องดังกล่าว ผู้เขียนได้นำเสนอ รายละเอียดผลการวิเคราะห์ตัวแบบจำลอง เอาไว้ในตารางดังนี้

ตารางที่ 119 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นปัญหาต่อระบบการเมืองและประชาธิปไตยไทย: องคมนตรีและเครือข่าย

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	.262	.772	1.300	
Q22_1_OverAbhisit	-.679	.343	.507	-49.3
Q22_2_SupportThaksin	2.625	.001**	13.808	1280.8
Q22_3_UDDDemocracy	1.062	.172	2.891	189.1
Q22_4_PolInterests	1.288	.391	3.625	262.5
Q22_5_ElimiFeudal	.316	.621	1.371	37.1
Q22_7_Constitution	2.093	.003**	8.106	710.6
Q22_8_DefeatPAD	-.928	.655	.395	-60.5
Q24_1_DisagreeSuppUDD	-1.817	.019*	.162	-83.8
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	40.065	.000		
Cox-Snell R-square	.301			
Nagelkerke R-square	.450			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

3.3.2 ประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง: การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำนาจตุลาการ

ผู้เขียนนำเข้าตัวแปรแบบ Enter เพื่อนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก ที่ได้จากตัวแปรอิสระแต่ละตัว สำหรับผู้สนใจที่จะนำไปใช้ในการวาดแผนภาพ ผู้เขียนได้ทดสอบความสอดคล้องของตัวแบบจำลอง โดยใช้ Hosmer and Lemeshow Test ซึ่งได้ค่า Chi-square เท่ากับ 6.517 และค่า p-value เท่ากับ 0.481 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นั่นคือ ตัวแบบจำลองที่สร้างขึ้นผ่านการทดสอบเงื่อนไขดังกล่าว การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก ทำให้ได้ทราบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติกของตัวแปรอิสระแต่ละตัวในตัวแบบจำลอง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 120 สรุปตัวแบบจำลองโลจิสติกแบบพหุของประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง: การแทรกแซงการเมืองโดยกองทัพ/อำนาจตุลาการ

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-5.488	.000	.004	
Q22_1_OverAbhisit	1.702	.043*	5.488	448.8
Q22_2_SupportThaksin	2.810	.001**	16.610	1561
Q22_3_UDDDemocracy	3.230	.001**	25.274	2427.4
Q22_5_ElimiFeudal	3.331	.000**	27.962	2696.2
Q22_7_Constitution	1.273	.092	3.570	257
Q22_8_DefeatPAD	-1.699	.332	.183	-81.7
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	87.534	.000		
Cox-Snell R-square	.536			
Nagelkerke R-square	.721			

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01

3.3.3 ประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง: การไม่เคารพกฎหมาย

เมื่อผู้เขียนสร้างตัวแบบการถดถอยโลจิสติก โดยใช้การนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter เพื่อนำมาสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในแบบจำลอง ผู้เขียนได้ทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองด้วย Hosmer and Lemeshow Test ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 12.702 และค่า p-value เท่ากับ 0.080 ซึ่งมากกว่าค่า nัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ตัวแบบจำลองจึงผ่านการทดสอบความสอดคล้องตามเงื่อนไข และสามารถนำมาสร้างตารางสรุปตัวแบบจำลองได้ดังนี้

ตารางที่ 121 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง: การไม่เคารพกฎหมาย

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-1.005	.121	.366	
Q22_1_OverAbhisit	-.744	.209	.475	-52.5
Q22_2_SupportThaksin	1.480	.005**	4.391	339.1
Q22_3_UDDDemocracy	-1.438	.034*	.237	-76.3
Q22_5_ElimiFeudal	.926	.095	2.523	152.3
Q22_7_Constitution	2.274	.000**	9.718	871.8
Q22_8_DefeatPAD	22.087	.999	3.911E9	3.911E9
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	57.192	.000		
Cox-Snell R-square	.394			
Nagelkerke R-square	.526			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

3.3.4 ประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง: การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง

ตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกที่สร้างขึ้นจาก การนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter เพื่อนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก ไปใช้ในการสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามนี้ ผ่านการทดสอบความสอดคล้อง ด้วย Hosmer and Lemeshow Test โดยได้ค่า Chi-square เท่ากับ 3.853 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.697 ซึ่งมากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก ดังกล่าว สามารถสรุปออกมาเป็นตารางสรุปตัวแบบจำลอง ดังนี้

ตารางที่ 122 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง: การไม่เคารพผลการเลือกตั้ง

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-.153	.846	.859	
Q22_1_OverAbhisit	1.414	.014*	4.113	311.3
Q22_3_UDDDemocracy	2.857	.001**	17.404	1640.4
Q22_4_PollInterests	-.995	.316	.370	-62
Q22_5_ElimiFeudal	.628	.251	1.873	87.3
Q22_7_Constitution	-.213	.697	.808	-19.2

Q22_8_DefeatPAD	-1.834	.175	.160	-83
Q24_1_DisagreeSuppUDD	-3.221	.001**	.040	-96
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	28.565	.000		
Cox-Snell R-square	.222			
Nagelkerke R-square	.296			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

3.3.5 ประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง: ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ผู้เขียนได้วิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก โดยใช้วิธีนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter เพื่อนำไปสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งแผนภาพนี้เป็นแผนภาพของตัวแบบจำลอง ที่ผ่านการทดสอบความสอดคล้องกัน ด้วย Hosmer and Lemeshow Test ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 8.847 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.182 ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของการทดสอบ ที่ต้องได้ค่านัยสำคัญทางสถิติสูงกว่าที่กำหนดไว้ ที่ระดับ 0.05 สัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติกของตัวแปรอิสระต่างๆ สามารถนำเสนอได้ในรูปตารางดังนี้

ตารางที่ 123 ตัวแบบจำลองโลจิสติกแบบพหุของประเด็นปัญหาหลักของระบบการเมือง: ความไม่เท่าเทียม/ความเหลื่อมล้ำทางสังคม

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-.156	.827	.856	
Q22_1_OverAbhisit	1.392	.010*	4.024	302.4
Q22_3_UDDDemocracy	1.694	.019*	5.440	444
Q22_4_PolInterests	-.769	.423	.463	-53.7
Q22_5_ElimiFeudal	.735	.184	2.086	108.6
Q22_7_Constitution	-.011	.984	.989	-1.1
Q22_8_DefeatPAD	-1.501	.255	.223	-77.3
Q24_1_DisagreeSuppUDD	-2.744	.000**	.064	-93.6
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	22.212	.002		
Cox-Snell R-square	.177			
Nagelkerke R-square	.239			
หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01				

3.3.6 การบรรจุกันของตัวตรงข้ามในการต่อสู้

การนำเข้าตัวแปรด้วยวิธี Enter เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทุกตัว ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม สำหรับนำไปใช้ในการสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ได้ถูกนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตารางข้างล่าง ตัวแบบจำลองที่นำไปใช้สร้างแผนภาพความสัมพันธ์นี้ ถือเป็นตัวแบบจำลองที่ผ่านเงื่อนไขความสอดคล้องกัน ด้วยการทดสอบ Hosmer and Lemeshow Test ได้ค่า Chi-square เท่ากับ 6.030 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.644 ซึ่งมากกว่า 0.05 และมีผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติก ดังปรากฏในตารางสรุปตัวแบบจำลอง ดังนี้

ตารางที่ 124 สรุปตัวแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกแบบพหุของการบรรจุกันของตัวตรงข้ามในการต่อสู้

Model estimates	Coefficient	Significance	Odds ratio	Percentage change in odds
Constant	-1.777	.016	.169	
Q22_1_OverAbhisit	.361	.585	1.435	43.5
Q22_2_SupportThaksin	.804	.190	2.235	123.5
Q22_3_UDDDemocracy	2.555	.000**	12.866	1186.6
Q22_4_PolInterests	-.033	.972	.968	-3.2
Q22_5_ElimiFeudal	1.153	.087	3.167	216.7
Q22_7_Constitution	-1.542	.037*	.214	-78.6
Q22_8_DefeatPAD	20.234	.999	6.133E8	6.133E8
Q30_1_Confidence	1.446	.019*	4.245	324.5
Model summary	Value	Significance		
Change in -2 likelihood	30.941	.000		
Cox-Snell R-square	.229			
Nagelkerke R-square	.356			

หมายเหตุ: * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 และ ** หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ < 0.01

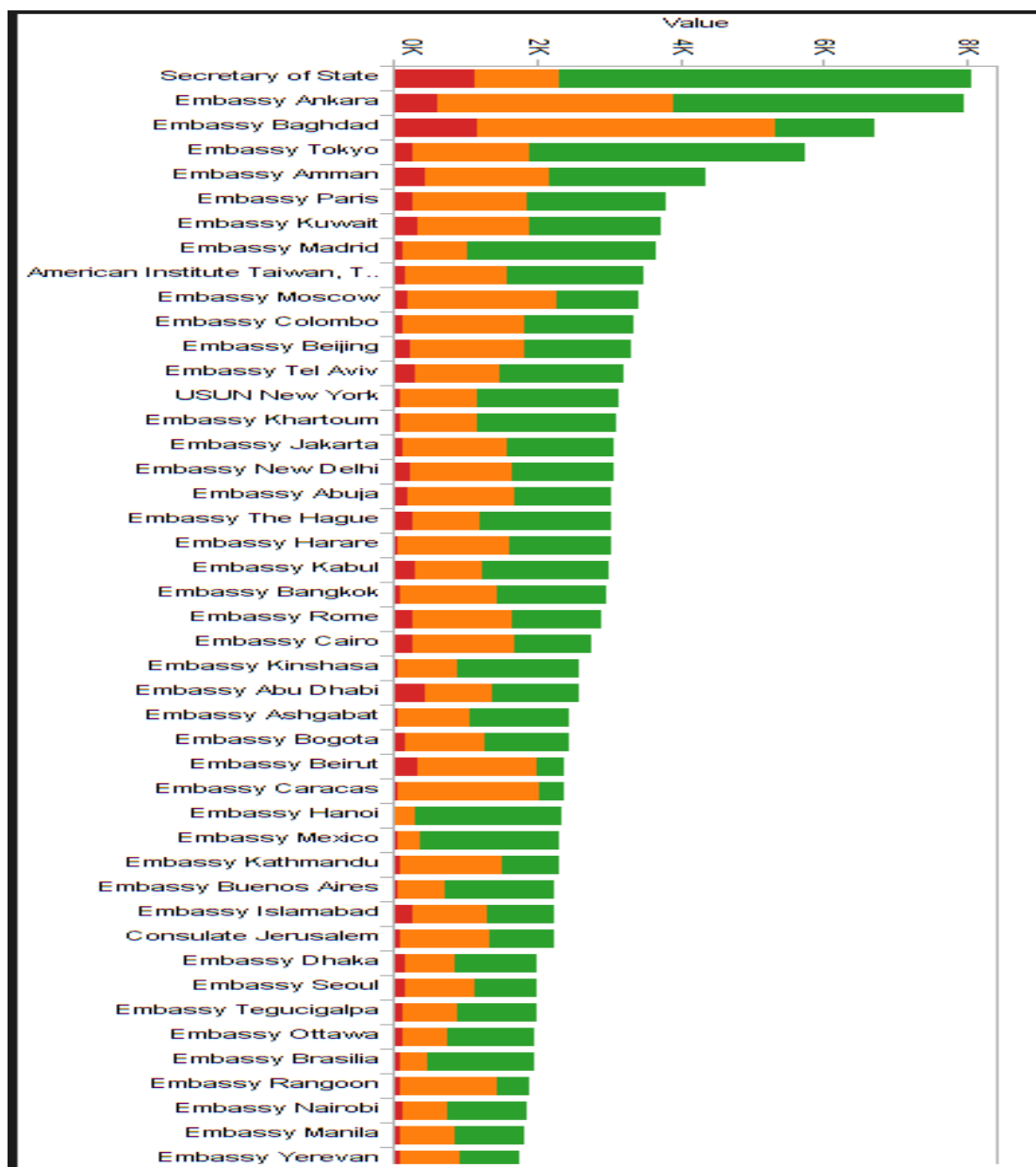

ภาคผนวก จ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แผนภูมิแสดงจำนวนโทรเลขของสถานทูตอเมริกัน

แผนภูมิที่ 21 จำนวนโทรเลขของสถานทูตอเมริกันในประเทศต่างๆ ที่ถูกส่งกลับมายังกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา

แหล่งที่มา <https://wikileaks.org/cablegate.html> [11 มีนาคม 2557]

การให้งบประมาณช่วยเหลือด้านต่างๆของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อไทย

ตารางที่ 125 ความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อไทย ในปี ค.ศ. 2005-2009

Table I. U.S. Assistance to Thailand 2005-2009

(thousands of dollars)

Account	FY2005	FY2006	FY2007	FY2008 estimate	FY2009 request
CSH	0	0	1,400	992	1,000
DA	0	0	0	0	4,500
ESF	992	990	990	0	0
FMF ^a	1,488	1,485	0	149	800
IMET ^a	2,526	2,369	0	1,142	1,400
INCLE	1,608	990	900	1,686	1,400
NADR	1,782	3,989	2,100	2,483	2,000
Peace Corps	2,143	2,212	2,144	2,278	—
Totals	10,539	12,035	7,534	8,730	11,100

Sources: U.S. Department of State, USAID.

Notes: CSH = Child Survival Health; DA = Development Assistance; ESF = Economic Support Funds; FMF = Foreign Military Sales Financing; IMET = International Military Education and Training; INCLE = International Narcotics and Law Enforcement; NADR = Nonproliferation, Anti-Terrorism, Demining, & Related.

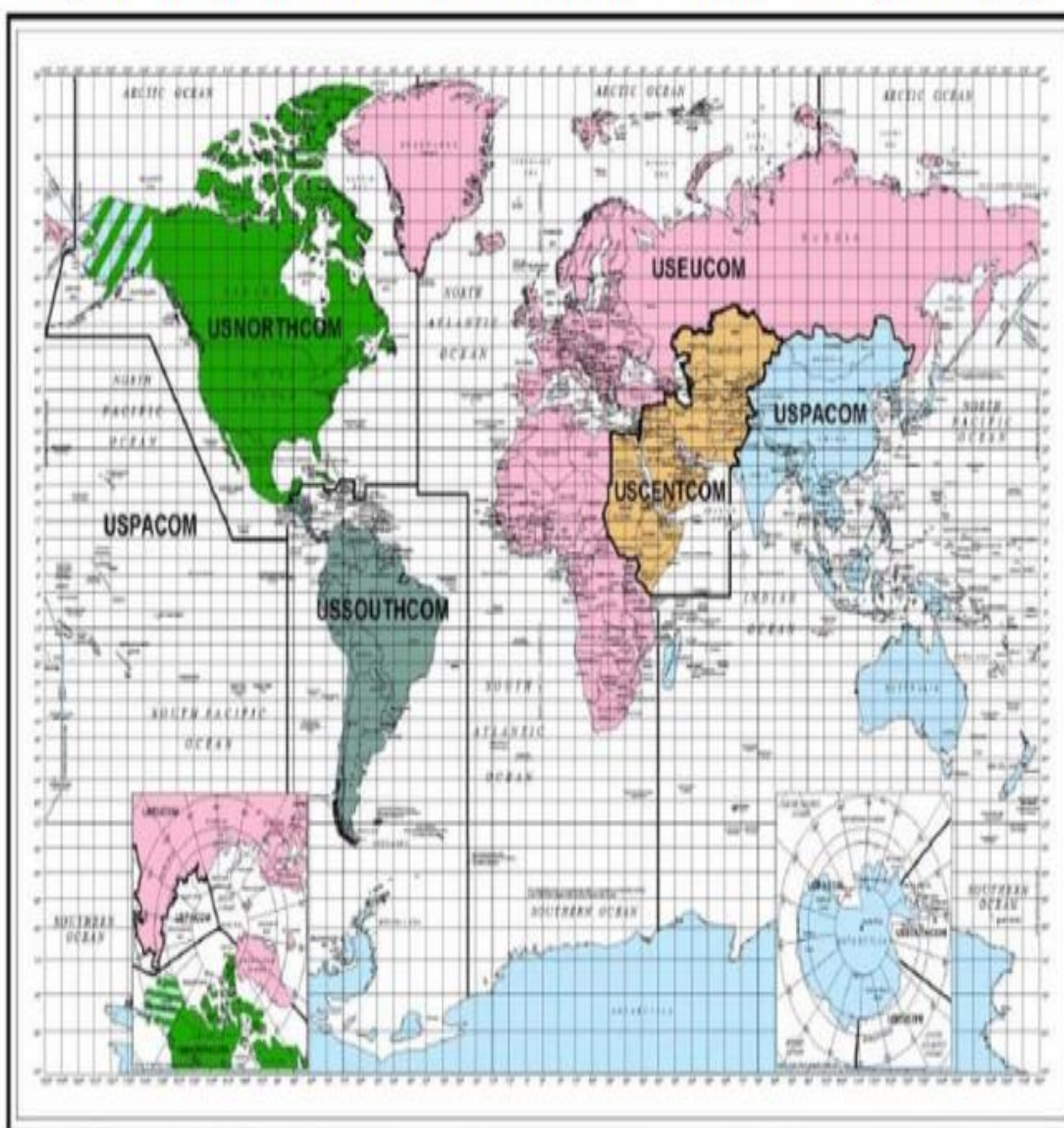
- a. These programs were suspended on September 28, 2006, under Section 508 of the Foreign Operations Appropriations Act (P.L. 109-102) and resumed on February 6, 2008.

แหล่งที่มา Emma Chanlett-Avery, "Thailand: Background and U.S. Relations," *Congressional Research Service*, 2 April 2009, p. 17. Available from: www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA500348 [13 April 2011]

กองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคต่างๆของโลก

แผนภาพที่ 3 แผนที่ความรับผิดชอบของกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาในส่วนต่างๆของโลก

Figure 1. The World with Commanders' Areas of Responsibility

Source: U.S. Department of Defense.

แหล่งที่มา Bruce Vaughn, "U.S. Strategic and Defense Relationships in the Asia-Pacific Region," *Congressional Research Service*, 22 January 2007, p. 10. Available from: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33821.pdf> [23 January 2012]

แผนภาพที่ 4 แผนที่ความรับผิดชอบของกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาในภาคพื้นแปซิฟิก

Figure 2. U.S. Pacific Command (USPACOM) Area of Responsibility

Source: Information based on the U.S. Pacific Command (PACOM) website. Adapted by CRS.

แหล่งที่มา Bruce Vaughn, “U.S. Strategic and Defense Relationships in the Asia-Pacific Region,” *Congressional Research Service*, 22 January 2007, p. 11. Available from: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33821.pdf> [23 January 2012]

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายเอกพลณัฐ ญัฐพัถนันท์ (ชื่อ-นามสกุลเดิม: เอกพล เสียงดัง) เกิดวันที่ 23 เมษายน 2525 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 2 สาขาวิชา คือ วิทยาศาสตร์บัณฑิต (คณิตศาสตร์) วิชาเอก คณิตศาสตร์ และวิชาโท คณิตศาสตร์ประยุกต์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2546 และ ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) วิชาเอก การเมืองการปกครอง และวิชาโท กฎหมาย จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปีการศึกษา 2548 ประสบการณ์ที่ได้จากมหาวิทยาลัยทั้งสองแห่งดังกล่าว ทำให้ข้าพเจ้าตัดสินใจอย่างแน่วแน่ ที่จะศึกษาต่อทางด้านรัฐศาสตร์ ทั้งด้วยความสนใจใฝ่รู้ในการศึกษาข้อถกเถียงทางการเมือง และด้วยความชื่นชมที่มีต่อเหล่าคณาจารย์ ที่ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการส่วนตัวและจากการติดตามผลงานในสื่อต่างๆ ทำให้ผู้เขียนตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท ในหลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2548 และในปีการศึกษา 2551 ได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ในหลักสูตร รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาของข้าพเจ้า มีดังเช่น ครูสอนพิเศษคณิตศาสตร์ ที่ศูนย์พัฒนาทักษะคณิตศาสตร์และภาษา คูมอง (KUMON) และศูนย์พัฒนาทักษะคณิตศาสตร์และภาษา แฮปปี้แมธ (HAPPY MATH) อาจารย์พิเศษและกรรมการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และทำงานในช่วงเวลาสั้นๆ เป็น ผู้ช่วยวิจัย (เก็บข้อมูลสัมภาษณ์) ของโครงการ “Migration, Remittances, and Development: Interrogating Community, Gender, and Investment among Rural to Urban Migrants in Bangkok, Thailand” หัวหน้าโครงการ คือ Assist. Prof. Dr. Gregory Gullette จาก Santa Clara University ประเทศสหรัฐอเมริกา และ ผู้ช่วยวิจัย ของคณะจัดทำร่างนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559

ผลงานวิชาการชิ้นแรก ที่สร้างชื่อเสียงและความภาคภูมิใจให้แก่ข้าพเจ้า คือ การได้รับรางวัลวิทยานิพนธ์ดีเด่น ระดับชมเชย จากวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท เรื่อง “ผลสะท้อนจากการต่อสู้ของขบวนการคนจนและคนด้อยอำนาจในสังคมไทย ตั้งแต่ปี 2531-2549” จากโครงการรางวัลวนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์ สำหรับวิทยานิพนธ์เพื่อคนจน ครั้งที่ 1 จัดโดย สถาบันสัญญา ธรรมศักดิ์ เพื่อประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวันที่ 10 ธันวาคม 2551

ปัจจุบันข้าพเจ้าเป็น อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จ.นครปฐม และ อาจารย์พิเศษ ประจำหลักสูตรการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา